د افغانستان کلنی

د اطلاعاتو او کلتور وزارت

(۳۷) گڼه

مسئول مدیر :
علی احمد طوافی

د حبیب الرحمن ننگ
او پیغلی راحله راسخ
په اهتمام

بیه :

د ۱۳۵۰ کال دوری مهی

فهرست

مقدمه

کار کنان اداره سا لنا مـه‌افغانستان کمال افتخار دا ر د
با حلـول سال ۱۳۵۰ سی وهفتمین شـمارۀ دافـغا نستان
کا لنـی را تحت قـیا دت ورهنمائی های خرد منـدا نـهٔ
پاد شاه ترقیخواه ودیموکرات‌افغا نستان به خوا نـند گا ن
گرامی تقدیم میدارد.

با گذ شت یك سا ل‌کشورعزیز ما افغا نستان زیر شعا ر
بزرگ (خدا_وطن_ شاه) بـه‌پیشر فتهای قابل ملا حظهٔ در
سا حات مختلـف اقتصا دی، اجتماعی وفرهنگی‌نایل‌گردیده
که این تحولات و پیشر فتهامحصول ز حمات شـبا روزی
افراد این خاك میباشد

آرزو مند یم هما نطور یکه‌همو طنان عزیز ما سال۱۳۴۹
را سال عمران و آبادی، سال‌تساند و همکاری و سال جهاد
علیه مفا سد وخرا فات اعلا م‌داشتند امسال نیز برای ا عتلا
وترقی این کشور تحت سایهٔ هما یهٔ اعلیحضر ت مـعظم
همایونی به اقدامات سودمندی دست بز نند.

مسا فـرت ز عما ی افغـانستـان د ر سـال ۱۳۴۹ به
کشورهای دو ست و همجواروبالمقابل مسا فرت ز عـمای
ممالك متحا به به افغا نستا ن‌که درتحکیم‌روابط سیاسی این
کشور رول عمده دارد با تحولا ت و پیشر فتهای که نصیب
کشو ر ما گـردیده از جملهٔمو ضو عا تیست کـه تا حد
توان کا ر کـنان ایـن اداره کو شیده اند آنرا درج‌سالنامهٔ
افغا نستان نمایند.

هکذا اشتراك جلالتمآب اعتمادی صدراعظم در کنفرانس مما لك غیر منسلك منعقده لوساکا و سهم گیری هئیت های افغانـــی در دو کنفرانس مما لك اســـلا مـی منعقده جـده و کـراچی نقا ط عمده دیگریست که بااجراآت قوه ثلاثـه دو لت درج سی وهفتمین شـما ره سا لنا مـۀ افغا نستان میباشد.

یك قسمت این شماره وقف گذا ر شا ت پښتـو نستان ، سیمینار ها و رو یـداد ها ی مهم داخلی و خارجی گـردیده است. در اخیر را پوراجراآت وزارتخانها با کر و نو لـوژی اخبار مهم داخلی و خا ر جی وده ها مطا لب خواندنی دیگر گنجانیده شده است.

امید است مطا لب مند رج این شماره مورد پسند وعلا قۀ خوا نند گان گرامی دافغانستان کالنی قرار گیرد

(اداره)

معظم ټولواك همايونی اعليحضرت او عليا حضرته معظمه ملكه

داافغانستان معظم ټولواك د۱۲۹۳ کال دتلی دمیاشتی په دوه ویشتمه نیټه په کابل کښی زیږیدلی دی.څنګه چه دده ګران عمر دزده کړی اوتعلیم دپاره وړ وګرځیدنو په لومړنیواومنځنیو ښوونځیو کښی دزده کړې لپاره شامل شو اوپه پای کښی یې خپل عالی تعلیمات د حبیبیې او استقلال په لیسوکښی سرته ورسول.هرکله چه دده محترم پلار اعلیحضرت شهید سعید محمد نادر شاه غازی دافغانستان د سفیر په حیث پاریس ته لاړ، همایونی ذات هم له ققیدشهریار سره دلوړو تحصیلاتو دزده کړې لپاره دده ملګری شو. نوفرانسوی ژبه اوعالی علوم یې په مختلفوشقوقو کښی په عالی ښوونځیو او پوهوکورنیو کښی زده کړل او دوطن دداخلی مسائلو اوملی اخلاق په نسبت خصوصی تربیه او دهیواد په باره کښی دلازمو مطالبو ادراك او نورخصایص یی له خپل پلار څخه زده کړی دی .

دافغانستان له ګویو اغتشاشاتونه وروسته(چه نجات یې داعلیحضرت همایونی دمحترم پلار په واسطه سره سرته ورسید) ممدوح ټولواك چه خپل تعلیمات یی سرته رسولی وواودوطن دخدمت لپاره چمتو شوی ؤ. د۱۳۰۹ شمسی کال دتلی په ۲۰ نیټه کابل ته تشریف راوړله دی کبله چه ده له یوی خوا عسکری عالم سره مینه درلوده اوله بلی خوایی وغوښتل چه دپلار د منهې پیروی وکړی په عسکری شعبه کښی دکابل په عالی نظامی تعلیم ګاه کښی شامل شواوپه لږه موده کښی یی په دی شریف فن کښی بری موند اوپه ۱۳۱۰ لمریز کال کښی یی د مرحوم والاحضرت سردار احمد شاه د دربار د پخوانی وزیر چه داعلیحضرت محمد نادرشاه شهید دتره زوی ؤ محترمه مشره لور حمیرایی په نکاح کړه .

او ددغه کال په آخرکښې څه موده دحربې دوزارت په وکالت اوڅه موده دمعارف دوزارت په وکالت موظف شوی وو. همایونی اعلیحضرت خپل ذاتی لیاقت اوفطری استعداد په ښه اداره او دصحیحو خدمتو په کـولو په دی دوه وزارتو کښې په ښه توگه ښکاره کړل . په ۱۳۱۲ کـال کښې یعنی هـغه و خت چـه اعلیحضرت محمدنادرشاه غازی شهید شو دملت دوکیلانو مشرانو اوټولو عسکری اوکشوری افرادو په غوښتنه او اتفاق دسلطنت په تخت کښیناست. سـږکال دده دمبارك جلوس (۳۸) کـال گڼل کیږی .

د معظم همایونـی اعلیحضرت زامن اولوڼی :

۱ـ دوالاحضرتی شهزادگی بلقیس دزیږیدو نیټه د۱۳۱۱ لـمریز کـال دوری ۲۸

۲ـ د والاحضرت مرحوم شهزاده محمد اکبر دزیږیدو نیټه د ۱۳۱۲ لمریز کال دزمری ۱۹

۳ـ دوالاحضرت شهزاده احمدشاه دزیږیدو نیټه د۱۳۱۳ لمریز کال دوږی ۲۱

٤ـ دوالاحضرتی شهزادگی مریم دزیږیدو نیټه د ۱۳۱۵ لمریز کال دلـړم ۱۰

٥ـ دوالاحضرت شهزاده محمدنادر دزیږیدو نیټه د ۱۳۲۰ لمریز کال دغبرگولی ٤

٦ـ دوالاحضرت شهزاده شاه محمود دزیږیدو نیټه د۱۳۲٥ لمریز کال دتلـی ۱۰

۷ـ دوالاحضرت شهزاده محمدداؤد(پښتون یار) دزیږیدو نیټه د۱۳۲۸ لمریز کال دوری ۲٥

۸ـ دوالاحضرت شهزاده میرویس دزیږیدو نیټه د ۱۳۳٥ لمریز کال دسلواغه ٥

ارشادات اعلیحضرت معظم همایونی

به مناسبت حلول سال ۱۳۴۹

بسم الله الرحمن الرحیم

عزیزانم ملت افغانستان !

فرارسیدن موسم بهار فصل جدیدی را در آستانهٔ سال نو برای همگان بشارت میدهد .

تشریف طلیعهٔ بهار که طبعاً بامساعدت نشوو نمای زمین و نباتات توام است انسانها را به تجدید نیرو و فعالیت بیشتر برای کار ، تشویق و تحریک می نماید و همین فصل است که بایست با استفاده از فرصت در غرس اشجار و تکثیر نهال که وسیله سر سبزی میهن عزیز است آغاز شود .

کشور ما دارای کوه های پر برف ، رود خانه ها و چشمه سار های فراوان زمین حاصل خیز وآفتاب درخشان است برماست که از این همه احسان طبیعت استفاده نموده تا آنجا که از توان بشری پوره باشد و نیروی جسمی ما مساعدت کند قیمت فرصت را بدانیم ووقت فعالیت وکار را از دست ندهیم .

پدران شما با همت عالی و نیروی پشت کار و با استفاده از ارزش وقت در غرس نهال وتکثیر اشجار همت گماشتند و از مساعد ساختن اراضی نا هموار ، برای کشت وکار واحداث باغها ی مثمر عرق جبین ریختند که اینك ازسایه وثمر آن شما بر خوردار میباشید . شما هم رفتار وکردار نیاکان را سر مشق قرار داده بغرض احداث باغ ها ، قوریه ها ، جنگلها ی مثمر وغیر مثمر در هر وقت مساعد ، خاصه درموسم بهار تاحد توان حرکت کنید زیرا اینحرکت که بدست یك ملت صورت میگیرد از یک طرف مملکت عزیز را سبز و خرم ، هوا را خوشگوار و صحت مردم را سالم میسازد و از طرف دیگر حاصلات وثمر ان علاوه بر تامین احتیاجات حیاتی مردم بزرگترین قلم صادراتی وطن را تشکیل میدهد که این خود از خدمات مفید و قدمهای موثر در راه انکشاف اقتصادی و اجتماعی ماست .

هرقدر دشت و بیابان وطن سر سبز شود وهر قدر نهال های مثمر وغیر مثمروهمچنین بذر انواع حبوبات در گوشه وکنار کشور صورت پذیرد نتیجه همت شما و نمایندهٔ عشق وعلاقهٔ تان به آبادی وطن است .

عزیزان من مامورین موظف و دوایــــر مسئوول درین مرام واقدام مقد س با شما همکار ی وکمك های فنی مینما یند شــــما تا میتوانید در اراضی خود و زمین های‌لامالك وجائیکه از طر ف نیاروالی ها مترو لئشده باشد نهال بنشانیدوبه نگهداری و آبیاری وتربیت ان زحمت بکشید تا نها لها ی‌دست نشاندهٔ شما به همت عالی تان به ثمربرسند وبخواست خداوند کشور تان شادا ب وخرم گــــردد .

در خاتمه امید واریم خداوند بزرگ‌برای همهٔ مردم که طالب شادا بی کشور خویش اند و مخصوصا برای قاطبهٔطبقه‌زارع‌که‌بمنظور اعتلا ، معمور ی وسر سبز ی وطن عزیز همواره در تلاش و کوشش هستند ، توفیق کرامت فرما ید .

به‌مناسبت روز معلم

(۲٤ ثور ۱۳٤۹)

این روز فرخندهٔ را که بمنظور تقدیر از مقام معنوی آموزگار و مربی بنام روز معلم تجلیل میشود بهمهٔ شما تبریك میگو ئـیم و موفقیت شما را در راه انجام این وظیفهٔ مقد س که ثمر آن تعلیم و تر بیت سلیم اولاد کشور است از بار گاه الهی تمــــنا مینمائیم .

تجلیل از روز معلم در وطن ما متکی بر عنعنهٔ دیرین و مبنی بر احترام بمقام استاد است این سنت ارزنده از یکطرف ناشی از درك مقام شامخ استاد میباشد . از جانب دیگر در ایجاد چنین یك سنت به نقشــــ شخصیت مربیان و آموزگاران برجستهٔ این وطن که مصدر خد ما ت قابل قدر ی بعا لم بشریت شده اند موثر میباشد .

در عصر یکه زندگی میکنیم وظیفهٔ مربی ومعلم بیشتر از هر زمان حسا ستر پــــر مسئولیت تر و ازین جهت ارزنده تر است. ما امروز شا هد تلاش های دامنه دار جهانی در راه سراغ طر ق جدید وموثر تربیوی بمنظور وفق بیشتر تربیت جوانان با نتایج فرهنگی امروزی میباشیم .

یقین داریم استادا ن با احساس کشور متوجه این تحول بزرگ جهانی در سا حهٔ تعلیم وتربیت ملی باشند امید واریم مطابق به عنعنه با ارزش ثقا فتی ما مربیان ومعلمان وطن از طریق ایجاد هم آهنگی بین تعلیم و تربیت جوانان که بهترین سر مایهٔ ملی ما میباشند موفق گردند در این تحو ل جهانی بصورت موثر سهیم شوند .

ثمره وحاصل دانش وفضلیت پابند ی‌به موازین ارزنده آن است استادان و معلما ن دانشمند چنانکه خود بهتر میدانند درپهلوی تدریس وظیفه تربیتی را نبا ید از نظر دور

داشته ودوام حیا ت معنو ی خویش را با تربیت عناصر مفید برای خدمت جا معهمتدام سازند .

باتدوین وتطبیق قانون اساسی وسا یر قوانین که خطوط اساسی تنظیم حیا ت ملی ما مطابق به مقتضیا ت عصر وبر اسا س واقعیا ت تاریخ و فرهنگ ملی طرحگردید ارزش وحساسیت وظیفه مقد س معلم ومربی در کشور ما بیش از پیش تبارز میکنند .
قانون اساسی در حالیکه الهام بخشـــ آزادی ها و حافظ کرا مت انسا نیت ،وجیبهٔ احترام بحقوق دیگرا ن و حفظ منافع عا مه را نیز ایجاد کرده استفاده از آن حقو ق با پابند ی به این وجائب ضامن رفاه سلامت جامعه ونوید ترقی وسعاد ت کشور است .

تعلیم وتربیت زمینهٔ تطبیق قـــوانین را برای رفاه جامعه و بمنظور ارتقا و عمران کشور مخصوصا از طریق پیرو ی داوطلبا نه از قوانین واستفاده خردمندانه از حـقو ق تضمین شده مهیا میسازد .

جای مسر ت است که در راه توسعـه معارف قدمهای مهمی بر داشته شده امروز باید بیشتر از هر وقت متوجه ایجاد یـک تناسب بین کمیت و کیفیت تعلیم وتربیه باشیم . ایجاد چنین یك توازن مستلز م ان است. کهازیکطرف به اساس سنتدیرین مامربیان واقعی ومؤثر مورد تقدیر کافهٔمردم ومخصوصا شاگردان و محصلان قرار گرفته واز جانب دیگر جوانان بادرد کشور بصورت روز افزون علاقهٔ خود را با انتخا ب وظیفهٔ مقدس معلمی ابراز دارند .

توام با این پیام مراتب خوشنو دیخویش را به استادان ، معلما ت ، معلمان و دیگر خدمتگارا ن دانش و فرهنگ کشور کـــه وظایف شان را در راه تعلیم و تربیهٔ اولاد وطن ودر راه ترقی علمی افغانســتا ن با صمیمیت وجدیت انجام داده اند ابـــراز میداریم .

در پایان یکبار دیگر این روز فر خنده را بشما تهنیت گفته واز خدای بــزرگـــ موفقیت بیشتر ی را در راه انجا م وظـیفه مقدس تان تمنا میکنیم .

بهمناسبت آغاز پنجاه ودومین سا ل

استرداد استقلال کشور

بسم الله الرحمن الرحیم :

هموطنان عزیز !

هر سال باورود این تقریب فـــرخنده صفحه ای جدید از تاریخ کشور خود را که راد مردان مادر متن زمان بخون خـویشتن ثبت کرده اند باز میکنیم .
مقصد ما از ین تذکار اگر از یك طرف تجلیل کار نا مه ها ی نیاکا ن ما و سپاس گذاری از خد ما ت ارزندهٔ آنها میباشد از طرف دیگر و بخصو ص نظر عمیق است در غایت نها یی پیکار ایشا ن و چگو نگـی وسایل این پیکار و سر پیرو زی ایشا ن در طریق دفاع از سلامت و تما میتکشور. این طرز دید نسل امروز و جا معه فردا را به تامل در فلسفه نبرد های آزادی خوا هی ودر روح معرکه استقلال وطن وامی دارد .

ثبات مردم مادر طول بیش از یکصد سال واصرار شان بر مقاو متخلل ناپذیر در برابر حملات اجانب همهٔ مارا به قوت های نهفته در ضمیر این ملت متوجه میسازد نیروی تشخیص ماءول وانجام دادن آنچه از لحاظ فکر و چه از لحاظ اراده درنهاد مردمان ما که چند ین مد نیت جهانی پروردهٔ حوزهٔ باستانی سکونت شان میباشد به خوبی نشوونما یافته است . ولی مانندهر نیروی سرشار این قدرت ملی نیز هنگامی با ثمر خواهد بود که فعالیت آن تنظیم یابد وبراهداف اساسی متمرکز گردد .

در زندگانی افغانستان در روزگار معاصر جلوگیری از تجاوزات استعماری پیروزی اردو و قوای ملی افغانستان در حرب استقلال بهم بستن دو باره شیرازهٔ حیات ملی بعد از جنگ خانمانسوز داخلی و همین چند سال پیش پی ریزی نظام جدید دولت بتوسط وضع قانون اساسی بر روی اصول دیموکراسی همه شاهد ان است که هرگاه نیروی باثمر ملت با روشن بودن هدف و تنظیم وتمرکز مساعی دست یکی کرده است موفقیت های تاریخی نصیب مردم ما شده است .

در صورتیکه استعداد فکری و نیروی عمل مردم ما بسوی تامین اهدافیکه در قانون اساسی تخمین گردیده در داخل همین نظام بصورت سالم تمرکز بیابد یقینا نتیجه نهایی مساعی مشترک مردم و قوای ثلاثهٔ دولت تشکیل همان جامعه مرفه ومترقی مبنی بر عدالت اجتماعی خواهد بود تجارب ما در خلال پیش از نیم قرن بعد از حصول استقلال و همچنین تجارب دیگر ملل در حال رشد حقایق را واضح ساخته است . استفاده از منابع محدود در راه پیشرفت سریع اقتصادی و فرهنگی ایجاب میکند که انکشاف ملی بحیث یک کل مورد نظر باشد . خط مشی اقتصادی باید منابع را از طریق پلان گذاری و تشخیص حق اولیت بر اقداماتی متمرکز سازد که اقتصادی تر بوده فایده ان عامتر باشد . درک همین حقیقت در توجه حکومت های افغانستان در سالهای اخیر به طرح وتطبیق پلان های پنج ساله اقتصادی تاثیر بارز داشت .

از طرف دیگر جریان رشد جوامع بوضاحت نشان میدهد که جنبش های اقتصادی آنگاه به نتیجه مطلوب میرسد که با تحولات مساعد سیاسی واجتماعی توام باشد . سعادت مردمان در جهان امروز که وسایل تماس حمل ونقل انان را بهم بیش از هر عصر دیگر مربوط ساخته است تا حد زیاد منابع مشترک دارند . افغانستان باساس خط مشی پایدار خویش وبا توجه به لزوم رشد اقتصادی ، سیاسی واجتماعی خود و هم برمبنای علاقه به آسایش مردم دنیا دوست دیرین وپابرجای صلح جهان وهمکاری بین ملت ها بوده و می باشد . افغانستان مؤید هم زیستی مسالمت آمیز و دوستی بین مردمان گیتی و همکاری اقتصادی بر اساس پرنسیپ مساوات حقوق بین دول می باشد .

افغانستان از پیکار ملل و مردمان جهان در راه آزادی و تامین حق تعیین سرنوشت پشتیبانی میکند .

کشور ما طرفدار توسل به طرق مسالمت آمیز برای حل و فصل منازعات میباشد . واز حق قضاوت آزاد دول درامور بین المللی حمایت میکند .

افغانستان باعزم راسخ راه بیطرفی و عدم الحاق را پیروی مینماید .

تصمیم حکو مت راجع به اشـترا ك در سو مین کنفرانس سران دو ل و حکو ما ت کشور های غیر منسلك متکی بر یـــــن خط مشی است .

ملت افغانستان با پا یداری در پشتیبانی حق تعین سرنوشت مـردم پښتونسـتا ن جریاناوضاع را باعلاقمندی در نظر داشته اظهار امید مینماید مساعیمردم پښتونستان در تامین این حق مطابق به تمنیا ت ایشا ن بمو فقیت نایل آید .

در این روز بزرگ سپاس گذاری همه ما بسوی ان راد مردان فدا کار وطن اعم از اردو و قوای ملی متو جه است که ایثـار بیکران شان موجودیت سیاسی و حـیثیت ملی مارا از دستبرد بیگا نگان حفا ظت نمود.

بنام کافهٔ ملت افغانستا ن برو ح انهمه شهدای راه آزادی و به روان پا ك قائـــد معرکهٔ استقلال اعلیحضر ت محمد نادر شاه شهید اتحا ف دعا کرده رحمت ایـزدی را شامل حال شان میخوا هیم .

از خداوند مسئلت میکنم به تو فیقالهی خود تمام ان مسا عی را که درراه ارتقا ی این خاك بذل میشود به سر منزل پیروز ی بر سا ند .

با نیاز با ین توفیق و بنام بر گـــزیده پرور دگار مستعان اینك مراسم جشن آغاز پنجاه ودومین سا ل استقلال وطن را افتتاح می نما یم .

بەمناسبت عید سعید فطر

۹ قوس ۱۳٤۹

بمناسبت عید سعید فطر صمیمی تر یـن تبریکا ت خویش را بر عایا ی عزیز م و کافهٔ جهان اسلامی اظهار میدار م .

این ایام مبار ك پاداش خجستهٔ یك مـاه طاعا ت و عبادا ت میباشد که در پایدار ی بندگان در راه فرما نبر ی یزدان ودر رشد شخصیت واستواری عقید ت ایشا ن نقشی بسزا دارد .

در این روز های فرخنده مسلمانان از رب العزت التجاء میکنند که صیام وقیام ایشان را از لطف عمیم خویش مـقبول بـدارد و تقصیرات عبادا ت بندگان را به لطف رحمت خویش بیامرزد .

ملت افغانستان مانند قـاطـبهٔ امـــت سید المر سلین از درگاه ایزدی التما سـ میدارند تا عبادا ت رمضان المبارك در تحکیم صله های برادری بین همه خانواده ها اقوام وملل مسلمان وزد ود ن کدور تها و رفع اختلافا ت میان شا ن موثر باشد وازبرکات آن همه در سبیل وحد ت و در میـــدا ن مجاهدت بمنظور کسب سعاد ت هردو جهان کامگار و پیروز مند باشند .

د افغانستان کالــــنۍ

دلوی اختر په مناسبت

خپل گران ملت أوټول اسلا می امت ته دلو ی اختر مبارکی وایم .

دغه مبارکی ورځی دهغی ستر ی قربا نۍ دقدر دا نی او ستا ینی له پاره وقف دیچه لوی خدای (ج) ددوی دایمان ، صفـا ا و دایثار خلو ص په پا ك قرآن کښی ستایلی دی له همدی کبله دی چه پهزرگونوکسان چهله موږ سره داسلام په دین کښیشریکان دی دسید المرسلین صلی الله علیه و آلهو اصحابه وسلم او نورو سترو کسانو پـــه پیروۍ دحجاز په پاکه خاوره او د مکـــی معظمی په حریم کښی د حجپهمبارکومناسکو مشرف کیږی او د خپل ځان أو دنړۍ د ټولو مسلمانانو درستگار ۍ له پاره دلوی خدای (ج) په دربار کښی د عا کوی .

دنړۍ ټول مسلمانا ن په دغه عباد ت أو مناجات کښی ځانونه له دوی سره روحـــا شریك بولی او په د غی ټینگه عقیده دلوی اختر مبارکی ور ځی نما نځی .

دلوی خدای (ج) له دربار څخه هیله لرم چه د افغانستان خدای پالونکی ملت تهتوفیق ورکړی چه پهدغومبارکو ورځوکښید دغولوړو حقایقو په پو هیدلو سره د ملی یو والی په ټینگیدو د هیواد د ټو لو خلکو تر منځ د ورورۍ او محبت په منځ ته راتگ اودگران افغانستان دمادی او معنوی پر مختگ په لار او کوښښ کښی ثابت قدم وی او ټولـــه اسلامی ټولنه دترقۍ اوعزت دنړۍ دسولی او سلم او بین المللی همکـــار ۍ پـــه کږښښونو کښی بر یالی شی .

پیامهای علیاحضرت ملکهٔ معظمه

به‌مناسبت چهارمین سال تجلیل روزمادر

(۲٤ جوزا)

بسم الله الرحمن الرحیم :

هموطنان عزیز !

مسرت دارم این روز فرخنده را به‌مادران وکافهٔ هموطنان عزیز تهنیت می گویم . برگزاری مراسم خاص بمنظور احترام به مقام مادر که از ارگا ن مهم تعا لیم مقدس اسلام وسنن خجسته ملی ما نشئت میکند در حقیقت شکل یك پدیده ثقافت ملی را بخود گرفته است .

ایفای نقش مثبت مادر ، درجامعه به‌حیث محور در کانون وبنیاد خانواده و به حیث نخستین وموثر ترین مربیان افراد بشر در ایجاد سعادت ورستگاری جوامع بشر ی و عالم بشریت خیلی با ارزش است از ین جهت بر گزاری این مرا سم و جا یبی راهم بار میاورد .

تجلیل از مقام مادر در عین حال مادران را به حساسیت واهمیت وظیفهٔ شان متوجه میسازد . از جانب دیگر تجلیل واقعـــی از مقام مادر از طریق ایجاد زمینهٔ مساعد برای (مادران) در راه انجام موفقانه وموثر وظیفهٔ شان صور ت گرفته میتواند .

وظیفهٔ ملی و انسانی همهٔ ماست که در رشد معنوی ، ذهنی وتعلیمی وایجاد بهبود در احوال مادران امروز وفردا بکو شیم . زیرا مادرانیکه ازین مزایا مخصو صـــا از دانش و اصو ل آموزش و پرورش برخوردار باشند در آموزش و پرورش نسل آیـــندهٔ کشور و در ایجاد فضای مطلوب در کانون خانواده موفق تر خوا هند بود .

باین وسیله مراتب خوشنو دی خود را از نقش مثمر مادران در تنظیم مثبت سرنوشت فردی واجتما عی ابنای وطن واز ایثار روز مره بی الایش شان ابراز نموده از خدا ی پاك ا لتجا دارم که همه مادران را درانجام وظیفهٔ بزرگ ملی و بشر ی شا ن تو فیق مزید اعطاء فر ماید .

به مناسبت روز طفـل

۸ سنبله ۱۳۴۹

به مناسبت روز طفل بهترین تمنیا تخود رابه کودکان ، پدران و مادران ، آموز گاران و مربیان اظهار میدارم .

ملل جهان با تائید اعلامیهٔ حقوق طفـل اعلان‌کرده اند . بشریت بهترین آ نچه را که دارد به کودك مدیون است و بایدبه‌کودك ارزانی دارد .

این عقیده متکی بر مشا عر پاکیزه انسان است زیرا کودك مقام تمر کز دقیق ترین احساسا ت رافت ماست ، شفقت پدر ومادر به کودك بنیان محبت انسا ن به خانواده ، به جامعه و به ملت میباشد .

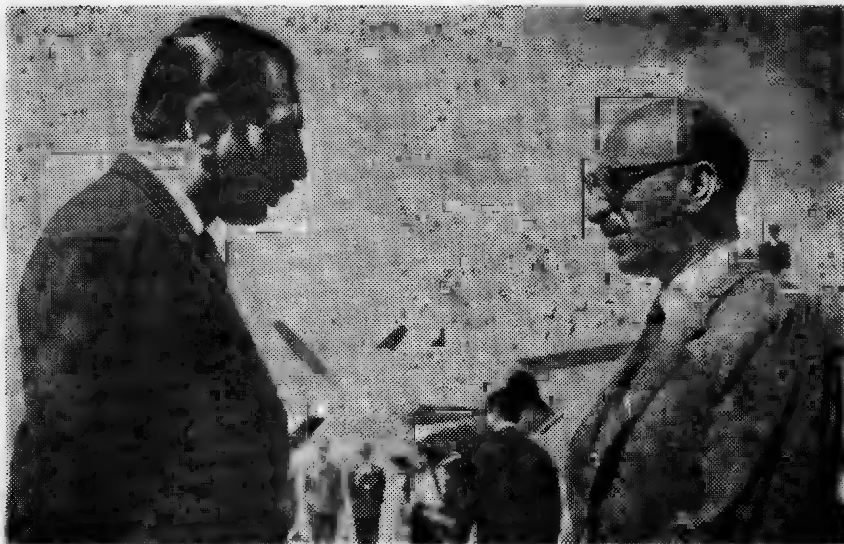
از آنجا که مسئوولیت تنظیم امور جامعه مستقبل وتا مین بهبود زندگانی آد میان در آینده بر کودك امروز تکیه میکند بنا بر ین چه از روی ایجابا ت اجتماعی و چه براساس تعالیم مقدسهٔ اسلامی مکلف میباشیم تا در راه خوشبختی اطفال بدون هیچگو نه‌تفریق واستثنا و در طریق تامین نموی ، جسمی ، اخلاقی فکر ی و روحانی ایشان با کما ل اخلاص صر ف مسا عی کنیم و ملتفت‌باشیم که طفل نیاز مند و مستحق عطو فت وتفاهم است تاشخصیت او به نهج سلیم رشـــد یابد .

از خدای پا ك تمنا میکنم ما در ان ، پدران ، معلمان و همه اانانیکه در این راه مقدس یعنی پرورش کودکا ن و رهبـر ی ایشان بسو ی سر منزل سعاد ت ما دی و معنو ی ابراز مجا هد ت میکنند تـو فـیق ارزانی فر ماید .

بازدید اعلیحضرت معظم همایونی از صفحات شمال کشور

اعلیحضرت معظم همایو نی سا عت سه‌بعد از ظهر ۷ حمل ۱۳٤۹ برا ی بازدید ازصفحات شما ل کشور ذریعهٔ طیاره بدانصو ب عزیمت فرمودند .

طیارهٔ حامل ذات شهر یاری سا عث دو و پانزده دقیقه از کابل بصوب ولایت بلخ پرواز نموده و پس از چهل دقیقه بمیدا ن هوا یی مزار شر یف موا صلت کرد . در میدان هوایی از اعلیحضر ت معظم هما یو نی و ا لیان ولایت بلخ ، سمنگان ، جوزجا ن فاریاب و قو ماندان عسکر ی ولا یت بلخ مامورین عالیر تبه و کلای منطقه ، معار یف شهر ، متعلمین و متعلما ت با حـــرار ت استقبال نمودند .

ذات شاهانه قبل از عزیمت جانب مزارشریف با بناغلی صدراعظم در میدان‌هوایی کابل وداع‌میفرمایند

اعلیحضرت معظم همایونی موقعیکه بانثار گل از طرف شاگردان و شهریان مزارشریف استقبال گردیدند

یکدسته از اطفال خورد سال به‌نمایندگی از شهر یان مزار شر یف بحضور اعلیحضرت معظم همایونی دسته های گل تقدیم نمودند و مورد تفقد شاهانه قرار گرفتند .

ذات شا ها نه در میدان هوایی مزار شریف سلام گارد احترام را قبول و آنرا معا ینه فرمودند درین موقع بیست و یك توپ برسم احترام شلیك گردید .

ذواتیکه با اعلیحضرت معظم هما یونی‌درین باز دید شر ف همرا هی داشتند عبارت‌انداز: ښاغلی منصور ی وزیر معادن و صنایع ، ښاغلی محمد یونس مصا حب حضور شاهانه، تورن جنرال مراد علی رئیس تعمیرات وزارت دفاع ملی ، تورنجنرال محمد عمر سر یاور حضور شاهانه ،برید جنرال گلبهار قوماندان هوایی ، انجنیر میرزاد رئیس معادن وجیالوجی وزارت معادن و صنایع ، ښاغلی غلام سرور ناشر رئیس سپین زر شر کت ، ښاغلـــی شیر علو می معاون تشر یفات سلطنتی ، ښاغلی‌کشتیار رئیس‌جنگلات وزار ت زراعت وآبیاری،دکتور عبدالفتاح‌نجم‌ودکتورمحمداحسان رښتیا دکتوران موسسا ت صحی علی آباد .

همچنان از وزار ت اطلاعات و کـــلتور ښاغلی سلطان حمید هاشم رئیس افغان فلم ښاغلی محمد کریم شیون معاون آژانس‌باختر، ښاغلی محمدعمرشاکرمدیر راپورتاژهای‌رادیو افغانستان ، ښاغلی کیکتیف سفیر اتحـــاد شوروی نیز شامل میباشند .

اعلیحضرت معظم همایو نی در میدا ن هوایی با مشایعین مصافحه فرموده و هریك را مورد تفقد شاهانه قرار دادند .

هزاران نفر از مردم شاه دو ست ولا یت بلخ اعم از زن و مرد پیر و جوان به دوطرفهٔ جاده از میدان هوا یی الی داخل شهر صف بسته بانثار گل و صدا های زنده باد پادشاه بزرگ و دیانت شعار ما از ذات شا هـا نه استقبال نهایت گرم فرمودند .

متعلمین و متعلما ت و منسو بین معار ف با حرکت دادن بیر قهای شاهی و ملی‌وصدا های (هرکله راشه پلاره) از پدر معنو ی‌شان بگرمی استقبال کردند .

ذات شهریاری پس‌ازختم‌مراسم‌میدان‌هوایی

مستقیماً به زیارت حضرت شاه ولایتمآ ب حضرت علی کرم الله وجهه تشریف برده برای اعتلا و سر بلند ی افغانستان ، سعادت ملت نجیب شان و آرا می عالم بشر یت دعا فرمودند .

ذات شاهانه پس از اتحاف ادعیه ازقسمت های مختلف عمارت مزار شاه ولایتمآب دیدن فر موده برای تر میم واصلا حات بعضیقسمت های آن هدایات شا هانه را ارشاد فرمودند.

اعلیحضرت معظم همایو نی سا عت چهارو سی دقیقه بعد از ظهر به اقامتگاه شا هانه مواصلت فر مودند . اعلیحضرتمعظمهمایونی سا عت هفت و نیم شب ۷ حمل بزرگا ن و معاریف مزار شر یف وسایر ولسوالی های ولایت بلخ وولایات سمنگان و جوز جا ن را در حالیکه والیان ووکلای ولایات مذکورنیزبه معیت شان بودند جو قه جوقه بحضورشاهانه پذیرفتند .

اعلیحضرت معظم هما یو نی نان شب را در سلامخانه با معاریف مامورین و مشایخ ولایت بلخ سا عت ۹ شب صرف فرمودند .

ذات شاهانه شب رادرشهر مزار شریف اقا مت داشتند .

اعلیحضرت معظم هما یو نی ۸ حمل از فابریکات کودو بر ق که در هجده کیلومتری شهر مزار شریف واقع است دیدن فرمودند .

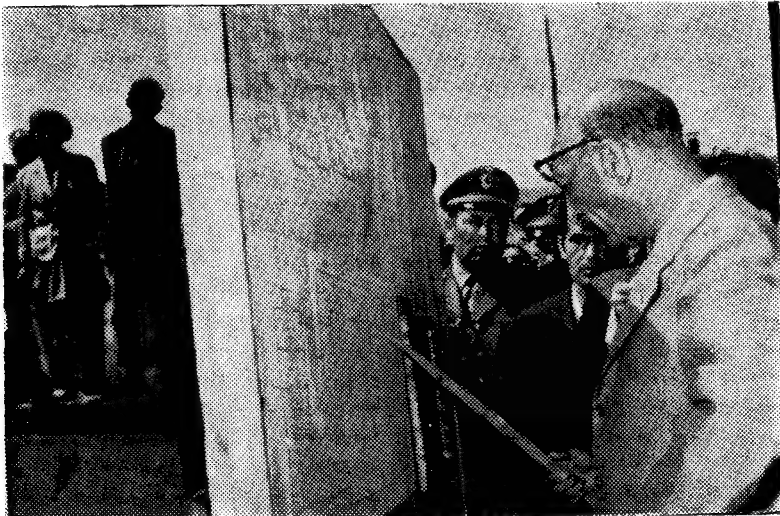
موکب شاهانه که ساعت ده قبل از ظهر در ساحه کار مواصلت نمود از طـــرف انجنیران داخلی و خار جی و کار گرا ن با حرار ت استقبال گردید .

ذات شاهانه نخست راپور پیشر فت کار را که توسط انجنیر عبدالله مبین رئـــیس فابریکات کود وبرق وسر انجنیر فابریکات توضیحات بعر ض میر سید استما عفرمودند.

سپس اعلیحضرت معظم همایو نی ازتمام قسمت سا حه کار که پنجصد جر یب زمـــین را احتوا نموده مفصلا دید ن فر مودند که در هر قسمت از طرف مو ظفین مربوطتوضیحات بعرض میرسید .

در سا حه کار فابریکه کود و برق دوهزار وهفتصد نفر کار مند افغانی ویکصدو بیست نفر متخصصین شوروی در حال فعالیت اند.

موکب شاهانه را از مزار شریف تا ساحه فابریکا ت اها لی شهر ولسوا لی نهرشا هی که در قسمت خط سیر شا هانه صف بسته بودند بانثار گل و کف زد نها ی ممتد از

اعلیحضرت معظمهمایونی حینیکه توضیحات یکی از متخصصین مـوظف را در بارهٔ یك قسمت فابریکه کود وبرق مزار شـریـف استماع می فرمایند

می نمودند .
ذات شا هانه ساعت یك ونیم بعد ازظهر برا ی صر ف نان چاشت در مرکز ریاست تفحصات پطرو ل تشر یف فر ما شده صدها نفر از کار گران ، اهالی و مامورین که از مدخل تا داخل عمار ت تفحصا ت صف بسته بودند با نثار گل و کف زدنها ی ممـــتد ذات شهریاری را استقبال نمودند .
بعد از صر ف نان در حالیکه بناغلـــی منصوری وزیر معادن و صنایع، انجنیرمیرزاد رئیس معادن و جیالوجی وسفیرکبیر شوروی متعین کابل نیز شر ف معیت حضور ملوکانه را داشتند متخصصین افغانی و شورو ی از طرف رئیس فابریکه کود و بر ق بحضور ملوکانه معرفی ودر حصهٔانکشاف تفحصات نفت وگاز عرایضی تقدیم داشتند .
ذات شهر یاری بعد از استماع عرایضــ متخصصین مرا تب رضایت و خرسند یحضور شا هانه را در قسمت پیشر فت کار کــه جدیانه صور ت میگیرد ابراز ودوام مساعی جمیله همکاری بین افغانستان و اتحادجماهیر شوروی را در ین رشته توقع فرمودند .
اعلیحضرت معظم همایو نی به اثر عرض یکعده از اهالی امر فرمودند تا هیئتی بشمول سر یاور حضور شا هانه عرایض مذکور را مورد غور و مطالعه قرار دهد . همچنان موعد باقی مانده حبس بیستو هفت‌نفرازمحبوسین و محبو سات مورد الطاف و عفو شاهانــــه قرار گرفت .
موقعیکه گروپهای متعدد اهالی ولایـــت بلخ بحضور اعلیحضر ت معظم هما یو نی شرفیاب گردیدند ذات ملو کا نه ضمـــن ارشادات قیمتدار شاهانه شان فر مـودند که شهر مزار شر یف از آنجا که یك مرکز روحانی ، ثقا فتی و کلتور ی گران مایه بوده و دیده میشود که بعد از تکمیل سرك های جدید روز بروز تعداد کثیر ی مرد م را بخود جلب مینما ید از طر ف دیگر حفظ و مراقبت وانکشا ف این مر کز خاصه‌روضهٔ مبارکه شاه ولایتمآب تو جه مزید ادارا ت مربوطه را مستلزم بوده و ذات شهر یار ی درین باره علاقمندی شـخص شـاهـــانه را ابراز فرمودند .
اعلیحضرت معظم هما یو نی سا عت هشت شب ۸ حمل در دعو تی اشترا ك فرمودندکه در کلوپ قوای عسکر ی ولایـت بـلـخ در دهدادی ترتیب شده بود .
ذات شا هانه نان شب را با صاحبمنصبان ار دو ی شاهانه و روسا ی دوایر ولا یـت بلخ صر ف فرمودند .
همکذا اعلیحضر ت معظم هما یو نی عصر روز ۸ حمل یك مسابقهٔ بز کشی را که بین تیم های دولت آباد ، شولگره و مزار شر یف صور ت گرفت تما شا فرمودند .
ذات شاهانه سا عت هشت و سی دقیقهٔ قبل از ظهر ۹ حمل قبل از آنکه جانب ولایت سمنگان حرکت نمایند از فابریکه نسا جی بلخ و باغ جدید الاحداث موسسه صنا عتی باختر در مزار شر یف دید ن نمودند .
ذات شهر یاری حینیکه از شهرمزارشریف به قصد ولایات سمنگا ن و بغلان حر کت کردند هزارا ن نفر اعم از زن و مرد بدوجناح جاده ها ی شهر مزار شر یف صف بسته موتر حامل ذات شاهانه را بانثار گل ، کف زدنها ی ممتد و شعار ها ی (زنده باد شاه معظم ما) بدر قه میکردند .
اعلیحضر ت معظم همایو نی در میا ن این جوش و خروش و شاد ما نی سا عت ده و پانزده دقیقهٔ قبل از ظهر در ولسوا لی خلم در بین احسا سا ت گر م شاه دوستی مرد م آنجا به باغ جهان نما مواصلت کردند .
اعلیحضرت معظم همایو نی در اجتما ع وکلا و مرد م انجا ضمن ارشا دا ت قیمت دار شا هانه فر مودند :
سرك پلخمری و مزار شر یف تو ســـط جوانان قوایکار به اکما ل رسید و امید قوی داریم که این مسا عی دسته جمعی و زحمت کشی شبا روزی ما را به سر منزل مقصود میر ساند .
ذات شهریاری دگروا ل عبدالو هـــاب قو ماندان یو نت قوای کار را که درساختمان شاهراه پلخمر ی و مزار شر یف بذل‌مساعی نموده مخاطب قرار داده فر مودند تا مراتب خوشنو دی و رضائیت شا هانه شانرا به‌تمام افراد وصاحب منصبان قوایکار که در اعمار این جاده سهم بسزا یی گر فته اند برسانند.
ذات شاهانه فرمودند افغانستا ن درآستانهٔ دیمو کراسی قدم گذاشته وآرزوی‌ما‌این‌است

اعلیحضرت معظم همایونی موقعیکه درولایت سمنگان با احساسات شاهدوستی گرم استقبال گردیدند

که این دیمو کراسی به صورت سالم به نفع مردم ما و کشور ما انکشاف کند.

اعلیحضرت معظم همایونی فرمودند که همه نیاز مندیها را بایست باعرق ریزی و مساعی دسته جمعی جبران نمائیم ودر راه انکشاف سویه ذهنی و ارتقای سطح زندگی مردم خود از هیچگونه فداکاری دریغ ننمائیم ذات شاهانه وکلای منطقه را مخاطب قرار داده فرمودند امید وارم دورهٔ سیزدهم شورا با مساعی حکومت و همکاری و حسن تفاهم شورا مصدر فعالیت های شود که برای آسایش مردم و آبادی کشور تاثیر بزرگ داشته باشد.

ذات شاهانه از استقبال گرم و احساسات شاه دوستی مردم اظهار خوشنودی فرموده علاوه کردند که همیشه شاهد همچنین صمیمیتهای مردم خود میباشیم.

اعلیحضرت همایونی در پایان فرمایشات وارشادات قیمتدار شان با مامورین، روسای محاکم ولایت شمال، معارف و مشایخ در میز ناشتا که در سالون باغ جهان نما ترتیب شده بود اشتراک فرمودند بعد از صرف ناشتا در بین هلهله و شادمانی هزاران نفر از رعایای شاهانه که موکب ملوکانه بانثار گل و شعار های (زنده باد شاه) بدرقه میشد بصوب ایبک مرکز ولایت سمنگان حرکت فرمودند.

موکب شاهانه در نایب آباد، ده نو و لجتو در ولسوالی خلم صیاد غزنیگک حضرت سلطان قوشی بره دلخکی ایبک با گرمجوشی و نثار گل از طرف پیروجوان زن ومرد اطفال خرد سال و شاگردان معارف استقبال گردیدند.

همچنان ذات شاهانه در ولسوالی پلخمری با استقبال کم نظیر مواجه شدند درمقابل آمریت پروژهٔ سرک پلخمری و مزارشریف صاحب منصبان و افراد قوایکار از ذات شاهانه با گرمی استقبال نموده و با نثار گل مقدم شاهانه را خوش آمدید گفتند بعد از آن در طول این جاده طویل که در قسمت بند دوم برق پلخمری منتهی میشد هزاران نفر صف بسته با دهل و سرنا اتن های ملی و نثار گل از پادشاه بزرگ شان استقبال کردند.

در موقعیکه سلام شا هی توسط مو زیك نوا خته میشد تو پها ی استقبا ل نیزشلیك گردید. تورن جنرال شاه پور قومانــــدان قوای بیست نهر ین حاضر بود طلبا ت و طلاب معار ف بیر ق ها ی شا هی و ملی به دست داشته و پادشاه بزرگ خویشرا خوش آمدید گفتند .

ذات شهر یاری در طو ل راه‌مزارو پلخمری تفقد شاهانه را به فرد فرد رعا یا ی شاهانه شان اعم از متعلمین و متعلما ت ،وسا یراهالی ابراز میفر مودند و هریك‌را با نوازش‌پدرانه بحضور شان می پذیر فتند .

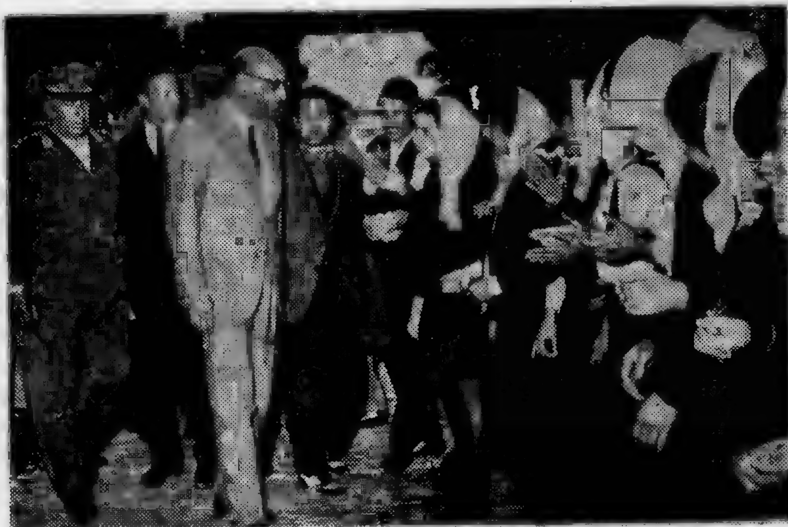
در مدخل‌عمارت بند برق دوم ، دخترا ن و پسرا ن خارندو ی و شا گردان ښوونځی نسوان پلخمر ی با شعار ها ی (زنده باد پدر معنوی ملت) مقدم شاه را گرامی داشتنــد .

اعلیحضرت معظم همایو نی در عرض راه از سرك جدید معاینه فرموده واز صــفیه زیباطك که در آخر ین ذروه کوتل زیباطك احداث گردیده دید ن فر مودند و را جع به سر سبز ی مزید اطرا ف آن به ښا غلی کشتیار رئیس جنگلات وزارت زرا عــت و آبیاری هدایا ت لازم اعطا فرمودند .

ذات ملو کا نه در قسمت خط فا صــل ولایا ت بلخ و سمنگان و بغلان از طــرف الیان ولایا ت مذکور ،والی تخار روسا ی حاکم ، قضات و مامورین استقبال‌گردیدند.

اعلیحضر ت معظم همایو نی نان چا شت را با والیان ، وکلای منطقه ـ قضات ،معاریف ولایات سمنگان ، بغلان و کندز وروسا ی موسسا ت صنا عتی در کلو پ بند دو م‌برق پلخمری صر ف نمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی سا عت‌پنج و پانزده دقیقهٔ بعد از ظهر ۹ حمل مع الخیر ذریعهٔ موتر بمرکز ولایت کندز مواصــلت فرمودند . در عرض راه بغلان صنا عــتی ، بغلان مرکزی علاقه داری علی آباد کندز از طرف رعا یا ی وفاشعار شا هانه با گر م جوشی صدا های (زنده بادشاه) وپیروز باد نهضت های نوین استقبال گردیدند . در خط مسیر موکب همایو نی رواقها ی پذیرا یی بنایافته و تیمهای چاپ انــدازان ولا یا ت سمنگان ،بغلان و کندز و سوار کارا ن در مراکز ولایا ت متذکره در دو جنا ح جا ده

صحنهٔ ای از استقبال مردم و شاگردان‌معارف از شهریار دانش پرور افغانستان در ولایت کندز

اعلیحضرت معظم همایونی دربین احساسات شاه دوستی و گرم مردم و طلاب معارف کندز

ها صف بسته مو کب شهر یار بزرگ را بدرقه نمودنـد .

در شهر کندز هزارا ن نفر از شهریان آنجا اعم از زن و مرد پیر و جوا ن متعلمین و متعلما ت معار ف با حرار ت زاید الوصف از اعلیحضرت معظم همایو نی استقبال کردند .

جاده سپین زر در طول دو کیلو متر با بیرقهای شاهی و ملی تزیین گردیده و شعار های بزبانها ی پشتو و دری با خطو ط جلی در هر چند قدم تعلیق گردیده بود .

ذات شا ها نه در مد خل هو تل سپین زر از طر ف یك دستهٔ بزرگ متعلما ت معار ف اعم از خارندو ی و شاگر دا ن لیسهٔ بلقیس بار دیگر بانثار گل و کف زدنها ی ممـتد استقبال شدند .

اعلیحضرت همایو نی شب ۹ حمل درکندز استرا حت داشتند .

اعلیحضرت معظم هما یو نی قبل از ظهر روز ۱۰ حمل معار یف و بزرگان ولایت کندز را در سالون هو تل سپین زر به حضـور شاها نه پذیر فتند .

ذات ملوکانه از ملاقا ت با ملت وفاشعار شاهانه در صفحات شما ل کشور اظهـار مسر ت نموده ارشاد فرمودندکه وضع اقتصادی کشور سوا ل بسیار بزرگی است وبایست ملتفت باشیم که در این راه سهم گیری مردم اهمیت بسزایی دارد .

اعلیحضرت معظم همایو نی علاوه فرمودند ما اکنون در یك دورهٔ دیمو کراسی قرارداریم که سهم شما دران فعال تر است ما یقین داریم که به همکار ی ملت ازین از مون به خوبی بدر خواهیم شد .

نقشه وپلانهایی که از طر ف حکو مـت برای اعتلا وسعادت افغانستان طرح میشود در آن به همکار ی مرد م ضرور ت مبر م احساس میگردد .

ذات ملوکانه فر مودند مطالعا تیکـه در کشف وبهره بر داری از معاد ن افغانستا ن روی دست است یك آیندهٔ بهتر اقتصا دی را بما نوید مید هد . ذات شهر یاری نقش مسا عی حکومت و همکار ی و توافق نظـر حکومت وشورا را در انکشاف وضع اقتصادی

کشور موثر خوانده فر مودند که باین‌همکاری امید واریم قوه های سه گانهٔ دو لت نقش ارزنده از خود بجا بگذارند و ملت ما باید خود را برای بر داشتن قد مها ی بزرگـــتر آماده سازند .

پس از ارشادا ت قیمتدار ذات ملوکا نه بناغلی عبدالرحیم سپاهی ، بناغلی‌منورمهمند بناغلی محمد مهدی زاده ، بنا غلی عبدالحی ایماق از معاریف و بزرگان ولایت کندز به وکالت اهالی ضمن معروضه ها ی ذات‌شاهانه را خیر مقدم گفته انکشا فات و نهضت اخیر کشور را مر هون تدا بیر حـکیـمـانهٔ ذات شهر یاری خواندند .

بناغلی مهدی زاده طی معروضهٔ خود گفت: افتخار داریم که با استفا ده از الطا ف ذات شهر یاری و در پر تو قانو ن اساسی به امر وارادهٔ اعلیحضرت معظم همایونی دریک حیات دیمو کراسی قدم گذاشته ایم .

وی اظهار داشت که ملت وفاشعارشاهانه مراحلی را فرا موش نمی نما ید که چه در عصراعلیحضرت شهیدسعید(رحمت‌الله علیه‌و چه در عصر فرخندهٔ ذات همایو نی در طر یق یک زند گی آبرو مندانه طی مینما ید و مابه حضور شاهانه اطمینان مید هیم که در راه انکشا ف و سر بلند ی افغانستا ن عزیز در تحت رهبر ی‌حکیمانه اعلیحضر ت هما یو نی از هیچ گو نه ایثار و فدا کاری‌دریغ‌نخواهیم کــــرد .

همچنان اعلیحضرت معظم همایو نی ساعت یازده قبل از ظهر ۱۰ حمل از مسابقهٔ‌بزکشی دیدن فر مودند که بین تیمها ی سپین زر مرکز کندز و بغلان اجرا گردید .

ذات شهر یاری در اخیر مسابقه بنا غلی حاجی‌گلستان‌وبناغلی محمدنادر روسای‌تیمهای بز کشی کندز و بغلان و بنا غلی محمدعظیم کپتان تیم سپین زر و مسابقه کنند گا ن را مورد لطف شاهانه قرار دادند .

اعلیحضرت معظم همایونی نان چاشت را در سالون ستدیوم کندز با مامورین ومعاریف ولایت کندز صرف نمودند .

ذات شهریاری که چهار روز قبل برا ی یك بازدید مختصر از صفحات شما ل‌کشور به آن ولایات تشریف فرما گردیده بودند قبل از ظهر (۱۱) حمل ۱۳۴۹ مع‌الخیر بـــه کابل مواصلت فرمودند .

در میدان هوایی کندز بناغلی‌سلطان عزیز والی بغلان و وکیل ولایت کندز تورنجنرال شاه‌پور قوماندان قوای نمبر بیست بناغلی فروتن والی تخار روسای محاکم مامورین و معاریف شهر کندز اعلیحضرت معظم همایونی را تا میدان هوایی مشایعت کردند .

طیاره حامل ذات شاهانه در بین‌دعاهای خیر مردم ساعت ده و هشت دقیقهٔ صبح ازمیدان هوایی کندز اوج گـــــرفته ساعـــت ده و پنجاه وپنج دقیقهٔ قبل از ظهر ۱۱ حمل ۴۹ به میدان هوا یی کابل مرا جعت فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایو نی را در میدا ن هوا یی کابل والاحضرت سر دار عبدالو لی بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ،وزرای دفاع ملی ، داخله ، والی کابل ، وښاروال سرپرست استقبا ل نمودند .

مسافرت اعلیحضرت ملك فیصل به افغانستان

اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه کشوردوست و برادر ما عربستان سعودی بنا بد عو ت اعلیحضرت معظم همایو نی سا عت چهارعصر ۲۳جواز ۱۳۴۹ مطابق ۱۳ جون ۱۹۷۰ برای یك بازدید رسمی از افغانستان وارد کابل گردیدند .

اعلیحضرت معظم همایونی در مـیدا ن هوایی بین المللی کابل از مهمان گرا می و عالیقدر شاهانه استقبا ل فرمودند .

حینیکه اعلیحضرت ملك فیصل از طیاره فرود آمدند ذات شهر یاری مهمان گرا می شاهانه را خیر مقدم گفته آرزو فر مودند تا توقف اعلیحضرت شان در افغانستا ن بـه خو شی سپری گردد .

والا حضرت مارشال شاه و لیخان غا زی فاتح کابل ، بناغلی نور احمد اعتمـــا دی صدراعظم ، پو هاند دکتور عبدالحکیم ضیایی قاضی القضات ، پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه ، سنا تورعبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه ، معاونین صدارت بناغلی علی محمد وزیر در بار سلطنـــتی ستر جنرا ل خان محمد وزیر دفاع ملی ، انجنیر محمد بشیر لودین وزیر داخلـــه ، پو هندو ی عبدالستار سیر ت وزیر عد لیه ورئیس هیئت مهمانداران ، بناغلی سید تاج الدین سفیر کبیر افغا نی در عر بستا ن سعودی ، پو هاند عبدالله واحد ی والی کابل بناغلی محمد کبیر نورستا نی بنـــاروا ل سر پرست ،و بناغلی حمودفهدالزید سفـــیر کبیر عربستان سعو دي در کابل شر فمعیت اعلیحضرت معظم همایو نی را در نزد یك طیاره داشتند .

پس از آنکه اعلیحضرت معظم همایونـــی ذوات معیتی شان را به مهمان گرامی شاهانه واعلیحضرت فیصل همراهان خود را به ذات شهر یاری معر فی فرمودند اعلیحضر تمعظم همایو نی واعلیحضرت ملك فیصل ســـلام گارد تشریفا تی را قبول و آنرامعاینه کردند.

در این موقع موزیك سرود ملی هردوکشور برادر را نوا خت و بیست و یك تو پ برسم احترام شلیك گردید بعدا ذات ملو کـــا نه ومهمان محترم شان جانب صفوف مستقبلین که در مقابل عمار ت میدان هوا یی اخذموقع نموده بودند تشریف فرما شدند در ایـــن وقت یکدسته از اطفا ل بنما یند گـــی از شهریان پایتخت دسته‌های گل به‌اعلیحضرت فیصل وسایر مهمانان تقدیم کردند .

اعلیحضرت ملك فیصل با هیئت کا بینه ، قضات ستره محکمه ، اعضا ی شورا ،جنرال های اردو ی شاهانه ، مامورین عالیر تبه ، روسا ی کوردیپلو ماتیك بدر بار کابل و اعضای سفار ت کبرا ی عر بستا ن سعودی مقیم کابل مصافحه کردند .

هنگا میکه اعلیحضر ت معظم هما یو نی واعلیحضرت فیصل مهمان گ رامی شان از مقابل صفوف مستقبلین عبور می فرمودند یك عده زیادی از شهر یا ن کابل و طـلا ب معارف در حالیکه در طبقا ت مختلف تر مینل میدان هوایی ایستاده و بیر ق های هر دو کشور رادر دست داشتند با ابرازاحساسات

اعلیحضرت معظم همایونی حینیکه بامهمان گرامی شان اعلیحضرت ملک فیصل بـا بغل کشی برادرانه خو د خوش آمد یدمی گویند

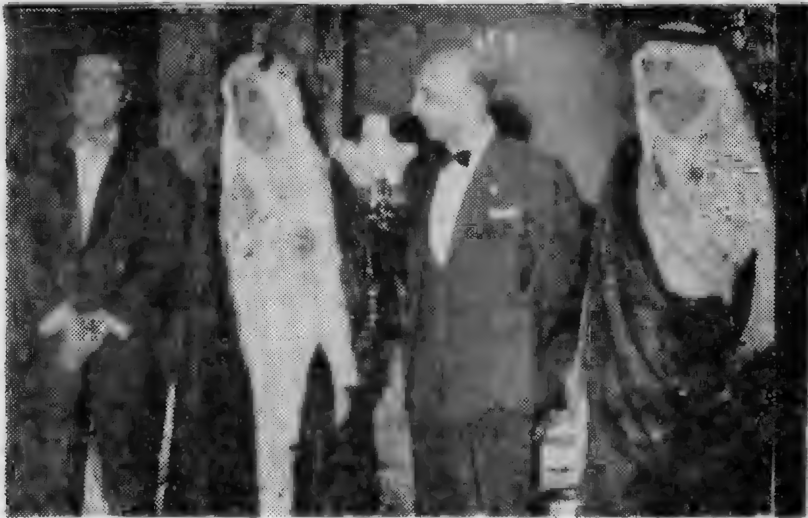
شعار های (خوش آمدید) ورود مهمان‌عالیقدر ذات ملوکانه را خیر مقدم گفتند .
اعلیحضرت معظم همایو نی واعلیحضر ت ملك فیصل پس از قبو ل احساسا ت گر م مستقبلین در میدان هوایی بسواری مو تر سلطنتی در حالیکه یکدسته از موتر سایکل سواران گارد شا هی آنرا بدر قه میکردجانب شهر تشریف فر ما گردیدند .
موقعیکه موتر حامل اعلیحضر ت معـــظم همایو نی و مهمان عالیقدر شا ن از جاده‌های شهر که با بیر ق های ملی هر دو کشور تزیین شده بود عبور میکرد هزارا ن نفر از شهریان کابل واطراف آن متعلما ن ومحصلان معارف با ابراز احسا سا ت زایدالو صف کف‌زدنها شعار های دوستی افغانستا ن و عربستان سعودی ونثار گل پذیرا یی نمودند.
اعلیحضرت معظم همایو نی مهمان محترم شان را تا قصر چهلستون که برا ی اقا مت مهمانان تخصیص یافته همرا هی کردند و در آنجا نشان لمر علی را برای اعلیحضـــرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی ونشان لمر عالی را به والاحضرت امیر نوا ف بــن عبدالعزیز اهدا نمودلد . در مد خل قصـــر ښاغلی علی محمد وزیر در بار ســـلطنتی اعلیحضرت ملك فیصل را خیر مقدم گفت :
ذات ملوکانه پس از تو قف‌مختصروصرف قهوه با مهمان محترم شان اعلیحضر ت‌فیصل به ارگ شا هی باز گشتند .
درین مسا فر ت اعضا ی معیتی اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعو دی عبار ت اند از : والاحضرت امیر نواف بن‌عبدالعزیز مشاور مخصوص اعلیحضر ت ، جلالتما ب دکتور رشادفرعون‌مشاور مخصوص‌اعلیحضرت ښاغلی شیخ‌محمدالنویصر سر منشی حضور، ښاغلی سید احمد عبدالوهاب رئیس تشریفات سلطنتی ، ښاغلی دکتور رفعت السید علی دکتور خصو صی اعلیحضرت ، ښاغــلی الاستاد کنعان الخطیب مشاور وزارت اطلاعات وبرید جنرال عبدالله الراشدالبصیلی‌قوماندان گارد سلطنتی .
اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستا ن سعودی ساعت هفت‌ونیم‌شام ۲۳ جواز۱۳۴۹ بااعلیحضرت معظم همایونی در قصرگلخانه ملاقات کردند .
در این هنگام والاحضرت شهزاده‌احمدشاه نیز حضور داشتند .
همچنان والاحضرت امیر نوا ف بن‌عبدالعزیز وجلالتماب دکتور رشاد فرعون مشا ور ین مخصوص اعلیحضرت ملك فیصل و بعضـــی دیگر از همراه هان اعلیحضرت ملك فیصل پو هندو ی عبدالستار سیر ت وزیر عد لیه ورئیس هیئت مهمانداران و سفرا ی هردو کشور حاضر بودند .

اعلیحضر ت ملك فیصل ضمن این ملا قات یك شمشیر مرصع را که نشا ن دو لتـــی عربستان سعو دی میبا شد به اعلیحضر ت معظم همایو نی اهداء نمودند .
همچنان اعلیحضرت معظم همایو نی بـــه افتخار اعلیحضر ت امیرفیصل پادشاه‌عربستان سعودی ضیافتی سا عت هشت شا م ۲۳ جوزا در قصر دلکشا تر تیب داده بودند .
درین ضیا فت والاحضرت شهزاده‌احمدشاه والاحضرت مارشا ل شاه ولیخان غـــا زی فاتح کابل ،والاحضرت‌امیرنواف‌بن عبدالعزیز ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم ،پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیا ئی قاضی القضا ت ، پو هنوا ل دکتور محمد عمر ورد ك رئیس ولسی جرگه ، سنا تور عبدالها دی دا وی رئیس مشرانو جر گه ، معاو نین صدار ت ، اعضای کابینه ، والی کابل ، سفرای هر دو کشور و همرا هان اعلیحضرت ملك فیصل اشتراك ورزیده بودند .
در ین ضیافت بیانیه های بین اعلیحضرت معظم همایو نی واعلیحضر ت امیر فیصـــل پادشاه عربستان سعودی تعا طی گردید .

متن خطابه اعلیحضرت معظم‌همایونی

اعلیحضرت برادر گرا می !

کمال امتنان خود را از اینکه اعلیحضرت شما دعوت مرا برا ی مسافرت به کشـــور ما پذیرفته اید ابراز میدارم و بنا م ملـــت افغانستان از آن برادر عزیز که در کف شان زمام امور دو لت عربستان سعودی مهـــد

اعلیحضرت معظم همایونی در دعوتیکه بافتخار اعلیحضرت ملك فیصل در قصر گلخانه ترتیب شده بود

بزرگترین مقد سا ت همه مسلمانان جهان گذاشته شده واز همرا هان محترم ایشا ن در مملکت خود و در محفل امشب صمیمانه پذیرا یی میکنم .

دلهای مردم ما از آغاز گرا یش به دیا نت برگزیده اسلام بصوب کشور اعلیحضر ت شما متو جه بوده اند که در سینهٔ آن خانهٔ خداوند بی همتا (ج) و مزار پیغمبرمصطفا ی او (ص) جا گر فته واز سر زمین تاریخی آن رسا لت ایمان بخدا ی یگا نه درپهنای گیتی گستر ش یافته است .

پیو ند ها ی استوار اشترا ك در عقیدهٔ که بین ملتین مادر امتداد قرو ن وجود داشته همه سا له با سفر هزارا ن نفر زائرین کعبهٔ خدا (ج) از کشور ما پیهم تجدید و تقویت می یابد . روز گار معا صر در سر زمین شما شاهد بهره بر داری از ثرو ت ها ی طبیعی بوده وباین صور ت نقش دو لت عربستا ن سعودی طی چند دههٔ این قر ن در اقتصادیات منطقه واز طریق تو لید یك اندازه قابل ملاحظه مواد او لیه و مو لد انرژی در اقتصاد جهان تبارز اسا سی کرده است . تاثیر این واقعیت بر حیا ت خود مرد م عربستا ن در همه مظاهر تحول و نهضت عمرا نی پدیدار گردیده است که شخص اعلیحضرت شما از آن بدقت وتو جه تمام و با احسا س ضرورت ها وایجابات این عصر سر پرستی می نمایید .

ملاقات دو باره با آن برادر عزیز خاطرهٔ بسیار نیك مرا که از مسا فر ت خود به کشور اعلیحضر ت تان دارم با مسر ت تجدید میکند . در آن هنگام پدر مر حوم شما اعلیحضرت عبدالعزیز آل سعود با محبت خاص وبا احساس یگا نگی و نزدیکی معنوی از ما پذیرا یی فر مودند . آن مسا فر ت و شرفیابی بخانهٔ خدای پاك (ج) و حرم سید المر سلین (ص) گرامیتر ین لحظات زندگانی من است .

ملاقات تاریخی با اعلیحضر ت فقید در دل ماهمواره به حیث یك رمز راستین از اخوت پایدار بین دو دولت مسلما ن افغانستا ن و عربستان سعودی زنده خوا هد ماند .

رشته متین برادری که مارا با مسلمانان جهان بهم بسته ملت و حکو مت افغانستا ن

را همواره شریك الام و شداد ما نی هـــای برادر ان عرب شان گردانیده اســــت . پشتیبا نی همیشگی ما از حقوق مردم عر ب فلسطین واستنکار ما از تجاوزا ت پیهـــم اسرائیل بر دو ل عر بی از همین همدردی با آن ملت برادر و از ایمان مردم افغانستان به حق و عدا لت جها نی سر چشمه میگیرد.
عقیده راسخ داریم تازمانیکه قـــوا ی اسرائیلی اراضی اشغال شده عربی را تخلیه ننماید وبه مرد م عر ب فلسطین حقو ق حقة آن اعاده نشود آرامش و امنیت در آن ناحیه شرق میانه پایدار نخوا هد شد و خطـــر آن صلح جهان را پیهم تهدید خوا هدکرد.
سلسله اقداما ت اعلیحضر ت شـما در توحید مسا عی و تعاو ن ملل اسلامی بمنظور آزاد ساختن شهر قدس و مسجد مبار ك اقصی و بقیه اراضی عر ب از اشـــغا ل غاصبانهٔ اسرائیل قابل قدر دا نی خا صــــ میباشد .
امید واریم همه مللیکه درجهان به‌استحکام صلح علاقه دارند به مطالبا ت عدا لـــت پسندانه ملل مسلما ن گیتی در بارهٔ اوضا ع شرق میا نه چنانکه اخیرا در کنفرا نس رباط و در اجتما ع جده اعلان شد بطور جــــدی وقع بگذارند .
افغا نستان بادر ك یكعده حقایق مر بوط به موقعیت خاص جغرافیا یی خود و با توجه بیك سلسله جریانا ت متعلـــق به تاریخ معاصر خویش از مدتهای دراز بایــــن سو سیا ست بیطر فی مثبت و عدم الحا ق به پیمان های نظامی را توام با قضاو ت‌آزاد در مورد مسایل بین المللی اختیار نـــموده است . افغانستان این خط مشی خویش را برای تحکیم صلح این منطقه و صلح جها ن سود مند تشخیص مید هد و با اتکاء بر ین اسا س علایق دوستی خود را با همه ملـــل جهان توسعه می بخشد .

ما از لزوم حل منازعات بین المللی به طریق مسالمت آمیز ، از تشدید دوستی بین دول جهان از الغا ی استعمار تحت همه‌اشکال ومظاهر آن ، از حق مردمان و ملل در تعیین سر نوشت شان ، از تطبیق‌اساسات منشور ملل متحد و همچنان از اصل جها نی بودن آن سازما ن صمیما نه پشتیبا نی مینماییم .

اعلیحضرتا !

عصر یکه در آن زند گی میکنیم به علت پیشرفت بیسابقهٔ علوم و انقلا بیکـــه در وسایل اطلاعات و مواصلات بوجود آمده و نظر به ایجاب اوضا ع جهان نیاز مند ی ما را به تما س های دایم و مستقیم و به تفا هم وتبادل نظر بیش از هر مر حله دیگر تاریخ تزیید بخشیده است .
هرگاه این تما س و تفا هم در بین‌کسانی صورت میگیرد که حیا ت ملت های شا ن از سر چشمه پاك یك فر هنگ و دیا نت‌مشترك الهام گرفته و جغرافیا ی طبیعی سر زمـین های شانرا در یك قسمت دنیا بهـم آورده یقینا ثمرهٔ آن بیشتر و نقش آن در روا بط دو لتین و در سیا ست بین المللی موثـــر خوا هد بود .
مسافرت شما را در افغانستان در روشنی این حقیقت و به ملاحظه روابط عمیق روحانی که ملت های ما با رشته نیرو مند آن پیهم بسته شده اند یك قدم خیلی مثبت وسودمند برای طر فین میدانیم و به اعلیحضر ت شما اطمینان مید هیم همه مرد م این سر زمین بامن در ابراز بهترین احساسا ت دو ستی واخوت به شخص اعلیحضرت شما بحـــیث زمامدار با کفا یت یك کشور برادر شریك می باشند .
یقین کامل دارم این مسا فر ت آن برادر عزیز به افغانستان و همچنان‌مذاکرات‌وتماس های که طی آن صورت می پذیرد در تقویهٔ مزید روابط برادری بین ملت ها ی ما ودر ازدیاد تفاهم بین رجال مسئول مملـکتین و توسعهٔ علایق فر هنگی بین هر دو کشـــور نقش مو ثر خوا هد داشت .

از تشریف آوری تان در این محفل گرامی صمیمانه تشکر میکنم و امید وارم ایام اقامت کوتاه اعلیحضرت و همراهان محترم شان در افغانستان بخو شی سپری گردد .
تمنا میکنم بهتر ین آرزو های مرا برا ی صحت وسعادت شخص اعلیحضرت خود وبرای ارتقاء ورفاه مزید ملت برادر ما مـــردم عربستان سعودی بپذیرید .

ملک فیصل

د افغانستان کالــــنی

متن بیانیه جوابیه اعلیحضرت ملک فیصل

اعلیحضرتا !

کمال مسرت دارم به این مناسبت مسعود مراتب سپاسگذاری وامتنان خود را بــه اعلیحضرت شما ابراز نمایم که با این دعوت کریم ملوکانه به من نعمت ملاقات وصحبت خویش را میسر فرمودید . و فرصت آنـرا دریافتیم از کشور برادر خویش دیدن نماییم و با برادران خود درین کشور عزیز ملاقی شویم .

ایام مسافرت اعلیحضرت شما را در زمان اعلیحضرت مغفور عبدالعزیز آل سعود به نیکویی بخاطر داریم مسافرت اعلیحضرت شما در دلها ی ما آثار خجستهٔ محبت وتقدیر را که زادهٔ اخلاق نیك وسجایای گرانمایـهٔ شما میباشد بما گذاشته است .

امید واریم که آن مسافرت آخرین دیدار اعلیحضرت شما از کشور برادر شما عربستان سعودی نباشد بلکه خدای بزرگ (ج) به شما توفیق ارزانی فرمایه تا از مملکت ما بار دیگر دیدن فرمایید .

اعلیحضرتا !

همهٔ آنچه را درین لحظه چه در زمینهٔ پیوند های برادرانه که مردمان و کشور ها ی مارا بهم مربوط می سازد و چه در زمینهٔ خطمشی سیاست خارجی که کشور عزیز شـــما آنرا پیروی مینمایید ، فرمودید با اطمینان ازصمیم قلب تایید مینمایم. واقعا آن صله ها ی برادری وایمان و دوستی که مردمــان و کشور های مارا بهم می پیوندند ازهمه پیمان ها و معاهداتی که بین دیگران موجود است بسی نیرو مند میباشد. هیچکس نمیتوانند از آن نقش فعال افغانستان انکار نماید که کشور اعلیحضرت شما در چاره جویی رویداد های دشوار در جهان با خلوص نیت متکی بر دوستی با همه ایفا مینمائید و منشاء آن همانا عقیدهٔ اسلامی و سجایا ی خجسته ملت شما میباشد .

شایستهٔ تذکر است اینکه افغانستان و عربستان سعودی هر دو در ملل متحد با یك دیگر دست همکاری دادند تا اینکه حق تعین سر نوشت شامل متن میثاق حقوق بشر گردد و هر دو کشور در ین زمینه سـالیان دراز مشترکا مجادله نمودند تا موفق گردید آراء اکثریت را بدست آرند به موجب آن حـق تعین سر نوشت شامل میثاق حقوق بشــر گردید .

اعلیحضرتا !

باید گفت از جملهٔ آنکشور هاییکه دربارهٔ این حق اظهار موافقت کرده و آنرا امضاء نمودند عده عملا به آن مخالفت کردند .واقعا اکثر دشواری ها ی امروزی جهان زادهٔ آنست که یکعده از کشور های عضو ملل متحد در امور کشور های دیگر مداخله مینمایند . برجسته ترین مثال این دشوار یها این است که موسسهٔ ملل متحد به حیث وسیلهٔ تجاوز بر برادران عرب شما در کشور ایشان و اشغال سر زمینها ی ایشان و آواره ساختن فرزندان این سر زمین ها از خانه ها ی شان وجا نشین کردن دولت بیگانه از راه این خیانت استخدام گردیده است .

اعلیحضرتا !

برادران عرب شما بر کسی تجاوز نکرده اند بلکه دیگران بر ایشان در خاك ایشان تجاوز روا داشته وایشان را از آن بیرون رانده اند و اکنون میخواهند آنها را ناگزیر سازند تا نتایج این تجاوز را که پیوسته شدت می یابد قبول نمایند .

از زمانیکه اسرائیل به اشغال اراضی عرب پرداخته است موجودیت خود را بر اساس تجاوز وزور آوری متکی نموده و کشور های عربی مارا با اضطراب و دشواری های بیشمار روبرو کرده است مساعی ما و مساعی برادران مصیبت زدهٔ ما متوجه این بوده است که ملل متحد ووجدان بشریت به تجاوزی که بر ما روا داشته شده است التفات نمایند مگر متاسفانه در مقابل این فریاد ها ی پیهم گوش ها را بسته یافته ایم .

اعلیحضر تا ! محال است به هیچ و جه برادرا ن عر ب شما فرا موش کنند که موقف افغانستان برادر پشتیبا نی از عر ب درمقابل تجاوز بوده وافغانستا ن در راه دفا ع حقوق عرب و سرنوشت ایشان پیوسته در صف او ل قرار داشته است واین موقف از جانب ملتی که به خدای پاك ایمان دارد وبرعقیده خود پا برجا ست و تحت زمامداری‌خردمندانهٔ شما به پیش میرود امر طبیعی بوده شگفت آور نیست . در ین شکی نیست که به‌تایید ونیرو ی خدا وندی رهبر ی گرا نما یه که این مرد م برادر از آن بر خور دارند متو جه سر بلند ی ، آسا یش ، تر قی ، پیشر فت آرامی ، امن واستحکام استقلال و آزادیست.

به اعلیحضر ت شما اطمینا ن مید هم که ما و همه برادرا ن سعودی شما تمام‌مسا عی شما و همه برادران افغانی خـویشـس را در ساحا ت مختلف در طریق عدا لت ،نگهبانی آزادی و پایداری بعقیدهٔ اسلامی که از آن نمیتوان بی‌نیاز بود تایید میداریم .

یقین است این ملت سر بلند که‌سا لیا ن دراز در برابر استعمار مبارزه نموده است به استعمار تحت هیچ یك از اشکال ومظاهر ان هر گز تن در نخوا هد داد .

برادرا ن سعودی شما این موقف افغانستان را به نیکو یی در ك نموده اند که هد ف آن تایید حق و عدا لت و آزا دی‌وطردهرگونه نظریات استعمار ی است از هر جانبی وتحت هر شکلی که باشد .

من باکمال اخلاص از در گاه پرور دگار نیاز میکنم تا همهٔ ما را در راه خد مت به دین ما ، به پایداری در عقیدهٔ ما و در راه پیشرفت کشور ها و مردم مابسوی سـر بلندی ، افتخار ، تر قی ، وآرا می درهمه جوانب زند گا نی توفیق عنا یت فر ماید .

یکبار دیگر به اعلیحضر ت شما اطمینان میدهم که در باره هر آنچه فرمودید وراجع به همه مساعی شما ابرازتاییدکامل‌مینماییم تا آنکه به توفیق خداو ند توانا در راه خیر باهم برادر ، مددگار ویاور باشیم .

درین مورد البته هیچ گو نه تجا وزی را در نظر نداریم و در برابر هیچ کسی مقصد سو یی در دل نمی پرورانیم و اما در عـین زمان هیچگونه تجاوز را بر خویش وهیچگونه تعرضی را در برابر آزادی استقلال و عـقیده خویش تحمل نمی کنیم . اما در برابر برادران مسلمان خود در گیتی محبت و اخـلا صـ کامل بدل می پرورا نیم . ا زخد اوند متعا ل نیاز مند یم تا همه جهان را براه را ست هدایت فرموده اختلا فات وآن عوا ملی را که مایهٔ ایجاد دشوارای ها بین ملل عا لم میشود رفع نما ید .

جهان امروز بیش از همه نیاز منداستقرار است تا آنکه هر کشور متو جه بهبود امـور خویش بوده و با فر مان بر ی خداوند و در راه نیك با مسا عی فر زندا ن وطن خویش در پی چاره جو یی مسا یل خود باشند .

در پایان از خداوند پاك وبزرگ تمـنا می کنم تا به اعلیحضر ت شما تندر ستی وکامگاری در راه خد مت دین ما و شما و خدمت در راه پیشر فت وتر قی ملت نجیب شما چنانکه آرزوی اعلیحضرت است عنایت فـــرماید .

مذاکرا ت رسمی بین اعلیحضر ت معـظم همایونی واعلیحضرت ملك فیصل پادشـاه عربستان سعودی‌سا عت دوازده‌و بیست‌وپنج دقیقهٔ ظهر ۲٤ جوزا ٤۹ مطابق ۱٤ جـو ن ۱۹۷۰ در قصر دلکشا صور ت گر فت .درین مذاکرا ت از جانب افغانستان ښا غلی‌نوراحمد اعتمادی صدراعظم ، ښاغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی ، ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت ، دوکتور عبدالقیو م معا ون دوم صدار ت ووزیر معار ف ، پو هندوی عبدالستار سیر ت وزیر عد لیه و ښا غلی سید تاج الد ین سفیر کبیر افغانی در جده و از طر ف دو لت عر بستان سعودی‌والاحضرت امیر نواف بن عبدالعزیز ، ښاغلی دوکتور رشاد فرعون مشاورین مخصوص اعلیحضر ت فیصل ښاغلی حمود الفهد الز ید سـفیر کبیر عربستان سعودی متعین کابل اشـترا ك داشتند .

این مذاکرا ت در موضو ع علایق برادرانهٔ هر دو کشور و توسعه روابط فر هنگی بـین مملکتین در فضا ی دوستی مود ت وتفا هم صور ت گرفت .

اعلیحضرت معظم همایونی با اعلیحضرت‌فیصل هنگام مذاکرات رسمی که در قصر دلکشا صورت‌گـرفـت

اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عر بستا ن سعودی روز ۲۴ جوزا در دعو ت‌نهاری‌اشتراك فرمودندکه از طر ف پو هانددوکتورعبدالحکیم ضیایی قاضی القضات بافتخار شان‌در تپه پغمان ترتیب شده بود .

درین دعو ت والاحضر ت شهزاده‌احمدشاه والاحضرت امیر نوا ف بن عبدالعزیز ،بنا غلی نور احمد اعتما دی صدراعظم ، پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جر گه، سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانوجرگه معاو نین صدار ت عظمی و دیگر اعضا ی‌کابینه قضا ت ستره محکمه ، مامورین عا لیر تبه عسکری وملکی ،بعضی از اعضا شـــوری وذوات معیتی اعلیحضرت پادشاه عربستا ن سعودی اشترا ك داشتند .

همچنان بافتخار اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی سا عت هشت شام ۲۴ جوزا دعو تی از طرف بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم در قصر وزار ت امــور خارجهٔ ترتیب شده بود دریـــن دعـــو ت والاحضرت امیر نوا ف بن عبدالعـزیـــز ، پو هاند دکتور عبدالحکیم ضیا یی قاضـــی القضات ، پو هنوال دکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه ، سنا تور عبدالها دی داوی رئیس مشرانو جر گه ، بناغلی‌علی‌محمد وزیر دربار سلطنتی ، معاو نین صـدار ت عظمی ، اعضا ی کابینه ، جنرا لها ی اردوی شاهانه ، اعضا ی معیتی اعلیحضرت ملـــك فیصل پادشاه عربستان سعودی ، مامورین عالیرتبه ملکی و روسا ی کوردیپلو ما تیك بدربار کابل اشترا ك داشتند .

اعلیحضرت معظم همایو نی و مهمان‌گرامی ایشان اعلیحضرت ملك فیصل سا عت یازده قبل از ظهر ۲۵ جـــواز برای تهـــدا ب گذاری مرکز تحقیقا ت اسلامی پو هنتو ن کابل در ساحهٔ پوهنتون تشریف فرماشبدند.

سنگ تهداب این مرکز اسلامی تو سط اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عر بســتا ن سعودی در حضور اعلیحضر ت معظم‌همایونی گذاشته شد .

قبل از آنکه سنگ تهداب این مـــرکـز تحقیقا تی اسلامی گذاشته شود پو ها ند دوکتور سید عبدالقادر بها رئیس پوهنتون کابل ضمن معروضهٔ اظهار داشت که اساس

اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی در حالیکه ذات ملوکانه نیز تشریف دارند اسناد مربوط به تاسیس وبناء مرکزتحقیقات اسلامی را دربین کیسه فولادی مــــی گذارند

این مرکز تحقیقا تی در سا ل (۱۳٤٤) طر ح گردیده و پوهنتون کابل کما ل افتخار دارد که اعلیحضر ت معظم همایو نی و مهما ن گرا می ایشان برا ی تهدا ب گذاری ایـــن مرکز تحقیقا ت اسلامی به پو هنتو ن کابل تشریف فر ماشدند .

مسایل اسلامی از سا ل های زیا دی مطمح نظر دانشمندان افغانی بوده و امید واثق داریم که این مرکز تحقیقا تی در راه بسط وتوسط شعایر اسلامی در کشور ما مثمر ثمری بیشتر گردیده واز طرف دیگر وسا یل همکار ی تساند و هما هنگی بیشتر را بین افغانستان وکشور های اسلامی جهان فرا هم خوا هد کـــرد .

رئیس پوهنتون همچنان اظهار داشت برای اینجانب و منسوبین پو هنتو ن کمال مباهات است که بتوانیم به وسیلهٔ این مرکز ازطریق تحقیقات مزید در دین مبین اسلام با کشور های اسلامی و مسلما نان جهان در تما س باشـــیم .

رئیس پوهنتون اظهار آرزو کرد تا این مرکز نتایج مثمر و حقیقی خود را نه تنها برای کشور ما بلکه برا ی جهان اسلام بــه ارمغان آورد .

اعلیحضرت ملك فیصل حین گذشتن سنگ تهداب مرکز تحقیقا ت اسلامی اظهار داشت که امید وارم این مرکز نه تنـــها بـــرا ی افغانستان مفید باشد بلکه بحیث یك حلقه وصل در سلسله مطالعات اسلامی درسراسر جهان قرار گیرد .

در مراسمی که بد ین منظور در سا حهٔ پو هنتون کابل در محلی مرکز تحقیقا ت اسلامی دایر شده بود ښاغلی نور احـــمد اعتمادی صدراعظم ، پوهانددوکتور عبدالحکیم

ضیایی قاضی‌القضات، پوهنوال‌دکتور محمدعمر وردك رئیس ولسی جرگه ، سنا تورعبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه ، بناغلی‌علی‌محمد وزیر در بار سلطنتی ، بناغلی عبدالله‌یفتلی معاون اول صدار ت ، دوکتور عبدالـقیو م معاون دوم صدار ت ووزیر معار ف ،اعضای کابینه ، بر خی از قضات ستره محکمه و بعضی از اعضای شورا ، استادا ن پوهنتون کابل وعدهٔ از علما و دانشمندان و سفرا ی دول اسلامی اشترا ك كرده بودند .

در نقشه پروژه مرکز تحقیقا ت اسلامی یك مسجد جا مع بگنجا یش یك هزار نما ز گزار یك کتابخا نه و یك مرکز بـــزرگ ثقا فت اسلامی بسویهٔ بین المللی در نظـــر گرفته شده است .

درین مرکز علاوه بر تحقیقا ت در امـور اسلامی نشر یه ها یی نیز در اطـــرا ف فلسفه و حقا نیت دین مبین اسلام پیو سته انتشار خوا هد یافت و علما ی اسلامی ازین موکز استفاده واستفاضه خوا هند برد .

در تهداب این مرکز تحقیقا ت اســلا می مسکو کات طلاونکلی مروجهٔ افغانی‌یابانکنوت های که فعلا در جریان است گذاشته شـده است وورقه ایکه درآنجا جا داده شـــــده این عبار ت تحریر گردیده است .

بنام خداوند بخشانیده و مهربا ن !
در عهد فرخندهٔ پادشاه دیا نت شعـــار اعلیحضرت معظم همایو نی محمد ظاهـــر شاه سنگ تهداب مرکز تحقیقا تی اسلا می پو هنتون کابل بروز دو شنبه ۲۵ جـــوزا (۱۳۴۹) هجر ی شمسی بد ست مهمان‌گرامی ذات ملوکا نه اعلیحضر ت معظم ملك فیصل بن عبدالعزیز پادشاه عر بستا ن سعو دی گذاشته شد .

اعلیحضرت معظم همایو نی و اعلیحضرت ملك فیصل مهمان عالیقدر شاهانه سا عت ۱۲ ونیم ظهر روز ۲۵ جوزا از تمرینا ت‌قوای هوایی اردوی شا هی در بگرام دیدن‌فرمودند.

والاحضرت امیر نواف بن عبدالعزیـــز ، بناغلی نور احمد اعتمادی صدرا عظـــم ، معاو نین صدارت عظمی ، بعضی از اعضا ی کابینه و ذوات معیتی اعلیحضرت ملك‌فیصل نیز حضور داشتند .

هنگامیکه اعلیحضرت‌همایو نی‌واعلیحضرت فیصل پادشاه عربستان سعودی بـه میدان هوایی بگرام مواصلت فر مودند ستر جنرال خان محمد وزیر دفاع ملی ، دگر جنرا ل غلام فاروق لو ی درستیز و دگر جنـــرا ل عبدالرزاق قو ماندان عمو می قوا ی هوا یی ومدافعه هوا یی از ذات ملو کانه و مهمان گرامی شان استقبال نمودند .

پس از آنکه وزیر دفاع ملی مهمان‌گرامی ذات ملوکانه را خیر مقدم گفت اعلیحضر ت همایو نی واعلیحضرت فیصل بسواری موتر قطعات قوای هوا یی را معاینه فرموده وبعد تمرینات انداخت را که از طرف یکدسته از طیارات جت صورت گرفت مشا هده کردند.

اعلیحضرت معظم همایو نی واعلیحضر ت ملك فیصل پادشاه عربستان سعو دی پس از ختم مراسم میدان هوایی بگرام در حوا لی ساعت یك ونیم بعد از ظهر در ضیا فت نهاری اشترا ك فرمودند که از طر فروسای هر دو جرگه شورا در استا لف تر تیب‌شده بود .

درین دعوت والاحضرت امیر نواف بـــن عبدالعزیز ، بناغلی نور احمد اعتـــما دی صدراعظم ، بناغلی علی محمد وزیر در بار سلطنتی ، معاو نین صدارت ، اعضا ی‌کابینه جنرال های اردو ی شاهانه ،والیان کابل ، کاپیسا وپروان ، بناروال سر پرســـت ، مامورین عالیرتبه ملکی و ذوا ت مـــعیتی اعلیحضرت ملك فیصل اشترا ك داشتند .

در طول راه بین کابل‌بگرام‌و بگرام‌استالف در هر قسمت اهالی ، مامورین وطلاب‌معارف با ابراز احساسا ت و کف زدنها و شعار زنده باد اعلیحضر ت همایو نی واعلیحضرت فیصل از ذات شهر یاری و مهما ن گرا می شان استقبال نمودند .

قلعه مراد بیگ ، شهر میربچه کـوت و قره باغ با بیرق های هر دو کشور تزئین شده و شعار ها ی دوستی بین افغانستا ن وعربستان سعودی رو ی پار چه ها ی ملون جلب نظر میکرد .

به افتخار اعلیحضرت معظم هما یو نی دعو تی از طر ف اعلیحضر ت فیصل‌پادشاه

اعلیحضرت معظم همایونی با مهمان‌گرامی‌شان اعلیحضرت ملک فیصل در دعوتیکه با افتخار شان در قصر چهل ستون ترتیب شده بود

عربستان سعودی ساعت ۸ شام ۲۵ جوزا در قصر چهلستون ترتیب شده بود که در آن والاحضرت شهزاده احمد شاه والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل ، بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ، پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیایی قاضی القضات پوهنوال دکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه ، سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه ، بناغلی علی محمد وزیردربار سلطنتی ،معاونین صدارت وهیأت کابینه بعضی از جنرال های اردوی شاهانه سفرای کبیر هر دو کشور و ذوات معیتی اعلیحضرت ملك فیصل و بعضی از مامورین عالی رتبهٔ وزارت امور خارجه اشتراك داشتند .

اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی که بنا به دعوت اعلیحضرت معظم همایونی برای یك بازدید رسمی از افغانستان بکابل تشریف آورده بودند ساعت ۹ صبح روز ۲۶ جوزا مطابق ۱۶ جون ۱۹۷۰ عازم جده گردیدند .

اعلیحضرت معظم همایونی مهمان‌گرامی ملوکانه را از قصر چهلستون تا میدان هوایی بین المللی کابل مشایعت فرمودند .

موکب ذات شهریاری واعلیحضرت ملك فیصل در حالیکه از طرف یك دسته‌موتر سایکل سوران بدرقه میشد در حوالی ساعت ۸ و ۴۰ دقیقه به میدان هوایی مواصلت کرد . برای وداع با مهمان‌گرامی ذات شهریاری والاحضرت مارشال شاه ولی خان غازی فاتح کابل ، بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ، پوهاند دوکتور عبدالحکیم ضیایی قاضی القضات ، پوهنوال دوکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه، سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه ، بناغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی ، معاونین صدارت عظمی و هیئت کابینه ، پوهاند دوکتور عبدالله والی کابل ، بناغلی محمد کبیر نورستانی بناروال سرپرست ، مامورین عالیرتبه ملکی و جنرال های اردوی شاهانه روسای کوردیپلوماتیك و معاریف شهر کابل در میدان هوایی حضور بهمرسانیده بودند . اعلیحضرت ملك فیصل پس از آنکه با مشایعین وداع کردند به معیت اعلیحضرت

معظم همایو نی سلام گارد احترا م را قبو ل وآنرا معاینه فرمودند ـ درین و قت موزیك سرود ملی هر دو کشور را نوا خت .

والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل ، بناغلی صدراعظم ، قا ضی القضات ، روسا ی هر دو جر گه شورا ، وزیر دربار سلطنتی ،وزراء دفاع ملی وداخله بناغلی سیرت وزیر عدلیه ورئیس هیئت مهمان داران ، سفرای کبیر هر دو کشور در نزدیك طیاره با اعلیحضر ت ملك فیصل وداع کردند . ذات ملوکانه مهمان عالیقدر شاهانه را تا نزدیك طیاره مشا یعت فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایو نی هنگام ودا ع با اعلیحضرت ملك فیصل یکبار دیگر تمنیا ت نیك و برادرانهٔ ذات شاهانه را نسبت تشریف آوری اعلیحضرت پادشاه عربستا ن سعودی به افغانستان ابراز داشتند .

ذات ملوکانه از بار گاه خداوند بزرگ استدعا کردند که برای اعلیحضر ت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی در راه‌خدمت به کشور شان و جهان اسلام تو فیق مزید نصیب گرداند . اعلیحضر ت ملك‌فیصل پادشاه عربستان سعودی فر مودند که‌باکمال امتنان تشکرا ت قلبی خودرا نسبت‌احساسات گرم شخص حضور اعلیحضرت ، حکومت وملت افغانستان بحضور شا هانه تقدیم‌میکنم اعلیحضرت پادشاه عربستان سعودی فرمودند از فرصت نیکی که مسا عد شد به کشورشما که از آغاز تاریخ تا امروز منبع مجا هدات فعالیت ها ، دانش علم و افکار متر قی‌بوده مسا فرت کنیم قلبا مسر ت داریم اعلیحضرت ملك فیصل دوام دوستی صادقانه‌هر دوکشور طول عمر ، صحت و سلامت ذات شاهانه را از بارگاه خداوند بزرگ آرزو فرمودند .

البوم های مسافر ت اعلیحضرت ملك‌فیصل وهمراهان شان در افغانستان که از طرق شعبهٔ عکاسی دباختر آژانس تهیه شده بود توسط دوکتور محمود حبیبی وزیر اطلاعات وکلتور به اعلیحضرت فیصل پادشاه‌عربستان سعودی تقدیم شد .

طیاره حامل اعلیحضرت فیصل و ذوات معیتی شان در حوالی سا عت ۹و ۵ دقیقه در فضای کابل اوج گر فت .

اعلا میه مشترك افغانستان وعربستان سعو دی

نظر به دعو ت اعلیحضر ت معظم‌همایونی محمد ظاهر شاه و به مقصد تقویت پیو ند های برادری و رو حانی بین هر دو ملت و به منظور توسعه تسانند اسلامی و همکار ی بین هر دوکشور اعلیحضر ت ملك فیصل‌بن عبدالعزیز آل سعود پادشاه عربستان‌سعودی از تاریخ ۱۳ تا ۱۶ جون ۱۹۷۰ مطابق ۲۳ تا ۲۶ جوزا ی ۱۳۴۹ هجر ی شمسی به افغانستان مسافرت رسمی نمودند .

اعلیحضرت ملك فیصل از کابل وقسمتی از نواحی آن دیدن نمودند در هر جا ازطرف مردم و حکو مت افغانستان از اعلیحضر ت ایشان استقبا ل صمیمانه و با حرار ت‌بعمل آمد .

اعلیحضرت پادشاه افغانستان از طر ف ملت افغانستان برادر عزیز خود اعلیحضرت ملك فیصل را استقبال نموده و اظهارداشتند که دلهای مردم افغانستان از آغاز گرا یش بدین مبین اسلام بیاد سر زمینی بوده است که مقدس ترین مقا مات اسلامی یعنی خانه کعبه و حرم محمد مصطفی (ص) در آنجا واقع است و ملت افغانستان با استقبا ل از شخص اعلیحضرت ملك‌فیصل از پاسدار حرمین شریفین وتاجداری کشوری را که ازآن روشناهی اسلام سرتاسرگیتی‌پرتوافگنده‌است پذیرائی میکند .

اعلحضرت ملك فیصل قدردانی عمیق خود را از نقش تاریخی مردم افغانستان در طی قرون

طولانی در نشر اسلام وهمچنین ازمساعی ارزنده اعلیحضرت همایونی ، حکومت ومردم افغانستان در اعمار بنای حیات ملی خویش مطابق مقتضیات عصر ودر روشنائی ارشادات دین پاك اسلام اظهار نمودند .

اعلیحضرت ملك فیصل درهنگام اقامت خویش در افغانستان با اعلیحضرت محمد ظاهرشاه پادشاه افغانستان مذاکره نمودند .

در این مذاکرا ت ازجانب افغانستان ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ښاغلی علی محمد وزیر دربار پادشاهی ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت عظمی ، دکتورعبدالقیوم معاون دوم صدارت عظمی ووزیر معار ف ، ښاغلی عبدالستار سیر ت وزیر عد لیه و ښاغلی سید تاج الدین سفیر کبیر افغانستان در عربستان سعودی ودیگر مامورین عالیرتبه افغانی اشترا ك داشتند .

از جانب عربستان سعودی در ین مذاکرات والاحضرت امیر نواف بن عبدالعزیز مشاور خاص اعلیحضرت ملك فیصل ، دکـــتور رشاد فرعون مشاور اعلیحضرت ملك فیصل وښاغلی حمود الفهد الزید سفیر کـــبیر عربستان سعودی در افغانستان و دیگررجال عالیرتبه عربستان سعودی سهم گر فتند . این مذاکرا ت در فضا ی تفا هم متقابل و دوستی صمیمی که زادهٔ صله ها ی استوار اخوت روحانی بین مردمان هر دو کشور می باشد صورت گرفت .

جانب افغانی خط مشی خویش را مبنی بر بیطرفی وعدم الحاق فعا ل و مثبت ودوستی باهمه ملل شرح داد .

جانب سعودی خط مشی حکو مت آنکشور را مبنی بر پشتیبا نی از صلح متکی بـــر عدالت و همکاری بین المللی بیان داشت .

در بارهٔ اوضاع بین المللی هر دو رئیس دولت اعتقاد خود را بر اصو ل مندر جهٔ منشور ملل متحد اظهار نموده و تصمیم راسخ خویش را برای دوام تقویت همکاری بین المللی بر اساس احترام متقابل ، مساوا ت حقو ق وعدم مداخله در امور داخلی دیگر کشور ها ابراز داشتند .

هر دو پادشاه پشتیبا نی خود را از همـــه ملل و مردمانیکه برضد استعمار تحـــــت همه اشکال و مظاهر آن به منظور حصو ل حق تعیین سر نوشت خویش در پیکار اند ابراز نمودند .

هر دو پادشاه رضائیت مند ی حکو مت های خود را از نتایج نخستین کنفرانـــس سران دول و حکو مات کشور ها ی اسلامی که در دسامبر ۱۹۶۹ در رباط منعقــدگردید و کنفرانس اسلامی وزرا ی خار جه که در مارچ ۱۹۷۰ در جده انعقاد یافت و به‌موجب آن در آن شهر دارالانشاء اسلامی بر قرار شد اظهار داشته و پشتیبا نی خود را از تصمیمات این دو اجتما ع تاریخی ابـــراز داشتند .

هر دو جانب با تایید اعلامیهٔ کنفرانس اسلامی سران در رباط ابراز عقیده نمودند که باید ملل مسلمان پیوند های برادر ی و روحانی را بین مردمان خویش تـقـویـت بخشند تا آزادی و میراث تمدن مشتر ك خود را که بطور خاص متکی بر اصول عدا لت، تسامح و تحمل وعدم تبعیض و امتیازمیباشد پا سداری نمایند .

هردو جانب پا بندی کـا مل خـودرا به ارشادا ت اسلامی اظهار وابراز عقیده‌نمودند که تعالیم اسلام در جهان امروز که در اثر مجادلات حاوی خطر متوجه صلح و امـنیت آن ودر اثر منازعا ت زاده مسا یل نژا دی و مقابله عقاید وافکار دچار سرا سیمگی می باشد نقش عمده داشته میتواند و بنا برین باید ملل اسلامی برای تشکیل یك جامعـهٔ بین المللی متو جه همکار ی با ثمر بین همه ملل و به منظور تامین حیا ت بهتر برا ی مردمان جهان بذل مجا هد ت نمایند .

جانب افغانی حمایت راسخ خـود را از پیکار ملت عرب و مردم عرب فلسطـــــین برای حصول مجدد حقوق غصب شده آنهااظهار داشت .

اعلیحضرت ملك فیصل عـمیق تر یــن تشکرات خود را از پشتیبا نی‌مداوم‌افغانستان در قضا یا ی عرب بالعموم و مسئله فلسطین بالخصوص واز حمایت جد ی افغانستا ن از پیکار مردم عرب فلسطین به مقصد حصو ل مجدد سر ز مین و حقوق حقهٔ غصب شد ۀ ایشان ا ظهار دا شتند .

هردو جانب اظهار نظر نمودند که اوضاع در هند چین بیشتر تیره شده است ونزاع در آن سر زمین محض ازطریق احترام حق حاکمیت وتمامیت اراضی کشور های آن ناحیه وحق ایشان برای تعیین سرنوشت بدون‌هیچگونه دخالت خارجی تامین شده میتواند .

هردو پادشاه لزوم تقویت علایق برادرانــه کشور های خویش را از راه همکاری در زمینه های مختلف به شمــول اقتصادی ، فرهنگــی ودینی اظهار نمودند .

جانب عربستان سعودی‌موافقت‌نمودافغانستان رادرمساعی‌آن بمنظورتطبیق‌پروگرام‌های‌اسلامی مخصوصاً توسط اداره عالی اوقاف افغانستان که اخیرا جهت‌تنظیم امور شئون‌دینی‌وتنظیم سالانه امــور حج تأسیس گــردیــده است مساعدت نماید .

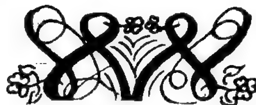
درحالیکه اعلیحضرت همایونی محمدظاهرشاه حضور داشتند اعلیحضرت ملک‌فیصل بنیان‌مرکز تحقیقات اسلامی را در ساحه پوهنتون کابل صبح ۲۵ جوزای ۱۳۴۹ گذاشته ودر ایــن لمحهٔ تاریخی اظهار امید نمودند که این مرکز نه تنها برای افغانستان بلکه برای همه امت اسلامی بحیث‌یک حلقه در سلسلهٔ‌چنین‌مراکز که در نقاط مختلفه جهان وقف تحقیقــا ت اسلامی میباشند خد مت خوا هد نمود .

هر دو جانب اظهار یقین نمودند که‌مسافرت های متقابل بین هر دو کشور برادر همکاری مؤثر وبااثمر را در ساحهٔ اقتصا دی وفرهنگی بین ایشان توسعه خوا هد بخشید .

اعلیحضرت ملك فیصل و همرا هان‌ایشان مراتب سپاسگذاری خود را از مهما ن‌نوازی واستقبا ل با حرارتی که از طرف اعلیحضرت همایو نی پادشاه افغانستان حکو مت ومردم نجیب افغانستان در زمان مسا فر ت ایشان درین کشور صور ت گرفته‌است‌اظهارنمودند.

اعلیحضرت ملك فیصل وهمرا هان‌ایشان ازاعلیحضرت محمد ظاهرشاه دعوت نمودتا به وقت مسا عد به عربستان سعودی‌مسافرت نمایند .

اعلیحضرت همایو نی پادشاه افغانستا ن این دعو ت را با اظهارتشکرپذیرفتند.

مسافرت اعلیحضرت معظم همایونی به چکوسلواکیا

اعلیحضرت معظم همایونی و علیاحضر ت ملکه معظمه به دعو ت جنرا ل سوا بودارئیس جمهور چکوسلواکیا قبل از ظهر روز ۲۹ سنبله ۱۳۴۹ مطابق ۲۰ سپتمبر ۱۹۷۰عازم آن کشور شدند .

موکب حامل اعلیحضرتین سا عت ۱۰و۳۰ دقیقه قبل از ظهر در حالیکه توسط یك دسته موتر سایکل سواران بدر قه میشد بهمیدان هوایی بین المللی کابل مواصلت کرد .

در میدان هوایی بین المللی کابل نزدیك طیاره والاحضرت شهزاده احـــمد شاه ، والاحضرت شهزاده محمد نادر ، والاحضرت شا هد خت بلقیس ، والاحضر ت شاهدخت مریم ، والاحضرت شهزاده میرو یـــس ، والاحضرت خا تول ، والاحضرت مار شا ل شاه ولیخان غازی فاتح کابل ، والاحضرت

اعلیحضرت معظم همایونی قبل از عزیمت جانب اتحاد شوروی و چکوسلواکیا با شاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم صحبت می فرمایند

جنرال سردار عبدالولی ودیگر اعضای فامیل جلیل سلطنتی ، بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ، میرمن عالیه اعتمادی خانم بناغلی صدراعظم ، پوهاند دوکتور عبدالحکیم ضیایی قاضی القضات، پوهنوال دوکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه ،بناغلی عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه ، ستر جنرال خان محمد وزیر دفاع ملی ، انجنیر محمد بشیر لودین وزیر داخله ، پوهاند دوکتور عبدالله واحدی والی کابل ، بناغلی محمد کبیر نورستانی ښاروال ښاروال سرپرست کابل ، شارژدافیر سفارت کبرای چکوسلواکیا وشارژدافیر سفارت کبرای اتحاد شوروی در کابل برای وداع با اعلیحضرتین حضور داشتند .

اعلیحضرتین با مستقبلین که شامل اعضای فامیل جلیل سلطنتی ، اعضای کابینه قضات ستره محکمه اعضای شورا ، جنرال های اردوی شاهانه ، مامورین عالیرتبه ، معاریف کابل اعضای سفارت های کبرای اتحاد شوروی و چکوسلواکیا مقیم کابل بودند وداع کردند .

ذات شهریاری بعدا در حالیکه سترجنرال خان محمد وزیر دفاع ملی شرف حضور ذات ملوکانه را داشت سلام گارد احترام را قبول و آنرا معاینه فرمودند .

در این هنگام موزیك سلام پادشاهی را نواخت . هنگام مواصلت اعلیحضرتین به میدان هوایی بین المللی کابل اطفال روزنتون دسته گل به حضور اعلیحضرتین تقدیم کردند .

طیارهٔ حامل اعلیحضرتین ساعت ۱۰و۵۵ دقیقه قبل از ظهر از میدان هوایی بین‌المللی کابل اوج گرفت .

در این سفر بناغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی ، بناغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدارت ، دوکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه ، سردار محمد یونس بحیث مصاحب حضور ملوکانه ، و میرمن ماری نور به صفت ندیمه علیاحضرت ملکهٔ معظمه ، دوکتور سعدالله غوثی رئیس تشریفات وزارت امور خارجه ، بریدجنرال میرزا وزیر به صفت یاور نظامی و پوهاند دوکتور عبدالفتاح نجم به صفت دوکتور معالج ، بناغلی شمس الدین یاور علیاحضرت ملکهٔ معظمه ، بناغلی محمد انور نوروز عضو ریاست تشریفات و بناغلی سیف الرحمن قتیل عضو مدیریت روابط سیاسی وزارت امور خارجه با اعلیحضرتین همراه بودند .

همچنان یك هیئت مطبوعاتی که در آن بناغلی سلطان حمید هاشم رئیس افغان فلم ،بناغلی محمد آصف ایوبیار عضو اطلاعات اخبار مرکزی آژانس باختر وبناغلی احمد ولی کهزاد فلم بردار افغان فلم شامل اند شرف همراهی با اعلیحضرتین را داشتند .

اعلیحضرت معظم همایونی وعلیاحضرت ملکهٔ معظمه در راه مسافرت به‌چکوسلواکیا

بنابدعوت نیکولای پودگورنی صدرهیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی ساعت ۳ و ۴۸ـدقیقه ۲۹ سنبله ۴۹ بوقت محلی به میدان هوائی و نوکوای مسکو مواصلت فرمودند .

در میدان هوائی مسکو از اعلیحضرت‌معظم همایونی و علیاحضرت ملکه‌معظمه بناغلی پودگورنی صدر هیئت رئیسهٔ شورای عالی اتحاد شوروی ، بناغلی دیمتری پولیانسکی معاون و صدراعظم رئیس هیئت رئیسه‌شورای عالی جمهوریت روسیه ،یاسنوف معاون رئیس هیئت رئیسهٔ شورای‌عالی‌اتحادشوروی، میرمن نصرالدینوا منشی هیئت‌رئیسهٔ اتحاد شوروی ، رئیس شورای مجلس ملیت های شورای عالی اتحاد شوروی و سایر شخصیت های برجستهٔ اتحاد شوروی ، جنرال محمد عارف سفیر کبیر افغانی‌متعین مسکو ، بناغلی کیکتیف سفیر کبیر اتحاد شوروی مقیم کابل ، اعضای سفارت‌کبرای افغانی و محصلین افغانی استقبال کردند .

بناغلی پودگورنی صدر هیئت رئیسهٔ شورای عالی اتحاد شوروی و بناغلی پولیانسکی نزدیك طیاره اعلیحضرتین را خیر مقدم گفتند .

متعاقبا اعلیحضرتین به طرف صفوف مستقبلین رفته با آنها مصافحه فرمودند .

بعد از ختم مراسم میدان‌هوایی‌اعلیحضرت معظم همایونی وعلیاحضرت ملکهٔ معظمه به سوی اقامتگاه اعلیحضرتین رهسپار

اعلیحضرت معظم همایونی ازطرف ښاغلی‌پود گورنی در میدان هوایی مسکو پذیرایی گردیدند

شدند .

به مناسبت مسا فر ت ذات ملو کا نه و علیاحضرت ملکه معظمه میدان هوایی‌ونوکوای مسکو با پرچم های هر دو کشور مزیـــن گردیــده بــــود .

ملاقات بین اعلیحضر ت معظم همایو نی و ښاغلی پود گور نی صدر هیئت رئیسهٔ شورا ی عا لی اتحاد شوروی و ښاغلـــی پو لیانسکی معـــاو ن اول صـدراعظم‌شوروی ساعت ده صـبـح ۳۰ سنبله ٤۹ بو قـت مسکو در قصر کر یملن صنور ت گر فت .

طی این مذاکرا ت که در محیط حســن تفا هم و صمیمیت صـور ت گــرفت در موضوعات مربوط اتحادشوروی و افغانستان و مسایل مربوط به اوضاع جهان بحث‌صورت گرفت .

طرفین رضائیت کامل خود را از تو سعه و تقو یت مو فقیت آمیز علایق دوســتی و همکاری ثمر بخش بین هر دو کشـــور و آرزو مند ی جانبین را به منظور تحکیم و استوآری مزیدا ن در آینده مطابق منا فـع هر دو کشور و صلح بین المللی‌ابرازنمودند.

در این مذاکرا ت از طر ف افغانستا ن ښاغلی علی محمد وزیر دربار سـلطنتی ، ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت جنرال محمد عار ف سفیر کبیر افغانستا ن متعین مسکو ، و دکتور روان فر ها دی معین وزار ت امور خار جه واز جانب اتحاد شوروی علاوه بر ښاغلی پود گور نی صدر هیئــت رئیسهٔ شورا ی عالی اتحاد شوروی ، ښاغلی پولیا نسکی معاو ن او ل صدراعظم اتحـاد شوروی ، ښاغلی پاتو لیف وزیر تجار ت خار جی ، ښاغلی اسکا شکوف رئیس کمیته دولتی روابط اقتصادی خار جی ، ښا غلی وینو گراد وف معین وزار ت خار جه وښاغلی کیکتیف سفیر کبیر اتحاد شوروی در کابل وبعضی از مامورین عالیر تبه اتحاد شوروی اشترا ك داشتند .

همچنان اعلیحضر ت معظم همایو نـی و علیاحضرت ملکه معظمه سا عت یك و نیم‌بعد از ظهر ۳۰ سنبله بوقت مسکو در ضیا فت چاشتی اشترا ك فر مودند که به اعـــزاز اعلیحضر تین از طر ف صدر هیئت رئیسهٔ دو لت اتحاد شوروی در قصر کر یملن‌ترتیب

اعلیحضرت معظم همایونی با ښاغلـــی پوډ گورنی در قصر کرملن

یافته بود .   عالی اتحاد شوروی ، ښاغلی پو لیا نسکی
در این ضیافت که بین اعلیحضر ت معظم‌معاون اول صدراعظم بعضـــی از وزراء و
همایونی و هیئت رئیسه اتحادشوروی‌بیاناتی‌مامورین عالیر تبه آنکشور و سفرا ی کبار
تعاطی گردید علاوه بر همراهان اعلیحضر تین‌افغانستان واتحاد شوروی اشترا ك نمـوده
ښاغلی پود گور نی صدر هیئت رئیسه‌شورای‌بودند .

متن بیانیه‌اعلیحضرت معظم همایونی

جلالتمآب عزیز !

از بیانات با حرار ت شما و از دعو ت دوستانه هیئت رئیسهٔ اتحاد شورو ی که‌بما فرصت داده طی این توقف مختصر خو یش در پایتخت زیبا ی شما با دوستا ن شوروی خود تماس مجدد حاصل نماییم صمیمانه‌تشکر مینمایم .

این باز دید خاطرا ت خوش و فرا موش ناشد نی مسا فر ت ها ی قبلی مـا را در کشور بزرگ شما تجدید میدارد تسلسل تماس و مسا فر تها ی متقابل زعـــما ی افغانستان واتحاد شوروی به کشور ها ی یکدیگر شکل عنعنهٔ ثابتی را گرفته نقش بارزی در تشئید علایق دوستانهٔ مردم ماحایز بوده است . این تماسها زمینهٔ مسا عد ی را برای همکاری مزید و حسن تفاهم بیشتربین مردمان ما فراهم آورده است .

مردم افغانستان مسا عد ت های بی‌شائبه اقتصادی وفنی مردم شوروی را در جهـت پیشرفت انکشا ف اقتصادی کشور شا ن به نظر قدر دانی دیده و آنرا مظهر همکار ی بالمر و دوستی صمیمانه‌بین‌اتحاد شوروی و افغانستان میدانند که بیش از نیم قـر ن سابقه دارد .

جلالتمابا !

چنانکه میدانید افغانستا ن خط مشی عدم الحاق را که متکی بر سیا ست بیطر فـی عنعنوی آن میباشد پیرو ی کرده وهمزیستی مسالمت آمیز و همکار ی بین ملتها ی جهان را تایید میدارد . افغانستا ن مو ید حــق تعیین سر نوشت مرد ما ن و ملل می باشد واز اصل توسل به طرق مسا لمت آمیزبرای حل و فصل منازعا ت بین المللی طر فدار ی میکند . کشور ما با تعقیب این خط مشـــی آرزو مند است در راه استحکام صلح جها ن سهم مفید ی گرفته باشد .

اشتراك رئیس حکو مت افغانستا ن در کنفرانس روسا ی دو ل و حکو ما ت‌کشور های غیر منسلك در لوساکا مظهر علاقمندی کشور ما به اشترا ك مسا عی در راه صلح وامنیت جهان و رفع کشید گی ها میبا شد. آرزو مندیم اعلامیه ها و فیصله های ایــن کنفرانس از طر ف همه کشور ها ی صلـح خواه باعلاقه مند ی استقبا ل گردیده در راه رفع کشید گی ها و تا مین صلح و همکاری بین المللی قد مها ی سود مند ی بر داشته شود .

جلالتمابا !

بارضائیت مند ی مشاهده می کنیم اخیرا با امضا ی موافقتنا مه ای بین اتحاد شوروی و جمهوریت فدرا لی الما ن قد م مثبتی به منظور بر قراری صلح و امنیت و رفــع تشنجا ت بین المللی در قاره اروپا برداشته شد .

متاسفانه تصادما ت و منازعا ت در قارهٔ آسیا ادامه داشته صلح گیتی را بیش‌ازپیش به خطر انداخته است .

افغانستان متوقع ست به مردمان هـــند وچین موقع داده شود به اسا س فیصله‌ها ی ژنیو (۱۹۵٤) بدون هیچگونه دخالت خارجی به صلح و حق تعیین سر نوشت نایل‌شوند.

عدم همکاری اسرائیل با مسا عی ملل متحد در راه حل و فصل نزا ع شر ق میا نه‌موجب نگرا نی عمیق ماست حل و فصل نزاع شرق میانه با تطبیق فیصله نامهٔ ۲۲ نوا مبر۱۹٦۷ شورای امنیت که متضمن خرو ج قـــوای اسرائیل از اراضی اشغال شدهٔ عرب میباشد ورعایت فیصله نامه های ملل متحد راجع‌به حقوق مردم عرب فلسطین تا مین شده‌میتواند.

جــلالــتمآبـــا !

مسرت داریم باشما ودیگرزعمای‌اتحادشوروی روی موضوعات مورد علاقه هردو کشور در باره توسعه علایق جانبین و در باره اوضـــا ع بین المللی‌تبادل نظر مفید نمودیم .

در خاتمه از استقبال گرم وصمیمانه‌جلالتمآب ومردم شوروی همچنان کلمات پرحرارتیکـه نسبت بما ومردم افغانستان اظهار نمودیدمراتب امتنان خود وملکه را ابراز میدارم .

بااستفاده‌از فرصت‌میخواهیم‌تمنیات‌صمیمانه خود و مردم افغانستان را برا ی سعاد ت و اعتلای مزید مردم اتحاد شـــوروی بـــه جلالتمآب شما و توسط شما به مردم شوروی ابراز داریم . از حاضر ین محفل خوا هش میکنیم با بلند کرد ن جامها ی خود به صحت و سلامت جلالتمآب و دیگر زعما ی شورو ی واستحکام مزید دوستی هر دو کشور هابامن همرا هی نمایند .

بیانیهٔجوابیهٔ جلالتمآب پود گورنی

جلالتماب پود گور نی صدر هیئت رئیسه شورا یعا لی اتحاد شوروی طی بیانیه تایید نمود که روابط بین اتحاد شوروی وافغانستان همواره واقعا طور دوستا نه و حسن‌همجواری بوده است .

جلالتمآب پود گور نی گفتند اتحاد شوروی یك روش ثابت را بمنظور روابط قو ی تر دوستانه با افغانستان تعقیب نموده وتعقیب خوا هد کرد .

بناغلی پود گور نی گفتند هیئت بطـــور قاطع نشان می دهد که انکشا ف این روابط نه تنها به نفع هر دو کشور است بلکـــه بحیث یك عامل مهم در تحکیم صلح درشرق نزدیك و میا نه و بطور کلی در امـــنیت بین المللی می باشد .

بناغلی پود گور نی علاوه نمودند تباد ل

نظر دوستانه و مثمر در مورد موضـوعا ت ءورد علاقه طر فین یکبار دیگر هم آهنگی نقاط نظر و آرزو ی انکشا ف این نظریات را در آینده مجددا تایید کرد .

اعلیحضرت معظم همایو نی و علیاحضرت **ملکهٔ معظمه قبل** از ظهر ۳۱ سنبله بعد ازیك بازدید دوستانه دو روزه از اتحاد شورو ی جانب چکوسلواکیا تشریف فر ما گردیدند.

در میدان هوایی و نوکووا ی مسکو که با بیرق های افغانستان واتحاد شوروی مزین گردیده بود بناغلی نیکو لای پود گور نی صدرهیئت رئیسهٔ شورا ی عالی اتحـــاد شوروی ، بناغلی دمیتر ی پولیانسکی معاون اول صدراعظم ، سایر شخصیت های برجستهٔ اتحاد شوروی ، سفرا ی کبار هر دوکشور

اعلیحضرت معظم همایونی در حـــالیکـه جلالتمآب سووبودا رئیس جمهورچکوسلواکیا نیز تشریف دارند سلام گارد احـــترام راقبول می فر مایند

اعضای سفار ت کبرا ی افغانستان ،محصلین بیست ویك توپ برسم احترام شلیك گردید.
افغانی و شارژدافیر سفار ت چکوسلوا کیا متعین مسکو بغرض تودیع اعلیحضر تـــین حاضر بودند .

اعلیحضرت معظم همایو نی وعلیاحضر ت ملکه معظمه سا عت ده و نیم قبل از ظهـر ۳۱ سنبله ۱۳۴۹ به وقت محلی به میدا ن هوا یی روزینی پراگ مواصلت فرمودند .

در میدان هوایی پراگ از اعلیحضر ت معظم همایو نی و علیا حضر ت ملکه معظمه بناغلی سوو بودا رئیـس جمهـــور یـــت چکوسلواکیا ، میرمن سوو بودا ، دوکتور لوبه میرشتر وگل صدراعظم ، بنا غلـــی یان مار کو وزیر خار جه چکوسلوا کیا و شخصیت های برجسته و مامورین عالیر تبه چکی ، بناغلی عبدالرزاق ضیا یی سفـــیر کبیر افغانی متعین پراگ ، بناغلی‌فرانتشیك پطروزیلا سفیر کبیر چکوسلوا کیا در کابل روسای کوردیپلو ماتیك مقیم پراگ ،اعضای سفارت کبرای افغانی در پراگ با خانـــم های شان ، محصلین افغانی مقیم پراگ و عدهٔ کثیری از شهر یان پراگ با حرار ت استقبال نمودند .

اعلیحضرتین حینیکه از طیاره فرود آمدند بناغلی سوو بودا رئیس جمهور و میر من سوو بودا اعلیحضر ت معظم همایو نی و علیاحضرت ملکه معظمه را خیر مقدم گفتند .

ذات شاهانه و علیا حضر ت ملکهٔ معظمه بارئیس جمهور و میر من سوو بودا و دیگر مستقبلین مصا فحه فرمودند .

موزیك سرود شا هی افغانستان و سرود ملی چکو سلواکیا را نوا خت و در ین‌موقع

متعاقبا اعلیحضرت معظم همایو نی سلام گارد احترام را قبول فرموده آنرا معاینـــه نمودند .

سپس ذات شهر یاری ورئیس جمهـــور چکوسلواکیا به محل مخصو ص پذیرا یـی تشریف بردند .

ودرین وقت یکدسته از اطفا ل دسته‌های گل به نمایند گی از شهر یان پراگ بـــه اعلیحضر تین اهداء کردند .

ذات ملوکانه وعلیا حضر ت ملکه معظمه اطفال را مورد نوازش قرار دادند .

بناروال پراگ ، جنرال مار تین دی‌ژور وزیر دفاع وسایر شخصیت های چکوسلواکیا روسای کور دیپلو ماتیك متعین پراگ که‌در میدان هوایی برای استقبال اعلیحضر ت‌معظم همایو نی و علیا حضر ت ملکه معظمه حضور بهم رسانیده بودند توسط بناغلی یان‌مارکو وزیر امور خار جه چکوسلواکیا به حضـــور اعلیحضر تین معر فی گردیدند .

بعداً اعلیحضر ت معظم همایو نـــی و علیاحضرت ملکه معظمه به همرا هی رئیس جمهور چکوسلواکیا از مقابل صـــفـــو ف مستقبلین در میدان هوا یی گذشته احساسات آنها را با اشاره دست و لطف خاص جواب گفتند .

ذات شاهانه و رئیس جمهورچکوسلواکیا در بین کف زدن های ممتد مستقلین وابراز احساسات آنان در محل مخصو صیکه قـبلا تعین گردیده بود تشریف فر ما گـــردیده بیانات ایشانرا ایراد نمودند .

متن بیانیه جنرال لودویك سو وبودا

اعلیحضرتا !

برای ما نهایت مایهٔ مسر ت است کـــه اعلیحضرتین دعوت ما را برای این مسافرت رسمی از کشور ما قبول فرمودند .

روابط بین چکو سلواکیا وافغانستان یـك عنعنه طولانی داشته و هم آهنگ با معا هده دوستی بین دو کشور بوده و روی پر نسیب های مساوا ت واحترام متقابل استوار است.

انکشاف پیهم علایق ما با این حقیقت که در روابط بین المللی هر دو کشور ما از پرنسیب های زیست با همی و همکار ی بین ملل جانب داری کرده اند اســـتوار بوده است .

انکشاف روابط بین چکو سلـواکـــیا و افغانستان میتواند به حیث مثالی مو ید این امر باشد که کشور ها ی دارا ی سیستم های اجتماعی متمایز میتوانند همکار ی همه جانبه و مثمر برا ی طر فین داشته ومشترکا

در حفاظت صلح بین المللی سهم بگیر ند .
ملت چکوسلواکیا احترام بزرگی به‌مساعی اعلیحضرت شما ، حکو مت ومردم‌افغانستا ن در پیشرفتها ی اقتصادی ، کــلتور ی و اجتماعی کشور شما دارند .
مردم ما با علاقمند ی مسا عی مرد م زحمتکش افغانستان را در کوشش آنها برای حل پروبلمها ی شان در همه سا حا ت و اعمار کشور شان تعقیب کرده و برا ی‌آنها با کمال صمیمیت خواهان موفقیت های بیشتر در راه نیل به اهدا ف عالی و پلان ها ی مثمر شان میباشد .
جنرال ســوو بــودا رئیــس جــمــهور چکوسلواکیا گفت که‌شك‌ندارم که‌اعلیحضرت شما از احساسا ت گرم و دوستا نه مردم چکوسلواکیا نسبت به کشورصلح‌دوست‌شان اطمینان حاصل خوا هند کرد .
ما همچنان فرصت خوا هیم یا فت تا در باره موضوعا ت مهم روابط بین المللی و موضوعات انکشاف روابط بین ملل ما تبادل نظر بعمل آوریم .
کشور ما به حیث یك عنصر فعا ل در مساعی ملل اروپا یی برای تعمیم صلــح وامنیت درین قاره ودر جهان صر ف مساعی میکند ماطرفدار دوستی وارتقاء همکار ی‌بین ملل به سویه وسیع میباشیم .
سفر اعلیحضر ت شما اثر بــزرگی در تاریخ روابط چکوسلواکیا وافغانستا ن بجا میگذارد من متیقن هستم که روابط موجوده بین کشور های ما راه را برای انکشا ف‌مزید علایق و همکاری ما در همه سا حا ت‌هموار میسازد .
یکبار دیگر از صمیم قلب به اعلیحضر تین خوش آمدید گفته و توقف اعلیحضر ت شما وعلیاحضرت ملکه معظمه و مهما نا ن افغانی را در کشور ما قرین مسر ت میخواهم .

متن بیانیهٔ جوابیه اعلیحضرت معظم‌همایونی

جلالتمآب عزیز !

از همین لحظات اول مواصلت به کشور زیبا ی شما با استقبال و پذیرا یی گرم‌مردم چکوسلواکیا رو برو شده ایم که نشا نه دوستی وعلاقمند ی مردم‌چکوسلواکیابه مردم افغانستان میباشد .
من و ملکه از این پذیرا یی گرم وکلما ت صمیمانه ایکه جلالتمآب در مورد ماو کشورما اظهار فرمودید کما ل امتنان و مسر ت‌داریم ازین که فرصت دست داد در اثر دعو ت دوستانه جلالتمآب از کشور زیبا ی شمادیدن نماییم .
این دعوت دوستانه بما موقع مید هد با جلالتمآب شما و دیگر زعما ی چکوسلواکیا از نزدیك معر فت حاصل نما ییم وبااستفاده از این فرصت مسا عد و تباد ل نظر رو ی موضوعات مورد علاقه دو کشور زمینه تفاهم و همکاری مزید بین مرد مان افغانستا ن و چکوسلواکیا فرا هم گردد .
افغانستان به کشور چکوسلوا کیا عــلاقه داشته پیشرفتها و ترقیا ت مردم شما را بنظر تقدیر می نگرد سهمگــیر ی مــفید چکوسلواکیا در تکمیل پروژه های مختلف افغانستان مظهر علاقمند ی صمیمی مرد م چکوسلواکیا به افغانستان بوده و از طرف مردم ما به نظر تقدیر دیده میشود .

جلالتمابا !

افغانستان با پیروی از سیا ست‌بیطرفی مثبت و عدم الحاق به دسته بند ی ها ی نظامی وتایید از اصل همزیستی مسا لمت آمیز خواهان دوستی با تما م کشور ها ی صلح دوست میباشد .
به این عقیده ما طرفدار توسعه عــلایق دوستانهٔ خویش با همه کشور ها بوده متیقن هستیم تقویه مزید روابط دوستا نه وهمکاری اقتصادی و فرهنگــی بیــن افــغانســتان و چکوسلواکیا متضمن منافع مرد مان هر دو کشور میباشد .
با مسرت مشا هده می نما ییم از بــدو امضاء معا هده مودت (۱۹۲۷) بین افغانستان وچکوسلواکیا مناسبا ت نیك بین دو کشور سیر ارتقایی خود را پیموده با امضــا ی موافقتنامه همکاری تخنیکی و فرهنگی ۱۹۶۱ این مناسبات مستحکم تر گردیده است .
بار دیگر از استقبال گرم و پر حرار ت

شما ومردم چکوسلواکیا اظهار تشکر نموده سلامت و موفقیت جلالتمآب را با اعتلای مزید کشور چکوسلواکیا آرزو می نماییم .

سپس اعلیحضر ت معظم همایو نـــی و جنرال سبو بودا رئیس جمهور چکوسلواکیا در موتر مخصوص و علیا حضرت ملکه معظمه و میرمن سروبودا به موتر دیگر قرارگرفتند وبه طرف اقامتگاه حرکت فرمودند .

میدان هوایی پراگ و جاده های خطالسیر اعلیحضرت معظم همایو نی و علیا حضر ت ملکه معظمه با بیرقها ی افـــغانستا ن و چکوسلواکیا تزیین یافته بود .

عده کثیری از شهر یان پراگ در کـنار اعلیحضرت معظم همایو نی و علیا حضر ت ملکه معظمه را از میدان هوایی پراگ تـا اقامتگاه شاهانه با ابراز احساسا ت صمیمانه و کف زدن های ممتد استقبال کردند .

یکدسته از موتر سایکل سواران مو تر حامل اعلیحضر تین را تااقامتگاه اعلیحضرتین که قصر پراگ تعین گردیده بدر قه نمودند

اعلیحضرت معظم همایو نی وعلیا حضـــر ت ملکۀ معظمه سا عت هشت شب ۳۱ سنبله بوقت محلی چکوسلواکیا در ضـیا فـــتی اشتراك فرمودند که از طر ف رئیس جمهور چکوسلواکیا بافتخار اعلیحضر تین در سالون های قصر پراگ ترتیب یافته بود .

در این ضیافت باشکوه علاوه از همراهان سفر ذات شاهانه بنا غلی شـــترو گـــا ل صدراعظم چکوسلواکیا ، دکتور هانس رئیس اسامبله ملي فیدرا لی ، بناغـلی ار با ن رئیس کمیته مرکزی جمهور یت سوسیالیستی چکوسلواکیا ورئیس شورا ی ملی چکوسلواکیا وسایر شخصیت های برجسته آنکشـــور ، روسای هیئتهای سیاسی مقیم پراگ باخانم های شان اشتراك کرده بودند .

هکذا اعلیحضر ت معظم همایو نی ساعت سه بعد از ظهر ۳۱ سنبله به محل سر باز گم نام در تپه ویت کوّف تشریف فر مـا گردیده ودر آنجا اکلیل گل گذاشتند .

در این مراسم علاوه از سفرای کبار دو

گوشۀ از ضیافتیکه بافتخار اعلیحضـرت معظم همایونی و علیاحضرت ملکۀ معظمه از طرف جلالتمآب سوبودا ترتیب دادهشده بود

کشور رئیس تشریفا ت وزار ت امورخارجه چکوسلواکیا و بر خی دیگر از شخصیت‌های آنکشور شر ف معیت ذات شا هانه راداشت.

نمایندگان وزار ت های دفاع ملی فیدرالی وداخله وبر خی دیگر از شخصیت هــا ی چکوسلواکیا در محل سر باز گم نام انتظار موکب ملوکانه را داشتند واز اعلیحضر ت معظم همایو نی در آنجا استقبا ل بعــمل آوردند .

اعلیحضرت معظم همایو نی وعلیاحضرت ملکه معظمه سا عت ده قبل از ظهر اول‌میزان به براتسلاوا پایتخت جمهوریت سلوا ك ذریعهٔ طیاره مخصــوص رئیــس جــمهــور چکوسلواکیا مواصلت فرمودند .

در میدان هوایی بر اتسلاوا ښاغلـــی گلوکچ رئیس اسامبله جمهور یت سلوا ك ښاغلی کلو دکا صدراعظم بر خی ازشخصیت های‌برجسته وعدهٔ زیادی از شــهر یان براتسلاوا مورد استقبال قرار گرفتند .

حین مواصلت اعلیحضر تین در میدا ن هوایی براتسلاوا موزیك سرود ملی‌افغانستان وسلواك را نواخت .

بعداً اعلیحضرت معظم همایو نی درحالیکه ښاغلی کلوکچ رئیس اسامبله ملی جمهوریت سلواك در معیت ذات شهر یاری بود سلام گارد احترام را قبول و آنرا معاینه فرمودند. سپس یکدسته از اطفال خورد سا ل دستهٔ گل را بحضور اعلیحضر تین تقدیم نمودند و مورد الطاف ذات شاهانه قرار گرفتند .

اعلیحضر ت معظم همایو نی وعلیاحضرت ملکه معظمه ظهر اول میزان به‌قصربراتسلاوا تشریف فرماشدند ، ښاغلی کلوکچ رئیس اسامبله ملی سلوا ك دکتور پیتر کلود کا صدراعظم ، اعضای اسامبله ملی وعــدهٔ از شخصیت های سلوا ك از اعلیحضر تین در قصر استقبال بعمل آوردند.بعدا اعلیحضرت معظم همایو نی و علیاحضرت ملکه معظــمه وهمراهان سفر ذات شاهانه در ضیا فــتی اشتراك فرمودند که به اعزاز اعلیحضر تین از طرف ښاغلی گلو کچ رئیس اسامبله ملی و دکتور کلو دکا صدراعظم جمهوریت‌سلواك در هوتل دیوین بر اتســلاوا تر تیب یافته بود .

درین دعو ت ښاغلی کلود کاطی بیانیه خیر مقدم چنین گفتند :

نهایت سپاسگزارم از اینکه اعلیحضر ت شما دعو ت مارا به حیث او لین پادشـــاه ورئیس یك دولت بعد از تدوین قــانون اساسی جدید ما برا ی بازدید از پایتخت این جمهوریت قبول فرموده اید .

ما از مساعی اعلیحضرت شما در رهبری ملت افغان در راه ترقیا ت اقتصادی‌وسیاسی آگاهی داریم . اگر چه توقف اعلیحضر ت‌شما در جمهوریت ماکو تاه است معذالك ما یقین داریم دوستی واحساسا ت مردم سلوا ك در برابر اعلیحضر ت معظم همایو نی وملت افغان کاملا تبارز کرده خوا هد بود .

ما احساس میکنیم که فاصله جغرافیا یی در دوستی ما خللی نداشته است زیرا هردو ملت به دوستی بین ملل ، زیست با همی وهمکاری بین کشور ها و دوستی بین ملتهای ماکه تازگی نداشته و قبل از جنگ دو م جهانی وبر اساس معاهده دوستی ۱۹۳۷ بین مملکتین وجود داشته اعتقاد راسخ دارند واین ها اساس عمدهٔ را برای روابط دوستا نــه موجوده مادرساحه های اقتصادی و کلتور ی بجا گذاشته است .

ما از روش های سیا ست خار جی شماکه عدم انسلاك ، زیست با همی صلح آمیز و دوستی بین ملل است قدر دانی می کنیم .

ما در اکثر پرابلم ها و مسایل جها ن نظریات مشابه داریم واین اشترا ك عقیده نیز اساسی را برا ی تقویه روابط ما بجــا میگذارد من جام خود را به سعاد ت وسلامت اعلیحضر ت معظم همایو نی ، علیا حضر ت ملکهٔ معظمه ، سعاد ت ملت افغان و دوستی بین افغانها و ملل چکوسلواکیا بلند میکنم.

بیانیهٔ جوابیهٔ اعلیحضرت معظم همایونی:

جلالتمآب عزیز !

برای من وملکه جای مسرت است کــه طـی مسافرت مادر کشور زیبای شما فرصت دست داد از این شهر تاریخی ومرکز جمهــوریت سوسیالستی سلواك دیدن مینمائیم .

میخواهم از استقبال گرم‌وصمیمانه‌جلالتمآب شما ومــردم ایــن شهر قشنگ وهمچنان از احساسات نیکی که جلالتمآب نسبت بما ومردم افغانستان ابراز نمودید ازطرف خود وملکه

بدینوسیله ابراز امتنان نمایم .

برای تمام دوستان شما موجب مسرت است که ملاحظه میشود مردم سلواک ومردم چک با موافقه به قانون اساسی جدید فدراسیون جمهوریت مــردم چك وسلواك راپی ریزی نموده واین دو قوم شجاع وزحمت کش با صلح وآرامش در راه ترقی وپیشـرفت کشور چکوسلواکیا قدمهای مشترك وموثری برمیدارند.

ما طی توقف خود در پراگ با جلالتمآ ب لودو يك سوو بـــودا و دیگـــر زعمـــا ی چکوسلواکیا رو ی موضو عا ت مورد عـلاقه دو کشور و همچنان روی مسایل بین المللی مذاکرا ت سود مند ی انجام دادیم .

مایقین داریم که این تما س باز عما ی کشور چکوسلواکی در تشئید روابطدوستانهٔ دوکشور که از سالیان دراز با هم علایـــق صمیمی دارند مفید و موثر میبا شد . و ما همکاری مردم هر دو کشور را در سا حـــه های مختلف تخنیکی واقتصا دی مظهر دوستی مردم افغانستان و چکوسلوا کــی دانسته و آنرا شائستهٔ تقدیر میدانیم .

زمینهٔ مسا عد ی که برا ی محصـــلا ن افغانی جهت استفاده از تجارب پیشرفتها ی علمی وتخنیکی کشور متر قی شما فرا هم گردیده و همچنان تبادله معلو مات علمی و تخنیکی که بین پو هنتون ها ی ما صور ت میگیرد شرایط مناسبی را برا ی آشنا یی موقف بیشتر مرد مان ما مسا عد میگر داند ما عقیده داریم که معر فت و آشنا یی بهتر واعتماد متقابل بین ملل جهان تو سعـــه و بسط علایق دوستی بین کشور ها ،انکشاف همکاری اقتصادی و تخنیکی بین مرد ما ن گیتی در راه تحکیم وبر قرار ی صلح امـــر موثر ی بوده میتواند .

جلالتمآ با !

افغانستان با پیرو ی از سیا ست بیطرفی عنعنو ی خود از توسل به طرق مسا لمت آمیز برای حل و فصل منازعات بین المللی طرفداری مینما ید .

افغانستان خواهان صلح و آرا مش در تمام مناطق جهان میباشد واز هر سعی مفید وموثری که در ین راه بکار برده میشودتقدیر مینما ید .

خوشبختانه با امضا ی موافقتنا مه اخـیر بین اتحاد شوروی و جمهوریت فدرا لی المان از تشنج و کشید گی های سیا سی درقارهٔ اروپا کاسته میشود .

اما متاسفانه توسعهٔ تصاد ما ت در هند و چین و دوام وضع نا آرامو غیر عادی در شرق میانه که از اثر تجاوز مسلحانهٔ قوای اشغالگر اسرائیل بر خاك کشور ها ی عربی بوجود آمده مارا نگران میدارد به عقـــیدهٔ ما تطبیق فیصله های کنفرانس ۱۹۵٤ ژنیو در مورد هند و چنین یگانه راه موثر بر قرار داشتن صلح وآرامش در ین منطقه میبا شد و بیرون شدن قوای اسرائیل از خاکها ی کشور های عربی با رعایت حقوق مـــرد م فلسطین یگانه راه بر قراری صلح درشرق میانه خواهد بود ،ما اظهار امید میکنیم که مساعی مشترك تمام کشور های صلح خواه ونقش موسسه ملل متحد در راه بر قراری صلح در قارهٔ آسیا موثر افتد .

جلالتمآبا !

با استفاده از فرصت آرزو مند م تمنیا ت نیك خود را برای اعتلای مـزید مـــرد م چکوسلواکیا ، صلح و آرامش گیتی ودوستی بیشتر بین افغانستان و چکوسلواکیا اظهار داشته از حاضرین خواهش میکنم جام شا ن را به سلامتی جلالتماب اندریك کلو کچ ، خانم کلو کچ ودیگر اعضای حکـــو مـــت سوسیا لستی سلوا ك و تر قیا ت مزیدمردم چکوسلواکیا بلند نما یند .

اعلیحضرت معظم همایو نــی صـــبح روز پنجشنبه ۲ میزان ٤۹ از فابریکه کو میرسور در قسمت صناعتی پراگ دیدن فرمودند .

ذات شاهانه در مدخل فابریکه از طرف رئیس و کار کنان فابریکه با گر می استقبال شدند .

موقع بازدید اعلیحضر ت معظم همایو نی از فابریکه کومیر سور رئیس وکار مندا ن موظف در هر قسمت بحضورشاهانه توضیحات بعرض میرساندند .

اعلیحضرت معظم همایو نی و علیاحضرت ملکه معظمه بعد از ظهر همان روز توسطموتر از شهر پراگ و قسمت های تاریخی آن دیدن فرمودند .

علیاحضرت ملکهٔ معظمه یکی از موزیم‌های شهر براتسلاوا را دیدن میفرمایند

همچنان علیاحضرت ملکهٔ معظمه درحالیکه میرمن ایرینا سووبودا خانم رئیس جمهور چکوسلواکیا معیت شانرا داشت از یك پرورشگاه طفل در پراگ دیدن کردند در مدخل پرورشگاه امران و متصدیان آن ازعلیاحضرت ملکهٔ معظمه با ابراز احساسات و کفزدنها استقبال کردند .

اعلیحضرت معظم همایونی و جنرال سوو بودا رئیس جمهور چکوسلواکیا ۲ میزان در قصر پراگ محل اقامت ذات شهریاری مذاکره کردند .

درین مذاکرات از جانب افغانستان ښاغلی

گوشهٔ از ملاقات اعلیحضرت معظم‌همایونی‌و جلالتمآب سووبودا در قصر پراگ

علی محمد وزیر در بار سلطنتی ، ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت ،دوکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امورخارجه وښاغلی عبدالرزاق ضیایی سفیر کــبیر افغانستان متعین پــراگ و از جــا نــب چکوسلواکیا ښاغلی یان مار کو وزیر امــور خار جه ، دوکتور جان پودلاك رئیس دفــتر ریاست جمهور ی و ښاغلی پترو زیــلاسفیر کبیر چکوسلواکیا متعین کابل حاضر بودند .

همچنان شام دوم میزان بنابر هدا یــت اعلیحضرت معظم همایو نی و علیا حضرت ملکه معظمه دعو تی از طرف اعلیحضر تین توسط ښاغلی عبدالرزاق ضیا یی سفیرکبیر افغانستان و میرمن ضیایی به افتخار رئیس جمهور چکوسلواکیا و میرمن ایرینا سووبودا در قصر پراگ ترتیب یافته بود .

درین دعوت علاوه بر جنرال سوو بودا رئیس جمهور چکوسلواکیا و میر من ایرینا سووبودا خانم رئیس جمهور ، ښاغلی هانس رئیس اسامبلهٔ فدرا لی ، ښاغلی یان مار کو وزیر امور خار جه عدهٔ زیادی از شخصیت های برجسته جمهوریت چکوسلواکیا روسای هیأت های کوردیپلو ما تیك با خانم ها ی شان اشترا ك ورزیده بودند .

سفر رسمی اعلیحضر ت معظم همایو نی و علیاحضرت ملکهٔ معظمه بتاریخ ۳ میزان ۱۳٤۹ در چکوسلواکیا پایان یافت .

اعلیحضرت معظم همایو نی وعلیا حضرت ملکه معظمه در حالیکه جنرا ل سوو بــو دا رئیس جمهور چکوسلواکیا و خانم سووبودا در قصر پراگ بغرض مشا هیت اعلیحضرتین حاضر شده بود جانب میدان هوا یی پراگ تشریف فرما شدند .

در میدان هوا یی پراگ که با بیر ق‌های افغانستان و چکوسلواکیا تزیین یافته بود ښاغلی شترو گل صدراعظم ، دکتور هانس رئیس پارلمانفیدرالی ، یان مار کو وزیـــر امور خارجه ، سایر شخصیت های بر جستهٔ چکوسلواکیا سفرای هر دو کشور برا ی وداع با اعلیحضرتین حاضر بودند . حــین ورود اعلیحضر تین در میدان هوا یی پراگ سرود شاهی افغانستان و سرود ملـــــی چکوسلواکیا نواخته شد . بعداً اعلیحضر ت معظم همایو نی و جنرا ل سوو بودا رئیس جمهور چکوسلواکیا سلام گارد احترا م را قبول و آنرامعاینه‌فرمودندسپس اعلیحضرتین

جانب صفوف مستقبلین که عبار ت از اعضای کابینه چکوسلواکیا ، شخصیت ها ی برجستهٔ آن کشور ، اعضا ی سفار ت افغـــانــی ، افغانها ی مقیم پراگ وروسای کوردیپلوماتیک بود تشریف فرما گردیده و با آنها و دا ع فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایو نی در میدا ن هوایی صمیمانه رضایت‌شاهانه را ازپذیرایی صمیمانه رئیس جمهور چکوسلوا کیا و مردم آنکشور اظهار فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایو نی موقعیکه باجنرال سووبودا رئیس جمهور چکوسلواکیا وداع می فر مایند

مســافرتها

مقابلتاً جنرال سوو بودا اظهار داشت که مسافر ت اعلیحضرتین به چکوسلوا کیا قدم بزرگ دیگری در تقویهٔ روابط دوستا نه موجوده دو کشور محسو ب میشود .

اعلیحضرت معظم همایو نی پس از خــتم مسافرت رسمی ذات شاهانه برای چند روز مختصر جهت معاینا ت طبی به کار لوو ری تشریف فرماشدند وعلیاحضر ت ملکه‌معظمه برای یك اقا مت مختصر غیر رسمی عا زم روم گردیدند .

ذات همایو نی متعاقبا عازم اطریش‌گردیده بارئیس جمهور آنکشور ملاقا ت دوستا نه بعمل آوردند .

اعلیحضرت معظم همایو نی پس از اقامت غیر رسمی در ایتا لیا به معیت علیاحضرت ملکهٔ معظمه روز شنبه ۱۱ عقرب از رو م به بیروت مواصلت کرده بودند .

اعلیحضرت معظم همایو نی و علیاحضرت ملکهٔ معظمه ساعت چهار عصر ۱۳ عقــر ب ۱۳۴۹ توسط طیاره کند هار از بــیرو ت مع‌الخیر بوطن عودت فرمودند .

هنگامیکه اعلیحضرتین در میدان هوا یی بین المللی کابل از طیاره فرود آمدند نزدیك طیاره والاحضرت شهزاده احمــد شــاه ، والاحضرت خاتول ، والاحضرت شا هد خت بلقیس ، والاحضرت شا هدخت مــریـم ، والاحضرت شهزاده میرویس ، والاحضر ت لیلما ، والاحضرت مارشال شاه ولیخا نغازی فاتح کابل ، والاحضرت جنرال‌سردارعبدالولی

وبعضی دیگر از اعضا ی فامیل جلیل سلطنتی بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ،میرمن عالیه اعتمادی خانم بناغلی صدرا عظــم ، دکتور عمر وردك رئیس ولسی جــرگـه ، سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانوجرگه بناغلی عبدالله یفتلی معاو ن او ل صدارت، ستر جنرا ل خان محمد وزیر دفا ع ملی ، پوهاند دکتور عبدالله واحدی والی کابل ، بناغلی محمد کبیر نورستانی‌بناروال‌سرپرست کابل ، اعلیحضر تین را استقبا ل کردند . ذات شاهانه بعدا سلام گارد احــترام

را در حالیکه موزیك سرود ملی افغانستا ن‌را می نواخت قبول و گارد را معاینه کردند . درین هنگام ستر جنرا ل خان محمد وزیر دفاع ملی شر ف معیت اعلیحضر ت معظـم همایو نی را داشت .

اعلیحضرت معظم همایو نی وعلیاحضرت ملکهٔ معظمه بعدا طرف صفو ف دیگــــــر مستقبلین که شامل اعضای کابینه و خانم‌های شان ، قضات ستره محکمه ، اعضا ی‌شوری جنرالهای اردوی شاهانه ، مامورین عالیرتبه، رئیس واعضای میر منو تولنه ، اعضــا ی انجمن میر من های رضا کار و روســا ی کوردیپلو ماتیك مقیم کابل و چکوسلواکیا یی های مقیم کابل تشریف فرما شدند . وهریك را مورد تفقد شاهانه قرار دادند .

هنگامیکه اعلیحضر ت معظم هما یو نی وعلیاحضرت ملکه معظمه به میدان هوایــی بین المللی کابل مواصلت کردند یکد سته اطفال خورد سال وړکتونهای روز نــتو ن دسته های گل به حضور اعلیحضر تین‌تقدیم کردند .

ذات شهریاری و علیاحضر ت ملکهٔ معظمه در راه مراجعت بوطن در بیرو ت در دعوتی اشتراك فرمودند که از طر ف سلیما ن‌فرنجیه رئیس جمهور لبنان ترتیب شده بود .

همچنان ذات شهر یاری در لبنان ازمراکز توریست آنکشور نیز دیدن نمودند .

طیارهٔ حامل اعلیحضر تین قبل از ظهــر ۱۲ عقرب از میدان هوایی بین المللی بیروت پرواز کرد .

در میدان هوایی بین المللی بیرو ت‌برای وداع با اعلیحضر ت معظم همایــونــی و علیاحضرت ملکهٔ معظمه صدراعظم ،وزیرامور خارجهٔ لبنان ، سفیر کبیر واعضای سفار ت کبرای افغانی متعین بیرو ت وافغا نها ی‌مقیم لبنان حاضر بودند .

اعلیحضرتین در حالیکه از طرف یك دسته موتر سایکل سواران بدر قه میشدند ساعت چهارو نیم عصر ۱۳ عقرب ۴۹ مع الخــیر از میدان هوایی بین‌المللی کابل به ار گ شاهی مواصلت فرمودند .

متن اعلامیه مشترك افغانستان وچکو سلواکیا

اعلیحضرت معظم همایونی محمدظاهر شاه پادشاه افغانستان و علیاحضر ت ملکه‌حمیرا نظر بدعوت جلالتما ب لودویك سوو بو دا رئیس جمهوریت سوسیا لیست چکوسلواکیا از تاریخ ۳۱ سنبله تا ۳ میزان ۱۳۴۹ مطابق ۲۲ تا ۲۵ سپتامبر ۱۹۷۰ به آنکشورمسافرت رسمی نمودند .

اعلیحضرت معظم همایو نی وعلیا حضر ت ملکه و همراهان شان در هنگام اقا مت در جمهوریت سوسیالیست چکوسلواکیا از شهر پراگ دیدن نموده و براتسلاوا مـــرکـــز جمهوریت سوسیا لیست سلواك نیزمسافرت کرده از طرف نمایندگان عالـــی رتبـــهٔ آن جمهوریت نیز استقبا ل گردیدند .

اعلیحضرت معظم همایو نی مرا تب‌تحسین ذات ملوکانه را از مسا عی مردم‌چکوسلواکیا به مناسبت ترقی موفقانه کشور ایشان در زمینه های مختلف حیا تی ابراز فرمودند .

استقبال با حرار ت و صمیمانه از مهمانان افغانی نمودار احساسا ت دوستی مردمان چکوسلواکیا در بارهٔ افغانستان بود .

مذاکرا ت رسمی بین اعلیحضرت همایونی و جلالتمآب رئیس جمهور چکوسلوا کیاصورت گرفت .

در این مذاکرات از جانب افغانی ذواتی آتی اشتراك داشتند :

بناغلی علی محمد وزیر درباره پادشا هی بناغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت عظمی دوکتور روان فر هادی معین وزار ت امور خارجه ، بناغلی عبدالرزاق ضیا یـــی سفیر کبیر افغانستان در چکوسلوا کیا .

از جانب چکوسلواکیا شخصیت های آتی در این مذاکرات سهم گرفتند :

بناغلی شتروگل صدراعظم ، بناغــــلی هاموز معاون صدراعظم ، بناغلی مار کووزیر امور خارجه ، بناغلی بر چك وزیر تجار ت خارجی ،بناغلی پودلاك‌رئیس‌دفتررئیس‌جمهور بناغلی پترو جیلا سفیر کبیر چکوسلواکیا در افغانستان .

طی این مذاکرا ت که در فضای صمیمیت وروحیهٔ دوستی با تفاهم متقابل صـــورت گرفت طرفین نظریا ت خود را راجع به‌بعضی مسایل مهمه او ضاع سیا سی کنو نی جهان ابراز نموده و مطابقت یا نزدیکی مو قف‌های جانبین را در یافتند .

هر دو رئیس دو لت اظهار عقیده نمودند که علایق بین دولتها جهان باید متکی بر همزیستی مسا لمت آمیز و همکاری بدو ن در نظر گرفتن نظام های اجتما عی شا ن و نیز مبنی بر اصل های استقلال مساوا ت ، احترام و رعایت متقابل باشد .

طرفین تصمیم راسخ خود را برای ادامهٔ مساعی شان متوجه رفع تشنج بین المللی ، تقویت صلح و امنیت جهان ابراز داشته‌خاطر نشان نمودند روابط دوستانه و همکار ی عنعنوی میان هر دوکشور موید صلح امنیت میباشد .

هر دو جانب پشتیبا نی خود را از پیکار ملتها و مرد ما ن برا ی کسب حا کمیت و استقلال و تا مین حق تعین سر نو شت‌ابراز داشته تسلط خار جی واستعماررا تحـــت همه اشکا ل آن تقبیح نمودند .

جانبین ضمن تباد ل نظر بر مسا یل‌مهمه بین المللی بر این موافقت نمودند که اکنون همه ملل باید موجودیت حقایق واقعی را در اروپا که در آن دو جنگ جها نی بر پا شده است در ك کرده برای حفا ظت امنیت اروپا ابراز مسا عی نمایند .

جانبین موافقتنامه ایرا که بین اتحـــاد شوروی و جمهور یت فیدرا ل الما ن امضاء شده است برای رفع کشید گی و تقو یـــت امنیت در اروپا وعا مل انکشا ف مزیدهمکاری بین کشور های اروپا یی حسن اســـتقبال نمودند .

طرفین اظهار نظر نمودند که همه ملتها ی اروپا باید به منظور تامین امنیت در اروپا حداکثر مسا عی خویش را بر اسا س‌حقوق متساوی بذل نمایند .

اعلیحضرت معظم همـــایـــو نی پادشـــاه افغانستان سیا ست عدم الحا ق افغانستا ن راکه متکی بر بیطرفی عنعنوی است و نیز

خط مشی دوستی با همه مرد ما ن جها ن و تایید صلح همکاری بین المللی ، همزیستی مسالمت آمیز و تقو یت ملل متحد را شر ح دادند .

رئیس جمهوریت سوسیالیست چکوسلواکیا مساعی چکوسلواکیا را متو جه رفع کشیدگی ها و عادی شد ن علایق در ارو پا براساس شنا سا یی ستا توکو حا لت موجود بیا ن داشته تاکید نمودند که موافقت نامهٔ میونیخ ۱۹۳۸ از همان آغاز فاقد اعتبار بوده است .

هر دو رئیس دو لت نگرا نی عمیق خود را از توسعه مزید تصادم و جریا ن او ضا ع هند چین اظهار نمودند .

طرفین در این موافقت نظر دارند که حل صلح جویانه مسئله مستلزم متو قف ساختن مداخله از خار ج چه مسلح چه غیر آن و بیرون کشید ن سپاه خار جی از ویتنا م لاوس و کمبودیا و نیز متکی براحترام حق غیر قابل فسخ مرد ما ن کشور ها ی هندچین به تعین سر نوشت بدو ن دخا لت خار جی مطابق مندر جا ت موافقت نامه های ۱۹۵٤ و ۱۹٦۲ ژنیو میباشد .

هر دو رئیس دو لت نگرا نی خود را در بارهٔ اوضا ع شر ق میانه اظهار نمودند وبه این اظهار موافقت کردند که سیا ست تجاوز کارانه اسرائیل سبب تصادم در آن منطقه گردیده وچه اکنون وچه در آینده مانع آن حل و فصل سیاسی است که نخستین شرط آن خروج سپاه اسرائیل از سر زمین عربی تحت اشغال است .

هر دو کشور مساعی خودرامتوجه حل وفصل صلح جویانه مصادمهٔ عر ب واسرا ئیل رابه اساس فیصله نامهٔ ۲۲ نوامبر ۱۹٦۷ شورای امنیت پشتیبا نی میکنند .

جانبین اظهار نظر نمودند که تا مین خلع سلاح عام و تام تحت کنترو ل موثر بین المللی عامل عمده تا مین صلح پایدار و امنیت در جهان خوا هد بود .

طرفین معتقد اند توصل با ین هد ف از طریق وسایل موثر قسمی بخوبی عملی شده میتواند ، چنانکه انعقاد موافقتنا مهٔ عدم انتشار ذروی و مذاکرا ت بین نما یندگا ن اتحاد شوروی وایا لات متحدهٔ امریکا برمحدود ساختن سیستم های سلاح سترا تیژیك و تاسیس مناطق مبر ی از سلاح ذرو ی در قسمت های مختلف جهان و غیره بوده است.

هر دو جانب طر فدار منع کامل تو لید توسعه وذخیره کرد ن سلاح با کتر لو ژی و کیمیاوی میباشد ، طرفین اهمیت ملل متحد را برای پاسداری صلح و امنیت جها ن ، رفع تشنج بین المللی و تقو یت علایق دوستانه و همکاری بین ملتها تایید داشتند .
هر دو جانب اظهار امید نمودند جلسه مجمع عمو می طی بیست و پنجمین سا لگرد ملل متحد و بر تقو یت مزید حیثیت مقام آن موسسه و رعایت دقیق اصل های مندر جهٔ منشور مسا عد ت خوا هد کرد .

طرفین موقف خود را راجع به طر فداری اصل جها نی بود ن ملل متحد که تطبیق کامل آن باید به زود تر ین و قت ممکن صور ت گیرد اظهار داشتند .
طرفین انحلال کامل استعمار و بقا یا ی آن را تحت همه اشکا ل و مظاهر آن طرفداری می نمایند .
در ضمن مذاکرات راجع به مناسبا ت افغانستان و چکوسلواکیا تو جه زیاد بعمل آمد هر دو رئیس دو لت از جر یا ن مساعدت کنونی علایق دوستا نه و همکاری اقتصا دی وفرهنگی عنعنو ی که مثال مشخص همزیستی مسالمت آمیز کشور ها ی دارای نظام اجتماعی متفاوت میباشد اظهار رضایتمندی نمودند .
ضمنا طرفین اظهار عقیده کردند که هنوز امکانا ت نوین برا ی توسعه مزید همکاری هر دو کشور موجود است که از آن تو قع آینده نیك میرود ، بنا بر ین جانبین تصمیم خود را اظهار نمودند که بانکشا ف همه جانبه علایق و همکاری هر دو طر ف خاصه در زمینه های اقتصادی و تجار تی بپر دازند و در مورد آن در آینده مسا عی مزید مبذو ل دارند .
هر دوجانب اظهار داشتند که بایدامکانات توسعه مزید همکاری اقتصادی ، علمی و فنی

ایشان مطالعه شود جانب افغانی اظـــهار آرزو مند ی نمود که جمهوریت سوسیا لیست چکوسلواکیا امکانا ت اشترا ك خود را در بعضی پروژه های پلان پنجسالهٔ جـدیـد افغانستان در نظر بگیرد .

جانب چکوسلواکیا اظهار آمادگی نـمود پیشنهاد های مربوطه را مورد نظر داشته باشد .

هیأت های اقتصادی طر فین در آینده‌راجع به همه مسایل مربوط به تبادل نظر بین هر دو رئیس دو لت که متو جه انکشا ف مزید علایق اقتصا دی و تجار تی بین هردو کشور میباشد ملاقا ت و مذاکره خوا هندنمود

هر دو طرف اهمیت تما سها ی شخصی جانبین را بین رهبرا ن و رجا ل دو لت و حکو مت هر دو کشور به مقصد توسعه مزید مناسبا ت دوستی عنعنو ی چکوسلوا کیا و افغانستان مبنی بر معا هدهٔ دوستی ۱۹۳۷ و به مقصد ایجاد فضا ی مسا عد در مناسبات بین المللی در زما ن حاضر خاطرنشان‌نمودند.

بنا بر این تصمیم گرفتند ملاقا تها ی‌مفید رهبران ورجا ل هر دو کشور در آینده ادامه یابد . رئیس جمهوریت سوسیا لیســـت چکوسلواکیا نتایج مسا فرت‌رسمی‌اعلیحضرت پادشاه افغانستان را که در توسعهٔ عـلایق دوستانه هر دو کشور ارزش داشته و در توسعهٔ همکاری جانبین مسا عد ت‌مینما ید بطور مثبت قدر دانی نمودند .

اعلیحضرت پادشاه افغانستان صمیمی‌ترین تشکرات خود را از استقبال خالصانهٔ کـه توسط رئیس جمهور حکو مت و مـــرد م چکوسلواکیا از ذات شاهانه شا ن بعمل آمد اظهار فرمودند .

اعلیحضرت پادشاه افغانستان از رئیس جمهوریت سوسیا لیست چـکوسـلوا کیـا صمیمانه دعو ت نمودند تا با فغانستا ن مسافر ت رسمی نمایند این دعو ت باکما ل مسر ت قبول گردید .

مصور خبرونه

دحمل لمړی ـ همایو نی معظم اعلیحضرت دنوی کال په مناسبت شاهانه پیغام خپل گران رعیت ته ارشاد کړ .

دحمل ۷ ـ معظم ټولواك همایو نی اعلیحضرت له غرمی نه وروسته په دریوبجو دسری او برښنا دفابریکو دکتلو له پاره په الوتکه کښی دمزار شریف په لوړ روان شول.

شهریاری ذات په مزار شریف کښی دهوا یی میدان له مراسمو نه وروسته مخامخ دشاه ولایتمآب حضرت علی کرم الله وجهه زیارت ته لاړ او د افغانستان داعتلا او سرلوړی ، دخپل نجیب ملت دنیك مرغی او دبشریت دعالم د هوسائی له پاره ئی دوعا وکړه .

دحمل ۸ ـ معظم ټولواك همایونی اعلیحضرت دمزار شریف دښار په اتلس کیلو متری کښی دسرې او برښنا فابریکه وکتله.

دحمل ۹ ـ معظم ټولواك همایونی اعلیحضرت په هغی ټولنه کښی چه د خلم دولسوالی دباغ جهان نما په و دانی کښی جوړه شوی وه د هغی سیمی وکیلان او اوسیدو نکی مخاطب کړل او ویی ویل دخوشالی او هیلی ځای دی چه گورم کوم گامو نه چه اخلو زموږ دخلکو په کوښښو نو او ډیر کارکولو سره گټوری او په زړه پوری نتیجی ته رسیږی .

معظم ټولواك همایونی اعلیحضرت هغه وخت چه په مزار شریف کښی د حضرت شاه ولایتمآب په روضه کی د مزار شریف پر یو شمیر روحانیونو باندی مهربانی کوی

دحمل ۱۰ ـ معظم ټولواك همایـو نــی اعلیحضرت دکندز مخور او سپین ږیـری شاهانه حضور ته و منل او وی فرمایل : په هغو نقشو او پلا نوکی چه د افغانستان دپرمختګ لپاره جوړیږی دخلکو همکار ی‌ته ډیر ضرور ت لید ل کیږی .

دحمل ۱۱ ـ معظم ټولواك همایـو نــی اعلیحضرت تر غر می دمخه په لسو بجو او پنځو سو دقیقو د کندز دولایت څخه په خیر سره کابل ته تشریف راووړ .

دحمل ۱٦ ـ معظم همایو نی اعلیحضرت دسمنګانو بغلان او کندز دبندیخانو د یــو شمیر بندیانو دبند پاتی موده وبښله .

دثور ۹ ـ همایونی معظم اعلیحضـر ت ماښام په اووبجو دګــلخانی په ماڼی کښی دشوروی اتحاد دوزیرانو دشوری غړی او د شوروی اتحاد او د افغانستان د دوستی د ټولنی رئیس ښاغلی انتو نو ف خپل‌حضورته ومانه .

د ثور ۱۹ ـ معظم همایونی اعلیحضر ت چه دشاهانه ذات دارادی په أساس‌دمتبرکو ځایونو د تنظیم دعالی ټولنی د افتخار ی ریاست مقام لر ی دمتبر کو ځایونو دتنظیم دعالی ټولنی غړی وټاکل .

دثور ۲۲ ـ د معظم ټـولواك همایونی اعلیحضرت په پیغام سره دکوشانی دور ی یو بین المللی سیمینار د راډیو افغانستان په ستر تالار کښی پرانیستل شو .

* ـ علیـا حضر تـه معظمـه ملـکـه او وا لا حضر ته شهزادګی مر یم مازیګر په څلو رو بجو او اته څلو یښتو د قیقو دامریکی له متحد و ایا لتو څخـــه له خیره سره وطن ته را و رسید ه .

معظم ټولواك هما یـونی ا علیحضرت ، والاحضرتی شهزا دګی بلقیس ، والاحضرت شهزاده محمد نادر ، وا لا حضرت شهزاده

علیاحضرته معظمه ملکه د امریکا دمتحدوایالتو څخه دبیرته راستنیدو په وخت کښی کله چه دکابل په هوایی ډګرکی دصدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی لخوا استقبالیږی

میرویس ، والا حضرتی لیلما ، د کا بل فاتح والا حضرت مارشال شاه و لیخا ن غا ز ی و ا لا حضر ت سر د ا ر عبدالولی د سلطنتی لویی کورنی یو شمیر نورو غړیو ، صدر اعظم ښا غلی نور احمد اعتمادی ، میر من عا لیه اعتمادی، دولسی جرگی او مشرا نو جر گورئیسا نو دکابینی څینو غړو ، د کابل والی ، دکابل سر پرست ښار وا ل ، په کابل کښی د امریکی د متحده ایالتو لوی سفیر او دده میرمن ا لو تکی ته نژدی د علیا حضر تی معظمی ملکی هر کلی و کړ .

علیا حضرته معظمه ملکه د طبیبانو د تجویز له مخی د علاج لپاره د ۱۳۴۸ کال د میزان په ۹ د امریکی متحدو ایالتو ته تللی وه .

دثور ۲۵ ــ دهمایونی معظم اعلیحضرت په پیغام سره چه دصدار ت د دو هم معا و ن دمعار ف وزیر داکتر عبدالقیوم لخوا ولوستل شو دمعلم ورځ په کابل ننداری کښی ونمانځل شوه .

دثور ۲۶ ــ د حضر ت سرور کاینا ت دمیلاد د مبارکی ورځی په مناسبت معظم ټولواك همايو نی اعلیحضر ت د يو شمير ښځو او نارينو و بنديانو دبند پاتی موده وبښله .

دثور ۲۷ ــ معظم ټولواك هما يو نی اعليحضر ت په اووبجو د پاکستان د ما لیی وزیر ښاغلی نواب مظفر علی قزلبا شس دگلخانی په ماڼی کښی خپل حضور ته ومانه .

دجوزا ۱۹ ــ معظم ټولواك همايو نی اعليحضرت دهغو خاصو مهر بانيو په لحاظ چه د شاهانه رعيت سره يی لری د يوشمير شيخ فانی او ناروغوبنديا نو دبند پا تی موده وبښله .

معارف پا لونکی هما یونی معظم ټولواکاوعلیا حضرته معظمه ملکه د ښوونکیدورځی په منا سبت د گلخا نی په ما نۍ کښیداستادانو په ډله کښی لیدل کیږ ی .

* ـ معـظم تـولـواك همـا یـو نـی اعلیحضرت د مابنام په شپږ نیمو بجو د علامه استاد سلجو قی کور ته تشر یف فرماشو او دهغه مرحوم پاتی کسا نو ته‌یی تسلیت وفرمایه او په هغوی یی شاهانه مهربانی وکړه .

دجوزا ۲۳ ـ زموږ د دوست اوورورهیواد سعودی عربستان پاچا اعلیحضرت‌ملك‌فیصل د معظم تولواك همایونی اعلیحضرت په بلنه دمازیگر په ځلورو بجو له افغانستان څخه دیوې رسمی کتنی له پاره کابل ته‌راورسید.

دجوزا ۲٤ ـ د معظم تولواك همایو نـــی اعلیحضرت او دسعودی عربستان د پاچـــا اعلیحضر ت ملل فیصل تر منځ رسمی‌خبری له غر می نه پخوا په دوولسو بجو اوپنځه ویشتو دقیقو د دلکشا په مانۍ کښـــــــی وشوی .

* ـ د افـــغـــان مـــلت د معنوی مـــور علیا حضرتی معظمی ملکی په پیغام سر ه په ټول هیواد کښی د مور ورځ ونمـــانځلـــه شو ه .

علیا حضرتی معظمی ملکی له غر می نه وروسته په پنځه نیمو بجو په هغی لو یـه غونډه کښی گډون و کړ چه د مور دورځی دنما نځلو په یاد د میر منو په ټو لـنـه کښی جوړه شوی وه .

همدغه ر ا ز په د غی غـو نـډ ه کښی والاحضرت شهزاده احمد شاه، والا حضرت شا هد خت بلقیس ، والا حضرت شهز ا ده محمد نادر ، والا حضرت شا هد خت مریم، والا حضرت شهزاده محمد دا ؤ د پښتونیار، والاحضر ته لیلما ، والاحضرته فا طمه ، دسلطنتی دربار وزیر دصدارت مرستیالانو ، او دکابینی ځینو غړو ا و یو ز یاتِ شمیر مخورو گډون کړی ؤ .

دجوزا ۲۵ ـ معظم تولواك همایو نــــی اعلیحضر ت او د دوی گران میلمه‌اعلیحضرت ملك فیصل له غر می نه په خوا په یوولسو بجو د کابل پوهنتون داسلامی تحقیقا تـــو دمرکز دبنسټ ډبره کیښودله .

دافغان ملت معنوی مور علیا حضر تـــه معظمه ملکه په هغه و خت کښی چه په‌ډېره مهربانی سره په خپل مبارك لا س د کـا ل یوی ممتازی مورته جایزه ورکوی

* - معظم ټولواك همايونی اعليحضر ت او شاهانه ميلمه اعليحضر ت ملك فيصل دغر مى په دوولس نيمو بجو په بگرام كښې دشا هی اردو دهوايی قواوو تمرينات وكتل .

دجوزا ۲٦ - دسعودی عربستا ن پاچا اعليحضر ت ملك فيصل چه د معظم ټولواك همايو نی اعليحضر ت په بلنه لهافغانستان څخه ديو ی رسمی كتنی له پاره كا بل ته تشريف راوړی و سهار په نهو بجوجدی ته روان شو .

دسرطان ۱۸ - علياحضرتی معظمیملكی په كابل كی د ا مريكی د متحدو ايالا تو دلوی سفير ما دينه مير من نيو من د گلخا نی په ما نی كښی خپل حضور ته و منله .

داسد ۲۷ - دنامتو شاعرخوشحالخانختك دوه سوه او نوی يمه كاليزه د معظم ټولواك همايو نی اعليحضر ت په پيغام سرهدعامی روغتيا د موسسی په تالار كښی ونمانځل شـــوه .

داسد ۳۰ - معظم ټولواك همايو نـــی اعليحضر ت ماښام په اووبجو د ايران دنفتو دملی شركت رئيس دكتور منو چهر اقبا ل د گلخـانی په مانی كښی شاهانه حضورته ومانـه .

د اسد ۳۱ - معظم ټولواك همايو نـــی اعليحضرت دهغو خاصو مهر بانيو له مخی چه د شاهانه حضور په رعيت يی لر ی د گران وطن دخپلوا كی د بيا لاس ته راوستلو د دو پنځوسم كال په مناسبت د هيواد د يوشمير نارينه وو او ښځو بند يانو دبند پاتی موده وبښله .

معظم ټولواك همايونی ا عليحضرت كله چهدسعودی عربستان پـاچـا اعليحضرت ملك فيصل د بير ته تگ په و خت كښی مشايعتكو ی

دسنبلی لمړی – همایونی معظم‌اعلیحضرت سهار په اتو بجو په خپلو شاهانه ارشاداتو سره دخپلواکی دبیر ته لاس ته راوړلو د دوه پنځوسمی کالیزی جشن پرانیست .

ملوکانه ذات په داسی حال چه د شیاه دوستو خلکو له خوا یی تود هر کلی کیده دسهار په اووبجو او ٤٥ دقیقو حضور ی چمن ته تشریف یوړ . شـا هـانـه ذات دوفاشعاره اردو رسم تعظیم او احترا مومانه او له هغه وروسته همایو نی معظم‌اعلیحضرت دوطن دخپلواکی دګټلو دلاری ستر قهرمان اعلیحضر ت شهید سعید محمد نادر شـاه غازی دمزار په مقابل کی د احترام مرا سم په ځای کړل په دی وخت کی د احترام پـه دود دتوپو تو ۲۱ ډزی وشوی .

همایو نی معظم اعلیحضرت دشاها نه‌کتور ارشاداتو له اورولو څخه وروسته د شاه دوستو خلکو دچکچکو کنی ګونی اوخوښیو په ترڅ کښی سلطنتی لوژ ته تشر یف‌یوړ. پداسی حال کښی چه علیا حضر تی معظمی ملکی او والاحضراتو ګرانو شهزادګا نو او شهزادګیو هم په سلطنتی لوژکی تشر یف در لود دسهار په اتو بجو او ٤٠ دقیقـــو عسکر ی رسم ګذشت شرو ع او یو سیل هلیکوپتر ی دسلطنتی لوژ په وړاندی تیری او دجشن د مبارکی پانی یی تیتی کړی .

دسنبلی ۲ – همایو نی اعلیحضر ت او علیاحضر تی معظمی ملکی په داسی حا ل کښی چه په سلطنتی لوژ کی تشر یف‌درلود د پوهنی دورزش کارانو سپور تی لو بی شروع شوی .

معظم ښولواک هما یونی اعلیحضرت ا وعلیاحضرته معظمه ملکه کله چه دهیواد د خپلواکی د جشن ددو پنځو سمی‌کالیزی‌په منا سبت د عسکری رسم ګذ شت‌احترام ته ځواب وایی

دسنبلې ۸ : د کو چنیانو دبین ا لمللی ورځی دوه و یشتمه کا لیزه په ټول هیواد کښی د علیا حضرتی معظمې ملکی په پیغام سره و نما نځل شوه .

علیا حضر تی معظمی ملکی لـه غـر می ګه وروسته په ځلو رو بجو سلطنتي‌لوژ ته تشریف یوړ ، اودکو چنیانو د بین المللی ورځی دوه و یشتمی کـالـیزې ی دمرا سمو څخه چه په غازی ستدیوم کښی اجـرا شول کتنه و کړه .

دافغان ملت معنوی مور علیا حضرته معظمه‌ملکه د هغو مهربانیو او نیکو هیلو له مخی چه دوطن په ماشو ما نو یی لر ی ، هغــه‌کو چنیان چه جا ئزی وړی دی پــه ډ یـر شفقت سره د حقیقی مور په ټو ګه په خپله‌سپیڅلی غیـږ کښی نیولـی او پــه ډیـره مینه ئې ښکلوی

دسنبلی ۲۱ – معظم ښولواک همایـو نی اعلیحضر ت دجاپان او افغانستان د دوستی دټولنی رئیس ښاغلی ایشیدادما ښام په ۷ بجو او ۳۰ دقیقو د ګلخانی په ماڼی کښی خپل حضور ته ومانه پدی وخت کی داکتر عبدالحکیم طبیبی هم حاضر وو .

دسنبلی ۲۹ – معظم همایونی‌اعلیحضرت او علیا حضر تی معظمی ملکی‌دچکوسلواکیی دجمهور رئیس جنرال سیو بو دا په بلنه د غرمی نه مخکښی د کابل نه هغه هیواد ته تشریف یوړ .

اعلیحضرتین چکوسلوا کیی ته دتګ په لاره کښی د شوروی اتحاد د عالی شور ی درئیسه هیئت د صدر نیکو لای پودګور ني په بلنه دوه ورځی په هغه هیواد کښی هم تیروی .

شاهانه ذات هغه وخت چه ښاغلی ایشیداخپل حضور ته منلی په عکس کښی دا کتر عبدالحکیم طبیبی هم لیدل کیږی

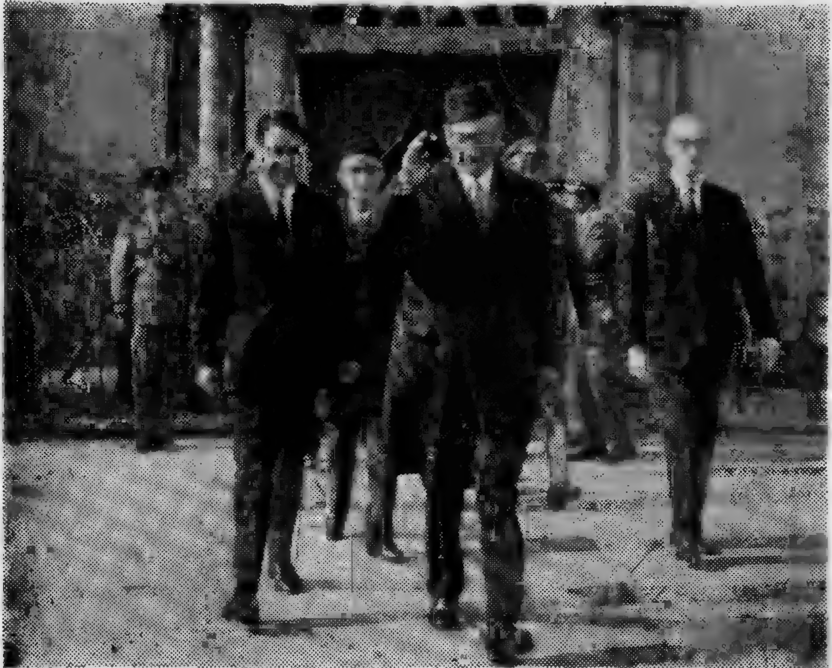
* ـ د معظم ټولواك هـــما يـــو نـــى اعليحضر ت د فر مان په‌موجب‌دچكوسلواكيې دسوسيا ليستى جمهوريت او شوروى اتحاد دهيواد ونو ته د شاهانه ذات دمسا فر ت په دوره كې والاحضر ت شهزاده احمد شاه دسلطنت دچا رو وكالت كوى .

دميزان ۷ ـ د معظم ټولواك همايو نـــى اعليحضر ت له حضور څخه‌چه‌په‌چكوسلواكيه كښې استراحت لرى دعربى متحد جمهوريت د رياســت د وكيل ښاغلى انــور السادات په عنوان تلگرام كښې د مرحوم جمال عبد الناصر د وفات په نسبت خپل‌اود افغانستان د ملت د ډيرى خواشينى او خـــواخــوږى مـراتب د عــربى متحد جمهوريت دولت او خلكوته څرگند كړل .

دعقرب ۱۹ ـ دفرانسې دپخوانى جمهور رئيس جنـــرال شارل دوگـــول د مـــړينى په مناسبت د همايونى اعليحضرت له حضور څخه د هغه هيـــواد داوسنى جمهور رئيس ژورژپومپيد وپه عنوان پاريس‌ته دخواشينى تيلگرام مخابره شوى دى .

د قـــو س ۷ ـ همايونى معظم ټولواك دهغو خاصو مهر بانيو له مخى چه په‌شاهانه رعيت ئى لرى د هيواد د مـــركز او ولايتو د يوشمير نارينه و او ښځوبند يانود بند پاتى موده د كوچنى اخترپه مناسبت ښښلى ده چه د شاهانه ذات له دغـــى ارادى څخه مربوطو څانگوته خبر وركړ شويدى .

دقوس ۹ ـ زمونږ ديندار پـــا چا معظم ټولـــواك همايونى اعليحضرت دكوچنى اختر لمونځ داختر په لومړى ورځ دسهارپه لسو بجو دشاهى ارگ په جومات كې ادا كـــړاو خپل نجيب او وفادار ملت دتيكمرغى او د اسلامى نړى او ټول بشريت د اتحاد له‌پاره يى دعا وكړه.

زمو نږ د يندار او متد ين پاچا هما يونى‌معظم اعليحضرت داختر د لما نځه د ا د ا كولونه و روسته كله چه د شا هى ا ر گ له جو ما ت څ خه را و ځى

* ـ دمعظم ټولواك همايوني اعليحضرت له حضور څخه دکوچني اختر په مناسبت داسلامي هيوادو پادشاهانو اوجمهور رئيسانو په عنوان دمبارکي تلگرامونه مخابره شول.

دقوس ۱۰ ـ معظم ټولواك همايوني اعليحضرت له غرمي څخه وروسته دجلال آباد په شاهي بڼ کي د ننگرهار دولايت مخور شاهانه حضور ته ومنل

په ولسي جرگه کښي دننگرهاردولايت وکيلان او دننگرهار مخور اودهغه ولايت يوشميرمربطو هنودو په يوه بجه پهداسي حال کي چه دننگرهار دولايت والي ښاغلی سلطان عزيز هم حاضرو د معظم ټولواك همايوني اعليحضرت په حضور شرفياب شول او د کوچني اختر په مناسبت يي خپل اودهغه ولايت د خلکو مبارکي يي د معظم ټولواك همايوني اعليحضرت اوُدعلياحضرتي معظمي ملکي حضورته عرض کړه .دغه راز په جلال آباد کي اوسيدونکي پښتونستانيان هم دمعظم ټولواك همايوني اعليحضرت پهحضور شرفياب شول او دشاهانه ذات اوعلياحضرتي معظمي ملکي حضور ته يي د کوچني نيکمرغه اختر مبارکي وويله او د شهرياري ذات د قيادت او حکيمانه لارښو دنولاندي يي د افغانستان د ژيات پر مختك هيله و کړه.

د قوس ۱۷ ـ معظم ټولواك همايوني اعليحضرت لهغرمي څخه وروسته دبگراميو د نساجي د فابريکي او دچرگانو دروزني د پروژي مختلف څانگي و کتلي .

دقوس ۲٤ : معظم ټولواك همايوني اعليحضرت د شپي په اووبجو د ايکا في اجرا ئيوی رئيس ښاغلی او نيو ن ا و د ملگرو ملتو د سر منشي مرستيال ښاغلی

شاهانه ذات دهغی خاصی علاقی له مخیچه دهیواد انکشافی پروژوته یی لریدچرگانو د پروژی محصول چوړگوړی په زیر سرهگوری

نارا سیمان چه د ایکا فی د وزیرانو په کنفرانس کی د گډون دپاره کابل ته را غلی وو د گلخانی په ماڼی کی شاهانه حضور ته ومنل .

دقوس ۲۶ : معظم تولواك هما یو نی اعلیحضرت له غرمی نه وروسته په شلورو بجو دایکافی د سیمی د هیواد و د هیئتو رئیسان چه د ایکافی د وزیرانو د شوری په جر گه گی د گډون له پاره کابل ته راغلی دی په دا سی حال کښی چه‌دایکافی سکر تر جنرال او د ایکافی د سیمی دهیواد ومقیم او غیر مقیم سفیران و ر سره ملگری وو د چهلستون په ماڼی کښی شاهانه حضور ته و منل .

د قوس ۲۸ : معظم تولواك هما یو نی اعلیحضرت ما ښام په او و بجو د گلخا نی په ماڼی کښی د تا یلند خارجه وزیر دکتورتانات کو مان چه د ایکافی دوزیرا نو په شورا کښی د گډون دپاره کا بل ته‌راغلی دی شا هانه حضور ته و ما نه .

دجدی ۲ : معظم تولواك‌همایونی‌اعلیحضرت او علیا حضرتی معظمی ملکی دشپی په اتو بجو په کابل ننداری کی دخشو درام وکوت.

همایونی معظم اعلیحضرت په داسی حال‌کی چه علیاحضرته معظمه ملکه هم تشریف لری د خشو د ډرام په هنر مندانو باندی‌شاهانه مهربا نی کوی

* : معظم تولواك همایو نی اعلیحضر ت دماښام په شپږ وبجو د شوروی دجمهوریتو داتحاد دخمکو د ښه والی او او بولگولو وزیر ښاغلی الکسیفسکی د ازبکستان د جمهور یت داو بولگولو وزیر ښا غلی ما مارسو ل اوف او د شوروی دتاجکستان د اوبولگولو وزیر ښاغلی محمد اوف د گلخانی په ماڼی کی شاهانه حضورته ومنل .

د جدي ۲۷ ـ معظم تولواك همایونی اعلیحضرت د شپی په اوو بجو د متحد عربی جمهور یت د ملی شوری رئیس‌دوکتور محمد لبیب شقیر چه دښه نیت د یوه هیئت په مشری کابل ته راغلی دی د گلخانی‌په ماڼی کی شاهانه حضورته ومانه .

بدلوی ۱۱ ـ معظم تولواك همایو نی اعلیحضر ت له غر می نه پخوا په یوولسو بجو دشاهی اردو خلور سوه جستره ایز روغتون چه د جوړ ید لو په حا ل کښی‌دی

وکوت او مربوطو انجنیرانو او کار کوونکو ته یی لازم هدایتونه ورکړل .

ددلوی ۱۲ – دشا هانه ذات د هدا یت په اساس د خرقی شریفی گنبد ه ورقشانی کیږی .

ددلوی ۱۷ – زموږ دیندار پاچا معظـــم ټولواك همایونی اعلیحضر ت دلو ی اختر لمونځ د اختر په لومړی ورځ له غر می نه پخوا په لسو بجو دشا هی ارگ په‌جومات کښی اداکړ .

ددلوی ۲۰ – د معظم ټولواك هما یو نی اعلیحضر ت له حضور څخه دلو ی اختر په مناسبت د مبار کی تلگرا مو نه د اسلامی هیوادو دپاچا هانو او جمهورو رئیسانو په عنوان مخابره شوید ی .

دحوت ٦ – معظم‌همایونی‌اعلیحضرت‌دمولینا نجم ا لدین آخندزاده هدیری ته تشر یف یووړ او د د غه مشهور عالم او میړ نی‌روح ته یی ددعاکولو څخه وروسته دنجم‌المدارس مدرسه و کتله .

معظم ټولواك همایونی اعلیحضرت هغه‌وخت چه دلوی اختر د لمانځه له ادا کو لو نه وروسته دشا هی ارگ له جو مات څخه‌راوځی

ددلوی ۱۹ – معظم ټولواك همایو نـــی اعلیحضر ت له غر می څخه د مخه په لس نیمو بجو د ننگر هار دولایت مخور دجلال‌آباد په شا هی باغ کښی شاهانه حضور ته‌ومنل .

* – شاهـانه ذات دلـو ی اخـــتر په مناسبت دمرکز او ولایتو نو دیو شمیر بندیانو دبند پاتی موده وبښله .

دجدی ۲۷ – دعربی متحد جمهور یـــت رئیس ښاغلی انورالسادات هغه پـــیام چه دعربو دحقو قو څخه د افغانستان د خلکو د ملاتړ په نسبت د افغانستان څخه مننه په کښی څرگنده شوی ده دعربی متحدجمهوریت دملی شورا درئیس دکتور محمد لیب شقیر له خوا دهما یونی اعلیحضر ت‌حضور تـــه وړاندی شو .

د حوت ۸ – دافغانستان او شوروی اتحاد دوستی د تړون د پنځوسمی کالیزی پـــه مناسبت د معظم ټولواك همایونی ا علیحضرت او دشوروی اتحاد عالی شـــوری درئیســه هیئت د صدرښاغلی نیکو لای پود گور نی تر منځ د مبارکی تلگرا مونه مخابره شول .

د حوت ۲۰ – معظم ټولواك هما یو نی اعلیحضرت ددو لت د ما مورینو نوی‌قانون ددولت داجیرانو قا نون او دافغا نستان د شاهی اردو د عسکر ی تقا عد او تر فیـع د څمکنیو او هوائی قواو د ښوونځیو دوړو ضابطانو قانون او د عسکری تر فیع‌اوتقاعد د قانون د ځینو ا حکا مو تعدیل د تقنینی فرما نو نو په حیث توشیح کړل .

والاحضرت شــــهزاده احـــمد شـاه‌رئیس‌جمعیت‌عالی افغانی‌سره‌میاشت

پیامهای والاحضرت شهزاده احمدشاه

بسم ا لله الر حمن الر حیم !

هموطنان عزیز !

حلول سال نو را به همهٔ شما از صمیم قلب تبریك میگو یم . سعاد ت و سلامت تان را در پرتو تعالی مملکت عزیز از بار گاه خدای بزرگ نیاز میکنم .

سالیکه گذشت اساسا برای مرد ما نماو برای جهانیان تاحد ی قناعت بخش بود ولی برای عده یی به سویهٔ ملی و بین‌المللی لحظات مشکل و پر از آلام نیز باخودداشت.

تعداد این مرد م هر چند کم هم باشد عالم انسانیت در برابر شا ن مسئوولیت های دارد . وظیفهٔ جمعیت افغانی سره‌میاشت در مقابل شان نیز به نوبهٔ خود خیلی‌حساس است البته مدعی این نیستیم که از عهدهٔاین وظیفه طوری که آرزوی ما بوده کاملابدرشده باشیم اما لااقل در رفع ویا تخفیف‌یك‌قسمت ازین درد انسانی به سویهٔ ملی و جهانی قدمی برداشته ایم .

از گذشته باید اموخت که جمعیت ما و مردم مابه پیمانهٔ وسیعتر در رفع مشکلی که فردا میتواند متوجه هر یك از ما باشد اقدام نمایند .

موفقیت مادرین راه تاحد زیاد مربوط این است که جمعیت ما تا کدام پیمانه موردتوجه انسان های خیر اندیش ما قرار گرفته واز کمك معنوی ومادی شان مستفید شویم .

در اخیر از بارگاه خداوند متعا ل نیاز مینمائیم تا مارا در راه انجام امور خیر و سعادت مردم در پر تو رهنما یی هـا ی حکیمانهٔ اعلیحضر ت معظم همایو نی و در محیط صلح وسلم گیتی توفیق مزید عنایت فر مایـد .

به‌مناسبت آغاز هفته مخصو ص‌سره میاشت

(۲٤ میزان ۱۳٤۹)

بسم الله الرحمن الرحیم :

هموطنان عزیز !

مسرت دارم ازینکه فرصت می یابم یکبار دیگر هفتهٔ مخصوص سره میاشت را که به صورت یك رسم خجسته در زند گی ملی ما جا گرفته آغاز نمایم .

برگزاری این مراسم در حقیقت تـجلیل است از یك مفکورهٔ بزرگ انسا نی‌وپیروزی عواطف نیك بشر ی در برابر مشکلات‌ناشی

از آفات طبیعی و نارسایی های وضع‌اجتماعی در عصر یکه زند گی میکنیم . باوجودموفقیت های بزرگ بشر در علم وتخنیك بعضـــا حس جدایی بر حس همبستگی غلبه نموده تمدن مشترك را که میراث تمام افراد بشر است با خط نیستی تهدید مـــی کـــنند خوشبختانه تا امروز در نهایت حس تساند وعواطف نیك انسا نی موفق به جلو گیری از بروز چنین خطرا ت و تخفیف آلام انسان های که به ان مواجه بودند شده .

یکی از طرق مهم تبارز چنین عوا طف را ساحهٔ فعا لیت جمعیت های خیر یه سره میاشت تشکیل مید هد .

استقبال مثبت مردم خیر اندیش مـا از پروگرام وفعالیت جمعیت افغانی سرمیاشت در گلشته باعث امید واری به موفقیت‌جمعیت مادر آینده میگردد .

یقین دارم افراد نجیب افغان در طو ل این هفته وطی سالیا ن متما دی از طریق سهم گیر ی فعا ل معنو ی ومادی وظیفـــه بزرگ انسانی شان را انجام خواهند داد .

همچنین امید وارم کار کنان جمعیت ما با احساس اشترا ك در چنین یك اقدام‌بزرگ بموفقیت های مطلوب در آینده نایل گردیده وظیفه شان را بحیث خدمتگار ان جامعه و اعضای عایله بزرگ جمعیت‌های سرمیاشت جهان اجرا خوا هند کرد .

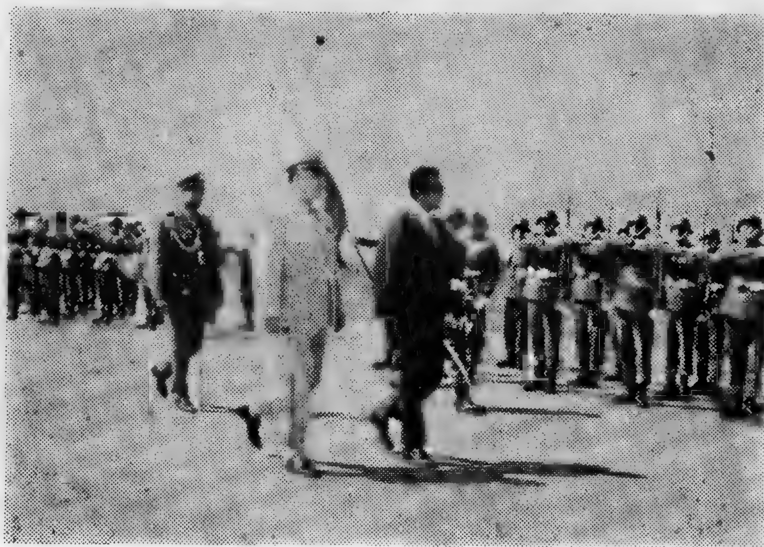
از بار گاه خداوند توانا وداد گر استدعا میدارم که تحت قیادت حکیمانهٔ اعلیحضر ت معظم همایونی به همهٔ ما توفیق پیرو ی از ارشاد خیر الناس من ینفع النا س را اعطاء فـر مایـد .

مسافرت والاحضرت شهزاده احمد شاه و والاحضرت خاتول به جاپان

والاحضرت شهزاده احمد شاه و همسر محترمهٔ شان والاحضرت خاتو ل بد عوت خانواده امپرا طوری و حکو مت جاپان برای اشتراك در مراسم روز مخصوص افغانستان در نمایشگاه جهانی اکسپو (۷۰) او ساکای جاپان بتاریخ ۱۶ ثور ۱۳۴۹ مطابق ۶ می ۱۹۷۰ عازم آنکشور شدند .

والاحضرت مارشال شاه ولیخان غا زی فاتح کابل ، والاحضرت سر دار عبد الو لی، عدهٔ از اعضا ی فامیل جلیل سلطنتی بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم و میرمن عالیه اعتمادی خانم بناغلی صدراعظم ،

والاحضرت شهزاده احمد شاه موقعیکه سلام گارد احترام را قبول و آنرا معاینه میفر مایند

پوهنوال دوکتور محمدعمر وردك رئیس ولسی جرگه ، ښاغلی عبدالله یفتلی معاون او ل صدار ت ، ستر جنرا ل خان محمد وزیردفاع ملی ، انجنیر محمد بشیر لودین وزیر داخله پوهاند دوکتور عبدالله واحد ی والی کابل ښاغلی محمد کبیر نورستا نی ښــاروا ل سرپرست کابل در نزدیك طیاره باوالاحضرت وداع کردند .

والاحضرت شهزاده احمد شاه قبل از عزیمت جانب جاپان گارد احترا م را معاینه وسلام گارد را قبول نمودند . درین هنگا م ستر جنرا ل خان محمد وزیر دفاع ملی با والاحضرت شهزاده گرا می تانزدیك طیار ه همراه بودند . خانم شارژدافیرسفارت کبرای جاپان در کابل دستهٔ گل رابه والاحضر ت خاتول تقدیم کرد .

درین مسافر ت دوکتور محمد اکبر عمر وزیر تجار ت ، ښاغلی محمد امین اعتمادی رئیس تشریفات وزار ت امور خارجه وبرید جنرال عبدالغنی بصفت یاور نظامی والاحضرت شهزاده احمد شاه همراه بودند .

والاحضرت شهزاده احمد شاه ووالاحضرت خاتول همسر محترمهٔ شان حین موا صلت در میدان هوایی توکیو از طر ف وزیر دولت جاپان بنمایند گی از حکو مت آنکشور ، مامورین عالی رتبه ، دکتور طبیبی سفیرکبیر افغانستان ، محصلین افغانی و یك عدهٔروسای کوردیپلو ماتیك استقبال گردیدند.

والاحضر ت شهزاده احمد شاه و همسر محترمهٔ شان والاحضرت خاتول شام همان‌روز در دعو تی اشترا ك فرمودند که بافتخار والاحضرتین از طر ف وزیر امور خار جهٔ

والاحضرت شهزاده احمد شاه و همسرمحترمهٔ شان والاحضرت خا تول مو قعیکه از قصر سلطنتی تو کیو دیدن می‌فرمایند

جاپان ترتیب داده شده بود . درین دعو ت اعضای کابینهٔ جاپان ، مامورین عالیرتبهٔ وزار ت امور خار جه اعضا ی انجمن دوستی جاپان وافغانستان حضور داشتند . در ین دعوت بین والاحضر ت شهزاده احمد شاه و وزیر امور خار جهٔ جاپان بیانیه های در مورد مناسبات دوستانه و همکاری بین مملکتین تعاطی گردید .

صدراعظم جاپان آقای ساتو سا عت یازدهٔ قبل از ظهر روز ۱۹ ثور برای ملاقا ت تعارفی به اقامتگاه والاحضر تین آمده در مورد روابط دوستانه و توسعهٔ روابط اقتصادی و کلتوری دو کشور تبادل افکار نموده واز والاحضرت تقاضا کردند تا پیام صمیما نه وسلام ها ی حکو مت جاپان را بحضور اعلیحضر تمعظم همایو نی وعلیاحضر ت ملکه معظمه تقد یم نمایند .

والاحضرت شهزاده احمد شاه طی بیانا ت شان که در جواب گفتار صدراعظم ووزیرامور خار جه جاپان اظهار فرمودند ، از سیاست بیطرفی افغانستان از روی تحکیم روا بـط اقتصادی و فرهنگی با جاپان و از مسافر ت اعلیحضر ت معظم همایو نی وعلیا حضرت ملکهٔ معظمه به جاپا ن در (۱۳۴۸) یاد آور شدند .

ظهر ۱۹ ثور والاحضر تین در دعو ت اشترا ك فرمودند که از طرف خاندان‌سلطنتی جاپان اعلیحضر ت امپرا طور و ملـکه و شهزاد گان جاپان بافتخار والاحضرتین ترتیب شده بود .

در ختم این دعو ت والاحضرتین بصو ب شهر توکیو تشریف فرما گردیدند .

بتاریخ ۲۰ ثور روز ملی افغانستا ن با حضور والاحضر ت شهزاده احمد شاه و والاحضرت خاتو ل طی مراسم مـجللی در نندار تون بین المللی اکسپو (۷۰)اوساکا برگذار گردید .

در مدخل ننداز تون افغانستا ن یك‌دسته از شاگردان معار ف اوساکا با تقدیم دسته های گل از والاحضرتین استقبا ل بعمـل آوردند . همچنان جمع غفیر از مردم برا ی استقبال والاحضرتین در مدخل و اطرا ف ننداز تون افغانستان جمع شده بودند و با

والا حضرت شهـز ا د ه ا حـمد شا ه بتاریخ ۱۰ می ۱۹۷۰ روز ملی افغانستا ن را در محضر بیشتر از بیست‌و پنج هزارنفر در پلازا بزرگ اکسـپو ۷۰ افتتا ح فرمودند

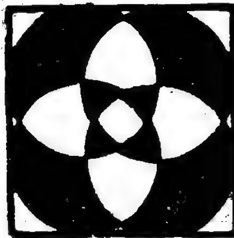
ابراز احساسا ت و كف زدنها از والاحضرت شهزاده احمد شاه ووالاحضرت خــاتــو ل استقبال بعمل آوردند .

والاحضرت شهزاده احمد شاه و همسر محترمهٔ شان والاحضر ت خاتو ل بعد از ۲۱ روز مسافر ت به جاپان سا عت ۲ و ۲۵دقیقه بعد از ظهر روز ٦ جوزا بوطن مواصلـــت کردند .

در میدان هوایی بین المللـی کـابـل والاحضـــرت شا هدخت بلقیس والا حضرت شهزاده محمد نادر ، والاحضر ت‌شاهدخت مریم ، والاحضرت لیلما ، والاحضرت‌مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل ، والاحضرت سردار عبدالو لی و بعضی از اعضا ی‌فامیل جلیل سلطنتی ، ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم ، پو هنوا ل دوکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه ، ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت ، ښاغلی علی‌محمد وزیر در بار سلطنتی ، ستر جنرا ل خان‌محمد وزیر دفاع ملی ، انجنیر محمد بشیر لو دین وزیر داخله ، پوهاند دوکتور عبدالله‌واحدی والی کابل ، ښاغلی محمد کبیر نور ستا نی ښاروا ل سر پرست کابل ، شارژ دافـــیر سفار ت کبرا ی جاپا ن در نزدیك طـیاره از والاحضر تین استقبا ل کردند .

والاحضر ت شهزاده احمد شاه بعدا در حالیکه ستر جنرا ل خان محمد وزیر دفا ع ملی باوالاحضرت همراه بود سلام گارداحترام را قبول و آنرا معاینه نمودند .

والاحضر ت شهزاده احمد شاه ووالاحضرت خاتول سپس طر ف صفو ف مستقبلین رفته با هر یك احوا ل پرسی نمودند .

مسافرت والاحضرت شاهدخت بلقیس و والاحضرت جنرال عبدالولی به ایران

والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت سر دار عبد الو لی به دعو ت والاحضرت شا هپور غلام رضاپهلو ی و همسر شان والاحضرت منیژه ساعت ۱۰و ۱۸ دقیقه صبح ۹ سنبله ۴۹ مطابق ۳۱ اگست ۱۹۷۰ از کابل عازم ایران شدند .

والاحضرتین حین موا صلت به میدا ن هوایی بین المللی کابل با مشایعین وداع کرده بعد اسلام گارد احترام را قبول و آن را معاینه کردند .

والاحضرت شاهدخت بلقیس قبل‌ازعزیمت با والاحضرت مارشال شاه ولیخان غا زی فاتح کابل ودا ع می فرمایند

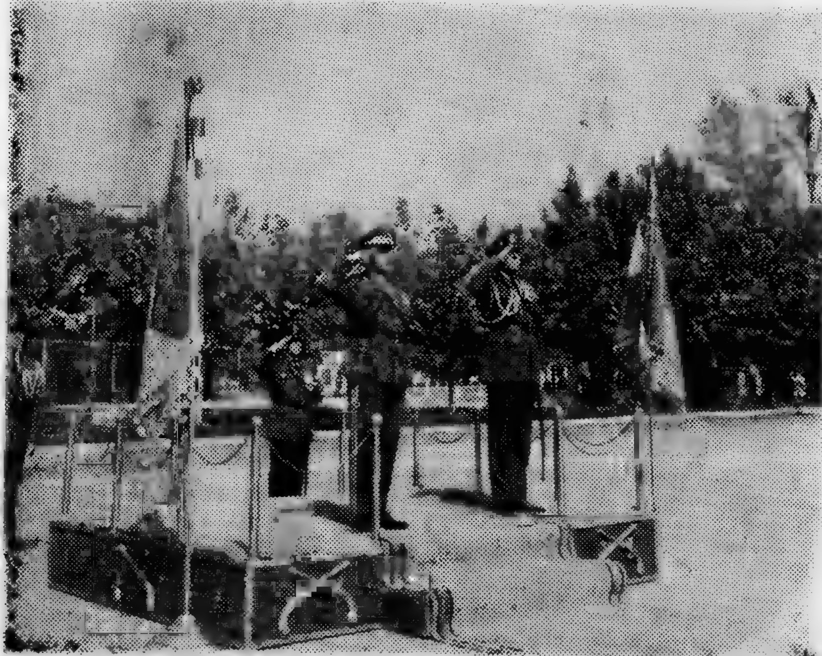
در میدان هوایی بین المللی کابل والاحضرت شهزاده احمد شاه ، والاحضرت شاهدخت مریم ، والاحضر ت لیلما ، والاحضـــر ت مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل وعدهٔ دیگر از اعضا ی فامیل جلیل سلطنتی،بناغلی عبدالله یفتلی معاون اول ووکیل صدار ت ، (بناغلی اعتمادی صدراعظم برای‌انجام یك سلسله مسافرت ها در ارو پا ی شر قی وسهم گیر ی در کنفرانس لوسا کا درکشور تشریف نداشتند) .
پو هنوال دکتور محمد عمر وردك رئیس‌ولسی جرگه ، بناغلی علی محمد وزیر دربارسلطنتی ستر جنرال خان محمد وزیر دفا ع ملی ، انجنیر محمد بشیر لودین وزیر داخلـــه ، پو هاند دکتور عبدالله واحدی والی کابل ، بناغلی محمد کبیر نور ستا نی بنـــاروا ل سر پرست کابل بنا غلی احمد سبحا نـــی شارژدافیر و بناغلی فوزی اتاشه نظـــامی سفارت کبرای ایران متعین کابل درنزدیك طیاره با والاحضرتین وداع کردند .

درین سفر والاحضر ت حـــمیرا صـــبیه والاحضر تین و بناغلی غلام عثمان علو می کفیل ریاست تشریفا ت سلطنتی باوالاحضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت سردارعبدالولی همراه میباشند .

بعضی از اعضا ی شوری ، جنرا ل ها و بعضی ازصاحب منصبان ار دو ی شاها نه مامورین عالی رتبه واعضای انجمن میرمن های رضاکار نیز در میدان هوایی بین‌المللی کابل غرض وداع با والاحضرتین حا ضـــر بودند .

والاحضرت شا هدخت بلقیس ووالاحضر ت سر دار عبدالو لی قبل از ظهر ۹ سنبله به تهران وارد شدند .

در میدان هوا یی بین المللی مهــر آباد تهران والاحضر ت شاهپور غلام رضاپهلوی و والاحضرت منیژه پهلو ی همسر شا ن ، بناغلی اسد الله علم وزیر در بار سلطنتی،

والاحضرت جنرال عبدالولی و والاحضرت‌شاهپور غلام رضاپهلوی سلام گارد احترا م را قبول می فرمایند

سردار اسد الله سراج سفیر کبیرواعضای سفارت کبرای افغانی ، رئیس تشریفات وزارت امور خارجهٔ ایران از والاحضرتین پذیرایی کردند .

بعدا والاحضرتین تا قصر پذیرایی های دولتی سعد آباد که برای اقامت شان تعین شده همراهی شدند .

والاحضرت شاهدخت بلقیس بتاریخ ۱۰ سنبله از نمایشگاه صنایع دستی و نمایشگاه فردوسی بازدید بعمل آوردند همچنان والاحضرت سردار عبدالولی همان روز از ریاست ارکان حربیه و اکادمی حربی دیدن کردند .

والاحضرتین بتاریخ ۱۰ سنبله در دعوت نهاری اشتراك فرمودند که از طرف بناغلی اسدالله علم وزیر دربار سلطنتی به افتخار شان ترتیب یافته بود .

درین دعوت علاوه از شخصیتهای ایرانی سردار اسدالله سراج سفیر کبیر افغانی متعین تهران نیز اشتراك داشتند .

والاحضرتین شب ۱۰ سنبله در دعوت شامی اشتراك کردند که از طرف والاحضرت شاهپور غلام رضا پهلوی و والاحضرت منیژه پهلوی به افتخار والاحضرتین در قصر سعد آباد ترتیب داده شده بود .

والاحضرت سردار عبدالولی بتاریخ ۱۰ سنبله به مقبرهٔ اعلیحضرت رضا شاه فقید رفته پس از اتحاف ادعیه اکلیل گل گذاشتند بعدا والاحضرت سردار عبدالولی از موزیم آرامگاه رضا شاه فقید دیدن نمودند .درین بازدید سردار اسد الله سراج سفیر کبیر افغانستان متعین تهران نیز حضور داشتند.

والاحضرت شاهدخت بلقیس و والاحضرت سردار عبدالولی از صفحات شمال ایران نیز باز دید بعمل آوردند .

والاحضرتین روز ١٦ سنبله از مسابقه بین المللی تینس در تهران دیدن نمودند .

والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت جنرال سردار عبدالولی که بدعوت والاحضرت شاهپور غلام رضا پهلوی و همسر شان والاحضرت منیژه به ایران رفته بودند ساعت ٦ و ٢٠ دقیقه شام پنجشنبه ١٩ سنبله بکابل مراجعت فرمودند .

والاحضرت شهزاده احمد شاه ،والاحضرت شهزاده محمد نادر ، والاحضرت شاهدخت مریم ، والاحضرت خاتول ، والاحضرت لیلما ، والاحضرت مارشال شاه ولی خان غازی فاتح کابل ، بعضی دیگر از اعضای فامیل جلیل سلطنتی ، بناغلی عبدالله یفتلی معاون اول ووکیل صدارت ، دکتورعبدالقیوم معاون دوم صدارت ووزیر معارف ، بناغلی عبدالاحد کرزی نایب اول ولسی جرگه ، بناغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی ،ستر جنرال خان محمد وزیر دفاع ملی ، انجنیر محمد بشیر لودین وزیر داخله ، پوهاند دکتور عبدالله واحدی والی کابل ، بناغلی محمد کبیر نورستانی بناروال سرپرست کابل ، بناغلی احمد صبحانی شارژدافیر سفارت کبرای ایران متعین کابل در میدان هوایی بین المللی کابل در نزدیك طیاره از والاحضرتین استقبال کردند .

والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت جنرال سردار عبدالولی بعدا گارد احترام را معاینه وسلام گارد را قبول کردند .

والاحضرتین سپس از صفوف دیگر مستقبلین که شامل بعضی از اعضای کابینه دکتور ولید حقوقی قاضی ستره محکمه وآمر امور اداری قوهٔ قضائیه ، بعضی از اعضای وزرا ، جنرالها و بعضی از صاحبمنصبان گارد شاهانه ، مامورین عالی رتبه ،اعضای انجمن میرمن های رضا کار و اعضای سفارت کبرای ایران در کابل با خانم های شان بود رفته با هر يك احوال پرسی کردند .

در نزدیك طیاره یکتن از اعضای انجمن میرمن های رضا کار به وکالت دیگراعضای آن انجمن دستهٔ گل به والاحضرت شاهدخت بلقیس تقدیم کردند .

طیارهٔ د آریانا افغان هوایی شرکت حامل والاحضرتین بعد از ظهر روز پنجشنبه ۱۹ سنبله ٤٩ از میدان هوایی تهران پرواز گرفته بود .

در میدان هوایی تهران والاحضرت شاهپور غلام رضاپهلوی و همسر شان والاحضرت منیژه ، بناغلی اسدالله علم وزیر دربار شاهنشاهی ایران بناغلی اسدالله سراج سفیر کبیر افغانی در تهران ، رئیس تشریفات سلطنتی ورئیس تشریفات وزارت دربار ایران ، بناغلی محمود فروغی سفیر

والاحضرت شهزاده احمد شاه هنگـا م مصافحه با والاحضرت جنرال سردارعبدالولی
در میدان هوایی بین المللی کابل

کبیر آن کشور در کابل واعضا ی سفار ت کبرا ی افغانی متعین تهرا ن با خانم ها ی شان برای وداع با والاحضرت شاهدخـــت بلقیس و والاحضرت جنرال سر دار عبدالولی حضور داشتند .

والاحضرت شا هد خت بلقیس قبـل از عزیمت در میدان هوایی تهران در حا لیکه والاحضرت شاهپور غلام رضا پهلوی نیـــز حضور داشتند گارد احترام را معاینه وسلام گارد را قبول کردند . درین هنگام موزیـــک سرود های ملی افغانستان وایران رانواخت .

والاحضرت مارشال شاه ولیخان غـــازی فاتح کابل

خبرونه

دحمل لمړی ــ د سري مياشتي‌دټولني‌عالي رئيس والاحضرت شهزاده احمد شاه د نوي کال په مناسبت سره خپله بيانيه ايرادکړه.

دحمل ۲ ــ د افغانستان ژولوژي کميتي د افتخار ی رئيس والا حضر ت شهزاده محمد نادر په حضور دبريکوت‌په‌پارك کښي‌غونډه وکړه .

په دی غونډه کی دهيواد دوحشي اوقيمت لرونکو حيواناتو دنسل دپريکيدو په‌باره‌کښي لازم تصميمو نه ونيو ل شوه .

د حمل ۱۱ ــ شوارلس دری عرا به‌ييز بايسکلو نه درضا کار و مير منو د ټو لني له خوا درضا کارو مير منو دټولني د عا لی رئيسي والاحضر تی شهزاده گی بلقيس په حضور کښي د مير منو په ټولنه کښــــي مستحقو معيو بينو ته وويشل شوه .

دحمل ۲٦ ــ د رضا کار و مير منــو د ټولني د عا لی رئيسی والاحضر تی شهزادگی بلقيس د هدايت په اثر يوه اندازه دواگانی درضا کارو مير منو له خوا د جلال آباد د محبس نارينه وو او ښځو نارو غو بنديانو ته وويشلی شوی .

دثور ٦ ــ والاحضر ت شهزاده احمدشاه او والاحضر ت سردار عبدالو لی دمر حوم عبيدالله مجددی دفاتحی په مجلس کښـــي چه دهغه دکور ئی لخوا دشاه دو شمشيره (رح) په جامع جوما ت کښي جوړ شوی و گډون وکړ .

* ــ د کــا بل فــاتح والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی دشوروی اتحاد دوزيرانود شوری غړی او د شوروی اتحاد او افغانستان ددوستي د ټولني رئيس ښاغلی‌انتونوف په داسی حال کښي چه په کابل کښي د هفــه هيواد لوی سفير هم ورسره ملگر ی و خپل حضور ته ومنل .

دثور ۷ ــ والاحضر ت شهزاده‌محمدنادر، ښاغلی صدراعظم او قاضي القضات پو هاند ضيايي د راډيو افغانستان د هنر مــندانو استاد شيدا ، محمد غازی ، او ميا شيدايی چه په يوه ترا فيکی پيښه کی مړه شو ی‌وو د فاتحی داخستلو په مجلس کښي چه دپل خشتي په لو ی جو ما ت کښي جوړ شو ی وو گډون وکړ .

دثور ۹ ــ دکابل فاتح والاحضر ت مارشال شاه ولیخان غازی دمشرانو جر گی رئيــس سناتور عبدالهادی داوی دصدار ت عظمی‌لومړی مرستيال ښاغلی عبدالله يفتلی په هـــــفه ميلمستيا کښي گډون وکړ چه د جاپا ن د امپراطور اعليحضر ت هيرو هيتو د زيږيد نی دکليزی په مناسبت د جاپا ن دلو ی سفار ت لخوا په انتر کا نتيننتال هوتل‌کی‌جوړشوی‌و.

دثور ۱۰ ــ والاحضر تی شهزادگی‌بلقيس په کابل کښي د پاکستا ن د لو ی سفــير ماند ينه مير من شير ين‌خان او په کا بل کښي دالما ن داتحادی جمهوريت د لو ی سفير ماند ينه مير من ريشا بر وير خپل حضور ته و منلی .

دثور ۱٦ ــ والاحضر ت شهزاده احمدشاه او محترمه مير من يی والاحضر ته خاتو ل دجاپان د امپرا توری کور نی او حکو مت په بلنه د جاپان د اوساکا داکسپو ۷۰ په بين المللی ننندار تو ن کی د افغانستا ند مخصوصی ورځی په مراسمو کښي د گډون له پاره هغه هيواد ته روان شو ل .

دثور ۱۹ ــ دکابل فاتح والاحضر ت‌مارشال شاه ولیخان غازی او والاحضر ت ســــردار

عبدالولی دصدارت عظمی دمشاور مرحوم دکتور محمد حیدر دفاتحی داخستلو په مجلس کښی چه دشیر پور په جامع جومات کښی جوړ شوی و گډون وکړ .

دلړور ۲۸ — دپاکستان دمالیی وزیر ښاغلی نواب مظفر علی قزلباش مازیگر په پنځو بجو دوالاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی د کابل فاتح سره د ده په کور کښی دپیژندگلوی کتنه وکړه .

په دغه وخت د پاکستان لوی سفیر جنرال شیرین خان هم حاضر وو .

دجوزا ٦ — والاحضرت شهزاده احمدشاه او محترمه میرمن یی والاحضرت خاتول چه دجاپان د امپراتوری کورنی او حکومت په بلنه دجاپان داوساکا په بین المللی ننداړتون کی د افغانستان دور ځی په مراسمو کی د گډون لپاره هغه هیواد ته تللی وو بیرته وطن ته راورسید ل .

دجوزا ۱۵ — والاحضرت شهزادگی بلقیس او والاحضرت شهزادگی مریم دماښام په اووبجو دترکی د میرمنو دټولنی رئیسه میرمن اوز کایا او د نوموړی ټولنی معاونه میرمن دیاکال میلمه خپل حضورته ومنلی، او همدا رنگه میرمن مارگریت ماکسی د انگلستان د پارلمان پخوانی غړی هم خپل حضور ته ومنله .

دجوزا ۱۷ — والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی دکابل فاتح او والاحضرت سردار عبدالولی دمرحوم استاد سلجوقی د جنازی د خښولو په مراسمو کښی گډون وکړ .

دجوزا ۲۰ — والاحضرت شهزاده احمدشاه والاحضرت شهزاده محمد نادر ،والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی دکابل فاتح او والاحضرت سردار عبدالولی دمرحوم استاد صلاح الدین سلجوقی د فاتحی د اخستلو په ټولنه کښی گډون وکړ .

دجوزا ۲۳ — والاحضرت مارشال شاه ولی خان دکابل فاتح اووالاحضرت سردارعبدالولی په هغه میلمستیا کښی گډون وکړ چه ټولواکمنی علیاحضرت د دوهمی الیزابتی دزیږیدنی دکالیزی په مناسبت په کابل کښی دهغه هیواد دلوی سفیر لخوا د برتانیی په لوی سفارت کښی ترتیب شوی وه .

دسرطان ۱ — والاحضرت مارشال شاه ولی خان غازی دجواهر لعل نهرو خور میرمن لکشمی خپل حضور ته ومنله . په دغه کتنه کښی دهند لوی سفیر هم وو .

دسرطان ۲ — والاحضرتی شهزادگی مریم دکابل دپو هنتون دطب دپو هنځی دنرسنگ دښوونځی د دریالسمی دوری د اووه لسو تنو فارغانو بری لیکو نه په میرمنو روغتون کښی مستحقینو ته وویشل .

دسرطان ۳ — والاحضرت مارشال شاه ولی خان غازی دکابل فاتح او والاحضرت سردار عبدالولی دکندهار دقول اردو دزرهدارو قوماندان مرحوم برید جنرال محمد سرور دجنازی د خښولو په مراسمو کښی گډون وکړ .

دسرطان ۲۳ — دوالاحضرت مارشال شاه ولی خان غازی دکابل فاتح سره په کابل کښی دعراق لوی سفیر ښاغلی احمد الیاس دپیژندگلوی کتنه وکړه .

* — والاحضرت مارشال شاه ولی خان غازی دکابل فاتح او والاحضرت سردار عبدالولی په هغه میلمستیا کښی گډون وکړ چه دفرانسی د ملی ورځی په مناسبت په کابل کښی دفرانسی دلوی سفیرلخوا جوړه شوی وه .

دسرطان ۲٤ : والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی دکابل فاتح په پلچرخی کښی ددوا جوړ ولو دفابریکی د بنسټ ډبره کیښوده .

د اسد ۱۷ — درضا کارو د میرمنو د ټولنی دعالی رئیسی والاحضرتی شاهدخت بلقیس د هدایت په اثر د مطبوعاتو په کلوپ کی د هیواد دلاسی صنایعو د خر څولو بازار پرانیستل شو .

داسد ۱۸ – والاحضرتی شهزادگی مریم دمازدیگر په پنځو بجو د مطبوعا تو په کلوپ کښی درضا کارو میر منو دهیواد دلاسی صنایعو بازاره وکوت .

د اسد ۲۶ – والاحضر تی شهزادگی بلقیس او والاحضر تی شهزادگی مر یم په هغی ټولنه کښی گډون وکړ چه د کورنیو دلار ښوونی دټولنی د دوهمی کالیزی په مناسبت دعا می روغتیا په موسسه کښی جوړه شوی وه .

دسنبلی لمړی – د دوستو هیوادو هنر ی نمایشو نه دشپی په اتو بجو د والاحضر ت شهزاده احمد شاه ، والاحضر ت شهزاده محمد نادر ، والاحضر تی خاتول او دکابل فاتح والاحضر ت مارشا ل شاه ولیخا ن غازی په حضور په کابل ننداری کښی پرانیستل شـــو ل .

دسنبلی ۲ – والاحضر ت شهزاده احمدشاه سهار په نهو بجو هغه ننداره تو ن چه د هیواد د ځپلوا کی دبیر ته اخستلو د دوه پنځوسمی کالیزی په مناسبت تر تیب شوی و او په هغو کښی د پخوا او نو یو موسسو ملي تولیدا ت دننداری دپاره ایښودل شوی و پرانیست .

دسنبلی ٤ – دوالاحضرت شهزاده احمدشاه والاحضرت شهزاده محمد نادر ، والاحضرت خاتول ، والاحضر ت لیلما په حضور دافغان فلم د موسسی لمړنی هنر ی محصو ل د روز گارانو فلم دشپی په اته نیمو بجو په کابل ننداری کښی وښودل شو .

دسنبلی ٥ : والا حضرت مارشاه ولیخا ن غازي دکابل فاتح او وا لا حضرت جنرا ل سردار عبدالولی په حضوری چمن کښی د نیزه بازی لو به وکتله .

دسنبلی ۱۰ – والاحضر ته شهزاده گی بلقیس او والاحضر ت جنرال سردار عبدالولی دوالاحضر ت شاهپور غلام رضا پهلو ی او د ده ماند ینی والاحضر تی منیژی په بلنه د کابل څخه ایران ته روان شو ل .

دسنبلی ۱٤ – دکابل فاتح والا حضر ت مارشال شاه و لیخان غازی د ا شرف المدارس دمدرسی دذولسو تنو فار غا نو بریلیکونه په هغی مدرسه کښی هغوی ته وویشل . او د اسلام د سپیڅلی دین په شاو خو ا کښی و ینا و کړه .

دسنبلی ۱۹ – والاحضر ته شهزاد گی بلقیس او والاحضرت جنرا ل سردار عبدالولی چه دوالاحضر ت شاهپور غلام رضا پهلو ی او د ده د میر منی والاحضر تی منیژه په بلنه لس ورځی پخوا ایران ته تللی و ، ما ښا م په شپږ وبجو او شلو دقیقو دکابل ته را ورسید ل .

دمیزان ٥ – والاحضرتی شهزاد گی مریمی مازیگر په څلورو بجو دځارندوی دهمکارانو دټولنی په خوارلسمه غونډه کښی چه دپوهنی په کلوپ کښی جوړه شوی وه دافغانستا ن ځارندوی ټولنی دنجونو د ځارندو ی افتخاری عالی ریاست ومانه .

دمیزان ۸ : د سلطنت د مقام و کیـــل والاحضرت شهزاده احمد شاه ، ښاغلـــی دوست محمد فضل ته هدایت ورکړ چـــه دعامو خلکو دهوسا ی په غرض د غلی د نرخ دټیټولو په مقصد په مرکزاوولایاتو کښی په مناسبه بیه کافی غله عرضه کړی .

* د کا بـل فـا تح وا لا حضر ت مارشاه و لیخان غازی په هغه میلمستیاکښی گډون و کړ چه په کابل کښی د و لسی چین دجمهوریت د لوی سفیر له خوا د هغه هیواد د جمهو ریت د تا سیس دیویشتمی کالیزی په منا سبت د چین په لوی سفارت کښی تر تیب شوی وو .

دمیزان ۹ : دسلطنت د مقام و کـــیل والاحضرت شهزاده احمد شاه تر غر مـــی دمخه د جمهور رئیس مرحوم جـــمـــا ل عبدالناصر د فاتحی د اخستلو مجلس چـــه دپل خشتی په جوما ت کی د افغانستا ن د حکو مت او په کابل کی د عـــر بـــی متحد جمهو ریت د لوی سفا ر ت لخوا جوړ شوی و گډون وکړ او ځپله خوا شنی ئی هغه سفارت ته څر گنده کړه .

* ـ د کا بل فا تح ما ر شال شاه‌ولیخان غازی او وا لا حضرت جنرال سردارعبدالولی دفقید مرحوم جمال عبدالناصر د مړ ینـــی دفاتحی په مجلس کښی ګډون وکړ .

دمیزان ۱۱ ــ والاحضر تی شهزاد ګـــی بلقیس‌والاحضرتی شهزاده‌ګی مریم‌والاحضرتی خاتول او والا حضر تی لیلما د مر حـــو م جمال عبدالنا صر د فاتحی اخیستلـو پـــه مجلس کښی چه د میر منو ټولنی او په‌کابل کښی د عر بی متحد جمهور یت او سیدونکو میر منو له خوا د نوی ښار په‌ښار ی‌سالون کښی جوړ شوی وو ګډون وکړ .

د میزان ۲۰ : والا حضرت ما ر شال شاه ولیخان غازی د کابل فاتح‌او والاحضرت جنرال سردار عبدالو لی د مر حوم سر دار احمد علی دجنازی د خښو لو په مرا سمو کښی ګډون و کړ .

دمیزان ۲۲ ــ دهمایو نی معظم اعلیحضرت دنیمکر غه میلاد دکالیزی په منا سـبت د سلطنت د مقا م دو کیل والاحضر ت‌شهزاده احمد شاه په حضور د هیواد د شما لـــی ولایا تو د چاپ اندازانو له خوا دبزکشی ستر ی لو بې دور ځی په دووبجو دبګرامیو دګلف په میدان کښی وشوی .

* ــ د سلطنت مـقـام و کیل والاحضرت شهزاده احمد شاه له غر می نه پخوا په‌لس نیمو بجو د شور ی د دیار لسمی دور ی د دوهم کال لومړنی غونډی په‌خپلوارشاداتو سره پرانیستلی .

د میزان ۲۳ ــ دسلطنت د مقا م و کیل والاحضر ت شهزاده احمد شاه د هیواد د شمالی و لایتو د بزکشی د ټیمو نو رئیسان او غړی چه د معظم ټولوا ک همایو نـــی اعلیحضر ت دنیکمرغی زیږ ید نی دکالیزی دنمانځلو له کبله د یو لړ لو بو له پاره کابل ته را غلی و ددلګشا په ما نۍ کښی خپل حضور ته و منل .

* ــ د سلطنت د مـقـا م و کـــیـــل والاحضر ت شهزاده احمد شاه والا حضر ت شاهد خت بلقیس والاحضر ت شاهد خت مریم، والاحضر ت شهزاده مـــیرو یـــس ، والاحضر ت مارشا ل شاه ولیخان غا زی د کابل فاتح او والاحضر ت جنرا ل سردار عبدالو لی په هفه میلمستیا کښی ګډون‌وکړ چه دافغا نی سری میا شتی د مخصو صی هفتی په مناسبت د کابل په هو تل کـــی ترتیب شوی وو .

دمیزان ۲۵ ــ دسلطنت د مقام دو کیـــل والاحضر ت شهزاده احمد شاه او والاحضرتی خاتولو په حضور په غازی ستد یو م‌کښی‌دبز کشی دیری مهیجی لو بی مازیګر د فار یا ب تخار ، بدخشان او بلخ د ټیمو نو تر منځ اجرا شو لی .

* ــ د ر ضا کارو میر منو د ټو لـنی عالی رئیسی والاحضر تی شهزادګی بلقیس د هدایت په اثر دوینو دبانك په ګـــته د افغانستان د ګانو نمایش دهغی ټو لنی په ترځ کښی وښودل شو چه ما ښا م په شپږ و بجو د کابل هوتل په تالار کښی جو ړ شوی و .

دمیزان ۲۸ ــ دسلطنت د مقام وکـــیل والاحضرت شهزاده احمد شاه له غر می نه پخوا داتمی فر قی بیل بیل تاسیسا ت‌وکتل.

د میزان ۲۹ ــ قاضی القضا ت پو هاند دکتور عبدالحکیم ضیایی په دولسو بجو د ګل خانی په مانی کښی د سلطنت د مقا م دوکیل والاحضر ت شهزاده احمد شاه په حضور مشر ف شو او دستر ی محـــکمی قاضیان ښاغلی مولو ی عبدالبصیر ، دکتور ولید حقو قی ، ښاغلی غلام علی کریمی ، ښاغلی مولو ی عبیدالله صا فـــی یـــی چه په دی وختو کښی په نویو وظیفو مقرر شوید ی د سلطنت د مقام دوکیل حضور ته معرفی کـــړ ل .

دعقرب ٤ ــ والاحضر ت شاهد خت‌بلقیس والاحضر ت مارشا ل شاه ولیخان غاز ی د کابل فاتح والاحضر ت جنرا ل ســـر دار عبدالو لی او ښاغلی نور احمد اعتـــما دی صدراعظم په هغه میلمستیا کښی گډو ن‌وکړ چه د ایران دلو ی سفیر او د هغه میر منی لخوا د ایران د شاهنشاه اعلیحضر ت‌محمد رضا شاه پهلوی دزیږیدنی پـــه منا سبت دانتر کانتیننتال په هوتل کښی تـــر تیب شو ی وه .

دعقرب ٥ ــ د سلطنت د مقا م و کیـــل والاحضر ت شهزاده احمد شاه له غر می نه پخوا په یو ولسو بجو او پنځلسو دقیقو د پولیسو د اکاډمی بیلی بیلی څانګی‌وکتلی .

دعقرب ٦ ــ والاحضر تی شهزاد گـــی بلقیس والاحضر تی شهزادگی مر یمی او والاحضر تی خاتول په کابل‌کښی‌داوسیدونکو دیپلوما تانو میر منو دټولنی دخر څلاو مربوط خار جی محصو لات وکتل .

دعقر ب ٩ ــ د روژی د مبار ک‌میا شتی په مناسبت د سلطنت د مقا م و کیـــل والاحضر ت شهزاده احمد شاه په گډو ن د تراویحو د لمانځه په ترڅ کی دشپې په اوو بجو د شا هی ارگ په جو ما ت کی‌دقرا ن عظیم الشان ختم شرو ع شو .

دعقرب ١٤ ــ دقران عظیم الشان خـــتم چه د روژی د مبار کی میاشتی په لومړ ی مابنام دوالاحضر ت شهزاده احمد شاه په گډون دتراویحو لمانځه په تر خ کښـــی شروع شو ی و دشپې په اتو بجواودیرشو دقیقو پا ی ته ورسید .

دعقرب ١٧ ــ دوالاحضـــر ت شـــهزاده احمد شاه د هدایت په اثر افغانی سر ی میاشتی پنځه زره ډالره د اردن د مصیبت ځپلو له پاره هغه هیواد ته واستو ل .

دعقر ب ٢١ ــ والاحضـــر ت شهـــزاده احمد شاه له غر می نه پخوا د فرا نسی‌لوی سفار ت ته تشریف یووړ او خپل دخواشینی مراتب یی په هغه مخصو ص کتا ب کښی چه د جنرا ل شار ل دوگول دمړینی پـــه مناسبت اینښودل شوی و در ج کړل .

دعقرب ٢٤ ــ د افغانی سره میا شتی د ټولنی د عالی رئیس والاحضر ت شهزا ده احمد شاه د هدایت په اثر د افغانی سری میاشتی د ختیځ پا کســـتا ن دو روستیو طوفانو د مصیبت ځپلـــو سر ه (٥٠٠٠٠) پاکستا نی کلدار ی مرسته وکړه .

دعقرب ٢٨ ــ والاحضرت‌شهزاده احمدشاه د مرحوم سناتـــور عبد الله طرزی په هغی فاتحه کښی گـــډون وکړ چه دشاه دوشمشیره (ع) په جامع جوما ت کښی اخیستل کیده .

***** ــ د افـــغـــانی سری میـــا شتی د عالی رئیس والاحضر ت شهزاده احمد شاه د هدایت په اسا س د هغی ټولنی له خوا د ختیځ پا کستا ن د مصیبت ځپلو سره د خورا کی موادو او مالو نو مرستی وشوی .
دغه مرستی دری زره تختی کمپلی د ری سوه خیمی څلو ینښت زره متره تو کرا ن دری سوه تختی سطر نجی دوه زره اوپنځه سوه ډبلیه نیا تی غوړی دوه زره او شپاړس ډبلیه دشیدو کر یم او یوزرو دوه سو ه کیلو گرامه ممیز دی .

***** ــ د آ ر یـــا نـــا د تینس د کـــلـــپ افتخار ی رئیس والاحضر ت شهزاده‌احمدشاه په داسی حال کښی چه والا حضر ت‌خاتول هم وه په یوه محفل کښی چه دالمپیك د ریاست لخوا جوړ شوی و . د مسا بقی ورونکو ته دتینس کپونه ورکړه .

دقو س ١٨ ــ والاحضر ت شهزاده احمد شاه د قوا ی مرکز د اومی فر قی مختلف تاسیسا ت وکتل او د فر قی د چارو ښه انتظام په با ب یی د ملی دفاع دوزیرا او مربوطو قو ماندانانو څخه خوښی وکړه .

دجدی ٦ : دکابل فاتح‌والاحضرت مارشال شاه و لیخان غازی د حربی پو هـــنتو ن دتخنیك د پو هنځی د حربی ښوونځی اود

وړوضا بطانو دښوونځي د سړ کابل دفارغ التحصیلانو مدا لو نه جوایز او بری لیکو نه دحربي ښو ونځي هنتون په ادیتوریم کی ور وویشل .

دجدی ۱۲ ــ والاحضرت شهزاده میرو یس سهار دلوړو تحصیلاتو له پاره انگلستان ته لاړ .

والاحضرت شهزادگی بلقیس والاحضرت جنرال سردار عبدالولی دسلطنتی درنی کورنی یوشمیر غړی صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی په کابل کښی د انگلستان لوی سفیر دوالاحضرت شهزاده میرویس د خدای پاماني له پاره دکابل په بین‌المللی هوایی میدان کښی حاضروو .

دجدی ۱٤ ــ درضاکارو میرمنو د ټولنی د افتخاری رئیسی والاحضرتی شهزادگی بلقیس دهدایت په اساس دهغی ټولنی دمرستو د ویشلو کبله دهغی ټولنی دغړو څخه یو مرکب هیأت دورځی په لسو بجو د کندهار ولایت ته واستول شو .

دجدی ۱۵ ــ درضا کارو میرمنو د افتخاری رئیسی والاحضرتی شاهدخت بلقیس دهدایت په اساس دکندهار درضاکارو دمیرمنو ټولنی ته د سل زرو افغانیو او یوه اندازه وچی شیدی و سپارل شوی څو دهغه ولایت بیوز لو ته یی وویشی .

دجدی ۱۷ ــ درضاکارمیرمنو دټولنی‌دعالی رئیسی والاحضرتی شهزادگی بلقیس دهدایت په اثر درضا کارو میر منو یو هیئت دهیلمند ولایت ته لاړ او یوه اندازه دواگانی او وچی شید ی او یو شمیر جامی یی دهیلمند دولایت درضا کار و میرمنو ټولنی‌ته‌ورکړلی چه مستحقینو ته یی وویشی .

دجدی ۱۹ ــ درضا کارو میر منو د ټو لنی د افتخاری رئیسی والاحضر تی شهزاد گی بلقیسی د هدایت په اساس دفیض‌آباددښار یو شمیر بیوز لو کورنیو او د بدخشان‌ولایت دامنیه قو ماندانی ښځو بندیا نو ته دنوموړی ټولنی لیږل شو ی هیئت له خوا یو اندازه ټو کران ویشل شویدی .

ددلوی ۱۲ ــ والاحضر ت شهزاده احمد شاه دولسی جرگی داتمی دوری د رئیس مرحوم عبدالر شید الکو زی دفاتحی‌اخیستلو په مجلس کی گډون وکړ .

د حوت ۱٦ ــ والاحضرت شهزا ده احمد شاه تر غرمی دمخه په یو و لسو بجو اوځلو یښتو د قیقو په عمومی تکیه خانه‌کی دکربلا دشهیدانو د دعا کو لو په مجلس‌کی گډون و کړ او د حضرت حسین (رض) پاك روح ته ئی دعا او درود واستوو .

مصور خبرونه

والاحضرته شهزادگۍ بلقیس په‌داسې‌حال‌کې‌چه‌والا حضرتې شهزادگۍ مریم هم‌تشریف در لود میرمن گن زیلی اوزکایا، میرمن دیاکال میك او میرمن مار گریت مکی خپل حضور ته ومنلې

(د ۴۹ کال د جوزا ـ ۱۵)

والاحضر ته شاهدخت مریم هغه و ختچه دنر سنګ دښووونځی فارغانو بری لیکونه دوی ته ور کوی
(د۴۹ کال د سرطان ـ ۲)

دکابل فاتح والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی کله چه د دواجـــوپولـــو دفابریکـــی دتاداوو بره بدی
(د ۴۹ کال دسرطان ۲۴)

والاحضرت شهزاده احمد شاه په داسی‌حال کی چه والاحضرته شهزادگی مـــریم
هم تشریف لری ی دشوروی اتحاد په یو تن‌هنرمند باندی مهربانی کوی
(د ٤٩ کال د سنبلی لمړی)

والاحضر ته شهزادگی مریم کوم و ختچه درضا کارو میر منو لاسی صنایعو بازار
گوری
(د ٤٩ کال د اسد ۱۸)

والاحضر ت شهزاده احمد شاه کله چه د دری رنگی پټی په پریکولو سرهداستقلال د دوپنځوسم جشن نندارتون پرانیزی (د۱۳۴۹ کال د سنبلې ـ ۲)

والاحضرت شهزاده احمد شاه هغه وخت چه دافغان فلم دموسسی رئیس اودروزگارانو دفلم هنر مندانو باندی مهربانی کوی (د۱۳۴۹ کال د سنبلې ـ ۵)

والاحضرته شهزادګۍ بلقيس او والاحضرت جنرال سر دار عبدالولي د ايران د اعليحضرتينو شاهنشاه او ملکې سره د روغبړ په حال کې ليدل کيږي

والاحضرته شهزادګۍ بلقيس کله چه ئې ايراني ورزشکارته د قهرماني کپ ور کوی

دمعظم ټولواك همايو نې اعليحضر ت دزيږيدنې د كاليزې د تجليل دهغه محفل يوه څنډه چه د خارجه چارو دوزارت په تا لا ر كښې جوړ شوی و
(د ٤٩ كال د ميزان ـ ٢٢)

والاحضر ته شهزادګۍ مريم هغه وخت چه دخارندوی تصديق ليك يوی معلمې ته وركوی
(د٤٩ كال د ميزان ـ ٥)

دهغه دعوت یوه ځنډه چه دسری میاشتی‌د مخصو صی هفتی په مناسبت د کابل په هوټل کښی جوړ شوی و
(د ٤٩ کال د میزان ـ ۲۳)

والاحضر ت شهزاده احمد شاه هغه‌وخت چه داتمی فر قی د پیاده ټولګی تطبیقا ت ګوری
(د ٤٩ کال د میزان ـ ۲۸)

والاحضرت شهزاده احمد شاه هغه وخت چه دټینس کپ بناغلی عمر فاروق سرا ج دټینس قهرمان ته ور کوی (د ۴۹ کال د عقرب ـ ۳)

دسلطنت دمقام وکیل والاحضرت شهزاده احمد شاه کله چه د پولیسو د اکا ډ مـی لابراتوار گوری (د ۴۹ کال د عقرب ـ ۵)

والاحضر ت شهزاده احمد شاه کله چه‌خپل تاثرات د جنرال دو گول د مړینی‌لګبله
په مخصو ص کتا ب کښی لیکی (د ٤٩ کال د عقرب ـ ٢٢)

والاحضرت شاهدخت بلقیس هغه و خت چه د دیپلوماتو میر منو دخرڅلاو دبازارڅخه
داندونیزیا پیدا وار را نیسی (د ٤٩ کال د عقرب ـ ٦)

والاحضر ت شهزاده احمد شاه کله چه خپلی گرانی خور والا حضرتی شهز ا د گی
بلقیس ته ، د ایرا ن د مسا فر ت څخه دبیرته راستنیدو په وخت کی دکابل پـــه
هوایی ډگر کی ورته هر کلی وایی

دکابل فاتح والاحضر ت مارشا ل شاه‌ولی‌خان غازی کله چه دی‌ږه صاحب منصب پــه
ټټربانـدی مدال ټومبی (د ۴۹ کال د جدی ــ ٦)

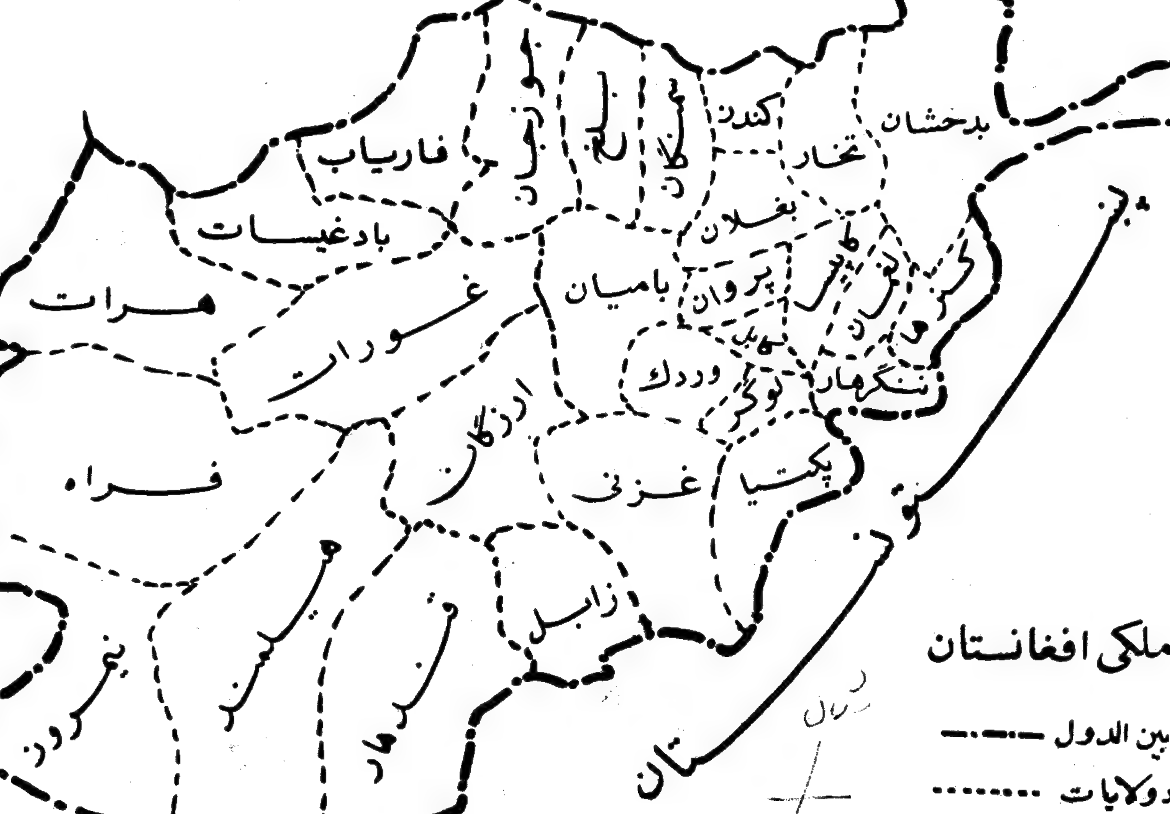
ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم هغه‌وخت چه والاحضر ت شهزاده میرویس ته
مخه ښی وایی (د ۴۹ کال د جدی ۱۴)

والا حضرت شهزاده احمد شاه او ډېرشمير خلك په لويه تكيه خانه كې د حضرت امام حسين (ر ض) د شهادت دیادونې په مراسموكې د ګډون په وخت كې.

د حوت ١٦

افغانستان

تقسیمات ملکی افغانستان

مو قعیت جغرا فیا ئی :

افغانستان یك کشور محاط به خشکه بوده ودر قلب آسیای مرکزی مو قعیت دا رد .

افغانستان که بین خطو ط (٦٠ در جه ٣١ دقیقه) و (٧٥ در جه ٥٠ دقیقه) طو ل البلد شر قی و (٢٩ درجه – ٢١ دقیقه) و (٣٨ درجه و ٣٠ دقیقه) عرض البلد شمالی موقعیت دارد قسمت زیاد سر زمین ها ی آنرا کو ها وارتفا عا ت تشکیل داده است سلسله ارتفاعات معروف هندوکش ازسمت شمال شرق بسمت جنوب غر ب بطو ل تقریبا ششصد کیلو متر و عوض صد کیلو متر امتداد داشته واکثر در یا ها ی افغانستان از ین سلسله ار تفاعا ت سرچشمه میگیر ند.

سلسله جبا ل هندو کش در حصهٔ وسطی افغانستان کشیده شده آنرا بدو حصه شمالی وجنوبی تقسیم مینما ید . دره ها ی مناطق شما ل هندو کش هموار بوده برا ی زراعت خیلی مسا عد است . حصص افتادهٔ جنوب هندوکش غالبا کوهسار بوده بادر ختا ن انبوه پوشیده شده است .

حدود اربعه :

افغانستان از طرف شمال متصل است با اتحاد جما هیر اشتراکیه شوروی ، از طر ف غرب با دو لت شاهنشا هی ایران وازطرف جنوب و شرق با پشتونستان .

همچنان افغانستان از طر ف شما لشرق در یك تنگهٔ کوهستانی بطو ل صد کیلو متر با ایا لت سینکیانگ جمهور یت مردمچین هم سر حد میباشد .

طول ساحهٔ افغانستا ن از شما ل شر ق تا جنوب غرب ١٣٥٠ کیلو متر و عر ض ان از شما ل تا جنو ب نهصد کیلو مترمیباشد. سرحد بلو چستان افغانی تقریبا ٤٥٠ کیلو متر از بحر هند فاصله دارد .

اقلیم : گر چه اقلیم افغانستان را ازنظر تقسیمات کره ارض بری میتوا ن نـا مید اما با آنهم نظر به موجو دیت کوهستانات متمدد هر منطقه خصوصات جداگانه دارد که این خصو صیا ت به عرض البلد کمترمربوط بوده و بیشتر بارتفاع از سطح بحر ،ترتیب وتقسیم اراضی به سلسله جبال و وادیهـا و صور ت افتادهٔ سلسله جبا ل وغیره وابسته میباشد بدینتر تیب افغانستا ن را می توان از نگاه ارتفا ع اراضی به سه منطقه اقلیمی ذیل منقسم نمود :

١ – مناطق مر تفع :

الف : سر زمین های کو هستا نی که از سطح بحر بیشتر از ٢٤٠٠ متر ارتفا عدارد.

زمستان آنها اکثر از شش الی هفت ماه دوام میکند . حوزه نور ستا ن یك حصهٔ بزرگ بد خشا ن و هزاره جات در ین زمره داخل میباشد . البته بعضی زمین های خیلی مرتفع نیز وجود دارد که (چهار هزار) متر وحتی بیشتر ازان ارتفا ع داشته وغیره قابل سکو نت است که البته دارا ی اقلیم خیلی سرد بوده واغلب توسط بر فها ی دایمی پوشیده شده است .

ب : حوزه هاییکه بین ١٣٠٠ و ٢٤٠٠ متر ارتفا ع واقع شده است مانند :

کابل ، غزنی ، کتواز وقسمتی ازبدخشان هزاره جات ودرهٔ علیا ی کنر وغیره کـه دارا ی آب و هوای نسبتا معتد ل بوده و چهار فصل سا ل ان ها مشخص و از هم متمایز میباشد . این حوزه ها تابستا نشدید ندارد . وزمستان آنها بعضی او قا ت از بیست در جه تحت الصفر هم پا یانترمیرود.

مقدار بارندگی بر ف یا بارا ن که اغلبا

در ماه های زمستان واوایل بهار صورت میگیرد از سه صد تا چهار صد ملی متر و بعضا بیشتر هم میباشد .

۲ ــ مناطق متوسط : مناطقیکه ارتفاع ان از سطح بحر متوسط بوده بین نهصدالی یکهزار و سه صد متر ارتفاع دارد، عبارت از دامنه های شمالی هندو کش ، دامنه سلسله جبال غورات ، دره وسطی وسفلی هریرود از ین گونه مناطق میباشند که تابستان نسبتا گرم داشته اما زمستان ان شدید نبوده و برودت ان به ده درجه تحت الصفر بندرت فرو میرود . بارندگی این ناحیه ها از دوصد ملی متر کمتر می باشد .

۳ ــ سر زمین های کم ارتفاع :مناطقیکه کمتر از نهصد متر ارتفاع دارد از نقطه‌نظر جغرافیای فیزیکی میتوان کلمه دشت را به آنها اطلاق کرد . چه از یکطرف‌مقدار بارندگی این نوع اراضی خیلی کم بوده واز جانب دیگر بین حرارت و برودت شباروزی ان فرق زیادی موجود است‌درجه حرارت تابستان این اراضی خیلی زیاد و شدید میباشد . بارندگی بصورت برف بسیار به ندرت و بصورت باران خیلی‌کم است مناطقیکه در ین گروپ داخل است عبارت است از :

زمین های سمت شمال مملکت تمام مناطق وسیع جنوب غرب افغانستان و حوزه سفلی دریای کابل .

اوسط بارند گی این اراضی کمتر از ۱۵۰ ملی متر بوده و به استثنای حوزه سفلی کابل که باثروزش باد های مرطوب موسمی نسبتا شاداب تر است .اوسط بارندکی شهر جلال آباد ۱۸۵/ ملی متر . از مزار شریف یکصدو بیست و از نیمروز تقریبا پنجاه‌وپنج ملی متر میباشد . باید متذکر شد که در زمره عوامل فوق جریانات جوی وباد ها نیز در اقلیم افغانستان زیدخل بوده‌تغیرات و تبدلاتی را در آب و هوای افغانستان وارد میکند .

پیداوار :

افغانستان یك مملکت زراعتی بوده‌هشتاد فیصد مردم ان زراعت پیشه میباشند حاصلات عمدهٔ آنرا گندم ، جو ، جواری ، برنج ، نیشکر، پخته ، لبلبو ، انواع سبزیجات ، میوه‌جات تازه وخشك ، انواع اشجار مثمر وغیر مثمر تشکیل میدهد .

منابع و صنایع :

افغانستان از لحاظ معادن غنی بوده ذخایر معادن طلا ، نقره ، لعل ، لاجورد ، مس،سرب سلیکان، منگیز ، ابرك ، زغال ،نمك ، آهن مرمر ، شیشه ، یاقوت ، گوگرد ، تباشیر، سمنت دران وجود دارد که اکثر معادن مذکور از طرف وزارت معادن و صنایع سروی و تثبیت شده است .

صادرات :

گاز طبیعی از اقلام درشت صادرات افغانستان را تشکیل میدهد که سالانه بیك پیمانهٔ زیاد تحت قرار داد های جداگانه به مملکت دوست وهمجوار افغانستان اتحاد جماهیر شوروی صادر میگردد .

قالین ، قالینچه ، پوست ، پشم ، پوست قره قل ، انگور ، کشمش ، شکر پاره ، پسته ، بادام وغیره نیز از جملهٔ صادرات محسوب میشود .

واردات :

واردات افغانستان را بیشتر ماشین آلات ، تکه باب ، اشیای لوکس ، پطرول دستگاه های نساجی و بافندگی تشکیل میدهد .

ثروت عمدهٔ مالداران را گوسفند ، گاو ، بز و خاصتا اسپ و گوسفند مخصوص ـــن

قره قل تشکیل میدهد .

تاریخ :

افغانستان قبل از قرن نزده در قارهٔ آسیای مرکزی نفوذ بزرگی داشته‌وفعالیت های ان در بین رود خانهٔ آمو و دریای سند وماورای ان صفحهٔ درخشان وبرجسته این قسمت آسیارا تشکیل داده‌است‌نام‌قدیم‌افغانستان (آریانا) بود این نام در کتاب (اوستا) آ است و به همین منطقه آسیای میانه آتلاق میگردید . در دورهٔ اسلام اسم (خراسان)جای نام آریانای باستان را گرفت بالاخره نام (افغانستان) در قرن نزدهم وسعت یافته و بعوض نام خراسان مستعمل و متداول‌گردید امروز نام ملی ورسمی باشندگان مردم‌این کشور باعظمت وتاریخی (افغانستان) میباشد.

آریاییها :

طوایف آریایی (بمعنی عام ان) بمردمان اصیل (هند – اروپایی) اطلاق میگـــردید . طوایف آریاییها از جمله نژاد سفید پوست بوده و قسمت بزرگ اقوام سفید پـوست را تشکیل میدهد . اما اریایی ها (به معنـــی خاص) یکعده مردمانی هستند که بین‌بحیره خزرو دریاچه گنگا (هند) مسکن داشته اند کلمهٔ آریانا که مشتق از (آریا) می‌باشدمفهوم رهایشگاه مردمان شجاع و نجیب را داشته اســـت .

بلخ یکی از شهر های بسیار مشهورآریایی های باستان بوده است نام قدیم ان بکتریا (یابخدی) میباشد . بخدی اولین شهر بزرگ وتاریخی افغانستان است که هزاران سال قبل مرکز پادشاهان آریایی بشمار رفته‌است.

در دورهٔ نهضت اسلام بلخ (بخدی) ملقب به (ام البلاد) یعنی مادر شهر ها گردید . آریاییها ی افغانستان در ابتدا طی قرون متمادی یکنوع حیات بدوی را بسر می بردند مالداری وزراعت (گلـــــه داری و کشاورزی) پیشهٔ عمده آنها را تشکیل‌میداد.

اساس زندگانی آنها بر شالودهٔخانواده وقبیله بنا شده بود بالاخره آریاییهای کهن پس از سیر یك سلسله تحولات‌اجتماعی به تاسیس شهر ها وبلدیه ها پرداختند . در نتیجه مدنیت (ویدی) آریانا بوجودآمد .

در دورهٔ مدنیت ویدی آریانا دو نـــوع مجالس مشوره موجود بود که یکی آنرابنام (سبها) و دومی را بنام (سیمتی) یاد میکردند در مجالس سیمتی صرف اشراف واعیان انزمان حق اشتراك داشتند .

آریاییها ی قدیم مردمان دل آزادوسرشار بودند ورزش و بازیها ی آنها عبارت بوداز پهلوانی ، اسپ دوانی ، عراده سواری ، شعر سرایی ، رقص وآواز خوانی .

در دورهٔ (ویدی) طوایف آریایی ازبخدی بطرف جنوب هندو کش سرازیرشده‌وبالاخره در هند منتشر گردیدند .

دورهٔ زردشت :

درین دوره زمینه های حیاتی فکری و مذهبی آریانا برای قبول یك ذهنیت جدید وتکاملی مساعد بود یکی از پیشوایان این دوره (زر دشت) بود زردشت یك مرد دانا بوده در حوالی قرون‌پنجم الی دهـــم قبل از میلاد بداخل افغانستان امـــروزی میزیسته است . وی کوشید تا خرافات اجتماعی آنروز را از اذهان مـــردم زدوده آنچه مفید و نیازمندی به ان احساس میگردید بمیان آورد .

آشوری ها و هخا منشی ها :

وقتیکه آریانا کانون مدنیت اقوام اریایی بود آشوری ها و هخا منشی ها نظر تسلط را بر این کشور داشتند باوجود مجادلات زیاد سیروس کبیر (۵۴۹ – ۵۲۹ ق.م) و داریوش (۵۲۲ – ۴۸۵ ق.م) بالاخره‌سرزمین آریانا را بدو حصه تقسیم کردند که یکی ان موسوم به گندهارا ودیگری موسوم به باختریا میباشد .

سکندر کبیر :

بعد از آنکه سکندر کبیر نفوذ خود رادرین منطقه پهن کرد افغانستا ن با ستا ن تحت نفوذ فرهنگ وزبان یو نا نی واقع شد بعد از رویکار آمد ن سلسله موریان هندآشوکا پادشاه مقتدر موریا سلسله و نفوذ خویش را تا اراضی قریب جنو ب سلسله کـــوه های هندوکش قایم کرد . بتو جه آشو کا مذهب بودایی درین کشور داخل و در ظرف پنجصد سا ل در اکثرمناطق‌شرقی افغانستان پهن و منتشر گردید .

دورۀ کوشانیان :

در دورۀ دوم امپرا طور ی کوشا نیا ن کانیشکا (در حدود ۱۲۰ میلادی) به تخت سلطنت آریانا جلو س کرد .

یکی از پایتخت های ان کاپیسا یابگرام امروزی بود .

افغانستان دراین دوره مرکز تجـارت و روابط اقتصادی بین ممالك چین ،هنـــد و امپراطوری روم گردید افغانستان در بـین قرون اول الی هفتم عیسوی یك مـرکـز فرهنگ وترویج بودائی بوده است صد ها مغاره های بود وباش که‌در سنگلاخهای‌دره بامیان بااشکال منظم حفر وبانقشهای زیـبا رنگ آمیزی شده است از عمر طلایی تمدن بودائی دراین سرزمین بخوبی گواهی‌میدهد.

در مجسمه بودا یکی باارتفاع ۱۷۵ فت ودیگری با ارتفاع ۱۱۵ فت بعدازگذشتن‌زیاد از هزار سال بازهم برای سیاحین جـالب‌و شگفت انگیز می باشد .

ظهور اسلام در افغانستان:

افغانستان از ۱۲ قرن باینطر ف یك‌کشور اسلامی میباشد هیچ مذهب و دیا نت دیگری در عقول و فکور مردم افغانستان به ما نند اسلا م تاثیر عمیق وریشۀ دائمی نینداخته است .

لشکر مجا هدین اسلام در مقابلۀ بااردو های دو امپراطوری بزرگ جهـــان (روم و فارس) فاتح و مظفر گردیدند . اسلام درقرن نهم میلادی با پیروزی کامل بجنو ب‌هندوکش راه پیدا نمود دین مبین اسلام از افغانستان بقارۀ هند منتقل و منتشرگردید.افسرمشهور افغانی (طاهر هراتی) و یعقو ب لیث‌صفاری (زابلی) علیه خلیفۀ اسلامی قیا م کردند، و کابل در سا ل ۸۷۱ میلادی بتصر ف‌سلطان ملی در آمد . طاهر هرا تی بغداد وکشور های عربی را اشغال کرد وسپس خرا سان مرکز امپرا طوری اسلام گردید . طاهر در سال ۲۰۶ هجر ی استقلال افغانستا ن را اعلام ونام خلیفۀ عباسی را از خطبه‌بیفگند.

دورۀ سامانیان :

در اواسط قرن دهم میلادی البتگین شهر غزنی را تحت کنترو ل خود در آورد .

جانشینان او بالخاصه سلطان‌محمودغزنوی سراسر خراسان وسر زمین هند را تاپنجاب ملتان و گنگابزیر تسلط خود در آورد .

دورۀ غور یان :

تمدن درخشان اسلامی نیم قارۀ هـــند در قرن ۱۲ و در نیمۀ قرن سیزدهم هجری مرهون مسا عی شاهان سلسله غـــور ی افغانستان میباشد .

در سال ۱۲۳۳ میلادی آخرین سـلطا ن از سلسله غوریان که در افغانستان حکومت مینمود بدست سپاهیان مغل کشته شــــده وقسمت اعظم از منطقۀ افغانستان ضـمیمۀ امپراطوری مغل گردید . اما دیر ی‌نگذشت که این منطقه مورد تاخت وتاز امیر تیمور لنگ واقع گردیده ویرانی های که در زمان چنگیز بمیان آمده بود به اعمار مجـــدد ان پرداخته شد .

دورۀ تیموریها :

دولت تیمور ی افغانستان یکقر ن دوام

نموده بالاخره بواسطهٔ ظهور دو لتهـــا ی صفوی فارس دایرهٔ سیاسی شان محـــدود گردیده جای خود را در افغانستان شمالی وغربی بحکو متها ی مذکور و در افغانستان شرقی بدولت نو احداث بابریهٔ هندگذاشتند.

دورهٔ بابر :

در اوائل قرن دهم هجر ی با برمو فق به تشکیل یك حکو مت در کابل گردید .
بابردرسال ۹۳۲ هجری از افغانســـتا ن باستقامت هندوستان سوقیا ت کرده دولت لودی افغانرا در حوزهٔ گنگا منقر ضــــس و سلطنت خویش را اعلام نمود .

دورهٔسوری ها :

درین دوره شیر شاه سوری بعد ازجنگ های سختی که با همایون نمود او رابکشور فارس فرار ساخته مجددا شهنشا هی افغان

را در کشور هند اعلام نمود . اما نفوذوسلطهٔ افغانها آهسته آهسته در هند چیده شد .

از جانب دیگر صفو یها بعضی از ولا یا ت را تحت اشغال خویش قرار دادند .

دورهٔ هوتکیها :

بابمیان آمد ن دو لت هوتکیا ن(میرویس نیکه) دست تسلط صفویها کوتاه گردید و هوتکیان توانستند فارس را اشغال کنند و

به سلسله فتو حا ت نادر افشار تا دهلی پیش رفت ودر بار مغل هند را تابعخـــود ساخـــت .

دورهٔ ابدالی :

بعد از مرگ نادر افشار احمد شاه بابا (ابدالی) در سنه ۱۱۶۰ (ه،ق) پادشــــــاه

افغانستان شد و مد ت بیستو پنج سا ل پادشاهی کرد . اما در زمان اولادهٔ احمدشاه بابا که در حدود یکصد سا ل درین کشور حکومت کردند امپرا طوری افغان آهستهآهسته رو به تحلیل و تجز یه گذاشت .

دورهٔ محمد زایی ها :

امیر دو ست محمد خان ، امیر شیر علی خان ، امیر عبدالر حمن خان ، امیرحبیبالله

خان ، امیر امان الله خان ، اعلیحضر تمحمد نادر شاه شهید والمتو کل علــــــی الله

اعلیحضر ت محمدظاهر شاه درزمرهٔپادشاهان معروف سلسلهٔ محمد زایی محسو بمیگردند.

در هنگا م سلطنت امیر دو ستمحمدخان قوای انگلیس بشکست های فاحش مواجه گردید .

در عصر سلطنت امیر شیر علیخان دولت انگلیس از ارتباط سیاسی او با دو لتروسیه بد برده جنگ دوم افغان و انگلیس را در سال ۱۲۹۶ هجر ی آغاز کرد . قشــــو ن انگلیس در کابل و میوند تلفا ت سنگینی دید در نتیجه انگلیسها مجبور به تخـــلیهٔ افغانستان گردیدند .

در هنگام زمامداری امیر عبدالر حمن خان روابط خار جی افغانستان منحصر باانگلستان باقی ماند و حصص شر ق سر حـــدا ت طبیعی افغانستان به دولت برطا نو ی واگذار گـــردید .

جانشین امیر عبدالرحمن خانامیرحبیبالله خان هجده سال سلطنت کرد و بعضیوسایل را در مملکت وارد ساخت امیر حبیب اللهخان در جنگ بین المللی اول بیطر فی کشور را اعلان نمود در ختم جنگ جهانی اول امــــیر امان الله خان به تخت سلطنت نشستدرسال ۱۳۳۷ ه ق (۱۹۱۹ع) اعلان جنگ سومافغان وانگلیس شروع شد ودرنتیجه فاتح ایـن حرب سپه سالار محمد نادر شاه غازیعلامت فتح وپیروزی رابدست آورد بدین ترتیبدر عصر سلطنت امیر امان الله خان استقلال

افغانستان حاصل گردید .

ولی بعد از چند سا ل یك قوت ارتجاعی بنام حبیب الله (بچه سقا) حکو مت راسقوط

وخودش اعلان پادشاهی کرد . مگر بزودی سپه سالار محمد نادر شاه خان غا زی یك

قوای ملی را تشکیل نموده از طر ف ملت بحیث پادشاه افغانستان قبول گردید .

پس از شهادت اعلیحضر ت محمد نادر شاه غازی اعلیحضر ت المتو کل علی‌الله

محمد ظاهر شاه به تخت سلطنت جلو س کرد .(۱۳۱۰ هجری شمسی) .

دولت پادشا هی افغانستان توانسته‌است درین عصر فرخندهٔ اعلیحضر ت‌معظم‌همایونی با پیروی از ارزش های قانون اسا سی که یك وثیقهٔ ملی ما بشمار میرود به‌پیشرفت وترقیا تی نایل آید .

افغانستان متشکل از بیست و هشت‌ولایت بوده نفوس ان نظر به احصـــائیه ۱۳۴۹

وزارت پلان به شمول‌کوچی‌ها(۲۷۴۱۴۸۸) به ۱۷۱۲۴۵۸۳ نفر میرسد .

نودو نو فیصد مردم افغانستا ن مشرف بدین مبین اسلام میباشند متبا قی آنـــرا اهل هنود وعیسو یها ی مقیم کشور تشکیل مید هد .

معرفی ولایات کشور

ولایت ارزگـان

موقعیت : ولایت مرکزی .
مساحت : ۳۲۵۳۷ کیلو متر مربع .
نفوس : ۵۴۱۰۱۶
مرکز : تیرین کوت .
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی دهراود .
۲ ـ ولسوالی دایکندی .
۳ ـ ولسوالی تیرین کوت .
۴ ـ ولسوالی شهرستان .
۵ ـ ولسوالی کجران .
۶ ـ ولسوالی گزاب .
۷ ـ ولسوالی اجرستان .
۸ ـ ولسوالی چوره .

دریاها : شهرستان ، رودهلمند ، رود تیرین .
کوهها : نوشـــته .
کوتل : قناق وسنگ .
پیداوار : غله‌جات ، گلیم باب .
ذخایرمعدنی : مس ، آهن .

معارف :

	دهاتی	ابتدائیه	متوسطه	لیسه	مسلکی
تعدادمکاتب :	۶۷	۲۰	۸	۲	
شاگردان :	۵۲۵۴	۷۲۲۵	۶۴۶	۷۰	

	شفاخانه	تعدادبستر
مراکزصحی :	۱	۳

ولایت بادغیسات

موقعیت : شمال غرب
مساحت : ۲۵۴۹۷
نفوس : ۳۲۸۱۰۵
مرکز : قلعهٔ نو
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی مرغاب
۲ ـ ولسوالی غورماچ
۳ ـ ولسوالی قادس
٤ ـ ولسوالی جوند
٥ ـ علاقه داری کشك کهنه

دریا ها : مرغاب ، کولاری ، قیصار ، رود کشك
کـوه ها : تخت میلك
پیداوار : پسته ، غله جات ، پخته ، قره قل
ذخایرمعدنی : گوگرد ، سرب
معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسـه :	مسلکـی :
	۲۸	۱٦	٤	۱	۱
شاگردان :	۱۲۹٦	٤۲٥٥	۲۳٦	٤۷	۱۱

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۱	۱۰

ولایت بامـیان

موقعیت : ولایت مرکزی .
مساحت : ۲۰۲٤۲ کیلو متر مربع
نفوسـ : ۳٥٤٦٦۷
مرکـز : بامیان
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی پنجاب
۲ ـ ولسوالی ورث
۳ ـ ولسوالی یکاولنگ
٤ ـ ولسوالی کهمرد
٥ ـ علاقه داری شبر
٦ ـ علاقه داری سیغان

دریا ها : رودبند امیر
کوه ها : هندوکش ، بابا ، فولادی ، خواجه غار
کوتلها : سیاه خارك ، ناور ، غوگردان ، شا تو ، قبرافغان ، دندان شکن ، آق رباط ،ملایعقوب
پیداوار : گندم ، جو ، گلیم باب
ذخایرمعدنی : آهن ، مرمر ، سنگ آهك ، سیلیکا
معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسـه :	مسلکـی :
	٦۳	۲۱	٦	۳	۱
شاگردان :	۳۳۹۱	٥۹٤۳	٥۰٤	۱۲۷	۱۲۸

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۱	۱٥

ولایت بد خشان

موقعیت : شمال شرق
مساحت : ٤٤۹۹۸ کیلو متر مربع
نفوسـ : ۳٥۳۱۰۷
مرکـز : فیض آباد
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی جرم
۲ ـ ولسوالی درواز
۳ ـ ولسوالی اشکاشم
٤ ـ ولسوالی کشم
٥ ـ ولسوالی واخان
٦ ـ علاقه داری راغ

۷ ـ علاقه داری شهر بزرگ
۸ ـ علاقه داری بهارك
۹ ـ علاقه داری گران منجان
۱۰ ـ علاقه داری خواهان
۱۱ ـ علاقه داری زیباك
۱۲ ـ علاقه داری شغنان

دریا ها : کوکچه ، آب استاده شیوه ، واخان
کوه ها : سلسله‌کوه واخان ، هندو کش، کوه بوم‌گاه،
کوتلها : کجاو ، بلند ، سندر ، سپین‌گاو ،سفیدخرس واخ جیر ، ورم ، گوت گر ، پاغر ،پوشال، انجمن
پیدوار : انواع غله جا ت
ذخایرمعدنی : لاجورد ، یاقو ت ، سیلیکا ، طلا ، یاقو ت کبود ، نمك
مطبوعات : روز نامهٔ بدخشان سال تاسیس ۱۳۲۵

معارف :

تعدادمکاتب :	**دهاتی :**	**ابتدائیه :**	**متوسطه :**	**لیسه :**	**مسلکی :**
	۱۵۱	۲۹	۹	۲	۱
شاگردان :	۹۷٦۵	۱۱۵۵۲	۱۲٦۷	۱۹۷	٤٦

مراکزصحی :	**شفاخانه :**	**تعدادبستر :**
	۱	۲۵

ولایت بغلان

موقعیت : شمال مملکت
مساحت : ۱۳٤۹۳ کیلو متر مربع
نفوس : ۷۵۱۸۲۰
مرکز : بغلان
مربوطات :

۱ ـ ولسوا لی پلخمری
۲ ـ ولسوالی دوشی
۳ ـ ولسوا لی نهر ین
٤ ـ ولسوالی اندرا ب
۵ ـ ولسوالی خوست وفرنگ
٦ ـ علاقه داری خنجان
۷ ـ علاقه داری دهنهٔ غوری
۸ ـ علاقه داری تاله وبر فلك
۹ ـ علاقه داری برکه

دریا ها : اندراب ، پلخمری
کوه ها : بغلان ، قره باتور ، چون غر ، مار خانه
کوتلها : رباطك ، بارانی ، خاواك ،هندوکش،سالنگ
پیداوار : غله جات ، لبلبو ، پخته ومیوه جات
ذخایر معدنی : گوگرد ، زغال
فابریکهٔ : فابریکهٔ سمنت ، قند ونساجی
مطبوعات : روز نامهٔ اتحاد سال تاسیس ۱۳۰۰

معارف :

تعدادمکاتب :	**دهاتی :**	**ابتدائیه :**	**متوسطه :**	**لیسه :**	**مسلکی :**
	۵۵	۳۵	۱۱	۵	۱
مراکزصحی :	٤٦۰۹۰	۱٤۵٤۵	۲۰۸۸	۲۹۷	۳۲۱

شاگردان :	**شفاخانه :**	**تعدادبستر :**
	۳	۱٦۰

ولایت بلخ

موقعیت : شمال مملکت
مساحت : ۱۵٦۲٦ کیلو متر مربع
نفوس : ۳٦۲۵٦۵
مرکز : مزار شریف
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی بلخ
۲ ـ ولسوالی نهر شاهی
۳ ـ ولسوالی دولت آباد
٤ ـ ولسوا لی شو لگره
۵ ـ ولسوالی شور تیپه
٦ ـ ولسوالی چار بولك
۷ ـ ولسوالی چمتال
۸ ـ علاقه داری کشنده
۹ ـ علاقه داری چارکنت
۱۰ ـ علاقه‌داری دهدادی

دریا ها : دریای بلخ
کوه ها : المورتك، البرز
پیداوار : پخته، قره‌قل، خربوزه، گندم
ذخایرمعدنی : گوگرد، نمك، زغال، سیلیکا
فابریکه : فابریکهٔ روغن نباتی ، نسا جی ، فابر یکهٔ کود کیمیا وی وبر ق حرار تی ، کشمش پاکی و ظروف سفا لین .
مطبوعات : روزنامهٔ بیدار سال تاسیس ۱۳۰۰
معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
	۱۱٤	۳۱	۹	۵	۳
شاگردان :	۵۹۰٦	۱۷۷۱٦	۲۸۷۷	۱۳٦۹	۵۲۰

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	۲	۷۵

ولایت پروان

موقعیت : ولایت مرکزی
مساحت : ۸۹۵۱ کیلو متر مربع
نفوس : ۹۰۹۳۰۵
مرکز : چاریکار
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی غوربند
۲ ـ ولسوالی بگرام
۳ ـ ولسوالی سرخ پارسا
٤ ـ ولسوالی جبل السرا ج
۵ ـ علاقه داری شنواری
٦ ـ علاقه داری کوه صا فی
۷ ـ علاقه داری شیخ علی
۸ ـ علاقه داری سالنگ

دریا ها : غور بند ، جبل السرا ج ، سالنگ،شوتل
کوه : پغمان

کوتل : شبر
پیداوار : انواع حبوبات ، گندم ، انگور
ذخایرمعدنی : مس ، باریوم ، سلفایت ، سرب ، آهن
فابریکه : نساجی گلبهار ، جبل السراج وفابریکه سمنت وفابریکه کشمش پاکی
مطبوعات : روز نامهٔ پروان سال تاسیس ۱۳۰۰

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
	۶۰	۳۵	۱۴	۷	۱
شاگردان :	۳۹۷۲	۱۵۳۱۵	۳۶۷۷	۱۳۸۰	۳۲۷

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	۲	۶۰

ولایت پکتیا

موقعیت : جنوب مملکت
مساحت : ۱۵۷۶۲ کیلو متر مربع
نفوس : ۷۵۱۰۹۸
مرکز : گردیز
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی سید کرم
۲ ـ ولسوالی جانی خیل
۳ ـ ولسوالی چمکنی
۴ ـ علاقه داری لج منگل
۵ ـ علاقه داری دندو پتان
۶ ـ ولسوالی جاجی
۷ ـ علاقه داری حسن خیل
۸ ـ ولسوالی زرمت
۹ ـ علاقه داری اومه
۱۰ ـ علاقه داری مته خان
۱۱ ـ ولسوالی جدران
۱۲ ـ علاقه داری شمل
۱۳ ـ علاقه داری شواك
۱۴ ـ لوی ولسوای ارگون
۱۵ ـ ولسوالی گومل
۱۶ ـ علاقه داری سرو تی
۱۷ ـ ولسوالی سپیر
۱۸ ـ علاقه داری زیروك
۱۹ ـ علاقه داری برمل
۲۰ ـ علاقه داری گیان
۲۱ ـ علاقه داری سر روضه
۲۲ ـ علاقه داری نیکه
۲۳ ـ لوی ولسوا لی خوست
۲۴ ـ ولسوالی تنی
۲۵ ـ علاقه داری گربز
۲۶ ـ علاقه داری نادرشاه کوت
۲۷ ـ ولسوا لی جاجی میدان
۲۸ ـ علاقه داری ورنگ
۲۹ ـ علاقه داری باك
۳۰ ـ ولسوالی موسی خیل
۳۱ ـ علاقه داری قلندر خیل
۳۲ ـ علاقه داری صبر ی
۳۳ ـ علاقه داری ترزائی
۳۴ ـ علاقه داری مندو زائی

دریا ها : گومل رود، گردیز رود
کوه ها : سروتی غر ، ختی غر ، مستربل غر ، سر حوضی غر
کوتلها : ستوکندو ، لته کوری
پیداوار : غله جات وچوب چار تراش
مطبوعات : روزنامه وړانکه سال تاسیس ۱۳۲۰

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
	٦٩	٤٣	٢١	٨	٢
شاگردان :	٣٦٥٧	٢٦٤٢٨	٥٣٢١	١٤٩٤	٧٠٢

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	٥	٧٠

ولایت تخار

موقعیت : شمال مملکت
مساحت : ١٧٤٦٩ کیلو متر مربع
نفوس : ٥٠٦٦٣٦
مرکز : تالقان
مربوطات :

١ ـ ولسوالی رستاق
٢ ـ ولسوالی خواجه غار
٣ ـ ولسوالی اشکمش
٤ ـ ولسوالی چاه آب
٥ ـ ولسوالی ینگی قلعه
٦ ـ ولسوالی فرخار
٧ ـ علاقه داری ورسج
٨ ـ علاقه داری کفلکان
٩ ـ علاقه داری در قد
١٠ ـ علاقه داری چال
١١ ـ علاقه داری بنگی

دریا ها : آمو ، کوکچه ، تالقان
کوتل : دروازه ، و رسج
پیداوار : گندم ، جواری ، پخته وقالین باب
ذخایرمعدنی : طلا ، نمك ، زغال
معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
	٦٥	٢٥	٨	٣	
شاگردان :	٤٣٠٤	٨١٨٥	٨٨٢	٢٥٥	

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	٢	٢٠

ولایت جوز جان

موقعیت : شمال مملکت
مساحت : ٢١٧٢٦ کیلو متر مربع
نفوس : ٤٤١٢٣٥
مرکز : شبرغان
مربوطات :

١ ـ ولسوالی سنگچارك
٢ ـ ولسوالی سرپل
٣ ـ ولسوالی آقچه
٤ ـ ولسوالی قرقین
٥ ـ ولسوالی منگجك
٦ ـ علاقه داری بلخاب
٧ ـ علاقه داری کوهستانا ت
٨ ـ علاقه داری مردیان
٩ ـ علاقه داری فیض آباد
١٠ ـ علاقه داری خانقاء
١١ ـ علاقه داری خما ب

دریا ها : دریا ی سرپل

کـــوه : سلسله کوه تیر بند تر کستان
کوتلها : کوتل قم وسبزك
پیداوار : قالین وگلیم باب ، گوسفند قره قل
ذخایرمعدنی : گاز طبیعی
مطبوعات : روزنامه جوزجان سال تاسیس ۱۳٤۰
معارف :

	دهاتی	ابتدائیه	متوسطه	لیسه	مسلکی
تعدادمکاتب	۱۱۸	۲۰	۹	۳	
شاگردان	٥٥٥٦	۱۰٦۳٦	۱۰٦۲	٤۷	

	شفاخانه	تعدادبستر
مراکزصحی	۱	۱٥

ولایت نیمروز

موقعیت : جنوب غرب
مساحت : ٥٤۳۳٦
نفوس : ۱۲٤۹۲٤
مرکز : زرنج
مربوطات :
۱ ــ ولسوالی چخانسور
۲ــ ولسوالی چهار بر جك
۳ ــ ولسوالی لاش جو ین
٤ ــ علاقه داری خاشرود
٥ ــ ولسوالی گنگ

دریاها : فرارود ، هر یرود ، هلمند ، ،خاشرود رود ،شان رود ، خس پاش رود ، کافری رام‌رود، سنارود ، رود کال ، رود گلگل هامون پوزك، هامون صابر ی
کـــوه : سیاه کوه
پیداوار : پخته ، گندم
ذخایرمعدنی : نمـك
معارف :

	دهاتی	ابتدائیه	متوسطه	لیسه	مسلکی
تعداد مکاتب	٦٥	۱۸	۳	۱	
شاگردان	۳۷٤۳	٤۷۹٥	٥۳۷	۱٤٤	

	شفاخانه	تعداد بستر
مراکز صحی	۱	۱٥

ولایت زابل

موقعیت : جنوب مملکت
مساحت : ۲۰٦۷۱ کیلو متر مربع
نفوس : ۳٦۷۰۲٦
مرکز : قـــلا ت
مربوطات :
۱ ــ ولسوالی دایه چوپان
۲ ــ ولسوالی شنگی
۳ ــ ولسوالی شاجو ی
٤ ــ ولسوالی ارغنداب
٥ ــ ولسوالی ترنگ و جلد ك
٦ ــ علاقه داری میزان
۷ ــ علاقه داری اطغر
۸ ــ علاقه داری شملزا یی

دریا ها : ارغنداب ، ترنك ، لوره ، اطغر رود

کوه ها : سورغر ، کوتکی‌غر ، باری‌غر ، سروغر ، شینکی‌غر
پیداوار : غلـــه‌جات
ذخایرمعدنی : مســـس
معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکی :
	۳٤	۱۳	۳	۲	
شاگردان :	۱۷٤۳	۳۳۵۳	۲۷۵	٦۳	

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۱	۱۰

ولایت سمنگان

موقعیت : شمال مملکت
مساحت : ۱۵۷۷۴ کیلو متر مربع
نفوس : ۲۱۲٤۹۳
مرکز : ایبك
مربوطات :
۱ ــ ولسوالی درهٔ صوف
۲ ــ ولسوالی خلم
۳ ــ ولسوالی رویی دوآب
٤ ــ علاقه داری گلدار
۵ ــ علاقه داری حضرت سلطان
دریا ها : سمنگان
کـــوه : کوه صیاد
کوتـل : کوتل سبزك ، بادشان ، شاه بغلی
پیداوار : میوه جات تازه و خشك
ذخایر معدنی : زغال و نمك
معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکی :
	۳۸	۱۵	۵	۳	
شاگردان :	۲۰۰۲	٦۱٦۲	۸۵٦	۲۰۷	

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۱	۱۰

ولایت غزنی

موقعیت : ولایت مرکزی
مساحت : ۳۱۳۲۹ کیلو متر مربع
نفوس : ۱۲۳۵٦۲۹
مرکز : غزنی
مربوطات :
۱ ــ لوی ولسوا لی کتواز
۲ ــ ولسوالی مقر
۳ ــ ولسوالی اندر
٤ ــ ولسوالی ناهور
۵ ــ ولسوالی شر ن
٦ ــ ولسوا لی جغتو
۷ ــ ولسوالی جا غوری
۸ ــ ولسوالی قره با غ
۹ ــ ولسوالی مالستان
۱۰ ــ ولسوالی ناوه

١١ – علاقه داری سلطان خیل
١٢ – علاقه داری جانی خیل
١٣ – علاقه داری دیله
١٤– علاقه داری او منه .
١٥ – علاقه داری یو سف خیل .
١٦ – علا قداری آب بند .
١٧ – علا قه داری خواجه عمری .
١٨ – علاقه داری ده یك . (درمکی)
١٩– علاقه داری زنه خان .
٢٠ – علا قه داری گیلان .
٢١– علا قه داری گیرو .
٢٢– و لسوالی وازه خوا .
٢٣ – علاقه داری ورمی .

دریاها : ارغنداب ، غزنی ، آب استاده ، تر نك ، نها ده .

کوتلها : شش گاو ، غو جورك ، مزار ، وور ، وازه خو اه .

پید ا و ا ر : میوه جات حبو بات انواع پوستین و پوستینچه چوب و د ستك .

ذ خایر معدنی : مس آ هن طلا .

مطبوعات : روزنامهٔ سنائی سال تا سیس ١٣٣١

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکی :
	٩٩	٤٥	١٣	٧	
شاگردان :	٨٢٢٣	١٤٢٧١	٢٥١٩	٦٤٩	

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	٢	٤٠

ولایت غورات

مو قعیت : غرب مملکت
مساحت : ٣٥٧٦٢ کیلو متر مر بع
نفو س : ٣٣١٥٥١
مر کز : چغچرا ن
مر بو طا ت :

١– و لسوالی شهرك
٢ – و لسوالی تو لك
٣ – و لسوالی غور و تیوره
٤– و لسوالی لعل و سر جنگل
٥ – ولسوالی پسا بند
٦ – علا قه داری سا غر

دریاها : فراه رود ، هریرود ، مرغاب ، رود ساخر ، رود سر پنك ، رود خم شور .

کو ه ها : سلسله کوه سفید کوه ، سیاه کوه .
کو تلها : کو تل تلخ آب .
پیدا وا ر : گند م جـو .
ذ خا یر معد نی : سر ب .

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکی :
	٨٢	٢٣	٥	٢	١
شاگردان :	٥٣١٧	٥٣٢٠	٥٤٣	١٠٤	٣٦

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	١	١٠

ولایت فاریا ب

مو قعیت : شمال غر ب .
مسا حت : ۲۱۰۳۶ کیلو متر مر بع .
نفو س : ٤٤٥٥٧٨
مـر کـز : مـیـمـنـه
مر بو طا ت :
۱ ـ و لسوالی اند خوی .
۲ـ و لسوالی پښتو نکو ت .
۳ ـ و لسوا لی بلچراغ .
٤ ـ و لسوالی شیرین تگاب .
٥ ـ و لسوا لی قیصار .
٦ ـ و لسوا لی دو لت آ باد .
۷ ـ علا قه داری ا لمار .
۸ ـ و لسوالی درز آب .
۹ ـ علا قه داری کو هستا نات .
۱۰ ـ علا قه داری قر مقول .
۱۱ ـ علا قه داری قر غا ن .
۱۲ ـ علا قه داری خان چار باغ .
دریا ها : میمنه ، قیصار ، شیرین تگا ب .
کـو ه ها : سلسله کوه تیر بند تر کستا ن .
جنگلا ت : پښتون کوت و کو هستان .
پیداوار : قا لین ، قا لینچه ، پـو ست قـره قـل ، حبو با ت و پشم .
ذ خا یر معد نی : گـــو گـــر د .
مطبو عات : رزنامه فاریاب سال تا سیس ۱۳۲۳
معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکی :
	۱۰۶	۸۰	۹	٦	۳
شاگردان :	۷۳٦۸	۷۳۲۰۲	۲۰٦٤	٥۳٦	۲۹۹

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۱	۲٥

ولایت فراه

مو قعیت : ولا یت غر بی .
مسا حت : ٥۹٥۹۰ کیلو متر مر بع .
نـفو س : ۳۲۲۱٥٤
مـر کز : فـــرا ه
مر بو طا ت :
۱ ـ و لسوالی شین د نـد .
۲ ـ و لسوا لی ا نار د ره .
۳ ـ و لسوا لی بکوا .
٤ ـ و لسوا لی بالا بلو ك .
٥ ـ و لسوا لی قلعه کاه .
٦ ـ و لسوا لی پر چمن .
۷ ـ و لسوالی گلستان .
۸ ـ علا قه داری فر سی .
۹ـ علاقه داری خاك سفید .
دریا هـا : فراه رود ، خاشرود فرسی رود شین دند ، هاروت رود ، ما لمند رود ، رود یزد وا ن .
کوه هـــا : سیاه کوه ، کوه مالمند ، سلسله کوه‌افغان، ریگک دوان غـر .
کو تـلـهـا : گردنهٔ خوال ، گر د نهٔ خیر آ باد .

صحرا : دشت بکوا .
پیداوار : جو ، پخته ، گندم .
ذخایر معدنی : مس .
مطبوعات : جریده سیستان سال تاسیس ۱۳۲٦
معارف :

تعدادمکاتب : دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
۵۰	۲۱	۱۱	۲	۱
شاگردان : ۲٤٦۱	۳٤۹٤	۱۳٤٤	۳۱۷	۱٤۵

مراکزصحی : شفاخانه : تعدادبستر :
۱ ۱۵

ولایت کابل

موقعیت : ولایت مرکزی .
مساحت : ۳۵۲۸۰ کیلو متر مربع
نفوس : ۱۳۳۸٦۳۲
مرکز : کابل .
مربوطات :
۱ ـ ولسوالی کوهدامن .
۲ ـ ولسوالی چهاردهی .
۳ ـ ولسوالی پغمان .
٤ ـ ولسوالی شکردره .
۵ ـ ولسوالی قره باغ .
٦ ـ ولسوالی ده سبز .
۷ ـ ولسوالی بگرامی .
۸ ـ ولسوالی سروبی .
۹ ـ علاقه داری خاک جبار .
۱۰ ـ علاقه داری کلکان .
۱۱ ـ علاقه داری استالف .
۱۲ ـ علاقه داری چهار آسیاب .
دریاها : کابل ، لوگر .
کوتلها : یك لنگه ، خیرخانه ، لته بند ، ارغنده .
پیداوار : غله جات، میوه جات تازه و خشك ، ظروف سفالی .
ذخایر معدنی : مس .
فابریکه : نساجی بگرامی و یکتعداد دستگاهای غیر دولتی نساجی ، بافندگی و جراب فی .
رادیو افغانستان
مطبوعات :
روزنامه‌ها :
انیس : بزبان دری سال تاسیس ۱۳۰٦
اصلاح : بزبان پشتو ودری سال تاسیس ۱۳۰۸
هیواد : بزبان پشتو سال تاسیس ۱۳۲۸
کابل‌تایمز : بزبان انگلیسی سال تاسیس ۱۳٤۰

مجلات و جراید :

اسم مجله	صاحب امتیاز	نوع‌انتشار	سال‌تاسیس
اردو	وزارت‌دفاع‌ملی	ماهانه	۱۲۹۹
کابل	پشتوتولنه	ماهانه	۱۳۱۰
اقتصاد	اتاق‌تجارت	هفته‌وار	۱۳۱۰
عرفان	وزارت‌معارف	ماهانه	۱۳۰۱
ژوندون	اطلاعات‌وکلتور	هفته وار	۱۳۳۷
پښتون‌ږغ	رادیوافغانستان	پانزده روزه	۱۳۱۹

د افغانستان گـالـــنی

پیام‌حق	وزارت‌اطلاعات‌وکلتور	ماهانه	۱۳۳۱
سالنامه	وزارت‌اطلاعات‌وکلتور	سالانه	۱۳۱۱
بخوان‌وبدان	وزارت‌معارف	ماهانه	۱۳۳۲
عاطفه	سره‌میاشت	پانزده‌روزه	۱۳٤٦
میرمن	میرمنو ټولنه	ماهانه	۱۳۳۲
هوا	ریاست‌هوایی ملکی	سه‌ماهه	۱۳۳٦
کرهنه	وزارت‌زراعت‌وآبیاری	ماهانه	۱۳۳٤
سیانس	پوهنځی علوم	سه‌ماهه	۱۳٤۲
دکابل پوهنتون	ریاست پوهنتون کابل	ماهانه	۱۳۳۷
آریانا	ریاست‌انجمن‌تاریخ	ماهانه	۱۳۲۱
جغرافیا	پوهنځی‌ادبیات	شش‌ماهه	۱۳٤۰
دافغانستان‌بانك	افغانستان‌بانك	ماهانه	۱۳۳٦
ویسا	پښتني‌تجارتي‌بانك	ماهانه	۱۳۳۳
افغان طبی مجله	پوهنځی طب	سه‌ماهه	۱۳۳٥
حقوق	پوهنځی حقوق	ماهانه	۱۳۳٤
ادب	پوهنځی‌ادبیات	دوماهه	۱۳۳۰
حربی پوهنتون	حربی پوهنتون	سه‌ماهه	۱۳٤۳
زیرمه	ریاست‌لوژستیك	سه‌ماهه	۱۳۳٦
وږمه	پوهنځی ادبیات	دوماهه	۱۳۳٦
اولسی‌جرگه	شورای‌ملی	پانزده‌روزه	۱۳۰۹
افغانستان	ریاست‌انجمن‌تاریخ	سه‌ماهه	۱۳۲٤
دپوهنتون‌خاصه‌خپرونه	پوهنتون کابل	سالانه	۱۳٤٤
تخنیك‌اردو	وزارت‌دفاع	سه‌ماهه	۱۳٤٥
جریدهٔ‌رسمی	وزارت‌عدلیه	پانزده‌روزه	۱۳٤۳
علم و فن	پوهنځی زراعت	سه‌ماهه	۱۳٤۱
انجمن‌رهنمایی خانواده	انجمن رهنمایی‌خانواده	سه‌ماهه	۱۳٤۸
روغتیا	موسسهٔ صحت عامه	دوماهه	۱۳٤٦
پولیس	وزارت داخله	ماهانه	۱۳٤۹
دمحلاتو د پراختیامجله	وزارت‌داخله	چهارماهه	۱۳٤۹
قضا	ستره محکمه	ماهوار	۱۳٤۸
جریده پامیر	کابل ښاروالی	هفته‌وار	۱۳۳۰
جریده سپین‌زر	سپین‌زر شرکت	پانزده‌روزه	۱۳٤٥
جریده گرځندوی	ریاست گرځندوی	پانزده روزه	۱۳٤۹
دکوچنیانو انیس	موسسه‌نشراتی‌انیس	هفته‌وار	۱۳٤۹
لمر	وزارت‌اطلاعات‌وکلتور	ماهوار	۱۳٤۹
شرعیات	پوهنځی شرعیات	ماهوار	۱۳٤۹

جراید غیر دولتی :

افغان ملت	سال‌تاسیس	۱۳٤٤
پیام وجدان	سال‌تاسیس	۱۳٤٤
پرچـــم	سال‌تاسیس	۱۳٤٦
روزنامهٔ کاروان	سال تاسیس	۱۳٤۷

ترجمـــان	سال تاسیس	۱۳٤۷
خیـــبر	سال تاسیس	۱۳٤۷
گهیځ	سال تاسیس	۱۳٤۷
روزنامه سبا	سال تاسیس	۱۳٤۷
روز گار	سال تاسیس	۱۳٤۹

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکی :
	٤۷	۹٤	۱۹	۲۰	۱۳
شاگردان :	۳٤۳۷	۸٦۲۸۵	۲۱۸۳۱	۷۷٦۷	٥٦۷٦

پوهنتون : ۲ تعد ا د محصلین٦۳۳۳ (باستثنای محصلین حربی پوهنتون)
دارالمعلمین عالی کابل : ۱ تعدادمحصلین۵۵۰ (بشمول ۲۸٦ نفر ماموریـن دولت)
پو لی تخنیك : ۱ تعداد محصلین ٤٤۰
انستیتو ت اداره صنعت : ۱
مراکز صحی: ۱۱(باستثنای شفا خا نهای اردو) تعداد بستر ۱۳٦۷

ولایت کاپیسا

موقعیت : ولایت مرکزی
مساحت : ٤٦۵۸ کیلو متر مربع
نفوس : ۳۵۳۳٤٤
مرکــز : محمود راقی
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی تگاب
۲ ـ ولسوالی کوهستان
۳ ـ ولسوالی پنجشیر
٤ ـ ولسوالی نجراب
۵ ـ علاقه داری درنامهٔ کوبند
٦ ـ علا قه‌داری چهار قریه یعنی حصـ اول پنجشیر .
۷ ـ علا قه داری دره هزاره یعنی حصهٔ دوم پنجشیر .
۸ ـ علا قه داری اله سای .

دریا ها : نجراب ، پنجشیر ، تگاب .
کوه ها : سسله کوه هندو کش ، کوه صا فی .
کو تلها : خاواك ، تل ، غرژ غا ن .
پیداوار : توت ، ا نگور ، ا نار ، لبنیات .

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکی :
	۵۹	۱٦	۸	٤	
شاگردان :	۳۲۱۳	۱۱۲٤۷	۲٦۳۳	۵۲۲	

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۱	۱۰

ولایت کندز

مو قعیت : شمال مملکت .
مسا حت : ۸۰۸۵ کیلو متر مر بـع .
نفو س : ٤۱۵۵۸۲
مر کز : کـنـد ز .

مربو طات :
۱ ـ و لسوا لی حضرت ا مام صا حب .
۲ ـ و لسوا لی خان آ باد .
۳ ـ و لسوا لی د شت ا ر چی .
٤ و لسوا لی قلعه ذال .
٥ ـ و لسوا لی چهار د ره .
٦ ـ علا قه داری علی آ باد .
دریا ها : کـنـد ز .
کــو هــا : قره با تور ، کور تا و .
کــو تــل : ایر گنك .
پیداو ا ر : قا لین باب ، پخته، لبلبو ، نیشکر، شالی و خر بو ز ه .
فا بر یکـه : فابریکهٔ سپین زر شر کت .

معارف :

تعدادمکاتب : دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکـی :	
٤٧	۱۹	۱۱	٥	۲	
شاگردان : ٤٤٥٥	۱۲۳۱۷	۱۹۸۹	٤٥۲	٥۸۰	

مراکزصحی : شــفاخــانه :	تعدادبستر :
۹۰	٤

ولایت کند هار

مو قعیــت : جنو ب غر ب .
مسا حت : ٤٥۸۳۳ کیلو متر مر بــع .
نــفــو س : ۷٦۰۸۱۳
مــر کــز : کنــد هـــا ر .
مــر بــو طــا ت :
۱ ـ ولسوال سپین بولد ك .
۲ـ و لسوال ډ نــــډ .
۳ ـ و لسوا لی ا ر غستا ن .
٤ ـ و لسوا لی خا کر یز .
٥ ـ و لسوا لی ا ر غنداب .
٦ـ و لسوال پنجوا یی .
۷ ـ و لسوا لی معرو ف .
۸ ـ و لسوا لی شورا بك .
۹ ـ و لسوا لی شاولی کوت د هله .
۱۰ ـ و لسوا لی میو ند .
۱۱ ـ علا قه دا ری شگه .
۱۲ ـ علا قه داری دا ما ن .
۱۳ ـ علا قه داری غورك .
۱٤ ـ علا قه داری نیش .
۱٥ ـ علا قه داری ر یگ .
دریا ها : ارغستان ، ا رغنداب ، تر نك ، بند د هله، معروف ناوه ، سا لسون ناوه ، دوری‌رود .
کــو هــا : شین غر ، شاه مقصود غر ، کو تکی غر ، زیارت غر ، هدی غر ، لو ړ غر .
پیداو ا ر : میوه جات تازه و خشك ، پشم .
ذ خا یر معد نی : سنگ مر مر ، مس ، طلا ، سرب ، نمك .
فا بر یکــه : فابریکه کشمش پا کی و پشمینه با فی .
مطبو عات : روزنا مهٔ طلو ع ا فغان سال تا سیس۱۳۰۰
مجلهٔ ما ها نهٔ کند هار سال تاسیس۱۳۳۹

معارف :

تعدادمکاتب : دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکـی :
۸۲	۳۳	۱۲	۸	۳
شاگردان : ۳۱۹٦	۱٦۲۸٦	۳٤٤٥	۱۳٤۷	۷۳۲

مراکزصحی : شــفاخــانه :	تعدادبستر :
۲	۱۲۰

ولایت کنر ها

موقعیت : ولایت شرقی .

مساحت : ۹۶۹۳ کیلو متر مربع .

نفوس : ۳۳۷۹۵۳

مرکز : چغه سرای .

مربوطات :

۱ ـ ولسوالی خاص کنر .

۲ ـ ولسوالی بر کنر .

۳ ـ ولسوالی سرکانی .

٤ ـ ولسوالی کامدیش .

۵ ـ ولسوالی چوکی .

٦ ـ ولسوالی درهٔ پیچ .

۷ علاقه داری ناړی .

۸ ـ علاقه داری والگام .

۹ ـ علاقه داری چپه دره .

۱۰ ـ علاقه داری برگ متال .

۱۱ ـ علاقه داری مزارو نور گل .

۱۲ ـ علاقه داری فرنگ .

دریا ها : لندی سین ، کنر سین .

کوتلها : پارون .

معارف :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
تعدادمکاتب :	۸۰	۲٤	۱۰	۵	
شاگردان :	۵۷۵٤	۱۱٤۲٤	۲٦۱۲	۵۹۳	

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	۱	۱۰

ولایت لغمان

موقعیت : ولایت شرقی .

مساحت : ۸۳۳٤ کیلو متر مربع .

نفوس : ۲۲۸۰۹٤

مرکز : میترلام .

مربوطات :

۱ ـ ولسوالی قرغه ئی .

۲ ـ ولسوالی نورستان .

۳ ـ ولسوالی علیشنگ .

٤ ـ ولسوالی علینگار .

۵ ـ علاقه داری کج عزیز خان .

دریا ها : علینگار ، علیشنگ ، یشال ، کابل سین .

کوه ها : کوه کوشت ، مرسمیر .

کوتل : چمار .

پیداوار : برنج ، گندم نیشکر و سبزیجات .

معارف :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
تعدادمکاتب :	۳۷	۲۲	۷	۲	
شاگردان :	۲۸۰۷	۱۱۷۳۲	۲۹۳۱	۸٦٦	

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	۱	۸

ولایت لوگر

موقعیت : ولایت مرکزی .

مساحت : ٤۳۳٤ کیلو متر مربع .

نفوس : ۳۱٦۹۱۱

مـر کـز : بر کی بـر ك .

مـر بـو طـا ت :

۱ ـ و لسوا لی کلنگار .
۲ ـ و لسوا لی محمد آ غه .
۳ ـ و لسوا لی از رو .
٤ ـ علا قه داری چر خ .
٥ ـ علا قه داری خو شی .

دریا ها : دریای لو گر .

کـــو هـا : سپین غــر .

کوتلها : خر پیچك ،لـتـه کو ر ی .

پیداو ا ر : جو ، میوه جات ، بر نج ، گند م .

ذ خا یر معد نی : شیشه ، مس ، کرو میت ، مرمر .

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکـی :
	۳٥	۲٤	۸	۳	
شاگردان :	۲٤۹٤	۱۰۷٥٦	۲٦۹۳	٥۰۲	

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۱	۲٥

ولایت ننگرهار

مو قعیـت : ولا یت شر قی .

مسا حت : ۷۱۷٦ کیلو متر مر بع .

نـفـو س : ۸۳۷۳٥۳

مـر کـز : جلال کوت (جلال آ باد)

مـر بـو طـا ت :

۱ ـ حکو مت کلان شینوار .
۲ ـ و لسوا لی خو گیا نی .
۳ ـ و لسوا لی کـا مه .
٤ ـ و لسوا لی سر خرود .
٥ ـ و لسوا لی رو دا ت .
٦ ـ و لسوالی مهمند دره .
۷ ـ و لسوا لی حصارك .
۸ ـ و لسوالی کوز کنر .
۹ ـ و لسوا لی ا چین .
۱۰ ـ و لسوا لی ده بالا .
۱۱ ـ و لسوالی نا زیان .
۱۲ ـ علا قه داری پچیرواگام .
۱۳ ـ علا قه داری شیر زاد .
۱٤ ـ علا قه داری گو شته .
۱٥ ـ علا قه داری بهسود .
۱٦ ـ علا قه داری درهٔ نور .
۱۷ علا قه داری دربابا .
۱۸ ـ علا قه داری بتی کو ت .
۱۹ ـ علا قه داری چپر هار .
۲۰ ـ علاقه داری لعل پور .

دریا ها : کابل ، سر خ رود ، کنر .

کـــو هـا : تور غر ، سپین غر .

کـو تـل : خـیبـر .

پیداو ا ر : میوه جات ، برنج ، نیشکر .

ذ خا یر معد نی : کرو میت ، تبا شیر .

فا بر یکـه : نسا جی .

مطبو عات : روزنامهٔ ننگر هار سال تا سیس ۱۲۹۸
مجلهٔ ما هوار ننگر هار سال تاسیس ۱۳۳۷

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکـی :
	۷۲	٤۸	۱٤	۸	۲
شاگردان :	٤۱٤٦	۷٤٦۹	۲۹۹۹٦	۲٥۲۰	۱۰۲٦

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :	پـوهنتون :		تعداد محصلین
	۳	۱۲٤	۱	ـ	۳۱٦

ولایت وردك

موقعیت : ولایت مرکزی .
مساحت : ۱۰٦۷٥ کیلو متر مربع .
نفوس : ٤۲٦۰۲۱
مرکز : میدان شبار .

مربوطات :
۱ ـ ولسوالی بهسود .
۲ ـ ولسوالی سید آباد .
۳ ـ ولسوالی چك .
٤ ولسوالی حصهٔ اول بهسود .
٥ ـ علاقه داری نرخ .
٦ ـ علاقه داری جلریز .
۷ ـ علاقه داری دایمیر داد .
۸ ـ علاقه داری جغتو .

دریا ها : هلمند رود .
کوه ها : کوه بابا ، کوه فولادی ، سلسله کوه پغمان .
کوتلها : اونی ، شش گاو ، ملا یعقوب .
پیداوار : انواع غله جات .
ذخایر معدنی : سرب ، ابرك .
معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
	۲۹	۱۹	۱۱	۳	
شاگردان :	۲۷۷۰	۸۸۰۷	۲۰٤۷	۳۱٤	

ولایت هرات

موقعیت : غرب کشور .
مساحت : ٤۱۷۱۸ کیلو متر مربع .
نفوس : ۷۰۲۹۹۲
مرکز : هرات .
مربوطات :
۱ ـ ولسوالی انجیل .
۲ ـ ولسوالی غوریان .
۳ ـ ولسوالی پښتون زرغون .
٤ ـ ولسوالی گلران .
٥ ـ ولسوالی کشك .
٦ ـ ولسوالی اوبه .
۷ ـ ولسوالی گذره .
۸ ـ ولسوالی کرخ .
۹ ولسوالی زنده جان .
۱۰ ـ ولسوالی کهسان .
۱۱ ـ ولسوالی ادرسکن .
۱۲ ـ علاقه داری چشت شریف .

دریا ها : دریای هریرود ، جوی درآب ، رود شورآب، رود گلران ، رود کرخ ، دریای اولنگ رود گز .

کــو هــا : سفید کوه (فیروز کوه).
کو تلها : رباط ، سرخ ، تلغ آب ، خوش ر با ط .
پیداو ا ر : پخته ، برنج ، گندم ، گلیم و قا لین باب .
ذ خا یر معد نی : آهن ، ز غال ، نمك .
فا بر یکـه : سمنت و نسا جی .
مطبو عات : روزنامهٔ اتفاق ا سلام سال‌تاسیس ۱۲۹۸
مجلهٔ ما هوار هرات سال تا سیس ۱۳۲٦ .
مجلهٔ ما هوار مهری سال تا سیس ۱۳۳۷ .

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتي :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســـه :	مسلکــی :
	۷۲	۵۱	۱۳	٥	٤
شاگردان :	۳۸٤۷	۲۲۹۸۸	۳۲۳٥	۱۳٦۲	

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۲	٦۰

ولایت هیلـمند

مو قعیــت : جنوب غر ب
مسا حت : ٥۳۱۸۸ کیلو متر مر بع .
نـفـو س : ۳۲٥٤۹۱
مــر کــز : بست .
مــر بــو طــا ت :

۱ ــ و لسوا لی نهر سراج .
۲ ــ و لسوا لی مو سی قلعه .
۳ ــ و لسوا لی نو زا د .
٤ ــ و لسوا لی گر مسیر .
٥ ــ و لسوا لی ناد علی .
٦ ــ و لسوا لی ناوه بارکزا یی .
۷ ــ و لسوا لی با غران .
۸ ــ و لسوا لی د یشو .
۹ ــ علا قه داری را شیر .
۱۰ ــ علا قه داری کجکی .
۱۱ ــ علا قه داری ر یگ .
۱٤ ــ علاقه داری سار بان قلعه .

در یــا ها : هلمند ، رود موسی قلعه ، رود بــا نی ، بند کجکی ، نو زا د رود .
کــو هــا : سلسله کوه بغران ، نوزاد کوه ، خا نشین کوه ، ملك دوکان ، کوه کشته گان .
کو تلها : کو تل شیبا ن .
پیدا و ا ر : جو ، پخته ، گند م میوه جـات گـلیم ، لبنیات ، سنگ مر مر .
ذ خا یر معد نی : نـمـك .
فا بر یکـه : رو غن نبا تی .
مطبو عات : جریده هلمند سا ل تا سیس ۱۳۳۳ .

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتي :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســـه :	مسلکــی :
	٥۹	۳٥	۱۲	٦	۱
شاگردان :	۳۹۲۰	۱۳٤۸۱	۱۹۲۸	۳٤۳	۲۰۹

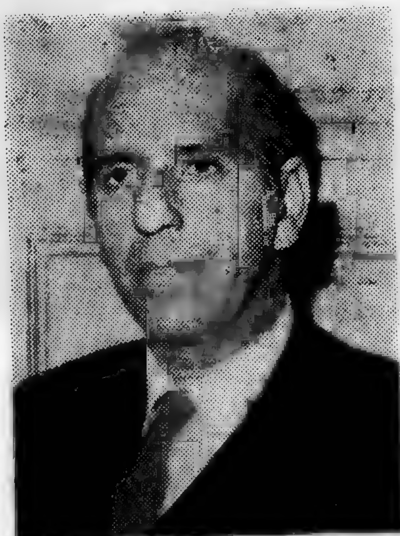
مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۲	۷۰

جلالتمآب نور احمد اعتمادی صدر اعظم
و
وزیر امور خارجه

بناغلی عبد الله یفتلی
معاون اول صدارت

دکتور عبدالقیوم معاون دوم صدارت
ووزیر معارف

ستر جنرال خان محمد
وزیر د فاع ملی

ا نجنیر محمد بشیر لودین
و زیرد ا خله

پو هندوی عبدالستار سیر ت
و زیر عد لیه

پو هنوال د کتور عبدالوا حد سرا بی
و زیر پلان

د کتور محمد اما ن
وزیر مالیه

دکتور محمد اکبر عمر
وزیر تجارت

انجنیر محمد یعقوب لعلی
و زیر فوا ید عا مه

ا نجنیر محمد عظیم گران
و زیر مخابرات

بناغلی ا مان ا لله منصوری
وزیر معادن و صنایع

پو هانـد محمد أ برا هیم مجید سراج
و زیر صحیه

بنـا غلـی عبد ا لحکـیم
وزیر زراعت و آبیاری

پوهندوی غلام علی آئین
وزیر مشاور

میرمن شفیقه ضیائی
وزیر مشاور

ښاغلی سید مسعود پوهنیار
رئیس مستقل قبایل

قوه اجرائیه

بیانیه های بناغلی اعتمادی صدراعظم

به مناسبت حلول سال ۱۳۴۹

بنام خداوند بخشاینده مهربان !

هموطنان عزیز ، خواهران و برادران !
دیروز سالی از زندگی کشور ماگذشت امروز در آستان یکسال دیگر قرارداریم سال نو نهار نو وروز نو .
بیایید این سال را باخوشبینی آغاز کنیم واین سال را سال پیشرفت سال عمران و آبادی ، سا ل هم آهنگی و تفا هم ، سال پیشبرد عدا لت ، سال‌جهاد با مفاسداخلاقی واجتماعی ، جهاد با جهل و بیسوادی ،جهاد بافقر و گرسنگی و جهاد با مرض ونا توانی بنامیم .
بیائید در این سال نو برای سربلند ی افغانستان بر شالودهٔ متین خصو صیا ت اصیل ملی افغانی برای حیا ت نوین حیا ت فردا ، فردا ی مسعود ومر فه قد م ها ی‌جدی تر برداریم . همین تصمیم و حر کت‌دسته جمعی ومجا هدا ت مانشانهٔ تحو ل زندگی ملت ماست واین زندگی مایهٔ امید وار ی و خوشبینی است .

خواهران وبرادران عزیز !
ملتفت باشیم تحول مستلزم اعما ل و شرایطی است که ما باید خود را آمادهٔقبول ان کنیم محیط خود را با مقتضیا ت ان موافق سازیم تنها از یك تحول صر ف بنام امید موفقیت نمیتوا ن داشت . برای پیشبرد تحول اولتر از همه باید افکار متر قی و ارزنده را در جامعهٔ خود تقویت وانکشا ف دهیم ودر پر تو این این افکار ارزنده‌ومترقی که سر اغاز هر تحول سلیم است باانطباق به فلسفه و رو ح این تحول در ك عمیق ماهیت واصا لت ان فهمیده ازان استفاده نمائیم .
تاریخ نشان داده ملتی در زند گی موفق بوده است که تحول را خود شناخته و خود هوشیارانه از ان استقبال کرده است . تجارب شاهداست مللی که از امتیازا ت و حقوق خود در مسیر تحول هوشیارنه ومثبت استفاده نکرده اند چه گونه تحـول را در مملکت خویش آلودهٔ اغراض وبازیچهٔناآگاهی ها گر دانیده اند .
اعلان جهاد ملی به مقابل مفاسد یکی از تدابیر یست برای موفقیت یك تحو ل سلیم وسلامت محیط که دیمو کراسی در ان‌نضج میگیرد و نمو می نماید .

جهادیکه به سویهٔ ملی به مقابل مفا سد وعوامل فساد اعلان شده است درحقیقت‌جهاد به مقابل عواملیست که سلامت جامعـــه را تهدید میکند و تحول را متاثر میسازد .
ما این جهاد را جهاد مقد س مردم ،جهاد متفکرین ، جهاد روشنفکران ، جهاد استادان جهاد دانشمندان جهاد نو یسندگان و جهاد جوانان می خوانیم .

امروز ما مجادله با فسادوعوامل آنراشعار داده ایم وبنام جهاد ملی قیام علیه انها را صلای عام زده ایم . حکو مت با توجه بــه اصالت تحولیکه در افغانستان پدیدآمده‌است اصالت از تفکر و اصا لت عمل جوانان ، روشنفکران ومردم را برای پیشروی‌وموفقیت ابن جهاد و این تحول توقع دارد .

هر نیرو ی ملی و طرز تفکر یکه به‌سوی این مبارزۀ مشترك با ما هم گام میشود هم رزم ماست .

حکومت با واقعبینی به اختلاف سلیقه و طرزالعمل سایر نیرو ها مستشعر ا ست .

افراد ، طبقات ونیرو های ملی یك مملکت میتوانند در حدود قانون روش های مختلف داشته باشند . ملت ها علاوه از خواسته های انفرادی یك نصب العین مشتـر ك و عمو می نیز دارند که ان عبار ت‌ازنصب‌العین ملی است و همین نصب العین است که بحیث یك هدف غائی و یك نقطۀ اسـتناد سر نوشت مملکت و ملت را تعیین میکند .

شعار **خدا ، وطن ، شاه** حکومت راباسایر نیرو هاییکه افغانستان را برای افغانستان خواسته و منافع مقدس ملی وسلا مت یك افغانستان آزاد ، آباد و مر فه را در زیراین شعار میخوا هد در یك جبهه قرار میدهد .

این شعار تما م افراد مـلت را بـدو ن تفریق مذهب ، زبان ، قوم و قبیله در زیر سایۀ خود پناه مید هد .

ما امروز کاملا متیقن هستیم با ید برای مردم و مملکت کار مزید ی بشود سعـی ما اینست حکو مت ، حکو مت عمل ومنطق باشد و مرد م با روشن بینی فر صـــت قضاوت واقعی داشته باشند .

ما مردم را عامل اصلی پیشر فـت در مملکت میدانیم و عقیده داریم تا زما نیکه مردم سهم درست وصمیمی در اجرا ی‌امور نگیر ند پیشر فت مطلوب میسر نخوا هـد بـــود .

توقع ما از مرد م ما اینست تا در راه ایجاد یك آ را مش فکری همکاری نمایند و موقع ند هند بروز اشتعالات ، تشنج‌فکر ی وتشتت فرصت اصلاحا ت را محدودبسازد.

حکو مت وظیفه خود میداند آنچه راخلاف قانون است بدست قانون بسپارد تا از راه قانون حرمت قانون حفظ گردد .

بمیان آوردن توازن در قبا ل افراط و تفریط وایجاد تعادل در جامعه‌یکی‌ازبزرگترین و مهمترین مسایل امروزی ماست .

به منظور تامین مصو نیت ذهنی ورفاه مادی برای همه مردم کشور باید نیرو ها ی مولد از زیر تاثیر اجراآت واستفاده ها ی سوء کشیده شود وبا حفظ منافع نسبی همه طبقات مملکت بصور ت مسا لمت آمیز به اساس طرح وضع شده و مطابق قـــانو ن اساسی وسائر قوانین مملکت صورت‌بگیرد .

باید در نظر داشت حدودیکه حکو مت در داخل ان به خدمت مردم تلاش دارد حدود قانون است تنها در چنین حدود حکو مـت میتواند سرعت وبهبود مطلوب را در ارتقاء وانکشا ف ملی تامین نماید .

این مرام اولتر از همه نیاز مند با کفایت ساختن اعظمی دستگاه اداری حکو مت است که باید مجهز با مسا عد ترین فلسفۀاداری و مناسبتر ین قوانین و مقررا ت ومامورین دارای عالیترین حس خد مت گذاری با شد تا بتواند جوابده مقتضیا ت انکشا ف سریع ملی گردد .

جوانان وشناخت مسایل و مشکلات آنها یکی دیگر از مسایل مهمی است که حکو مت با ان منهمك است ما آرزو مندیم جوانا ن در نهضت افغانستان بار سنگینتر مسئولیت را بدوش بگیر ند . ما علاقمند هستیم جوانان مادر طلیعۀ این نهضت و جنبش که اغازیك دورۀ جدید تعیین راه و هد ف نیز میباشد مسایل را به صور ت عمیق در ك کنند و تشخیص نمایند .

با این آرزو مند ی ها سال نو را با تمنیا ت صمیمی بحضور اعلیحضرت‌همایونی وعلیاحضرت ملکۀ معظمه به ملت نجیب‌افغان وبرادران پښتونستان ما تبریك میگو یـم واز درگاه خداوند بزرگ در آستا ن ایـن سال نو سعادت کشور ما ، تقو یت صلح وسلام گیتی ، همکاری بین المللی وسعادت بشر یت را نیاز میکنم .

هموطنان عزیز ، خواهران وبرادران من !
بیائید تجدید سال را با تجدید تصمیم توام سازیم و سال ۱۳۴۹ را سال تصمیم سال مبارزه با مفاسد ، سال کار وسال تولید برای پیشرفت و سوی بلـــندی افغانستان عزیز اعلان کنیم و خود را همه وقف آن سازیم وهمه به سهم خود وبه توان خود در پیشبرد این اهداف عالی بحیث مجاهدین جهاد ملی سهم مثبت بگیریم .

به مناسبت پنجاه ودومین سالگرد

استرداد استقلال وطن

بنام خداوند بخشانیدهٔ مهربان !
هموطنان ، خواهران و برادران !

سالگرد استقلال کشور را بحضـــور اعلیحضرت همایونی حامی اســـتقلال و علیاحضرت ملکهٔ معظمه و همه خواهران و برادران خود تبریك میگوییم .

پنجاه و دوسال قبل از این در پایان مجاهدات طولانی پیروزی بزرگی نصیب ما گردید این پیروزی استرداد استقلال سیاسی کشور را با خود داشت وازان زمان افغانستان امروز پی ریزی شد .

دیروز برای استرداد استقلال مبارزه داشتیم و أمروز برای حفظ استقلال و منافع ملی مجاهده داریم این مجاهدات پیگیر دوامدار است . گذشت زمان مسئولیت ما را در قبال این وظیفه بزرگ ملی هر روز داشتیم و امروز برای حفظ استقلال ومنافع ملی مجاهده داریم این مجاهدات پی گیرو سنگینتر میسازد . ما باین احساس سالگرد استقلال وطن را هر سال تجلیل میکنیم و با این تجلیل به بزرگی و سنگینی وظایف ملی خود بیشتر ملتفت میشویم شناخت ارزش های اساسی استقلال سیاســی ، استقلال اقتصادی و ترقیات فرهنگی که پایه های حیات ملی را مستحکم مـی دارد از وجائب مادر راه ارتقا و نهضت های مترقی ملی است برای ایفای این وجائب به ارزیابی سلیم واقعیت ها در جهت تحکیم حیات ملی با اتحاد و همبستگی کامل به وحدت نظر وعمل نیاز مندیم موقف امروز و مسئولیت ما تقاضا دارد با حفظ معتقدات ممیزات و سنن ملي و هم آهنگی با عصر وزمان مسیر حرکت خود را با موازین ملی خود تشخیص وتعیین نماییم . موفقیت در این راه وتوصل باین اهداف عالی را باید بیش از همه در استعداد خلاقهٔ مردم کشور و اســـتفاده از ثروت های بشری وطبیعی در خود کشور جستجو کرد .

کشور از همه مردم وطن است در اهداف ملی همه افراد کشور مساویانه سهم دارند. نظام ملی ودیموکراسی این فرصت را با صلای علم به همه افراد وطن عرضه کرده اســـت .

در شرایط کنونی حیات مرفه مستلزم پی ریزی وپیشبرد اهداف سلیم اقتصاد ملی است . ووظیفهٔ جبران عقب ماندگی های اقتصادی و گذاشتن گامهای وسیع به طرف رفاه عمومی بادرنظر گرفتن امکانات موجود قابل توجه عمیق است . این وظیفهٔ همـــه ماست تا همه دست بدست هم به هیم واین مشکلات را با مجاهدات همگانی حل نمائیم .

در پیشبرد این وجیبه ورسیدن بهدف سرمایه نیروی عمل ، نیروی اراده وابتکار خود را با سهمگیری مثبت در اقتصاد ملی چه در ساحه زراعت ، چه در ساحه صنعت وچه در ساحهٔ خدمات اجتماعی طوری بکار اندازیم ، تا موفقیت های اقتصاد فردی به صورت مطلوب به اقتصاد عمومی ممد گردد.

در شرایط کنونی جهان ساحه امـــداد وکمکهای مالی بر کشور های روبه انکشاف از جهات مختلف تنگتر شده است وازجانبی هم ایجابات عصر و زمــــان و از وی پیشرفت وترقی اجازه نمید هدکه سیر انکشاف و عمران بطی شود از اینجا ست مصالح ملی مادر حالیکه به منظور انکشاف مملکت استفاده از کمکهای مالی خارجی را که تحت شرایط مساعد و مناسب بدست آید مطلوب میسازد به پهلوی ان ما راوادار

مینماید که با اصل اتکا بخود متو جه‌گردیم وتاحد ممکن از منابع مالی از ثرو ت های طبیعی از قوای بشر ی واز پیدا وار وطـن استفاده نمائیم .

ما برای بهبود حیات مردم خود بمنظور تامین احتیاجا ت مثبت ملی به تقو یه بنیه ملی ضرور ت داریم این تقویه از طریق توسعه وتزئید در تولید بلند بردن عوا ید فردی و ملی تجدید نظر معقول در تر تیب وتنظیم مالیا ت بطور عادلانه و متر قی‌امکان پذیر است .

برای رسیدن به اهدا ف اصلا حی وهم اهداف ارتقا یی اشترا ك مساعی شوری و حکو مت اساس مهم است این مسا عـــی مشترك میتوانه موید بر داشتن قدم ها ی بزرگ ارتقایی گردد .

خواهران و برادران !

در حیات اجتما عی اساس روش ما احترام حقوق‌فردوحقوق اجتما ع‌بمنظوربنیان‌گذاری‌یك جامعه متوازن سالم و مرفه باساس عدا لت اجتماعی دور از هر نوع افراط و تفریـط میباشد مساعی ما را در انکشا ف رشــد اجتماعی وسیاسی در پیمود ن ایـــن راه قانون اساسی مارهنمایی میکند .

توسعه فهم دیموکراتیك بـرای تـطبیق ارزشهای دیمو کراسی برای استفاده از این ارزشها ایجاب میکند که به وجایب قانو نی وملی خود بهتر ملتفت شویم .

استفاده سلیم از آزادی های قانو نی یکی از پایه های دیمو کراسی ماست واحترا م به این ازادی های قانو نی را هـمگـا نی میدانیم .

مادر راه نو سازی افغانستان بمنظـــور سلامت جامعه باید راه ها ومسیرهای‌جدیدی راطی کنیم بدون انکه تغیری در ماهیت ملی وسنن کشور خود داده باشیم .

امروز همهٔ ما وظیفه داریم با استفاده و اتکاء بر خواسته ها ، تمایلات واقعی باطرح پروگرام های مترقی و ملی از راه تجهیز فکری جامعه ، عقاید افکار ابتکار و استعداد خود را دور از همه تما یلات افراط وتفریط که هر دو به مملکت ما یك پدیده مفید تلقی نشده در چوکا ت قانون اساسی در جهت مصلحت عمو می در راه خدمت بو طن عرضه داریم .

جوانان ما نیرو های خلاق ملی کشــور هستند . امروز وفردا ی کشور بانها تعلق دارد .

این نیرو ها این استعداد ها و ایـــن ارزشها براه سلامت اجتما ع براه ترقی ملی براهیکه جامعه ما میخوا هد براهیکه حیات فردای افغانستان پیشر فته ومر فه ایجا ب میکند از لحاظ مادی ومعنو ی باید ارشاد و رهنمایی گردند .

مطالعه وفهم مسایل اجتما عی در چوکات پروگرام های تعلیمی ورشد ذهنی بـرا ی جوانان از مطالب مورد توجه است تاجوانا ن امروز و رهبران فردای کشور مجهز تر بار ایند .

موفقیت نهضت ملی با تامل وتفکرسنجش وارزیابی علمی مطابق به موازین مـلی در توسعه افق نگاه علمی ، سیاسی‌واجتما عی جوانان مابستگی دارد .

با این تذکار این جشن بزرگ ملی را بجوانان کشور در مرکز وولایا ت صمیمانه تبریك میگویم و متذکر میشو م که ایـــن نیروی ملی یکی از حافظان استقلا ل ملـــی میباشد و ما این ودیعه و میراث گذشتگان خود را بهمین نیرو ی خلاق مـلـی خـــود میسپاریم .

هموطنان عزیز :

سیاست بین المللی افغانستان پیرو ی‌از طریق عنعنو ی بیطر فی مثبت وعدم‌الحا ق وقضاوت ازاد در مورد مسایل بین المللی

افغانستان با حفظ سیا ست آزاد خویش با مسر ت ملاحظه مینما ید خط مشی بیطرفی وعدم الحاق که افغانستان به پیروی‌سیاست عنعنوی خویش مبتکر و پشتیبا ن ان بوده بیش از پیش حتی نزد کشور هایکه منافع مشخص و متباین دارند محل در ك وتفاهم واقع گردیده است و این روش درتقو یت صلح و دوستی و همکاری بین‌المللی‌سودمند وموثر میباشد .

مساعی ما بمنظور توسعه علایق باکشور های منطقه مسا عی ما ، برای توسعه روابط بـا د یـگـر کشو ر هـا ی جـها ن مساعی ، ما در اجتما عا ت بین المللی و موسسه ملل متحد ، مسا عی مادر تماسها و

روابط دو جانبه همه معر ف ارادهٔ ازاده ما و معرفت خد مت بی شائبه مادر راه تحکیم صلح دوستی وازادی وتر قی در جهـا ن میباشد .

درین مرحله زندگی معا صر همکار یهای اقتصادی منطقوی در هر گو شهٔ جهان ایجاد وتقو یت می یابد . افغانستا ن از اصـل همکاری اقتصادی منطقو ی در صور تیکه از تبعیضات و شرایط سیا سی فارغ با شد حمایت میکند . همچنین در زمینه روابط دو جانبهٔ افغانستان حاضر است با همه کشور ها و خاصه کشور های این منطقه جهان هرکدام علایق اقتصا دی خود را متکی برمنافع متقابل وبا ارزو مند ی توسعه مزید ایندهٔ ان تقویت بخشند .

در خلال اوضا ع کنو نی گیتی کشورهای غیر منسلك جهان مساعی مشتر ك خویش را برای رفع کشید گیها وتشئید صلح وسریع ساختن مراحل خلع سلاح عام و تام ،انحلال استعمار ، تقویت ملل متحد واهدا ف ان پیشر فت اقتصادی کشور های در حا لرشد وتوسعه علایق بین المللی بر اسا ســس مساوا ت حقوق بین ملت هاتوسعه می بخشند.

بعد از کنفرانس های ســـران دول و حکو مات کشور های غیر منسلك که او لی در ۱۹٦۱ در بلگراد و دو می در ۱۹٦٤ در قاهره منعقد گردید اکنون بار دیگر کشور های بیطر ف وغیر منسلك برای تبادل افکار و غور مجدد بر طرق تشریك مسا عی بمنظور تامین اهدا ف فوق برای سو مین مـرتبه اجتماع میکنند و افغانستان در اجتما ع لوساکا که بزودی انعقاد می یابد به سویهٔ رئیس حکو مت سهم خوا هد گــــرفت و صمیمانه امید وار است این کنفرانس مهـم در تشئید صلح جهان و همکار ی ورفــاه بشریت به موفقیت نایل اید .

امسال یك ربع قرن از تاسیس ملل متحد میگذرد . درین مدت این موسسه جها نـی خدما ت بزرگ انجام داد اما نزد هــــمه محسوس است که این خدمات وسـیعتر ، موثر تر و قاطع تر بوده میتوانست .کشور های صلحخواه جهان اظهار امید میکنند دورهٔ آینده مجمع عمو می مجال تقو یت ملل متحد را میسر نماید ودر تامین ماهیت جهانشمول موسسه ملل متحد مزید بر این تاخــــیر نیفتد .

با مسرت مشا هده مینمائیم در قارهٔ اروپا از کشیدگیها کاسته میشود و موافقت ها یی صور ت میگیرد که بر اساس ان خطر تصادمات از میان رفته و همکار ی وسیع اقتصا دی و سود مند جانشین ان میشود از جا نب دیگر عقیده داریم رفع کشیدگی در یك منطقه جهان زمانی برای تقویت صلح گیتی واقعا موثر خواهد بود که موازی به ان کشیدگیها از دیگر نوا حی گیتی بر طرف گردد وچنانکه مشاهده مینمائیم در چند ناحیه قارهٔ اسیا منازعاتی موجود است که صلح را دوهرلمحه بخطر انداخته میتواند .

حل این منازعات مستلزم تصمیم راسخ کشور های ذیعلاقه در رعایت رو ح تفاهم واقع بینی و صلح خوا هی میباشد .

سه سال پس از تجاوز اشـغالگـــرانهٔ اسرائیل بر کشور های عربی مقـد مـا ت جستجو ی طرق مسا لمت امیز بمنظور حل وفصل ان مسایل که زاده تجاوز اسرائـیل میباشد تا حد ی فراهم گردیده است .توقع ما انست اشغال نظامی اسرائیل برهمه اراضی ایکه در نتیجه جنگ سه سال قبل بـران تسلط کرده است بشمول قدس شریف خاتمه یابد ونیز برای تامین حقوق غصب شدهٔ مردم عرب فلسطین تضمینات عادلانه فرا هم گردد.

توسعه تصادما ت و دوام نزاع در هندو چین موجب تاسف است .

مسایل هندو چین وقتی حل و فصـــل شده میتواند که حق تعین سر نو شت مردمان کشور های هندو چین بطور ازادانه بدو ن هیچگونه دخالت خار جی رعایت گردد .

تحولات وانکشا فاتیکه در ین اواخـــر باشکستن یك یونت در ساحه پشتونستا ن بوقوع پیوسته است شامل قد می در جهت بهبود وضع میباشد .

حکو مت ومرد م افغانستان که پشتیبانی ایشان از حق تعیین سر نوشت مـــــردم پشتونستان بر اساس علایق تاریخی ،نژادی وفرهنگی می باشد ودر مراحل مختلـــف متکی بر همین اساس بوده است با علاقمندی عمیق مراقب جریان اوضاع انجا میباشند و امید وارند مراحل آینده این تحول متو جه

ومتکی براصل تعین سر نوشت باشـــد با تامین این حق ورفع این یگانه مسئله امکانات وسیع برای توسعه کامل علایق اقتصا دی وفرهنگی افغانستان وپښتونستان متکی بربنیان صله های تاریخی واحساسا ت برادری میسر گـــردد...

خواهران و برادران !

در حیات امروزی تنها عنوان ازادی کافی نیست ، استقلال و جنبه صیانت منا فع ملی مجا هد ت در تامین حیا ت مر فه و استفاده مسکن ونهایی از مزایا ی این آزادی را متوجه فردفرد ملت میسازد. ماته تنها مسئول حفظ و نگهداشت ، استقلال، تمامیت خاك ، صیا نت منافع امروز ی و آینـــده افغانستان هستیم بلکه برای داشتن حیا ت مر فه و پیشر فت نیز و جایب سنگـــین بر دوش داریم .

منافع ملی بر ما حکم میکند برای اعتلای افغانستان ، برای سر بلندی افغانستا ن ، برای سعادت افغانستان ، مصالح ملی را با بالاتر وبر تر از هر گو نه تمایلات و منا فع شخصی قرار دهیم .

درین فرصت که ما خاطرهٔ از خودگذری شهدای ازادی وطن را تجلیل می کنیم به روح اعلیحضر ت شهید سعید محمدنادرشاه غازی محصل استقلال و به روان همهٔ آنانیکه با سربلزی از خود گذری و فداکار ی این ودیعهٔ بزرگ را بما سپرده اند تحیت می فرســـتیم .

خوا هران وبرادران عزیز !

با امید واری بسو ی ایندهٔ مر فه ومسعود پیش میرویم . در این احوال اتکاء ما به خداوند یگانه و به نیرو ی ملی کشور ماست همان نیرو یی که دیروز نجا ت بخشیا ی افغانستان بود همان نیرو امروز ضا من سلامت وسعادت کشور میباشد و همنا ن نیرو همه افراد وطن را در راه سعادت واعتلا ی افغانستان عزیز تحت لوای بزرگ خدا (ج)، وطن وشاه بجا میند هد .

به مناسبت بیست وپنجمین سالگرد

موسسه ملل متحد

(۲ عقرب ۱۳۴۹)

با مرور يك ربع قرن ازتاسیس ملل متحد این سالگرد که با مراسم خاصی درسرتاسر جهان صور ت میگیرد نزد مرد م و حکو مت افغانستان قابل تذکار و تجلیل میباشد .

افغانستان از نخستین اعضا ی ملل متحد میباشد که از بیست و چهار سا ل با یـــن سو با رزو مند ی تا مین صلح و سلام و مطابق سیا ست عنعنو ی دوستی با همـــه ملل جهان وابراز مسا عی برای تحکیم صلح اصول عالیهٔ منشور ملل متحد را پیو سته پشتیبا نی نموده و مینما ید .

خدما ت ملل متحد طی يك ربع قــر ن گذشته بذات خود نمودار اهمیت نقش آن در زند گانی کنو نی جامعهٔ بشر یت میباشد.

ملل متحد و موسسا ت اختصا صی آنچه در ساحهٔ تحکیم صلح وچه درزمینهٔ حمایت از حقوق بشر و پیشر فت کشور ها ی در حال رشد ابراز مسا عی ارزنده مینماید گذشت يك ربع قرن از جانب دیگر ثابت کرد آن آرزو های مرد مان و ملل کــه در منشور ملل متحد شا مل است کاملابرآورده نشده است چنانکه عدم رعایت این اساسات عالیه و عدم رعایت فیصله های نو میر ۱۹۶۷ شورای امنیت وسفارشها ی مجمع عمومی موجبا ت دوام کشید گی ها و ظهور اوضاع خطیر را در جهان بار آورده است .

باوجود آنکه ملل متحد در بارهٔ تا مـــین حقوق مردم عرب فلسطین فیصله ها ی متعدد در طول این سالیان متمادی صادر کرده است اسرائیل در راه تطبیق آنها قد مینگذاشته و به سیاست تجاوز کارانهٔ خود ادامه داده است .

حکو مت افغانستان اظهار امید مینماید مساعی ملل متحد در مورد شرق میانه باساس فیصله نامهٔ نومبر ۱۹۶۷ شورا ی امنیت و از راه مساعی نمایندهٔ مخصو ص آن به نتایج سریع واصل شود که تخلیهٔ اراضی اشغا ل شده عربی قدم اول وتامین حقو ق غصب شده مردمان فلسطین جز مهم آن میباشد .

در مورد کشیدگی ووخامت او ضا ع در

هند چین حکو مت افغنستان یقین داردرعایت موافقتنامه ای ۱۹۵٤ ژنیو که متکی برمنشور ملل متحد میباشد وقطع هر گونه دخا لت خارجی در کشور های هند چین است اساس پایه صلح دوامدار در آنجا شده میتواند .

در حالیکه دوسا ل قبل بیستمین سالگرد صدور اعلامیهٔ جهانی حقوق بشر را تجلیل نمودیم با کمال تاسف مشا هده مینما ئیم تبعیض نژادی هنوز سیا ست رسمی یکعده کشور ها میباشد تاسف مزید در این است بعضی دو ل جهان هنوز در فروختن‌اسلحـه به رژیم تبعیض پرست افریقا ی جنو بی مبادر ت میورزند .

گرچه مدت دهسال از صدور اعـلا میهٔ آزادی کشور های محکوم که مواد آن متکی بر حق تعیین سر نوشت مرد مان و ملل ، مندر جهٔ منشور ملل می باشد سپری شـده است با کما ل نگرا نی مشا هده میکنیم هنوز تسلط خار جی تحت همه اشکا ل و مظاهر آن از میان نرفته وبقایا ی استعمار درنواحی مختلف جهان بمشا هده میرسند .

حکو مت افغانستان همچنا نیکه درکنفرانس های اول و دوم کشور های غیر منسلـــک در بلگراد و قاهره لزو م تقو یت ملل متحد را تاکید کرده بود اخیرا در سو مـــــین کنفرانس کشور های غیر منسلك منعـقدهٔ لوساکا بار دیگر این موقف خودراتاکیدنمود تقویت سازما ن جها نی قبل از همه زمانی تامین شده میتواند که ملل متحد صفت واقعی جهانی بود ن خود را حاصل کند .

افغانستا ن متو قعست که جمهور یـت مردم چین بحیث یگا نه نمایندهٔ قا نو نی آنکشور در ملل متحد هر چه زود تر شناخته شود .

افغانستان همزما ن با دیگر کشور های عضو کنفرانس لوسا کا در بارهٔ تقو یت ملل متحد و در زمینهٔ تحکیم صلح جها نو همکاری بین ملت ها که هد ف منشور ملل متحد وایجاد سازما ن جها نی‌میباشدنظریات مشخصی اظهار داشته است که در اعلا میهٔ لوساکا و فیصله نا مه ها ی مربو ط اندرج گردیده است و امسا ل بحیث یك سندمورد مطالعه مجمع عمو می به همه اعضا ی ملل متحد رسما تسلیم داده شده است .

اکثریت تام اعضا ی ملل متحد کشــور هایی میباشند که در اثر عدم مسا عـد ت روابط اقتصا دی بین المللی و خا صــــه چگونگی روابط خار جی بین المللی فاصلهٔ بزرگی بین معیار تحو ل اقتصا دی شـــا ن و پیشر فت سریع کشور های تر قی یافته بطور روز افزو ن توسعه می یابد وحکومت افغانستان اظهار آرزو مند ی میکند برا ی چارهٔ جو ئی از ین خطر بزرگ با مساعد ت ملل متحد اقداما ت جدی صور ت گیرد .

حکو مت افغانستا ن عزم راســـخ دارد همچنانکه در بیست و چهار سا ل گذشته یعنی از آغاز عضو یت خویش در موسسهٔ ملل متحد تاکنون در راه تامین اهدا ف آن ابراز مجا هد ت کرده است در آینده نیز یکجا با دیگر کشور های صلح خواه در راه تحکیم مبانی امنیت جهانی حق‌تعیین‌سرنوشت مردمان و ملل و همکاری بین المللی صرف مساعی نماید .

با این تائید موقف پایدار افغانســتا ن اظهار امید میکنیم تجلیل بیست‌و پنجمـــین سالگرد ملل متحد آغاز فصل نوینی‌درمساعی ملل گیتی برای موفقیت مزید این سازمان جهانی در نیل به مقاصد عالیه آن باشد .

به‌مناسبت عید سعید فطر

(۹ قوس ۱۳٤۹)

بنام خداوند بخشایندهٔ مهربان !

هموطنان عزیز خواهران و برادران من :

خداوند بزرگ را سپاسگذارم که بـــه تقریب عید سعید فطر ودر پایان انجام یکی از فرایض دینی تبریکا ت صمیمانهٔ خود را بحضور اعلیحضر ت معظم همایو نـــی ، علیاحضرت ملکهٔ معظمه و فرد فرد هموطنان عزیز و برادران پښتونستا نی و تمام ملـل مسلمان جهان ابراز میدارم .

عید سعید فطر که از اعیاد باشکوه‌اسلامی و مبین مفهوم وفلسفه نظام وانضباط طاعات ماه مبارك رمضان است در تشئید عــــزم راسخ گروید گان خدای پاك و تزکیهٔ‌دلهای ایشان نقش عمیق دارد و شکرانه عبادا ت ماه مبارکیست که در طو ل این‌همه‌مسلمانان مساوی بایکدیگر در میدان بندگی به پیروی از فر مان خدای پاك پر داخته اند .

این عید بحیث یکی از سنن وشعایردینی

ما صفای قلب ، نوع خواهی ، محبت و همبستگی را توصیه نموده و تاثیر رو حی انجام مراسم وتشریفا ت آن در توسعهٔ صفات واحساسا ت عالیهٔ انسا نی الــر خاصی دارد .

در حالیکه بکما ل صمیمیت این عید را به همه تهنیت و تبریك میگویم برا یهمه هموطنان از خداوند بزرگ طلب سعاد ت و خوشبختی مینمایم و آرزو میکنم مردم ماایام عید را به خوشی سپری نمایند و با ابراز عطوفت ، سخاو ت ، مهر ومحبت‌واحساسات نیك آنها یی را که به مناسبت عللی ازعلل نتوانسته اند شادی عید را احسا س نمایند با ایفا ی یکی از بزرگترین وظایف مذهبی خود وتجلیل عید به مفهوم واقعی وانسانی آن بخوشی وشادی خود شریك گردانند .

با استفاده از این فرصت نیك و مبار ك بیایید همه از خداوند بزرگ مسئلت کنیم که در پایان این ماه شریف و حلو ل این ایام سعید به همه مادر راه انجام وظایف دینی وملی ما باکمال خلو ص وعــاری از هر گونه اغراض توفیق عنا یت فر ماید و ما را در راه برآوردن مکلفیت های مابخاطر عظمت وبزرگی جامعه ما و سعاد ت مرد م و مملکت ما در جهت خیر وصلاح رهبر ی فر ماید .

دلوی اختر پەمناسبت

دمهربان او ښڼونکی خدای په نا مه !

زماگرانو وطنوالو خویندو او ورونــو !

په دغه وخت‌کښی چه دنړی مسلمانا ن داســلام یو مهم‌رکن‌دخدای پەکور(مکه‌معظمه) کښی ډیر په شانداره ډول‌سره‌سرته رسوی له لوی خدای (ج) څخه دخپلو گرانو وطنوالو او اسلامی امت‌له پاره خیراونیکمرغی‌غواړم او د معظم ټولواك همایونی اعلیحضر ت ، علیاحضرتی معظمی‌ملکی ، گرانو وطنوالو ، پښتونستانی ورڼو او خویندو، دنړی ټولو مسلمانانو ته دلوی اختر مبارکی وایم .

په دغو مبارکو ورځو کښی چه زمونږ د وطنوالو په گډون زیات شمیر خلك چه له مونږ سره داسلام په دین کښی شریکان دی دیوه دینی فرض داداکولو او دنفس د پا ك کولو په غرض پەغونډو سره په یوه ځا ی کښی په یوه وخت کښی او په یو ډول‌جامو کی په هغه ځای کښی چه غنی اوفقیر ،آمر اومامور ، تور اوسپین توپیرسره‌نلری دحج مناسك سرته رسوی .

دخدای(ج) ددغه ژوره‌اوټینگه فلسفه‌مونږته دوطنوالو مسلمانانو اوپه ټولو دنیا کښی دټولو انسانانو دخیر اونیکمرغی له پاره دقربانی، ایثار او فداکار ی درس راکوی څوچه د اسلامی اوملی‌یووالی‌دټینگیدو اوښوکارو نو په سرته رسولوکښی ترپخوااوزیاته برخه‌واخلو.

مونږ دلوی اختراودهغه دجاودانی حماسی یعنی د حضرت ابرا هیم (ع) د ستری‌قربانی چه‌دغه سترکارپه یوه عمیقه اجتماعی مسئله کښی‌دیوه‌لوی واقعیت‌لارښوونکی گرځید لی دی ښه هر کی کوو او ددغو ورځــو ښــه نمانځنه دایثار له ځان څخه تیرید لو یو والی ورورۍ او برابری روحیه له بی‌وزلو سره مرسته او له هغو کسانو سره شفقت اومهربانی بو لو چه په نا مسا عد محیــط کښی له بی وزلی او معیشت له فشار سره مخامخ دی .

اخترو نه دزړو نو دجلبو لو لــه پاره مساعدی ورځی دی زمونږ دټولو وظیفه ده چه هر یو په خپل وار دو روری او یو والی‌په ټینگیدو کښی زړونه خوشا له کړو او له بی وزلوسره مرسته وکړو او په خپلو مینځــو کښی دښه نیت سولی اوصفا او محبت په پیداکولو اوپراختیا کښی یوله بل څخه‌ډیره برخه واخلو . رښتیا نی اختر دنورو له پاره داخترپیدا کول او دنورو په اختر کښی‌دخپل اختر لټول دی .

هیله لرم چه دلوی خدای (ج) مونږ ټولوته ددغو مبارکو ورځو د فیوضو ، حقایقو او معنوی ارزښتونو د پوهی توفیق راکړی اود سعادت او نیکمرغی په تحصیل کښی ټینگه عقیده اونیك عمل راپه برخه کړی .

هیله لرم چه دټولو حج طاعتو نه ، عبادتو نه قبول شی او آرزو لرم چه گران وطنوال داختر مبارکی ورځی په روغتیا او خوشالی سره تیری کړی او دوطن‌دبختیاری‌اوهوسایی په پناه کښی آرام ،هوسا او مسعود اوسی .

بازدید جلالتمآب نوراحمد اعتمادی صدراعظم از صفحات شمال وغرب کشور

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ساعت ده‌ونیم قبل از ظهر روز ۱۴ حمل ۱۳۴۹برای باز دید امور انکشافی ، اداری عمرانی و اجتماعی صفحات شمال و غرب کشوربصوب ولایات سمنگان و مزار شریف عزیمت کردند.

در این مسافرت با بناغلی صدراعظم دوکتور عبدالقیوم معاون دوم صدارت و وزیر معارف ، دوکتور عبدالواحد سرابی وزیر پلان ، انجنیر محمد یعقوب لعلی وزیر فواید عامه ، بناغلی امان الله منصوری‌وزیر معادن و صنایع ، پوهاندوکتورمحمدابراهیم مجید سراج وزیر صحیه ، بناغلی‌عبدالحکیم وزیر زراعت و آبیاری ، بناغلی غلام علی آئین وزیر مشاور ، ویکعده از مامورین و متخصصین وزارتخانه ها همراه بودند .

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم پس از توقف در کلوپ نساجی پلخمری ساعت ده‌ونیم قبل از ظهر ۱۵ حمل با اعضای‌معیتی شان به مرکز ولایت سمنگان مواصلت نمودند .

بناغلی نور احمد اعتمادی‌صدراعظم‌موقعیکه‌از طرف معاریف ولایت سمنگان استقبال میشوند

در مرکز ولایت سمنگان ښاغلی نقیرنبی الفی والی ، تورن جنرال عبدالکریم‌مستغنی قو ماندان قوای نمبر ۱۸ ، ښاغلی عبدالوهاب ملکیار والی بلخ ، وکلا وسنا تور ولا یـت سمنگان ، مامورین ، معاریف ، شاگردا ن معارف اهالی باحرار ت از ښاغلی صدراعظم استقبال کردند .

ښاغلی اعتمادی صدراعظم در مدخل عمارت ښاروالی از طرف متعلما ت با تقدیم دسته های گل و کف زدنها ی ممتد استقبا ل‌شدند.

ښاغلی اعتمادی پس از توقف مختصر در عمارت ښاروالی از جریان کار شفا خا نه سی بستره ایبک که در حال ساختما ناست دیدن نموده ودربارهٔ سرعت عمل و انجا م کار آن به وزیر صحیه هدا یت دادند .

ښاغلی صدراعظم در طو ل راه پلخمر ی وسمنگان از قور یه پسته که در قریهٔ رباتك از طرف ریاست جنگلات وزار ت زرا عت و آبیاری دوسا ل قبل در ساحه دو صـــد جریب زمین احداث گردیده دیدن نمودند . نصف این ساحه را درختان پسته و نصف دیگر آنرا اشجار ارچه ودیگر جنگلات کو هی احتوا نموده است .

فعلا پانزده هزار نهال پسته درسی جریب زمین این قوریه در حال نشو و نماست .

همچنان ښاغلی صدراعظم و وزرای معیتی شان از صیفیهٔ رباتك که در ذروه کو تل رباتك اعمار شده دیدن کردند .

ښاغلی صدراعظم پس از توقف مختصر در ایبك در لیسهٔ اجا نی ملکه رفته ازجریان تدریس آن لیسه دیدن نموده واز بعضـــی شاگردان سوالاتی کردند .

همچنان ښاغلی صدراعظم از شعبهٔ‌حرفوی قالین بافی این لیسه دیدن نمودند .

ښاغلی صدراعظم به انجنیر عبدالله‌برښنا رئیس پلان ریاست شهر سازی و مـدیــر تحقیقا ت آبها ی تحت الارضی در بارهٔ‌مطالعه آبهای تحت الارضی و حفر چاه های عمیق‌برای تهیه آب مشروب ایبك هدایا ت اکید صادر نمودند تا هر چه زود تر مطالعا ت آن آغاز گردد .

ښاغلی صدراعظم سپس از جـــریا ن تدریسی لیسه ایبك دیدن نموده و ازبعضی شاگردان آن لیسه سوالاتی نمودندوشاگردان موفق لیسه های دختران و پسرا ن انجا را مورد مکافا ت قرار دادند .

ښاغلی اعتمادی صدراعظم و ښا غــلی‌دوکتور عبدالقیو م معاو ن صدار ت موقعیکه از جریان درس لیسه ایبك دیدن مینمایند.

همچنان ښاغلی صدراعظم از کتابخا نه لیسه ایبك و صنوف ابتدا یی آن دید ن نمودند .

ښاغلی صدراعظم دربارهٔ تقویهٔ کتابخانه وتهیه بیشتر کتب درسی به موظفین مربوط وزارت معار ف هدایت دادند .

ښاغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم بعداز ظهر روز ۱۵ حمل با معاریف بزرگان قو م ومامورین ولایت سمنگان ملاقا ت نموده‌ضمن تذکر از جریانا ت فعلی مملکت اظهارداشتند که : من در این مسافر ت خود وظیفه دار هستم تا تمنیا ت اعلیحضرت معظم همایو نی پادشاه بزرگ خود را به ملت و فاشعارشان برسانم هد ف ما از ین مسا فر ت اینست که از نزد یك مشاهده نماییم که مرد مدور افتادهٔ وطن ما در چه وضع و شرا یطـــی زندگی میکنند .

ښاغلی اعتمادی اظهار داشتند امروزمشکل بزرگ مملکت مشکلات پولی و تخنیکی‌است‌که باید همهٔ ماچه حکومت وچه مردم‌برای‌حل‌ان فکر و کار نماییم .

ښاغلی اعتمادی گفتند از آرزوهای‌حکومت است تا این مشکلات رفع گردد و یقین دارم که همکاری خود مردم بحیث یك عامل موثر در حل این مشکلات خیلی با ارزش است .

ښاغلی صدراعظم خاطر نشان کردند که شرایط امروزی افغانستان امید وار کننده می باشد اما باید باین شرایط روحیهٔ همـــراه باشد که آن روحیه همکاری و تساند است .

ښاغلی صدراعظم موقف امروزی افغانستان را خیلی حساس خوانده گفتند امروز ما باید همه مساعی و کوشش خود را صرف‌استحکام حیات اقتصادی واجتما عی مملکت بکنیم ،ما مجبوریم امروز با تلاش هر چه‌وسیعتر نیرو های مادی و معنو ی خود راتجهیزنمائیم‌برای این ماءول اگر قدر ت بشر ی ، ما لی و معنوی مردم با امکاناتیکه در دستر س‌حکومت

است یکجا شود بسی مسایل و مشکلا ت ماحل میگردد .

ښاغلی اعتمادی متذکر گردیدند که‌امکانات مالی مملکت با مصا رفیکه در راه خد مت به مردم بعمل می آید هیچ تناسب ندارد . حکومت یکمدهٔ زیاد این کار ها را باقرضه ها و امداد ها اجرا نموده که تادیهٔ آن از یکطرف و انکشا ف مملکت از طرف دیگراین امر را نهایت ضروری میسازد تا مرد م نیز در اقتصاد ملی خود سهم بگیرند و کوشش نهایی شود تا تولید در مملکت زیاد گرددوبه اثر آن بهبودی در وضع زند گی مرد م‌بعمل آید .

ښاغلی اعتمادی اظهار داشتند حکو مـت و مامورین ان خدمتگار مردم هستند وکمك مردم به حکو مت در حقیقت کمك بخودمردم اســـت .

ښاغلی صدراعظم اظهار داشتند مـــا در خدمت شما به نزد خدای خود و به نزدپادشاه خود مسئولیت داریم ما این وظیفه را وتمام مسئولیت آن را تنها برای انجام خدمت‌مفید بوطن قبول کرده ایم . ښاغلی نور احمـــد اعتمادی صدراعظم در موضوع مبارزه بامفاسد گفتند حکو مت جهاد ملی را به مقابل‌مفاسد وعوامل آن اعلان کرده است موفقیت آن‌جهاد تنها به مساعی حکو مت ناممکن بوده برخود مردم است تا در آن سهم بگیرند و هر یك بنوبهٔ خود و در حصهٔ خود بافساد ومفاسد مبارزه نمایند .

ښاغلی صدراعظم اظهار داشتند که مـــا این مبارزه را به توکل خدا ی (ج) خـــود برهنما یی پادشاه خود و به پشتیبا نی مردم خود آغاز کرده ایم و میخوا هیم درین راه استوار پیش برویم و سهم خود را درانجام وجایب ملی ایفا نماییم در این مـــلاقا ت ښاغلی صدراعظم با مردم که هیچ یك از مامورین حکو متی موجود نبود از مردم‌خواهش کردند تا مشکلات و شکایا ت خود را از دستگاه اداری به ایشا ن بی پرده و بدو ن هر نوع اندیشه اظهار نمایند .

در ملاقات جداگانه با مامورین ولایـــت ښاغلی صدراعظم به آنها خاطر نشان کردند که مامورین باید حقیقتا خدمتگار حقیقی‌مردم باشند .

ښاغلی اعتمادی گفتند که مامورین‌حکومت ممثل نظام میباشند . هر حرکت شان‌تمنیات نظامی را باید تمثیل کنند که افغانستا ن بروی آن نظام استوار است .

ښاغلی اعتمادی متذکر شدند که همکاران ومامورین حکو مت باید واقعا فکر تر قی خوا هی وایمان به پیشرفت داشته با شند ښاغلی اعتمادی افزودند که : ارزش ماوابسته به شایستگی ، ، صمیمیت ، فدا کار ی و خدمتگذاری به مردم است . و ما با ید این شایستگی را به مردم خود از خود نشا ن داده بتوانیم .

مامورین حکومت باید با ابراز خدمت‌واقعی اعتماد مردم را جلب نمایند زیرا ما مورین حکو مت در ایجادیك‌فضای صمیمی‌وهم‌آهنگی بین مردم و حکو مت اثر خاصی دارند .

مامورین حکومت در مجادله با مفاسدبحیث مجا هد ین جهاد ملی دوش بدوش مرد م باید امتحان بدهند تا مردم ما قانع شده و بدانند که واقعاآرزو و امکانات اصلا حا ت وجود دارد .

ښاغلی نور اعتمادی صدراعظم ساعت‌شش و نیم شام روز ۱۵ حمل یك اجتما ع‌معاریف طلاب معارف اعم از متعلمین و متعلما ت در باغ جهان نما ی خلم ضمن بیانیهٔ گفتند وظیفهٔ دارم تمنیا ت اعلیحضرت پادشاه‌محبوب خود را که چند روز قبل در شهر باستا نی شما شاهد احساسا ت رعایای وفاشعارشان بودند به شما ابلاغ نمایم .

ښاغلی اعتمادی گفتند ما بحیث اعضا ی حکو مت وظیفه خود میدانیم که ا زنزدیك‌با مردم به تماس باشیم تا مشکلات مردم رابهتر درك کرده ودر حدود امکاناتیکه به ما میسر است در راه خدمت به مردم ووضع بهـــتر زندگی مردم قدم بر داریم .

ښاغلی صدراعظم اهل معار ف را مخا طب قرار داده گفتند نسل جوان امروز مملکت دختران و پسرانیکه مشغول تحصیل هستند امید آیندهٔ مملکت میباشند .

ښاغلی اعتمادی علاوه کردند ما آرزوداریم وملت افغانستان آرزو دارد که جوانا ن مملکت اولاد یکه فردا مسئوولیت کشور بدو شــ آنها می افتد فر زندانی باشند که آنها تحت شعار خدا ، وطن وپادشاه نا موس مملکت ، اساسا ت مذهبی و منافع ملی افغانستا ن را حفظ نمایند .

ښاغلی صدراعظم نقش معار ف را درارتقای کشور توضیح نموده اضافه کردند امروز مردم کشور ما نگران هستند وباید اطمینا نداشته باشیم وقتیکه ما این امانت را به دو شــ جوانان امروز که مسئوولین فر دای کشور میباشند می سپاریم مطمئن باشیم که ایــن مسئوولیت را به دسته های سالم و دستهای با کفیا ت سپرده ایم .

ښاغلی اعتمادی گفتار خود را ادامه داده علاوه کردند که نسل امروز خاصتاً حکو مت شما بحیث قوهٔ اجرائیه مسئوولیت بزر گی دارد و این مسئوولیت را در قبا ل آینــدهٔ کشور انجام مید هد . ښاغلی صدراعظم علاوه کردند که در حدود توا ن از هیچ گو نه بذل مساعی برا ی بلند بردن سطح ذهنی وعلمی متعلمین در کشور ، برا ی فرا هم کرد ن شرایط بهتر تحصیل ورشد سویهٔ‌علمی‌جوانان مملکت ، برای شنا خت و تشخیص واقعــی وحل مسایل مضایقه نخوا هیم کرد .

ښاغلی صدراعظم گفتند مردم افغانستا ن بطور عموم در طول زما ن نشان داده اند که با علاقه مندی خاصی که بخا ك خود وبوطن خود داشته اند در روز های تاریك و روشن افــغــانستا ن در صـــف او ل قـــرار گرفته و هیچ وقت از قبول مسئوولیت قد می به عقب نکشیده اند .

ښاغلی صدراعظم علاوه کردند که ما می بینیم که مردم ما اولاد همان مردان وطــن پرستی هستند که از مسئو لیت هرا س نکرده و مسئوولیتی را که از گذشته برا ی شان سپرده شده انجام داده اند و ما نیز امروز که متکفل حفظ ناموس مملکت ، منافع ملی ورسانیدن مملکت به یك سویهٔ ایکه به مقتضیات عصر امروز و فردا جواب ده باشد صرف مساعی میکنیم .

ښاغلی صدراعظم در ختم بیانیهٔ شان‌گفتند

دعای من اینست که خداوند بزرگ مطابق به تمنیات اعلیحضرت پادشاه محبوب ما به همهٔ ماوشما توفیق مزید خدمتگذاری عنا یت کند تا مسئوولیت های خود را بهتر درک کرده و در این راهیکه همهٔ ما بسوی هدف مشترک ومجموعی برای خیر وسعادت کشور حرکت میکنیم توفیق با ما همراه باشد.

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعـــظم و ذوات معیتی شان ساعت هشتو نیم شبه ۱۵ حمل به مزار شریف مواصلت نمودند.

در حد فاصل بین ولایات سمنگان و بلخ بناغلی ملکیار والی بلخ ، تورن جـــنرال مستغنی قوماندان قوای نمبر ۱۸ وکلای ولایت بلخ در ولسی جرگه ، مامورین عالیرتبه ، روسای موسسا ت صناعتی وتجار ومعاریف ولایت بلخ از بناغلی صدراعظم استقبا ل نمودند.

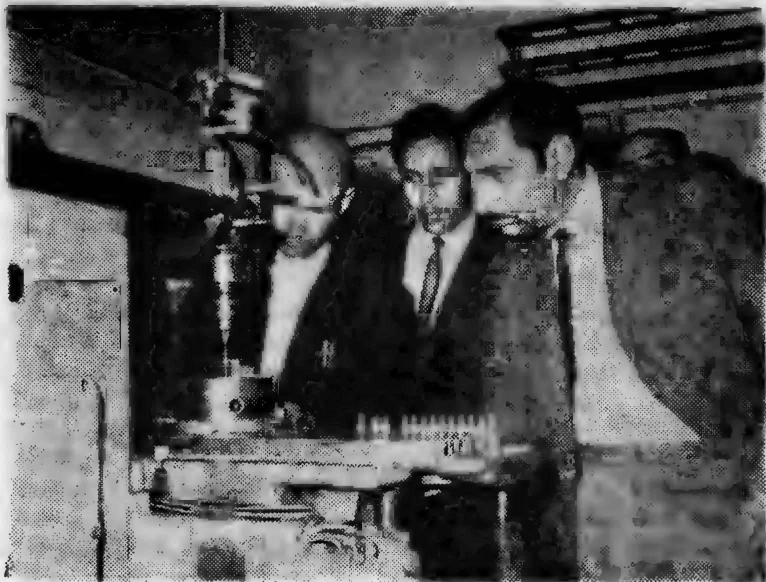
بناغلی صدراعظم ووزرای معیتی شان پس از مصافحه واحوال پرسی مستقبلین درمقابل روضهٔ شاه ولایتمآب از موتر پیاده شده سلام گارد احترام را قبول وآنرا معاینه نمودند.

سپس بناغلی اعتمادی وهمراهان شا نبه مزار مطهر خلیفهٔ چهارم (رض) رفته به روح پرفتوح حضرت علی کرم الله وجهه دعـــا نمودنـــد.

بناغلی صدراعظم وهمراهان شان ساعت ده قبل از ظهر روز ۱٦ حمل در ساحهٔ کار پروژه ها ی کود وبرق مواصلت نموده پس از استماع راپور پیشرفت کار از قسمت های مختلف سا حهٔ پروژه های مذکور مفصلا دیدن نمودند.

بناغلی صدراعظم و همراهان شا ن ازمنازل رهایش متخصصین که در ساحهٔ سه صـــد جریب زمین تحت اعمار بوده است یک تعداد آن تکمیل و مورداستفاده قرارگرفته است نیزدیدن نمودند.

بناغلی صدراعظم ووزراء معیتی شـــا ن قبل از ظهر همین روز به روضهٔ مبار که رفته و پس از اتحا ف دعا از تما م قسمت ها ی

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ضمن بازدید شان از فابریکه های کودو بر ق حرار تی مزار شر یف از طرز فعا لیت یکي از ماشین ها دیدن فر مودند

تعمیر واطراف آن مفصلا دید ن‌ها نمودند .
بناغلی صدراعظم همچنان صبح روز مذکور از تعمیر نیم کاره مهمان خانهٔ دولتی که در پنج طبقه اعمار شده دیدن نمودند ودرمورد اصلاح بعضی از قسمت نقشهٔ ان و اکما ل تعمیر به وزیر فواید عامــه ورئیـس پـلان ریاست شهرسازی هدا یت دادند .

بناغلی اعتمادی صدارعظم حین باز دیـد از تعمیرا ت روضهٔ شاه ولایتما ب احیا ی صنعت کاشی کار ی را ضرور ی خوانده وبه والی بلخ هدایت دادند که تاسیس فابر یکهٔ کوچك کاشی سازی که در آن هنر مندا ن ماهر این فن در احیا ی صنعت سهم بگیرند مطالعه شود .

بناغلی اعتمادی صدراعظم موقعیکه درباره احیای صنعت کاشی کاری روضه‌شاه‌ولایتماب بوالی مزار شریف هدایت لازمه مید هند

بناغلی نوراحمداعتمادی صـدراعظم ساعت ٤ بعد از ظهر ١٦ حمل٤٩ درسلام‌خانه‌درحالیکه مامورین ومنسوبین ولایت حاضر بودند بامردم تبادل افکار نمودند .
بناغلی نور احمد اعتمادی بعد از استماع بیانات استقبالیه مردم به آنهاخاطرنشان‌کردند که من وهمکاران من درولایت شما آمده‌ایـم تا به احتیاجات شما بهتر آشنا شـویم ودر رفع آن تاآنجائیکه مقدور است بکوشیم ویا به شما مشوره بد هیم دیدار قیافه های باز بشاش وامید وار شما به ما مسر ت میدهد.
بناغلی صدراعظم در محضر مردم وظا یف حکو مت خود را خدمت به مردم و در ك و تشخیص مشکلات و مسایل مردم خوانده‌گفتند حکومت در راه برآورد ن تمنیا ت احتیا جا ت وضرورریا ت آنها در حدود امکانات قدم ها ی سود مند وموثر میگذارد .

بناغلی اعتمادی اظهار داشتند ما با ید مسایل کشور را عمیقا در ك کـــنیم و در تشخیص آن آگاهی و بصیر ت به خرج دهیم.
بناغلی صدراعظم خاطر نشان نمودند مـا امروز نظر به موقف مملکت خود بــرا ی پیشرفت مملکت باید مسا عی خود را در دو جهت بکار ببریم یکی مبارزه با موانع‌پیشرفت ودوم اهتمام در تهیه وسایل پیشر فت .

بناغلی صدراعظم اظهار داشتند که برا ی پیشرفت وتهیهٔ زندگی مرفه ، ما محتا ج به یك کوشش بزرگ برای بمیان آمد ن وضع بهتر اقتصادی هستیم . یك اقتصادقوی وسالم که بتواند مردم ما را به آینده امیدوار سازد واز یك آینده بهتر نوید بد هد .

بناغلی صدراعظم گفتند ما مجبور هستیم مملکت خود را بسوی هد فهای اقتصادی سالم ومترقی سوق بدهیم وبا استفاده ازهمه امکانات که میسر گردد سویه زندگی مردم خودرا بالا ببریم . و امید رفاهیت عمومی را فراهم کنیم.

بناغلی اعتمادی بیان داشتند به صور ت عموم یافتن راه حل مشکلات وایجاد یك تحر یك اقتصادی در ممالك بسویهٔ ما منوط باایجادمنابع مالی وتولیدی است که آنهم مستلزم همکاری وسهم گیری مردم میباشد .

بناغلی صدراعظم حکو مت راحامی وپشتیبان قانون خوانده گفتند همانطوریکه حکومت به قانون و حقوق مردم احترام میگذاردباقدرت کامل در مقابل عدم مراعات قانون می ایستد .

بناغلی اعتمادی حفظ حدود قانون رامحترم خوا نده گفتند ما عقیده دار یم کـه در پنـاه انضـبا ط اجتما عـی و حفـظ حدود قانون و عدم تجاوز است که یك جامعه میتواند تمام نیرو های خود را بکار اندازد و از آن برای رفاه اقتصا دی وآسایش عمو می استفاده کند .

بناغلی صدراعظم از نهضت های اجتماعی که تحت قیاد ت اعلیحضر ت معظم همایونی در مملکت پدید آمده است متذکر گـردیده خاطر نشان کردند که نهضت ها نیاز مند اکمال عناصر معنو ی و مادی است.

بناغلی اعتمادی گفتند : مسر ت دارم که می بینم همکاری همه جانبه در راه بسررسیدن این نهضت و آرزو های نیك پادشاه ما ازمردم دیده شده که این امر اطمینان مید هد که استعداد جبلی مردم ما با اشترا ك مسا عی همگا نی ، ما را از این مسیر سالما نه گذر مید هد . ورسا لت تاریخی را که بعهده همهٔ ما گذاشته است به انجام میر ساند .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم ووزرای معیتی شان ١٦ حمل در دعو تی اشترا ك نمودند که از طر ف ریاست تفحصا ت پطرول در کلوپ آنریاست ترتیب یافته بود . درین دعوت علاوه از اعضا ی معیتی بناغلی صدراعظم ،والی بلخ ، قو ماندا ن قوای نمبر ١٨ ووکلای ولایت بلخ ، روسا ی دوایر دو لتـی و موسسا ت صنعتی ، انجنیرا ن و متخصصین تفحصا ت پطرو ل و کود و برق ا شترا ك نموده بودند .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم ساعت ٩ صبح ١٧ حمل با مامورین ، منسو بین اداری وولسوالان ولایت بلخ به صـور ت جداگانه تبادل افکار نموده راجع به مشکلات اداری شا ن هدایا تی دادند .

بناغلی اعتمادی مامورین و منسوبین اداری ولایت بلخ را مورد خطا ب قرار داده گفتند : مامورین حکو مت رابطه بین مرد م و حکو مت هستند که این رابطه باید رابطهٔ سالم باشد، واین رابطه سالمتر میشود اگر مامـوریـن حکو مت و مرد م مکلفیت های خود را یکی به مقابل دیگر صمیمانه انجام بد هند انجام همین اصل حقو قی رابطهٔ مردم و حکو مت را سالم و صمیمی نگاه داشته و همکار ی مردم را بیشتر جلب مینما ید .

بناغلی اعتما دی بیان داشتند یك جا معه را وقتی ما سالم گفته میتوانیم که مرد م در آن جامعه احسا س مصئونیت بکنند . مصئونیت را قانون تامین مینما ید اماتطبیق قانون بر عهده شما مامورین حکو مت است .

بناغلی صدراعظم بر خورد وپیشامدمامورین حکو مت را بامردم قابل توجه خوانده ومتذکر شدند که پیشا مد مطلو ب ویانا مطـلو ب شما در قضاو ت مرد م تاثیر خاصی میگذارد ومعیار قضاو ت راجع به یك ادارهٔ سا لم و ناسالم از همین جا شرو ع میگردد .

بناغلی صدراعظم خاطر نشان نمودند که در معامله با مرد م مامورین حکو مت طور ی رفتار نمایند که مرد م احسا س کنند که حکو مت حا می حقو ق آنها ست .

بناغلی اعتمادی نقش مامورین حکو مت را در نزدیك ساختن مرد م با حکو مت وهمچنان ایجاد اعتماد به حکومت ویا برعکس آن رامو ثر خواندند و گفتند ماموریکه بر ین اصل التفات ندارد در حقیقت بر خلاف همه ارزش ها یی که یك نظام برو ی آن استوار است قد م گذاشته است .

بناغلی اعتمادی خاطر نشا ن کردند وقتی یکی از مامورین حکو مت بدون در نظر گرفتن موقف وضع اقتصا دی وشرا یط رو حی یك

فرد به او پیشنهاد نامطلوب مینماید آیا چگونه میتوان توقع داشت که آن فرد با ین حرکت وطرز پیشنهاد این مامور به ارزشـــ های ملی وفادار بماند وبا یك علاقمندی خود را جز آن جامعه بخواند و در راه بهبود سعی و مجاهدت بعمل آرد .

بشاغلی اعتمادی بیان داشتند تا دستگاه اداری یك جامعه سالم نباشد هیچگونه انکشافی صورت نخواهد گرفت یك دستگاه اداری نا سالم نمیتواند جواب مشکلات مردم را بدهد .

بشاغلی صدراعظم گفتند ما بحیث قوة اجرائیه باحقایقی که توضیح کردیم در معرض یك امتحان و قضاوت بسیار مشکل قرارداریم وبا فهم خطیر بودن این مسئولیت وظیفه خود میدانیم برای سعادت مملکت ، برای حفظ منافع ملی ، برای حمایت اساسات وارزش های اصیل ملی واسلامی که بنیان جامعه ما بروی آن استوار است روشن بسازیم که به مقابل هیچ نوع حرکت نا سالم و هر نوع انحراف از حدود وظیفه هیچکس بهرموقفی که باشد جزئی ترین توقع فرو گذاشت از ما نداشته باشند و همچنین هر ماموریکه در حدود وظیفه خود سالم پیش میرود باید متوجه باشد که ما از هیچگونه تقدیروحمایت در حق او دریغ نخواهیم کرد .

بشاغلی اعتمادی در حصه حفظ حیثیت مراتب ومقام مامورین حکومت خاطر نشان کردند که حکومت در اصلاحات اداری در نظردارد در ادارات و موسسات حکومت یك سیاست ثابت و متین حکمفرما باشد .

بشاغلی صدراعظم گفتند در لایحهٔ استخدام مامورین امتیازات و ملاحظات قابل توجهی در نظر گرفته شده است و حکومت سعی کامل دارد که آسایش واطمینانی را که پایهٔ اصلی وامید واری مامور است که در آن اصلاحات مدنظر داشته باشد تا سابقه و آیندهٔ مامور دستخوش میل و ارادهٔ منطقی وغیر منطقی موسسات نشود .

در ملاقات با ولسوالان ولایت بلخ بشاغلی صدراعظم از ایشان خواهش کردندتامشکلات واقعی مردم را صمیمانه درك کنند . وبه دسترس حکومت بگذارند .

بشاغلی صدراعظم به ولسوالان اظهارداشتند مامورین وهمکاران حکومت باید در دسترس حکومت واقعیت های لازمه را بگذارند .

مامورین حکومت در حصه شناخت مسایل و مشکلات مردم بامردم تفاهم کنند واز خود آنها مشوره بگیرد وبه آنهائیکه حقایق را مـــی پوشانند و ظاهر سازی مینمایند در تفسیر مشکلات نباید موقع بدهند .

بشاغلی صدراعظم با ولسوالان هدایت دادند تا هر یك در منطقهٔ خود امکانات ایجاد تشبثات تولیدی را با مشوره مردم مطالعه نموده وراپور کار خود را هر چه زود تر به مقام صدارت تقدیم نمایند .

هکذا بشاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم در حالیکه دکتور عبدالقیوم معاون دوم صدارت ووزیر معارف و دیگر هیئت معیتی شان حاضر بودند ساعت پنج بعد از ظهر ۱۷ حمل با استادان معلمین متعلمین و متعلمات شهر مزار شریف در عمارت سلام خانه ملاقات نمودند .

استادان و شاگردان معارف مزارشریف ورود بشاغلی صدراعظم و هیئت معیتی شانرا در تالار سلامخانه باکف زدنهای ممتدبدرقه کردند .

قبل از آنکه بشاغلی اعتمادی بیانیهٔ شانرا ایراد کنند چند تن از معلمین و معلمات معارف ضمن بیانیهٔ های ورود بشـــاغلـــی صدراعظم و هیئت معیتی شانرا خیر مقدم گفتند . آنها از انکشافات اخیر کشور و پلان هاییکه روی دست حکومت اســـت با قدر دانی یاد نمودند .

آنها به بشاغلی صدراعظم اطمینان دادند که مردم شاه دوست ولایت بلخ همواره به نداهای نیك حکومت لبیك گفته و در راه عملی کردن پلان های عام المنفعه دولت سهم فعال داشته و جهاد ملی را علیه پسمانی و ارتجاع نسبت به همه چیز مقدم میدارندآنها شعار خدا ، وطن ، شاه را گرامی داشته وترقیات مزید کشور را تحت رهنمایی های پادشاه بزرگ آرزو نمودند .

بشاغلی صدراعظم در بیانیهٔ ایکه درمقابل اهل معارف ایراد کردند گفتند در ین لحظه که با شما مقابل هستم احساس خاص دارم من هر وقتیکه با جوانان کشور و اهل معارف مقابل میشوم احساس خاصی بمن دست میدهد .

این احساس از برای آنست که خود را در مقابل آینده کشور می بینم ودر مقابل آیندهٔ کشور می بینم و در مقابل فردای مملکت می یابم در مقابل کسانی می بینم که آنها سازندهٔ فردای کشور اند .

اندیشه هاییکه ما برای فردای کشورخود داریم مجاهدات و تلاش هاییکه ما برای فردای مطلوب فرداییکه مطابق آرزو ها و آمال است این احساسات را تولید میکند.

ښاغلی صدراعظم علاوه کردند : من در قیافه هر جوان آیندهٔ کشور را سراغ میکنم و من فکر میکنم که باید هر فرد کشور درین احساس با من همراهی داشته باشد .

ښاغلی صدراعظم در خطاب به اهل معارف مسئله معارف را از مسایل حساس کشور خوانده گفتند در نظر حکومت مسئلهٔ معارف از مسایل مهم اجتماعی مملکت است حکومت مسئله انکشاف معارف را بر هر امردیگر مقدم میشمارد و پیشرفت آنرا از مسایل مهمهٔ افغانستان میداند .

ښاغلی اعتمادی خاطر نشان کردند امید همه بطرف معارف است معارف ما باید ضامن صیانت و موجودیت ملی ، هویت ملی و مزایای معنوی ما باشد معارف ما باید جوانان ما را خدا شناس ، شاهدوست ،وطن خواه مجاهد و معتمد به نفس تربیت کند .

معارف باید به منظور سعادت افغانستان استعداد های خلاقهٔ مملکت را کشف کند ، تربیت نماید و به خدمت مردم عرضه بدارد در جوانان ما قدرت های خلاقهٔ زیاد وجود دارد باید آنها را شناخت و پرورش داد و از آنها برای تامین یك زندگی سعادتمند استفاده نمود .

ښاغلی صدراعظم گفتند ما در راه انکشاف معارف راه دور ودرازی را باید طی کنیم در امور معارف آنچه باید بشود خیلی زیاد است معارف ما اگر از یك طرف توسعه وانکشاف یافته هنوز هم به مشکلات زیاد روبروست کمبود معلم ، کمبود عمارت ، کمبود وسایل تحصیل از مشکلات درجه اول معارف است حکومت باساس پروگرام های مرتبه عمیقاً باین مشکلات مبارزه مینماید.

ښاغلی اعتمادی در موضوع همکاری مردم و فعالیت های مثبت جریانات تماس نموده گفتند حکومت از عناصر آگاه ووطن پرست که از راه فعالیت های اجتماعی ، علمی ، فرهنگی ، اقتصادی وسیاسی جهت پیشرفت مملکت و ایجاد یك جامعهٔ بهتر وسالمتر به فعالیت های مثبت میپردازند ، پشتیبانی میکند اما اجازه نمیدهد هیچکسی با مقررات و سنن مملکت و جامعه خود قطع رابطه نماید واز راه منفی تشویشی را به مقابل پیشرفت و معیار های قبول شدهٔ وطن براه اندازد .

ښاغلی اعتمادی آگاهی جوانان را در تشخیص مسایل ملی به معیار های ملی خوانده متذکر شدند جوانان نباید در تشخیص مسایل ملی به معیار های که برای مملکت ما ساخته نشده است اتکا نمایند چه این اتکاناآگاهانه ما را از سر منزل مقصود دور نگه میدارد .

ښاغلی صدراعظم به سهم جوانان در نهضت و تحول کشور شان تماس کردند وگفتند ما با حفظ ارزش های دینی ، ملی و اصالت افغانی بدون آنکه تغییری در ماهیت شخصیت ملی و سنن وطن خود داده باشیم باید نهضت و تحول را برای خیر مملکت ومردم خود صمیمانه به پیش ببریم .

ښاغلی صدراعظم برای ایجاد یك آرامش فکری در مملکت ، تفاهم بین مـــردم مخصوصاً نسل جوان و نسل کهن سال مملکت را مهم خوانده گفتند : این تفاهم باید بین پیرو جوان نسل امروز وکتلهٔ دیروز حتما ایجاد شود واگر فاصله درین راه ایجاد شده است سعی شود تا فاصله ها بمنظور سعادت مملکت از بین برود والبته درنزدیك ساختن این فاصلهٔ ها نقش معلمین استادان و مربیون نهایت با ارزش میباشد .

ښاغلی صدراعظم در استقبال از تحول مملکت گفتند ما می بینیم قسما مردم ما در دو جهت مخالف قرار دارند . عدهٔ هستندکه آرزو دارند شرایط زندگی در مملکت شان بزود ترین فرصت به شکل بهتری که مطلوب است تغییر شکل بدهد و هم عدهٔ دیگری هستند که اصلا برای قبول تحول تذبذب نشان میدهند باید به صراحت بگوییم آنهاییکه توقع دارند و آرزو مند هستند که افغانستان هر چه زود تر واجد شرایطی

باشد که امروز در پیشرفته تر ین ممالك دنیا موجود است اگر چه این توقع مشروع میباشد اما واقعیت نیست همچنین به‌آنهاییکه با چیزی که دارند قنا عت مینما یند و آنرا کافی می شمارند واصلا برای قبول هیچ‌نوع تحول آمادگی نشا ن نمید هند با ید تفهیم کرد که شرایط دنیا ی امروز فر ق کرده‌است وآنها نیز باید خود را برای قبول آن‌شرایط و تحول آماده سازند . در همین جا ست که باز وظیفهٔ جوانان و مر بیون دوباره تبارز میکند . ما در موفقیت دیمو کراسی به شرایط نظام خود مسئو لیت بزرگی داریم وقسمتی بزرگ این مسئولیت باز هم متوجه‌اهل‌خبره، اهل معار ف و جوانا ن کشور است .

جوانان باید مسئولیت خود را در مقابل نظام ، در مقابل قانون ، احترام به قانو ن وحفظ قانون در مقابل دیمو کراسی درمقابل تحول و در مقابل فردا ی کشور در ك کنند ودرین راه همکار ی و تفا هم نشان بد هند درك وشنا خت ارزش ها ی قانون واحترام به اصول وقانون را اولتر از همه ما ازطبقهٔ منور اهل معار ف وجوانا ن تو قع داریم . ما آرزو مندیم جوانان ما برای ادارهٔ فردای مملکت از همین حالا آمادگی بگیر ند ما با احترامیکه به استادا ن و مربیون وامیدیکه به جوانان داریم امید واریم آنها نقش‌خودرا در استحکام دیمو کراسی در یك فضا ی مامون و مطمئن بصور ت سالم ایفا نمایند .

ښاغلی صدراعظم ابراز داشتندقوهٔ‌اجرائیه با تما م آرزو ها ی صمیمی که برا ی‌خدمت مردم و خد مت مملکت دارد نمیتواند وظیفهٔ خود را سطحی ببیند واز سنگینی مسئو لیت آن نادیده بگذرد موفقیت ما در پیشبردوظایف مان بدون همکار ی و تفا هم با شما به‌درستی ایفا نمیگردد تفا هم وتساند با علاقمندا ن مملکت را ما زیر بنا ی سعاد ت مملکت و بهترین عامل تشخیص مسایل ملی می دانیم واین‌تفا هم در قد م او ل باید از ساحهٔ معار ف واز طرف شما استادان و شاگردان جوان بعمل بیاید .

ښاغلی صدراعظم بعد از بیانا ت شا ن موقع دادند و خوا هش کردند اگر حضار سوالاتی داشته باشند ارائه کنند تا به آن روشنی انداخته شود که باگران عـــدهٔ از شاگردان استادا ن و هیئت اداری در بـرابـر نیازمندی ها ومسایل معارف در منطقهٔ شان‌از ښاغلی صدراعظم سوالاتی کردندپیشنهاداتی عرضه نمودند که از طرف ښاغلی صدراعظم توضیحاتی در زمینه ارائه گردید .

ښاغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم ووزرای معیتی شان ساعت ۹ شب ۱۷ حمل دردعوتیکه از طرف پروژه عمومی شبرغان در سلام‌خـانهٔ مزار شریف ترتیب شده بود اشتراك نمود . در این دعوت علاوه از اعضای معیتی ښاغلی صدراعظم والی بلخ ، قو ماندان قـــوا ی نمبر ۱۸ وکلای ولایت بلخ ، روسا ی دوایر ومتخصصین پروژه نیز شرکت کرده بودند .

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظـم ووزراء معیتی شان صبح ۱۸ حمل از فابریکه نساجی بلخ فابریکا ت صنا عتی لیمتد و دستگاه های کشمش پا کی دیو والی وبلخ دیدن نمودند .

ښاغلی صدراعظم حین باز دید شا ن ازین فابریکه بوزیر معاد ن و صنایع هدا یت‌دادند تا یکعده کار گرا ن فابریکه را به فابریکا ت دیگر نسا جی به منظور تربیه بحیث‌پرسونل فنی شامل نمایند تا حین افتتا ح فابر یکه آنها بحیث پرسونل فنی و وارد بکاربه‌فعالیت آغاز نمایند .

فابریکهٔ صنا عتی باختر که ښا غـــلی صدراعظم از آن دید ن نمودند دو صد نفر را بخود جذب نموده واز پنجاه تن‌مواد خام در بیست وچهار سا عت هفت تن رو غـــن مایع استحصا ل میکند .

دسخی صنا عتی لیمتد موسسه که ظرفیت پا ك کردن بیست هزار تن پخته را درسا ل دارد حاوی دستگاه های جن و پرس‌وورکشاپ ترمیم است .

فابریکه های کشمش پاکی یو والی وبلخ هر کدا م در هر سا عت دونیم تن کشمش‌را پاك ، پیکنگ و آمادهٔ صدور بخار ج‌میسازد.

ښاغلی صدراعظم در ختم بازدید شا ن در کتاب خاطرا ت فابریکه صنا عتی با ختر امضاء نموده موفقیت دستگاه های صناعتی را برا ی خد مت بیشتر به اقتصاد ملی تمنا نموده کامیا بی منسو بین و کار کنا ن فابریکا ت را آرزو نمودند .

هکذا ښا غلـــی صدراعظم در شهر بلخ

از مسجد خواجه ابو نصر پارسا ، بـــرج عیاران واولین مسجد ا سلا می بلخ بنــا م صبح دید ن نموده و در بارهٔ تر میم مسجد خوا جه پارسا هدا یت دادند .

بناغلی صدراعظم حین اقامت شـــان در ولایت بلخ اعمار یك هوتل یك صد بستر عصر ی را در شهر مزار شریف تجویزنمودند و به وزیر فوا ید عا مه هدا یت دادند تا پس از تکمیل نقشهٔ این عمار ت تو سط پروژه سر ك سازی شاهراه پلخمر ی‌شبرغان اعمار گـــردد .

بناغلی اعتما دی و همراهان شا ن ساعت نه ونیم صبح ۱۹ حمل به منظور باز دید امور اداری ، اجتما عی ، عمرا نی و کلتور ی‌جانب ولایت جوز جا ن عزیمت نمودند .

بناغلی صدرا عظم در حصهٔ فا صل بین ولایت بلخ وولایت جوز جا ن از طر ف‌دکتور محمد صدیق والی رئیس محکمه ، وکلا ی ولسی جرگه ، سنا تور جوزجان وعـــدهٔ از موسفیدان آن ولایت استقبا ل شدند .

بناغلی اعتمادی سا عت ۲ بعد از ظهـــر به ولسوا لی آقچه مواصلت نموده‌و بااستقبال نهایت گرم مردم آنجا مقابل گردیدند .

بناغلی صدراعظم باشاگردان معارف‌واهالی احوال پرسی نموده و نان چاشت راباماموربن واهالی آقچه صر ف کردند . بناغلی‌صدراعظم در ملاقاتیکه با مرد م ولسوا لی آقچه نمودند آنها را مخاطب قرار داده گفتند از حضور اعلیحضر ت پادشاه بزرگ ما ماموریت دارم تا تمنیات شانرا به ملت و فاشعار شا ن برسانم و ضمنا مشکلات شما را در ك‌نمایم و مشترکا راه حل آنرا جستجو نما ییم .

بناغلی صدراعظم گفتند حکو مت برا ی خدمت مردم و بهبود سویهٔ زند گا نی مردم مسئو لیت دارد که بر آورد ن این آرزو و رفع مشکلات اشترا ك مسا عی مردم وحکومت را ایجاب مینما ید . ما برا ی رفع مشکلا ت به همکاری بسیار صمیمی مرد م نیاز داریم همکاری تنها به گفتار نمیشود با ید عملا مردم و حکـ مت هر دو این همکار ی را باهم تبارز بد هند .

بناغلی صدراعظم در بهبود وضع محـــل مطالعهٔ امکانا ت سر مایه گذاری را درساحه های تولیدی توصیه نمودند . دراین ملا قات سرمایه داران ولسوالی اقچه آمادگی خود را برای انکشاف محل تحت رهنمائی های حکومت اظهار داشتند وهمچنان متذکر شدند که اقچهٔ برای تاسیس صناعتی،قالین‌بافی،دباغی،نساجی پلاستیك سازی،تیل‌کشی‌وصنایع‌کوچك‌پیله‌وری مسا عد میباشد و برای تاسیس همچـــــو موسسا ت اظهار آمادگی کردند .

همچنان بناغلی اعتمادی حین ملا قا ت با مردم بوزیر زرا عت هدایت دادند تاچارهٔ اساسی تزئید مقدار آب را برای زراعت‌وآب مشروب اهالی با مشوره مردم تحت مطا لعه بگیرد . راجع به تکمیل شفاخانه وامکانا ت استفاده از آن بناغلی صدراعظم به وزیر صحیه هدایت دادند . بناغلی صدراعظم در بارهٔ حفظ مالچر ها کمك مردم را توصیه نمودند .

بناغلی اعتمادی در عرض راه از جریا ن کار شاهراه مزار شریف شبرغان که امور ساختما نی قیر ریزی آن از طر ف قوایکار جریان دارد دید ن نمودند .

همچنان بناغلی صدراعظم بوزیر فوایدعامه هدایت دادند تاسه صدو هفتاد تن قیر مورد ضرور ت یك قسمت از جاده های شهر مزار شریف و سر ك میدان هوایی آن تهیه و به دستر س پروژه شاهراه مزار شبر غـــان گذاشته شود تا جاده های داخل شهر وسرك میدان هوایی مزار شریف قیر ریزی شود .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم در حالیکه دکتور عبدالقیوم معاون دوم صدار ت ووزیر معار ف و دیگر وزراء و همرا ها ن شان به معیت بناغلی صدراعظم بودند روز ۲۰ حمل از تاسیسا ت استخرا ج وانتقال گاز در خواجه گو گردك مفصلا دیدن نمودند که در هر قسمت از طر ف انجنیران مربوطه توضیحا ت داده میشد .

بناغلی صدراعظم از تاسیسا ت تصفیه خانهٔ گاز نیز مفصلا دید ن نمودند .

همچنان بناغلی صدراعظم از جر یا ن برمه کاری چاه های طبقا ت گاز سلفر دار جوراسیك که به منظور تعیین و تخنیك‌ذخایر گاز در جریان میباشد نیز دید ن نمودند .

بناغلی صدراعظم کار گرا ن استخرا ج و انتقال گاز خواجه گوگردك را مخاطب قرار داده گفتند : زحما ت شباروزی شما جوانان

مملکت ضامن سعادت آیندهٔ افغانستا ناست.
ښاغلی صدراعظم از انجنیران داخلی وشوروی و کار گرانیکه درین‌ساحه‌مصروف کارمیباشند اظهار خوشی نموده توفیق بیشتر جوانا ن افغان را برای خد مت در انکشا ف اقتصاد ملی تحت قیادت اعلیحضر ت معظم همایونی پادشاه محبوب ما از خداوند خواستار شدند
ښاغلی صدراعظم پس از باز دید مفصل از ساحهٔ خواجه گوگردك جانب ولسوا لی‌سرپل حر کت نموده ساعت دونیم بعد از ظهـــر در آنجا مواصلت نموده و نان چا شت را با اهالی آنجا صر ف نمودند .
ښاغلی صدراعظم در اجتما ع بزرگ اهالی ولسوالی سرپل که در آن مامورین ، معلمین وشاگردان معار ف و هزاران نفر از اهالی سرپل بدور ښاغلی صدراعظم حلقه بسته و با صدا های زنده باد اعلیحضرت پادشاه بزرگ ما احساسات‌شاه‌دوستی خود را ابراز می نمودند .
ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظـــم اظهار داشتند که معار ف خوا هی شما نمایندگی از رشد ذهنی و علاقمند ی بـــه پیشر فت وارتقا ی کشور میکند . ښا غلی صدراعظم متذکر شدند که آرزو ی حکو مت است تاوسایل تحصیل و تنویر جوانا ن و مردم را تا آنجاییکه توان دارد فراهم‌آورد .
ښاغلی اعتمادی گفتند : آرزوی حکومت خدمت به شما ست ما در راه خد مت شما به نزد خدا ی خود ، نزد پادشاه بزرگ‌خود و به نزد مردمان خود مسئولیت بزرگ داریم ویکی از غایهٔ های سفر ما جستجو ی‌امکانات شرایط بهتر زند گی در هر منطقه مطابق به شرایط محل میباشد .
رسیدن باین آرزو به همکار ی شما با حکو مت نها یت موثر و با ارزش است .
ښاغلی صدراعظم اظهار داشتند حکو مت ملتفت است که مشکلات شما چیست حکومت میداند مردم از او چه میخوا هد . مردم هم باید بدانند که مکلفیت های شا ن به مقابل مملکت وقانون چیست .
ښاغلی صدراعظم در محضر مرد م درضمن شرح و تفصیل راز های موفقیت ملی ازچند اصل مهم که عبارت از رو حیهٔ و حد ت‌ملی و برادری ، امنیت و آرامش اجتما عی وفکری جامعه و همکار ی مرد م و حکو مت میبا شد اشاره نموده واین ارزش ها را تحت شعار خدا ، وطن ، شاه زیر بنای اعتلا وپیشر فت کشور خواندند واضافه نمودند که تحـــت این شعار همه افراد کشور به هر گو شه که میباشند و بهر قبیله ایکه منسوب باشند باوحدت بحیث یك کل جمع شده‌میتوانند .
درین اجتما ع چند تن از اهالی‌به‌نمایندگی مردم خود ضمن بیانیه های خیر مقدم و رود ښاغلی صدراعظم و همراهان شانرا استقبا ل نموده وگفتند جای خوشی و سعاد ت است که با پیروی از نیا ت پادشاه بزرگ مارئیس حکو مت ووزرای کابینه در ین منطقه دور افتاده وارد گردیده ووضع زند گی رعایا ی وفاشعار شاهانه را مطالعه و برا ی بهبود آن راه های معقول تر را سراغ می نمایند .
آنها گفتند که در پرتو دیمو کراسی‌امروز بوضاحت می بینیم که بین رئیس حکو مت و مادرین محفل فاصلهٔ وجود ندارد و ما آزادانه با آنها صحبت می کنیم و برا ی اعتلای کشور ، حکو مت و مرد م تبادل افکار می نمائیم .
ښاغلی صدراعظم در بین احسا سا ت‌گرم اهالی جانب انگو ت که تفحصا ت پطرو ل در آنجا جریا ن دارد حرکت‌نموده وازچاهاییکه به اثر بر مه کاری پطرو ل بدست آمده و آمادهٔ استخرا ج میباشند مفصلا دید ن‌نمودند.
ښاغلی صدراعظم به ښاغلی منصور ی وزیر معادن وصنایع هدایت دادند کـــه از امکانا ت نفت و گاز درین ساحه با یدحداکثر استفاده صور ت گیرد و لازمی است تامطالعه طبقا ت این سا حه وسایر سا ختما ن های مربوط به منابع گاز طبیعی توسعه یابد .
همچنان ښاغلی صدراعظم به وزیر معادن وصنایع هدایت دادند که گاز طبیعی مورد مطالعه قرارگرفته‌دیده شودکه‌برای‌استحصا ل برق برای شهر آقچه و مرد م شبر غا ن چه نوع کمك شده میتواند .

همچنان ښاغلی اعتمادی مطالعه جد ی و فوری نفت انگو ت را خواستار شدند که ازآن چگونه باید بهره برداری شود و دســـتگاه تصفیه تاکدام پیمانه اقتصادی می باشد .
ښاغلی صدراعظم و همرا هان شا ن ساعت

بناغلی نور احمد اعتما دی صدر ا عظم موقعیکه از دستگاه ا ستخراج مواد تـفتی دیدن مینما یند

هشت‌ونیم شام ۲۰ حمل بمرکز ولایت‌جوزجان مواصلت نمودند .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم در محضر مرد م شبر غان و سنگ‌چارك گفتند مشکل قوم در هر گوشه کشور که‌باشد مشکل همه مردم مملکت است و همـچنین منافع یك منطقه کشور منافع همه مرد مان اسـت . .

بناغلی صدراعظم تذکر دادنـد آرزو ی پادشاه محبوب ما آرامی و رفاه رعیت شان میباشد ما آرزو مندیم تا مرد م ما مقا م خود را در حل و شنا خت مسایل ملی واستحکام اقتصاد ملی مملکت بصور ت مثبت وشایسته احراز نما یند و در تاریخ نهضت جا معه خود نقش موثر خود را ایفاء کنند .

بناغلی صدراعظم علاوه کردند ماآرزومندیم زند گی مرد م ما پر از فعا لیت و دینا میزم آمیخته با تفکر و تعقل باشد ووظیفه حکومت است تاخود را با مسایل و مشکلا ت مردم آشنا سازد ودر راه برآورد ن تمنیا ت آنها در حدود امکانا ت قدم های استوار وموثر بر دارد .

بناغلی صدراعظم افزودند ماآرزو داریم تامملکت به پای خود بایستدوهمهٔ مر د م در پناه توانا ئی اقتصا دی عمو می مملکت در رفا هیت بسر ببر ند و برا ی تا مین این مامول بر حکو مت است تا با مشوره و همکاری شما مردم در امور اقتصا دی مملکت نقشه های صحیح و عملی طرح کند و درپناه قانون و پشتیبا نی مرد م آن نقشه ها را عملی سازد .

بناغلی اعتمادی گفتند استقرار حکو مت قانون و پشتیبا نی مرد م از قوا نین شرط اصلی رشد اقتصادی است تجربه نشان‌داده است که رشد صنعت ، رشد تجارت واکتشاف علم وفن بیشتر در آن جامعه سر عت می‌یابد که در آن حما یت قانون گذاری ملی امنیت ومصئونیت اقتصا دی بیشتر ی تضمین‌شده باشد .

بناغلی صدراعظم علاوه کردند در حصه

سهم گیر ی در انکشا ف محل سهم خودمردم مخصوصا سر مایه دارا ن محل نهایت مفید و باارزش است تشبثات خورد اقتصا دی که امروز در صفحا ت شما ل مملکتوجود دارد اگر بصورت درست تنظیم میشو ند و به صورت سر مایه گذاری های عمده وتاسیسات مهم منفرد و یا متحداً عمل میکنند یك حصه بزرگ مشکلات اقتصا دی مملکت را مرفوع میسازد .

حکومت در حصه خود تا آنجاییکهچیزی بدست آورده و به اختیار و توا ن داشتهکاری را انجام داده و مید هد . انکشا ف بیشتر به مدار ك بیشتر مالی نیاز مند است که دراینجا مردم مکلفیت خود را در حصه تقویه بنیهٔمالی دو لت احسا س نمایند .

بناغلی اعتما دی گفتند حکو مت با درنظر داشت این اصل جهت تقویهٔ بنیه ما لی وبا توجه به اصل عدا لت اجتما عی با حفظمنافع نسبی همه طبقا ت تدا بیر اتخاذ میکند که امید واریم شما با همین روحیه و تفا هم که امروز در حصه همکاری با حکو مت ابراز داشته اید همکاری صمیمانه خویش را درآن موضو ع نیز نشا ن بد هید .

خوشبختانه در ولایا ت شما ل مملکت شرایط اقتصادی خو بی موجود است منتها رهنما یی بکار دارد تا مرد م را بطـریق استفاده بهتر از این شرایط ملتفت سازد و همین تشبثات کو چك اقتصادی بهتر تنظیم گردد ونفع خود محل باالوسیله به نفع تمام افغا نستان بصورت کل مورد استفاده قرا ر بگیرد .

حکو مت به سهم خود نظر مردم را احترام میکند چه حکو مت معتقد ا ست که بااینعمل نه تنها حمایت و پشتیبا نی مرد م را در پروگرام های اصلاحی جلب بکند بلکه از نظریا ت مردم در سر نوشت مملکت استفاده بنماید .

بناغلی صدراعظم بعد از استما ع مشکلات مردم بوزیر زرا عت وآبیاری هدا یت دادند تاهرچه زود تر هیئتی را به ولایت جوز جان بفرستند تا در قسمت امراض تا ك های این ولایت مطالعا ت کند وادویه و رهنمایی های لازم را برای مردم فراهم نماید و همچنین برای پخته کاری دهنه های نهر ها وجویبار ها هدایت دادند .

همچنان بناغلی صدراعظم به وزیر معاد ن وصنایع هدایتدادندتاامکاناتفنیوپولیتدوین شهر شبر غان را از مر کز تجمع گاز خوا جه گوگردك مطالعه نماید و راپوری را در این قسمت بد سترس حکو مت بگذا رد .

بناغلی صدراعظم بوزیر فواید عا مههدایت دادند تا جاده های داخل شهر شبر غا ن را قیر ریزی نما ید و به وزیر صحیهتوصیه گردید تادر تکمیل شفاخانه شبر غا ن توجه جدی بعمل آید .

درین محفل دکتور عبدالقیوم معاون دو م صدار ت ووزیر معار ف گفت وزار ت معارف ارتقا ښوونځی متوسطه شبر غانرا به لیسه تحت مطالعه قرار داده و امکانا ت آنـــــرا جستجو میکند .

در این محفل وکیل سنگ چار ك درولسی جرگه ، همچنا ن سنا تور جوزجان با چندتن از اهالی همکار ی های خود و مردم را بـه بناغلی صدراعظم اظهار داشتند وعده دادند که تحت قیادت اعلیحضر ت پادشاه بزرگ افغانستان و تحت شعار خدا (ج) وطن، شاه از هیجگو نه همکار ی با حکو مت دریغ نه نمایند و به سهم خود تحت هدایا ت فـنی حکو مت به تشبثات اقتصا دی که منتجبه نفع خود و مملکت شا ن گردد حصه میگیر ند .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم روز ۲۱ حمل در حا لیکه دکتور محمدصدیق والی جوز جان نیز معیت شان بود از پار ك جدید الاحداث شبر غان دید ن نمودند .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم در حالیکه دوکتور عبدالقیو م معاون دو مصدارت ووزیر معار ف ودیگر هیئت معیتی شا ن حاضر بودند با استادا ن ، هیئت اداری و شاگردان معار ف شبر غان تبادل افـــکار نمودند .

بناغلی اعتما دی صدرا عظم در حا لیکه از طرف شا گردا ن با کف زد ن ها ی ممتد بدرقه میشدند در اجتما ع اهل معار فگفتند: مسر ت دار م خود را در بین نسل جوا ن کشور میبینم مملکت بشما معلمین جوا ن وشاگردا ن حساس چشم امید دارد ، من بار ها گفته ام که معلمین وجوانا ن پایه های مهم نهضت فکر ی وتر قی در مملکتمیباشد

واز آرزو های ما است که این پا یه هامتین مستحکم واستوار باشد .

ښاغلی صدراعظم در اجتما ع معلمین و شاگردان گفتند معار ف پایه و اسا س انکشا ف مملکت است و نقش معلمین در این مامول معین و مشخص است مسا عی و مجا هد ت حکو مت ها وقتی به نتیجه مطلوب میرسد که سر لوحهٔ کار حکو مت ها تربیت سالم مرد م باشد واین تر بیت در قد م اول بدست معلمین دلسوز صمیمی ووطنخواه صور ت میگیرد .

در حصهٔ جوانان و نقش آنها در انکشا ف مملکت ښاغلی اعتمادی صدراعظم گفتند که جوانان ما بانیان فر دای افغانستا ن اند ما توقع داریم جوانا ن ما حا کمیت بر خود و بر مقدرات خود داشته باشد ما میخوا هیم جوانان ما مهذب با تربیت و دارا ی ابتکار و افکار خلاقه باشند ما همیشه کوشیده ایم‌فهم اجتما عی و قدر ت در ك امور به جوانا ن بیشتر میسر گردد ما عقیده داریم برا ی‌حفظو استحکام آزادی اگر از یك طر ف وظیفهٔ داریم آزادی و حقو ق مرد م را حما یت کنیم از جانب دیگر تجاوز به قانون را که وجود این آرزو ها را حفا ظت میکند نیز نبا ید اجازه بد هیم شر ط اصلی استفاده از آزادی ها قبول مسئو لیت است ، آزادی‌حسن مسئولیت‌وحمایت حقوق دیگرا ن را میخوا هد .

ښاغلی صدراعظم علاوه کردند : ما نظر به مکلفیت و مسئولیتی که داریم با ید برا ی همیشه یك سان یك محیط سالم ، آرا م ومطمئن فرا هم نمائیم .

ښاغلی اعتمادی صدراعظم شاگردان معارف‌را مخاطب قرار داده گفتند شما در ضمن بیانیه های خود پشتیبانی خود را از جهاد ملی اظهار نمودید که ما آنرا به نظر قدر مـی نگریم ما واقعاً پشتیبان جهاد ملی مغز های متفکر پیران وافکار مترقی جوانان را میدانیم کـه حقیقتاً میخواهند منافع وطن شان در این جهاد ملی استحکام بیابد .

ښاغلی صدراعظم به تعقیب ملاقات با اهل معارف با مامورین، ولسوالان ولایت جوزجان نیز ملاقا ت نمودند و در ضمن استفسار از مشکلات اداری آنها گفتند همکار ی صمیمانه بین حکو مت و مرد م اعمال متقابله میخواهد وآرزو مندم که ابتکار این عمل او لتر از جانب مامورین حکو مت باشد .

همچنان ښاغلی نور احـمـد اعـتـما دی صدراعظم و هیئت معیتی شا ن ظهر همان‌روز در مجلسی که در سا لون هو تل شبرغا ن ترتیب شده بود در پیرامون مطالعا تیکه راجع به آبها ی تحت الارضی و روی زمین توسط ریاست تفحصا ت پطرو ل در شما ل مملکت صورت گرفته و هم راجع به مسایل نقشه بر داری توضیحا ت انجنیرا ن افغانـی را استما ع نمودند .

ښاغلی صدراعظم در ختم مجلس را جع به استفاده بهتر و بیشتر از آبها ی تحت‌الارضی و روی زمین و مطالعه امکانا ت بیشتر استفاده از آب های تحت الارضی را در مناطقیکه امکان پذیر باشد و هم راجع به انسجا م وتوحید طرق نقشه برداری هدایا ت لازمه به ښاغلی امان الله منصوری وزیر معادن و صنا یـع وښاغلی عبدالحکیم وزیر زرا عت و آبیار ی دادند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی‌صدراعظم‌ووزرای معیتی شان به سلسله باز دید شا ن از صفحا ت شما ل و غرب کشور روز ۲۲ حمل وارد ولایت فاریا ب گردیدند . ښاغـلـی صدراعظم در اجتما ع مردم فاریا ب اظهـار داشتند :

برای پیشبرد پروژه ها وانکشاف مملکت سه چیز عا مل ا ساسی بشمار می رود . فهم ـ سر مایه و ز مان .

هرگاه ا ین سه عا مل با علاقـمنـدی ، صمیمیت و تقوا آ مو خته شد هر بنا کـه ریخته میشود بسر میرسد . مابايد برا ی رسیدن باین سه عا مل صمیما نه جد وجهد نما ییم .

هکذا ښاغلی صدراعظم به معیت دکـتـور عبدالقیوم معاون دوم صدار ت ووزیر معارف ودیگر وزرا ی معیتی شان سا عت نه و نیم قبل از ظهر در تالار دولسی کور موا صلت نموده ودر آنجا از طر ف مردم مر کزولسوالی های فاریا ب با کف زد ن ها و احسا سا ت گرم استقبا ل گردیدند .

ابتدا چند تن از معاریف به نما یند گی مردم بیانیه های خیر مقدم ایراد و رو ی مشکلات محلی و خواسته های خود ـــا

توضیحا ت دادند . موضو عا ت مهمی که اهالی رو ی آن با ښاغلی صدراعظم ووزرای معیتی شان تبادل افکار میکردند از دیاد آب زرا عتی وآب مشروب ، انکشا ف و تنظیم امور تجار تی و مجهز ساختن شفا خانه ها بـــود .

ښاغلی اعتمادی اجتما ع مردم را مخا طب قرار داده گفتند جای مسر ت است که به ولایت شما آمده ایم و با مردم شاه دوست ولایت فاریا ب راجع به مسایل ملی‌ازنزدیك صحبت می نماییم .

ښاغلی صدراعظم علاوه کردندمانخواستیم درین ملاقا ت بازدید ما شکل رسمی داشته باشد از همین سبب بود که ما به هرولایت که رفتیم خواستیم بدون حضور مامور ین حکو مت بامردم صحبت نمائیم‌که‌دریك‌فضای رسمی ممکن مطالبی باشد که شما آنرا اظهار نکنید و یا فرصت اظهار آن میسر نشود .

مانظر به عنعنهٔ قو می این جا بصور ت جرگه ءی نشینیم وچارهٔ مشکلات خود را جستجو نموده و با هم مشوره می کنیم و تبادل نظر می نمائیم ما امروز در یك مرحلهٔ بسیار حساس زند گی تاریخی خود قرارداریم از یکطرف آرزو ها ی ما برا ی شرا یط یك زند گی بهتر زیاد است و از جانب دیگر عدم امکانا ت مالی سد راه ما میشود . اما چیزیکه باوصف این دو مشکل مایه امید وار ی‌است روحیهٔ مردم ماست روحیه که بطر ف ارتقاء متوجه است و پیشر فت میخوا هد .

ښاغلی صدراعظم علاوه کردند ما خو ب میدانیم که امروز در یك موقف حساس‌مملکت بار مسئولیت بزرگی را به اعتماد پادشاه‌خود ومردم خود بعهده گرفته ایم .

ما امروز بار توقعا ت پانزده ملیو ن‌نفوس مردم خود را بدوش داریم فهم و در ك این مسئولیت وظیفه مارا خیلی سنگین نموده است سنگینی وظیفه واحساس این مسئولیت‌عظیم به ما امر میکند تا این اعتماد بزرگ شاه و مردم را به ایفا ی خدما ت بی شائبه و با ایثار و فداکار ی حفظ کنیم و در پر تواین اعتماد و با علاقمند ی و محبت به وظـیفه محبت بوطن و محبت به هموطنان و بااحساس مسئولیت ملی همه توانا یی و قدر ت خود و حکو مت خود را در راه خد مت جامعه روبه انکشاف خود بگذاریم .

ښاغلی صدراعظم گفتند گر چه درپیشروی خود ما راه دشوار و طولانی داریم اما عقیده داریم که به یاری خداوند (ج) و اتکاء به تمنیا ت پادشاه محبو ب و پشتی با نی‌نیروی مردم خود مملکت ما پیش میرود حکو مت هیچگاه فکر نمیکند که بگو ید راه پیشر فت واصلاحا ت مسدود است راه اصلا حا ت باز است واین راه منتظر عزم ، اراده وعلاقمندی مردم وطن خواه ماست تا حکو مت را د ر جهت کامیا بی و مظفریت در رشتهٔ اصلا حات معاو نت کنند .

ښاغلی اعتمادی گفتند : ما برا ی اصلاحات و مقابله با مفاسد جهاد ملی را اعلام کرده‌ایم که حفظ سلامت نظام و سلامت اجتما ع بما امر میکند تا جامعهٔ سالمی بوجود آور یـــم و برای از بین بردن هر گونه مصا ئب و مفاسد اجتما عی قدم های عملی وصمیما نه بر داریم .

ښاغلی اعتما دی خاطر نشا ن کردند مادر راه جهاد ملی و در راه خد مت بوطن و مردم خود از خطر و مسئولیت نمی هراسیم مـا عقیده داریم که انجام هر کاری با قبو ل مسئولیت صور ت میگیرد .

سعی میکنیم در تحقیق بخشید ن جهاد ملی در آنچه تصمیم می گیر یم پا ی ثبا ت ما مستحکم باشد و در راه مو فقیت جهاد اندیشهٔ تفا هم با همه داریم واز همه طلب همکاری مینمائیم .

ښاغلی اعتما دی پس از تما س به مسایل مهمه ملی یکی از اهدا ف مسا فر ت خود وهمراهان خود را مطالعه امکانات ایجادشرایط بهتر اقتصا دی با جستجو ی امکـــانا ت تشبثات اقتصا دی به قسمی که شرا یط امروز افغانستان مستلزم آن است وانـمود کردند .

ښاغلی اعتمادی برای ایجاد شرایط بهتر اجتماعی گفتند حکو مت میخوا هد مساعی همگا نی را بسو یه یك پرو گرام ملی در جهت تقویت اقتصاد ملی ورفاه مرد م جلب کـــند .

ښاغلی اعتمادی پس از ملاقا ت با اها لی ولایت فاریا ب با اهل معار ف نیز درولسی کور که یك مرکز کلتوری میمنه میبا شد

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم دراجتماع مردم ولایت فاریاب

ملاقات کردند .

ښاغلی صدراعظم استادان ، مدرسین متعلمین و متعلمات مرکز ولایات فاریاب را مخاطب قرار داده گفتند برای من مشکل است تنها با اظهار چند کلمه از احساسات شما تشکر کنم .

ښاغلی صدراعظم اظهار داشتند شما معلمین وشاگردان جوان حلقهٔ اتصال بین امروز وفردا میباشید سهم شما در انکشاف افغانستان وطن عزیز ما برازنده و با ارزش است . موقف شما مکلفیت های را به شما واجب میسازد . معلمین با حرکات واعمال وانجام صمیمانهٔ وظایف در جامعه ایکه‌زندگی میکنند شخصیت در خور احترام و شایستهٔ توجه می باشد .

معلمین باید دارای اخلاق و سجایای نیك باشند تا تعلیم شان اثر داشته باشد . معلمین باید در پهلوی تعلیم به تربیت شاگرد نیز متوجه باشد ونسل جوان را از مخاطره ضعیف نفس و ضعف شخصیت‌محافظت کنند و کوتاهی در تنویر مثبت مردم ازطرف معلمین در حقیقت کوتاهی در انجام یك وظیفه وتعهد مقدس است .

ښاغلی صدراعظم گفتند هر ملتی با خصوصیات فرهنگی ، اخلاقی ، سنن ، معیار ها و معتقدات ملی خود شناخته میشوند . ما باید در تمام شئون حیاتی خود رنگ ملی داشته باشیم وتامین این آرزو از همه اولتر متوجه اهل خبرت واهل معارف کشوراست .

ښاغلی اعتمادی بعد از بیان اینکه نهضت وتحول در کشور ما باید در خدمت سالم مردم باشد گفتند :

استفاده از آزادی و دیموکراسی اسباب وشرایطی دارد. یکی‌ازاین‌اسباب‌وشرایطدانائی فهم و تمیز است این سه اصل بدست آمده نمی تواند اگر وسایلی که این چیز ها را به ملت عرضه میکند بدسترس ملت گذاشته نشود معارف ، قوانین مملکتی ، مطبوعات ،کتب ، کنفرانسها ووعظ و خطابه ها تبادل افکار و خلاصه هر چیز یکه یك فکر واتلقین نماید از جمله وسایلی است که زمینهٔ تنویر وفهم یك ملت را تشکیل میدهد وهم‌وسایلی

است که مرد م ونسل جوان را با ادا ید شمایر ملی ، دین ، معتقدات و ملیت پا بند میسازد . همین ها است که به ملت می آموزد برای حفظ شرا فت ملی ووطن خود جانبا زی کنند و با داشتن یك عز ت نفس غرور و شهامت ملی با مفاسد و پسما نی ها مجادله نمایند .

ښاغلی صدراعظم در ملاقا ت شــا ن با مامورین ولسوالان ولایت فاریا ب گفتند : مامورین هر کدام در جا ی خود منعکس کننده شرح اداری بصور ت یك کل میباشد لهذا بر خورد مامورین حکو مت با مرد م ممثل این باشد که آنها خدمتگار مردم هستند .

ښاغلی ا عتمادی به مامورین ولایت فاریاب توصیه کردند که نباید اعمال شما سبب شود که مردم از حکو مت فاصله بگیرد و به دستگاه حکومت بی اعتماد گردند .

ښاغلی صدراعظم متذکر شدند که بعد از انفاذ قانون اساسی و لیقهٔ ملی ما در مکلفیت های مامورین حکو مت تکلیف دیگری بعمل آمده که آن تکلیف تربیو ی است یعنی بر مامورین حکو مت است تا مردم را به استفادهٔ سالم و جایز از حقوق شا ن آشنا سازند واز طر ف دیگر حرکا ت خود را در چوکات قانون به قسمی در آورند که به حیث نمونهٔ قابل امتثال و پیرو ی باشد .

ښاغلی صدراعظم گفتند : اگر مردم احساس میکنند که مامورین حا می حقوق و خد مت گزار آنها میباشند همین احساس واعتماد کا فیست که یك قسمت زیاد مشکل را رفع کند .

ښاغلی صدراعظم و همراهان شان بعد از ظهر ۲۲ حمل از موسسهٔ نسوا ن ولا یا ت فاریاب دیدن نموده و در مدخل عمار ت از طرف میرمن نفیسه عباسی امرهٔ ودیگر کارکنان ودختران شارندوی استقبال گردیدند .

ښاغلی اعتما دی در ختم بازدید شا ن برای تقویهٔ بنیهٔ مالی آن موسسهٔ یك مشت پول اعطاء کردند .

هکذا پو هاند دکتور محمد ابراهیم مجید سراج وزیر صحیه در همین روز از شفاخانه های مردانه وزنانه و مدیریت مجادله ملاریای میمنه دیدن نموده و در قسمت اصلا حا ت شفاخانه ها با موظفین وزار ت فوا ید عامه مذاکره و مفاهمه نموده و برای تجهیزوانکشاف شفاخانه ها به موظفین آنجا هدایت دادند .

ښاغلی صدراعظم در بارهٔ ترمیم مسا جد جامع سنگ چار ك و قزل ایاق و همچنا ن در بارهٔ ترمیم روضهٔ امام یحیی سر پل به وزیر فواید عامه هدایت دادند و تاکید نمودند تا فواید عامه مواد مورد ضرور ت ساختمانی مساجد و روضهٔ را تهیه و بدستر س ولایت جوز جان بگذارد .

هکذا ښاغلی صدراعظم ظهر ۲۲ حمــل عمار ت مسجد جامع اندخوی را ملاحظه و راجع به تکمیل کار آن به ښاغلی عبا سی والی فاریا ب هدایت دادند .

همچنین ښاغلی صدراعظم از آش خانهٔ پوست قره قل در اند خوی دیدن نمودند .

ښاغلی صدراعظم در دولت آباد با قالین بافان ملاقا ت نموده واز خرگاه ها که باقالین های دولت آباد تزئین یافته بود دیدن کردند.

ښاغلی اعتمادی راجع به انکشا ف وبهبود صنعت قالین ، اصلاح ، نقایص موجودهٔ آن وبهره برداری بهتر قالین و مصنو عا ت آن با قالین بافان و مامورین مربوط صحــبت کردند .

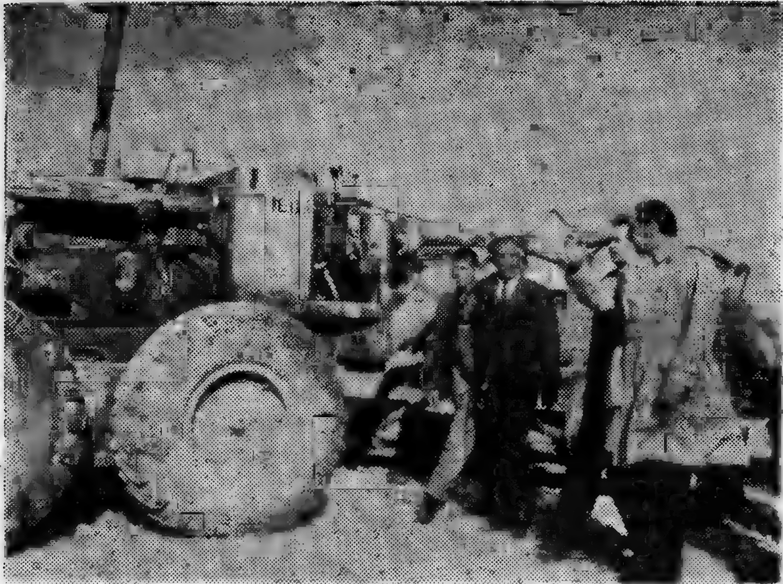
ښاغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم بعد از ظهر ۲۲ حمل سنگ تهداب موسسهٔ نسوان ولایت فاریاب را گذاشتند .

ښاغلی صدراعظم در محفلیکه بدین مناسبت ترتیب یافته بود گفتند خیلی مسرور م که امروز تهدا ب یك کانون معر فت را برا ی نسوان فاریا ب میگذارم و امید وار م که این موسسه بتواند در راه تنویر طبقهٔ نسوان و بهبود زندگی نسوان این ولایت خد مــت شائسته را انجام بد هد .

همچنان ښاغلی اعتمادی صدراعظم از جریان کار میدان هوایی میمنه دید ن کرده و با مامورین موظف راجع به توسعهٔ رنو ی میدان مذاکره کردند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ووزراء معیتی شان سا عت دو بعد از ظهر روز ۲۳ حمل ۴۹ در بالا مرغاب یکی از ولسوا لی های مربوط ولایت بادغیس مواصلت نمودند .

در حد فاصل ولایا ت فار یا ب وولسوالی بالامرغاب ښاغلی صدراعظم و همرا ها ن شان از طرف والی ووکلای ولایت بادغیس در

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم موقعیکه از جریا ن کار میدان هوا یی فاریاب دیدن مینما یند

ولسی جرگه وسنا توران ولایت ، رئیس محکمه وعدهٔ از معاریف ولایت بادغیس استقبال گردیدند .

بناغلی صدراعظم در ولسوا لی بالامرغاب با اهالی آنجا ملاقا ت و رو ی مسایل اجتماعی ومشکلات شا ن صحبت نمودند . چند تن از اهالی بالا مرغاب به نمایند گی مرد م آنجا ورود بناغلی صدراعظم را خیر مقدم گفته از نهضتها و انکشا فا ت اخیر کشور در پر تو تدابیر پادشاه بزرگ ماستوده و بـرا ی انکشاف وارتقای مزید کشور آمادگی خود را اظهار داشتنند .

بناغلی صدراعظم در بالا مرغاب از با غ ذخیره نیز دیدن نمودند .

بناغلی صدراعظم در حوالی سا عت هفتو نیم شب به قلعهٔ نو مرکز ولایت بادغیس مواصلت ورزیده ودر آنجا از طر ف جمعیت کثیر اهالی با حرار ت استقبا ل گردیدند .

در شهر قلعهٔ نو شعار (پښتانه له خپل تولواك سره مینه خپل دینی فریضه او ملی وجیبه گنی) ، (موفق باد حکو مت دیموکرات) وده ها شعار دیگر در هر گوشه و کنار شهر جلب نظر میکرد .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم روز ٢٤ حمل با اهالی مرکز قلعهٔ نو ، قادس ، جوند ، کشك کهنه و غور ماچ در حا لیکه وکلای مناطق وسنا تور بادغیس حاضربودند در بارهٔ حفاظت و بهره برداری فنی ، اصلاح وتکثیر جنگلات پسته صحبت کردند .

بناغلی صدراعظم در این مذاکرا ت که دکتور عبدالقیوم معاون دوم صدار ت ووزیر معار ف ووزرای پلان ، فواید عامه ، صحیه، زراعت و مشاور نیز حاضر بودند در بارهٔ تکثیر مالداری نگهدار ی مالچر ها ، تاسیس کوپراتیف و تهیه ماشین آلات برا ی ذخیره وتغذیهٔ زمستا نی حیوانا ت ، تنظیم واستفاده بهتر پشم ، مطالعه و جستجو ی امکا نا ت تاسیس شر کت صادرا تی گوشت مـازاد احتیاج داخل کشور واعمار مسلخ در خود محل و جلو گیر ی از بردن حیوانا ت بـه صور ت قاچاق با آنها مفصلا مذاکره نمودند.

بناغلی اعتمادی تاسیس حرفه های کو چك

صناعتی و همکاری مردم را در انسداد اموال قاچاق و مواشی جلب نمودند . اهالی ،وکلا وسناتور بادغیس به ښاغلی صدراعظم وعدهٔ همکار ی جد ی نمودند آنها آمادگی مرد م بادغیس را در تقویهٔ مالداری و حفا ظت علفچر ها و جنگلات پسته نیز وعده دادند .

ښاغلی صدراعظم در فراهم آوری تسهیلات بدین منظور از سهم گیر ی حکو مت نیـــز متذکر گردیدند . ښاغلی اعتمادی به مرد م ولایت بادغیس تمنیا ت پادشاه بزرگ ما را که برای خیر وسعاد ت ملت و فاشعارشاهانه دارند رسانیدند و اظهار داشتند تنظیم وضع اقتصادی ، انسجام امور مالی و مسا عی در راه تقویه صنایع ملی از وظیفه حکو مت است وحکو مت در اجرای این وظایف خود موفق نخوا هد بود تا تفاهم و همکاری مردم را با خود نداشته باشد .

ښاغلی اعتمادی حفاظت علفچرهارا برا ی بقا و انکشا ف مالداری از وظایف مرد م خوانده گفتند طوریکه می بینیم امروز علفچر ها در خطر است در حقیقت علفچر ها کـه ملکیت عامه است باید مورد استفاده چـند فرد محدود قرار بگیرد . زیرا با استفاده سرد به قیمت منفعت جامعه و مصالح عمو می تمام میشود .

ښاغلی صدراعظم علاوه کردند برای استفاده صحیح از مالچر ها برای تکثیر مواشی و حفظ مواشی از خطرات که هران متصور استحکومت ومردم هردو باید تصمیمات، بگیرند برای بهره برداری فنی از این ثروتها باید تدابیر اخذ شود تاما را مطمئن سازد که حد اکثراستفاده را از ثرو ت ها ی دست داشتهخودمینماییم.

ښاغلی صدراعظم گفتند بهره بر داری ایجاب تاسیس یکاندازه تاسیساترامنیماید که این کار خود مستلزم سر مایه گذا ری است که حکو مت و مرد م هر دو باید درین موضوع فکر کنند .

ښاغلی اعتمادی در موضوع همکار ی مردم با حکو مت متذکر شدند یك سلسله کار هایی است که حکو مت آنرا انجام بد هد اما یك سلسله کار ها ی دیگر است که حکو مت و مرد م مشترکا در اجرا ی آنسهم بگیر ند و همچنان کار های دیگر است که مردم خود باید آنرا انجام دهند .

ښاغلیصدراعظم درحصهٔرفع مشکلاتمردماز نگاه اداری گفتند: مامورینحکومت خدمتگا ر مردم هستند آنها باید با تما م معنی تو جه داشته باشند که حکو نه مصدر خد مت مفید به مرد م شده میتوانند .

ښاغلی صدراعظم گفتند مو فقیت یـــك حکو مت مو فقیت مرد م است و مرد م باید در تحقیق بخشید ن این موفقیت سهم مثبت خود را ایفا نما یند .

ښاغلی صدراعظم در ملا قاتیکه با مامورین ولایت بادغیس نمودند آنها را به تقواء ،امانت داری و خد متسلیم به مرد م توصیهنمودند.

اهالی ولایت بادغیس از ښاغلی صدراعظم خواهش کردند تا سلامها و دعا ها یشانرا برای طول عمر صحت و سلامت اعلیحضر ت معظم همایو نی بحضور شاهانه برسانند .

ښاغلی صدراعظم در راه مواصلت به قلعهٔ نو از یك ساحهٔ جنگلا ت پسته در موضع کوتل خره که بین پل کهنه ولکه سرخودرهٔ بوم واقع است و تخمینا شصت هزار جریب زمین را احتوا کرده است دید ن کردند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ، وزرا ودیگر هیئت معیتی شا ن سا عت چهار بعد از ظهر روز ۲۵ حمل به شهر هرات مواصلت نمودند و با استقبا ل گر م شهر یا نهرات مواجه گردیدند .

ښاغلی نوراحمد اعتمادی ساعت هشتونیم صبح ۲۵ حمل از طریق کو تل سبزك از ولایت بادغیس بصوب ولایت هرا ت عزیمت نموده بعد از ظهر همان روز به شهر هرات مواصلت نمودند . ودر حدفاصل ولا یا ت مذکور ښاغلی حمیدالله عنا یت سرا جوالی تورن جنرال عبدالغفار قو ماندان عسکر ی ، رئیس محکمه ولایت ، سناتور هرا ت در مشرانو جرگه ، ښاروال سر پرست وبعضی از معاریف از ښاغلی صدراعظم و همراهان شان استقبا ل نمودند .

ښاغلی اعتما دی و هیئت معیتی شا ن در دو کیلو متر ی خار ج شهر هرا ت توسط موتر ها ی تشریفا تی در حالیکه یکدسته موتر سایکل سوارا ن ترافیك موتر حامل ښاغلی صدراعظم را مشایعت میکرد داخـــل شهر شده ودر جادهٔ مقابل استد یو م پارك که شهریان هرا ت در دو جنا ح جاده ها

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم موقعیکه توضیحا ت متخصص مربوط را راجع به ساحه پسته لق استما ع میفر مایند

صف بسته بودند از موتر پیاده شده سلام گارد احترام را قبول وآنرا معاینه نمودند .

بعدا بطر ف صفوف صاحبمنصبان ار دوی شاهانه رفته با آنها احوال پرسی و مصا فحه نمودند .

ښاغلی صدراعظم از مقابل صفو ف مامورین گذشته واحساسا ت معلمین و متعلما ت شهر هرا ت را که با نثار گل بدر قه میشد جواب گفتند .

درین موقع یکدسته از اطفا ل خورد سال به نمایندگی شهریا ن هرا ت دسته ها ی گل به ښاغلی صدراعظم اهدا نمودند .

ښاغلی عطا محمد نقشبندی ښـــاروا ل سر پرست ضمن بیانیهٔ خیر مقدم ورودرئیس حکو مت ووزرا ی معیتی شانرا در محیط هرات خوش آمدید گفته علاوه کرد مرد م هرات باستان همانطوریکه در تاریخ پر افتخارکشور با جانبازی و فداکاری در حفظ توامیس ملی وصیانت مفاخر وطن عزیز نقش ارزنده‌داشتند درین فرصت فرخنده ، کشور عزیز ما در پرتو ارشادا ت حکیمانه ورهنما یی ها ی خردمندانهٔ اعلیحضرت معظم همایو نی‌شهریار محبوب و معظم ما به طر ف حیا ت نو ین نضج دیمو کراسی به منظور تا مین حیا ت مرفه مسعود هموطنان واعتلای کشور درتحت شعار بزرگ خدا ، وطن شاه پیش میرود .

ښاغلی صدراعظم ا ز ا حسا سا ت و پذیرایی گرم شهریان هرا ت اظهار تشکر نموده گفتند : فرصت میسر شد تا به‌ولایات کشور مسافر ت نموده وبرادرا ن خود را از نزدیك ملاقات نمایم .

ښاغلی صدراعظم علاوه کردند که مسرورم امروز در شهر تاریخی هرا ت کشور یکه‌مهد ثقافت فرهنگ و هنر بود دیدار شما میسر میگردد . وظیفه دارم تمنیا ت اعلیحضر ت معظم همایونی پادشاه بزرگ مارا به مرد م شاه دوست ووطن پرست هرا ت میرسا نم ومسرور م که این وظیفهٔ بزرگ را با ابلاغ آن بشما انجام مید هم .

ښاغلی صدراعظم گفتند امید وار م در

مدت توقف مختصر خود در هرا ت با شما ومشکلات شما از نزدیك آشنا شو یم من توقع دارم این مسا فر ت مثمر و نتایج آن مفید وسود مند باشد .

ښاغلی صدراعظم اظهار امید نمودند تا در تحت شعار خدا ، وطن ، وشاه حکو مت ومردم هر دو در راه سر بلند ی وارتقا ی کشور قدم های مثبت بر دارند .

ښاغلی صدراعظم دربین احساسات گر م مردم هرات بباغ شا هی موا صلت نمود .

چای عصر را در باغ شا هی باروسای دوایر سنا تور وبعضی از وکلای هرا ت در ولسی جرگه و معاریف شهر در حا لیکه‌وزرای معیتی شان نیز اشترا ك داشتندصرف‌نمودند.

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم با همراهان شان در حالیکه والی هرا ت نیـز حاضر بود روز ۲٦ حمل از آبدا ت تاریخی شهر هرا ت موسسهٔ مرستون موسسهٔ‌تخنیکی برادران دید ن نمودند .

ابتدا ښاغلی اعتمادی ووزرا ی معیتی شان به گازرگاه شریف به مزار خواجه عبدالله انصاری رفته بروح آن عار ف بزرگ قر ن پنجم دعا نمودند .

ښاغلی اعتمادی از سنگ هفت قلم نقاشی ها وکاشی کاری های حصص مختلف بناهای گازر گاه که پنجصد و شصت سا ل قدا مـت تاریخی داشته واز نفیستریـن آبنیه دورهٔ تیموریان بشمار میرود دیدن نمودند .

در این موقع ښاغلی میر محمد طـــاهـر میرگازر گاه ضمن بیانیهٔ خیر مقد م مقا م عرفانی وعلمی پیر هرا ت را شر ح داده از توجها ت اعلیحضر ت معظم همایو نی درحفظ آبنیه تاریخی گارز گاه اظهار سپا سگذار ی نمود . ښاغلی صدراعظم در ختم باز دیدشان به ښاغلی محمد خالد روښان معین وزار ت اطلاعا ت وکلتور و ښاغلی غواص آمراطلاعات وکلتور هرا ت هدایت دادند تا برا ی تر میم وحفظ آثار و کنجینه های بزرگ تاریخی گازرگاه پروگرام وسیع و موثر ازطرف وزارت اطلاعا ت وکلتور طرح و تطبیق شود .

همچنان ښاغلی اعتمادی در پرو گرام قبل از ظهر ۲٦ حمل به مزار مولینا عبدالرحمن جا می‌که ٤۹۲ سا ل قبل وفا ت کرده و مولفات علمی وادبی شا ن تاامروز مـــورد استفادهٔ دوستا ن علم و معر فت است رفته اتحاف د عا کردند .

ښاغلی صدراعظم متعاقبا به مزار علامهٔ امام فخر الدین رازی معاصر ملك غیاث‌الدین غوری که ۷۸٤ سا ل قبل وفا ت نموده نیز رفته دعا کردند .

ښاغلی صدراعظم از پار ك بهزاد ، مقبرهٔ گوهر شاد . وفرزندان آن ملکه معروف عصر شاه رخ مرزا و مزار امیر علی شیر نوائی نیز دیدن کردند وراجع به موزیمی که در آینده در محوطهٔ این پار ك اعمار میگرددتبادل نظـر نمودند .

ښاغلی صدراعظم از مسجد جامع هرا ت که از شاهکار های عمرانی عصر ملك غیاث الدین غوری وسلطان حسین مرزا بـوده و هشتصد سا ل قدا مت تاریخی دارد دید ن نمودند .

این مسجد بزرگ در عصر ســـلطنت اعلیحضرت معظم همایو نی با منتها ی شکوه وعظمت و نفاست ترمیم شــــده و دارا ی چهار صدو شصت گنبد و هفت ایوان‌بزرگ است‌وگنجایش چهل هزار نماز گزار رادارد.

ښاغلی صدراعظم در مدخل مسجد جا مع از طرف خطیب واعظ ونایب خطیب وسرمدرس و مدرس مسجد جامع استقبا ل شدند .

ښاغلی اعتمادی از دستگاه کاشی سازی که در جوار مسجد جامع مصروف فعا لیت است نیز دیدن نموده ودر مورد انکشا ف این صنعت نفیس قدیم کشور هدایا ت‌دادند.

سپس ښاغلی صدراعظم از عمار ت جدید خرقهٔ حضر ت سید کائنا ت محمد مصطفی (ص) که به امر وارادهٔ اعلیحضر ت معظم همایونی پاد شاه د یانت‌شعار ماجدیدا اعمار گردیده است دید ن نمودند .

در این موقع ښاغلی شیخ محمد ابرا هیم متولی خرقه مبارکه که این عمار ت به اهتمام وی تعمیر گردیده است بیانیهٔ خیر مقدم‌ایراد کـــرد .

ښاغلی صدراعظم در ینوقت در حریم‌خرقهٔ مبارکه رفته بر روحا نیت بزرگ سید کائنات (ص) درود و دعا فرستادند .

ښاغلی اعتمادی با همراهان شا ن صبـح ۲٦ حمل به موسسهٔ مرستو ن رفته واز کار گاه های قالین بافی آنجا دید ن‌نمودند.

ښاغلی صدراعظم درین موقع گفتنداطفالیکه از نعمت پدر و مادر از طفولیت محروم مانده اند، و به کمك اشخاص خیر دهنده در اینجا بسر می برند . باتسهیلا تیکه در این قبیل موسسات خیر یه فراهم میشود اسا سی محرو میت و تنها یی رفع میگردد واولادی به جامعه سپرده میشود که به پا ی خود می ایستد و سهم خود را در جامعه میگیر ند .

در اخیر ښاغلی صدراعظم یك مشت پول را برای تقویهٔ بنیهٔ مالی موسسهٔ مرستو ن اعطاء کردند .

ښاغلی صدراعظم باهمراهان شان ظهـــر

جلالتمآب نور احمد اعتمادی صدراعظـــم موقعیکه با یك تن از علمای دینی در مسجد جامع هرا ت صحبت می نما یند

۲۶ حمل در دعو تی اشترا ك نمودند که از طرف اورگان قضایی هرا ت در هو تل هرات ترتیب شده بود .

در این محفل مولو ی عبدالعلی شاه توخی رئیس محاکم عد لی ولایت هرا ت ضمن‌بیانیهٔ خیر مقدم خود گفت امروز به لطف‌ایزد دادگر قوهٔ قضایی افغانستا ن به تاسی از نیا ت عدا لت پروری شهر یار محبو ب و دیا نت شعار ما رو ی هد ف عا لی حفظ عدا لت اجتما عی وتامین آسایش جامعه سیر ارتقایی خود را می پیماید .

وی گفت خوشبختانه با رعایت ارزشها ی قانون اساسی و مصالح علیا ی کشور روحیهٔ هم آهنگی و همکاری شایسته بین متصدیا ن قوهٔ اجرائیه وکار کنان دستگاه قضاء موجود است .

ښاغلی صدراعظم ضمن بیانیهٔ مختصر ی در این موقع گفتند : حقیقتا برای تنظیم‌جامعه ما امروز بروحیهٔ تفا هم بیشتر ضرور ت داریم .

مقام قضاء دست عدا لت است از حـق حمایت و عدالت را تامین میکند . با مسر ت مشاهده میکنیم که دستگاه قضائیه ما روزبروز بیشتر اعتماد مردم را بخود جلب میکند .

ښاغلی صدراعظم از خدای بزرگ برا ی خود و همکاران خویش و به همه کسانیکه در دستگاه اجرائیه کار میکنند و یا به دیگـر اورگانها ارتباط دارند مطابق ارزشها ی‌قانون اساسی وتمنیا ت نیك پادشاه بزرگ‌توفیق مزید خدمت گذاری را به جامعه آرزو کردند.

ښاغلی صدراعظم باوزرا ی معیتی شا ن بعد از ظهر همان روز در حالیکه ښاغلـــی حمیدالله عنایت سراج والی هرا ت حا ضر بود از تاسیسا ت شر کت پخته هرا ت در جنوب پشتون پل دید ن کردند .

همچنان ښاغلی صدراعظم از امور متتاژ فابریکه روغن نبا تی ، دستگاه جن وپرس، گدامهای ذخیره شرکت پخته مفصلا بازدید نمودند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم قبل از ظهر روز ۲۷ حمل با استادا ن ، معلمین ، معلمات لیسه ها ، وپوهنځی های شهـــر هرات ملاقا ت و روی موضوعا ت مهم اجتماعی با آنها صحبت کردند .

ښاغلی‌صدراعظم گفتنداز محبت‌و صمیمیت شما ومردم این ولایت تشکر میکنیم . درین لحظه که با شما معلمین وشاگردان جوا ن مواجه هستیم احساس خاص دار م و آرزو ندارم خطابهٔ ایراد کنم فقط میخوا هم اندیشه های خود را در قبال پیشر فت و تر قی‌کشور که فکر میکنم اندیشه های هر فرد وطن باید باشد باشما پی برده و صمیمانه در میان بگـــذار م .

ښاغلی صدراعظم معلمین و شاگر دان را مخاطب قرار داده گفتند آرزو ی ما سعاد ت شماست .

چه در سعادت شما سعاد ت کشور مامضمر است ، ښاغلی صدراعظم متذکر شدند مـا امروز در تلاش عظمت و بزرگی ملـــی و اقتصادی خود هستیم و فکر میکنیم همبستگی ملی بسوی یك هد ف مشتر ك تحقق این‌همه امید ها و آرزو های ماست ، در بر آورد ن این مامول اهل معار ف ، معلمین وجوانا ن در صف اول سهم تاریخی و برازندهٔ دارند ، ښاغلی صدراعظم اظهار نمودند در ین لحظه حساس که افغانستا ن در استانهٔ یك تحو ل قرار دارد معلمین در تربیت و پرورش‌افکار جوانان باید سهم مثبت وقابل ملاحظهٔ بگیرند و سهم گیر ی مثبت جز تعلیم حقایق‌وواقعیت ها چیز دیگر ی نیست . معار ف ومعلمین باید به جوانان تفهیم کنند که او ل از همه چگونه بحیث یك افغان برای افغانستا ن با داشتن یك روحیه ملی و مثبت مفید ثابت شده میتوانند معلمین دلسوز ووطن خواه باید با هر چیزیکه سبب بر هم زدن قضاو ت صحیح عقیده و تشویش نسل جوان میگردد مبارزه کنند معار ف و معلمین باید جوانا ن را معتقد به معانی دینی واخلاقی دوستدار وطن ومرد م و هم معتاد به همکار ی وشرکت مفید در امور مملکت نمایند .

ښاغلی صدراعظم گفتند : تعلیم‌وتربیت باید مبین حسن انجام وظیفه وطن پر ستـی وحفظ وحراست حدود وثغور فرهنگ وثقافت مملکت باشد .

معارف باید جوانان را قادر به تمیز حق از باطل کند و در تشخیص راه روشن شا ن کمك نماید .

معارف باید در جوانا ن قو ت تعقل ،تفکر

تشخیص و تمیز را انکشاف بد هد معارف وتعلیم وتر بیت باید برای جوانا ن مامظهر واقعیت های تاریخی عصر ما و هم مبین حقایق زند گی ما به شرایط خود ما باشد معار ف و معلمین به جوانا ن بیا موزانند که باید موانع و مشکلات را با نیرو ی تدبیر وتفاهم از بین بر دارد نه اینکه جوانا ن به جای چاره جو ئی تشویش و تشتت ایجاد کــنند .

معلمین بجوانا ن یاد بد هند که اگرجوانان استعداد وذکاو ت خود را در یك مسیرمثبت بکار ببرند آنچه که امروز دشوار است فردا انجام خوا هدیا فت .

ښاغلی صدر اعظم علاوه کردند معارفباید جوانانرا باآینده خوشبین وامیدوار تربیت کند معارف به جوانان باید بیاموزد کار اجتماعی جز با فداکاری فردی وتعقل وتفکــر مــثبت پیشرفته نمیتواند ، معارف باید مردم را هر چه بیشتر باهم نزدیکتر سازد وروح وحدت ملی را به آنها تزریق نماید .ښاغلیصدراعظم گفتنــد روزی تاریخ بر اعــمال وکــردار ما قضاوت میکند از وظایف معلمین است که با یك احساس ملی وظایف خود را صمیمانــه انجام بدهند در حصه جوانان وشاگردان ښاغلی اعتمادی صدراعظم گفتند شمااولادوبازماندگان مردان بزرگ این مملکت هستید سرزمین شما مهد علم ادب وفرهنگ بوده وپدران شمامشعل داران این دانش وفرهنگ بودند شما حافظ میراث اصیل وبزرگفرهنگ کشور خود هستید بر شما است تا مشعــل را کــه پدران شما افروختهاند نگزارید حوادث خاموشش کند .

ښاغلی صدراعظم گفتند این اندیشه ایست که منامروز آنرا بمقابل جوانان مملکتوظیفتا اظهار مینما یم ښاغلی صدراعظم خاطر نشان کردند وظیفهٔ حکو مت است که فر صت های لازمه را برای جوانان جهت پیشر فت شان تهیه کند و عوامل ضعف نفس وناپایداری را از بین ببرد .

ښاغلی صدراعظم در حالیکه حفظ آرا مش محیط را یکی از وظایف حساس جوانا ن خواندند گفتند با ایجاد تشویش واضطرا ب نمیتوان محیط مطمئن ، آرا م و سالم ایجاد کرد با این طریق در هیچ نقطهٔ جهانپیشرفت بوجود نیامده است و در افغانستا ن نیزبدون شك بوجود نخوا هد آمد .

ښاغلی اعتما دی متذکر شدند احساسات نباید بر افکار جوانان غلبه کنداعلامخواهشات وآرزو های دور از ذهن مردم و دور ازتمنیات وآرزو های مرد م در دمارا دوا نمیکند . شعار جوانان خدا پرستی ، وطن خوا هی و شاه دوستی است . شعاریکه اتحــاد و همبستگی همه مردم افغانستان را مستحکم تر میسازد و تحت پرچم سه رنگ افغا نستا ن در پر تو تدابیر حکیمانهٔ پادشاه معار ف پرور ما مظفریت مردم ما را رهنمو ئی میکند خصوصیا ت کشور ما و قلوب پر آرزو ی مردم ما این شعار را میخوا هد و تحت همین شعار راه سعاد ت وسر بلند ی کشور خود را جستجو میکنند .

ښاغلی صدراعظم گفتند جوانان در مملکت نیروی بزرگی هستند/ما تحر ك معقولتوانایی علمی و دنیا میزیم وا با جوانان توام‌میخواهیم چه تفکر و روش جوانا ن نبا ید در شرا یط کنو نی و چه در هد ف غائی خلاف منافع مصالح و موازین ملی ثابت گردد .

ښاغلی اعتما دی علاوه کردند ما امروز در راه دیمو کراسی و تحول پیش افتادهایم ما خود همین راه قبول کرده ایم به تاسیآن مکلفیت داریم تا در راه خد مت به سلا مت جامعه از آن بصورت سلیم استفاده نماییم .

ښاغلی صدراعظم آنها را مخاطب قــرار داده گفتند در نظام دیمو کراسی استفاده از آزادیها ی قانو نی باید در داخل قا نون باشد و حدودی را که قانون برای این آزادی ها تعیین نموده توام با حدود مکلفیتهاووجایب ومسئولیت ها در مقابل قانون یکجا شناخته واحترام شود باید ملتفت بود ازین حقو ق قانونی آگاهانه استفادهکردوهم به مسئولیت خود نیز آگاهانه احترام نمود .

ښاغلیصدراعظم گفتند: مــا ا و لترازهمه احترام به قانون واحترام به ارزشهای قانونی را از اهل خبره جوانان توقع داریم . مااین توقع را از علم ودانش میکنیم اهل معار ف وجوانا ن پر چمدارا ن علم و دانش هستند .

ښاغلی اعتما دی از حساسیت مو قــف افغانستان متذکر شده گفتند نظر بهوجایب ملی که داریم جوانا ن در تشخیص مسا یل باید بصیر ت کامل از خود نشا ن بد هند.

مسایل را بازیچهٔ احساسا ت و هیجا نا ت قرار دادن محیط سالم را که از آن برا ی پیشر فت مملکت استفاده کنیم جریحه دار میسازد و فرصت اصلاحا ت رامحدودمیگرداند.

بناغلی صدراعظم افزودند : افغانستا ن بهای آزادی ، امنیت و محیط سالم اجتما عی را گران پرداخته است پرنسل جوان ومرد م ماست تاقهر مانانه‌از ین ارزش ها ی خو د دفاع و پاسداری کنند این دفا ع مجا دله باهر گو نه عوا ملی است که جلو پیشر فت را میگیرد .

بناغلی‌اعتمادی در اخیر گفتند ما بانیروی ایمان و با اعتماد صمیمیت و علاقهٔ خود با اعتماد به نیرو ی ملی مردم خود و با اعتماد به جوانا نی که اعمار کنندهٔ فر دا ی وطن هستند به مقابل فساد جهاد ملی را اعلان کرده ایم ما این جهاد را آغاز کرده ایم بر شما جوانا ن است که به منظور مصا لح ملی این جهاد را تکمیل نمائید .

بناغلی صدراعظم سا عت ۱۲ ظـهـر با ولسوالان ، مامورین مرکز و ولسوا لیها ی هرا ت ملاقا ت و ضمن توصیه های سودمند راجع به مشکـلات اداری ووظایف مامور ین ومسئولیتها ی ایشا ن برای خدمت سا لم با آنها صحبت کردند .

بناغلی عنا یت سرا ج والی و چند تن از مامورین نیز ضمن بیانیه های از ور... بناغلی صدراعظم استقبا ل کرده و در ر... تطبیق خط مشی حکو مت وعده هرگونه‌همکار... را دادند .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم ... وزرای معیتی شان‌بعد ازظهر ۲۷ حمل ا ... تاسیسا ت تور غندی دید ن نمودند .

بناغلی اعتمادی پس ازیك توقف‌مختصردر عمارت‌کمیساری‌ازتاسیسات‌بندر، ادارهٔ‌گمرك ، ترانسپور ت گدام ها ، تانك تیل ودستگاه برق دیزلی دید ن نمودند که در هر قسمت از طر ف موظفین توضیحا ت داده میشد .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم در ملاقاتیکه با بعضی از وکلا ، سنا تور معاریف مشایخ ، علما و اهالی هـرا ت نمـودنـد اظهار داشتند .

ما آمده ایم تا مسایل شمارا ازنز د یك بهتر مطالعه کنیم .

حکو مت برای پیشر فت مملکت به سهم خود در استحکام نیرو ها ی ملی وچیرگی بر حوادث و شنا خت راه های اصیل سالم ومطمئن با مرد م در پیروزی های ملی هم صف و هم جبهه میباشد .

درین موقع دکتور عبدالقیو م معاون دوم صدار ت ووزیر معار ف و زرا ی معیتی بناغلی صدراعظم نیز حضور داشتند .

بناغلی صدراعظم به اهالی هرا ت گفتند ما آمده ایم تا پس از ابلاغ آرزو ها ی نیك پادشاه محبوب ما نسبت به ملت شاه‌دوست شا ن مسایل شما را از نزدیك بهتر مطالعه کنیم که مشکلات مردم ما چیست مرد م ماچه میخوا هند و راجع به مسایل ملی چگو نه قضاو ت میکنند .

بناغلی اعتمادی با اظهار عـلاقمند ی بـه فهم مشکلا ت مرد م گفتند از آرزو ها ی ماست که با مرد م و در میا ن مرد م باشیم تا هر چه بیشتر به امور و مشکلات عمو می واقف شویم ودر جستجو ی چارهٔ آن تاجاییکه مقدور است سعی و مجاهدت نماییم .

بناغلی اعتمادی متذکر شدند که ما رو ی همین اسا س در اینجا همین حالا نشسته‌ایم و بر روی اصل وحد ت‌ملی ، بـرادری و برابری راجع به حل مسا یل ملی تباد ل نظر مینمائیم رمزموفقیت‌مادر راه اعتلای‌مملکت در همین اصل نهفته است .

بناغلی صدراعظم گفتند ما معتقد هستیم که موفقیت مملکت در احترام به نظا م ملی وحفظ حقو ق سیاسی واجتما عی مرد م است باید این حقوق را برای مرد م تامین کرد و به آنها رهنما یی نمود که چگو نه از حقو ق شان به صور ت سالم استفاده کنند .

بناغلی صدراعظم گفتند طور یکه همیشه گفته ایم نخستین هد ف ما به منظور تا مین حقو ق مرد م و رفاه آنها فراهم آوری یك محیط سالم اجتما عی وسیاسی مطابق ار زش های قانون اساسی میباشد وبا تامین ایـن محیط سالم وظایف ماست که برای همه‌شئون زندگی مرد م خود فکر و کار کنیم و راه های حل مسایل ملی را به کمك مرد م خودجستجو نمائیم .

بناغلی اعتمادی متذکر شدند که این امر خودش بجای خود یك رسالت است و این

رسالت را وقت وزمان امروز بما و شماسپرده است .

ښاغلی اعتمادی گفتند ما ادعا نداریم که همه مشکلات مملکت خود را دریک روز حل مینمائیم اما باکمال سربلندی ادعای این را داریم تا جاییکه امکانات برای ماميسر است خدمت صمیمانه برای مردم و مملکت خود انجام بدهیم و هنگامیکه وقت ما به سر میرسد واین وظیفه را بدیگری میسپاریم با عین روحیه همکاری نمائیم .

ښاغلی صدراعظم افزودند ایجاد هم آهنگی واتحاد نظر در بین همه طبقات ملت تامین واستقرار عدالت اجتماعی تهیهٔ زمینه‌آسایش ورفاه عمومی ایجاد وتهیهٔ زمینه‌های‌پیشرفت برای همه را حکومت مداریک حیات ملی واساسی امنیت اجتماعی در مملکت میداند ومعتقد است که در ایجاد وتامین این زمینه ها سهم مردم و حکومت مساوی و مشترک است .

تاریخ افغانستان نشان داده است که مردم افغانستان در حل مسایل ملی در جریان تاریخ همیشه بحیث‌یک‌کل سهم گرفته اند و ما باید درین لحظه حساس از تاریخ خود درس بگیریم .

ښاغلی اعتمادی روی موضوعات اجتماعی وسهم مردم در تشخیص مسایل ملی گفتند مردم مادر تشخیص اهداف ملی باید این مطلب را از نظر دور نداشته باشند که‌شرایط عملی زندگی ما چه می خواهد وعللی که سد راه پیشرفت است چیست و عواملیکه پیشرفت را سریع بسازد کدام اند .

شناخت واقعی این علل وعوامل مثبت ، متکی وعینی جامعه ماست که ما را بطرف هدف واقعی سوق دهد .

ښاغلی اعتمادی جمعیت را خطاب نموده گفتند حکومت برای رفع پسمانی بافساد ، عوامل فساد و مشکلات مملکت مبارزه میکند و امیدوار است به یاری پروردگار وتوجه ونیات نیک اعلیحضرت پادشاه بزرگ و پشتیبانی مردم ما درین راه حکومت را یاوری کنند .

ښاغلی صدراعظم متذکر شدند ساحاتیکه جهاد ملی بان مبارزه کند کم نیست این ساحات حاوی مشکل با سواد گرد نملیون

ها مردم این مملکت است مشکل کمک به‌مردم ولایات دهات و قصبات کشور است،مشکل بکار انداختن پول های عاطل پول های صندوق مردم بکار های مثمر است ، مشکل علاقمند ساختن سرمایه داران به کار های تولیدی است ، مشکل مبارزه با مفاسد اخلاقی و فساد اجتماعی است ، مشکل‌مجادله با مرض وفقر است ، مشکل مبارزه با افراط و تفریط است . ما باید بین پیران وجوانان کشور نقاط اتصال و نزدیکی جستجو کنیم ما باید از تجارت ارزندهٔ پیران خود و نیروی جوانان خود ، کشور خود را اعمار نمائیم . ښاغلی صدراعظم گفتند حکومت به تنهایی نمیتواند به مقابل این همه مشکلات راه حل جستجو نماید تا کمک نیرو های مردم با حکومت هم آهنگ نگردد .

ښاغلی صدراعظم پس از شرح مفصل اوضاع اقتصادی کشور در طی دو پلان گذشته تا امروز گفتند برای رفع مشکلات مخصوصا مشکلات اقتصادی ، حکومت سعی میکند تا هم آهنگی و توازن کامل درموسسات اقتصاد مملکت بوسیله اقدامات اساسی که موجب ثبات اقتصادی در مملکت گردد فراهم اید وافزودند برای پیشرفت اقتصادی مملکت باید تدابیری رامطابق به شرایط محیطی‌معاملات اجتماعی ،سنت‌های ملی واقتضاآت عمومی مدنظر بگیریم تا خلاها ومشکلات اقتصادی ماراکه مانع بزرگ رشد اقتصادی ما شده است از بین بردارد .

ښاغلی صدراعظم گفتند مابه تدابیریکه‌رشد اقتصادی ، اجتماعی و سیاسی را مطابق به شرایط وقت وزمان بصورت‌سلیم مطابق ارزش های قانون سرعت ببخشد ضرورت داریم وامید واریم مردم ما به ارزش ومثمر بودن تدابیر مذکور در حیات ملی شان ملتفت باشند وبامراعات آنها ازآنها پشتیبانی نمایند .

ښاغلی صدراعظم به منظور ایجاد یک فضای مطمئن جهت اعمال این آرزو ها گفتند ما به یک مفکوره منطقی عاقلانه و قانونی به مقابل هر نوع تمایلات واندیشه‌هاییکه از خلا های فکری جامعه استفاده میکند ومانع پیشرفت مملکت ما میشود نیاز داریم .

در پایان ښاغلی اعتمادی از اینکه این ملاقات میسر گردیده اظهار خوشی نمودند و برای خود و همه کارکنان حکو مت ومردم کشور از خداوند بزرگ تحت قیاد ت پادشاه محبوب ما توفیق خد مت گذاری مفید آرزو کردند .

ښاغلی صدراعظم واعضا ی معیتی شا ن شام ۲۸ حمل در دعو تی اشترا ك نمودند که از طرف ښاروالی هرا ت در هوتل پار ك ترتیب یافته بود .

درین محفل ښاغلی عبدالصمد مجددی منشی انجمن ښاروا لی از طر ف وکلای ښاروالی ورود ښاغلی صدراعظم واعضا ی حکو مت را به هرا ت خیر مقدم گفته و آرزو ها ی نیك مردم هرا ت را برای خد مت گذار ی مطابق شعار (خدا ــ وطن وشاه) در راه اعتلای کشور مطابق خط مشی حکو مت به ښا غلی صدراعظم اظهار داشت .

ښاغلی صدراعظم در بیانیهٔ مختصر یکـه ایراد کردند از احساسات اهالی شاه دوست هرات وروحیهٔ همکار ی ایشان اظهار خو شی نموده و در بارهٔ جنبه های مختلف جهاد ملی توضیحا تی داده سهم گیر ی مرد م را برای تحقق این جهاد که هد ف و مرام آن سربلندی و بختیاری افغانستا ن وایجاد یك جامعهٔ سالم میباشد مهم وموثر خواندند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم باوزرای معیتی شان به سلسله باز دید شا ن از ولایات شمال و غرب کشور روز ۲۹ حمل به شین ډنډ موا صلت نمودند .

ښاغلی صدر اعظم ووزرای معیتی شا ن در حد فا صل هرات و فراه از طرف والی فراه و قو ماندان اردوی قند هار ، قوماندان قوای هوائی شین ډنډ ، وکلا ، سنا تور ، رئیس محا کم و معاریف و لایت فراه استقبال شدند .

ښاغلی صدر ا عظم در میدان هـو ا ئی شین ډنډ سلام قطعهٔ تشریفاتی را قبول و گارد ا حترام را معا ینه کـردنـد . سپس ښاغلی صدر اعظم در جوار میدان هوا ئی شین ډ نـد قصبهٔ عصری و مدرن عما ر ت های ر ها یش را برای هوابازان کشور بنام نامی پادشاه بزرگ افتتاح نمودند .

ښاغلی اعتمادی حین افتتاح این قصبهٔ عصری نود فامیله که به اراده اعلیحضرت معظم همایونی اعمار گردیده گفتند : مسر ت دار م از ینکه امروز در محفل افتتا ح خانه های رها یش صاحب منصبان قوای هوایی اردوی شاهانه اشتراك می نمایم .

ښاغلی صدراعظم صاحبمنصبان قوای هوایی شین دند را مخاطب قرار داده گفتند : منظور از اعمار این منازل ایجاد رفاهیت و فرا هم آوری تسهیلات بیشتر برای آن صاحبمنصبان اردوی شا هانه ا ست که شب وروز برا ی فداکاری و خدمت گذاری برای وطـن آماده میباشند .

ښاغلی اعتمادی متذکر شدند تقویهٔ ما دی ومعنو ی حفظ حیثیت و عز ت اردو ی شاهانه محل توجه خاص حکو مت است . ښا غلی صدراعظم گفتند با قنا عت ملاحظه میکنیم که با مقتضیا ت عصر اردوی شاهانه هر روز بیشتر با تخنیك عصر ی مجهز میگردد ودر راه خدمت گزاری وطن بیشتر و مجهز تر آماده میشوند . ښاغلی صدراعظم تاسیسا ت جدید را به صـاحبمنصـبان و آنانیکـــه در راه اکمـا ل ا ن بـذ ل مسا عی نمـــود نـد تبریك گفته واز خدا وند بزرگ ا ستد عا نمودند که نام اردو ی شاهانه تحت قیادت سر قو ماندان اعلی اردو ، اعلیحضـــر ت پادشاه محبوب ما همیشه توام با افتخار و سر افرازی باشد .

ښاغلی صدراعظم پس از استما ع پیشرفت کار قصبهٔ نود فامیلی قوای هوا یی شین دند وتوضیحات که از طر ف تور نجنرال مرادعلی رئیس تعمیر ا ت و ز ا ر ت د فاع ملی و آمر تعمیرا ت وسر انجنیر پروژه داده میشد نقشه های مربوط به پروژه را نیز ملا حظه کردند .

ښاغلی صدراعظم بعد از قطع نـوار از تعمیرا ت تکمیل شده نود فامیلی دیدن نمودند.

ښاغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم ودوکتور عبدالقیوم معاون دوم صدارت ووزرای معیتی شان در حا لیکه والی های هرات ، فراه و قو ماندان های عسکری کند هار ، هرا ت و قو ماندان هوایی شین دند نیز حاضر بودند به تاور تر مینل میدان هوایی رفته و از آن جا تمرینا ت یکدسته از طیارا ت عسکری

را معاینه نمودند .

بناغلی اعتمادی در ختم این باز دیدیکبار دیگر از برید جنرال خان محمد قو ماندان هوایی و پیلو ت های هوایی شیندند اظهار تشکر نموده موفقیت مزید شان را در راه خدمت به وطن از خداوند بزرگ استد عا نمودند .

بناغلی صدراعظم طعام چاشت را بامعاریف شیندند صر ف نموده و سا عت دو نیم بعد از ظهر از شیندند جانب مرکز ولا یت فراه حرکت نموده پس از توقف مختصر در هوتل فراه رود جانب فراه حر کت نموده در حوالی ساعت ٦ ونیم عصر به مرکز ولا یت فراه مواصلت کردند .

مردم شاه دوست فراه وولسوا لی ها ی مربوط آن متعلمین و متعلما ت به دو طرف جاده های داخل شهر فراه صف بسته ورود بناغلی صدراعظم را با کف زدنها و صداهای هر کله راشی باحرار ت و نثار گل استقبال کردند .

درین موقع بناروال سر پرست شهرفراه ضمن بیانیه خیر مقدم ورود بناغلی صدراعظم ووزرای معیتی شان را به ولایت فراه خوش آمدید گفت :

بناغلی صدراعظم تمنیات نیك اعلیحضرت معظم همایونی را به رعا یای وفاشعار شاهانه رسانیده گفتند مسرور م که امروز خود را در بین برادران خود در ولایت تاریخی فــراه مشاهده میکنم .

بناغلی صدر اعظم علاوه کردندگرچه مدت توقف ما درین ولایت کوتاه میباشد امیدوارم ازین مدت حد اعظم استفاده را نموده در جریان زندگی ومسایل شما بهتر وارد و با مشکلات شما از نزدیك آشنا یی پیدا نماییم وامکانا ت انکشا ف این ولایت را در ساحات مختلف جستجو کنیم .

بناغلی صدراعظم اظهار امید کردند که ملاقات وتبادل نظر شان با مرد م فراه‌متمر نتایج سود مند واقع شود .

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظــم و

بنا غلی نور احمد اعتمادی صدراعـــظم موقعیکه از طرف یك دسته اطفال ولا یـــت فراه بانثار دسته گل استقبا ل میشـوند

اعضای معیتی شان روز ۳۰ حمل از پروژهٔ آبیاری و زراعتی وتاسیسات عمرانی و سلختمانی وآمریت ملاریا و میدان هوایی ولایت فراه دیدن نمودند .

ښاغلی صدراعظم از تاسیسات عسکری ولایت فراه در حالیکه از طرف برید جنرال گل محمد جنگلی قوماندان قوای ۱۵ توضیحات داده میشد نیز دیدن نمودند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ششس ساعت با اهالی ولایت فراه ، اهل معارف وبزرگان ولایت نیمروز روی مشکلات و مسایل صحبت نمودند .

ښاغلی صدراعظم در اجتماع مردم مرکز فراه ، ولسوالی های بالا بلوک ، قلعهٔ کاه ، گلستان ، انار دره ، پرچمن ، بکوا ، و علاقه داری خاک سفید پس از رسانیدن تمنیات نیک اعلیحضرت معظم همایونی به رعایای وفاشعار شاهانه گفتند : فراه هفتمین ولایتی است که مادر آن سفر میکنیم در این سفر های خود ما در پهلوی مطالب زیادی مخصوصا دو چیز از نزدیک توجه ما راجلب کرد یکی بستگی مردم به نوامیس ، سنن، شعایر ، معتقدات و موازین ملی ودیگراینکه علاقمندی شدید مردم به ترقی وپیشرفت مملکت .

ښاغلی اعتمادی بعد از شرح پلانها و آرزو های حکومت راجع به ایجاد شرایط بهتر زندگی گفتند ما باید بدانیم که درشرایط امروز پیشرفت بدون داشتن قدرت حقیقی اقتصادی ممکن نیست و پیشرفت های اقتصادی در جوامع مربوط به استقرارهمکاری ثبات عقیده وعلاقمندی مردم است تاهریک به سهم خود در امور مملکت موثر واقع شوند .

ښاغلی صدراعظم پس از شرح مفصل مشکلات مملکت و پلانهای حکومت گفتند :

برای مبارزه با مشکلات اقتصادی واجتماعی کشور تامین عدالت اجتماعی و منافع نسبی وعادلانه همهٔ مردم موثر می باشد . ښاغلی صدراعظم اظهار داشتند تدابیریکه با توجه به حفظ منافع نسبی همه طبقات مملکت مدنظر است و مایقین داریم که همین تدابیرمیتوانند حافظ حقوق و منافع طبقات مختلف جامعه باشد واصل عدالت اجتماعی که از مظاهر اولیهٔ هر سیستم دیموکراسی است مراعات نماید .

ښاغلی صدراعظم متذکر شدند حکومت با استفاده از امکانات سعی خواهد کرد تا در تدابیر اقتصادی واجتماعی که به کمک مردم به منظور منافع مردم رویدست میگیرد برای مردم افغانستان به صورت نسبی محل مطمئنی را مشخص نماید .

ښاغلی اعتمادی علاوه کردند باید فاصله ها را به منظور منافع مردم و مصالح مملکت با هم نزدیکتر نماییم امروز حل مسایل مملکت احتیاج به یک تفاهم همه جانبه واصولی دارد تفاهمیکه باید اساس آن بر همکاری و صمیمیت بنا شده باشد .

ښاغلی اعتمادی درین ملاقاتها که جوقه جوقه اهالی مرکز وولسوالی های ولایت فراه در حالیکه دکتور عبدالقیوم معاون دوم صدارت ووزیر معارف و دیگر وزرای همسفر شان نیز حاضر بودند به اهالی موقع دادند تا روی مسایل و مشکلات شان بارئیس با عضای حکومت با صراحت حرف بزنند وتبادل نظر نماینه .

خواسته های مردم روی کمبود آب زراعتی عدم برق کافی اعمار جاده ها و شفاخانه های مجهز بود که از طرف اعضای حکومت یادداشت ها اخذ میشد .

ښاغلی اعتمادی حینیکه با استادان ، معلمین ومعلمات ، و متعلمات ملاقات کردند یک عده از معلمین و معلمات و شاگردان ضمن بیانیه ها ورود ښاغلی صدراعظم وزرای معیتی شان را خیر مقدم گفتند .

ښاغلی صدراعظم اهل معارف رامخاطب قرار داده گفتند از صحبت و صمیمیت شما تشکر میکنم واظهار آرزو های شما برای پیشرفت مملکت وایجاد شرایط بهتر زندگی آرزوی همهٔ افراد وطن خواه کشور است .

ما بحیث حکومت آرزویی جز خدمت گزاری برای سعادت و رفاهیت شما و ایجاد شرایط بهتر برای زندگی مردم خود نداریم . این آرزو ها وقتی تحقق می یابد که ما مطمئن باشیم جوانانی داریم که باسلاح علم مجهز هستند و به نوامیس عنعنات

وشعایر دینی و ملی خود احترا م وبستگی دارند .

بناغلی اعتما دی گفتند ما امروز نیازداریم تا آیندهٔ کشور خود را به اسا س واقعیت های تاریخ و مقتضیا ت زمان پی ریزی کنیم وشما جوانان که امروز فر صت تحصیل برای تان میسر است در ایجاد این شرایطمسئولیت بزرگیداریدبرای اینکهاینشرایط بدستسالم صالح و با کفا یت شما به صور ت سالم پیشبرود بر شما ست تا ازین فر صت ، فرصتیکه برای شما بدست آمده برا ی مجهز ساختن خود و برای فردای کشور حداعظم استفاده را بنمائید . فردائیکه بدست شما سپرده میشود مسئو لیتها ی بزرگی را نیز همراه دارد .

تلاش همهٔ ما امروز اینست تا شرا یط بهتر برای شما میسر شود تا شما شرایط بهتر برای فردای وطن خود ایجاد کـرده بتوانید .

بناغلی صدراعظم گفتند ما به مشکلا ت محل شما کاملا مستشعر هستیم بر شما نیز لازم است تا در شنا خت مشکلا ت حکو مت نیز با ما سهیم باشید . شما باید حدود توانایی امکانا ت و نارسا یی های ما را تشخیص کنید ، برای تشخیصمشکلات یکدیگر ما باید روحیهٔ تفا هم و هماهنگیداشتهباشیم.

بناغلی صدراعظم گفتند از وظایف اولیهٔ شما جوانان شنا خت و تشخیص واقعیت هـا و هم پابندی به اصو ل معیار هـا وارزش و معتقدا تی است که جامعـهٔ ما بـرو ی آن استوار است .

بناغلی صدراعظم جوانان را مخا طب نموده گفتند فر دای مملکت را شما میسا زید و بر شماست که با امید واری و خوشبینی به طرف فردا پیش بروید .

بناغلی صدراعظم متذکر شدند برا ی‌ایجاد یك خوشبینی و امید واری برای جوانا ن ما آرزو داریم برای شما شرایط بهتر تحصیل وزندگی میسر شود تا ما بتوانیم با آرامش خاطر بطر ف شما و شما با آرامش خا طر به آیندهٔ خود متو جه باشید .

بناغلی صدراعظم به جوانا ن تو صیه نمودند که ما باید واقعبینانه رو ی مسا یل کشور خود قضاوت کنیم تنها با نفی مسایل نمی توانیم نقش مثبت خود را ایفا کنیم . موقف گیر ی ما به مقابل مسایل باید از روی تعقل و بصیر ت باشد ، ما باید از حقوقیکه در یك نظام دیمو کراسی بما داده شدهاست هوشیارانه و معقول ا ستفاده نما ییم .

ما باید حدود و قانون و تجاوز بهقانون را تفکیك کنیم .

ما باید همانقسم که حدود امتیاز خود را میشنا سیم سر حد مکلفیت های خود را نیز بشنا سیم ـ ما نباید در پهلوی دیموکراسی وقانون تعبیرا ت نادرست وضع کنیم اینها همه از مسئولیت هائیست که در پهـلو ی سایر مسئولیتها جامعه بما داده است .

بناغلی اعتما دی راجع به دور نما ی‌فردای مملکت و مسئو لیت های جوانا ن تذ کارداده اظهار داشتند ما ازروی آگا هی شمامی توانیم راجع به آیندهٔ مملکت مطمئن باشیم و بر شماست تا این آگا هی را از خود نشا ن بد هید تا جامعه مطمئن شود که فردا بدستان سا لم بـا تدبیـر وباکـفایت سر نـوشت مملکت را اداره خواهد کـرد .

بناغلی صدراعظـم به نقشـی ارزنـده و مقام ار جمند استاد و معلم اشاره کـرده موفقیت شانرا در راه وظیفهٔ مقد س شا ن آرزو کردند .

در اخیر بنا غلی صدراعظم اظهار امید نمودند که اولاد معار ف که مردا ن وزنا ن فر دای کشور میباشند از عهده مسئو لیت بزرگی که مقابل دارند به شا یستگی بدر آیند واضا فه نمودند که ما برای خودوبرای همهٔ شما توفیق می خوا هیم تا تحت شعار بزرگ ما که خدا پرستی ، وطن خواهی ، و شاهدوستی است در راه تحقق بخشود ن آرزوها وآمـال ترقی و ملی کـام گـا ر و رستگار باشیم .

بناغلی صدراعظم با معاریف ولایت نیمروز که برای ملاقا ت بنا غلی اعتما دی به فراه آمده بودند در حالیکه بناغلی انصاری والی رئیس محاکم و بعضی دیگر از روسا ی دوایر نیمروز نیز حاضر بودند مـلاقات و رو ی مسایل مشکلات ولایتنیمروز با آنها تبادل افکار نمودند .

ښاغلی صدراعظم در ملاقا ت شا ن به اهالی ولایت فراه ومعاریف نیمروزازموجودیت قاچاق درین ناحیه اظهار نگرا نی نموده از اهالی هر دو ولایت خوا هش نمودند تا در راه انسداد قاچاق با حکو مت هــــمکار ی صمیمانه نمایند .

ښاغلی اعتمادی گفتند حکو مت سعی دارد تا برای جلو گیر ی قاچا ق گوسفند ودیگر مواد ارتزاقی تدابیر موثر اتخاذ نما یند و برای اینکه مرد م نیز در جهاد ملی سهم فعا ل داشته باشند در جلو گیر ی ازقاچاق با حکو مت مسا عد ت و همکار ی صادقا نه نمایند .

اهالی فراه و معاریف‌نیمروزدر راه‌جلوگیری قاچاق وسهم گیر ی در جهاد ملی همکار ی خود ها را با مامورین حکو مت به صور ت فعالانه وعده دادند .

ښاغلی اعتما دی در این ملاقا ت مامورین وولسوالان را به وظایف سنگین و خطیر شان برای خدمت مردم بیش از پیش متو جه‌ساخته گفتند حکو مت برای بر قرار ی عدا لت‌اصل مجازا ت ومکافا ت را میخوا هد تا بصور ت جدی تطبیق نماید همچنا نیکه یك ما مـور وظیفه شناس وصادق مورد تو جه قرارمیگیرد در مقابل مامورین منحر ف نبا ید هیچ نوع دلسوزی و گذشترا توقع داشته باشند .

ښاغلی صدراعظم بخود و همکارا ن خود وهمه مامورینی که در ارگان قوهٔ اجرائیه‌خدمت می نمایند از خداوند بزرگ توفیق خواستند تا در تحت شعار خدا ، وطن وشاه مصدر خدمت برای مردم در راه ارتقا ی کشــور شوند .

ښاغلی سید قاسم والی فراه و چند تن از مامورین نیز ضمن بیانیهٔ هایی به ښا غلی صدراعظم اطمینان دادند که آنها از سنگینی وظایف خود مستشعر بوده در راه تحقق‌یافتن مرام ها ی حکو مت که همه برای سعاد ت مردم کشور است از هیچ نو ع همکار ی و ایثار در راه خد مت به مرد م دریغ‌نخواهند کــرد .

ښاغلی صدراعظم و همرا هان شــان از ولایت فراه که آخر ین ولایت شا مل پروگرام بازدید رسمی شان از ولایا ت شمال وغرب کشور بود بصو ب کابل عزیمت کردند .

ښاغلی نور احمد اعتما دی‌صدراعظم‌ووزرای معیتی شان در دلارام توسط ښا غلی محمــد صدیق والی تورنجنرال محمد سعیدقوماندان عسکر ی ، مولو ی عبدالواسع رئیس محکمه ، ښاغلی محمد افضل شیردل ښاروال‌سرپرست وعدهٔ از معاریف کند هار استقبا ل شدند .

ښاغلی صدراعظم ووزرا ی معیتی شا ن سا عت ۲ بعد از ظهر به ولایت کند هار وارد ونان چاشت را با والی قو ماندا ن عسکری و معاریف ولایت کند هار صر ف نمودند .

ښاغلی صدراعظم قبل از حرکت جا نـب کابل به خرقهٔ حضر ت محمد (ص)رفته‌بروح حضرت سرور کائنا ت درود و دعاء اتحا ف نمودند .

ښاغلی صدراعظم و همراهان شان پس از هجده روز باز دید ر سمی از و لا یا ت شمال و غرب کشور ساعت پنج عصر ۳۱ حمل از کند هار جانب کابل عزیمت نموده حوالی پانزده شب بکابل مواصلت نمودند.

بازدید جلالتمآب نوراحمد اعتمادی صدراعظم از صفحات مرکزی کشور

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدرا عظم ساعت ٨ و ٤٥ دقیقهٔ قبل از ظهر روز ٩ ـ اسد ١٣٤٩ بغرض باز دید از ولایا ت مر کزی کشور عازم آن صوب گردیدند .

در این باز دید دکتور عبدالقیو م معاو ن دوم صدار ت ووزیر معارف ،دکتورعبدالواحد سرابی وزیر پلان ،پو هاند دکتور محمد ابراهیم مجید سراج وزیر صحیه ، ښا غلی عبدالحکیم وزیر زرا عت وآبیار ی ، انجنیر محمد یعقوب لعلی وزیر فوا ید عامه ،ښاغلی غلام علی آئین وزیر مشاور وعدهٔ ازمتخصصین معار ف ، زرا عت وآبیاری ، صحیه فوایدعامه با ښاغلی صدراعظم همراه بودند .

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم ساعت پنج ونیم عصر روز ١٠ ـ اسد به ولسوا لی مرکز بهسود مواصلت کردند .

ښاغلی صدراعظم در مرکز بهســـود در حالیکه هزارا ن نفر از اهالی آنجا برا ی پذیرائی اجتما ع نموده بودند ورود ښاغلی صدراعظم و هیأت معیتی شانرا با کف‌زدنها وابراز احساسا ت استقبا ل نمودند .

ښاغلی صدراعظم درین اجتما ع بزرگ گفتند : اعلیحضر ت معظم همایو نی پادشاه بزرگ ما به من وظیفه سپرده اند در ین‌سفر بحیث وظیفه اولی خود تمنیا ت ذات‌شاهانه را برای رعایا ی وفاشعار شاهانه برسا نم وافتخار دار م که این وظیفهٔ پر مسر ت را بسر میرسانم .

ښاغلی صدراعظم در اجتما ع مرد م مرکز بهسود اظهار داشتند سفر هیئات حکو مت به مناطق مر کزی مملکت د نبا له مسافرت‌قبلی هیأت حکو مت به صفحا ت شما ل وغرب مملکت است که حکو مت در خط مشی خود به نماینند گان ملت وعدهٔ داده بود .

ښاغلی اعتمادی اضافه کرد هد ف مشخص مسا فر ت ما مطالعه ورسید گی نزدیك به امور و مسایل این مناطق و مطالعهٔ امکانا ت ومساعی محل جهت تسریع انکشا ف محــل مطابق به احتیا جا ت و مقتضیا ت خودمحل میباشد .

ښاغلی صدراعظم گفتند ما عقیده داریم که مسافر ت هیأت حکو مت به ولایا ت‌مسئولین قوهٔ اجرائیه را با اصل مسا یل جامعه آشنا میسازد و یقین داریم این سفر نیز مانندسفر حکو مت در صفحات‌شمال‌وغرب‌مملکت‌بامشوره و تماس مستقیم با وطنداران به نتیجه مفید و مثمر واقع میشود .

ښاغلی صدراعظم علاوه نمودند از سفـــر هیأت حکو مت به ولایا ت شما ل و غر ب مملکت تجار ب و نتایج مفید ی بدست‌آمد برای حکو مت ثابت گردید که این‌راه‌راباید ادامه بد هد وبه ولایات کشور به‌منظور دیدار وطنداران عزیز و شنا خت مشکلات آنهــا مسا فر ت نموده وبا اشترا ك مسا عی خود شان در راه رفع مشکلا ت آنها صبر ف‌مساعی مزید نماید .

ښاغلی صدراعظم گفتند استقبا ل گر م وپر شور شما نمایندهٔ احسا سا ت پا کو

صميمانهٔ شما ست از ينكه امروز من ورفقاى همسفرم در بين احسا سا ت گر م وصميمانهٔ شما استقبا ل مى شويم حا كى از احساس مشتر ك حكو مت و مرد م و هم مطابقت احساسا ت هر دو راجع به پيشر فـــت و انكشا ف مملكت است . نقش ارزنـــده و تاريخى مرد م ولايا ت مركزى مملـــكت در پيشر فت مملكت عزيز ما افغانســـتا ن در سويه ها و مشاغل مختلف نماينده كامـل وطن دوستى ، شاه دوستى و حسن خد مت گزارى مردم اين مناطق براى مردم ووطـن عزيز شان ميباشد .

بناغلى اعتمادى گفتند مجا هدا ت خلاقهٔ كه مردم نجيب و زحمت كش اين منا طـق در راه بهبود وضع زند گى خويش ووطنداران خويش بعمل مى آورند علاقه خاص آنها به پيشر فت خود شا ن و پيشر فت وطن ما ميباشد .

همچنان بناغلى اعتمادى افزودند حكو مت در راه ايجاد يك اقتصاد سالم ملى برا ى بهبود وضع زند گى مرد م به اصلا حا ت لازم مبادر ت خوا هد كرد و متيقن است كه در موفقيت اين اصلا حا ت وقت ، زما ن و مصالح اكثريت مردم ما را بهشتى يا نى ميكند چه هر كوشش وسعى اصلا حى كه‌در مملكت بعمل مى آيد هد فش آسايش مرد م است و بر اساس مصالح عمو مى تنـــظيم ميگـــردد .

بناغلى صدراعظم گفتند چر خ زما نـــه به عقب بر نمى گردد وقت وزما ن هميشه پيش ميرود و ما مسروريم كه تحت هدا يت پادشاه بزرگ خود و مطابق به تمنيا ت‌مردم خود بسوى تامين عالى ترين مصا لح ملى پيش ميرويم .

بناغلى صدراعظم گفتند اميد واريم مرد م ما همه به صور ت كلى با داشتن حقو ق و فرصتها ى مساويا نه و در عين حال باقبول مكلفيت هاى مسئو ليا نه و تلاش هاى‌مستدام وبكار انداختن انديشه هاى خود بتوانند پيش از پيش درين پيش رو ى سهم موثر ومثبت بگير ند .

بادرك كسب معرفت مو فقيت در پر تـو وحدت ملى ، يگانگى ، برادرى وبرا برى‌كه يگانه راه موفقيت ماست در آبادى وبختيارى مملكت خود موثر ثابت گردند .

بناغلى صدراعظم و همرا هان شا ن در مسير سفر شان در ولا يا ت مركزى حين مواصلت به ميدان شار مركز ولايت ورد ك از طرف بناغلى عبدالقادر قاضى ، وا لى و مولوى محمد طالب رئيس محكمه وروسا ى دواير ، مامورين معار يف واها لى استقبال گرديدند .

بناغلى صدراعظم حين ملاقا ت با اها لى مركز ولايت وردك تمنيا ت نيك اعليحضرت معظم همايونى پادشاه محبو ب ما را به آنها ابلاغ نموده و به ايشا ن وعده دادند كه در آينده بانجا نيز مسا فر ت كنند .

بناغلى صدراعظم در اثنا ى موا صلـت در سياه خا ك از طر ف هزارا ن نفر ازاهالى با حرار ت استقبا ل شدند .

در منطقهٔ فرا خلم مركز حصهٔ اول بهسود بناغلى صدراعظم از طر ف عدهٔ كثير ى از اهالى باگرمى زايد الوصفى پذيرائى‌گرديدند بناغلى صدراعظم درين مو قع گفتند تـلاش هاى همهٔ ما براى اين است تا پسما نى ها را در همه گوشه وطن خود جبرا ن كنيم و براى جبران‌اين پسمانى‌هاهمكارى‌پشتيبانى‌وتفاهم مردم كه با حكو مت همراه ميباشد حكو مت را در تامين معمو ل بيشتر موفق ميسازد . همه مـردمى كه در اين كشور زندگى ميكنند برادر هم هستند حقوق مساوى دارند ما همه افغان وبرادر هستيم ومسلمان مى باشيم، اين روحيه‌ايست‌كه باسرنوشت مملكت مايستگى دارد واين روحيه برادرى وبرابرى ومساوات است، اين چيزيست كه وطن ما باآن افتخار دارد.

بناغلى صدراعظم در عر ض راه از جريان كار سرك گردن ديوار وپنجاب ديدن نمودند و به وزير فوايد عامه هدايت دادند تاقبل‌از فـرا رسيدن مـوسم سرماى آن منطقه براى تـكميل ا ين سرك قواى بشرى و و سا يط تخنيكى موجوده را تقويه بيشتر نمايد .

همچنان بناغلى صدراعظم از معدن ابرك در تكانه نيز ديدن نمودند كه‌از طرف آمر و انجنيران پروژه درمورد تو ضيحات داده ميشد وبناغلى صدراعظم درباره بهره بردارى از اين معدن هدايات لازم دادند .

بنا غـلــى صد ر اعظم و هيئـت معيتى

ښاغلی نوراحمد اعتمادی موقعیکه ازطرف‌اهالی میدان ښار استقبال میشوند

ښاغلی پیسلسله مسافرت شان به ولایت مرکزی مملکت روز ۱۱ اسدوارد ولسوالی پنجاب ولایت بامیان گردیده واز طرف‌هزاران نفر از معاریف اهالی وشاگردان معارف با حرارت استقبال گردیدند

ښاغلی صدراعظم وهیت همراهان شان در نزدیکی ولسوالی پنجاب از طرف یکدسته پنجصد نفری سوارکاران استقبال شده وتا مرکز ولسوالی بدرقه گردیدند .

ښاغلی اعتمادی صدراعظم در اجتماع اهالی ولسوالی پنجاب اظهار داشتند مسرت‌داریم‌اولتر از همه تمنیات وآرزو های نیک اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه ما را به شما رعایای وفا شعار شاهانه ابلاغ نمایم .

اعلیحضرت معظم همایونی از مسافرت چند سال قبل شان در این منطقه این ولسوالی خاطرات نیک دارند من میخواهم مراتب آنرا به شما اظهار نمایم .

نیات پادشاه بزرگ ماجز سعادت‌رعایای شاهانه چیز دیگری نیست وما هم که‌بحیث حکومت اعتماد پاشاه ومردم خود را داریم‌جز خدمت گزاری صادقانه ومفید را به هموطنان ووطن عزیز خود نداریم .

ښاغلی صدر اعظم گفتند ازمحبت‌واظهار احساسات شما وپذیرائی‌گرمیکه‌ازمن ووزرای محترم ورفقای که‌دراین سفر با من همراه هستند به عمل آوردید صمیمانه تشکر میکنم.

احساسات‌شمابرای‌ما بحیث اعضای‌حکومت که مفهوم واقعی آن باید خدمت گزاری به ملت باشد تشویق کننده است وما را در راه طولانی وناهمواریکه برای انکشاف‌کشور در راه بختیاری وسعادت شما ووطن ما روبرو داریم بیشتر کمك میکند ، مااز لحظه که در مناطق مرکزی مملکت‌داخل شدیم درهر جابااحساسات گرم وطنداران خود مواجه گردیده‌ایم مااین مسافرت رابرای آن انجام میدهیم که بیشتربه مشکلات شما آشنا شویم از نزدیك بادرك نیازمندی های شما بتوانیم مصدر خدمت‌برای شما وبرای وطن عزیز خود شویم .

ښاغلی صدراعظم گفتند ما در نظام‌دیموکراسی

ښاغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم حین صحبت با معاریف پنجاب

وظیفه داریم یک جامعه سالم را به‌اساس عدالت اجتماعی پی ریزی نمایم بامسرت‌می بینیم که جامعهٔ ما به‌این هدف متوجه است وبه اساس وحدت‌ویگانگی روزبروز این‌روحیه بیشتر تقویه میشود ومردم افغانستان به هرقبیله که منسوب‌میباشندمانند برادر درمحیط برابری ومساوات در راه سعادت وسرفرازی افغانستان متفقاً خدمت میکنند .

ښاغلی اعتمادی گفتند واقعاً ماباید باافراط وتفریط به یک سویه مبارزه کنیم . جامعه‌ما تقاضا دارد تاتعادل وموازنه را درحیات‌اقتصادی وسیاسی‌خودحفظ نمائیم چه عدم حفظ تعادل موجد فاصله میگردد .

ماباید فاصله ها را در مملکت خود به هم نزدیک کنیم چه فاصله ها با نقشیکه درایجاد فاصله های معنو ی وبشر ی در جوا مــع دارد موقع نمی دهد که عدا لت اجتما عی به صور ت واقعی بر قرار گردد و تحقق پذیرد .

ښاغلی صدراعظم نسبت رفع مشــکلا ت مردم گفتند ما همیشه به مرد م خود واقع بینانه حدود و توان مالی حکو مت را بیا ن داشته ایم ما همواره کاری را که توان مالی آن موجود بوده گفته ایم که انجام مید هیم وکاری را که از حدود بودجه وامکانا ت مالی حکو مت بعید بوده اصلا وعدهٔ نمی دهیم و بدین طریق نمی خوا هیم مردم را در انتظار موهوم و غیر عملی بگذاریم وآنچه در اختیار وامکان شرایط مالی و تخنیکی کشور ما در دستر س باشد برای اسایش و رفا هیت‌مردم وبرای ایجاد شرایط بهتر زند گی آنا ن صرف خوا هد شد .

ښاغلی اعتمادی صدراعظم در بارهٔ سهم گیری مردم در اقداما ت انکشا فی حکو مت گفتند :

مردم هم وظیفه دارند به سهم خود در طریق به ثمر رسانید ن این کوشش ها ی حیاتی تلاش کنند و با اتفاق اتحاد ویگانگی

در بنیان گذاری افغانستانیکه مطلوب همه ماست سهم مو ثر ، شایسته ومثبت بگیرند وفرزندان افغان در هر موقعیت اجتماعی که قرار دارند باید این سهم را در برابر کشور خود ، برای پیشرفت مملکت خود بصورت صادقانه انجام بدهند .

بناغلی صدراعظم هنگام صحبت را جع به هدف مسافرت خویش به مناطق مرکزی افغانستان گفتند ما امید واریم که در مدت مسافرت مختصر خویش در ولسوالی شما وهم چنین مسافرتی که در دیگر مناطق مرکزی کشور انجام میدهیم موقع بیابیم با شما بیشتر صحبت کنیم واز نظریات ، مشوره ها و معلومات شما استفاده نماییم وهمچنان در عین فرصت شما نیز بمشکلات حکومت تجود بیشتر آشنا شوید وباواقع بینی در اطراف تجا و یز قضاوت نمائید

بناغلی اعتمادی علاوه کردند مامسئو لیت خود را بحیث حکومت در مقابل خدا ، وطن پادشاه ومردم خود بخوبی درک میکنیم .

بناغلی صدر اعظم در قسمت مبارزه با مشکلات گفتند ما باید با امید واری بطرف فردای کشور ، یك فردای بهتر از امروز متوجه باشیم . ما باید با اهداف بزرگ ملی خود با اهدافی که به اساس وحدت ملی ویگانگی استوار است دشوار ی ها را از سر راه خویش دور نمائیم .

بناغلی اعتمادی صدراعظم ضمن اشاره به پلان های انکشافی کشور اظهار داشتند در راه انکشاف وایجاد یك زندگی بهتر و مرفه برای مردم افغانستان در حدودامکانات اقتصادی کشور پلانها ی طرح شده که شما یقینا اطلاع دارید اما در قسمت ولایتیکه شما به آن علاقه مندی خاص دارید یعنی ولایت خود شما اگر تا امروز در مقابل بعضی پروگرام های انکشافی منطقه عایقی بوده است یك قسمت آن معلول شرایط اقلیمی، جغرافیایی وطبیعی خود این منطقه میباشد . اما امیدوار هستیم با ایجاد تاسیسا تیکه با کمک حکومت وبا همکاری مردم ایجاد میشود در اینجا شرایط بهتر بمیان آید .

بناغلی صدراعظم همچنان اظهار امیدواری نمودند که با عبور شاهراه آسیا یی ازمناطق مرکزی کشور این مناطق اتصال نزدیك تر وبهتر وسریعتر بادیگر نقاط کشور پیدانماید تا یك قسمت مشکلات مردم این مناطق مرتفع شود وشرایط بنهتر اقتصادی در این ساحه پدید آید .

همچنان بناغلی صدراعظم در حا لیکه معاون دوم صدارت ووزیر معارف وسا یروزراء وهیئت معیتی شان حضور داشتند از جریان امتحان سالانهٔ شاگردان لیسهٔ پنجاب ولیلیهٔ دارالمعلمین مستعجل دیدن کردند وازشاگردان سوالاتی بعمل آوردند .

بناغلی صدراعظم در عرض راه پنجاب ،ورث و شهرستان از قطعات نمایشی گندم اصلاح شده نیز دیدن کردند و در زمینه به وزیر زراعت وآبیار ی هدایت دادند .

بناغلی اعتمادی در منطقهٔ قناق ، کارهای گروپ سروی ریاست سروی معدن را که مشغول سروی معدن میباشد بازدید کردند و جوانانی را که در هوای گرم وشرایط سنگین مشغول اجرا ی وظیفه بودند مورد نوازش قرار دادند .

بناغلی صدراعظم شام هما نروز درحالیکه پو هاند دکتور مجمد ابرا هیم مجید سراج وزیر صحیه نیز حاضر بود با بنا غلی بلوم هیگنف آمرگروپ امدادطبی راجع بترمیم وتکمیل شفاخانه و مرکز صحی در ولسوا لی پنجاب مفاهمه نموده در این مورد به وزیر صحیه هدایات لازم دادند .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم وهیئت معیتی شا ن بعد از ظهر ۱۲ اسد به ولسوالی شهرستان ولایت ارزگا ن مواصلت کردند . بناغلی صدراعظم و همراهان شا ن از طرف بناغلی عبدالملك لعل پور والی ، سنا تور ارزگان و معاریف شهر ستا ن استقبا ل گردیدند .

همچنان بناغلی صدراعظم و همرا ها ن شان در راه عزیمت در شهرستا ن ازولسوالی ورث نیز بازدید نمودند هکذا بناغلی صدراعظم بنای یك پل اساسی را که از طر ف ریاست انکشا ف محل اعمار میگردد در پنج کیلو متری پنجاب گذاشتند .

ښاغلی اعتمادی صدراعظم در اجتماع مردم ولسوالی ورث

ښاغلی صدر اعظم در و لسوا لی و ر ث از ننداړتون صنایع محلی آنجا نیز دید ن نمودند . ښاغلی صدراعظم در اجتماع اهالی ولسوالی ورث وتهداب گذاری پل پنجا ب گفتند حکو مت در موقف مالی امروزی برای بهبود وضع زندگی مرد م در مرکز وولایا ت مساعی محل را در انکشا ف محل موثـــر میداند و امید وار است با مطالعه زمینه های انکشا ف محلی در همه ولایا ت کشوروسعت انکشا ف پروگرام محلی وسهم گیر یموثر خود مردم در این امر حکو مت را موفق سازد وبا این روحیه تشریك مسا عی وتسا ند با همی در محل واز این راه دهکده ها ، قریه ها وشهر های کشور آباد گردد .

ښاغلی صدراعظم متذکر گردیدند کــــه حکو مت معتقد است برای انکشا ف محـــل وبهبود وضع زند گی مرد م در شهر ها و روستا ها ایجاد راه ها وشوار ع یکی ازامور مهمی است که در مملکت ما باید موردتوجه جدی قرار بگیر د .

ښاغلی اعتمادی علاوه کردند بزرگترین هدف حکو مت در پروگرام انکشا ف محل در ولایات ، دها ت و قصبا ت اینست تا مردم این مناطق را به فعا لیت های ارزنده تری برای زندگی بهتر تشویق نماید .

ښاغلی صدراعظم گفتند مردم دها ت و روستا های ولایا ت ما ناگزیر اند یا درك احتیا جا ت واقعی خود در رفع مشکلا ت و دشواری های زند گی محلی خود بکوشند و به تجاویزیکه از طر ف دوایر مسئول در زمینه اتخاذ شده است و متکی بر فکر و ایجابا ت عصر است تفا هم و همکار یعملی نشان بد هند انکشا ف محل در پهلو یفعالیت ها وخدما ت اجتما عی خویش باید مرد م دها ت و قصبا ت را با حقیقت و مفهو م واقعی و هد ف تحو ل که در جامعه ما بوجود آمده آشنا سازد .

حینی که ښاغلی صدراعظم در بارهٔ اهداف

پروگرام انکشاف محل صحبت مینمودند گفتند پروگرامهای انکشاف محل زمینهٔ را برای استفاده استعداد های پنهانی فرزندان این کشور و محیط دهکده ها، قراء و شهر ها مساعد میسازد.

ښاغلی صدراعظم گفتند ایجاد پروگرام انکشاف محل واستفاده مردم از آن پروگرام علاوه بر منافع و مزایای مادی دارای یک اثر سودمند روحی نیز میباشد و آن اینست که حالت رکود و سکوت را از دهات، قراء قصبات رانده جنبش وعلاقه بکار و زندگی را جانیشین آن میسازد.

ښاغلی صدراعظم گفتند لزوم تشویق ورهنمایی اهالی برای اشتراک فعال در انکشاف محل و ضرورت بکار انداختن سرمایه های محلی وایجاد تاسیس یک پروگرام ملی که جوابده این احتیاج باشد از مسایلی است که حکومت بالای آن فکر وکار مینماید و حکومت معتقداست تازمانیکه مساعی خود مردم به همین شکل تحریک وتنظیم نشود تنها با پروژه هاییکه با بودجهٔ مردم، حکومت تمویل و پیش برده میشود سیر ارتقای ملی بدون شک بطی خواهد بود.

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم با هیات معیتی شان ساعت ۹ قبل از ظهر روز ۱۳ اسد از شهر ستان بجانب سر کول که بین ولسوالی های لعل و سر جنگل و دایکندی واقع است عزیمت نمودند.

ښاغلی صدراعظم و همراهان شان درراه عزیمت بدایکندی ساعت پنج بعد از ظهر همان روز به سنگک موم مواصلت نمودند واز طرف جمعیت کثیری از اهالی وشاگردان معارف استقبال شدند.

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم و هیات معیتی شان بعد از ظهر روز ۱۴اسد از سنگک موم به مرکز ولسوالی دایکندی مواصلت کردند.

معاریف شاگردان معارف مامورین واهالی با ابراز احساسات گرم از ښاغلی صدراعظم وهمراهان شان در دایکندی استقبال نمودند.

ښاغلی صدراعظم در اجتماع اهالی ولسوالی دایکندی پس از ابلاغ تمنیات و آرزوهای ذات شاهانه برای سعادت ملت وفا شعار شان اظهار داشتند در خدمت مردم دو عامل مهم همیشه حکومت مارا رهبری کرده است، یکی عقیده به خدمت صادقانهٔ مردم و دیگر تلاش و مساعی صمیمانه برای حل مشکلات مردم و بهمین علت است که با وصف مشغولیت ومصروفیت های که در مرکز داریم و وظیفهٔ خود شمرده یم که از نزدیک با شما برادران ووطن داران خود در تماس شویم و به نیازمندی‌های تان در محل زندگی خود تان بهتر خود را واقف گردانیم.

ښاغلی صدراعظم افزودند ما برای برداشتن یک گام وسیع در انکشاف ملی باید مشترکا برای بهبود زندگی خود کار کنیم و مشترکا مشکلات خودرا بصورت واقعبینانه ارزیابی نمائیم و با اندازه گیری صمیمانه امکانات همدیگر در داخل مقدور با صرف مساعی همگانی بتوانیم قدم های مفید بر داریم.

ښاغلی اعتمادی صدراعظم متذکر شدند که موضوع انکشاف محل در همه نقاط مملکت در چوکات پلان عمومی اقتصاد ملی ما مستلزم مطالعات بیشتری است و امیدواریم که این مطالعات که قسما در گذشته نیز صورت گرفته تعقیب شود و نتیجه آن مارا برای کار های آینده در موضوعات انکشافات محل در همه نقاط مملکت رهنمائی کند.

ښاغلی صدراعظم خاطر نشان کردند وقت و زمان بما امر میکند تا جامعهٔ خودرا به اساس برابری و برادری و حفظ واحترام حقوق افرادی واجتماعی بنیان گذاری نمائیم اگر ما نتوانیم این روحیه واین تعادل را استحکام بخشیم نمی توانیم ادعا کنیم جامعه سالمی بنیان گذاشته ایم.

ښاغلی صدراعظم متذکر شدند که ایفای

این و ظیفه مسئو لیت مشترك مردم وحکو مت است مردم نیز با ید با درك حقوق خو د حدود و مسئو لیت هـای خـودرا تشخیص ید هند و با تشخیص ا ین حدود بخود اجازه ند هند از حریم قا نون تجا وز نما یند .

بنا غلی صدر ا عظم گفتند دیمو کراسی حکو مت قا نون ا ست در د یمو کرا سی آزادی های فردی محترم ا ست این آزادیها بحیث ار زشهای عا لی در پر تو حقو ق جا معه در دیمو کرا سی قبول شده ا ست اما با ید ملتفت با شیم که این آ زا دیها از خود حد وحدودی دارد و حدود این آزا دی‌ها در چو کات قانون تنظیم میشود و قـا نو ن اجازه نمی د هد که جـا معـه به تر تیبی استعمال شود که دران کلمات قوی ، ضعیف، ظالم و مظلوم مصداق پیدا کند حکو مت و مردم و ظیفه داوند تا ارزشهای عالی را حفظ واحترام کنند و برای حفظ این ار زشها قانون بما قدرت وامکان بخشیده ا ست تا در راه صیانت حقو ق فردی و تا میـن عـدا لت اجتماعی اقدا مات مو ثری نماید .

بناغلی صدر ا عظم ا ظهار دا شتند که حکو مت به نیاز مندی های شما و همه‌مردم مملکت مستشعر و ملتفت است که مردم ما باید در همه شئون زندگی مطا بق احتیاجات و تفکر عصر ما که جا معه ما نمیتوا ند ازان بیگانه بما ند د سترسی دا شته با شد اما باید متذ کرشد که بر آوردهشدن همه ا ین احتیا جات درصرا سر مملکت چه مشکلاتی‌را دربر دارد .

بنا غلی ا عتما دی صدر اعظم در حصهٔ مشکلات منا طق مر کزی افغا نستان‌بصورت خاص ا شاره نموده گفتند منا طق مر کز ی ا فغا نستان از لحا ظ سا ختمـان طبیعی وضع کوهستانی وشرایط عمومی‌مخصوصاً سر زمین شما از نظر مو قعیت طبیعی این باشول ما را بیشـتر مشـکل ساخـتـه استه .

درجا ها ئیکه نسبتا نفو س متمر کز بوده وضع مساعد دیده شده طو ریکه خود ملتفت هستید اقدا ماتی صورت گرفته وبعد ازاینهم به خواست خداوند (ج) ومشوره وتفا هم بامردم منطقه که هد ف سفر ما نیز همین است قدمهای مثبت د یگری در راه‌انکشاف محیط و محل شما بر داشته شود .

بناغلی صدرا عظم را جع به تحو لا تیکه ا خیرا در مملکت رو نما گردیده متذ کرشده گفتند در ا فغا نستا ن و طن عـزیـز مـا تحولاتیکه بروی غایه های ملی پی ریزی‌شده باید درنوع فکر و عمل مردم تا ثیر بزرگی وارد نماید تابه غایه هاوارزشهای‌دیموکراسی که قانون اساسی به مردم و عده داده است مطمئن تر و صول د ست بد هد .

امیدوار م د ستگاه های حکو مت ومردم مردو در تقو یت این فکر هم آ هنگی و هم گا می نشان بد هند .

بناغلی صدر ا عظم متذکر شدند مملکت‌از همه مردم هست و همه مردم در راه بزرگی و سعادت کشور با ید سهم مو ثربگیرند مملکتیکه ا مروز بما رسیده ا ست میرا ث پدران و نیا کان ما ست و برای ا ینکه ا ین میراث را بدست فرزندان خـو د سنا لـم بسپاریم با ید همه در تر قی و تعا لی آ ن سعی بلیغ نما ییم و این کار جز به کمك یکدیگر به ا تفاق و یگا نگی ا مکان پذیر نیست .

بناغلی صدر اعظم علاوه کردند بر ا ی استحکام و حدت فکری مردم باید بدا نند که بدون کار صمیمـانه و دستجمعی هیـچ موفقیتی نصیب شده نمی تواند ما امرو ز نسبت به هرروز دیگر به یك وحدت فکر ی ووحدت معنوی و یك و حدت ا جـتـماعی ضرورت داریم ما امروز بیك پیو ستگی فکری که افکار مردم را بطرف پرو گرام هـا ی مترقی جمـع کند ضرورت حس می نما ئیم واین و ظیفه وا قعی همه ما ست کـه بـا نشان دادن راه های که درراه مصلحت‌عمومی طی میشود هم آ هنگی همه مردم مملکت را ایجاد کنیم .

بناغلی اعتمادی گفتند حکو مت با تـما م آرزو مند یها به خدمت گذاری صنا د قا نه به مر دم مملکت خود که به حکو مت شنا ن

اعتماد نمودند و بما برا دیان خود تکلیف پیشبرد ا مور را بحیث قواه ا جرا ئیه‌سپرده اند از هیچ گونه مساعی دریغ نخوا هد کرد برای خود و تمام همکاران خود از خدا وند بزرگ تو فیق خد مت گذاری صا د قا نه می خوا هیم ، خد مت گذاری که درد ها ی مردم مارا ا لتیام بخشند و بتوا نند طو ر ی برای ما آ را مش خا طر فرا هم نما ید که متیقن گردیم که و ظا یف خودرا به ا مانت داری ا نجام داده ا یم و سبب سر بلندی وطن و و طنداران خودرا تا مین نموده ایم .

بنا غلی صدر ا عظم در ا ظهارات شا ن علاوه کردند که ما برای ر فع مشکلا ت و نیاز مند یهای خود به مجا د له بزرگ‌روبرو هستیم ا ین مجا دله یك مجا د له عمو می ا ست .

در این مجادله باید تمام ا فراد کشو ر با نیروی بازوی خود ، قوت فکری خو د و باراست کاری خود همکاری نما ید تـا بـا تو فیق خدا و ند بزرگ تحت شعار بزرگ ملی خدا (ج) و طن و پاد شاه بطر ف سعادت و بختیاری پیش بر و یم وبه‌اهدافی که آ رزوی همه مردم ا فغا نستان ا ست تو صل و ر زیم .

بناغلی صدراعظم در حا لیکه دو کتو ر عبدالقیوم‌معاون‌دوم صدارت ووزیر معارف و سا یر و زراء با د یگر همرا هان شان حاضر بودند صبح (۱۵) اسد از پو ونحی اساسی تنگی نو ح و همچنان پو ونحی های‌دهاتی شش و کور گه دیدن نمودند و شا گردا ن این پو و نحی ها را مورد نوا زش قرا ر د ا د نــد .

بنا غلی صدراعظم در قریهٔ کور گه بـا اهالی آنجا صحبت نموده و ضمن پر سش از مشکلات آنهـا در راه رفـع بعضی ا ز نیاز مند یهای آنها مفا همه نمو د ند .

بنا غلی نور ا حمد اعتما دی صدر اعظم وذوات معیتی شان صبح روز (۱۶) ا سد از و لسوالی دا یکندی ولایت ا ر ز گـا ن رهسپار و لسوا لی لعل و سر جنگل‌ولایت غور گردیده ودر حوا لی سا عت‌هفت شام همان روز به آن و لسوا لی مواصلت کردند.

بناغلی نور ا حمد اعتمادی صد ر ا عظم در ا جتماع مردم و لسوا لی لعل‌وسر جنگل گفتند : در این مسا فرت علاقهٔ مر دم به میراث ارزندهٔ ملی و طن خوا هی و شا ه دوستی در هر جا و هر لحظه با هر فر د ی که موا جه شدیم مشهود بوده واین ا صل عالی را به صورت بسیار وا ضح مشا هد ه کردیم .

در مر کز و لسوا لی لعل و سر جنگـل بناغلی صدراعظم با پذیرائی با حرا رتی از طرف هزاران نفر از ا ها لی شا گر دا ن معارف ما مورین‌محل‌مواجه گردیده و د سته های سوار کاران بنا غلی صدر ا عظم ر ا تا مر کز و لسوا لی ا ستقبال و بد ر قه نمودند .

بناغلی‌صدر ا عظم در ا ظهارات شان در لعل و سر جنگل گفتـند از محبت شمـا ، صمیمیت شما و ا ستقبال گرم شما قلبـا تشکر میکنم ا مروز در ا ین کو شهٔ و طن برای ما بحیث ا عضای حکو مت شما کـه خد مت گذاری مردم و ظیفهٔ ا سا سی‌ماست تشو یق کننده ا ست .

اعلیحضرت پـاد شاه بزرگ مـا بر ا ی سر بلندی و سعادت ملت‌نجیب شاهـانه و بهتر شدن زندگی فرد فرد ا ین کشورآرزو های و سیعی دارند . حکو مت به تا سی‌از نیات پاد شاه خود و ظیفهٔ اولی خود میدا ند در راه آ سایش شما تا آنجا ییکه قد ر ت دارد صرف مساعی نما ید .

بنا غلی اعتمادی علاوه کردند غـا یـهٔ مسا فرت های ما جز آ سا یش و آ را می و جستجوی ا مکان شرا یط بهتر زند گی برای همهٔ همو طنان عزیز منظو ر د یگر ی ندارد .

مادر این چند روز در ضمن مسا فر ت خود در منا طق مر کزی وطن با وطنداران خود در ا ین چند منطقه و چند محل‌ازنزدیك دیدن کردیم و به شرا یط ز ندگی آنها بهتر آشنا شدیم و مشکلات شا نرا بهتر فهمیدیم

آنها نیز مو قع یا فتند مشکلات حکو مت خودرا و مشکلات مملکت خودرا بهتر درک کنند.

بنا غلی صدر اعظم افزودند در جامعه که ما زندگی میکنیم هر یکی ما و هر فرد ما یک پایه آن هستیم و مردم مملکت ارزنده ترین ثروت ملی مملکت را تشکیل میدهند.

بناغلی صدراعظم اظهار داشتند طوریکه همیشه گفته ام ثروت انسانی مملکت بزرگترین عامل مورد استفاده نیرو های اقتصادی مملکت می باشد ثروت مادی که پشتیبان آن ثروت انسانی با کفایت و علاقمند نباشد سعادت را تا مین کرده نمیتوا نند. ثروت انسانی حافظ و تهاداب پکر است.

بنا غلی صدر اعظم با اظهار حسرت گفتند خوشوقت هستیم که می بینیم در جامعهٔ ما تا آنجا پیکه امکانات دست داده است در راه استفاده از ثروت های انسانی مملکت عایق وجود نداشته و برای همه تا آنجا پیکه متصور بوده است مطابق به استعداد و کفایت وسیله پیشرفت وزندگی نیز میباشد.

بناغلی صدر اعظم راجع به نقش همکاری مردم در انکشاف مملکت مطالب جامعی بیان داشته گفتند هدف حکومت رفاهیت وبهبود احوال عمومی است به تأسی ازآن مردم هم مکلفیت دارند تا دراین عقیده ملی سهیم شوند و احساس مسئولیت نمایند.

بناغلی نور احمد اعتمادی علاوه کردند مردم مادر انکشاف مملکت در هر ساحه وهر موقعیتی که هستند مسئو لیت ها و مکلفیت ها ی دارند.

بناغلی صدر اعظم متذکر شدند مامورین حکومت برای حفظ آرامش و خدمت مردم مسئو لیت دارند. سرمایه داران ما، ثروتمندان ما و ملاکین ما مسئولیت دارند تا منفعت خودرا به قیمت منفعت جامعه جستجو نکنند. دهاقین ما در انکشاف مملکت مسئو لیت دارند تا بیشتر زحمت بکشند و به سهم خود در عاید ملی مملکت بیفزایند.

کارگران ما مسئو لیت دارند تا برای این مملکت صمیمانه بیشتر کار کنند تا تولید بیشتر آنها کمکی در بنیه عمومی مالی کشور کرده باشند.

بناغلی صدر اعظم علاوه کردندکه زندگی هیچکسی سعادت مند نمیشود مگر آنکه در بهبود زندگی سهیم نشودوپیشرفت وانکشاف مملکت را دراین انکشاف عمومی کشور جستجو نکنند.

بناغلی صدر اعظم گفتند:

مسئو لیت های تاریخی، مسئولیت ها ی ملی، مسئو لیت های عصر و مسئو لیت فردای کشور عزیز مارا وادار به جهاد ملی بمقابل مفاسد مینماید ما این نبرد را با تایید و تثبیت معیار های اساسی وملی خود به نیروی ایمان و حس مسئو لیت ملی آغاز کرده ایم ودر مو فقیت این جهاد از خود مردم استمداد می جو یيم وامیدواریم به همکاری وهم فکری مردم در این مجادله توفیق حاصل کنیم ویکی ازبهترین مسئولیت های ملی خود را انجام داده باشیم.

همچنان بناغلی صدر اعظم در قریهٔ سبز گلی از دستگاه صنایع گلیم بافی دیدن کردند و کار کنان این صنایع را در پیشرفت این صنعت تشو یق نمود ند.

بناغلی صدر اعظم وذوات معیتی شا ن ساعت ٦ و ١٥ دقیقه عصر روز ١٧ـ اسد از ولسوالی لعل و سر جنگل وارد چغچران مرکز ولایت غور گردیده واز طرف هزاران نفر از اهالی مر کز و مر بوطات آن ولایت به حرارت استقبال گر دیدند.

رو سای دوایر، ما مورین، معا ریف شهریان چغچران و شا گردان معا رف در شهر چغچران با ابراز احساسات وکف زدنها ونعره های زنده باد شاه، آباد باد وطن ومو فق باد حکو مت دیمو کرات و ملی از بناغلی صد ر اعظم وهمرا هان شا ن پذیرائی بعمل آوردند.

بنا غلی صدر اعظم خطاب به مر د م غور

ښاغلی صدراعظم حینیکه از صنعت گلیم‌بافی در لعل وسرجنگل دیدن می نمایند

گفتند از اینکه امروز فرصت دست داده است تا درسرزمین تاریخی غور با شما برادران و وطنداران خود ملاقات می کنیم موقع مغتنمی است.

این خطهٔ باستانی یکی از نقاط کشور ما ست که در تاریخ افغانستان عزیز فصل درخشنده دارد. نام غور و غوریان در تاریخ مملکت ما می درخشد.

ښاغلی صدراعظم علاوه کردند این منطقه که همین حالا ما در آن اجتماع نموده‌ایم همان سرزمین است و شما فرزندان همان پدران بزرگ ما میباشید

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم در اجتماع اهالی مرکز و مربوطات ولایت غور گفتند، ما بحیث یك مملکت مسلمان و ملت افغان همه در هر گوشه وکنار مملکت برادر هستیم و همه برای آبادی کشور خود، برای سربلندی مملکت خود و برای حفظ ارزش ها و افتخارات گذشته خود مسئولیت مشترك داریم.

افتخار ما و عظمت ملی ما وابسته به همبستگی ملی وداشتن روحیه مشترك ملی است. کلمه افغان و شعار بزرگ ملی ما خدا (ج) و وطن و پادشاه همه افراد مملکت را بدون هیچگونه تفریق تحت لوای خود جای میدهد و وحدت سیاسی، عواطف اجتماعی و عظمت ملی و وجوه مشترکی هستند که همهٔ مردم ما در افغانستان ازآن‌مساویانه بهره‌مند میباشند.

ښاغلی صدراعظم راجع به نیازمندی های عمومی مملکت مطالبی اظهار داشته گفتند جستجوی طرق رفع نیازمندی ها خودش بجای خود یك نوع انکشاف وترقی خواهی است اظهارات شما در این جا نسبت به رفع نیازمندی های تان از طرف

حکومت نشا نهٔ رشد سیا سی و نموی فکری شما میبا شد .

حکومت از نیاز مندی های شما بخو بی آگا هی دارد و عقیده دارد که رفع ا یــن نیاز مندی ها وانجام مسایل ملی ا مروز .و فردای مملکت مستلز م و حدت کا مل همه مردم مملکت است. چه ا نجام مسا یل و مشکلات بسو یهٔ ملی در پر تو و حدتی که همه مردم را بحیث یك نیروی ملی د و ر یك هدف متمر کز سازد و همه مشتر کـا برای ر فع آن نیاز مندی ها مبارزه کنند بهتر میسر ا ست .

ښاغلی صدر ا عظم متذکر شد ند د ر مملکت ما ا مـروز تحت قیـا دت پاد شا ه بزرگ ما یك‌نهضت اجتماعی آغاز گردیده و طوریکه می بینیم مظا هران در همه شئو ن مملکت و زندگی مردم نما یان ا ست .

ا میدواریم تلا ش های مر دم و حکو مت برای گام بر داری و سیع تر ازان بثمربرسد ودر همه شئون اجتماعی و زندگی مردم‌بهبود کا ملی رو نما گر د د .

حکومت به ا ین اصل معتقد است کـــه پیشرفت واعتلای مملکت جز در محیط آ رام میسر نیست و قتی محیط آ رام بو جو د می آ ید که در مردم ا تحاد فکر وعقیده بو جود آ ید و همه در هر مو قفی که هستند احساس مسئو لیت بکنند وبه مسایل ملی علاقمندی نشان بد هند ا ین و حدت معنوی فکری واجتماعی مبنا و اساس همه پیشرفتها بوده و هم آ هنگی فکری حکو مت و مر د م در ا یجاد این ا تحاد ا ثر عمیق دارد .

ښا غلی صدر ا عظم در باره خوا سته ها ونیاز مندیهای مردم و لایت غور ا ظها ر داشتند که خوا سته های وا قعبینا نهٔ مردم ما در همه نقاط مملکت در نزد حکــو مــت همیشه محترم بوده و حکومت در حدودامکان و توان ما لی باید به آنها پا سخ بد هد .

هیچ و لا یتی نسبت به و لا یت د یــگــر بر تری ندارد و هیچ فردی بر فرد د یگر جز از راه لیا قت ، کـفایت ، ا هلـیت و دا نش خود ر جحان ندا شته همه جـا ی مملکت در دیدهٔ ما عزیز ا ست و همه مردم ما برای ما یکسان گرا می هستند .

ښا غلی صدر ا عظم در مو ضو ع موقف گیری به مقا بل مشکلات گفتند ما در موقف ا مروزی بیش از همه چیز نیاز مند عقیده وطرز تفکر هستیم که همه قوای ملی مــا برای و صول به ا هداف ملی سو ق د هد ووادار به پیشر وی نما ید .

ښا غلی صدر ا عظم گفتند در ا یجا د این طرز تفکر و ا نجام مسا یل ما مو رین حکو مت بیش از همه مسئو لیت دار نــد و ظیفه ما مورین حکو مت خد مت بمر د م است .

از ما مورین مخصو صا ما مورینی که در ولایات کار روز مرهٔ شان در بین مر د م وانجام مسا یل مردم ا ست تقا ضا دا رم تا وقت و فکر خود را در ا نجام کار ها ی اسا سی مردم و مملکت با صدا قت وامانت داری صرف نما یند و با ا بتکار عمل درراه آسا یش و بهبود و ضع ا قتصا دی وزندگی مردم مو ثر ثا بت گردند .

ښا غلی صدر ا عظم ا فزودند و ظیـفهٔ وا لیها ، و لسوا لیها و سا یر ما موریــن ولایات تنها تأ مین ا منیت و حفظ ا منیت نیست ا ینها با ید در پهلوی تأمین و حفظ امنیت در بهبود ز ندگی مردم مو ثر وا قع شوند و در ا یجاد و سا یل بهبود حیا تی مردم نقش عملی خودرا ا یفا نموده و د ر ایجاد ز مینه های ا عتماد و اطمینان مردم به حکو مت و هم ر هنما ئی نیرو های‌خلاقه مردم در قبول پرو گرام های مترقی‌واساسی وهم هدف های مشخص و معین ملی سهم مو ثر وارزنده بگیرند .

ښاغلی نوراحمد اعتمادی صد ر ا عظم و ذوات معیتی شان بعد از ظهر ۱۸ـ اسد از چخچران مر کز و لایت غور به و لسوا لی شهرك مر بوط آن و لایت مواصلت کر دند واز طرف جمعیت کثیر ا ها لی ، ما مورین محلی و شا گردان معا رف منطقه با گر می استقبال گر دیدند .

جناب آقای نخست وزیر پس از استماع بیانیه های خیر مقدم وکیل و یک تن از معاریف و مسئول شهرک خطاب به اهالی شهرک گفتند مسافرت ما در مناطق مرکزی کشور بسیار آموزنده است ما در این مسافرت خود به گوشه های مختلف زندگی وطنداران خود در این مناطق بیشتر از پیش آشنا شدیم واز نزدیک بیشتر نیازمندی هارا درک نمودیم ما از نظریات هموطنان از نظریات و معلومات موی سفیدان و معاریف قوم و جوانان منطقه مستفید شدیم وامید واریم که نتیجه مسافرت ما دراین مناطق در جریان کار بتواند مارا بهتر رهنمائی کند .

جناب آقای صدر اعظم علاوه‌کردند که مسافرت ما در منطقهٔ شما هدفی جز جستجوی طرق بهبود زندگی شما ندارد ما تمام تلاشهای خودرا با آنچه که حکومت خدمتگار مردم است در راه ایجاد شرایط بهتر زندگی وطنداران خود معطوف نموده ایم ما در این راه اگر توفیق حاصل می نمائیم‌درحقیقت یك وظیفه حساسی را که شما بما اعتماد کرده اید به شایستگی انجام‌داده میباشیم.

جناب آقای صدر اعظم اظهارداشتند ما وقتیکه به ولسوالی شما رسیده ایم در بین وطنداران شما یك عده جوانانی را یافتیم که متعلق به وزارت معادن و صنایع هستند و جستجو دارند تا به دریافت‌ثروت های طبیعی از این مناطق بپردازند تا از یك طرف در اقتصاد عمومی مملکت و از جانب دیگر در اقتصاد محل شما کمك نمائیم و طوریکه مستشعر هستیم به همین ترتیب این جنبش واین جستجو ها درسراسر کشور جهت دریافت شرایط بهتر بهبود زندگی مردم ما مشاهده میشود .

جناب آقای صدر اعظم گفتند امیدواریم در دوره‌که‌ما متصدی خدمتگذاری به شما هستیم به کمك مردم خود ، پشتیبانی و تفاهم مردم خود ، بتوانیم تحت قیادت پادشاه محبوب ما نظیر این پروگرام ها را و سعت بدهیم واز این راه اگر توفیقی نصیب شود بتوانیم و سایل رفاه و آرامش مردم خودرا بهترفراهم سازیم .

وکیل شهرك و چند تن از اهالی و شاگردان معارف ضمن بیانات خیر مقدم شان گفتند ما مردم غور برای پیشبرد اهداف ملی حکومت شما بهر نوع کمکهای مادی و معنوی آماده میباشیم وامیدواریم حکومت شما تحت شعار بزرگ ملی ما خدا (ج) و طن وشاه در راه برآورده شدن آرزو های نیک پادشاه محبوب ما و مردم مملکت موفق باشد .

جناب آقای صدر اعظم صبح همانروز باامورین دوایر مرکزی و لسوالیهای مربوط و لایت ملاقات نموده اظهار داشتند. مامورین حکومت باید باروحیه زمان ومقتضیات عصر یك جا پیش بروند و در ایجاد فضای صمیمیت و هم آهنگی بین حکومت و مردم بکوشند ، مامورین حکومت مخصوصاً مامورین ولایات که کارروزمره شان تماس با مردم و حل مشکلات مردم است درین مامول سهم ارزنده دارند .

جناب آقای صدر اعظم نقش مهم و اساسی مامورین حکومت را در آسایش وبهبود زندگی مردم ارزنده خواندند .

جناب آقای صدر اعظم جلب اعتقاد و اعتماد مردم را وظیفه اساسی مامورین حکومت دانسته گفتند مامورین باید ملتفت باشند که مردم با آنچه آنها میکنند باید معتقد و مطمئن باشند هرگاه ما اطمینان مردم را از طریق خدمت و حل مشکلات آنها نتوانیم تأمین کنیم آنها هیچگاه بما اعتمادواطمینان نخواهند داشت .

ما اعتماد مردم را تنها به‌عمل و آنهم عمل درست می توانیم جلب کنیم وبس . من ازشما تقاضا دارم این عمل درست را دور از تظاهر و ریا باکمال صمیمیت از خود نشان بدهید .

مسئو لیت ملی و مسئو لیت اجتماعی برای سلامت جا معه به ما ا مر میکند که بادرك عمیق مسئو لیتیکه در مقا بل مردم دا ر یم این روحیه را ا نکشاف داده ودر را ەتطبیق آن صیمیما نه مسا عی بخرج د هیم .

ښاغلی صدر اعظم صبح روز ۱۸ ـ اسد از مسا بقهٔ بز کشی که بین چاپ‌اندا زا ن غور صورت گرفت دیدن کردند و د ر ختم مسا بقه چاپ اندازان را مورد نو ا ز ش قرار دا دند .

همچنان ښاغلی صد ر اعظم در حالیکه دو کتور عبد ا لقیوم معاون دوم صد ا ر ت وزیر معارف ووزراء معیتی ودیگر همرا هان هم سفر با ایشان بودند از مسجد جا مع جدید چخچران ، لیسهٔ لیلیهٔ علاو الد ین غور و شفا خا نه ملکی چخچران و همچنا ن تعمیر جدید شفا خا نه دیدن کر د ند .

ښاغلی صدر ا عظـم در مـد خـل لیسهٔ علاوالدین غوری با ابراز احسا سات سرشار شا گردان موا جه گردیدند .

ښا غلی صدر اعظم ووزراء معیتی شان از شا گردان صنوف هفت و ۱۱ لیسه سوالاتی نمودند که از طرف شا گردان پا سخ دا ده میشد .

ښاغلی صدر اعظم شا گردان را بیش از پیش با آ مو ختن علم و معر فت تشو یق نموده وآرزو کردند تا آنها هم به مسئولیتها ووظایفی که در مدت تحصیل و همچنان پس از فراغ تحصیل در قبال دارند مو فق و کا میاب با شند .

ښاغلی صدر اعظم مو قع باز د ید ا ز مسجد جا مع چخچران که با صرف بیش از هفتصد هزار ا فغا نی به کمك ا ها لی‌اعمار گردیده وگنجا یش پنجصد نماز گزار ر ا دارد در تکمیل بعضی از قسمت های باقیمانده آن به ر ئیس پلان ریا ست شهر سازی و رئیس تعمیرات وزارت فوا ید عا مه هدایت لازم دادند .

همچنان ښا غلی صدر اعظم موقع مشاهده عمارت شفا خانه جـد یـد سی بستره ای چخچران به وزراء فواید عامه و صحیه د ر مورد تکمیل هر چه زود تر شفا خانه هدا یت دا دند .

ښاغلی صدر اعظم درشفا خا نه چخچران از مریضان دا خل بستر ، عیادت نمو د ند و صحت مندی شا نرا آ رزو کردند .

ښاغلی صدر اعظم در حوالی ظهر بـــا معا ریف چخچران ملاقات نموده ودر مو رد مسایل ذ یعلاقه با ا یشان صحبت کردند .

ښا غلی نور ا حمد اعتما دی صدر ا عظم با ذوات معیتی شان سا عت یاز ده و نیم قبل از ظهر روز ۱۸ ـ اسد به دره جام مواصلت نموده واز منار جام و دیگر آثار تا ریخی آنجا دیدن کرده ودر باره تر میم وحفا ظت منار جا م که ۷۱ متر بوده و شصت و سه متر از سطح ز مین ا ر تفاع دارد هدایت دا دند .

دره جام که مسقط الرأس مولانا عبدالرحمن جا می میباشد یکی از مرا کز دورهٔ سلا له غوری بوده و مینار جام ازشهکار های آرت اسلامی بشمار میرود .

ښاغلی عبدالحکیم وزیر زراعت وآبیاری باساس هدایت ښاغلی صدراعظم که احداث یك‌فارم زراعتی را در چخچرا ن تو صیـه فرموده اند روز ۱۹ ـ اسد موضـــع احداث این فارم را در شرق شهر چخچران‌درساحه دو صد جریب زمین تعیین نموده به مدیـر زراعت وآبیاری آن ولایـت هـدایـت داد تا کار فارم را هر چه زود تر آغاز نماید .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم وذوات معیتی شان صبح روز ۱۹ ـ ا سد چخچران مرکز و لا یت غور را به عزم باز گشت به کابل بصوب پنج آب تر ك گفتند .

ښاغلی صدر ا عظم و ذوات معیتی شا ن صبح روز ۲۰ ـ ا سد از پنج آب بصو ب با میان عزیمت ودر یکا ولنگ از طرف عدهٔ کثیری از مردم آنجا با گر می ا ستقبا ل شدند . همچنان ښا غلی اعتمادی در طو ل راه یکاو لنگ و بامیان نیز از طـــر ف

ا هالی قرا ئیکه در مسیر جاده قرار دارند با حرارت ا ستقبال گر دیدند .

ښاغلی ا عتمادی و همرا هان شان نا ن چا شت را در بند ا میر صرف نمود ند . ما مورین معاریف شا گردان معارف و تعداد کثیری ازاهالی مر کز و لایت با میان ا ز ښا غلی صدر ا عظم پذیرائی با حرارت کردند .

باساس‌هدایت‌ښاغلی نور احمد ا عتما د ی صدر ا عظم سر ك بین و لسوا لی‌یکاولنگ ولا یت با میان وولسوا لی‌لعل‌وسرجنگل‌ولایت غور که کوتاه ترین راه بیـــن ا یـن د و و لسوا لی میباشد واز پنج سال با یـــن طرف متر وك بود مجددا مورد ا ستفا د ه قرار گرفته و بروی ترا فیك باز گر دید .

سر ك بین و لسوا لی یکاو لنگ‌وولسوالی لعل و سر جنگل که شصت و دو کیلو متر طول دارد علاوه ازانکه نسبت به راه سا بق مسا فهٔ ا ین دو و لسوا لی شصت و د و کیلومتر کوتاه‌تر گـردیـد بیش ا ز بیست قریه را در سیاه دره با هم و صل‌مینماید .

همچنان مشکلات‌چهارکوتل صعب‌العبوریکه در راه سا بق مو جود ا ست و بـر ا ی ترا فیك مشکلات می آ ورد با ا حیای ا ین سرك ا ین مشکل نیز رفع گردید .

ښا غلی صدر ا عظم در راه مـرا جعت بکا بل از معدن آ هن حا جیگك دیدن نموده و تو ضیحات ا نجنیران دا خلی و خا ر جی پرو ژ ه را در ز مینه ا ستماع نموده ونقشه های جیا لو ژ یکی معدن را مطا لعه نمودند .

ښاغلی نور ا حمد ا عتما دی صدر اعظم عصر ۲۰ ـ اسد در ا جتماع هزاران نفر از ا هالی با میان ا عم از مرد و زن معا ریف وشاگردان معا رف گفتند : درین‌فر صتیکه مسا فرت ما در منا طق مر کزی افغانستان خا تمه می یا بد ار مغان و هد یه و طن خوا هی ، شاه دو ستی و برا دری را از ا ین منا طق و طن خود با خود می بریم .

در مرکز ولایت با میان مسافرت ما د ر مناطق مر کزی کشور که ز یاده از هزارو پنجصد کیلو متر در طول ده روز د را ن مسا فرت نمودیم وبا هزاران نفر ازبرادران خود ملا قات کردیم به پا یان میر سدملاقات و تما س با مر د م ما نـہا یـت مفید و مشا هدات و مطا لعات ما درین مناطق خیلی سود مند وبا ا ر زش بود با معلو مات‌جا مع و تجارب بیشتر این مسافرت را خـا تمـه مید هیم وامید واریم که در طول کار مـا نتیجه ا ین تجارب و معلو مات مـو ثر و مثمر با شد .

ښاغلی نور ا حمد اعتما دی صدر ا عظم اظهار کردند : درین بازدید حا مل پیـا م پاد شاه بزرگ خـود ا علیحضرت معظـم همایونی میباشم که میخوا هم به‌شمارعایای وفا شعار شا هانه بر سا نم این پیام تمنیات نیك و خوا ستار سعا دت و بختیاری شما رعا یای و فا شعار ا علیحضرت میبا شد .

ښاغلی صدر اعظم گفتند : و ظیفهٔ ا ولی هر حکو مت رسید گی بحال و ا حوا ل‌قاطبهٔ افراد مملکت میباشد ، این حکو مت بیش از هر چیز باین ا مر متو جه بوده و همین است که به محل شما آمده ایم واز نزدیك با شما تما س گرفته از و ضع ز ند گی و شرایط محلی تان خو بتر و بهتر مطلع و آگاه میشو یم .

غایه باز دید هیئت حکو مت از محل شما این ا ست که ببینند تا چه حد نیاز مند ی های مبرم محل شما ر فع شده و برا ی زندگی بهتر به چیز ها نیاز مندی بیشتر محسو س میگر دد و حکو مت تا چه حدو د میتوا ند در سا حه ا مکا نات ، آنها ر ا بر آورده سازد و هم و ظیفه خود مردم در بر آ وردن این نیاز مندی ها چیست آمده‌ایم تا با وا قعیت ها بهتر آ شنا شویم و شمارا در معرض واقعیت ها قرار بد هیم .

ښا غلی صدر ا عظم ا ظهار کر د ند ما امروز بصورت عمو می در مملکت مشکلات زیادی پیش روی خود داریم در هر نقطه از نقاط مملکت نظر به مشخصات محل مشکلاتی

وجود دارد ما و ظیفه داریم تا مشکلات خودرا درجه بندی کنیم و در راه ر فع مشکلا ت و تا مین آ رزو ها در حدود ا مکا نات مالی خود وا قعبین با شیم و با تفا هم مشتر ك برای حل آنها را هی را جستجو نما ئیم .

ښا غلی صدر اعظم گفتند جا معه ما ا مروز بیش از هر وقت د یگر ا قتضای حر کت سر یع و سا لم را می نما ید و ا نکشاف و حر کت سر یع درساحات مختلف حیا تی در هر یك از منا طق مملکت ما ار تبا ط با تفا هم و سهم گیری خود مردم دارد .

مردم در راه رفع مشکلات درهمه نـقا ط جهان با حکو مت ها همکا ری مینما ید و حکومت ها همواره در حدودتوان مالی د ر حصه بهبود ز ندگی مردم آنها را در معرض واقعیت ها قرار میدهند د ر و طـن مـا افغا نستان نیز ما با ید مردم خودرا د ر معرض وا قعیت ها قرار بد هیم با آنهـا مشکلات و ا مکانات خودرا صمیما نه و د ور از تظا هر بیان نما ئیم با این عمل ما یقین داریم مردم به ما بیشتر ا عتماد خوا هند کرد واز همکاری د ریغ نخوا هند و ر زید .

ښاغلی صدر اعظم ا فزودند آنچه برا ی بهبود و ضع ز ندگی مردم ما طرف احتیا ج ماست کار عملی ودر حدود ا مکان ا ست.

ښاغلی ا عتمادی گفتند : درین هیچ شکی نیست که مملکت در راه انکشاف میباشـد وما با ید متیقن با شیم جز خود ما وسهم گیری خود ما در راه پیشرفت مملکت دیگر هیچ عا مل و جود ندارد که مارا خو شبخت و سعادت مند بسازد . عا مل سعا دت مندی وخوشبختی خود را نمی توا نیم جزاز را ه اتکاء بخود از جای د یگر ی جستجو کنیم . طوریکه نمی توانیم علت عقب ا فتا دگی خود را نیز درجای د یگری سراغ نما ئیم .

ښاغلی صدر ا عظم گفتند ا مروز مو قف مملکت ما تقا ضا دارد که برا ی اصـــلاح زندگی و تنظیم امور خود با واقـــع بینی عوا مل وا قعی را در خود ما در محل ما ودر مملکت ما کشف کنیم و برای پیشر فت خود ومملکت خود با یك تفا هم با همی سهم مشترك بگیریم ا مروز ما بیش از همه چیز باتفاهم و حس مسئولیت مشتر ك ضرورت دا ریم .

ښا غلی صدر ا عظم در ا جتما ع مر دم با میان که عدهٔ آ نرا شا گردان و ا هــل معارف با میان تشکیل میدا دند خطاب به آنها گفتند شلامت ملی ، دیمو کراسی و حفــظ ارزشهای ا سا سی و ملی ما مستلزم فهم و ودا نش است و فهم و دا نش جز در پرتو معا رف صحیح متر قی و خلاق بو جو د آمده نمی توا ند از آ رزو های ما ست تا درسا یهٔ یك معا رف قوی و عصری ا فکار جوا نا ن ما به حقا یق سالم ، صحیـح ، منطقی و بتوا نند در سا یهٔ آ ن آ را مش و ا منیت مالی ، ا ستعداد های خودرا بهتر بر و ز بد هند و مصدر خد مت به مملکت خـو د گر د ند .

ښاغلی صدر ا عظم ا ستد عا نمو دند تا جوا نان ما در سر تا سر مملکت درخدمت بو طن ، پاد شاه و مردم مو فق با شند .

ښاغلی صدر ا عظم در حوالی ظهر ۲۱ـ اسد وارد و لسوالی یکا ولنگ گردیده و از طرف جمعیت کثیری از معا ریف و ا هالی شا گردان معا رف ما مورین محلی پذ یرائی گردیدند .

ښاغلی صدر اعظم در یکاو لنگ پس ا ز استماع بیا نیه های خیـر مقـدم ا هـا لی آن و لسوالی گفتند اگر چه ما از لحاظ ما دی یك مملکت رو به ا نکشاف هستیم ا مابا ید ملتفت بود که ثر وت وا قعی مملکت مـــا معنویت ماست که بر روی پا یه های تاریخ فر هنگ ارادهٔ ملی و مصا لح عا لی کشورما استوار می باشد ومصالح عا لی کشو ر ما جز و فا داری بو طـن ، نـظام ، مـردم ، دیمو کراسی ، اعتقاد به پیشروی تو جیه د یگری ندارد .

ښاغلی اعتمادی درحالیکه بیانات شان بـا کف ز د نهای ممتد و شعار های زنده با د

شاه ، متر قی باد معارف ، و مو فق بـا د حکو مت ملی ما بد ر قه میشد گفتند اولین و آ خرین آر زوی حکو مت ما این آ ست که ا فغا نستان عزیز و همو طنان عز یز د ر کمال ر فا هیت و آ سودگی امرار حـیا ت بنما یند ، ما آ رزوی نداریم جز ا ینکه مردم ما شا هد یك ا فغا نستان متر قی ، مرفه ومسعود با شد واین ا مر بر آ ورده میشود مشرو ط بر ا ینکه مردم مملکت د ستجمعی به مقا بل مشکلات بر و ند و موا نع را که در راه نیل باین مرام مقد س ملی عر ض وجود کند با شهامت و احسا سات و طن دوستی از بین ببر ند .

بناغلی صدر اعظم درو لسوالی یکاو لنگ از تعمیرات شفا خانه بیست بستر ی که به پا یهٔ تکمیل ر سیده و همچنان شفا خا نه جذام که تحت کار ا ست دیدن کرده و راجع به تکمیل و تجهیز شفا خانه های متذ کره په و زیر صحیه هدا یت دا دند .

همچنان بند ذ خیره آب در قر یه کمری واقع پا نزده کیلو متری یکا و لنگ که از طرف ادارهٔ انکشاف محل به همکاری مردم تحت سا ختمان میبا شد مورد باز د یـد بنا غلی صدر ا عظم قرار گر فت ا ین بند در ا متداد راه با میان واقع بو ده و باتکمیل آن بیش از پا نزده هزار جریب زمین آبیاری میگر د د .

بناغلی صدر ا عظم در عر ض راه شاگردان بنوونځی های قراء ، انده ، زارین ، غرغری وشهیدان را که برا ی استقبال بنا غلـی صدر اعظم در تز د یکی قر یه های شا ن صف بسته بودند وطی مـقالا تی بنا غلـی صدر اعظم و همرا هان شان را خیر مقد م گفتند مورد نوا زش قرار داده و هیئت معارف که در معیت بنا غلی صدر ا عظم بو د نـد در مورد ر فع مشکلات آ ن بنوونځی هـــا

بناغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم موقعیکه بیانیه خیر مقدم یکی از شاگردان معار ف را در ولسوالی یکاولنگ استماع می کنند

یا داشت های ا خذنمودند .

ښا غلی نور ا حمد ا عتما دی صدر اعظم با تفاق د کتور عبد ا لقیوم معا و ن د و م صدار ت ووزیر معارف قبل از ظهر رو ز ۲۱ــ ا سد ا ز لیسهٔ جمعیت با میـان و ښوونځی ابتدائی نسوان آنجا دیدن کر د ه و ضمن باز دیداز لیسه جمعیت کتا بخا نه جمعیت را ا فتتا ح نمو دند .

همچنان ښا غلی صدر ا عظم از جر یان کار تر میم مجسمه های بو د ا کـه تـو سط متخصصین و ا نجنیران هندی صورت‌میگیرد دیدن کردند در لیسه جمعیت با مـیا ن و همچنان ښو ونځی نسوان هیئت هـا ی تد ریسی و اداری و شا گردان با کف‌زدنها و ا براز ا حسا سات از ښا غلی صدراعظم ا ستقبال نمودند .

ښا غلی صدر ا عظم در لیسهٔ با مـیا ن و ښو ونځی ا بتدا یی نسوان از متعلمین و متعلمات سوا لا تی نمودند در لیسه با میان طلاب خارندوی کنسر تی نیز ا جرانمـود هنگا میکه ښا غلی صدر ا عظم ازجر یان کار تر میم مجسمه های بو د ا دیدن میکر د ند ما مورین ا فغا نی و ا نجنـیران هنـد ی تو ضیحات لازم ارا ئه نمودند .

ښاغلی اعتمادی به مزار میر سید عـلی بیغ سوز ر فته به‌رو ح آ ن بزرگواراتحا ف ا د عیه کر دند .

درین باز دید وزراء ز را عت و آ بیا ری پلان ، صحیه و بعضی از رو سا که د رین مسا فرت به منا طق مر کزی کشور با ښاغلی صدر ا عظم همراه بو د ند صبح ۲۱ ــ اسد از فارم زراعتی ملا غلام دیدن کردند .

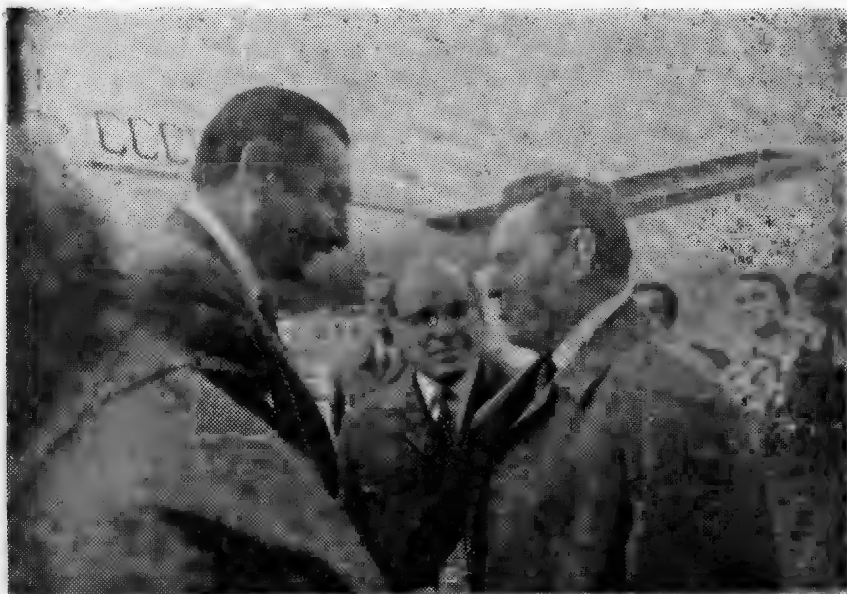
ښا غلی صدر اعظم و هیئت معیتی شا ن حوا لی سا عت سه و سی د قیقه بعد ا ز ظهر ۲۱ اسدبامیان‌رابقصدکابل‌ترک گفتند . وبسا عت نه و نیم شب بکا بل موا صلت کردند .

مسافرت بناغلی اعتمادی صدراعظم به یوگوسلاویا - پولیند و بلغاریا

بناغلی نور ا حمد اعتما دی صد ر اعظم برای ا نجام یك سلسله مسا فر تها د ر اروپای شر قی و سهم گیری در سو مین کنفرا نس سران دول و حکو مات کشور های بیطرف منعقدهٔ لو سا کا در حوا لی سا عت ده قبل از ظهر پنجشنبه (٥ سنبله ۱۳٤۹ مطابق ۲۷ ــ ا گست ۱۹۷۰) عا زم ارو پا گر دید ند .

در میدا ن هوایی بین المللی کا بل پو هنوال د کتور محمد عمر و ر دك ر ئیس و لسی جر گه ، معا و نین صدا رت عظمی ، و زیر در بار سلطنتی ، ا عضای کا بینه ،

بناغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم درمیدان هوایی مسکو ا ز طـر ف بنا غـلی مازوروف معاون اول صدر اعظم ا تحا دشوروی استقبا ل گردیدند

بعضی از ا عضای شوری ، جنرالهای اردوی شاهانه ، ښاروا ل سر پرست کـا بـل و بعضی از رو سای کور د ییلو ما تیك مقیم کا بل با صدر ا عظم وداع کر د ند .

درین مسا فرت علاوه بر میر من عا لیه اعتما دی خا نم ښا غلی صدر اعظم ، دکتور عبد ا لوا حد سرا بی و زیر پلان ، ښاغلی غلام علی آئین و زیر مشاور ، دو کـتور روان فر ها دی معین سیا سی و زارت ا مور خار جه ، ښاغلی عظیم الصابر کاظمی رئیس د فتر صدر ا عظم و عضو شو رای عا لی ا قتصادی ، ښا غلی و حید عبد الله مد یر اطلا عات و ښا غلی شفیق شر یف عضو مد یر یت قلم مخصو ص وزارت امورخارجه با ایشان همراه می با شند .

ښا غلی ا عتما دی صدر ا عظم در را ه مسا فرت به یو گو سلا و یا برای یـك باز دید مختصر وارد مسکو شد ند .

ښا غلی صدر ا عظم بتا ریخ ٦ سنبله در قصر کریملن با کیریل مازور وف معا و ن او ل صد را عظم ا تحاد شو روی ر ا جع به ر وا بط بین ا فغانستان‌و اتحاد شور وی و مسا یل مهم جها نی مذا کره کر د ند که این مذا کرات در فضای دو ستی و صمیمیت صورت گرفت . ښا غلی ما زو روف ظهرهمان روز ضیا فتی به ا فتخار ښا غلی ا عتمادی تر تیب دا د ند .

در مذا کرات بین ښا غلی ا عتما د ی صدر ا عظم و ما زو رو ف معا ون ا و ل صدر ا عظم ا تحاد شو روی ، کو ز مین معین اول وزار ت تجارت ، و ینو گرادو ف معین وزار ت خار جه ، کویف معاون رئیس کمیتهٔ دو لتی شورای و زرا ی ا تحادشوروی برای روابط ا قتصادی و خارجی ووا رو نین رئیس شعبهٔ کشور های شر ق میا نه‌وزارت خارجه ا تحاد شوروی واز جا نب ا فغانستان ښاغلی عبد ا لوا حد سرا بی و زیر پلان ، ښاغلی غلام علی آئین وزیر مشـــاور ، جنرال محمد عا رف سفیر کبیر ا فغا نستا ن در ا تحاد شوروی ، ښا غـلی دو کـتو ر روان فر ها دی معین سیا سی وزارت ا مور خا رجه افغا نستان شر کت دا شتند .

ښا غلی نور ا حمد اعتما دی صد راعظم وهمراهان شان بدعو ت حکو مت فیدرا لی سو سیا لیستی یو گو سلاو یا ، بـعد از ظهر روز ٦ سنبله ٤٩ وارد میدان هوائی بلگراد گر دیده واز طرف ښا غلی ری‌بی‌چیچ صدر اعظم یو گو سلا و یا ، و زیر ا مور خارجه ، بر خی از شخصیت های بر جسته آنکشور ، سفیر کبیر واعضای سفا ر ت کبرای ا فغا نی در بلگراد و ا فغا نها ی مقیم آ نجا پذیرائی گر دید ند .

در نز دیك طیاره ښا غلی ری بی چیچ صدر اعظم یو گو سلا و یا و خانم شا ن به ښا غلی صد را عظم و میر من ا عتما د ی خیر مقدم گفتند . سپس صدر ا عظما ن هردو کشور سلام‌گارد احترام را در حالیکه سرود های ملی هردوکشورنوا خته میشدقبول کردند .

ښا غلی نور احمد ا عتمادی صدر ا عظم به‌معیت صدر ا عظم یوگو سلا ویا بطر ف صفو ف مستقبلین ر فته و با ا یشان‌مصافحه نمودند . میدان هوایی و خط ا لسیر ښاغلی صدر ا عظم با پر چم های ملی هر دوکشور تزئین یافته بود وعدهٔ زیادی از مـــرد م بلگراد در دو جوا نب خط عبور با ا برا ز احساسات و کف ز د نها و رود ښا غلی صدر ا عظم را خیر مقدم میگفتند .

ښا غلی نور ا حمد ا عتما دی صدراعظم وهمرا هان شان ٦ سنبله به مزار سپا هی گمنام در مو نت او لا ر فته اکلیل گـل گذاشته و سا عت هشت و سی شام هما ن روز در ضیا فتی ا شتراك نمودند که‌بافتخار شان از طـرف ری بی چـیچ صدر ا عظم یو گو سلا و یا تر تیب گر دیده بود .

درین ضیافت خطا به های ر ا جـع به او ضا ع بین ا لمللی، کنفرا نس کشو ر های غیر منسلك در لو سا کا و علا یـق دو کشور بین صدر ا عظمان یو گو سلا ویا وافغا نستان تعا طی گر دید .

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم درحالیکه بناغلی دی بی چیچ صدراعظم یوگوسلاویا بمعیت شانرا سلام گارداحترام را قبول و آنرا معاینه میفرمایند

متن بیانیه بناغلی دی بی چیچ

جلالتمآبا !

بسی مسرت دارم بنام حکومت جمهوریت سوسیالیست فیدرال یوگوسلاویا واز جانب همکاران خویش واز طرف خود جلالتماب نور احمد اعتمادی صدر اعظم مملکت افغانستان و هیئت معیتی شان را خیر مقدم گفته برای ایشان اقامت گوارا دریوگوسلاویا تمنا می کنم .

باین مناسبت کمال امتنان دارم اظهار نمایم که علایق بین یوگوسلاویا و افغانستان از چهار چوب همکاری دوستانه عادی فراتر رفته نمو دار درجهٔ عالی اعتماد وتفاهم متقابل می باشد تبادل مسافرت های زمامداران هر دو کشور باین مقصد نقش موثری دا شته است . درین مورد ملاقاتهای اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه افغانستان و رئیس جمهوریت سوسیالیستی فیدرال یوگوسلاویا که درسال ۱۹٦۸ بافغانستان مسافرت کرده بود و هم چنین مسافرت جناب ستامبولیچ سابق رئیس شورای اجرائیه فیدرال و مسافرت اخیر سکرتردولت برای دفاع ملی جنرال نیکولالیوبی چیچ قابل تذکر می باشد . روسای دولت های ما اتحاد نظر خویش را در بارهٔ مسایل خاص بین المللی از طریق تبادل پیامها پیوسته اظهار داشته اند .

جناب صدر اعظم !

درین باره هردو هم عقیده خواهیم بود که همهٔ امکانات و اشکال توسعه علایق جانبین چه درساحهٔ دو جانبه و چه در زمینه چند جانبه از راه همکاری با ثمر بین هردو کشور تا کنون مورد استفاده نیامده

است . د ر صو ر تیکه مسا عی مزید و اضافی صور ت گیرد امکا ن آن موجوداست مو سسات مر بو طه و ا هل صنا یع هردو کشور بیشتر بهم ا ر تبا ط قا یم کنند .

یو گو سلا و یا ا ستقا مت بین ا لمللی ا فغا نستان و سهمگیر ی آ نرا در تقو یت خط مشی عدم ا لحاق ، صلح‌وهمکاری عادلانه بین ا لمللی بطور خا ص قدر دا نی میکند . مردم یو گو سلا و یا با و جود مسا فهٔ جغرا فیا ئی که بین هردو کشور موجو د است با مجا هدات مردم دو ست افغانستان با گذ شته آن و با مشکلا تی که در را ه غلبه بر حا لت عدم ر شد ا قتصا د ی با آن مقا بل است و د ر طول قر نها بدون اینکه تصوری از جا نب ا فغا نستان با شد (ز یرا تسلط خا ر جی برای هیچ یك از مر د ما ن تر قی و ر فاه نیا ورده ا ست) آشنا یی دارند . ا حسا س میکنم شبا هت تا ریخی پیکار بین هر دو کشور ها ی ما به‌تقو یت ا حسا سات دو ستی بین طرفین مسا عد ت نمو ده ا ست . ما از گذ شته د شوار خود این د رس را آ مو خته‌ایم‌که مساعی هر یك از مرد مان را در راه ا ستوا ری استقلا ل قدر دانی می کنیم در عین زما ن از تقد یم مسا عدت صمیما نه خود با آ ن مر د مان که هنوز آزادی و استقلال خودرا حا صل نکرده اند نیز د ریغ نمی کنیم .

جناب صدر ا عظم !

می خوا هم مختصراً باو ضاع کنو نی بین ا لمللی ا شاره کنم . جناب شما با من موا فقت خوا هید دا شت که بشر یت‌امروز با مسا یل د شوار را جع به نگهبا نی‌صلح موا جه ا ست بدو ن هیچگو نه شك خطر نا کترین کا نون جنگ ا کنون هند و چین میباشد . در نتیجهٔ یك تجاوز خیلی دوا مدار ، درد ها و رنجهای بیشماروتباهی بیکران در و یتنام جنو بی وارد شده‌است. ا کنون کا نون جنگ بخاك کمبو د یا منتقل گردید ه ا ست در حا لیکه کمبو دیا سا لیان دراز در اثر خط مشی عدم ا لحا ق ، استقلال و همزیستی مسا لمت آ میز خو یش د ر مقا بل هر گو نه فشار مقا و مت کرده بود. همچنین دا من جنگ به لا و س سرا یت کرده ا ست . چنین مو قعیت نه تنها مردمان این منطقه بلکه صلح جهان را بطور عموم د چار مخا طره می نما ید . لا زم ا ست همه مرد مان صلح خواه جهان برای خاتمه دادن به جنگ هند و چین آ واز خودرا برای تقا ضای خرو ج همه قوت های عسکر ی خارجی ازان منطقه و مو قع دادن بمر د مان ویتنام ، کمبو د یا و لا و س باستفا د ه از حق آ زادی ، تعین سر نوشت بد و ن هیچ گونه د خا لت از خارج بلند کنند .

بعضی تما یلات مثبت به سمت ختم تصا د م شر ق میا نه وکشف‌راه حل منا سب باین تا زگی ظهور کر ده ا ست . خرو ج کا مل قوای ا سرا ئیل ازسرزمین های عر ب که ا سرا ئیل در جنگ جو ن ۱۹۶۷ ـ ا شغا ل کرده ا ست و تا مین حقوق مشرو ع مردم فلسطین شر ط قا طع و قبلی تا مین صلح مستقر بین متحا ربین می با شد .

در ارو پا فضای اعتماد و آ ما دگی به منظور حل و فصل تد ریجی مسا یلیکه زادهٔ تصادم بلا کها بیش از پیش ظهور میکند وانکشا فات جدید ما را تشو یق مینما ید که جر یان مثبت متو جه همکاری وسیعتر و متسا و یا نه بین همه کشور های‌اروپایی و بسوی تقو یت ا منیت در ین نا حیهٔ جهان بکار ا فتا ده ا ست .

کنفرا نس آ یندهٔ کشور های غیر منسلك که بزودی در لو سا کا منعقد خوا هد شد برای تقو یت همکاری بین ا لمللی که دران با هر کشور بدون در نظر گر فتن مساحت ، قدر ت و ثر و ت ا قتصا دی آ ن معا مله خوا هد شد ا همیت عمده خوا هد دا شت .

چنان حس میکنم مبا لغه نخوا هد بود اگر بگو یم کشور های غیر منسلك حتی تا کنون نتا یج قا بل تو جه در پیکار خویش به منظور غلبه بر کشید گی ها در بعضی قسمت های جهان و در سر یع سا ختن‌رشد اقتصادی کشور های درحال ر شد مو فقیت های بدست آورده اند . پر ستیژ خط مشی عدم ا لحاق پیو سته در جهان بلند رفته ا ست . ا مروز عدهٔ زیاد کشو ر ها بدور این خط مشی گرد آ مده و آنرا بر ا ی تأ مین منا فع ملی و اظهار و جود در عرصهٔ بین ا لمللی بهترین طریقه می دانند ا لبته

کشور های غیر منسلك در تمنیات خویش هنوز با مقاومت آن کشور ها روبرو میشوند که در امر حل و فصل منازعات از مقام قدرت ابراز عمل میکنند . اوضاع چنان مقارن افتاده است که اکثر کشور های در حال رشد راه عدم الحاق راگزیده اند و بنا برین طبیعی است کشور های غیر منسلك مسأله سرعت تحول اقتصادی خویش را در اجتماعات خویش طرح می کنند و حق به جانب اند از کشورهای ثروتمند توقع آنرا داشته باشند تا در تحکیم مساعدت اقتصادی تفاهم وآمادگی مزید نشان بدهند .

جناب صدر اعظم !

هردو کشور های ما در همه اقداماتیکه کشور های غیر منسلك روید ست گرفته اند با هم از نزدیك همکاری نموده ودر آینده با اشکال عملی درین مورد همکاری خود را دوام خواهند داد . یوگوسلاویاو افغانستان همیشه ابراز مساعی کرده‌اند. ملل متحد قوی تر گردیده و موثر تر باشد . در صورتیکه صفت جهان شمول بودن سازمان ملل متحد تأمین گردد آنگاه باین هدف نایل خواهیم شد .

مسافرت جناب شما و همراهان شما به یوگوسلاو یا یقینا در پیشبرد مزیدعلایق حسنه و عملی شدن همکاری بین هر دو حکومت به منفعت همه مردمان ما و صلح جهان اثر مساعد خواهد داشت .

آرزومندم به جناب شما و همراهان شما اطمینان بدهم که در کشور ما باعلاقمندی عمیق در مورد افغانستان و رهبران آن مقابل خواهد شد .

در خاتمه جام خودرا به صحت وسلامت اعلیحضرت پادشاه افغانستان و جناب شما واعضای محترم هیئت شما و سعادت رفاه و ترقی مردم افغانستان بلند می کنم .

متن بیانیه جوابیه جلالتمآب نور احمد اعتمادی صدراعظم :

جلالتمآبا !

از جانب همراهان خود و خودم از این پذیرایی با حرارت و کلمات خیر مقدم که دربارهٔ اینجانب و کشور م اظهار داشتید نهایت متشکرم کلمات شما نمایانگرعلایق خیلی صمیمی که خوشبختانه بین ملت های ما وجود دارد میباشد این علایق برنزدیکی های که ازان تذکر دادید و بین مردمان ما موجود میباشد متکی است . مردمان هردو کشور در طول قرون گذشته و در عهدکنونی در راه استقلال خویش دست به پیکار زده متحمل قربانی ها شده اند .

پس از جنگ دوم جهانی یوگوسلاویا که در مقاومت قهرمانانهٔ خویش برضد تسلط خارجی غلبه حاصل کرده بود از نخستین کشور های اروپایی بود که جنبش استقلال مردمان افریقا و آسیارا حسن استقبال نمود متعاقبا در صحنهٔجهانی یوگوسلاو یا پشتیبانی خود را از تمنیات این کشور ها دوام داد . علاوتا مردم افغانستان یوگوسلاو یا راطرفدار پایدار و فعال خط مشی عدم الحاقدریافت. افغانستان این خط مشی را بر اساس بیطرفی عنعنوی خویش که مظهر آرزومندی پاسداری استقلال ملی و سهم گیری بهتر در تقویت مبانی صلح می باشد پیوسته پیروی کرده بود . چه در ملل متحد و چه در دیگر اجتماعات بین‌المللی افغانستان و یوگوسلاوی پیوسته در صف کشور های واقع شده اند که عین عقاید را داشته از صلح جهان و همکاری بین المللی با جدیت پشتیبانی مینماید.

هموطنان من خاطرات مسافرتاعلیحضرت معظم همایونی پادشاه افغانستان را به یوگوسلاویا درسال ۱۹۶۰ وهمچنین‌مسافرت جلالتمآب رئیس جمهور تیتو را در جنوری ۱۹۶۸ بافغانستان گرامی می دارند استقبال با حرارت که از روسای هر دو دولت درهردو کشور بعمل آمد نمایانگر احساسات صمیمی ملت های ما یکی در مقابل دیگر

میبا شد . این مسا فرت ها در تحکیم علایق دوستی صمیمانه متقا بل و استواری مبا نی توسعه علا یق ا قتصا د ی و فـر هـنگی هردو کشور نقش بر جسته داشته اند .
همچنین مردم ا فغا نستان خا طرهٔ باحرارت نخستین کنفرا نس سرا ن دو لو حکو مات را که در ا ین پا یتخت تا ریخیدرسپتا مبر ۱۹٦۱ ـ ا نعقاد یافته بود گرا می میدا رند این کنفرا نس در تا ریخ معا صر در را ه انسجام مبا عی مر د مان و ملل به منظور تقو یت پا یه های صلح یك شا خص تاریخی بوده ا ست .

جلا لتمآ بـا !

بنا بر ین یقین کامل حاصل می شـود که دعو ت شما که بمن موقع داد به منظور توسعهٔ علایق جا نبین وتبادل نظر یات درین نزدیکی زمان ا نعقاد سو مین ا جتـما ع سران دول و حکـو مـات کشو ر هـا ی بـیـطـر ف بـه کشو ر شمـا مسافرت نمایم خیلی با عث ا متنا ن مـسن گـردیده است . کنفرانس لوساکا نما یا نگر آرزومندی کشور های بیطرف برای آ وردن تا ثیر مستقیم خو یش به منظور پا سداری صلح جهان و پشتی بانی حقو ق مردمان به تعیینسرنوشت، حق ا شتراك در ا مور مورد علا قهٔ بشر یت بر اساس تسا و ی حـقـو ق میبا شد .
جناب صدر ا عظم این نقش کشور ها ی بیطرف از آنجالازمی میباشد که مساعی د ر صحنهٔ بین ا لمللی به مقصد رفع تشنجا ت وتقویت صلح مستلزم پشتیبا نی مـستین کشور های صلح خواه و عدا لت پسند است

البته از اینکه ارو پا در آ ستان ر فع تشنجات وا قع شده است ا ظهار ر ضایت مندی میکنیم، اما رفع کشید گی هرچهمهم باشد باز هم ز مانی تا ثیر جها نی دا شته میتوا ند که همز مان با آن رفع کشید گی درباقی منا طق جهان صورت پذیر شود .
متا سفانه مـلا حظه میتما ییم چند ین منطقهٔ یو ا عظم آ سیا صحنهٔ پیکار هــا ی علني یا پوشیده وا قع گردیـده ا ست .
یقین داریم حل و فصل مسا یل هند و چین که جناب شما شر ح دادید در آ تصو رت تا مین میشود که حق آ زادی تعیینسرنوشت مرد مان هندوچین بدون هیچ د خا لتخارجی رعا یت شود .
درشر ق میانه حـل و فصل سیـا سی بشر طی ممکن خوا هد بود که ا حترام اصل غیر مشرو ع بودن ا شغال اراضی از را ه قوه ا حترام شود . حل و فصل شنا سایی قبلی لزوم تطبیق فیصله های ملل متحدراجع به حقو ق غصب شدهٔ مردم عر ب فلسطین میبا شد .

جلا لتما بـا !

ا میدوارم تبادل ا فکار ما در بلگر ا د در تو سعهٔ علایق صمیما نه و اعتماد متقابل و تو سعهٔ علا یق ا قتصا دی و فر هنگی بین کشور های ما مو ثر با شد . یقینداریم دو ستان یو گو سلا وی ما که در ر شد اقتصادی کشورخودموفقیت درخشان حا صل کرده ا ند میتوا نند در مسا عی ما متکی بر عزم را سخ متو جه ا ستفاده از منا بع طبیعی و تر قی و ا قتصاد ملی ما بطو ر با ثمر مسا عدت نما ید .

جام خودرا به صحت و مو فقیت کا مل ر ئیس جمهور جو زف بروز تیتو ، میز بان ما ر ئیس شو رای ا جرا ئیه فدرالیوگوسلا و یا ، میر من ری بی چیچ و تر قي مز ید ملت یو گو سلاویا و دو ستی بین هر دو کشور بلند میکنم .
درین ضیا فت ښا غلی عطاء ا لله نـاصر ضیا سفیر کبیر افغانی مقیم بلگـراد ، همرا هان ښا غلی صدر ا عظم و بر خی از شخصیت های یو گو سلا ویا ا شتراك‌کرد ه بو دند .

مذاکر ات رسمی بین ښاغلی نور احـمد اعتما دی صدر ا عظم و ښا غلی ری بی چیچ صدر ا عظم یو گو سلا و یا در حا لـیکه اعضا ی هیئات های هر دو کشورحاضربودند صبح ۷ سنبله در بلگراد صورت گر فت .

درین مذا کرات صدر ا عظمان افغانستان و یو گو سلا و یا در مورد روابط ذاتالبینی واو ضاع بین ا لمللی تبا دل ا فکار نمودند.

هکذا رهبران حکومتی افغانستان و یوگوسلاویا اهمیت مذاکرات راتائید نموده و آمادگی شانرا برای ادامهٔ همکاری درساحه های روابط ذات البینی و بین المللی مخصوصا در چوکات موسسهٔ ملل متحد بر اساس عدم انسلاك ابراز داشتند.

کذا صدراعظمان افغانستان و یوگوسلاویا توجه خاصی بر پرابلمهای اروپایی مبذول داشته و یادآور شدند که ایجاد بهبود در فضای سیاسی اروپا یك انعکاس مطلوبی را در بهبود اوضاع سایر قسمتهای جهان در بر خواهد داشت.

مذاکرات صدر اعظمان افغانستان ویوگوسلاویا روی یك سلسله سوالات اقتصادی ، کلتوری وسیاسی متمرکز بود ښاغلی اعتمادی صدراعظم با هیئات معیتی شان بعد از ظهر ۷ سنبله عازم سراجیو گردیدند.

همچنان ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم روز ۸ سنبله توسط طیارهٔ مخصوص از تاحیهٔ سراجیو رهسپار دوبرونیك گردیدند.

ښاغلی صدراعظم حین توقف در دوبرونیك از مهمترین آثار کلتوری و تاریخی آنجا دیدن نمودند.

ښاغلی صدراعظم پس از ختم مسافرت شان در یوگوسلاویا عازم پولیند گردیدند حین وداع ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم در میدان هوایی بلگراد ښاغلی ریبیچیچ صدراعظم یوگوسلاویا ، عدهٔ از شخصیت های برجستهٔ آنکشور ، ښاغلی عطاء الله ناصر ضیا سفیر کبیر واعضای سفارت افغانی حاضر بودند.

متن اعلامیهٔ مشترك افغانستان ویوگوسلاویا

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم افغانستان و همسر شان نظر بدعوت رئیس شورای اجرائیه فیدرال یوگوسلاویا ښاغلی ریبیچیچ از تاریخ ٦ سنبله ۱۳٤۹ مطابق ۲۸ اگست الی ۱۰ سنبله ٤۹ مطابق اول سپتمبر ۱۹۷۰ در آنکشور مسافرت نمودند.

ذوات آتی به معیت صدر اعظم افغانستان بودند:

دوکتور عبدالواحد سرابی وزیر پلان ښاغلی غلام علی آئین وزیر مشاور ، دکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت خارجه ښاغلی عظیم الله صابر کفالتی رئیس دفتر صدراعظم ودیگر مامورین عالی رتبه

صدر اعظم افغانستان با رئیس جمهور یوگوسلاویا مارشال جوزف بروز تیتو ملاقات نموده راجع به مسایل مورد علاقه طرفین تبادل نظر نمودند.

صدر اعظم افغانستان پیام خاص اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه افغانستان را به رئیس جمهور تیتو ابلاغ نمودند.

صدر اعظم افغانستان هنگام اقامت خویش در یوگوسلاویا علاوه بر بلگراد شهر های سراجیو و دوبرونیك را مشاهده نموده از بعضی پروژه های صنعتی ، موسسات فرهنگی وآبنیهٔ تاریخی دیدن نمودند.

صدر اعظم افغانستان مراتب تحسین خود را از مجاهدات ملت یوگوسلاویا در راه پیشرفت کشور ایشان در زمینه های مختلف ابراز نمودند.

صدر اعظم افغانستان و رئیس شورای اجرائیهٔ فدرال یوگوسلاویا در بارهٔ روابط جانبین واوضاع جاریهٔ بین المللی در یك فضای صمیمیت و دوستی وباروحیهٔ اعتماد و تفاهم متقابل تبادل نظر نمودند.

شخصیت هایی که از جانب افغانستان

در مذاکرات سهم داشتند و زیر پلان، وزیر مشاور، معین خارجه، سفیر کبیر افغانستان در یوگوسلاویا، ښاغلی عطاءالله ناصر ضیا و د یکر مامورین عالیرتبه. از جانب یوگوسلاویا ښاغلی میاك و زیر عضو شورای اجرائیه فدرال، دکتور وراتوشه معین خارجه، دکتور وی نوویچ رئیس کمیسیون فدرال روابط فرهنگی با خارج، ښاغلی شوبانیچ سفیر کبیر یوگوسلاویا در افغانستان ښاغلی کلیون رئیس شعبهٔ آسیا در وزارت امور خارجه، ښاغلی میکاشینوویچ مستشار کابینهٔ صدر اعظم یوگوسلاویا اشتراك داشتند.

مذاکرات بین دو صدر اعظم مظهر موافقت یا نزدیکی نظریات راجع به جریانات کنونی اوضاع بین المللی و مسایل کنونی علایق بین المللی بود. هردو صدر اعظم پابندی حکومت های خود را در قضیهٔ صلح جهان و پیشبرد همکاری بین المللی متکی بر احترام ثابت از حصول به استقلال، مساوات، عدم مداخله در امور داخلی و حق تعیین سرنوشت و رشد مستقل داخلی اظهار نمودند.

صدر اعظم افغانستان و صدر اعظم یوگوسلاویا از اینکه بین هر دو کشور اعتماد متقابل و همکاری نزدیك موجود است اظهار رضایتمندی نمودند، چنانکه بطور خاص در طول ترتیبات سومین کنفرانس سران دول و حکومات کشور های غیر منسلك این همکاری موجود بوده از راه مسافرت های متقابل شخصیت ها و همکاری در داخل ملل متحد تقویت یافته است.

هردوجانب برین موافقه دارند که این همکاری نتایج مثبت بار آورده است. هر دو صدراعظم اهمیت توسعه مزید این علایق را به مقصد سهمگیری مشترك به حد اکثر به استحکام صلح مطابق روحیه منشور ملل متحد و پیشرفت همکاری بین المللی متکی بر مساوات بین ملتها تائید نمودند.

هردو صدر اعظم نتایج همکاری دوجانبه وامکانات توسعه مزید عمومی این همکاری را مورد مطالعه قرار داده خاطر نشان نمودند که تبادل اموال و دیگر اشکال همکاری اقتصادی، فرهنگی، علمی و فني بین ایشان نهایت محدود باقیمانده است.

طرفین بدین موافقه نمودند که به منظور پیشرفت این همکاری ها باید ابراز مساعی نمایند.

جانب یوگوسلاوی اظهار آمادگی نمود که موسسات اقتصادی مربوط یوگوسلاویا در عملی ساختن پلان های رشد اقتصادی افغانستان در حدود امکانات واقعی اشتراك نمایند.

هردو صدر اعظم برین موافقه نمودند که هردو حکومت اقدامات لازمه برای تطبیق سریع پروژه هر یرود مطابق موافقتنامهٔ سیزده جولائی ۱۹۶۸ افغانستان و یوگوسلاویا روی دست گیرند.

همچنین هردو صدر اعظم موافقه نمودند امکانات تاسیس وتوسعه علایق دایمی تجارتی بین هردو کشور مطابق موافقتنامه همکاری تجارتی و اقتصادی منعقده سی دسمبر ۱۹۵۹ مورد مطالعه آید.

در این مسافرت یك پروگرام تربیتی وفرهنگی برای سالهای ۱۹۷۱ و ۱۹۷۰ به اساس موافقتنامه همکاری تربیتی، علمی و فرهنگی منعقده دوم نوامبر ۱۹۶۰ بین طرفین امضاء شد.

هردو صدر اعظم به اهمیت خط مشی عدم الحاق که در علایق بین المللی کنونی نقش مثبت داشته و سیلهٔ اساسی رفع تشنجات بین المللی، تقویت صلح گیتی و حمایت از مردمان در زمینه نگهبانی استقلال وسریع گردیدن ترقی اقتصادی ایشان میباشد با توجه خاصی مبذول نمودند.

با کمال رضایتمندی خاطر نشان گردید که اعلان از طرف عده زیاد کشورها در مورد اشتراك به سویهٔ عالی در کنفرانس آینده کشور های بیطرف درشهر لوساکا واقع زمبیا و همچنین ترتیبات موفقانه سومین کنفرانس کشورهای بیطرف مشعر بر این است که میتوان

به اساس خوش بینی معقول مـــــتو قـــع نتیجه مو فقا نهٔ این وا قعه مهم بین المللی بود . فعالیت جدی کنونی بدون شک مظهر براین است که ا سا س لزوم پشتیبا نی وسیعتر و لزوم همکاری مدا وم و مو ثر بین کشور های غیر منسلك عا م تر میگر دد . هرد و جا نب ا ظهار آ مادگی نمودند مساعی خودرا یکی با د یگر کشور های بیطرف به مقصد اشتراك به د رجهٔ مزیـد در عـملی شد ن ا هداف خط مشی عدم ا لحاق وازین ر ا ه سهمگیری مزید در حل و فصل مسا یلی که صلح وامنیت را در جهان مورد مخا طر ه قرار داده ا ست مبذول نما یند تا به ا ین صورت ضمنا در تقو یت ملل متحد درجهان کنونی سهم نو ینی بگیرند .

هر دو صدراعظم از تامین قطع آتش در شرق میانه توسط ملل متحد بحیث شـــرط اسا سی مسا عی جدید به منظو ر حـــل و فصل سیاسی بحرا نات شر ق میانه ، حسن استقبال و بر ا ین موا فقت نمود ند کـــه اکنون پس از نخستین مر حلهٔ جستجو ی راه حل مسا لمت آ میز در بحران شر ق میانه لا بدی است تا از همه مساعی مثبت پشتیبا نی شود که متو جه تـا مـین صلح پایدار در ا ین منطقه مقصد خروج قوا ی اسرائیلی از همه سر ز مینها ی عرب کـــه اسرا ئیل در جنگ جون ۱۹۶۷ اشغال نموده است و همچنین متوجه تا مین حقوق مرد م عرب فلسطین و به مقصد تطبیق همه مراتب فیصله نامه ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷ شـــــورا ی ا منیت میبا شد .

هر دو صدر ا عظم ا نعقاد موا فقتنا مه بین اتحاد شوروی و جمهو ریت فد را لی المان را بحیث مظهر ا نکشا فـــات نوین در ارو پا و سهمگیری در ا یجاد محیط اعتماد ودر آ مادگی حل و فصل مسا یل متعد د حسن ا ستقبال نمو دند .

طر فین این اقدام را جریان مثبت نوین تشخیص مید هد که متوجه همکاری وسیعتری بین کشور های اروپایی بر اساس مسا وات وبر اسا س ا صول حا کمیت وعدم مدا خله در امور داخلی دیگر کشور ها میبا شـــد

باینصورت ا ین ا قدام سهم عمده د ر تقویت ا منیت داشته به ثبوت میر سا ند که ا صول مذا کرات عا دلا نه یگا نه طریقهٔ وا قعبینا نه و مو ثر حل وفصل مسا یل عمده و پیچید ه علا یق بین المللی بو د ه به نتا یج مثبت نا یل میشود .

هردو صدر اعظم در پهلوی این انکشافات مثبت در اوضاع بین المللی با تاسف ایـن ا مر را خا طر نشان نمودند که جا معـهٔ بین ا لمللی هنوز ثقلت محل مسا یل مهمهٔ حل نا شده را بر دوش دارند .

هردو ر ئیس حکو مت نگرانی عمیق خودرا درباره جر یا نات کنو نی هندو چین کهزاده مدا خلهٔ خا رجی در ا مور د ول آن منطقه میبا شد ا ظهار نمودند جا نبین بر اساس اصول خط مشی صلح ا ستقلال واحترا م حق هریك از مرد مان به آ زادی و رشد بلا ما نع همبستگی خودرا به پیکار عادلانهٔ مردم ویتنام برضد تسلط خارجی تائـیـد نموده پشتیبانی خودرا از مطا لبات قانونی ایشان به منظور اتخاذ تصمیم راجـع بـــه سر نوشت خود ها بدون هیچ مدا خـلـهٔ از خارج اظهار نمودند هردو ر ئیس حکو مت اظهار امید نمودند مذاکرا ت پاریس بدو ن تا خیر در عملی شدن این ا هداف مساعدت نما یند .

هردو صدر اعظم از مسا عی شان برا ی احیای مجدد کمبو د یا ی مستقل ، غـیـر منسلك و صلح خواه که طی سا لیان دراز عا مل نیرو مند سیا ست صلحخواهی و غیر منسلك در منطقه هندو چین بود پشتیبا نی میکنند .

طرفین آن مساعی راکه درمنطقه هندوچین به منظور اتخاذ خط مشی عدم ا لحاق صورت میگیرد حسن استقبال نموده آنرا مظهــــر تمنیات عام مر د مان ا ین منطقه متو جـــه صلح ا ستقلال پیروی طر ح ر شد و تر قی مطا بق آ رزوی خود شان تشخیص مید هند طرفین حق حاکمیت و تما میت ارا ضی همه ملتها ی آ ن منطقه را تا ئید میکنند .

هردو ر ئیس حکو مت تا کید نمود نـــد که ا ستعمار و تقو یت قوای نژاد پر ستی منبع دا یمی خطر متو جه صلح در افریقـا میباشد و محیط غیر مامون و فضا ی عد م یقین را بمیان می آ ردکه امنیت و ا ستقلال خاصه امنیت و استقلال کشور های کو چك

را د چار مخا طره میکند .

هردو صدراعظم با اشاره به ا همیت‌عمده مسئلهٔ کشور های در حا ل رشد ا ظـها ر نگرانی شدید نمو دند که مغاك و فا صله بین کشور های پیشرفته و کشور های در حا ل رشد پهنا ور تر میگر دد واین مشکـلا ت بزرگ دا خلی چه ا قتصا دی و چه غیر آ ن برای کشور های در حال‌رشدبارمی‌آورد .

بحدیکه در بعضی موارد ا یشان را حتی مورد خطر ا ستثمار فشار و تهدید به‌استقلال و دیگـــر مخا طرا ت قرار مید هد .

طرفین به این موافقت دارند که مسا عـــی کشور های در حال رشد که حاضر ند همه نیرو های بشری و مادی خودرا بکاراندازند باید تو سط کشور های پیشر فته تـما ما پشتیبا نی شود ، کشور های غیر منسلك با ید مساعی خا ص خودرا در ملل متحد و در مو سسات ا ختصا صی بکار بر ندتاقبل از ختم سال جاری پرو گرام دو مین ده‌سال انکشاف در ملل متحد تصو یب شو د .

هردو صدر ا عظم با تا ئید ا همیتی که افغا نستان و یو گو سلا و یـا بـه نقش ملل متحد در نگهبانی صلح ، تقو یت‌امنیت بین ا لمللی قائل اند لزوم ابراز مسا عی را به منظور تقویت مزید نقش ملل متحد جهت سهمگیری فـعا لتر در حـل و فصل مسا یلی که جهان ا مروز باآن مقا بـــل است خا طر نشان نمودند هر دو ر ئیس حکو مت این یقین خود را تائید نمـــودنـد که ملل متحد در صو ر تیکه ا صل جها ن شمو ل بو دن آن تما ما ر عا یت شو د ما نع آن تما یلات خوا هد شد که متو جه حل و فصل مسا یل عمده در خا ر ج ملل متحد میبا شد .

در ا ین مورد هردو صدر ا عظم ا ظها ر آمادگی نمو دند ازان مساعی پشتیبا نی کنند که متو جه بمیان آوردن ا مکا نـات بـــه منظور ا حیای مجدد حقوق چین درملل متحد و شنا خته شدن نما یندگان جمهو ر یت مردم چین بحیث یگا نه ممثلان قا نو نی‌چین در ملل متحد و به مقصد ا ینکه چین د رحل و فصل مسا یل عمده جهان ودر حفا ظت صلح گیتی اشترا ك مسا عی نماید میباشد.

هردو صدر اعظم بر این موا فقت‌نمودند که دوره آ یندهٔ مجمع عمو می ملـل متـحد بیست و پنـج سال پس از تا سیس آ ن باید برای تائید مزیـد و تطبـیق ا صو ل مند رجهٔ منشور ملل متحد که حاوی وجیبهٔ لا زمه بین همه کشور ها و مر د ما ن مـا میباشد بکار رود و همچنین طی این د و ر ه وسا یلی ا تخاذ شود که همه کشو ر هـــا تصمیمات ملل متحد را ر عا یت نما یند .

صدر اعظم ا فغا نستان تشکرات‌باحرارت خودرا به منا سبت ا ستقبال دو ستا نه و صمیمی که از وی و همرا ها نش به عمل آمده به صدر اعظم یو گو سلا و یا اظها ر داشت .

طرفین اظهار امید نمودند که ایـــــــن مسافرت در تقو یت مز ید علا یق مو د ت ایشان مسا عدت نما ید. طرفین خا طرنشان نمودند که تبادل مسا فرت ها بسویه های مختلف بین هردو کشور در تشئید همکاری دو ستانه بین طر فین مو ثر خوا هد بود .

صدر اعظم ا فغا نستان از ر ئیس شورای اجرائیه فید رال یو گو سلا و یا بنا غـلی ری بی چیچ دعو ت نمود تا به ا فغا نستا ن مسافرت نما یند .

این د عوت با مسرت قبول شد و تا ریخ آن در آینده تعیین خوا هد گر دید .

مسافرت بناغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم به پولیند

بناغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم و همراهان شان ساعت سه و ده دقیقه بعد از ظهر ۱۰ سنبله ۱۳۴۹ وارد وارساگردیده ودر میدان هوایی از طرف بناغلی سرانکویچ صدراعظم پولیند و بناغلی ییدری خوفسکی وزیر امور خارجه و برخی از شخصیت های برجستهٔ آنکشور ، سفیر کبیر واعضای سفارت کبرای افغانی در وارسا و افغانهای آنجا پذیرایی گردیدند.

در نزدیك طیاره بناغلی سرانکو یچ و میر من سرانکو یچ به بناغلی صدراعظم و میرمن اعتمادی خیر مقدم گفتند سپس صدراعظمان هر دو کشور سلام گارد احترام را در حالیکه سرود های ملی هر دو کشور نواخته میشد قبول نمودند .

بناغلی نور احمد اعتمادی با معیت بناغلی صدر اعظم پولیند بطرف صفوف مستقبلین رفته وبا آنها مصافحه نمودند .

میدان هوائی و خط سیر بناغلی صدراعظم با پرچم های ملی هردو کشور تزئین یافته بود و عده زیاد مردم وارسا در دو جانب خط عبور با ابراز احساسات وکف زدنها ورود صدراعظم را خیر مقدم گفتند .

بعدا بناغلی نور احمد اعتمادی وهمراهان شان در آبدهٔ سرباز گمنام رفته اکلیل گل گذاشتند متعاقبا شام را در اقامتگاه طور خصوصی با وزیر خارجه پولیند صرف کردند .

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم طی اقامت مختصر شان در پولیند با رئیس جمهور آنکشور ملاقات کردند درین عکس رئیس جمهور پولیند از بناغلی صدراعظم دراقامتگاه شان استقبال می کنند

مذاکرات رسمی بین ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم و ښاغلی جوزف سیرانکو یچ صدر اعظم پولیند بتاریخ ۱۲ سنبله ۱۳۴۹ در وارسا شروع گردید .

درین مذاکرات از طرف افغانستان ښاغلی سرابی و زیر پلان ، ښاغلی آئین وزیر مشاور ، دوکتور فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه ، ښاغلی امین اعتمادی سفیر کبیر افغانستان متعین وارسا واز جانب پولیند و زیر خارجه ، معین وزارت خارجه سفیر کبیر آنکشور متعین کابل و دیگر مامورین عالیرتبه دو کشور اشتراک داشتند .

ښاغلی اعتمادی صدر اعظم بتاریخ ۱۱ سنبله باگوملکا منشی اول کمیتهٔ مرکزی حزب کمونیست پولیند ملاقات کردندکه درین ملاقات صدر اعظم وو زیر خارجهٔ پولیند ووزراء افغانی اشتراک داشتند .

همچنان ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم با ښاغلی سیرانکو یچ صدراعظم وستیفان یدری خو فسکی و زیر خارجه پولیند بتاریخ ۱۲ سنبله ملاقات کردند .

در این ملاقات از طرف افغانستان ښاغلی غلام علی آئین وزیر مشاور، دوکتورروان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه، ښاغلی محمد امین اعتمادی سفیر کبیر افغانستان متعین وارسا واز جانب پولیند ښاغلی ز یگفرید د لنیاك معین وزارت خارجه و ښاغلی یان پتروس سفیر پولیند متعین کابل اشتراك داشتند .

شام همان روز ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم در ضیافتی اشتراك فرمودند که به افتخارشان از طرف ښاغلی سرانکویچ صدراعظم پولیند ترتیب داده شده بود . درین دعوت بین صدر اعظمان هر دو کشور بیانیه های تعاطی گردید .

متن بیانیه ښاغلی جوزف سیرانکو یچ

جناب صدر اعظم !

قبل از همه مراتب مسرت خویش را اظهار میدارم که افتخار میز بانی شما صدر اعظم افغانستان و شخصیت های همسفر شان در کشور ما میسر گردید .

چند سال قبل از پذیرایی با حرارت که متکی بر احساسات دوستانه به ملت پولیند میباشد در افغانستان مستفید گردیدم و آنکشور زیبا و مردم شجاع آن که مانند مردم ما با کمال پایداری دلاورانه در راه استقلال خویش دست به پیکارزدند آشنا شدم و با تمنیات کشور شما بمنظور انکشاف و ترقی معرفت حاصل نمودم .

همکاری نمایندگان کشور های ما درمقامات بین المللی و سهمگیری سودمند ایشان برای رفع کشیدگی ها و تقویت صلح جهان مظهر مشخص تقویت همکاری وتشئید آن دوستی میباشد که مردمان هر دوکشور را با هم مرتبط میدارد .

سفر شما به پولیند دلیل ثابت دوام علایق حسنه بین هردو کشور ، احترام و تفاهم متقابل اعتماد و همکاری مسالمت آمیز میباشد . انکشاف و ترقیات اقتصادی افغانستان و دیگر پیشرفت های کشورشما مورد علاقمندی ما میباشد و موفقیت مزید مردم افغانستان را در ین زمینه آرزو مندیم کمال رضائیت مندی داریم جوانان شما در مدارس و فابریکه های ما تحصیل میکنند.

پیشرفت پایدار نقش سیاسی افغانستان را در آسیا و بین کشور های بیطرف درساحهٔ بین المللی که متکی بر خط مشی ثابت همزیستی مسالمت آمیز و دوستی میباشد با قدر دانی می نگریم . کشور شمارا بحیث يك حلقهٔ عمدهٔ نیرو های صلح در آسیا ودر جهان می شناسیم . کشور ما در بارهٔ خط مشی شما تفاهم و همنوایی دارد وآنرا پشتیبانی میکند .

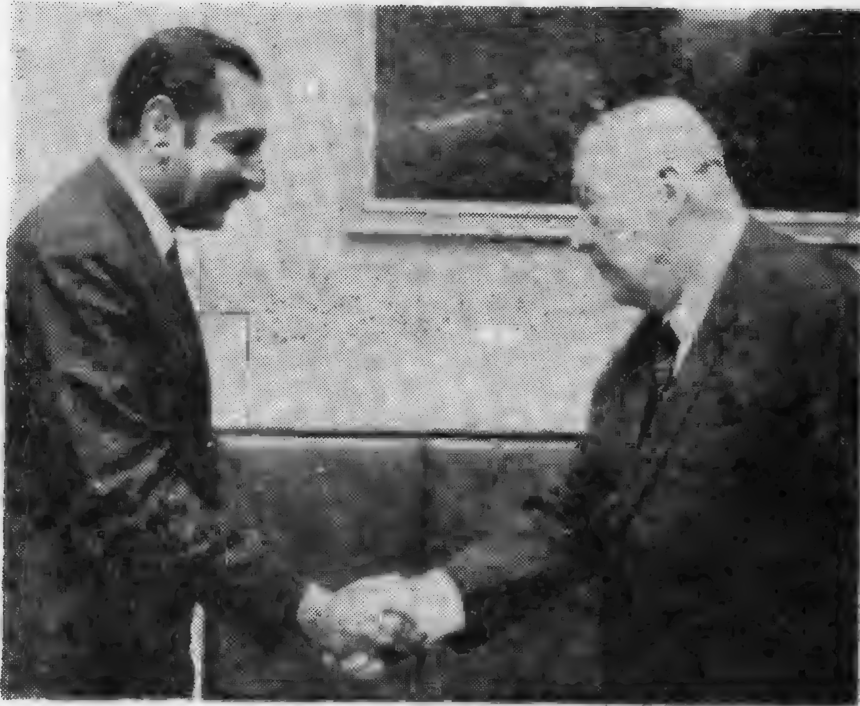
سیاست خارجی پولیند متکی برمساعی پایدار و فعالیت در پیکار حفظ صلح در اروپا و جهان میباشد در مساعی خویش برای تامین تفاهم طرفدار رفع تشنجات میباشیم وخلاصه اینکه همزیستی مسالمت آمیزرا خواهانیم . ازینجاست که پولیند یکجا با اتحاد شوروی و دیگر کشور های سوسیالیست در امر تحکیم امنیت بادوام

وصلح در ارو پا بذل مساعی میکند .
متا سفانه مجا هدات ملل جهان در را ه صلح و همز یستی و همکاری هنوز مو رد مخا طرهٔ قوای تسلط خواه و کا نون ها ی جنگ میباشد . د خالت نظا می و سیعتر تسلط خوا هان در هند چین که ازان چندسال میگذرد و تجاوزا ت اخیر اسرائیل متضمن مخاطرات میبا شد که مر د مـان دا را ی حسن نیت را د چار نگرانی نموده صلـح و انکشا فات علا یق با ثمر را در روابط بین ملت ها ما نع میشود .
پو لیند از مردمان هند چین و پیکا ر عا دلا نه ا یشان ضد قوای تجاوز پشتیبا نی میکند . همچنین از تمنیات حقهٔ کشو ر های عرب متو جه حل و فصل صلحجو یا نــه نزاع شرق میانه حمایت می نمـــا یــد . شاد ما نیم ا ظهار نما ییم که نظر یا ت ما وشما درین مورد متوا فق میبا شد .

شاغلی صد ر ا عظم !
مسا فر ت شما باین کشور فرصت‌تبادل نظر را نه تنها در مسا یل بین ا لمللی‌بلکه دربارهٔ علا یق دو جا نبـه میسر نـمو د ه است . با ر ضا ئیت مندی ا ظهار میداریم این علا یق ما ا نکشاف می یابد و بـسا ید بیشتر انکشاف بیابد .
یقین داریم این مسا فرت شما علا یـق دوستی مارا تشئید نموده و همکاری‌مسالمت آمیز را بین کشور های ما تو سعه میبخشد. واین کمال آ رزو مندی ما ست .
با اظهار تشکر ا زین مسا فرت شما جام خودرا به صحت و سلا مت شما و همسرشما وهمرا هان شما بلند می کنم .
به مو فقیت مردم ا فغا نستان و ر شد مو فقیت آ میز کشور شما .
به دو ستی و همکاری بین پـو لیند و افغا نستان .

متن بیانیه جوابـیه جلا لتـمآ ب نور احمد اعتمادی صدراعظم

جلا لتمـآ ب !
ازین د عوت دو ستانهٔ شما که بمن موقع دا د از کشور زیبای شما دیدن نما یم و همچنین از کلمات با حرارت که در با ر هٔ افغا نستان ا ظها ر داشتید متشکرم . ا ز لحظه ای که در پو لیند وا صل شده ام با همرا هان خود ا ین ا حسا س مشتر کرا داریم که در یك کشور دوست آ مد ه ا یم. افغا نستان در قلب بر اعظم آسیا وا قع‌شده وحلقهٔ بین منا طق جغرا فیائی و تمدن های بشری مختلف میبا شد . همچنین پو لیند در و سط ارو پا وا قع شده و با نبوغ ملی خو یش در جر یا نات تمدن که به سمت های مختلف درین قاره ظهور کر ده است بطور با ثمر ا شتراك داشته است . پو لیندیان ما نند ا فغا نیان در طول تا ریخ وبار ها برای پا سداری ا ستقلال ملی خو یش دست به پیکار زده است .
طی این ا یام گـوارا که در کشور شـما گذشتا ندیم آ ن مساعی را که مردم نجیب شما در راه ا عمار مجدد کشور خـو یش بذل نموده اند . مشاهده نمودیم .چه‌درشهر و ار سا و چه در شهـــر لـو بلـــین و دیگر جـا ها مظا هـــر تــر قـــی اقتصادی و فر هنگی یك کشور د و ست را مشا هده نمو دیم که با آن علا یق باستانی داریم . بعد از جنگ اول جهان افغانستان درپایان پیکار ملی خویش ا ستقلال خود را مجددا بدست آ ورده و نما یند گا ن‌سیاسی در اروپا فـــرســـتاده بود ایشـــان نـــزد مردم پو لیند علا قمندی صمیما نه دریافتند که بطور متقابل نزد افغان ها نیز مو جو د بود واین ا حسا سات تهداب مستحکم‌علایق دوستی ما در زمان کنو نی گردید .
ا مروز پو لیند به افغانستان‌مسا عد ت فر هنگی مید هد که از طرف مردم کشور ما قدر دانی میگر د د .
با کمال مسرت محصلین افغانی را ملاقات نمودیم که در پولیند برای خدمت آیـــنده در و طن خو یش آماده میشوند و همچنین‌از خد مت ا طمینان بخش متخصصان پولیندی در ا فغا نستان قدر دانی میکنم .
افغا نستان سیاست بیطر فی عدم الحا ق به د سته بندی های سیا سی ، حفظ قضاوت آزاد در باره مسایل بین ا لمللی واشتراك مساعی در ا مر استحکام صلح ودموکرا تیك

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم دردعوتیکه بافتخار ښاغلی سیرانکوویــچ در قصر کلتوری ترتیب داده بودند از ښاغلی‌صدراعظم پولیند استقبال می نماینه

شدن علایق بین المللی را پیروی میکند .
با مسر ت ملا حظه می کنیم ر سیدن مابه پو لیند مقارن بارفع کشید گی در علا یق بین کشور های ارو پا میبا شد . ا میدواریم که‌رو حیهٔ تفا هم جا نشین فضای تصا دم نه تنها در قا رهٔ ارو پا بلکه در همه نوا حی جهان گردد . ز یرا که صلح واحد و غیر قابل انقسام است تامین صلح جز از راه احترام حقو ق همه کشور ها چه بز ر گ و چه کو چك و رعا یت حق ایشان بر اینکه بر اساس مساوات در مسا عی متو جــه تفا هم و همکاری بین ا لملـلی ا شترا ك نما یند صورت گرفته نمی توا نند .
مو قعیت در هند چین متا سفانه بد تر شده ا ست و جز از راه احترام حق‌مزدمان این منطقه به تا مین صلح تعیین سر نوشت وبراه بودن از هر گو نه دخالت خارجی‌بهبود یافته نمی تواند .
در شر ق میانه مساعی را که متو جه حل و فصل مسا لمت آ میز بحران خطیر آنجا میباشد حسن استقبال مـی کـنیم . شر ط اول ا ین را حل ا حترام اصل عد م تصا حب ارا ضی از راه قوه و بنا بر ین خروج سپاه اشغالگر اسرائیل از اناراضی عرب میباشد که در نتیجه جنگ تجــاوز کارانه ۱۹۶۷ مورد تسلط آورده ا ست .

جناب صدر ا عظم !

مسروریم فر صت تبادل نظر با جلا لتمآب شما دربارهٔ مسایل مورد عـلا قـه مشتر ك

مربوط با مور بین ا لمللی و نیز تو سعـۀ علایق ا قتصادی و فر هنـگی بین هر د و کشور میسر گر دید .
جام خودرا به صحت و سلامت جلالتمآب صدراعظم پولیند و میرمن سیرانکو ویـــچ وتر قی و خوشبختی پو لیند و ا ستوا ر ی دوستی ا فغا نستان و پو لیند بلند میکنم .
ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر ا عظم پس از ختم مسافرت شان در پو لیند ، بعد ا ز ظهر ١٤ سنبله ١٣٤٩ مطابق ٢٠ سپتمبر ١٩٧٠ برای اشترا ك در كنفرانس سرا ن دول و حكو مات كشور های بیطرف بحیث رئیس هیئت افغانی از طریق روم عـا ز م لوساكا گر دیدند .
(جریا نات كنفرا نس عا لی كشور های مما لك غیر منسلك را تحت عنوان كنفرا نس عالی لوسا كا مطالعه فر ما ئید .)

برای وداع ښاغلی صدر ا عظم و هیئت افغا نی ، صدر ا عظم پو لیند و د یـگـر شخصیت های آنكشور سفیر كبیر افغانستان متعین وارسا و سفیر كبیر پو لیند متعین كابل در میدان بین المللی وارسا حضور بهم رسانیده بودند .

متن اعلامیۀ مشترك افغانستانوپولیند

ښاغلی نور ا حمد اعتمادی صدر ا عظـم نظر به د عوت جوزف سیرا نكو یچ ر ئیس شورای وزیران جمهو ریت مردم پو لیند ا ز تاریخ ١٠ سنبله ١٣٤٩ مطا بق اول سپتر الی ١٤ سنبله ١٣٤٩ مطا بق ٤ سپتمبر١٩٧٠ به پو لیند سفر رسمی نمو د ند .
صدر ا عظم ا فغا نستان مو فقیت ها ی مردم پـو لند را در مسا عی ا یشا ن به منظور تعمیر مجدد و تر قی كشور ا یشا ن در همه سا حات زندگانی تحسین نمو د ند .
صدر اعظم ا فغا نستان با ښاغلی‌گومولكا منشی اول حزب كمو نیست آ نكشور وښاغلی سپیخا لسكی ر ئیس شورای دو لت پو لیند مـلا قات نمو دند .
هردو ر ئیس حكو مت به مـذا كر ا ت رسمی پر دا ختند كـه در طی آن را جـع به علا یق دو جا نبه پو لند و افغا نستا ن و موضوعات مهمه تبادل نظر بعمل آمد .
درین مذاكرات از جا نب افغا نستان‌دكتور عبد الوا حد سرابی و زیر پلان ، ښا غلی غلام علی آئین وزیر مشاور ، دكتور روا ن فر ها دی معین وزارت خارجه ، ښا غلـی محمد ا مین ا عتمادی سفیر كبیر ا فغا نستان در پو لیند ، ښاغلی عظیم ا لصا بر كاظمی ر ئیس د فتر صدر ا عظم ودیگر ما مورین عا لیرتبه افغا نی ا شتراك داشتند .
از جا نب پو لیند شخصیت هـای آ تی در مذا كرات اشتراك دا شتند : ښا غلی ییدری خو فسكی و زیر ا مور خارجه، ښاغلی وول نیا ك معین خار جه ، ښاغلی‌شچلت‌سكی معین وزارت تجارت خا رجی ، ښا غـلـی چخو ویچ عضو كمیسیون پـلا ن دو لـت برتبه معین ، ښا غلی پان پتروس سفیر كبیر پو لیند در ا فغا نستان ، ښا غلی ستا خو و یاك معا ون دروزارت امورخا رجه

طی‌مذاكراتیكه در فضای صمیمی ودوستانه صورت گرفت با كمال ر ضا ئیت مندی اظهار گردید كه علا یق سیاسی ، ا قتصا دی و فرهنگی كه هردو كشور را با هم مر تبط میدارد به منفعت هردو كشور تو سعه می‌یابد برین موا فقه بعمل آ مد كه ا مكا نات توسعه مزید همكاری ا قتصادی ، فنی وعلمی بین طرفین باید جستجو شود .
جانب افغانی اظهار امید نمود ، پولیند اشتراك در عملی شد ن بعضی پروژه های اقتصادی افغانستان را در نظر بگیرد . جانب پولیند ی اظهار امادگی نمود این پیشنهاد را مطالعه نماید با ین منظور هیئت‌های‌وزارت های ذیعلاقه هر دو كشور بزود تر یـن فرصت برای مذاكرا ت ملاقا ت خوا هـند نمود .
طرفین راجع به مسایل عمده بین‌المللی تبادل نظر نموده مسا عی حكو مت ها ی‌خود را برای صلح ، رفع كشید گی و تقو یت امنیت بین المللی مجددا تائید نمـودند .
علایق دوستی و همكاری كه خوشبختا نه‌بین افغانستان و پولیند موجود است عنصـــر

مثبت درین زمینه میباشد .
صدراعظم افغانستان سیا ست عدم‌الحاق افغانستانرا که متکی بر بیطر فی عنعنو ی افغانستان بوده متوجه تحکیم استقلا ل‌ملی آن ، دوستی باهمه مردمان ، تحکیم صلح، همزیستی وهمکاری بین ملتها ، پشتیبانی از تعیین حق سرنوشت مردمان می باشــد شرح دادند .
جانب پولیند ی خط مشی سیا ست‌خارجی افغانستان را تحسین نمود رئیس شورا ی وزیران پولیند مساعی کشور خود را که با مجاهدا ت کشور های سوسیا لست مطابق ومقارن میباشد در راه رفع کشیدگیهاونورمال ساختن روابط در اروپا متکی بر رعا یت حالت موجود وشناسا یی سر حد های کنونی وهمچنین در راه تحکیم صلح ومساعی‌تاسیس سیستم امنیت مجموعی وهمکاری در اروپا وانعقاد کنفرانس امنیت اروپایی دریـــــن موضوعا ت بیان کردند .
صدراعظم افغانستان قدر دانی خود را از سهمگیر ی پولند در تحکیم صلح ورفع کشیدگی در اروپا وجهان ابراز نمودند .
هر دو جانب انعقاد موافقتنامه بین‌اتحاد شوروی وجمهوریت فدرال المان را بحیث یك عامل رفع کشید گیها امنیت وهمکاری وسیعتر بین کشور های اروپا یی حســن استقبال نمودند .
هر دو صدراعظم در ضمن مطالعه اوضا ع بین المللی وحد ت نظر وپشتیبانی‌کامل‌خود را از پیکار مردمان و کشور هادرراه‌استقلال حاکمیت و برضد تسلط خار جی واستعمار تحت همه اشکا ل آن اظهار داشتند .
توسعه جنگ و مصادمه در هند چین که صلح جهانرا مورد مخاطره آورده مو جب نگرانی جدی میباشد ، اعادهٔ صلح در هند چین مستلزم قطع دخالت خار جی عسکری چه غیر ان عقب کشید ن قوای خار جی ، احیاو رعایت حقوق مرد م ویتنا م جنو بی ، کمبود یاولاوس در اتخاذ تصمیم راجع به امور ایشان مطابق اراده و منافع ایشا ن میباشد .
هردو صدراعظم معتقد ند سیاست تجاوز کارانهٔ اسرائیل منشاء تصادم و محاربه در شرق میانه بوده واکنون نیز مانع حل‌وفصل سیاسی قضیه می باشد که شر ط قبلی آن عقب کشیدن سپاه اسرائیلی از اراضی‌عربی تحت اشغال میباشد .
هر دو حکو مت آن مساعی را که متوجه تامین حل وفصل مسا لمت آمیز نزاع عرب واسرائیل مطابق فیصله ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷ شورا ی امنیت باشد پشتیبانی میکنند .
هردو صدر اعظم اظهار ا مید نمود نددورهٔ اجلا سیهٔ مجمع عمومی مقارن بــا بیست و پنجمین سالگرد ملل متحد برای انسجـــام آن مساعی بکار رود که متو جه تقو یـت آن مو سسه تطبیق پر نسیب ها ی شا مل منشور و رعا یت فیصله های ملل‌متحدخاصه آنکه راجع به آ زادی وا منیت ملتها میباشد.
هر دو جانب متیقن اند مسافر ت صدراعظم افغا نستان به پو لیند و مذا کر ات بین هردو کشور که طی ا ین مسا فرت صورت گرفت در تو سعه تقو یت علا یق دوستانه ومفید بودن برای جا نبین و همکاری بین‌هردو کشور موثر بوده باینگونه در تحکیم امنیت و صلح در جهان مسا عدت خوا هد نمود .
صدراعظم افغانستا ن صمیمی تـــریـــن تشکرات خود را از پذیرائی با حرا ر تیکه از وی و همرا ها نش از طرف حکو مت و مردم پو لند بعمل آ مد ا ظهار نمو د .
صدر ا عظم ا فغا نستان از ر ئیس شورای وزیران پولیند بنا غلی سیرا نکـــــو یچ صمیمانه د عوت نمود که بــا فــغا نستا ن مسا فرت نما یند این دعوت به مسرت قبول گردید .

مسافرت بناغلی نور احمداعتمادی صدراعظم به بلغاریا

بنا غلی نور ا حمد اعتمادی صدر اعظم وهمرا ن شان که به غرض ا شترا ك د ر کنفرانس ممالك غیر منسلك به لو سا کا رفته بودند بتاریخ ۲۲ سنبله ۱۳٤۹ بنـــا بدعوت بنا غلی ژ یکو ف صدر ا عظم بلغاریا به صو فیه موا صلت کر دند . در مید ا ن هوایی صو فیه بنا غلی ا عتمادی صدر اعظم ومیرمن ا عتمادی **از طرف بناغلی ژیفکو ف** صدر ا عظم و خا نم وی وو زیر ا مو رخارجه وبعضی‌دگرازشخصیت های‌آ نکشور، بناروال صوفیه ، بناغلی عطاء الله نا صر ضـــیاء سفیر کبیر ا فغانی متعین بلگراد که د ر عین حال سفیر کبیر افغانی در صو فیه نیز میباشد ، محصلین ا فغانی در بلغا ر یا ، بناغلی ولکا گا چو ف سفیر کبیر بلغا ر یا متعین کابل و روسا ی کوردیپلو مـاتـیك متعین صو فیه استقبال گر د یدند. بنا غلی ژیفکوف صدراعظم بلغاریا و میرمن‌ژیفکوف در نزدیك طیاره به بناغلی صدر ا عظم و میر من‌عالیه اعتـمادی خیر مقـدم گفتـند ، صدر ا عظمان هردو کشور سلام گـــار د احترام را در حا لیکه موزیك سرود ها ی ملی ا فغا نستان و بلغاریا را مینوا خت قبول کردند بعد بنا غلی صدر اعظم درحالیکه صدر ا عظم بلغاریا با ا یشان همراه بو د بطرف صفوف مستقبلین ر فته با ا یشان مصافحه کردند . میدان هوایی و خط السیر بنا غلی نور ا حمد ا عتمادی صدر ا عظم با پر چم های ملی ا فغا نستان و بلغا ر یا تز ئین یا فته بود وعدهٔ زیادی از مر د م صوفیه در دو جا نب خط عبور با ا بر ا ز احساسات و کف ز د نها و رود صدر اعظم افغا نستان را استقبال میکر دند .

بناغلی‌اعتمادی صدر ا عظم با بنا غـلی

بناغلی نور احمد اعتمادی‌صدراعظم‌مارشال‌جوزف بروز تیتو را در اقامتگاه تابستانـــی شان ملاقات فرمودند

ترایکو ف ر ئیس هیئت ر ئیسهٔ بلغا ریا ملا قات کر دند . ښا غلی نور ا حـمـد اعتـمادی صدر ا عظم روز ۲۳ سنبله بـــه آرامگاه قهرمان ملـــی بلغـاریا دیـمیترو ف رفته ا کلیل گل گذا شتند . شام ۲۳ سنبله دعوت به ا فتخار ښاغلی نور ا حمد ا عتمادی صدر ا عظم از طرف تو دور ژ یفکو فـرئیس شورای و زیران بلغا ریا تر تیب دا د ه شده بود که درین د عوت بین ښاغلی‌اعتمادی صدراعظم و ښاغلی ژیفکوف بیانیه ها ی تعاطی گر دید .

متن بیانیهٔ جلالتماب تود ورژیفکوف

جلا لتمـآ ب صدر ا عظم !

اجازه میخوا هم از طرف حکو مت‌جمهوریت مردم بلغا ریا واز جا نب همسر م دکتورس مارا ما لی ئی وا ، و ازطرف‌خود جلالتمآب شما و همرا هان شمارا بحیث مهما نـا ن عزیز کشور خود خوش آ مدید بگو یم .

این وا قعیت که جلا لتمآب شمـا نخستین صدر ا عظم ا فغا نستان میبا شید کـــه به جمهو ریت مردم بلغا ریا سفر میکنید به این مسافرت اهمیت خاصی می بخشید .

به شما اطمینان مید هم در مدت کو تا هی که در اینجا ا قا مت دارید شمارابا کشو ر خویش و با هدف ها و مساعی مردم خو یش و مو فقیت های ا یشان آ شنا سا زیم که طی یك ربع قرن پیشر فت بلغاریا برطریق سو سیا لیزم حا صل کرده ا ست .

مردم بلغا ر یا در مقا بل مردم سا عی وآ زادی دو ست ا فغا نستان (یکی‌ازنخستین مرد مان آ سیا که با پیکار د لیرا نه‌استقلال ملی خودرا بد ست آ ورده ا ست)احساسات دوستانه دارند . مردم بلغا ریا سیا ست صلح خوا ها نهٔ فعال را که مردم افغا نستان تحت ر هبری پاد شاه خو یش ا علیحضرت محمد ظا هر شاه پیروی میکنند بـد یـدهٔ احترام مینگرند بجا بو د ن این خط مشی را نیم قرن تاریخ کشور شما تائید کـــرده است چنا نکه ا فغا نستان مو فق گر دید ه است در مقا بل فشار کشور های‌امپریالیست مقا ومت نموده ا ستقلال و بیطر فی خودرا پا س داری کند .

افغا نستان با د یگر کشور های صلحخواه فعالیت های مو فقانه را به منظور نگهدا ری صلح در ملل متحد و د یگر ا جتما عا ت بین ا لمللی پیش می برند . مو جب مسرت ما ست که بلغا ریا وافغا نستان درین زمینه موفقانه هـــمکاری نـموده در مـورد یکعـده مسا یل بین ا لمللی نظر یات شان با هـم نز د یك ا ست یکی از مثال های آن تقد یم مسو ده یك فیصله نا مه به کمیته ۲٤ کشور را جع به ر فع ا ستعمار میبا شد که بلغاریا وافغا نستان از جملهٔ پیشنهاد کنند گان آ ن می با شند .

ریفورم های دیمو کراتیك که به منظـور پیشرفت زراعت ، صناعت ، معارف‌وفرهنگ مطا بق پلان ها روید ست گرفته شده د ر بلغا ریا معلوم ا ست و مو فقیت های شما مو جب مسرت ما ا ست .

جناب صدر ا عظم !

سیاست پایدار صلح و همز یستی‌مسالمت آمیز بین کشور های دارای نظام ا جتما عی متفاوت که حکو مت بلغا ریا پیروی میکند به همه معلوم است . د رصحنهٔ بین‌المللی مو قف های ما رو شن و مستقر میبا شد .

مر دم بلغا ر یا از مر د ما نیکه در را ه استقلا ل ا قتصا دی و پیشر فت اقتصادی اجتماعی و فر هنگی بـر ضد ستم گـری . استعماری به مقا بل تجاوز مسلح درپیکار اند طر فداری نـموده و در بـارهٔ ا یشان احساسات نیك می پر ورا نند .

ما از پیکار در مقا بل نژاد پرستی وتبعیض نژادی در ا فر یقای جنو بی و رو د یشیا ، پیکـار اسـتقلال انگـولا ، مــوزنـبیق ، گینی ، پر تگال پشتیبانی میکنیم . مسرت داریم ازشما نیز بحیث یکی از ا شتراك کنند گان کنفرانس لو سا کا که د ریـــن پیکار نقش یقینی دارد استقبال می کنیم .

عملیات ایالات متحدهٔ ا مریکا در هند چین از سا لیان دراز به ا ینسو در همه جـها ن

سبب پریشانی مزید شده است . تجا و ز امپریالیستان امریکا یی تخطی صـــر یــح از موافقت های ژنیو منعقدهٔ ۱۹۵٤ و تهدید جدي در مقا بل صلح میباشد . لا زم ا ست قوای ا مریکا ئی و متحدان آن بطور فو ر ی و بلا شر ط از هند چین خارج شو ندتاآنکه این خطر در مقا بل صلح بر طرف گر د د . حق تعیین سر نوشت ، حق نا قابل انکا ر مرد مان هند چین ا ست . جمهو ریت مردم بلغاریا و یا پشتیبانی بدریغ به مرد مان و یتنام لا و س و کمبود یا که د ر را ه آزادي واستقلال خود مجا د له می کنند تـــا کنون داده است و تازما ن قطع تجـــا وز خوا هد دا د .

جمهو ریت مردم بلغا ریا از پیکار مردمان عرب فعالا نه پشتیبانی کرده است وخواهد نمود . راه حل مسا لمت آ میز نزاع شر ق میا نه تطبیق کا مل فیصله ۲۲ نوامبر ۱۹٦۷ شورای امنیت می باشد .

ازینجا ست که مو قف مثبت حکو مت جمهو ریت عر بیهٔ متحده را مبنی برقبو ل پیشنهاد قطع آ تش بمنظور در یافتن حـــل سیاسی این بحران حسن ا ستقبال وپشتیبانی میکنیم . متاسفانه اسرائیل سیا ست غیر وا قعبینا نه و خطر ناك خودرا بر ای ایجاد مانع در ا دای ما مور یت گو نار یا ر نگ سفیر خا ص سر منشی عمومی ملل مـــتحـد پیروی میکند .

در بارهٔ ارو پا عقیده حکو مت ما ا ینست که او ضاع قا رهٔ ما برای حفا ظت صلـــح جهان ا همیت خا ص دارد . بنا برین د ر سیاست خا رجي خو یش به ا قدا مات متوجه تقلیل رسید گی و استقرار امـــنیت در ارو پا و متو جه تقویت علا یق همسا یگی نیك در با لقان که دران منطقه نیز بلغا ریا واقع میباشد اهمیت خاص قایل میباشـــیم یقین داریم ا جتما ع کنفرا نس ا منیت و همکاری ارو پایی به ا ین جهت نقش مهم داشته میتوا ند و برای ا شتراك در ا یـــن مسا عی ا براز مجا هدت میکنیم .

نا فذ گر دیدن موا فقت نا مه که به این تا زگی بین ا تحاد شورروی و جمهو ر یت اتحادی المان را جع به خود داری ازاستعمال قوه ا مضاء شده ا ست در بهبود او ضاع ارو پا و تشکیل کنفرا نس ارو پا نقش مثبت خوا هد داشت واین موا فقت نا مه قدم عمدهٔ در تا یید او ضاع کنو نی ارو پا میبا شد.

جناب صدر ا عظم !

در پیکار تامین صلح و تامین تفا هـــم بین دول و مرد مان بلغا ریا با بسا کشور های جهان بطور با ثمر هـــمکاری میـــکند . میخوا هم با ر ضایت مندی خا طر نشا ن کنم که علا یق بین ا فغا نستان و بلغا ریا نیز متکی بر ا صول شنا خته شده ا حترا م متقا بل و آ رزو مندی مشترك درراه همکاری می باشد . ما برای ا نکشاف همکاریاقتصادی در هر ز مینه بین هردو کشور ابراز مساعی میکنیم می خوا هم بشما ا طمینان د هم که برای تو سعهٔ علا یق خو یش در ز مینـــه زرا عت ، مهند سی ، تحقیقاتطبقا تالارضی فر هنگ ، تر بیت و علوم از هیچ گو نه مسا عی دریغ نخوا هیم کرد .

جناب صدر ا عظم !

حکو مت بلغا ریا معتقد است ملا قا ت و تما س های مستقیم بین سران و حکو مت های کشور ها در شنا سا یی و تفـا هـــم مشترك بین ا یشان مو ثر است .
مسافرت شما به بلغا ریا بدون شك تاثیر مثبتي در همکاری مزید سیا سی، ا قتصا دی و فر هنگی جمهو ریت مردم بلغا ر یـــا و مملکت ا فغانستان خوا هد دا شت .

یکبار د یگر ا جازه میخوا هم شما ر ا خوش آ مدید گفته و تمنیات خودرا بر ا ی یك ا قا مت گوارا و مفید در کشور خو د اظهار نما یم .

جام خود را با این تمنیا ت می بردارم ، به صحت و سلا مت ښاغلی نور احمداعتمادی صدراعظم افغا نستان ، به صحت و سلا مت اعضای هیئت ا فغا نی ، بدو ستی مزید و همکاری بین مر د ما ن بلغا ریا وافغانستان

متن بیانیهٔ جوابیه جلالتمآب نور احمد اعتمادی صدراعظم

جلالتمآب !

ازپذیرایی با حرارت و کلمات صمیمانه شما در باره کشور خود کمال امتنان دارم. به شما اطمینان می دهم ازینکه نخستین رئیس حکومت افغانستان می باشم به کشور زیبای شما مسافرت می کنم نهایت احساس افتخار دارم.

بلغاریا طی قرنها تاریخ نظر به شهرتیکه سزاوار آن میباشد نزد ما معروف بوده است. اگر چه کشور شما در اروپا واقع است اما ضمناً آستان آسیا بوده از علایق تاریخی بین مردمان اروپا و شرق مستشعر است. مردم افغانستان که در پایان پیکار دامنه دار استقلال خودرا مجدداً بدست آورده است مقاومت قهرمانانه مردم بلغاریه را برای حصول یا استرداد استقلال آن در لمحات مختلف تاریخ قدردانی میکنند مردم افغانستان مانند دیگر مردم جهان ازینکه بلغاریه را در نتیجهٔ مساعی وسیع مردم آن در زمینه های مختلف فرهنگی و اقتصادی بر شاهراه ترقی در می یابند کمال مسرت دارند.

شادمانیم طی این مسافرت موقع آنرا بدست می آریم، مظاهر دلچسپ موفقیتهای مردم شمارا در زمینه های مختلف زندگانی مشاهده نمائیم.

افغانستان سیاست دوستی با همه مردمان جهان و پشتیبانی از همزیستی فعال و باثمر بین کشور ها را پیروی نموده آرزومند است علایق دوستی و همچنین روابط اقتصادی و فرهنگی را با کشور دوست بلغاریه توسعه بخشند.

با مسرت ملاحظه می نمائیم محصلین افغانی از مهمان نوازی سخاوتمندانهٔ مردم بلغاریا متمتع بوده بطور اطمینان بخش بمنظور خدمت به کشور خویش در مساعی آن در راه رشد اقتصادی آمادگی میگیرند. متخصصان بلغاری در افغانستان خدمت کرده اهلیت فنی و نیز علاقمندی خویش را با افغانستان ثابت می کنند.

رضائیت مندی عمیق خودرا از اینکه این سفر به من موقع داد با جلالتمآب شما واعضای حکومت شما به منظور توسعهٔ علایق اقتصادی و فرهنگی بین کشور ما وبلغاریه تبادل افکار نمایم اظهار میدارم.

افغانستان سیاست عدم الحاق وکناره گیری از دسته بندی های نظامی را پشتیبانی میکند و متیقن است باینوسیله میتواند استقلال خودرا بهتر حمایت نموده به مساعی ایکه به منظور تحکیم صلح و همکاری بین المللی و همکاری بر اساس حقوق مساوی بین ملتها صورت می گیرد اشتراك نماید.

جناب صدراعظم !

اوضاع جهانی دور از آنست که اطمینان بخش باشد اگر چه در اروپا در اثر انعقاد موافقت بین اتحاد شوروی وجمهوریت فیدرال آلمان بهبود حاصل گردیده است اما در بعضی نواحی جهان تصادمات وکشیدگیها رو بشدت است چنانکه درهندچین که باید در آنجا حق مردمان منطقه به صلح تعیین سرنوشت بدون هیچگونه دخالت خارجی باید مورد رعایت باشد در شرق میانه خروج سپاه تجاوزکار اسرائیلی از خاکهای عربی که اشغال کرده است شرط قبلی و اساسی پیشرفت بسوی حل و فصل این نزاع میباشد.

افغانستان از ملل متحده جدیاً نه پشتیبانی نموده امیدوار است این موسسهٔ جهانی در آینده برای تحکیم صلح و همکاری بهتر ابراز فعالیت کند.

اینجانب در بلغاریا بعد از مسافرت به لوساکا (مرکززمبیا) واصل میشوم.

دران شهر ا فتخار تمثیل کشور خو د را د ر سو مین کنفرا نس کشور های غیر منسلك دا شتم .

چنا نکه ا علا میهٔ نها یی و فیصله ها ی این کنفرا نس نشان مید هد کشور هـا ی غیر منسلك تصمیم دارند دران مساعیفعال که تو سط مر د مان صلح خواه وعدا لت پسند صور ت میگیرد به منظور استحکـا م همزیستی فعا لا نه و با ثمر بین ملتها ی جهان متکی بر ا حترام جا نبین و آ رزو مندی تقو یت صلح جهان و همکاری بین ملتها اشتراك جدی داشته باشند .

جلالتمآ بـا !

یکبار دیگر از پذیرائی صمیمانه وباحرارت شما تشکر نموده ا ظهار ا مید می کنم سفر من د رین کشو ر د و ست در ا ستحکا م علا یق جا نبین ا ثر مثبت داشته و روا بط دوستانهٔ بلغا ریا وافغا نستان به منفعتهردو ملت ما تو سعه بیا بد .

جام خودرا به صحت و بـه مـو فقیـت جلا لتمآ بی ژیف کو ف ر ئیس شو ر ا ی وزیران بلغاریا ،میرمنمارا ملیواژیفکوفواه و موفقیت مزید مردم دوست بلـغا ر یـا و دوستی بین ا فغا نستان و بلغاریه و به صلح جهان بلند میکنم .

ښاغلی نو ر ا حمد ا عتما دی صدراعظم باښاغلی تیود ر ژیفکوف صدراعظم بلغاریا مذا کرات رسمی ا نجام دادند در ا یـن مذا کرات که هیئت های طر فین ا شترا ك داشتند رو ی مسا یل مورد علا قهٔ دوکشور مشتمل بر ا وضاع بین ا لمللیوهمکا ر ی های ا قتصادی و کلتوری بین مملکتین تبادل نظر صورت گر فت . این مذا کرات د ریك فضای دوستانه و تفا هم انجام یا فت .

همچنان دو کتور عبد ا لوا حد سرابی وزیرپلانبتاریخ ۲٤ سنبله با وزیر پـلا ن بلـغار یـا راجـع بـه همـکـا ر یآ ن کشور در بر خی از پرو ژه های ا نکشا فی افغانی مذا کرا تی ا نجام داد .

ښا غلی نور ا حمد ا عتمادی صدراعظم ۲٤ سنبله از ور نا دیدن کرده و دو با ره به صو فیه عو د ت نمو د ند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم شـب ۲۵ سنبله ٤۹ دعو تی به افتخار ښا غلی ژیفکوف صدراعظم بلغاریا ترتیب دادهبودند.

درین دعو ت اعضای کابینه و مامور ین عالیرتبه وسران کوردیپلو ماتیك با خا نم های شان اشتراك ورزیده بودند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم درین دعوت ضمن بیانیهٔ از علایق اقتصادیفرهنگی هر دوکشور تذکار بعمل آورده گفتند کـه دوستی موجودهٔ ما اساسی برای توسعه مزید علایق اقتصادی و کلتور ی دو کشورشمرده میشود .

مقا بلتا ښاغلی ژیفکوف صدراعظمبلغاریا گفت : که حکو مت وی آرزو مند عـلا یق بیشتر اقتصا دی بین مملکتین میباشند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم بعد از انجام یك سلسله مسا فر ت های رسمی در کشور های یوگوسلاویا ، پـولـینـد ، بلغاریا وسهم گیر ی در سو مین کنفرانس سران دول و حکو ما ت کشور های بیطرف منعقدهٔ لوساکا ساعت سهو سی و پنجدقیقهٔ وقت محلی صوفیه را به قصد تهرا ن ترك گفتند .

برای وداع ښاغلی صدراعظم ښا غلـی ژیفکوف صدراعـظم بـلغاریا وخانـم و ی ، وزیر امور خارجه ، ښاغلی عطاء الله ناصر ضیاء سفیر کبیر افغانستان متعین بلگراد ، محصلین افغانی ، روسا ی کورهپیلو ماتیك مقیم صوفیه وسایر شخصیت ها ی برجستهٔ آنکشور در میدان هوایی صو فیه حا ضـر شده بودند .

ښاغلی اعتمادی صدراعظم روز ۲٦ سنبله به سا عت ۱۲ در قصر سعد آباد بحضور اعلیحضرت محمد رضا پهلوی شاهنشاهایران شرفیاب شده و طعام چا شت را با اعلیحضرت شاهنشاه ایران صر ف نمودند .

در این ضیافت نهار ، از جانب افغا نی وزیرپلان ،وزیر مشاور ، معین سیاسی وزارت امور خارجه و همچنین سفیر کبیر افغا نی در تهران حاضر بودند .

از جانب ایران ښاغلی امیر عباس هویدا صدراعظم ، ښاغلی اسد الله علم وزیـر در بار سلطنتی ایران ، ښاغلی اردشیرزاهدی

وزیر امور خارجه ، بعضی وزرا ی دیگر و ښاغلی محمود فروغی سفیر کبیر ایرا ن در افغانستان حاضر بودند .

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم بعد از وداع با اعلیحضر ت شاهنشاه ایرا ن به معیت ښاغلی امیر عبا س هویدا صدراعظم ایران به میدان هوایی مهر آباد آمدند بعد از آنکه سرود های ملی هر دو کشورنواخته شد صدراعظمان دو کشور گارد احترا م را معاینه نمودند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ساعت سه و سی دقیقه همان روز توسط طیاره آریانا جانب افغانستان عزیمت فرمودند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم بعد از انجام یك سلسله مسا فرتها ی رسمی در کشور یوگوسلاویا ، پولیند ، بلغاریا و سهم گیری در سو مین کنفرانس سرا ن دول و حکو ما ت کشور ها بیطر ف منعقده لوسا کا ساعت شش و نیم شا م روز پنجشنبه ۲۶ سنبله ۱۳۴۹ بوطن موا صلت کردند . در میدان هوایی بین المللی کا بل پو هنوا ل دو کتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه ، ښاغلی علی محمد وزیردربار سلطنتی ، سنا تور شکور ولی نایب دو م مشرانوجرگه ، اعضای کابینه ، بعضی از اعضا ی شورا ، جنرا ل های ار دو یشاهانه، والی کابل ، ښاروا ل سر پرست کابل و بعضی از روسا ی کور دیپلو ماتیك متعین کابل ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم را استقبال کردند .

اعلامیهٔ مشترك افغانستان وبلغا ریا

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم افغانستان از تاریخ ۲۲ تا ۲۵ سنبله مطابق ۱۳ تا ۱۶ سپتامبر ۱۹۷۰ نظر به دعو ت ښاغلی ژیفکو ف رئیس شورا ی وزیران جمهوریت مردم بلغااریا به آنکشور مسا فرت رسمی نمود .

ښاغلی نور احمد اعتمادی طی اقا مت خویش در جمهور یت مردم بلغاریا از شهر های صوفیه و وارنا وبعضی شهر ها یدیگر وقریه های بلغاریا و موسسا ت صنعتی و فارم های کوپرا تیف و مراکز سیاحت دیدن نمود وبا موفقیت های مردم بلغاریا درساحات اقتصادی وفرهنگی نیز آشنا یی حا صل کردند .

مهمانان افغانی در هر جا با پذیرا یی با حرار ت و صمیمانه که نمودار علایق دوستانه موجود بین هر دوکشور میبا شد مقابل شدند .

صدراعظم افغانستان با صدر هیئت رئیسهٔ شورا ی ملی جمهوریت مردم بلغاریا ملاقات نمود واین ملاقات در فضا ی صمیما نه واقع گردید .

هر دورئیس حکو مت با یکدیگر به مذاکرات پرداختند .

از جانب افغانی ذوات آتی در ین مذاکرات اشتراك داشتند .

دوکتور عبدالواحد سرابی وزیر پلان ، ښاغلی غلام علی آئین وزیر مشاور ،دوکتور روان فر هادی معین وزار ت خار جه ، ښاغلی عطاء الله ناصر ضیاء سفیر کبیر افغانستان در بلغاریا ، ښاغلی عظیم الصابر کاظمی رئیس دفتر صدراعظم .

از جانب بلغاری ذوا ت آتی الذکر نیز در مذاکرا ت اشترا ك داشتند .

ښاغلی ایوان باشف وزیر امور خارجه ، ښاغلی گریشه فلیپوف معاون رئیس کمیته پلاننگ ، ښاغلی هرالامبی ترایکو ف معین وزار ت امور خار جه ، ښاغلی تی هو می روف معین وزار ت تجار ت خارجی ،ښاغلی تسانف رئیس شعبه در وزار ت امورخارجه ښاغلی گاچف سفیر کبیر بلغاریادرافغانستان ښاغلی کاموف مستشار در وزار ت خار جه .

مذاکرا ت بین جانبین در فضا ی دوستی وتفاهم متقابل صور ت گرفت موضوعا ت روابط جانبین با اوضا ع بین المللی مورد مذاکره قرار گرفت .

طرفین با کما ل رضائیت تحو ل مساعد روابط بین افغانستان و جمهور یت مرد م بلغاریا را خاطر نشا ن نمودند طرفین‌معتقدند برای گسترش مزید همکاری اقتصادی علمی و تکنیکی بین هر دو کشور امکا نا ت‌موجود میباشد در باره توسعه تجار ت انعقـــاد موافقتنا مه همکار ی اقتصا دی و فنی و موافقتنا مه راجع به حمل و نقل تو سط شاهراه ها تبادل نظر بعمل آمد .

طرفین موافقت نمودند امکانا ت انعقاد موافقتنا مه حمل و نقل هوا یی را مطالعه نمایند .

همچنین موافقه بعمل آمد اشکا ل‌واصو ل توسعه علایق اقتصا دی و تجار تی بـــین افغانستان و بلغاریا جستجو شود .

جانب بلغاری بر این اصل موافقت نمود برقرضه ای که برای افغانستا ن داده است بیفزاید فیصله بعمل آمد هیئت های اقتصادی افغانستان و بلغاریا ملاقات نموده مسا یلی را که نتیجه مذاکرا ت بین صدراعظـما ن هر دوکشور میباشد و به توسعه مزید علایق اقتصا دی و تجار تی بین هر دو کشورارتباط دارد مطالعه نمایند .

خاطر نشا ن گردید تبادلات فر هنگی بین افغانستان و بلغاریا بطور رضائیت بخشی پیشر فت نموده توسعه مزید آن رو ی دست میباشد موافقتنا مه ای راجع به شناسا یی متقابل شهادتنامه و دیپلوم های تکـــمیل تحصیلات منعقد گردید .

پروگرام مبادلات فر هنگی بین‌هردو کشور برای سالهای ۱۹۷۰ و ۱۹۷۱ که‌علایق‌فرهنگی را بین افغانستان و بلغاریا توسعه خوا هــد بخشید نیز امضاء شد .

افغانستان و جمهور یت مردم بلغاریا خط مشی صلح و همزیستی مسا لمت آمیز را پیروی نموده معتقدند هر ملت حق‌غیر قابل انکار فیصله امور داخلی بطور مستقل وبدون دخالت خار جی دارد و همه مسایل بین‌المللی باید با طرق صلح آمیز حل و فصل شود . جانب بلغاری هیئت افغانی را باسیاست خار جی صلح و همزیستی مسا لمت آمیزی‌و علایق همسایگی بین کشور های بالقان که جمهوریت مردم بلغاریا آنرا پیش مـــیبرد معلو مات داد صدراعظم افغانستان سیاست خارجی بلغاریا را قدر دانی نمود .

صدراعظم افغانستان در بارهٔ خط مشی‌عدم الحاق متکی بر بیطر فی عنعنو ی ودوستی با همه مردم جهان و همکاری بین المللی که افغانستان پیروی میکند شر ح داد .

جانب بلغاری این خط مشی را که احترام همه ملل صلح خواه جهان را حا صل کرده است بطور عالی تقدیر نمود .

هر دو جانب مسا عی خود را برای تحکیم صلح وامنیت بین المللی تاییدنمودپشتیبانی کامل خود را از مردمانیکه برای آزادی بـه منظور کسب حق تعین سر نوشت واستقلال خویش و برضد استعمار تحت همه اشکا ل و مظاهر آن در پیکارند اظهار نمودند .

جانبین نگرا نی عمیق خود رادربارهٔتوسعه جنگ در هند وچین اظهار داشته خا طرنشان

نمودند به مرد مان ویتنام ، لاوس وکمبودیا حق آن داده شود امور داخلی خود را بطور مبری از هر گونه دخالت خار جی خود حل وفصل نمایند .

طرفین اظهار داشتند اعاده صلح در هند چین ایجاد موافقتی را بر اساس موافقتنا مه های ۱۹۵٤ منعقده ژنیو ایجاب می کند .

افغانستان وبلغاریا عقیده دارند بحـــران شرق میانه که صلح جهان را دچار مخاطره نموده باید از طرق مسا لمت آمیز براساس فیصله نوامبر ۱۹٦۷ شورا ی امنیت حل و فصل شود طرفین اظهار امید نمودند وساطت ملل متحد راه صلح جویا نه را درین مورد تامین نما ید جانبین اظهار نگرا نی نمودند از اینکه اسرائیل از مذاکره مزید باجمهوریت عربی متحد وباردن بمنظور دریافتن حل و فصل مسا لمت آمیز بحران پهلو تهی میکند.

جانبین عقیده دارند خروج قوای اسرائیلی از سر زمین های عر ب که در سا ل ۱۹٦۷ اشغال نموده است شر ط اساسی حل وفصل این بحران می باشد .

طرفین از انعقاد یك معاهده بین اتحـاد شوروی و جمهوریت فدرا لی المان که آغاز انکشافات جدید در علایق بین دولت ها ی اروپایی شده میتواند حسن استقبال نمودند.

طرفین خاطر نشان کرده اند معا هده عدم انتشار سلاح ذرو ی قد می بسو ی عملی‌شدن خلع سلاح عام‌وتام . ووضع کنترو ل دقیق وموثر بر خلع سلاح هسته وی میباشد و بنا بر ین برای صلح وامنیت سر تاسرجهان اهمیت اولی دارد .

هر دوجانب با توجه با همیت ملل متحد در حفظ صلح و امنیت جهان وبه‌منظورتوسعه علایق بین دولت ها لزوم استحکام آن‌موسسه را بر اساس رعایت دقیق اصل ها وهدف های منشور خاطر نشان نمودند هر دوجانب

نقش ملل متحد را در جریا ن رفع استعمار ومساعی کشور های آزاد شده‌از سلطه‌خارجی برای تخلیه سریع بر نتایج وبقایای‌استعمار بطور مثبت قدر دانی نمودند .

هر دو جانب عقیده دارند جلسه آیــنده مجمع عمومی مقارن تذکار بیست‌وپنجمین‌سال تاسیس سازمان جهانی فرصتی را برا ی تقویت نقش ملل متحد در جریا ن استحکام امنیت وعلایق روز افزون بین ملت ها بر اساس خط مشی همزیستی مسا لمت آمیز و تساوی حقوق بین ایشان میسر می نمایند .

طرفین تساند کامل خود را بامسا عـی و آرزو های مرد مانیکه در کنفرانس لوساکا اظهار داشته که بمنظور زوال کامل استعمار واستعمار جدید حفظ صلح و امنیت جهان وعملی شدن حقوق بنیادی همه مردمان به تعین سر نوشت ومسا عد ت به نمو ی‌سریع اقتصادی همه کشور های در حا ل رشد اجتماع کرده بودند .

در اخیر جانبین اهمیت عمده تما س های شخصی را بین شخصیت های رسمی درمورد توسعه علایق متقابل و نگهبانی صلح وامنیت جهانی و پیشر فت تفا هم بین‌المللی تائید نمودند .

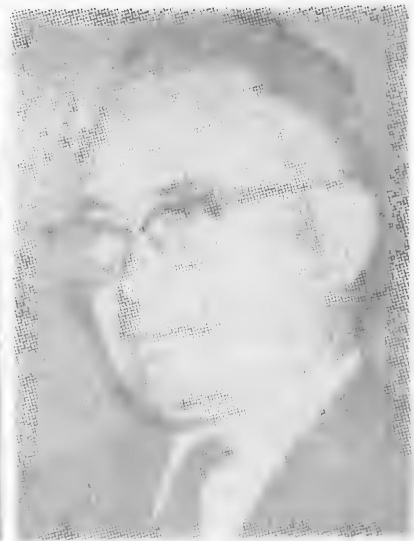
طرفین اظهار یقین نمودند مسا فـر ت بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم‌افغانستان به جمهوریت مردم بلغاریا در تقو یت مزید علایق و همکاری بین مرد مان هر دوکشور تاثیر مفید خوا هد داشت .

صدراعظم افغانستان از رئیس شورا ی وزیران جمهوریت مردم بلغاریا بنا غـــلی تو دور ژیفکوف دعوت نمود تا به افغانستان مسافر ت نماید این دعو ت به شاد ما نی قبول شد .

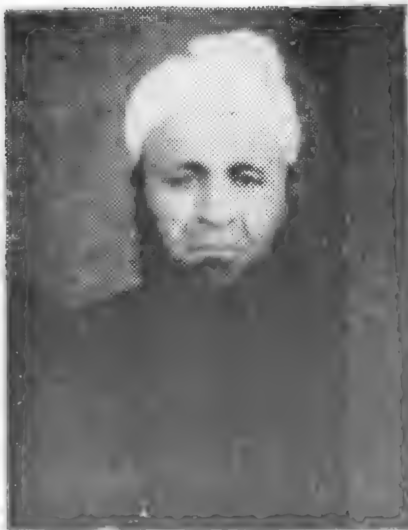
(بقیه در ص ٦۰۷)

پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیائی
قاضی القضات

دوکتور میر نجم الدین انصاری
رئیس دیوان حقوق عامه مقام عالی تمیز

مولوی عبدالبصیر رئیس
دیوان جزا و معاملات مقام عالی تمیز

قوهٔ قضائیه

بیانیه والاحضرت شهزاده احمد شاه وکیل مقام سلطنت بتاریخ ۲۹ میزان۱۳۴۹ حین شرفیابی پوهاند دوکتور عبدالحکیم (ضیائی) قاضی القضات و قضات ستره محکمه :

سه سال قبل ستره محکمه بحکم قانون اساسی بحیث یك رکن مهم و مستقل دولت باارشادات اعلیحضرت معظم همایونی درردیف سایر قوای دولت افتتاح و بکار آغاز کرد .

تاجائیکه معلوم گردیده استطی این مدت شما هیئت قضائی تحت رهنمایی قاضی القضات در تامین عدالت در راه انکشاف قوای قضائیه و تحول آن مطابق به ایجابات عصر و زمان بادر نظر داشت قوانین و احکام فقه حنفی شریعت اسلام بذل مساعی کرده اید که ازکار ومساعی شما نتایج مثمر بدست آمده است .

قانون اساسی که از اراده نیك اعلیحضرت معظم همایونی بمنظور تاسیس یك نظام دیموکراتیك و بغرض تنظیم حیات ملی افغانستان مطابق به مقتضیات عصر وزمان و بمنظور تامین عدالت و مساوات بوجود آمد باید از طرف قوای دولت و مخصوصاً قوهٔ قضائیهٔ تا جائیکه به این قوه مربوط است طور تطبیق شود که منافع عمومی مملکت همواره بمنافع شخص مقدم باشد تا به این وسیله یکی از اهداف قانون اساسی که تشکیل یك جامعه مرفه ومترقی بر اساس تعاون اجتماعی و حفظ کرامت انسانیت تامین شده بتواند ، البته انکشاف واعتلا مزید قضا در افغانستان بمنظور رسیدن به اهداف مندرج قانون اساسی مستلزم سعی بلیغ متصدیان دستگاهای عدلی و قضائی مملکت است تاازطرق اصلاحات لازمه متکی به علوم متداوله عصری در حدود ارزش های قانون اساسی وایجابات جامعه امروزی در حسن جریان مراحل مختلف عدلی و قضائی موضوعات بموفقیت های که شایسته جامعه امروزی ما است نایل آیند .

ستره محکمه بحکم قانون اساسی مرجع نهائی قضائی مملکت دانسته شده است این نکته اهمیت و ظایف محوله شما را بخوبی واضح میسازد و بالاً اثر توقعات مردم در دستگاه قضاء در اجرای عدالت بیشتر میبا شد .

واضحست که اجرای عدالت سالم نیاز مند وضع و تدوین قوانین و تحلیل دقیقانه احکام شرعی است اما باید متذکر شوم که تامین عدالت تنها به‌تدوین قوانین تامین شده نمی توا ند درست‌است که قانون یك قسمت از درد ها را درمان میسازد اما در حقیقت قانون هنگامی‌ثمرهٔ بیشتری میدهد و بحال مردم و دولت مفید تر واقع شده میتواند که بتمامیت متن و روحیه خود به دست تطبیق کنندگان صالح و بصورت سالم در مرحله اجرا قرار داده شود و متصدیان اجرای قانون حین تطبیق آن هیچ وقت ارزش‌ها وحدود قانون اساسی را ازنظر دور نداشته باشند طوریکه در دوره وظیفه داری شما بـــه واضح شده باشد مردم افغانستان بـــه عدالت اهمیت زیادی را قایل هستند و ازین لحاظ مقام قضات در عرف و تعاملات مملکت ما بحیث مقام بزرگ وعالی عـــرض اندام نموده است. بزرگترین رنج برای مردم هنگامی دست خواهد داد که دریك دعواء ذیحق باشند و لی حقوق آ نـهـــا

برا یشان میسر شده نتوا نـد و یـا یك بیگناه در ا ثر ا شتبا هات و یاعدم د قت د ستگاه های عدلی و قضائی محکوم علیه وا قع شود .

رسیدن به ا ین همه آ مال و آ رزو ها نیاز مند همکاری بیشائبه و نزدیك قو ا ی ثلاثه دو لت ا ست ، قوه قضائیه با ید د ر حصه خویش و در حدود احکام قانوناساسی با سایر قوای دو لت همکاری نمایدوهمچنان سایر قوای دولت در راه بر آ وردن ا یـن آمال ، برای ا ستحکام دیمـو کرا سی و درواه تا مین بهتر عدالت در حدود قوا نین دو لت ممد و همکار قوه قضائیه باشند .

البته شما و کافه متصد یان قضا درراه بر آوردن این همه ا هداف عالی و ا جرای این وظایف بزرگ از قانوناساسیواحکا م فقه حنفی پیروی خوا هد کرد وارشادا ت اعلیحضرت معظم همایونی را که حینافتتاح ستره محکمه و متعا قبا بمنا سبت ا و لین سالگرد تا سیس ا ین ر کن مهم د و لت ارشاد فرموده بودند سر مشق خویش قرار خوا هید داد .

توفیق مزید قوهٔ قضائیه را در تا مین بیشتر عدالت از بارگاه خداوند متعال تمنا مینما ئیم .

مقابلتا پو هاند د کتور عبـد ا لحکیم ضیائی قاضی ا لقضات ا ظهار نمود کـــه ارشادات قیمتدار والاحضرت و کیل مـقـام سلطنت طوریکه در گذشته مطمح نظر بوده در آینده نیز مورد تطبیق قرار خوا هـــد گرفت .

ستره محکمه در دورهٔ اولسهساله خو د به طرح اساسات و قواعد عمدهٔ ا قدام کرده ودراین راه مو فقیت های قابل ملا حـظـه بد ست آ مده ا ست .

البته فعالیت آینده درراه حسن جر یان دعاوی و حل و فصل قضایای وار د ه متکی به اساسات مذ کور خوا هد بود .

ستره محکمه وظایف خـودرا در را ه استحکام دیمو کراسی و حا کمیت قا نو ن تا جائیکه به این قوه دو لت ا ر تـبـا ط دارد دوام خوا هد داد .

در ا خیر پو هاند د کتور عبد ا لحکیم ضیائی ا ز تو جـهـا ت و ر هنـمائی های اعلیحضرت معظم همایونی ووالاحضرت افخم و کیل مقام سلطنت ا ظهار سپا سگذا ر ی نموده آ مادگی قوه قضا ئیـه را در ر ا ه تا مین آمال ملی در چوکات قوا نین مملکت و فقه حنفی شر یعت ا سلام ا ظهارنمود .

تبدلات مهم در ستره محکمه :

تبدلات بزرگی کهدرجریان سال ۱۳٤۹بعد ازسه سال دوره کار به ا ساس حکم ما د ه ۸۲ قانون صلا حیت و تشکیلات قضائی در ساحه ستره محکمه صورت گرفته قرار آتی ا ست :

پوهندوی غلام علی کریمی ر ئیس دیوان تجارت مقام عالی تمیز بحیث آ مر عمو می اداری قوه قضائیه .

دکتور میر نجم ا لدین ا نصاری ر ئیس دیوان تمیز حقوق عامه بحیث رئیس د یوان تمیز تجارتی .

مولوی عبیدالله صافی ر ئیس د یـوا ن محاکم قضات بحیث ر ئیس د یوا ن تمیز حقوق عا مه .

د کتور و لید حقوقی آ مر عمومی ا داری قوه قضائیه بحیث ر ئیس دیوان محا کـم قضات و د یوان تنا زع صلا حیت .

اجرآات ستره محکمه و دوایر مر کز ی آن درسال ۱۳٤۹

قوه قضائیه بحیث ر کن مستقل دو لت طبق مواد ۹۷ و ۹۸ قانون ا ساسی مرکب است از ستره محکمه و محاکم د یگری که تعداد آن تما ما بمو جب قـا نـون تعیین میگر دد .

تشکیلات قوه قضائیه مر کب ا ست ا ز محاکم عمومی و محاکم ا ختصا صی .

محاکم عمومی آن شامل ستره محکمه ، محکمه عالی تمیز ، محکمه عالی ا ستینا ف مر کزی ، محاکم و لایات و محا کم ابتدائیه میباشد .

ارگان های عمده و اساسی ستره محکمه قرار آ تی ا ست :

۱ ـ شورای عالی قوه قضائیه .

۲ـ آمریت عمومی اداری قوه قضائیه .

۳ـاداره تفتیش قضائی .

۴ـ اداره تد قیق و مطالعات .
۵ـ اداره مواخذه قضات .
شورای عالی قوه قضائیه که مر کب ا ز قضات ستره محکمه بوده بر حسب ما د ه ۱۰۵ قانون اساسی تحت ر یاست قـــا ضی القضات تشکیل جلسه داده مطابق ماده ۹ و ماده ۱۳ قانون تشکیلات و صلا حیت قضائی روی مو ضو عات اداری و قضائی به نحوی که ا یجاب مینما ید قراروفیصله صادر مینما ید .

بصورت عموم ا جراآت شورای عـــا لی قوه قضائیه در جریان سال ۱۳۴۹ موضوعات آتی را احتوا مینما ید :

۱ـ قرار در موضوع تشکیل و تا سیس ادارات قضائی .

۲ ـ تو جیه و تفسیر قوانین

۳ـ تبدیل محکمه مطابق به ایجا با ت قانون .

۴ـ تبدیل ، تر فیع و تقاعد ما مو ر ین عالیر تبه .

۵ ـ تنظیم ا مور اداری محا کم .

۶ ـ تنظیم قوا عد مر بوط به صلا حیت واجرا آت محا کم .

۷ـ تد قیق ا طلاعات و شکایات وارده در مورد قضات .

طوریکه ملاحظه میشود شورای عالی در قسمت تشکیل و تا سیس ادارات قضا ئی درسال جاری تا سیس سه محکمه تجارتی‌را بصورت ا ختصاصی و مجزا از ریا ست محکمه و لایت درشهر های کابل ، قندهار وهرات و هم تعدیل محاکم سه گـا نـــهٔ ابتدا ئیه مر کز کابل را به دیوان ها ی سه گانه مو ضو عی به سویه ابتدائیه د ر چوکات ریاست محکمه و لایت کا بل بـــه منظور سر عت عمل و تخصص در عملیا ت قضائی تصویب کرده ا ست .

در قسمت تو جیه و تفسیر قوانین قرار های که صادر گردیده و حا یز جنبهٔ عا م بوده تما ما یکی بعد د یگر در مجله قضا عند المو قع به نشر رسیده ا ست .

تبدیلی محکمه که مطابق به ا یجابات قانون صورت گرفته به ۷۴ فقره بالغ میگردد و۱۳۰ فقره آن رد شده ا ست .

در سا حهٔ تنظیم قوا عد مر بوط بـــه صلا حیت و اجرا آت محاکم د یوان های ریاست محکمه و لایت کا بل را میتوا ن نام برد که مشتمل بر پنج دیوان بوده واز نگاه پر سو نل و صلا حیت تحو لی بخود گرفته است .

این دیوان ها عبارت ا ند از :

دیوان معاملات ، د یوان جزا ، د یوا ن جزای ما مورین و امنیت عا مه ، د یوا ن حقوق عا مه و دیوان ترا فیك .

به این تر تیب روسای د یوا ن ها به قرار لا یحه و ظا یف جدا گـانه دا را ی صلا حیت و سیعتر گردیده و سر عت عمل در حل و فصل قضایای وارده بهتر شده است .

بر علاوه به منظور تربیه پر سو نـــل قضائی و مسلکی بر و فق نیاز مندی های خا ص قوه قضا ئیه ا فغا نستان نا شی از ایجابات محیط و ا قتضا آت ا جتماعی‌کشور مر کز ستاژ و مط العات قضائی که د رسال ۱۳۴۷ طور تجر بوی در چو کات ریا ست تد قیق و مطا لعات ستره محکمه بفعا لیت آغاز کرده بود . مقررات مربوط به‌آن متکی بماده ۱۰۷ قا نون ا ساسی در جلسهٔ مورخه ۲۴ حمل ۱۳۴۹ در قید ۱۷ ماده تصو یب وبتاسی از هدایت مند ر ج فقره دوم‌جز(ب) ماده ۱۳ قانون تشکیلات و صلا حیت قضائی توشیح آن از حضور مبارك ملو کانه صورت گرفته و فرمان نـمبر ۱۲۸ـ ۳۲۰ مـورخ ۲ر۲ر۴۹ ذات شـهر یا ری در مورد تطبیق مقررات مذکور صادر گردیده و ستره محکمه مقررات مذکور را به معر ض تطبیق قرارداد. مطابق باین مقررات تعداد شا ملین از ۲۵ نفر در هر سال متجاوز بوده نمی تواند حق شمول را بمر کز ستاژ و مطا لعات قضائی کسانی می داشته باشند که فارغ ا لتحصیل رشته قضائی پو هنځی حقوق و فار غا ن پو هنځی شرعیات بوده وبه سویه عا لی فارغ گردیده باشند . و ضمنا اول نمره‌های مدارس ر سمی د ینی واستثناء کسا نیکه ا متحان شمول بکدر قضاء را در نزد ستره محکمه مو فقانه گذشتانده بتواند به مر کز ستاژومطالعات‌قضائی پذیرفته شده میتوانند. بر علاوه داوطلبان باید قبل از شمول‌تعهد

نا هه خد مت بقضا را امضاء بنما یند .
دوره ستاژ یکسال بوده ودر طول ا ین مدت شا ملین از جمیع ا متیازات ماموریت مستفید می گردند . پرو گرام تعلیمی ا ز طرف یك کمیته با صلا حیت تحت ر یاست یکنفر ا ز قضات ستره محکمه بـه تعیـن قاضی ا لقضات تهیه شده و بعد از منظوری قاضی ا لقضات مورد تطبیق قرار میگیرد .
پرو گرام یکساله مر کز ستاژ و مطالعات قضائی شا مل قسمت های ذیل ا ست :
۱ ـ تد ریس مضا مین فقهی و حقو قی و تشریح قوانین و مقر رات و متحدالمالها.
۲ ـ کسب معلو مات عملی در محا کم.
۳ ـ مطالعه فیصله های قطعی محاکم .
٤ ـ مشق و تمرین جریان محا کمه تحت نظارت ا ستادان .
همچنین قضات محا کم محل ستاژ د ر برابر ستاژ کنندگان مکلفیت های ذیل ر ا دارند .
الف ـ را هنمائی عمومی در موارداجراآت قضائی .
ب ـ را هنمائی کلی در مورد اجرا آ ت اداری .
ودر اخیر دو ره ستاژ ا متحان عملی و نظری از ستاژ کنندگان گرفته میشود و کامیابان حسب ر شته های تخصصی شا ن پو ظا یف قضائی منصوب میشوند .
باید گفت که بتاریخ ۸ حمل۱۳٤۹دومین دسته از فارغان کورس بعد از طی یکسا ل دوره ستاژ قضائی به حضور پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیائی قاضی ا لقضات معر فی گردیدند . . در محفلی که بمناسبت مراسم تقرر و تحلیف فارغان مـذ کـور در مقر ستره محکمه‌ترتیب‌گردیده‌بود جلالتماب قاضی القضات فارغان کورس را مخا طب قـرا ر داده بیانیه شا نرا چنین ا یراد فر مودند:
مسرت دارم که ا مروز دو مین د سته‌از فار غان کور س ستا ژ قضائی را آ ما د ه خد مت به کشور عزیز می بینم ، خدایرا شکر گذارم که تو فیق یا فتیم تا مطا بق پیش بینی های پلان ا نکشافی قوه قضائیه شما جوا نان را بخد مت قضا میگما ر یم .
متیقنم که با ثر مساعی ا ستـا د ا ن و ز حمات یکساله تجارب سود مندی د ر شقوق قضائی ا ندو خته و با طرز کـا ر محاکم آ شنائی حا صل کرده ا ید ا یـنك و ظایف مقد س و خطیر قضائی که بشما محول میگر دد بایست آنرا باکمال ا ما نت صدا قت و تقوی انجام داده سعی ورزیده تا ازراه تطبیق درست ا حکام قا نو ن و شریعت و بالا ثر تا مین عـدالت مصد ر خد مات شا یسته به جا معه افغانی‌گردیده ا سباب ر ضا ئیت خا لق متعال و پاد شاه عدالت گستر را فرا هم آ ورید .
حسب مقتضیات عصر و ز مان د ستگا ه قضا به قضات ورزیده و مجربی که‌ازدا نش فقهی و حقو قی ا مروزه بهره مند با شند ضرورت مبرم دارد . ا نکشا فات در ساحه اقتصادی کشو ر و پیشر فت صنا یـع مشکلات جدیدی را از ر هگذر معا ملا ت تجارتی و روابط بین کار گر و کار فر مـا بمیان آورده است .
از طرفی و ضع قوانین جدید در سا حه تنظیم ا مور مربوط باحزاب سیاسی کا ر و کارگر و غیره نیاز مندی های مارا به قضات ورزیده و مسلکی و رسیده بیش از پیش شدت می بخشد .
البته در پهلوی طهارت و پا ك نفسی‌باید قضات باصل ارزنده د یگری که عبا ر ت ازرعایت بیطرفی کا مل ا ست‌نیزجدا متوجه با شند .
ستره محکمه از بدو تاسیس ۲۲ مـیزان ۱۳٤٦ پلانهای ا نکشافی واصلاحی جا مـع را بمنظور بهتر سا ختن د ستگا ه قضائی کشور روی د ست گرفته و د ر حـد و د ا مکانات به تطبیق و ا جـرای آ ن پرداخته است چنا نچه بر علاوه رو یکار آور د ن اصلاحات مطلوب در طرز ا لعمل ا دا ر ی و قضائی محاکم و ا تخاذ تدا بیر لا ز م در توحید مرافق قضائی واز همه ا و لتر به تقویت مادی و معنوی قضات بذل تو جـه نموده ا ست چه قضات عنصر ا ساسی و مهم را در حفظ سلا مت ا جرا آت قضا ئی تشکیل مید هند .
ستره محکمه برای ر فع ضرورت ها ی مادی قضات باعمار سا ختما نهای قـا بل استفاده برای محا کم و ر هایش قضا ت حسب توان مالی خود سعی ورزیده و برای

ارتقای سویه معنوی آنها از طریق تطبیق پروگرام یکساله تربیت قضائی که محتوی معلومات عملی و نظری میباشد و کذا از راه دایر نمودن سیمینار های ولایتی و مرکزی و تهیه کتب و نشرات مفیده در ساحه اکمال معلومات فقهی و حقوقی اقدامات اساسی و مثمری را بعمل آورده است. طوریکه قبلا اشاره شد ستره محکمه متوجه آنست که برای محاکم اختصاصی و دیوانهای حقوق عامه و تجارت محاکم مربوط قضات مسلکی و ورزیده تربیت نماید تا اجراآت محاکم متذکره درساحات خاصی که بیان گردید بنحو مطلوب میسر گردد روی همین منظور تجویز بعمل آمد تا یکتعداد از فارغ التحصیلان رشته‌قضائی پوهنخی حقوق در ساحه حقوق تجارت کسب معلومات اختصاصی بیشتر نمایند.

چنانچه هشت نفر از فارغان این دوره به محاکم تجارتی مرکز بحیث قاضی ستاژیر موظف شدند چه درین رشته قضات ورزیده ایکه در سایر شقوق قضائی در مرکز وولایات میسر است بدبختانه تا هنوز در ولایات وجود نداشته بناء ستاژیران این رشته در محاکم مرکز موظف گردیدند.

آرزومندم باثر مساعی و زحمات خستگی ناپذیر وظایف محوله را بحسن صورت انجام داده و مسئولیت های سنگین وظیفوی ووجدانی خودرا عمیقا احساس نمائید و در مسیر این اجراآت اصل همکاری بین قوای سه‌گانه دولت را در چوکات نصوص و ارزشهای قانون اساسی رعایت نمائید.

پس از ختم بیانیه پوهاند قاضی‌القضات فرامین تعیین‌وانسلاک دسته فارغان کورس ستاژ که قبلا باثر پیشنهاد قاضی القضات‌ومنظوری‌حضورمبارک شاهانه شرف صدور یافته بود به ایشان تفویض ومراسم تحلیف حسب احکام قانون تشکیلات و صلاحیت قضائی بحضور قاضی القضات و قضات ستره محکمه صورت گرفت.

تعداد فارغان امسال بالغ بر (۵۱) نفر است که (۲۰) نفر آن از جمله لیسانسه های رشته قضائی پوهنخی حقوق و (۲٤) نفر لیسانسه های شرعیات و (۷) نفر آن از فارغ التحصیلان مدارس دینی است.

کورس ستاژ قضائی که در چوکات ریاست تدقیق و مطالعات از عرصه دو سال باینطرف دایر گردیده پروگرام مرتبه آن شامل ستاژ عملی و ستاژنظری است، در ستاژ نظری بیشتر آن نقاط و پهلو های ضعیفی در نظر گرفته شده که تکمیل آن در دوره تحصیل برای مشمولین کدر قضا میسر نمی باشد مثلا برای‌گروپ فارغ‌التحصیلان علوم شرعی و لیسانسه های پوهنخی شرعیات مضامینی از قبیل: حقوق مدنی مقایسوی، حقوق اساسی شرح قوانین و قانون اساسی که توسط مدرسین آزموده و لایق تدریس میگردد تا باینوسیله آنچه که در دوره تحصیل کمتر فرا گرفته میشود در دوره یکسال ستاژ آنها اکمال گردد.

همچنان برای گروپ لیسانسه های‌حقوق که معلومات فقهی و علوم شرعی شان در دوره تحصیل بحد کافی نمی‌باشدیکسلسله مضامین فقهی و شرعی توسط استادان مجربی که تجارب طولانی در مسلک قضا دارند تدریس میگردد تا بر معلومات فقهی ستاژیران افزوده و ابهامی که‌در ساحه علوم شرعی نزد شان باشد مرفوع گردد.

بعضی از مضامین را هر دو گروپ بطور مشترک فرا میگیرند از قبیل قانون اجراآت جزائی، قانون اصول محاکمات تجارتی، قانون تنظیم امور خارنوالی، رهنمائی وثایق و سجلات طرح کود جزا، قانون صلاحیت و تشکیلات قضائی که روی هریك ازموادمتذکره این قوانین بالتفصیل مباحثه ومذاکره صورت می گیرد تا علاوه از آگهی ستاژیران بمتون قانونی کشور ذهنیت قانون و حقوق نیز برای شان ایجاد گردد.

دروس و مضامین نظری که در طول‌دوره ستاژ برای ستاژیران کورس تدریس گردیده تماما بصورت کتاب نوت وگستنر گردیده و برای هر یك ازآنها توزیع شده است تا بحیث ماخذ علمی و سودمندازان

استفاده نما یند .

همچنان بمنظور بهبود و تر بیه پرسونل مسلکی در شقوق مختلفه قضائی وبادرنظر داشتن خصو صیات و ا یجابات خاص قوه قضائیه با طرح و تطبیق پلان های طو یل المدت و قصیر ا لمدت به غر ض تو زیع عادلانه بورسهای تحصیلی ، مشا هد وی ، تحقیقا تی و ستاژ مطـابق به ضرورت و احتیاج خا ص د ستگاه قضائی برای قضات وما مورین قوه قضائیه به ا ساس ا هلیت ا ستفاده کنند گان بو رس ، مقررات مربوط به تحصیلات و مشا هدات قضات وکارکنان قوه قضائیه بمو جب فقره (۲)و(۳) ما د ه (۱۰۷) قانون ا ساسی و فقره (۹) جزء(ب) ماده (۱۳) قـانون تشکیـلات و صلا حیت قضائی در قید (۳۴) ماده تدوین و پس از تصویب تاریخی ۲۴ حمل ۱۳۴۹ شورایعالی قوه قضائیه قرار فرمان نمبر ۱۴۰ مـورخ ۹ر۲ر۱۳۴۹ـ از حضور مبارك ملو کا نـه تو شیح و به مر حله تطبیق گذاشته شده ا ست .

مراودات و مسا فر تها :

ستره محکمه از بدو تا سیس تا کنو ن با پیروی از ارشادات حکیما نه پا د شاه داد گستر ما همیشه سعی ور زیده ا ست جهاز قضائی ا فغا نستان را مطابق بروحیه عصر و ضرورتهای متحول ز مان توا فـق د هد که ا ین منظور از طریق د ید وبازدید ها تا اندازهٔ بر آ ورده شده میتـوانـد . چنانچه حقوق دانان ممالك دو ست کـه به افغا نستان مسا فر ت نمو ده ا ند بـــا قاضی ا لقضات ، قضات ستره محکمـه و بعضی از رو سای محاکم ملا قات نمو ده و هم از یکتعداد محاکم باز د ید بـعمل آ وردند. از جا نب د یگر مسافر ت پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیائی قاضی ا لقضا ت به جمهو ریت ا تحادی آ لمان، کشورجاپان انگلستان و مسافرت سایر قضات ستر ه محکمه به یکتعداد از کشور های د و ست مراودات حقوق دانان و قضات ا فغا نی را با کشور هـــا ی د و ست بیش از پیش استوار تر گردانیده ، این مراودات ودعوتها علاوه ازآنکه سیستم قضائی حاضرهافغانستان را با تحولات و ا نکشافات جدیدی که د ر ساحه آن وارد شده ا ست بکشور هـــا ی دوست و پیشرفته جهان بـو جه ا حسن معرفی گر دا نیده ز مینه مساعدت هـــا ی معنوی آنها را نیز برای تر بیه قضات و اشخاص مسلکی بیش از پیش مهیا ساخته است . که ا ینك شمهٔ ازین مسا فر تها را غر ض مزید معلو مات خوانندگان گرا می تقدیم میدا ریم .

بتاریخ ۲۱ ثور ۱۳۴۹ پو ها ند دوکتور عبدالحکیم ضیائی قاضی القضات بنا بدعوت رسمی جمهو ریت ا تحادی آلمان بمنظو ر مطا لعه و مشا هده از سیستم های قضا ئی **محاکم و موسسات علمی** آن عازم آن کشور شد ند .

جلا لتماب پو هاند ضیائی در مدت اقامت خود دران کشور بر علاوه **باز دید و مطالعه** از سیستم قضائی معلو مات مبسو طی د ر اطراف سیستم قضائی ا فغا نستان بـــه مو سسات علمی آن کشور ا را ئه فرمودند. (راپور مشا هدات پو هاند ضیائی قا ضی القضات بصورت یك رساله مستقل از طرف اداره نشر یات ستره محکمه بطبع رسانیده شده تا آنا نیکه می خوا هند راجع بسیستم قضائی آلمان معلو مات مو ثقی بیندو ز ند ازان ا ستفاده نما یند) .

همچنان بتاریخ اول عقرب سال ۴۹ پوهاند دکتور عبد ا لحکیم ضیائی قاضی ا لقضات بنابدعوت حکومت جاپان برا ی سه هـفـته از سیستم قضائی و محا کم آنکشور دیدن نمودند . پو هاند ضیائی حین ا قا متشان طی کنفرانسهای متعددی در توکیو ، اوساکا راجع به سیستم **قضایی ا فغا نستان** ا ز نگاه شر یعت ا سلامی و فقه حنفیوصلاحیت ستره محکمه در ر د یف سایر قواء ازنگاه قانون ا ساسی تشکیلات ستره محکمه د ر مر کز و محاکم و لایات معلو مات مفصل ارائه فر مو د ند .

هکذا پو هاند د کتور عبد ا لحکیم ضیائی قاضی ا لقضات بنا بد عوت حـکـو مـت **استرا لیا غرض ا شتراك** در چها ر میـن کنفرا نس قضایی آ سیا یی که به تعقیب کنفرانس های منعقده فلیپین ، تو کیو و بنكاك (سالها ی ۱۹۶۱ـ ۱۹۶۳ـ ۱۹۶۷)

که درسال ۱۹۷۰ در کا نبیرا ا نعقاد گردید به آنکشور مسافرت فرمودند .

همچنان درسال ۱۳۴۹ بعضی از قضا ت ستره محکمه بنا بد عوت ممالك د و ست بخارج سفر نموده اند که ا جمال ا زجریان مسافرت شان گذارش داده میشود .

د کتور و لید حقو قی قا ضی ستره محکمه بنا بد عوت حکو مت ا تحادی آلمان غر ض باز دید از موسسات قضایی و محا کم آلمان بتاریخ ۲۲ جوزا ۱۳۴۹ به آنکشور مسافرت نمودند . د کتور حقوقی طی این مسافرت پانزده روزهٔ شان باوزیر دولت ا تحا د ی آلمان ملاقات نموده واز محاکم ایالاتمختلف آنکشور بازدید بعمل آ وردند و هم طیاین مسافرت خو یش عمو میات سیستم قضایی ا فغا نستان را به آنها تو ضیح نموده‌است.

پو هندوی غلام علی کریمی آ مر عمومی اداری قوه قضائیه بنا بد عوت قاضی‌القضات دو لت ناروی و ر ئیس منتخب فعلی انجمن جهانی قضات بتاریخ ۱۵ عقرب سا ل ۴۹ بمنظور شر کت در دو مین کنفرانس اداره و تر بیه قضائی منعقده و ینس عازم ایطالیا شدند درین کنفرانس قضات بیست و یك کشور جهان اشتراك و ر زیـده و رو ی مسایل مر بوط بمحاکم بحث بعمل آ وردند. یکی از مو ضو عات این کنفرانس را تراکم دعوی در محاکم و طر ق چاره جو ئی آ ن تشکیل میداد د ر قسمت تر بیه قضا ت راپو ریکه از طرف ستره محکمه افغانستان در مورد تجارب سه ساله تر بیه پر سونل قضایی تهیه شده بود به شا ملین کنفرانس ارائه گردید که مورد علا قه وا قع شد . همچنان پیشنهاد نما ینده ا فغا نستا ن در کنفرانس مبنی بر ا ینکه گروپ ها ی قضات ممالك رو بـه ا نـکشاف غـر ض مشا هدات و تتبع در ا مور قضایی‌در پوهنتون های ممالك پیشرفته تحت نظر پرو فیسران در رشته های ا ختصاصی قبول و تر بیت شوند مورد تا ئید قرار گر فت و چنیـن تجو یز بعمل آ مد که پلا نی درین ز مینه تر تیب گردد که قضات ممالك ا شترا ك کننده آ ما د گی شا نرا درین مو ضوع‌ابراز نمودند .

پو هندوی کریمی بعداز ختم‌این‌کنفرانس به د عوت حکومت ا نگلستان عازم لند ن گردیده و با قا ضی ا لقضات آ نکشو ر ملاقات نمود . ضمنا به اساس پرو گرا م بر تش کنسل از پو هنتون های اکسفورد وبر منگهم دیدن نموده و ضمن این‌مشاهدات مقامات مربوطه آ ما دگی شا نرا برای قبول قضات ا فغانی غرض تحصیل ا براز داشته ا ند .

پو هندوی کریمی در ا ین سفر از امور محاکم ا نگلستان و محبس بر منگهم نیز دیدن نموده ا ست .

هکذا د کتور و لید حقو قی قا ضی‌ستره محکمه درراس یـك هیئات ا فـغـانی در کنفرانس حقوقی ا یشیا (لاوایشیا) در جمله نمایندگان ۲۱ مملکت آ سیـا و حـو ز ه بحر ا لکا هل بتاریخ ۱۸ جنوری ۱۹۷۱ اشتراك و ر زیدند . در ا ین کنفرانس‌روی مسایل ذیعلاقه حقو قی ممالك آ سیا وحوزه بحر ا لکا هل مبا حثه بعمل آ مد وپیشنهاد ٦ فقره ئی از طرف د کتور و لید حقو قی ارائه گردید که متن آن در ا خبار وجراید نشر گردیده ا ست .

ونیز رسالهٔ تحت عنوان تر بیه قـا نو نی که از طرف د کتور حقو قی نوشته شده‌بود به کنفرانس ارائه گر دید .

در طول سال ۱۳۴۹ ضمن سایر فعا لیت های مثمر که بمنظور معر فی سیستم‌قضایی افغانستان از نگاه فقه حنفی و ار زش های قا نون ا ساسی از یکطرف و از جا نـب دگر آ شنایی بیشتر قضات و سایراراکین با سیستم های قضایی جهان به عمل آمده یکتعداد پرو فیسران عا لیرتبهٔ حقوق‌وقضاء ممالك مختلفه جهان با ساس پیشنهاد مرکز بین ا لمللی قضایی ا مریکا و شورای‌فرهنگی انگلستان بنا بر موا فقهٔ ستره محکمه بـه افغانستان مسافرت نموده ودر مدت تو قف شان بعد از یك معر فت و آشنائی کا مل درسیستم قضایی ا فغا نستان از نـگا ه اسلام کنفرا نس های نها یت جا مـع ومفید دراطراف سیستم های قضایی ممالك غو بی قانون و ارتباط آن باساحه های مختلف‌حیات اجتماعی برای قضات ستا ژیر و محصلین کادرقضایی ایراد نمودند .

مقام عا لی تمیز :

اجراآت دیوان تمیز معا ملات و جزا :

از اول حمل الی ا خیر برج میزا ن در دیوان جزا و معاملات مقام عا لی تمیزفقرات ذیل واصل و چنین اجراآت بعمل‌آمده است:

الف ـ د یوان جزا :

١ ـ فیصله تا ئیدی ١٠١٢ ـ فقره .

٢ ـ فیصله تخفیفی ٦٠٠ ـ فقر ه

٣ ـ فیصله تز ئید ی ٤٤٠ ـ فقر ه

٤ ـ بتعداد ١٤٨ فقره نسبت دا شتـن نوا قص مسترد شده ا ست .

ب ـ د یوان معا ملات .

١ ـ تا ئید محکمه ا بتدا ئیه ٨ فیصله .

٢ ـ تائید محکمه مرافعه ٥٨ فیصله .

٣ـ تائیـد محاکـم دو گـانه ٦٢ فیصد

٤ دوسیه ها ئیکه نســـبت انقضا ی میعاد مسترد شده ٣٢ فقره .

٥ ـ د و سیه هائیکه نقض و بحیث‌محکمه مماثل ارجاع شده ٣٥ فقره .

٦ ـ دو سیه هائیکه نسبت نوا قص‌اداری مسترد شده ٢٠ فقره .

اجرا آت د یوان تمیز حقو ق عا مه :

مجمو عه فیصله های صادره د یوان‌حقوق عا مه تمیزکه‌از اول حمل الی مـاه د لـــو ١٣٤٩ فیصله شده حسب آ تی ا ست :

الف ـ فیصله های تا ئید یه ٢٦٤ـفقره.

ب ـ فیصله های نقضیه ٧ ـ فقره .

ج ـ فیصله های تخفیفیه ٢٩ ـ فقره .

د ـ فیصله های تعدیلیه یعنی‌جزاوحبس به جریمه نقدی تبدیل و تعدیل گردید٣٨ فقر ه .

هـ ـ فیصله های تز ئید یه ٣٢ فقر ه .

و ـ مجموعه قرار های قضائی که بمحکمه مما ثل ا ستیناف رویت دا د ه شده ٦٤ فقر ه .

بر علاوه عا یداتی که از درك صدو ر فیصله های تمیز بد ست آ مده با لغ بر ٣٢٢٢٦٨٩ ـ ٠٠ ا فغانی میشود .

اجرا آت د یوان تمیز تجارتی :

١ ـ مطا لعه قوانین تجار تی و پیشنهاد درقسمت اصلاح‌وتعدیل بعضی از مواد آ ن تو سط مشاو ریت ا مور قوا نین بو زا رت جلیلیه عد لیه .

٢ ـ تنظیم د فاتر د یوان تمیز تجارتی.

٣ ـ صدور هدایات لازمه بمحاکم مر بوط تو سط متحد ا لمال های جدا گانه درقسمت تر تیب کار واصدار فیصله ها که با ید واجد چه شرایطی باشد .

٤ ـ ا تخاذ رویه های قضایی درمواردی که قوانین مر بو طه صراحت نداشته .

٥ ـ ا تخاذ قرار های لازمه در بر خی از قضایا .

٦ ـ فر ستادن یك یك کا پی ازفیصله های صادره د یوان عالی تمیز تجارتی به مشاو ر یت ا مور قوانین و ریاست تد قیق و مطالعات بمنظور مطالعه و ارسال آن به محاکم تحتانی غر ض ا ستفاده ازان .

٧ ـ مطا لبه ا حصا ئیه د عاوی تجارتی از محا کم تحتانی مر کز وو لایات بمنظور معلوم نمودن حجم کارولزوم تشکیل محا کم ا ختصاصی تجارتی در بعضی از و لایا ت.

٨ ـ مطالبه لست د عاوی تجارتی سال های گذشته از محاکم تحتانـی و عـلل و مو جبات معطلی آ ن .

٩ ـ جمع آوری کلکسیون قوا نین ا ز و لسی جر گه و منابع د یگر (بشمو ل قوانین دوره ا مانیه) .

١٠ ـ مطالبه ا سا سنا مه های کلیـه تصدی های دو لتی ، موسسات وشرکتها .

١١ ـ مفا همه با ر یاست ترا فیك د ر قسمت مو تر های تو قیف شده و تهیه‌جای محفوظ و منا سب برای آنها .

١٢ ـ مفا همه مستقیم با رئیس عمو می اتاق تجارت درزمینه ثبت ا سناد عر فی و مقاولاتی که‌بین دو طرف در مو ضوع دا د و گرفت معا ملات تجارتی بعمل می آ ید .

١٣ ـ مفا همه با وزارت ما لیه در مورد محصو لا تیکه از متدا عین نظر به فیصله های محاکم تحتانی ا خذ و محکمه نها یی تمیز حکم به استر داد آن صادر مینماید .

١٤ ـ مطا لبه و جمع آ وری نمونه ها ی ا مضای روسا و قضا تیکه در فیصله ها ی محا کم تجار تی مر کز وو لایات ا مضا مینما یند بمنظور تطبیق ا مضای آنها د ر فیصله های وارده .

(بقیه در ص ٦٠١)

داولسی جرگی د دیارلسمی دوری رئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردک

تقنینیه قوه

دشورى ددیارلسمی دورى دلومړى کال

ددوهمی غونډى جریانات

پەولسی جرگه کښی

دشورى‌دتقنینیی دیارلسمی‌دورى‌دلو مړ ی کال ددوهمی غونډى د ۱۳٤۸ کال دحوت په ۲۳ له غرمی نه مخکښی په لسو بجو د ولسی جرگی درئیس لەخوا پرانیستلی شوى .

دولسی جرگی رئیس. پوهنوال دکتور محمد عمر وردك وروسته له هغه چه دلوگردولا یت دبرکی برك وکیل مولوى محمد نبی د قر آن عظیم‌الشان څو آیتونه تلاوت کړل دولسی جرگی ددغی دور ی غونډى په یوه وینا کښی شروع کړلی .

پوهنوال دکتور محمد عمر وردك وویل چه داساسی قانون له حکم سره سم دهما یو نی ذات دعالی نیتونو او د افغانستان دنجیب ملت دارزوگانو په اتکا چه دهغو دوکا لت ددرندى وظیفی افتخار په دى دوره‌کی زمونږ په غاړه اېښودل شویدى چه د گران وطن له‌پارەښه خدمتو نه وکړو .

دکتور وردك داهم وویل چه دولسی‌جرگی ددیارلسمی دورى د لمړى کال‌ددوهمو غونډو لمړى غونډه د حوت پەدوویشتمه نیټەشروع نشوه ځکه چه دحوت ۲۲ نیټه دجمعی‌قانونی رخصتی وه .

دولسی جرگی رئیس‌وویل‌زمونږتولو پەیاددى چه دژمی له رخصتی نه پخوا زمونږ غونډ ى یوازى دانتخاباتو دوثایقودتثبیت، اداری‌هیئت جرگه کیودټاکلو ،داعتماد د رایو دڅرنگوالی او د اعتماد درایو په باره کښی وى .

په حقیقت کښی زمونږ دکار مهمه‌برخه‌له نن څخه شروع کیږى دژمی د رخصتیورځو مونږته موقع راکړه چه یوځل بیاځپلوموکلینو ته ورشو او ددغه‌مجلس دپخوانیو بحثو نو په رڼا کښی ددوى له واقعی نظریو او اړتیاو سره ځانو نه اشنا کړو ، دتیرو غونډوجریانات ایجابوى داخاطر ته راولو چه هر یو مکلف یودوطن دټولو افرادو اړتیاوى په نظر کی ونیسو او له هغو سره سم تر بحث لاندى موضوع گانو ته اهمیت‌تشخیص کړواو د غه تشخیص په اساس دهیواد داړتیا و له مخی دموضوعگانو فوریت او اولیت تمیز کړو ا و ددغه اساس له مخی دخپل کار پرو گرا مجوړ کړو ، او په هیڅ صورت مو قع و رنکړو، د هغو موضوعگانو بحث چه حیاتی اهمیت لرى اوځنډیدلی هیواد ته ز یان رسوى معطل‌پاتی شـــى .

دکتور وردك وویل پەدى گرى کی‌لازم‌دى چه داساسی‌قانون او ټولو قوانینودمندرجاتو درعایت ، د هغو دلوړو ار زښتو نوداحترام او دگران هیواد لو ړو مصالحو سره سم‌دهغو د روحیی دپیروى له پاره خپل ټینگ‌عزم بیا تاکید کړو .

ده وویل ولسی جرگه د تقنین مقام دى‌اود قانون د رعایت او تطبیق وظیفه ترټولو لومړى دقانون جوړونکو په غاړه ده دغه ډیر مهـــم عامل دى چه ددریکو نو قواوو دواقعی‌همکارى امکان پیدا کوى او دغه ټول د افغانستان‌دچارو دپرمختگ اساسی لارى دى .

دشورى دغه دوره زمونږ دهیوادو نو ى اساسی قانون دنافذیدلو له وخت څخه دوهمه دوره‌ده مونږ هریو چه دنوى‌اسا ســـى قانون له نافذیدلو نەوروسته کلو جریانا تو

شاهد یو بنه پو هیدلی یو چه تاریخ‌اوافغانی ټولولنه به زمونږ په باب قضاو ت‌وکړی او محاسبه به وکړی چه له هغو موضوعگانو شخه چه زمونږ په صلاحیت کښی دی او د گرا ن افغانستان دژوند له پاره اسا سی اهمیت‌لری کومه یوه تصویب کړیده .

له همدی کبله هیله لرم ټول دوطن‌دوستی او ورورۍ د احساسی په فضا کی دخپلو جرگه گیو او عمو می مجلس د کار له اوسنیو ایجا باتو سره سم خبر نگه چه پر او سنی عصر کښی د هیوا دلـه پارلمان سره ښائی او غواړی ئی سو ق کړو اودجرگه گیو او عمو می مجلس پر کـا ر کښی دمدبرانه انسجام له لاری له هغـه گټور طرز العمل شخه پـه استفاده سره چـه دنړۍ په پا ر لمانو کښی تجربه شویده ی داغیزه نا کو فیصلو پر صادر و لـو چـه دافغانستان دژونـد پـه بیلـو بیلـو با بتـو کښی واقعی ا همیت لری بر یالی شو .

دکتور وردك زیاته کړه چه زمونږ پو هیږ و چه په اوسنی دورو کښی دیوی خوا نوی فقری زمونږ دمجلس په اجندا کی شاملیږ ی اودبلی خوا شخه د تیری دوری فقری پا ته دی‌چه ټول دهیواد دچارو په وړانـدی تـگـگ او د نیم کړ تیا وو په لیری کو لـو کښی قاطع ا همیت لری .

زموږ لومړنی وظیفه داده چه له دغـــو موضوعگا نو شخه ا همیت او فوریت معلوم کړو او هیڅ یوممهمه‌اوحیاتی فقره‌بی فیصلی پری نږدو څو ددویی د ر خصتی تررارسیدلو پوری په هسکه غاړه او د و جـدان پـــه قناعت سره وویلای شو چه دولسی جرگی د ۱۳ دوری لو مړی کال یو گټوړ کال ووپه دی ډول به مو په دری نورورا تلو نکـــو کلو کښی او د و لسی جرگی و راتلو نکو دورو ته د خد مت کو لـو بنه سر مشق پریښی وی .

دغی درنی و ظیفی به سر ته ر سو لو کښی د ټو لو محترمو و کیلا نو د مرستی هیله کیږی څو دلوی خدای په مـرسته د قدرو ړ خد متو نه و کړو .

په پای کی دکتور ور دك دوویل‌دمهربان خدای په مرسته ، د گران وطن‌دافغانستان دنجیب ملت د نیك مر غی او ترقی‌په‌هیله دژمی د ر خصتی په پای کښی دد غی جرگی دکار په نوی مرحله باندی پیل کووژوندی دوی پاچا تل دی وی ا فغا نستان .

د حوت ۲۶ : ددوو ملیو نو ډا لرو ددوا او دوه ملیو نو پـا کستانـی کـلـدار و دپور تړ و نو نه چه پخوا د افغا نستا ن او ا مریکا تر منځ لا سلیك شوی وودولسی جرگی د مالی او بودجی د چارو په جرگه گی کښی تر شیږ نی لا ندی و نیو ل شو. او د نو موړ و قرار دادو نو په هـکـلـه د جرگه‌گی د غړ و یا داشتو نه حـکـو مـت ته وا ستول شول .

دحمل ۵ : دولسی جر گی د کر هنی ا و مالداری جرگه گی د سرپل د و کیل‌ښاغلی کمال ا لدین ا سحق زی په مشری دکانو اوصنایعوجرگه‌گی دکابل‌دښار د خلورو می حوزی دوکیل انجنیر غلام محمد فـر ها د په مشری ، د تقنین او عدلی‌چاروجرگه گی د هلمند د مـوسی کـلا دوکـیل ښاغلـی عبدالروف بینوا په مشری ، د بود جی ا و مالی چارو جرگه گی داند خوی دوکیل‌ښاغلی محمد عمر اند خو یی په‌مشری، دبین‌المللی چارو جرگه گی د مـزار شریـف د ښار د وکیل ښاغلی محمد سرور اکبری په مشری، دداخله چارو جرگه گی دزرمت د و کـیـل ښاغلی باز محمد په مشری ، دفوایدعا مه دچارو جر گه گی د سرخ پارسا د و کیل ښاغلی نادر علی ا للـه داد پـه مشری ، دشکا یا تو داو رید لو جر گه گی دکندز د مرکز دوکیل ښاغلی سید امیر هـا شمی په مشری غونډی و کړی .

د حمل ۷ : دولسی جرگی د تقنین ا و عدلی چارو جرگه گیو د و کیل بینوا پــه مشری په افغا نستان کښی د خـا ر جی وگړو د او سیدو د اصولنا می د نهمی ، لسمی‌خوارلسمی، پنځلسمی‌اوشپاړسمی مادی په باره کښی د حکو مت په پیشنهاد لـه بحث نه وروسته نو موړی مادی له څیـنو تعدیلا تو سره تصویب کړ ی .

همدغه راز د نو موړی ا صو لنا می له اتمی مادی شخه تر دوه و یشتمی ما د ی

پوری او درویشتمه او شپږو و یشتمه ماده له غورا و څینو تعدیلاتونه و روسته دعمومي مجلس د ز یات غور له پاره دارالا نشا ته وسپارلی شوی .

دمالی او بو د جی د چارو په جر گه گی کښی د خو لی د نسوار و د تمبا کو د بیی په باره کښی دیو شمیر وکیلا نو پیشنهاد تربحث لاندی و نیو او تصویب شو چه اصل عریضه او د جر گه گی د تصویب سواد دی دقا نونی ا قدا ما تو له پاره حکو مت ته راجع کړی شی .

دغی جر گه گی دوکیل محمد عمراندخوئی په مشری غـــو نـــډه کـــړ ی و ه ، د ښا ر جـــو ړ و لـــو او کور جوړ و لـــو دقانون په مسوده د فواید عا می اومواصلاتو په جرگه گی کښی چه دوکیل نادرعلی الله داد په مشری ئی غونډه کړی وه غـــور وشو .

دکانو او صنا یعو جر گه گی ددیپلو م انجنیر غلام محمد فر هاد په مشری دکانو اوصنا یعو د میترو نو د نصبو لو اودطبیعی گاز د یوه مکعب متر د بیی په باره کښی غور و کړ .

د شکا یا تو داوریدلو ا نکشافی پـــلان او دتجارت د چارو جرگه گیو د شکا یـــتو داوریدلو د جر گه گی ر یا ست ښا غـــلی سید ا میر ها شمی، دانکشافی پلان دجرگه گی ریاست ښاغلی عبدالرشید صا فی ، ا و د تجارت د چارو د جر گـــه گی ر یـــا ست ښاغلی شهباز ا حمد زی په غاړه د ر لو د .

همد غه راز د مالي او بود جی په جر گه گی کښی د ۱۳۴۴ کال د مځکو د مـــا لیـــو د زیاتیدلو په باره کښی دغوریا نودولسوالی دیوشمیر بزگرو په عریضو او د میو ی د بار تړ لو او صند قونو د پیگنگ دځرنگوالی په باره کښی چه د ا صل میوی مـــعـــا د ل گمرکی محصول با یـــد واخیستـــل شی د کند هار د یو شمیر و کیلا نو په پیشنهاد بحث و شو .

همدغه راز په د غی جر گه گی کښی چه دوکیل ا ند خویی په مشری ئی غونډ ه کړی وه د نیمرو ز دولایت د کر لو و ړ مځکو په باره کښی چه د اوبو تر تهد ید لاندی دی د هغه ولا یت د یو شمیروکیلانو په پیشنهاد بحث وشو او په دی باره کښی تجویز و نه و نیول شول او مر بو طـــو مرا جعو ته واستول شول د ما لی اوبودجی دچارو د جرگه گی له غر می نه ورو سته غونډه کښی د مغو مو ټرونو د حق ا لعبو ر دلایحی په باره کښی چه په قیر شو یـــو سړ کونو باندی تیریږی د یو شمیر نورو وکیلانو په پیشنهاد غور وشو .

دپاسپورت د ا صو لنا می د ۱۳ ما دی دتعدیل په باره کښی د حکو مت پیشنهاد دتقنین د چارو د جر گه گی په غو نـــډ ه کښی تائید شو او دتصویب له پاره دارالانشاء ته و سپارل شو .

د حمل ۸ : د و لسی جرگه د فر هنگی چارو په جرگه گی کښی په ټول هیوا دکښی دپوهی پر عمو می مسا یلو او د ۴۸ کا ل د خو وروستیو میا شتو پر ا جرا آتو باندی خبری و کړی ددغی جر گه گی د غو نډی ریاست ا لحاج عبد ا لحسیـــن مقصو د ی په غاړه در لود .

دداخلی او محلی اداری جر گه گی ترغرمی دمخه غونډه کښی دوالیانو و لسوالا نو او امنیه قو ماندانانو د طرز ا لعمل په هکلـــه دجر گه گی دیو شمیر غړو پیشنهادو نـــه ددا خلی و ظایفو د لایحی سره سم طر ح شوه .

همدغه رنگه د نو مـــو ړی جـــر گه گی ترغرمی وروسته غونډه کښی چه د و کیل باز محمد زرمتی په مشری غونډه کړی و ه دده مزنگ بندیانو پررا رسیدلو عر یضو باندی غور و کړ .

دملکی ما مورینو د استخدام ، تر فـــیع تقاعد د اصو لنا می پر ضمیمه بـــا ند ی تر بحث وروسته د تقنین اوعد لی چار و جرگه گی چه د و کیل بینوا په مشر ی یی غونډه کړی وه تر لا زمه تعدیلا تو راواستلو وروسته درایو په اکثریت تصویب کړ له، دنوموړی جرگه گی په غونډه کښی د ملکی ما مو رینو د ا ستخدام تر فیع ، تقا عد شپا لسمه ماده درایو په ا کثر یت تعدیل شو له .

دکر هنی او ما لداری جر گه گی چه د وکیل کمال ا لدین ا سحق زی په مشری غونډه کړه وه د څر ځایونو پـــه هکـــله د

یو شمیر خلکو د شکا یتو نو پر موضوع باندې څېړ نه و کړ له .

دفواید عا می او مواصلا تو جر گه گۍ دفواید عا می دوزارت پر ا جرا آ تو باندې خبرې و کړې او لازم تصمیمو نه یې ونیول.

ددغې جر گه گۍ د غونډې ریاست ا لحا ج نادر علی الله داد په غاړه وو د شکا یتونو داو رېد لو جرگه گی چه د و کیل سیدامیر ها شمی په مشرۍ یې غونــډه کړې‌وه ا و پرراسید لو عریضو با ندې غور و کړ ا و دجرگه گۍ فیصلې یې مربو طو مراجعو ته واستو لې .

د حمل ۱۲ : د صدارت دو هم مرستیال او د پو هنې وزیر د کتور عبد ا لــقیو م دولسې جرگې د فر هنگې چارو په جرگه‌گۍ کښې چه د و کیل عبدالحسین مقصو د ی په مشرۍ ئې غونډه و کړې وه گډون‌وکړی او د پو هنې وزارت د څو میا شتنـــیو اجراآ تو په هکله یې د جر گه گۍ د غړو پو ښتنو ته ځوا بونه وو یل په دې غونډه کښې د پو هنې د و زیر سره د پو هــنې وزارت د پلان او پلټنې رئیسان اودپوهنتون اداری لوی مدیر هم گډون کړی وو .

دحمل ۱۳ : دولسې جرگې د شکا یتــو داو رېدلو جرگه‌گۍ چه د و کیل سید ا میر هاشمی په مشرۍ ئې غونډه کړې وه پــه رسید لو عر یضو غور و کړ او خپلې‌فیصلې ئې مر بو طو مرا جعو ته واستو لې .

دکانو او صنا یعو جرگه‌گۍ چه ر یاست ئې د پیلوم ا نجنیر غلام محمد فر هــا د په غاړه در لود دبرښنا د فــابر یــکــو د استهلا کې صنا یعو د لزوم او هیوا د کښې دکار د ز یا توالی له پاره د ا نر ژی لــه دغو منا بعو څخه د ا ستفادې په بــا ر ه کښې غور او بحث و کړ .

دفرهنگې چارو په جــرگــه گۍ کښې د یوشمیر وارده مو ضوع گا نو په باره‌کښې غور او خبرې و شوې او فیصله و شو ه هغه مو ضوع گانې چه د پو هنې‌په‌وزارت پورې اړه لرې جنسادې هغه وزارت تــه واستولې شې دد غې جرگه‌گۍ غونډه‌دوکیل حاجی عبد ا لحسن مقصودی پــه مشر ۍ شوې و ه .

همدغه راز دفواید عا می او مواصلاتو دچارو په جرگه گۍ کښې چه د و کــیل حاجی نادر علی ا لله داد پــه مشرۍ یې غونډه کړې وه د مخا برا تو د و ز ا ر ت په اجرا آتو غور او بحث و شو په نتیجه کښې فیصله و شوه چه د حمل دېنځلسمې نیټې د شنبې دورځې په غونډه کښې د ی دمخابراتو و زیر انجنیر گران و بلل شی څو چه د بحث وړ مو ضوع گا نو په باره کښې تو ضیحات و ر کړ ی .

د حمل ۱۵ : داولسې جر گې د تقنین اوعدلې چارو د جر گه گۍ په غو نــډ ه کښې د و کیل عبد ا لر وف بینوا په مشرۍ دقاچاق د بندولو د قا نون د تعر یفا تـــو په لو مړی فصل غور و شو او دد غه فصل مندرج ا حکام د اساسی قا نون له رو حې سره مقا یسه شو او په دې باره کښې‌زیات بحث راتلو نکې غونډې ته و ځنډول شو .

دمالی او بودجې د چارو په جر گه گۍ کښې ددوولکـــو او شل زرو ستـــر لــنگ پونډ و د پور په موا فقه لیك چه پخــو ا دافغا نستان او ا نگلستان د حکو متوترمنځ دبغلان د قند د فا بریکې د بخار ددستگا ه او لوا ز مو د ا خیستلو له پاره لا سلیك شوی و بحث و شو په نتیجه کښې له بحث او خبرونه و روسته جرگه گۍ خپله فیصــلــه صادره کړه او دعمومې مجلس د غور لــــه پاره‌ئې دارالانشاء ته و سپار له .

ددغې جرگه گۍ ریاست و کیل محمدعمر اند خو یې په غاړه در لود . همد غه راز دمالی او بو د جې دچارو په جرگه گۍ‌کښې فیصله و شوه چه د مالیې و ز یر د کتو ر محمد ا مان دې د جرگــه‌گۍ دچــار شنبې دورځې په جرگه گۍ کښې گډون و کړی او دوکیلانو پو ښتنو ته دې د هغو مر بو طو موافقه لیکو نو په باره کښې چه له‌دوستو هیواد و سره لا سلیك شو یدی اودجرگه‌گۍ ترغورلاندې دی ځوا بونه ووائی .

دملی دفاع د چا رو په جرگه گۍ کښې دوکیل محمد جنید په مشرۍ دزر غو نـــو تواو د افراد و په باره کښې لــه بحث نــه وروسته تصمیمونه و نیول شول .

دولسی جرګی د فر هنګــسی چاروجرګه ګی په غونډه کښی چه دالحاج عبد ا لحسیــن مقصودی په مشری شوی وه د اطلاعا تو او کلتور دوزارت دوظیفو او مشی په‌باره کښی بحث و کړ .

په د غی جرګه‌ګی کښی فیصله و شوه چه داطلا عاتو او کلتور و زیر د کــتــور محمود حبیبی دی د جر ګه ګی دچارشنبی دورځی په غونډه کښی په همدی بـــا ر ه کښی د زیا تو معلوماتو دورکولو له پا ر ه ګډون و کړی .

دشکا یتو داوریدلو په جرګه ګی کښی دوکیل سید ا میر هاشمی په مشری پــه یوشمیر را رسید لو عر یضو غورو شو او په دی باره کښی تصمیمو نه و نیول شول.

دروغتیا د چارو جرګه‌ګی د ا لــحــا ج غلام ربانی شملزائی په مشری ددوا ګا نو په نرخ بحث و کړ .

دداخله او د محلا تو دانکشاف دچارو په جرګه ګی کښی د و کیل باز محمد زر متی په مشری د بریکوت د محبس دبندیانو په یوشمیر عریضو غورو شو او په همدی باره کښی د جر ګه ګی تجویز و نه داولسی جرګی دارالانشاء ته وسپارل شول .

دفوائد عامی او مــواصلا تو د چـا ر و د جرګه ګی په غونډه کښی چه د ا لحا ج نادر علی الله داد په مشری جوړه شو ی‌وه د مخابراتو و زیر ا نجنیر محمد عظیم‌ګران ګډون کړی واو د هغه وزارت د مربو طــو اجرا آتو په باره کښی ئی د و کیلا نــو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل د مخا برا تو وزیر د جرګه‌ګی د رئیس او غړ و یو شمیر نوری پو ښتنی د ځوا بو نو دبرابر و لو له پاره د ځان سره وا خیستلی .

دحمل ۱۹ : دولسی جر ګی د ما لی او بود جی جرګه ګی چه د و کــیل محمد عمر اند خویی په مشری غونډ ه کړی وه دپوهنی حمل نقل ، ار تزاقی موادو ، داو بورسولو دشبکی ، د کابل ښاروالی په سیمه پوری مربوط د بر ښنا د پرا ختیا او و یشلــو دکیمیاوی ا مبار درانیو لو په غر ض‌ددوستو هیوادو نو څخه د پو ر ا خیستلو اوهمدغه رنګه د ګمرك په معافی باندی غورو و کړ .

ددغه جرګه ګی په غونډه‌کی په دا سی حال کی چه داولسی جرګی رئیس‌پوهنوا ل دکتور محمد عمر وردګ هم حاضر وو دمالیی وزیر د کتور محمد ا مان ګډون و کړی ا و دنو موړوموضو عاتو په باب یی دوکیلا نو پوښتنو ته ځوا بونه و ر کړل دمالیی‌دوزارت د خزاینو ر ئیس او د پوروښو ر ئیس ا و دخوراکی شیانو او عا مه اړ تیا ووموسسی رئیس هم د مالیی دوزیر سره ملګری وو .

دمالی او بود جی د چارو د جر ګه ګی غړو د مالیی دو زیر د کتور محمد ا مــا ن په شفا هی ځوابونو با ند ی بحث و کــړ او فیصله‌ئی وکړه ځرنګه چه د کیمیا و ی کود د ویشلو مو ضوع د کر هنی او ا بو لګولو په وزارت پوری مربوط دی بایـــد د کر هنی او ابو لګولــو دوزارت مــعین د راتلونکی شنبی غونډی ته حا ضر شی ا و دکیمیاوی سری د و یشلو په باب کی د جرګه‌ګی غړو ته تو ضیحات و ر کړ ی .

همدغه ر نګه د مالی او بو د جی جر ګه‌ګی دافغانستان او چکو سلوا کیا تر منځ‌دورکړی موافقتنا مه او تجارتی پرو تو کول تربحث لاندی و نیوی او تر څیړ نی او غور وروسته خپل قرار صا دره کړی او د عمو می مجلس دغور د پاره یی دار الا نشاء ته وسپارلی.

دتجارت جرګه‌ګی چه د و کیل مهمند په مشری غونډه کړی وه د تیر کال پر پا تی موضوع ګانو باندی ئی غورو و کــړ او د پاتی کار و پر یوه بر خه با ندی خــپــل قرار صادر کړی او دار ا لا نشاء تــه یی و ا ستو ل .

ددا خلی او محلا تو د چارو جر ګه ګی دبندیانو بر عریضو با ندی غور و کـــړ او دا فیصله یی و کړه چه د ژاندارم ا و پولیسو عمو می قو ما ندان او د کـــا بل ا منیه قو ماندان د شنبی دورځی غو نډ ی ته حاضر شی او د بند یا نو د عر یضو په باب د جرګه ګی غړ یو ته ځواب‌ووایی. ددغی ټولنی مشری د و کیل باز محمدزرمتی په غاړه وه .

دفرهنګی چارو د جـر ګــه ګی په هغی غونډه کی چه د الحاج عبدالحسین‌مقصودی په مشری شوی وه د مربو طو موضوعګا نو په باب غورو شو .

دشکایاتو داو ر ید لو په جرگه گی
کی وروسته له هغی چه پر یو شمیرعریضو
غور او خبری وشوی تصمیمونه و نیـو ل
شول او مربوطو مرا جعو ته واستول شول.
دغه جر گه گی د و کیل سید ا میـن
ها شمی په مشری جوړه شوه وه .
ددیپلوم ا نجنیر غلام محمد فر هـا د
په مشری د کانو او صنا یعو په جرگه‌گی
کی فیصله وشوه څنگه چه ز موږ هیوا د
یوزراعتی هیواد دی مگر د هغه په خوا کی
دی د کانو او صنا یعو وزارت د فنی خلکو
په کو ښښ سره د کا نو په را ا یستلوکی
توجه و کړی .
دملی دفاع د چارو جر گه گی د و کیل
محمد جنید په مشری خبری اتری وکړی .
دفواید عا می او موا صلا تو د چا ر و
دجرگه گی په غو نډه کی د و کیل الحا ج
نادرعلی الله داد په مشری د مـرکز ا و
ولا یتونو د فر عی سړ کونو د ا صلا حا تو
په شاو خوا خبری و شوی .
دوکیل عبد ا لر و ف بینوا په مشر ی
دتقنین او عد لی چارو په جر گه گی‌دقاچاقو
دبندولو د لو مړی مادی نه تر شپږ می مادی
په باب یو لړ تصمیمو نه و نیول شو ل .

د حمل ۲۱ : داولسی جر گی د ما لی او
بود جی د چارو په جر گه‌گی‌کښی د وکیل
محمد عمر ا ند خـو یی پـه مشری دد وو
کانادایی الوتکو د پیرو د لو په مو ضو ع
له یو لړ بحث او غور نه و روسته فیصله
وشوه چه د ملکی هوایی ر یا ست‌نماینده
دی د جرگه گی په را تلو نکی غو نډ ه
کښی گډون و کړی او د و کیلا نو‌پوښتنوته
دی ځوا بونه ووایی .
دووکانادایی ا لو تکو د پیرو د لـو
موافقه لیک پخوا دافغا نستان او کا نادا د
حکومتو ترمنځ لا سلیك شوی و .
همد غه راز د غی جرگه گی ددری ملیونو
پاکستانی کلدارو پور او دالمان داتحا د ی
جمهو ریت د پنځوس ملیو نو مار کو پورپه
باره کښی خپله فیصله صا دره‌اوددارالانشاء
ته ئی و سپارله . ددری ملیو نو پاکستانی
کلدارو موا فقه لیك د خوراکی شیا نودحمل
او نقل د لگښت له پاره دامریکی د متحدو
ایالتو د حکو مت سره او د پنځوس ملیونو
مارکو د پور موا فقه لیك د کا نو دایستلو
اقتصادی سروی صنا عتی بانك اواستهلاکی
موادو له پاره دالمان له ا تحادی جمهوریت
سره پخوا لا سلیك شوی و .
دعدلی او تقنین د چارو جرگه گی‌دوکیل
عبدالروف بینوا په مشری د قا چـا ق
دبند و لو د قا نون په او و مه ماده بحث
وشو .

د حمل ۲۲ – دولسی جرگی دفرهنگی‌چارو
دجرگه گی له غرمی نه مخکښی غونډه کښی
چه‌داولسی جرگی رئیس پو هنوا ل د کتو ر
محمد عمر وردك هم حاضر وو داطلاعاتو او
کلتور وزیر دکتور محمود حبیبی گډون وکړ
او داطلاعاتو او کلتور د انکشافی‌پروگرامو
په باره کښی یی توضیحات ورکړل .
په دی غونډه کښی دکـتور حـبیبی د
افغانستان اکاډمی دکمیت او کیفیت په‌لحاظ
دراډیو د خپرونو د پراختیا دهیواد په‌مرکز
او ولایتو کښی دورځپاڼو د خپرید لـو او
ویشلو د پراختیا دثقافت او هنر دریاست
دهدفونو او دکار ، پروگرام ، افغان فلم ،
دکتاب چاپولو موسسی، دتبلیغاتو د لو ی
مدیریت ، په ولایتو کښی دباختر آژانس د
نماینـد گیو د تاسیس دژوندون او پیا م حق
دمجلو د خپرونو د پراختیا دلمر د مجلی د
خپریدلو همدغه راز د ملی فرهنگ دسا تلو
په لار کښی دهغه وزار ت د کوښښو نو په
باره کښی توضیحا ت ورکړل .
وروسته له هغه داطلاعا تو او کلتور وزیر
دهغو اصلاحاتو په باره کښی چه د راډیو یی
خپرونو ، سینما گانو دفلمونو دخپرو لو او
د خپرونو دپراختیا په باره کښی دهغه‌وزارت
له خوا شویدی داولسی جرگی دفر هنگی‌چارو
دجرگه گی دغړیو پوښتنو ته ځوا بونه‌وویل
دولسی جرگی دفر هنگی چارو په جرگه‌گی
کښی چه دوکیل عبدالحسین مقصودی پـه
مشری یی له غرمی نه وروسته دیو ی بجی
په شاو خوا پوری دوام در لود دباخترآژانس
رئیس ښاغلی عبدالحمید مبارز او داطلاعاتو
او کلتور دوزار ت اداری رئیس ښا غلـی
فضل احمد ظفر شهباز هم له دکتور حبیبی
سره ملگر ی وو .
دمالی او بودجی دچارو په جرگه گی‌کښی

دوکیل محمد عمر اند خو یی په مشر ی د دوومليونو ډالرو پور په موضو ع چې د استهلاکي موادو له پاره پښتوا د افغانستان او دامریکې د متحد وایا لتو دحکو متو ترمنځ یې تړون لاسلیك شو ی وو بحث وشو .

همدغه راز په دغې جرگه گۍ کښی د اووه زره تنه پاکستا نی کیمیا وی سری د تړون په باره کښی چه دهغی دپور تړون پښتوا د افغانستان او د امریکې د متحدو آیا لتو د حکو متو تر منځ لاسلیك شو ید ی غـــور وشو .

دمالي او بودجې دچا رو دجر گه گـــۍ له غرمي نه وروسته غونډه کښی په داسی حال کښی چه د کیمیاوی سری د تـړو ن موضوع بیا تر بحث لاند ی ونیو ل شوه دکر هنی او او بولگولو دوزار ت معــــین دکتور محمد احسان رفیق گډون کړی وو او په هغی باره کښی یی دوکیلانو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل :

دولسی جرگۍ یو ی منبع وویل هر کله چه د سر ی داخیستلو موضو ع روښانه‌نه‌وه نو جرگه گۍ فیصله وکړه چه دکر هنی او اوبولگولو له وزار ت څخه لیکل‌شوی‌پوښتنی وشی . او هم دی دهغه وزارت معین‌دموضوع سوابق له لیکل شو یو ځوا بونو سره د جرگه گۍ را تلونکو غونډو ته وړانـــد ی کاند ی .

د داخله او محلي اداری د چارو په جرگه گۍ کښی چه دوکیل باز محمد زر متی په مشر ی یی غونډه کړی وه د ژاندار م او پولیسو عمو می قوماندا ن ډگروا ل ارکان حر ب عبدالحکیم کتوازی او د کابل امـنیه قوماندان ډگرمن ارکان حر ب عبدالحنا ن گډون کړی وو او د کابل د عمو می مجلس دبندیانو دعریضو په باره کښی یی‌دوکیلانو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل او یولړ لیکل شو ی پوښتنی یی دبندیانو له غر یضوسره دځوا بونو دبرابر ولو او اجراآتو له پاره‌له ځانو سره واخیستلی .

د داخله او محلي اداری د جرگه گـــۍ رئیس او غړیو پښتوا د کابل د عمو مـــی محبس چار ی کتلی وی او د بندیانویوشمیر عریضی یی دغور له پاره له ځانو سره‌وړی وی .

دتجار ت د چارو جرگه گۍ چه دوکـــیل عبدالقدوس مو مند په مشر ی یی غونډه‌کړی وه په اجندا کښی پرشا ملو موضو ع گانو باندی بحث وکړ .

دتقنین او عدلی چارو په جرگه گۍ،کښی دقاچاق دبند ولو د پروژی له اوو می مادی څخه تراتلسمی مادی پوری چه ددغی پروژی دمکافا ت او مجازا ت فصلو نه پکښی شامل دی بحث وشو .

په دغی غونډه کښی چه دوکیل‌عبدالروف بینوا په مشر ی شوی وه فیصله وشوه چه عدلیه وزیر ښاغلی عبدالستار سیر ت ا و داخله وزیر انجنیر محمد بشیر لودین دی دقاچا قو دبند ولو دپروژی په باره کښی د توضیحا تو دورکولو په غرض دجرگه‌گۍ دچار شنبی دورځی په غونډه کښی گډون وکړی .

دشکایتو داوریدلو په جر گـه گۍ کی دوکیل الحا ج امان الله احمد زی په‌مشری په رسید لیو عریضو غور وشو او له یولړ بحث او خبرو نه وروسته تجویز و نه‌ونیول شول او مر بوطو مراجعو ته واستو ل‌شول.

دملي دفاع دچارو جر گه گۍ په خپله غونډه کښی د مجلو بینوافرادو دشا قــه خدمتو نو په باره کښی بحث وکړ او په‌دی باره کښی یی تصمیمو نه ونیو ل .

ددغی جرگه‌گۍ ریا ست و کیل مخمدجنید په غاړه درلود .

دکرهنی او مالداری د چارو د جرگه گۍ دوکیل غلام دستگیر وطنیار په مشر ی‌غونډه کړی او په مربو طو موضو ع گانو یی بحث وکړ .

دحمل ۲۳ — دولسی جر گی دکـــانو او صنایعو د جر گه گی رئیس وکیل د ډپلوم انجنیر غلام محمد فرهاد او د هغی جرگه‌گۍ ځینو غړ یو د گلبهار د نسا جی فابر یکه‌په داسی حا ل کښی چه په هره برخه کی د فابریکی د رئیس له خوا معلو ما ت ورکول کید ل وکتله .

دگلبهار د نسا جی دفابریکی رئیـــس د فابر یکی دتولیدا تو د پلور لو او کسر په باره کی دجرگه گۍ دغړ یوپوښتنوته‌ځوابونه ورکول ،وکیلانو دفابر یکی له تنظیم او د

ماشینری لەمنظم جریان څخه خوښی وکړه.

دحمل ۲٦ ــ د اولسی جرگی د تقنین او عد لی چارو په جرگه گی کښی په داسی حال کښی چه دولسی جرگی رئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردك حاضر وو له غر می نه مخکښی په لسو بجو داخله وزیرانجنیر محمد بشیر لودین او عد لیه وزیر ښا غلی عبدالستار سیر ت دجرگه گی په غونډه‌کښی گډون وکړ او دقاچاق د بندید لو دپروژی په تیره بیا د کوچیانو د څارویو دموضوع گانو په باره کښی یی دجرگه گی د غړ یو پوښتنو ته ځوا بونه وویل .

ددغی غونډی ریا ست دجر گه گی رئیس وکیل عبدالرو ف بینوا په غاړه در لود.

د دوو تنو عارضا نو د عر ض مو ضوع د شکا یتو د اور ید لو پهجرگه گی کښی تر بحث لاندی ونیو ل شوه او له یو لړ بحث او غور نه وروسته تصمیم ونیو ل شو چه دشنبی دورځی دحمل‌دنهه ویشتمی نیټی په غونډه کښی دی د کابل امنیه قوماندا ن وگرمن ارکان حر ب عبدالحنا ن او د ملکی هوایی ریاست اداری لوی مدیر ښا غلی‌شاه محمد جرگه گی ته حاضر شی . او په دی باره کښی دی جرگه گی د غړ یو پوښتنوته ځوابو نه ووایی .

ددغی غونډی ریاست وکیل سید امـــیر ها شمی په غاړه در لود .

دفواید عا می او مواصلا تو د چارو جرگه گی دوکیل حا جی نادر علی الله داد په مشر ی دفواید عا می دوزار ت په مربوطو موضوع گانو بحث او خبر ی وکړلی . د هغه وزار ت نما ینده له غر می نه پخوا پهلسو بجو جرگه گی ته حاضر شو او د مربو طو موضوگانو په باره کښی یی دجر گه گـــی دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه وویل او د جرگه گی یو شمیر یاد داشتو نه یی د ځوابونو د برابرو لو له پاره له ځان سره واخیستل . په دی موضو عبا ندی زیا ت بحث دجر گه گی را تلو نکی غونډ ی ته و ځنډول شو .

دمالی او بودجی دچارو په جرگه گی‌کښی دوکیل محمد عمر اند خو یی په مشر ی د دوو کانا ډایی الوتکو د اخیستلـو پـه موضو ع بیا غور وشو . دباختر افغـــا ن الو تنی رئیس ښاغلی عزیز احمد اعتمادی او د هغی موسسی مرستیا ل ښا غلی‌احسان الحق گران دجر گه گی له غر می نه‌وروسته غونډه کښی گډون وکړ او په دی باره‌کښی یی دجرگه گی دغړیو پوښتنو ته ځوابو نه وویل همدغه راز یو شمیر لیکل‌شوی‌پوښتنی یی دځوابونو دبرابر ولو له پاره له ځا نو سره واخیستلی .

دداخله چارو په جر گه گی کښی دښار والیو په موضو ع بحث او خبر ی‌وشوی او په نتیجه کی تصمیم ونیو ل شو چه د جرگه گی په راتلو نکی غونډه کښی دی د کابل سر پرست ښاروا ل ښا غلی محمد کبیر نورستا نی او دهغه ریا ست دپلتنی او جوړو نی رئیسا ن جرگه گی ته حاضر شی او دښاروالیو دچارو په باره کښی دی دجرگه گی دغړیو پو ښتنو ته ځوا بو نه ووایی .

د ملی دفاع دچارو جرگه گی د څو تنو بقایا عارضا نو د شکا یت په مو ضو ع بحث وکړ . دغه غونډه دوکیل محمد جنید په مشر ی شوی وه .

په ولایتو او مربوطو ولسوا لیو کی په روغتونو کښی دبستر دلډ والی اودنوموړو روغتونو دمامور ینو دکار دڅرنگوا لی‌موضوع دروغتیا دچارو په جرگه گی کښی چه د وکیل شاه پور علیزایی په مشر ی یـــی غونډه کړی وه تر بحث لاندی ونیو ل شوه او په دی باره کښی وروستی فیصله اوډیر بحث راتلونکی غونډی ته وځنډول شو .

دتجار ت دچارو جرگه گی په اجندا کښی دشاملو اووه لسو فقرو په موضو ع گانو بحث او خبر ی وشوی ددغی غونډ ی‌ریاست وکیل شهباز احمد زی په غاړه در لود .

دفرهنگی چارو جرگه گی دوکیل الحا ج عبدالحسین مقصودی په مشر ی داطلاعاتو اوکلتور دوزار ت په ځوابونو او یوشمیر نو روموضو ع گانو غور وکړ .

دځنگلونودساتنی او څارنی مو ضر عد اشکمش دوکیل ښا غلی عبدالقیو م دپیشنهاد په اساس دکر هنی او مالداری د چارو په جرگه گی‌کښی بحث او خبر ی وشو ی اوپه دی باره کښی وروستی فیصله راتلو نکی

غونډې ته وځنډول شوه .

دحمل ۲۸ — د اولسي جرگې د ما لي او بودجې دچارو د جرگه گۍ غړيو له يو لږ بحث او غور نه وروسته د ښارويو د ما ليې دپروژې دلو مړې مادې په باره کښې ځينې ياد داشتو نه واخيستل .

ددغې غونډې ر ياست و کـيـل محمد عمر اند خو يې په غاړه در لود .

دحمل ۲۹ — د اولسي جرگې د فوايدعامې او مواصلا دچا رو په جرگه‌گۍ کښې دښاري او د هيواد دولايتو دپوستي ، مراسلا تو موضو ع تربحث لاندې ونيو ل شوه .

دمخابرا تو وزير انجنير محمد عظـــيم گران له غر مي نه مخ کښې په لسو بجو د جرگه گۍ په غونډه کښې گډون وکړ او په دې باره کښې يې دجرگه گۍ دغړيو پوښتنو ته ځوابو نه وويل .

همدغه راز په د غې جرگه گۍ کښې چه دوکيل نادر علي الله داد په مشـرۍ يـې غونډه کړې وه نو مړې طر حه شو ي‌موضوع له غر مي نه وروسته غونډه کښې تربحث او خبر ولاندې ونيو ل شوه .

داخله او محلي اداري د چارو په جرگه گۍ کښې دوکيل باز محمد زر متي په‌مشرۍ دخورا کي شيانو دنر خ په موضوع بحث وشو .

دکابل ښاروا لي د پلټني رئيس اودجوړو نو مديرله غرمي نه پخوا په لس نيمو بجو جرگه گۍ ته حاضر شو ل او دخوارکي‌شيانو دنر خ او نو رو مر بوطو مو ضو ع گانو په باره کښې يې دجر گه گۍ دغړ يوپوښتنوته ځوابو نه وويل او يوشمير ليکلي شو ي پوښتني يې دځوا بونو دبرا برولو په غرض له ځانو سره واخيستلې .

دښارويو دما ليې د قانو ن دپروژې‌لومړي ماده دمالي او بودجې د چارو په‌جرگه‌گـــۍ کښې تربحث لاندې و نيول شو ه .

دجرگه گۍ غړيو د نو موړي قانـــون د لومړي مادې په باره کښې ځينې ياد داشتونه واخيستل څو چه دقانون دټولو مادودتيريدو په وخت کښې دعدليې او ماليې دوزارتو له نمايند گانو څخه توضيحا ت و غواړي .

دانکشافي پلان دچارو په جر گه گۍ‌کښې دوکيل الحا ج عبدالرشيد صا في په‌مشرۍ دپکتيا دولايت څخه د دريو ولايتو دجوړيدلو په باره کښې دهغه ولايت دوکيلانـو پـــه پيشنهاد بحث‌وشو. په نتيجه کښې له يولږ بحث او خبرو نه وروسته تصميم ونيو ل شو چه‌په راتلونکي غونډه کښې دې دا خله وزير انجنير محمد بشير لودين گډون وکړي او په دې باره کښې دې توضيحا ت ورکړي.

دتقنين او عد لي چارو په جرگه گۍ‌کښې دمالك يادنقليه وسيلې دلرونکي په باره‌کښې چه قاچا قي مالونه وړي دقاچا ق دقانو ن دو روستي مادې په موضو ع بحث وشو .

دجرگه گۍ دغه غونډه دوکيل عبدالرو ف بينوا په مشر ۍ شوې وه .

دکرهنې او مالدارۍ دچارو په جرگه‌گۍ کښې دوکيل غلام دستگير وطنيار په‌مشرۍ دکر هنې دماشين آلاتو او تراکتور ونو د تهيه کيد لو او اخيستلو په موضو ع بحث وشو په دې باره کښې دجر گه گۍ قطعـــي تصميمو نه راتلو نکي غونډې‌ته و ځند و ل شو ل .

دملي دفاع دچارو جرگه گۍ دو کيـــل محمد جنيد په مشر ۍ غونډه کړې وه او د بقايا مجلو بيڼو په موضو ع يې چه پـــه عسکر ی خدمت کښې شامليږي بحث‌وشو .

دشکا يتو اوريد لو جرگه گۍ ددوو تنو عارضانو د عرض په موضو ع بحث‌وکړ .

دکابل دولايت امنيه قو ماندا ن ډگر من ارکان حر ب عبدالحنان او د ملکي هوايي رياست اداري رئيس دجر گه گۍ په غونډه کښې گډون وکړ او په دې باره کښې يې د جرگه گۍ دغړ يو پوښتنو ته ځوا بو نه‌وويل او يو شمير ليکل شو ی پوښتنې يې د ځوا بو دبرا برو لو له پاره له ځا نو سره واخيستلې .

دفرهنگي او ثقافتي چارو جرگه گـــــۍ دوکيل وزير محمد ځدران په مشر ی پـــه مربوطو موضو گانو غور وکړ .

دروغتيا دچارو په جرگه گۍ کښې دوکيل الحاج شاپور عليزا يي په مشر ی دقاچاقي دواگانو در اوړل کيدو په موضو ع بحـــث وشو .

دحمل ۳۱ ـ دولسی جرگی عمو می‌غونډه له غرمی نه مخکښی په لس نیمو بجـو د هغی جرگی درئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردك په مشر ی شوی وه او د غرمی تر دوولسو بجو پوری یی دوام وکړ .

همدغه راز نو موړی غونډه له غر می نه وروسته په دوو نیمو بجو شرو ع اودمازیگر تر څلورنیمو بجو پوری دهغی‌جر گی درئیس په مشر ی دوام در لود .

غونډی چه دکتواز دکوچیا نو دو کیـل ښاغلی عبدالرزا ق په موضو ع یی بحث درلود دولسی جرگی په تصویب یی په پټ ړول دوام در لود .

دثور ۲ ـ د ننگرهار دناوی له فارم څخه دباندی مځکو دابادولو له پاره تجهیزا تو دتحویلی او متخصصانو داستو لو موا فقه لیك چه پخوا د افغانستا ن او شورو ی‌اتحاد ترمنځ لاسلیك شوی و د بین المللی روابطو په جرگه گی کښی تر غور او بحث لاند ی ونیول شو .

دغه موضوع پخوا د تقنین او عد لی‌چارو په جرگه گی کښی مطالعه شوی وه .

ددغی جرگه گی دغونډی ریا ست وکیل محمد سرور اکبر ی په غاړه درلود .

دانکشا فی پلان جرگه گی دوکیل الحاج عبدالرشید صا فی په مشری دکر هنی او اوبولگولو په وزار ت پور ی د ننگر ها ر دناوی دریاست دترل کید لو په مو ضوع بحث وکړ .

په دی باره کښی وروستی او اخر ینـــی فیصله دنن ور ځی غونډی ته وځنډو ل‌شوه.

دفواید عا می او مواصلاتو د چارو پـــه جرگه گی کښی له بحث او خبرو نه‌وروسته فیصله وشوه چه دثورد پنځمی نیتی دشنبی دورځی په غونډه کښی دی د ښار جو ړولو عمو می رئیس ښاغلی محمد سرور عمـــر گډون وکړی او د ښار جوړ ولو دقانو ن د مسودی په باره کښی دی دجرگه‌گی دغړ یو پوښتنو ته ځوا بو نه ووایی .

ددغی غونډی ریا ست وکیل الحا ج نادر علی الله داد په غاړه در لود .

د د ا خـــلــــه ا و مـــحــلی ا د ا ر ی جرگه گی دوکیل باز محمد زرمتی په مشر ی دکابل ښاروالی په موضوع بحث وکړ .

دکابل سر پرست ښاروا ل ښا غلی‌محمد کبیر نورستا نی له غر می نه پخوا په لس نیمو بجو دجرگه گی په غونډه کښی‌گډون وکړ او د کابل ښاروالی دفعالیتو او چارو په باره کښی یی دوکیلانویو شمیرپوښتنوته ځوابونه وویل او یوشمیر لیکل شـــو ی پوښتنی یی دځوا بونو د برابرو لو له پاره له ځان سره واخیستلی .

دکانو او صنایعو د چارو جرگه گی‌دوکیل دیپلوم انجنیر غلام محمد فرهاد په‌مشر ی دهیواد دکانو دعمو می ظرفیت او ایستلو داحصائیی په باره کښی بحث وکړ .

په دغه جرگه گی کی له یو لړ بحـــث او خبرو نه وروسته فیصله وشوه چـــه دهغو عمو می احصا ییی دی دزیا ت غور له پاره دکانو او صنایعو له وزار ت څخـــه وغوښتله شی .

دڅارویو د مالیی دقانون د مسودی دوهمه ماده دمالی او بودجی دچارو په جر گه گی کښی ترغور او بحث لاندی ونیول شوه .

ددغی غونډی ریاست وکیل محمد عمـــر اند خو یی په غاړه در لوده .

دثور ۳ ـ دولسی جر گی دانکشا فی‌پلان دچارو جرگه گی په خپله غونډه کښی د کرهنی او او بولگو لوپه وزار ت پوری د ننگرهار دناوی په پراختیا دریاست دمربوط کیدو په باوره کښی خپله فیصله صادره کړه او دعمو می مجلس دزیا ت غور له‌پاره دارالانشاء ته وسپار له .

ددغی غونډی ریاست وکیل الحــــا ج عبدالرشید صا فی په غاړه درلود د داخله او محلی اداری دچارو جرگه گی دو کیل عبدالوها ب نور زایی په مشر ی‌دښاروالی په پخوانیو ځوابو نو بحث‌وکړ .

او په دی باره کښی د تصمیم نیو ل راتلونکی غونډی ته وځنډول شو ل .

دروغتیا دچارو په جرگه گی کښـــی د ٤٥ او٤٦ کلو له پاره دروغتیا د وزا ر ت د دواگانو د اخیستلو په موضو ع بحث‌وشو ددغی غونډی ریاست وکیل الحا ج شاه‌پور غلزایی په غاړه درلود دکانو اوصنا یعو د د چـا رو جرگی د و کیـل د یـپـلـو م

ولســی جرگــه

غلام محمد فرهاد په مشری دخپل پخوانی تصمیم په تعقیب دهغو معلو ماتو په باره کښی چه دهیواد دهغو فابریکو په باره‌کښی چه درید لی دی یا په نیم ظرفیت کارکوی پخوا دکانو او صنایعو له وزارت څخه‌غوښتل شوی وو بحث وکړ . په دغی جرگه گــی کښی فیصله وشوه‌چه دکانو اوصنا یعـو وزیر ښاغلی امان الله منصور ی دی دجرگه گی دڅور دنهمی نیتی د چار شنبی دور ځی په غونډه کښی گډون وکړی او په دی‌باره کښی دی د و کیلا نو پوښتنوته ځوابو نه ووایــی .

دشکایتو د اورید لو جرگه گی چه دوکیل الحاج امان الله احمد زی په مشر ی یـی غونډه کړی وه دمراجعینو د ځینو رارسیدلو عریضو په باره کښی خپلی فیصلی صادری کړی او مربوطو مراجعو ته یی واستو لی.

دڅور ۵ ــ دولسی‌جرگی دفواید عا می او مواصلاتو د چارو په جرگه گی کښی چــه وکیل الحاج نادر علی الله داد په مشر ی غونډه کړی وه دښار جوړ ولو او کورجوړولو عمو می رئیس ښا غلی محمد سرور عمراو دهغه ریاست د اوبورسولو لو ی مد یر انجنیر نور محمد گــډ و ن کړ ی و او د ښار جوړ ولو د قانون دمودی دپرو ژی په باره کښی یی دوکیلا نو پوښتنو ته‌ځوابونه وویل او یو شمیر لیکل شوی پو ښتنی یی د ځوابو نو دبرابر ولو له پاره له ځانوسره واخیستلی .

دبین المللی روابطو د چارو جر گه گی له بحث او غور نه وروسته دننگر هار دناوی له فار م څخه دباندی مځکو د آبادو لو په غرض د تجهیزا تو د تحو یل ور کولو او متخصصانو د استو لو په با ب د افغانستان اوشوروی ا تحاد د حکو متو ترمنځ لاسلیك شوی موافقه لیك په باره کښی خپله فیصله صادره کړه او دو لسی جر گی دارالا نشاء ته یی وسپار له .

ددغی غونډی ریاست وکیل محمد سرور اکبر ی په غاړه در لود .

د شکایتو داو رید لو په جرگه گی‌کښی دوکیل سید امیر هاشمی په مشر ی‌دناقلینو دوکیلانو د عریضو په باره کښی بحث‌وشو او فیصله وشوه چه دجرگه گی دڅور دنهمی نیتی په غونډه کښی دی داملاك او اُسکان رئیس گډون وکړی او دوکیلا نو پوښتنوته ته دی ځوابو نه ووایی .

همدغه راز ددغی جرگه گی دیو شـمیر عریضو په باره کښی خپله فیصله صا دره کړه او مربوطو ځانگو ته یی واستو لـــه

دملی دفا ع دچارو په جرگه گی کښــی دوکیل محمد جنید علیزوی په مشر ی‌فیصله وشوه چه دکر هنی او ابو لگو لو وزیرښاغلی عبدالحکیم دی دزر غونو قوا و دافرادو دبست په‌باب د معلو ماتو ورکو لوله‌پاره‌دجرگه‌گی دڅور دنهمی‌ورځی په‌غونډه‌کښی‌گډون‌وکړی .

دکر هنی دچارو په جرگه گی کښـــی تصمیم ونیو ل شو چه دجرگه گی دڅــور د نهمی ورځی په غونډه کښی دی دمالیی، داخله کر هنی او اوبولگو لو وزیرا ن وپلل شی چه دهیواد دځنگلو نو او ورشو گانو دساتلو په شاو خوا کښــی وار پــه وار توضیحا ت ورکړی . وکیل کما ل الد ین اسحق زی ددغی غونډی ریا ست په غاړه درلود .

دیوه شاگرد عرض چه دپو هنی په‌وزارت پوری مر بوط و دفرهنگی چارو په جرگه‌گی کښی تربحث لاندی ونیو او فیصله وشوه‌چه دغه موضو ع دی د دارالانشاء له لاری‌حکومت ته راجع شی .

همدغه راز په دغی جرگه گی کښی چه وکیل الحا ج عبدالحسین مقصو دی په‌مشری یی غونډه کړی وه تصمیم ونیو ل شو چه دجر گه گی دڅور د نهمی ور ځی په‌غونډه کښی دی د پښتو ټولنی رئیس گډو ن وکړی او د مربو طو موضو ع گانو په باره کښی دی دوکیلا نو پوښتنوته ځوا بو نه ووایی .

د ۱۳۴۵ او ۱۳۴۶ کلو دد واگانو د پیرو دلو موضو ع دروغتیا د چارو په جرگه گی کښی چه د و کیل‌الحاج شاپور په مشری یی غونډه کړی وه تر بحث لاندی ونیو ل شوه .

په‌دغی‌غونډه کښی له بحث او خبرو نه وروسته تصمیم و نیول‌شو چه دجرگه گی دڅور دنهمی ور ځی په غونډه کښی دی د دواگانو دعمو می دیپو رئیس د ۱۳۴۵ او ۱۳۴۶ کلو دد واگانو د پیرو د لو په با ب

توضیحا ت ورکړی .

دتجار ت دچارو دجر گه گی دوکیـــل عبدالقدوس مو مند په مشر ی په اجنداکښی شاملو موضو ع گانو با نـدی بحـــث وکړ او په دی باره کښی فیصله راتلونکی غونډی ته وځنډول شوه .

تروروستنی مادی پور ی دقا چاق دبندولو دقانون د پروژی مطالعه له ځینو تعدیلاتو او زیا توا لی سره د تقنین او د عد لیچارو په جرگه گی کښی چه دوکیل عبدالرو ف بینوا په مشر ی یی غونډه کړی وه پای ته ورسیده .

دقاچاق د بند و لو د قانون پـروژه شپږ څلونه او شل ما د ی لر ی

د داخله چارو دجرگه گی له غر می نه پخوا غونډی کښی دوکیل باز محمد زرمتی په مشر ی دیو شمیر خلکو عریضی چه د ولسی جرگی په دوولسمه دوره کښی دجرگه گی تر غور لاندی وه تر اوسه پور ی دهغو په باره کښی فیصله نده شوی بیا تر غور لاندی ونیو لی او جرگه گی فیصله وکړه چه دا عریضی دی د ارتبا ط په لحاظ دا خلـه وزار ت ته راجع شی په دی غونډه کښی دکتواز دښر نی دوکیل ښا غــلی مجتبی پیشنهاد چه په ټوله هیواد کښی دغو ښی دنر خ د جگوا لی د مخنیو ی په باره کښی جرگه گی ته وړاندی شو ی و تر بحــث لاندی ونیو ل شو او جرگه گی په دیباره کښی خپله فیصله صادره کړه او دعمو می مجلس دزیا ت غور له پاره یی دارالانشاء ته وسپارله .

همدا راز ددغی جرگه گی له غر مـــی نه وروسته غونډه کښی په سینما گا نو او هوټلونو کښی د ملی جا مو په مو ضو ع غور وشو او فیصله وشوه چه دثور د نهمو نیتی دچار شنبی دور ځی په غونډه کښیدی داطلاعاتو او کلتور وزیر دکتور محمود حبیبی او د مالیی د وزار ت نمایند گا ن گډو ن وکړی .

همداغه راز په دغی غونډه کښی فیصله وشوه چه سر پرست ښاروا ل اودسپینزر شرکت رئیس دی هم دجر گه گی دنهمی ورځی په غونډه کښی گډون وکړی او دیوه خورا ك ډوډی دبیی او په خیبررستورا ن ،سپین زر ، هوټلونو او ، کابل هوټل کښی دهغی دتو پیر په با ب دی دجر گه گی دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه ووایی .

دثور ٦ – دولسی جر گی لو یه غونـډه دهغی جر گی دپخوا نی فیصلی پهاسا س په پته اوسری ډول روانه وه .

غونډه دولسی جر گی دریس پو هنوال محمد عمر وردك په مشر ی جوړه اودغر می تردولسو بجو پوری یی ادامه و کړ ه .

دثور ۹ – دولسی جر گی دکانواوصنایعو دجر گه گی په غونډه کی په داسی حا ل کیچه دولسی جرگی رئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردك هم حاضر وودکانواوصنایعو وزیر ښاغلی امـان الله منصــور ی گډون وکړ او د نسا جی د فعا لو فا بریکو اوهغو فابریکو په با ب چه په نیم ظرفیت با ند ی کار کوی دجرگهگی دغړو یو پوښتنو تـــه توضیحا ت ورکړل .

همدغه رنگه دکانو اوصنایعووزیردسروبی او ماهی پرد برښنا دفابریکو داصـلاح او فعالولو په بر خه کی هم د وکیلا نوپوښتنو ته ځوا بونه ورکړل . نو موړی جر گه گی دوکیل دیپلو م انجنیر غلام محمد فر هادپه مشری غونډه کړی وه .

د داخله او محل د اداری دچارو دجرگه گی غونډه په داسی حال کی چــه د و لسی جرگی رئیس پوهنوا لدکتور محمد عمروردك هم حاضر وو تر غر می دمخه په لسو نیمو بجو د اطلاعاتو او کلتور وزیر دکتورمحمود حبیبی گډون وکړ او د ملی جامو اوسینما گانو داداری په با ب دجرگه گی د غـــړو پوښتنو ته توضیحا تورکړه دباخترآژا نس رئیس ښا غلی عبدالحمید مبارز او دسینما گانو لوی مدیر د کتور محمد ظاهر صدیق هم داطلا عاتو او کلتور دوزیر سره ملگر ی وه او لیکلی پو ښتنی یی د ځوابدبرابرولو دپاره واخیستلی .

همدغه رنگه دجرگه گی په دغه غونډه کی د مالیی دوزار ت معین ښا غلی غلام احمد پوپل او د مالیی د وزار ت دتصدی لـــو ی مدیر ښاغلی عزت او دسپین زر شر کت نماینده هم گډو ن وکړ .

دهوټلونو د تنظیم او د خوړ و د نر خ په باب دوکیلانو سوالو نو ته ځوا بونه‌وویل او لیکلی پوښتنې یی دجوا ب دبرابرو لو په غرض دځان سره یووړلی .

دفرهنگی او ثقا فتی چارو د جرگه گـــی په غونډه کښې چه د الحاج وکیل‌عبدالحسین مقصودی په مشر ی غونډه کړې وه دپخوانی تصمیم له مخی تر غر می دمخه په لس نیمو بجو دپښتو ټولنی رئیس پو هاند صدیق‌الله رښتین په هغه کښې گډون وکړی او د ملی ژبی پښتو د تعمیم ، اصلا ح ، انکشا ف‌او تقو یی په با ب دو کیلا نوسوا لونو ته ځوابونه وویل او لیکلی سوا لو نه یی د ځواب دبرابرولو په غرض د ځان سره‌یووړل همدغه رنگه د نوموړی جر گه گی‌تر غر می وروسته غونډه کښې ددرز آب د و لسوالی د ښوونځی دودا نی د تر میم او اصلاح د موضو ع په با ب د درزآب دوکیل ښا غلی عبدالله پیشنهاد تر بحث لاندی ونیوه اوتریو لږ خبرو وروسته دارتباط له مخی مو ضوع دپو هنی وزار ت ته راجع شوله .

دفواید عامی دچارو د جرگه گی په هغــی ټولنه کښې چه دوکیل‌الحا ج نادرعلی‌الله‌داد په مشر ی جوړه شوی وه .

دښار جوړولو او کور جوړ ولو لو ی‌رئیس ښاغلی محمد سرور عمر گډون کړی‌و . د ښار جوړ ولو د قانون دمسودی د ځینو برخو په با ب یی دجرگه گیو غړ یو پوښتنو ته ځوابو نه ورکړل .

په دغی ټولنه کښې چه له غرمی‌نه‌وروسته تر دوو بجو پوری یی دوا م وکړ دنوموړی قانون مسوده دهغی تر وروستی مادی پور ی دجرگه گی د مطالعی څخه تیره شوه .

دشکا یتونو داوریدلو په جر گه گی کښې چه دوکیل سید امیر هاشمی په مشر ی جوړه شو ی وه دجرگه گی دپخوانی تصمیم په اثر له غر می څخه مخکښې په لسو بجو او دیرشو دقیقو دأملاکو او اسکا نو رئیس ښاغلی عبدالرو ف ویسا پکښې گډو ن وکړ او د ناقلینو د وکیلانو د یوشمیر خلکو د عرض په باب د جرگه گی دغړیوپوښتنوته توضیحا ت ورکړل او دجرگه گی لیکـــنی پوښتنی یی دځواب د خرگند ولو لپاره دځان سره یوړلی . وروسته دغی جرگه گی پر یو شمیر راغلو عریضو باندی غورو کړ اوهغه یی مربوطو مراجعو ته واستو لی .

دبین‌المللی روابطو په هغی جر گه گی کښې چه دوکیل محمد حکیم صدیقی پـــه مشر ی جوړه‌شوی وه د حکو مت دتگ لاری او پالیسی په شاو خوا کښې بحث اوخبری وشوی .

په دی باب فیصله را تلونکی ټو لـــنی ته وځنډیده .

دپښتونستان دچارو جرگه گی‌دپښتونستان د دولسمی دوری پر اُجرا اتو غور اوخبر ی وکړی اویادداشتو نه وا خیستل شو ل څو وروسته تصمیم ونیو ل شی چه د ځــواب ویلو له کبله دضرور ت په وخت کښې د قبایلو مستقل رئیس په جر گه گــــی کښې گډون وکړی او د جر گه گی غړیو ته ځواب ووایی .

دتجار ت دچارو په جرگه گی کښې چه دوکیل عبدالقدوس مومند په مشر ی جوړه شوی وه دهرات اوکندهار دیوشمیر تاجر و پر عریضو باندی بحث او خبر ی وشوی .

دوکیل محمد جنید علیز وی په مشر ی دملی دفاع دچارو دجرگه گی په ټولنه کښې دزرغو نی قوا د أفراد و په باب خـــبری وشوی او په دی باره کښې تصمیمو نه‌ونیول شو له .

دوکیل الحاج غلام ربانی شمو لز ی په مشری دصحی چارو په جرگه گی کښـــی د۱۳٤٥ او ۱۳٤٦ کلونو د دو او دا خیستلو د موضوع په بـاب بیـا خبری و شو ی .

دمالی او بودجی دجر گه گی له غر می نه پخوا او له غرمی نه وروسته پخپلوټولنو کښې د څارو یو د محصو ل مو ضو ع بیا دبحث او خبرو لاندی ونیو له شوه .

دلړور ۱۰ – دولسی جرگی د مـالـــی او بودجی د چارو دجر گه گی په غونډه کښې دالما ن داتحادی جمهوریت د شپږ ملیونو او څلور لکو مار کود پور په باب چه پخوا دافغانستان او دالما ن داتحادی جمهور یت دحکو متو تر منځ یی تړون لاسلیك شو ی‌دی یولړ لیکل شوی پوښتنی د ځوابو دبرابرولو له پاره دمالیی دوزار ت نماینده ته وسپارلی شـــــوی .

وروسته دغی جر گه گی د مخابرا تو د وزار ت دهوا یی پوستی موضو ع تربحث لاندی ونیو له او له یو لې بحث او غورنه وروسته فیصله وشوه چه د شنبی پهور ځ د ثور په دوولسمه نیټه له غرمی نه مخکښی په لسو بجو دی دمخابرا تو وزیر انجنیر محمد عظیم گران دجر گه گی په غونډه‌کښی دجرگه گی دغې یو پوښتنو ته ځوا بو نه ووایی .

همدغه راز په دغی غونډه کښی فیصله وشوه چه د ثور د دوو لسمی نیټی له غر می نـه وروسته غونډه کښی دی دکانو او صنا یعو وزیر ښاغلی امان الله منصور ی گډو نوکړ او دالما ن داتحادی جمهور یت د هـغــو ځلور ملیو نو او پنځه لکه مار کو په باره کښی دی معلو ما ت ورکړی چه د کا بل دښار د برښنا دشبکی له پاره له هغه‌هیواد څخه اخیستل شو یدی .

د داخلی او محلی اداری چارو جرگه‌گی چه دوکیل عبدالو ها ب نور زا یی په‌مشری غونډه کړی وه دتر کار ی چر گانو دچرگو دهگیو کبانو او نورو داړتیاوړ شیا نو د زیاتیدلو په باره کښی د محمد اغی دوکیل ښاغلی عبدالله احمد زی په پیشنهاد بحث وکړ په نتیجه کښی فیصله وشوه چــه د کرهنی او اوبولگولو وزیر ښا غلی‌عبدالحکیم او دهغه وزار ت دتحقیق او ترویج رئیس دجرگه گی دثور د دو ولسمی ور ځی لـه غر می نه پخوا غونډه کښی گډو ن وکړی او دجرگه گی دغړیو پوښتنو ته دی ځوابو نه ووایی .

همدغه راز په همدی غونډه کښی فیصله وشوه چه د پکتیا دولایت د متا خان دعلاقه داری‌دخلکو دعر ض په اثر دی دکر هنی او اوبولگولو وزیر دغزنی د سر دی د بند له رئیس سره دمماغی و رځی په‌غونډه کښی گډون وکړی . او په دی باره کښـــی دی معلو ما ت ورکړی .

• دتجار ت د چارو جرگه گــی دوکـــیل عبدالقدوس مو مند په مشر ی په‌مربوطو موضو ع گانو بحث وکړ .

دشکا یتو د اوریدلو په جرگه گی کښی چه ریاست یی وکیل الحاج امان الله‌احمدزی په غاړه درلود په یو شمیر عریضو بحث او خبری وشوی او تصمیمو نه ونیو ل شول او مربوطو مراجعو ته واستو ل شو ل .

دروغتیا دچا رود جرگه گی په غونډه‌کښی دهغو ډاکتر انواوکمپودرانوموضوع چه‌په‌خپل سر په ولایتو کښی د ډاکتر په نا مه کار کوی تربحث لاندی ونیول شوه .

دفواید عا مه‌دچارو جرگه گی چه دوکیل الحاج نادر علی الله داد په مشر ی یـــی غونډه کړی وه دولایتو دفو ع‌سپر کونو په باره کښی دیو شمیر وکیلا نو په پیشنهاد بحث وکړ په نتیجه کښی فیصله وشوه چه دجرگه گی دثور د شپاړ سمی نیټی د چار شنبی دور ځی په غونډه کښی دی دفواید عامی وزیر انجنیر محمد یعقوب لعلی گډون وکړی‌او په دی باره کښی دی د وکیلا نو پوښتنو ته ځوا بونه ووایی .

دثور ۱۲ ــ دولسی جر گی دکر هنی او مالداری دچارو په جرگه گی کښی چه دوکیل کمال الد ین اسحق زی په مشر ی یـــی غونډه کړی وه له غرمی نه پخوا په‌لسو بجو دکرهنی او اوبو لگولو وزیر ښاغلی‌عبدالحکیم گډون وکړ او دورشو گانو او ځنگلونو د ساتلو په باره کښی یی دوکیلا نو پوښتنو ته ځو بو نه وویل .

په دغی جرگه گی کښی دور شو گانو او ځنگلو نو د ساتلو په باره کښی بحـــث دوکیل غلام دستگیر وطنیار د پخوا نـــی پیشنهاد په اثر شوید ی .

په دی باره کښی دکر هنی اومالداری د چارو دجر گه گی فیصله راتلو نکـــی غونډی ته وځنډول شوه .

دملی دفاع دچارو د جرگه گی په غونډه کښی له غر می نه پخوا په یو ولسو بجـو دکر هنی او او بو لگو لو وزیر ښا غلی عبدالحکیم په داسی حال کښی چــه د هغه وزارت د ځنگلو نو او زرغو نو قواو رئیس ښاغلی محمد حسن کشتیار هم حاضر وگډون وکړ او د زرغونو قواو دافرادو او د کرهنی دپرسونل په باره کښی یی دوکیلا نوپوښتنو ته ځوابو نه وویل او دجر گه گی یو لـړ لیکل شو ی پوښتنی یی د ځوابـو لـو د برابرولو له پاره له ځانو سره‌واخیستلی د دغی غونډی ریاست وکیل محمدجنیدعلیز وی

ولسی جرگه

په غاړه در لود .

د داخله او محلی اداری دچاروجرگۀگی چه دوکیل باز محمد زرمتی په مشر ی یی غونډه کړی وه له غر می نه مخکښی یوولس نیمو بجو دکر هنی او ابو لگو لو وزیر ښاغلی عبدالحکیم دهغه وزار ت دوترنر ی رئیس ښا غلی محمد اسلم خا موش او د تحقیق او ترویج لو ی مدیر ښا غلی غفران گډون وکړ او د غوښی دلږ وا لی اود هغی دنر خ دجگوالی په باره کښی یی دجر گه گی دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه وویل او دجرگه گی دغړ یو لیکل شوی پو ښتنی یی دځوابونو دبرابرولو له پاره له ځانو سره واخیستلی.

همدغه راز ددغی جرگه گی له غر می نه وروسته غونډه کښی دسردی دبند دابولگولو دپروژی دریاست مرستیا ل ښاغلی غلام محمد بابر ی دزرملی دمتا خان د کلی دیو شمیر خلکو د عریضو په اثر گډون وکړ او په دی باره کښی یی دجر گه گی دغړ یو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل .

دشکایتو د اور یدلو د جرگه گی په غونډه کښی په یو شمیر را رسید لوعریضو غور وشو او په دی باره کښی دجرگه‌گی فیصلی مربوطو مرا جعو ته راجع کړی‌شوی.

همدغه راز ددغی جرگه گی د پا مـیر دسینما دټیکه دارسید جا ن دعر ض په‌باره کښی تصمیم ونیو چه دجر گه گی دچارشنبی دورځی دثوردشپاړسمی نیټی په‌غونډه کښی دی دمالیی دوزار ت دتقا عد رئیس گډو ن وکړی او د وکیلا نو یو پوښتنو تـه دی ځوابو نه ووایی .

دغه غونډه دوکیل سید امیر هاشمی پـه مشری شوی وه .

د روغتیا دچارو دجرگه گی په غونډه‌کښی چه دوکیل الحاج غلام ربانی شملز ی پـه مشری شوی وه دهـغو ډاکـتر انـو او کمپوډرانو په موضو ع چه په ولایتو کښی دډاکترانو په نامه کار کو ی بحث وشو .

دانکشا فی پلان دچا رو دجرگه گی پـه غونډه کښی دوکیل الحاج عبدالرشید صا فی په دی باره کښی چه دپکتیا ولایت دی در ی ولایتو نه شی د هغه ولایت دوکیلا نو پـه پیشنهاد بحث دوام وکړ .

دتقنین او عدلی چارو دجر گه گی پـه غونډه کښی دوکیل عبدالرو ف بینوا پـه مشر ی دقاچا ق دبندولو د قانون په پرو ژه دیوه کل په صور ت وروستی‌را یی‌واخیستلی شوی او دغه پروژه چه له ځینو لازموتعدیلاتو سره دجر گه گی دغړیو درایو په اکثریت تصویب شوه دعمو می مجلس دزیا ت غور له پاره دارالانشاء ته وسپار ل شوه .

ورپسی په دی غونډه کښی در شو ت د منع کیدلو د قانون په پروژه بحث وشو او وروسته له هغه چه دغه پروژه له او ل ځخه ترپایه پور ی ولوستل شوه او یوه یوه‌نسخه یی دجرگه گی غړیو ته وویشل شوه‌تصمیم ونیو ل شو چه دجر گه گی غړی دی په راتلونکی غونډه کښی دقانون ددغی پروژی په باره کښی خپلی نظر یی وړاندی‌کړی .

دمالی او بودجی دچارو له غر می نه مخ کښی غونډه کښی چه دوکیل محمد عـمر اندخو یی په مشر ی جوړه شـوی وه د مخابرا تو وزیر انجنیر محمد عظیم گرا ن گډون کړی و او د هوا یی پوستی په باره کښی یی دجر گه گی دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه وویل همدغه راز ددغی جرگه گی له غر می نه وروسته غونډه کښی دمخابراتو دوزیر دمعلو ماتو په اسا س د هوا یـی پوستی په موضو ع بحث‌وشو او په نتیجه کښی په دی باره کښی دحکو مت پیشنهاد دجرگه گی دغړ یو له خوا تایید شو .

دثور ۱٦ ـ دولسی جر گی دفواید عامی دچارو جرگه گی په داسی حال کی چـه دولسی جرگی رئیس پو هنوا ل دکتورمحمد عمر وردك هم حاضر و دفواید عا می وزیر انجنیر محمد یعقوب لعلی او دکار دقواوولوی قو ماندان ډگروال خواز ك گډون وکړ او دفرعی سړ کونو داصلاح کولو د سختولارو او پلو نو د جوړولو په باب یی دجرگه گی دیو شمیر غړ یو پوښتنو ته ځواب وو ایه او یو شمیر لیکلی پوښتنی یی دځواب لپاره دځان سره یوړ لی .

دډیپلو م انجنیر غلام محمد فر هاد پـه مشر ی دکر نی او مالدار ی د چارو پـه جرگه گی کی فیصله وشوه چه دجر گه گی ځنی غړی دی دبرښنا فابر یکی چه د ملی دغتهو او پوره پانگو له جملی ځخه گڼـلی

کیږی اوله ډیری مودی څخه بیکاره اوعاطل پاتی دی له نژدی څخه وګوری او خپلی نظر یی دی جرګه ګی ته وسپاری .

دوکیل حاجی غلام ربانی شملزایی په مشری ی دروغتیا دچارو په جرګه ګی کی د هیواد په دننه کی د دواوود اخیستلو پــر موضوع باندی چه د دواوو دډیپو د لوی ریاست په واسطه اخیستلی کیږی بحث او خبری وشوی او په نتیجه کی فیصله وشوه چه د دواوو د ډیپو لوی رئیس دی دڅور دمیاشتی د نولسمی نیټی د شنبی دورځی د جرګه ګی ته راشی او دجرګه ګی دغړیو پوښتنو ته دی توضیحات ورکړی .

دوکیل سید امیر هاشمین په مشری ی د شکایتو د اوریدلو په جرګه ګی کی دپامیر دسینما دیوه تن ټیکه دارد عرض پرموضوع باندی بحث‌وشو .

دغو می څخه پخوا د مالیی دوزارت د تقاعد رئیس ښاغلی عبدالصمد خا لقــی په دغی جرګه ګی کی ګډون وکړاودجرګه‌ګی د غړیو پوښتنو ته یی ځواب وواییه ا و یوشمیر لیکلی پوښتنی یی دځواب‌دبرابرولو دپاره د خان سره یوړ لی .

دمالی او بودجی د چارو جرګه ګـــی دوکیل محمد عمر اند خو یی په مشری ی د کاناډاییی ددووالو تکو داخیستلو پرموضوع باندی بحث‌وکړ .

ددغو الوتکو د اخیستلو موافقت لیک‌دملکی هوایی ریاست او کاناډایی مقا ما تو ترمنځ پخوا لاسلیک شوی و . جرګه ګی د یو لــړ خبرو څخه وروسته خپل قرار صادر اولویی غونډی ته‌یی دزیات غورلپاره دارالانشاء ته وســپاره .

دڅور ۱۸ — دولسی جرګی د داخله چارو جرګه ګی دجرګه ګی درئیس دنا یب وکیل عبدالوهاب احمد زی په مشری ی دهیواد په ولایتو کی د داخله وزارت د مربو طو علاقه دارانو دجوړیدو په موضو ع بحـــث او خبر ی وکړی او په دی باره کښی نهایی فیصلی راتلو نکی غونډی ته وځنډول‌شوی.

دشکایتو داوریدلو جر ګه ګی په یوشمیر را رسید لــــو عــریضو غــور و شو او د جرګه‌ګی فیصلی مر بـو طـو ځانګو تـــه صادری شولی ددغه جر ګی ر یاست‌الحاج وکیل امان الله ا حمد ز ی پـــه غاړه‌درلود.

دکابل دښار په پس کوڅو او د هـغـه موضوع دروغتیا د چا رو په جرګه ګی‌کښی تر غور لاندی ونیو ل شوه .

ددغی جر ګه ګی ریاست الحا ج وکیل غلام ربا نی شملزا یی په غاړه در لود .

دڅور ۱۹ — دولسی جرګی در شو ت د سزا دقانون پروژه دتقنین او عدلی چارو په جرګه ګی کښی تر بحث لاندی ونیو ل شوه او دغړیو له خوا په دی باره کښی یو لړ یاد داشتو نه واخیستل شو ل .

ددغی جرګه ګی ریاست عبدالرو ف بینوا په غاړه در لود .

دشکایتو داوریدلو جرګه ګی د وکیل سید امیر هاشمی په مشر ی په یو شمیر عریضو غور وکړ او خپلی نها یی فیصلی یی مربوطو مراجعو ته صادری کړلی .

د داخله چارو په جرګه ګی کښی دیولړ لیکل شو یو پوښتنو په ځواب چه پخوا د اطلاعاتو او کلتور له وزار ت او کا بل ښاروالی څخه‌شوی وی بحث وشو او په دی باره کښی تصمیمو نه ونیو ل شو ل .

ددغی جرګه ګی ریاست د رئیس نایب وکیل عبدالو ها ب نور زایی په غاړه درلود.

دتجار ت دچارو په جرګه ګی کښی دوکیل عبدالقدوس مومند په ریاست په مربوطـــو موضوع ګانو غو ر وشو او قطعی فیصلی راتلونکی غونډی ته وځنډول شوه .

دروغتیا دچارو دجرګه ګی دوکیل الحاج غلام ربانی شملزی په مشر ی د ۱٤٥او٤٦ کلو د دواګانو داخیستلو په موضو ع بحث وکــــړ .

دروغتیا دوزار ت د دواګانو د ډیپو رئیس دکتور میر سلام الدین ویس له غر می نه پخوا د جرګه ګی په غونډه کښی ګډو ن وکړ او په دی باره کښی یی دجر ګه ګی دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه وویل .

دملی دفاع دچارو دجرګه ګی دوکیـــــل عبدالبصیر نور زا یی په مشر ی‌په‌مربوطو موضوعګانو غور وکړ .

دکابل دبرښنا د شبکی دپراختیا دترو ن موضوع دمالی او بودجی دچارو په جرګه‌ګی کښی بحث وشو او له یولړ خبرو نهووروسته فیصله وشوه چه دچار شنبی په ور ځ‌دڅور

په درویشتمه نیته دی دکانو او صنا یعو وزیر ښاغلی امان الله منصور ی گډون وکړی او دجرگه گی دغړیو پوښتنو ته دی ځوابونه ووایی .

همدغه راز ددغی جرگه گی له غر می نه وروسته غونډه کښی دکابل داوبو رسولو دشبکی په موضوع بحث وشو او داسی فیصله وشوه چه دڅور د درویشتمی ور ځی له غرمی نه وروسته غونډه کښی دی سر پرست ښار وال محمد کبیر نو رستانی د جر گه گی په غونډه کی گډون وکړی او په دی باره کی دی توضیحات ورکړی .

دڅور ۲۰ – داولسی جرگی دبودجی اومالی چارو جرگه گی فیصله وکړه چه د ښار جوړ ولو او کور جوړ ولو رئیس ښاغلی محمد سرور عمر دی دڅور په ۲۳ نیټه دجرگه گی دچار شنبی په غونډه کښی گډو ن وکړی او د کابل ښار د چښنگ د او بودشبکی په باب دی دجر گه گی دغړ وپو ښتنو ته ځواب ووایی .

دغونډی ریاست دنائب رئیس وکیل محمد اسلم شریفی په غاړه وو .

دڅور ۲۱ – دولسی جرگی عمومی غونډه دمشی جرگی رئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردك په مشر ی شوی وه په دی غونډه کښی هغه پیشنهاد چه دلو مړی حق یی د ر لو د د و لسی جر گی د منشی وکیل سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شو او فیصله وشوه چه تر تو لو لومړی دی دغه پیشنهاد تر بحث او غور لاندی و نیول شی .

په دغه پیشنهاد کښی ویل شو ی دی چه دکابل ، تور خم ، کند هار ، سپین بولد ك دلویولارو په گډون دختیځو ولا یتو دفر عی سړ کونو د سا تنی او څارنی له پاره دجهانی بانك دپنځو ملیو نو ډالره دپورد تړون په باره کښی دی ژرتر ژره وروستنی فیصله وشی .

دغه تړون پخوا دمالی اوبودجی اوبین المللی روابطو په جرگه گیو کښی مطالعه شو ی وو او دزیا ت غور له پاره مجلس ته سپارل شوی وو اووروسته له هغه چه یو شمیر وکیلانو په دی باره کښی نظریی څرگند ی کړی په دی با ب ډیربحث اوفیصله راتلونکی غونډی ته و ځنډو ل شو ل .

دڅور ۲۲ – دولسی جر گی عمو می غونډه چه تر غر می دمخه دمشی جر گی درئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردك په مشری جوړه شوی وه دنړی دبانك د پنځه ملیونو امریکا یی ډالرو دپور موضو ع چه دهیواد دلو یو لارو دساتلو دپاره دپنځو سو کالو په موده غوښتل شوی وه سر دنو ی څخه تربحث لاندی ونیول شوه ووروسته له هغه چه په دغه موضو ع بلندی نظر یی څرگند ی شوی نو مړی قرضه دوکیلا نو له خوا تایید او تصویب شوه .

دڅور ۲۳ – دولسی جر گی د ما لی او بودجی دچارو د جرگه گی د پخوا نی تصمیم سر ه سم دکانو او صنا یعو وزیر ښا غلی امان الله منصور ی او د افغانستا ن دبرېښنا موسسی رئیس ښاغلی حمیدالله حمید له غرمی نه مخکښی په لسو بجو د ما لی او بود جی دجر گه گی په غونډه کښی گډون وکړ ، دالما ن دانشتا لت له کر یډ ت څخه د څلور نیم ملیو نو مار کو دپور د تړو ن په باره کښی یی چه له هغو څخه دکابل دبرېښنا دشبکی دپرا ختیا له پاره کار وڅخه اخیستل کیږی دجرگه گی دغړ یو پو ښتنو ته ځوا بو نه وویل .

وروسته له هغه چه ښا غلی امان الله منصور ی دجر گه گی غونډی ته لاړ دجرگه گی دغړ یو له خوا فیصله وشوه چه دکانو او صنایعو له وزار ت څخه دی په دی باره کښی لیکلی شوی پوښتنی وشی .

همدغه راز ددغی جرگه گی له غر می نه وروسته غونډه کښی دښار جوړ ولو اوکور جوړولو عمو می رئیس ښا غلی محمد سرور عمر په داسی حا ل کښی چه دهغه ریا ست د اوبو رسولو لو ی مدیر هم ورسره ملگر ی و دکابل له سر پرست ښاروا ل ښا غلی محمد کبیر نور ستا نی او دکابل ښاروالی دریاست د اوبو لگو لو له مدیر سره گډون وکړ او دکابل دښار د اوبو رسو لو دشبکی دپراختیا په باره کښی یی چه په هغی کښی د الما ن دانشتا لت دشپږ ملیو نو او څلور لکو مار کو څخه کار اخیستل کیږی

یو پر بل پسې د جرګه‌ګی دغړیوپوښتنو ته ځوابونه وویل او دجرګه ګی یولړلیکل شوی پوښتنې یې د ځوابونو دبرابرولو له پاره ځانو سره واخیستلې دتجارت دڅار رو جرګه‌ګی چه دوکیل عبدالقدوس مومند په مشرۍ یې غونډه کړې وه دحاجیانو دوړلو راولو دچارو داصولنامې دپنځـــه ګونو موضوعګانو په باره کښې بحث وشوپه نتیجه کښې تصمیم و نیــول شو چــه دترانسپورت عمومی رئیس دې دجرګه‌ګی دڅار شنبې دورځې غونډې ته حاضر شي اودوکیلانو پوښتنو ته‌دې ځوابونه ورا یې .

د داخله او محلي اداري دچارو دجرګه‌ګی له غړو مې نه یوځوا غونډه کښې دار ګو ن د لوړیې ولسوالۍ دبازار د دکاندارانو دعریضې په موضوع چه د دوی عریضه دار ګو ن د و کیل ښاغلی وزیر محمد ځدران له‌خوا هم تایید شوې ده چه دښاهي کرایې لـــه محصول او صفایي او په دکانو با ندې دپیسو له اینبود لو څخه یې شکا یـــت کړی دی بحث وشو او په دې باره کښې د جرګه ګی تصمیم داخله وزارت ته واستول شو .

ددغې جرګه ګی له غړو مې نه وروســته غونډه کښې سینماګانو او هوټلو نو تـــه دخلکو په محلي جا مو کښې ننو تلو دمنعې کیدو په باره کښې داطلاعاتو او کلتور او د مالیې دوزارتو په ځوابونو بحث و شو ا و دجرګه ګی فیصله چه درا یو په‌اتفاق‌شوې‌ده مربوطو مرا جعو ته ابلاغ شوه ددغې‌غونډې ریاست وکیل با زمحمد زرمتی په غاړه‌درلود.

دکر هنې او مالدار ی دچا رو جرګه ګی چه دوکیل کمال الد ین اسحق زی په‌مشرۍ یې غو نډه کړې وه دور شو ګا نو په‌موضوع چه دوکیل غلام دستګیر وطنیار په پیشنهاد جرګه ګی ته وړ اند ې شوی وه بحث وکړ اوله یولړ خبرو نه وروسته دموضوع‌سوابق له داخله ، کر هنې او او بو لګو لو له‌وزارتو څخه دجر ګه ګی دغوښ او وروستې فیصلې له پاره رسما وغوښتل شو ل .

دروغتیا دچارو دجرګه ګی پـــه غو نډې کښې د ٤٦ کالو ددواګانو د بیرو د لـــو موضوع تر بحث لاندې ونیو له په نتیجه کې تصمیم ونیو ل شو چه په دې باره کښې دې یو لړ لیکل شو ی پوښتنې د دواګانو ددپو عمومی ریاست ته وسپار لې شي. دغه غونډه دالحاج و کیل غلام ر بـــا نــی شملزا یی په مشر ۍ شوې وه .

دقو هنګی چارو جرګه ګی چه دالحا ج وکیل عبدالحسین مقصودي په مشر ۍ یې غونډه کړې وه دګمیځ دجر ید ې د شکا یت په باره کښې چه جرګه ګی ته رسید لې و بحث او خبر ې وشو ې او ور پسې دیو شمیر نورو موضو ع ګانو په باره کښې چه دجرګه ګی په اجندا کښې شا ملې وې بحث وشو .

دملي‌دفا ع دچا رو جرګه ګی دتیرو کلو دمعتذرا تو دسند ونو د تصفیې دسندو نو او بقیاو مجلوبینو په باره کښې‌خبرې‌وکړې په نتیجه کښې تصمیم ونیو ل شو چه د جرګه ګی دلور د ٢٦ نیټې د شنبه دورځې په غونډه کښې دې دملي دفا ع د وزار ت دتشکیلا تو رئیس ګډون وکړي او په دې‌باره کښې دې توضیحا ت ورکړي دغه غونډه د وکیل محمد جنید علیز ی په مشر ۍ شو ې وه .

دفواید عامې او مواصلا تو دچارو جرګه ګی کښې چه الحاج وکیل نادر علي الله‌داد په مشر ی یې غونډه کړې وه‌دسلطان محمود ټیکه دار په عریضه چه دتعمیرا تی شر کت درئیس ښاغلی غـــلام محمد له لا سه یـــې کړیده او جرګه ګی ته رسیدلې ده فیصله وشوه چه راتلو نکې غونډې ته دې دتعمیراتي شرکت رئیس حاضر شي او په دې موضوع کښې دې توضیحا ت ورکړي .

دتقنین او عدلی چارو په جرګه ګی کښې درشوت دقانون مسوده تربحث لاندې‌ونیول شوه او ځینې یاد داشتو نه چه په دې باره کښې دجرګه ګی دغړ یو له خوا اخیستل شوي و غونډې ته‌ولوستل شو ل او له بحث نه وروسته دغه موضوع را تلو نکو غونډو ته وځنډول شوه ددغې غونډې ریاست وکیل عبدالرو ف بینوا په غاړه در لود .

دشکایتو داورید لو د جر ګه‌ګی په غونډه کښې چه دوکیل سید امیر هاشمي په‌مشرۍ یې‌غونډه کړې وه دخلکوپه‌یوشمیرعریضوغور وشو په نتیجه کښې مربوطو مرا جعو ته‌لازم هدایتو نه صادر شو ل .

ولسي جرگه

دثور ۲۵ - دولسي جرگي د داخله چارو په جرگه گۍ کښې چه دجرگه گۍ د رئیس دنایب وکیل عبدالو ها ب نور زا یې په مشر ی ې یې غونډه کړې وه په ولسي جرگه کښې دارگو ن دوکیل ښاغلي وزیر محمد د پیشنهاد په اثر دارگو ن دښار دیو شمیر دکاندارانو دعریضو په موضو ع غوروشو.

علاوه پردې د یوې عریضې په باره کښې چه داستالف دخوا چه حسن د ملکۍ په باره کښې جرگه گۍ ته رسید لی ده‌نها یې بحث وشو او په نتیجه کښې فیصله‌وشوه‌چه‌دواړې موضو عگانې دې دولسي جرگي دداراالانشاء له لارې دا خله وزارت ته واستو لې شي.

دشکایتو اورید لو جرگه گۍ چه دجرگه گۍ درئیس دنایب الحاج‌وکیل‌امان‌الله‌احمدزی په مشر ی ې یې غونډه کړې وه دیو شمیر مرا جعینو په عریضو یې بحث وکړ اومربوطو مراجعو ته یې لازم هدایتو نه صادر کړل.

دفواید عا مې او مواصلا تو دچار و په جرگه گۍ کښې دښار ی سړکونو په با ب خبر ی وشو ی او په نتیجه کې داسې‌فیصله وشوه چه دکابل سر پرست ښاروا ل ښاغلي محمد کبیر نورستا نی دی دثور په ۲۶ ورځ جرگه گۍ ته حاضر شي او دجر گه گۍ د غړیو پوښتنو ته دې ځوا بونه ووایي . ددغې جرگه گۍ ریاست الحا ج وکیل نادر علي الله داد په غاړه در لود .

دتجار ت دچارو جرگه چه د وکـــیل عبدالقدوس مو مند په مشرۍ یې غونډه‌کړې وه دما لونو دانحصار په باره کښې بحث وشو او په دې باره کښې نهایي فیصـــله راتلو نکې غونډې ته وځنډول شوه .

دثور ۲۶ - دولسي جر گی دما لـــي او بودجې دچارو جرگه گۍ دخورا کې شیانو دحمل ونقل له پاره د دوه نیم ملیو نـــو پاکستا نی کلدار و دترون دموافقه لیك په موضو ع چه پخوا د افغانستا ن اودامریکې دمتحدو ایا لتو دحکو متو تر منځ لاسلیك شوید ی بیا بحث وشو .

له‌غوراو بحث نه‌وروسته دجرگه گۍ غړ یو فیصله وکړه چه دجرگه گۍ دراتلو نکـــې چارشنبې دورځې په غونډه کښې‌دې‌دافغانستان دخوراکي شیانو او عامه اړتیا و رئیس‌ښاغلی دوست محمد فضل گډون وکړی او په دې باره کښې دې دجرگه گۍ دغړ یو پوښتنوته ځوابو نه ووایي ددغې غونډې ریا ســـت دجرگه گۍ د رئیس نائب وکیل محمد اسلم شریفي په غاړه در لود .

دبین المللی روابطو په جرگه گۍ کښې دوکیل محمد اکبر سرور ی په مشر ی ې د اټومې وسلو دنه خپرید و دموا فقه لیـــك په باب چه د افغانستا ن په گډون زیا ت شمیر هیوادو لاسلیك کړید ی بحث وشو او جرگه گۍ له بحث او غور نه وروسته‌په دې باره کښې خپله فیصله صادره کړه او دعمو می مجلس دغور له پاره یې داراالانشاء ته وسپار له د صنعتي انکشا ف با نك د قانون پروژه دتقنین او عد لی چـــارو پـــه جرگه گۍ کښې تر بحث لاندې و نیو ل‌شوه وروسته له هغه چه ددغه قانون مسوده په غونډه‌کښې‌ولوستل‌شوه دجرگه‌گۍ‌غړیو تصمیم ونیوچه د ډیرغورواوڅیړ‌نې له پاره دنوموړې قانون پروژه د تقنین او عد لی چا ر و په جرگه گۍ غړ یو ته وویشي ددغې غونډې ریاست وکیل عبدالرو ف بینوا په‌غاړه‌درلود.

د ملي دفاع دچارو په جرگه گۍ کښــــې دوکیل محمد جنید علیزوی‌په مشرۍ‌دپخوانیو کلو د مجلو بینو د سندو نو د تصفیې‌په‌باره کښې بحث و شو .

دملي دفا ع دوزار ت د تشکیلاتو رئیس تور ن جنرا ل عبدالغنی له غر مې نه‌مخکښې په لسو بجو د هغه وزار ت داکما لاتو دلوی مدیر ښاغلي غلام عمر په ملگرتیا دجرگه‌گۍ په غونډه کښې گډون وکړ او په دې باره کښې یې دجرگه گۍ دغړ یو پوښتنو تـــه ځوابو نه ووېل او دجر گه گۍ دغړ یـــو یو شمیر لیکل شو ی پوښتنې یې دځوابونو دبرابرو لو له پاره له ځانو سره‌واخیستلې.

همدغه راز په دغې غونډه کښې فیصله وشوه چه د داخله وزار ت د احصا ییې‌رئیس ښاغلي فقیر دیوه گلی دې دراتلو نکـــې چار شنبې په ورځ جرگه گۍ ته حاضر شي او د مجلو بینو د سند ونو په باره کښـــې دې دجرگه گۍ ته توضیحا ت ورکړی .

دانکشافي پلان دچارو په جرگه‌گۍ کښې پـــه د ی بـــا ر ه کښې چـــه د پکتیا ولایت دې په دریو ولایتو وویشل شي

دهغه ولایت دیو شمیر وکیلانو په پیشنهاد غور وشو .

په‌نتیجه کښی فیصله وشوه چه‌دچار شنبی دورځی په غونډه کښی دی داخله‌وزیرانجنیر محمد بشیر لودین ګډون وکړی او په دی باره کښی دی دوکیلا نو پوښتنو ته‌ځوابونه ووا یی .

ددا خلی او محلی اداری د چاروجرګه‌ګی دیوشمیر وکیلانو په پیشنهاد بحث وکړ او په نتیجه کښی‌درایو په اتفا ق فیصلـــه وشوه چه د ژاندار م اوپو لیسو عمو مـــی قو ماندا ن ډګروا ل عبدالحکیم کتوا زی او دداخله وزارت د پلټنی او ا حصا یی‌رئیسان دی دجر ګه ګی په راتلو نکی غونډه کښی ګډون وکړی او دوکیلا نو پو ښتنو ته دی ځوابو نه ووا یی .

دشکایتو د اوریډ لو جر ګه ګی د وکیل سید امیر هاشمی په مشر ی په یو شمیر رسید لو عریضو غور وکړ او لازم هدایتونه یی مربوطو ځانګو ته صادر کړل .

دثقافتی او فرهنګی چارو په جرګه ګی کښی دوکیل عبدالحسین مقصودی په مشری فیصله وشوه له دی کبله چه دو لسی‌جرګی خبرونه په دی وختو کښی په مکمل ډو ل په راډیو افغانستان کښی نه خپر یږی نو د باختر آژانس رئیس ښا غلی عبدالحمیدمبارز او دراډیو افغانستان نشرا تی آمر ښاغلی غلام حضر ت کوشان دی دجرګه ګی دچار شنبی دور ځی په جرګه ګی کښی ګډو ن وکړی او په دی باره کښی دی دوکـــیلانو پوښتنو ته ځوابو نه ووا یی .

دتجارت دچاروپه جرګه‌ګی‌کښی‌دیو شمیر غالی پلو رونکو په عریضو غور وشو او تصمیمو نه ونیو ل شو ل .

دفواید عامی دچارو جرګه ګی دو کیل الحاج نادر علی الله داد په مشر ی‌دکابل دښار دفر عی سړ کونو په مو ضو ع‌بحث وکړ .

دکابل سر پرست ښاروا ل ښا غلی‌محمد کبیر نوړستا نی دجرګه ګی په غونډه کښی ګډون ګړی و او په دی‌باره‌کښی‌یی‌دجرګه‌ګی دیو شمیر غړ یو پو ښتنو ته ځوا بو نه‌وویل او یو شمیر لیکل شو ی پو ښتنی یی د ځوابونو دبرابر و لو له پاره له ځانو سره واخیستلی .

دکرهنی او مالداری دچارو جرګه ګی د هیواد په ټولو سیمو کښی دور شو ګانو په موضو ع خپل بحث ته دوام ورکړ ددغـــی جرګه ګی ریاست وکیل کما الد ین اسحق زی په غاړه درلود .

دثور ۲۷ ــ دولسی‌جرګی په غونډه کښی چه دهغی دلو مړی نائب وکیل عبدالا حد کرزی په مشر ی شو ی وه په اجنداکښی په یو شمیر داخلو مو ضو ع ګا نو بحث او خبر ی وشوی .

وروسته له هغه چه‌د مجلس اجندادولسی جرګی دمنشی وکیل سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شوه دکتواز دکو چیانو دوکیل ښاغلی عبدالرزاق په مربوطه مو ضوع چه‌په تیروغونډو کښی‌هم بحث وربانددی شو ی و دولسی جرګی د پخوانی فیصلی او تصمیم په اساس پښ بحث وشو په نتیجه کښی له یولړ بحث او خبرو نه وروسته په دی باره کښی دوکیلا نو له خوا تصمیمو نه ونیو ل شو ل .

له‌غرمی نه پخوا غونډه کښی د دارالانشاء دپیشنهاد او د داخلی وظایفو دلو مړ ی‌مادی په اسا س دولسی جر ګی د دریارلسمی‌دوری د انتخابا تی شکایتو د اور ید لو دکمیسیون دغړ یو د ټا کلو په باره کښی خبری‌وشوی وروسته له هغه چه یو شمیر و کـــیلا نو په دی باره کښی خپلی نظر یی‌څر ګند ی کړ لی د نو مړ‌ی کمیسیو نغړی د رایو په اکثریت په دی ډول وټاکل شو ل .

داخچی وکیل ښاغلی عبدالرشید صافی، دجوز جان له ولایت څخه د حضر ت اما م وکیل ښاغلی عبدالرحمن نیکزاد، د کندز له ولایت څخه دلغمان د قرغه یی وکیل ښاغلی شمس ا لحق ، د لغمان له ولا یت څخـه د لوګر داز رو وکیل ښاغلی لعل‌ګل، دلوګر له ولایت څخه دخاص کنړ وکیل ښا غلـــی عبدالجلیل ملنګ ، دکنړ ونو له ولا یـــت څخه دپروا ن دبګرام وکیل ښاغلی عنا یت الله ابلاغ د پروان ولایت څخه دارغنداب وکیل ښاغلی غـــلام نقشبند ، دزا بل لـــه ولایت څخه داندرا ب وکیل ښا غلی‌عبدالقیوم دبغلان له ولایت څخه دجر م وکیل ښا غلی

ولسی جرگه

محمد ها شم واسو خت ، دبدخشان‌له‌ولایت شخه د کوهدا من وکیل ښا غلی سید علی احمد ، دکابل له ولایت شخه دغور ماچ‌وکیل ښاغلی محمد الد ین ، د بادغیس له ولایت شخه دبامیانو له‌ولایت شخه دسید آباد وکیل ښاغلی سید عبدالله ، دوردگو له و لا یت شخه دپښتون زرغون وکیل ښاغلی محمدنجار مسکین‌یار ، د فار یاب‌له‌ولایت‌شخه‌دگرمسیر وکیل ښاغلی حاجی محمد ، دهلمند له‌ولایت شخه دتگا ب وکیل ښاغلی اسد الله ،دکاپیسا له ولایت شخه دځاځی میدان وکیل ښا غلی میرزا جان ، دپکتیا له ولایت شخه دجو ین وکیل ښاغلی محمد غوث اسحق زی ،دنیمروز له‌ولایت شخه دشورتپی وکیل ښاغلی قا ری عبدالله ، دبلخ له ولا یت‌شخه دتو لك وکیل ښاغلی سید محمد رفیق نادم ، د غور له ولایت شخه دشورا بك وکیل ښاغلی دوست محمد ، دکند هار له ولا یت‌شخه د مومنددری وکیل ښاغلی سعدالله کما لی ، دننگرهار له ولایت شخه دشینوارو وکیل ښاغلی‌امان‌الله شینواری ، دفراه له ولایت شخه دمالستان وکیل ښاغلی سید شاه موسی رضو ی ، د غزنی‌له‌ولایت شخه دگزاب و کیل ښا غلی محمد اکبر حنفی ، داروز گان له ولایت‌شخه دخلم وکیل ښا غلی شجا ع الدین شریفی، دسمنگانو له ولایت شخه دچاه آب‌وکیل‌ښاغلی محمد علم فیض زاد دغی غونډی له غر می نه وروسته ترشلور وبجو پور ی دوام‌درلود.

دثور ۲۹ — دولسی جر گی په عمو می غونډه کی چه دنو موړی جر گی د لو مړ ی نائب وکیل عبدالا حد کر زی په ریاست‌شوی وه دشکایا تو د اورید لو دجر گه گی د وظایفو پرلایحه باندی تربحث او خبرو نه وروسته ددغی لایحی لومړی ماده دو لسی جرگی دمنشی وکیل سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شوه چه یو شمیر وکیلا نوبحث او خبر ی وربانده وکړی .

همدغه رنگه تر غر می وروسته غو نډه‌کی دهرات دکرخ وکیل ښاغلی حاجی‌شاه عا لم طاهر ی دهرا ت دولایت له خوا دشکایا تو داو ریدلو د جرگه‌گی دغړی‌په حیث و ټاکل شـــو .

دثور ۳۰ — دولسی جر گی د فر هنگی چارو په جر گه گی کښی د وکیل الحاج عبدالحسین مقصودی په مشر ی د ولسی جرگی د خبرونو د خپریدو په مو ضو ع‌بحث وکړ او د باختر آژانس رئیس ښا غلی عبدالحمید مبارز او د راډیو افغانستا ن نشرا تی امر ښا غلی غلام حضر ت‌کوشان له غر می نه پخوا په لسو بجو دجر گه‌گی په غونډه کښی گډون وکړ او دو لسی‌جرگی دځینو خبرو نو د نه خپر ید لو په باره‌کښی یی دجر گه گی دغړ یو پوښتنو ته‌ځوا بو نه وویل او ددغی جر گه گی او ځینو نو رو جرگه‌گویو لیکل شوی پو ښتنی یی چه د مو ضوع‌دار تباط‌په‌لحاظ دفرهنگی‌چاروجرگه‌گی ته رسید لی و ی د ځواب د برابرو لو له پاره له ځانو سره واخیستلی .

دبین المللی روابطو دچارو په جر گه گی کښی دحکو مت په کړ نلار او پا لیسی بحث وشو وروسته له همه جرگه گی خپله نهایی فیصله راتلو نکی غونډی ته وځنډوله .

دبو دجی او ما لی چارو په جرگه گی‌کښی دجرگه گی درئیس د نایب وکیل محمداسلم شریفی په مشر ی د دوه نیم ملیو ن‌پاکستانی کلدارو د پور په مو ضوع بحث و شو ، د افغا نستان د خوراکی موادو او عا مه‌اړتیاو د موسسی رئیس ښا غلی دوست محمدفضل دورځی په لسو بجو جرگه‌گی ته حا ضر شو او دنو موړی تړون په باره کښی یی چه دخورا کی شیبا نو د حمل ونقل دلگښت له پاره اخیستل شو ی او تړون یی پخوا دافغانستا ن او د امریکی د متحد وایا لتو دحکو متو تر منځ لیك شویدی دجرگه گی دغړ و پوښتنو ته ځوابو نه وویل ورو سته له همه جرگه گی یولړ پوښتنی تر تیب او همغی موسسی ته یی واستو لی .

دشکایتو د اور ید لو جرگه گی دو کیل سید امیر هاشمی په مشر ی په یو شمیر عریضو غور وکړ هر کله چه دعر یضو موضو ع گانو ډیر بحث ته ضرور ت‌در لود له‌همدی کبله دهغو په‌باره‌کښی‌بحث‌او قا طعه فیصله دجرگه‌گی را تلونکی غونډی‌ته‌وځنډول شوه .

دداخله چارو په جرگه‌گی‌کښی دپخوانی تصمیم په اسا س د داخله چارو د وزار ت

د پلټنې ر ئیس ښاغلی تاج محمد وردك د تدقیق او پلان رئیس ښا غلی‌امیر محمدحسیب او داحصا ئیې ر ئیس ښاغلی فقیر محمـد دیوه گلی په غونډه کښې گډون وکړ او په مربوطو مو ضو عگا نو کښې یې‌دجرگه گۍ دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه وویل اولیکل شوی پوښتنې یې دځوابو د برابرو لو له پاره ځانو سره واخستلې .

دتجارت دچارو په جرگه‌گۍ کښې چه د وکیل الحاج عبدالقد س مو مند په مشر ۍ یې غونډه کړې وه دجر گه گۍ د پخوا نی تصمیم له مخې د عمو می ترانسپور ت‌رئیس ښاغلی شاجان غني احمد زی حاضرشوی و او د مکې معظمې ته افغاني حاجیا نو دامستولو او د دوی دوړلو راوړلو او د دلالانو دلایحې په موضو ع کښې یې دجر گه گۍ دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه وویل او دجر گه‌گۍ یوشمیر لیکل شو ی پوښتنې یې دځوابو دبرابرولو له پاره له ځان سره واخیستلې. همدغه راز د جرگه‌گۍ لــــه غـــر مې نـــه وروسته غونډه کښې دافغانۍ سو دا گر و دصادر ا تي اوواردا‌تي ما لو نوپه موضوع چه په دا خلي‌او خارجي‌موټرو کښې‌حمل‌ونقل کیږ ی بحث وشو .

دفواید عا مې او مواصلاتو د چا رو پــه جرگه گۍ کښې دمخابرا تو د وزارت‌دپوستي پروگرام په موضوع بحث وشو او له یو لړ بحث نه وروسته فیصله وشوه چه دجرگه‌گۍ دنن ورځې په غونډه کښې دی دهغه وزارت دپوست رئیس ښا غلی غـلام محمد سکندر دجرگه گۍ په غونډه کښې گډون وکړی او په دې باره کښې دې دوکیلانو پو ښتنو ته ځوابو نه ووایې .

ددغې جرگه گۍ‌ریاست وکیل حا جي‌نادر علي الله داد په غاړه در لو د .

دکرهنې او مالدارۍ د چارو جر گه گۍ دوکیل کمال الد ین اسحق زی په مشر ۍ دهیواد دعمو مي ورشو گانو په موضو ع‌بحث وکړ او په نتیجه کښې فیصله وشوه چه د جوزاددوهمې نیټې دشنبې‌دورځې په غو نډه کښې دې د داخله وزیر انجنیر محمد بشیر لودین او د کر هنې اواوبولگولو وزیرښاغلی عبدالحکیم گډون وکړی او په دې باره کښې دې توضیحا ت ورکړی .

دتقنین اوعدلي چارو په جرگه گۍ کښې دوکیل عبدالروف بینوا په مشر ۍ‌دصناعتي بانك د انکشا ف د پروژې په مو ضو ع‌بحث وشو .

جرگه گۍ دغه قانون له اولې ما دې څخه تر شپږ مې ما دې پور ی مطا لعه کړ او د نو موړ و مادو په هره‌ماده بحث وشو همدغه راز دعمو مي مجلس دوړمې ورځې په غونډه کښې وکیل حاجي شاه عالم طا هـر ی د شکایتو د اور ید لو دکمیسیو ن دغړ ی په حیث دوکیلا نو د اکثریت له خوا تایید او تصو یب شو . .

دجوزا ۲ ـ دولسي جر گې دشکا یتو د اورید لو په جرگه گۍ کښې دجر گه گۍ درئیس د نایب وکیل الحا ج امـــان الله احمدزی په مشرۍ په یو شمیر عر یضو غور وشو او په نتیجه کښې د څینو عریضو په باره کښې دجر گه گۍ دغړیو فیصلې مر بوطو ځانگو ته صادرې شو ی .

دکانو او صنا یعو د چارو په جر گه گۍ کښې دبر ښنا د څینو فابر یکو د څنډیدلو دښارې شبکې او د ا فـغـا ن و ړ یـو ا و بدلو موسسې دفابر یکې دبیر ته پا تې کیدو په موضو ع غور وشو .

دکانو او صنایعو دوزار ت د صنا یعـو وزیر ښاغلي محمد عار ف مهر له غر مې نه مخ کښې په لسو بجو د جرگه گۍ غونډې ته حاضر شو او د مر بوطو موضوعگا نو په باره کې یې دوکیلانو پوښتنو ته ځوا بونه وویل او یو شمیر لیکل شوې پوښتنې یې دځوابو د برابرولو له پاره له ځان سره واخیستلې .

ددغې غونډې ریاست وکیل دیپلو م‌انجنیر غـلام محمد فرهاد په غاړه در لود .

د داخله او محلي اداري دچارو په‌جرگه‌گۍ کښې دجرگه گۍ د رئیس د نایب و کیل عبدالو ها ب نور زا یې په مشـــــر ۍ د خوشحا ل خا ن مینې دمځکو دویشلو په‌باره کښې چه دکابل په ښاري پـلان کښې‌شامل دې دیو شمیر وکیلانو په پیشنهاد غوروشو په نتیجه کښې له یو لړ بحث او خبرو نه وروسته فیصله وشوه چه دښار جوړ ولـــو او کور جوړ لو عمو مي رئیس ښا غلی‌محمد

سرور عمر دی دجوزا په نیمه ورځ‌دجرگه‌گی غونډی ته حاضر شی او په دی باره کښی دی دجرگه گی دغی یو پوښتنو ته‌ځوابو نه ووایی .

دکرهنی او مالدار ی دچارو جرگه گـی چه دوکیل کما ل الد ین اسحق زی په‌مشری یی غونډه کړی وه وروسته بیا د مــختلط کمیسیو ن د غړ و پر ټا کلو با ند ی‌بحث وکړی د گډ کمیسیون د غړ و د ټا کــلو پیشنهاد د مشرا نو جر گی له خوا دارالانشاء ته رسید لی وو د هغو یوشمیر موضو عا تو په باب چه دولسی جر گی د ۱۲ دور ی له خوا تصویب شوی وی او دمشرانو په جرگه کی دیولړ تعدیلا توسره مخامخ‌شوی‌داساسی قانون مطابق ددواړو مجلسونو له خوا گــډ کمیسیون ا یجاب کوی .

په دغه اسا س سره موضو ع تر غوراو څیړ نی لاندی ونیو ل شوه وروسته بیا زیاترو وکیلانو دځپل نظرو وکیل باندی په‌سری ډول دگډ کمیسیو ن دغړ و دټا کلو دپاره‌په هغه مخصوص صندوق کی ځپل رائی‌واچولی چه دو لسی جرگی په تالار کی‌ایښودل‌شوی‌و

دڕایو اخستلو په نتیجه کی چه تر غر می وروسته واخستل شوی په لاندی ډول دگډی جرگه‌گی غړی و ټاکل شوی دلښکرگاه‌وکیل ښاغلی سید مبین شاه امیر ، دکند هار د ارغنداب وکیل ښاغلی واصفی ، دفراه دبالا بلوك وکیل ښاغلی عبدالغفور فرا هـی د خوست وکیل ښاغلی شیر احمد خوستی ،د غزنی د اندړو وکیل ښاغلی یار محمددلیلی، دهرا ت دمرکز وکیل ښاغلی سید رسو ل فکور د لوگرد ازرو وکیل ښاغلی لعل گــل فریاد ، دلغمان دمر کز وکیل ښا غلـــی عبدالکریم عمر خیل ، دکابل دښار دلومړی حوزی وکیل ښا غلی محمد اسحق عشما ن ، دبدخشان دجرم وکیل ښاغلی محمد ها شم واسو خت دی .

دجوزا ۷ – دولسی جرگی د تقنین‌اوعدلی چارو د جرگه گی په غونډه کښی دجرگه‌گی دیاد داشتو نو او دصنعتی انکشا ف دبانك دقانون په باب د مالیی وزیر دکتور محمدامان دتوضیحا تو په باره کښی بحث وشو .

د جوزا ۹ – دولسی‌جرگی د تقنین ا و عد لی چارو په جرگه گی کښی د اسا سی قانون دارزښتو نو په ړنا کښی دصــنعتی انکشا ف دبانك د موضو ع دقا نو ندموضوع په با ب څیړنه وشوه او ددغه قانون په باره کښی دجرگی‌گی د غړ و له خوا خبری ا و بحث وشو .

دثقافتی چارو په جرگه‌گی کښی په یو لړ موضو عگانو باندی خبر ی وشوی .

دکرنی او مالداری دچارود جرگه گی په غونډه کښی دکند هار دهوایی میدان دځمکو داو بو دکموا لی په با ب دارغستان دوکیل ښاغلی محمد ا سحق د پیشنهاد په‌شاوخوا کی خبر ی وشو ی .

دملی دفاع دچارو په جرگه گی کښـــی د داخله وزار ت د احصا ییی رئیس ښا غلی فقیر محمد دیوه گلی او دهغه وزار ت دپلان رئیس ښاغلی ا میر محمد حسیب‌گډون‌وکړاو دبندیا نو دتیرو وختو نود اسناد ودتصفیی او قانو نی مراحلو په با ب د تصفیــی او قانو نی مراحلو په با ب یی دجر گه گی دغړو پوښتنو ته ځواب ووایه .

دشکایتو نو د اور ید لو د چارو په‌جرگه گی کښی پریو شمیر عریضو با ند ی‌خبری او بحث وشو او په نتیجه کښی مربو طو مراجعو ته لازم هدایتو نه صادر شو ل .

دجوزا ۱۰ – دولسی جرگی په عمو مــی غونډه کښی چه دهغی جر گی دلو مړی‌نائب وکیل عبدالاحد کرزی په مشر ی شوی وه درایو په اکثریت تایید او تصو یب شوه چه د کرهنی په‌وزارت دی دکرهنی اواو بو لگولو دوزار ت نو م کښیښودل شی .

دکرهنی په وزار ت با ند ی د کر هنی او اوبو لگو لو دوزار ت دنوم ایښودل په۱۳٤٤ کال کښی دوزیر انو دعالی مجلس دتصویب او تقنینی فرمان په اساس منظور شوی‌وو. او د قا نونی مراحلو د تیرولو له پاره‌ولسی جرگی ته سپارل شوی وو .

دمجلس‌اجندا او د موضو ع سوا بق د هغی جرگی د منشی وکیل سید مبین شاه له خوا مجلس ته ولوستل شو ل غونډه دسهار په یوولسو بجو شرو ع او دغر می تر دوو لس نیمو بجو پور ی یی دوام وکړ .

همدغه راز په دغې غونډه کښې دغزنی دکوچیانو و کیل ښاغلی شهنواز دشکا یتود اوریدلو د انتخابا تی جرگه گۍ دغـړی په حیث او د چور ی وکیل ښاغلی عبدالخا لـق دتجار ت دچارو دجر گه گۍ دغړی پهحیث درایو په اکثریت وټاکل شو ل .

په دغه مجلس کښې د املا کواواسکان، ارزاقو او عا مه اړتیا و د ادار ی وا حد ونو دتشکیل او د تجار تپهوزارت پـور ی د بندروالی دارتباط او په ۱ ملاکی او اسکا ن پوری دنا قلینو د مدیریت دالحاق په باره کی بحث وشو .

دغه موضوعگانی په ۱۳٤٤ کال کښې د تقنینی فرما ن په اساس منظور ی شو یوی همدغه راز د مجلس منشی د ارزاقو اوعامه اړتیا و د اداری واحد داجرا موضو ع چهپه ٤٦ کال کښې دتقنینی فرمان او دوزیـرانو دعالی مجلس د تصویب په ا سا س مـنـښ تهرا غلی و په مجلس کښې غور ور باندی وشو .

دجوزا ۱۳ـ پهولسی جرگه کښې دقاچاقو دبندولو قانو ن چه پخوا د عد لی اوقوانینو دچارو په جرگه گۍ کښې دبحث لاند ی وه او د مطالعی لپاره د داخله چارو جر گه گۍ ته واستو ل شو .

د داخله چارو په جرگهگۍ کښې دلومړی مادی څخه تر لسمی ما دی پور ی ولوستل شو او په دغه با ب پی خپل وروستیتصمیم او فیصله دجر گه گۍ را تلو نکی غونډی ته وځنډوله .

دتجار ت دچا رو په جرگه گۍ کښې د ممیز و د صادرا تو او داسی نور وموضوعاتو په با ب دهرا ت او کند هار دیو شـمیر تجارا نو په عرض باند ی بحث او خبر ی وشو ی او د یولړ غور اوخبروڅخه وروسته فیصله وشوه چه دتجار ت وزیر دکـــتـور محمد اکبر عمر دی دجرگه گۍ دنن ور ځی په غونډه کښې گډون وکړی او دجر گهگۍ غړ و ته دی په دی با بتوضیحات ورکړی .

دمالی او بودجی دچارو جرگه گۍ دکابل دښار داو بو رسولو دشبکې په با ب دښار جوړولو او کور جوړ ولو د لوی ریا ســت او کابل ښاروا لی پر موضو عگانو با ندی چه په دی باب ئی پوښتنی پخواجوړی کړی وی،بیابحث او خبر ی وکړی .

په نتیجه کښې فیصله وشوه چه د پـلان وزیر دکتور سرابی دی دجرگه گۍ دجوزا د۱٦ نیټی په غونډه کښې گډون وکړی او د دغی شبکې د اوبو رسولو تړون په بارهکښې دی دجرگه گۍ غړو ته توضیحا ت ورکړی .

دتقنین او عدلی چارو په جرگه گۍ کښې دصنا عتی بانك د پراختیا دقانو ن په با ب بحث او خبر ی وشوی د مالیی وزیر دکتور محمد امان ددغی جرگه گۍ په غونډه کښې گډون وکړ او دنو موړ ی قانون په باب یی دجرگه گۍ دغړ وپو ښتنو ته توضیحـا ت ورکړل .

دشکایا تو د اورید لو جرگه گۍ پهراغلو عریضو بانده ی غور وکړ او خپلی فیصلییی دولسی جر گی دارالانشاء ته وسپار لی .

دجوزا ۱٦ دولسی جرگی د کر هـنی او مالداری په جرگه کښې د داخله وزار ت د امـلاکو او اسکا نو رئیس ښا غلـــــــی عبدالرو ف ویسا دپـلان رئیس ښا غـلی امیر محمد حسیب دکرهڼی او اوبو لگو لو دوزارت د ځنگلو نو ر ئیس ښا غـلـی کشتیار گډون وکړی دور شوگانواوڅړځایونو په باب یی د جرگه گۍ د غړو سوا لونو ته ځوابونه وویل . همدغه رنگه په دغه غونډه کی فیصله وشوه چه د داخله ما لی او د کرهڼی او اوبو لگو لو وزیرا ن دی پـــه راتلو نکی غونډه کښې گډون و کړی او د جرگه گیو غړو ته دی توضیحا ت ور کړ ی جرگه گۍ خپله فیصله را تلو نکی غونډ ی ته وځنډوله د ملی د فا ع وزار ت دتشکیلاتو دریاست جوابو نه د ملی دفاع په جرگه گۍ کی ترخیړنی لاندی ونیو ل نو موړی جرگه گۍ پخوا یو شمیر سوالو نه د ملي دفا ع وزارت دتشکیلاتو ر یاست ته ور لیـږ ی وو د نو موړی جرگهگۍ تصمیمونه راتلونکی غونډی ته و ځنډیدل دمالی اوبودجی دچارو په جرگه گۍ دکابل دښار دځښښگ د اوبو درسو لو په پروژه با ند ی خبر یوشوی دپلان وزیر دکتور عبدالواحد سرا بی او د پلان وزار ت ما لی رئیس ښا غلی محمد خان دجرگه گۍ په دغه غونډهکی گډون وکړ ی

ولسی جرگه

او دشپږ و مليو نو او څلور سوه زرو مارکو دپور د تړون په باب چه دالمان د نشتا لت بانك څخه د نو مو ړي پرو ژی د بشپړولو دپاره اخيستل شو ی دی دجر گه گۍ دغړو پوښتنو ته‌دی توضيحات ورکړی د شکا يتو نو داوريد لو جرگه گۍ په يوشمير رارسيدلو عريضو باند ی څیړنه وکړه او خپل فیصلی يې دولسی جر گی دارالانشا ء ته‌واستول .

دجوزا ۱۸ – دولسی جر گی هغې غونډی چه دهغې جر گی دلو مړی نايب و کـــيل عبدالاحد کرزی په مشر ی‌ جوړه شو ی وه له غر می څخه وروسته تر دوو بجو پور ی دوام در لود .

پەدغی غونډه کښی د دولت د ٤٤ کال د مربوطی بودجی پیشنهاد درایو په اکثریت تایید شو .

په پیشنهاد کښی یاده شوی وه چه د بودجی موضو ع باید د ارتباط له لحاظه‌د تقنین او عد لی چارو جرگه گۍ ته وسپارله شـــــی .

دکرهنی دبانك دهغو پو رونو د حاصلولو موضوع چه پخوا د کر نی او ما لدار ی‌ د چارو په جرگه گۍ کښی مطالعه او د غورله کبله عمو می غونډی ته وړاندی شو ی وه د بحث او خبرو لاند ی ونیوله شوه .

وروسته له هغه چه يو شمير وکيــلا نو په دی باره کښی نظريه څرگنده کړه فیصله وشوه چه دبانك د پور دشپږ ويشتو مليونو افغانيو په با ب دتحقيق لپاره چه تراوسه پور ی پر يو شمير خلكو باند ی پا تـې‌ دی داسا سی قانون داته شپیتمی ما دی په اسا س دی دولسی جر گی له خوادتحقيق هيئت‌وټاكل شي څو چه دغه موضو ع دولسی جرگی لپاره روښا نه شی .

همدغه راز پەدغی غونډه کښی په يـوه پيشنهاد چه دولسی جر گی دخبـرو نو د خپرولو په با ب یی د فور یت حق در لود بحث وشو او په نتيجه کښی فیصله وشو ، چه له غر مي نه وروسته پەدوو بجودی د اطلاعاتو او کلتور وزير دکتور محمودحبيبی دځواب ور كولو لپاره عمو می غونډی تـــه حاضر شي او په دی باره کښی دی‌توضيحات ورکـــړی .

همدغه راز په دغی غونډه کښی درایو په اتفاق تصويب وشو چه وروسته تر دی‌دی دولسی جرگی خبرو نه ددارالانشاء له لاری رسما دخپريدو لپاره باختر آژانســـ تـــه واستو ل شی .

دولسی جرگی په هغی غونډه کښی چـه د جرگی دلو مړ ی نایب وکیل عبدالاحدکرزی په مشر ی‌ شوی وه د اسکا نو او املاکو د اداری واحد او د خوراکی‌شيانو او عامه‌اړتیاو اداری په موضوع بحث وشو او دخبرو اتر وڅخه وروسته دنو موړی موضو ع په با ب ديو شمير وکيلانو پیشنهاد دولسی جر گی دزیاتوغړیو له خوا تاييد شو .

همدغه راز په دغی غونډه کښی فیصله وشوه چه وروسته تر دی دی وکيلا ن‌دعمومی غونډی دکار په ورځو کښی دسهار په نهو بجو دتالار ته حاضر شي او له غر می نه وروسته تر دووبجو پور ی دی خپل کار ته دوام ورکـــــړی .

دجوزا ۱۹ – دولسی جر گی په عمو می غـــو نـــډ ه کښی چـــــه د هغی جرگی د لـو مـړ ی نـا یب و کـيل عبد ا لاحـد کرزی په مشر ی‌ شو ی وه د اطلاعا تو او کلتور وزیر دکتور محمود حبيبی د ولسی جرگی د تصميم په اسا س له غر می نـــه وروسته په دووبجو حاضرشواودولسی‌جرگی دخبرونو د خپرو نو او نورو نشرا تی‌موضوع گانو په باره کښی یی د يو شمير وکيلانو پوښتنو ته ځوابو نه وویل .

له غر می نه پخوا غونډه کښی د هـغو وکيلانو د نو مو نو دټاكلو په باره کښی‌چه دځواب اخيستلو په غونډه کښی‌یی‌داطلاعاتو او کلتور له وزیر څخه پوښتني کو لی پچی واچولی شو ی چه په نتيجه کښی څلور دیرش تنو وکيلانو د اطلاعا تو او کلتور له وزیر څخه د پو ښتنو کولو لپاره خپل‌نومونه ثبت کـــړل .

همدغه راز په همد ی غونډه کښی دزراعتی انکشا ف دبانك څخه دتحقیق د هیئت‌دټاکلو په موضو ع بحث وشو چه په نتيجه کښی يوشمير وکيلانو دخپلی کاندید ی پا نی د ولسی جرگی دارالانشاء ته وسپار لی .په دی باره درایو اخيستل را تلو نکی غونډی

ته ټال شو ل . دمجلس اجنداد ولسي جرگې دمنشي وکیل سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شوه .

دجوزا ۲۰ – دولسي جر گې دفوایدعامې دچارو جرگه گۍ په خپله غونډه کښې د خوشحال خان مینې دپروژې او دچمچه‌مست اوکابل دسیند د جنوبي بر خې د ۱ ستنادې دیوال دجوړولو په باب بحث وکړ . په‌دې غونډه کښې له غو مې نه پخوا په یوولسو بجو دښار جوړ ولو او کور جوړ ولو عمومي رئیس ښاغلی محمد سرور عمر د کـا بل سر پر ست ښاروا ل ښا غلی محمد کبیر نورستا نی په داسې حال کښې چه‌دښاروالۍ ساختما نی رئیس ښا غلی محمد بصـــیر سمیع او د خوشخال خا ن مینې د پرو ژ ې عمو مي امر انجنیر علی شاه‌ورسره ملگر ی وگډون وکړ اودجرگه‌گۍ دغړ پوښتنو ته یې یوه پر بله پسې ځوابونه وویل .

دمالي او بودجې دچارو جرگه گۍ په‌خپله غونډه کښې ددولت دباقیاتو په با ره کښې چه په موسسو او تصد یو پا تې دي غور وکـــړ .

په نتیجه کښې له یو لړ غور او خبرونه وروسته فیصله وشوه چه جرگه گۍ دې له هغو موسسو څخه چه دو لت پو رو ړی دي رسمي معلو ما ت حا صل کړي او د هغـو وروستی نتیجه دې دجر گه گۍ له نظـر یو سره دولسي جر گې عمو مي مجلس ته وړاند ې کړي .

همدغه راز دولسي جر گې د فرهنگي‌چارو جرگه گۍ د غیر دو لتي دیو ی جر ید ې په شکایت غور وکړ او تصمیم یې و نیو چه‌د جرگه گۍ دجوزا د درویشتمې ور ځې پـــه غونډه کښې دې د اطلاعا تو او کلتوردوزارت نماینده گډون وکړي او په دې باره کښې دې توضیحا ت ورکړي همدا رنگه دو لسي جرگې دشکا یتو د اوریدلو جرگه گۍ پـــه خپله غونډه کښې دیو شمیر رسید لـــیو عریضو په باره کښې دجرگه گۍ وروستۍ فیصلې صادر ې او دارالانشا ء ته‌وسپارلې.

دجوزا ۲۳ – دولسي جر گې دفر هنگي چارو جرگه گۍ د گهیځ د جرید ې دشکایت پر موضو ع باندې بیا خبر ې وکړې او په نتیجـه کښې لـه غـر مې نـه مـخ کښې په لس نیمو بجو د اطلا عاتو او کلتور د وزار ت نماینده د جرگه گۍ په ټولنه کښې گډون وکړ او دجر گه گۍ دغړ یو د پوښتنو په با ب یې ځواب ووایه جر گه گۍ په‌دغه باب خپلې زیا تې خبر ې دجرگه‌گۍ‌راتلونکې غونډې ته ټالې کړې .

دمالي او بودجې دچارو جرگه گۍ دمشرانو دجر گې څخه ولسي جر گې ته د دو لت د ۴۹ کال د بودجې د نه ر سید لــــو پــه موضوع باند ې غور و کړ او په نتیجه کښې یې خپله فیصله دیولړ بحث او خبرو څخه وروسته صادره او دارالانشاء ته‌یې‌وسپارله څو چه سنو یه بودجه دولسي جر گې دمالي اوبودجې دچاروجرگه گۍ ته دمطا لعې له‌کبله ژر ترژره راستو له شي چه ولسي جر گه د ۴۹کا ل پر بو دجې با ند ې دغور او تدقیق لپاره پوره وخت ولر ي .

دتقنین او عد لي چارو جرگه گۍ‌درشوت دمخنیوی د قانون پروژه چه په ۴۵ کــا ل کښې د حکو مت له خوا پیشنهاد شوی وه د دوولسمې دور ې د اجتما عي ښیگنــو د جرگه گۍ دبرابر ی شو ی مسودې ســـره یو ځای یې دبحث او غور لاندې ونیوله .

دکانو او صنا یعو جرگه گۍ دبر ښنا د ځینو فابر یکو پرچا وید ل او دښاری شبکې وروسته پاتې کید ل یې بیاد غور لاند ې ونیو ل .

په نتیجه کښې دوی خپله وروستۍ‌فیصله دبرښنا دشر کت دځوابو نو درارسید لـو تروخته پور ی ټال کړه .

جرگه گۍ پخوا دجوزا د میا شتې دشپاړ سمې نیټې په ټولنه کښې په داسې حا ل کښې چه دافغانستا ن برښنا د مو سسې رئیس هم حا ضر و پردغې مو ضوع خبر ې کړې وې .

دملي دفاع دچا رو جرگه گۍ دیوشمیر وکیلانو پر هغه پیشنهاد باند ې بـحث او خبر ې وکړې چه د مجلو بینو د تیرو کلونو داسنادو دتصفیه کولو په با ب جرگه گۍ ته‌رسید لي وو .

د داخله او محلي اداری دچارو جرگه گۍ دقاچاقو د مخنیو ی قانو ن تر غور لاند ې

ونيوه او په نتيجه کښې فيصله وشوه چه‌د جر گه گۍ دجوزا د ميا شتى د اووه‌ويشتمى نيټې د چارشنبې دورځې په غونډه کـې دې د عدليې وزير ښاغلى عبدالستار سيرت او دهغه وزار ت دتقنين رئيس دې گډو ن وکړې او دجر گه گۍ د غړ يو د ياد داشتونو په ځوا شا کښې دې‌ځواب ووايي .

دجوزا ۲۵ – دولسى جرگى په دغى‌غونډه کښې دمجلس داجندا شا ملى موضوعگانى لکه دزرا عتى بانك دپورونو په با ب دجرگه گۍ دغړ يو تاکل دولسى جر گى دنشرا تو دغړ يو د زياتيدلو په با ب د دارالانشاء پيشنهاد او د څمکو د ماليې د دوه چنده‌کولو موضوع چه په ۱۳٤٤ کال‌کښې منځ‌ته‌راغلى وه اوو دولايتونو داداري غونډ و قـا نـون پکښې شا مل و دولسى جرگى د منشـــــى وکيل سيد مبين شاه له خوا ولوستل شو .

وروسته دولسى جرگى غونډې ټولو دمخه دتحقيق دجرگه گۍ د هيئت دټا کلو موضوع تر بحث لاندې و نيوله اودرايو‌شمير‌پانې‌د دارالانشاء له خوا دغونډې ټولو غړ يو ته وويشلې شوې چه وکيلان په هغې پاڼه‌کښې دمخصو صې نښې په کولو سره د خپـلى خوښې کانديد مشخص کاند ى .

وروسته له هغې چه وکيلانو د رايو خپلې پاڼې په صندو ق کښې واچو لې په دې‌با ب درايو شمير ل ديوه هيئت له خوا وشو چه په نتيجه کښې ديو ويشتو تنو وکيلانو له جملې څنې چه خپل نو مو نه يې په همدې منظور ثبت کړې و دهغو ى۹تنه وټاکل‌شول.

دجوزا ۲٦ – دولسى جرگى د لومړى‌نايب عبدالاحد کرزي په مشر ى عمو مي غونډه وشوه او دهغې جر گى دپخوانى فيصلې په اساس ماسپښين په دوو بجو با ند ى د پوهنتنى غونډه جوړه شوه او داطلا عاتو او کلتور وزير دکتور محمود حبيبي پکې برخه واخيستله .

په‌دغې غونډه کې دولسى جرگى دخبرونو دنشر ولو دجرايد و د خارنې او سانسـور او د هيواد د داسې نورو نشرا تي موضوع گانو په با ب يو شمير وکيلانو د اطلاعاتو او کلتور دوزير څخه پوښتنې وکړ ى چه په‌مقابل کې دو کتور حبيبي له‌ځوا ځوابونه ورکړل شول .

هغه وکيلان چه په دغې غونډه کې يې د اطلاعاتو او کلتور دوزير څخه پوښتنې‌کړيدى دادي :

دهرات دانجيل وکيل ښاغلى عبدالقدوس مومند ، دخوست وکيل ښاغلى شير محمد خوستى ، دکوز کنړ وکيل ښاغلى محمدآصف پوپل ، دازرو وکيل ښاغلى لعل گل فرياد، دقادس وکيل ښاغلى سيد محمد غو ث ، دتيورى وکيل ښاغلى فخر الد ين اودکابل دمرکز وکيل ښاغلى محمد يوسف بينش .

دسهار په غونډې کې د زرا عتى بانك د تحقيق د هيئت غړ ى چه پخوا دولسى جرگى له خوا ټاکل شوى و په لاند ى ډول سره دعمو مي غونډې دتاييد وړوگرځيدل .

دمزار شريف د مر کز وکيل ښا غلـــى محمد سرور اکبرى ، دسمنگا نو د مر کز د وکيل ښاغلى عبدألها شم دو لت زى ، د پکتيا دولايت د څمکنيو وکيل ښا غلـــى سراج الد ين منگل، دکابل چار د هي وکيل ښاغلى محمد آصف امانى ، دکنړ ونو د خوکي وکيل ښاغلى غلام محمد صا فى ، دپل علم وکيل ښاغلى مولو ى سيد اکبر دفراه دانار درى وکيل ښاغلى‌محمدجمعه‌عينك دجاغور يو وکيل ښاغلى محمد ايوب‌سلطاني ددهراود وکيل ښاغلى محمد کريم صحرايي او دشکر درى وکيل ښاغلى سيد ظاهرشاه.

دغه راز د اداري هيئت له خوا د ولسى‌جرگى دغړيو دحاضر ى دکلکى څارنى او د هغو ناقلينو د مشکـلاتو دمو ضو ع‌په با ب چه پخوا دهغوى عريضې د شکايتونو داوريدلو په جرگه گۍ کې مطالعه شو ى وى او د زيا تې مطالعې لپاره عمو مي غـونډې تـه وړاندې شو ى وى هم بحث او خبر ى پرى وشوى چه په نتيجه کې لومړى پيشنهاد د رايو په اکثريت تاييد اوتصويب شو او په دوهم پيشنهاد با ند ى درأيو په اکـثر يت فيصله وشوه چه دزياد غور او بحث له‌کبله دى دغې موضو ع ته لو مړى حق ورکړى شــى .

په‌دغه غونډه کې چه له غر مي څخه‌وروسته تر څلورو بجو پور ى يې دوا م در لود د مجلس اجندا دولسى جرگى دلو مړ ى‌منشى وکيل سيد مبين شاه له خواولوستله‌شوه .

دجوزا ۲۷ ـ دولسی جرگی دشکایا تو اورید لو جرگه گی پر یو شمیر عریضو باندی د غور کولو څخه وروسته خپله فیصله صادره او دارالانشاء ته یی واستوله .

دتقنین او عدلی چا رو جرگه گی د رشوت مجازا تو د قانون پروژه تر بحث لاندی ونیوله د انکشافی پلان دجرگه گی په غونډه کی تر غر می دمخه په لس نیمو بجو د داخله وزیر انجنیر محمد بشیرلودین او دهغه وزار ت دپلان رئیس ښاغلی امیر محمد حسیب گډون وکړ او د هیواد د اساسی تشکیلا تو په اساس چه د پکتیا ولایت دیوه ولایت څخه و در و ولایتو ته جگ کړا ی شی دجر گه گی دغړوشفاهی پوښتنو ته ځواب ورکړی دکانو او صنا یعو دچارو په جرگه گی دبرښنا دسرویسانو کلنی لگښت او د ښاری شبکو دلاری‌دبرښنا تخمینی لگښت باندی خبر ی شو ی اوووېل شوه کوښښ دی وشی چه د یوه سا عت کیلوا ت کلنی لگښت دی لږ شی څو د برښنا د عایداتو څخه تکتانه او اصلی‌پانگه بیرته تادیه کړ ای شی د داخلی چارو په جرگه گی که دقاچا ق دبند ولو قانو نتر بحث لاندی ونیو ل شو عدلیه وزیر ښا غلی عبدالستار سیر ت او دهغه وزار ت دقوانینو رئیس تر غر می دمخه په لس نیمو بجو د جرگه گی په غونډه کی گډون وکړی او په مربوطو موضو ع کی دجر گه‌گی دغـړ و پو ښتنو ته ځوابونه ورکړی همد غـه رنگه دجرگه گی تر غر می وروسته غونډه کی دا فیصله وشوه چه دجوزا په ۳۰ نیټه دشنبی دور څی په غونډه کی دی دکابل والی پوهاند دکتور عبدالله واحدی دکابل ا منیه قوماندان او ښارنوا ل گډون وکړی اودعمومی‌بندیخانی او نورو بندیخانو په با ب دی دوکیلا نـو پوښتنو ته ځواب ووا ی .

دما لی او بو دجی د چارو جرگه گی د دووکانا دا یی الو تکو در انیو لو موافقت لیك سر دنو ی څخه تر بحث لاند ی ونیوی او تربحث او څیړنی وروسته یی خپل قرار صادر کړی او دارالانشاء ته‌یی و سپارل .

دجوزا ۲۸ ـ د داخله او محلی اداری د چارو دجر گه گی په غونډه کښی دجر گه گی دپخوانی تصمیم په اثر له غر می نه پخوا په لسو بجو دکابل والی پوهاند دکـــتور عبدالله واحدی ، امنیه قوماندان ډ گر مـن عبدالمنان او د کابل دولایت ښارنوا ل‌ښاغلی سر دار محمد گډو ن وکړ او دبر یکو ت‌د عمو می محبس د وروستی پیښی په با ره کښی یی دجر گه گی دغړ یو پوښتنو تـه ځوابو نه وویل او دجر گه گی یو شمیر لیکل شو ی پوښتنی یی دځوابو نودبراېرولو له پاره له ځانو سره واخیستلی .

همدغه راز دولسی جر گی د ما لی او بودجی دچارو جرگه گی غونډه وکړه او د ښارویو د ما لیی دقانون پروژه تر غور او بحث لاند ی ونیو له چه د مواد و په باره کښی دجرگه گی دغړ یو له خوایو لږ خبری وشو ی او په دی باره کښی یو شمیر یاد داشتو نه واخیستل شو ل او فیصله وشوه چه دچار شنبی دور ځی دسر طا ن د دریمی نیټی په غونډه کښی دی دمالیی‌وزیر دکتو ر محمد امان گډون وکړی او په دی باره‌کښی دی دجرگه گی دغړ یو پوښتنو ته‌ځوا بو نه ووایـــی .

دفواید عامی او مواصلا تو جرگه گــی په خپله غونډه کښی لومړی د درواز‌دولسوالی دوکیل ښاغلی عبدالر حمن کو فی په‌پیشنهاد چه د بدخشا ن له ولایت څخه د درو ازتر ولسوالی پوری دتیلفو ن دلین دغز ولوپه باره کښی و بحث وشو کله چه په دی باره کښی یی له یولږبحث نه و روسته یی خپله فیصله صادره کړه ور پسی یی دسلطا ن محمود ټیکه دار دعرض موضو ع بیا تر غور لاندی ونیوله په نتیجه کښی یی له‌ورستی غور نه وروسته په دی باره کښی‌خپله‌فیصله صادره کړه چه وروسته بیا دارالانشاء ته سپارله کیږی .

دغی جرگه گی په خپله له غر مـی نـه وروسته غونډه کښی دپو ستی د اپرو گرام دمحصو ل موضو ع چه د مالی او بود جی دچا رو دجرگه گی له غور نه وروسته د دارالانشاء له لاری دغی جرگه گی دغـــی جرگه گی ته رسید لی وه تر بحث لاند ی ونیو له په نتیجه کښی له شپږ و افغانیو څخه اتو افغانیو ته دپو ستی دپروگرا م دبیی دجگوالی په باره کښی د مالی اوبودجی

دچارو دجرگه گی تصویب تایید شو اوخپله فیصله یی صادره‌کړه څو چه دارالانشاء ته وسپار له شــی .

وریسی وټاکل شوه چه دچار شنبی د ورځی دسرطان ددریمی نیټی په غو نډه کښی دی دپر چمن دوکیل ښا غلی حا جی عبدالو هاب د پیشنهاد له مخی دفوایدعامی دوزار ت ښاغلی معین دسر کونو د سا تنی او خارنی ر ئیس او د پلان رئیس‌دجرگه‌گی په غونډه کښی گډون وکړی څو چه دولایتو دفر عی سړ کونو په باره کښی معلو ما ت ور څخه واخیستل شی .

دتقنین او عدلی چارو دجر گه گی پــه غونډه کښی درشو ت دسزا دقانو ن پـــه مسوده بحث دوام در لود .

دکانو او صنایعو دچارو جرگه‌گی په‌خپله غونډه کښی دصناعتی فابریکو او دبر ښناد دستگاه و د اقتصا دی والی او تولیدا تو په باره کښی چه ډیره استفاده نه ور څخــه کیږی غور وکړاو فیصله یی و کړه چـــه دچارشنبی دورځی د سر طان دریمی نیټی په غونډه کښی دی دکا نو او صنا یعــو دوزار ت معین انجنیر عبدالقدوس مجید د معلو ماتو له پاره جرگه گی ته حاضر شی اودجرگه‌گی پخوا نیو پو ښتنو ته چه‌په‌وخت او زما ن کښی یی ځواب نه دی ور کړ ی او دجرگه گی یو شمیر اوسنی پوښتنو ته دی ځوا بو نه ووایی .

دملی دفاع دچارو دجر گه گی په غونډه کښی د تیروکلو دجلبیانو دسندونودتصفیی په با ب د داخله وزار ت د تشکیــلا تو د ریاست او د احصا ییی دریاست په‌ځوابونو خبر ی اتر ی وشو ی په نتیجه کښی تصمیم ونیو ل شو وروسته له هغه چه‌جرگه گی‌خپله فیصله صادره کړه د دارالانشاء له لاری د تقنین اوعدلی چارو جرگه گی ته استوا له کــیږی .

دکرهنی او مالدار ی د چارو دجرگه‌گی په خپله غونډه کښی دارغستان دو کـــیل دپیشنهاد موضو ع چه د کند هار دبین‌المللی هوایی میدان دجنو بی سیمی د مځکو داوبو دلږ والی په باره کښی و بیا تر غورلاندی و نیــو .

دشکایتو د اور ید لو جرگه گی په یو شمیر رارسید لیو عریضو غور وکړ اوخپلی فیصلی یی صادری کړی او دارالانشاء ته‌یی وسپار لی .

دجوزا ۳۰ - دولسی جرگه په عمو می غونډه کښی چه دولسی جر گی دلو مړی‌نایب وکیل عبدالاحد کر زی په مشر ی جوړه‌شوی وه پر یوشمیر پیشنهاد ونوباندی چه دفوریت غوښتنه یی کوله‌بحث وکړی .

په دغه غونډه کښی د ثبت او چا پولواو دخبرونو د خپرولو او مربوطو مرا جعو ته دهغه دلیږ لو دمدیریت په نامه‌دیوی خانگی دتاسیس په هکله پیشنهاد د دارالا نشـــاء دخوا څخه ولوستل شو .

عمو می مجلس په تیرو غونډوکښی‌فیصله کړی وه چه دکار د اسانتیا په غر ض دی دمجلس په اجندا کښی داخلی موضوعگانی دی تر مخه چاپ شی او وکیلا نو ته دی وسپارل شی څو وکیلا ن و کو لای شی د هغو په کتلو سره هغه موضو عا ت چه طرح کیږی د مخه لا ښه تحلیل او تجز یه‌کړی .

وروسته له هغه چه نوموړی پیشنهاد د تایید وړوگرځید یو ز یات شمیر وکیلا نو په دغه بر خه کښی خپل نظر څر گند کړی زیا ت بحث او وروستی فیصله وراتلونکی غونډی ته وځنډول شوه په دی غونډی کښی دکابل ولایت دچار دهی وکیل ښاغلی محمد آصف اما نی او دکوز کنړ وکیل ښا غلــی محمد آصف پوپل دیو شمیر وکیلا نو د پیشنهاد په اساس په دی خاطر چه نو موړی وکیلان سابقه لرونکی او تجر به کاره دی د کابل او ننگر هار دولایتو دنما یند گا نوپه حیث دمجلس دغړو په اکثر یت د ما لی‌چارو دجرگه گی په غړ یتو ب با ند ی وټا کــل شــوه .

دسرطان ۱ - دولسی جر گی په عمومی غونډه کی چه دولسی جر گی دلو مړی نایب وکیل عبدالاحد کرزی په مشر ی شو ی وه داجتما عی چارو د ښیگنی دجر گه گی دغړو په انتخا ب باند ی خبر ی وشو ی او نهو تنو وکیلانو په دغه جر گه گی کی دگډون دپاره خپل نومونه ثبت کړل او د عمو می مجلس دتصویب دپاره دارالانشاء ته‌وسپارل

شــوه .

عمو می مجلس تر غور کولو وروسته د اجتماعی ښیگنی د جر گی دنهو تنوغړیتوب درایو په اکثر یت تصویب کړی . همد غه رنگه عمو می مجلس تر غر می وروسته‌غونډه کی دناقلینو د اسکانو موضوع طرح اوتربحث لاندی و نیوله .

دغه موضوع پخوا د هیواد دبیلو بیلو ولایاتو د نا قلینو د ۱۲ تنو وکیلا نو دعرض په اثر دشکایا تو د اوریدلو دجر گه گی له خوا تر کتنی لاند ی نیول‌شوی ده اوجرگه گی په اوو مادو کی خپل نظریا ت دوروستی غور او فیصلی دپاره عمو می مجلس تـــه وړاند ی کړی وه .

همدغه رنگه دعمو می مجلس د ناقلینو چارو په برخه کی د وزیرانو د عا لی مجلس د ۱۳۴۸ کا ل دسنبلی د میا شتی دلسمی نیټی فیصله باندی بحث وکړی. و رو سته له هغه چه د ناقلینو د اسکا ن په هکله د شکایا تو د اور ید لودجرگه‌گی‌دفیصلی متن دولسی جرگی دعمو می منشی وکیل مبین‌شاه امیر له خوا و لو ستل شوی‌یو زیات‌شمیر وکیلانو په د غه بر خه کی خپلی نـظریی څرگند ی کړی او نظریا ت او پیشنهاد ونه یی دارالانشاء ته وړاند ی کړه په دی برخه کی وروستی فیصله وراتلو نکی غونډی ته پاتی شوه غونډه دلسو بجو څخه شروع او دغرمی وروسته تر دوو بجو پور ی دوا م در لـــود .

دسر طان۲ ــ دولسی‌جرگی‌ترغرمی دمخه عمو می غونډه کښی چه دولسی‌جر گی‌دلومړی نایب وکیل عبدالاحد کرزی په مشر ی‌جوړه شوی وه د ۱۳ دوری دانتخاباتو دشکایا تو اوریدلو او دکر هنی‌دبانك د چارو د تحقیـــق او داجتما عی چارو دښیگنواداری هیئتونه د رأیو په اکثریت تصویب شوه .

نومړو وجر گه گیو پخوا خپـــل اداری هیئتونه انتخا ب کړی وه او د عمومی مجلس دتصو یب دپاره یی دارالانشاء ته‌سپارلی‌وه ددغه جرگه گیو اداری هیئتو نه داډول ټاکل شو ی دی . دلغمان دقرغه یی وکیل ښاغلی شمس الحق پیرزاده د ۱۳ انتخابا تی دوری دشکایاتو اوربد لو دجرگه گی درئیس پــه حیث دخلم وکیل ښا غلی شجاع‌الدین‌شریفی دنو موړی جرگه گی درئیس دنا یب په‌حیث دشینډنډ وکیل ښاغلی امان الله د منشی په حیث دمزار شریف وکیل ښا غلی محمدسرور اکبر ی دکر هنی دبانك دچارو دتحقیق د هیئت درئیس په حیث دانار در ی وکـــیل ښاغلی محمد جمعه عینك درئیس د مرستیال په حیث دجاغور یو وکیل ښاغلی محمد ایوب سلطا نی د منشی په حیث .

د کو هدامن دقره باغ و کـیـل ښا غلی غلام سرور داجتماعی ښیگنو د جر گـه گی درئیس په حیث دقر قین وکیل ښا غلی‌محمد احمد د ر ئیس دنایب په حیث‌ده سرزوکیل ښاغلی محمد احسا ن دنو موړی جر گه گی دمنشی په حیث همدغه ر نگه د استجوا ب په غونډه کښی چه تر غر می وروسته په دوو بجو جوړه شوی وه د اطلاعاتو اوکلتور وزیر دکتور محمود حبیبی په هغه کښی‌گډون وکړی او د یو شمیر وکیلا نو پوښتنو ته چه پخوانی دوینا کولو د پاره نو مو نه ثبت کړی وه جوابو نه ورکړل .

په دی غونډه کښی داطلا عا تو اوکلتور دوزیر څخه دور څپانو او جرا ید و دخپرونو دفلمو نو د سانسور دانیس ، اصلاح‌ورځپانو او مذهبی خپرونو د خار جی‌کتابو نوسانسور دانیس اصلاح ورځپانو د پانو زیا توا لی‌د افغانستا ن د ملی او تاریخی شئوناتوساتلو اونورو موضوعاتو په باب یو شمیر و کیلانو پوښتنی وکړی چه داطلاعا تو او کلتور د وزیر دکتور محمود حبیبی له خوا جوا بونه ورکړه شوه .

دعمو می مجلس اجندا دولسی جر گـــی دمنشی وکیل سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شوه هغه وکیلانو چه په دی غونډه کښی داطلاعاتو او کلتور دوزیر څخه‌پوښتنه کړیده دادی : د درواز‌وکیـل ښـا غـــلی عبدالر حمن ، دسید کر م وکیل ښا غلـی شهباز احمد زی ، دبگرامیو وکیل ښا غلی عبدالرسول ، دلوگرد پل علم وکیل ښاغلی مولو ی سید اکبر ، دبگرام وکیل ښا غلی عنایت الله ابـلاغ ، دغزنی دنا ور وکیل ښاغلی عبدالحسین مقصودی .

دسرطان۳ــ دولسی‌جرگی دمالی‌اوبودجی د

ولسـی جرگـه

چاروپه‌جرگه‌گی کښی دخارو یو د مالیی د په جرگه گی کښی دخارویو دمالیی‌دقانون پروژه تر بحث لاندی ونیول شوه .

دمالیی وزیر دکتور محمد امان د هغه وزارت دعوایدو درئیس میر ضیاء الدین په ملګرتیا له غرمی نه پخوا په لس ئیمو بجو دجرگه گی په غونډه کښی گډون‌وکړ او په دی باره کښی یی دجرگه گی‌دغړیو پوښتنو ته ځوابو نه وویل .

دغی غونډی له غرمی نه وروسته تر دری نیمو بجو پوری دوام وکړ ددغی موضوع فیصله دجرگه گی راتلونکو غونډو ته وځنډول شوه .

دفواید عامی دوزارت معین انجنیر غوث الدین متین دسړکونو دساتنی او څارنی رئیس انجنیر معراج الدین نوری اودهغه وزارت د پلان رئیس دفواید عامی دچارو د جرگه گی په غونډه کښی گډون‌وکړ او د افغانستان دټولو ولایتو دفرعی‌سړکونو په باره کښی یی دجرگه گی دغړیو پوښتنو ته ځوابو نه وویل او دجرگه گی یوشمیر لیکل شوی پوښتنی یی دځوابونو دبرابرولو په غرض له ځانوسره‌واخیستلی.

دغی غونډی له غرمی نه وروسته دریو بجو پوری دوام درلود .

وشو په نتیجه کښی فیصله وشوه‌چه‌دسرطان دشپږمی نیتی دشنبی دورځی په غونډه‌کښی دی دپوهنی او فواید عامی ښاغلی وزیران گډون وکړی او په دی باره کښی دی‌دجرگه گی دغړیو پوښتنو ته ځوابو نه ووایی.

د داخله چارو په جرگه گی کښی فیصله وشوه چه د سرطان د لسمی نیټی‌دچارشنبی دورځی په غونډه کښی دی داخله ښاغلی وزیر په جرگه گی کښی گډون وکړی او د بندیانو دحالت په باره کښی دی د جرگه‌گی دغړیو پوښتنو ته ځوابو نه ووایی .

د تجارت دچارو په جرگه گی کښی وروسته له هغه چه دایجنسیو په باره‌کښی یولړ خبری وشوی فیصله وشوه چه‌دجرگی دسرطان دخلورمی ورځی په غونډه کښی‌دی دسرویسونو دشرکت ښاغلی رئیس‌حاضر شی او په دی باره کښی دی دوکیلانو پوښتنو ته ځوابو نه ووایی .

دشکایتو د اوریدلو په جرگه گی کښی په یوشمیر عریضو غور وشو او جرگه‌گی خپلی فیصلی دارالانشاء ته وسپارلی .

دتقنین او عدلی چارو جرگه گی‌درشوت دسزا دقانون په پروژه بحث وکړ او په هغه باره کښی دنظریو د یووالی په باب خبری وشوی .

دکانو اوصنایعو دچارو په جرگه گی کښی دجرگه گی دپخوانی تصمیم په اثر دکانو او صنایعو دوزارت معین انجنیر عبدالقدوس مجید او دصنایعو رئیس گډون وکړ او دبرښنا دځینو فابریکو دپرچاوی او بندښت په باب او هم د خواجه‌گوگردك دگاز دتولید په موضوع کښی چه په کومه اندازه گاز ایستل کیږی او تولیدیږی توضیحات ور شخه وغوښتل شول چه د جرگه گی دغړیو د خولی پوښتنو ته یی ځوابو نه وویل او دجرگه گی ځینی لیکل شوی پوښتنی یی دځوابونو دلیکلو له‌پاره له ځان سره واخیستلی .

دفرهنگی چارو دجرگه گی له غرمی نه مخکښی او له غرمی نه وروسته غونډه کښی دپوهنی دوزارت د۱۳۴۹ کال دمرکز او ولایتو دښوونځیو د ودانیو د احصاییی‌او پروگرام په موضوع بحث

دسرطان ۵ ــ دولسی جرگی دشکایتو د اوریدلو په جرگه گی کښی دپامیردسینما داجاره دارانو سید جان او عبد الرحمن په موضوع او د لغمان دولایت د علینگار د خلکو په عریضو چه پخوا د مالیی دتکرار اخیستلو په باره کښی جرگه گی ته یی عریضه رسیدلی وه او یوشمیر نورو په‌باب بحث وشو او دجرگه گی فیصلی دارالانشاء ته وسپارلی شوی . دتجارت دچارو په جرگه گی کښی دپخوانی تصمیم له مخی په لس نیمو بجو د سرویسونو دشرکت رئیس ښاغلی حفیظ الله رحیمی گډون وکړ او دایجنسیو په باره کښی یی دجرگه گی دغړیو پوښتنو ته یی ځوابو نه وویل وروسته له هغه دجرگه گی غړیو تصمیم ونیو چه په نوموړی موضوع کښی یوشمیر لیکل شوی پوښتنی دسرویسونو شرکت ته واستوی .

دسرطان ٦ – دولسی جرگی دبین‌المللی روابطو دچارو په جرگه گی کښی‌صدراعظم او د خارجه چارو وزیر ښاغلی نور احمد اعتمادی‌له غرمی نه پخوا په لسو بجــو د جرگه گی دپخوا نی تصمیم له مخی په داسی حال کښی چه دولسی جرگی لو مړی‌نایب وکیل عبدالاحد کرزی هم حاضر و دجرگه‌گی په غونډه کښی گډون وکړ .

ښاغلی صدراعظم دجرگه گی دغړ یو یو شمیر پو ښتنو ته چه په عمو می ډو ل د هیواد دخارجی سیا ست او ځینو مشخصو موضو گانو او افغانستا ن په داخلی حالاتو او خارجی روابطو پور ی دهغه دراتبا ط په باره کښی وی ځوابو نه وویل .

دشکایتو د اورید لو دچا رو جرگه گی دشهرستا ن دخلکو په عریضه چه د هــغی ولسوالی دولسوا ل او نورو مامورینو لـــه لاسه یی کړ ی وه له څو نو رو عریضوسره بحث وکړ جرگه گی له یو لړ بحث‌نه‌وروسته خپلی فیصلی دارالانشاء ته صا دری کړ ی.

همد غه را ز په دغی غونډه کښی‌تصمیم ونیو ل شو چه د دو لتی انحصا راتو رئیس دی دسرطان د لسمی نیټی دچارشنبی‌دورځی پــه غـــو نــډ ه کښی گـــډ و ن وکړی او د دولتی انحصاراتو د یو شمــیر پخوانیو ما مورینو د عرض په باره کښی دی دجر گه گی دغړ یو پوښتنو ته ځوابونه ووایـــی .

دفرهنگی چارو دجرگه گی په غونډه‌کښی دصدار ت دو هم مرستیا ل د پو هنی وزیــر دکتور عبدالقیو م د فواید عا مه وزیرانجنیر محمد یعقوب لعلی دجر گه گی دپخوا نــی تصمیم له مخی گډون وکړ او د مرکز او د هیواد دولایتو دلو مړ نیو او ثانوی‌ښوونځیو د ودانیو دکار دپرو گرام په باره کښی یی توضیحا ت ور کړ ل .

همدغه راز په دغی غونډه کښی دنو موړو وزارتو دتعمیرا تو رئیسانو د پو هنی‌دوزارت په چوکا ت کښی دتعمیرا تو دریا ست د وظیفی او دهغو ودانیو پا خه او خا م جوړولو په برخه کښی چه دفواید عا می اود پوهنی دوزار تو تر منځ دهغو په با ب دنظر یــو اختلاف موجود دی هم تو ضیحا ت‌ورکړل .

دتعمیرا تو رئیسانو دهغوښوونځیودودانیو په بر خه کښی چه ځینی دخلکو اودپوهنی دوزار ت په همکار ی جوړی شوید ی او ځینی یی له څو مودی را هیسی نیم کاره‌پاتی دی دجرگه گی دغړ یو پوښتنو ته‌ځوابو نه وویل . وروسته له هغه یی یو شمیر لیکل شوی پوښتنی دځوابو نو د برابرو لو له‌پاره له ځانو سره واخیستلی .

دقاچا ق بندولو قانو ن د داخله او محلی اداری دچارو په جرگه گی کښی تر بحث لاندی ونیو ل شو او له غور او بحث نه وروسته ددغه قانو ن لو مړ ی فصل له ځینو تعدیلا تو سره تصویب شو .

دتقنین او عدلی چارو په جرگه گی کښی دحکو مت دقضا یا وو داداری د قا نو ن دلو مړ ی ضمیمی پروژه له ځینی زیا توا لی سره تایید شوه .

همدغه راز په دغی غونډه کښی دخرافا تو دمنعه کولو دقانون پروژه چه دو لسی‌جرگی د دوولسمی دور ی داجتما عی ښه وا لی د جرگه گی له خوا یی مسوده جوړه شو ی وه له دی کبله چه نواقص یی در لودل او فوری نه وه رد شوه .

دمالی او بودجی دچارو په جرگه گی‌کښی دخارویو د ما لیی د محصول او د ما لیی د وزیر په ځوابونو چه پخوا یی دغی جرگه گی ته وړاند ی کړی و بیا بحث و شـــو وروسته له هغه جرگه گی دنوموړی قا نون په باره کښی بحث وکړ او په دی باره‌کښی وروستی فیصله راتلونکی غونډی ته‌پاتې‌شوه.

دملی دفاع دچارو جرگه گی د پخوانیو کلو له ۲۰ کا ل څخه او له هغه نه پخوا‌تر ۱۳۴۰ کاله پور ی د عذر لرونکو مجلو بینو په باب د مکلفیت د اصولنا می د ۱۵ ما دی او د ١٦ مادی د دریم جز سره سم‌تصویب کړ او د اصو لی مراتبو د تیرو لو له پاره یی دارالانشاء ته وسپاره .

دسرطان ۷ – دولسی جرگی په عمو می غونډه کښی چه دهغی جر گی د لو مړی‌نایب ښاغلی عبدالاحد کرزی په مشر ی جوړه‌شوی وه د ناقلینو د اسکا نو پر موضو ع باندی بحث وشو .

دغه موضو ع پخوا د نا قلینو د وکیلا نو

دعریضې دیوې پاڼې سره دشکایا تـــو د اوریدلو په جرگه‌گۍ کښې مطالعه شوې او د زیاتې مطالعې په غرض په تیره هفته کښې ددار الانشاء له خوا عمو مې غونډې ته‌ولاندې شوې وه .

په دغې غونډه کښې لههغه ځخه وروسته چه یو شمیر زیا تو وکیلانو په دې ترځ کښې عقیده ځرگنده کړه نو یو لې هغه پیشنهاد ونه چه دوکیلانو له خوا لاسلیك شوې و د ولسې جرگې دمنشې وکیل سید مبین شاه امیر په واسطه غونډې ته ولوستل شو .

په نتیجه کښې هغه پیشنهاد چه په هغه کښې یوشمیر وکیلا نو لاسلیك کړې د رایو په اکثریت تایید او تصویب شو . پهدغه پیشنهاد کښې یاده شوې وه چه د ناقلینو داسکانو دموضو ع د روښانه کولو لپاره دې د داخله وزیر انجنیر محمد بشیر لودین د گرهنې او ابو لگو لو وزیر ښاغلې‌عبدالحکیم او د امـلاکو او اسکانو رئیس ښا غلـــی عبدالروف ویسا دې دعمو مې مجلـــس د پوښتنې په غونډه کښې گډون وکـــړی او توضیحا ت دې ورکړی .

دسرطان ۸ ـ دولسې جر گې په عمومي غونډه کې چه دهغې جر گې د لو مړی‌نا یب وکیل عبدالاحد کرزی په مشر ی شوې وه په اجنداً کښې شاملو یو شمیر موضوعگانو باندې بحث او خبر ی وشوې .

همدغه راز په دغې غونډه کې د تجار ت دچارو په جرگه گۍ کښې د اجرستا ن د وکیل ښاغلې عبدالستار او دخاص اروز گان دوکیل ښاغلې عبدالقیوم غړیتوب درایو په اکثریت تصویب شو .

دشورا گډ هیئت : ـ دوکیل عبدالکر یم عمر خیل په مشر ی دشورا گډ هـــیئت د او و لسو غړوپه حضورکې دغرمې‌نه‌وروسته په دوه نیمو بجو خپله دریمه غونډه وکړه‌او دشورا دگډ هیئت دهغه لومړی طرز العمل قرائت چه دوکیل محمد هاشم واسو خـــت او سناتور میرمحمد شاه صدیقیان‌په‌وسیله د دریمې مادې ځخه وروسته تر تیب شو ی وو دسنا تور محمد ها شم مجددی منشې په واسطه تر سره او ماده په ماده دو هم‌قرائت چه دهغې په هر ی ماده رایې گیر ی کیدله شروع شو .

دشورا دگډې جرگه گۍ د جملې په‌تعدیل سره دریمه ماده دشورا په گډ هیئت سره درایو په اتفاق او ځلورمه ماده درا یو په اتفاق تائید او تصویب شوه .

پنځمه او شپږمه ماده په تعدیل سره د رایو په اکثریت تایید او تصویب شوه .

دسرطان ۱۰ ـ دولسې جرگې د داخلـــه او محلي اداری دچارو جرگه گۍ غونډه وکړه او دجرگه گۍ دپخوانې تصمیم له مخې له غرمې نه مخ کښې په لسو بجو دا خله وزیر انجنیر محمد بشیر لودین ، کابل‌والی‌دکتور عبدالله واحد ی او دژاندرام او د پولیسو عمومي قوماندان ښاغلې عبدالحکیم کتوا زی په داسې حال کښې چه د داخله وزار ت د پـلان‌رئیس ښاغلې امیر محمد حسیب او د کابل امنیه قو ماندا ن ورسره ملگر ی وو دجرگه گۍ په غونډه کښې گډون وکړ او د داخله وزار ت دما مورینو والـــیا نـــو او ولسوالانو د اداری د ځرنگوالې او له خلکو سره د دو ی در و یې ، رشو ت ، اختـلاس قاچاق د مرکز او ولایتو دبندیخانو دعمو مې موضوگانو او د داخله وزار ت په مر کز او ولایتو کښې د سیمینار ونو د جوړولو او د داخله وزار ت دنورو مربوطو چارو په باره کښې یې دوکیلانو پو ښتنو ته ځوا بو نه وویل .

همدغه راز دجرگه گۍ له غر مې وروسته غونډه کښې د ځینو و کیلانو د پیشنها د و او دولسوالانو دناوړو اجراآتو په باره کښې شکایتو نه چه د دارالا نشا ء له لا رې دغې جرگه ته را رسید لې وو تر بحث لا ند ې ونیول او په دې باره کښې له داخله وزیر ځخه پوښتنې وشو ی غونډه له غر مې نه وروسته ددریو بجو پورې دوام در لو د .

دشکایتو د اورید لو جرگه گۍ په خپله له غر مې نه پخوا غونډه کښې د خلکو په یوشمیر عریضو غور وکړ او د هغو په باره کښې یې خپلې نها یې فیصلې صا درې او د ارالانشاء ته وسپار لې .

همدغه راز دجر گه گۍ له غر مـې نــه وروسته غونډه کښې دهغې دپخوانې تصمیم له مخې د دولتې انحصارا تو ښاغلی‌مرستیال

ولسی جرگه

ګډون وکړ او د انحصاراتو د څو تنو ښخوانیو ما مورینو دعر ض په باره کښې یې دجرګه ګۍ دغړ یو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل او یولړ لیکلی شو ی پوښتنې یې د ځوابو نولیکلو له پاره ځان سره واخیستلی .

دبین المللی روابطو په جرګه ګۍ کښې لومړی دعر بی متحد جمهور یت د ملی شوری په تلګرام چه دهغه هیواد په یوه غیرنظا می ښوونځی باندی داسرائیلو د حملی په باره کی ووچه چه دهغی په اثر شپږ څلویښت تنه ټپیان شو ید ی بحث وشو په نتیجه کښې دجرګه ګۍ حاضر و غړیو داسرائیلو دظالم دولت دغه وحشیا نه او ناجوانمردانه کار او له هغه څخه د امپر یالستا نو طر فدار ی وغندله .

همدغه راز د جرګه ګۍ غړ یو د عربو له مبارز و خلکو طرفداری او د اسرا ئیـلـو د دولت او دهغه دطرفدارانو د اعما لو په نسبت یی خپله کر که اعـلام کړه .

وروسته له هغه ددووسوو او شل ز رو سترلنګ پونډ و د پور موضو ع چه دبغـلان دقند جوړولو د فابریکی له پاره ښخـو ا دبرتانیی له دو لت څخه ا خیستل شویدی تر بحث لاند ی ونیو په پای کښې فیصله وشوه چه نو موړی پور د اساسی قانون د ٦٤مادی په خلاف دشوری له تصو یب څخه دمخه اخیستل شوید ی جرګه ګۍ خپله نه موافقه څرګنده کړه او دواړه مو ضوع ګا نی یی دارالانشاء ته وسپار لی څو چه دو لسی جرګی عمو می غونډه ته وړاندی شی .

دولسی جر ګی د تقنین او عد لی چارو جرګه ګۍ محکمو ، شر کتونو د اساسنا مو او موتوری عرادو دحق الثبت د فور مودبیې دقانون پروژه تر بحث لاندی ونیو له چه له یولړ غور نه وروسته دجرګه ګۍ له خـوا تاییده شوه .

همدغه راز په دغې غونډه کښې په عدلیه وزار ت کښې دتقنین دچارو د تنظیم او له عدلیه وزار ت څخه دفتو ی د اداری دلغوه کیدو دقانو ن پروژه چه نو موړی پروژه د مشرانو دجر ګی دعمو می مجلس له خوا له یولړ تعدیلاتو سره تصویب شو ی وه تر بحث لاند ی ونیو ل شوه په نتیجه کښې دغی جرګه ګۍ هم دمشرانو دجر ګی تعد یل شوی پروژی تایید کړه او خپله فیصله یې صادره کړه .

جرګه ګۍ په خپله له غرمی نه وروسته غونډه کښې د احتکار د منعه کیدو او د نرخونو دکنترو ل دقانون پروژه تربحث لاندی ونیوله په نتیجه کښې یی تصمیم ونیو ل شو چه نو موړی پروژی دی ګستتنر شی او دزیا ت غور له پاره دی دجرګه ګۍ غړیو ته ورکړ له شی .

له غرمی نه پخوا په لسو بجو د رهنی او تعمیراتی بانك رئیس ښاغلی عصمت الله عنایت سراج دفوایدعامی دچارو په جرګه ګۍ کښې ګډون وکړ او د هغه دچارو په باره کښې یی د جرګه ګۍ دغړ یو د خو لی پوښتنوته ځوابونه وویل او یو لړ لیکل شو ی پوښتنې یی د ځوا بو نو د لیکلو له پاره له ځا ن سره واخیستلی .

دتجار ت دچارو په جرګه ګۍ کښې له غرمی نه پخوا په لس نیمو بجو د بندروالی رئیس ښاغلی عبدالحفیظ کاکړ ګډون وکړ او دبندروالی د تشکیل او بودجی په باره کښې یی دجرګه ګۍ دغړ یو پوښتنو ته ځوابونه وویل .

همدغه راز جرګه ګۍ له غر می نه وروسته غونډه کښې فیصله صادره کړ ه چه د٤٩ کال دسرطان ددیار لسمی نیټی دشنبې دور څی په غونډه کښې دی دتجار ت وزیر دکـتور محمد اکبر عمر ګډون وکړی او دایجنسی او د انفرا دی نسا جیو د فابریکو او دصادراتی مالو نو او دسودا ګرو د عریضو په با ب دی چه جرګه ګۍ ته را رسیدلی د ی اونورو تجارتی چارو په باره کښې د جرګه ګۍ د غړیو پوښتنو ته ځوابو نه ووایی همد غـه رنګه دفر هنګی چارو جرګه ګۍ په غونډه کی د درواز دو کیل ښا غلی عبدالرحمن کوفی پیشنهاد چه غوښتل یی د درواز د ولسوالی منځنی ښوونځی دی لیسی اولومړنی ښوونځی دی منځنی ښوونځی ته لوړشی ترغور او څیړ نی لاند ی ونیو ل شو چه په نتیجه کی تریولړ بحث او څېر و وروسته خپـله فیصله صادره او دارالانشاء ته یی واستوی.

همدغه رنګه دیو شمیر نو رو وکیلانو په پیشنهاد ونو با ندی بحث او څیړنه وشوه او وروسته فیصله وشوه چه د ٤٩ کا ل د

ولسی جرگه

سرطان په ۱۳ نیټه دی د میر منو ټو لنی رئیسه میر من صالحه فارو ق اعتما دی دسوالونو دځواب دویلو دپاره را شی ا و توضیحا ت دی ورکړی .

دمالي او بودجې جرگه گی په غونډه کی دمواشی پرقانون یی خپل بحث ته‌دوام ورکړ څو وروستی فیصله یی راتلو نکو غونډو ته پر ی ښودله .

دسرطان ۱۳ – دولسی جرگی د شکا یتو د اوریدلو دجرگه گی په غونډه کښی په یوشمیر عریضو چه جرگه گی ته رسیدلی دی بحث وشو او په نتیجه کښی یی خپله وروستی فیصله صادره کړه او دارالانشاء ته یی وسپارله .

همدغه راز دولسی جرگی د پو هنی‌دچارو جرگه گی غونډه وکړه او دجرگه گی‌دپخوانی تصمیم له مخی دمیر منو د ټولنی رئیسی میرمن صالحه فاروق اعتمادی په دا سی حال کښی چه د أفکار ودتنو پر مدیره هم‌ورسره ملگری وه له غر می نه پخوا په لسو بجود جرگه گی په غونډه کښی گډون وکړ او په اسلام کښی دښځو د حقو قو په باره کښی یی دجرگه گی دغړ یو پوښتنو ته ځوا بونه وویل او یو شمیر لیکل شوی پوښتنی یی د ځوا بونو د برابرولو له پاره له ځان سره واخیستلی .

همدارنگه د ملی دفاع د چارو جرگه گی په خپله غونډه کښی تصمیم ونیو چــه د سرطان د اووه لسمی نیټی دچار شــنبی د ورځی په غونډه کښی دی دکار دقوا عمومی قوماندان دگروال خواځك او دقوا ید عا می دوزار ت دسر کونو د ساتنی او څارنی‌رئیس گډون وکړی او دکار دقوا و دپرسونل‌دشمیر او د عسکر و أود تقسیما تو په باره کښی دی معلو ما ت ورکړی .

دولسی جرگی د داخله او محــلی أداری دچارو جرگه گی په خپله له غر مــی نــه مخکښی غونډه کښی د یوشمیر وکیــلا نــو په پیشنهاد بحث وکړ او له خپل تصمــیم څخه یی د ارتبا ط په حیث داخله وزار ت ته خبرور کړ .

همدارنگه دجرگه گی له غر می نه‌وروسته غونډه کښی دقاچاق بندولو دقانون دو هــم فصل ولوستل شو أو وروسته له هغه‌دجرگه گی د یوشمیر غړ یو د پیشنهاد په اثــر تصمیم ونیو ل شو چه دجر گه‌گی‌دسرطان داوولسمی نیټی دچار شنبی‌دورځی په غونډه کښی دی دمالیی او تجار ت ښاغلی وزیران گډون وکړی او په دی باره کښی دی دجرگه گی دغړ یو پوښتنو ته ځوا بونه ووایی .

دمالي او بودجې دچارو دجر گه گی پــه غونډه کښی دځارو یو د مالیی په قانون‌بیا بحث وشو چه لومړی دنو موړی قانو ن په هره ماده را یی واخیستلی شو ی او په پای کښی دیوه کل په ډول په نو موړی قانو ن رایی واخیستلی شوی چه د ځارو یودمالیی قانون دجرگه گی دغړ یو درا یو په‌اکثریت ردی کړی شو .

دسرطان ۱٤ دولسی جرگی په عمو مــی غونډه کښی په داسی حا ل کښی چه‌وکیلان حاضر وو او دهغی جرگی د رئیس پوهنوا ل دکتور محمد عمر وردك په مشر ی شــوی لومړی په اجندا کښی شا ملی موضوعگانــو دمنشی سید مبین شاه امیر له خوا ولوستلی شوی او په دغو موضوعگانو با ند ی بحث وشـــو .

لومړی دهغه فرهنگی‌موافقه لیك مو ضو ع چه پخوا د افغانستان دشا هی حکو مت او جاپان تر منځ شوی و همد غه راز دافغانستان دشا هی حکو مت او د چکو سلوا کیی د سوسیا لیستی جمهوریت تر منځ تجار تــی موافقه لیك موضو ع چه د حکو مت له‌خوایی دفوریت حق غوښتل شوی‌و تر بحث لاندی ونیول شوی چه دلو مړیوالی حــق یـــی دعمو می مجلس له خوا درایو په اکثریت تایید او تصویب شو .

وریسی دافغانستان اوجاپا ن تر منــځ فرهنگی موافقه لیك دمجلس له خوا تر بحث اوغور لاندی ونیول شو چه له یو لړ بحث او خبر ونه وروسته درایو په اکثریت‌فیصله وشوه چه نو موړی موافقه لیك دی لو مړ ی دبین المللی روابطو جرگه گی ته واستو له شی څو چه له وروستی غور نه پــس بیا عمومی مجلس ته وړاندی شی .

همدغه رأز دیوشمیر وکیلانو دفور یت د پیشنهاد په أثر دنویو موټرونو دپیرودلو په

باره کښې چه دولسې جرګې دوکیلانو دوړلو راوړلو له پاره اخیستل کېږي عمو مي‌مجلس ته وړاندي شو چه له یولې بحث او خبرو نه وروسته دیوه وکیل دپیشنهاد په اساس تصویب شو چه دنویو موټرو دپیرو دلوتر وختنه دی له پخوانیو موټرو څخه کـــار واخستل شي .

دسرطان ۱۵ – دشورا دګډي جرګه ګی شپږمه غونډه تر غر مي وروسته په داسي حال کي چه ددغي جرګه ګی ۱۹ تنه غړ ی حاضر وو دلغمان ولایت دمرکز وکیل‌ښاغلی عبدالکریم عمر خیل په مشر ی جوړه شوه لومړی دمشرانو جرګي د دارالانشاء لیـــك چه دسنا تور حاجي محمد څمکني د نا روغي او دهغه‌په ځای‌سناتورمحمدکریم‌کوهی‌دمشرانو جرګي دعمو مي غونډي له خوا دراېو په‌اتفاق ټاکل شوی وو ولوستل شو .

وروسته بیا د هیئت دطرز العمل اجنداچه ماده په ماده ولوستل شوه تر بحث لا ند ی ونیول شوه او ((۱۷)) ماده تعدیل او((۱۸)) ماده تر (۱۹) ماده تعدیل (۲۰) ماده درایوپه اکثریت او (۲۱) ماده دجرګه ګی څوتنوغړو دپیشنهاد په اثر تعدیل او په دوو ما دو باندي تصویب شوه .

دسرطان ۱۶ – دولسي جرګي عمو مـــي غونډه له غر مي څخه پخوا د هغي جر ګی د رئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردك پـــه مشرۍ په داسي حال کي جوړه شو ی وه چه نصاب پوره و .

لومړی د اجندا موضوعګا نی دولسي‌جرګي دمنشي وکیل سید مبین شاه امیر په واسطه ولوستلي شوی او د اجندا پر داخـــــــلي موضوعګانو باندي دیولې خبرو څخه‌وروسته غونډه دغرمی په دوولسو بجو پـــای تـــــه ورسیده داستجواب دنه غونډي دلزو م په‌باب دوکیلانو د یوه تن ددستي پیشنهاد په اثر له غرمي څخه وروسته داستجواب دغونډي دجوړیدلو څخه په وروسته غونډه‌کي‌چه‌دهغي جرګی‌دمنشي‌په واسطه‌ولوستل‌شو په‌هغه‌باندې دیوه تن وکیل قانو نی اعتراض وارد وګڼل شو چه ور پسي له غرمي څخه وروسته په دوه بجو او پنځه څلویښت دقیقو غونډه له نصاب څخه ولوید له .

دسرطان ۱۷ – دولسي جرګي د داخله او محلي اداري دچارو جرګه ګی غونډه وکړه او دقاچاق بندولو دقانون په پروژه یی بیابحث وکړ په نتیجه کښې دجرګه ګی دپخواتصمیم له مخي دمالیي وزیر ډاکتر محمد امان او د تجار ت وزیر داکتر محمد اکبر عمر له غرمي نه پخوا په لس نیمو بجو د جرګه ګی پـــه غونډه کښې ګډون وکړ او د نو موړی‌قانون او د دولت دباقیا تو په باره کښې یی دجرګه ګی دغړ یو پوښتنو ته‌په خوله ځوا بو نه وویل او لیکل شو ی پوښتني یی دځوابونو برابرولو په غرض له ځانوسره‌واخیستلی‌دغی غونډې تر دوولسو بجو پوری دوام درلود.

همدغه راز دولسي جرګي‌دشکایتوداوریدلو جرګه ګی په خپله غونډه کښي دیو شمیر عریضو په باره کښي خپله فیصله صادره او دارالانشاء ته یی وسپار له .

همدارنګه دتقنین او عدلي چارو دجرګه‌ګی په غونډه کښي دشوری دګډ هیئت دقانون په پروژه بحث وکړ په نتیجه کښي یی لس مادی دجرګه ګی له خوا تصویب شوی او دولسي جرګي دانکشا في پـــلان په غونډه کښي د داخله وزارت په ۱۰۳ مکتو ب چـــه پخوا ددغي جرګه ګی د ۴۹ کال د ثور په ۲۷ نیټه له داخله وزار ت څخه‌پوښتني‌شوی وه بحث وشو او دغه پوښتنه دپکتیا دولایت دوکیلانو ددغه پیشنهاد په باره کښي وه چه دپکتیا له ولایت څخه دی دری ولایتونه‌جوړ شي او داخله وزیر پخوا جرګه ګی تـــــه راغوښتل شوی و .

دسرطان ۱۸ – دولسي جر ګی دتقنین‌او عدلي چارو جرګه ګی غونډه وکړه او دګډو هیئت دقانون د پروژې دپا تی مادو دمسودی په باره کښي یی بحث وکړ .

ورپسي یی هغه عریضه چه د متقا عدینو دشکایت په با ب دشکایتو د اورید لو لـــه جرګه ګی څخه هغي جرګه ګی ته رسید لی ده تر غور لاندی ونیو له په نتیجه د دواړو موضوعګانو په باب وروستی تصمیم‌راتلونکی

ولسی جرګه

غونډې ته وځنډول شو .

همدغه راز دشکایتو داورید لو جرګه ګۍ په خپله غونډه کښې د څلور و عریضو په باره کښې خپلې فیصلې صادرې کړ ی او دارالانشاء ته یې وسپار لې .

دسرطان ۲۰ — دشورا دګډې جرګه‌ګۍ د هیئت اوومه غونډه په داسې حا ل کښې چه دهغو اتلس تنه غړ ي حاضر و د لغــما ن دولایت د مرکز وکیل ښاغلی عبدالکریم‌عمر خیل په مشر ی له غر می څخه وروسته‌جوړه شوه او په دغې غونډه کښې چه د هیئـــت طرز العمل دسنا تور محمد هاشم مجد دی په وسیله مطر ح شو ۲۳ ماده په اتفـاق سره تعدیله ۲٤ ــ او ۲۵ ماده په اکثریت سره ، ۲٦ ماده په اکثریت سره تعد یله ۲۷او ۲۸ ماده په اکثریت سره حذفه‌شوه .

دسرطان ۲۰ — دولسی جر ګی دتجار ت دچارو جرګه ګۍ پخپله غونډه کښې داجندا پرشاملو موضوعګانو باندې بحث و کــړ او د هغه فیصله یې را تلو نکې غونډې ته‌پاتې کـــړه .

دغه راز دشکایا تو د اور ید لو دچارو جرګه ګۍ پریو شمیر راغلیو عریضوباندې غور وکړ او په دې باب یې خپله فیصله صادره او دارالانشاء ته یې وسپارله .

همدارنګه د داخله چارو په جرګه ګــۍ کښې دقاچاقو د بندیدلود قانون د دو هم فصل پر موضوع باندې خبرې وشوې .

دغه راز د بین المللی روابطو دچـار و جرګه ګۍ له غر می څخه وروسته په‌غونډه کښې د افغانستان د شا هی حکو مــت او جاپان دحکو مت تر منځ دفر هنګی موافقت لیك خپل قرار صادر او د عمو می غونډې‌د غور له کبله یې دارالانشاء وسپارله .

دغه موافقت لیك پخوا د افغانستا ن او جاپان د دواړو شا هی حکو متونو له خـوا لاسلیك او د عمو می مجلس له لاری دغــور لپاره دغې جرګه ګۍ ته رسید لی وه .

دسرطان ۲۲ — دولسی جرګی په عمو می غونډه کښې چه تر غر می د مخه په (۱۱) بجو دولسی جرګی درئیس پو هنوال دکتور محمد عمر وردك په مشر ی شرو ع شو له لومړې دغونډې اجندا دولسی جرګې دمنشی وکیل سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شوه تر هغه وروسته یو فور ی پیشنهادچه غوښته یې بیله قوانینو څخه بله موضـــوع دې تر بحث لاندې نه نیو ل کیږې دمنشی له خوا ولوستل شو دنو موړی پیشنهادطرح درایو په اکثریت تایید شوه خو وروسته‌بیا په دغه بر خه کښې دوکیلانو څخه یوه تن په دې باره کښې چه پخوا نی موضو ع چه د څوورځو را هیسې بحث ور با ندې‌کیږي بیله فیصلې څخه بله مسئله طر ح کیږ ی دقانون څخه مخالف دی یو قانو نی‌اعتراض وړاندې کې پر نو موړی اعتراض با نــد ی رای واخستلی شو ی او په نتیجه کښـــې اعتراض وارد وبلل شو وروسته بیا دمجلس رئیس لس دقیقی تنفس اعــلان کړې خو تر هغه وروسته غونډې نصا ب پوره نکـړای شوای همدغه رنګه دولسی جر ګی‌په‌عمومی غونډه کښې د دواوو دنر خونو دلوړولو‌په باب یو فوری پیشنهاد طرح شو او موضوع ترزیاتی څیړنی وروسته درو غتیا جرګه ګۍ ته وسپارلشو ی .

دسرطان ۲۳ — دولسی جر ګی عمـــومی غونډه چه تر غرمی دمخه په ۱۱ بجواودیرشو دقیقو دهغې جر ګې د رئیس پو هنـــوا ل دکتور محمد عمر وردك په مشر ی جوړه‌شوې وه لومړې دغونډې اجندا ور پسې‌دجرګه ګیو یوشمیر پیشنهاد و نه او تر هغه وروسته دځینو وکیلانو غوښتن لیکو نه دو لسی‌جرګی دمنشی وکیل سید مبین شاه امیر له خــوا ولوستل شوه او دغر می تر ۱۲ بجو پور ی بحث دوام وکړ .

دسرطان ۲٤ — د انتخا باتی معار ضینو دشکایتو د اورید لو جرګه ګۍ خپله لومړنی غونډه شرو ع کړه دغې جر ګه ګۍ چه له غر می پخوا په لسو بجو یې غونډه وکړه دپکتیا دولایت دسپیر ی دولسوالۍ دکابل دولایت د ده سبز دولسوالۍ او د بدخشا ن دولایت د اشکا شم دولسوالۍ د انتخابا تی حوزو دو کالت په موضو ع یولې بحث‌وکړ .

همدغه راز د داخله چارو جرګه ګۍ‌غونډه وکړه او دپا سپور ت له بیې څخه اضافه

ټکس دپاسپور تو نو په ویشلو کښــی د مامورینو د اجراآتو په څرنګوالــــی او د پاسپور ت د أصو لنا می د اووم لمبرضمیمی دتعدیل په باب دیو شمیر وکیلانو پهپیشنهاد بحث وکړ په نتیجهکښی درایو په اکثریت فیصله وشوه چه دغه موضوع د دارالانشاء له لاری عمو می مجلس ته وړاند ی شی .

همدغه راز دجرګه ګی له غر مینهوروسته غونډه کښی دشاه جوی دوکیل ښاغلی غلام دستګیر شکایت چه دغور او مطالعی له پاره دغی جرګه ګی ته په رسمی ډول رارسیده لی و تر غور لاندی ونیو ل شو چــه پــه پا ی کښی درایو په اتفاق فیصله وشوه چهدجرګه ګی دشنبی دور ځی د سر طا ن ۲۷ ور ځی په غونډه کښی دی د داخله وزار ت معـــین ښاغلی الکوزی او اداری رئیس او دزا بل والی ښاغلی سخی احمد فرهاد ګډون وکړی او دبحث وړ موضوعګانو په باره کښی دی د جرګه ګی دغړیو پــوښــتنو تهځــوابــو نه ووایی .

همدارنګه دتقنین او عدلی چارو جرګه ګی په خپله غونډه کښی د دواړو مجلسو د ګډ هیئت دقا نون دطر حی په باره کښی بحث او خبر ی وکړی .

پداسی حال کښی چه دنوموړی قا نو ن له لسمی مادی نه وروسته په هره مادهباندی جلاجلا بحث او کلك غور وشو په پا یکښی یی دنوموړی قانون په با ب خپله فیصله له یولږ تعدیلا تو نه وروسته صادره کړه .

همدغه راز دشکایتو د اوریډ لوجرګهګی دیوشمیر عریضو په با ب خپلی فیصلـــی صادری کړی او دارالانشاء ته یی وسپار لی ددغی جرګه ګی غونډه له غر می نه پخوا په لس نیمو بجو شو ی وه دولسی جر ګــی دتجار ت دچارو جرګه ګی د دلالی داصولنامی دضمیمی په باره کښی له څو ورځی غور نه وروسته خپله فیصله صادره کـــړه او دارالانشاء ته یی وسپار له .

همدارنګه جرګه ګی له غر می نه وروسته غونډه کښی فیصله وکړه چه د جرګه ګی د۴۹ کال دسرطان د۲۷ نیټهد شـــــنبی د ورځیپه غونډه کښی دی د تجار ت د اطا ق ښاغلی رئیس ګډون وکړی او د تجار ت د اطاقو دفعا لیت او اساسنا می د څرګندولو په باره کښی دی توضیحا ت ورکړی .

دسرطا ن۲٤٥ ـ دشوری دګډ هیئت نهمه غونډه دلغمان د مرکز دوکیل ښا غـــــلی عبدالکریم عمر خیل په مشر ی له غر می څخه وروسته په دوه نیمو بجو د نو نسوغړو په حضور جوړه شوی وه چه دهیئت منشی سنا تور محمد هاشم مجددی دیو ی بلی مادی دزیا تیدلو په با ب دیو پیشنهاد طرزالعمل په دی مضمون چه (ددغه طرزالعمل په موادو کی هغه وخت تعدیل اوزیا توالی منځتهراتلی شی چه دغړ و څلورمه بر خه یوتعدیلشوی او یازیا ت شوی پیشنهاد وړاند ی کړی او زیات غړی دغه پیشنهاد تاییدکړی). وړاندی کړ چه دخبرو څخه وروسته درایو پهاکثریت تایید او تصویب شو .

دطرز العمل دلوستلو په وخت کی دیوه کل په حیث په ۲۱ـاو ۲۲ مادی کی سناتور حبیب الله هلمند ، سنا تور محمد کریم کوهی او سناتور بهرام مهرا بی یوپیشنهاد وړاندی کړ چه په ۲۱ـاو ۲۲ ماده کی دی نوی کتنه وشی چه په هغه با ب یو لږخبری وشوی .

وروسته یو بل پیشنهاد غونډی ته وړاندی شو چه ۲۱ـاو۲۲ مادی دی تعدیلی شی چه په لسو موافقو را یو شپږ و مخالفو رایو دریو مستنکفو رایو باندی په اکثر یـــت سره په نوموړی و مادو کی تعدیل وشوه.

وروسته دګډی جرګه ګی د هیئت دکار دورځو دټاکلو په با ب غونډی ته یو لږ پیشنهاد ونه وړاندی شول چه د خبرواوراوریی اخیستلو په اثر دسنا تور محمد کریم کوهی هغه پیشنهاد چه دشنبی په ور ځ یی دنه نیمو نه تر څلور نیمو بجو پور ی او د دوشنبی او چار شنبی په ور ځو یی د ۲بجو څخه تر څلور نیمو بجو پوری د هیئت دکار وختونه ټاکلی و درایو په اکثریت تایید او تصویب شو .

له هغه وروسته چه د طرز العمل موادچه په دیر شو مادو کی تنظیم او منسجمشوی وو او ترپایه پوری ولوستل شو . په هغه باندی دیوه کل په ډول رای ګیر ی وشوه چه په نتیجه کی په اولسو موافقو او دوو مخالفو رایو باندی په اکثریت سره تاییداو

ولســـي جرگـــه

تصويب شو .

دسرطان ۲۵ - دولسي جر گی دشکایاتو د اوريد لو دچارو دجر گه گۍ په غونډه کې دمراجعينو پر يو شمير عريضو با ند ې غور وشو او په دی با ب يی خپله فيصلـــه دارالانشاء ته وسپارله .

دسرطان ۲۷ - دولسي جر گی دتجار ت دچارو جرگه گۍ غونډه وکړه او دجر گه گۍ دپخواني تصميم په اسا س دتجار تداتاقو نو رئيس له غر مي څخه مخکې په لسوبجو دجرگه گۍ په غونډه کښې ګډون وکړ اود تجار ت داتاقو نو د تشکيلا تو او اصولنامې په با ب يی دجرگه گۍ درئيس او غـــړو پوښتنو ته ځواب وو ايه چه دغه سوا لاو ځواب پوره تر دوولسو بجو پور ی دوا م وکړ او هم په دی تر څ کښې يولړ ليکلي پوښتنې طرحه او د بيالپاره د ځـــواب د څرګندولو په غرض واستو ل شو ی .

جرگه گۍ په دی با ب زياتي پوښتنې او تفصيلات راتلونکې غونډې ته وځنډ ولي او تصميم يی ونيو چه د تجار ت وزير دکتور محمد اکبر عمر دی دجرگه گۍ په غونډه کښې ګډون وکړی او د تجارت داتاقونو دبو دجې او عوايدو په باب دی دجرگه گۍ دغړ و پوښتنو ته ځواب ووايي .

له‌غرمې نه وروسته دجرگه گۍ په غـــونډه کښې فيصله وشوه چه د ملکي با نک ا و پښتني تجار تي بانك رئيسا ن دی ٤٩ کال دسرطان د مياشتې د ۳۱ نيټې د چار شنبې‌په ورځ‌دجرگه گۍ په غونډه کښې بر خه واخلي او دخار جي اسعارو په باب دی دجر گه‌گۍ دغړوپوښتنو ته توضيحا ت ورکړی .

دشکاياتو داوريدلو جرگه گۍ د ٤٩ لمبر لاری دوريور گل محمد ديوه تن د عر ض دنوموړی لاری دچپه‌کيدلو په اثردانحصاراتو د دوه زره ځلور سوه او اته اويا کيلو د شکري دضايع کولو او دغه‌رازدنوروراجعينو په څو عريضو باند ې غور وکړ او خپله فيصله يی صادر او دارالانشاء ته يـــی وسپارله .

دغه رازنو موړی جرگه گۍ د غر مې نه وروسته پخپلې غونډی کې د يو تن سيدحسن ميمند ی په غرض با ند ی غور وکړ اودهغه څه سره تصميم‌ونيول شو چه د ملي دفا ع دوزار ت دتشکيلا تو رئيس دی د ٤٩ کا ل دسر طان د مياشتې د ۳۱ نيټې د چارشنبې په ورځ دجر گه گۍ غونډې ته ور شي اوپه دی باب دی دجرگه گۍ دغړ و پوښتنو ته ځواب ووايي .

دمالي او بودجې دچارو جرگه گۍ غونډه وکړه او د خپلې اجندا پر داخلي موضوعاتو يی بحث او خبر ی وکړی .

دغه راز دولسي جرگې د داخله‌اومحلـــي اداری دچارو جرگه‌گۍ غونډه و کړه‌اودجرگه گۍ دپخواني تصميم په اسا س د داخله وزار ت معين ښاغلي الکو زی او د هغـــه وزار ت اداری رئيس په داسی حا ل کښې چه د ده ورسره ملګر ی دزابل والي ښاغلي غلام سخي احمد فر هاد هم حاضر و دجرگه گۍ په غونډه کې برخه واخيسته او دمربوطو مطر ح شوو موضو عا تو په باره کښې يی بحث وکړ او دجر گه گۍ دغړ و پوښتنو ته يی ځواب ووايه اودجر گه گۍ يو لړ ليکلي پوښتنې يی دځواب ونو دليکلو له کبله له ځان سره يوړلې .

دغه راز دغر مي څخه وروسته دجر گه‌گۍ په غونډه کښې ديوه وکيل په هغه‌پيشنهاد باند ی بحث او خبر ی وکړی چه د خلکو سره دماموراينو دپيش آمد په برخه کښې دبشری مطالعې د روابطو او نزاکت په نظر کښې نيولو سره دولايتو نو ولسوا ليو او د داخله دنورو اداری اجراآتو د څرنګوالي اولازمو اصلاحاتو په خـــــوا وشا کښې‌د داخلي وظايفو د اصو ل داستناد پر اساس هغې جرگه گۍ ته وړاندې شو ی وچه په نتيجه کښې دجرگه گۍ دغړ و درايو په‌اتفاق دغسې فيصله وشوه چه دجرگه گيو دکارپه ورځو کښې دی د داخله چارو اودجر گه‌گۍ غړی ولايتو نه و ګوری .

دسرطان ۲۷ - دشور ی دګډ هيئت‌لسمه غونډه په داسی حا ل کښې چه نو لس تنه غړی حاضر وو دلغمان دمرکز وکيل ښاغلي عبدالکريم عمر خيل په مشر ی وشوه . د هيئت منشی سنا تور محمد هاشم مجددی دکار اجندا چه د ګډ هيئت د اداری مديريت

په نامه له دواړو مجلسو څخه په یوه کښی دیو ی اداری دجوړ ید لو په باره کښی د سنا تور حبیب الله هیلمند د پیشنهاد وړاند ی کو ل وو وړاند ی کړه او تربحث او خبرو لاندی ونیو ل شوه چه د بحث او رایو اخیستلو په نتیجه کښی لومړی پیشنهاد درایو په اکثریت رد شو او دو هم پیشنهاد چه دسناتور حبیب الر حمن نا صر ی له خوا وړاند ی شوی وو دنوموړی سنا تور له خوا بیر ته واخیستل شو . ور پسی منشی دولسی جرگی په عنوان دستری محکمـــی مکتوب چه څینی انتخابا تی مشکـلا ت په کښی شامل وو او دولسی جرگی څخه د مشرانو جرگی ته رسید لی و اودمشرا نـو دجرگی له دارالانشاء څخه گډ هـــیئت تـه سپار ل شو ی و غونډی ته یاد کړ چه له یولړ بحث او رایو اخیستلو نه و روسـته تجویز ونیو ل شو چه دمکتو ب متن دی د هیئت د معلو ماتو د پرا ختیا له پاره ولوستل شـــی .

وروسته له هغه چه مکتو ب ولو ستل شو دموضوع په باره کښی بحث وشواوپه نتیجه کښی دوکیل محمد اسحق عثمان له خـــوا پیشنهاد وشو چه دغه مکتو ب دی له اجندا څخه خار ج شی او د هغه یو یو نقل دی غړیو ته ورکړ شی چه په لازمو و ختو کار ورڅخه واخیستل شی او یو بل پیشنهاد دوکیل عبدالغفار فرا هی له خوا چه نوموړی مکتوب دی رد شی خویو یو نقل یی دی په خصوصی ډول غړیو ته ورکړ شی وړا ند ی شو چه په دغو دواړو پیشنهاد ورا یـــــی واخیستلی شوی چه په نتیجه کښی یی د وکیل عبدالغفار فرا هی پیشنهاد تـــا یـیـد شـــو .

دوکیل محمد اسحق عثـمان دیـوه بـل پیشنهاد په مقابل کښی چه دانتخابا تو د قانون په باره کښی د دواړو جرگو اختلافی فقری دی دیو ی کمیتی په واسطه چه دگډ هیئت له غړیو څخه جوړه شوی وی بیرو ن نویس او تنظیم شی او یو یو نقل دی غړ یو ته ورکړ شی دسنا تور علی احمد بابا نی اعتراض وارد شو چه اختلافی مادی دی په څپله د هیئت د منشی له خوا بیرو ن نویس شی او یویو نقل دی غړ یوته وویشل شی تربحث لاندی ونیو ل شو چه درایو اخیستلو په نتیجه کښی دوکیل بابا نی اعترا ض درایو په اکثریت تایید شو .

وروسته له هغه دغونډی منشی دانتخاباتو دقانون لومړی ماده چه دولسی جر گی لـه خوا ترتیب شوی ده ولوستل شوه چه درایو په اتفا ق تایید وشو چه ددغی مادی اوهغی مادی ترمنځ چه د مشرانو دجر گی لهخـــوا ترتیب شوی وه کوم اختلاف نشته .

دولسی جرگی اومشرانو جرگی په تر تیب شوی دوهمه ماده باندی رایی واخیستلیشوی درایو په اکثریت داخبره و منل شوه چه ددغو دواړو مادو تر منځ اختلاف موجود دی چه په همدی اسا س دغړ یو له خوامفصلی خبری وشوی او نظر یی څرگند ی شو ی په دغه وخت کښی دوکیل لعل گل فریاد لهخوا یو پیشنهاد وړاندی شو چه دغه مسئله دی دموضو ع دسندونو د مطالعی ترو خته پوری چه د دواړو جر گو له خوا ترتیب اوتصویب شویدی وځنډوله شی . چه ایا ددغی ما دی په با ب اختلاف شته که .

دسناتور علی احمد بابا نی له خوا بل پیشنهاد وړاندی شو چه له پنځمی ما دی نه وروسته دی بحث شروع شی ځکه چه دوهمه ماده کښی اختلاف نشته له یو لړ بحث نه وروسته په دی باره کښی زیا تی خبر ی راتلو نکی غونډی ته پاتی شو ی .

دسرطان ۲۸ — دولسی جر گی په عمومی غونډه کښی له غر می نه پخوا په لسو بجو دهغی جرگی درئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردك په مشر ی وشوه او په پخوانیو دبحث وړ موضوعگانو په باره کښی یی خبری وکړی .

دسر طان ۲۹ — دولسی جرگی د ۴۹ کال دسرطان د میاشتی د ۲۹ نیټی د دوشنبی دورځی په عمو می غونډه کښی چه د هغی جرگی درئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمـر وردك په مشر ی جوړه شوی وه د اجندا په داخلو موضوعگانو بحث وشو غونډه دغرمی څخه وروسته تر یو ی نیمی بجی پور ی روانه وه .

دسرطان ۳۰ — دولسی جرگی په غونډه

کی چه په یوولسو بجو د پوهنوال دکتور محمد عمر وردك په مشر ی جوړه شوی وه لومړی دولسی جرگی دمنشی وکیل سیدمبین شاه امیر له خوا داجندا موضوعگانی‌ولوستلی شوی او پر له پسی له غر می شخه وروسته په دوو بجو داستجواب هغه موضوع دبحث لاندی ونیو له شوه چه د داخله اوکرنی د ښاغلو وزیرانو شخه د ملت دنما ینده گانو له خوا تر سره کید له چه دېچی داچولوپه اثر یوشمیر وکیلانو خپل تیاری وښود .

غونډه له غر می شخه وروسته دنصاب دنه پوره کولو له کبله جوړه نشوه .

دسرطان ۳۱ – دولسی جر گی دتجار ت دچارو جرگه گی غونډه وکړه او دجرگه‌گی دپخوانی تصمیم په اسا س په لسو بجسو دملی بانك او دپښتنی تجار تی بانك د ریاستو نو مرستیالانو دجرگه گی په‌غونډو کښی گډون وکړ او په هیواد کښی یی د اسعارو دنرخونو د لوړ یدلو او دغه راز د انفرادی تجار وسره دقالینو دپور دموضوع په باب پرله پسی دجرگه گی درئیس اوغړو پوښتنو ته ځوا ب ووایه او دجر گی یولړ لیکلی پوښتنی یی دځواب دلیکلو له کبله د ځانو سره یوړلی .

دغه راز دغر می شخه په وروسته غونډه کښی جرگه گی فیصله وکړه چه‌دافغانستان بانك رئیس ښا غلی حبیب الله ما لـــی اڅکزی دی د ۱۳۴۹ کال د اسد د میا شتی دلومړی نیټی د پنج شنبی دورځی په‌غونډه کښی گډون وکړی او د هغو پوښتنو په‌باب دی توضیحات ورکړی چه په جرگه‌گی‌دغړو په نزد شته دی .

دشکایا تو د اور یدلو دچارو دجرگه‌گی دپخوانی‌تصمیم په اسا س له غر می شخـه دمخه په لسو بجو د ملی دفا ع د وزار ت دتشکیلا تو رئیس په‌داسی حال کښی چه دهغه وزار ت د مکلفیت لو ی مدیر ورسره ملگر ی ودهغی جرگه گی په غونډه‌کښـــی گډون وکړ اودسید حسن میمندی د عـر ض په با ب یی د جرگه گی دغړو پوښتوند ته ځواب ووایه او هم یی دجرگه‌گی دغړویو لړ لیکلی پوښتنی د ځواب د لیکلو په غر ض له ځان سره یوړلی دجر گه گی غـونډه تر دوولسو بجو پور ی روانه وه .

دتقنین او عد لی چارو جرگه گی غونډه وکړه اودشورا د گډ هیئت‌دقانون‌هغه‌مسوده یی دبحث د مطر ح لاندی ونیو له چه دهغه تسوید پخوا د ۴۷ کال د سر طان دمیاشتی په۳۰ نیټه دولسی جرگی ددو لسمی د و ری دعمو می مجلس له خوا دغور لپاره د تقنین او عدلی چارو جرگه گی ته وړاند ی شو ی وه او هغه مسوده چه دجرگه گی‌له‌خوابرابره شوی وه دیوه کل په ډول ولوستله شوه‌او په دی باب یی خپله فیصله صادره او د عمو می مجلس دغور له کبله یی‌دارالانشا ء ته وړاند ی کړه .

دکانو اوصنایعو دچارو جرگه گی‌دغر می شخه د مخه په لس نیمو بجو د کانسو او صنایعو دوزار ت معین ښاغلی عبدالقدوس مجید او د هغه وزار ت د صنایعو رئیس په داسی حا ل کښی چه د برښنا د موسسی رئیس هم ورسره ملگری ودجر گه گـــی په غونډه کی گډون وکړ او دبرښنا اوبخار دبیی دهغه تواز ن په با ب چه د افغانستان په ټولو سیمو کښی په یور قم سره وی‌د جرگه گی دغړ وپو ښتنو ته توضیـــحا ت ورکړل له هغه وروسته چه دغی مو ضو ع ته خاتمه ورکړی شوه دلاجوردو دقا چا ق بری په با ب هم یولړ بحث او پـوښتنی وشـــو ی .

دجرگه گی دغر می شخه په وروســـته غونډه کښی فیصله وشوه چه دجر گه گی دنن ورځی غونډی ته د ی د جنگلکودفابریکی رئیس ښاغلی چین زایی راشی اودجنگلکو دفابریکی دچارو په با ب دی توضیحا ت ورکـــړی .

دفواید عامی او مواصـــلاتو د چارو جرگه گی د مخابرا تو دوزار ت په ځوابو نو یی بحث وکړ او په نتیجه کښی دیولړ بحث اوخبر و شخه وروسته فیصله وشو چه د جرگه‌گی داسد د میاشتی د لو مړی نیټی پنجشنبی دور ځی په غونډه کښی دی د مخابراتووزیر انجنیر محمد عظیم گرا ن‌گډون وکړی او دجر گه گی دطرحه شووپوښتنو په با ب دی ځواب ووایی .

دمخابرا تو د وزار ت د مختلفو مخابراتی مسایلو په با ب د جرگه گی دغړو له خوا

پخوا یولړ پوښتنی شو ی وی .
د داخله او محلی اداری دچارو جرگه‌گی غونډه وکړه او دجر گه گی درا رسید لو ځوابو نو په باب خبر ی وشو ی .

دغه پوښتنه پخوا دجرگه‌گی د مربو طو مو ضوعگا نو په باب ددا خله‌وزارت شخه شوی وی .

داسد لمړی — د شوری دگډ هیئت په‌غونډه کی چه له غر می شخه وروسته‌په‌دوه‌نیمو‌بجو دشلو تنو غړو په منځ کښی د لغمان‌دولایت دمرکزوکیل عبدالکریم‌عمرخیل‌په‌مشری جوړه شوی وه او لومړی سنا تور محمد ها شم مجددی منشی دسنا تور قیام الد ین خادم داستعفی په با ب دمشرانو دجر گی دعمومی مجلس هغه تصویب چه دده په غوض‌کښی سناتور حا جی محمد شمکنی انتخاب شوی و دهیئت په غونډه کښی ولوست چه په دی ترځ کښی دیو لړ خبرو شخه وروسته‌دلومړی نایب په حیث دسنا تور حاجی محمد شمکنی دانتخاب په باب دسنا تور بهرام محرابی پکتیا وال پیشنهاد طر حه شو او دحاضرینو درایو په اتفا ق سره دلو مړی نایب پــه حیث وټاکل شو . وروسته له هغی و کیل محمد هاشم واسو خت د دو هم نیا بت‌لپاره دخپلی کاندید ی غوښتن لیك او وکیل سید رسول فکور د منشی دنیابت لپاره خپــل غوښتن لیك وړاند ی کړ او رای گیر ی‌پری وشوه چه په نتیجه کی د حاضرینو د رایو په اتفاق سره وکیل محمد هاشم واسوخت د دوهم نایب په حیث او وکیل سیدرسو ل فکور د منشی دنایب په حیث وټاکل شول .
ددغه اداری هیئت انتخاب د سنا تور علی احمد با یا نی ، سنا تور حبیب الر حمن ناصر ی ، سناتور بهرام محرا بی پکتیاوال سناتور شیر محمدنیمروز، سناتورحبیب‌الله هلمند دپیشنهاد په اساس چه د او لیت‌دحق غوښتنه یی کړی وه دحاضر ی غو نډی له خوا درایو په اکثریت قبول شــــو ی وو صورو ت و مو می .

داسد ۲ — دولسی جر گی د ملی دفا ع دچارو جرگه گی غونډه وکړه اودتشکیلا تو دریاست د۱۳٤۹ کا ل د ۲۱ر٤ نیتی د٤٥۲٤ لمبر مکتوب په مطالبو یی بحث وکړ او په نتیجه کښی یی تصمیم ونیو چه د ژاندار م او پولیسو لو ی قو ماندان ډگــــروا ل عبدالحکیم دی دجر گه گی د ٤۹ کا ل داسد دمیاشتی ددریمی نیتی په غونډه کښی گډون وکړی او د محوله او داسی نورو چارو د ضرور ت ترتیب او تنظیم په در ك کولوسره دی دژاندار م پولیسو او امنیه د په کارراغلو نفر و دشمیر په با ب دی دجر گه گــــی غړو ته معلو ما ت ورکړی .

دتقنین او عدلی چارو جرگه گی غو نډه وکړه او دقا نو نی استشار ی په هغــی موضوع یی بحث او غور وکړ چه دولسی جرگی له خوا دیوه تن عار ض عریضــــه د تقنین او عد لی چارودجرگه‌گی‌شخه‌راغوښتله شوی وه او دغه راز نو موړی جرگه گـــی بیله کو می فا صلی شخه ددلالی داصولنامی دضمیمی د دووما دوپر اسا س دحکو مـت پر پیشنهاد بحث و کړ او په نتیجه‌کښی نوموړی دوه مادی ردی شوی‌او وروســــتـه له هغی یی دانتخابا تو د معارضیو په با ب دشکایا تو د اورید لو پر هغی استشار ی بحث وکړ چه دتقنین او عد لی‌چارودجرگه‌گی له خوا تر سره شوی وه .
دکانو او صنایعو دچارو دجرگه گــــی په غونډه کښی چه درئیس د نا یب ښا غلی غـلام نقشبند په مشر ی د دغر می شخـــه دمخه په لس نیمو بجو جوړه شوی وه دهغی جرگه گی د پخوانی تصمیم په لحاظ‌دجنگلکو دفابریکی رئیس ښاغلی عبدالر حیم چینزایی دنو موړی جرگه گی په غونډه کښی گډو ن وکړ او د جرگه گی دغړو پوښتنو ته یــی توضیحا ت ورکړل .
دولسی جرگی دشکایا تو د اورید لو د جرگه گی په غونډه کښی د مراجعینو دراغلو عریضو په با ب غور وشو او خپلی فیصله یی دولسی جرگی دارالانشا ته وړاندی‌کړی.
د تجار ت دچارو دجر گه گــــی‌په غو نډه کښی د هغــی جـر گـه گـــی دپخوانی تصمیم په اسا س دافغانستا ن بانك لومړی مرستیا ل ښا غلی صلاح‌الدین او د هغه بانك تجار تی لو ی مدیر گډو ن

وکړ او دنو موړی بانك نو تو نودچاپولو د لیترا ف کرید تونو د بیر ته کو لو اوداسی نورو مربوطو موضوعگانو په با ب یې دجرگه گی دهر یوه غړی او رئیس پوښتنو تــه ځواب ووایه چه پهدی تر ځ کښی یو لــږ لیکلی پوښتنی هم تر سره شوی اودجرگه گیفیصله بلی ورځی تهمعطله شوه .

دفواید عا می او مواصلاتو دچاروجرگهگی غونډه وکړه او دجرگه گی دپخوانی تصمیم پراسا س دمخابرا تو وزیر انجنیر محمــد عظیم گران دجر گه گی په غونډه کښــــی گډون وکړ او دجر گه گی دغړو پوښتنو ته یی توضیحات ورکړل او یولږ لیکلی پوښتنی یی دځواب دبرابرولو په غرض له ځــان سره یوړلی .

د اسد ۳ – د ولسی جرگی دتجارتجرگه گی غونډه وکړه او د تجار ت داتا قو د ریاست په جوابونو چه پخوا دجر گه گی له خوا پوښتنی ځینی شو ی وی تر غور اوځیړنی لاندی ونیو ل خو څر نگــــه چه یوشمیر نور ی پوښتنی هم منځ ته را غلی دجواب اخیستلو په غرض دتجار ت داتاقو ریاست ته واستو لی شوی . دشکا یا تو داوریدلو په جرگه گی کی په یو شمــیر را رسید لو عریضو باندی غور او ځیړ نه وشو او دهغو په باره کښی صادری شــو ی فیصلی دولسی جرگی دارالانشاء تهواستول شـــو ی .

د داخلی او محلی د اداری جرگهگید په خپلی غونډه کښی دکابل په ښار کښــــی دخورا کی شیانو د نر خ دنه کنترولموضوع تربحث او ځیړ نی لا نــــد ی و نیو ی او دجرگه گی تصمیم رأتلونکی غونډی ته پا ل شـــــو .

دملی دفاع جرگه گی دپخوانی تصمیم له مخی تر غر می دمخه غونډه کښی دژاندار م او پولیسو عمو می قو ماندا ن ښاغــــلی عبدالحکیم کتوازی گډون وکړ او د طرحشوی موضوع په با ب یی دجرگه گی دغړوپوښتنو ته جوابونه ورکړه او یولږ لیکلی پوښتنی یی دځواب دبرابرولو دپاره دځان ســــره یووړی .

غونډی تر ۱۲ بجو پور ی دوام وکړ .

دفرهنگی چارو دجرگه گی په غونډهکښی دحاجیو و لسوال دلیسی دودانۍ په با ب دحاجیو دوکیل ښاغلی حا جی محمد اقبال پیشنهاد همدغه رنگه دجا نی خیلو دمنځنی ښوونځی دودانۍ او لیسی ته ددغی منځنی ښوونځی دلوړو په هکله دجا نی خیلو د وکیل ښاغلی جنت خان منگل پیشنهاد چه جرگه گی ته رسید لی وو بحث اوځیړ نه وشوه په نتیجه کښی جرگه گیخپلوروستی فیصله د پو هنی وزار ت نه وا ستو له د بو د جی او مالـــــی چارو جرگه گـــــی غونډهوکړه او په اجندا کښی د شا ملـــو موضوعا تو له جملی څخه د کابل د ښار د برښنا دشبکی دپاره د څلورنیم ملیو نـــو مار کو دپور تړون او همد غه رنگه د کا بل ښار د چښنگ د اوبو دشبکی دشپږ ملیو نو او څلور سوه زره مار کو تړون چــه پخو ا د افغانستان او دالما ن داتحادی جمهور یت موافقه ورباندی شوی وه .

همدغه رنگه په هغو شپږ ملیو نهپاکستانی کلدار و چه دکیمیاوی سری د اخیستلو په منظور د امریکی د متحد و آیا لتو نو څخه اخیستلی شوی وی دیوه کل په صور ت په نو موړو قرار دادونو بحث وشو .

په نتیجه کښی جرگه گی دپـــور تنیو موضوعگانو په باب خپل قرار یو د بلپسی صادر کړ دغه دری موافقت لیکو نه پخــوا دجرگه گی پهځوځوغونډوکښیطرحهشویدی.

دغه راز دجرگه گی دغر می څخه پــه وروسته غونډه کښی د افغانستان دخورا کی او عا مه اړتیاو د موسسی دخورا کی موادو او د هغی موسسی دنورو مربوطو موضــوع گانو په با ب خبر ی وشوی چه دجرگهگی غړی داسد د میاشتی داوومی نیټی د چا ر شنبی په ور ځ دمر کزی سیلو او دغلو د برابرولو درياست او دهغه مربوطی څانگی گوری او مامورینو ته د ویشلو په باب د خورا کی موادو دویشلو او داسی نوروچارو په برخه کښی دنږدی څخه خپلی لید نی کتنی بشپړوی او دسیلو د ځینو اجراآتـــو په باره کښی دهغه ریاست دمربوطو څانگو سره په تماس کیږی چه پخپله برخه کـــی خپل اجراآتو تر سره کړی .

دمعارضینو د شکایا تو د اورید لوجرگه

گی په غونډه کی د معارضینو دشکایا تو پر
یوشمیر دوسیو غور وکړ او په نتیجه کښی
فیصله وشوه چه دشبرغان دنفو سو دهغی
احصائیی د دفتر په اساس دی د داخلـــه
وزار ت د احصا یی رئیس ښا غلی فـقیر
محمد دیوه گلی دجرگه گی د ٤٩ کال داسد
دمیاشتی داوومی نیټی دچار شنبی دور ځی
دغر می ځخه دمخه دلسو بجو په غونډه‌کښی
گډون وکړی او دجرگه گی دغړو پوښتنو ته
دی ځواب ووایی چه د جوز جان دو لا یت
دمرکز دوکیل ښاغلی عبدالکر یم مخدو م
په طرفدار ی دښاغلی میر محمد هاشم‌مشرف
دشکا یت او عرض په اثر منځ ته‌راغلی وو.
دغه راز جرگه گی دغر می ځخه وروسته
پخپلی غونډه کښی دبد خشا ن دولا یـــت
دکشم او اشکا شم د ولسوا لیو دانتخابا تی
حوزو د معار ضینو د موضوعگا نو په باب
بحث وکړ او په نتیجه کښی داسی فیصله
وشوه چه د دوی دمربوطی مرجع ځخه دی
ورځنی محضر و غوښتل شي .

داسد ۳ ــ دشورا دگډی جر گه گی ۱۲
غونډه په داسی حا ل کی چه دنو مو ړ ی
جرگه گی ۱۷ تنه غړی حاضر وه دلغما ن
دولایت دمرکز دوکیل ښاغلی عبدالکر یـم
عمر خیل په مشر ی تر غر می د مخه په
لسو بجو شرو ع شوه او لو مړ ی دجرگه
گی دمنشی سنا تور محمد هاشم مجددی له
خوایو پیشنهاد چه دجرگه گی د پنځـــو
تنو غړ و له خوا تایید شوی و او غوښتنه
یی کوله هغه کسان چه غونډه کی‌دانتخاباتو
دقانون غونډی ته پیشنهاد وړاند ی کو ی
دوهمه ماده باندی دولسی جرگی اونومو ته
دی نه خپریږی غونډی ته ولوستی‌ځر نگه
چه پیشنهاد دفور یت جنبه در لوده لومړی
د هغه پر طرح کولو باند ی را ی‌واخستل
شوی او درایو په اکثریت تایید شوووروسته
بیا د هغه په شاو خوا کی بحث شرو ع‌شو
درایو اخیستلو په نتیجه کی نو مـــو ړی
پیشنهاد تایید او تصویب شو ترهغه‌وروسته
مجلس دنصاب ولو ید ی او غونډه‌پای
ته ورسید له دنو موړی جرگه گی ترغر می
وروسته غونډه په داسی حال کی چه‌دجرگه
گی ۱۷ تنه غړی حاضر وه دو کیل‌عبدالکریم
عمر خیل په مشر ی جوړه شوه .

دجرگه گی منشی سنا تور محمد ها شم
مجددی غونډی ته یادو نه وکړه ځرنگه چه
په یوه پخوانی دمشرانو جرگی د تصویبونو
ترمنځ ا ختلاف مو جود دی او تریوی‌اندازی
پر هغه باندی بحث هم‌وشو . خو راتلونکی
غونډی ته ځنډیده اوس په اجندا کی‌شامله
ده پدغه ترځ کی غونډی ته یو داسی‌پیشنهاد
وړاندی شو چه د انتخابا تو د قانو ن دعنوان
ځخه بیا تر دریمی مادی پور ی دولسی‌جرگی
تصویب دتایید وړدی‌تریو لړ بحث‌خبرواوراپو
اخستلو وروسته دلسو رایو په اکثر یـت
دپنځو مستنکفو او یو ی مخالفی را ی‌باندی
تایید او تصویب شو . ځلور مه ماده‌تربحث
وروسته درایو په اکثر یت تایید شوه او د
دغه قانون ضمیمه جدو ل چه داختــلا ف‌مواد
و تر بحث لاند ی ونیو ل شوه ځرنگه چـه
دنوموړی قانون پنځمه ماده دجر گه گی‌دغړو
لخوا داختــلاف وړنده تاییـد شـوه او د
دواړو جرگو داختـــلاف مواد شپږمه ماده تر
بحث لاند ی ونیو ل شوه او تر یولړ خبرو
وروسته فیصله بلی غونډی ته وځنډیدله .

داسد ٥ ــ دولسی جرگی په عمو مـــی
غونډه کښی چه د غر می په ۱۲ بجو دولسی
جرگی د رئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر
وردك په مشر ی جوړه شوی وه د مجلس
اجندا دجر گی دمنشی وکیل سید مبین شاه
امیر له خوا ولوستل شوه ورپسی د اجندا
لومړی موضو ع چه دعمو می مجلس پـــه
وروستیو غونډو کښی تر بحث لاند ی وه
رای واخستل شوی او درایو په اکـــثر یت
رد شوله .

د شو ر ا د گـــډ ی جـــر گـــه گی۱۳
غونډه په داسی حا ل کښی چه د هغـــــی
جرگی ۱۹ تنه غړی حاضر وو د لغمـــــا ن
ولایت دمرکز دوکیل ښاغلی عبدالکر یـــم
عمر خیل په مشر ی تر غر می وروسته په
دووبجو شرو ع شوه .

دجرگه گی منشی سناتور محمد ها شـــم
مجددی اعلان وکړ چه زموږ دنن ور ځـــی
بحث دانتخا با تو پر قانون با ند ی دی‌چه
په تیره غونډه کښی دغی جلسی ته‌ځنډول
شوی وروسته له هغه چه منشی د انتخا باتو

دقانون د اولی مادی په هکله د مشرانوجرگی او ولسی جرگی تصو یبو نه ولوستل او د دواړو جرگو مورد اختلاف موضو ع با ند ی خبر ی وشوی وروسته دولسی جرگی مصوبه په یوه تر میم سره چه دیوه پیشنهاد په اسا س منځ ته راغلی او پر هـــغه را ی واخستل شو ی درایو په اکثر یت تصویب شو .

دشپږمی مادی دب پر فقره چه دواړوجرگو داختلاف مورد وه یولږ بحث او خبر ی‌وشوی چه په نتیجه کښی درایو په اکثر یت‌دولسی جرگی مصوبه چه په هغه کښی دانتخا ب کونکو سنی ۱۸ کاله ټاکل شوی وو تاییداو تصویب شو .

داسد ۷ ــ دولسی جر گی د تجار ت د چارو په جرگه گی کښی د تجارت د اتا قو د عمومی ریاست په ځوابونو باندی چه‌پخوا پښتنی شو ی‌وی‌بحث‌وشو.له‌یولږ بحث‌اوخبرو څخه وروسته له دی کبله چه دنو مو ړی ریاست ځوابو نه دجرگه گی دقنا عت وړ ونه گرځید تصمیم ونیو ل شو چه په‌دغه‌باره کښی له دغه ریاست څخه‌نور ی پوښتنی وکـــــړی .

دشکایاتو د اوریدلو جرگه گی پخپلـه غونډه کښی له بحث او خبرو څخه وروسته په ځینو عریضو با ند ی خپله فیصله‌صادره کړه او دارالانشاء ته یی وسپارله .

دولسی جرگی دتقنین او عد لی چـــارو جرگه گی پخپله غونډه کښی په هغـــــو عریضو باند ی چه دشکا یاتو د اوریـــدلو جرگه گی څخه دقانو نی مسودی داحضار دپاره لیږل شو ی دی . غور وکړ . په‌نتیجه کښی جرگه گی په دغه باره کښی خپـــله فیصله صادره کړه او د شکا یاتو داوریدلو جرگه گی ته یی ولیږله .

دکانو او صنایعو په جرگه گی کښـــی دوېزلی برښنا دبیی او داوبو دقو ی دبرښنا دبیی په موضو ع باندی خبر ی وشوی . په نتیجه کښی فیصله وشوه چه دوېز لی‌برښنا په بیه کښی دی نسبتا کموا لی راشی .

ددا خله او محلی اداری د چارو د جرگه گی په غو نډه‌کښی په اجنداپوری‌دمربوطو موضوعاتو په باره کښی خبری ا تری‌وکړی.

له غرمی نه پخوا په لسو بجو اودیرشو دقیقو داجتماعی ښیگڼو د چارو د جر گه گی رئیس او غړ و د خپل پخوانی تصمیم لـــه مخی نادر شاه رو غتون ته لاړل د ناروغانو وضع او د هغه رو غتون تخنیکی او فـــنی څانگی یی و کتلی چه په هره بر خه کښی‌د سر طبیب او مو ظفو ډاکترا نو له خوا د وکیلا نو پو ښتنو ته تو ضیحات ور کو ل کیدل .

په‌پای کښی د ځینو و.کیلا نو له خو ا یاد داشتو نه وا خستل شول .

* دشوری دگډ هیئت ځوار لسمه غونډ ه پـــه د ر یـــو بـجـو د لـغــمـان دولایت د مرکز و کیل‌ښاغلی عبدالکریم عمر خـــیل په مشری داو و لسو غړو په حضورجوړه شوه او سنا تور محمد ها شم مجـد د ی منشي دو لسی جرگی د (ج) فقره او د انتخا با تو د قا نون‌د(٦) مادی څخه یی د مشرانو د جرگی د (ب) فقره و لو ستله او په دی باب بحث شــــــروع او دهغـــه اعتراض په ا ثر د یو لږ بحث اوخبرو څخه وروسته چه دولسی جرگی دتصویب څخـــه د (٦) مادی د (ج) فقره او د مشرا نو د جر گی‌دتصویب‌څخه د (ب) فقره یوشان دی او د ا ختلا ف وړ نه دی درای‌اخیستلو په ا ثر نوموړی ا عتراض درایو په اکثریت تائید او تصویب شو .

وروسته د مشرانو د جرگی د ((د))فقره ا و د ا و لسی جـــر گـــی د (٦) ما د ی د (ج) فقره د بحث لاندی و نیـــو لـــه شوه چه د یو لږ خبرو څخه وروسته دهغه فیصله را تلونکی غونـډی تـــه و ځنـډول شو ه .

داسد ۹ ــ دولسی جرگی د شکا یـــا تو داورید لو د چارو جرگه گی غو نډه و کړه او پر یو شمیر را رسید لو عریضو یی‌غور وکړ او په نتیجه کښی یی د یو لږ بحث او خبرو څخه وروسته خپله فیصله صا د ر ه او دار الانشاء ته و سپار له شوه .

دولسی جرگی دداخله او محلی ادار ی د چارو د جرگه گی په غونډه‌کی د تر نك او جلدك دوکیل ښاغلی الکو زائی‌دپیشنهاد په اساس د خوراکی موادو د نرخ پـــــه

مو ضوع بحث او خبری و شوی او پـــه نتیجه کی د یـو لږ بحث او خبرو څخـه وروسته تصمیم و نیول شو ددی لپـا ر ه چه په ټو لو ولایتونو کی د نرخ تـــوا ز ن وساتل شی نو دراډیوپه ذریعه‌دی‌برودکاست شی چه له دی څخه وروسته د یوه ولایت څخه بل ولایت ته د خوراکی موادو و ړ ل منع نشی .

دغه راز د جرگه‌گۍ د غرمی څخه پـــه وروسته غونډه کی فیصله وشوه چـــه د جرگه‌گۍ د ۴۹ کال د اسد د ۱۴ نیټی د چار شنبی د و رځی په غونډه کـی دی د هوټلونو د شرکت رئیس ښاغلی پر وا نی گډون و کړی او د مربو طو مو ضوعگا تـو په باب دی د جرگه‌گۍ د غړ و پو ښتنو ته ځواب‌ووایی

دشکا یاتو داوریدولو جرگه گۍ پـر یو شمیر را رسید لو عریضو باندی غور و کړ او څیله فیصله یی دارالانشاء ته وسپارله.

د شکا یاتو د اوریدلو د ۴۹ کال د ۱ سد د ۷ نیټی د چار شنبی دورځی لـه غـر می څخه د مخه غونډه کی دانتـخا بـاتـو د معارضینو په باب فیصله شوی وه ځرنگه چه دولسی جرگی درخصتی و ځت نژدی د ی نو د عمو می غونډی د کار په و ر ځو کی دی جر گه گۍ له غر می څخه وروسته د دوه نیمو بجو څخه د ما ز یگر تر پنـځو بجو پوری او د جرگه گیو د کار په ورځو کښی دی د ما سپښین له یوی بجی څـخـه د ما زیگر تر ځلو رو بجو پو ری هم کا ر و کړی .

دجرگه گۍ د هماغی ورځی د غر می څخه په وروسته غونډه کی چه د جر گـه گۍ ۱۹ تنه غړی حا ضر و فیصله شو ی و ه چه له دی کبله چه دجرگه‌گۍ د چارو ټول اجراآت د محضرونو پـوری اړه لـری ا و محا ضر د مر بو طو مرا جعو څخه نه د ی رارسیدلی نو جرگه‌گۍ کو می نتیجی ته‌ونه رسیده د مربوطو مرا جعو څخه خوا هش کیږی‌چه ډیرژردی محضرونه را وا ستو ی چه د جرگه‌گۍ چاری له دی و روسته‌معطلی نشی .

داسد ۱۰ — د شورا د گڼی جر گه‌گۍ

پنځلسمه غونډه په داسی حال کی چه د نوموړی جرگه‌گۍ ۱۸ تنه غړی حـــا ضرو دلغمان د مرکز و کیل ښاغلی عبد الکریم عمرخیل په مشری جوړ شوی وه .

دجرگه گۍ منشی سنا تور نور محـمد هاشم مجددی د مجلس ا جنداً چه‌دانتخاباتو دقانون د شپږ می مادی مر بوط د مشرا نو جرگی تصویب د (ج) فقره او داو لسی جرگی تصویب د ن فقر ه یـو ځل بـیـا طرح کړه چه تر یو لږ بحث‌اوخبرو وروسته درایو په ا تفاق داسی تصویب او تا ئـید شو ه .

که چیری دواکمنی محکمی له خوامهجو ر او یا لیونی نه یی پیژ ندل شوی اً و ددی مادی یوه بله فقره چه ددووتنـو غړو د پیشنهاد په اساس د لسو رایو په موافقت درو مخا لفو رایو او څلورو مستنکفو را یو سره په لاندی ډول زیاتوالی په کښی راغی.

هغه کسان چه د یوی وا کمنی محکمی له خوا د قانون سره سم د سیا سی حقو قو د محر مو لو لیو نتوب اً و یا مجر تـــوب څخه معاف او بیر ته اعاده شوی وی .

وروسته شپږ مه ماده د ټولو ا جزا و سره د کل په ډول و لوستل شوه د (۱۱) موافقو څلورو مخا لفو او درو مستنفکورایو باندی تائید او تصویب شوه د گڼی‌جرگه‌گۍ تر غرمی وروسته غونډه چه د (۱۹) غړو په حضور د و کیل عمر خیل په مشر ی جوړه شوه د انتخا باتو د قا نون دمشرانو جرگی اتمه ماده او د و لسی جر گی (۷) ماده چه ددواړو جرگو د ا ختلا ف مو ر د منشی له خوا و لوستل شوی ددواړو مادو په هکله بحث او خبری وشوی او پر هغه باندی زیاتی خبری کول را تلو نکی غونډی ته و ځنډید لی .

د اسد ۱۲ — د شو را د گـــڼی هیئت شپاړسمه غونډ ه په داسی حال کښی چـه ۲۰ تنه غړی حا ضر وو د لغمان د و لایت و کیل عبدا لکریم عمر خیل په ر یا ست له غرمی نه و روسته په دوه نیمو بـجـــو جوړه شوه .

د غو نډۍ منشی سنا تور محمد ها شم مجددی د غونډۍ ا جندا چه د ا نتخا با تو

دقانون د مشرا نو د جر گی ۸ ماده او د ولسي جرگی ۷ ماده او ددواړو جـرگـو د اختلاف وړوه و لوستله او د نو بت پـه اساس بحث وربانديی شروع شو .

ديو لې بحث نه وروسته لـــو مړی د مشرانو د جرگی داتمي مادی د تبصری پــه باره کښي رای وا خيستله شوه او دارايو په ا کثريت سره حذفه شوه . وروسته بيا د مشرانو د جرگی په ۸ ماده او د و لسی جرگی په ۷ مادو رای وا خستله شوه چه د ۱۵ موا فقو رايو په ا کثريت او په ۵ مستنکفو رايو سره د مشرا نو د جرگی ۸ ماده د تبصری له حذ فو لو څخه وروسته تائيد ه او تصويبه شوه او همدارنگه فيصله وشوه چه په را تلو نکی غونډه کښي د ی د مشرانو د جرگی په ۷ ماده چه معطلـه شوی وه بحث وشي .

داسد ۱۴ – د و لسی جرگی د تجا ر ت دچارو جرگه‌گی د ملي ا جنا سو اوغوابونو په مو ضوع کی د تجارت د وزارت پـــه خوا بو نو باندی د ا سعار و د نرخ دلوليدلو د موضوع په باب چه پخوا په دی باره کـی پو ښتنی شوی وی بحث و کړ .

په‌نتيجه کی تصميم و نيول شو چه نور سوالو نه او پو ښتني دی ددی له کبله چه د جرگه‌گی قنا عت حـاصل نشو پـه د ی موضوع کی طر حه او څپله غـو نـډه يی ننـني و ر خي ته و ځند و له .

دغه راز د جر گه‌گی د غړمي څخه پــه وروسته غونډه کی د مقصودی داو بد لـو په فا بريکی باندی د نو موړی جرگه گی له خوا يو لې تحريری پو ښتني طر حـــه شوی چه د ځوابونو د برابر و لو لـيپا ر ه د تجارت وزارت ته استول کيږی .

دشکا يا تو داو ريدلو جرگه‌گی. پر يـو شمير عريضو باندی خبری و کړی چـــه سوابق يی دانحصاراتو د ر يـاست څخـه را رسيدلي دی دبحث او خبرو په نتيجـه‌کی يی په دی باب څپـله فيصلـه صادر ا و دارالانشاء ته يی و سپار له .

دغه راز د جر گه گی د هغو پنځو مليونو دالرو د پور په باب د يو لې غور کـو لـو څخه وروسته خپل قرار صادر اودارالانشاء ته يی و سپاره چه د زراعتي بانك دانكشاف لپاره د جهاني بانك څخه ا خيستل کيږی .

د تقنين او عدلي چارو جرگه‌گی د عا مه ا منيت پر ضد د ما مورينو د جزااوجرمونو دقا نون په پروژه بحث و کړ او په نتيجه‌کی نو موړی پروژه د هغو قا نو نی د لا يلو په نسبت چه د جرگه په نزد مو جود و رده‌کړه او فيصله وشوه څرنگه چه حکو مت د جز ا په قانون کی دد غی مو ضوع ا ساسی‌تنظيم چه مسوده يی د ۱۳۴۷ کال څخه را هيسی دعد ليی په وزارت کی د تد قيق لا ندی ده په ښه ډول سره پيشبيني کړی ده توصيه وشي چه ژر ترژره دی د قا نون مسو د ه بشپړه او د قا نوني مرا حلو د تيرو لو له کبله دی و لسي جرگی ته واستوی .

* دشورا د گډ هيئت اووه لسمه غونډه دنو لسو تنو غړ يو په حضور د لغما ن دولايت د مرکز د و کيل ښاغلي عبدالکريم عمر خيل په رياست له غرمی نه و روسته په دونيمو بجو و شوه او منشي سنا تو ر محمد ها شم مجددی د غونډی ا جندا چه د مشرانو د جرگی تصويب دانتخا بـا تـــو قا نون اوومه ماده وه ياده کړه او و يی ويل يو پيشنهاد چه د شوری د کار اوتعطيل دقانون له پاره يی فوريت او لو مړی حـق غو ښتي دی د پنځو تنو غړ يو لا سليك‌کړی د هيئت دار الانشاء ته ر سيد لی د ی .

وروسته له هغه چه پيشنهاد و لـوستل شو د پيشنهاد وړا ندی کيدل او په هغه بحث کول درايو په اکثريت‌ردشول‌وروسته‌له هغه د مجلس منشي نو مو ړی اوومه ما د ه ولوستله او له يو لې بحث نه وروسته چه د پنځو بجو ترشاو خوا پوری يی د وا م وکړ څيني غړی له غونډی څخه ووتل چـــه د نصاب دنه پوره کيدو په نسبت د مجلس پای ته رسيدل دغونډی درئيس لـه خـــوا اعلام شول .

داسد ۱۵ – دولسي جرگی دشکا يا تـــو داو ريد لو جرگه‌گی په څپلی غونډه کی د خلم د و لسوا لی د يو شمير خلكو دعرض په باب چه د زراعتي ځمکو او ځم ځا يو نو په مو ضوع کی وه غور و کړ او په نتيجه کی د يو لې بحث او خبرو څخه و رو سته

یی په دی باب خپل قرار صادر او دارالانشاء ته یی و سپاره .

دغه راز په د غی غونډه کی د فار یا ب دولا یت د پښتون کوت دو لسوالی دیو شمیر هغو خلکو په عر ض با ندی بحث او خبری و شوی چه دکو پراتیف د موضوع په باب وو او په نتیجه کی یی دد غیموضوع په باب هم خپل قرار صادر او دار الانشاء ته یی و سپاره .

دتجارت د چارو په جرگه‌گی کی دتجارت داتاقو دریاست پر ځوا بو نو بحث روان وو او فیصله یی د جرگه‌گی را تلو نکیغونډی ته و ځنډ ید له .

دتقنین‌اوعدلی چارو جرگه‌گی غو نډ ه وکړه او د ۱۳۴۴ کال د مصارفو اوعوایدو دتو حید په هغی مو ضوع یی بحث اوخبری وکړی چه د عمو می مجلس له خوا د غی جرگه گی ته د قا نونی مرا حلو د تیرو لو له کبله ر سید لی وه او په د غه بـــ اب د جرگه‌گی تصمیم را تلونکی غونډی تـــه و ځنډید .

داسد ۱۷ – دولسی جرگی د تجارت ، شکایاتو او رید لو ، دا خله او د مـحـل داداری د تقنین او عدلی چارو جر گه گیو غونډی و کړی او په اجنډا کی په داخلو مو ضو عاتو باندی یی خبری و کړی .

دشکایا تو داو رید لو جرگه‌گی د یـو شمیر مرا جعینو پر عر یضو خبری و کړی او خپلی فیصلـــی یی دو لسی جـر گـی دارالانشاء ته واستو لی .

ددا خله او محل داداری جـرگـه‌گی د محمد آ غی دوکـیل ښاغـلی ا حمـد ز ی پرپیشنهاد چه دپاسپورت د اصو لنا مـــی د (۱۱۰) مادی په هکله چه د پا سپورت موده دور کولو د نیټی څخه د یوه کال څخه ترپنځو کالو پوری اوږ ده شی او همد غه رنگه د پا سپورت د قا نون د پنځمی مادی دحکم په استناد په هغو و لسوالیو کی چه روغتون او عکاسی موجود وی حکو مت ته دی یاد داشت ووکړه شی چه د نو مو ړ ی مادی مسره سم پا سپورت اجـرا کـړی . بحث وکړی او تر یو لږ خبرو وروسته د مو ضوع فیصله ورا تلو نکی غونډی تـــه و ځنډیدل .

همد غه رنگه د نو موړی جرگه گی د ۴۹ کال د اسد د ۱۴ نیټی د چار شنبی دورځی د غو نډی د پخوانی تصمیم سره سم د هو تلو نو د شر کت ر ئیس ښاغلیپروانی دجرگه‌گی په غونډه کی گډون و کړی ا و تربحث لاندی مو ضوع په هکله یی دجرگه گی د غړو پوښتنو ته ځوا بونه ور کړ ل او یو شمیر لیکلی پوښتنی یی د ځوا ب دبرابر و لو په غرض د ځان سره یو وړی.

دعدلی او تقنین د چارو د جرگه‌گیغونډه کی دجزا او دعا مه منفعت پر ضد دقا نون دپروژی پر ضمیمه باندی چه پخوا دجرگه گی فیصله صادره شوی وه بحث او خبر ی و کړی او په نتیجه کی مو ضوع دارالانشاء ته واستول شوه .

د نو موړی جرگه‌گی تر غرمی وروسته غونډه کی د عد لیی و زیر پو هـنـد و ی عبدالستار سیرت گډون و کړی او د هغـه نو و ضروری قوا نینو په باب چه حکو مت دهغو دبرابرولو په هڅه کی‌دی دجرگه گی دغړو سره خبری و کړی .

داسد ۱۸ – و لسی جر گی د ما لی او بودجی‌دچارو جرگه‌گی له غر می نه و روسته د جهانی بانك د پنځو ملیو نو ډالرو پو ر دتړون په باره کښی چه دزراعتی ا نکشا ف دبانك په نا مه د کر هنی د پرا ختیا پـــه غرض پخوا دافغانستان د حکو مت او جهانی بانك تر منځ لا سلیك شوی و خپله فیصله صادره او دارالانشاء ته یی و سپا ر له .

دغه مرا فقه لیك پخوا د بین ا لمللی روابطو له جرگــه‌گی څخه تـیر شوی‌و ا و ددار الانشاء له لا ری د ما لی او بودجی دچارو جرگه گی ته و رسید لی و .

د ولســـــی جـر گی د تجار ت د جرگه‌گی رئیس او غړو تجارت د و ز یر دکتور محمد ا کبر عمر په بلنه تر غر می وروسته په دوه‌بجو د پلچر خی په صناعتی سیمه کښی د قره قل د تجارت د پرا ختیا د موسسی د سورت د ستگاه د کتان ا و بدولو او د ممیز و پا کو لو د ا حمدکتان او به لو او دافغان دوړ یو او به لوفابریکی وکتلی د تجارت دوزارت یوی منبع وو یل

چه د نو موړو د ستگا و شخه د تجا ر ت دجرگه‌گی د ر ئیس او غړو د کتنی‌په وخت کبنی مربوطو ا نجنیرانو او کار کو و نکو دفابریکو د فعالیت او چلو لو په بر خه کبنی معلو مات و ړاندی کول .

چه ددغو دستگاو دولسی جرگی دتجارت دجرگه‌گی درئیس او غړو کتنو شخه مقصد داوچه دتجارت دجرگه گی غړی د هغـــو صناعتی دستگاه وو دچلو لو او فعا لیـــت سره چه د خصو صی پانگی د چولو دقانون په اسا س جوړی شوی دی اشنا یی پیدا کړی .

دتجارت دجرگه گی‌رئیس‌وکیل‌عبدالقدوس مومند او دهغی جرگه گی غړو د خپلو کتنو په پای کبنی ددغو صنا عتی دستگاوو چه دتولید او کار د پیدا کولو په باره کبنـــی دهیواد د ملی اقتصاد په برخه کبنی د هغه اغیزی وستایلی او دهیواد په صنعتی کولو کبنی دپانگو اچوونکو دزیا ایستلو شخـه خوښی وکړه .

دتجارت دجرگه گی غړو چه ددغو دستگاو وشخه کتنه وکړه د هرا ت د انجیل وکیل ښاغلی عبدالقدوس مومند د جرگه گی‌رئیس دفراه ولایت د انار دری وکیل ښا غلی محمد جمعه عینك دجرگه گی منشی دی .

داروزگان ولایت دچور ی وکیل ښا غلی عبدالخالق بر هانی ، دبادغیس ولایت دمرکز وکیل ښاغلی عبدالمجیدمشوانی،دغوردپسابند وکیل ښاغلی احمد جان ، دننگر هــــار د خوگیا نی وکیل ښاغلی خیرالله منور ، د ننگرهار دنازیانو وکیل سیف الـــر حمـن مصلح ، دمنگلو دموسی خیلو و کیل ښاغلی بختیار گل منگل ، دننگر هار د اچین وکیل ښاغلی علی محمد ، دپکتیا دگو ملی وکیل ښاغلی رمضان ، دننگر هار د کوچیا نو وکیل ښاغلی حاجی الله نظر ، داروز گـــان د اجرستان وکیل ښاغلی عبدالستار ملا خیل ، دننگرهار د مومند دری وکیل ښا غلـــــی سعدالله کما لی وه .

داسد ۱۹ ــ دولسی جرگی په عمو مــــی غونډه کی چه دهغی جر گی د رئیس‌پوهنوال دکتور محمد عمر وردك په‌مشر ی جوړه‌شوی وه په لومړی سر کی دولسی جرگی د منشی له خوا داجندا موضوعگا نی ولوستلی شو ی او له هغی جملی شخه د پنځو ملیو نوډالرو دپور دهغه موافقت په با ب دحکو مت‌مکتوب ته په مطلق اکثر یت سره د اولیت حـــق ورکړی شو او تر مطر ح لاند ی ونیو ل‌شو چه پخوا د افغا نستان دحکومت او د چهانی بانك ترمنځ دزراعتی انکشاف دبانك پـــه نامه دکر نی دپراختیا لپاره منظور شوی‌و.

وروسته له هغه دبین المللی روابطودمالی اوبودجی اوزراعت او ما لداری د چا رو د جرگه گیو په تصو یبو نو سره دهغه‌موافقت لیك متن دولسی جرگی دمنشی سید مسبین شاه امیر له خوا ولوستل شو او نو مو ړی موافقت لیك درایو د اخیستلو په نتیجه‌کی درایو په اکثریت تصویب شو .

داسد ۲۱ ــ دشکا یتو د اوریدلوجرگه گی په یو شمیر رسید لو عریضو غور وکړ او په نتیجه کبنی یی خپله فیصله‌دارالانشاء ته وسپارله .

دفواید عا می او مواصلا تو جر گه‌گی په خپله غونډه کبنی تصمیم ونیو چه دشوری درخصتی په ورځو کبنی دجرگـــه گـــی رئیس او غړی دی په مر کز او ولا یتوکبنی دفوا ید عا می او مخا براتو دوزار ت‌وپروژی وگوری .

د داخله چارو دجرگه گی په غونډه‌کبنی په مربوطه موضو ع بحث وشو .

همدغه راز دجرگه گی له غر می‌نه‌وروسته غونډه کبنی د هغو مراجعینو دپاسپورت د اجرا په باره کبنی چه دپاسپورت‌داصولنامی دپنځمی مادی سره سم دی په هغوولسوالیو کبنی چه روغتون اوعکاس‌موجود وی‌اجراشی بحث وشو او په نتیجه کبنی جرگه گـــی خپله فیصله صادره او دارالانشاء ته یـــی وسپار له خو چه مربوطو مرا جعو ته یـــی ابـلاغ کاندی .

دتقنین او عد لی چارو جرگه گی په خپله له غرمی نه پخوا غونډه کبنی‌وروسته‌له هغه چه دهغی جرگه گی منشی د بدخشا ن دجرم وکیل ښاغلی واسو خت دولسی جرگی د دیارلسمی دوری له شروع شخه د دو بی د کارد دور ی تر پایه پوری د اجراآتو رپو ت ولوست د تقنین او عد لی چارو د جرگه گی

رئیس د موسی کلاو کیل ښاغلی بینوا د جرگه‌گی دغړ یو له صمیما نه همکاری‌اوله دی څخه چه دجر گی ټولی غونډی دصمیمیت او هم آهنگی په فضا کښی شویدی تشکر وکړی او ویی ویل کله چه موږ په کار پیل وکړ دقوانینو اووه دیر ش مسو دی یاقانونی مواد چه دتعدیل وړوو دولسی جر گی له دوولسمی دور ی څخه دجرگه گی په‌دوسیو کښی موجود و اوموږ سره لدی چه د کا ر وخت موله‌وو او دتقنین دجرگه گی یوشمیر محتر مو غړ یو په نورو ومو قتی جرگه گیو کښی لکه گډ هیئت او د انتخا باتی‌معارضینو دشکایتو داوریدلو په دی بر یا لی شوو چه دوه ویشت طرحه شوی موضوعگانی تر غور لاندی ونیسو او دهغو په باره کښی فیصلی صادری او د اولسی جرگی عمو می مجلس ته وړاندی کیدو له پاره یی دارالانشاء ته وسپارو .

دتقنین دجرگه گی دکار د دوری د پا ی‌ته رسید و غونډه اعلام کړه ور پسی یوشمیر دجرگه گی دغړ یو د ضرورت وړیو شمیر قوانین او کتا بو نه چه د عدلیه وزار ت له خوا دهد یی په توگه دتقنین‌جرگه‌گی ته استول شوی و د جرگه گی غړ یو ته‌وویشل شو لی .

دهغو موضوعگانو په باره کښی چه‌دتقنین او عدلی چارو په جرگه گی کښی‌غورورباندی وشو دجرگه گی فیصلی صادری شوی چه‌په دی ډول دی :

دقانون د دووتنو متخصصا نو استخدام یو یی له اسلامی هیوادو څخه بل یی له اروپا یی هیوادو څخه چه د اسلامی قوانیو په‌عامه اداره پوری تخصیص ولری تصویب او دولسی جرگی دریاست مقام ته پیشنهاد شوه .

دسرپرست ښار والانو د خدمت د دوام په باره کښی دحکو مت په پیشنهاد دجرگه گی فیصله .

دپاسپور ت د اصولنا می د دیار لسمی مادی دتعدیل په باب دحکو مت په پیشنهاد دجرگه گی فیصله چه دولسی جرگی له دارالانشاء څخه جرگه گی ته رسیله لی و .

په افغانستان کښی دخار جی وگړو د ۹، ۱۰، ۱٤، ۱٥ ، ۱٦ ، ۲۲ ، او ۲۳ مادو دتعدیل په باره کښی دحکو مت‌په‌پیشنهاد دجرگه گی‌فیصله .

دماموړینو د ناوړو استفادی په با ب د یوشمیر وکیلانو په پیشنهاد دجرگه گی فیصله .

دغه پیشنهاد د (٤٥) کا ل د جوزا په څلورمه نیته کمیسیون ته سپارل شوی و.

دملکی ماموړینو د تر فیع او تقاعد د اصولنا می دضمیمی دپروژی په با ب د حکومت د٤٧ کال د حمل د میا شتی د دیارلسمی نیتی په پیشنهاد دجرگه گی فیصله او په څلور و مادو کښی دجرگه‌گی تصویب .

دقاچاق بند ولو د قانون په پروژه دجرگه گی فیصله ، دغه پروژه د ٤٨ کال دحوت په اولسمه نیته شوری ته استول شوی وه .

دصنعتی انکشا ف بانك د پروژی په‌با ب دحکومت د٤٦ کال دقوس دڅلورمی نیتی په پیشنهاد د جرگه گی فیصله .

دموټرو دراوستلو دقانون په پروژه‌دجرگی فیصله .

دغه پروژه دتجار ت دجرگه گی له خوا تدوین شوی وه .

دمحکمو د حق الثبت او د شر کتو نود اساسنا مو د حق الثبت دفور مود قا نو ن دپروژی په با ب د حکو مت‌په پیشنهاد د جرگه گی فیصله .

دخرافاتو د منعه کید لو د قانو ن‌په‌پروژه دولسی جرگه په دوولسمه دوره کښی د اجتما عی ښه وا لی دجرگه گی له خواتدوین شوی وه .

له‌عدلیه وزار ت څخه دفتوا د ادار ی د لغوه کیدو په باب دحکو مت د ٤٥ کال‌دحمل دپنځلسمی نیتی په پیشنهاد او په عدلیه وزار ت کښی دتقنین د ادار ی دقا نو ن د قانو نی مر حلو دتیر یدلوپه‌باب دجرگه گی فیصله .

دحکو مت دقضایاوو دقانو ن دلو مړ ی ضمیمی په با ب د حکو مت د ٤٧ کال‌دمیزان د دیر شمی نیتی په پیشنهاد دجرگه گی فیصله د ٤٥ کا ل د سرطان د ۲۷ نیتی د ٥١ لمبر مکتوب په‌ذریعه دارالانشاء ته استول شویده .

دمحمد شریف رو کی په ضد دجرگه گی

فیصله چه دقانو نی مشور ی داخیستلو له پاره دشکا یتو داوریدلو دجرگه گی لـــه خوا استو ل شوی وه .

دسید نجم الد ین دعریضی په یا ب د جرگه گی فیصله چه دقانو نی مشور ی د اخیستلو له پاره دتقنین جرگه گی ته‌استول شوی وه .

د عبدالغنی په مربو طـــی پا نـــو دجرگه گی فیصله چه د شکا یتو داوریدلو دجرگه گی له خوا دقانو نی مشور ی‌اخیستلو په غرض دتقنین جرگه گی ته راجع‌شوی‌وه.

دشورا دگډی جرگه گی پر پروژه باندی دجرگه گی فیصله :

ددغی پروژی مسوده دشور ی په ۱۲ دوره کی دعمو می مجلس له خوا جرگه گی ته وظیفه ورکړه شو ی وه او جرگه‌گی‌دنومړی قانون پروژه د ۴۳ مادو په دننه کی‌تصویب کـــــړه .

ددلالی د اصو لنا می په حیث د حکو مت دپیشنهاد پر دوو مادو باندی دجرگه گی فیصله چه پخوا د تجار ت دجرگه گـــی له خوا مطالعه شوی ده .

دتقنین او عد لی چارو جر گه گی‌دحکومت دماموړینو دجوایمودجزا داصولنامی او عامه امنیت پر ضددجرایمودضمیمی دپروژی‌په‌باب دحکو مت پیشنهاد یی دارالانشاء ته‌سپارلی دی .

همدارنگه درشو ت د مخنیو ی دقا نو ن او دنو موړی دنو ی طر حی په‌مسوده‌هم‌د تقنین په جرگه گی کی پوره بحث وشو .

داسد۲۲ ـ دولسی جرگی د دیار لسمی دوری دلومړی کال دو همی غونډی د قران شریف دځو آیتو نو په تلاوت دافغانستان دنیکمرغی او د هیواد دتر قی غوښتنو نکی پاچا معظم ټولواك همایو نی اعلیحضر ت د روغتیا په دعا پای ته ورسیدی .

دولسی جرگی د یارلسمی دوری دلومړی کال د دوهمو غونډو پای ته رسید ل داسد د دوه ویشتمی ورځی له غر می نه پخوا د ولسی جرگی رئیس پوهنوال دکتور محمدعمر وردك له خوا اعـلام شول .

دقانون له مخی دشور ی دواړی جر گی داسد له دوه ویشتمی نیټی څخه د میزا ن تر دوه ویشتمی نیټی پوری رخصت شولی .

دکتور محمد عمر وردك په یوه وینا کښی وویـــل :

دلوی او قادر خدای په نامه :

زما ډیرو گرانو ملگرو د افغانستا ن د ملت محترو مو نمایندگانو ! له دی څخه خوشاله یم چه دمحتر مو ملگرو په سپیڅلی همکار ی سره دولسی جرگی د دیار لسمی دوری دلومړی کال دوهمی غونډی پای تـــه ورســــید ی .

شوری چه د افغانستان دملت دارادی‌ښکار ندوی دی دهیواد داوس او راتلو نکی وخت په مقابل کښی داسی ستری اوعمده وظیفی په غاړه لری چه زموږ دهیواد د خلکو دهیلو سترگی ور ته منتظر ی دی .

زموږ دغه ستر ی ملی وظیفی هغه وخت سرته رسیږی چه دخپل ملت د افـراد و رښتیا نی او ډیر ضرور تو نه په واقـــع بینی ، حقیقت پالنه ، خالصه بیطر فی او دښه نیت او ورورۍ په فضا کښی په نظر کښی ونیسو او په گډه سره د هیواد لوړ والی او د خپلو خلکو د نیکمر غی په باره کښی کوښښ وکړو او تصمیمو نه ونیسو.

دغوسترو ملی أصلو نو او عا لی هدفونو ته درسید و له پاره چه د افغانستا ن دلوړ تیاسبب و گرځی دهروطن‌دوست‌فرد وظیفه ده که نارینه وی یا ښځی اوبوداگان و ی یازلمیان په تیره بیا د ځوانو طاقتو نو او معنو ی قدر تونو وظیفه ده څو چه له یو ی خوا دهیواد دطبقو دټولو افزادو او له بلی خوا د در ی گـونو اجـراییه او تقنینه پـه قواوتر منځ د سا عی صمیمیت او برابر ی فضا په منځ ته را وستلو کښی همکار ی وکړی چه په نتیجه کښی هغه گټی چـــه د هیواد لوړتیا دقوانینو تطبیق‌د اجتما عی‌عدالت تامین‌او د هیواد دخلکو ذهنی او معـــنو ی رشد دی په بریا لی ډول لاس ته را شی .

او ددغو تر قی غوښتونکو ارزو گانو دتطبیق په رڼا کښی د دیمو کراسی دښی او چټکی و دی له پاره چه دټولو هیله او زموږدملت ستر ی غوښتنی دی خدمت وکړ ای شو او دافغانستان د ملت د معنو ی پلارمعظم‌ټولواك همایو نی اعلیحضر ت ترقیادت او قیمتدارو لارښودنو لاند ی پر مخ لارشو .

گرانو ملگرو :

دلوی خدای په حضور کښی شکر کو م

چه دافغانستان دیندار ملت په تیره بیاهغــو فداکار و او وطن پالونکو چه په دری گونو قواو کښی وظیفه لر ی یا په غیر دو لتی شغلو نو کښی خپل ملت ته خد مت کو ی شاه دوستی ، وطن پالنه او د هیــواد د سرلوړی په لار کښی تل کوښښ کو ل د خپل ایمان رکن او دخپلو معنو ی ســترو افتخاراتو جز بللی او بولی یی .

دغه څرگند واقعیت دهیواد داوسنیووګړو دصادقا نه خد متو نو او دراتلو نکی نسل دلویو افتخاراتو لور ی ته زمونږ د ډیروهیلو سبب دی چه زمونږ دهیواد دوګړو معــنو ی قدر تو نو ته دراستکار ی خدا ی دوستی امانت دار ی او په پا ی کښی‌دیوه نیکمر غه اوسر لوړی افغانستان په غرض‌دسرښندنی‌او فداکار ی لارښود نه کو ی .

زه په داسی حا ل کښی چه هغو خاصو مفکورو او رو یو ته چه داسا سی قانو ن له لوړو ارځښتو نو سره سم په ولسی‌جرگه کښی شته د دیمو کراسی دلو یوپرنسیپو نو په حکم احترا م کو م او هغه د هیواد له پاره صا دقا نه خد مت کولو اوپا که او وطن پالو نکی مفکوره بولم مونږ لاز م گنو چه هغو دیمو کراتیك او واقع بینا نه رویو ته چه دهیواد لوړو گټو ته متوجه او دنیکه مر غه دولسی جرگی په تالار کښی‌شته په درنده ستر گه وگو روځکه چه‌دغه‌نظر یی دگران افغانستان دنیکمر غی له پاره دولسی جرگی دقانو نی وظایفو په سا حه کښی د معقولو او منطقی تد بیر ونو او تصمــیم او سلیم تفکر له پاره ډیره اغیزه لر ی .

انتظار کیږی وکړا ی شو چه دبیطرفی او اتفا ق په فضا کښی دخپلو ځانو اودخپل هیواد دټولو افرادو و له پاره دډیر خدمت کولو ښه زمینه برابره کړو او په پای‌کښی دیوه مترقی او نیکمر غه افغانستان پــــه جوړولو بریالی شو .

محترمو ورونو

په خو تیرو میا شتو کښی زمونږ دغونډو یوه زیا ته برخه دیو شمیر فور ی اوداخلی وظیفو په اصو لنا می پوړ ی مربو طویولې پیشنهاد و او داساسی قانون د ځینومواد و دتاویل او تفسیر په صور ت په تیره‌بیا دهغه څه په باب په بحث کښی تیره شوه چه په اجراییه قوی په اعتماد او عــلا یقــو پوری مربوط دی ، مونږ باید دغه حقیقت ته وگورو چه دغه له نو ی‌اسا سی قانـــو ن سره سم د انتخا بی ولسی جرگی دوهمه‌دوره ده له همدی کبله ددغو بحثو نو ظهور یی‌له گټی څخه نه دی خو په دی شر ط چه لــه جریان او فیصلو څخه گټوری نتیجی‌واخیستلی شی او په آینده کښی دخپل کار دلا ری دټاکلو له پاره له دغو تجر بو څخه‌لاسمــه لار پیدا کړو او پیرو ی یی وکړوترڅوچه زمونږ هره غونډه زمونږ دکار له پاره گټوره ثابته شی او دهیواد دسیاسی تحول پــه بنسټ ایښودلو کښی مو برخه اخیستی وی او کله چه د دوبی له رخصتی نه وروسته بیا په دغه تالار کښی‌سره غونډ شو ددغـــو نتیجو په موجب خپل کار په پوره پو هــه سره پر مخ بوزو .

گرانو ملگرو :

اوس چه په عمو می مجلس اوجر گه گیو کښی زمونږ د څو میاشتو د خد مــت دوره پای ته ورسیده او زمونږ د دوبی قانونی رخصتی شروع کیږی اجازه راکړی چه لــه تاسی سره یو ځای په پوره اخــلا صـــ سره دلو ی خدا ی له حضور څخه هیلــه وکړم چه زمونږ محتر م ملگر ی له ټولـــو موکلینو او د افغانستان د ملت دټولو افراد وسره دغه ورځی په خوشا لی سره‌تیر ی کړی او مونږ د ملت وکیلانو ته بریالیتوب را په برخه کاند ی چه درخصتی دور څوله تیر یدو لو او د هیواد داجتما عی اقتصادی او فرهنگی حالا تو له ډیر ی مطا لعـــــی نه وروسته په راتلو نکی وخت کښی دخپل ملت له پاره ډیر او لو ی خد متو نه وکړو اودخپل گران او دیمو کرات پاچا د تر قی غوښتونکو نظر یو په تطبیق کښی‌تریخـــوا زیات بریالی شو .

ستاسی ټولو د روغتیا ، سلا متیا او سعادت دهیواد دلوړ تیا او دگران وطنوالو دنیکمر غی په هیله ژوند ی دی وی‌افغانستان .ژوند ی دی وی* زمونږ پاچا . لو ی خدای دی تاسو ټولو ته توفیق در کړی اومرسته دی درسره وکاند ی .

دشوری د دیارلسمی دوری دمشرانوجرگی‌رئیس سناتور عبدالهادی داوی

دمشرانو په‌جرگه کښې

دشورى د تقنینى دیارلسمې دورې د لومړى کال دو همى غونډى د حوت په دروېشتمه دمشرانو جرگې د رئیس له خوا پرانیستلې شوى .

دمشرانو جرگې رئیس سنا تور داوى د دیار لسمې دورې دلومړى کال د دوهمو غونډو دپرانیستلو په وخت کښې‌وویل :

دهغو نورو لایحو دجملې څخه چه د مشرانو جرگې ته را رسیدلې دى یوه‌هم د ۱۳٤۹ کال انکشا فى بودجه ده . په عمومى ډول ټول سنا توران په تیره بیا دبودجې او قوانینو د کمیسیو ن غړى با ید په ډیر غور او چټکې سره ددغې بودجې په‌کتنه‌بوخت شى او خپلى نظریى د مشرانو جر گى‌عمومى غونډى ته وړاند ى کړى .

سناتور داوى له دى څخه چه بیادمشرانو جرگې غونډى شرو ع شو ى خوشحا لى‌وکړه او وى ویل : چه وخت تر ټولو نعمتو نو زیات ارزښت لر ى باید دوخت څخه پــه استفاده سره تر پخوا زیا ت دخپلوقانونى وظیفو په سر ته رسو لو کښې کــوښـښ وکړو .

سناتور داوى زیاته کړه چه دعمومى‌مجلس ورځى هم هغه پخوا نى ور ځى دى خــو څرنگه چه او س دستى دکمیسیو نو نوکار زیات مهم دى څکه نو د عمو مى مجلس کار وځنډول شو . څو دفر صت څخه په استفاده سره مربوط کمیسیو نو ته وکولاى شى چه خپلى ور سپار ل شو ى وظیفى په ښه‌توگه سر ته ور سو ى .

دحوت ۲٤ - دمشرانو جرگې د عد لــى او قوانینو د چارو جرگه گې د سنا تــور محمد امین خوگیا نى په مشر ى یىى‌غونډه وکړه او په خار ج کښې افغانى اتبا عو د مسافر ت او استوگنى أصولنا مى د څینو موادو پر تعدیل بحث أو څیړ نه وکړه .

دبودجې او مالى چارو جرگه گى دسناتور محمد کریم کو هى په مشرى د ۱۳٤۹کال‌په انکشا فى بودجه باند ى یولړبحث وکړ .

دحوت ۲٦ - دمشرانو جرگې د ما لى‌او بودجې دچارو جرگه گى د دو لت د۱۳٤۹ د انکشافى پر بودجې غور وکړ ، او تجو یز ونیو ل شو چه دپــلان وزیر دکتورعبدالواحد سرابى دى دجر گه گى په راتلو نکى‌غونډه کښى گډون وکړى او دغړو پښتنو ته دى توضیحا ت ورکړى .

دحوت ۲۸ - دمشــرانو جر گى دما لى او بودجې دچارو په جرگه گى چه دسناتور حبیب الله هیلمند په مشر ى شو ى وه، دپــلان وزیر دوکتور سرابى ، دهغه وزارت دما لى رئیس ښا غلى محمد خان او دپــلان رئیس ښاغلى على احمد خرم پکښې گډو ن کړى وو او د دولت د ۱۳٤۹ کال دانکشافى بودجې په با ب یى توضیحا ت ورکړل .

دحمل ٥ - دمشرا نو جر گى د ما لى او بودجې دچارو جر گه گى غونډه چه‌دسناتور حبیب الله هلمند په مشر ى جوړه شوى‌وه لومړى دپروا ن ولایت سنا تور ښا غلى بایا نى دموقت منشى په حیث وټاکل شو وروسته دکر نى او اوبولگو لو د وزار ت د٤۹ کال پرانکشافى بــودجــه با نــد ى بحث وشو .

دعدلى او قوانینو چارو دجرگه گى پــه غونډه کى چه د سنا تور محمد امین خوگیانى په مشر ى یى غو نډه کړ ى وه‌پر یوشمیر موضوعاتو با ند ى خبر ى وشو ى أوعمومى مجلس ته دوړا ند ى کولو په غرض‌دمشرانو جرگى دارالانشا ء ته وسپار ل شو ى .

دحمل ۸ - د مشرانو جر گى د ما لى‌او بودجى د چارو دجر گه گى په غو نډه کښى

چه دسنا تور حبیب الله هلمند په مشری جوړه شو ی وه دفواید عا می وزیر انجنیر محمد یعقوب لعلی او د هغه وزار تمیخانیکی رئیس ښاغلی غـلام محمد او دپـلان لوی مدیر ښا غلی محمد یو نس د فتر ی گډون کړی وو او دفواید عامی دوزار ت د۴۹ کال دبودجی په شاوخوا کښی دسنا تور انـــو پښتنو ته ځوا بو نه ورکړل .

دحمل ۹ ـ دمشرانو جر گی عمومیغونډه چه دهغی جرگی درئیس سناتور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شوی وه د مدا فع وکیلانو دقانو ن د پروژی طر حی چه د حکو مت ولسی جر گی او مشرانو جر گی دعدلی او قوانینو دچارو د جرگه گی لهخوا ترتیب شوی وی ولوستل شوی .

دحمل ۱۰ ـ دمشرانو جر گی دسنا تور حبیب الله هیلمند په مشری دمالی اوبودجی دچارو په جرگه گی دکر نی او اوبو لگولو دوزار ت د ۱۳۴۹ کا ل د انکشافی بو دجی په شاو خوا کښی غورواوتدقیق وشو .
دسناتور محمد کریم کوهی په مشر ی دشکایتو نو د اوریدلو په جرگه گی کی د مراجعینو پر یو شمیر عریضو با ند ی غور او فیصله وشوه . د جرگه گی فیصلی د مشرانو جرگی دارالانشاء ته واستو لیشوی.

دحمل ۱۱ ـ د صدار ت دو هم مرستیا ل او دپو هنی وزیر دکتور عبدالقیو م دمشرانو دجرگی دمالی اوبودجی دجرگه گی په غونډه کښی چه د سنا تور حبیب الله هلمند په مشری غونډه کړی وه گډو ن وکړ اودپوهنی وزار ت د ۱۳۴۹ کال د انکشا ف په با ب یی دجرگه گی دغړ و پوښتنو ته توضیحات ورکړل . په نو مو ړی غونډه کښی دپوهنی دوزیر سره دپـلان رئیس دکتور عبدالفتاح صدیق ، ادار ی رئیس عبدالغفور ، دپوهنی وزار ت دبو دجی مدیر ښا غلی پایندهمحمد او دکابل پوهنتو ن ادار ی لو ی مدیرښاغلی عبدالغفور عار فی هم گډون کړی وو .
دشکایا تو د اورید لو جرگه گی چه د سنا تور محمد کریم کو هی په مشریغونډه کړیوه دیو شمیر مراجعینو پر عریضـــو باند ی خبره وکړل او د انجمن فیصلی یی دمشرانو جر گی دارالانشاء ته وسپار لی .

دحمل ۱۲ ـ دمشرانو جر گی په لو یه غونډه کی چه دسنا تور عبدالها دی داوی په مشر ی شوی وه دسنا تور محمد امین یو نسی په واسطه د مدافع وکیـلا نو د قانون پروژه د دو هم ځل لپاره ولوستله شوه او په هره ماده یی خبر ی وشوی .

دحمل ۱۵ ـ د مشرانو جر گی د عد لی او قوانین د چارو جرگه گی چه دسـناتـور محمد امین خوگیانی په مشر ی غونډه کړی وه دمربوطو موضو عاتو په شاو خوا کی یی خبر ی وکړی .

دبودجی او ما لی چارو جرگه گی چه د سنا تور حبیب الله هلمند په مشر ی یی غونډه کړی وه د اطلاعاتو او کلتور دوزارت د۴۹ کا ل بودجه تر غور لاند ی ونیوله.

دحمل ۱۶ ـ دمشرانو دجر گیپهعمومی غونډه کښی چه دهغی جرگی د رئیسسناتور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شو ی وه دمشرانو دجر گی دعد لی او قوانیـــنو دجرگه گی طر حه دمدافعو وکیـلانودقانون له شپږ می مادی څخه تر لسمی مادی پور ی له یولړ بحث او غور نه وروسته هـو پـه هوا و دنومړی طرحی یوولسمه ماده لـــه زیاتوالی سره تایید او تصویب شوی .
وروسته له هغه چه نو موړ ی مادی د منشی سنا تور محمد امین یونسی له خــوا مجلس ته ولوستل شوی په هرمادهیرایی واخیستلی شوی .

په دغی غونډه کی چه له غر مـــــی نــه پخوا په لسو بجو شرو ع او له غر مـی نه وروسته په شلور وبجو پا ی ته ورسیده تجویز ونیو ل شو چه نن دنو مو ړیقانون په پاتی مادو باندی خبریوشوی او را یی واخیستلی شی .

دحمل ۱۷ دمشرانو جر گی په عمـو می غونډه کی چه دمشرانو جر گی د دو همنایب

سنا تور عبدالشکور ولی په مشر ی جوړه شوی وه د مد افع وکیلانو د قا نو ن ۱۲ او ۱۳ ماده او دمشرانو جرگی‌دعدلی اوقوانینو دجرگه‌گی طرح تریو لی بحث ا و خـبـر و وروسته درایو په اکثریت تایید اوتصو یب شوه .

دحمل ۱۸ ــ دمشرانو دجر گی دبودجی او مالي چارو جرگه گی چه دسنا تـــور حبیب الله هلمند په مشر ی غونډه کړ ی وه د اطلاعاتو او کلتور وزیر دکتور محمود حبیبی گډون پکښی وکړی او داطلا عاتو او کلتور وزار ت د ٤۹ کا ل دانکشا فی‌بودجی په با ب کی دجرگه گی ، دغړو وشفا هی پوښتنو ته ځواب ورکړی اویوشمیر لیکلی سوالو نه له ځان سره یووړل داطـلا عاتو او کلتور دوزار ت اداری رئیس ښا غلی فضل احمد ظفر شهباز او د خپرو نولو ی مدیر ښا غلی حبیب الر حمن جدیر هم د مشرانو جر گی د مالي او بودجي دچارو د جرگه گی په غونډه کی داطـلاعا تو اوکلتور دوزیر سره ملگر ی وه .

دشکایا تو د اوریدو جرگه گی چـه دسنا تور محمد حسین په مشر ی غو نډه کړی وه دیوشمیر عار ضیو عریضی ترغور لاندی ونیو لی او تر فیصلی وروسته یی د مشرانو جرگ ی دارالانشاء ته وسپار لی .

په‌دغه غونډه کی په کابل کی دســـپین زر شر کت نما ینده ښا غلی محمد امـان انورزاده گډون کړی وو او د نو موړی‌شرکت دکار کوونکو دعریضو په نسبت یی دجرگه گی دغړ وسولونوته تو ضیحات ور کړ .

دعدلی او قوانینو جرگه گی چه د سنا تو ر محمد ا مین خو گیانی په مشری غنډه کړی وه په‌مربوطوموضوعگانویی غوراوخیړنه‌وکړه.

دحمل ۱۹ ــ دمشرانودجر گی په عمو می غونډه کښی چه دهغی جر گـی د رئیـــس سناتور عبدالهادی داوی په‌مشری شوی وه هر کله چه دمشرانو دجرگی دعدلی‌اوقوانینو جرگه گی مطرو حه‌دمدا فعو وکیلانو دقانوند دوولسمی مادی تصویب دحکو مت دتر تیب شوی پروژی له دوولسمی مادی شخه‌ترشلمی مادی پوری ځای نیو لی و دحکو مت طرحه نو لسمه ماده با ندی یولی بحث وشو اوپه نتیجه کښی نوموړی ماده درایو په اکثریت تصویب شوه منشی‌سناتور محمد امین‌یونسی دمشرانو دجر گی دعد لی او قوانینودچارود جرگه گی مطرو حه له ځوارلسمی مـادی ځخه ترپنځه ویشتمی مادی پوری اودحکومت او ،ولسی جر گی دمطرو حی مواد مجلس‌ته ولوستل شو ل او په هره ماده یی‌رایـــی واخیستلی شوی چه په نتیجه کښی یـــی دمشرانو دجرگی دعدلی اوقوانینو دچارو د جرگه گی طرحه له څوارلسمی مادی څخــه ترشلمی مادی پوری درایو په اکثر یـــت هو په هو تصویب شوی .

دحکو مت دطر حی دیر شمه ماده چـــه اولسی جرگی ا و دمشرانو دجر گی دعد لی او قوانینو دچارو جرگه گی حذفه کړی وه‌د عمو می مجلس له خوا بحث وربا ند ی‌وشو او عمو می مجلس درایو په اکثریت ســره نوموړی ماده گتوره وبلله او تایـــــد او تصویب یی کړه .

دحمل ۲۲ ــ دمشرانو جر گی په عمو می غونډه کی چه دهغی جر گی درئیس سنا تور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شو ی‌وه دمدافع دوکیلانو په قانو ن کی دمشرانو د جرگی دعد لی او قوانینو دجرگه گی له‌خوانه په هغه طرحه شوی قانون کی ۲٦ مادو په زیاتیدلو سره تصویبه او د هغه قانو ن د ۲۷ نه تر ۳۲ مادی پور ی مادی عیناتصویبی شوی . همدارنگه په دغی غونډه کی دمشرانو دجر گی دعد لی او قوانینود جر گه گـــی دنو موړی طر حه شو ی قانو ن یواز ی۳۳ ماده منله شو ی او دنو موړی جرگه گی د طرحه شویو نورو ما دو په غونډه کـــی د حکو مت دپروژی د ٤۳ نه تر ٤۷ ما دی‌پوری مادی منلی شوید ی او یواز ی‌دحکومـــت دطرحی په ٤۷ ماده کی تعد یل را غلی دی. نوموړی مادی دسنا تور محمد امین یونسی په واسطه دمشرانو دجر گی لو یی غو نډی ته ولوستلی شوی .

دحمل ۲۲ ــ د مشرانو جر گی په‌عمو می غونډه کښی چه دهغی جر گی درئیس‌سناتور عبدالهادی داوی په مشر ی یی غونډه‌کړی

وه دمدافع وکیلا نو د قانو ن دحکو مت د پروژی ٤٨ ماده او داولسی جر گی دپروژی ٣٨ ماده دمشرانو جرگی دعدلی او قوانینو جرگه گی دپروژی ٣٨ ماده دمشرانو جرگی منشی سناتورمحمدامین یونسی‌له‌خوا مجلس ته ولوستل‌شوه دیولږ بحث په‌نتیجه‌کښی‌تجویزه نیول شو چه سنا تور محمد امین خوگیا نی، سناتور میر احمد مولای سنا تورمیرمحمدشاه صدیقیان ، سنا تور دکتور عبدالو کــیل، سنا تور قیا م الد ین خادم ، سنا تور حاجی محمد شمکنی ، سناتور حبیب الله ناصری دی یوه فور ی موقت جرگه گی تشکیل‌کړی او ددروسرو پور تنیو مادو شخه دی یــوه واحده او منسجمه ماده د مجلس دغــړ و داکثریت په نظر کښی نیولو سره تنظــیم او مجلس ته وړا ند ی کی په نتیجه کښی نو موړی هیئت مطلو به ماده جوړه کړه او په عمو می مجلس کښی د ٢٦ رایو پــــه اکثریت سره تصویب شو له ، وروســـنه له هغه دمشرانو جر گی د عد لی او قوانینو جرگه گی د ٣٩ مادی طر حه شو ی‌پروژه چه د نوموړ ی پروژی وروستی ماده ده د یوی برخی په تعدیل سره درایو په اکثریت سره تصویب شوه وروسته یو شمیر سناتور انو د عمو می مجلس دکار د موعد په‌هکله پیشنهاد چه په اجندا کښی نیو ل شو ی‌وو یولږ بحث وشو درایو په اکثریت با ند ی داقبو له شوه چه تر دی وروسته ترغرمی دمخه د ٩ بجو شخه مجلس شرو ع اوتریوی بجی پور ی په مسلسل ډول دوام وکړی .

دحمل ٢٤ — دمشرانو جر گی دروغــــتیا جرگه گی چه دسنا تور دکتور فقیر محمد شفا په مشر ی غونډه کړی وه د تقلبــی دواگانو په باب یی یولږ خبری‌وکړی او په نتیجه کی تجویز ونیو ل شو چه‌د حمل په ٣١نیته ددو شنبی په ورځ دی درو غتیا د وزار ت معین دپلټنی او ددیپوگانوړئیسا ن په جرگه گی کی گډون وکړی اودسناتورانو سوالو نو ته دی توضیحا ت ورکړی .

دشکایا تو د اورید لو جرگه گی چــــه دسنا تور محمد کریم کو هی په مشر ی‌یی غونډه کړی وه دیو شمیر عارضینو په‌عریضو باندی خبرنه وکړه او فیصلی یی وکړ ی او دجر گه گی فیصلی یی دمشرانو جر گی دارالانشاء ته واستو لی .

په‌دغه جرگه گی کی د پښتنی تجار تــی بانك لو یو مدیرا نو ښا غلی عبدالوا حد، ښاغلی علی احمد زکریا او د داخله‌وزارت داسکانو د ریا ست لو ی مدیر ښا غلـــی عبدالغنی گډو ن کړی وو او دغړوسوالو نو ته یی توضیحا ت ورکړ ل .

دحمل ٢٥ — دمشرانو جرگی د عد لی‌او قوانینو جرگه گی چه دسنا تور محمد امین خوگیا نی په مشر ی غونډه کړی وه پــــه مربوطو موضو عا تو یی غور وکړی .

دمالی او بودجی په جر گه گی کی چــه دسنا تور حبیب الله هلمند په مشر ی یی غونډه کړی وه داطلا عاتو او کلتور وزار ت دانکشافی بودجی او د پو هنی و زارت د انکشا فی بودجی پر جزییاتو با ند ی یولږ خبری او څیړنی وکړی .

دشکا یتو نو د اور ید لو جر گه گــــی چه دسنا تور محمد کر یم کوهی‌په مشر ی یی غونډه کړی وه دیو شمیر عار ضا نو پر رارسید لو عریضو با ند ی تر غور وروسته فیصلی وکړی او خپلی فیصلی یی‌دمشرانو جرگی دارالانشاء ته وسپار لی .

دحمل ٢٦ — دمشرانو جر گی په‌عمو می غونډه کښی چه د هغی جر گی د رئیـــس سنا تور عبدالها دی داوی په مشر ی جوړه شوی وه دمافع وکیلانو د اصو ل نا مـــی د ٨ — ١٠ — ١١ مادو په باره کښی‌پیشنهاد ونه چه دمشرانو جر گی دعد لی او قوانینو دجرگه گی دطر ح په با ب وړا ند ی شوی وه دمشرانو جر گی د داخلی‌وظایفو دلایحی سره سم دسناتورانو له خوا د مجلس رئیس ته وړاند ی شو ل او د رئیس په اجازه د (٨) مادی په باره کښی پیشنهاد دسناتور محمد امین یونسی له خوا مجلس ته‌ولوستل شو چه تریولږ بحث او خبرو وروسته د ١٥ رایو په مقابل کښی د ٢٢ رایو په‌اکثریت رد شو .

وروستی د ١٠ – او ١١ مـــادو پـه باره پیشنهاد ولوستل شو چه یولږ خبرو وروسته د٢٩ رایو په اکثریت تایید شو . د مجلس په پای کښی تجویز ونیول شو چـــه د نوموړی قانون تصویب شویو مواد دی چاپ اوو ویشل شی چه په راتلو نکی غو نـــډه کښی دکل په حیث مطالعه اورا ی واخستل شـــــــی .

دحمل ٢٨ – دمشرانو د جر گی دشکایتو د اورید لو جرگه گی دسنا تور محمدکریم کو هی په مشر ی غونډه کـــړی وه او د مراجعینو په یو شمیر عریضو یی غور وکړ او د جر گه گی فیصلی د مشرا نودجرگی دارالانشاء ته وسپار لی شو ی .

دحمل ٢٩ – دسنا تور حبیب اللههلمند په مشر ی د ما لی او بودجی په جر گه گی کښی دکانو او صنایعو وزیر ښاغلیامان الله منصور ی ،دهغه وزار ت معین انجـــنیر عبدالقدوس مجید او د پــلان لو ی مدیـــر ښاغلی سلطان محمد یوسفزی گډو ن کړی وو اودکانو او صنا یعو دوزار ت ١٣٤٩ کال دانکشا فی بودجی په شاو خوا کښی یی د جرگه گی دغړ یو پوښتنو ته توضیحا ت ورکړ ل .

دسنا تور میر احمد مولایی په مشر ی د داخله او ښاروالیو په جرگه گی کښـــی دهرا ت دولایت داو بی دولسوا لی دیوشمیر خلکو دعرض په شاو خوا کښی غور اوتدقیق وشـــــو .

دسنا تور محمد امین خوگیا نی پهمشری دعد لی او قوانینو په جرگه گی کښـــــی دمربوطو موضوعگانو په شاو خوا کښی غور او تدقیق وشو .

دحمل ٣١ – دمشرانو دجر گی درو غتیا په جرگه گی کی چه دسنا تور دکــــــتور فقیر محمد شفاء په مشر ی جوړه شو ی وه دروغتیا دوزار ت معین پوهاند دکتور عبدالله عمر د دواگانو دهیپو رئیس دکتورسلام الد ین ویس او دهغه وزار ت دپلټنی رئیس دکتور حبیب دل گډون کړی و او د تقلبی دواگانو او داسی نورو مربوطو موادو په باب یی د جرگه گی دغړ یو پوښتنو ته تو ضیحـا ت ورکړل او لیکلی شو ی پو ښتنی یی دځواب لپاره دځان سره واخیستلی .

دشکایاتو د اورید لو په جرگه گی کـی دسنا تور محمد کریم کو هی په مشر ی د شکایا تو داورید لو په جرگه گی کی د مراجعینو پر یو شمیر عریضو غور وشو او دجرگه گی فیصله دمشرانو جر گیدارالانشاء ته وسپار له شوه .

په دغی جرگه گی کی د کانو او صنایعو دوزار ت دپلټنی رئیس ښاغلی رمضان علی کاظمی گډون کړی و او د یو شمیر مراجعینو دعریضو په با ب یی دجر گه گی دغړ یو پوښتنو ته تو ضیحا ت او تفصیـلات ورکړل.

دما لی او بودجی په جر گه گی کی د سناتور عبدالرزاق بالا کرزی په مشـــر ی دما لی او بو دجی په جر گه گی کی دکانو او صنا یعو د ٤٩ کال انکشافی بودجه دغـــور اوتدقیق لاندی ونیوله شوه .

دثور ١ – د مشرانو دجر گی د ما لی او بودجی دچارو په جرگه گی کښی چه دسناتور حبیب الله هلمند په مشر ی یی غو نډه کړی وه دمالیی دوزار ت معین ښا غلی غلام محمد پوپل او د هغه وزار ت د بو دجـــی رئیس ښا غلی عبدالصمد منصور ی گډو ن کړی و او د دولت د ١٣٤٩ کا ل د عا دی بودجی د عوا ید واومصارفود اقلا مو په باره کښی یی دجر گه گی دغړ یو شفا هـــی پوښتنو ته ځوا بونه وویل او لیکـل شوی پوښتنی یی له ځانو سره واخیستلی .

دعدلی او قوانینو دچارو په جر گه گی کښی دسنا تور محمد امین خوږ یا نی پـه مشر ی دمرا جعینو په یو شمیر عریضـــو غور وشو او دجرگه گی فیصلی دمشرا نـــو دجرگی دارالانشاء ته وسپار لی شو ی .

دکابل ښاروا لی دوار دا تو لو یمدیر ښاغلی عبدالحمید او د داخله وزار ت د ماموړینو مدیر ښا غلی عبدالر حیم دجرگه گی په غونډه کښی گډو ن وکړ او دیوشمیر مراجعینو د عر ض په باره کښی یی دجرگه گی دغړ یو پو ښتنو ته ځوا بو نهوویل.

دثور ٢ – دمشرانو دجرگی په لو یـه غونډه کی چه دهغی جر گی د لو مړ ی نایب

سنا تور محمد اسمعیل مایار په مشر ی د اووه دیر شو سنا تورانو په حضور جوړه شو ی وه افغانستا ن ته د هیپی سیاحینو دراتګ د موضو ع په نسبت چه د تیر ی غونډی داجندا شخه پا تی شو ی وه دزابل دولایت دسنا تورا نو دوثایقو دمو ضو ع خبرو ته ترجیح ورکړا ی شوه .

سر ه له دی چه د اساسی قانو ن پنځو سمه ماده دوثا یقو تد قیق دشور ی پور ی مربوط ګنی نو په دی لحاظ تیر ی عمو می غونډی أو ټولنی د قانو نی صـــلاحیت‌سره‌سم دسنا تورانو دوثایقو د پنځو سمی ما دی‌په اسا س لازم تصو یبو نه شوی و .

ځرنګه چه دزابل دولایت دمشـــرانـــو د جرګی دغړ یتو ب وثیقی له هما غی کمیتی شخه دهما غه موظف رئیس له خوا ور کړی شوی وی نو په دی لحاظ یوی کـــمیـــتی شخه د دووثیقو دور کولو د علت په‌اسا س غونډی پور تنی فیصله داتلسو موا فقورایو په اکثریت او پنځلسو مخالفو رأیو اوځلور و مستنکفورایو په اسا س ستر ی محکمی ته واستو له تر څو د همد ی مو ضو ع په باب خپله فیصله صادره او له نتیجی شخه یی په ډیرژرو وخت کی د مشرا نو جرګی ته خبر ور کړی .

دڅور ۳ــ دمشرانو د جرګی دشکا یتو د اور ید لو جر ګه ګی دسنا تور محمدکریم کو هی په مشر ی غونډه وکړ او دمراجعینو په یو شمیر عریضو له غور نه وروســـته یی فیصلی وکړی .

دجر ګه ګی فیصلی د مشرا نو دجر ګی دارالانشا ء ته وسپار لی شو ی .

دڅور ۵ ــ د مشرا نو د جر ګی د مالی او بو دجی د چارو په‌جرګه‌ګی کښی چـــه دسنا تور حبیب الله هلمند په مشر ی‌جوړه شوی وه د داخله وزیر انجنیر محمد بشیر لودین د محل د انکشا ف رئیس ښا غلی عبدالواحد نجم او د هغه وزار ت دکادستر دسرو ی رئیس ښا غلی نعمت الله ګډو ن وکړ او د داخله وزار ت د ۱۳٤۹ کا ل د انکشا فی بودجی په شاو خوا کښی یی دجر ګه ګیو شفا هی پوښتنو ته‌توضیحا ت ورکړل او یو لړ لیکلی پو ښتنی یی لـــه ځان سره واخیستلی .

دڅور ٦ ـ دمشرانو جرګی په لویه غونډه کښی چه د هغی جر ګی د رئیس سنا تور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شو ی وه دتیرو غونډو د خبرو په لړکښی افغانستان ته دسیا حینو او هیپییا نو د را تګ په باب بحث او خبرو ادامه وکړه او په نتیجه کښی درایو په اکثر یت فیصله وشوه چه په دی باب د مشرانو دجر ګی د عدلی أو قوا نینو دجرګه ګی نظر یه او همدا رنګه په‌افغانستان کښی د خار جه اتباعو د اقا مت اومسا فر ت داصو لنا می تعد یل شوی‌مادی پوره نه وی اودعمومی غونډی دغړیو دزیادتو مطا لـــبو په اسا س نو موړی جرګه ګی باید بیا په دی باره کښی غور وکـــړی أو دنو مـــوړی اصولنا می د بشپړید لو او په تیره بیا د هیپیانو د را تګ دشرایطو په شاو خواکښی قانو نی نظر یی تنظیمی او تر تیبی کړ ی او د اصو لنا می دمرا تبودترسره کولو په غرض دی عمو می غونډی ته وړا ندی کړی.

دڅور ۷ ـ د مشرا نو جر ګی د ما لی او بودجی دچارو جرګه ګی چه دسنا تـــور حبیب الله هلمند په مشر ی یی غونډه‌کړی وه د پو هنی دوزار ت دو هم معین پوهندوی محمد عار ف غوثی او د نو موړ ی وزار ت دبو دجی لو ی مدیر ښاغلی‌پاینده محمدفقیری هم ګډو ن کړی وو او د پو هنی وزار ت د ٤۹ کال دانکشا فی بو دجی په باب‌یی‌دجرګه ګی دغړو شفاهی پښتنو ته ځوابو نه ورکړل او ځینی لیکل شو ی پوښتنی یی دځوا ب دبرابرولو په غرض د ځان سره یو ړی .

دروغتیا جرګه ګی چه د سنا تور پو هاند دکتور فقیر محمد شفاء په مشر ی غو نډه کړی وه په مربوطو موضو عا تو یی‌خیړ نه وکـــــړه .

دشکایا تو د اورید لو جرګه ګی چـــه دسنا تور عبدالبا قی مجددی په مشر ی‌یی غونډه کړی وه د عارضینو پر یوشمیرعریضو یی غور وکړی او دجرګه ګی فیصلی یی د

مشرانو جرگــه

مشرانو جر گی دارالانشاء ته واستولی .

دجرگه گی په دغه غونډه کښی د مالیی دوزار ت دعواید و رئیس ښا غلی میرضیاء الد ین گډو ن کړی وو او دیوشمیرسوداګرو دعریضو په با ب یی دجرگه گی دغــړ و پوښتنو ته توضیحا ت ورکړل .

دڅور ۹ ــ دمشرانو دجر گی په عمو مــی غونډه کښی چه د هغی جر گی د رئیســـ سنا تور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شوی وه لو مړی دښار ی سرویسو نو د اوسنی وضعی داصلاح په با ب دیو شمــیر سنا تورانو پیشنهاد غونډی ته دجر گی د منشی سنا تور محمد امین یو نسی پهواسطه ولوستل شو او دیو لړ بحث او خبرو څخه وروسته د رایو په اتفا ق فیصلهوشوه چه دغه موضو ع دی د مشرانود جر گی د داخله او ښاروا لیو جر گه گی ته وسپارله شی څو جرگه گی ددغی مو ضو ع په شاو خوا کښی او هم دهغی موضوع دلاروچارود اصلاح په با ب دغو ښتنو سره په ســـو اقدأما تو پیل وکړی او دخپلو اجرا آتو او نظریو راپور دهغی جرگی او یی غونډی ته وړاندی کړی .

وروسته دمشرانو دجرگی د داخلیوظایفو په اصو ل کښی دنو ی نظر د غوښتنی په اسا س دیو شمیر سنا تورانو پیشنهاد په غونډه کښی دبحث لاند ی ونیو ل شو او د رایو په اکثریت سره رد شو .

په پای کښی د داخله اوښاروا لیو دجرگه گی د منشی دوظیفی څخه دسنا تور حبیب الرحمن ناصر ی داستعفی ورکو لو غوښتنه او دهغه په عو ض کښی دسنا تور علیاحمد بابا نی تاکل د بحث او خبر ولا ند یونیول شو چه دهغو سنا تور غوښتنه او هم پــه نوموړی جرگه گی کښی دسنا تور حا جی محمد شمکنی او سنا تور عبدالوا حدانديوال صا فی دگډو ن غوښتنه درایو په اکثر یت ومنله شو .

دڅور ۱۲ ــ دمشرانو د جر گی دسناتور حبیب الله هلمند په مشر ی د ما لی او بودجی دچارو په جرگه گی کی د ما لیی دوزار ت معین ښا غلی غملام احمد پوپل دهغه وزار ت دبودجی رئیس ښا غلـــی عبدالصمد منصور او د عواید و رئیس ښاغلی میرضیاء الدین گډون وکړ او د دولت د۱۳۴۹ کال دبودجی دعوایدو دخبرو په با ب یــی دهغی جرگه گی دغړ یو شفا هیپوښتنو ته توضیحا ت ورکړل او لیکنی پو ښتنی یی دځواب د برابرو لو لپاره د ځان سرهیوړلی.

دسنا تور میراحمد مولا یی په مشر ی د داخله او ښاروالیو په جرگه گی کیدښاری سرویسو نو د اوسنی وضعی اودهغوداصلاح کولو دلاروچارو په شاو خوا کی چه دغــی جرگه گی ته رسید لی وی یولړ بحـــث او خبر ی وشو ی او په نتیجه کی تصمیم ونیو ل شو چه دژاندار م اوپولیسولـــوی قوماندان او د ترافیکو مدیر دی دهغی جرگه گی په تولنه کی گډو ن وکړی اودجر گهگی دغړیو پوښتنو ته دی توضیحا ت ورکړی .

دسناتور محمد امین خوگیا نی په مشری دعدلی او قوانینو په جرگه گی کی دپلځمری دنسا جی دیو شمیرماموړینو د عرضددوسیی او دنو موړی شرکت د لیکل شوی ځــواب په شاو خوا کی غور او تدقیق وشو .

دڅور ۱۳ ــ د مشرانو دجر گی په عمومی غونډه کښی چه دهغی جر گی د نا یـــب سنا تور محمد اسمعیل مایار په مشر ی جوړه شوی وه منشی سنا تور محمد امـین یونسی مجلس ته خبرورکړ هغه کارو نـــه چه له ولسی جر گی او د مشرانو د جر گیله جرگه گیو څخه دعمو مي مجلس په اجندا کښی شامل شوی وو پوره فیصله شویدی او اوس دعمو می مجلس په اجندا کښیکوم کار نشته وروسته له هغه چه مجلس پای ته ورسید د مشرانو دجر گی دعد لی اوقوانینو اودشکایتو د اوریدو جرگه گیو خپلیغونډی شرو ع کـړ لی .

دعد لی او قوانینو دچارو په جرگهگـــی کښی دسنا تور محمد امین خوږ یا نی په مشر ی په مر بوطو موضوعګانو بحث او غور وشــــو .

دشکایتو داوریدلو په جرگه گی کښـــی دسنا تور عبدالباقی مجد دی په مشر ی دمراجعینو په یو شمیر عریضو غور وشواو دجرگه گی فیصلیدمشرانو د جرگیدارالانشاء

ته واستول لی شوی .

دلوړ ۱٤ – دمشرانو دجرگی دسنا تور حبیب الله هلمند په مشری د ما لی او بودجی دچارو په جرگه گی کی د میر منو دټولنی مشری میرمن صالحه‌فاروق اعتمادی او د هغه ریاست دمحاسبی مدیر ښا غلی محمد انور گډو ن وکړ او د میر منو دټولنی د۱۳٤۹ کال دعا دی بودجی او د ښځـــو دنهضت او دهغو دفکر دروښا نه کولو پـه لاره کی یی د بی سوادی سره د مجا د لی دکوچنیا نو او مینډو دحما یی‌دشیدودخوړلو دجوړولو درضا کارو میر منو دټولنی دفعالیت دگنډلودرواجولواو پراختیاگلدوزی او دهغی موسسی دمربوطو شقو نو د فعا لیتو نو او داسی نورو اجتما عی گتور و خدمتو نـــو په خواو شا کی یی دجرگه گی دغړوپوښتنو ته توضیحا ت ورکړل .

دسنا تور عبدالبا قی مجددی په مشری دشکا یتو نو د اورید لو په جرگه گی کی دمراجعینو پر یو شمیر عریضو با ند ی غور وشو او دجر گه گی فیصلی دمشرانو دجرگی دارالانشاء ته وسپار لی شوی .

په دغی جرگه گی کی دپښتنی تجار تی بانك دتحریرا تو مدیر ښا غلی‌محمدابراهیم گډون وکړ او د نو موړی بانك دیوه پخوانی خزانه دار دعرض په با ب یی دجر گه گی غړو ته توضیحا ت ورکړل .

دلوړ ۱۵ – دمشرانو جر گی د سناتور حبیب الله هلمند په مشری دما لی‌اوبودجی دچاروپه جرگه گی کښی د مخابرا تووزیر انجنیرمحمد عظیم گرا ن او د هغه وزار ت دپلان او احصا ییی لو ی مدیر ښا غلـی زیور الد ین یعقوبی گډون وکړ اودمخابراتو د ۱۳٤۹ کا ل دانکشا فی او عادی بود جی په خواو شا کښی دجرگه گی دغړو شفاهی پوښتنو ته توضیحا ت ورکړل او نور ی لیکنی پوښتنی یی د خوا ب دبرابرو لولپاره دځان سره یوړلی .

دسناتور عبدالبا قی مجددی په مشر ی دشکایتو د اورید لو په مشر ی دشکا یتو داوریدلو په جرگه گی کښی د مراجعینو پر یوشمیر عریضو باند ی غور وشو اودجرگه گی فیصلی دمشرانو دجر گی دارالانشا ء ته وسپار لی شوی .

په دغی جرگه گی کښی د داخله وزار ت داملاکو او اسکانو لو ی مدیر ښا غلـــــی سید محمد حسن گډون وکړ اودمراجعینو د څو تنو دعر ض په شاو خوا کښی یـــــی دجرگه گی دغړو شفا هی او لیکنو پوښتنو ته توضیحا ت ورکړل .

دسناتور محمد امین خوگیا نی په مشر ی دعدلی او قوانینو جرگه گی دشورا دغـړو دتدقیق اوو‌ثایقو دطرز او څر نگوا لی په باب دستر ی محکمی د مکتو ب په خوا و شا کښی خپلی نظر یی تر تیبی او لو ی غونډی ته یی دوړاندی کو لو له کـبـله د مشرانو دجر گی دارالانشاء ته وسپار لی .

دسنا تور غلام حضر ت ابرا هیمی پـــه مشر ی دکرنی په جرگه گی کی دبلــخ د ولایت‌د دولت آباد دولسوا لی د حقا بی په باب دسنا تور محمد ابرا هیم روز گا نی د پیشنهاد په خواو شا کښی او دغه راز د هلمند دسیند دحقابی دځرځایو نو او زیتو ن دځنگلونو په با ب دسنا تور حـبیب الله هلمنددسیند‌دحقابی‌دځرځا یودپستی اوزیتون بحث او خبر ی وشو ی او په نتیجه کښی تجویز ونیو ل شو چه دکر نی‌او اوبولگولو وزیر او معین دی دهغه وزار ت د ځنگلــونو درئیس په گډون دلوړ د میا شتی په ۲۲ نیټه دهغی جرگه گی په غونډه کښی گډو ن وکړی او دغړو پوښتنو ته دی توضیحا ت ور کـــــړی .

دلوړ ۱٦ – د مشرانو دجرگی پـه لو یه غونډه کښی چه دهغی جر گـی د رئیس سناتور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شوی وه سنا تور محمد امین یونسی دشوری دغړ یو دغړ یتو ب د تد قیق اوو‌ثا یقو د طرز په موضو ع کښی دستر ی محکمــــی د متحد الما ن مکتو ب په با ب‌دمشرانو د جرگی دعد لی او قوانیو د جرگه گی نظریه غونډی ته ولوستله چه دیو لږ بحث او خبرو څخه وروسته درایو په اکثر یت ســــــره تایید او تصویب شوه .

دثور ۱۹ – دمشرانو دجر گی د ما لی‌او بودجی دچارو په جرگه گی کښی‌چه‌دسناتور حبیب الله هلمند په مشر ی یی غونډه‌کړی وه د ملی دفاع دوزار ت دتعمیرا توعمومی رئیس تور نجنرا ل مراد علی نا صر ی . دلوژستیك رئیس تور ن جنرا ل محمدنذ یر کبیر سرا ج دځلور سوه بستره ایزروغتون سر انجنیر دیپلو م انجنیر عبدالقدیر او د هغه وزار ت د ما لی او حسا بی آمرښاغلی مجمد اکبر گډو ن کړی و او د ملی دفا ع دوزار ت د ۱۳٤۹ کا ل د انکشا فی او عا دی بودجی په پاره کښی یی‌دجرگه‌گی دغړ یود خولی پوښتنو ته ځوابو نه وویل او لیکل شوی پوښتنی یی دځوابو نو برابرولو له‌پاره له ځانو سره واخیستلی .

د داخله او ښاروا لیو د چارو په جرگه گی کښی چه دسنا تور میر احمد مو لا یی په مشر ی غونډه کړی وه د ژاندار م او پولیسو عمو می قو مندان دگړوا ل ارکان حر ب عبدالحکیم او دترا فیکو مدیر ښاغلی سعدالله یوسفی گډون وکړ او د ښار ی سرویسو نو د اوسنی حالت او د هغــــه داصــلاح کیدلو په باره کښی دجر گه‌گی د خولی پوښتنو ته ځوابو نه وویل اولیکل شوی پوښتنی یی د ځوابو نو د برابرو لو له پاره له ځانو سره واخیستلی .

دعد لی او قوانینو دچارو په جرگه گی کښی دسناتور محمد امین خــوږ یا نــی په مشر ی د پلخمر ی دنسا جی دیوشمیر مامورینو په عریضو غور وشو او په نتیجه کښی تجویز ونیو ل شو چه دپلخمر ی د نسا جی یو واکمن نماینده دی دثور په شپږ ویشتمه ور ځ دجر گه گی په غو نډه کښی گډون وکړی او په دی باره کښی دی دجرگه گی دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه ووایی .

دثور ۲۱ – دمشرانو جر گی په عمو می غونډه کښی چه دهغی جر گی درئیس‌سناتور عبدالها دی داوی په مشر ی جوړه شو ی‌وه منشی سنا تور محمد امین یونسی مجلس ته اعــلام وکړ چه تر اوسه پور ی له‌ولسی جرگی او د مشرانو دجر گی له جرگه گیو څخه داسی موضوعگانو چه په عمو می‌مجلس پوری اړه ولر ی‌دارالانشاء ته نه‌دی‌رارسیدلی اوس په اجندا کښی داسی موضوعگانو نه‌دی داخلی چه بحث وربا ند ی وشی .

وروسته له هغه دمشرانو دجر گی رئیس سنا تور داوی د مجلس دپا ی ته رسیدو داعــلام په ضمن کښی وویل که چیر ی د مشرانو دجر گی جرگه گی نن هم خپــلو وظیفو ته دوا م ورکړی ښه به شی .

ورپسی دشکا یتو د اوریدلو عد لی او قوانینو ما لی او بودجی او د ملی دفا ع‌د چارو جرگه گیو خپلی غونډی شرو ع‌کړلی.

دشکایتو د اورید لو جرگه گی دسناتور عبدالبا قی مجددی په مشر ی د مرا جعینو په یوشمیر عریضو غور وکړ او دجرگه‌گی فیصلی دمشرانو دجر گی دارالانشاء تــه وسپار لی شوی دعدلی او قوانینو په‌جرگه گی کښی دسناتور محمد امین خوږ یا نی‌په مشر ی دمربوطو موضوعگانو په شاو خوا کښی غور وشو .

دمال ی او بودجی د چارو په جرگه گی کښی دسنا تور حبیب الله هلمند په‌مشری د دولت د۱۳٤۹ کال دبو دجی دعوایدو دجز په با ب یولړ بحث وکړی شو .

د داخله او ښاروالیو د چار و په جرگه گی کښی دسنا تور میر احمد مو لایی په مشر ی دسنا تورا نو په پیشنهاد غوروشو او دیوه تن دور ثی دعر ض په باره کښی تجویز ونیو ل شو چه دثور په ۲۸نیټه دی دملی دفا ع دوزار ت دتشکیلا تو رئیس د جرگه گی په غونډه کښی گډو ن وکړ ی‌او توضیحا ت دی ور کړی .

دمشرانو دجر گی دما لی او بودجی‌دچارو دجرگه گی لــه غــر مــی نه وروســـته غونډه کښی دگتی داخیستلو دتعا مل په باب دبانکو نو داجراآتو په باره کښی دیوشمیر سناتور رانو په پیشنهاد وغور وشو او په نتیجه کښی تجویز ونیو ل شو چه دثوردیو ویشتمی ور ځی له غر می نه وروسته پــه دوو بجو دی دتعمیراتی بانك او دکر هنی د بانك رئیسان په غونډه کښی گډو ن وکړ ی او دجر گه گی دغړ یو پوښتنو تــه دی ځوابو نه ووایی .

دثور ۲۲ – دمشرانو جر گی دشکایا تو

او رید لو جرگی گی چه دسنا تور عبدالباقی مجددی په مشر ی غونډه کړی وه په یو شمیر رسید لو عریضو باندی غور وکړی ی او خپلی فیصلی یې دمشرانوجر گی دارالانشاء ته واستو لی او هم دشکر دری دولسوا لی خارنوا ل ښا غلی محمد صادق دجرگه گی غونډی ته حاضر او دیوه تن عرض کوونکی دعریضی په با ب یې د انجمن دغـــړ و پوښتنو ته ځوابو نه وویل .

فرهنگی جر گه گی چه دسنا تور دکتور فقیر محمد شفا په مشر ی غونډی کې ی وه دهیواد دپو هنی دپراختیا په با ب بحـــث وکړی او ځینی پیشنهاد و نه او طر حشوی سوالو نه ورا تلو نکی غونډی ته ځال کړل.

دمالی او بودجی دچارو جرگه گی چـــه دسنا تور حبیب الله هیلمند په مشر ی یی غونډه کړی وه په دغه غونډه کی دننگرهار دناوی دانکشا فی پروژ ی رئیس دکـــتور محمد نا صر عمر کشاورز او دهغـــه ریاست دپلان لو ی مدیر ښا غلی محمد صاد ق حمید ی او د محاسبی لو ی مدیرښاغـــلی علی شاه دجر گه گی په غونډه کی گډو ن وکړی او د ننگر هار دناوی د۴۹ کا ل د انکشافی پروژی دښوونو او د شگلنو مځکو په با ب یی دجرگه گی دغړو پوښتنو ته ځوابو نه ورکړل د جرگه گی دغر ی وروسته غونډه کی دبانکو نو داسا س نا می او د مځکی ربح په با ب دیو شمیر سنا تورا نو پیشنهاد و نه تر مطالعی لاندی و نیول شوه درهنی اوتعمیرا تی بانك رئیس ښا غلـــی عصمت الله عنایت سرا ج او د هغه بانك مرستیا ل ښا غلی اعتبارز ی او دکر هنی دانکشا فی بانك اداری مرستیا ل ښا غلی عبدالغفور ابو ی په دغه غونډه کی گډون وکړی او دسنا تورانو سوالو نه ته‌ځوابو نه ورکړل او یو شمیر لیکلی پوښتنی یی د ځواب دبرابرولو په غرض د ځان ســـره یـــوړی .

دثور ۲۲ ــ دمشرانو جرگی دشکایا تو داوریدلو جر گه گی غونډه چه دسنا تـــور عبدالبا قی مجددی په مشر ی جوړه شو ی وه دمراجعینو یوشمیر عریضی تر غـــور او فیصلی وروسته دمشرانو جرگی دارالانشاء ته واستو ل شوی په دغه غونډه کی‌دکا بل دامنیه قو ماندا نی نماینده گډو ن وکړی او دیو تن عار ض دعرض په باره کی‌دجرگه‌گی دغړو پوښتنو ته توضیحا ت ورکړل .

دعد لی او قوانینو دچارو د جرگه گـــی په غونډه کی چه دسنا تور محمدامین‌خوگیانی په مشر ی یی غونډه کړی وه‌دهیپیا نو د مسافر ت او په افغانستا ن کی د خار جی اتباعو داستوگنی اصولنا می چه دعمو مـــی مجالس له خوا د هغی جر گه گی‌ته‌سپار ل شوی وه یولړ بحث او خبر ی وشو ی دملی دفاع جرگه گی غونډه چه دسنا تور محمد جعفر په مشر ی جوړه شوی وه په مربوطو موضوعا تو یی غور او ځیړ نه وکړه .

دمالی او بودجی جرگه گی چه دسناتور حبیب الله هلمند په مشر ی جوړه شو ی وه د دولت د ۱۳۴۹ کا ل‌دبو دجی دعایدا تو په برخه باند ی غور او ځیړ نه وکړه .

دکر هنی او ابولگولو جرگه گی چه‌دحاجی غلام حضر ت أبرا هیمی په مشر ی یـــی غونډه کړی وه په مربوطو موضو عگانو غور او ځیړ نه وکړه .

دمشرا نو د جرگی د عمومی غونډی پـــه شروع کښی چه د هغی جرگی دلومړی‌نایب سناتور محمد أسمعیل مایار پـــه مشر ی جوړه شوی وه د منشی سنا تور محمدامین یونسی له خوا بیا هم سنا تورا نو ته خبر ورکړ شو چه د مجلس په ا جندا کښی کوم داسی کار نشته چه د عمو می مجلس پـــه فیصله پوری اړه و لری .

وروسته له هغه سنا تور مایار د مجلس ختم ا علام کړ او د غړ یو تو چه یی‌دجرگه گیو کارو ته و گر ځوله .

دعدلی أو قوا نینو د چارو په جر گه‌گی کښی د سناتور محمد ا مین خوږیانی پـــه مشری د ملکی ما مورینو د تر فیع اوتقاعد داستخدام داصو لنامی د۱٦ مادی دا خیری فقری د تعدیل په باره کښی دولسی جرگی د ۴۸ کال د اسد د شلمی نیټی د فیصلی په‌شاوخوا کښی یو لړ خبری و شو ی .

د ثور ۲٦ ــ د مشرانو د جرگی د مالی اوبودجی دچارو په جرگه گیو کښی‌دسناتور حبیب الله هیلمند په مشری دصدارت‌لومړی مرستیال ښاغلی عبدالله یفتلی د ښا غلی صدراعظم ددفتر رئیس ښاغلی کا ظمی او دصدارت دپارلمانی روابطو ر ئیس پوهندوی محمدیاسین نسیمی د مالیی دوزارت دعوایدو رئیس ښاغلی میر ضیاء الدین دبو د جی رئیس ښاغلی عبدالاحد منصوری او د پلان دوزارت مالی ر ئیس ښاغلی محمد خان او دطرحی اوتوحید لوی مدیر د کتور نثارعلی نثار گډون کړی و او د دولت د ۱۳٤۹کال دبودجی دعوایدو د بر خی په با ره کښی یی د جرگه گی د غړ یو د خو لی پوښتنو ته ځوا بو نه وویل .

ددا خله او ښار والیو د چارو په جرگه‌گی کښی دسناتور میر ا حمد مو لا یی پــه مشری د ښار ی سرویسو نو داوسنی‌حالت او د هغه داصلاح د لارو په باره کښی غور وشو په نتیجه کی تجویز و نیول شو چه د ترانسپورت عمومی ریاست او د سرویسونو شر کت له‌پاره دی لیکل شوی پــو ښتنی برابری شی .

همدا راز فیصله وشوه چه د جو زا په دوهمه نیټه د شنبی په ورځ دی‌دسرویسونو دشرکت ښاغلی ر ئیس د جرگه‌گی په غونډه کښی گډون وکړی او د جرگه‌گی د غړ یو پوښتنو ته دی ځوابو نه ووایی .

دعدلی او قوا نینو د چارو په جرگه گی کښی د سناتور محمد ا مین خوږ یانی پــه مشری د نسا جی د شر کت ر ئیس ښاغلی محمد جعفر مختار زاده او د نو موړی شرکت قانونی مشاور ښاغلی سید ا بــرا هــیـم عالم شا هی او د ما مورینو مدیر ښا غلی عبدالو لی گډون کړی و او د هغه شر کت دیوشمیر ما مورینو د عرض په باره کښی یی د جرگه گی د غړ یو پو ښتنو ته یــی ځوا بونه وویل .

همدغه راز د هیبی سیا حانـو د ملکـی مامورینو د ترفیع او تقا عد داصو لنا می دشپاړ سمی مادی دو روستی فقر ی او د استیناف د محکمو د لغو ه کید و په با ب یو شمیر سنا تورانو د پیشنهاد په با ر ه کښی فیصلی و شوی او د مشرانو دجرگی دار الانشاء ته و سپار لی شو ی .

دمالی او بودجی د چارو له غرمی نــه وروسته غونډه کښی د سنا تور حبیب ا لله هیلمند په مشری د پلان و زیر د کـتـور عبدالوا حد سرابی د هیلمند والـی ا و د د هیلمند او ارغنداو د ناوی د پرا ختیا ر ئیس ښاغلی محمد هـا شم صافی ا و د پلان او ا حصائیی لوی مدیر ښاغلی‌عزیزگل گډون کړی و او د هلـمند د نــا و ی د ۱۳٤۹ کال د عادی او ا نکشافی بو د جی په باره کی یی د جرگه‌گی د غړ یوپوښتنوته ځوا بونه وو یل .

د خارجه او بین ا لمللی چارو جرگه‌گی له غرمی نه وروسته غونډه کښی د سنا تور عبدالحمید عزیز په مشری له جهانی با نك شخه د فرعی واټو نو د جوړ و لو اولویو لارو د ساتنی اوخارنی په غرض‌دپنځوملیونو دالرو دپور‌په شاو خوا کښی غور و شو . په د غه جرگه‌گی کښی د پلان دوزا ر ت مالی ر ئیس ښاغلی محمد خان گډون کړی او د جر گه گی د غړ یو پــو ښتنــو تــه یی ځوا بونه وویل .

دثور ۲۷ ــ د مشرانو دجرگی د خا رجه اوبین ا لمللی چارو په جر گه گیو کی د جهانی بانك شخه دلو یو لارودساتنی‌اوخارنی اوفرعی واټونو د جوړ و لو له کبله د پنځو ملیونو دالرو د پور او د غور بند دپرو ژی د ما مورینو د معا شو نو لپاره د بلا عو ض مرستی په ډول د ملگـرو ملتـو د و جهی صندوق شخه د هغی موسسی د انکشا فی پروگرا م په أساس د یو ملیو نو ا و ه لکه او پنځو س زره دالرو کریدت پــه شاوخوا کی تد قیق و شو او په نتیجــه کښی دولسی جرگی د تصویب په ا سا س نوموړی پور او کریدت تا یید او تصویب کړ او د جرگه گی نظر یه د مشرانودجرگی دارالانشاء ته و سپار له شوه څو د اصولی مراتبو د تیرو لو له کبله یی د مشرا نــو دجرگی لوی غونډی ته وړاندی کړی .

د سناتور پوهاند دکتور فقیر محمد شفا په مشرۍ د رغتیا او پوهنې په جرگه‌گۍ کې په مرکز او ولایتونو کې د پوهنې د سویې د لوړ و لو او پراختیا په خوا و شا کې بحث او خبرې و شوې په نتیجه کې تجویز وشو چه د جوزا د اوومې نیټې د پنجشنبې په ورځ د صدارت دوهم مرستیال او د پوهنې وزیر دکتور عبدالقیوم دې د نو موړې جرگه گۍ په‌ټولنه کې گډون وکړي او د غړو پوښتنو ته‌دې تو ضیحات ور کړي .

د سناتور عبدالباقي مجددي په مشرۍ دشکایتو داوریدلو په جرگه‌گۍ کې‌دمراجعینو پریو شمیر عریضو باندې غورو شو او د جرگه‌گۍ فیصلې دمشرانودجرگې دارالانشاء ته واستولې شوې .

دسنا تور حبیب ا لله هلمند په مشرۍ دبودجې او مالي په جرگې کې د کابل پوهنتون رئیس پوهاند سید عبدالقادربهاء او د هغه ریاست اداري لوی مدیر ښاغلي عبدالغفور عارفي گډون و کړ او د کابل پو هنتون د ریاست عادي او انکشافي بودجې په خوا و شا کې یې د جرگه گۍ د غړو پو ښتنو ته تو ضیحات ورکړل .

دڅور ۲۸ ـ د مشرانو د جرگې د سناتور حبیب الله هیلمند په مشرۍ د مالي او بودجې دچارو په جرگه‌گۍ کښې‌دهوایي‌ملکي رئیس ښاغلي سردار سلطان محمود غا زي او د هغه ریاست د محاسبې مدیر ښاغلي میر محمد کریم گډون وکړ او د هوایي ملکي دریاست د ۱۳۴۹کال دعادي او انکشافي بودجې په باب دجرگه‌گۍ دغړو پوښتنو ته د سنا تو ر حا جي غلام حضرت ابرا هیمي په مشرۍ دکر نې او اوبو لگولو د چارو په جرگه گۍ کې د کرنې او ابو لگو لو دوزارت معین د کتور محمد احسان ر فیق او د هغه و ز ا ر ت د ځنگلونو او شنو قو او ر ئیس ښا غلي محمد حسین کشتیار او د او بو لگو لو او انجنیر رئیس دکتور محمد طیب بقا یې گډون و کړ او د بلخ دولایت د د و لت‌آباد دولسوالي د حقا بې په شاوخوا‌کې یې چه دجرگه گۍ دبحث وړ مو ضو عا تو له جملې څخه وه د جر گه گۍ د غړ و شفا هي پوښتنو ته تو ضیحات ور کړل او لیکلي پوښتنې یې د ځواب د برابر و لو لپا ر ه د ځان سره یو ړ لې .

د سنا تور محمد ا مین خو کیاني په مشرۍ د عد لې او قوا نینو د چارو په جرگه گۍ کې‌دتیلفون دقانون په مو ادو چه د تقنیني فرمان په اثر نافذشوی‌ونوی‌نظر واچول شو .

د سناتور محمد جعفر عسکري په مشرۍ دملي دفاع دچارو په جرگه گۍ‌کې‌په‌مربو طو مو ضو عگانو باندې خبرې و شوې او په نتیجه کې تجویز و نیول شو چه د جو زا د میاشتې د پنځمې نیټې د سه شنبې په‌ورځ دملي دفاع دوزارت د تشکیلا تو ر ئیس‌دې دجرگه گۍ په غونډه کې گډون و کړي‌او د جرگه‌گۍ د غړو مربوطو پو ښتنو ته د ي تو ضیحات ور کړي .

د سناتور عبد ا لبا قي مجددي په‌مشرۍ د شکا یتو داو رید لو د چارو په جرگه‌گۍ کې د مرا جعینو پر یو شمیر عریضوباندې غور و شو او د جر گه‌گۍ فیصلې‌دمشرانو دجرگې دارالانشاء ته وسپار لې شوې .

دسناتور حبیب ا لله هیلمند په مشرۍ دغړمې څخه وروسته د مالي او بو د جې د چارو په غونډه کې د کابل سر پر ست ښاروال ښا غلي محمد کبیر نو ر ستا نی او د ښاروا لۍ د کار او سا ختما ن ر ئیس ښاغلي محمد بصیر سمیعي گډون و کړ ا و د کابل ښاروا لۍ د ۱۳۴۹ کال د عا د ي او ا نکشافي بو د جې‌په‌باب یې د جرگه‌گۍ د غړو پو ښتنو ته تو ضیحات ور کړل .

دڅور ۳۰ ـ د مشرانو جر گې عمو مې‌غونډه چه د هغې جر گې د رئیس سناتور عبدالهادي داوي په مشرۍ جو ړ ه شوې‌وه د لویو لارو د ساتنې او ځا ر نې دپاره د جهاني بانك د پنځو ملیو نو دالرو پوراو د پرو ژو د مشا و رینو د لگښتونو دپاره د ملگرو ملتو د موسسې د و جهې صندوق د ((یو ملیون شپږ سوه پنځه دیرش زره)) دالروپې عوض مرستې په‌باب د مشرانو جرگې د خا رجه او بین ا لمللي چارو د جر گه‌گۍ نظر یه موا فقت نا مه

او مربوطی پاڼې د مشرانو جرګې د منشی سنا تور محمد ا مین یونسی له خوا غونډې ته و لوستل شوه‌د سنا تور ا نو له خو ا تریو لږ بحث او خبرو وروسته درا یو په اکثریت تا یید او تصویب شوه دا موضوع پخوا د ولسی جرګې له خوا هم تصو یـب شوی وه .

د جوزا ۲ – د مشرانو د جرګې دسناتور حبیب الله هیلمند پـه مشرۍ د مـالی ا و بودجې د چارو په جرګه‌ګۍ کښې‌دروغتیاوزیر پوهاند دکتور محمد ابرا هیم مجید سر ا ج او د هغه وزارت د پلان او تشکیلا تورئیس دکتور رؤف‌روښان ګډون و کړ اودرو غتیا د وزارت د ۱۳۴۹ کال د عا دی او انکشا فی بودجې په خوا و شا کښې یې د جرګه ګۍ د غړو پو ښتنو ته تو ضیحات ور کړل .

د غه راز د جرګه‌ګۍ د غرمی څخه پـــه وروسته غونډه کښې د پکتیا د و لا یـــت دپرا ختیا دریاست مرستیال ډګر من سردار خان ځاځی او د پلان دوزارت د پـــلا ن رئیس ښاغلی علی ا حمد خرم ګډون و کړ او د هغه ریاست دانکشافی بو د جې په‌باب یې د جر ګه ګۍ د غړ یو پو ښتنو تـــه توضیحات و ر کړل .

دسناتور میر ا حمد مولا یې په مشری دداخله او ښاروا لیو په جرګه‌ګۍ کښې د سرویس د شر کت د ر ئیس ښا غـــلی حفیظ ا لله ر حیمی ګډون و کړ اودښاری سرویسو نو داوسنی و ضعی او د هـــغه داصلاح دلارو چارو په باب ئې د جرګه ګۍ غړو پو ښتنو ته تو ضیحات و ر کـــړ ل اولیکنی پوښتنی یې د ځواب د برابر ولو لپاره د ځان سره یوړ لی .

دسناتور محمد ا مین خو ګیانی‌په مشری دعدلی او قوانینو په جـرګـه ګۍ کښې د تیلفون د محصول د قانون د موا دو پـــه خواشاو کې نوی کتنه او تد قیق وشو .

د جوزا ۳ – د مشرانو جرګې په عمو می غونډه کې چه د نو موړې جرګه لومړی‌نائب د سناتور محمد ا سمعیل مایار په مشر ی جوړ شوی وه لومړی داستیناف د محا کمو د لغو کولوپه نسبت دیو شمیر سناتورا نو پیشنهاد د مشرانو جرګه د عدلی اوقوانینو دجرګه‌ګۍ نظریی د مشرانو جرګې د عمومی منشی سناتور محمد ا مین یو نسی له خوا په مجلس کې و لوستل شوه اوتریو لـږ بحث او خبرو وروسته درایو په ا کثر یت تصویب و شو چه د غه موضوع دی پـــه رسمی توګه و لسی جرګې ته وا ستول‌شی چه د محا کمو د صلاحیت او تشکیلا تـــو پر ا صو لنا مه باندی د بحث به و خت کی د غه مراتب په نظر کی ونیسی .

وروسته بیا د ملکی ما مورینو د تر فیع اوتقاعد داصو لنا می ۱۶ مادی د تعد یل په باب دولسی جرګې د ۴۸ کال د ا سند د میاشتی د ۲۰ نیټې فیصله او د مشرانـــو جرګې دعدلی او قوا نینو جرګه ګۍ‌په‌نظریه و لوستل شوه چه په نتیجه کښې تریو لږ بحث و روسته د مشرا نو جرګې ، د عد لی او قوا نینو د چارو جرګه ګۍ په نظر یـــه تر حذف او تعدیل وروسته تصو یب‌شوه .

د جوزا ٤ – دمشرانو جرګې د مـــا لی اوبودجې د چارو جرګه ګۍ چه د سنا تو ر حبیب الله هلمند په مشرۍ یې غونډه کړې وه د کورونو جوړ و لو او د ښار جوړولو د موسسې عمومی ر ئیس ښاغلی محمدسرور عمر د پلان وزارت د پلان ر ئیس ښا غلی علی محمد خرم او د ښار جوړولو د ریاست دبودجې او ا ملا کو مدیر ښاغلی خان محمد په د غه غونډه کې ګډون کړی وو . او د نوموړی ریاست د ۴۹ کـال د عـادی ا و انکشافی بودجې په باب یې دجرګه ګۍ د غړو پوښتنو ته جوابونه ور کړل دجرګه‌ګۍ تر غرمی وروسته غونډه کې د پروان ولایت دابو لګو لو د پـرو ژې ر ئیس انجنـیـر عبدالمحبوب او د پلان وزارت د پلان رئیس ګډون و کړی او د هغه ریاست د ۴۹ کال دانکشافی بودجې او همدغه رنګه د غز نی دسرده د پروژې ر ئیس ښاغلی غلام علی د ۴۹ کال د انکشافی بو د جې په شاوخوا کی دجرګه‌ګۍ د غړو پو ښتنو ته تو ضیحات ورکړه .

د شکا یاتو داوریدلو جرګه‌ګۍ غو نډ ه چه د سنا تور عبد ا لباقی مجد دی پـــه مشرۍ شوی‌وه پر یو شمیر را رسید لـو عریضو باندی غور و شو او د جرګه ګۍ فیصلی د مشرانو جرګې دار الانشاء تـــه

وسپارل شوی .
دروغتیا پوهنی اطلاعاتو او کلتور د چارو جرگه گی چه د سناتور پوهاند دکتور فقیر محمد شفا په مشری جوړه شوی وه پر مربوطو موضوعاتو یی غور او څیړنه وکړه .

دجوزا ١٦ – د مشرانو دجرگی دملی دفاع دچارو په جرگه گی کښی د سناتور محمد جعفر عسکری په مشری د ملی دفاع دوزارت د تشکیلاتو رئیس تورنجنرال عبدالغنی او د هغه وزارت داکمالاتو لوی مدیر ډگروال غلام عمر علومی گډون کړی و او د مجلو بینو د مشکلاتو په باره کښی یی د یو شمیر سناتورانو د پیشنهاد په باب د جرگه گی د غړیو د خولی پوښتنو ته ځوابونه وویل او یو شمیر لیکلی شوی پوښتنی ئی د ځوابو د برابرولو له پاره ځانو سره وا خیستلی .
د مالی او بودجی د چاروپه جرگه گی کښی د سناتور حبیب الله هیلمند په مشری د تجارت وزیر دکتور محمد اکبر عمر ، د پلان دوزارت دپلان رئیس ښاغلی علی احمدخرم، د تجارت دوزارت اداری رئیس ښاغلی عبدالرشید ، او د بودجی مدیر ښاغلی گل محمد پوپل گډون کړی و او د هغه وزارت دعادی او انکشافی بودجی په باره کښی ئی دجرگه گی د غړیو پوښتنو ته ځوابونه وویل .
دشکایتو داو ریدلو په جرگه گی کښی د سناتور عبدالباقی مجددی په مشری د مراجعینو په یو شمیر عریضو غور وشو او د جرگه گی فیصلی د مشرانو د جرگی دارالانشاء ته واستولی شوی .
د پوهنتون د ریاست اداری لوی مدیر ښاغلی عبدالغفور عارض او د فرهنگی روابطو لوی مدیر ښاغلی زمان الدین سرور د جرگه گی په غونډه کښی گډون وکړ او د یوه تن د عرض په باره کښی ئی د جرگه گی دغړیو پوښتنو ته ځوابونه وویل .
دعدلی او قوانینو د چارو په جرگه گی کښی چه د سناتور محمد امین خوږیانی په مشری ئی غونډه کړی وه د مراجعینو دعریضو په باره کښی غور وشو .

دکانو او صنایعو کرهنی او اوبولگولو دچارو په جرگه گی کښی د سناتور حاجی غلام حضرت ابراهیمی په مشری د طبیعی منابعو او کانو په باره کښی بحث وشو او په پای کښی تجویز و نیول شو چه د جوزا په دوولسمه و رځ دی د کانو او صنایعو د وزارت نماینده د جرگه گی په غونډه کښی گډون وکړی او د غړیو پوښتنو ته دی ځوابونه ووائی .

د جوزا ٩ – د مشرانو د جرگی د مالی اوبودجی د چارو په جرگه گی کښی دسناتور حبیب الله هلمند په مشری عدلیه وزیر ښاغلی عبد الستار سیرت گډون کړی و او دهغه وزارت د ١٣٤٩ کال د عادی بودجی په باره کښی ئی د جرگه گی د غړیو د خولی پوښتنو ته ځوابونه وویل اولیکل شوی پوښتنیئی د ځوابونو دبرابرولو له پاره ځان سره وا خیستلی .
دجرگه گی له غرمی نه وروسته غونډه کښی د مالیی دوزارت د بودجی رئیس میر ضیاء الدین گډون وکړ او ددولت د ١٣٤٩ کال د بودجی د عوایدو سرجمع په باره کښی ئی په عمومیډول توضیحات ورکړل او لیکل شوی پوښتنی ئیدځوابونو دبرابرولو له پاره له ځان سره وا خیستلی .
دعدلی او قوانینو په جرگه گی کښی د سناتور محمد امین خوږیانی په مشری په مربوطو موضوعگانو بحث وشو .

د جوزا ١١ –دمشرانو په جرگه گی د سناتور حبیب الله هیلمند په مشری دمالی او بودجی د چارو په جرگه گی کښی د برښنا د شرکت لوی رئیس ښاغلی حمیدالله حمید او د پلان دوزارت د پلان رئیس ښاغلی علی احمد خرم گډون وکړ او د هغه ریاست د ١٣٤٩ کالدانکشافی بودجی په خوا و شا کښی ئی دجرگه گی دغړیوپوښتنوته توضیحات ورکړل .
دسناتور عبدالباقی مجددی په مشری دشکایاتو د او ریدلو د چارو په جرگه گی کښی د مراجعینو په یو شمیر عریضو باندی غور وشو او د جرگه گی فیصلی یی د مشرانو د جرگی دارالانشاء تهواستولی .

په دغي جرگه‌گۍ کښي دعامه اړ تیــاو او ارزاقو دریاست د تصفیي لوی مد یــر ښاغلی محمد مهدي هم گډون و کړ او دیوه تن د عرض په باره کښي يي د جرگه‌گۍ د غړو پو ښتنو ته تو ضیحات ور کړل .

د جوزا ۱۲ - د مشرانو جرگي دعد لي اوقوانینو جرگه‌گۍ چه دسناتور محمد ا مین خو گیا ني په مشري شوي وه د نسا جي د سهها مي شر کت ر ئیس ښا غلي محمدجعفر مختارزاده او د نو موړي شر کت قا نو ني مشاور سید ا برا هیم عالم شا هي ا و د ما مورینو مدیر ښاغلي عبدالولي په د غه غونډه کي گډون و کړ او د یو تن عا ر ض د عرض په مقابل کي دجر گه گۍ د غړ و دسوالو نو جوا بو نو ته تو ضیحات ورکړل.
دمالي او بودجي د چارو جرگه‌گۍ چه د سناتور حبیب ا لله هلمند پــه مشري يي غونډه کړي وه ددو لت د عادي او انکشا في بودجي په شا و خوا کي خبری و کړی .
دکرهني جرگه‌گۍ چه د سناتور حا جي غلام حضرت ابرا هیمي په ریاست يي‌غونډه کړي وه د پروان دابو لگو لو د پرو ژ ی او د پستو د ځنگلو نو او ورشو گا نو په‌باب ئي د کر هني او او بو لگو لو وزارت پــر جوابونو باندي خبري و کړي د شکا یا تو داو ریډلو جرگه‌گۍ چه دسنا تور عبدالباقي مجددي په مشري غونډه کړي وه دمراجعینو پریو شمیر عریضو باندي غور و کړ ا و د جرگه‌گۍ فیصلي د مشرا نو جرگي دارالانشا ته واستو لي .

دجوزا ۱۳ - د مشرانو په جرگه گۍ دولسي جرگي د گډي جرگه گۍ غړي پخوا تا کلي او د مشرانو جرگي ته‌يي ر سمــی خبر ورکړ ی د ی .
غونډه د هغي جرگي د لو مړی نــا یب سناتور محمد ا سمعیل مایار په مشر ی‌ه له غرمي څخه پخوا په نه ئیمو بجو جو ړ ه او د گډي جرگه‌گۍ د غړو د ټا کلو موضوع د بحث او خبر و لاندي و نیو له شوه .
د مشرانو د جرگي د گډي جرگه‌گۍ غړي د پټو ازادو مستقیمو رایو په اساس وټاکل شول او په گډه جرگه گۍ کښي د غــه سناتوران د زیا تورایو په ا خیستلو سر ه وټاکل شول .
سناتور علي احمد بایاني داته و یشتو رایو په ا خیستلو ، سنا تور محمد ها شم مجددي داوویشتو رایــو پــه ا خیستلو ، سناتور حبیب الله هلمند د شپږ و یشتو رایو په ا خیستلو ، سناتورقیام ا لد ین خادم د پنځه ویشتو رایو په ا خیستلو ، سناتور حبیب ا لر حمن نا صری د نیمروز سناتور ، ښاغلي شیر محمد سناتور بهرام محرابي ،او سناتور حاجي محمد خمــکني ، هریو د څلیر ویشتو رایو په ا خیستلــو سناتور محمد شا صدیق یان ددرویشتورایو په ا خیستلو او سنا تور محــمد ا میــن خوږ یاني د شلو را یــو پــه ا خیستلو ددغي گډي جرگه‌گۍ د غړو په حیث‌وپیژندل شول .
د غه‌راز په د غي غونډه کښي‌دسناتورانو څخه دوه تنه د غونډي داکثریت تجو یــز په اساس چه ټولي رای يي ۱۹رای وی درایو په اکثریت سره د جرگه‌گۍ داحتیاطي غړو په حیث و ټاکل شول او هغوی سنا تو ر غلام نبي کا موی او سناتور محمد شر یف امیني دي .
د گډي جرگه‌گۍ د غړیتوب لپاره یــو و یشتو تنو ځا نونه کاندید کړي و .
د غــه را ز د مشرانو د جرگــي پــه غونډه کښي داته گو نو جرگه گیو له جملي څخه په یوی جرگه‌گۍ کښي د هغي جر گي د غړو د حتمي شمول د ښتوالي په باب د عدلي او قوا نینو د جرگه‌گۍ هغه نظر په د بحث او خبرو څخه وورسته درایو پــه اکثریت تا یید او تصویب شوه چه دیوه پیشنهاد په ډول د یو شمیر سنا تورا نو له خوا هغه جرگه‌گۍ ته وړاندي شوی وه .

دجوزا ۱٦ - د مشرانو جرگي د ما لي اوبودجي د چارو جرگه گۍ چه د سنا تو ر حبیب الله هلمند په مشري غونډه کړي وه د ٤۹ کال د عادي او ا نکشافي بو د جي د سر جمع او عوایدو په شا و خوا کي بحث او خبري و کړي .
دعدلي او قوانینو د چارو جرگه گۍ چه د سنا تور محمد ا مین خو گیاني په مشري

یی غونډه کړه وه په یو لړ مربوطو
موضوعاتو یی خبری و کړی .

د جوزا ۱۷ – افغانستان ته د خارجی
وګړو د راتګ او اوسید و د قانون‌دنوی
پروژی مسودی د مشرانو د جرګی د عدلی
او قوانینو د چارو د جرګه‌ګی له خوا
جوړیږی د غه موضوع د مشرانو د جرګی
په عمومی غونډه کښی چه د هغی جرګی د
رئیس سناتور عبدالهادی داوی په مشری
شوی وه درایو په اکثریت تایید او
تصویب شوه .

د مشرانو د جرګی عدلی او قوانینو
دچارو جرګه‌ګی په ددغه قانون د نوی پروژی
د مسودی په جوړولو کښی د تقنینی فرمان
له په نظر کښی نیولو سره د سوابقو له
مطالعی د خارجه او داخله وزارتو او
ګرځندوی د ریاست له نظریو او معلوماتو
څخه استفاده و کړی او مسوده په لــه
ترتیب کولو نه وروسته د مشرانو دجرګی
عمومی غونډی ته وړاندی کړی .

په دی غونډه کښی ځینو سناتورانو
افغانستان ته د هیبی ګانو د راتګ پــه
باره کښی بحث و کړ او خپلی نظر ئی
مجلس ته وړاندی کړی او په افغانستان
کښی د خارجی و ګړو د استوګنی‌اوراتګ
د قانون داتمی مادی په باره کښی توضیحات
ورکړل .

په‌افغانستان کښی د خارجی و ګړ و د
استوګنی اوراتګ قانون په ۱۳۱۸ کال
کښی منځ ته‌راغلی دی .

وروسته له هغه چه بحث پای ته ورسید
یوشمیر سناتوران په دی عقیده و چه پــه
افغانستان کښی د خارجی و ګړ و داستوګنی
اوراتګ دقانون اتمی مادی توضیح د ی وشی
اویو شمیر ئی په دی باره کښی د نوی
قانون د مسودی د جوړ و لو طرفدار و و
چه درایو له اخیستلو نه وروستــه پــه
افغانستان کښی د خارجی و ګړ وداستوګنی
اوراتګ د قانون د نوی پروژی د مسو دی
جوړیدل درایو په اکثریت تـا ییــد او
تصویب شول .

دجوزا ۱۸ – د مشرانو د جرګی دمالی
اوبودجی د چارو په جرګه‌ګی کښی‌دسناتور
حبیب‌الله هیلمند په مشری دژاندارم او
پولیسو عمومی قوماندان ډګروال ارکان
حرب عبدالحکیم کتوازی او د هغی‌قوماندانی
دلوازمو لوی مدیر ښاغلی عبدالعظیم ګډون
کړی و او دژاندارم او پولیسو دقوماندانی
د ۱۳۴۹ کال د عادی بودجی په باره کښی
یی د جرګه‌ګی د غړیو پوښتنو ته ځوابونه
و و یل .

د شکایتو د اوریدلو د چارو په جرګه‌ګی
کښی د سناتور محمد کریم‌کوهی په مشری
دمراجعینو په یو شمیر عریضو غور و شو
او د جرګه‌ګی فیصلی د مشرانو د جرګی
دارالانشاء ته و سپارلی شوی .

د پوهنی اوروغتیا د چارو په جرګه‌ګی
کښی د پوهاند دکتور فقیر محمد شفا
په‌مشری د مربوطو موضوع ګانو په‌باره
کښی غور او څیړنی و شوی .

د جوزا ۱۹ – د مشرانو د جرګی د
سناتور حاجی غلام حضرت ابراهیمی پــه
مشری د کرنی او ابو لګولو په جرګه‌ګی
کښی د کرنی او اوبو لګو لو وزیر ښاغلی
عبدالحکیم داوبو او خاوری د سروی او
اوبو لګلو رئیس انجنیر محمدی او د هغه
وزارت د ځنګلو نو او قوای سبز رئیس
ښاغلی محمد حسن کشتیار ګډون وکړ او
د پستی او داسی نورو ځنګلونو د اتلاف
د مخنیوی او د بلخ دولایت ددولت آبا د
د ولسوالی د شړ ښا یونو او حقابی اودغه
راز د پروان د ولایت داوبو لګو لو دپروژی
په باب د جرګه‌ګی غړ یو ته تو ضیحا ت
ور کړل .

دکرنی او اوبو لګو لو وزیر د ځنګلونو
اوشړښایونو د پروژی قانون چه د هــغه
وزارت په واسطه ترتیب او تنظیم شو ی
او داصولی مراتبو د تیرو لو په غــر ض
مربوطو مراجعو ته استول شوی‌دجرګه‌ګی
غړ یو ته شر ګند او د هغه قانون مواد یی
توضیح کړل .

دکرنی او او بو لګو لو د و زیر دپیشنهاد
په اساس تجویز و شو چه د مشرانودجرګی
د کرنی او او بو لګو لو د جرګه‌ګی غړ ی
دی د و ځت په پیدا کیدو سره د هــغــه
وزارت زراعتی فعالیتو نه او فار مو نـــه

وگوری شو چه د نظر یاتو د تطبیقو لو په امکان سره گټوری چا ری په نـظر کښی و نیو لی شی .

د سناتور حبیب ا لله هیلمند په مشری دمالی او بودجی دچارو په جرگه گی کښی د قبایلو مستقل ر ئیس ښاغلی سید مسعود پو هنیار او د هغه ر یاست د بو د جی مدیر ښاغلی جمعه گل گډون و کړ او دهغه ریاست د ۱۳۴۹ کال د عا دی بو د جی په باب یی د جر گه گی د غړ یو پو ښتنو ته توضیحات ور کړل .

د سناتور محمد ا مین خو گیانی په مشری دعدلی او قوانینو په جرگه‌گی کښی د زابل دولایت څخه د سناتوری ددووتنو د کاندیدی دوئا یقو په باب د ستری محکمی په مکتوب خبری و شوی او د غور لاندی و نیول شو.

دجوزا ۲۰ ـ دمالی او بو د جی دچارو په جرگه گی کښی د سناتور حبیب ا لله هیلمند په مشری ددولت د ۱۳۴۹ کــا ل د عادی او ا نکشا فی بو د جی‌او عوا ید و د سر جمع په شا وخواکښی خبری‌وشوی .

دعدلی اوقوا نینو په جر گه گی کښی د سنا تور محمد ا مین خوږ یانی په مشر ی په مربوطو مو ضو عگا نو یــو لړ بــحث و شو .

د جوزا ۲۳ ـ د مشرانو جرگی دسناتور میر احمد مولائی په مشری ددا خـله ا و ښاروالیو په جرگه گی کښی د ژا ندا ر م او پو لیسو د عمو می قو ماندانی اودعمومی ترانسپورت دریاست او د ښاری‌سرویسونو دوضعی او د هغه داصلاح کولو د لا ر و چارو په بـاب د سر و یس د شر کت د ځوا بونو په خوا و شا کښی غور و شو .

دسناتور محمد ا مین خو گیانی په مشری دعدلی او قوا نینو په جرگه‌گی کښی پـه مربوطو مو ضو عگا نو باندی غو ر اوتدقیق و شو .

د سناتور حبیب الله په مشری د ما لی او بودجی دچاروجرگه گی ددو لت د عا دی او انکشافی بود جی په خوا شا کښی خپلی مشورتی نظریی درایو په ا کثریت صا دری کړ ی .

دجوزا ۲۴ ـ د سنا تو ر عبدالر زا ق بالاکرزی په مشری د ما لیی او بو د جی په جرگه گی کی په یو لړ مر بــو طــو مو ضوع گا نو بدندی بحث او خبری وشوی.

د جوزا ۲۵ ـ د مشرانو جرگی‌دشکایاتو داوریدلو جرگه گی چه د سنا تور عبدالباقی مجددی په مشری یی غونډه کړی وه پر یو شمیر را رسید لو عریضو باندی څیړ نــه وکړه او د جرگه‌گی فیصلی یی د مشرا نو جرگی دارالانشاء ته وا ستو لی .

د جوزا ۲۶ ـ دمشرانو جرگی دسناتور محمد جعفر عسکری په مشری د عسکر ی مجلو بینو په باب د ملی ددفاع دوزا رت د تشکیلا تو د ریاست د ځوا بونو په خوا و شاکی یو لړ بحث او خبری و شو ی .

د سناتور محمد ا مین خو گیانی پــه مشری دعدلی او قوانینو په جرگه‌گی کی دافغان نساجی شر کت د ئیس ښا غلــی محمد جعفر مختار زاده د نو مو ړی شرکت قانونی مشاور ښاغلی سید محمد ابرا هیم عالمشا هی او د ما مورینو مدیر ښا غـلی عبدالعلی گډون و کړ او د مرا جعینو دعرض په باب یی د جر گه گی د غړ یو شفا هی پوښتنو ته تو ضیحات ور کړل او لیکلــی پو ښتنی یی د ځواب لپاره له ځان سر ه یو و ړ لی .

دسناتور عبدالبا قی مجددی په مشر ی د شکا یتو نو د او ریدلو په جر گه گی کی د مرا جعینو پر یو شمیر عریضوباندی غور و شو او خپلی فیصلی یی دمشرا نو د جرگی دار الا نشاء ته وا ستو لی .

دسناتور حاجی غلام حضرت ا برا هیمی په مشری د کرنی او او بو لگو لو پــه جرگه‌گی کی په مربو طو مو ضو عگا نــو باندی غور او تد قیق و شو .

د جوزا ۲۷ ـ د مشرانو جرگی په عمومی غونډه کښی د تیلفون او تیلفونی محصو ل دقانون د تعریفا تو فصل او د عمومی فصل دوی مادی تر بحث او خبرو وروسته دځینو تنقیصا تو سره درایو په ا کثریت تـا یید او تصویب کړ .

غونډه تر غرمې د مخه په نهه نیمو بجو د مشرانو د جرگې د لو مړی نایب سنا تور محمد اسمعیل مایار په مشرۍ شروع شوه. ددغې غونډې ا جندا چه د تیلفون د قا نون پرموضوع باندې بحث کول وه د مشرا نـو جرگې د منشي له خوا و لوستل شو .

یو شمیر سناتورانو د تیلفون دقا نون وروسته د تیلفون د قانون په هکله د خـو تنو سنا تورانو پیشنهاد او د عـد لی ا و قوانینو د جرگه گۍ د نظر یی په هـکـله درایو په ا کثریت فیصله و شوه چه ددغه قانون ټول متن دی یو ځل بیا د کل پـــه صورت کښې و لو ستل شي .

یو شمیر سنا تورانو د تلیفون دقا نون په باب په ۱۳٤٦ کـال کښې د مشرا نو جرگې عمومي مجلس ته یو پیشنهادوړاندی کړی وو چه عمو مي مجلس د پیشنهاد د متن جریان د زیات غور د پاره د تـقنیني مجلس ته سپار لی وو .

وروسته له هغه چه د تیلفون اودتیلفون د محصول قانون د یو کل په صورت پـــه مجلس کښې و لو ستل شو د قـا نو ن د شروع سره د قا نون هره ماده ولوستل شوه چه د تعریفاتو فصل او د عمومي فصل دوی مادې د بحث او خبرو وروسته د ځینو تنقیصاتو سره درایو په ا کثریت تا یـیـد اوتصویب شو تعریفاتو فصل یــو ه ما ده او ځوار لس فقری لری چه د نومو ړ ی فصل ۱۲ او ۱۳ مادی درایو په ا کثر یت حذف شولی .

دتیلفون او دتیلفون د محصو ل قا نو ن نهه فصله او ٤٥ مادې لرې چه په هـغـه کښې تعریفات په عمومي احکام د تیلفو ن د مخابری مصئو نیت محصو لات او معافیتونه د حوزې نه د باندې تلیفو نی مخابری د مخابرو فسخ کول او د محصول ا خستل د جزایي ا حکا مو حقوق او و جا ئب ا و نهایي احکام په کښې ځای شوی د ی .

د جوزا ۲۸ ــ د مشرانـو د جـرگې د سناتور پو هاند د کتور فقیر محمد شفـا په مشرۍ غونډه و کړه .

دصدارت دو هم مرستیال د پو هنی وزیر دکتور عبدالقیوم د جرگه گۍ په غونډه کښې گډون و کړ او د پو هنی دانکشا ف ا و د هغې د مربو طو ضروریا تو په باره کښې ئی دجرگه‌گۍ د غړ یویو شمیر پو ښتنوته ځوابونه وویل .

د جوزا ۳۰ ــ د مشرانو جر گې دمالي او بودجې جرگـه‌گۍ چـه د سنـا تـــو ر حبیب الرحمن نا صری په مشرۍ یی‌غونډه کړی وه پرمالي راغلی راپورونو با نـد ی غور او څیړنه و کړه . د عدلی او قوانینو دچارو جرگه گۍ چه د سناتور محمد ا مین خوگیانی په مشرۍ غونډه کړی وه پەمربوطو موضوعاتو یی څیړنه و کړه .

د جوزا ۳۱ ــ د مشرانو جرگې په عمومي غونډه کښې چه د مشرانو د جرگې د رئیس سناتور عبدالهادی داوی په مشرۍ جو ړه شوی وه د تیلفون د قانون د شپږ می مادی څخه تر ۱۳ مادی پورې دعدلي او قوانینو دچارو د جرگه‌گۍ د نظر یی په ا سا س د ځینو تصحیحاتو په راوستلو سره کټ مټ دحکو مت پیشنهاد د رایو په ا کثر یت تایید او تصویب شو .

همدغه ر نگه په د غه غونډه کښې‌تربحث او څیړنی وروسته د نو موړی قا نون‌دریمی مادی د پاره یو اووه کسیز هیئت و ټا کل شو څو نو مو ړی او دوروستي غور د پاره یی عمومي مجلس ته وړا ندی کړی .

په دی غونډه کښې تر بحث او خبر و وروسته د تیلفون د قانون دڅلور مې ا و پنځمې مادی چه د مجلس ا کثریت غړ و د هغه د تعدیل غو ښتونکی وه د یوه ا وو ه کسیزه هیئت ته و سپارل شو چه د د غو موادو تعدیل هم تر تیب کړی او عمو مي د قانون د ۳ ــ ٤ ــ ٥ مادی د تعد یل‌دپاره دعمومي مجلس له‌خوا ټاکل‌شوی دی‌عبارت‌دی د سناتور علی ا حمد بایاني ، سنـاتـور حبیب الرحمن نا صری ، سناتور قیام‌الدین خادم ، سنا تور عبدالحمید عزیز، سنا تور حاجي محمد شمکني ، سناتور میر محمد شاه صدیقیان او سنا تور حبیب الله هلمند دی.

د سر طان ۲ ــ د مشرانـو جـرگـې د شکایاتو داو ریدلو جرگه‌گۍ چه د سنا تور عبدالباقي مجددی په مشرۍ یی غو نـډ ه کړی و پر یو شمیر عریضو باندی غـــور

وکړی او د جرگه گی فیصلی د مشرانو جرگی دارالانشاء ته و سپارلی .
دجرگه گی په د غـه غـونـډه کښی د انحصاراتو د تصفیی دریاست نما یـنـد ه ښاغلی غلام جیلانی چپرهاری د یو تن‌عارض دعرض په باب د جرگه‌گی د غړو پو ښتنو ته ځوانو نه وو یل .

دداخله او ښاروالیو د جرگه‌گی په‌غونډه کښی چه د سنا تور حبیب ا لرحمن‌ناصری په مشری یی غونډه‌کړی وه د ژاندارم او پولیسو د قو ماندانی د ترا نسپورت‌دعمومی ریاست ا و د سر و یسو نو د شر کـت پر ځوابونو باندی نوی نظر و شو اوتصمیم ونیول شو چه په د غه باره کښی د تجا رت دوزارت څخه هم پوښتنه و شی .
د کرهڼی او اوبو لگولو د جرگه گی په غونډه کښی چه د سناتور غـلام حضر ت ابرا هیمی په مشری غونډه‌کړی وه دبادغیس ولایت د سون د لر گو لایحه چه اوه مادی لری او د کر هڼی او اوبو لگولو و زا ر ت له خوا نو موړی کمیسیون ته را ا ستول شوی وه څیړ نه و کړه او نظر یه‌ورکړه .
همدغه رنگه یو بل خبروایی چه دیکشنبی دورځی په عمومی غونډه کښی چه سنا تو ر قیام الدین خادم ، سناتور علی احمد بایانی سناتور جاجی محمد څمکنی ، سنا تــو ر حبیب الله هلمند سنا تور میرمحمد شا ه صدیقیان، سناتورحبیب‌الرحمن‌ناصری سناتور عبدالحمید عزیز د تیلفون د قانون‌د۳ـ۴ـ۵ مادو پر تعدیل باندی داووه کسیزی‌جرگه‌گی غړی ټاکل شوی وه تر غـرمی وروستـه د سناتور میر محمد شاه صدیقیان په مشری غونډه و کړ ه پر نو موړ و مادوی غو روکړ اوراوستل شوی تعدیل یی دارالانشاء تـه وسپاری .

دسر طان ۳ ــ د مشرانو جـرگی پـه عمومی غونډه کی چه د هغی جرگی د رئیس سناتور عبدالهادی داوی په مشری شوی‌وه د تیلفون د قانون ۳ ــ ۴ مادی د فـــرعی هیئت د تعدیل سره سم درایو په اکثریت تایید او تصویب شو لی .
همدغه ر نگه فرعی هیئت پنځمه ما د ه لغو کړی وه چه درایو په ا کثر یت‌یی لغو توب تایید او تصویب شو .
دمشرانو جرگی په تیره عمو می غونډه کی یو اوه کسیز فرعی هیئت ټاکل شوی‌وو چه دتیلفون د قانون د ۳ ــ ۴ او ۵ ماد ی تعدیل یی د مشرانو جرگی عمومی غونډی ته‌وړاندی کړی .
د مشرانو جرگی گډی جرگه‌گی له غرمی وروسته په دوو بجو د مشرانو جرگی پـه سالون کی خپله لو مړی غونډه جوړه کړه اوسناتور محمد ا مین خو گیانی درا یو په اتفاق د موقت ر ئیس په حیث وټاکل‌شو.
وروسته له هغه داداری هیئت د انتخاب په هکله بحث وشو او درا یو په ا تفا ق په‌ډی ډول اداری هیئت ا نتخاب شو .
دلغمان دمرکز و کیل ښاغلی عبد الکریم عمر خیل د ر ئیس په حیث سناتور حاجی محمد څمکنی درئیس دنایب په حیث سناتور محمد هاشم مجددی د منشی په حیث .
وروسی مو قت ر ئیس د اداری هیئـت بریالی توب د لوی خدای څخه و غـو ښت او غونډی دوکیل عبدالکریم عمر خــیل په ریاست باندی د جرگه‌گی دکار دورځو په ټاکلو باندی خبری و کړی او دا سی فیصله یی و کړه چه د شنبی په و رځ د سها ر نهو بجو څخه او ددو شنبی او چهار شنبی په و رځو تر غرمی وروسته په دوو بـجو خپلی غونډی شروع کړی هغه مو ضوعا ت چه دغه جرگه گی ته د بحث او غور د پاره سپارل شوی دی عبارت دی د قریدار یــو لغو کول په سیاسی گوندونو کی د گډو ن سن دشورا د کار او د تعطیل د مو د ی تغیر د شورا د انتخاباتو قانون ، دوا د ه او طلاق قا نون دی چه د اسا سی قا نو ن د ۷۴ مادی د حکم سره سم ددواړو جرگو ترمنځ اختلافی مواد د گډی جر گه گی‌دځوا تربحث لا ندی نیول کیږی .
د سرطان ۵ ــ د مشرانـو د جـرگی د پوهنی او رو غتیا د چارو په جرگه گی کی چه دسرطان په څلورمه ورځ د سنا تـور پوهاند د کتور فقیر محمد شفا په مشر ی شوی‌وه د صدارت دوم مر ستیال د پو هنی وزیر د کتور عبدالقیوم او د هغه و زا ر ت دپلان ر ئیس د کتور عبدالفتاح صد یـق

گډون کړی و . د شاگردانو په تعلیمیسویه دپوهنی د تعمیم او ا نکشاف او د ښوونکو د سو یی د لوړ ولو پـهبـاره کښی ئی د جرگه گی د غړیو یو لړ پوښتنوته ځوابونه وو یـــل .

دسرطان ٦ ــ د مشرانو جرگی د شورا دگډی جرگه‌گی په غونډه کی چه د و کیل عبدالکریم عمر خیل په مشری په دا سی حال کی چه د نو موړی جرگه گی د ۱۸تنه غړو په گډون جوړه شوی وه لو مړیدجرگه گی دطرزالعمل او له او دو همه ما ده درایو په اکثریت تاییدشوه او د طرز ا لعمل د پاته موادو په هکله دا تجویز و نیو ل شو چه سناتور میر محمد شاه صدیقیاناو و کیل محمد هاشم واسو خت و گمارل شوه چهپاته مواد تنظیم کړی او تصویب د پاره د ی جرگه‌گی ته وړاندی کړی او د تعامل سره‌سم داختلاف وړ مو ضو عا تو باندی به را ی وا خستل شی .

وروسته بیا د نیمروز و لا یت دسناتور ښاغلی شیر محمد پر پیشنهاد با ند ی چه ویل یی لو مړی دی د گوند و نو د قا نو ن د شپږ می مادیپردریمه فقره دو هم ځـل دی دانتخابا تو قانون او دریمه پلا د ی د مخکو د سروی قانون تر بحثلاندی ونیو ل شی رای پر وا خستل شوی او نو مو ړ ی پیشنهاد درایو په ا کثریت قبول شو .

وروسی د گوندونو د قا نون د ٦ مادی دریمه فقره تر بحث لاندی و نیول شوه چه په نتیجه کی د سناتور محمد هاشم مجددی او وکیل عزیزالله واصفی پیشنهاد په لاندی ډول درایو په ا کثریت تاییـد شو هـغه موضوعاتی چه د شورا او یادشورا د گډی جرگه‌گی له خوا تصویب او د تو شیـح دپاره وړاندی کیږی داساسی قانون د ۷٤ مادی ددوهمی فقری په اساس تر تو شیح او نافذ کیدو د مخه په شورا کی بیا تربحث لاندی نشی نیول کیدای ځکه نو د گو ندونو دقانون د شپږ می مادی دریمه فقره چـهد شورا د ۱۲ دوری د گډی جرگه‌گی له خوا د ٤۷ کال د ثور په ١٤ نیټه تصو یبشوی او د توشیح دپاره تیاره وه تا ئید ه شوه .

د سر طان ۷ ــ د مشرانو د جرگی پـــه غونډه کښی چه د هغی جرگی د ر ئـیس سناتور عبدالهادی داوی په مشری جو ړه شوی وه د تیلفون د قانون څوار لسمهماده د سناتور محمد ا مین یو نسی په وا سطه غونډی ته و لوستله شوه .

وروسته له هغی چه د مو ضوع په خوا وشا کی یولړ خبری و شوی په نتیجه کښی درایو په اکثریت داسی فیصله و شوه چه سناتور علی احمد بایانی سناتور محمدزمان تره‌کی ، سناتور قیام الدین خا دم، سناتور محمد کریم کو هی ، سنا تور ه عـزیـزه گردیزی ، سناتور محمد ا مین خو گیا نی او سناتور محمد ا مین یو نسی دی د یو ه فرعی هیئت په ډول یوه غونډه و کړی ا و نوموړیمادی‌تعدیل‌اودتعدیل صورتدیعمو می غونډی ته وړاندی کړی . دنو موړی قانون پنځلسمه او شپاړ سمه ماده درایوپه‌اکثریت تایید او تصویب شوه .

د مشرانو د جرگی د عد لی او قوا نینو دجرگه‌گی د طرحی داولسمی مادی په با ب درایو په ا کثریت د غه نظریه قا یـمـه شوه چه د حکومت داولسمی مادی پـه پا ی کی دی نو مو ړ ی مادی د مکمل په حیث زیاته شی .

دمشرانو جرگی دپو هاند دکتور فقیرمحمد شفاء په مشر ی دپو هنی اطلاعا تواوکلتور او روغتیا جرگه گی جلسه وکړه اودکاروان دورځپاڼی د اداری او ښاغلی عنایت اللــه کمند ی په عریضه یی غور او تد قیق وکړ او تجویز یی وکړ چه دسر طان‌په پنځلسمه نیټه دی دپو هنتون رئیس پوهاند د کتور سید عبدالقادر بها ، او د سرطان په١٦نیټه دی داطلا عاتو او کلتور وزیر دکتور محمود حبیبی دجرگه گی په غونډه کښی گـډو ن وکړی او دغړ یو پوښتنو ته دی توضیحا ت ورکـــړی .

دشکایاتو د اوریدلو جرگه گی دسناتور عبدالبا قی مجددی په مشر ی غونډه وکړه او دمراجعینو د عریضو په خواو شا کښی یی غور وکړ چه په نتیجه کښی دجرگه‌گی فیصلی دمشرانو دجرگی د ارالانشاء تــــه وسپار لی شو ی .

په دغی جرگه گی کښی دعـمو مـــی

ترانسپور ت رئیس ښاغلی شاه جهان غنی احمد زی دکابل ولایت دقتل او جر حی د آمریت دمرستیا ل په ګډون دهغه آمر یت امر ښاغلی محمد ایوب او د کابل ښاروالی دپلټنی لوی مدیر ښاغلی عبدالقد یر ګډو ن وکړ اودجر ګه ګی دغړ یو پوښتنو ته یی توضیحات ورکړل .

دسناتور محمد امین خوګیا نی په مشری دعد لی او قوانینو په جرګه ګی کښی د ادار ی وا حدد هغه تشکیل په باب چه دولسی جرګی دعمو می غونډی د ٤٩ کال دجوزا د میاشتی د ١٨ نیټی په فیصله با ند ی چه په تقنینی فرمان سره منځ ته راغلی ویو لــړ خبری وشوی .

دسرطان ١٠ – دمشرانو دجر ګی په عمومی غونډه کښی چه دهغی جرګی دلومړی نایب سناتورمحمداسمعیل مایار په مشری جوړه شوی وه په مشرانو جرګه ګی دعضویت لپاره د زابل دولایت دکاند یدانو دوڅا یقو د اختلا ف موضوع دهغه دسوابقو سره د منشی دسناتور محمد امین یونسی له خوا عمو می غو نډی ته ولوستله شوه له هغی څخه وروسته چه دموضوع په خواوشا کی یولړ بحث اوخبری وشوی درایو په اکثریت تجویز و نیول شوی چه د نو موړو کاندیدانو دغړ یتو ب دصحت په با ب دی پټه را ی ګیر ی وشی چه دپټی رای اخیستلو په نتیجه کی ښاغلی بازمحمد ناصر ی اتلس رایی او ښاغلی نبی تو خی شپاړس را یی وګټلی او پنځه را یــــی مستنکفی وی چه درایو په اکثریت ســره ښاغلی باز محمد نا صر ی دزابل دسناتور په حیث وګټل شو .

دسرطان ١٤ – دشورا ګډی جرګه ګــی شکایا تو د اورید لو جرګه ګی دسنا تور عبدالبا قی مجددی په مشر ی غونډه وکړه او د مراجعینو پر یوشمیر عریضو با ند ی غور وکړ او دجرګه ګی فیصلی دمشرا نود جرګی دارالانشعا ته وسپار لی شوی .

دسرطان ١٣ – دشورا ګډی جرګه ګــی په داسی حال کی چه دنو موړی جر ګه ګی ١٨ تنه غړو حضور درلود دلغمان ولا یــت دمرکز وکیل ښاغلی عبدالکر یم عمر خیل په مشر ی تر غرمی دمخه په لسو بجو غونډه وکړه د مجلس اجندا چه دګډی جرګه ګــی دطرزالعمل څخه عبار ت دی دجر ګه ګی د منشی سنا تور محمد هاشم مجددی له خوا ولوستل شوه او پر هره ماده یی رای واخستل شوی ١٢ ماده درایو په اکثر یت او ١٣ ماده په تعدیل سره درایو په اکثریت تایید او تصویب شو ی دخبرو په جریا ن کی د جرګه ګی یو تن غړی دجرګه ګی د دو هم نایب او د منشی دنایب چه دټا کلو په باب پیشنهاد وړاند ی کړی او درایو په اکثریت تصویب وشو چه په دریمه ماده کی دی زیات شی او د ١٤ ما دی وړاند ی شو ی متن درایو په اکثریت تصویب شو . (١٥ – ١٦) ما دی درایو په اکثریت تصویب شوی .

دمشرانوجرګی په عمومی غونډه کی چه دهغی جرګی د رئیس سنا تور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شو ی وه لو مړی دسنا تور حاجی محمد ځمکنی چه دشورا دګډی جرګه ګی غړی دی نارو غی موضو ع دمشرانو جر ګی دمنشی سنا تور محمد امین یونسی له خوا مجلس ته یاده شوه وروسته له هغه چه په موضو ع با ندی یولړ خبر ی وشوی درایو په اتفاق سناتور محمد کریم کو هی دهغه په ځای دشورا دګډی جرګه ګی دغړی په حیث انتخاب شو . څرنګه چه د مجلس په اجندا کی دتیلفون پر قانو ن با ند ی درایو اخیستل شامل وه دسنا تور محمد ها شم مجددی پیشنهاد چه غوښتنی د دو لـــت د ١٣٤٩ کا ل پر بودجه دی بحث کولو ته لومړی حق ورکړه شی درایو په اکثر یـت ومنل شو .

وروسته له هغه دنو موړی بودجی په باب دمشرانو جرګی دمالی اوبودجی دجرګه ګی نظریه ولوستل شوه غونډه تر غرمی وروسته تر دو بجو پور ی روانه وه او نور بحـــث راتلو نکی غونډی ته ټا ل شو .

دسرطان ١٥ – دمشرا نو د جر ګــی د شکایتو د اور ید لو په جر ګه ګی کښی د سنا تور عبدالباقی مجددی په مشر ی د مراجعینو په یو شمیر عریضو غور وشواو دجرګه ګی فیصلی دمشرانو دجر ګــــی دارالانشاء ته واستو لی شو ی .

دعدلی او قوانینو دچارو په جرگه گــی
دسنا تور محمد امین خوږ یا نی په‌مشر ی
دمراجعینو په عریضو بحث او خبر ی‌وشوی.
دمالی او بودجی دچارو په جرگه‌گی‌کښی
دسنا تور عبدالرزا ق بالاکو زی په مشری
په مربو ط مو ضوعگانو بحث وشو . فرعی
هیئت چه دتیلفون دقا نو ن د ۱٤ ما ده د
تعدیل له پا ره د مشرانو دجر گی دعمومی
مجلس له خوا ټا کل شو ی و دسنا تور
قیام الد ین خادم په مشر ی غونډه وکړه او
دنوموړ ی مادی دتعدیل صور ت یی ترتیب
او عمو می مجلس ته دوړاند ی کید لو په
غرض یی دمشرانو دجرگی دارالانشاء تــه
وسپاره .

دسرطان ۱٦ – دمشرانو جر گی د کرهنی
او اوبو لگولو د کانو او صنایعو دجرگه‌گی
په غونډه کی دکانو او صنایعو وزیرښاغلی
امان الله منصور ی دکانو اوجیا لو ژی رئیس
انجنیر سید ها شم میرزا دگډون وکړ او د
افغانستان دکانو نو او دمغوی په هکله د
کانو او صنایعو دوزار ت دفعا لتو نو په باب
دجرگه گی دغړ وشفا هی پوښتنو ته‌جوابونه
وویل او لیکلی پوښتنی یی د خـــواب د
برابرولو په غرض د څان سره یووړی .
په اخره کی دکانو او صنا یعووزیرښاغلی
منصور ی دجرگه گی دغړ و څخه وغوښتل
چه دنږدو څخه دکانو او صنا یعو دوزارت
دفعا لیتو او مربوطو لابرا توار و څخه کتنه
وکړی او په نظر ی ډول هم خپل قنا عت
حاصل کړی دعد لی او قوانینو جرگه گی
چه دسنا تور محمد امین خوږ یا نی پــه
مشر ی غونډه کړی وه دمرا جعینو دعریضو
په شاو خوا کښی خبر نه وکړه اوداتجویز
یی ونیو چه دسر طان په ۲۲ نیټه دی دکابل
پوهنتون دښاغلی رئیس اودطب دپو هنځی
رئیس دجر گه گی په غونډه کی گډو ن‌وکړی
او دغړ و پوښتنو ته دی توضیحا ت‌ورکړی.
دشکایا تو د اوریدو په جرگه گی کی
چه دسنا تور محمد کریم کو هی په مشر ی
یی ونیو چه د سرطان په ۲۲ نیټه دی‌دکابل
شاو خوا کی خبرنه وکړه او دجر گه گـی
فیصلی یی دمشرانو جر گی دارالانشاء تــه
واستو لی .

دمالی اوبودجی جرگه گی چه د سناتور
حبیب الله هلمند په مشر ی غونډه کړی
وه دکر هنی او اوبو لگولو دوزار ت د
٤٦ او ٤٧ کلو نو د انکشا فی لگښتو نوپر
راپور و نو با ندی خبرنه وکړه .
د مشرانو دجرگی په عمومی غونډه‌کښی چه
دمغی جر گی درئیس سنا تور عبدالهادی
داوی په مشر ی شوی وه د دولت د۱۳٤۹
کال دبو دجی په باره کښی دمشرانو دجرگی
دمالی او بودجی دچارو دجرگه گی په نظر
په بحث دوام وکړ او زیا ت بحث راتلونکی
غونډی ته ځال شو .
دغونډی په او ل کښی دسنا تور حا جی
باز محمد دغو ښتنی له مخی چه په یوه‌جرگه
گی کښی دی شا مل شی له یو لړ خبرواو
بحث نه وروسته فیصله وشوه چه نو موړی
سنا تور دی دمشرانو دجر گی دکر هنی او
اوبو لگولو دچارو په جرگه‌گی کښی شامل
شــی .

دسرطان ۲۰ – دمشرانو په جر گه کښی
دسنا تور میر احمد مولایی په مشر ی د
داخله او ښاروا لیو په جرگه گی‌کښی‌دښاری
سرویسو نو پر موضو ع با ندی دیو لړ
خبرو څخه وروسته فیصله وشوه چه دروانی
میاشتی په ۲۳ نیټه دسه شنبی په و ر ځ
دی دتجار ت وزیر ښا غلی محمد اکبرعمر
دژاندار م او پولیسو لو ی قو ماندان ډگروال
ارکانحر ب ښا غلی عبدالحکیم کتوا زی او
دترافیکو مدیر ښا غلی سعدالله یو سفی دی
په نو موړی جرگه گی گډون وکړی او د
جرگه گی دغـړو پوښتنو تــه دی ځــواب
ووایی .
دسنا تور حاجی غــلام حضرت ابرا هیمی
په مشر ی دکر نی او اوبولگو لو په‌جرگه
گی کښی د هیلمند د اوبو دحقا بی د بیی
دمغه قانو ن په با ب چه د تیری دور ی
څخه پا تی شوی وه بحث او خبر ی‌وشوی.

دسرطان ۲۲ – دمشرانو دجر گی عد لی
او قوانینو پو هنی اوروغتیا شکایتوداوریدلو
بودجی او ما لی چارو جرگه گیو غو نډ ی
وکړی او په مربوطو موضوعگانو یی غــور
وکــــــړ .

دعدلی او قوانینو دچارو په جرگه گــی کښی دسنا تور محمد امین خوږ یا نی په مشر ی دافغان نسا جی دشر کت رئیس ښاغلی محمد جعفر مختار زاده اودهغه‌ریاست قانونی مشاور ښاغلی سید ابراهیم عا لـم شاهی او دمامورینو مدیر ښاغلی عبدالعلی گډون وکړ او د مراجعینو دعریضو په باره کښی یی دجرگه گی دغړیو پو ښتنو تـه ځوابو نه وویل دروغتیا او پو هنی دچا رو په جرگه گی کښی چه دسنا تور پو ها ند دکتور فقیر محمد شفاء په مشر ی په‌مربوطو موضوعگانو غور او فیصلی وشوی اودجرگی گی فیصلی دمشرانو دجر گی دارالانشا ء ته واستو لی شوی .

دشکایتو داورید لو په جرگه گی کښی دسنا تور محمد کریم کو هی په مشر ی دیو شمیر مراجعینو دعریضو په یوویشتو فقرو غور وشو او دجر گه گی فیصلی د مشرانو دجرگی دارالانشاء ته واستولی‌شوی.

دمالی او بودجی دچارو په جرگه گــی کښی دسناتور حبیب الله هلمند پـه مشری دغنمو او نورو مهمو حبو با تو دزیاتید لو او اصلاح او له هغو څخه لاس ته‌را غلیو نتیجو په باره کښی دکر هنی او اوبولگو لو دوزار ت د ۱۳۴۶ کا ل درپو ت په شاوخوا کښی غور وشو .

دسرطان ۲۳ – دمشرانو دجر گی دداخله او ښاروالیو په جرگه گی کی چه دسنا تور میر احمد مولایی په مشر ی جوړه شو ی‌وه دتجار ت وزیر دکتور محمد اکبر عمردژاندارم او پولیسو لو ی قو ماندان ډگروا ل ارکان حرب عبدالحکیم کتوازی او دترا فیکو مدیر ښاغلی سعدالله یوسفی گډو ن وکړ . د ښاری سرویسو نو داوسنی وضعی او دهغو داصلاح کولو دلارو چارو او مشکلا تودلیری کولو په خوا وشا کښی د جرگه گــــی دغړو شفا هی پوښتنو ته توضیحا ت ورکړ او یو شمیر لیکلی پوښتنی یی د ځــــواب دبرابرولو لپاره له ځانو سره یوړلی .

دسنا تور محمد کریم کو هی په‌مشری دشکا یاتو د اورید لو په جرگه گی‌کښی دمراجعینو دعریضو د۲۴ فقرو په خوا وشا کښی غور وشو اودجر گه گی فیصلی یی دمشرانو دجر گی دارالانشاء ته‌واستولی .

دغه راز د داخله وزار ت دمامورینو لو ی مدیر ښاغلی عبدالرحیم په دغی جرگه گی کښی گډون وکړ او دیوه عارض په با ب یی دجرگه گی دغړو پوښتنو ته توضیحـــا ت ورکړل .

دسنا تور عبدالرزا ق بالاکرزی په مشری دبودجی او مالیی په جرگه گی کښی دکرنی او اوبو لگولو دوزار ت دراپور په خوا وشا کښی یولړ بحث او خبری وشوی .

دسنا تور محمد رفیق نوا بی په‌مشر ی دکر نی او اوبولگولو په جرگه گی کښی د مربوطو موضوعا تو په خوأو شا کښی غور وشو .

دسناتور محمد امین خوږ یانی په مشری دعدلی او قوانینو په جرگه گی کښی پر یو شمیر راغلیو پاڼو باندی بحث اوغوروشو .

دسرطان ۲۴ – دمشرانو جر گی په‌عمومی غونډه کښی چه دهغی جرگی درئیس‌سنا تور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شو ی‌وه دمشرانو جرگی منشی سنا تور محمد امین یونسی په لومړی سر کی دمشرانو جر گی دکرهنی او اوبو لگولو په جرگه گی کښی دسنا تور عبدالغیاث دشمو ل غوښتن لیک او د ملکی مامورینو دترفیع او تقا عد د اصولنا می د ۱۶ مادی دور ستی فقر ی د تعدیل په هکله دولسی جر گی لیك چــه غوښتی وه نوموړی موضوع دگډی جرگه‌گی داستو لو ایجاب کوی منځ غونډی ته‌ولوستل او درا یو په اتفاق تایید او تصو یب شو له وریسی دمجلس منشی د دولت‌د۱۳۴۹کال عادی او ا نکشافی بودجی مو ضو ع مــنځ ته کړه چه په دغه بر خه کښی یو لړ بحث او خبر ی وشوی .

وروسته بیا دسنا تور محمد اسمعیل مایار دپیشنهاد چه دلسو دقیقو دتنفس غو ښتنه کوله درایو په اکثریت تایید شو کله چه تنفس موده پا ی ته ورسیده سنا تورمایار بل پیشنهاد وکړ چه پر دی موضوع دی‌خبری او را ی اخستل دیکشنبه راتلو نکی غونډ ی ته پاتی شی په دی پیشنهاد با ند ی هم‌رای واخستل شو ی او په نتیجه کښی درا یوپه اکثریت دسنا تور مایار پیشنهاد تاییدشو.

دسرطان ۲۷ – دمشرانو دجر گی دکونی او صنا یعو دبو دجی او ما لی جرگه گیو غونډه وکړه او په مربوطو موضوعگا نوبی غور وکړ .

دسناتور حاجی غلام حضر ت ابرا هیمی په مشر ی دکړ نی او صنا یعو په جرگه‌گی کښی دمربوطو موضوعگانو دهوا یی میدا ن او داروځ گان دو لایت دمشکلا تو په بار ه کښی یی دهغه ولایت دسنا تور ښا غلی محمد رفیق نوا بی په پیشنهاد بحث وشو او غونډی له غر می څخه وروسته تر دوو بجو پور ی دوام وکړ .

دسناتور عبدالر زاق بالا کرزی په مشر ی دبو دجی او ما لی په جرگه گی کښی‌دکرنی دوزار ت په اجراآتو بحث‌وشو .

دسرطان ۲۹ – دمشرانو جر گی دعد لی قوانینو درو غتیا او پو هنی دشکا یا تو اوریدلو بودجه او مالی جرگه گیو غو نډه وکړی او په مربوطو موضوعاتو یی‌غوروکړی.

دعدلی او قوانینو جرگه گی چه دسناتور میر محمد شاه صدیقیا ن په مشر ی‌غونډه کړی وه دپو هنتون رئیس پو هاند دکتور سید عبدالقادر بها او دطب دپو هنځی رئیس پو هاند سید محمد اسحق گدون کړی وواو د یو شمیر عارضینو دعر یضو په با ب یی دجر گه گی دغړو سوالو نو ته شفا هی جوابو نه ورکړل او ځینی لیکلی پوښتنی یی دځان سره یو وړی .

دروغتیا او پو هنی جرگه گی چه‌دسناتور پو هاند دکتور فقیر محمد شفاء په‌مشری غونډه کړی وه د اطلاعا تو او کلتور دوزارت پر جوابو نو با ند ی غور او خبرنه‌وکړه .

دشکایا تو داورید لو جرگه گی چه د سنا تور عبدالبا قی مجددی په مشر ی غونډه کړی وه دعارضینو پر یوشمیرعریضو باندی غور وکړ اودجرگه گی فیصلی یی د مشرانو جر گی دارالانشاء ته واستو لی .

ددغی جر گی په غونډه کښی دکانو اوصنایعو دوزارت دما مورینو مدیر ښاغلی پا ینده محمد ابراهیمی دمراجعینو دعریضو په با ب دجرگه گی دغړو پوښتنو ته ځوابونه‌ورکړل.

دبودجی او ما لی جرگه گی چه دسنا تور عبدالرزا ق بالاکرزی په مشر ی یی غونډه کړی وه سنا تور حبیب الر حمن نا صر ی دکر هنی او اوبولگولو دوزار ت داجراآتو ر پو ت ولوستی او په دی برخه کښی بحث وشو .

دسرطان ۳۰ – دمشرانو دجر گی دما لی او بودجی دچارو په جرگه گی کښی چه د سنا تور علی احمد بایا نی په مشر ی یی غونډه کړی وه له یولې بحث نه وروسته تجویز ونیو ل شو چه په دی غونډه کښی دی دکر هنی او اوبولگولو دوزار ت د دریم پنځه کلن پلان په مسوده بحث وشي چه په همدی اسا س منشی سنا تور محمدرفیق نوابی دنو موړ ی پلان مسوده له لومړ ی مخ څخه تر شلم مخ پور ی ولوستله .

د داخله او ښاروالیو د چارو په جر گه گی کښی دسنا تور میر احمد مولا یی په مشر ی دښار ی سرویسو نو د اوسنی‌حالت او د هغه داصلاح دلارو په با ب دتجار ت دوزار ت دڅانددار م او پولیسو عمو مي قو ماندا نی او د سرویسو نو د شر کت دځوابو نو په با ب خبرنی وشو ی اوجر گه گی په دی باره کښی تصمیمو نه ونیول .

دکر هنی او اوبو لگو لو په جر گه گی کښی چه دسنا تور محمد ابرا هیم اروز گانی په مشر ی یی غونډه کړی وه په یو شمیر مر بو طو موضوعگانو بحث اوغوروشو.

دعدلی او قوانینو په جرگه گی کښی د سناتور محمد امین خوږ یانی په مشر ی‌په یوشمیر مربوطو او راتلو او پاتو غوروشو .

دسرطان ۳۱ – دمشرانو جر گی په‌عمومی غونډه کښی چه دسنا تور محمد اسمعیل‌مایار په مشر ی جوړه شو ی وه د مشرانو دجرگی دمنشی سن اتور محمد امین یو نسی له خوا دسنا تور حبیب الله هلمند پیشنهاد چه‌دلسو تنو سنا تورانو له خوا لاسلیك شوی او د دولت د ۴۹ کا ل دعا دی اوانکشا فی بودجی په هکله دمشرانو جرگی دمالی او بودجی دچارو دجرگه گی په نظر یا توکښی د ترمیم راوستلو غوښتنه کوله او په تیره غونډه کښی په هغه باند ی په سر ی ډول خبر ی هم شو ی وی اودرایوپه اکثریت قبول شوی وه یو ځل بیا په مجلس کښی

ولوستل شوه .

وروسته دمشرانو دجر گې منشي د گډ ي جرگې گې شخه دسناتور خادم داستعفاپا نه ولوستله او تر یو لې خبرو وروسته دسناتور خادم پر ځای باند ی سنا تور حا جي محمد خمکني دراپو په اکثریت دګډې جرگه گې غړ ی وټا کی .

داسد ۳ ـ دمشرانو جر گی د کا نو او صنایعو کر هني په جرگه گی چه دسنا تور غـلام حضر ت ابرا هیمي په مشر ی جوړه شوی وه دفیض محمد نا یی دعر یضي په باب یی خپله فیصله صادره او دمشرا نــو جرگی دارالانشاء ته یی وسپار ل .

همدغه رنګه دسمنګانو دولا یت دپیکا لی حقا بی په با ب دغـلام سرور دعرض موضوع تر غور او څیړنی لاند ی ونیول شوه .

دمالي او بودجي دجرگه گی په غونډه کي چه دسنا تور عبدالرزا ق بالا کر زی پـــه مشر ی جوړه شوی وه دکر هني او اوبو لګولو دوزار ت راپور دسنا تور عبدالواحد انډ یوا ل صا في له خوا د ۲۱ مادی شخه تر ۳۵ مادی پوری ولوستل شـــو او پـــه مربوطو موضو عا تو یی تصمیمو نه ونیو ل شـــوه .

داسد ٥ ـ دمشرانو جر گی دسنا تــور محمد امین خوگیا نی په مشر ی د عد لی او قوانینو په جرگه گی کښی دمربو طـــو دوسیو په باب غور وشو او در اغلو پاڼـــو په خواشاو کښی یو لږ مفا همه او خبر ی وشو ی .

دسناتور عبدالباقي مجددی په مشر ی د شکایاتو داوریدلو په جرگه گی کښـــی د مراجعینو پر یوشمیر عریضو با ند ی غـــور او فیصله وشوه او دجر گه گی فیصلی د مشرانو دجرگی دارالانشاء ته وسپار لی‌شوی.

ددغی جرگه گی په غونډه کی دکابل د ولایت دحقوقو مدیر ګډون وکړ او دجر گه گی غړ رو ته یی توضیحا ت ورکړ ل .

دسنا تور پو هاند دکتور فقیر محمدشفاء په مشر ی دروغتیا او پو هني په جر گه‌گی کښی دسوابقو او اور اقو په اسا س دهغو په با ب غور وشو .

دسنا تور حبیب الله هلمند په مشری دمالي او بودجي په جرگه گی کښی دکر نی او بولګولو د وزار ت د پنځه کلن پــلا ن د مسودی د ۳۵ مې شخه تر ٥٠ مخه پور ی مخو نه سنا تور محمد رفیق منشي ولوستل چه دهغه په خواو شا کښی خبر ی اومفاهمه وشـــوه .

داسد ٦ ـ دمشرانو جر گی دشکایا تود اوریدو لو جرگه گی چه دسنا تورعبدالباقي مجددی په مشر ی غونډه کړ ی وه دمراجعینو پررا رسید لو عریضو یی غور وکړ اوخپلی فیصلی یی دمشرانو جرگی دارالانشا تـــه واستو لی .

دعدلي او قوانینو په جرگه گی کښـــی چه دسنا تور محمد امین خوگیا نی په‌مشری یی غونډه کړ ی وه پر مربوطو موضو عا تو خبر ی وشو ی .

د داخله او څاروا لی جر گه گی چه د سنا تور علي احمد بایاني په مشر ی یـــی غونډه کړ ی وه د تجار ت دوزار ت دڅاندارم او پولیسو دعمو می قو ماندا نی دسرویس شر کت په جوا بو نو غور او څیړ نه‌وکړه او تصمیمو نه یی ونیو ل دبودجي او مالی چارو جرگه گی چه دسنا تور عبدالر زا ق بالاکرزی په مشر ی یی غونډه کړ ی وه او د کرهني او اوبولګو لو دوزار ت پنځـــه کلن پــلان چه دسنا تور عبدالوا حد انډیوال صافي له خواد (٥١) مادی شخه تر(٦٠) مادی پو ری ولوستل شو یو لږ بحث ورباند ی وشــو .

دکرهني او اوبو لګو لو د صنا یعو اوکانو دجرگه گی غونډه چه دسنا تور حا جي غـلام حضر ت ابرا هیمي په مشر ی جوړه شوی وه په مربوطو موضو عا تو یی غور اوڅیړنه وکـــره .

داسد ۷ ـ دمشرانو جر گی په عمو می غونډه کښی چه دهغی جر گی درئیس‌سناتور داوی په مشر ی جوړه شو ی وه دجر گی دمنشي سنا تور محمد امین یو نسي له‌خوا دتیلفو ن دقانو ن د (۱۷) او (۱۸) مادو د مسودی د انسجا م عبارا ت چه‌په تـــیره

غونډه کښې منشي ته توصيه شو ی وه عمو مي غونډې ته ولوستل شو چه په دغه برخه کښې خبر ی او مبا حثې وشو ی او پر (۱۸) ماده باند ی را ی واخيستله شوه او دهغې بشپړ عبار ت راتلو نکې غو نډ ی ته پاتې شو .

داسد ۱۰ - د مشرانو جر گې دشکايا تو د اوريدلې جر گه گۍ چه دسناتورعبدالباقي مجددی په مشر ی يې غونډه کړې وه د مراجعينو پر عريضو با ند ی بحث وکړ او د جرگه گۍ فيصلې يې دمشرانو جر گــې دارالانشاء ته واستو لې .

د ذکر هنې او اوبو لگو لو جر گه گۍ چه دسنا تور حا جي غــلام حضر ت ابرا هيمي په مشر ی غونډه کړې وه د پروا ن ولايت داوبو لگو لو د پروژې دکتنې پر را پــور باند ی خبر ی وکړې .

دبودجې او مالي جرگه گۍ چه دسناتور عبدالرزا ق پالاکر زی په مشر ی غو نډه کړې وه سنا تور عبدالحفيظ عزيز ی ددريم پنځه کلن پــلان مسوده او په ۱۳۴۸ کا ل کښې دکر هنې او اوبو لگو لو د وزارت راپور ولوستې او پر هغه باند ی خبر ی وشو ی .

داسد ۱۱ - دمشرانو جرگې په عمو مي غونډه کې چه د مشرانو دجر گې درئيــس سنا تور عبدالها دی داوی په مشر ی جوړه شوی وه د غونډې اجنډا چه دتيلفو ن دقانون دبحث موضو ع وه د مجلس سنا تور محمد امين يو نسې په واسطه ولوستله شوه او په دی ترڅ کې پر هغه پيشنهاد هم بحث او خبر ی وشو ی چه ديوشمير سنا تورا نو له خوا لاسليك او دارالانشاء تهســپار ل شوی وو .

په پيشنهاد کې په خبرو نو کې دمشرا نو دجر گې دجرگه گيو د مشرانو دنو مونو دنه خپريدلو يادو نه شو ی وه چه نو مو ړ ی پيشنهاد ديولړ بحث او خبرو څخه‌وروسته درايو په اکثريت تاييد او تصو يب شو .

دغه راز په دغې غونډه کې د مجلس درايو په اکثريت تجويز ونيو ل شو چه دعسکری مجلو بينو د مشکلا تو دلير ی کولو په‌شاو

خوا کې دی دمشرانو دجر گې دملي دفا ع دجرگه گۍ نظر يې ته لومړ ی حق ور کړل شي وروسته له هغې چه دمربوطو پاڼو سره په دی باب دجرگه گۍ نظريه‌ولوستله شوه. او يولړ بحث او خبر ی پر ی وشو ی نو په نتيجه کې درايو په اکثريت فيصله وشوه‌چه دمشرانو د جرگې داسدد څوار لسمې نيټې په عمو مي غونډه کې دی دملي دفا عدوزارت صلاحيت لرونکی نمايند گان گډون وکړی.

داسد ۱۲ - د مشرانو جر گې دپو هنې اوروغتيا او اطلا عاتو او کلتور په جرگه‌گۍ کښې دعر بي متحد جمهوريت دملي شور ی فيصله ليك چه ديو نو د تا سيس دپنځــه ويشتمې کا ليز ی په منا سبت صادر او افغانستا ن ته را ليږل شو ی و ولوستل شو . وروسته له هغه چه په دغه باره‌کښې يولړ بحث وشو . تجويز ونيو ل شو چه دغه فيصله ليك دی دمشرانو دجر گې عمو مي غونډې ته ولوستل شي .

دغه راز د خار جي فلمو نو ، کتابو نو او مجلو د کنترو ل په باره‌کښې‌داطلاعاتو اوکلتور دوزار ت څوا بو نه چه ددغې جرگه گۍ دپوښتنو په ځوا ب کښې را رسيد لي وتر غور او څيړنې لاندې ونيو ل شو ل اوله يولړ بحث نه وروسته تجويز وشو چه داسد په ۱۹ نيټه دی داطلاعاتو او کلتور د وزارت صلاحيت لرونکی نماينده دی دجرگه گــې په غونډه کښې گډون او دغې وپوښتنو تــه توضيحا ت ورکړ ی .

دعدلي اوقوانينو په جرگه گۍ کښــې په يوشمير مربوطو پاڼو غور اوبحث‌وشو .

داسد ۱۳ - د مشرانو جر گې د دا خله او ښاروا لي جرگه گۍ د ښار ی سرويسونو اوسنی وضعې داصلاح کولو په هکله نظريه ټينگه کړې او دجر گه گۍ دتصو يب‌مسوده جوړه او ولوستل شو .

دعدلي او قوانينو د جرگه گۍ په غونډه کې د صدار ت دملکي مامورينو دخد ما تو رئيس ښاغلي محمد انور ارغند يوا ل گډون وکړ او د هغې مامورينو په هکله چه‌دخپلو ادارو څخه داستعفا ، طرد او بر طر ف کيدلو په اثر ايسته کيږي او د متحد الما لو نو

مشرانو جرگــه

په ذریعه وزار تو نو او تصد یو ته خبر ورکو ل کیږی دو خت دضایع کیدودقرطاسیی دلګښت دمخنیو ی او دکار داسا نتیا پهغرض باید دغه کار یواز ی دصدار ت دخدما تود ریاست له خوا عندالمو قع اجرا شــــی د مشرانو جر ګی د دارالانشاء دلیك پهاساس دجرګه ګۍ دغړو پوښتنو ته توضـــیحا ت ورکـــړل .

دشکایاتو د اورید لو جرګه ګۍدمراجعینو پر یو شمیر عریضو باند ی غور وکړ ی او دجرګه ګۍ فیصلی یی دمشرا نو جر ګــــی دارالانشاء ته واستو ل .

په دغه جرګه ګۍ کی دما لیی دوزار ت دتقاعد رئیس ښا غلی عبدالصمد خا لقــی او د دو لت داملا کو لو ی مدیر ښا غلی سید حسن او دوردګو دولا یت اداری مدیر ښاغلی محمد فهیم ګډون کړی و اودځینو عارضینو دعریضو په با ب یی دجرګه ګۍ دغړ یو پوښتنو ته ځوابونه ور کړل .

داسد ۱۹ ـ دمشرانو جر ګی دشکایا تو د اوریدلو په جرګه ګۍ کی دمرا جعینو پر په یو شمیر مربوطو پاڼو غور او بحثوشو. جرګه ګۍ فیصلی د مشرانو دجرګیدارالانشاء ته وسپار لی شوی .

په دغی جرګه ګۍ کی د ما لیی دوزارت دتصد یو لو ی مدیر ښاغلی خوا جه محمد عز ت ګډو ن وکړ او دمراجعینو دعریضو په باب یی دغړو پو ښتنو ته توضیحاتورکړل.

دتقنین او عد لی چارو په جرګه ګـــــۍ کی پر یو شمیر مربوطو پاڼو باندی غور وشــــــو .

داسد ۲۰ ـ د مشرانو جر ګی د عد لی او قوانینو دچارو په جرګه ګۍ کښی عدلیه وزیر پو هندو ی عبدالستار سیر ت او د صدار ت عظمی دپار لما نی روابطو رئیس پو هنیار محمد یاسین نسیمی ګډو ن وکړ او دضرور ت وړ قوانینو د تدو ین په باره کښی یی خبرې اتر ی وکړی .

دخار جه او بین المللی چارو په جر ګه ګۍ کښی دپـلان دوزار ت دپلان رئیســــ ښاغلی علی احمد خر م ګډون کړی وو او داوبولګولو دسیستمو نو د پیدا کیدو اصلاح او تر میم له پاره د جها نی با نك د بین المللی انکشا ف له موسسی څخه دپنځــو ملیو نو ډالرو دپور د موافقه لیك په باره کښی یی دجرګه ګۍ دغړ یو پوښتنو تـــه ځوابو نه وویل وروسته دهغه چه دنومو ړی پور په باره کښی دجرګه ګۍ دغړ یوترمنځ یولړ خبر ی وشو ی په نتیجه کښی دجرګه ګۍ غړ یو درایو په اتفا ق نو مو ړی پور ګتور وبا له او خپلی نظر یی یی برا بر ی او ترتیب کړی او عمو میمجلس‌ته دوړاندی کیدو له پاره یی دمشرانو دجرګی دارالانشاء ته وسپار لی .

دغه موافقه لیك دولسی جر ګی له خواهم تصویب شو ی دی دشکا یتو داورید لو په جرګه ګۍ کښی دمراجعینو پهیوشمیرعریضو غور او فیصلی وشو ی اودجر ګه ګۍفیصلی دمشرانو دجر ګی دارالانشاء ته واستو لی شوی .

په دغی جرګه ګۍ کښی د صدار تعظمی دمامور ینو د مدیریت مرستیا ل ګډو ن وکړ او دمراجعینو دعر ضونو په باره کښی یی دجرګه ګۍ دغړ یو پوښتنوته ځوا بو نـــه وویل دکر هنی او اوبو لګو لو دچارو کانو اوصنایعو په جرګه ګۍ کښی دیو شـــمیر مراجعینو په عرض غور او فیصله وشوه .

داسد ۲۱ ـ دمشرانو دجرګی په عمو می غونډه کی د جهانی بانك د بین المللــــــی انکشا ف د موسسی څخه د پنځو ملیو نو ډالرو دکر ید ت موا فقت لیك د بحث او خبرو څخه وروسته درایو په اکثر یـــت تایید او تصو یب شو .

په هغی غونډه کی چه د مشرانو دجرګی درئیس سنا تور عبدالهادی داوی پهمشر ی جوړه شوی وه دهغی جر ګی رئیس سنا تور عبدالهادی داوی وویل چه دجها نی با نك دبین المللی انکشا ف د موسسی څخهدپنځو ملیونو ډالرو دکر ید ت موافقت لیك داوبو لګولو د کوچنیو سیستمو نو دتر مـیم او اصلاح کو لو د منځ ته راوستلو دپاره چه پخوا په ولسی جرګه کی تصویب شو ی وودمشرانو دجرګی دبین المللی او خارجه چارو دجرګه ګۍ په نظر یی سرهدارالانشاء ته رسید لی دی .

دمشرانو دجر ګی رئیس وویل دمربو طی

مرجع شخه د اولیت حق وغوښتل شو چه د رایوپه اکثر یت نو مو ړی موا فقت لیك ته د اولیت حق ور کړی او په هغه بحث‌وشی.
دمجلس منشی سنا تور محمد امین یو نسی دموا فقت لیك دمربوطو او را قو سره د مشرانو دجر گی دبین المللی او خار جه چارو دجر گه گی، نظر یه ولو ستله او له بحث او خبرو شخه‌وروسته‌نو مو ړی موافقت لیك درایو په اکثریت تایید او تصویب‌شو.
دغونډی په پا ی کی د مشرانو دجر گی رئیس سنا تور داوی د مشرانو دجر گی د غونډو پا ی ته رسید ل د ۱۳٤۹ کال دمیزان تر دوه ویشتمی نیتی پوری اعلام کړل اود سنا تورانو د دو بی درخصتی، او دشوری دتعطیل په با ب یی دغه وینا وکړه.

محترم سنا تورانو او گرانو همکارانو !
دپاك خدای په بار گاه کی د زیا ت‌شکر د ادا کولو ځای دی چه زمونږ او تا سی د دغی دوری دفعا لیت‌لومړی کا ل په صحـــت او عافیت سره تیر شو او د زیا ت شکر ځای دادی چه د مشرانو دجر گی عا لـــی مجلس وکولای شو چه له یوی خوا د گران ملت اساسی مصالح د حکو مت غوږ تـــه ورسو ی او له بلی خوا د صدار ت د راپور ونو او پیشنهادونو په لایحو کی د حکومت اداری ، سیاسی او اقتصادی ضرور یا ت په معقو لانه ډول سره دغور لاند ی نیولی او د معظم ټولوا ك هما یو نی اعلیحضرت دحکیما نه هغو لار ښوونو سره سم چه‌ددغی مبار کی دور ی دپرانیستلو په و خت کی یی کړ ی وی دخپلی وظیفی‌دپیژند نی‌په‌باب یی دمرستو شخه ډډه نه ده کړی.
دمشرانو دجر گی سره دروا ن کا ل دو روستیو وختو نو په نیما یی کی د حکومت داستشار ی تما س په محکم حکم او هـــم په مربوطو چارو کی سره مشاور وو اومونږ هیله من یو چه کیفیت او کمیت یی لـه‌دی شخه نور هم ښه شی چه څو دهغه‌اجرا شخه دمخه مربوط کارو نه په همفکر ی ،همنوایی او مشوره سره متکی وی چه تعمیلی‌اوپالیسی دټولو زیا ت داسلامی دیمو کراسی‌اصولوته نژدی شی .
اوس سناتوران صاحبا ن دغونډی د تعطیل ور ځی تر سره کو ی هیله کو م‌چه دخوښی، سره یو ځای وی او د خپلوموکلینو او مصا حبینو سره دگرا ن هیواد د ما دی او معنو ی اړتیاوو په با ب سنجو ل شوی مشور ی او ارزښتنا که خبر ی وکړی او د خپلی سیمی مشکلات او دهغه دغوښتو نکی دحل صور ت برابر کړی او راتلو نکوغونډو ته مجهز راشی .

غونډه د۱۳٤۹ کا ل د میزا ن د میا شتی دمبار کی چا رشنبی دور ځی دسهار تر لسو بجو پور ی تعطیل کوم . انشا الله تعا لی وهوالمو فق والمعین .
دغه وینا دسنا تورانو له خوا نه دتودو احساساتو په ځر گندو لو سره بدر که شوه او په تیرو دورو کی یی د جر گی درئیس بریا لیتو ب وستا یه او په‌راتلونکی وخت کی یی د دوی دزیا ت بریا لیتو ب غوښتنه وکـــړه .

دشوری ددپارلسمی دوری ددوهم کال

دلومړ یوغونډو جریانات

پهولسی جرگه کی

د میزان ۲۲ ـ د سلطنت د مقام و کیل والاحضرت شهزاده ا حمد شاه د میز ا ن په ۲۲ د سهار پهلس نیمو بجو د شو ر یددپارلسمی دوری د دوهم کال لـو مړ نی غونډی په خپلو ارشاداتو سره پرا نستلی.

دسلطنت دمقام وکیل والاحضرتشهزاده احمد شاه افتتاحیه وینا:

ددواړوجرگو محترمو غړ یو !

خوشاله یم چه ستاسی در خصتیددوری لهپای ته رسیدو نه وروسته دافغا نستان دشوری ددپار لسمی دوری ددوهـم کـا ل لومړنۍ غونډی داساسی قا نون د حـکم په پیروی دمعظمټولواك همایونیاعلیحضرت په وکالت د لوی خدای (ج) په نا مـه پرانیزم .

په دغه فر صت کښی غـواړم د معظـم ټولواك همایونی ا علیحضرت دارشا دا تو یوه بر خه چه دشوری د دپارلسمی تقنینیه دوری د پرا نستلو په و خت کی یی پـه همد غه ستر تالارکی ددواړو جرگو دمحترمو غړ یو په مخ کی خر گند کړی وو یـا د ه کـړ م .

د خلکو د نمایندگۍ امانت یوا ز ی هغه وخت د هیواد د مصا لحو په ساتلو سرته رسیدلای شی چه دټو لو و ظیفو په ا جر ا کولو کښی د اساسی قا نون د حکمو نـو او حدو دو ترکومه خایه چه ددولت په دغی قوه پوری اړه لری په پوره د قـت سر ه مراعات و شی .

یقین لرم د هیواد اړتیاوی په تیـره بیا هغه مو ضوع گانی چه دافغانستان د عا لی مصالحو له نظره ډیر ی خیړنی ا و غـور غواړی په یوه تیر کال کښی تاسی تـه څرگند ی شوی وی چه د شوری د قا نونی صلا حیت په حدودو کی په د ملی هدفو نو او غوښتنو له په نظر کښی نیو لو سره د هغو په باره کی تصمیمو نه و نیسی .

په دغی تاریخی حسا سه مر حله کی د گران ا فغا نستان ترقی ددولت د د ریوواړو قوا وو گډو او متداولو کو ښښونو ته اړه لری .

د هیواد د ا قتصادی او ا جتماعی شئونو سلیم انکشاف داساسی قانون د حکمو نو او ارغښتونو په حدودو کی ددولت د قواوو ډیر کو ښښونه او ا غیزه نا کی همکا ر ی غواړی .

په دی هیله د هغو مهمو و ظیفـو ا و مسئو لیتو په ا جراکو لو کښی چـه د هیواد د ټولو شئو نو پر مخ بیولوکښیځی په مخ کښی لری داوړدو کو ښښو نو پهړنا کښی دلوی خدا(ج) له حضور خخه ستاسی ټولو له پاره ز یات تو فیق غـواړم ا و دلوی خدای (ج) په نا مه دافغا نستا ن دشوری ددپارلسمی دوری ددو هم کـا ل لومړ نۍ غونډه پرا نیزم .

دسلطنت دمقام وکیل والاحضرت شهزاده احمدشاه هغه وخت چه په خپلو قیمتدار وارشاداتو سره دشورئ د دیارلسمی دور ی
د دوهم کال دلمړی اجلاس لمړنی غونډه داولسی جرگی په تالار کښی پرانیزی

ولسـی جرگـه

دعقرب ۳ ـ دولسی جرگی عمومی مجلس دهغیجرگی درئیسپوهنوال دکتور محمدعمر وردگ په ریاست جوړ شو .

په دی غونډه کی دولسی جرگی منشی ښاغلی سید مبین شاه امیر پخواله هغه چه داجندا په لو ستلو پیل و کړی د مجلس غړیو ته خرگنده کړه چه دداخلی و ظایفو دلایحی په اساس دجر گه‌گیو غړی وټاکی.

په عمو می مجلس کی‌له غور او څیړ نی نه و روسته د مالی او بودجی تقنین اوعدلی چارو ، داخله چارو ، د قوانینو د تطبیق د مراقبت او د شکا یتو داو ریدلو دجرگه‌گیو غړی د مربوطو و لا یتو دوکیلا نو د معر فی کیدو په اساس چه په پرو نی عمومی مجلس کی یی نو مونه و لوستل شول دولسیجرگی دغړ یوله خوا درایو په ا کثریت تـــا ئید او تصویب شول .

همدغه‌راز په د غی غونډه کی د و لسی جرگی د نورو دایمی جرگه گیو غړی چه په خپله د و کیلا نو د غوښتنی په ا سا س په مربوطو جرگه گیو کی شا ملیږی هم‌تائید شول چه نو مو نه به یی وروسته تر د ی خپاره او ا علان شی .

د هغو څلورو جرگه‌گیو د غړ یو لست چه دولا یتی ا نتخاباتو په أساس په‌جرگه کیو کی شا مل شویدی . په دی ډو ل‌دی :

دکابل و لایت :

د بگرا میو وکیل ښاغلی عبد ا لر سول برکی د تقنین او عدلی چارو په جر گه کی دچاردهی و کیل ښاغلـی محـمـد آ صف امانی د مالی او بودجی د چارو په جرگه‌گی کی ، دداېکنډیو و کیل ښاغلی لعل محمد اکبری د شکا یتو داو ریدلو په جرگه‌گی کښی او د سروبی و کیل ښاغلی حفیظ الله دداخله چارو په جر گه‌گی کښی .

د لو گر و لایت :

دغزنی د کتهوازوکیل ښاغلی عبد ا لحبیب کتهوازی د تقنین او عدلی چارو په جر گه‌گی کی د لو گر د مرکز و کیل مو لوی‌سیداکبر دلاور دمالی اوبودجی د چارو په‌جرگه گی کښی ، د محمد آغی و کیل ښاغلی حا جی عبدالله ا حمد زی ددا خله چارو په جر گه گی کښی .

دوردگو و لایت :

دننگرهار د ولا یت د حصارك و کـیـل حاجی عبدالو هاب د تقنین او عدلی چا رو په جر گه‌گی کښی أو د میدان و کیل‌ښاغلی نور علم مظلوم دداخله چارو په جرگه گی کښی .

د پروان و لا یت :

د جبل السراج و کیل ښاغلی عبدالحمید سالنگیار ددا خله چارو په جرگه گی کښی.

دکا پیسا و لا یت :

دکاپیسا د مرکز وکیل‌ښا غلی‌عبدالمهیمن روحانی د تقنین او عدلی چارو په‌جرگه گی کی . د کو هستان وکیل ښاغلی عبدالله دمالی او بودجی د چارو په جرگه گی کی. د پنجشیر و کیل ښاغلی عبـد القیـوم د شکا یتو داوریدلو په جرگـه گی کښی د تگاب و کیل ښاغلی اسد ا لله صافیدداخله چارو په جرگه گی کښی .

د با میا نو و لایت :

د کابل ددریمی حوزی و کیـل ښاغـلـی محمد یو سف بینش د تقنین ا و عـد لی چارو په جر گه گی کښی . د پنجاب وکیل ښاغلی محمد ا کبر د مالی او بو د جی د چارو په جرگه گی کښی . د سیغـان ا و کهمرد و کیل ښاغلی ا حمد جان د شکا یتو داو ریدلو په جرگه گی کښی . دیکاولنگ وکیل ښاغلی سید محمد نجفی ددا خلـه چارو په جرگه گی کښی .

دغزنی و لا یت :

دانډر و کیل‌ښاغلی یار محمد د لـیلـی دتقنین أو عدلی چارو په جـر گه‌گی کی . دجاغور یو و کیل ښاغلی محمد ا یـو ب سلطانی د مالی او بودجی د چارو په‌جرگه گی کی . د نا هـورو و کـیل ښا غـلـی عبدالحسین مقصودی د شکا یتو داورید لو په جرگه گی کی او دوازی خوا و کـیـل ښاغلی بهاء الحق ددا خله چارو په جرگه‌گی کښی .

د لغمان و لایت :

د لغمان د مرکز و کیل ښاغلی عبدالکریم عمر خیل د تقنین او عدلی چارو په جر گه گی کښی د علیشنگ و کیل ، ښاغلی عبدالرزاق د مالی او بودجی د چارو په جرگه‌گی کی او د نو رستان وکیل ښاغلی محمد ا سمعیل نو رستانی ددا خله چا رو پەجرگه گښی .

د ننگر هار و لا یت :

دکامی وکیل ښاغلی فیض الله فیاض د تقنین او عدلی چارو په جرگه‌گی او د کوز کنړ و کیل ښا غلی محمد آصف‌پوپل د مالی او بو د جی د چاروپه جرگه‌گی‌کښی.

دکنړو نو و لایت :

د کنړونو د مر کز وکیل‌حاجی محمداکرم دتقنین اوعدلی چارو په جر گه گی کښی . د پیچ ددری و کیل ښاغلی سمیع ا لله صافی د مالی او بود جی د چاروپه جرگه‌گی کی او د سر کانړ و کیل ښاغلی عبد الغنی دداخله چارو په جرگه‌گی کښی .

دبغلا ن و لا یت :

ددوشی و کیل ښا غلی سید نا صرشاه نادری د تقنین او عدلی چارو په جرگه‌گی کی . داندراب و کیل ښاغلی عبد ا لقیو م دبودجی او مالی چارو په جر گه‌گی کی ا و د خوست و فرنگ و کیل ښا غلی میرمحمد حسن ددا خله چارو په جرگه گی کی .

دکندز و لا یت :

دارچی ددښتی و کیل فاتح ا لملك ننگ یو سفزی د تقنین او عدلی چارو پەجرگه‌گی کی . د حضرت ا مام و کیل ښا غلی عبدالرحمن نیك زاد د بودجی او ما لی چارو په جرگه‌گی کی او د کندز د مر کز و کیل ددا خله چارو په جرگه گی کی .

د سمنگانو و لا یت :

د خلم و کیل ښاغلی شجاع ا لد ین شریفی د بو د جی او مالی چا ر و په جرگه گی کی .

د تخار و لا یت :

د چاه آب و کیل ښاغلی محمد علم فیض زاد د تقنین اوعدلی چارو په جر گه گی . د ینگی کلاوکیل ښاغلی محمد حکیم صدیقی دبودجی او مالی چارو په جر گه‌گی کی . د فر خار و کیل ښاغلی محمد طوره ایوبی د شکا یاتو داوریدلو د چارو په جرگه‌گی کی . او د تخار د مرکز و کیل ښاغلی محمد نظر ددا خله چاروپه جرگه‌گی کی .

د بد خشان و لا یت :

دجرم وکیل ښاغلی محمد هاشم‌واسوخت د تقنین او عدلی چارو په جرگه‌گی کی اود درواز د مرکز و کیل ښاغلی عبدالر حمن کوفی د بود جی او ما لی چارو پەجرگه‌گی کی . د بد خشان د و لا یت د کشم و کیل ښاغلی محی ا لدین صیاد ددا خله چا ر و په جرگه‌گی کی او د چمتال و کیل ښاغلی عبدالو هاب د تقنین او عدلی چارو پەجرگه گی کی . د بلخ د مرکز و کیل ښا غلی محمد سرور ا کبری د بودجی او ما لی‌چارو په جرگه‌گی کی ، ددولت آباد د و لسوالی وکیل ښاغلی سید یحیی ددا خله چا ر و په جرگه‌گی کی او د نهر شا هی و کیل ښاغلی شاه محمد د شکا یاتو داو ر ید لو په جر گه گی کښی .

دفاریاب و لا یت :

ددو لت آ باد و کیل ښاغلی حبیب‌الله اسحاق زی د تقنین او عدلی چارو په جرگه گی کی . ددرزاب و کیل ښاغلی عبدا لله دبودجی او د مالی چارو په جرگه گی کی . او د شیرین تگاب و کیل ښاغلی حا جی محمد عثمان د دا خله چارو په جرگه گی کی .

دباد غیس‌و لا یت :

دهرات د حوزی وکیل ښاغلی‌سید رسول فکور دبادغیس د و لایت د نما یندەپەحیث. دتقنین او عدلی چارو په جرگه‌گی کی‌دجوند وکیل ښاغلی ا میر محمد د بو د جی او مالی چارو په جر گه‌گی کی او د غور ما چ

وکیل ښاغلی محمد ا لدین ددا خله چا ر و په جرگه‌گی کی .

د هرات و لا یت :

د پښتون زر غون و کیل ښا غلی‌محمدعلی قاضی زاده د تقنین او عدلی چارو په‌جرگه گی کی ، د زنده جان وکیل حاجی فدامحمد دبودجی او مالی چارو په‌جرگه‌گی کی او د هرات داوبه وکیل حاجی عبد ا لعلی‌دداخله چارو په جرگه‌گی کی .

د نیمروز و لا یت :

دلاش جوین د و لسوالی وکیل ښا غلی محمد غوث د تقنین او عدلی چارو په جرگه گی ، داصل چخا نسور و کیل ښا غـلـی امان ا لله شیر زاد د بودجی او مالی چارو په جرگه گی کی او د چار بر جك و کیل ښاغلی عبدالرحمن سنجرانی ددا خله چارو په جرگه‌گی کی .

دفراه و لایت :

دبالا بلوك و کیل ښاغلی عبدالغفارفراهی دتقنین او عدلی چارو په جرگه گی کی .

دشین ډنډ وکیل ښاغـلـی امـان ا لله شین ډنډی د بودجی او مالی چارو په‌جرگه گی او د گلستان و کیل ښاغلی میرزا محمد دقیق ددا خله چارو په جرگه گی کی .

د هلمند و لا یت :

د موسی کلا و کیل ښاغلی عبد ا لر وف بینوا د تقنین او عدلی چارو په جرگه گی او د هلمند و کیل ښاغلی سید مبین شا ه امیر د مالی او بودجی د چارو په جر گه گی کی .

د زابل و لا یت :

د غزنی د ناوی و کیل ښاغلی‌محمدهاشم تره کی دزا بل دولایت د نما ینده په‌حیث دتقنین اوعدلی چارو په جرگه گی د جلدك وکیل ښاغلی عبدالله ا لکوزی د بو د جی او مالی چارو په جرگه‌گی کی ددایه چوپان وکیل حاجی منگل د شکا یاتو داورید لـو په جرگه گی کی او د زابل دارغنداب وکیل ښاغلی غلام نقشبند ددا خله چا رو پـه جرگه گی کی .

داروز گان و لایت :

ددهراود و کیل ښاغلی محمد کر یـم صحرائی د بودجی او مـالی چـارو پـه جرگه‌گی کی . د شهرستان و کیل ښا غلی غلام حسین یو سفی د شکا یاتو داو ریدلو په جرگه گی کی او د خـاص اروز گـا ن وکیل ښاغلی عبدالقیوم مها جر ددا خـلـه چارو په جرگه گی کی .

د پکتیا و لا یت :

د خوست د لوی و لسوالی و کیل ښاغلی شیر ا حمد خوستی د تقنین او عدلی چارو په جرگه گی کی .

د خمکنیو و کیل ښاغلی سراج ا لـدین منگل د بودجی او مالی چارو په‌جرگه گی‌کی. دزر مت و کیل ښاغلی باز محمد زر متی د شکایاتو داو رید لو په جرگه گی کی او د تنیو و کیل ښاغلی شیر خان غر یب یـا ر ددا خله چارو په جرگه گی کی .

په دی غونډه کی د کو چیانو و کـیلا ن هم په لاندی ډول سره تصو یب شو ل

د غزنی د کو چیانو و کیل ښاغلی‌شهنواز ددا خله چارو په جرگه گی کی دپشت رود دکوچیانو و کیل ښاغلی عبد الر شیددبودجی او مالی چارو په جرگه‌گی او د گر مسیر دریگستان د کو چیا نو و کیـل ښاغـلی عبدالحمید ز هری د تقنین او عد لی چا رو په جرگه‌گی کی .

د عقرب ٤ ــ دولسی جرگی عمومی‌غونډه له غرمی نه پخوا دولسی جرگی د ر ئـیس پو هنوال د کتور محمد عمر وردگ په‌ریاست جوړه شوه وه .

په د غی غونډه کی دو لسی جـر گی د یوشمیر هغو غړ یو نو موړنه چه یی دمربوطو جرگه گیو له پاره معرفی کړی وو د و لسی جرگی د منشی و کیل سید مبین شان ا میر له خوا و لو ستل شول .

عمومی مجلس له غور او خبرونه وروسته د جرگه گیو غړی درایو په ا کثریت تا ئید

او تصویب کړل .
دولسی جرگی د جرگه گیو د غړ یولست چه په تیرو غونډوکی تا ئید او تصو یبشول په دی ډول دی :

د ملی د فاع د چارو په جرگه‌گی کی :
درستاق و کیل ښاغلی محمد انور ، د ارغستان و کیل ښاغلی محمد ا سحق علومی د خا کریز و کیل حاجی خدایداد تـا ج ، دشاولی کوت و کیل ښاغلی لعل محمد ، د کند هار د لو مړی حوزی و کیل ښاغلی نورمحمد ا کبری ، او د کندز د چار د ری وکیل حاجی محمد هیکل ، د پکتیا د ولایت د مرکز و کیل حاجی ا مان ا لله گردیزی، دگران و کیل ښاغلی محمد ها شم نور زی، دکلای کاه و کیل ښا غلی سید انبیا ، دکشك وکیل ښاغلی عبدالرحمن جمشید ی ددیشو وکیل ښاغلی نظر ا لله ، د تو لك و کیل ښاغلی سید محمد ر فیق نادم د کهسا ن و کیل، ښا غلی محمدجنید علیزوی دپسابند وکیل ، ښاغلی ا حمد خان د بـا غران‌وکیل ښاغلی جمال خان د بلچراغ و کیل ښاغلی عبدالغفور ، د شهرك و کیل ښاغلی‌تاج‌الملوك او د کا مد یش وکیل ښاغلی شمس‌الدین مو حد .

د فرهنگی چارو په جرگه گی کی :
دچوری د ولسوا لی و کیـل ښا غـلی عبدالخا لق بر هانی ا شکزی ، د بگرام وکیل ښاغلی عنایت ا لله ابلاغ ، د جوز جان د مرکز و کیل حاجی عبدالکریم مخدوم ، د نهرین و کیل ښاغلی عبدالحفیظ ، د منگجك وکیل ښاغلی محمد ا مین ، د کلای ز ا ل وکیل مولوی خواجه مراد ، د خواجه غا ر وکیل ښاغلی محمد طا هر چیچکه ، دبرکی برك و کیل ښاغلی محمد نبی ، د خا څیـو وکیل حاجی محمد ا قبال ، د جانی خیلو وکیل ښاغلی میر زا جنت‌منگل ، د و ز ی ځدرانو و کیل ښاغلی یار محمد او ځا ځی میدان و کیل ښاغلی میر زا جان .
همدغه راز د کشم و کیل ښاغلی سیـد محی الدین صیاد ، دداخله چارو په جرگه گی کښی د اسمار و کیل ښاغلی محـمـد هاشم مشوانی ، دپروان د مرکز و کـیـل ښاغلی میر محمد عثمان او د سید آ با د وکیل ښاغلی عبدالله د شکا یتو داو ریدلو په جرگه‌گی کی ، د لعل و سر جنگل وکیل ښاغلی خـادم حسین بیگ درواز و کیـل ښاغلی عبدالرحمن کو فی او د بهسود و د مر کز و کیل ښاغلی محمد ا سلم دمالی او بودجی د چارو په جر گه‌گی کاندیـد ا و وټاکل شو .

دفواید عامی او مواصلا تو په جرگه‌گی کـــی :

داشکاشم وکیل ښا غلی سید عبدالجبار معانی ، دنجرا ب وکیل ښا غلی خواجه اقا ، دبهسود و دلومړی بر خی وکیل حا جـــی سلیمان ، د سرخ و پار سا و کیل حا جی نادر علی الله داد ، دورث وکیل حا جـــی محمد سرور شاهی ، دبامیا نو د مرکز وکیل ښاغلی حاجی غـلام ر سول ، د غـز نـی دمرکز وکیل ښاغلی محمد عوض‌خواجه‌عمری،
او دچار بولك وکیك ښا غلی ولی محمد رحیمی دانکشا فی پـلان د چارو په جرگه گی کی .

دتجار ت د چارو په‌جرگه‌گی‌کی :
دازری وکیل ښاغلی لعل گـل فر یـاد احمد زی ، دعلینگار وکیل ښا غلی عبدالله اخند زاده ، دننگر هار دکوچیانووکیل‌ښاغلی الله نظر ، دگو ملی وکیل ښا غلی رمضان دارگو ن داو بی دولسوا لی وکیل ښا غلی وزیر محمد ځدران ،دسید کر م وکیل‌ښاغلی شهباز احمد زی ، د منگلو د مو سی خیلو وکیل ښاغلی بختیار گل ، دننگر هار دمر کز وکیل ښاغلی حا جی فقیر محمد ، دشینگی وکیل ښاغلی عبدالستار ملا خیل ، دتر ین کو ت وکیل ښا غلی غـلام جیلانـــی ، د خوگیا نیو وکیل ښا غلی خیر الله منور د مومند دری وکیل ښاغلی سعدالله کما لی ، دنازیانو وکیل ښاغلی سیف الر حمـــن دسره رود وکیل ښاغلی امیر محمد بهسود وال ، دشنوار و وکیل ښا غلی م د اعظم دخاص کنړ و کیل ښاغلی عبدالجلیل ملتك دشوکی وکیل ښا غلی غـلام محمد صا فی او دا چین وکیل ښا غلی علی محمد .

دکانو او صنا یعو په جرگه گی کی :
دکابل دښار د شلور می حوزی وکـــیل دیپلوم انجنیر غلام محمد فرهاد ، دزابل دولایت دمرکز وکیل ښاغلی عبدالعزیز ، د زابل دکو چیانو وکیل ښاغلی محمد انوراو دشاه جو ی وکیل ښاغلی غـلام دستگیر .

دروغتیا دچارو په جرگه گی کی :
دانجنیل وکیل ښاغلی عبدالقدوس مومند دبادغیس د مرکز وکیل ښاغلی عبدالمجید، د مرغا ب وکیل حاجی غـلام ربانی شملزی، دفراه د مرکز وکیل ښاغلی عبدالوهاب نورزی ، دبکواو کیل ښاغلی محمدزمان دانار دری وکیل ښاغلی محمد جمعه عینك او د گذری وکیل ښاغلی غـلام حیدر .

دکرنی او مالداری دچارو په جرگه گــی کښی :
دسرپل وکیل ښاغلی کمال الدین اسحق زی ، دپلخمری وکیل ښاغلی ســــــردار عبدالرشید ، د مقرو کیل ښاغلی محمداکرم، د پښتون کوت و کیل ښاغلی محمد بخار مسکین یار ، د غزنی دقره باغ وکیل ښاغلی غـلام نقشبند ناشر ، دشولگری وکیل ښاغلی محمود او د خان آباد وکیل ښاغلی سیدامیر.
دعقرب ٥ - دولسی جرگی په عمو می غونډه کی د مربوطو جرگه گیو د غړو دټاکلو پر موضوع بحث او خبری وشوی .
غونډه دولسی جرگی درئیس په هنوال دکتور محمد عمر وردك په مشری جوړه شوی وه او د ماسپښین څخه وروســــته تریوی بجی پوری یی دوام وکړ .
په دغی غونډه کی دولسی جرگی دیوشمیر غړو دټاکلو پر موضوع چه د هغــو د څپلو نوموړو د ثبتولو او دعلاقی وړجرگه گیو ته د هغو دغوښتنلیکو نو په اساس شاملیږی بحث وشو په دغی غونډه کی لوړی دولسی جرگی دمنشی په واسطه دولســـی جرگی دیوشمیر هغو غړو نوموړو نه ولوستل شول چه دشکایاتو د اوریدلو د چارو ، دملی دفاع دچارو او داخله چارو په جرگه گیو کی یی څپل نوموړو نه ثبت کړی وو .
عمو می مجلس دغور او مباحثی څخه وروسته دبدخشان دولایت نه دمالستان وکیل ښاغلی سید شاه موسی رضوی د شکایاتو د اوریدلو دچارو جرگه گی ته او دزابل دولایت نه یی دشینکی وکیل ښاغلی بسم الله د داخله چارو جرگه گی ته د رایو په اکثریت تایید او تصویب کړ .
دغه راز عمو می مجلس دنورزاد وکیل ښاغلی آقا محمد او د هرات دلوړی حوزی وکیل ښاغلی سید رسول فکوری د ملی دفاع دچارو جرگه گی ته دقادس وکیل ښاغلی سید محمد غوث او د تیوری وکیل ښاغلی میر فخر الدین یی دروغتیا دچارو جرگه گی ته درایو په اکثریت تاییداو وټاکل .

دغه راز دوهمی ورځی په غونډه کی د فواید عامی او مواصلاتو د چارو ،دکرنی او مالداری دچارو او د تجارت دچارو دجرگه گیو اداری هیاتو نه غونډی ته معرفی شول چه په لاندی ډول سره دولسی جرگی له خوا د تایید شو ل :

الف - د فواید عامی او مواصلاتو د چاروجرگه گی :
١ - دسرخ پارسا وکیل حاجی نادر علی الله داد دجرگه گی د رئیس په حیث .
٢- د بهسود و دلوموړی برخی و کــیل حاجی سلیمان یاری درئیس د نایب په حیث .
٣ - دغزنی دمرکز وکیل ښاغلی محـمد عوض خواجه عمری د منشی په حیث .
ب - دکرنی او مالداری د چارو جرگه گــــی :
١ - دسرپل وکیل ښاغلی کمال الدین اسحق زی دجرگه گی درئیس په حیث .
٢ - دغزنی دقره باغ وکیل ښاغلی غلام نقشبند ناشر د مرستیال په حیث .
٣ - دفاریاب دپښتون کوت وکــــیل ښاغلی بخار خان مسکینیار د منشی په حیث.

ج - دتجارت دچارو جرگه گی :
١ - دخوگیانیو وکیل ښاغلی خیرالله منور دجرگه گی درئیس په حیث .
٢- دارگون د لوی و لسوالی وکیل ښاغلی وزیر محمد خدران د رئیس دنایب په حیث.

۳ ـ دبهسودو وکیل ښاغلی امیر محمد بهسودوال دجرگه گۍ دمنشی په حیث .

دعقرب ٦ ـ دولسی جر گی د تجار ت د چارو او فواید عا می او مواصلا تو جر گه گیو دقرآن کریم دځو آیتو نو دلوستلوځخه وروسته پنځیلو لو مړ نیو غونډو شروع وکړه او دخپلی مربوطی اجندا موضو ع یی طر حه کـــړه .

دعقرب ۹ ـ دولسی جر گی دفوایدعامی او مواصلا تو د چارو جرگه گۍ دعقر ب په اوومه ورځ غونډه وکړه او دسړ کونو اود فواید عا می دنو رو چا رو په باره کښی یی یولړ خبر ی وکړی .

په نتیجه کښی تصمیم ونیو ل شو چه دفواید عا می وزیر انجنیر محمد یعقو ب لعلی دی دجرگه گۍ په راتلو نکی غونډه کښی دجرگه گۍ دغړیو پوښتنو ته ځوابو نـــه ووایی .

دعقرب ۱۰ ـ دولسی جر گی عمو مـــی غونډه چه تر غر می دمخه د هغی جر گی د رئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر ورد ك په مشر ۍ جوړه شوی وه او په هغه کی د جرگه گیو د ادار ی هیئتو او د هغـــو د غړو په ټا کلو او همدغه رنگه په یوه‌پیشنهاد باند ی چه د فور یت غوښتنه یی کوله بحث او خبر ی وشو ی .

وروسته له هغه چه دولسی جرگی‌دلومړی منشی ښاغلی سید مبین شاه امیر له خوا د غونډی اجندا ولوستله شوه د پیشنهـــــاد موضو ع تر بحث لاند ی ونیو له شوه .

په نو مو ړی پیشنهاد کی غوښتنه‌شوی وه : ددی دپاره چه دولسی جر گـــی پـــه ورسپار ل شو و چارو کی بند یز او ځنډرا نشی او هره ورځ دولسی جرگی په تا لار کی نصا ب پوره وی پیشنهاد کیږی چه د وکیلانو معاش دی په دوه ډوله سره‌ورکړ ی شی یعنی پنځه زره افغانی دی دوکا لت د معاش په توگه او دری زره افغانی نور ی دی وکیلانو ته دحق الحضور په نا مه ورکړی شـــــی .

کوم وخت چه د دولت د مامورینوحاضری دسهار په اتو بجو وی نود وکیلا نوحاضری دی دسهار په نهو بجو او کله چه د دولت دمامورینو حاضر ی دسهار په نهو بجو وی دوکیلا نو حاضر ی دی د سهار په نهه نیمو بجو دولسی جر گی او د رئیس دیوه نایب اودجرگه گیو د منشی دنایب له‌خواواخیستله شی . همدغه رنگه په پیشنهاد کی دمجلس دنصا ب په با ب کی ویل‌شو ی دی چه دعادی اومعمو لی فیصلو دپاره د مجلس د نصاب دپاره نسبی اکثریت یعنی چه تر نیما یی زیا ت وی وټا کل شی‌اودفوق‌العاده مهمو چارو په وخت کی لکه د دو لت بودجه او یا پر اداری هیئت با ند ی دنه اعتماد د ښکاره کولو په وخت کی ځرنگه چه پـــه اساسی قانون کی هم یاده شوی ده دحاضری غړوو دو وثلثو په اکثریت با ند ی‌تصویب شی وروسته له هغه چه ددغه پیشنهاد طرحه دغونډی داکثریت د غړو له خوا تاییده‌شوه په دغه بر خه کی هر وکیل خپله نظر یه ځرگنده کړه او په دغه پیشنهاد با ند ی یی زیا ت بحث راتلونکو غونډو ته وځنډیده .

همدغه رنگه په دغه غونډه کی دتقنینی او عدلی ، د فر هنگی چارو د مالی اوبودجی دچارو ، د داخله اوشکایا تو داورید لو د چارو دجرگه گیو ادار ی هیئتو نه په‌لاند ی ډول وټاکل شول :

دتقنین او عدلی چارو په جرگه گۍ کی :

دهلمند ولایت د موسی کلا وکیل ښاغلی عبدالرو ف بینوا درئیس په حیث ،دهرات دپښتون زر غون وکیل ښا غلی محمد علی قاضی زاده درئیس دنایب په حیث ،دبدخشان دجرم وکیل ښاغلی محمد هاشم واسو خـت دنو موړی جرگه گۍ د منشی په حیث .

دمالی او بودجی په جرگه گۍ کی :

دفراه د شینډند وکیل ښا غلی امان‌الله شینډنډی ، درئیس په حیث دپل علم‌وکیل ښاغلی سید اکبر دنایب په حیث اودکابل دچار د هی وکیل ښا غلی محمد آصــف اما نی د منشی په حیث .

دشکایاتو داورید لو په جرگه گۍ‌کی :

دزرمت وکیل ښا غلی باز محمد زرمتی

درئیس په حیث .

دفرهنگي چارو په جرگه ګۍ کې :
دبگرام وکیل ښاغلی عنا یت الله ابلاغ درئیس په حیث ، د خاځیو وکیل ښاغلی حاجي اقبا ل درئیس دنایب په حیث اودجاني خیلو وکیل ښاغلی جنت خا ن منګل دمنشي په حیث .

ددا خله چارو په جرگه ګۍ کې :
دکندز د مرکز وکیل ښاغلی سید امیر هاشمي درئیس په حیث ، دهرا ت د او بې وکیل ښاغلی حاجي عبدالعلي تیمور ی د رئیس دنا یب په حیث او دجبل السرا ج وکیل ښاغلی عبدالحمید سالنګیار د منشي په حیث .

همدغه راز په دغه غونډه کې دګزا ب وکیل ښاغلی محمد اکبر ، د ادرسکن وکیل ښاغلی عبدالبصیر د ملي دفا ع دچارو په جرگه ګۍ کې دلغمان دقر غي وکیل ښا غلي شمس الحق پیرزاده ، دزابل ولایت دارغندا ب وکـیل ښاغلي غـلام نقشبند ، دننګر هار درودا تو وکیل ښا غلي رو ح الله حبیب ، دکا بل دپنځمي حوزې وکیل ښاغلي جي سنګ ، دکانو او صنایعو په جرگه ګۍ کې درو ی دوآب وکیل ښاغلي حاجي نور محمد دانکشافي پلان په جرگه ګۍ کې په عمو می مجلس کې دغړو په حیث وپیژندل شو ل اودعمو می غونډې دغړو له خوا په اکثریت سره تایید شـــو ل .

دعقرب ۱۱ ـ دولسي جر ګي په غونډه کښې چه دولسي جرګي درئیس پو هنوال دوکتور محمد عمر وردك په مشر ی جوړه شوی وه دولسي جر ګي دوکیلا نو دحاضري دموضو ع او هغې جر ګي دځینو ادار ی هیئتو نو دتاکلو په با ب بحث او خبر ی وشو ی او په دې با ب تصمیمونه ونـیول شـــو ل .

په لو مړۍ ځل کښې دولسي جر ګي د وکیلانو د حاضر ی د در ی فقره ایزه پیشنهاد په باب چه دولسي جرگي دلو مړ ی منشي ښاغلي سید مبین شاه امیر له خوا اولوستل شو . دبحث او خبرو څخه وروسته فیصله وشوه چه موضو ع دی د تقنین دچارو جرګه ګۍ ته واستو له شي .

وروسته دځینو جرګه ګیو د اداري هیا تو نو تاکل په لاندې ډول تائید او تصـویـب شو ل :

دکانو او صنا یعو دچارو په جرګه ګۍ کښـــي :
دننګر هار د روداتو وکیل ښا غلـــي روح الله حبیب درئیس په حیث ، د زابـل دارغنداو وکیل ښا غلي غـلام نقشبند درئیس دنایب په حیث او د کابل دپنځمې حو زې وکیل ښا غلي جي سنګ د منشي په حیث .

دملي دفا ع دچارو په جرګه ګۍ کښې :
دهرا ت دکهسا ن وکیل ښا غلي محمد جنید علیزوی د رئیس په حیث ، د هـرات دګلران وکیل ښا غلي محمد هاشم نورزایي درئیس دنایب په حیث او د فاریا ب دبل چراغ وکیل ښا غلي عبدالغفور د منشي په حـیث .

دشکایا تو د اورید لو دچار و په جرګه ګۍ کښې :
دمالستان وکیل ښاغلي سیده شاه موسی رضو ی درئیس د نا یب په حیث او دپروان دمرکز وکیل ښا غلي میر محمد عثمان دجرګه ګۍ د منشي په حیث .

همدغه رنګه کوم وکیلان چه دولسي جرګي په جرګه ګیو کښې دغړو په حیث ټا کـل شوي دي .

هغه وکیلان چه دانکشافي پلان په جرګه ګۍ کښې ټاکل شوي دي :
دنهر سرا ج وکیل ښا غلي اما ن الله داشکمش وکیل ښاغلي عبدالقیوم صـافي ، دناد علي وکیل ښا غلي محمد صفدرخروټي دبغلان دمرکز وکیل ښا غلي غـلام دستګیر وطنیار او دقر قین وکیل ښاغلي محمداحمد.

هغه وکیلان چه د اجتماعي شیګنو دجرګه ګۍ په غړ ی تو ب دپاره انتخاب شوي دي .
دغوربند دولسوالي وکیل ښاغلي محمدکبیر غـــور بندی ، دسمنګانو دمرکز وکـــیل ښاغلي عبدالنها شنم دو لت زی ، د غوراتو دمرکز وکیل ښاغلي عبدالجبار او دبارکزو دناوی وکیل ښاغلي محمد منیر .

همدغه رنگه دځینو وکیلا نو د خا لی‌خوکیو په هکله یو نور ی پیشنهاد مجلس‌ته‌وړاندی شو چه تر بحث وروسته دا فیصله شوه‌چه د موضوع شخه دی حکومت ته خبر ورکړ شی چه د ده بالا ، سپین بولد ك او پکتیا ولایت دسپیر ی او اند خوی دولسوا لی د کمبودو وکیلانو د انتخاب ولو په هکله‌اقدام وکـــړی .

دعقرب ۱۲ ـ دولسی جر گی په غونډه‌کی چه دمغی جرګی درئیس پو هنـــوال دکتور محمد عمر وردګ په مشر ی جوړه شو ی‌وه دانکشنا فی پـلان دجر گی د ادار ی هیئت دتاکلو په موضو ع او همد غه رنګه د مالی او بودجی چارو د جرګه ګی د ادار ی هیئت پیشنهاد چه دولسی جر گی د منشی ښاغلی سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شـو دغونډی له خوا په لاندی ډول تائید شول :

دانکشا فی پـلان په جرګه ګی کی :
دبلخ دچاربولك وکیل ښا غلی ولی‌محمد رحیمی درئیس په حیث ، دبغــلان دمرکز وکیل ښا غلی غـلام دستګیر وطنیار درئیس دنایب په حیث او د هلمند د نهر سرا ج وکیل ښاغلی امان آلله د منشی په‌حیث .

همدغه رنګه د ما لی او بودجی دچاروجرګه ګی دپیشنهاد موضو ع چه غوښتنی و د دی دپاره چه د دولت د ۱۳۴۹ کال په بود جه باندی خبرنه وشی باید دجرګه ګی‌غړی تر رسمی وخت وروسته هم کار وکړ ی‌په‌عمومی غونډه کی بحث ورپا ند ی وشو چه په‌نتیجه کی نو موړی پیشنهاد په اکثریت ســـره تایید شو همد غه رنګه دولسی جر ګی‌دوړمی ورځی په غونډه کی دافغانستان دپادشا هـی حکو مت او جاپا ن دحکو مت تر منځ د۱۳۴۸ کال دحمل په ۲۰ نیټه چه د ۱۹۶۹ کـــا ل داپریل د۱۹ نیټی فرهنګی موافقه لیك دی تر غور لاند ی ونیوه او تر یولړ خبرواو خبرنو شخه وروسته تصویب شو .

دعقرب ۱۳ ـ دولسی جر گی دانکشا فی پلان جر ګه ګی پخپل لو مړ نی غو نډه‌کی دپوهنی په برخه کښی ۴۸کال پرانکشا فی تخصیصیو با ند ی خبر ی وکړی اوتریولړ خبرنو وروسته تصمیم ونیو ل شو چه د ۴۹ کال دعقرب دمیاشتی د ۱٦ نیټی په غـونډه کی دی دپلان وزیر دکتور عبدالواحدسرابی دجرګه ګی په غونډه کی ګډو ن وکړی اوپه دی بر خه کی دی دجرګه ګی دغړ یوپوښتنو ته ځوابو نه ورکړی .

همدغه رنګه دقوانینو د تطبیق دچارو او شکا یا تو د اورید لو جرګه ګی د هفـــی جرګی دیوه غړی له خوا د قرآن عظیم‌الشان دځو ایا تو نو د لوستلو شخه وروسته په کار شرو ع وکړه .

دکانو او صنا یعو د چارو جرګه ګی د سږکال پخپلی لومړ نی غونډه کښـــی هغه معلو ما ت او مطالعا ت چه‌تیرکال دنو موړی جرګه ګی له خوا دافغانستان دبر ښـــنا او صنایعو په هکله صور ت مو ند لی وو د کانو او صنایعو دوزار ت د ځوابو نو سره چه جرګه ګی ته ورکړی شو ی ودجرګه‌ګی درئیس له خوا و جرګه ګی ته ولوستل‌شول او په نتیجه کی د پانګی اچولو او دما هی پرډبرښنا شخه دګټی نه اخستلو مـــوضوع تر خبرنی لاند ی ونیو ل شوه .

همدغه رنګه ثقا فتی چارو جرګه ګـــی دقرآن کریم دځو ایا تو نو دتلاوت شخـــه وروسته په کار پیل وکړ .

دتقنینی او عد لی چارو جرګه ګی غونډه وکړه وروسته له هغه چه د قوانینو دپروژو او نور موضو ع عاتو لست چه دولسی‌جرګی د ۱۲ دوری شخه پاته شو ی دی او یا پـــه تیرکا ل کی جرګه ګی ته رسید لـــی دی ولوستل شو دقضا یی صلاحیت او تشکیلاتو قانون تر بحث لاند ی ونیول شو .

نو موړی جرګه ګی ددغه قا نو ن دوه نور متنو نه چه په تقنینی فر ما ن با ند ی نافذ شو ی دی دلومړی‌مادی شخه تر اولی مادی پور ی سره مقابله کړل د ما لی او بودجی دچارو جرګه ګی هم غونډه وکړه د دولت د۴۹ کال دبو دجی اساسا ت مطا لعه کړل او دتیر کال دقطعی حسا ب دنه رسیدلو په نسبت د مربو طی مرجع شخه پو ښتنه وشوه همد غه رنګه جرګه ګی پر نو موړی بودجه با ند ی دغور کولو پروګرا م ترتیب کړ . غونډه تر غر می وروسته تر یو ی‌بجی

پور ی دوام وکړ دولسي جرگي رئيس پوهنوال دکتور محمد عمر ورد ك هم په دغي غونډه کښي گډون کړی وو .

دعقرب ١٤ - دولسي جرگي دکانو او صنایعو دچارو جرگه گی د دولت دحقوقو څه دپاسه دشپاړ سو مليو نو او اته لکه افغانيو په برخه کښي چه دنساجي د ذمت دتيرو کلو نو دخرڅلاودټکس لهدر که پاتي شوي وو بحث او خبر ی وکړی په نتيجه کې ديولړ بحث او خبرو څخه وروسته خپلــه فيصله يي دتيرو وختو نو په تعقيب دتحصيل له کبله دماليي دوزار ت په عنوا ن صادره کـــړه .

دغه راز ساختماني قرار داد اودتسليمي اسناد او د مشرو تي اقتصادي او تخنيکي کميسيون نظر يا ت او د ما هيپر دپروژ ی دجوړ ونکو مفکوره يي دکانو او صنا يعو دوزار ت څخه وغوښتله .

دغه راز د مالي او بودجي دچارو جرگه گي د ٤٩ کا ل په بودجه با ند ی خپلو مطالعو او غور ته دوام ورکړاویولړ خبر ی يي ورباند ی وکړی او ضمنا يي ولسي جرگي ته د ٤٧ کا ل دقطعيه حسا ب د نه رسيدلو پر موضوع يي بيا بحث او خبر ی وکړی او د مر بوطو مراجعو سره يي تماس ونيو. غونډه دغر مي تر دولسو بجو پوري روانه وه.

دتقنين او عدلي چارو په جرگه گی کښي دقضا يي صلاحيت دتشکيلا تو دقانون د دوهم فصل پرموضوع غور وشو .

دملي دفاع دچارو جرگه گی د قرآن کريم دڅو ايتو نود تلاوت څخه وروسته چــــه دنو موړی جرگه گی ديوه تن غړی په واسطه دانکشا في پلان او أساسي تشکيلا تود ولوستل شو په کار شروع وکړه .

چارو جرگه گی غونډه وکړه او د خپلي اجندا پر داخلي موضوعگانو با ند ی يي غوروکړ او خپل وروستی تصميم يي راتلونکوغونډو ته وځنډاوو .

دعقرب ١٥ - دولسي جر گی دانکشا في پلان او أساسي تشکيلا تو دچا روجرگه گی غونډه وکړه او دجرگه گی دپخوانی تصميم په اساس دور څی په يوولسو بجو د پلان وزير دکتور عبدالواحد سرا بی په داسي حال کښي چه دمغه وزار ت دپلان رئيس ښاغلی خرم له ده سره ملگری و دجرگه گی پـــه غونډه کښي گډون وکړ او د دولت د٤٨کال دانکشا في بودجي دلگښت په خوا وشا کښي يي د جرگه گی دغړو پوښتنو ته ځــواب ووايه اودجرگه گی دليکل شوو پوښتنويوه برخه يي دځواب دليکلو په غرض د ځـا ن سره يوړه .

دولسي جرگي دفو هنگي چارو په غونډه کښي دکاروان دورځپاڼی او د افغان ملت دجريدی دعقرب د مياشتي د دولسمي نيټي په خپاره شوو مضا مينو بحث وشو او په نتيجه کښي ديولړ بحث او خبرو څخــــه وروسته فيصله وشوه چه دنوموړی جرگه گی دعقرب د مياشتي د شلمي نيټي دور ځـی ترلسو بجو پور ی دی داطلا عا تو أوکلتور دوزار ت معين محمد خالد روښان جرگه گی ته ورشي اودجرگه گی دغړو پوښتنو ته دی ځواب ووايي .

دغه راز جرگه گی دهغو ليسو اومنځنيو ښوونځيو په با ب بحث او خبر ی وکړ ی چه د٤٩ کال په اوړ دو کښي جوړه شوی دی او په نتيجه کښي دغسي فيصله وشوه چه د جرگه گی دعقرب د مياشتي د ٢١ نيټی د ورځي دلسو بجو غونډی ته دی دپو هـــنی دوزار ت أدار ی معين ورشي او په دی باب دی دجرگه گی دغړ و پوښتنو ته ځـواب ووايي .

دغه راز دولسي جر گی دتقنين او عد لی چارو جرگه گی هم غونډه وکړه اودغونډود نظام او دحکم دصادرولو په با ب دعمو مي غونډو په هکله دعا لی تميز د مقا م دمرکزي عالي استينا ف دولا ياتو د محاکمو دابتدائيه محاکمو او موقتي محکمو دمربوطو موادو د دوهم باب او دقاضيانو داستخدام اودقاضيانو دحقوقو او وجا يبو او دقضا ئيه قو ی د کار کوونکو دتا ديب ، محاکمي بر طر ف کولو او دقاضيانو د ترفيع ، تبد يل ،تقاعد استعفي او دقاضيانو د معاش او أمتيازاتــو او دقضائيه مسلکی غړو او متفرقه احکا مــو په با ب دموادو د دريم با ب په باره کښي دقضايي صلاحيت او تشکيلا تودقا نــو ن پروژه ولوستله شوه او دستر ی محکمي د

استول شوی متن سره مقابله شو او دزیات بحث او خبرو له کبله دراتلونکی وختو دپاره یاد داشتو نه واخیستل شول .

دکرنی او اوبو لګولو دچارو جرګه‌ګی دقرآن کریم دڅو آیتو نو په لو ستلو سره چه د جرګه ګی دیوه تن غړی په واسطه ولوستل شو ل په کار شرو ع وکړه .

د داخله او محلی ادار ی دچارو دجرګه ګی په غونډه کښی فیصله وشوه چه دجرګه ګی د۱۳٤۹ کا ل دعقر ب د میا شتی د۲۱ نیټی دچارشنبی دورځی دلس نیمو بجو په غونډه کښی د ژاندار م او پولیسو لو ی قو ماندان ښاغلی عبدالحکیم کتوا زی‌ګډون وکړی او د امنیه او ژاندار م د افرادو د خدمت اضافه چارو په با ب دی دجر ګه‌ګی دغړوپو ښتنو ته ځواب ووایی .

دغه راز دکانو او صنایعو دچارو جرګه ګی غونډه وکړه او په دی غونډه کښی د هیواد د داخلی نبا تی غوړیو د تولیدا تود خرنګوا لی او دپلچر خی دوړیو اوبدلــــود فابریکی دتو لیدا تو په با ب دکا نــــو او صنا یعو دوزار ت دپنځلس فقره ایز را رسید لو ځوابو نو په یوه بر خه کښــــی جرګه ګی تصمیم ونیو چه دجر ګه ګی د ٤۹ کال د عقرب د میاشتی د شلمی نیټـــی دچار شنبی دورځی دیوولسو بجو غونډ ی‌ته دی دکانو او صنایعو دوزار ت دصنا یعو رئیس ورشی او دنو موړی جرګه ګی دغړو پوښتنو ته دی ځواب ووایی .

دغه راز دتجار ت دچارو جرګه ګی‌پخپلی غونډه کښی دپکتیا دولا یت دهغه پیشنهاد په باب چه دمربوط ګمر ك دمالو نو دمحصول په با ب دی او د حکو مت‌له‌اړی رارسیدلی دی بحث او خبر ی وشوی او په نتیجه‌کښی یی خپل وروستی تصمیم راتلو نکی‌غونډی ته وځنډاو .

او دولسی جرګی دشکایا تو د اوریدلو د چارو جرګه ګی پریو شمیر راغلو عریضو غور وکړ او خپل قرار یی مربوطو مراجعو ته واستاو .

دولسی جرګی د مالی او بودجی دچــارو جرګه ګی دولسی جرګی د۱۳٤۹ کال پــــه بودجه غور وکړ او نو موړی فیصله یی د جرګه ګی راتلو نکی غونډ ی ته وځنډو له.

غونډه دور ځی د دوو بجو او شلو دقیقـــو پور ی روانه وه دولسی جرګی رئیس‌پوهنوال دوکتور محمد عمر وردك هم په دغی غونډه کښی ګډون درلود .

دعقرب ۱۷ ــ دولسی جرګی په عمو مــی غونډه دپو هنوا ل دکتور محمد عمروردك په مشری شوی وه په دغی غو نډه کی دمجلس اجندا چه څینی موضوعګا نی لګه په دریو ولایتو با ند ی دپکتیا دولا یت دویشلو په باره کښی پخوانی فور ی پیشنهــــاد ، د چکوسلوا کیی او افغانستا ن تر منځ‌تجارتی تړون او د ولایت دجر ګی ادار ی قانون پکښی شامل وو دولسی جر ګی د منشــی ښاغلی سید مبین شاه امیر له خواولوستل شوه .

په دریو ولایتو سره دپکتیا دو لا یـت دویشلو او ولسوا لیو ته دهغه ولا یـــت دعلاقه دار ی دجګوا لی مو ضو ع پخوا د داخله چارو او انکشا فی چارو په جرګه ګی کی مطالعه او تصویب شو ی وه اودزیا ت غور له پاره عمو می مجلس ته وړاند ی‌شوی وه .

عمومی مجلس دغه فوری پیشنهاد ته د لومړیتو ب حق ورکړ او یوشمیر وکیلانــو په دی باره کی خپلی نظر یی څر ګند ی کړی او وروسته له هغه درایو په اکثر یت فیصله وشوه چه موضو ع دی دوروستــــی فیصلی او زیا ت غور له پاره حکو مت ته وسپارله شی .

همدغه راز په دغی غونډه کی په یوه بل فور ی پیشنهاد چه دیوشمیر وکیلانو لــــه خوا لاسلیك او دارالانشاء ته سپار ل‌شوی ووبحث وشو په دغه پیشنهاد کی څر ګنده شو ی وه چه دهیواد دمرکزی سیمو پــــه تشکیلاتو دی چه یوه پراخه سیمه او ډیــر نفوس لر ی بیا کتنه وشی .

ددغه پیشنهاد طرحه درایو په اکـــثـریت تصویب شوه او یو شمیرو کیلا نو په دی باره کی نظر یی څرګند ی کړی او په دی باره کښی زیا ت بحث‌راتلونکی غونډ ی ته وځنډول شو .

همدغه راز په دغی غونډه کښی دشکردری وکیل ښاغلی سید ظاهـر شاه دپـروان د

ولسـي جرگـه

ولایت دوکیلانو له خوا د تقنین او عد لی چارو دجرگه گی په غړیتوب انتخـــا ب او درایو په اکثریت تایید شو .

دعقرب ۱۸ – دافغانستا ن اوچکوسلواکیی دحکو متو ترمنځ تجار تی تړو ن دو لسی جرگی په عمو می غونډه کښي چه دمغـــی جرگی درئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردك په مشر ی جوړه شوی وه مطالعه‌شو.

په دی غونډه لو مړی دهیواد مر کز ی سیمو په تشکیلا تو دتجدید نظر په باره کښي دپخواني فور ی پیشنهاد په موضو ع چه لو مړی حق ورکړی شو ی و بحث‌وشو.

وروسته له هغه چه یو شمیر وکیلا نو په دی باره کښي خپلی نظر یی څر گند ی‌کړی درایو په اکثریت فیصله وشوه چه موضو ع دی دزیا ت غور له پاره دانکشا فی پلان او اساسي تشکیلا توجرگه‌گی ته واستوله شي. وروسته له هغه دتجار تی تړو ن متن دولسی جرگی دمنشي ښاغلی سید مبین شاه له خوا دهغه له ضمیمو سره په عـمو مي مجلس کښي ولوستل شو چه وکیلا نـــو هریوه په دی باره کښي خپلی نظـــر یی څرگند ی کړلی په نتیجه کښي دغه تړو ن له اولی مادی څخه تر شپږ می ما دی‌پور ی درایو په اکثریت تایید او تصویب شو .

همدغه راز په دی غونډه کښي د میو ند وکیل ښاغلی میراحمد دبودجي او ما لی چارو په جرگه گی کښي ، دکند هار دولا یـــت دوکیلانو له خوا دپنځوا یی وکـــیل‌ښاغلی شیرین خان د داخله چارو په جرگه گی‌کښي او د دره صو ف وکیل ښاغلی نظام الد ین امیني دسمنگانو د ولایت دوکیلا نو له خوا دقوانینو دتطبیق د مراقبت دچـــارو او د شکایتو د اورید لو دجرگه گی په غـــړی توب تعین او تصویب شو ل .

دعقرب ۱۹ – دافغانستا ن اوچکوسلواکیی دحکو متو ترمنځ تجار تی موافقه لیك دولسی جرگی په عمو می غونډه کښـــی درایو په اکثریت تصویب شو .

په دغی غونډه کښي چه دولسی جر گی درئیس پوهنوال دکتور محمدعـــمر وږد ك په ریاست جوړه شو ی وه دنو مو ړی‌موافقه لیك له اوو می مادی څخه تر پایه پور ی په غونډه کښي ولوستل شو او دهغه په هره ماده باند ی رایی واخیستلی شو ی او یو شمیر وکیلانو د موافقه لیك د هری یو ی یا تی مادی په باره کښي نظر یی شکار ه کړلی . وروسته له هغه دموافقه لیك مـــتن دیوه کل په ډول دولسی جرگی د منشـــی ښاغلی سید مبین شاه امیر له خوالولوستل شو او درایو په اکثریت تائید اوتصو یب شو .

همدغه راز په دی غونډه کښي په دی‌باره کښي یو بل فور ی پیشنهاد چه د با نك نوټونو دمراقبت او ذخیری په غرض دی د اساسی قانون د ٦٤ ما دی سره سم‌دولسی جرگی له خوا یو هیئت وټاکل شي هـــم غونډی ته وړا ندی شو چه طر حه یی‌دولسی جرگی دغړ یو له خوا تایید شوه .

او په دی باره کښي ډیر بحث رأتلو نکی غونډی ته وځنډول شو همد غه راز په دی غونډه کښي دهرا ت دانجیل دولسوا لی وکیل ښاغلی عبدالقدوس مو مند دروغتیا د چارو دجرگه گی د رئیس په حیث او دفراه دانار دری دولسوالی وکیل ښا غلـــی‌محمد جمعه عینك دنو موړی جرگه گی درئیس د نایب په حیث دولسي جرگی دغړ یو له خوا درایو په اکثریت تعیین او تائید شول .

دعقرب ۲۰ – دولسی جرگی دفوا یدعامی دچارو جرگه گی غونډه وکړه او دنو مو ړی جرگه گی دپخوانی تصمیم له مخی دفواید عا مه وزیر انجنیر محمد یعقوب لعلی پـــه داسی حال کښي چه دهغه وزار ت دپـــلان رئیس هم ورسره وو دجرگه گی‌په غونډه کی گډون وکړ او د هیواد دولا یا تو د سړکونو د تر میم په هکله یی د جرگه‌گی دغړو یو ښتنو ته ځوابو نه ورکړل او یو شمیر سوالو نه یی دلیکلی ځواب‌دبرابرولو په غرض دځان سره یووړل دروغتیا جرگه گی دقرآن کریم دځو ایاتو نو دتـــلاو ت څخه وروسته خپله لو مړ ی غو نډه‌شروع کړله .

دتقنیني او عدلی چاروجرگه گی په هغو یاد داشتو نو با ند ی خبر ی وکړی چه د قضا یی صلاحیت او تشکیلاتو دقانو ن په

هکله ا خستل‌شوی وو بیادوکیلانو دحاضری اودهغوی دحق الحضور په با ب دیو شمیر وکیلانو پیشنهاد چه دعمو می غو نډی له خوا د دارالانشا دلاری جرگه گی ته سپارل شوی وو تربحث لاندی ونیول شو ل .

دملی دفاع دچارو په جرگه گی کی د تیروکلو نو پر جلبیانو او هغه مشکلا تو چه له دغه در که پیښ دی خبر ی وشو ی په نتیجه کی تر یولې بحث‌اوخبرونه‌وروسته فیصله وشوه چه دعقرب پـه ۲۳ نیټه دی لوی درستیز ډگر جنرا ل غـلام فارو ق‌حاضر شی او دجرگه گی دغړو پوښتنو تـــه دی ځوابو نه ورکړی .

دثقافتی چارو دجرگه گی د پخوا نـــی تصمیم سره سم تر غر می دمخه په لسو بجو داطلا عاتو او کلتور د وزار ت معـین ښاغلی ،محمد خالد روښان په داسی حا ل کی چه دخپرونو لو ی مدیر دکتور محـمد ظاهر صدیق هم ورسره وو دجرگه گـــی په غونډه کی گډون وکړ او د کاروا ن او افغان ملت داخبارو د عقر ب د ۱۲ نیټی د خپاره شوو مضمو نونو او دپکتیا او کهیخ دجریدو شکا یت او د غیر حکو متی جریدو په هکله دجرگه گی دغړو شفا هی پوښتنو ته ځوا بونه ورکړل او د جرگه گی دغړویو شمیر لیکلی پوښتنی ،یی دځان سره‌یووړی.

د۱۳۴۹ کال انکشا فی بودجه دانکشا فی پلان او اساسی تشکیلا تو په جرگه گـــی کی تر بحث لاند ی ونیوله شوه .

همدغه رنگه دتجار ت دچارو جرگه گـــی کی دمحل دگمر کی کولو په نسبت دپکتیا ولایت پیشنهاد سرد نو ی تر څیړ نی‌لاندی ونیو ل شو او په نتیجه کی تصمیم ونیو ل شو چه دعقرب په ۳۲ نیټه دی دگمر کاتو عمو می رئیس دجرگه گی په غونډه کی‌گډون وکړی او دغړو پوښتنو ته دی ځـوابو نه ورکړی .

په پا ی کی جرگه گی د خار جی‌اجنسیو په هکله دیو شمیر سو دا گرو عریضـــــی تر څیړنی لاند ی ونیولی .

دکرنی جرگه گی په غونډه کی بز گروته دکیمیا وی سر ی دویشلو او بیی اودغنمود اصلاح شو ی تخم ویشلو تر څیړنی لاند ی ونیو ل او په نتیجه کی فیصله وشوه . چه دراتلو نکی شنبی دور ځی په غونډه کی دی دکرنی او اوبو لگولو وزیر ښا غلی‌عبدالحکیم او د خورا کی موادو او عامه اړتیاو رئیس ښاغلی دوست محمد فضل دجرگه گی پـه غونډه کی گډون وکړی او دهغی جرگه گی دغړو پوښتنو ته دی ځوابو نه ورکړی .

د داخله او د محل د ادار ی چارو جرگه گی په غونډه کی دپولیسو او ژاندارم‌عمومی قوماندان ښاغلی عبدالحکیم کتوا زی گو ن وکړ او د پولیسو او ژاندار م د افرادو د اضافه خدمت دموضو ع په با ب یی دجرگه گی دغړ و پوښتنو ته ځوابو نه ور کړل او دجرگه گی یوشمیر لیکلی پوښتنی یی‌دځان سره یووړی .

دبودجی او مالی چارو په جرگه گی کی د دولت د۱۳۴۹ کال پر بودجه با ند ی تر یوی بجی پور ی بحث او خبر ی وشوی .

دکانو او صنایعو دچارو دجرگه گـــی دپخوانی تصمیم سره سم دکانو اوصنا یعو دوزار ت د صنایعو رئیس انجنیر مـــهر د نوموړی جرگه گی په غونډه کی گډون وکړ او د پل چر خی د وړ یو او بد لو دفابریکی او دگلبهار دنسا جی دفابریکی دتو لیدشوو تکرانو د بیی همدغه رنگه په هیواد کښـــی دپنبه دانی ، کنجد ، زغر او لمر گلی اونورو غوړینو دانو څخه دنبا تی غوړیو د زیا ت تولید او دما هی پر دبرښنا دستگاه دجوړولو دموضو ع په هکله دجرگه گی دغړو پوښتنو ته ځوابو نه ورکړل او یوه برخه لیکلـــی سوالو نه یی دځواب دبرابرولو په غر ض دځان سره یووړه .

دعقرب ۲۲ – دولسی جر گی د ما لـی‌او بود جـی د چارو جر گه گی د عـــقر ب په ۲۱ نیټه د پنجشنبی په شپه غونډه‌وکړه او د ۱۳۴۹ کال دبو دجی په شاو خوا‌کښی یی بحث وکړ او ځینو دایرو دبو دجی یـوه برخه یی مطالعه کړه او دهغی په باره کښی یی لازم تصمیمو نه ونیو ل .

دغی جرگه گی دبو دجی عوایدو‌مصار فو او دعوایدو دځینو قلمونو دکسر دتـر تیب دخرنگوا لی په باره کښی دما لیی له‌وزار ت څخه دلیک په واسطه توضیحا ت وغوښتل .

دپار لما نی روابطو ریاست ته رسمي خبرورکړی شو چه د بودجې دکار دچټکتیا او په هغې کښې داسانتیاودبرابرلیدلوله پاره دی د مربوطو دایرو دتشکیلا تو گرا فـژرتر ژره ترتیب او جرگه گی ته دیوسپاری .
همدارنگه فیصله وشوه چه د صدارت اداری رئیس دی دجرگه گی دعقرب د۲۳ نیټې دشنبې دورځی په غونډه کښې په داسې حال کښې چه دصدارت د ۱۳۴۷کال دمصارفو بودجه له ځان سره ولري ی گډون وکړی او دصدارت د ۱۳۴۹ کال دبودجې په باره کښې دی توضیحات ورکړی .
دغې جرگه گی دعقرب په یو ویشتمه نیټه غونډه وکړه او د ۱۳۴۹ کال دبودجې په باره کښې یی خپلو خبرو او څیړنو ته دوام ورکړ .
دمحاسباتو د دیوان دپلټنې رئیس ښاغلی عبدالحمید هم په دغې غونډه کښې گډون کړی و او د جرگه گی غړیو د محاسبا تو ددیوان دتشکیل د اندازې او دپلټنې دنتیجو پخوانی کار او دراتلونکی کار دپرو گرا م په باره کښې یی له نوموړی رئیس څخه په خوله توضیحات وغوښتل .
همدارنگه د ۱۳۴۷ کال د قطعیه حسا ب دځنډیدلو په باره کښې چه دمحاسبا تو په دیوان کښې تال شوی و پوښتنه ورڅخه وشوه او په دی باره کښې لیکل شـو ی پوښتنې د ځوابو نو د برابرو لو له پاره نوموړی رئیس ته ورکړلی شوی .
دغې غونډی له غر می نه وروسته تر دو بجو پوری ی دوام وکړ .
دثقافتی جرگه گی دعقرب دیو ویشتمې نیټې په غونډه کښې دجرگه گی دپخوا نی تصمیم له مخې دپو هنی دوزارت اداری معین له غر می نه پخوا په لسو بجود جرگه گی په غونډه کښې گډو ن وکړ او دهغو لیسو او منځنیو ښوونځیو دتاسیس په باره کښې یی چه په ۱۳۴۹ کال کښې منځ ته راغلی دی او پر سونل یی بشپړنه دی دجرگه گی دغړ یو پوښتنو ته ځوابـو نه وویــل .
په دغې جرگه گی کښې دپو هنې دتعلیمي سو یې او دولایتو دښوونکو دسو یې دلوړو لو له پاره دسیمینار ونو دجوړ ید لو پـه باره کښې هم بحث او خبر ی وشو ی .
همدغه راز دولسي جرگې دقوانینو دتطبیق او مراقبت او شکایتو د اورید لو جرگه گی هم غونډه وکړه او پر یوشمیر رسید لـو عریضو یی بحث وکړ .

دعقرب ۲۳ – دولسي جر گی دثقا فـتي چارو جرگه گی غونډه وکړه او دلومړ نـیو ښوونځیو او منځنیو ښوونځیو د پروگرام پر موضو ع با ند ی یولړ خبر ی و کړ ی او په نتیجه کښې فیصله‌وشوه چه دعقرب د۲۷ نیټې په غونډه کښې دی‌دپوهنې وزارت دثانوی تدریسا تو او لومړ نیو تدریسا تو رئیسا ن حاضر شی او دجر گه گی دغړو پوښتنو ته دی ځوابو نه وواییی همد غـه رنگه دلیسو او منځنیو ښوونځیو د ودانیو په بر خه کښې هم یولړ بحثو نه وشوه او فیصله وشوه چه دجرگه گی دعقـــر ب د۲۸ نیټې په غونډه کښې دی دپوهنې دوزارت دتعمیراتو رئیس حاضر شی او په دی بر خه کښې دی ځوابو نه وواییی .
دفواید عا مې دچارو په جرگه گی کښې دکابل ښار د عمو مې او فرعی سړ کا نـو ترمیم تر بحث لاند ی ونیو ل شو اوفیصله وشوه چه دعقرب د۲۷ نیټې په‌غونډه کښــې دی دکابل سر پرست ښاروا ل ښا غلــی محمد کبیر نورستا نی گډون وکړی .
دانکشا فی پلان او اساسی تشکیلا تو د چارو جرگه گی د دولت د ۱۳۴۹ کا ل پــه انکشا فی بودجه باند ی خپلو خبرو ته‌دوام ورکړ ، دتقنین او عدلی چارو جرگه گــی دوکیلانو دحاضر ی په موضو ع چه دعمومی غونډی له خوا ورسپار ل شو ی وه تربحث لاند ی ونیول او په نتیجه کښې جرگه گی ولسي جرگی د۱۲ – ۱۳ دوری دتصویبو نو په نظر کښې نیولو سره‌هغه‌مطالعه‌کړل‌اولازم تصمیمو نه یی ونیو ل .
دکرنی دجرگه گی دپخوانی تصمیم سره سم په لسنیمو بجو د کرهنی‌او اوبو لگولو وزیر ښاغلی عبدالحکیم په داسې حا ل‌کښې چه دخورا گی موادو او عامه اړتیاوو رئیس ښاغلی دوست محمد فضل ذ ده سره‌ملگر ی وو دجرگه گی په غونډه کښې گډو ن وکړ. بزگرو او کروند گرو ته دکیمیاوی سر ی

او داصلاح شوو غنمو د نرخ او ویشلو په باب دجرگه گی غړو ته ځوابو نه ور کړل او هم یی وعده وکړه چه په راتلو نکیغونډه کښبی به ددغی موضوع په هکله جرگه‌گی ته مفصل راپور وړاند ی کړ ی .

دروغتیا په جرگه گی کښبی دعمده اوپر چون خرڅوونکو له خوا د دواد نرخ پرلوړولو باند ی خبر ی وشو ی او همدغه رنگه په مرکز او ولایا تو کښبی د ځینو در ملتو نونو شخه کتنه او د قاچاقی دواد مخنیو ی په برخه کښبی پولی خبر ی وشوی .

او په نتیجه کښبی فیصله وشوه چه د عقرب د۲۷ نیټی په غونډه کی دروغتیا وزیر پو هاند دکتور محمد ابرا هیم مجیدسرا ج گډون وکړی او دجر گیدغړو پو ښتنو ته‌دی ځوابو نه ورکړی .

دتجار ت دجرگه گی دپخوانی تصمیم په اثر دمالیی دوزار ت دگمر کاتو رئیس ښاغلی حمید ی دجرگه گی په غونډه کښبی گډون‌وکړ او دپکتیا ولایت د محلی گمر کاتو دمحصول په با ب یی دجرگه گی غړو ته جوابو نه ورکړل او جرگی کی خپله فیصله راتلونکی غونډی ته وځنډوله .

دقوانینو دتطبیق دچارو او دشکا یتو د اوریدلو جرگه گی په خپله غونډه کښبی په یو شمیر عریضو باند ی خپله فیصله صادره کړه .

دکانواوصنایعو دچارو جرگه گیدماهی پر دپروژی او دغوړیو ایستلو اودلا جوردو دکان په باره کښبی خپل بحث ته بیا دوا م ورکړل او فیصله وشوه چه دعقر ب د۷ ۲ نیټی دچار شنبی دورځی په غونډه کښبی دی دکانو او صنا یعو دوزار ت دکا نو رئیس گډون وکړی او په دی باره کښبی دی دجرگه‌گی دغړیو پوښتنو ته ځوابو نه‌وو ایی.

همدغه راز له غر می نه پخوا په لسوبجو دملی دفاع دوزار ت لو ی درستیز ډگرجنرال غلام فاروق د ملی دفا ع دجرگه گیدپخوانی تصمیم له مخی په دغی جرگه گی کښبی گډون وکړ او دتیرو کلو مجلو بینو په باره کښبی دجرگه گی دغړ یو پوښتنو ته ځوابونه وویل دهغه وزار ت دتشکیلا تو رئیس‌ښاغلی تور ن جنرا ل عبدالغنی هم ورسره‌ملگر ی و او دغو پوښتنو له غر می نه وروسته تردوو بجو پور ی دوام وکړ .

همدغه راز جرگه گی تصمیم ونیو چه د جرگه گی د عقر ب د۲۷ نیټی دچار شنبی دورځی په غونډه کښبی دی د داخله وزار ت ښاغلی معین ، د ژاندارم او پولیسو عمو می قوماندان او د احصائیی رئیس گډون وکړی او د غائبینو سن او نورو موضوعگانو په باره کښبی دی معلومات ورکړی .

همدا رنگه دبودجی اومالی چارو جرگه گی غونډه وکړه او دځینو دایرو د ۱۳۴۹ کا ل بودجه یی مطالعه کړه او په دی باره کښبی یی یاد داشتونه واخیستل دغی غونډی دشپی تر یوولسو بجو پوری دوام وکړ .

همدغه راز جرگه‌گی د عقرب په ۲۳ نیټه د۴۹ کال‌په‌بودجه‌یی خپل‌بحث ته‌دوام ور کړ او دجر گه‌گی د پخوانی تصمیم له مخی له غرمی نه پخوا په لسو بجو د صدارت عظمی ښاغلی اداری ر ئیس او د صد ر ا عظم دکار د دفتر رئیس ښاغلی عظیم الصا بـر کاظمی جرگه گی ته حاضر شول اودصدارت عظمی د۴۹ کال د بودجی او تشکیل په باره کښبی یی تو ضیحات ورکړل او د جرگه‌گی یو شمیر لیکل شویو پو ښتنی یی‌دځوابونو دلیکلو له پاره له ځا نو سره وا خیستلی.

دعقرب ۲٤ ـ دولسی جرگی عمـو مـی غونډه د هغی جرگی د ر ئیس پو هنـو ا ل د کتور محمـد عمر وردگ پـه ریـا ست شوی وه .

په دغی غونډه کښبی د افغانستان‌دپاچاهی دولت او د چکو سلوا کیی د سو سیا لیستی جمهو ریت تر منځ د ۱۹٦۸ـ ۱۹۷۲ کـلو تجارتی تړون د پرو تو کو لو نو ضمیمی دو لسی جرگی د منشی ښاغلی سیدمبین‌شاه ا میر له خوا و لوستلی شوی چه په‌هرماده رائی وا خیستلی شوی .

وروسته‌له هغه‌دتجارتی مالونو پروتوکول چه له ۱۹٦۸ کال څخه تر ۱۹٦۹ کاله پوری د اعتبار وړدی دافغا نستان د پا چا هـی دولت او چکو سلوا کیی د سو سیا لیستی جمهو ریت تر منځ د ۱۹٦۸ـ۱۹۷۲ کـلو

تجارتی تړون له ضمیمی سره په دغی غونډه کښی و لوستل شو او د ۱۹۶۸ او ۱۹۶۹ کلو تر منځ دتبادلی وړ مالو تو دبیی په باره کښی پروتوکول ، ددواړو هیوادو تر منځ تجارتی تړون او ددغه تړون مربوط د تادیاتو موافقه لیك هم په غونډه کښی و لوستل شول اوراییی ورباندی وا خیستلی شوی او وروسته له هغه دری واړه پروتوکولونه د یوه کل په صورت په عمومی غونډه کښی و لوستل شول او دولسی جرګی د عمومی مجلس د یرو غړیو تائید کړل .

دولسی جرګی د مالی اوبودجی د چارو جرګه ګی ماښام په شپږو بجو غونډه وکړه او د خپل پخوانی کار په لړ کښی یی د ۱۳۴۹ کال په بودجه بحث و کړ .

په دی غونډه کښی د ستری محکمی مشاور ښاغلی محمد انور واحدی ، اداری رئیس ښاغلی معراج الدین خروټی ذاتیه رئیس ښاغلی عبد الکریم شادان اواداری مرستیال ښاغلی ویس الدین په جرګه ګی کښی ګډون و کړ او د ستری محکمی د بودجی اوتشکیل په باره کښی یی د جرګه ګی د غړیو پوښتنو ته ځوابونه وویل او یو لړ لیکل شوی پوښتنی یی د ځوابو نودلیکلو له پاره له ځانو سره وا خیستلی دغی غونډی د شپږ تر ۱۲ بجو پوری دوام درلود.

د عقرب ۲۵ ــ د ولسی جرګه په عمومی غونډه کښی دولسی جرګی غړیو داساسی قانون د ٦٤ مادی او د افغانستان بانك داساسنامی د ٦٢ مادی د حکم په اساس دبانك نوټونو د خپرولو او ځارنی په موضوع بحث و کړ .

دولسی جرګی پخوانیو غونډوته ددغی موضوع دوړاندی کیدلو پیشنهاد چه دولسی جرګی دیو شمیر غړیو له خوا لاسلیك شوی دی تائید شوی و په دغی غونډه کښی یو زیات شمیر وکیلانو په دی باره کښی خپلی نظریی څرګندی کړی او ویی ویل چه موضوع دی د زیات غور له پاره دتجارت دچارو جرګه ګی یاد مالیی اوبودجی دچارو جرګه ګی ته وسپارله شی.

غونډه له غرمی ته وروسته یوی نیمی بجی پوری دوام و کړ او د مجلس وروستی تصمیم راتلونکو غونډو ته و ځنډول شو.

همدارنګه عمومی غونډه دولسی جرګی د رئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردګ په مشری جوړه شوی وه او د مجلس اجندا چه یو شمیر بیلی موضوع ګانی پکښی شاملی وی دولسی جرګی د منشی وکیل سید مبین شاه امیر له خوا و لوستل شوه .

همدغه راز دبودجی او مالی چارو جرګه ګی ماښام په شپږو بجو غونډه و کړه او د ځینو دایرو د ۱۳۴۹ کال بودجه یی مطالعه کړه او د هغی په باره کښی یی له مربوطو مراجعو څخه د زیات توضیح له پاره رسمی معلومات و غوښتل .

دغی غونډی د شپی د دوولسو بجو ترشاوخوا پوری دوام و کړ .

د عقرب ۲۶ ــ دولسی جرګی په عمومی غونډه کی د پوهنوال دکتور محمد عمر وردګ په مشری د بانك نوټونو د خپریدلو په موضوع چه د پخوانی فوری پیشنهاد په اساس دولسی جرګی عمومی مجلس ته وړاندی شوی وه بحث او خبری وشوی .

په دغی غونډه کی د مجلس اجندا چه ددلالی د اصولنامی د تعدیل او د ولایت دجرګی داداری مجلس د قانون په باره کی د حکومت د فوریت د غوښتنی په شان موضوع ګانی پکښی شاملی وی دولسی جرګی د منشی ښاغلی سید مبین شاه امیر له خوا و لوستل شوه .

عمومی مجلس له غور نه وروسته دبانك نوټونو د خپریدلو پیشنهاد ته لومړی حق ور کړ او په دی باره کښی د نظر یوله خرګندولو او بحث نه وروسته دیوه پیشنهاد په اساس چه ددریو تنو وکیلانو له خوا جوړ شوی وو درایو په اکثریت فیصله و شوه چه موضوع دی دزیات غور او قانونی مطالعی لپاره دمالی او بودجی د چارو جرګه ګی ته وسپارل له شی .

همدغه راز د بودجی او مالی چارو جرګه ګی ماښام غونډه و کړه او ددولت د

١٣٤٩ کال په بودجه یې غور و کړ .
دغې جرگه‌گۍ دزیاتو معلو ماتو له پاره له مر بو طو مرا جعو څخه تو ضیحات‌غوښتی دی او غونډه د شنبې تر دوولسو بجوپورې دوام درلود .

دعقرب ۲۷ – د تقنین او عدلی چارو جر گه گۍ پخپله غونډه کښې دستوری محکمې د قضایې د صلا حیت او تشکیلا تو د قانون پروژه تر بحث لاندې و نیو له او ددو هم باب په ټولو موادویې خبرنه و کړه .

دانکشافی پلان او اساسی تشکیلا تـو جرگه‌گۍ ددو لت د ١٣٤٩ کال ا نکشا فی بودجه تر بحث لاندې و نیوله او تر یو لې بحث څخه وروسته جرگه گۍ فیصله وکړه چه د نن ورځې په غونډه کښې دی مسها ر په لسو بجو د پلان و زیر داکتر عبدالواحد سرابی غونډې ته حاضر شی او همد غــه رنگه فیصله وشوه چه د نو مو ړې و رځې تر غرمې د مخه پهیو لس نیمو بـجو د ی دئ دښار جوړ و لو عمومی ر ئیس ښاغلی محمد سرور عمر جرگه گۍ تـه حـا ضر شی او د غړ و پو ښتنو تـه دی ځـوا ب ووایې .

دداخله او محل د چارو جرگه‌گۍ غونډه وکړه او د خوراکې موا د و د نرخ پــه کنترول یې خبرې و کړې او ددغې موضوع فیصله راتلونکې غونډې ته پاتې شوه .

همدغه رنگه د کرنې او مالدارۍ دچارو جرگه‌گۍ غونډه و کړه او د ترا کتو رونو د بیواو دهغو په فور مو باندې یې خبر ې وکړې او په نتیجه کښې فیصله وشو ه چه دجرگه‌گۍ د عقرب د ۳۰ نیټې په غو نډ ه کښې دی دکرنې دانکشافی بانك ر ئیس او دکرنې او او بو لگولو دوزارت د ترویج او تحقیق ر ئیس گډون و کړی‌او د جرگه گۍ د غړو پوښتنو ته دی ځوا بونه ووایې .

د ثقافتی چارو د جرگه گۍ د عقر ب د ۲۷ نیټې په غونډه کښې تر غرمې د مخه په ۱۱ بجو د پو هنې وزارت د لـــا نو ی تدریساتو ر ئیس ښاغلی حمـا یت ا لله اکرم گډون و کړ او تر بحث لاندې دموضوع په هکله یې د جرگه گۍ د غړو پو ښتنو ته ځوابونه وویل د جرگه گۍ غونډې دغرمې وروسته تریوې بجې پورې دوام در لـــو د او په د غـه مـو ضوع یې زیـا ت بحث راتلونکې غونډې ته و ځنډا وه .

دپخوانی فیصلې په اساس دفواید عا مې دچارو جرگه گۍ پخپل غـونـډه کښې د ا تصمیم و نیوه چه د جرگه‌گۍ د عقرب د۳۰ نیټې په غونډه کښې دی د کابل سر پرست ښاروال ښا غلی محمد کبیر نو رستا نی گډون و کړی او د عـمـومی ا و فـر عـی سړکانو داصلاح او تر میم په باره کښې‌دی دجرگه‌گۍ د غړو پو ښتنو ته ځواب‌ووایې .

همدغه رنگه د جرگه گۍ په غونډه کښې دولسی جرگې د و کیلانو د تیلفون دمحصول په هکله چه دداراالانشاء له خوا جرگه‌گۍ ته را رسید لی وو یو لې بحث ا و خبر ې وشوې .

دبودجې او مالی چارو جرگه گۍ دعقر ب د ۲٦ شنبې په شپږو بجو غونډه و کـړ ه او ددولت د ١٣٤٩ کال پر بود چه با ندې یې غور و کړ او غونډې تر ۱۲ بجوپورې دوام در لود .

همدغه رنگه جرگه‌گۍ د ٤٩ کال پر بو دجه باندې یې خپل بحث ته دوام و رکړ ه ا ود ځینو وزارتو بودجې یې مطا لعه کړې ا و د هغه په نسبت یې د مر بو طو مراجعو څخه د هغوی د بودجې په باب تو ضیحا ت وغوښتل . په د غه غونډه کښې د ملی دفاع دوزارت د لو ژ ستیك او مالی ر ئیسان حاضر شوی و او د بود جې دار قا مــو په باره کښې یې د جـر گـه گۍ د غړ و پوښتنو ته ځوابونه ورکړل .

دروغتیا جرگه‌گۍ د پخوانی تصمیم سره سم دروغتیا و زیر پو هـا نـد د کـتو ر محمد ابرا هیم مجید سراج دنو موړې جرگه گۍ په غونډه کښې گډون و کړ او ددوادونرخ دلوړ و لو او د هغه د کنترول او همد غه رنگه د مرکز او ولایاتو دروغتونو د و ضعې او مرکزی ډیپو په باب د جرگه‌گۍ د غـړو پوښتنو ته مفصل تو ضیحـات ورکـړل د جرگه‌گۍ غونډه تر غرمې وروسته تر یو ی بجې او لسو د قیقو پورې دوام در لو د او دروغتیا وزیر د و کیلا نو د پوښتنو مهـم ټکی د ځان سره یاد داشت کړل .

د تجارت د چارو په جر گه گی کښی د گمر کونو په هکله د پکتیا د و لا یـــت پیشنهاد د شورا او د وزیرا نو د عا لی مجلس تصویبونه او هغه کوم سوا لو نه چه په د غه بر خه کښی د ما لیی دوزارت څخه شوی و یو ځای تر څیړ نی لا ندی‌ونیو ل او د جر گه‌گی له خوا رد شول . و رپسی جرگه‌گی دداخلی جواز لیکو نو په مقرراتو باندی خبری و کړی .

همد غه رنگه د قوانینو د مرا قبت ا و تطبیق او شکا یاتو داورید لو جر گه گی پریو شمیر عریضو باندی یی څیړ نه‌وکړه اوخپلی فیصلی یی مربوطو مـــراجعـــو ته واستو لی ،

دکانو او صنا یعو د چارو جرگه گی د پخوانی فیصلی په اساس د کانواوصنایعو دوزارت د کانو ر ئیس ا نجنیر میر زا د د نو مو ړی جرگه‌گی دورځی په غو نډه‌کښی گډون و کړ او د مـا لگـی د کـان او د افغا نستان په ټولو بازارونو کښی د هغی دثابتی بیی همدغه رنگه دحاجی‌گك داوسپنی دکان او دهغه څخه دگټی اخستلو دلاجوردو داستخراج او د هغه دخرڅلا و د بـا زا ر په باب د جرگه‌گی د غړو پو ښتنو تـــه ځوا بونه وویل او د جرگه‌گی دغړ و یـــو شمیر لیکلی پو ښتنې یی د ځواب دبرابرولو په غرض د ځان سره یو و ړل غو نــډ ه د غرمی وروسته تر یوی نیمی بجی پوری دوام در لود .

دعقرب د ۲۷ ـ نیټی دچارشنبی د ماښام په شپږوبجو د بود جی او مالی چـا ر و جرگه‌گی غونډه و کړه او د څینو دا یر و د ۱۳٤۹ کال د بودجی یوه بر خه ئی و کتله او د هغی په باره کښی ئی لازم تصمیمو نه و نیول .

دغی غونډی د شپی تر دوولسو بـجـو پوری دوام درلود همد غه راز د غی جرگه‌گی د عقرب په ۲۸ نیټه غونډه و کړه اولومړی ئی دروغتیا د وزارت په بودجه بحث اوغور وکړ په د غی غونډه کښی له غرمی نه پخوا په‌لسو بجو دروغتیا وزیر داکترمحمدابراهیم مجید سراج په داسی حال کښی چه د هغه وزارت اداری او د پلان ر ئیسان هم‌وسره ملگری و د جرگه‌گی په غونډه کښی گډون وکړ او د روغتیا دوزارت د بودجی په‌باره کښی ئی د جرگه‌گی د غړ یو پو ښتنو ته ځوابونه وویل او د جرگه گی له خواترتیب شوی لیکلی پوښتنی ئی د ځــوابــونــو د برابرولو له پاره له ځان سره وا خستلی

همدغه راز د ملی دفاع دچارو جرگه‌گی د عقرب په ۲۸ نیټه غـونډه و کـړه ا و د جرگه گی د پخوانی تصمیم په اثر ددا خله وزارت ښاغلی معین او د احصائیی ښاغلی رئیس له غرمی نه پخوا په لس بجـــو د جرگه کښی په غونډه کښی گډون وکړ او داحصائیی او هغو کسانو په باره کښی ئی چه دسن غائبان دی معلومات ورکړل او د جرگه گی یولړ لیکلی شوی پوښتنی ئی د ځوابونو دلیکلو له پاره له ځـــان ســـره واخیستلی .

د عقرب ۲۹ ـ درو غتیا د چاروجرگه‌گی غونډه وکړه او د خپلی ا جندا په موضوع ئی بحث و کړ او د هغی په باره کښی یی خپل و روستی تصمیم را تلو نکو غو نډو ته وځنډاوه دانکشافی پـلان او ا مـا سی تشکیلا تو د جرگه گی د پخوانی تصمیم‌په اثر د عقرب د ۲۸ ورځی له غر می نه پخوا په لسو بجو د پلان و زیر د کتور عبدالواحد سرابی په داسی حال کښی چه د هغه‌وزارت دپلان ر ئیس ښاغلی خـرم هـم ور سره ملگری‌و د جرگه گی په غو نډه کښی گډون وکړ او ددولت د ۱۳٤۹ کال د انکشا فی بودجی په باره کښی ئی د جر گه‌گی‌درئیس اوغړ یو پوښتنوته ځوا بونه وویل اویولړ لیکلی پو ښتنی یی د ځوا بونو د لیکلو له پاره له ځان سره وا خیستلی همدغه راز د غرمی نه پخوا په یو و لس نیمو بـجـو د ښار جوړ ولو ر ئیس ښاغلی محمدسرور عمر د جرگه‌گی غونډی ته حا ضر شو ا و د خپلی د ۱۳٤۹ کال د انکشافی بو د جی د څرنگوالی په باره کښی ئی دجرگه‌گی‌دغړ یو پو ښتنو ته ځوابونه وویل اودجرگه‌گی لیکلی شوی پو ښتنـی ئی د ځـان سر و واخستلی همدغه راز جه که گی فیصلـــه و کـــړ ه چـــه د جـــر گـــه گی د عقرب د ۳۰ نیټی په غونډه کښی دی له غرمی نه پخوا په لسو بجو د کانواوصنایعو

ښاغلی وزیر او په پو و لس نیمو بجو د ی ملکی هوائی ښاغلی ر ئیس جرگه گی ته حاضر شی او هر یودی د خپلی د ۱۳۴۹ کال دانکشافی بودجی په باره کښی د جرگه گی د غړ و پو ښتنو ته ځوابونه ووائی .

دفرهنگی چارو جرگه گی د عقرب په۲۸ ورځ غونډه و کړه او د پو هنی دپروگرامونو د ښو و نځیو دودانیو په مو ضوع ئی بیا بحث و کړ او هم د جرگه گی د غړ یو د یاد داښتو نو په باره کښی چه د پو هنی د حالت په باره کښی ئی ا خیستی و غور و شو .

همدارنگه د جرگه گی د پخوانی تصمیم په اثر له غرمی نه پخوا په لسو بجو د پوهنی دوزارت د تعمیرا تو ښاغلی ر ئیس دجرگه گی په غونډه کښی گډون وکړ اودښوونځیو دودانیو په باره کښی ئی د جرگه گی دغړیو پوښتنو ته ځوا بونه وویل او یو شمیر لیکلی شوی پو ښتنی ئی د ځوا بو نو د برابر و لو له پاره ځان سره وا خیستلی .

دشکا یتو د او ریدلو د جر گه گی په غونډه کښی د یو شمیر عریضو په با ر ه کښی تصویبو نه و شول اودارالانشا ته وسپارل شو .

دعقرب ۳۰ - دولسی جرگی جرگه گیو غونډی وکړی او په مربوطو مو ضو عا تو یی غور او خیړنه وکړه دانکشافی پلا ن او اساسی تشکیلا تو جرگه گی غونډه وکړه اودجرگه گی د پخوانی تصمیم سره سم ترغرمی د مخه په لسو بجو د کانو ا و صنایعو و زیر او د نو موړی و ر ځی په۱۱ بجو د ملکی هوایی او تو ریزم عمو می رئیس دجرگه گی په غونډه کی گډون و کړ او هر یوه په خپل وارد جر گه گی د غړو سوالو نو ته ځوا بونه ور کړل .

همدغه راز په لسو بجو دکانو اوصنایعو وزیر ښاغلی ا مان ا لله منصوری پهداسی حال کی چه د نو موړی وزارت معین ښاغلی عبدالقدوس مجید هم ور سره وودجرگه گی غونډی ته حاضر شو او د کانو او صنایعو دوزارت د ۴۹ کال دانکشافی بو د جی په هکله یی د غړو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل همد غه رنگه تر غرمی د مخه په یو ولس بجو د ملی هوایی او تو ریزم عمومی رئیس ښاغلی سردار سلطان محمود غا زی چه دبا ختر ا فغان الو تنی د مو سسی رئیس ښاغلی عزیز احمد ا عتما د ی هم ورسره و د جرگه گی په غونډه کښی گډون وکړ او تر بحث لاندی مو ضوع په با بیی دجرگه گی د غړ و پو ښتنو ته ځوابونه ورکړل او یوشمیر لیکلی پو ښتنی یی د ځواب د برابرو لو په غرض د ځان سر ه یو و ړی .

همدغه ر نگه د شکا یاتو داو ر ید لو جرگه گی په غونډه کښی پریو شمیر رارسید لو عریضو باندی غور و کړ ا و د جرگه گی فیصله یی را تلو نکی غو نډی ته و ځنډوله شوه .

دکرنی او مالداری جرگه گی غو نډه وکړه او دجرگه گی دپخوانی تصمیم سره سم دکرنی دانکشافی بانك ر ئیس ښا غلی عبدالاحد ا فضل او دکرنی او او بو لگو لو دوزارت دترویج او تحقیق ر ئیس ښا غلی عبدالغفور د جرگه گی غونډ ی ته حا ضر شو او د تراکتور و نو د بیی او د ویشتلو دفور مو په هکله یی تو ضیحات و رکړل او ددغی مو ضوع فیصله و راتلونکی غونډی ته تال شوه .

دکانو او صنا یعو د چارو جرگه گی په غونډه کی د ما لگی د خر ځلاو د عمده مرکز وو د تا سیس او د کرایی په زیا توالی سره په ټول هیواد کی د مالگی ټاکلی بیه همدغه رنگه دانفرادی خلکو په لاس کی د نورو ځا یو او د هلمند و لایت د ما لگی ا نحصار منع کړل شو او د افغانستاندپاره یی د مالگی د یوی تصفیه خانی د پکا ر اچو لو باندی غور و کړ او خپل نظر یات یی د کانو او صنا یعو وزارت ته ځر گندی کړی . د مالی او بودجی د چارو جرگه گی غونډه وکړه او تر غرمی د مخه په لسوبجو بجو د خارجه چارو دوزارت سیاسی معین دکتور روان فرهادی په داسی حال کی چه د هغه وزارت اداری لوی مدیر ښاغلیمهردل هم ورسره وو د جرگه گی په غونډه کی گډون وکړ او د خارجه وزارت د بودجی په باب یی د جرگه گی د غړ و پو ښتنو ته ځوا بو نه ورکړل او یو شمیر لیکلی پوښتنی یی د

څواب دبرابرولو په غرض د ځان سره یو وړی .

د قوس ۱ ـ دولسی جرگی عمو می‌غونډه د هغی جرگی درئیس پو هنوال دو کتو ر محمد عمر وردگ په مشری جوړه شو ه .

په د غه غونډه کی لو مړی د مجلس اجنداً چه د و لا یاتو د غونډ و داداری‌قانون او ددلالی داصولنا می ددوو موادو طر حه کولو په باب د حـکو مـت د سمـد ستی غو ښتنی مو ضو عگا نی پکی شا ملی وی دولسی جرگی د منشی سید مبین شا ه امیر له خوا و لوستله شو ه .

وروسته دداخلی و ظایفو د لایحی پــه اساس د حکو مت د سمدستی غو ښتنی په باب رای گیری و شوه او په نتیجه کی د سمدستی طرحه کو لو غو ښتنه د راً یو په اکثریت رده شوه . د غه راز د یوه تـن هغه سمد ستی پیشنهاد چه د و لسی‌جرگی دیوشمیر وکیلانو له خوا لاسلیك شـوی و او په هغه کی دور د گو د ولا یت داداری د خرنگوالی او پیشا مد په باب یا دو نه شوی وه هم په عمو می غونډه کی و لوستل شو مگر په دی باب د غـونـډی وروستنی تصمیم د نصاب دنه بشپړید لو په نسبت را تلو نکو غونډ و ته و ځنډول شو .

دغه راز په عمو می غونډه کی د غه لاندی وکیلان د اً جتماعی ښه والی د جرگه گی په غړ یتوب د عمو می غونډو د غړ له خوا تائید شول .

دکو هدا من و کیل ښاغلی سید علی‌أحمد دده سبز و کیل حاجی محمداحسان، دقره‌باغ وکیل ښاغلی غلام سرور ، د کند هار د پنجوایی وکیل ښاغلی شیرین خان .

دغه راز د عمومی غونډی د فیصلی پــه اساس د انـکشافــی پـلان او ا سا سی تشکیلا تو جرگه گی د دووبجو څخه‌وروسته غونډه وکړه او د ۴۹ کال په ا نکشافی‌بودجه یی بیا بحث أو خبری و کړی او په نتیجه‌کی د غرمی څخه وروسته په دووبجو دجرگه‌گی دخوا هش په ا ثر د پو هنی دوزارت دوهم معین ښاغلی محمد فا ضل او په دریوبجو داطلاعاتو او کلتور دوزارت معین ښا غلی محمد خالد روښان او د غه راز په څلورو بجو د تجارت وزیر د کتور محمد اکبر عمر دجرگه‌گی په غونډه‌کی گډون وکړ او هریوه پخپل وار سره د ۴۹ کال د خپلی‌انکشافی بودجی په باب د جرگه‌گی ر ئیس او غړو پوښتنو ته ځوابونه وویل او د جرگه گی لیکلی پو ښتنی یی د ځواب د لیکلو له‌کبله د خپلو ځانو سره یو وړی .

دغه‌راز دولسی جرگی د مالی او بودجی دچارو جرگه گی د ماښام په شپږ نیمو‌بجو غونډه وکړه او د عدلیی دوزارت په بو دجه یی بحث أو خبری و کړ ی .

دشپی په اوو‌بجو د عدلیی و زیر‌پوهندوی عبدالستار سیرت د جرگه گی په غو نډه‌کی گډون و کړ او په دی باب یی دجر گه‌گی د غړ و پو ښتنو ته ځوابونه وویل .

غونډه د شپی تر دوولسو بجو پو ر ی روانه وه .

د قوس ۲ ـ دانکشافی پـلان او اساسی تشکیلاتو جرگه گی په غونډه کښی ترغرمی وروسته په د وو بجو د کابل پو هنتو ن رئیس پو هاند د کتور سید عبدالقادر بها اوپه درو بجو د کابل سر پرست ښاروا ل ښاغلی محمد کبیر نو رستـا نی او پـــه څلو رو بجو دافغا نستان د برېښنا دموسسی رئیس ښاغلی حمیدالله حمید گډون و کړ او د ۴۹ کال دانکشافی بو د جی په هکله نی دجرگه گی د غړو پو ښتنو ته توضیحا ت ورکړه او یو شمیر لیکلی پو ښتنی یی د ځواب دبرابرولو په غـرض د ځـان سر ه یو وړ ی .

د قو س ۳ ـ دولسی جرگی د بو د جی او مالی چارو جرگه‌گی د ماښام په شپږو بجو غونډه و کړه أو ددولت د ۴۹ کـا ل پر بود جه باندی یی غور و کړ او په‌نتیجه کښی د هغه دایرو د مربو طو بو د جو په هکله چه ز یات معلو مات یی غو ښته د مربو طو مرا جعو څخه پو ښتنی و شو ی غونډی د شپی تر ۱۲ بجو پـوری د وا م در لود .

دانکشافی پـلا ن او اساسی تشکیلا تو دجرگه گی د پخوانی تصمیم په ا ثرترغرمی وروسته په یوه بجه د فواید عا می و زیر

انجنیر محمد یعقوب لعلی او په دوو بجو د مخابراتو وزیر انجنیر محمد عظیم گران او د نورو موړی و رځی په دریو بجو د روغتیا وزیر پوهاند دکتور محمد ابراهیم مجید سراج دجرگه گی په غونډه کښی گډون وکړ او د نورو موړو وزارتونو د ۴۹ کال دانکشافی بودجی په باب یی د غړو پوښتنو ته ځوابونه ورکړل او یو شمیر لیکلی پوښتنی یی د ځواب دبرابرولو په غرض د ځان‌سره یو وړی غونډی تر څلورو بجو پوری دوام درلود .

دقوس ۴ - د ولسی جرگی ځینو جرگه گیو غونډه وکړه او په مربوطو موضوعگانو ییی غور او تدقیق وکړدانکشافی پلان او اساسی تشکیلاتو د چارو جرگه گی پخپلی غونډه کی ددا ثرو د ۴۹ کال په انکشافی بودجی بحث او غور وکړ او په نتیجه کی دیو لړ بحث او خبرو څخه وروسته د جرگه گی د پخوانی تصمیم په اثر مخکی په لسو بجو د کرنی او اوبو لگولو وزیر ښاغلی عبدالحکیم او په یولسو ولسو بجو اودیر شو دقیقو د مالیی وزیر دوکتور محمد امان او د ماسپښین‌په‌یوه بجه ددا خله وزارت معین ښاغلی عزیزاحمد الکوزی د جرگه گی په غونډه‌کی گډون‌وکړ او د ۴۹ کال د خپلی مربوطی انکشافی بودجی په باب یی د جرگه‌گی دغړوشفاهی پوښتنو ته ځوابونه وویل او دجرگه گی لیکلی پوښتنی یی د ځوابونو دبرابرولو له کبله له ځان سره یوړی او غونډه د ماسپښین تر دوو بجو پوری روانه وه .

د محلی اداری او داخله چارو جرگه‌گی غونډه وکړه او د مقرو د خلکو د عریضی په‌باب یی‌خپله فیصله صادره او دارالانشاء ته‌یی وسپارله چه څو د قانون له لحاظ حکومت ته وسپارل شی .

دولسی جرگی د مالی او بودجی د چارو جرگه‌گی د قوس په دریمه نیټه د سه‌شنبی دورځی په ماښام چه د ماښام د شپږو څخه شروع او د شپی تر دولسو بجوپوری یی دوام درلود د ځینو وزارتخانو بودجی‌یی د مطالعی لاندی ونیولی .

دغه راز د قوس د میاشتی په څلورمه نیټه جرگه‌گی د پوهنی دوزارت اودپوهنتون دریاست بودجه د مطالعی او غور لاندی ونیوله او د جرگه‌گی په دغی غونډه کی د صدارت دوهم مرستیال او د پوهنی وزیراو دغه راز د کابل د پوهنتون‌رئیس دپوهنی دوزارت د پلان او اداری رئیسانو سره جرگه گی ته حاضر او د خپلوبودجو په باب یی د جرگه گی د غړو پوښتنو ته توضیحات ورکړل او ځینی لیکلی پوښتنی یی د ځوابونو د برابرولو له کبله د ځان سره یووړی لی غونډه تریوی بجی او دیرشو دقیقو پوری روانه وه .

دقوس ۵ - دولسی جرگی دکانو او صنایعو جرگه‌گی په غونډه کښی دپلچرخی دوړیو او بدلو دفابریکی دتولیداتو په شاوخوا کښی بحث او خبرنی وکړی .

همدغه‌راز د جرگه گی غړی او رئیس له غرمی نه پخوا په یو ولسو بجو د پلچرخی دوړیو او بدلو فابریکی ته لاړل او د هغی دبیلو بیلو ځانگو له کتلو نه وروسته د پانگی اچولو او گټی او زیان دبیلابیلو د څرنگوالی اسعاری عوایدو چه د ملی دفاع په وزارت د فابریکی د تولیداتو د پلورلو دبیی دټاکلو په تیره بیا د تولیو تولیداتو د تمام شوی مسئلی په‌باره کښی دفابریکی له عمومی آمر ښاغلی زیلمان څخه توضیحات وغوښتل چه په هره برخه کښی د فابریکی د عمومی آمر له‌خوا د جرگه گی غړیو ته لازم توضیحات ورکړل شول .

دولسی جرگی دانکشافی پلان او اساسی تشکیلاتو جرگه‌گی د قوس د پنځمی ورځی له غرمی نه پخوا غونډه کښی د دولت د ۴۹ کال دانکشافی بودجی په باره کښی بحث وکړ .

له غرمی پخوا په لسو بجو د ملی دفاع دوزارت د تعمیراتو رئیس جنرال مرادعلی او د لوژستیك رئیس جنرال محمد نذیر دجرگه‌گی په غونډه کښی گډون وکړ او د مربوطی انکشافی بودجی په‌باره کښی یی دجرگه‌گی د غړیو پوښتنو ته ځوابونه وویل .

همدغه راز په یو ولسو نیمو بجو د

ستری محکمی نما ینده ښاغلی شا دا ن په دوولس نیمو بجو د پکتیا دپراختیادموسسی مرستیال اودپلان دوزارت نما ینده د ستری محکمی ، د پکتیا د پرا ختیا او د هلمند دناوی د انکشافی بودجو په باره کښی د توضیحا تو ورکولو په غر ض د جرگه‌گی غونډی ته حاضر شوی و او د ځوا بو نوله ویلونه وروسته یی لیکل شوی پو ښتنی د ځوابونو د برابرو لو له پاره له ځا نــو سره وا خیستلی .

دغی غونډی له غرمی نه و روسته دووبجو پوری دوام در لود .

دمالی اوبودجی د چارو د جرگه گی په هغی غونډه کښی چه د قوس په څلور مه نیټه د چارشنبی دورځی د ماښام په‌شپږو بجو و شوه ددا یرو د عادی بو د جی په باره کښی بحث او خبری و شوی او لا زم تصمیمو نه و نیول شول .

دغی غونډی د شپی تر دوو لسو بجــو پوری دوام و کړ .

همدغه راز د مالی چارو د جرگه گی د قوس د پنځمی ورځی چه‌له غرمی نه‌وروسته تریوی بجی او شلو د قیقو پوری یی دوام وکړ بیا هم ددولت د ۴۹ کال د بو د جی په موضوع بــحث و شو او هــم داقتصا د ی مفا همو له مخی تر کو مه ځایه چه په‌عادی بودجی پوری یی تماس او اړه در لو د ه دانکشافی بودجی په باره کښی غوروشو .

په د غی غونډه کښی د پلان و ز یــر ښاغلی عبدالوا حد سرابی او د هغه وزارت اداری مرستیال او د پلان ر ئیس ښا غلی علی احمد خرم غونډی ته حا ضر شول او د جرگه گی د غړ یو پوښتنو ته یی ځوابونه وویل او لیکل شوی پوښتنی یی د ځوابونو دلیکلو له‌پاره له ځا نو سره وا خیستلی .

د قوس ۷ ــ د و لسی جرگی دانکشا فی پلان او اساسی تشکیلا تو د جر گه گی په غونډه کی چه تر ۱۲ بجو پوری یی د وا م وکړ ددولت ۴۹ کال دانکشافی بو د جی په باره کی خبر و دوام و کړ او د ځینو هغو ځوابونو په باره کی چه له مر بو طووزارتو څخه ددوی د بو د جو په باره کی‌رارسیدلی وو غور او څیړ نی و شوی .

دقوس ۱۲ ــ دولسی جرگی دانکشا فی پلان او اساسی تشکیلا تو جر گه گی‌غونډه وکړه او د هغو پوښتنو د ځوا بونو په‌باب یی چه د مربوطو وزارتخا نو څخه د ۱۳۴۹ کال دانکشافی بودجی په باب را رسید لی وی بحث او خبری و کړی غونډه د غر می تر دولسو بجو پوری روانه وه .

د قوس ۱۴ ــ دانکشافی پلان او اساسی تشکیلاتو د چارو جرگه‌گی په خپله غو نډه کښی د پلان ، کانو او صنا یعو ، پو هنی‌او روغتیا دوزارتو ملکی هوائی ریــاست ، د برښنا د مو سسی ، ستری محکمی پــــه ځوا بونو چه پخوا له هغو څخه ددو ی د انکشافی بودجی په با ره کښی پو ښتنی ور څخه شوی وی بحث او خبری و کړی او خپل وروستی تصمیم ئی خپلو را تلو نکو غونډو ته و ځنډاوه د غی غونډی له غرمی نه وروسته تر پنځو بجو پوری دوام وکړ .

ددا خله او محلی اداری د چارو جرگه گی غونډه و کړه او د یوه و کیل د شکا یت په باره کښی ئی بحث و کړ په نتیجه‌کښی ئی له یو لړ بحث او خبرو نه و روسته په دی باره کښی خــپلـه فیصلــه صادر ا و دارالانشاء ته ئی و سپارله .

همدغه راز جرگه‌گی له غرمی نه وروسته غونډه کښی د یوه بل پیشنهاد په با ر ه کښی چه د خوشحال خان مینی تر ساحی لاندی مځکو په باره کښی د یــو شمیــر وکیلا نو له خوا شوی او دارالانشاء لــــه لاری د غی جرگه گی ته ر سیدلی و غو ر وکړ په پای کښی داسی فیصله و شوه چه د جرگه گی د قوس داتلسمی‌نیټی‌دچارشنبی دورځی یوولسو بجو په غونډه کښی د ی دښار جوړ و لو ښاغلی ر ئیس او د هغی موسسی دپلان ر ئیس جرگه‌گی ته حا ضر شی او د خوشحال خان مینی تــرسا حــی لاندی مځکو او د کابل د ښار د پنځه‌ویشت کلن پلان په باره کښی دی د جر گه گی د غړ یو پو ښتنو ته ځوابونه ووائی .

همدارنگه د فواید عا می د چارو د جرگه گی په غونډه کښی د هیلمند تعمیرا تــی بانك د پورونو او با قیاتو په مو ضو ع بحث و شو او په نتیجه کښی له یو لړبحث

او خبرو نه وروسته دد غی مو ضوع فیصله راتلو نکی غونډی ته و ځنډوله شوه دبودجی او مالی چارو جرگه گی له غرمی نه پخو ا او وروسته ددولت د ۱۳۴۹ کال په بودجه غور و کړ او له مر بو طو ځا یو اومراجعو څخه ئی په دی باره کښی تــو ضیحــا ت و غوښتل د غی غونډی تر ځلور نیمو بجو پوری دوام در لود .

د قوس ۱۵ ــ د و لسی جرگی ځینــو جرگه گیو غونډی و کړی او په مر بو طو موضوعگا نو ئی غور و کړ دمالی اوبودجی دچارو جرگه‌گی غونډه و کړه او د مالیی دوزارت او ځینو نورو وزار تو په ځوابونو باندی ئی چه د هغو د ۱۳۴۹ کال دبود چی په‌باره کښی د پو ښتنو په مقابل کښی ئی ځوا بونه ویلی و غور و کړ او د هغی په باره کښی لازم تصمیمو نه و نیول شول.

د غی غونډی د شپی تر دوولسو بجو پوری دوام در لود همدغه راز دانکشا فی پلان ا واساسی تشکیلا تو جرگه‌گی غونډه وکړه او د کر هنی او اوبولگولوفواید عامی او ملی دفاع دوزارتو او د پکتیا دو لا یت دانکشاف دریاست او د کابل ښاروالی د ۱۳۴۹ کال د انکشافی بود جو په با ر ه کښی ئی بحث و کړ په نتیجه کښی له‌یولړ بحث او خبرو نه وروسته له غرمی‌نه‌وروسته په دریو بجو د پلان دوزارت دپلا ن ر ئیس ښاغلی خرم د جرگه گی د پخوانی تصمیم په ا ثر د جرگه گی په غونډه کښی‌گډون وکړ او دوزار تو دانکشافی بو د جی‌دلگښت په باره کښی ئی د جرگه گی د ر ئیس او غړ یو پوښتنو ته ځوابو نه وویل اوغونډی له غرمی نه و روسته تر پنځو بجو پو ر ی دوام و کړ .

د قوس ۱۶ ــ د و لسی جرگی په عمومی غونډی کی د هغی جرگی د ر ئیس پوهنوال دو کتور محمد عمر وردگ پــه مشر ی د رخصتیو په و ر ځو کی د هغی جرگی د غړ و دکار ددوام او اوږدوالی د مو ضوع په باب بحث او خبری و شوی .

دولسی جرگی ددیار لسمی دوری ددوهم کال د لو مړ نیو غونډو د کار داوږدوا لی موضوع د هغه یوه سمد ستی پیشنهاد په ترڅ کی چه دیو شمیر ز یاتو و کیلا نو له خوا لا سلیك شوی وو د غونډی‌دشروع کیدو په لو مړ نیو و ختو کی د مجلس د اجنډا د محتو یاتو سره یو ځای د و لسی جرگی د منشی ښاغلی سید مبین شاه ا میر په واسطه و لوستل شو .

په د غه پیشنهاد کی یاده شوی وه چه وکیلان دی د خپلی ژ منی ر خصتی څخــه چه دداخلی و ظا یفو د لایحی سره سم د قوس په دوه و یشتمه نیټه شروع کیږی ددولت د۱۳۴۹ کال دبودجی ،او د نو ر و ځینو ضروری قوانینو د تصویبو لو تر و خته پوری تیرشی او د نو مو ړ و مو ضو عگانو ترپایه پوری دی خپلو و ظیــفو تــه دوا م ور کړی .

وروسته له هغه څخه چه دد غه پیشنها د طرحه د و کیلا نو له خوا تا ئیده شو ه دولسی جرگی یو شمیر و کیلا نو دد غی مو ضوع د رستوا لی او واْرد والی پراساس خپلی نظر یی څر گندی کړی اوپه پای کی د رایو په ا کثر یت سره د کار د دوام پیشنهاد تا ئید او تصویب شو .

د غه راز په دی غونډه کښی د هیلمند د ولایت د و کیلا نو له خوا د گــر مسیر د ولسوالی وکیل ښا غلی حا جی محمد ، د دا خله چارو د جرگه گی په غړیتوب او د کند هار د معروف و کیل ښا غلی غلام علی دانکشافی پلان د چارو د جر گه گی پــــه غړیتوب درایو په ا کثریت تصویب شوی.

دولسی جرگی د تقنین او عد لی چارو جرگه‌گی د ماښام پخپلی غونډه کی چه د حکومت د غوښتنی په ا ثر سمد ستی دول سره جوړه شوی وه د صنعتی بانکو نو د قانون نوی مسوده چه د قو س په در یمه نیټه جرگه گی ته را رسید لی وه د هغه مواد بیا د بحث لاندی و نیول شول چه په نتیجه کی نو موړی مسوده د یو لړزیاتوالی او تعدیلا تو څخه وروسته دحا ضر و غړ و درایو په ا تفا ق سره تا ئید شوه .

غونډه د شپی تر دوولس‌نیمو بجو پو ر ی روانه وه .

دانکشافی پلان د چارو د جرگه گی پــه غونډه کی چه د و رځی په درو بجو شروع

شوه د تجارت او دا خله وزارتو لودپوهنتون او ښار جوړ و لو در یا ستو نو د هغو ځوابونو په باب بحث او خبرې و شوې چه د ۴۹ کال د بود جې په باب د جرگه گۍ د پخوا نیو پو ښتنو په اثر رسید لې وو.

د غه راز د ما سپښین په دوو بجو او پنځه پنځو سو د قیقو د نوموړې جرگه گۍ د پخوانې تصمیم پر ا ساس د محل دانکشاف ر ئیس ښاغلي منصوري د جرگه گۍ په غونډه کښې گډون و کړ .

او د هغه ریاست د ۱۳۴۹ کـــا ل د انکشافي بود جې په باب د جرگه گۍ درئیس او غړ و پو ښتنو ته ځوابونه وویل اوپولې لیکلې پو ښتنې یې د ځواب د برابرو لوله کبله د ځان سره یو ړې او غونډه د مازیگر تر پنځه نیمو بجو پورې روانه وه .

دو لسي جرگې د بودجې او مالي چا ر و د جرگه گۍ د قوس د میا شتنې د پنځلسمې نیټې د یکشنبې دورځې د ماښام په غونډه کې چه په اووبجو شروع شوه د ۱۳۴۹ کال دبودجې په باب بحث او خبر و د و ا م و کړ .

په د غې غونډه کې ددا خله وزارت معین ښاغلي ا لکو زی او د ژا ندارم اوپولیسو عمومي قو ما ندان ډگر وال ار کا نحر ب عبدالحکیم کتهوازي گډون و کړ ا ود خپلو مربوطو بود جو په باب یې تـو ضیحـا ت ورکړل او د جر گه گۍ یو شمیر لیکلـې پو ښتنې یې د ځواب د برابرولو له کبله د ځان سره وا خیستلې .

غونډه د شپې تر یو و لسو بجو پورې روانه وه .

د قوس ۱۸ ــ د ولسي جرگې د مـا لي او بود جې د چارو جرگه گۍ غونډه و کړ ه او ددولت د ۱۳۴۹ کال په بودجه با ندې ئې خپل کار ته دوام ور کړ او د جرگه گۍ دپخوانې تصمیم په اساس له غر مې نـــه پخوا په لس نیمو بجو صدر ا عظم ښا غلي نوراحمد ا عتمادي په داسې حال کښې چه دولسي جرگې ر ئیس پو هنوال د کـتو ر محمد عمر وردگ ، دماليې و ز یر د کتو ر محمد ا مان او دپلان و زیر د کتورعبدالواحد سرابي حا ضر و د جرگه گۍ په غو نډ ه کښې گډون و کړ او د ځینو وزار تو دعوایدو او مصار فو او نو یو تکلیفو نو پیشبیني په باره کښې یې د جرگه گۍ د غړ یـــو پو ښتنو ته ځوا بونه وو یل :

د غې غونډې له غرمې نه و رو سته دوو بجو پورې دوام درلود .

د مالي او بود جې د چارو د جر گه گۍ دوړمې و رځې په غونډه کښې چـه د ماښام تر شپږو بجو پـورې ئې دوام در لـود د د ځینو وزارتو د ۱۳۴۹ کال په بو د جه د پخوانیو مطا لعا تو په لړ کښې غور اوبحث و شو .

د غې غونډې د شپې تر ۱۲ بجو پو ر ې دوام و کړ .

همدغه راز د و لسي جرگې د ثقا فتي چارو جرگه گۍ په خپله غونډه کښېدولسي جرگې د کتا بخا نېپه کـار لو ید لــو (جریانات مجلس و لسي جرگـه) ته د جریده و لسي جرگه د نا مه گر ځو لــو د مستقلې جریدې د خپر ید لو د ضرو ر ت او داختصا صي کنفرا نسو نو جو ړ یدو په باره کښې بحث شو او خپله فیصله ئې دارالا نشاء ته و سپار له .

همد غه راز داقتصاد د پو هنځيدیوشمیر محصلینو په عر یضه هم غور و شو چه په دې باره کښې فیصله و شوه چه دجرگې د قوس د یو و یشتمې نیټې په غونډه کښې دې په یو و لسو بجو د پو هنتون علمي مرستیال حا ضر شي او د جرگه گۍ د غړ یو پو ښتنو ته دې ځوا بـونـه ووا ئي د د شکا یتو د او رید لو جرگه گۍ په خپله غونډه کښې په یو شمیر عر یضو غو ر وکړ اوخپلې فیصلې ئې دارالانشاء ته صا د ر ې کړ لې .

همدغه راز په خپله له غر مې نه وروسته غونډه کښې یې د مسلخ دیـوه پـخواني تحویلدار په عریضه بحث و کړ او پهنتیجه کښې فیصله وشوه چه دجر گه گۍ دقوس دیو و یشتمې نیټېد شنبې دورځې په غونډه کښې دې د مسلخ ر ئیس مو ضوع لــنه سوابقو سره جرگه گۍ ته حا ضر شي اوپه دې باره کښې دې د جرگه گۍ د غړ یـــو پو ښتنو ته ځوا بو نه ووائي .

همدغه راز ددا خله چارو جرگه‌گۍ په خپله غونډه کښې په خپلو مربوطومو ضوع گانو بحث و کړ او هم ئې دیوه و کیل پیشنهاد چه دژاندارم د یوی مر بو طی مو ضوع په باره کښې و تر بحث لاندی و نیو او په دی باره کښې ئې خپله فیصله صادره او دار ا لانشاء ته ئې و سپارله .

دغه‌راز دولسی جرگې د تقنین او عدلی چارو جرگه گۍ د خارویو دمحصول دقانون په هغې پروژه چه د ۱۳۴۸ کال د ثور د میاشتې په دو همه نیټه د حکو مت له‌خوا شورې ته پیشنهاد او د بود جې او ما لې چارو جرگه‌گۍ له خوا رده شوی وه بحث او خبری و شوی .

د مالداری او کر نې د چارو جرگه گۍ پخپلې غونډه کې د و کیلا نو دیوه تن د پیشنهاد پر هغې موضوع چه دواتړ‌پمپونو دبیې او راوړ لو په‌باب‌جرگه‌گۍ‌ته‌رسیدلې و بحث او خبری وشوی .

په نتیجه کښې فیصله و شوه چه د ۴۹ کال د قوس د میا شتې په ۱۹ نیټه‌دپنجشنبې دورځې له غرمې څخه د مخه په لسو بجواو دیرشو د قیقو دې د ر هنې او تعمیرا تی بانك ر ئیس د جرگه‌گۍ په غونډه کښې گډون و کړی او د جرگه‌گۍ د غړوپوښتنوته دې ځواب ووایي .

دداخله چارو دجرگه گۍ په غونډه کی د حا جیانو د پا سپور ټونو داجرا کو لو په باب بحث او خبری و شوی او په نتیجه‌کښې فیصله و شوه چه دعد لیې وزیر او دداخله وزارت د پاسپور ټونو مدیر دې د جرگه‌گۍ ننني غونډه کښې دې گډون و کړي اودهغې جرگه گۍ د غړو پو ښتنو ته دې ځوا ب ووا يي .

د تجارت د چارو جرگه گۍ په غو نډه کښې د تجارت د مربو طو دا خلې د جوا ز لیکو نو په ا ستناد د مربوطو ما لیا تو دور کو لو او دا خلې جواز لیکونه د مقرراتو په باب خبری و شوی چه په نتیجه کښې فیصله و شوه چه د نو موړی جرگه گۍ د راتلو نکې هفتې د چارشنبې دورځې په‌غونډه کښې دی د تجارت و زیر گډون و کړی او د مربو طو مو ضو عگانو په بـاب د ی توضیحات ور کړی .

د کانو او صنا یعو د چارو جرگه گۍ پخپلې غونډه کښې په داسې حال کښې چه د کانو او صنا یعو دوزارت معین هم‌حاضرو د پلچر خې دوړ یو او بد لو د فا بریکې د محصولا تو په خارجې مار کیټونـو کښې د لاجورد و ز یاتې عر ضې او خر څـو لـو او د غه راز د ما هی پر د مربو طو مختلفو مو ضوعگانو په‌باب بحث او خبری و شوی چه دکانو او صنا یعودوزارت معین‌دجرگه‌گۍ لیکلې پو ښتنې د ځواب دبرابر و لو لـه کبله د ځان سره وا خیستلې .

دغه‌راز د جرگه گۍ ر ئیس او غـړ و د بگرا میو د نساجې د فا بریکې مختلفې برخې و کتلې .

د اساسي تشکیلا تو او ا نکشافې پـلان د چارو جرگه‌گۍ بیا هم د ۱۳۴۹ کـا ل دانکشافې بودجې په باب خپل بحث اوخبرو ته دوام ور کړ . د غه راز د ما لیې دوزارت په هغو ځوابونو چه د مخه د جرگه گۍ له‌خوا د صنعتي او زراعتي بانك د۱۳۴۹ کال د انکشافي‌بودجې په باب پو ښتنې شو ی وی بحث او خبری و شوی .

د نو مو ړی جرگه‌گۍ د غرمې څخه‌وروسته غونډه کښې چه د ما ښام تر پنځو بجـو پوری روانه وه د هلمند د ناوی د هغـو د ځوا بونو په باب بحث او خبری و شوی چه په‌دی باب د جرگه گۍ دغړ و له خوا د مخه د نو موړی نـاوی د روان کـال د انکشافي بودجې په باب پو ښتنې شوی وې.

دملې د فاع د چارو جرگه‌گۍ پخپلې‌غونډه کښې پـه د ا سې حـا ل کښې دافرا دو د تـر خیص پـه بـا ب بـحث ا و خبری و شوی چه د ژاندارم او پو لیسو عمومي قو ما ندان ډگروال عبد ا لحکیم هم حاضر و او په دی باب د نو مو ړی‌قوماندان له خوا د جرگه‌گۍ د غړ و پو ښتنو تـه پو ښتنې يې د ځوا بونو د برابرو لو لـه کبله د ځان سره یو وړی .

د قوس ۲۰ ــ د و لسې جرگې د بود جې او مالي چارو جرگه گۍ په خپله د قـوس داتلسمې نیټې د شپې په غو نډو کښې د دولت د ۱۳۴۹ کال د عادی بو د جې دبیلو

بیلو مو ضو ع گانو په باره کښې خپـل بحث ته دوام ور کړ .

د داخله چارو دجرگه گۍ د قو س د نولسمي ورځې له غر مي نه پخوا غونـډه کښې په اجندا کښې داخلو موضوعگانو باندې بحث وکړ او دجرگه گۍ تصمیم راتلونکې غونډ ی ته وځنډول شو .

دکرهڼې او مالدارۍ دچارو د جرگه گۍ دقوس دنو لسمي ورځې له غرمې نه پخـوا غونډه کښې دترا کتورو نو او واټرپمپونو دبیو دټاکلو په با ب بحث وکړ .

همدغه راز دجرگه گۍ دپخواني تصمیم په اثـر دکرهڼې دبانك ښاغلـي رئیس جرگه گۍ ته حاضر شو او په دې برخه کښې یې دجرگه گۍ د رئیس اوغړیو پوښتنو ته ځوابو نه وویل او د موضو ع فیصله راتلونکې غونډې ته وځنډول شوه .

دشکایتود او رید لو دجرگه گۍ دقوس دنولسمي نیټې په غونډه کښې په‌یوشمـیر عریضو غور وکړ او د جرگه گۍ فیصلـې مربوطو مراجعو ته واستولې شوې .

همدغه راز جرگې دبهسودو د مر کـز دولسوالۍ دسرا ب او کوشك د کلیو او د بهسودو د اولي برخې دکلوان دخلکو اود بهسودو دکو چیانو دگل محمد خیلو دقو م وکیل دعرضونو په باره کښې بحث اوخبرې وکړلې او د هغو مربوطي دوسیې یې لـه مربوطو مراجعو څخه دزیا ت غور له پاره راو غوښتلې دغې غونډې تر دوولس نیمـو بجو پورې دوام در لود .

دانکشافي پلان او اساسي تشکیلاتوجرگه گۍ دقوس دنو لسمي نیټې له غرمې نـه پخوا او وروسته غونډو کښې دوزار تو د ٤٩ کال د انکشا فی بو دجې په باره‌کښې بحث وکړ او هم یې د داخله وزار ت ځواب چه دمحل دانکشاف دریاست دبو د جـې په برخه کښې دجرگه گۍ دپخواني پوښتنې په اثر رارسید لی و بحث او خبرې‌وکړلې .

دقوس ٢١ — دولسي جرگې دبو دجـې او مالي چارو جرگه گۍ دماښام په‌شپږ‌وبجو غونډه وکړه او د ځینو وزار ت خانوبودجې یې وکتلې او لازم تصمیمو نه یې ونیول . غونډې دشپې تر دولسو بجو پورې دوا م درلود . همدغه رانگه دبودجې او ما لي‌چارو دجرگه گۍ دپخواني تصمیم سره سـم په داسې حال کښې چه دمالیې وزیر داکتر محمد امان او مالیې دوزار ت دبودجـې او عواید و رئیسان هم حاضر و جرگه گـۍ دورځې په لسو بجو غونډه وکړه او دبودجې دعوایدو او مصار فو دتواز ن او د دو لت دتصدیو په عوایدو او د ٤٩ کال په‌نورو مربوطو موضوعاً تو یې بحث اوخبرې وکړې .

دجرگه گۍ غونډې تر غر مي وروسـته تر دووبجو پورې دوام درلود په نو مړ ې غونډه کښې دولسي جرگې رئیس پوهنوا ل دکتور محمد عمر وردگ هم گډون کړی‌وو .

د انکشافي پلان او اساسي تشکیلا تـو جرگه گۍ تر غر مي دمخه په نهه نیمو بجو غونډه وکړه او دپلان گانو او صنایعودکرنې او اوبو لگولو فواید عا مي پو هنـــې د اطلاعاتو او کلتور او داخله وزار تو پـر ځوابو نو باند ې چه د٤٩ کا ل دانکشا في بودجې په هکله پخوا دجرگه گۍ له خوا پوښتنې شوې وې بحث وکړ او په نتیجه کښې یې ځیل قطعي تصمیم ونیوه اوغونډې دماښام تر پنځو بجو او دیرشو دقیقـو پورې دوام در لود .

همدغه رنگه دفو هنگي چارو جرگه گۍ غونډه وکړه او د اقتصاد دپو هنځې د یو شمیر محصلینو په عریضه او د کانکور د ازموینې په ډول دپو هنتون دعلمي ترفیعاتو او د پوهنتون دکتابخانو په با ب خبر ې وکړې او دجرگه گۍ دپخواني تصمیم پـه اثر تر غر مي دمخه په یو لسو بجـو د پوهنتون علمي مرستیا ل جرگه گۍ ته‌حاضر شو او دجرگه گۍ دغړو شفا هي‌پوښتنو ته یې ځوابو نه وویل او لیکلي پوښتنې یې‌د ځواب دبرابرولو په غرض دځان سره‌یوړې .

دشکایاتو د اوریدلو دجرگه گۍ‌دپخواني تصمیم سره سم تر غر مي دمخه په لس‌نیمو بجو د مسلخ امر ډگروا ل محمد حسین‌فرملي په غونډه کښې گډون وکړ او د ښاغلـي سید محمد حکیم دعر ض د موضو ع په‌نسبت چه دخپلې باقي په نسبت یې ځپل عد م قناعت ښودلې وو او دجرگه گۍ په غونډه کښې تربحث لاندې وو دجرگه گۍ دغـړو پوښتنو ته توضیحا ت ورکړل او یوشمیر

لیکلی پوښتنې یی د ځواب دبرابرولو په غرض دځان سره یووړی دجرگه گی غونډی تر دولسو بجو پوری دوام در لود .

د داخله او محلی چارو جرگه گی ترغرمی دمخه غونډه وکړه او په یوشمیر موضوعاتو باندې یی چه په هغه کښی دکور جوړولو او ښار جوړولو عمو می رئیس برخه‌اخیستل توصیه شوی و او تر اوسه پوری نوموړی برخه نه ده اخستی بحث وکړ او تریولو خبرو وروسته په نوموړی موضوع باندی یی خپله فیصله صادره کړه او د عمو مـی مجلس دغور دپاره یی دولسی جرگی‌دارلانشاء ته وسپار له .

همدغه رانگه دجرگه گی تر غرمی‌وروسته غونډه کښی چه په دوه نیمو بجو جوړه‌شوه دجرگه گی دپخوانی تصمیم سره سـم دعدلیه وزیر پوهندوی عبدالستار سیر ت گډون وکړ او د حاجیانو دسفر اوپاسپورت اونورو بر خوکښی دجرگه گی دغړوپوښتنو ته توضیحا ت ورکړل او یوشمیر لیکلـی پوښتنې یی دځواب دبرابرولو دپاره دځان سره یووړی .

دقوس ۲۲ – دولسی جرگی عمو می‌غونډه دمغی جرگی درئیس پو هنوا ل دکـتور محمد عمر وردك په ریاست جوړه شوی‌وه.

په دغی غونډه کښی د مجلس اجنډا او یوشمیر پیشنهاد و ته دولسی جرگی دمنشی وکیل سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شول او وروسته له هغه دمجلس غړ یـو دکار داوړدوالی په ورځو کښی د حاضر ی وخت دټاکلو په باره کښی‌بحث او خبر ی وکـړلی .

همدغه راز دغور دولایت د مرکز وکیل ښاغلی عبدالجبار د داخله چارو په جر گه گی کښی دغور دولایت دنما ینده په‌حیث ، دسمنگانو دولایت دمرکز وکیل ښا غلـی عبدالها شم دولت زی ، دسمنگا نو دولایت دوکیلانو له خوا د داخله چارو په جر گـه گی کښی ، دهرا ت د دو همی حوزی وکیل ښاغلی رحمتیان دواخان وکیل ښا غلی ملا محمد اسمعیل او د پغمان وکیل ښا غلـی حفیظ الله امین د بین المللی روابطو دچارو په جرگه گی کښی عمو می مجلس ته‌معرفی

شول چه د مجلس دغړ یو له خوا در ایـو په اکثریت تایید شو ل او دغی غونډی له غرمی نه وروسته یو ی بجی پوری دوا م درلـود .

همدغه راز دولسی جرگی د تقنین اوعدلی چارو دجرگه گی دوړ می ورځی په غونډه کښی دځارو یو د محصو ل داخیستلـو د قانون په پروژه بحث وشو .

دانکشا فی پلان او اساسی تشکیلا تـو جرگه گی غونډه وکړه او د ملی دفـا ع مخابرا تو روغتیا تجار ت دوزار تو نو او دستری محکمی او ښار جوړولو دریاستونو په هغو ځوابو نو یی بحث او خبری وکړی چه پخوا د ۱۳۴۹ کال د انکشا فی‌بود جی په با ب ور شخه پوښتنې شو ی وی . په دری نیمو بجو دولسی جرگی رئیس‌پوهنوا ل دوکتور محمد عمر وردك په دغی جرگه گی کی گډون وکړ .

دجرگه گی د نو موړو وزار تونودانکشافی بودجو په با ب دیو لړ بحث او خبروشخه وروسته خپل وروستی قرار قایم کـړ او غونډه د مازیگر دپنځو بجو او شلو پنځتو دقیقو پور ی روانه وه .

دقوس ۲۳ – دولسی جرگی په عمو می غونډه کښی چه دولسی جر گی درئیـس پوهنوا ل دکتور محمد عمر وردك په ریاست له غر می نه پخوا جوړه شوی وه موضوع گانی دمجلس د منشی وکیل سید مبین‌شاه امیر له خوا ولوستلی شو ی او دیوه دووتنو وکیلانو له قانو نی اعتراضو نو نه‌وروسته دمجلس نصا ب نیمگړی شو او غو نډه پای ته ورسید .

دانکشا فی پلان او اسا سی تشکیلاتـو جرگه گی غونډه وکړه او د پو هنتو ن ، هیلمند دنا وی ، ملکی هوا یی کابل‌ښاروالی دافغانستان بریښنا موسسی او د پکتیادولایت دپراختیا د موسسی دریا ستو نو په‌ځوابونو چه پخوا دو ی د ۴۹ کا ل دانکشا فی بودجی په باره کی دجرگه گی پوښتنو ته‌ورکړی وو بحث وکړ او جرگه گی په دی باره کی خپله فیصله صادره کړه او غو نډی دماښام تر پنځه نیمو بجو پور ی دوام درلود .

همدغه راز د ما لیی او بودجی دچاروجرگه

ولسـى جرگـه

گی دقوس په ۲۲ نیټه دیکشنبی دما ښام په اوو بجو غونډه وکړه او د دولت د ۴۹ کال دبودجی په باره کی یی خپل بحث ته دوام ورکړ او په دغی غونډه کی د څینو وزارتو په ځوابو نو هم بحث او غورروشواو په همدی باره کی لازم تصمیمو نه ونیو ل شـو ل .

دقوس ۲٤ – دولسی جرگی په عمو می غونډه کی چه دمغی درئیس پو هنوا لدکتور محمد عمر وردك په مشر ی جوړه شو ی وه درأیو په اکثر یت دصنا عتی بانك دقانو ن دطر ح په هکله دحکو مت فور ی غوښتن لیك تایید شو .

دمجلس اجندا دولسی جرگی د منشـی ښاغلی سید مبین شاه امیر له خواولوستل شوه . همدغه رنگه دولسی جرگی منشی د حکو مت لیك چه په هغه کی دصناعتی بانك دقانون دفور یت غوښتنه شوی وه ولوست اوتریولې بحث شخه وروسته‌دفور یت‌غوښته دمجلس دغړو له خوا درایو په اکثریت‌تایید شـوه .

وریسی دولسی جرگی منشی د صنعتـی بانك دقانون د پښتو طر حه دلو مړی ما دی شخه تر درویشتمی مادی پور ی په غونډه کی ولوستله شوه او ددغه قانون دطر حی پر لوستل شوو موادو با ند ی درأیو اخستل راتلونکی غو نډی ته پا ل شو ل .

دبودجی او مالی چارو جرگه گی دوړ می شپی په اوو بجو غونډه وکړه او د دولت د ۱۳۴۹ کال دعادی بود جی په مو ضـو ع یی غور وکړ .

غونډه د شپی تر دولسو بجو پور ی‌روانه وه .

دغه راز دانکشافی پلان او اساسـی تشکیلاتو دچارو جرگه گی غونډه وکړه او د ۱۳۴۹ کال د انکشا في بو دجی او په‌دی باب‌یی دوروستی فیصلی په‌باره‌کی بحث‌او خبری وکړی او په دی باره کی وروستـی فیصله راتلونکی غونډی ته پال شوه .

دغه راز په دغی غونډه کی فیصله وشوه چه دجرگه گی دچار شنبی‌دورځی‌په‌راتلونکی غونډه کی دی دصدار ت دو هم مر سـتیال دپلان او مالیی وزیران گډون وکړی او د دولت د ۱۳۴۹ کال د انکشا فی بو دجـی دمربوطو لگښتونو او دعایداتو دخوټا کـلو قلمو په بر خه کی دی دجرگه گی دغړو پوښتنو ته توضیحا ت ورکړی .

غونډه دماښام تر بنځه نیمو بجو پوری روانه وه .

دقوس ۲۵ – دولسی جر گی د انکشا فی پلان او اسا سی تشکیلاتو د چارو جر گه گی غونډه وکړه او د ۱۳۴۹ کال په انکشافی بودجه یی بحث او خبر ی وکړی .

دغه راز جرگه گی دغر می شخه وروسته پخپلی غونډه‌کی د۱۳۴۹ کال‌په انکشا فـی بودجه باند ی خپلو خبرو او بحث ته دوام ورکړ. اودجرگه گی دپخـوانی تصمیم پـه اسا س دصدار ت دو هم مرستیا ل‌او د مالیی او داخله وزیرانو په داسی حا ل‌کښی چه‌دولسی جرگی رئیس پوهنـوال دو کتو ر محمد عمر ورد ك هم په دغی جرگه گی کی حاضر و دور ځی په دوه نیمو بجو دنوموړی جرگه گی په غونډه کی گډو ن وکړ او د دولت د ۱۳۴۹ دبو دجی د مربو طو لگښتو نو او عایدا تو دټاکلو اقلا مو په با ب یی یودبل پسی دجرگه‌گی دغړو پو ښتنو تـه ځوابونه‌وویل . دغه غونډه د ما ښا م تر پنځه نیمو بجو پور ی روا نه وه .

دتجار ت د جرگه گی د پخوا نی‌تصمیم په اسا س دتجارت وزیر له غر می شخـه دمخه په لس نیمو بجو دجرگه گی په‌غونډه کی گډون وکړ او د داخلی جواز لیکو نو او د داخلی سو دا گرو په اسناد وپوری د مربوطو مالیا تو دور کولو دمقرراتو پـه باب یی دجرگه گی دغړو پوښتنوته‌توضیحات ورکړل او غونډه د دولسو بجو او پنځه‌ویشتو دقیقو پور ی روا نه وه او دتجار ت دنورو مربوطو موضوعگانو تو ضیحا ت د جر گه گی را تلو نکی غونډی ته پال شو ل .

دغه راز د انتخا با تی شکا یا تـو د اوریدلو جر گه گی غو نډه وکړه او دخپلی اجندا په دا خلی موضو عگا نویی غور وکړ او په نتیجه کی فیصله وشوه چه حکو مت دی دپکتیا دولایت دسپیر ی دولسوا لی‌دحوزی نسبتی پاتی دیر ژر نو موړی جرگه گـی ته وړا ند ی کړی دڅنډیدو په صـــور ت

کی دپکتیا دولایت والي او د محکمي رئیس مکلف دي چه د اسا سي قانو ن د ٦٨ ما دي دحکم په اسا س دجرگه گۍ د ١٣٤٩ کال د جد ی د میاشتي د چار شنبي دور ځی لــــه غرمي څخه دمخه دلسو بجو په غونډه کښي دانتخابا تی عرض کوونکو دشکا یاتو په غونډه کښي گډون وکړی او په دی با ب د جرگه گۍ دغړو پوښتنو ته ځواب ووا یی دکر نی او مالدار ی جرگه گۍ غونډه وکړه او د هیواد دکر نی په اوسني وضع با ندی یی بحث وکړ او فیصلی یی وکړه چه پــه راتلونکی غونډه کی دیدکرنی اواوبو لگو لو وزیر حاضر شي او دجرگه گۍ دغــــړ و پوښتنو ته دی توضیحا ت ورکړی .

همدارنگه دقوس د ٢٤ نیټی دسه شنبي دور ځی دماښام په اوو بجو د ما لی‌اوبودجي دچارو جرگه گۍ غونډه وکړه او د ١٣٤٩ کال پر عا دی بودجه یی بحث او خبر ی وکړی غونډی دشپی تر ١٢ بجو پور یدوام در لود .

دکانو او صنا یعو جرگه گۍ غونډه وکړه دماهی پر دبر ښنا په هکله په را غــلــي ځوا بونو او د هیواد دکانو څخه دپخوا په شان په گټه اخستلو باندی بحثاو خبر ی وکړی او په نتیجه کښي فیصله وشوه چه د افغانستان بربښنا موسسي عمو مي رئیس‌دی دجرگه گۍ دنن ورځی غونډی ته حاضر شي او د ما هی‌پر د بربښنا دپروژی په با بدی دغړ و پوښتنو ته توضیحا ت ورکړی .

همدغه رنگه د داخله چارو او د محل د اداری جرگه گۍ خپل دپرو ن ور ځی‌تــــر غر مي دمخه او تر غر مي وروستو غونډوکی دافغاني حاجیا نو د سهمي او نورو چارو په با ب د او قافو د عا لی اداری دریا ست په هغو ځوا بو نو چه پخوا جر گه گــی تــــه وړاندی شوی وتر غور لاندی ونیول شو ل اوتر یولې بحثنه وروسته لازم تصمیمو نه ونیو ل شو ل غونډی تر دری نیمو بجوپوری دوام در لود .

همدغه رنگه دشکایاتو او رید لو جرگه گۍ‌په غونډه کی پریو شمیـر را رسید لو عریضو باند ی څیړنه وکړه او په دی‌برخه کی یی خپله فیصله صادره کړه .

دقوس ۲۸ ـــ دولسی جرگ ی د ما لـــي او بودجي دچارو جرگه گۍ د ماښا م پـــه غونډه کښي د دولت د ١٣٤٩ کا ل دعادی بودجي دموضو عگانو په باره کښي بحث‌وکړ او غونډه دشپي تر دولسو بجو پور یروانه وه .

دولسي جرگي دانکشا فی پلان اوأساسي تشکیلا تو دجرگه گۍ دقو س دشپږویشتمي ورځي په غونډه کښي د دولت د ١٣٤٩ کال د انکشا فی بودجي په با ب دفیصلي دصادر ید لو په موضو ع بحث وشو او غونډی له غر مي نه وروسته تر دووبجو پور یدوا م وکړ .

دکانو او صنا یعو دچارو جرگي گۍ په خپله دقوس دشپږ ویشتمي نیټي پهغونډ ه کښي په داسي حال کښي چه دجرگه گۍ دپخوا نی تصمیم له مخي دبر ښنا موسسي ښاغلی رئیس دجرگه گۍ په غونډه کښي گډون کړی و او دجرگه گۍ درئیس اوغړو پوښتنو ته یی ځوابو نه وویل د ما هــــي پر د پروژی په باره کښي بحث او خبر ی وکړ لی .

دغو نډی په پا ی کښي چه تر دولسو بجو پور ی یی دوا م در لود دجرگه‌گــــي یو شمیر لیکل شو ی پو ښتني دبر ښنا د موسسي ښا غلي رئیس له‌ځان‌سره‌واخیستلی.

د و لسي جر گه د انکشا فی پلا ن او اسا سي تشکیلا تو په غو نډ ه کښي د دولت د١٣٤٩ کا ل په انکشا فی بودجه بحث وشو په نتیجه کی له بحث اوخبرو نه وروسته جرگه گۍ په دی باره کی خپله فیصله له یولې تعدیلا تو سره صادره او دارالانشاء ته یی سپار له .

د دولت د ١٣٤٩ کال د انکشا فی بودجي سر جمع چه حکو مت یی پیشنهاد کړ یوو دوه ملیارده او څلور سوه ملیو نه افغانی دی چه دعقر ب له ځوار لسمي نیټي څخه دقو س ترا تهویشتمي نیټي پور ی دجرگه گۍ له خوا بحث او خبر ی وربا ند یوشوی دمالي او بودجي دچارو جرگه گۍ په خپله غونډه کی د ١٣٤٩ کا ل په عا دی بو دجه بحث وکړ او هم په دغی غونډه کی داملاکو دتصفیي دقانون دځینو ما دو تعد یل او د

ولسـي جرگـه

کجکي او ارغندا ب دبند دحق آبي دقانو ن په باره کي دحکو مت د فور يت دغوښتني له مخي بحث وشو .

دغي غونډې له غر مي نه وروسته دووبجو پوري دوام وکړ ددغي موضو ع فيصلــــه راتلو نکي غنډې ته وځنډ وله شوه .

دشکايتو د اوريد لو په جرگه گي کښې په يو شمير عريضو غور وشو چه په نتيجه کي له يولړ بحث او خبرو نه وروسته لازم تصميمو نه ونيو ل شو ل اودجرگه گـــي فـيصلي دارالانـشأ وسپا رلـي شـو ي د کرني او مالداري جرگه گي په خپله غونډه کي د کر ني داوسني حا لت په موضو ع گانو بحث او خبر ي وکړلي .

دفرهنگي روابطو جرگه گي په غونــډه کي دولايتو نو دښوونځيو دوضعي په با ب دپو هني دوزار ت پر ځوابو نو با ند ي غور وشو . په دغي غونډه کي دهغوښوونځيو په با ب چه نو ی جوړ يږي او دغه راز د ښوونځيو د ودانيو دجوړ ولو او تر ميمولو دتخصيصيي او دنوو جوړ شو وليســـو او منځني ښوونځيو د پرسو نلو دښپړ يد لو پر موضو ع بحث او خبر ی وشو ی . او فيصله وشوه چه دپو هني ښاغلی وزير دی ددغي جرگه گي د دوهمي ورځي په غونډه کي دی گډون وکړی او په دی با ب دی د جرگه گي غړو ته توضيحا ت ورکړی .

دتجار ت دچارو جرگه گي په خپله غونډه کښې په مربوطو موضوعگانو بحث اوخبری وکړی په دغي غونډه کي دسودا گرو او د ترانسپور تو نو د خاوندانو په راغلو عريضو با ندی هم بحث او خبر ی وکړی .

دولسي جرگي د داخله چارو جرگه گي غونډه‌وکړه او د افغاني حجا جو دسفر پـر موضو ع يی بحث او خبر ی وکړی . ددغي جرگه گي دغر مي څخه په وروسته غونډه‌کي دعدليي وزير ښاغلی عبدالستار سير تگډون وکړ اودجرگه گي دغړو پوښتنو ته يـــی ځواب ووايه او دجرگه گي يو لړ ليکلـــي پوښتنني دځواب دبرابرولو له کبله دځا ن سره يووړی .

دغه غونډه دمازيگر تر پنځه نيمو بجــو پور ی روانه وه .

دغه راز د ملي دفاع دچارو جر گه‌گـــي په دی وروستيو و ختو کښې دشپې دليسي ديو شمير زده کوونکو دعريضي په با ب بحث وکړ او په دی باره کي يولړ تصميمونه ونيول شول .

دقوس ۲۹ – دولسي جرگي په عمو مـي غونډه کي چه دولسي جر گي درئيس‌پوهنوال دکتور محمد عمر وردك پـه مشری جو ړ ه شو ی وه دحکو مت دپيشنهاد شووصنا عتی بانکو نو دطر حي مسوده او د تقنين اوعدلي چارو دجرگه گي طرحه دولسي جر گــــي دمنشي ښاغلي سيد مبين شاه امير په‌واسطه ولوستله شوه وروسته دولسي جرگي يوشمير غړو په دی با ب خپلی نظر يی خر گند ی کړی او زيا ت بحث راتلونکي غو نډې ته وځنډيد .

دولسي جرگي دبودجي او مالي چاروجرگه گي دماښام په‌اووبجوغونډه وکړه او د دولت د ۱۳۴۹ کا ل دعا دی بو دجي پر موضو ع يی بحث او خبر ی وکړ غونډه د شپې تر دولسو بجو پور ی روانه وه .

دقوس ۳۰ – دولسي جر گی عمو مــــی غونډې دهغي‌جرگي درئيس پوهنوال دوکتور محمد عمر وردك په‌مشری غونډه وکړه .

دغونډې د اجندا موضو ع دولسي جر گي منشي ښاغلي سيد مبين شاه امير دصناعتي بانکو نو قانون اعـلام کړ چه دنومو ړ ی قانون په طر حي با ند ی يوشمير وکيلا نو خپلي نظر يی څرگندی کړی غونډه‌دماسپښين تر دوو بجو پور ی روانه وه .

دجدی لـمړی– دولسي جـرگي دمالي او بودجي جرگه گي دشپې په اووبجو غونډه وکړه او د کجکي او ارغنداو تر بند ولاند ی دتصفيي دقا نو ن تعديلا ت او همد غه‌رنگه دکجکي او ارغندا و د حقا بي دقا نــو ن ضميمي چه دحکومت له خوايي دفور يــت غوښتنه شو ی وه تر خبرو او بحث لاند ی ونيو لی .

او دشپې په اتو بجو دپلان وزير دکتور عبدالواحد سرا بی ، دهلمند اوارغنداودناوی دانکشاف رئيس او د هلمند والـــــــی

انجنیر میر محمد اکبر رضا دجرگه گــــی دغوښتنی له مخی په غونډه کی گډو ن وکړه او په مربوطو موضو عگانو کی یې دجرگه گی دغړو پوښتنو ته ځوابو نه ورکړل او یولی لیکلی سوا لو نه د هغی دځوا ب دبرابرولو په غرض دځان سره یووړل غو نډی دشپې تر ۱۲ بجو پور ی دوام وکړ اودجر گه گی له خوا لازم تصمیمو نه ونیو ل شو ل .

همدغه راز جرگه گی له غر می نه پخوا په لسو بجو غونډه وکړه او د کچــــکی او ارغنداو دبندو نو دقانون دضمیمو دتعد یل په باره کښی یی بحث وکړ او په نتیجــــه کښی له یولی بحث او غور نه وروسته یی خپله فیصله دنو موړی فیصلی په دو همه او دریمه ماده کښی له ځینی تعد یل سره صادره کړه او دارالانشاء ته یې وسپار له .

دغی غونډی له غر می نه وروسته دوو بجو پوری دوام درلود. دداخله اومحلی اداری د چارو جرگه گی له غر مــی نه پخوا او وروسته غونډی وکړ لی او دښار جوړولو دعمو می ریا ست لیك یی چه د دارالانشا ء له لاری هغی جرگه گی ته رسید لی و تر غور لاند ی ونیو او په دی باره کښی وروستی فیصله راتلو نکی غونډه ته وځنډول شوه .

دجدی ۳ — دولسی جرگی یو شمیر جرگه گیو غونډی وکړ لی او په خپلو مربوطــــو موضوعگا نو یی بحث وکړ .

دشکایتو داوریدلو او دقانو ن د تطبیق په جرگه گی کی دکابل دښار دبازارونو د یوشمیر طوافانو (تبنگ والاوو) په عریضو غــور وشو.

په دغی غونډه کی دکابل سر پر ســت ښاروال ، امنیه قوماندا ن او دترا فیکومدیر گډون کړی وو اوپه هره برخه کی یی د جرگه گی درئیس اوغړ یو پوښــــتنو تــه ځوابو نه وویل .

همدغه راز دجرگه گی دغړیو یو شمیر لیکل شوی پوښتنی یی دځوابو نو دبرابرولو له پاره له ځانو سره واخیستلی .

دمالی او بودجی دچارو دجرگه گی دجدی د دوهمی نیټی دماښام په غونډه کی چــــه دشپې تر دوولسو بجو پوری یی دوا م وکړ د دولت د۴۹ کال د عادی بودجی په باره کی بیا غور وکړ .

دفرهنگی چارو په جرگه گی کښــــی د ښوونځیو دپروگرا مونو دهغو لیسو دتعلیمی سویی چه په ۱۳۴۹ کال کی نو ی تاسیس شوید ی تخصیصیی دښوونځیو دو دانیود جوړیدلو او تر میم او د مربوطو ښوونځیو دښوونکو او فنی پرسونل دزونډ د عمومی حالا تو په موضو ع بحث او خبر ی وشوی .

دصدار ت دو هم مرستیا ل دپو هنی وزیر دکتور عبدالقیوم په داسی حا ل کی چه د هغه وزار ت د پلان رئیس ور سره ملگری و له غرمی نه پخوا په لسو بجو په جر گه گی کی گډون وکړ او دجرگه گی دغړ یو پوښتنو ته یی ځوابو نه وویل .

دفرهنگی چارو دجرگه گی غو نډی لــــه غرمی نه وروسته تر در یو بجو پور ی دوام وکړ .

دجدی ۵ — دولسی جرگی د مالی او بودجی دچارو جرگه گی غونډه وکړه او دمخابرا تو دوزار ت ځواب چه د مالی او بودجی دجرگه گی دسوا ل په مقابل کی چه پخوا د هغه وزار ت څخه شو ی و تر څیړنــی لانــد ی ونیوه او په نتیجه کی ترغرمی دمخه په لس نیمو بجو دمخابرا تو وزیر انجــــنیر محمد عظیم گران دجرگه گی په غونډه کی گډو ن وکړ او دمخابراتو دوزارت دتر تیب شو ی بودجی دارقامو او خرنگوا لی په با ب دجرگه گی دغړو پوښتنو ته ځوا بو نه ورکړه . غونډی د غر می تر ۱۲ بجو پور ی دوا م درلود همدغه رنگه دشکایا تو داورید لوجرگه گی غونډه وکړه او پر رارسید لو عریضو یی خبری وکړی اوتریو لی بحــث نــه ورستــه خپله فیصله صادره او دارالانشا ته یـــی وسپارله .

همدغه رنگه جرگه گی تر غر می وروسته غونډه کی دکابل دیو شمیر در ملخرڅوونکو دعرض موضو ع تر څیړنی لاند ی ونیو له او تر یولی بحث وروسته دجرگه گی فیصله راتلونکی غونډی ته ټال شوه .

همدغه رنگه د انتخابا تو دشکا یاتو د اوریدلو جرگه گی غونډه وکړه او د پکتیا ولایت دسپیر ی دولسوالی عریضی اوهمدغه رنگه دیوشمیر فیصلو دمخه اومربو طــــو مراجعو ته دابلا غو لو سره سره چه دولا یت

ولسي جرگه

او د محاکمو ریاست د څه مقصد او مرام دپاره دسپیري دولسوالۍ دانتخاباتو دپاڼو او سوابقو په راتلو کي تعلل کوي پولې بحث وشو او په نتیجه کي فیصله وشوه چه دغه موضوع دي په یوه ځانګړي پیشنهاد کښې دجرګه ګۍ دغړو دنظر یوسره یو ځای عمو مي مجلس ته وړاند ي شي .

دچدی ٦ – دولسي جرگي په عمو مـــي غونډه کي چه دهغې جرگې درئیس پو هنوال دکتور محمد عمر وردك په مشر ی جـوړه شوي وه دصنعتي بانك دقانون مسوده تربحث لاندي ونیو ل شوه په دغه غونډه کي لومړي دمجلس اجندا چه یوشمیر موضو عګا نيپه کښې وي دولسي جرگي د منشي ښا غلـــي سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شوه وروسته بیا یو شمیر وکیلانو په رون سره چه دمخه يې اخستي وو دصنعتي با نك د قانون په مسوده خپلې نظر يې ځرګند ي کړي .

غونډه دغر مي وروسته تر دوو بجو پوري روانه وه .

دچد ی ٧ – دصنعتي بانگو نو دقانو ن مسوده دولسي جرگي په غونډه کي چه د هغې جرگې درئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردك په مشر ی جوړه شوي وه تربحث لاندي ونیول شوه .

په دې غونډه کي لومړ ی دمجلس اجنداچه یوشمیرموضوعګاني پهکي شاملې دی دولسي جرگي دمنشي ښاغلي سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شوه او وروسته له هغـه یو شمیر وکیلانو دصنعتي بانکو نو دقا نو ن دمسودي په باره کښېخپلېنظر يې ځرګندي کـــړي .

غونډه له غر مي نه وروسته د دووبجو پوري روانه وه .

همدغه راز دولسي جرگي دمالي اوبودجي دچارو دجرګه ګۍ دوړمې شپې په غونډه کي دکرهنې او اوبو لګو لو وزیر ښا غلـــي عبدالحکیم او دشپې په لسو بجو دکانو او صنایعو وزیر ښاغلي امان الله منصور ی ګډون وکړ او دنوموړو وزارتو دعا دیبودجي دمر بوطو موضوعاتو په با ب یې دجرګهګۍ دغړو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل غونډې دشپې تر ١٢ بجو پوري دوام در لود .

دچدی ٨ – دولسي جرگي په عمو مـــي غونډه کي چه دهغې جرگي درئیس پوهنوال :دکتور محمد عمروردك په مشري جوړه شوي وه دغونډې اجندا چه یوشمیر موضوعګا نې او یو نور ی پیشنهاد وو دولسي جر ګي دمنشي ښاغلي سید مبین شاه امیر له خوا غونډې ته ولوستل شو او وکیلا نودنوریت پیشنهاد ته په عمو مي مجلس کښې لومړي حق ورکړ او پر هغه باند ی بحث او خبري شروع شوي .

په دغه پیشنهاد کي ویل شو ی دي چه دکار دزیا توالي په نسبت بیله ماليٖاوبودجي او انکشافي پلان جرگه ګیو څخه چهعمومي مجلس دورځنیو غونډې دپا ی ته رسیدو وروسته دشپې له خوا خپل کار ته دوا م ورکو ی نو دجرګه ګۍ دکار په ورځو لکه شنبې چهار شنبې اوپنجشنبې کښې دی هم عمو مي مجلس جوړ یږي او پر مهـــمو موضوعاتو باند ی دي غور او خبرنهکوي .

وروسته له هغه چه نوموړی پیشنهادمطرح شو یو شمیر زیاتو وکیلانو په هغه باندی خپل نظر ځرګند کړ او درایو په اکثر یت نوموړی پیشنهاد تصویب او تایید شو .

همدغه رنګه پهدغه غونډهکــي دصنعتــي بانك دقانون دمسودی په موضو ع یو شمیر وکیلانو چه پخوا یې رون اخستي وو خپلې نظر یې ځرګندې کړي .

همدغه رنګه دننګر هار د ده بالا د١٣دوري دوکیل ښاغلي سید آغا خان دغږ یتو ب وثیقه چه په دغه راووروسته ورځو کــي د وثیقو دجرګه ګۍ تر غور وروسته عمو مي غونډې ته وړاند ی شوه عمو مي غو نډې د نوموړی وکیل غړي توب تایید اوتصو یب کړ عمو مي غونډه دغر مي وروسته تریو ی نیمې بجې پور ی روانه وه .

همدغه رنګه دولسي جرگي دمالي اوبودجي جرګه ګۍ ورمه شپه داطلا عاتو اوکلتور د وزار ت پر بودجه باند ی خبر ی وکړی .

داطلا عاتو اوکلتور دوزار ت معین ښاغلي محمد خالد روښان او دنو موړیوزارت اداری رئیس دشپې په اتو بجو د جرګه ګۍ پـــه

غونډه کی ګډون وکړ او داطلا عاتو اوکلتور دوزار ت دعادی بو دجې په با ب دجرګه‌ګی دغړو پوښتنو ته ځوابو نه ورکړه او یولړ لیکلی پوښتنې یی دځواب دبرا برولو دپاره دځان سره یو وړی .

دجدی ۹ ـ دولسی جرګی په‌عمومی‌غونډه کښی چه دمغی جرګی درئیس‌پوهنوال دکتور محمد عمر وردك په مشر ی. شوی وه‌دصنعتی بانکونو دقانون په مسوده بحث وشو .

په دغی غونډه کښی لو مړی دمجلس‌اجندا چه یوشمیر موضوعګا نی پکښی شا ملی وی دولسی جر ګی دمنشی ښاغلی سید مبین‌شاه امیرله‌خوا ولوستل شوه او وروسته له‌هغه یوشمیر وکیلانو د هغـــه نو بـــت په‌اساس چه پخوائی نیولی ود صنعی با نـــــګو د قانون د مسودی په باره کښی خپلی نظریی څرګند کړی غونډی له غرمی نه وروسته‌دوو بجو پوری دوام در لود .

دولسی جرګی د مالی او بودجی دچا رو جرګه ګی غونډه و کړه او په داسی حـــال کښی چه نصاب هم پوره‌و د دو لت د۱۳۴۹ کال د عادی بودجی په با ره کښی بـحث و کړ .

د جدی ۱۲ ـ دولسی جرګی د بو د جی او مالی چارو جرګه ګی د شنبی د اوو بجو څخه تر (۱۲) بجو پوری غونډه و کړه ا و په هغه کی د ستری محکمی قا ضی د کتور حقوقی او د ترا فیکو ددیوان ر ئیس‌اودستری محکمی اداری ر ئیس ګډون و کړ او دستری محکمی داداری تشکیلا تو او بو د جی پــــه باره کی د جر ګه ګی د غړو پو ښتنو تـــه ځوابونه ورکړه غوندی د شپی تر ۱۲ بجـو پوری دوام در لود .

د جدی ۱۳ ـ د و لسی جرګی عـمو می غونډه د مغی جرګی د ر ئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردګ په ر یا ست شوی وه‌او له غرمی نه و ر وسته تر د وو بجـو پوری یی دوام و کړ .

په دغی غونډه کښی د صنعتی با نکو نو د قانون مسوده دولسی جرګی د منشی‌ښاغلی سید مبین شاه ا میر له خوا و لو ستـل شوه د غه مسوده پخوا د حکو مت له خوا دقانونی مر حلو د تیر و لو له پاره ولسی جرګی ته سپارل شوی وه او له څو ورځو را هیسی په هغی باندی بحث دوام لری .

په‌دی غونډه کښی له‌یو لړ بحـث نـه وروسته د نو موړی قا نون له لو مړی مادی څخه تر شپاړ سمی پوری درایو په ا کثریت تائید او تصویب شو .

همدغه راز دولسی جرګی د مالی اوبودجی دچارو جرګه‌ګی غونډه و کړه او د دو لـت دانکشافی بودجی په باره کی ئی بحث ا و خبری و کړ لی او دغی غونډی د شپی تـر دوولسو بجو پوری دوام و کړ .

د جدی ۱۵ ـ و لسی جرګی د صنعتی بانکو نو دقانو ن مسوده درایو په مطلـق اکثریت تصویب کړه دافغا نستان د صنعتی بانکو نو د قانون مسوده دولسی جر ګی په غونډه کښی چه‌دمغـی جـرګـی د رئیـس پو هنوال د کتور محمد عمر وردګ په‌ریاست جوړه شوی وه درأیو په مطلق ا کثر یت تصویب شوه . په د غی غونډه کی دد غـه قانون پاتی‌مادی‌دولسی جرګی دمنشی ښاغلی سید مبین شاه ا میر له خوا و لو ستلی شوی او وروسته له هغه د هری ما د ی په باب رائی وا خیستلی شوی په نتیجــــــه کی ئی پاتی مادی د رایـو په ا کثر یـت تصویب شوی ، ددغه قانون مسو ده چه ۲۶ مادی پکښی شا ملی دی وروسته لـــه هغه د اساسی قانون د حکم په ا سا س دکل په صورت و لوستل شوه او د نوموړی قانون د تقنین او عدلی چارو دجرګه ګی له نظریی او فیصلی سره سم درایو په مطلق اکثریت تائید اوتصویب شو.

دولسی جرګی د بو د جی او مالی چارو جرګه ګی ماښام غونډه و کړه او د خپـلو پخوا نیو مطا لعاتو په لړ کښی ئی د دولت د۱۳۴۹ کال په‌عادی بودجه غور و کړ .

د غی جرګه‌ګی د پو هنی د ۱۳۴۹ کال دعادی بودجی په باره کښی خپله فیصله په دی و ختو کښی صا دره کړی اود نها ئی او وروستی غور له پاره ئی د و لسی‌جرګی عمومی مجلس ته سپا ر لی ده .

نو موړی غونډی د شپی تر یوی نیمی

بجي پوری دوام و کړ .

دجدی ۱٦ – دولسي جرگي د ما لی ا و بودجی دچارو جرگه گی د جدی داوه لسمی شپی په اوو بجو غونډه و کړه او ددولت د ۱۳٤۹ کال په انکشافی بودجه ئی بحث وکړ . د غی غونډی د شپی تر دو لسو بجو پوری دوام و کړ .

د جدی ۲۰ – دولسي جرگي دمالی ا و بودجی د چارو جرگه گی د ماښام په اوو بجو غونډه و کړه او د کرنی او او بولگولو مخابراتو ، فوا ید عامی د وزارتو اوستری محکمي پر ا نکشا فی بو د جو أو ددا خله وزارت د محل دانکشاف د بودجي په يو ه بر خه باندی یی خبری او خیړ نه و کـړ ه او په نتیجه کښی فیصلی و شوه چهدجرگه گی په را تلو نکی غونډه کښی دی د محل دانکشاف ر ئیس گډون و کړی او دجر گه گی د غړو پو ښتنو ته دی ځوا بو نـــه ور کړ ی .

غونډه د شپی تر ۱۲ بجو پوری د وام درلود .

دجدی ۲۱– دولسي جرگي د بود جـــی او مالی چارو جرگه گی د ماښام په اووبجو غونډه و کړه او ددولت دانکشافی بو د جی ددولت پر مو ضوع یی د ورستی ځل دپاره بحث او خبری وکړی غونډه د شپی تردوو بجو پوری روانهوه ا وپهنتیجه کیدانکشافی بودجي څیړ نی ته خاتمه و ر کړی شوه .

د دلوی ٥–د ولسي جرگي عمومیغونده د هغی جرگی د ر ئیس پو هنوال د کتو ر محمد عمر و رد گ په مشریه جوړه شوه.

په دغی غونډه کی د مجلس اجندادولسی جرگی دمنشی ښاغلی سید مبین شاه ا میر له خوا و لوستله شوه و روستـه بـیا د اساسی قا نون د (۷٥) مادی په ا سا س د دولت د ۱۳٤۹ کال د عادی او ا نکشا فی بودجی په هکله د حکو مت پیشنهاد ا و د مشرانو جرگی مشو ر تی نظر په ، همد غه رنگه د و لسي جر گی د مالی او بو د جی اوانکشافی جرگه گیو نظر یی چه پـخـوا دارالانشاء ته رسید لی وی د و کیلا نـــو داستحضاری په غر ض د یو کل په ډ و ل ولوستل شو ی او په د غه بر خه کی د عمومی مجلس بحث او فیصله و را تلو نکو غونډو ته و ځنډ یدل .

د لوی ٦– د ولسي جرگه عـــمو می غونډه د هغی جرگی د ر ئیس پو هنوال دوکتور محمد عمر وردگ په مشر ی جوړه

شوه او د و رځی تر دوو بجو پو ری یی دوام و کړ .

دولسي جرگی د غو نډی ا جنډا چه د دولت د ۱۳٤۹ کال د عادی او ا نکشا فی بودجي مو ضوع وه د نصاب د بشپړ یدلو او ا علام کو لو څخه وروسته د ولسیجرگی د منشی ښاغلی سید مبین شاه ا میر لهخوا و لوستله شوه .

په دغی غونډهکی یو شمیر و کیلا نـــو په دی باب خپلی مختلفی نظر یی څرگند ی کړی اوددغی بودجي دځینـو اقـلا مو پــه باب یی د عمو می مجلس څخه د تعد یـــل او تنقیص غو ښتنه و کړ ه .

د غونډی وروستی تصمیم او پدی با ب زیات بحث را تلو نکو غونډو ته و ځنډول شو .

د دلوی ۷– دو لسي جرگی پـــــه عمومی غونډه کی چه د هغی جرگی د رئیس پو هنوال د کتور محمد عمر ور د گ په مشری جوړه شوی وه ددولت د ۱۳٤۹ کا ل په عادی او ا نکشافی بو د جه بحثوشو . دغونډی له شروع کیدو نه پخوا د و لسی جرگی منشی و کیل سید مبین شاه ا میر د مجلس ا جندا و لو ستله او یو شمیر وکیلا نو د بودجي په باره کښی خپل نظریی څر گند ی کړ لی .

ددلو ی ۱۰ – دولسی جرگی د تقنین اوعدلی چارو جرگه‌گۍ له غرمی نه پخوا غونډه و کړه او د هیلمند او ارغندا ب د ناوی د پرا ختیا دمربو طو قوا نینو دتعدیل په باره کښی یی د حکو مت پیشنهـا د ترغور لا ندی و نیو .

د غه مو ضوع پخوا د مالی او بود جی دچارو په جرگه‌گۍ کښی هم مطا لعـه‌شوی او د زیات غور له پاره د غی جرگه گۍ ته سپارل شویده .

د جرگه گۍ غړ یو له یو لړ بحث ا و خبرونه و روسته دغه‌موضوع چه د شما لان دپروژی تمویل هم پکښی ذکر شوی د ی درادیو په‌اکثریت تائید کـړه او دعمو مـی مجلس د وروستی غور له پاره یی‌دارالانشاء ته و سپا ر له .

ددلوی ۱۲ – ددولت د ۱۳۴۹ کال عادی او ا نکشافی بو د جه دولسی جر گی په عمومی غونډه کښی درایو په اکثـر یت‌تائید او تصویب شوه .

دولسی جرگی رئیس دبـو دجـی لـه تصویب نه و روسته د و لسی جـرگـی د دیارلسمی دوری د دوهم‌کال دلومړیوغونډو دکار اوږدوالی پای ته‌رسیدل دلوی خدا ی (ج) په نا مه او دافغانستان د نجیب ملت په سعادت او نیکمر غی ا علام کړ .

د غه غونډه د و لسی‌جـرګی د ر ئیس پوهنوال د کتور محمد عمر وردك په‌ریاست شوی وه او له غرمی نه و روسته ددو بجو پوری یی دوام و کړ.

په دغی غونډه‌کی د مجلس ا جندا چه د دولت د ۱۳۴۹ کال بودجه او یو شمیربیل بیل پیشنهادونه پکښی شا مل وو د ولسی جرگی د منشی و کیل سید مبین شاه ا میر له خوا و لوستل شوه ددولت د ۱۳۴۹ کال بودجه له څو مودی را هیسی د نها یی غور او تصویب له پاره عمومی مجلس ته‌وړاندی شوی وه و روسته له هغه چه‌په پر و نـی غونډه کښی یو شمیر و کیلا نو په دی‌باره کی خپلی نظر یی څرگند ی کړلی د حکومت په پیشنهاد د مشرا نو د جرگی او دولسی جرگی د مالی او بودجی د چارو دجرگه‌گۍ مشورتی نظریو او د و کیلانـو د نـو رو پیشنهادو به باره کی رایی وا خیستلی‌شوی چه په نتیجه کی یی ددولت د ۱۳۴۹ کا ل د عادی او ا نکشافی‌بودجی په باره کی د ولسی جرگی د مالی او بود جی د چا ر و د جرگه گۍ نظر یه درا یو په ا کثر یـت تائید اوتصویب شوه.

وکیلانو پخوا د یوه پیشنها د په اساس چه د فو ر یت د غوښتنی‌حق پکښی‌شوی وو ددولت دبودجی اونورو ضرو ری قوا نینو تر تصویب پوری د د یار لسمی د و ر ی د دوهم کال دلومړیو غونډو د اوږدوالـی دوام ا علام کړی وو .

ددکتور محمد لبیب شقیر مسافرت

په افغانستان کښې

دعربی متحد جمهوریت دپار لمان رئیس دکتور محمد لبیب شقیر دښه نیت د یوه هیئت په مشرۍ د ۱۳٤۹ کال دجدی په ۲۵ تر غرمی وروسته په پنځو بجو او دیرشو دقیقو دننگرهار دلاری کابل ته راورسید او داولسی جرگی رئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردگ ، د خارجه چارو د وزارت سیاسی معین دکتور روان فرهادی، دخارجه چارو د وزارت دتشریفاتو رئیس دکتور سعدالله غوثی او د افغانستان اوعربی متحد جمهوریت ترمنځ د دوستی د ټولنی منشی ښاغلی عبدالحمید مبارز له خوا په کابل کی ورته هر کلی وویل شو .

دولسی جرگی رئیس پوهنوال دکتور محمدعمر وردك هغه وخت چه دعربی متحد جمهوریت دپارلمان رئیس دکتور شقیر تهښه راغلی وایی

دعربی متحد جمهوریت دپار لمان رئیسش دکتور محمد لبیب شقیر اودده ملگری پــه هغه میلمستیا کښې ګډون وکړ چه دشپــې په۸اتو بجو داولسی جرګې درئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردګ له خوا دده پهویاړ دکابل په هوټل کښې ترتیب شوی وه .

پهدی میلمستیا کښې دمشرانو دجرګــې رئیس سناتور عبدالهادی داوی دصدارت لومړی مرستیال ښاغلی عبدالـلـه یفتلــی دکابینې غړو ،دشورا ددواړو جرګو ادار ی هیئت ،دخا‌جه چارو دوزارت اودافغانستان اودمتحد عربی جمهوریت ددوستی دټولنــې ځیني اراکین ،پهکابل کښې دمتحد عربــی جمهوریت لوی سفیر او دهغه سفارت غړو ګډون کړی و .

پهدی وخت کښې داولسی جرګی رئیســ پوهنوال دکتور محمد عمر وردګ وویل :

جلالتمآب اوګرانو ورونو !

ډیر خوشحال‌یم دافغانستان‌داولسی‌جرګی لهخوا دستاسو دهیود درئیس او خلکــو د مــخصوص نماینده پهحیث ستاسواوستاسو دملګرو هرکلی کوم .

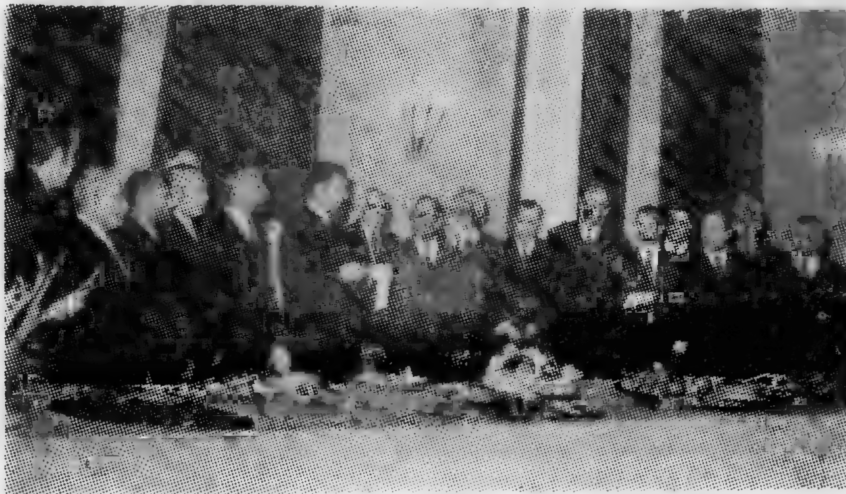
دافغانستان خلک چه دورورۍ اوپه معنوی نه شلید ونکی مزیو سره دعربو له ملت‌سره نیژدی والی لری ستاسو دخلکو هیلی دزړه له کومی دقدر وړ بولی اوستاسو د حقــه حقوقولو استردادنه ئی جدی ملاتړ کړی او کوی ئی .

دافغانستان خلک ښه ملتفت دی‌چه دمتحد عربی جمهوریت خلک داسرائیلو دتیری‌کولو دسیاست په مقابل کښې دحقوقو څخه اود دیول بشر دکتو دساتلو دپارهدعدالت پهلارر کښې مهمی وظیفې په غاړه لری .

اوس دټولی نړی سولی غوښتونکــی او عدالت خوښونکی خلك پو هیږی‌چه اسرائیل هیله مند دی چه داور بند کړښه دو خت په تیریدو سره یوه سرحد په حیث وپیژ نی او اوربند د دوام له لاری دخپل پرا خــتیا غوښتونکی سیاست په ګټه دنړی په عامه افکارو تاثیر واچوی .

له همدغه ځایه ده چه مونږ د متحــد عربی جمهوریت د جمهور رئیس جلا لتماب انور السادا ت نظر په بوره تاییده وو په داسی توګه چه د اوربند دوام په دی شر ط دی چه دعر بو دنیولو شوو سیمو د خوشی کولو دپاره داسرائیلو له خوا و خـــت وټاکل شی .

هیله کوم د ملیمستیا په وخت کی زمااو د افغانستان دولسی جر ګی دغړ یوسلامونه

داولسی جرګی رئیس پوهنوال دکتو رمحمد عمروردګ‌دوینا په حال کښې

دمتحد عربی جمهوریت دملی شورا غړ یواو په هغه ځای کی زمونږ ټولو ورونوته ورسوی.

په پای کښی له لوی خدای څخه هیله کوم چه عرب ورور ملت او دورور متحد عر بی جمهوریت خلکو ته د خپلو حقوقو دترلاسه کولو په غرض دوی ته توفیق ورکی .

د دوکتور محمد لبیب شقیر ځوابیه وینا : محترم دوسته دافغانستان دولسی جرگی رئیس او گرانو ورونو :

انسان کله له داسی لحظو سره مخامـخ کیږی چه د هغو له بیان او تعبیر نه عاجز پاتی کیږی او داله هغو لحظا تو څخه دی چه زه په دی وخت کښی زمونږ د دواړوملتو تر منځ د ژوری تاریخی دوستی څخه دخپلی قدر دانی مراتب څرگندوم .

په دغه هیواد کښی ځان په پر دی ځمکه کښی نه وینم بلکه ځان دخپلو ورونو په منځ کښی گنم زمونږ فقید جمهور رئیس جما ل عبدالناصر د افغانستان باچا معظم همایو نی اعلیحضر ت او د افغانستان د خلکو سره لوی محبت درلود او دهغوی احترام کاوه همدغه رنگه زموږ اوسنی جمهـــــور رئیس انورالسادا ت همایو نی معظم اعلیحضر ت او ستا سی دهیواد دخلکو په نسبت مخلصا نه دوستی په زړه کښی روزی .

عقیده لرم چه زمونږ دملتو تر منځ دوستی په پایه داره او دایمی وی زمونږ هیئـت یوشمیر هیوادو ته دعربی متحد جمهور یت د دریځ دشر حی دپاره مسا فر ت کړی دی خو احساس کوم چه په افغانستان کښی کوم مطلب توزیع ته دلوزوم ضرور ت نشته ځکه چه تاسی دعر بو قضیه دځان قضیه گنی نو په دغه وجه ستاسی هیواد ته زمونږ دمسافر ت هد ف زمونږ په نسبت ستا سی د دا یمی تایید څخه سپاسگذاری ده . کومی نظر یی موچه د اسرائیلو دمقصد ونو اوهدفونو په باره کی څرگند کړی دی عین حقیقت دی د اسرائیلو هد ف په منځنی ختیځ کـــــی د جنبشونو دپر مختگ له پښو غور ځول دی د اسرائیلو دتیر یو نتیجه دعربی سیمو نیول دی مونږ خپل ټول کوښښونه دی ته متوجه کوو چه د دغه مشکل دپاره یوه سو له ایزه او شرافتمندا نه دحل لاره پیدا شی .

باید په یاد ولرو چه مونږ دامنیت دشورا فیصله ومنله اواسرائیل دهغی دمنلو څخه غاړه وغړوله مونږ دڅلور لویو هیوادو خبـر ی ومنلی مگر اسرائیلو دهغو له منلو څخـــه ډډه وکړه . مونږ د امنیت دشورا دفیصله لیك دتطبیق دپاره در اجرز پلان وما نـــه مگر اسرائیل دهغه په مخ کښی خنډو نـــه پیدا کو ی مـو نـږ د دی دپاره چـــه د راجرز پلان عملی شی دشپږ ومیاشتو دپاره مود اوربند د دوام سره موافقه وکړه مگـر داسرائیلو حکو مت غواړی چه اور بند په دایمی توگه دخپل اشغال دپاره یوه وسیله وگرزوی .

د اسرائیلو په دریځ کښی نقا ضـــــت موجود دی او دا ځکه چه په ظاهر ی شکل اور بند غواړی مگر په حقیقت کښی داشغال د دوام غوښتونکی دی تر څو چه دو خت او زمانی په تیریدلو سره په نیو ل شو وسیمو باندی دتملك دعواغږ پورته کاند ی .

دعربی متحد جمهوریت دریځ څر گند دی په هغه صور ت کښی چه اسرائیل د نیول شوو سیمو څخه دوتلو سره موافقه وکړی او دغه ځمکی بیرته خپلو خاوندا نو تـــه ور پر یږ دی هغه وخت دی چه مونږ داوربند له دوام سره موافقه کو و او په داسی صورت کښی چه داسرائیلو مقصد داور بند د دوام له لاری داشغال د مودی اوږدید ل وی په هغه صور ت کښی دغه راز اوربند نه منو مونږ یقین لرو چه حق او عدا لت زمو نږ پر خوادی او یقین لرو چه اسرائیلـــو د استعمار لاره او طریقه غوره کړی ده لکه چه پوهیږی دمصر خلك تل داستعمار په ضد درید لی دی او سره له دی چه زمونږ هیواد دخار جی تیریو له پرله پسی څپو ســـره مخامخ شوی مگر مصر په پای کښی دغـــو څپو ته ماتی ورکړی او د مصر اسلا مـــی فرهنگ خوند ی پا تی شوی دی . مگـــــر یقین لرو چه پخپله مبارزه کښی بریالـــی کیږو او په دغه برخه کښی ستا سو تایید دقدر وړ گنو که څه هم زمونږ دکوښښ او مبارزی لاره اوږ ده اوله کړ کیچو څخـــــه ډکه ده مگر دخلکو په ملاتړ هواره کیږی . هیله لرو چه دنړ ی عامو افکا ر روښانه کړو چه زمونږ مقصد تیر ی نه دی بلکه د

تیریو په مقابل کښې دفاع وکړو او په دغه برخه کښې دنړۍ عامو فکرونو ته چه‌زمونږ په برخه کښې تفاهم لری اوستا سو دښې میلمه پالنې ښخه دتشکر په خرګند ولوسره وعده در کوو چه ستاسـو د دوســـتی او ورو‌ګلوۍ پیغام او احساسا ت به دعر بی متحد جمهوریت خلکو او رئیس ته‌ورسوو مونږ پو هیږو چه ستاسو هر کلی یوا ښې زمونږ ښخه نه بلکه دهغه ملت ښخه شوی دی چه ستاسو دملت سره دو رور ګلو ۍعلایق لری او دغه ورور ګلوۍ ژوری ریښې لری .

دښان او د ښپلو ملګرو له خوا ښپلـــی دزړه له کو می آرزو ګانی دافغانستان دپاچا او د افغانستان دخلکو او د سلا متیا اونیك مرغۍ دپاره خرګندو . تل دوی دعر بی‌متحد جمهوریت او افغانستان دملتو نو تر مـنځ دوســـتی .

دعربی متحد جمهوریت دپار لما ن رئیس دکتور محمد لبیب شقیر او د ده ملګر ی د جدی په ۲٦ د ور ښې په لسو بجو اودیرشو دقیقو په داسی حال کښې چه په کابل کښې دعربی متحد جمهوریت لوی سفیر هم‌ورسره وو . د اعلحیضر ت شهید سعید مقبر ی‌ته لاړل او دوی داتحاف ښخه وروسته‌یی دګلو کیډۍ پر ی کیښوداله . همـــدا رنګـــه دعربی متحد جمهوریت دپار لما ن رئیسس دکتور محمد لبیب شقیر له غر می نه پخوا په یوولسو بجو له صدراعظم او د خارجه چارو له وزیر ښاغلی نور احمد اعتما دی سره د صدارت عظمی په ماڼۍ کښې وکتل.

دکتور لبیب شقیر په دغی کتنه کښې‌د عربو په باره کښې دافغانستان دخلکو او حکومت له طرفدار ۍ ښخه دعر بی متحـد جمهوریت درئیس انور الساداات او د هغه هیواد دحکو مت او خلکو تشکر خرګند او دمنښنی ختیځ دوروستیو جریانا تو اوعادلانه سولی دتامین دامکان په باره کښې یی دښپل هیواد موقف بیان کړ .

صدراعظم ښا غلی نور احمد اعتما دی د منښنی ختیځ دحالاتو اووروستیو جریاناتو‌په باره کښې د افغانستان موقف خرګند کړ او دعربو له حقوقو ښخه یی دافغانستان‌ملاتړی بیا .تایید کړه .

صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتـــمادی د خبرو په پای کښې دافغانستان د مرمر واو رخام ډبرو نمو نی چه د مرحو م جـــما ل عبدالناصر په مقبره کښې په کار ور ښخه واخیستل شی دعربی متحد جمهوریت د ملی شوری رئیس دکتور لبیب شقیر ته‌ورکړلی باید وویل شی په هغه وخت کښې چـــه صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی دعر بی متحد جمهوریت دفقید جمهور رئیس دښښولو په مراسمو کښې دګډون له پاره قا هر ی ته تللی و دمرحوم جمال عبدالناصر په قبر کی په کار اچو لو له پاره دافغانی ډبرو د وړاند ی کولو له پاره دافغانستان هیلـــــه ښاغلی انورالسادا ت ته وړاندی کړی وه .

دکتور لبیب شقیر دافغانی مرمر و اورخام ډبرو دنمو نو له کتلو نه وروسته‌دافغانستان دغه اقدام د عربو د یو و الی اوداسلامی نړۍ دپر مختګ او د دواړو هیوادو دخلکو ترمنځ د دوستی دټینګیدو په لار کښـــی د مرحوم جمال عبدالناصر دکوښښو ښخـــه د قدر دانی ښښه وبلله او تشکر یی ور ښخه وکـــړ .

دعربی متحد جمهوریت دملی شورا رئیس دوکتور محمد لبیب شقیر او دهغه ملګرو تر غرمی وروسته په دری نیمو بجودولسی‌جرګی درئیس پوهنوال دوکتور محمد عمر وردك سره وکتل .

په دغه کتنه کی دولسی جرګی لو مړ ی نایب ښاغلی کرزی او دولسی جر ګــــی منشی ښاغلی سید مبین شاه امیر او پـــه کابل کی دعربی متحد جمهوریت لوی سفیر هم ګډون در لود .

همدغه رنګه دعربی متحد جمهوریت دملی شورا رئیس ددغی ورځی په ښلور نیمو بجو دمشرانو جرګی درئیس سنا تور عبدالهادی داوی سره وکتل .

په دغه کتنه کښې دعربی متحد جمهوریت دملی شورا درئیس ورسره ملګر ی اولومړی نائب سناتور محمد اسمعیل مـــایار او د نوموړی جرګی نورو اداری غړ یو حضـــور درلود .

په دی کتنه کی په کابل کی دعر بی‌متحد جمهوریت لو ی سفیرښاغلی‌صدیق‌الدرویش هم ګډون کړی و

معظم ټولواك همایو نی اعلیحضر ت دجدی

په ۲۷ د مانېام په اووبجو د متحد عربـــی جمهوریت د ملي شورا رئیس دوکتور محمد لبیب شقیر د ګلخاني په مانۍ کښې شاهانه حضور ته ومانه . دشرفیابۍ په وخت کــی دپارلمان سکر تر جنرال ښاغلی زما ت د هیئت غړی او په کابل کښې د متحد عر بی جمهوریت لوی سفیر هم حاضر وو . همدا رنګه په همدې ورځ صدراعظم اود خار جه چارو وزیر ښاغلی نوراحمد اعتمادی لهغرمی نه وروسته په یوه بجه دعربیمتحدجمهوریت دملی شوری د رئیس دکتور محمد لبیبشقیر په در ناوی دخار جه چارو دوزار ت پهتالار کښی میلمستیا کړی وه چه په هغی کښـــی دولسی جر ګی رئیس پو هنوال دکــــتور محمد عمر وردك ، دمشرانو دجرګی رئیس سناتور عبدالهادی داوی ، د صدار تلومړی مرستیا ل ښاغلی عبدالله یفتلی ، دکابینې ځینو غړیو ، دخار جه چارو دوزار تاراکینو په کابل کښی داسلامی هیوادو سفیرانــــو اودعربی متحد جمهوریت دملی شوری درئیس دکتور شقیر ملګرو او په کابلکی دعربـــی متحد جمهوریت لوی سفیر ګډون کړی و .

په دغی میلمستیا کښی صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی او دعربی متحد جمهوریت دملی شوری رئیس دکتور محمد لبیب شقیر وینا وی وکړلی .

دصدراعظم ښاغلی نوراحمـــداعتمادی وینا

جلالتمآب ګرانه وروره !

جلالتمابانو او وروڼو !

اجازه غواړم په عربی ژبه چه مسلمانان دمینی او اخوت له ځانګو سره نښلوی ځینی مطالب ځرګند کړم که څه هم په دغه ژبه زما افاده پوره نده .

ډیر خوشاله یم چه د متحـد عـربـــی جمهوریت دملی شورا درئیس دکتور محـمد لبیب شقیر څخه په دغی دوستا نه ټولــــنه کښی هر کلی کوم .

د خوشـــی ځای دی ستاسو دجلالتما ب سره په ر باط کښی د کتلونه ورو ســته یو ځل بیا ملا قات کوم . د غــــه را ز د قا هری کتنه می پهخا طر کښی ده چه پــه هغه ځای کښی د جمال عبد ا لنا صردجنازی د تشییع یعنی د هغی وا قعی په و خت کښی چه نه یوازی د عربی ملت بلکه د ټول اسلامی نړی دپاره دیوه ستر فقدان مظهروٌ حاضر شوی وم . ستا سو د خلکو د عزت او پر مختګ یعنی د اسوان د عالی بند د پرا نستلو په لاره کښی چه په معا صر تاریخ کښی مهم ا همیت لری د هغه فقید مشر د یوی آرزو د سر ته ر سیدو څـخه تاسو ته د زړه له کومی مبارکی وایم او امید لرم د هغه مر حوم ستری آرزو ګا نی یعنی د عربی ملت د حقو قو اعاده هم پــه را تلو نکی نژدی و خت کښی تا مینشی.

دورو ر ګلوی ښه علایق چه دافغانستان اوستا سو د خلکو ترمینځ موجوددیدروا نو سیاسی پیړیو نتیجه نده بلکه دزرو کلونو نه د زیاتی مودی نه را هیسی زمونږپه ګډ فرهنګی اورو حانی میراث کښی ژوریښی لری .

نن ز مو نږ د تساند علایق بهبین‌المللی چارو کښی ز مونږ ګډینظر ییدنړیدسولی اوعدالت دپاره ز مو نږ ګډ دریغ د خلکو او ملتو نو د سږ نوشت دټاکلو د حـــق د تا مین په طر فداری ز مو نږکو ښښ او په ا فریقا کی داستعمار ی او نژاد پرستو ر ژیمو نو د مو جود یت ددوام په با ب زمو نږ ددواړو خواو ا ندیښنه ټینګوی

زمونږ دواړه هیوا دونه د مسلما نا نو ملتو نو د ټو لنی د غیر و منسلکو هیوا دو دډلی او د آسیائی او افریقائی کو ر نی غړی دی . ا فغا نستان د عر بو له قضیی نه تل د حق او عدالت د قضیی په حیث ملا تړی کړی دی .

د نظر یو مبا دلی او هغه خبری ا تر ی چه پرون موسرتــه و ز سو لــی د د غـــه حقیقت مو ید دی. افغانستان تـل خپلـه اندیښنه ځر ګند ه کړیده چه د منځنیختیځ دبحران دوام چه د عربو د سیمو د غصب

صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی کلـه چه خپله بیانیه ایرادوی.

نتیجه ده د نړۍ سو له په کلکه تهد یدٔ وی . مو نږ پر له پسی د خپلو عـر بـی ورونو څخه چه ور باندی تیری شوی د ی خپل پوره تا ئید اعلام کړی او تر اشغا ل لاندی عربی سیمو څـخه مـوداسرا ئیـلـی قواو د پوره او بی شرط تخیلی غو ښتنه کړید ه .

افغا نستان ا سرائیل په منځنی ختیځ کښی د سولی د ټینگیدو د کو ښښ پـــه مقابل کښی چه د ملگرو ملتو دخاص نماینده په مرسته دامنیت شورا د فیصلی په موجب او په د غی قضیه کښی د عمومی تو لنی دپنځه ویشتمه دوری دتا ئـید لـه مـخـه کیږی هغه د خنډاچولو په کار کښی غندی.

مونږ عقیده لرو چه ملگری ملتو نه‌یا ید داسرا ئیلو په مقا بل کښی د تعز یرا تو په شمول منا سب و سا یل په کار واچوی. څکه اسرائیل دامنیـت شورا د۱۹٦۷ کـا ل دنوامبر ددوه ویشتمی نیټي دفیصلی مطابق دعدل په باب د سو لی د تاسیس په لا ره کښی د ملگرو ملتو په کو ښښ ستر گی پټو ی .

ستاسو جلا لتماب د ښه نیـت دسفـیر په حیث د متحد عربی جمهو ر یت دجمهور رئیس حکو مت او خلکو پیغام مو نږ تــــه ابلاغ کړ او یقین لرم د ښه نیت دیوسفیر په حیث ز مو نږ د ورور گلوی ا حساسات

جلالتماب جمهور ر ئيس أنورالسا د ا ت ته په هغي ستره او مهمه و ظيفه کښي چه په مخکښي يي لري ددوی د بر يا ليتو ب د پـا ز ه ز مو نـږ د ښو تمنيـا تـو سره يو ځای او هم د غه راز د اسرا ئـيلـو د تيری په مقابل کښي له تا سو نه ز مو نږ ديوره ملاتړ مراتب دعربو دنه تـر ديـد دحقوقو داعادی پهمـقصد په عـا د لانـه او مشرو عه مبارزه کښي ز مونږ دعر بیوورونو بریالیتوب ا بلاغ کړی .

هيله کوم ز مو نږ د ګران ميلمهجلالتماب لبيب شقير په صحتاوسلامتیاودافغانستان او متحد عربی جمهو ريت تر مينځ دورور ولی د مزو په تقويت خپل جام او چت کړی .

ددکتور محمود لبيب شقير دځوا بيهوينا متن

جلالتمابګرانه وروره صدراعظم !
او ګرانو ورونو !
د مهربان ښښندوی خدای په نامه !

خوشالهيم تاسوته پهاسلامی عربی ژبـه د ځان او د خپلو ملګرو خو ښبی او پوره او خا لصانه شکر په وړاندی کوم . اوځما ددوستی د غه احساسات د ورور ګلو ی له رو حيی او أ سلامی مبارزی څخه سرچينه اخلی او مو نږ د غه ا ظهارات دخپل هيواد جمهوری ر ئيس ملت او پا رلمان اوحکومت له خواتمثيلو و .

جلالتماب صدراعظم اوګرانو وروڼو !

مشهور مثالدی : وايي چه د دوملتو نو ترمنځ دوستی څخه تر بل هيڅ شی چهددوی دوستی او مينه دعقيدی او ايمان پهاساس ولاړ وی ز يات دوا مداره او پا يداروتکی نهدی . او د غه کار د افغان ملت او ټو لو عربی ملتو نو تر منځ ددوستی ر ښتيا ني مصداق ګڼل کيږی . او د غه ښه ر وا بط لکه چه جلا لتماب صدراعظم و ر ته اشاره وکړه ز مو نږ د خلکو تر منځ له لر غونی زمانی را هيسی موجود دی چه دأسلا می مدنيت په ا صول او ستنو باندی ولاړ د ی او د غه ګډ پيوند ونه له خپلی آ ز ا د ی څخه ددفاع په لاره کښی د عر بو اوافغان ددواړو ملتونو برېا ليو مجا هـدو ټينګـ کړيدی او د غه کار د هغه ملت مـجـا دله څر ګند وی چه دافغا نستان په شان يی د خپلو حقو قو څخه ددفاع په لاره کښی تعقيبوی او ستا سی مبا رزه د ټو لو عربی ملتو نو د پاره د زيات و ياړ سبب ګـڼل کيږی .

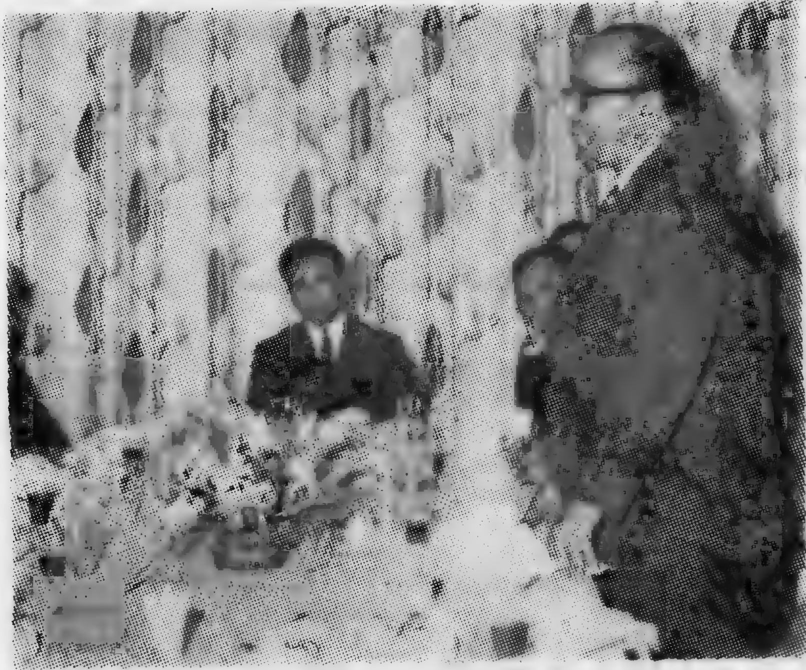
او هغه بل فضيلت چه دافغان زړ و ر و خلکو ته ورپه بر خه دی دادی چه سيـد جمال أ لدين افغانی چه مو نږ هغهاسلامی پيشوا او لار ښو ونکی ګڼو او ټولاسلامی ملتونه پری وياړی زمونږ دخلکو تر منـځ دورور ګلوی مزی ز يات قوی کړيدی ا و د هغو په اساس دا فر صت لا س ته را غی چه دافغا نستان او مصر تـر منـځ ټينګ فرهنګی او رو حی روا بط د تل د پار ه په ځای پاتی شی .

جلا لتماب صدراعظم ! لکه څنګه چـه تاسی ددغو علا يقو عوا مل څر ګند کړ ل او و مو و يل چه د غه روابط د ا ستعمار په خلاف او د سر نوشت د ټا کلو پهخاطر مبارزی په رو حيه با ندی چه د آسيا ا و افريقا د کو ښښ په چو کاټ کښی د هيلو جز دی و لاړ دی چه د اسلا می ورور ګلوی پيوند يی ټينګ ساتی او دا د هغو مفا هيمو سببو نه تشکيلوی چه ز مو نږ د ملتو نـو ترمنځ دکتنی ژوری دوستی او ورور ګلو ی سبب کيږی او پر له پسی د هغو قـوت لاپسی ز يا تيږی .

جلا لتماب صدراعظم !

خوشاله يم چه ووايم : ستاسی ا صيل او با عظمته هيوا د ته درا رسيد و لـه وخت څخه دأسی ا حساس کوم لکه چه له خپلو هغو ورو نو سره يم چه يو له بـل سره ژوره را بطه او خلل نه منو نکیدوستی او و رور ګلوی لرو او د غه علايق مو نږ تل .يوه د ريغ ته ر سوی .

د فلسطين عربی قضيبی په نسبت ستاسی

دکتور محمد لبیب شقیر دوینا په‌حال‌کښی

تائید یو نوی د ریږغ نه دی بلکه د هغی مبارزی دروح دوام دی چه ستاسی لوړی ملت په تیرو وخت کښی کړی او د حق او عدالت په ارزښت هغه ملت پوهیږی چه دراستی عدل او انصاف مقدس پیکار او دآزادی غوښتنی د جهاد په لاره کښی سر ښبند نه کړی وی او افغان ملت په معاصر تاریخ کښی دری ځله استعمار ته د عبرت درس ورکړیدی چه دغه برې د استعمار په خلاف د مبارزی په لاره کښی د هیوادونو په تیره بیا داسلامـــی ملتونو د پاره ستر سر مشق گنل کیږی او په دی اساس دافغان ملت استعماری ضد دریځ تاسی تل دی نقطی ته رسوی چه‌دخپـلو عربی وروڼـو قـضیه تـائیـد کـړی.

گرانو ورونو !

په داگه وایم چه عربی ملت هیڅکله له خپلی خاوری او مقدساتو څخه نه‌تیریږی او دمتحد عربی جمهوریت خلك په سر او مال د عدالت د تامین هدف ته درسیدو په لاره کښی د فداکاری د پاره چمتو دی او که چیری موږ و نشو کولای چه د اسرائیلواو د هغوی په څنگ کښی د استعمار په پاڅ فشاری سره خپل له لاسه وتلی حقوق وانخلونو زموږ قاطع فیصله داده چه داستعماری او اسرائیلو دلوبو په مقابل کښی خپلو پر له پسی مبارزو ته دوام ورکړو ترڅو چه زموږ خاوره آزاده شی او د فلسطین د ملت حقوق بیرته وا خلو .

گرانو ورونو !

موږ دغه ځای ته د فلسطین د قضـــی د څرگندولو د پاره نه یو راغلی ځکـه موږ ډیر ښه پوهیږو چه د غه مسئله‌زموږ

خپله قضیه ده او ستا سو د جلا لتما ب سره زما د مخکښنی کتنه گټوره او ثمـر بښوونکی وه . او هر هغه څه چه تـا سو څرگند کړل داسی می فکر کاو چه په قاهره کښی په دوا مداره تو لنو کښی حا ضروم او د غه کار ښئی چه ز مو نږ او تا سی د فکر یو والی با ندی متکی یو اودمشکلا تو او د هغو د تحلیل په درك کښی ز مو نږ گډ ذ هن تعقیبوی نو لد ی ا مله مو نـږ ددریغ د څر گند و لو د پاره نه یو راغلی بلکه افغا نستان ته مو مسافرت ددی د پاره دی چه دافغا نستان د با چا هما یو نـی اعلیحضرت حکو مت او ملت شخه شکر په څرگنده کړو چه پر له پسی عربی قضـیه ئی دوا قع بینی او عدا لت په رو حیه تائید کړیده . او متحد عربی جمهو ریت د ملگرو ملتو د مو سسی په عمو می تو لنه کښی چه په تیر نوا مبر کښی جوړه شوه او دلو ساکا په جرگه گی کښی چه داسرائیلو په خلاف د فیصلو د صادر لو سبب شوه ستا ســو په ستر نقش ښه پوهیږو او هغه فیصلی اســـرا ئیلـــو پخپـــل پیکـر با نـد ی یو دروند گذار گڼی او مونږ دغه څـــا ی ته را غلی یو چه ستا سو د مجا هدو ا و حقانه تا ئید ته ا متنان څر گند کړواو دغه راز پخپله د جلا لتماب صدر ا عظم دعواطفو زیاتو او دوستانه ا حساسا تو شخه چه په مصر کښی دافغا نستان د خلکو په‌نمایندگی د فقید جمهور ر ئیس جمال عبد ا لنا صر د مړینی په‌و خت کښی و ښودل شکر پـه څر گند وو . او ستا سو د جـلا لتـما ب حضور ز مو نږ هر و گړی ته سترا ا ثـر ور ښښی او مو نږ تو لو دا ا حساس کړ ی دی چه‌ز مو نږ اسلا می و رور د مصرددملت په مصیبت او غم کښی بر خه ا خیستی‌او لدی ا مله د مصر د جمهو ر ر ئیس حکومت او ملت په نامه دهغه څه په مـــقا بـــل کښی چه تا سو ته و رسول د خپلی دوستی او صمیمیت تمنیات څر گند وم .

ویاړم چه خپل وطن ته‌دبیرته ستنیدو په وخت کښی ستا سو په ا صیل او با عظمته خاوره کښی د خپل د غه دو ستانه مسافرت او د خو ښی نه ډکی ا نگیرې د متحد عربی جمهو ریت جمهور ر ئیس جلا لتماب ا نور السادات ددولت او ملت آرا کینو ته‌ورسوم. د جلا لتماب صدر ا عظم دوینا و په عقیده لرو چه د مسافی د لوی والی سره سر ه زمو نږ او ستا سو تر مینځ بیابیا لید نی کتنی مو نږ سره نژدی کوی او ددواړ و هیوادو د خلکو صدا قت او دوستی تـــل زیا تیږی او په پای کښی د جلا لتما ب صدر ا عظم او دافغا نستان د ملت په‌صحت او سلا متیا هیله کوم او دافغان او متحد عربی جمهو ریت ملتو نو ددوامداره دو ستی غو ښتنه کوم .

همدارنگه په کابل کی د عربی مـتـحد جمهو ریت لوی سفیر ښا غلی صدیق ـ الدر ویش د جد ی په ۲۷ ترغرمی ورو سته په پنځو بجو د عربی متحد جمـهور یت د ملي شورا د ر ئیس د کتور محمد لـبیب شقیر او د هغه د ملگرو په و یاړ دباغ بالا په رستو ران کښی میلمستیا کړ ی وه .

چه په هغی کی د و لسی جرگی ر ئیس پو هنوال د کتور محمد عمر وردگ‌دصدارت لومړی مرستیا ل ښاغلی عبدالله یفتلی د کابینی ځینو غړو دولسی جرگی لو مړ ی او دو هم نا ئب او منشی، د مشرانوجرگی ځینو غړو دافغانستان او عربی مـتـحد جمهو ریت تر منځ ددوستی د ټو لنی‌منشی او غړی د ستری محکمی قا ضیا نو او پـه کابل کی داوسید و نکو کور د ډیپلوماتیکو ځینو ر ئیسا نو گډون کړ ی وو .

دعربی متحد جمهو ریت ملی شورا رئیس دکتور لبیب شقیر او دده ور سره ملگر ی دسالنگ د لوی لاری او د شمالی سیمـو د ځینو بر خو د لیدلو په غرض د جدی په ۲۸ پلخمری ته‌لاړل په‌دغه کتنه کی عد لیه وزیر پو هندوی عبدالستار سیرت او پـــه کابل کښی د عربی متحد جمهو ریت د ملی شوری ر ئیس د کتور لبیب شقیر او دده ملگری د شپی په او و بجو بیر ته کا بل ته راستانه شول .

دعربی متحد جمهوریت د ملی شورا رئیس او د ده ملگرو په هغه میلمستیا کی گډون وکړ چه په هغه کی دبغلان والی ښا غلی سلطان عزیز ذکریا د بغلان د مر کزی‌دایرو او د پلخمری دنساجی دموسسا تو رئیسانو دکور به په حیث گډون درلود .

د متحد عربی جمهو ریت د ملی شورا ر ئیس د کتور محمد لبیب شقیر چه د ر ی ورځی پخوا کابل ته را غلی و د جد ی په ۲۹ قا هری ته روان شو .

دده د مخی ښه له پاره عدلیه و ز یـر ښاغلی عبدالستار سیرت دخـار جـه چا رو دوزارت سیاسی معین د کتور روان فر هادی اوسیاسی لوی مدیر ښا غلی وا حد کر یم او په کابل کښی داو سیدو نکو کوردیپلو ماتیکو رئیسا ن په هـوائی ډگـر کښی حا ضر وو .

دکتور محمد لبیب شـقیر لـه روانیدو ځخه پخوا د نشرا تی مو سسو او د غـیر دولتی جریدو له نما یند گا نو سره پـه مطبو عاتی مر که کښی گډون و کړ .

ددکتور لبیب شقیر د مسافر ت د دور ی د عکسو نو آلبم چه د با ختر آ ژانس د عکاسی د مد یر یت له خوا تر تیب شویو دکتور شقیر ته ا هدا کړی شو .

دافغانستان دخلکو په نامه ددکتور لبیب شقیر مطبوعاتی اعلامیه

هیله‌لرم ستاسی‌دستر هیواددکتنی‌په مناسبت چه عربی متحد جمهوریت د تاریخی ژور و علایقو د ز پره له کو می او ټینگی و رورولی او د بشری ستری عقیدی له لا ری چـه سو له غواړی حق او عدالت تا مین و ی مینه او علاقه ور سره لری خپل اود خپل ملگری هیئت خوښی ځر گنده کړم د غـه کتنه به مونږ ته فر صت را کړی چه ستاسی له سیاسی مشرانو سره شخصی تما سو نه و نیسو د نجیبانه او ز ړ و ر تیا د موقف په‌مقابل کـښی چـه ستا سی هیـوا د د بین ا لمللی مسئلو په تیره بیا د منځنی ختیځ د شخړ و او ز مو نږ په هیوادباند ی د اسرائیلو همیشه تیری په با ر ه کښی نیو لی دی د عر بی متحد جمهور یت‌دخلکو جمهور ر ئیس د عربی سو سیا لـیستی اتحادیی د ز عا مت او د عربی‌متحدجمهوریت دحکومت تشکر او ستا ینه ځر گند کړم ځه په دا خلی سو یه ز مو نږ د ا فرادو دهریوه دعا دت د تا مین په غر ض ز مو نږ د خلکو د ژوند په ښه کـو لو کښی او ځـه پـه خا ر جی سا حه کښی د مېنې په تر قی‌هیوادو له پاره داقتصادی شر طو نو د ښه وا لی له په نظر کښی نیو لو سره د بین ا لمللی همکاری له پاره د عدا لت او کار په اساس د بین ا لمللی سو لی د ټینگید و له پا ره کو ښښو نو په ځرگند و لو کښی ډیر گډ عوا مل مو جود دی چه مو نږ سره نیژ دی کوی او مو نږ په ا تفاق سره د تیری ا و استعمار سیا ستو نه غند و .

دبیطرفی سیا ست چه افغا نستان ا و عربی متحد جمهو ر یت یی تعقیب کو ی د ټو لو هغو خلکو د موا فقی له لپاره چه د عدالت په ا ساس سوله غواړی او یی له دی ځخه چه‌د ا ستعمار ی قد ر تو نو تر نفوذ لاندی را شی خپلو هد فو نو ته د ر سیدو په غرض دکوښښو نـو په لاره کښی د مـخ په تر قی هیوا دو له پا ره د تجمع‌اوغونډیدو زمینه برابره کړیده دا سی دی ز مـو نږ هیواد و له پا ره د تجمع او غو نډیدوزمینه ده چه د منځنی ختیځ د حالا تو په با ر ه کښی تا سی ته خبر در کړو .

ز مو نږ هیواد ټول ممکن کو ښښو نـه تر سره کړل چه څو پخپلی خا و ره ا و ځمکه کی عدا لت او ملتو نو د حقو قـو د پیژندنی پر ا ساس یوه سو له ا یز ه حل ته ورسیږی‌مگر اسرائیل چه‌دامپریالیزم ډیر خراب شکل یعنی د نو رو هیوا دو نو د ځمکو د له منځه و ړ لو او د هغوداصلی او سیدو نکو دایستلو او د خارجی اشخاصو په واسطه د خپل تمیز پر ا ساس داستعمار د تا مینو لو نما یند گی کوی ترا و سه‌پوری هم د یوی بر خی په نیو لو او و رو سته په یو ا جرا شوی کار با ندی د نړی په بر قرار و لو سره خپلو هغو پلا نو نو ته ادا مه ور کوی چه په ۱۹۴۷ کال کی یی د

عربی سیمو د نیو لو په باب شروع کړی‌و .
په ۱۹۶۷ کال کـی داسرائیـلو تیر ی
د هغو د پرا ختیا غو ښتـو نکی تجـاوز د
سیاست په څنځیر کی د یوی نښلول شوی
کړی څخه نما یندګی کوی چه د نړی پـــه
زیاتو سیمو کی دامپریالیستی ټو لنو له‌خوا
تر سره کیدل دملګرو ملتو دیوی اغیزه‌ناکه
اوباکفایته موسسی او د بین ا لمللی قوانینو
د اسیا سا تو په مقا بل کی ددوی د غـــه
سیا ستو نه د خلکو دارزوګانو له منځه وړل
د حق خود ا را د یت څخه ا نکار کو ل د
اقتصادی پرا ختیاو مخنیوی کول او دهغوی
د ارزوګانو د له مینځه وړل دی .

ا سرائیلی قواوی تراوسه پوری هم د
عربی هیوا دو نو پرا خه او ز یاتی بر خی
په‌لاس کی‌لری اودملګرو ملتو دامنیت‌دشوری
د هغه فیصله لیك داطاعت څخه سر غړوی
چه د عربو د نیول‌شوو سیمو څخه د هغو
دایستلو غو ښتنه کوی بلکه د نو مو ړ ی
فیصله لیك په خلاف سره کو ښښ کو ی
چه د اور بند د کر ښی د بد لیدو له لاری
روانی او ضاعو ی په دا یمی سر حدوباندی
بدلی کړی او په تر تیب‌سره‌په‌هغوهیوادونو
پوری مربوطی برخی چه د ملګرو ملتو غړی
دی په زور او ز یاتی سره تر لا سه کړی.
په حقیقت کی ا سرا ئیل په نړی کـی
یوازنی هغه هیوا د دی چه په ۱۹٤۷ کا ل
کی د ملګرو ملتو په وا سطه مینځ ته را غی
او د هغه د زیږ ید نی او تو لد تصد یق
لیك صادر شو .
څرګنده ده هر کـله چه هـغه سیا سی
نظامی او اقتصادی نا محـدود مـلا تړ چه
اسرائیل یی دامریکی د متحدو ایا لا تـــو
څخه په لا س راوړی نه وای نواسرا ئیلو
هیڅکله نشو کولی چه‌دعر بو دنـیول شو و
څمکو په باب ددوا مداره تیری سیا ست
تعقیب کړی او د ملګرو ملتو د منشور څخه
سرو غړ و ی .
متحد عربی جمهو ریت د یوی عا د لا نه
سو لی د مینځ ته را و ستلو به هیله دټولو
هغو بین ا لمللی کو ښښو نو چه په د ی
باب یی کړی دی په تیره بیا د منځنی ختیځ
د منیْلی د حل په لاره کی یی د دو ستواو

سو له غو ښتو نکو هیوا دونو د کو ښښونو
هرکلی کړی‌دی چه څو دنړی‌په‌دغی سیمه‌کی
سو له مینځ ته را شی مګر یو ملت‌په هغسی
یو و خت کی چه و ګو ری د څمکو یو ه
بر خه یی نیو له شوی وی او د نیول شوو
سیمو د پر یښو د لو د پاره د هر ډ و ل
سو له ایزه کو ښښو نو څخه ډډه کو ی او
یوازی د خپل مو جو دیت دوام ته‌خوشحاله
وی او د خپلو پنجو د لا ټینګو لو د پا ر ه
رنګا ر نګ چمو نه او ما نو ر ی په کا ر
و ړی او د یوه سیاسی حل د مینځ ته‌راتلو
په منظور هر ډول سو له ا یزه حل چه د
تیری او پرا ختیا غو ښتو نکو پلا نو نو
په ګټه د و ختو نو تیرید ل و ی څه کولی
شی .
داور بند د او ږ دوالی او یاله دی‌څخه
وړاندی داوربند ددایمی کید لو د پار ه د
اسرا ئیلو د ټینګار څخه هدف دا د ی چه
دنړی والو عا مه ذهنیتو نه تیر با سی او
هغوی دی ته مجبور کړی چه داوربند دوا م
دلولی معنی ورکوی حال داچه د یوه اجـرا
شوی کار سره د نړی وا لو د مخا منځ‌کیدلو
په باب داور بند د کر ښو څخه د هغوحقیقی
تمایل دا یمی سر حدات دی مګر آرزو لو م
څر ګند ه کړم چه اور بند په خپل ذات کی
هدف نه‌دی بلکی د ا منیت شورا د فیصلی
د عملی کو لو په هکله چه د عر بو دټولو
نیول شو و سیمو څخه داسرا ئیلو دتیری
کو و نکو عسکرودایستلو غو ښتنه کو ی
د ملګرو ملتو د مو سسی د سیاسی منځګړی
دکتور ګو نار یا ر ینګ د ما مور یت د
سر ته ر سو لو د پاره د منا سبو شرایطو
برابر ول د ی .
په بل عبارت دد غه روش‌څخه داسرائیلو
مقصد دادی چه د نړی عا مه ا ذ ها ن د
اور بند په مسئله باندی بو خت و سا تی
او په دی ډول داصلی معضلی څخه یعنی د
اسرا ئیلو د خوا د عربی هیوا دو دنیول
شوو مځکو څخه داسرائیلی عسکرو د و تلو
په هکله د ا منیت د شورا د فیصلی څخـه
ځان وژغوری .
همدغه ر نګه مو ږ غواړو څرګنده کړو
چه داسرائیلو د منځ ته را تلو څخه بیا
تراو سه پو ری د هغوی د ر سمی محا فلو

او سیاست مدارانو له خوا تیری کو و نکی سیاست تعقیب کیږی .

اســرائیلــو تــر او سه پــور ی شورا د۱۹٦۷ کال دفیصله لیــك په هکلــه خپله قبو لی نه ده اعلان کړی . اسرا ئیلو دا اعلان کړی دی چه د یارینگ خبــری بــه بیانو ی کړی خو په عین حال کی گولدامایر ویلی‌دی چه د۱۹٦۷ کال دجون دمیا شتــی سرحدونو ته به بیاراونه گرځی او پــه حقیقت کی ددی خبری معنی داده چه‌اسرائیلو دامنیت شورا فیصله نا مه نه عملی کوی او اوس لاهم خپل تیری کو و نکی سیا ست تعقیبوی او متحد عربی جمهو ر یت بیړد تیری کو و نکو پر ضد باندی مبار زه کولو څخه بله لا رنه لری په داسی حال کی چه داسرائیلو د مقا صدو او هد فو نو څخه پو هیږ و د بل څلی د پاره به اور بــنــد قبول نکړو مگر هغه و خت چــه د ا منیت شورا د فیصلی د عملی کو لو پــه بــا ب اسرا ئیل فوری او مثبت اقدا مات و کړ ی.

موږ حق لرو اوزموږ وظیفه ده‌چه دخپلو خلکو د آ زادولو د پاره مبارزه و کړ و او دبین ا لمللی ټو لنو مسئو لیت دی چه په تیری کو ونکو ا سرا ئیلو با ندی اغیزه‌ناکه زورو ا چوی او هغه په دی باندی و گما ری چه د ملگرو ملتو د موسسی فیصلی محترمی و شمیری خو منا سب ا قدا مات و شی ا و داسرائیلو تیر ی پای ته ورســیږی او د فلسطین خلکو ته حقو ق و ر کړی شی .

ز مو ږ ټینگه عقیده داده چه د آ زا د و هیوادو نو ټینگښت او د هغوی ا را ده او مرسته او یو وا لی به‌په دی ټا در شی‌چه ټولی تیاری له منځ څخه یو سی او یو ه داسی را تلو نکی آینده منځ ته راوړی چه په هغه کی آ زادی ، عدالت ، ا منیت ، سو له ،ورور گلــو ی او صمیمیــت ښکا ره و ی .

دافغانستان پیا و ړ و خلکو په هغه وخت کی چه ز مو ږ خلك د سختو مر حلو څخه تیریدل ز مو ږ ملاتړ کړی دی زه ستا سو ستر هیواد ته ددی د پاره را غلی یم چه د عربی متحد جمهو ریت ر ئیس جلا لتما ب انورالسادات پیغام داعلیحضرت محمدظا هر شاه حضور ته و ړاندی کړم او ستا سو سیاسی لار ښو ونکی زموږ په هیواد کی د وروستیو تیر یو او پیښو څخه خبر کړم .

زه ډیر خوشحاله یم چه دغی کتنی ماته دافرصت راکړ چه هغه‌خلك چه‌ډیرعشق او احترام ور ته لرم و گورم .

زه ددواړو هیواد و تر منځ د زیا تــو دوستانه روابطو دټینگو لواو په‌ټولوبرخوکی دزیاتی متقابلی همــکاری دپراخــتیا هیلــه کو م .

مرکز تحقیقات اسلامی

به منظور احیا ء میرا ث عظیم فر هنگی و مفاخر بزرگ علمی اسلامی مر کزتحقیقات اسلامی در چو کا ت پو هنځی شر عیا ت پو هنتو ن کابل تاسیس گردیده است .

سنگ تهدا ب این مر کز بزرگ توسط اعلیحضر ت ملك فیصل پادشاه عربستا ن سعو دی حین مسا فر ت رسمی شا ن به افغانستا ن در حالیکه اعلیحضر ت معظم همایو نی نیز تشریف داشتند بتار یخ ۲۵ جوزا ۱۳۴۹ در سا حهٔ پو هنتو ن کا بل گذاشته شد .

طرح تاسیس این مر کز بزرگ تحقیقاتی که در راه بسط وتوسعه شعایر اسلامـــی در کشور ما مشمر ثمر ی گردیده و وسایل همکار ی ، تساند و هما هنگی بیشتر رابین افغانستا ن و کشور ها ی اسلامی جها ن فراهم خوا هد کرد از سا ل ۱۳۴۴ با ین طر ف تر تیب گردیده ودر سا ل ۱۳۴۷نقشه ان تهیه و ترتیب گردید .

این مرکز که به مصر ف پنجاو پنج‌ملیون افغانی در جوار پو هنحی شر عیا ت‌پوهنتون کابل اعمار میگردد ، کار سا ختما نـــی آنرا دستگاه ساختمانی افغانی بدو ش‌دارد.

مرکز تحقیقا ت اسلامی شامل‌بلاك‌میباشد.

بلاك اول عبار ت از مسجد مربوط به‌مرکز تحقیقا ت اسلامی میباشد که در پهلو ی‌خود بلاك دو م یعنی مینار مسجد را نیز ضمیمه دارد .

بلاك سوم دارا ی هشت اتاق برا ی دفتر کتابخانه ، اتا ق مطالعه ، اتا ق خوا ب ، اتاق نشیمن مطبخ وسه تشنا ب میبا شد .

بلاك چهار م عبار ت از دو قسمت تشناب های عمو می است .

بلاك پنجم حوض مربوط با ین پروژه‌است که دارا ی ۴۷٫۵۰ متر طو ل و عر ض ۲۲٫۹ متر میباشد .

بلاك ششم پیك برنده پیشرو ی مسجد را تشکیل مید هد .

درین مرکز اسلامی علاوه برتحقیقا ت در امور اسلامی نشر یه ها ی نیز در اطرا ف فلسفه وحقانیت دین مبین اسلام پیوستـــه انتشار خوا هد یافت وعلما ی اسلامی ازین مرکز استفاده خوا هد برد . هکذا بوسیلهٔ این مرکز تحقیقا تی از طریق مطالعا ت و تحقیقا ت مزید با کشور های اسلامی تماس نزدیك بر قرار خوا هد شند .

اساسنامهٔ مرکز تحقیقا ت اسلامی ازطرف پوهنتون کابل تهیه وترتیب گردیده‌که‌غرض طی مراحل اصولی آن به مراجع مربو طـــه سپرده شده است .

انجمن عالی تنظیم اموراماکن متبرکه

اعلیحضر ت معظم همایو نی اراده فرموده اند تا انجمن عالی بنا م (انجمن عالی تنظیم امور اماکن متبرکه)در آغاز سال ۱۳۴۹ در افغانستان تاسیس گردد .

باساس ارادهٔ شاهانه رئیس افتخار ی‌این انجمن اعلیحضر ت معظم همایو نی المتوکل علی الله محمد ظاهر شاه میبا شند واعضا ی مجلس عالی انجمن امور اما کن متبر که به فرمان پادشا هی تعیین میگردند .

بتاسی ازین ارادهٔ اعلیحضر ت معـــظم همایو نی اساسنا مهٔ انجمن حسب ذیل‌تنظیم میشود :

مادهٔ اول ـ مجلس عا لی انجمن‌اموراماکن متبرکه پلان عمو می کار و خط مشی انجمن را تثبیت و راجع به اجراآت مربو ط به‌انجمن اتخاذ تصمیم میکند .

مادهٔ دوم ـ منشی انجمن امور اما کـــن متبر که برا ی سه سا ل قابل تجدید از طر ف مجلس عا لی انجمن انتخا ب میگردد.

مادهٔ سوم ـ مجلس عا لی انجمن کمیتهٔ های فر عی اختصا صی را به اجرا ی امور وتکمیل پروژه ها ی مشخص مربوط به اماکن متبرکه مکلف میسازد .

مادهٔ چهارم ـ مجلس عا لی انجمن کمیتهٔ جداگانه را جهت مطالعه و اقدا م عا جل به منظور حفظ وانکشا ف بنا ی تار یخی روضهٔ شاه ولایت ما ب حضر ت علی کر م الله و جهه در مزار شریف موظف میسازد .

مادهٔ پنجم ـ مجلس عا لی انجمن در مورد قبول و مصر ف اعانا ت وتبر عا ت ومساعدت های أشخاص حقیقی و حکمی داخلی وخارجی تصمیم وتدا بیر اتخاذ می نما ید .

مادهٔ ششم ـ مجلس عالی انجمن صلاحیت اعطا ی عنوا ن عضو یت افتخار ی انجمن را برا ی شخصیت های افغانی وخارجی دارد.

مادهٔ هفتم ـ رئیس أدارهٔ او قا ف، رئیس جمعیت العلماء ، رئیس شهر سازی ، رئیس گرځندوی مدیر عمومی باستان شنا ســـی وحفظ آبدا ت تار یخی ، مدیر عمو می موزیم ها و بر خی از متخصصین تار یخ هنر اسلامی ودیگر شخصیت ها ی افغانی به مو جـب تصویب مجلس عا لی انجمن بحیث مشاورین ویا اعضا ی کمیته های اختصا صی به انجمن همکار ی میکنند .

مادهٔ هشتم ـ بارعا یت اسا سنا مــه اداره أوقاف افغانستان مورخـــه ۲، ۱۱، ۴۸ ادارهٔ اوقا ف امور حسا بی و مسا یل اداری انجمن امور اما کن متبر که را أنجا م میدهد.

ادارهٔ اوقا ف راجع به حفا ظت وتر میم ان اما کن متبر که در بارهٔ آن انجمن تصمیم خاص أتخاذ میکند به اقدا ما ت حسا بی و اداری جداگا نه می پردازد .

ماده نهم ـ وزار ت اطلاعا ت وکـــلتور متکفل تنظیم علمی اقدا ما ت حفظ ومراقبت واحیا ی ان أماکن مقد سه میبا شد که راجع به ان مجلس عالی انجمن تصمیما ت خاص وهدایا ت مشخص صادر مینما ید .

مادهٔ دهم ـ امور تر میم واحیا ی اما کن مقد سه اسلامی به مو جب مشوره ها ی فنی وتحت مرا قبت متخصصا ن صور ت میگیرد.

مادهٔ یازدهم ـ صور ت حسا ب سالانه امور واجراآت انجمن امور اماکن متبر که از طریق ادارهٔ اوقا ف به اطلاع مجلس عالی انجمن میرسد .

مادهٔ دوازدهم ـ اساسنا مهٔ انجمن امور أماکن متبرکه بعد از نشر در جریدهٔ رسمی نافذ می باشد .

اعلیحضر ت معظم همایو نی اعضا ی انجمن تنظیم امور اما کن متبرکه را که به اساس اداره ونیات نیك شاهانه شان به منظـــو ر حفظ ، ترمیم ، احیا و أنکشا ف آبنیهٔ اما کن متبرکه اسلامی افغانستان تاسیس گر دیده تعیین فر مودند :

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم ، پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیایی قا ضـــی القضا ت سنا تور عبدالها دی داوی رئیس مشرانو جرگه ، انجنیر محمد بشیر لو دین وزیر داخله ، پوهندو ی عبدالستار سیر ت وزیر عدلیه ، دکتور محمود حبیبی وزیـــر اطلاعا ت وکلتور (ښاغلی حبیبی بتا ریـخ ۳۱ عقرب ۱۳۴۹ معاذیرخودرا را نسبت باینکه

بعهده خود ادامه داده نمیتوانند به ښا غلی صدراعظم تقدیم نمودند که تایید ښاغلـی صدراعظم را به منظور ی حضور اعلیحضرت معظم همایو نی نیز رسید) . دکتورعبدالغفور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه.

نخستین جلسهٔ مجلس عا لی انجمن أمور اما کن متبر که بسا عت چهار بعد از ظهر ۲۳ ثور تحت ریاست ښا غلی نور احمـــد اعتما دی صدراعظم منعقد گردید .

در آغاز جلسه ښا غلی نور احمداعتمادی صدراعظم فرا مین پادشا هی را مبنی برتعیین أعضا ی مجلس عالی به ایشا ن توزیع نمود.

این مجلس عالی بمو جب مادهٔ دوم اساس نامهٔ انجمن متکفل تعیین خط مشی و پـلان عمو می کار انجمن می باشد مجلس عا لی دکتور روان فر هادی را مطابق مادهٔ سو م اساسنا مهٔ بحیث منشی انجمن انتخا ب کرد مجلس عالی راجع به اجراآت آینده انجمن واقداما ت مربوط به حفظ ووارسی روضهٔ حضر ت شاه ولایتما ب حضر ت علی کرم الله وجهه در مزار شریف بحیث او لین موضو ع اجندا تصمیما تی اتخاذ نمود .

سره میاشت

راپور عواید و مصار ف جمعیت عا لـیسره میاشت در ظر ف سا ل ۱۳٤۹

الف ـ عوائد :	
۱ ـ اعا نه	۷۷ ـ ٥٦٤٢٧ ـ افغانی
۲ ـ مفاد اسها م وحسابات‌امانت‌با مفاد	۲٥ ـ ٤١٩١٦٩٢ ـ أفغانی
۳ ـعواید هفته مخصو ص	٥٠ ـ ١٥٠٧٢٥ ـ افغانی
٤ ـ عواید از مدر ك پیچکار ی مراکز صحی	٧٥ ـ ٦١٤٣٦ ـ افغانی
٥ ـ عواید از مدر ك یك فیصد محصو ل گمر ك	٧٧ ـ ١٤١٧٥٥٨٣ ـ افغانی
٦ ـ کرایه عمارا ت	٠٠ ـ ٢٣٥٠٠٠٠ ـ رر
٧ ـ مفاد خالص از ٩ سلسله‌تکت‌لاتری بعد توزیع جوایز وغیره مصار ف	٠٠ ـ ٣٠١٦٥٠٠ ـ رر
مجمو ع عواید	٤ ـ ٢١٨٨٧٣٦٦ ـ افغانی
ب ـ مصار ف :	
١ ـ معاشا ت و حق الزحمه ها	٠٠ـ١٦٣٥٤٨٠ـافغانی
٢ ـ ماکو لات	٦٩ ـ ٧٠٩٩٨ ـ رر
٣ ـ سفر خر ج داخلی و خار جی با پر داخت کرایه	٠٠ ـ ٦٠٩١٣ ـ رر
٤ـ البسه مستخد مین	٠٠ ـ ١٥٨٢٧ ـرر

۵ ـ انعا ما ت	۰۰ ـ ۱۶۷۱۲ ـ رر
۶ـمصارف متفرقه	۰۰ ـ ۳۰۴۵۳ ـ رر
۷ ـ مصار ف هفته مخصو ص	۸۰ ـ ۶۰۵۲۱ ـ رر
۸ ـ مصار ف قر طا سیه	۰۰ ـ ۱۲۰۱۴۴ ـ رر
۹ ـ محصو ل پستی و تیلفون	۰۰ ـ ۷۷۶۴ ـ رر
۱۰ ـ رنگمالی و ترمیم تعمیر	۰۰ ـ ۱۰۰۲۳۹ ـ رر
۱۱ ـ مصر ف محروقا ت	۷۵ ـ ۲۵۸۷۷ ـ رر
۱۲ ـ ترمیما ت وروغنیا ت موتر ها	۹۴ ـ ۱۲۰۹۵۲ ـ رر
۱۳تفاوت قیمت آرد کوپونی گار کنان جمعیت	۰۰ ـ ۱۷۲۴۸۰ ـ رر
۱۴ ـ خریداری ۶ عراده موترو موترسیکل خدمتی	۰۰ ـ ۳۷۸۳۴۶ ـ رر
۱۵ ـ پر داخت قسط سا ل ۱۹۷۰ یونت سیار	۰۰ ـ ۲۹۶۱۶۴۰ ـ رر
مجموع مصار ف	۵۷۷۸۳۴۹ر۱۸ ـ افغانی

ج ـکمك هاییکه از طرف جمعیت بعمل آمده :

۱ ـ بداخل مملکت :

۱ ـ برای سی نفر معیو بین تر ی سایکل کمك شده قیمت	۰۰ ـ ۱۰۸۲۰۰ ـ افغانی
۲ ـاجرت بستر مریضان بی بضا عت	۰۰ ـ ۳۶۶۱۰ ـ رر

توزیع کمك های جمعیت سره میاشت برای آسیب رسیدگان قریه شتل و لایت پروان

۳ـ برای مریضان بی بضاعت خـــو ن کمك شده قیمت	۰۰ ـ ۱۰۹۵۷۵ ـ رر
٤ ـ برای مریضان بی بضاعت ادویه‌کمك شده قیمت	۰۰ ـ ۵۰۵۰۰ ـ رر
۵ ـ به مرستو ن کمك شده .	۰۰ ـ ۵۷۰۳۱۱۱ ـ رر
٦ـ بغربا بصورت نقده وجنس کمـك شـــده	۰۰ ـ ٤۱٦۳٤۰ ـ رر
۷ ـ به آسیب دیده‌گان سیلاب شـتل و گلبهار بصور ت نقده و جنس کمك شده	۰۰ ـ ۲٢٢۸۰۷ ـ رر
۸ ـ برای مریضان کولرا سیصد دست لباس داده شده بقیمت	۰۰ ـ ۱۳۱۷۰ ـ رر
۹ ـ به آسیب دیدگان سیلاب مربو طا ت ولسوالی ده سبز کمك شده	۰۰ ـ ٤۰۰۰۰ ـ رر
۱۰ ـ بصورت فوق العاده به اشخا ص کمك شده	۰۰ ـ ۵٤۵۸٤۷ ـ رر
۱۲ ـ به آسیب‌دیدگان سیلاب مربو طات ولایت پکتیا کمك شده	۰۰ ـ ۳۰۰۰۰۰ ـ رر
۱۳ ـ به آسیب دیدگان سیلاب مربوطات ولایت لغمان کمك شده	۰۰ ـ ٤۰۰۰۰ ـ رر
۱٤ ـ به محبو سین و محبو سا ت ۸۹۰ جوره لباس کمك شده	۰۰ ـ ۲۵۰۰۰ ـ رر
مجمو ع	۰۰ر۷٦۰۱۱٦۰ ـ افغانی

توزیع کمك نقدی سره میاشت بـــرا ی‌آسیب رسیدگان ژاله ولسوالی ده سبز

۲ ـ کمك به خار ج :
۱ ـ به آسیب دیدگان زلزلهٔ ترکـــیه پنجهزار دالر معادل ۰۰ ـ ۲۳۰۸۰۱ ـ افغانی
۲ ـ به آسیب دیدگان جنگ های اخیراردن پنجهزار دالرمعادل ۰۰ ـ ۲۳۰۸۰۱افغانی
۳ ـ به آسیب دیدگان طوفان پاکستان :
۱ـ نقده ۵۰۰۰۰۰ کلدار پا کستا نی ر۴۱۰۳۷۸ افغانی
۲ ـ تکه ۴۰۰۰۰ متر به قیمت ۱۰۸۰۰۰۰ افغانی
۳ ـ کمپل ۳۰۰۰ تخته به قیمـ ت
۴ ـ ستر نجی ۳۰۰ تخته به قیمت ۷۶۲۰۰ افغانی
۵ ـ کشمش ۱۵۰۰ کیلو به قیمت ۱۵۰۰۰ افغانی
۶ ـ ادویه معادل به قیمت ۲۰۰۰۰۰۰ افغانی
۷ ـ خیمه ۳۰۰ باب به قیمت ۱۱۲۵۰۰۰ افغانی
۸ ـ روغن ۲۰۶۵ قطی به قیمت ۴۳۳۶۵ افغانی
۹ ـ شیر مایع ۲۰۰۰ قطی به قیمت ۶۰۰۰۰۰ افغانی
۱۰ ـ مصار ف حمل ونقل وغیره به قیمت ۹۰۰۰۰ افغانی
مجمو ع کمك هاییکه به پاکستا ن صورت گرفته معادل ۰۰ر۴۸۹۶۹۴۳ افغانی
۴ ـ پرداخت حق العضو یت سال ۱۹۷۰ به مجامع صلیب احمر ها ۸۰۰۰ فـــرانک معادل ۰۰ر۱۵۰۳۵۰ افغانی

مجمو عا مصار ف و کمك ها ی سا ل۱۳۴۹ ۱۸ر ۱۸۸۹۱۴۰۴ ـ افغانی

توزیع البسه امدادی سره میاشت برا ی محبوسین ولایت کند هار

دمیرمنوتولنه

دمیرمنو تولنه که بتاریخ ۲۴ جــوزا ی ۱۳۲۵ تاسیس گردیده تاکنون همواره‌کوشان بوده است تا در راه کمك بازنان‌ود ختران کشور در ساحات مختلفه مصدرخدماتی‌گردد.

دمیرمنو تولنه که بیشتر فعالیت های آن بر محور مــعاونت ورهنمــایی مادران و دختران کشور میچرخد طی ۲۵ سال مصدر خدمات شایانی گردیده ودر ساحات مختلفه، تعلیمی ،تربیوی ،تنویری معاونتی وصناعتی قدمهای بس فراخی برداشته است .

فعالیت های دمیرمنو تولنه درساحات تعلیمی تربیوی و تنو یری :

۱ــ مدیریت تدریسات :

مدیریت تدریسات که در سال۱۳۴۸ متشکل از لیسه مسلکی ،کودکستان، شیر خوارگاه ،کورس های تایپ وکتابخانـــــه بود در اول حمل ۱۳۴۹ کودکستان ، شیر خوارگاه ،کورسهای تایپ وکتابخانه از آن مجزا گردیده کودکستان وشیر خــوار گــاه مربوط ادارهٔ بنام مدیریت مرکز حمایهٔ طفل ومادر ،کورسها ی‌تایپ مربوط مدیریت‌تدبیر منزل وکتابخانه مربوط مدیریت تنویرافکار گردید.

لیسهٔ مسلکی در سال ۴۸ دارای ۲۱ صنف بود که از انجمله ۱۴ صنف متوسطه وثانوی آن قبل از ظهر وهفت صنف دوره ابتدائی آن بعد از ظهر تدریس میگردید .
درهمین سال د میر منو تو لنه د ست به ابتکاری زد وآن تربیهٔ معلمات مخصوصــ کود کستان ها بود که این پــروگرام در پهلوی رشته استستانت سوسیال تاسیس شد که درنتیجه یك تعداد شاگردان بعد از فراغت در کودکستان وشیر خوار گــــــاه دمیرمنو تولنه بحیث معلمه پذیرفته شدند .
لیسهٔ دمیرمنــوتولــنه در سال ۱۳۴۸ پنجصدو بیست شاگرد جدید را در صنوف مختلفه پذیرفته است که اکنون تعداد داخلهٔ این لیسه به هزار شا گرد میرسد . تعداد فارغان صنف دوازده این لیسه در ســا ل ۱۳۴۸ به چهل و هفت نفر میرسد .
در سا ل ۴۸ سی و دو طفل در شیر خوارگاه و دو صد طفل در کودکستا ن شامل بود که او لی از صبح تا عصر و دو همی از صبح تا چاشت مشغول فرا گر فتن تعلیم بودند . در اخیر سا ل اطفا لیکه سن شان برای شمو ل به مکتب منا سب بود به‌مکاتب نزدیك به منازل شان معر فی گردیدند .

در سال ۱۳۴۸ از کورسها ی تایپ‌مربوط مدیریت تدریسا ت دو دوره شاگردا ن‌فارغ شده که تعداد فار غان کورس تایپ در ی نود و تعداد فارغان کورس تایپ انگلیسی چهل‌و هشت نفر میباشد که به دوایر و موسسا ت معر فی گردیده اند .

۲ ــمدیریت تنویر افکار :

اعضا یا مددگاران این‌اداره که‌بیشترسا حه فعا لیت شانرا خدما ت اجتما عی تشکیل مید هد در سا ل۱۳۴۸ از (۱۸۰) فا میل که یکعدهٔ آنها از صندو ق ما در معا ش میگیر ند ویز یت بعمل آورده وبطورمجموعی برای چهار صد نفر از افراد فامیل هایشا ن لباس ، غذای ادویه و پو ل نقد از صندو ق ما در کمك گردیده است .

از آغاز سا ل ۴۸ تا حا ل (چهل) طفل مربوط مادران بی بضا عت واکسین (ب‌ث‌ج) گردیده(۴۸) باربرای معاینه و تدا و ی به شفاخانه معالجوی برده شده اند .

در اخیر سا ل ۱۳۴۸ به تعداد (۶۴)جوره لباس و یك مقدار ادویه به رو یت نسخه های دکتورا ن برای مادرا ن بی بضا عت کمك گردیده است .

والاحضرت شا هد خت بلقیس هنگامیکه‌تهداب بلاك هفتم مر کز حما یه طفل ومادر را می گذا رند

برای سه گانگی هایکه چند سا ل قبل در یك فامیل بی بضاعت تو لد شده و از ابتداء تا کنو ن زیر نظر و کنترو ل مدیریت‌تنویر افکار قرار دارند در اخیر سا ل ۴۸ یــك مقدار آرد ، برنج بوره ، چای ، صا بو ن، شیر ، روغن وادویه کمك گردیده است .

از محبس اناثیه ولایت کابل در طو ل سا ل ۴۸ هفته یك مرا تبه ویز یت‌صورت گرفته و برا ی اطفال کودکستا ن آن ۲۸ دست لبا س و روزانه شیر، نان و شکـر تهیه وتوزیع شده است .

بکمك موسسا ت صحی هفتهٔ‌یکبارمریضان محبس معاینه گردیده و ادویه لازمه ان طبق نسخه تهیه و توزیع گردیده است .

هکذا در طو ل سا ل ۱۳۴۸ تما م‌مامورین ومستخدمین د میر منو تولنه جهت معا ینا ت صحی به شفاخانهٔ مرکزی وشفا خانه مجادله توبر کلوز برده شده و معاینا ت صحی آنها تکمیل گردیده است .

مدیریت تنویر افکار در سا ل ۴۸ به تعداد ۷٦ میر من و پیغله را به هوتل انتر کانتیننتال و پنجاه‌و پنج نفر ازمراجعین را به فابر یکهٔ نسا جی بگرا می برا ی‌کار معر فی نموده است .

در مورد تنویر اذهان عامه مدیریت‌تنویر افکار از آغاز الی ختم سا ل ۱۳۴۸ در سالون سینمای زینب ننداری راجع به موضوعا ت مختلفه کنفرانس ها تر تیب و دایر نموده است هکذا به تعداد بیست هزار شعار به روز جشن استر داد استقلال وطن و ده هزار و جیزه به روز بین المللی سواد که از طرف مدیریت تنویر افکار ترتیب شده بود ذریعهٔ هلیکو پتر پخش گردید .

در محبس اناثیه ولایت کابل به کمک موسسهٔ سمعی و بصر ی هفته یك مر تبه فلم تربیو ی و اخلاقی نمایش داده شده و پنجاه کنفرانس راجع به موضو عا ت‌مختلفه دایر گردیده است .

در باغ اناثیه شهرارا هفته یك بار ازماه سنبله الی ختم میله باغ از طر ف مدیریت تنویر افکار یك سلسله کنفرانس ها راجع به موضو عا ت عام المنفعه دایر شده است.

فعالیت رضا کار ان :

انجمن میر منهای رضا کار هفته یك‌مراتبه در سالون د میر منو تو لنه رو ی‌موضوعات مربوطه بحث و ترتیبا ت لازمه طبق امر و هدایت والاحضر ت شا هد خت بلقیس رئیسهٔ عا لی ان انجمن اتخاذ گردیده‌است.

در سال ۱۳۴۸ کمك های میر من ها ی رضا کار قرار آتی است :

الف ـ برای محبوسا ت :

۱ ـ ذغال ۳۵۰ سیر
۲ ـ روغن هفتاد قطی
۳ ـ بوره بیست‌و شش سیر
٤ ـ چای سیاه شش سیر

۵ ـ نان سیلو در جه دوم سفید روزهفتاد قرص برای مد ت سه ماه .

٦ ـ لباس ممه سلیپر های مریضا ن محبس شش دست .

برای پانزده نفر بی بضا عت وناتوا ن از پنج صد الی هشت هزار افغانی کمك‌های انفرادی شده است .

تاکنو ن این انجمن به تعداد (۱۰٤)عراده تریسایکل برای معیو بین شل توزیع نموده وبه تعداد سه صد دست لبا س ذریعه‌میرمن های رضا کار به ولایت فرستاده شده‌است.

۷ـ دمیرمنوتولنه‌درسال ٤۹ مبلغ‌چهل‌هزار افغانی برا ی موسسه اسر ف که تازه به ساختن دست و پای مصنوعی‌اقدام نمو د ه اهداء کرده ا ست .

۸ ـ همچنا ن مبلغ چهل هزار افغا نی به بانك خون اهدا گردید .

۹ ـ باآغاز فصل زمستان به قیمت‌شصت هزار افغانی تکه خریداری و برا ی‌محبوسین و محبوسا ت و ناتوانان صفحا ت شما ل از طر ف دمیر منوتولنه توزیع‌شده است .

۱۰ ـ هکذا البسه و محرو قا ت برا ی ناتوانان شهر توزیع شده است .

ادویه ایکه از طرف انجمن به رو غتو ن های ولایت کمك شده قرار ذیل است .

۱ ـ برای روغتون جلال آباد ٦۹ قلم .
۲ ـ برای روغتون بلخ ۷۱ قلم .
۳ ـ برای روغتون هرا ت ۷۱ قلم .
٤ ـ برای روغتون قند هار ۷۱ قلم .

درساحه مبارزه با بیسوادی :

در سا ل ٤۸ شانزده نفر معلمه رضاکار در ده کورس تدریس کرده اند و هم یك تعداد کورسهای سواد خوا نی در ولایات افتتاح شده است . تعداد فارغ التحصیلات از کورسها ی مذکور به هفتاد نفر میرسد . در روز بین المللی سواد برا ی‌ده نفر معلم رضا کار تحسین نامه داده شده است . در سا ل ٤۸ هشت کورس اکابر تاسیس شده است .

بتاریخ ۲ میزان ٤٨ کمیسیو ن علمـــی راجع به تعین دوره کورس های سوادخوانی وطبع کتب رهنما و تدریس کـور سها ی مذکور طبق هدایت حضور والاحضر ت لیلما رئیسه افتخاری مبارزه بابیسوادی هفته‌یکروز شروع بکار کرده که این کمیسیو ن تا تاریخ ٤ حمل ٤٩ دوام داشت و در طو ل مد ت مذکور روی موضو ع تعین سا ل تعلیمی و کورسها ی سواد خوا نی و ختم دوره وطبع کتب و مواد درسی ترتیبا ت لازمه اتخــاذ و تصویباً تی بعمل آمده است .

۳ ـ مدیریت مجله میرمن :

مجله میر من که یگا نه مجله زن ومعرف زن در افغانستا ن میباشد هد فی جز ارضای خاطر خوانند گا ن محتر م نداشته همواره کوشیده است تا در حفظصفحات اختصاصی که شامل مطالب حقو قی ادبی ، علمی ، اجتما عی ، تدبیر منزل ، مدو سر گرمی میباشد ثابت قدم بماند .

مجله میرمن در سا ل ٤٩ باوجودمشکلات طباعتی و بعضی محدودیت های دیگر تعداد صفحات خود را بالا برده در صــــفحا ت شان دوازده صفحه افزا یش بعمل آمـــده است .

مدیریت مجله میر من در نظر دارد بعد از مر فو ع سا ختن محدودیت ها و مشکلات طباعتی مجله میرمن را که اکنون ماهـــوار نشر و چا پ می شود در هر پانزده روزنشر وخدمت خوانندگان گرا می تقدیم نماید .

٤ ـ مدیریت مــرکز حمایهٔ طفــل ومادر :

ریاست د میرمنو تولنه پنج سال قـــبل احداث چنین مرکز را برو ی دست گر فت وسعی بعمل آورد تا جهت رفاه مـــادرا ن مخصوصا مادرانیکه خار ج از منزل کـــار مینما یند برای آنها و اطفال شان خد متی را انجام دهد .

شش بلاك مرکز حمایهٔ طفل و مادر که شامل کودکستان وشیر خوارگاه میبا شد و بکمك بلا عوض کشور دوست‌مااتحادشوروی اعمار واکمال گردیده بتاریخ۸ ثور ۱۳٤۹ از طرف بناغلی انتو نو ف رئیس انجمـــن

بناغلی انتونوف حینیکه کلید بلاك اول‌مرکز حمایه طفل ومادر را به میر من صالحه فاروق ا عتمادی تسلیم میدارند

دوستی اتحاد شوروی وافغانستا ن با مراسم خاصی به میر من صالحه فاروق اعتما دی رئیسهٔ دمیر منو تولنه تسلیم داده شد که بعدا بتاریخ ۱۲ ثور رسما افتتا ح گردید .
کودکستا ن وشیر خوارگاه شامل اطاقهای خواب ،نان ، بازی ، تشنا ب و اطا ق برای معلما ت بوده که مجهز با میز و چو کی نان وکار چپرکت ، بستر ، آلماری ، ساما ن بازی وغیره ضروریا ت میباشد هر بلا ك شامل دو صنف بوده هر صنف تو سط یك نفر معلمه تدریس میگردد . ضمنا یکنفر معلمه کمکی نیز ایفا ی وظیفه می نماید .
فعلا در شیر خوار گاه پنجاه طفل از سن سه ماهه تا دونیم ساله که از آنجمله ۳۷ طفل از صبح تا عصر و متبا قی تا چاشت و در کودکستان دو صد طفل از سن سه ساله تاشش ساله که از آنجمله ۱۲۵ طفل ازصبح تا عصر و متباقی تا چاشت مصرو ف تعلیم میباشند .
فیس کودکستان از صبح تا چا شت سالانه یکهزار افغانی و از صبح تا عصر سا لانه دو هزار افغانی و فیس شیر خوار گاه از صبح تا عصر واز صبح تا چاشت با درنظر گرفتن مصار ف دو هزار افغانی تعیین گردیده است که لباس غذا وشیر اطفا ل همه به صور ت صحی در نظر گرفته شده است به اساس فیصله دمیر منو تولنه در کودکستان وشیر خوارگاه یك تعداد اطفا ل بی بضاعت بصور ت مجا نی نیز پذیر فته شده هکذا برای اطفال شاگردان لیسه مسلکی دمیر منو تولنه پنجاه فیصد در پر داخت فیس تخفیف داده شده است . همچنین برای ما مور ین دولت که قدر ت پرداخت پول رابصورت یکبار گی ندارند د میر منو تولنه امتیاز ی را قایل گردیده است تا فیس را در طرف سه تا چهار ماه بصور ت اقسا ط بپردازند.
در کودکستا ن و شیر خوار گاه نزده نفر معلمه ، یك نر س ، یك اسستا نت سوسیال یکنفر معلم موزیك و چار ده نفر پرسو نل که شامل آشپز ، دوبی ، اتو کار وخدمه ها می باشند اجرای وظیفه مینما ید.همچنین یکنفر خانم انگلیسی در شیر خوار گاه و یکخانم امریکا یی در کودکستا ن طـــور رضاکارانه از رژیم و صور ت تهیه شیر و پخت غذا مراقبت مینما یند .
کار ساختما نی بلاك هفتم مرکز حما یهٔ طفل و مادر رو به اکما ل بوده تا ختم سال ۱۳۴۹ به فعا لیت آغاز خوا هد نمود .دولت فرانسه یکنفر دکتور مخصو ص اطفا ل را درین مرکز طور مسا عد ت موظف سا خته است که فعلا اطفا ل کودکستا ن و شیر خوار گاه تحت مرا قبت وی میباشد .
درین اوآخر تطبیق واکسین های ضـــد دفتر ی وسیاه سر فه و تیتا نو ســـس و (ب ث ج) و پولیو ملیت که برای اطفال ضرور یست آغاز گردیده است .

۵ ــ مدیریت عمو می صنا عتی :

این مدیریت از بدو تاسیس تا حا ل در راه انکشا ف صنعت سوز ن دوز ی گامهای وسیعی بر داشته است .
وتوانسته است رضائیت مشتریان وعلاقمندان داخلی و خارجی را جلب نما ید .

مدیریت عمو می صنا عتی درسال ۴۸ بـه تعداد چهار صد و دو تکه سو ز ن دو ز ی های مختلف ا لنوع از قبیل سر میزی هـا ، د ستما لها ، سیت های چـای خـو ر ی ، میوه خوری ، لبا س های ملی و محلی زنانه ومردانه شال ، بالا تنه و غیره را تـهیـه و برای معرفی و نما یش در ننداز تون سال ۴۸ وویترین مو سسه گذا شته است . همچنین سوزن دوزی این مد یریت در نـما یشگـاه آسیایی تهران و نما یشگاه جهانی او سا کا به معر ض نما یش گذار ده شده که طر ف تو جه ز یاد وا قع گر دید .

۶ ــ مدیر یت قرار دادی :

مدیریت قرار دادی د میر منو تو لـنـه در سال ۱۳۴۸ دو ختن ۲۲۳۷۲ دست لبا س را که شا مل دریشی های طلاب معارف ، ملازمین معارف ، علمای عدلیه، مستخد مین ترانسپورت وزارت صحیه و زیر جا مه طلاب معارف بود به مقابل پردا خت مبلغ ۷۷۹۴۴۴ ــ افغانی قرار داد نموده بود که ازان جمله ۴۶۱۶۵۳ــ افغا نی برای ا جرت کارگران پر دا ختـه شده و مبلغ (۳۱۷۷۹۰) ا فغا نی مـفـا د موسسه گردیده ا ست .

۷ـ مدیریت تحریرات و روا بط فرهنگی:
به منظور ارتقای سو یه تعلیمی و تربیوی متعلمین و بر قرار سا ختن یك ا ر تـبا ط بین او لیای شا گردان ، استادان وخود متعلم دمیرمنو تو لنه بـتا ریـخ ۲۰ سنبله ٤۸ تشکیل انجمن او لیا و مربیان را توام بـــا مرامنا مهٔ آن به حکو مت متبو عه پیشنها د نموده ا ست که تا ا خیر سال ۱۳٤۹ عرض وجود خوا هد نمود .

درسال ٤۹ د میر منو تو لنه بمنظورتاسیس یك ا نجمن فر هنگی وتربیتی دو شیز گا ن وزنان دیپلو مه پو هنتون ها مرا مـنا مه و اسا سنا مه ترتیب وتد وین نمود که مو رد تائید یك عده خا نم های منور و د یپلــو مه واقع شد . ا مید است ا ین ا نجمن مصد ر فعا لیت های مثبت د ر کشور گر دد .

د میر منو تو لنه در تدوین حقوق مد نی زنان ا فغان پیو سته کو شیده وامید است هرچه زود تر ا ین قانون روی کار بیا ید . همچنان در قسمت قا نون حا ضری مامورین ومراعات بزنان مامور نیز تجو یزاتی صورت گرفته که عنقریب بساحه عمل خوا هد آ مد . مخصو صا در قسمت حقو ق و ر خصتی ایام بار داری زنان مامور ، معــلم و کـا ر گــر پیشنهاداتی در سال ۱۳٤۸ مکررا بحکو مـت ارائه گر د یده ا ست کـــه ا میــد ا ست حکومت درین باره غور نموده و حقو قی‌برای زنان قا یل شوند .

در قسمت روابط فر هنگی :

۱ ـ ا رتباط د میر منو تو لنه به مما لك خارج و تبا دل هیئات ها :

چون تبادل هیئات هـا در راه شنا سائی وتحکیم دوستی ملل مخصو صا در تنو یــر افکار مردم و کسب تجارب ا جتماعی وعلمی مفید ثابت میشو د د میر منو تو لنه نـیـز مطا بق مو قف بین ا لمللی ا فغا نستان در کنفرانسها ی بین ا لمللی با ا عزام نما ینده های ز نان ا فغان ا شتراك نموده و دعوتهای رسمی مما لك دوست را پذیرفته ا ست و از بعضی از آنها نیز د عوت بعمل آ ورده ا ست تا به کشور ا فغا نستان سفر دو ستانه نموده از نزدیك شنا سا ئی با ز نــان ا فــغــا ن پیدا نما یند .

همچنان ز عما و هیئت های دول د و ست ضمن بازدید رسمی شان از ا فغا نستان از د میر منو تو لنه نیز دیدن نموده ا ند و یك عده از زنان مما لك دوست عضو یت‌افتخاری این مو سسه را قبول کرده اند .

الـف ـ ذوات آتـی در سال ۱۳٤۸ ا ز د میر منو تو لنه دیدن نموده ا ند :

۱ـ جلالتماب (ا ینکه وزار) معین معارف دولت چکو سلوا کیا .

۲ـ میر من وا لنتینا ترشکو ا نـخستیـــن کیهان نورد زن شوروی و ر ئیسه فدراسیون زنان شوروی .

۳ ـ د کتور آ صفه آ صفی خوا نسار ی رئیس ا نجمن او لیا و مربیان ا یر ان کــه خانم معاون وزارت خارجه ا یران نیز میباشد.

٤ ـ میر من ها ستینگر مد یره پرو گرام های بین ا لمللی د یپا ر تمنت ار تباط خارجه استرا لیا .

٥ ـ محتر مه خانم جلا لتماب ا گینو معاون رئیس جمهور ا ضلاع متحده ا مریکا .

٦ـ محترمه میرمن دولت شاهی عضو عامل انجمن زنان ایران .

۷ـهیئت هـنرمندان ایرانـی که درجشن تولدی اعلیحضرت معظم همایــونی اشترا ك کرده بودند.

۸ـ محترمه خا نم رو ز کـا یا ر ئیســه موسسات ز نان تر کیه .

۹ـ محتر مه میرمن مار گریت مکای عضو پارلمان ا نگلستان و مر بوط به حزب کارگر.

ب ـ زنان افغانیکه درکنفرانس هـــا ی بین ا لمللی و دعوت ها ی ر سمی بخارج اشتراك کرده اند :

۱ـ دو نفر هیئات ز نـان ا فـغا نی د ر کنفرا نس بین ا لمللی ز نا ن در هلسنگی اشتراك کرده ا ست .

۲ـ یك هیئات هشت نفری ز نان افغا نی بنا بد عوت ر سمی حکو مت ا تحادی الما ن برای سی روز از آن حکو مت دیدن کر د ه است .

۳ ــ رئیسه د میر منو تو لنه بایك نفر از اعضای وزارت جلیله معارف بتاریخ ۱۱ عقرب در سبو زیم انجمن اولسیا و مربیان ایران منعقدهٔ تهران اشتراك ورزیده است .

٤ ــ رئیسه د میر منو تو لنه با محترمه میر من جمیله سراج عضو انجمن میرمن‌های رضاکار در کنفرانس بین المللی زنان منعقدهٔ بنکاك اشتراك ورزیده است .

ج ــ بورسهای تحصیلی که‌از طرف ممالك دوست به د میر منو ټولنه اهدا گر دیده است :

۱ ــ دو بورس تحصیلی از طرف حکو مت فرانسه دررشته ا سیستا نت سو سیال در سال ۱۳٤۸ .

۲ــ دوبورس تحصیلی ازطرف حکو مت اتحادی ا آلمان در رشته ا سیستا نت‌سوسیال وتر بیه معلمین کو د کستا نها .

۳ــ چهار بور س از طرف ا تحاد شو روی در رشته تر بیه معلمات کو د کستا ن ها .

د ــ تبا دل تلگرام ها و پیا مها به ممالك خا رج :

۱ ــ پیام تبریکیه د میر منو تو لنه به منا سبت فرود آ مدن اولین ا نسان تو سط اپولو ۱۱ بکره ماه بمقا مات مر بو ط کشو ر ا مریکا .

۲ ــ دو بورس تحصیلی‌ازطرف حکو مت ر ئیس مجمع عمو می ملل متحد .

۳ ــ پیام تبریکیه عنوانی میرمن پا مپیدو نسبت ا نتخاب جلا لتماب پا مپیدو بر یا ست جمهوری فرا نسه .

٤ ــ پیام تبریکیه عنوانی ز نان کا ر گر جا پان .

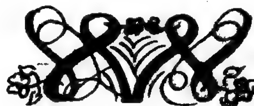
۵ ــ پیام تبریکیه عنوانی میرمن بندرنایکه که مجددا بحیث صدر اعظم سیلون ا نتخا ب گردیده ا ست .

مدیریت نمایشها ی عرفانی :

این مدیر یت که از طریق نمایش فلمها و درامه ها در راه تنویر اذهان عا مه خد ما ت شا یا نی را ا نجام‌داده است درسال ۱۳٤۸ــ ازدرك نمایش ۲۸ فلم‌هندی و۱۷فلم اروپائی واعلانات بیش از مبلغ سه ملیون و نهصدو چهل و هفت هزار و شش صد و چهل و نه افغا نی عا ید نموده ا ست.

برای سر گر می بیشتر خا نمها در روز های ر خصتی در نظر ا ست یك سینما ی جدید (۷۰ ملی) در باغ عمو می نسوا ن شهر آرا اعمار گردد و همچنان ا حد ا ث میدا نها ی سپورت، کافی ، رستوران عصری ومرکز ا جتماعی درانجا مطابق پلان مر تبه در آ ینده نزدیك ا عمار خوا هد شد .

درسال ٤۸ عا یدات عمومی باغ ز نا نه حاوی مبلغ ۸۱٤۰۹٫۰۰ــ افغا نی بود .

دکوشانیانو بین‌المللی سیمینار

مخکی له دی نه چه د افغانستان کالنی محترم لوستو نکی دکوشانیانو بین‌المللی سیمینار ولو لی لازم گڼو چه د زیاتومعلوماتو له پاره دغه لاندی غوره معلو مات وړاندی کړو .

دیونسکو عمومی کنفرانس په ۱۳۴۵ کال کښی په‌خپله څوارلسمه غونډه کی د ۳۲۳ ر ۳ گڼه تصویب په‌اساس یوه‌لویه پروژه دمرکزی آسیا د خلکو د مدنیت دمطا لعی له پاره پرانیستله .

چه ددغی پروژی غړی عبارت دی له افغانستان ، هند ، ایران ، پاکستان او شوروی اتحاد .

دعمومی کنفرانس دفیصلی له مخه چه‌باید په ټولو غړیو ملکو نو کښی یو شمیر منطقوی تحقیقاتی مرکز و نه جوړ شی په افغانستان کښی هم یو ارتباطی مرکز منځ ته راغی چه د مرکزی آسیا تاریخ هنر او فرهنگ دکوشانیانو په دوروکښی تر مطالعی لاندی ونیسی . چه ددغه کار د تحقیقاتو د مخ بیوولو د پاره داطلاعاتو او کلتور وزارت دلرغون پیژندنی لوی مدیریت وټاکل شو .

همدا رنگه‌د فیصله نامی دشرایطو له‌مخه دکابل له تحقیقاتی مرکز څخه وغوښتل شو چه په یو مساعد وخت کښی یو بین المللی سیمینار دکوشانیانو په دوره کښی‌او په مرکزی آسیا کښی دلرغون پیژندنی د تحقیقاتو دچارو دانسجام دپاره په کابل کښی دایر شی .

د کوشانی دوری بین المللی‌سیمینار د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت په پیغام د رادیو افغانستان په ستر تالارکښی دثور د میاشتی په ۲۲ له غرمی نه مخ کښی په لسو بجو پرانستل شو .

د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت پیغام دسیمینار دپرانستل کیدو په وخت کښی داطلاعاتو او کلتور وزیر دکتور محمود حبیبی له خوا ولسو ستل شو .

دهمایونی اعلیحضرت پیغام:

خوشحاله یم هغه پوهانو ته ښه راغلی وایم چه په کابل کی دکوشانیانو دمطالعاتو په سیمینار کی برخه اخلی .

افغانستان په تاریخی اعصارو کی که د اسلام نه دمخه زمانه کی و او که په اسلامی روښانه پیری کی دنړی ددغی سیمی دفرهنگ په تحول او وړاندی تگ کی‌برخه درلوده .

ددغو دورو څخه زمونږ دخلکو دتجربو آثار او هنر چه څه د ځمکی پر مخ‌او څه ددغه زرخیزه هیواد تر خاورو لاندی دی زمونږ دلرغونی زمانی د مفکرانو د هڅو او هیلو ښکارندوی دی .

کوشانی عصر ددغه لرغونی هیواد د شریفو او زحمت کښو خلکو دژوندانه دوره ده او دا یوه هغه ستره صفحه ده چه‌مطالعه یی ددغه هیواد دتاریخ او دگاوندیو خلکو او زمونږ دشاوخوا ورونو دتاریخ په زیاته پیژندنه کی لوړ مقام لری

هیله لرم دغه سیمینار چه دیونسکو او ذیعلاقه هیوادو په مرسته جوړ یږی دبشریت علمی پانگی زیاتی کړی او ضمنا دنړی ددغی سیمی دخلکو دعلمی اوفرهنگی همکاری یو په‌پراختیا اوتقویه کی‌باارزښته اغیزه ولری.

معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت هغه وخت چه دکوشا نیانو دبین‌المللی سیمینار وغړی او د سیمینار وشاملو هیأ تو د هیوادو سفیرانې شاهانه حضور ته منلی دی.

وریسی صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی په‌دغه مناسبت یوه مفصله وینا وکړه اودګډون کونکو هیوادونو نمایندګانو ته یی ښه راغلی ووایه .

دښاغلی صدراعظم دوینا متن :

جلالتمآبانو ، محترمو پوهانو اوګرانو دوستانو !

دښه راغلی په څرګند ولو سره ډیر خوشحاله یم چه په دغه سیمینار کی چه د یونسکو په مرسته جوړ یږی دګډون له‌پاره موزموږ بلنه منلی او په خپل لرغونی هیواد کښی ستاسی هر کلی کوم البته له تاسی څخه څینو افغانستا ن لید لی او څینو یوه موده مطالعی او علمی خدمتونه پکښی کړید ی .

افغانستان یی کله‌کله یوزای د لرغونو جریانا تو دتیر یدو دمځکی په حیث چه د مرکزی اسیا له دښتو څخه شروع اودهند دنیمی قار ی په لور په حرکت کښی و پیژند لی دی .

حال دا چه د افغانستا ن د تاریخ‌داساسی حقیقت دکوشا نی دوری په ګډون په هره دوره کښی له دی څخه ډیر زیا ت دی . کوشانیان دهندو کش دغره په شما لی او جنوبی لمنو کښی میشته وو او د دو ی د سلطنت د سو لی او سلم په دوره کښی کرهنی او تجار ت تر قی کړی‌وه.

دکوشانیانو آثار دافغانستا ن‌په هرکوت کښی لید ل کیږی لکه چه له هغه و خت څخه پا تی شو ی لو ښی او سکی چه‌دهغی زمانی دتمد ن نمایند ګی‌کوی‌دبلخ،کندز،کابل پروان ، کاپیسا ، ننګر هار ، غزنی ،او زابل کښی کشف شوید ی دهغه و خت دابولګولو ویالی په‌بلخ او دسر خ کو تـل په‌شاوخوا کښی اوس هم لیدلی کیږ ی دکوشا نی زما نی بودایی معبدو نه‌دکروندو ترخنګ دسمسور و او ښکلیو منظرو پـه شاو خوا او له واورو څخه ډکو غرو نو په لمنو کښی او د هغی جملی څخه دورد ګود توپ په ناوه او غزنی کښی نا متو ستو پی دیادولو وړدی.

کوشانیانو په افغانستا ن کښی دسلطنت په وخت کښی دباختر ی یونان له تمد ن سره تماس نیولی او دیونانی لیك او پـه خپلو ودانیو او سبکونو کښی یی د دغه تمد ن د مهند سی دلارو او په مجسمو او نقاشی کښی یی دهغه د هنر ی وسا یلـو پیرو ی کړیده . په دغه وخت کښی ددوستو هیوادو دلرغون پیژندونکو له مرستو څخه چه دمطالعو او څیړنو له لاری یی زموږ دهیواد دلرغونی تاریخ دغه عمده دو ر ه روښانه کړ یده د افغانی مقا ماتو پوره رضائیت څرګندوم اوله هغی جملی څخه دهډی بګرام ، ګلدری ، کندز دسردارغونډی په کیندلو او په پای کښی دسر خ کو تل په کانشکا معبد کښی چه دهغو دکتیبو له مخی دکوشانیانو ژبه به دبا ختری یو نا ن په نامه کشف شویده دلر غون پیژند وکو او څیړونکو خد متو نه زموږ له پاره دقدر وړ دی .

په‌دغه وخت کښی غواړم ووایم چه زموږ دلرغون پیژند نی دفعا لیتو را تلو نکـی پروګرام په دافغانستا ن‌داسلامی تار یخی مقاماتو دعلمی فهر ستو نوبرابر ید ل دی او اسلامی ودانیو ترمیم اوپه څینو ځایو کښی دهغو بیا ژوندی کول دي اوپه دغه مهم وخت کښی د دوستو هیوادو او یونسکو دمرستو هیله لرو .

ددغه سیمینار په‌باب‌دیو نسکو له مرستو څخه د افغانستا ن دحکومت رضا ییـت څرګندوم او هیله کوم چه دغه علمی مجلس ګټی ولری اودکو شانـی دو ر ی په بـا ره کښی‌که‌په افغانستان کښی وی یا په ګاونډ یوسیمو کښی یی وی ګټور معلو ما ت لاس ته راوړی او زموږ په هیواد کښی ستا سی داستو ګنی ورځی زموږ دګرانو میلمنو په حیث په خوشحالۍ سره تیره شی .

همدارنګه د اطلاعاتو او کلتور وزیردکتور محمود حبیبی په دغه محفل کښی دیو ی وینا په ضمن کښی وویل دغه مجلس دکوشانیانو یعنی څه دپاسه پنځو سوو کالو تمد ن او ثقافت د مطالعی له پاره وقف دی چه په هغه کښی لوید یځ دلر غو نی یو نا ن د بقایا و تلاقی له جلال څخه ډك ختیځ‌سره د باختر په خاوره کښی وینی .

په دی صور ت دروښا نه تمد ن دهستی‌او دوریښم له لاری دارځښت لرو نکی تجارت دځلور لاری په حیث چه پخوا نی یونا ن

صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی کلـه چه خپله بیانیه ایراد وی

یی له پراخ چین سره یو ځا ی کـــاوه افغانستان نه یوازی د نړ ی له یوه ځا ی ځخه بل ځای ته د تجار تی قیمت لرونکو مالو نو دوړلو راوړلواجازه ور کو له بلکه‌د مسافرو او تجار تی کاروا نو په تګ او راتګ سره په خپله خاوره کښی دعمو می افکارو أو ثقافتی او هنر ی نظریوله‌جریاناتو ځخه هم خبر شو یه ی .

دکتور محمود حبیبی دمرکز ی‌آسیادخلکو دذهنی سو یی او د تمد ن په پر مختګ او لوړ یدلو کښی دافغانستا ن د رو ل په با ب وویل : په وضا حت سره ویلا ی شو چه له اســلام ځخه پخوا دوره کښی‌او له هغه ځخه وروسته هنر ی ، پو هی او معمار ی ارځښت ناکی خزا نی د هغ ی مځکی پر مخ منځ ته راغلی دی أو په کښی ښښ شو ی یا یی سر ځک کړید ی .

همدغه راز د مهاجر ت ددغی پرا خی‌سیمی دکوشا نیا نو امپرا تور ی دلر ی سیمو په لوری د افرادو او فکرو نو دستر ګرو پونو د انتقالی له پاره په تیره بیا د نامتوکنیشکا په‌عصر کښی زمینه برابره کړیده لکه چــه موسیو (روتی ګروسی) په خپل یوه برجسته اثر کښی په دی با ب په دوو کر ښوکښی په څرګند ډول او صرا حت سره داســی توضیح ورکړ ید ی .

(په ستب امپرا تور ی او زر غو نو د ښتو کښی دیرلږ حر کت چه دهغو په‌لری ښنده کښی واقع کیږ ی دمها جر ت د دغــه لو یی مځکــی په ځلــورو څنــډو کــښی یی سمد ستی دنا ځا یی نتیجو سلسلــه څرګندوی همد غه راز دافغانستا ن په خاوره کښی دکو شانیاو دخا ص تمد ن دپد ید ی یعنی دهنر ، بدیع ، ګریکو ، بودیك په‌لحاظ دغه هیواد دنړی په دی سیمه کښی دیـــر غنی هیواد ګڼل کیدا ی شی .)

دکتور محمود حبیبی وویل : له دی کبله چه معظم ټولواك همایو نی أعلیحضر ت په هیواد کښی دلرغون پیژندنی دپلټنــو ا و دنړی دملی اوبشری میراث له غنی کیــدو ستره خاصه اوقیمت لرونـکی علاقه لری د افغانستان دحکو مت دقاطع تصمیم په اثر په دی با ب‌په هیواد کښی علمی کیند نی داطلاعاتو أو کلتور دوزار ت دلر غــو ن پیژند نی او تاریخی آثار و دسا تنی‌دلو ی مدیریت له‌خوا په نــه ستړی کـیدو نکــی صور ت دوام لری .

همدارنګه له ډیرو کلو را هیسی ددوستو هیوادو لکه دفرانسی ، ایتا لیی ، جاپان ، دامریکی دمتحدو ایالتو اوشوروی اتحــا د دلر غون پیژند نی دهیئتو له خوا په بیلو بیلو سیمو لکه هده په ختیځ ، کاپیسا او سرخ کوتل په مرکز او شما ل‌مرکزی کښی، غزنی په جنوب ، کښی او ای خانم دهیواد په شما ل کښی د اموسین ته نیژدی نور ی ګټوری کیندنی او پلټنی دوام لری .

ټول دغه تحقیقا ت زما دپخوانیو خبرو د مصدا ق په حیث ګڼل کیږی .

همدغه رنګه داطلاعا تو اوکلتور وزیـــر څرګنده کړه سر له دی چه دغه وزار ت د هیواد دهنری اوتاریخی آبداتو دساتنی لـــه پلو مشکلات په مخ کی لر ی خوبیا هـــم دلاس لر لومکنو وسایلو سره خپل ټو ل کوښښونه دبډلو ن راوستلو علمی سو یی او پو هی دلوړ لو دپاره په کار اچو لی دی ځکه نو موږ دهغه ګنجینو سا تو نکی یوچه دټولی نړی او خلکو ما ل شمیر ل کیږی .

دکتور محمود حبیبی وویل : زموږ په‌عصر کی نړی دکلتور ی میراث دار زیا بی پــه خاطر دپخوانیو سره دآشنا یی‌هیله په زړه کی روز ی په دی ډول ټولنو او علمی خبرو کی داطلاعاتو او تجر بو بد لو ل دا مو قــع میسرو ی چه خپله تیره زما نه روښا نـــه وو ینو أو هنر او کلتور مود مطالعا تو په اثر ښه اوپیژنو ځو په‌نتیجه کی پرا خــه پلټنی پسی وپالو.

داطلاعاتو او کلتور وزیر په پا ی کی‌داو څرګند کړ چه په کابل کی دا مهمه غونډه چه دیونسکو د بین المللی مو سسی‌په‌پراخه همکاری او د دوستو هیوادو د پرو فیسرانو او پیاوړ و علمی شخصیتو نو په ګــډو ن صور ت مو ند لی دی مثبتی نتیجی ورکړی.

همدا راز په دی غونډه کی د کـــا بل پوهنتون رئیس پوهاند دکتــور عبـدالقادر بها دیو ی وینا په تر ځ کی وویل :دکابل پوهنتون دپاره دخوشحالی او ویاړنی ځــای دی چه دلو مړی ځل دپاره دلرغون‌پیژندونکو اومتبحر وپو هانو په‌وړاندی دکوشا نیا نو

د دوری بین المللی سیمینار پرانستل کیږی. څخه او د اوروپاد منځنی ختیځ ، لر ی ختیځ

دلږغونی افغانستان دتاریخ د مطا لعـــی دهیواد ودتمدن دتاریخ څخه په لاس را غلی معلو ما تو نه څرگند وی چه افغانستا ن د انسانی ثقافتونو د مبادلی ځای و واودلرغو ن پیژندنی پلټنو په اثر دپخوانیو انسا نا تو د مدنیتو نو ار څښت نا که بقا یا چه مجموعه ئی ډیر ښه تاریخی اسناد تشکیلوی زموږ په ملك کی لاس ته راغلی دی . دپو هنتو ن رئیس زیا ته کړه زموږ دهیواد علمی ټولنی دعلم پالو نکی پاچا د خرد مندانه مفکور ی په پیرو ی ډیر هیله من دی چه دغه ډو ل ټولنی زموږ په لرغو نی هیواد کی جوړی شی او لکه څنگه چه دغه سیمینار څخـــه هیله کیږی دپوهنی دتیاره ځایـو نـو پـه روښانه کولو کی د قدر وړ نتیجی وښیندی.

وروسی دیو نسکو د بین المللی موسسی نماینده ښاغلی میروچ نیکوف له دی څخـه چه دغه مهم بین المللی سیمینار په کا بل کی جوړ شو ی دی دافغانستا ن دپاچامعظم ټولواك همایو نی اعلیحضر ت له حضورڅخه دسپاسگذاری مرا تب څرگند کړل ، او د افغانستا ن دشا هی حکو مت د اطـلا عاتو او کلتور دوزار ت دپو هنتون دعلمی موسساتو دتاریخ دټولنی اولږ غون پیژندنی دمدیریت اودافغانستان دپوهانو څخه تشکر وکـړ ا و وی ویل دایوه نیك مر غه لحظه ده چـــه افغانستان دیو نسکو ددغی پروژی ســـره لویه مرسته کړی ده داپروژه دیو نسکـــو دټولو غړو له خوا تایید شو ی ده او موږ ددغه وړاند ی تگ څخه چه ددغه سیمینارپه جوړولو سره دکوشانیانو د دوری دمطا لعی دپاره صور ت موندلی دی خوشحاله یو .

میروچ نیکو ف دهغه بین المللی کنفرانس چه دکوشانیانو د دوری او په دی سیمه کی دمرکزی اسیا فلسفی دمطالعی دپاره پخوا جوړ شوی وه همدغه رنگه دسمرقنددسمپوزیم څخه یادو نه وکړه او په کابل کی دکوشانی دوری بین المللی سیمینار په سیمه ییز او بین المللی ډول دعلمی پلټنو په لاره کـــی دخاص اهمیت وړوگنی او په دی سیمنار کی دنړی او سمه ییزه هیوادو د پو ها نوگډون دزیاتو مرستو او کوښښونو علامه وبلل .

هغه نمایندگان چه په دغه سیمینار کښی یی گډون کړی وو دادی :

افغانستان :

داطلاعاتو او کلتور وزار ت دتاریخ دټولنی رئیس پوهاند عبدالحی حبیبی ،دکابل پوهنتون د ادبیاتو دپو هنځی مرستیا ل پو هاند میر حسین شاه ، دکابل پوهنتون د ادبیاتو د پوهنځی استاد پوهاند دکتور فـــارو ق اعتمادی ، دکوشا نی تاریخ دمرکز او لرغون پیژند نی لو ی مدیر دکتور شاهـــی بای مستمند ی .

ایران :

دتهران دپوهنتون دادبیاتو دپو هنځـــی مرستیال پروفیسور شاه حسین.

شوروی اتحـــاد :

دتاجکستان دپو هنتون رئیس پروفیسور عاسیموف ،دتاشکند دپوهنتـون استـا ز ه میرمن یوگچنگوا ، دشوروی اتحاد دلږ غون پیژندنی د هیئت امره میر من گرو لیکو و والرو ، دتاجکستان دپو هنتون دلږ غـون پیژند نی استاذ پروفیسور لیتو نکی .

امریـکا:

په افغانستان کښی دامریکی دلږ غـو ن پیژندنی د هیئت رئیس پرو فیسور لویی دو بر ی او د هارورد د پو هنتون د ښکلیو هنرو نو استاذ پروفیسور برولند .

فرانســـه :

په افغانستان کښی دلرغون پیژ ند نـی دهیئت رئیس پروفیسور برنارد ،دگیـمی د موزیم لویه آمره پیغله ج بوبو یی ، او د فرانسی دعلمی تقیقاتو دملـی مرکز غـړ ی پروفیسور غو سمن .

برتانـیه :

دمسکو کاتومتخصص پروفیسوردمیـگداو ل

هـند :

دهند دلړغون پیژند نی لو ی مدیر پروفیسور ب ب لال او دلړغون پیژند نی متخصص پروفیسور گهو ش .

پا کستان:

دپاکستان دلړغون پیژند نی لو ی مدیر پروفیسور اف ای خان .

دالمان فدرالی جمهوریت :

دبن دپو هنتو ن استاذ پرو فیسورفیشره او ختیځ پیژندو نکی پرو فیسور شیپمن .

ایتا لیا :

په افغانستان کښی دلړغو پیژند نی د هیئت مرستیا ل پرو فیسور پروچیکورتدی.

جاپان :

په افغانستان کښی دجاپا ن دلړ غو ن پیژند نی د هیئت رئیس پروفیسور بوگوچی او دیو نسکو د نماینده په حیث ښا غلی میرو چ نیکو ف .

ددغه سیمینار افغانی مبصر ین داوو .

په انقره کښی د معظم ټولواک همایو نی اعلیحضر ت لو ی سفیر ښا غلی محمد عثمان صد قی دخار جه چارو د وزار ت سیاسی لوی مدیر دکتورروان‌فرهادی،ښاغلی سید قاسم رښتیا، پروفیسور احمد علی کهزاد ، دپښتو ټولنی رئیس پو هاند صدیق‌الله رښتین د صکو کو رئیس ښاغلی علی احمد نعیمی ، پروفیسور محمد علی ، دکابل پوهنتون دادبیاتو دپو هنځی استاذ ښاغلی محمد حسن کاکړ ، دکابل پو هنتون دادبیاتو دپو هنځی استاذ ښاغلی علی محمد زهما ، دکابل پوهنتون دادبیاتو پو هنځی استاذ دکتور علمی ، او دموزیمونود لو ی مدیریت مرستیال ښاغلی محمد کریم بار کـزو ی .

دکوشانیانو دبین بین‌المللی سیمینار لومړنی غونډه په هم هغه ورځ له غر می څخه وروسته په دوه نیمو بجو د کابل پوهنتون دکتابخانی په تالار کښی وشوه.په دی غونډه کښی دتاریخ دټولنی رئیس پوهاند عبدالحی حبیبی دراپو په اتفاق دسیمینار د رئیس په حیث وټاکل شو .

پوهاند حبیبی د ده د انتخاب په با ب د سیمینار درئیس په حیث دسیمینار دغړ یو څخه دتشکر په تر څ کښی دسیمینار لـو مړنی غونډه پرانیستله .

دامریکی متحدو ایالتو نو دهـارورد د پوهنتون دښکلیو هنرونو استاذ پروفیسور رولند او په افغانستان کښی د فرانسی د لړغون پیژند نی د هیئت رئیس پرو فیسور ربر نارد دسیمینار دګډون کوونکو درایوپه اتفاق دمرستیالانو .په حیث‌وټاکل شو ل .

دغه راز دکوشانیانو دتاریخ دمر کـز امـر او دلړغون پیژند نی لو ی مدیر دکـتور شاهی بای مستمند ی دسیمینار د راپور تر په حیث وټاکل شو .

پوهاند حبیبی د خپلی هغی مفصلی وینا په ترڅ کی چه په دی غونډه کی یی وکړه دکابل شاهانو دکور نیو او د پختیا اوګردیز دامرانو په‌باب وینا وکړه اووی ویـل‌چه د عربی او چینی داسناد و له مخی دغه دواړو کور نی په افغانستان کی دکوشانیا نو له بقایاو څخه دی .

پوهاند حبیبی پخپله وینا کی ددغـو کورنیو دشاها نونومونه دتاریخی اسنادو له مخی څرګند او په هغو کتابو نو یی بحث او خبری وکړی چه په ختیځه لهجه باندی په پخوانی یونا نی رسم الخط او په دری ژبه لاس ته راغلی دی او دکوشانیا نو سره ددغو شاهی کورنیو رابطه ثابتو ی .

وروسته له هغه دکتور شاهی بای مستمندی په یوه مفصل راپور کی دهغو لړغونو کیندنو اوپلټنو دنتیجو په‌باب چه‌دکاپیسا ،هډ ی اوا ی خانم دکوشا نیا نو په مرکـز و نوپی شوی دی . حاضر ینو ته معلو ما تورکړل.

وروسته دسیمینار ګډون کوونکو ددکتور مستمندی دراپور په باره کی خپلی نظر یی څرګندی کړی . . همدغه راز دفرانسی‌نماینده ښاغلی‌فوسمن دمیدان دولایت دکتیبو په‌باره کی چه په خرو شتهی او یونانی‌رسم‌الخط

دکوشانیانو دبین المللی سیمینار ددوهمې غونډې یو څنډه دکابل پوهنتون دکتابخانې په تالار کښې

لیکل شوی دی او دکوشانیانو دزما نی پــه تاریخ کی ډیر اهمیت لری او دژب پیژندنی په لحاظ هم ډیر ی مهمی دی وینا وکړه او وی ویل چه ددغو کتیبو زیا ته بر خه له منځه تللی او لږ کر ښی او کلمی یی پاتی دی چه له هغو څخه نتیجه اخیستل ډیر ی خیړنی غواړی .

همدارنگه په دیغونډه کښی په افغانستان کی دفرانسی دلرغون پیژندونکی د هـیئت رئیس پروفیسور برنارد دهغی نوی کتیبی په باره کی چه په لغمان کی کشفه شوی وه او په (ارامی) ژبه او لیك ده توضیحا تورکړل او وی ویل چه دغه کتیبه داشو کاد پاچاهی په څوار لسم کال کی کیند ل شوی او د هغو لارو په باره کی چه له هند څـخه د افغانستان له لاری د مدیترا نی ترسواحلو پوری تللی وی ډیره رنا اچوی .

دکوشانیانو د دور ی د بین المـــــللی سیمینار دلور په ۲۳ غونډه کی چـــه پـــه افغانستان کی د فرانسو ی دلرغون پیژندنی دهیئت درئیس پرو فیسور بر نارد په مشری دعامی روغتیا د موسسی په تالار کی جوړه شوی وه دیو ی موقو تی څیړونی اودسیمه ییزو هیوادو د بودجی او فعا لـــیتو نو د انسجام په با ب بحث او خبر ی وشوی .

همدارنگه تر غرمی د مخه غونډه کی چه دیوی موقو تی څیړونی په باب چه بیوگرافی دکندنو نتیجه ،عـلمی پلـټنی دچاپ شو و کتابونو لنډ یز ، دکندنو د پروژ وورو ستی وړاندی تگونه اودهغو څخه دپه لاس را غلو نتیجو چه دکوشانی دوری دتاریخی پیژندنی سره مرسته کوی بحث او خبر ی وشوی .

په دی برخه کی دافغانی هیئت رئیـــس پوهاند عبدالحی حبیبی تیاری څرگند ی کړی او وی ویل دافغانستان مجلی یوه بر خـــه به چه په کا ل کی در ی واره په سلومخونو کی چاپیږی دکوشانیانو د دور ی د نـــو تاریخی پلټنو اوکشفیاتـو ،دپاره مختصــی کړو او که چیری دغې و هیوادو څخه زیا ت مواد په لاس راشی دمجلی ټـولی پاڼی ا و حتی نوری زیاتی پاڼی به دهغه دپاره وقف کـــــړو .

پوهاند حبیبی زیاته کړه دکوشا نی دوری په باب کی چه کومی علمی پلټنی د غــــړو هیوادو له خوا کیږی او موږ ته یی رالیږی که چیری په انگلیسی او فرانسو ی ژبه وی موږ ته به ډیره اسانتیا وی دافغا نـــــی هیئت درئیس تیا ری څرگند و ل دسیمینار دگډون کونکو له خوا څخه په زړه پور ی وبلل شو .

دشوروی اتحاد او هند نماینده گانو وعده وکړه چه تر دی وروسته به دکوشا نیانو دتاریخی دوری مربوط موضوعات د څیړو لو دپاره راواستوی.

دپاکستان نماینده (ای-افـخان) نظـــر یه څرگنده کړه چه تر ټولو د مخه باید دسیمی دغړو هیوادو اختصا صی وظیفی تثبیت شی.

دایتالیا نماینده ښاغلی تدا ی دپاکستا ن دنماینده دتایید په تر څ کی وویل چه په دی برخه کی دشوروی اتحاد څیړو نه ډیرو ارزښتنا کو مطالبو متضمن ده چه ددغه حقایقو پوهید ل او نتیجه اخیستل دخا ص پا م لرنی او توجه وړ دی . موږ دیو نسکو څخه هیله کوو چه دغه ارزښتنا که مطلو بو نه او یا هغه مطلبو نه چه دسیمی غړی هیواد ونه یی څیړو ی په انگلیسی ژبه با ند ی وگرځوی. اودغړو هـیوادو پـه لاس کـښی کښیږدی څکه چه په بیلو بیلو ژبو څیړونی دتفاهم او هم آهنگی په لاره کی څواړ خیزه بند یزو نه پیښوی .

همدغه راز په دی غونډه کی دکوشانیانو دتاریخی دوری دپلټنو پر تمویل اولگښتونو باندی بحث او خبری وشوی . په دغـــــه خبرو کی اکثر ونما یندگانو هیله څرگنده کړه چه یونسکو دی دغه لگښتو نه وزغمی . همدغه رنگه دکوشانیانو د دوری دبین المللی سیمینار تر غر می وروسته غونډه کـــی د اجندا پرشا ملو موضو عا تو با ند ی بحث او خبر ی وشوی . ددی غونډی ریاست د سیمینار دغړو دیخوانی فیصلی په اساس د تهران دپو هنتون د ادبیاتو دپو هنحـــی مرستیال دکتور شاه حسین په غاړه درلود .

دکوشانیانو د دوری بین المللی سیمینار دثور په ۲٤ چه له غر می نه پخــوا دعامی روغتیا دموسسی په‌کتابخانه کښی غو ند ه وکړه په مر کزی اسیا کښی‌دلرغون‌پیژندنی دزیاتی همکار ی او ددغی دور ی دار تـهنر او معمار ی د مکمل البوم د خپرولو په‌باره کښی دپوهانو ترمنځ خبری وشوی.

ددغی غونډی په پای کښی دکو شا نـی عصر دتمد ن دالبوم دمسودی دجوړولـو له پاره یوه فرعی کمیته جوړه شوه.

په د غی کمیته کښی دکابل پو هنتو ن دادبیاتو او بشری علومو د پو هنځی استاد پو هاند د کتور فاروق اعتمادی دافغانستان له خوا ، ښاغلی فو سمن دفرانسی شخـه ښاغلی فیشرد المان داتحادی جمهو ر یت شخه ، ښاغلی لال له هندو ستان شخه ، او میرمن پوگه چینکوا د شوروی ا تـحـا د له خوا شا مل وو چه ریاست یې‌دیونسکو نما ینده ښا غلی میرا چینکوت په غـا ړه در لوده .

همدارنگه و ټاکل شو چه نو مـو ړ ی کمیته به هم هغه ورځ له غرمی نه وروسته د مربوطو مو ضوع گا نو په با ره کښی غـو نـډه و کـړ ی او ددغـو غو نډ و په پای کښی مسوده د سیمینا ر عمو می مجلس ته وړاندی کړی . ددغی غو نډ ی ریاست د ا مریکی د متحد و ا یا لـتـو نماینده ښاغلی او لند په غاړه در لو ده .

همد غه راز په نو موړی غونډه کښی د سیمینار د ا جندا په باره کښی د بـیـلو بیلو هیوادو د پو ها نو تر منځ ډیری‌خبری وشوی او هر یوه په دی باره کښی مفصل نظر یی وړاندی کړ لی .

دکوشانی دوری د بین ا لمللی سیمینار له غرمی نه وروسته غونډه کښی دافغانستان اوحوزی د هیوا دو د لر غون پیژ ند نی په چـارو کښی د ا غیزه نـا کی هـمکاری د کوشانی دوری دزیاتی مطا لعی دانسجا م او دتاریخی آثارو د سا تنی او شارنی په‌باره کښی د سیمینار د غړ یـو له خــوا لا ز م تصویبو نه و شول .

له غرمی نه و روسته غونډی ر یا ست دشوروی اتحاد نما ینده ښاغلی ایسیمو ف په غاړه در لود او په هغی کښی‌دسیمینا ر دغړ یو له خوا د لر غونو آثارو د سا تنی اوشارنی په‌باره کښی ویـنا و ی و شو ی چه په دی باره کښی د کتور شاهی با ی مستمندی داسی نظریه ښکاره کړه چـه د لرغونو او تا ریخی آثارو د ساتنی، شارنی اوترمیم په بر خه کښی چه د پو هانو ا و دکوشانی دوری د هنر ښکارندوی اودهغی دوری دتاریخ درو ښانه کو لو له پـا ره ارخښت لرونکی او کم یاب ما خذ و نه دی باید ډیره پام لر نه و شی .

ده دا هم وویل که چیری د کو شا نی دوری د ار ښت لرونکو آثارو د تر میم ، ساتنی ، شارنی په باره کښی ا غیزه نا ك اقدامات نه کیږی ا مکان لری چه د ز ما نی په تریدلو سره او د هیواد حالا توپه‌الـر زیا ر من شی‌او پوهان او متخصصان داسی تحقیقا تی مواد له لا سه و ر کړی چه ډیره بیه لری .

دافغانی هیئت ر ئیس پو ها ندعبدالحی حبیبی ددغه مطلب د تا ئید لو په ضمـن کښی وویل چه په افـغا نستـان کښی د کوشانی دوری او دتاریخ د نورو دورو آثار ډیر زیات دی او حکو مت هم دد غو آثارو د تر میم سا تنی اوشارنی له پاره بودجه ټاکلی ده خو د بو د جی د لږ والی له کبله موږ د یونسکوله‌موسسی شخه‌مالی‌اوتخنیکی مرسته غواړو .

دامریکی د متحدو ایالتو نماینده ښاغلی اولـند پـه دی باره کښی وویـل د هغـو تاریخی آثارو ترمیم سا تنه او شارنه چه په دی سا حه کښی مـوجود دی کـفا یت نه کوی بلکه باید دی هغو ار ښت لرونکو آثارو ته هم پوره پا ملر نه وشی چه پـه موزیمو نو کښی مو جود د ی .

پەدی باره کښی لازم دی چه د کو شانی

دوری د مربوطو آثارو لست ترتیب شی او دسروی او مطالعی له پاره یو نسکو تـه واستول شی څو چه یو نسکو په دی باره کښی اقدامات وکړی .

د هغه پرو گرام له مخه چه دوی ته ترتیب شوی وو دثور په ۲۵ با میانـو ته لاړل او دهغه ولایت له تاریخی اٽارو څخه ئی کتنه وکړی .

دشوروی اتحاد نما ینده میرمن پـو گـه چینکو وا وویل چه له اسلام څخه پخـوا دوری آثارو زیاته برخه لهختیې څخـه جوړه شوید ه چه په شوروی اتحاد کښی د غه ډول آثار په لابراتوار و کښی سا تـل کیږی . شوروی ا تحاد په دی باره کښی حاضر دی چه خپل تخنیکی هیئت دکوشانیانو ددوری د آثارو د تر میم له پاره افغانستان ته واستوی .

هم د غه راز موږ د غه کار په غاړه اخلو چه ستا سی ما موړین په لا بر اتوا ر و کښی دد غه آثارو د سا تنی په بر خـه کښی په خپل هیواد کښی وروزو .

همدارنگه د یوی خپرونی د خپریدو او د هغی د مطلبو نو په باره کښی هر یـو ه نمایندہ په خپل وار سره خپله عقیدهاونظریه څر گنده کړه .

پوهاند حبیبی په د ی بـاره کښی دغـه ډول چمتو والی څرگند کړ دهر ی منبع څخه چه دکو شا نیا نو د تاریخ دموضوعمواد موږ ته راورسیږی ژر تر ژره به زمـونږ پـه خپرونه کښی چاپ شی .

دغـه چمـتو والی دسیمینار دغـړ یـو خوښ شو .

د مجلس په پای کښی پو ها ند حبیبی دسیمنار له غړ یو څخه تشکر وکړ او دغه سیمینارئی دکوشانی دوری پهتاریخ دلاس رسید و او زیات بریالیتوب له پاره گټو رو باله او هغه تصویبونه یی چه په دی باره کښی دسیمینار دغړیو لـه خوا تائیـد شوی دی دکوشانی دوری دارت او تاریخ دزیاتی مطالعی اوپیژ ندنی پهبرخـه کښی اغیزه ناك وبلـل .

دکوشانیانود بینالمللی سیمینار غړ یو

معظم تولواك همایونی اعلیحضرت دکوشا نیانو د بین المللی سیمینار گډون کوونکی ۲٦ لهغرمی څخه وروسته په شپږ و بـجـو خپل حضور ته و منل .

په د غه و خت کی دسلطنتی د ر بـار وزیر ښاغلی علی محمد ، داطلا عـا تو ا و کلتور وزیر د کتور محمود حبیبی او پـه سیمینار کی د گډون کو و نکو هیئتونـو دهیواد وسفیران حاضرؤ.

دکوشا نیانو د بین ا لمللی سیمینارغړیو د ثور په ۲۷ د ننگرهار دولایت د مر کـز جلال آ باد د ښار په جنوبی خوا کښیدهډی د غیر منقول موزیم آثار و کتل .

دهډی څخه د کو شا نیا نو د سیمینا ر دگډون کوونکو دکتلو پهوخت کښی هغـوی ته د ا طلا عا تو او کلتور دوزارت دلر غون پیژندنی او تاریخی آبداتو د سا تنی لو ی مدیر د کتور شا هی بای مستمندی لهخوا توضیحات ور کول کیدل .

دشوروی اتحاد ، ا مر یکی د متحد و ایالتو نو ، هند ، ا یران ، ا نگلستان ، فرانسی او ا یتا لیی هیئتونو هریوه پخپل وار سره د هډی د آثارو د لیدلو څخـــه وروسته چه په هغه کښی په بو دیك پوری مربوط حقایق څرگنداو روښانه شوی د ی دمجسمو د جوړولو یولوی مکتب و گا ڼه .

دغه رزا دوی د کبانو درواقو نو هـغـه منظره چه د هډی د کیند نو په دو یـمـه مر حله کښی کشفه شوی ده ار زښنا که و گڼـلـه .

د تا شکند د تاریخ او هنر د ښا نگـی آمر پرو فیسور پوگه چینکوه د هډه دآثارو دساتنی د ستا ینی د څر گند ولو په تر څ کښی وویل د غه آثار نه یوازی دافغانستان لپاره بلکه د نورو نړی والـو لـپا ره هم ارزښتنا که دی .

د تا جکستان د علو مو داکا دمی ر ئیس محمد عا صمي د چینکوه نظر په تـا ئـید کړه او وی و یل چه په هډه کی د افغا نی لرغون پیژندونکو زیار ایستل دستـا ینـی و ړ د ی .

دهراور د پو هنتون لر غون پیژندونکی پرو فیسور رو لند د هډی د آثارو دستاینی او ار ز ښت د یاد و لو شخه ورو ستـه نظریه خر گنده کړه :

هغه مجسمه چه د کبا نو په رواق کی کشفه شوی ده د بحر د مجسمی او یا په یونان او روم کی د مجسمی سرهمشابه ده .

دانگلستان د شا هی مو سسی دسکوکاتو دڅانگی آ مر ښاغلی مکدول وویل : کو م شی چه زما د پا ملر نی وړ دی هغه دهډی دشتر په غو نډی کی د لو مړی ځل لپاره یومعبد کشف شوی چه دهغه ټول جزئیات ساتل شوی او شته دی .

دتهران د پوهنتون دادبیاتو د پوهنځی ٠مرستیال د کتور حسینی وویل : تر کومه ځایه پوری چهزه مطالعه اوڅیـړ نه لـر م په ا فغا نستان کی د بودیك د مهمو آ ثارو له جملی څخه یو اثر دی چه د بو دا یی دوری د تمدن حقایق مجسم کوی .

دهند لرغون پیژندونکی پرو فیسورگوشی وویل: د هډی کیندنی په ډیرو ښوطریقو سره عمل شوی دی او هم باید وویل شی چه زه ددغه ځای کیند نو د تاثیر لا نـد ی را وستلم چه د کیندنو سا حه تر هغه ځایه پوری چه لا ز مه ده سا تله شوی ده .

دفرانسی د علمی تتبعا تو د مو سسی غړی ښا غلی فو سمن وویل : هغه چا ری چه د هدی په مو ز یم کی د هغو د آثارو دسا تنی لپاره تر سره شوی فوق العادهدی اوزه دافغا نستان د حکو مت او دهغه هیواد دلرغون پیژندونکو تقدیر کوم .

دأیتا لیی د لر غون پیژندونکی هیئتآمر دکتور تدای وویل : دالومړی ځل نه د ی چه زه هډه گورم مگر کوم شی چه زه یی هیله من کړی یم هغه دادی :

ددی په ځای چه د هډی آثار مړ پـــه خرا بیدو شی نو ښه شوی دی او د هغو آثارو په سا تنه کی ز یاد د قت شو یدی.

ده وویل : لر غون پیژندونکی معمـو لا ددی پر ځای چه آثارو ساتی نو هغه لـــه منځه وړی مگر په د غه ځای کی مو نــږ باید اعتراف و کړو چه د مو زیم د ساحی ساتنه او څارنه یو فوق العاده معقول کاردی.

همدارنگه دکوشا نیا نو ددوری بین‌المللی سیمینار گډون کو و نکو هیئتو غړو د ثور په ۲۹ په داسی حال کښی چه د فرا نسی دلر غون پیژندونکی دهیئت‌رئیس پروفیسور یوول برنارد لهخوا دای خـا نـم د کشف شوو لر غونو آثارو په باب تو ضیحـا ت ورکول کیدل ، و کتل .

همدغه راز د کو شا نیا نو د بین‌المللی سیمینار غړو پرته له ذکر شوی ځایو نـو څخه د پلخمری سره نژدی د سره غا ښنی لرغونی آثار هم کتلی دی .

دکوشانیانو بین ا لمللی سیمینار د ثور په ۳۱یای تهورسید.

دخوشحال خان ختك دوه‌سوه‌نوی یمه کالیزه

۲۹۰ کاله پخوا (۱۰۲۲ هـ) د پښتو ن خوا د ختکو په اکوړه کښې یو ستو ر ی و ځلید چه دا خو شحا ل خان د شهبا زخان زوی د یحیی خان‌نمسی او د ملك ا کو ړی کړوسی و . خو شحال خان په ۷۸ کا لـه عمر کښې د خیبر او آ باسین تر مینځ‌داسی جنگی ، اولسی ، ادبی ، سیاسی چا ر ی ترسره کړی چه په‌رښتیاسره‌دی‌دتوری‌اودقلم خاوند ، دجنگ د میدا ن پهلوا ن ، پښتنو داستقلال مبارز او د ټینگ عزم او د لـوړ مقام خاوند وو . په (۱۱۰۰ هـ) کا ل د دوهمی خور په۲۸ وفات او د هوډی د غـره ترشنگه خا و رو ته و سپار لی شو .

ددی ستر میـړ نی د تـوری او د قلـم قهرمان د یادونی او نما نځنی لپاره تصمیم ونیول شو خو د نورو ا فـغانی نا متـو شخصیتو نو په شان دده مقام هم تجلیل شی .

چه په‌دی تو گه د لمړی ځل لپاره ددی لوړ او مړ نی شخصیت د مړ یـــنی ۲۸٦ کالیزی د یادونی او نما نځنی‌پولوی‌سیمینار ده۱۳٤٥ کال داسد په ۲٤ نیټه د پښتوټولنی لخوا په کابل کښی د خار جی او دا خلی پوهانو په گډون په خا صو مرا سمو سره و نما نځل شوه .

سږ کال هم چه دد غه نا متو شا عـر د دوه سوه او نوی یمی کالیزی سره مصادفه وه د ۱۳٤۹ کال د ا سد په ۲۷ د سبا ر په لسو بجو وروسته له قرآن کـر یـم له تلاوت ځخه د معظم همایونی أ علیحضرت په پیغام سره د عامی رو غتیا د مو سسی په تالار کښی په خا صو مرا سمو سر ه و نما نځل شوه .

دمعظم ټولواك همایونی اعلیحضرت‌افتتاحیه پیغام :

خوشاله یم چه د ستر ادیب ، نـا متو مجا هد او بر جسته مشر خو شحا ل خان ختك د وفات د ۲۹۰ کلو د تیریدو پـــه مناسبت د غه د نما نځلو محفل په کا بـل کښی جوړ یږی .

د خوشحال خان ختك شخصیت د شعر او ادب ، انسانیت ، اخـلا قو ، تد بـیر سیاست ، میرانی‌اوغیرت ښکا رند و ی دی او د پښتو ژ بی دادب په لار کښی د د ه خد متو نه‌ساری‌نه لری .

خوشحال خان ختك نه یواژی د ا فغانی ملت غو ښتنی د پیا وړی بنسټ‌ایښودونکی په حیث بلکه دنړ ی د یوه غښتلی ادیـــب په حیث د ستایلو وړ د ی .

هیله لرم چه د غه علمی مجلس د هغو محفلو نو په لړ کښی چه د خو شحال خان ختك د مقام د نما نځلو له پاره پخوا جوړ شویدی یا وروسته تردی جوړ یږی د هغه ستر مشر د آ ثارو او ا فکارو په معر فی کښی ار ځښت لرو نکی بر خه و لری .

د ملی شخصیتو نو او ا فغانی فر هنگ د معرفی کو لو په لار کښی د لیکوا لو ا و محققو پو ها نو خا لصا نه کو ښښو نـــو ته په در نه ستر گه گورم او د لوی خدای له حضور ځخه ددوی له پاره بر یا لیتو ب غوا ړ م .

وروسته له هغه چه د همایونی‌اعلیحضرت پیغام د صدارت د دوهم مرستیال دپو هنی و زیر لخوا و لو ستل شو ، جلا لتمآ ب نور ا حمد اعتمادی صدراعظم هم‌دخوشحالخان ختك د مقام ستا ینه و کړه او هغه‌یی د یو پیاوړ ی لار ښوونکی مرشد ، د خپل‌اولس داخلاقو ر هبر او د حق د لاری فدا کا ره قایدو بله او خپله بیانیه یی داسی‌ایرادکره.

د ښاغلی صدراعظم د وینا متن !

ګرانو حا ضرینو !
محتر مو پو ها نو !
خویندو او ورو نو !

ډیر خوشاله یم چه د پښتو ژبی د لو ی ادیب خوشحال خان ختك دیادونی په هغــو بختور ومراسمو کی برخه اخــلم چه همــدا اوس د معظم ټولواك همایونی ا علیحضرت په پیغام پرا نستل شول .

دد ی ستر شخصیت نما نځنه د قلم د خاوند قدر کول دی هغــه خــد مت چــه خوشحال خان ختك د پښتو ادب او په‌تیره بیا د پښتو شعر د بنیاد د تقو یی د پا ره کړیدی ساری‌نه‌لری ځکه ترده مخکښی ا و وروسته هیڅا پد ی برخه کی دومره کوښښ نه دی کړی . د خو شحال ختك یــا د و نه دتوری دیوه‌خاوند ستاینه ده چه د خپل‌اولس دآزادی دپاره ئی دخپل ژوند ډیره بر خــه هدیه کړی ده دی پخپله وائی.

د افغان په ننګ می و تړ له تو ره
ننګیالی د ز مانی خوشحال ختك یم

همدا شیا نی د خوشحال خان ختك دمقام یادو نه د یوه پیا و ړی لار ښوونکی ا و مرشد نمانځنه ده‌چه دخپل اولس داخلا قــو رهبراو دحــق دلاری فدا کــاره قا ئیــد ؤ .

خوشحال دافغانی ملت غو ښتلو بنیا د په حق جو ئی ،عدالت غو ښتلــو او خــد ا پرستی بنا کړ اوځرنګه چه معلو مه د ه د هغه عمیق ا ګر ز مو نږ دا کشرو منو ر ینو په أفکار و او مجاهداتو باندی معلو م او مشهود دی پدی و خت کښی چه دخوشحال خان د مر ګ نه په قمری حساب دوه سوه نوی کاله تیریږی خو شحا له یو چه ددغه ستر شخصیت دافکارو ا شعارو او ژ و ند په باب یوشمیر علمی مقالی د پو هـــنی جهان ته و ړا ندی کیږی . هیله لروترلسو را تلو نکو کلو نو پوری چه د خو شحا ل خان ختك دوفات نه دری قر نه تیر یږ ی پدی بر خه کښی عمیق علمی او مختلف مطالعات ځرنګه چه دد غه لوی ا د یب اولوی زعیم د ثا مه سره ښایی تر سره شی .

پدی محفل کښی چه ددی ستر شخصـیت یادو نه کو و دده لوړ ا فکار او له افتخا ره ډك ژ و ند ستایو او ر وح یی خو ښا له غواړو . هیله لرو خوانا ن او منو ر یــن چه د تا ریخی‌اوملی مفا خرو د بیا ژوندی کولو د پاره و جدانی و ظیفه لری د د ی ستر شاعر نا متوپهلوان او پیا وړی ز عیم دملی مقام اوعالی افکارو د معر فی په‌لا ره کښی خپله بر خه ادا کړی .

زه ډیر خو شحاله یم چه ددی نما نځنی په غو نډه کښی د افغانستان او پښتونستان د ادیبا نو سره یو ځای بر خه ا خلم .

زه هغو ټولو عالما نو ته چه پدی‌کالیزه کی یی بر خه ا خیستی ده هر کلی وا یــم اوله پاك خدای نه یی د نو میا لیو اشخاصو او ملی فر هنګ د معرفی په لاره کی‌زیا ته کا میابی غواړم .

وروسته د صدارت دو هم مرستیال او د پو هنی و زیر د کتور عبدالقیوم خپله‌بیانیه ایراد کړه .

دپو هنی وزیر د کتور عبدالقیوم‌پیغام :

ډیر خو شحاله یم چه د پښتنی د نیــا دیوه ستر شاعر ، مفکر ، مو لف اوسیاسی مشر دنمانځنی په غونډه کښی بر خه‌اخلم.

زه لومړی د پو هنی دوزارت له خوا هغو درنو لیکوا لوته د زړه له کو می هر کلی وایم چه له کوزی پښتو نخوا نه ر ا غــلی دی . بیا له هغوټولو منو رینو او لیکوالونه تشکر کوم چه ز مو ږ بلنه یی منلی اوپدی

صدراعظم ښاغلي نور احمد اعتمادي هغه وخت چه دخوشحال خان خټک د ۲۹۰ کاليزې په مناسبت خپله بيانيه ايرادوي .

د خوشحال‌خان کالیزه

تاریخي غونډه کښې یې بر خه ا خیستې ده.
د خوشحا ل خټك د ادبي او ملي مقـــام نمانځنه یوازې موږ نه کوو بلکه پـه جهــا ن کښې هم دی د توري او قلم د خا و نـــد په صفت پیژندل شوی او ستاییل شویدی .

خوشحا ل یو ملت جو ړ وو نکی او ولس ویښوونکی شاعر او د توري اوننګه د ډګر قهرمان دی دا یو حقیقت دی چه د خو شحال په څیر ستر شخصیتونه په نړ ی کې هم ډیر کم پیدا کیږي . دی هم شاعر دی ا و هم متفکر ، هم مؤلف دی او هم لیډر، هم د توري خاوند دی او هم د تدبیر ، هم معلم دی او هم تور یالی .

دخوشحال شعر د پښتنی کر کتر ، پښتنی خویونو اوپښتونولی دصفا تو یوه ډیـر ه ښه هنداره ده . له همدی ا مله دی چه د ه په پښتنی دنیا کښی دیوه لوی ملي مشـــر اوشاعر نوم ګټلی او د پښتو ژبــی پلا ر بللی شویدی .

خوشحا ل چه څه و یلی هغه یې کړی هم دی . توره یی که ستا یلی چلو لی یی هم ده . پښتو نولی یی که غوره بللی نو یی روز لی هم ده .
خوشحال خان وو مګر داسی خان چه د توري سخا او قلم نوم یی وو لکه دا چـه وایی .

که سخاده او که تــوره کـه خـا مـه د ه
په دا در ی تــو کـــه زما تللـــی نامه ده

خوشحال خان د پښتنون و لس د ملی اتحاد او خپلوا کی دپاره نه هیر یدو نکی مبـارزی ترسره کـري. ولی مـتاسفا چـه پخپل ژ وند کښی دده ستر ملی ا ید یا ل ترسره نه شو .

مو نږ نن خوشحا له یو چه په آ زا ده فضا کښی دخوشحال دیاده‌وونی او نما نځنـی په‌دی لویه تولنه کښی هغه دلـوی نـو م نما نځنه کو و او د هغه لوړ او همتنا ك روح ته‌درحمت پیغام ا ستو و .
دارنګه په یوار سره د کابل پو هنتو ن رئیس پو هاند د کتور عبدالقادر بـــهـــا دکابل پو هنتون پیغام و لو ست .

دپیغام متن :
ویاړم د پو هنتون نو نو پیغام هداسی یو شخصیت د یادو نی هوتلین په مناسبت تاسو ته وړاندی کړم چه د پښتو د ثقافت او تور یا لیتوب مظهر او تمثال د ی .

خوشحال خان دپښتو ژبی پلار ، دتور ی او قلم خاوند او دپښتو د یو والی اوافغانی اتحاد منادی د ختکو په یوه لو یه کور نۍ پوری منسوب دی چه دانك د مست سیندپه غاړه لوی شوی او د شعر سر شاره‌استعداد یی ابدی ژوند ور په بر خه کړ .

نن چه مونږ د دی شخصیت د یا دو نــی نمانځنه کوو یوازې بیا دا فرصت میسرږ ی چه د پښتو په مفاخرو کی د شخصیت ، علمیت ، هنر مندی ،فلسفی‌او د توری خاوند دیوه بر جسته مثال د ژوند په تفصیل کی څیرونه و کړی .

د خوشحال خان ا ستعداد او قد ر ت په شعر او ادب کی، دخوشحال خان تـد بیـر دخپل و خت په سیاست کی ، د خوشحال خان نظر او تفکر په فلسفه او ا جتما عی ژوندکی چه دده آ ثارو د مطا لعی څخه ا و دده د ژ مانی‌دتاریخ په رنـا کی راښکاره‌دی افغانی ځوانا نو ته دا احساس پیدا کو ی چه د ملی قهر ما نانو په لړ کی دخوشحال خان د ژوند او دآثارو مطالعه د ملی‌وحدت دسر مشق په توګه ضرور ی او حتـــمی او دویاړوړو بولی .

خوشحالخا ن یوازی د تـوری او عمـل قهرمانان نه بلکه د قلم او نظر په د نـیا کی د یو عالی مقام څښتن دی دخوشحال عمل ۲۹۰ کاله دمخه ختم شو مګر پـه نظر کی‌یی تراوسه هم داسی اساسی ټکی ا و ارمانو نه پېرا ته دی چه دافغانی د نیـا د خلـو د پاره د ویر او چت اید یال ا و سر مشق لری .
همدارنګه د خوشحال خان توره د زمانی

په جنجالو کی پټه او و ر که شوه مګر د خوشحال خان قلم او س هم پاتی د ی او پاتی به وی چه یوازی ځانته نه بلکه دنړ ی د مد ققینو د پاره ، د فیلسو فانو د پاره ، دمورخینو دپاره او د شعر او ا د ب دپاره د یو معتبر د کترین په حیث خپل عـظمت ساتلی د ی .

کوم آ ثار او ا شعار چه د خو شحا ل په مقتدر او توانا قلم کښل شو ی هـــغه دافغانی ثقافت په آسمان کی یو ډیر ځلاند او نه ورکیدونکی ستو ری دی .

څرنګه چه خوشحا ل دده په خپل قو ل د پښتو شعر په آب و تاب کړ د غه ډ و ل یی دپښتو نثر هم د مغلق سبك له کز لیچـــو څخه را بهر او د دستار نامی په ســاده او روانه لار برابر کړ .

خوشحالخان د خپلو منظومو او منثـورو آثارو پهواسطه دپښتــو دپـاره دملیـت ، غیرت ، شجاعت ، ننګ ، کلك عزم ، لوړ همت ، و طنپرستی ، ملی یووالی او داسی نورو ډیرو عالی مفا هیمو درسو نهپریښود مګر دا د خو شحال د آثارو یوازی یواړخدی دا آثار په حقیقت کی د نورو خوا وو نههم دډیرزیاتاهمیت او ژور غور وړ د ی.

مثلا څنګه چه د خو شحال خان د ا شعا رو دیوان ترده نه وروسته ، شا عرا نو دموا ج بحر په نامه یاد کړی دی یقینا همدو مر ه غنی د ی .

دا یوازی د خپل هنری ارزش له نظر ه د پښتو یو بی ساری او د ډیری ژ و ر ی مطالعی و ړاثر نه بلکــه دافغـانی دنیـا د اقتصادی اجتماعی جغرافیا یی او تا ر یخی یو ډیر مهم فصل هم جو ړ دی .

د خوشحال خان د آثارو او ا شعارو په باره کی پـه افغانـی نړۍ او خارج دواړ و کی یو څه څیړنی شویدی دی مګر مو نــږ دا څیړ نی یوازی یوه شروع او پر له پسی انکشاف او پر مخ تګ او د نویو ا فغانی نسلو لپا یوه د ژنده ملی او علمی و ظیفه بو لو .

کابل پو هنتون د خوشحال خان د آثارو او ا شعارو د څیړ نی په باره کی د همدغی ډول یوه متداوم ، منظم اوعلمی کاردترسره کولو د پاره له څو کاله راپهدی خوادادبیاتو په پو هنځی کی د خوشحال خان پیژ ندنی یوه ځانته څو کی پرا نیستلی ده ا مید دی چه په دی څوکی په آینده کی دپور تـــه مطلب د تر سره کــو لو په غــر ض نو ر انکشا فات هم را منځ ته شی .

مګر سره له دی هم ز مونږ په عقیـد ه ددغسی یو ستر شاعر د حق پر ځــا ی کولو او د آثارو افکــارو اونظر یــاتــو د پیژ ند لو او معرفی دپاره یوازی د یـــو مرکز کار کافی ندی نو لدی امله کـا بـل پو هنتون ز مونږ د ستر ملی شاعر مولف او مفکر په بر خه کی دد غی ډول علمی او ادبی محافلو جوړیدلو ته په در نه ستر ګه ګوری او هیله کوی چه پهدغه ټولنه کـــی لوستل شوی مضا مین به دافغانی ا د بی مطالعاتو د شاګردانو او د ا فغانی ثـقا فت د محققینو دپاره د استفادی او قـــدر وړ مواد برابر کړی او د دی مفصلی څیړ نی څخه یوه عملی نتیجه حا صل کړی .

وروسته لههغه دپښتو ټــولنی رئیـــس پوهاند صدیق الله ر ښتین د نــار وی د نامتو لیکوال او ختیځ پیژندونکی د پښتو ټولنی ا فتخاری غړی ښاغلی مار ګن سترن پیغام چه د پښتوټولنی په نا مه رارسیدلیو ولوست .

دجارج مار ګن سترن پیغام :

په کابل ټایمز کښی می ولوستل چه د خوشحال ختك د نما نځنی او یا دونی غونډه په کابل کښی جوړیږی .

د هجری قمری په حساب د پښتو ددغه لوی ادیب د مړینی ۲۹۰ کاله پوره کیږی. او په شمسی حساب تیر کال دده د مړینی ۲۸۰ کاله پوره شوی وو . په دی ډول لس کاله او شل کاله وروسته به د دی نومیالی پهلوان او غښتلی لاربنوونکی د نما نځـنی او یا دونی د پاره نور جشنو نه جو ړ یږی. زه اوس بوډایم ، ښایی چه هغه وخت بــه ژوندی نه یم . نودا پیام د پښتو ټــولنی

دافتخاري غړي به حيث هغی ټولنی ته‌استوم.

له نيمی پيړی نه زیات و خت کيږي چه دخوشحا ل خان ختك آثار لو لم او د ی خيري ته ملتفت کيږم چه د غه ستر ز عيم دپښتو دشعر او پښــــتو ادب دتاداو او بنسټ ا يښو د لو په ليارہ کښی کټ مټ هغه مقام لري ، څنګه چه يی د نوروملکونو د ادب نو ميا لی بنسټ ايښو دو نکی لري ، دغه‌ستر اديب په‌خپله‌هم‌خپل دغه خدمت ا و قدرت ته پام اوفکردرلود .

خوشحال په ټول ژوندانه کښی حــتی چه ترمرګه پوري توريا لی اوزړورو ده په‌خوانی کښی قلم په لا س وا خيست او څو مر ه چه عمر تيريده ، دده ا شعار پخيدل اوقوی کيدل . تر څو چه د يو داسی شخص‌دنرمو احساسا تو څر ګند و و نکی شول ، چه دخپل او لس او ملت سره يی ډيره مــينه در لوده‌او د ا نسا نيت ا حترام يی کاوه .

او د خپل‌دين پيروی او منښت يی د خپل عمل او فکر لار ښود ګاڼه ، اوس‌دافغانستان خوږ وطن ډير ښه پو هيږي چه دد غه ستر او غښتلی اديب نما ئځنه او يا دو نه دملی کلتور په قوی کو لو او د ځوانا نو له‌خوا دپخوا نوميالو پــه‌زياتــه پيژنــدنه کــښی ډيره ا غيزه لري .

دافغانستان خلك د پو هی او فر هــنګ معنی ته په پراخ نظر ګوري ، دافغا نستان خلك چه له پخوانه دآسيا په څلور لا ر ی کښی ژوند کوی ، پــه تير و پر له پسی پيړ يو کښی يی د بشري پو هی او علم په‌لاره کښی ښه خد متو نه کړی دی ، دوی پوهيږي چه د خو شحال ختك غو نــډ ی يولوی نظری او رو ښان فکره اديب نمائځنه اويادونه ددوی د پور ته صفا تو د قــوی کولو په لاره کښی ډيره زياته اغيزه‌لری .

هيله لرم چه په را تلو نکو لسو شلو کلونو کښی به د خوشحال ختك کا مــل آثاراو غوره شوی ا شعار او دده په‌باره‌کښی نور سودمن آثار د چاپ ډګر ته راوو ځی ، او د دغه لوی شاعر په ژوندا نه ، افــکارو اوادبی مکتب به‌زياته رڼا واچو له شی.

زه پوهيږم چه يو داسی وخت به را شی چه ټول خلك به په دی و پو هيږ ی چــه خوشحال ختك يو داسی پاك زړی، سپيڅلی انسان او د رو ښان زړه خاوند و چه لــه ا نسانيت سره يی مينه لرله او خپل قو م او اولس ته يی ديو والی ، لو يوالی او د نوری نړی د خلکو سره ددوستی او ښـــو علا يقو د ساتلو خو ږه بلنه ور کو له ا

او سلو ــناروی

د ۱۳۷۰ ع کال د ا ګست ا و ل

دخوشحالــخان ختــك د۲۹۰ کا ليــزی د يا دونی په مرا سمو کښی د کابل قــا تــح والاحضرت مارشال شاه و ليخان غا ز ی ، صدراعظم ښاغلی نور ا حمد ا عتما د ی ، د صدارت لو مړی مرستيال ښا غلی‌عبدالله يفتلی دمشرانو دجرګی رئيس سنا تــور عبدالهادی داوی ، دکابينی غړ يو، دو لسی جرګی نايب ښاغلی کرزی ، د مشرانو د جرګی لو مړی نا يب سنا تور محمداسمعيل مايار ، دقاضيانو دعالی محکمی او دستری محکمی د صلا حيت د تنا زع دديوان ر ئيس ښاغلی عبيدالله صافی د شوری ځينو غړيو دپښتونستان سترمشر خان عبدالغفار خا ن د ميواد د يو شمير مخورو او ليکوا لو او په کابل کښی ځينو او سيدو نکوپښتونستان ګډون کړی وو .

هغه ميلمانه چه په د غی کاليزه کی د ګډون له پاره را غلی وو دادی :

ښاغلی ا مير حمزه شينواری ، ښا غلی عبدالاکبر خان ا کبر ، ښا غلی قلندرمومند، ښاغلی فضل ا حمــد غــازی او ښا غلــی سلطان محمد صا بر .

د نا متو شاعر خوشحال خان ختك‌دتلين په‌دوهمه غونډه کښی چه‌داسد په ۲۸دسهار په نهه نيمو بجو دعا می رو غتيا په تالا ر کښی شروع شوه لومړی مړی‌سناتورقيام‌الدين خادم د خو شحال خان ختك ددستار نا می کتاب په باره کښی ويناوکړه او وويل‌چه‌زموږ تالير او روحيی څخه په الهام‌اخيستلوليکلی دی .

سنا تور خادم په خپله دغی وينا کښی دستار نامه کتاب دقهرما ن شا عر دشخصيت

ثبات ، او لویه نبنه وبلله او په هغه درج شوی هنر او خصلتو نو په باره کښی پی اوږ ده شرحه . بیان کړه . ورروسته ل هغه پو هندوی حبیب الله تږی دخو شحا ل خان دآثارو دنقد تر عنوان لاندی ویناا وکړه او دنا متو شاعر د اجتما عی ژو ند اړخونه او دهغه قیمت لرونکی آثا ریی‌تحلیل کړل او خوشحال خان ختك شعرو نه یی د هغه وخت داجتما عی ژوند دتمثیل آئینه و باله او ویی ویل چه دهغه وخت کور نـی جگړی او د ژوند خرابو شر طونو ددغه نامتو شاعر په ژوند داسی ناوړه اغیزه وکړه چه زموږ شاعر دژوند په وروستیو ورځو کښی په ډیر رامه‌نا سره وفات شو .

وریسی ښاغلی میرمحمد صدیق فرهنگ له خوشحال خان څخه پخوا وخت اجتماعی او اقتصادی حالت له بیا نولو نه وروسته وویل چه دخوشحال خان ختك دپیدا کیدو په وخت‌کښی افغانستان په یوه گډه و ډه دوره کښی و چه کوم ملی خپلواك دو لت پکښی نه و .

په عین حال کښی یوه تدریجی اودوامدار حرکت دټولنی اقتصادی ژوند ته تغیرورکاوه او دقبایلو سر پټی اقتصاد کرار کرار د بازار په اقتصاد بد ل کیدو .

دغه اقتصادی او اجتما عی‌بدلون‌په‌سیاسی حالاتو کښی هم منځ ته راغی او د آزا دی مفهوم له محلی او قبیلو سو یی څخه‌ملی سو یی ته جگ شو .

له همدی کبله دی چه له خوشحالخا ن ختك څخه دمخه دروښانیانو او نورو له‌خوا یولړ حرکتو نو شرو ع شوی و وروسته له هغه خوشحال خان دغه بیر غ جگ کړ که څه هم دی هم بریالی نه شو خوداحمد شاه ابدالی دظاهر یدو او د افغانی دو لت دبیا جوړیدوله پاره لار د ده له خوا برابره شوه دښاغلی خادم له توضیحا تو څخه وروسته ښاغلی فضل احمد غازی د ستر ملی شاعر حماسی ، فکرونو ، پښتو نـو لی قومی او ملی احساسا تو په باره کښی وینا وکړه او هغه یی یولوی مفکر ، یو نا متو شاعر اویو غوره لار ښوونکی وباله او د ده افکار یی دنورو له یاره الهام ښښو نکی‌وبلل او ویی وویل چه دهند دنیمی قاری نا متو شاعر او لو ی عار ف علامه اقبا ل هم په خپلو شعرونو کښی د خوشحال‌خان‌ختك لوړ مقام ، قومی او ملی افکار یاد کړی‌اوستایلی دی .

دخوشحال خان ختك ۲۹۰ کـا لیزه د نمانځنی دریمه غونډه داسد په ۲۹ دغر می نه مخکی په نه نیمو بجو د عامی روغتیا په تالار کښی د محمد دین ژوا ك په‌وینا سره شروع شوه .

ښاغلی ژواك وویل : موږ خوشحال ختك نه ستایو بلکه د ده اجتما عی او بشر ی اخلاق ستا یو موږ خوشحال ختك نـه خوښوو بلکه د ده انسا نی کرامت ستا یـو د ده دکلم سره مینه او دښمنا نو سره د ده دکلم سر سخته مبارزه چه‌ده په ژوند کښی شروع کړی او په مرگ پا تی شوه‌ستایو .

ده خپلی بیا نیی په توځ کی زیا ته‌کړه: دخوشحال دویو چیغه دښادی اواز د رزم ږغ او دبزم نغمه ټول ملوږ نظری مختلف رمـز رونه دی او دااغیزه له ده څخه په یوه حال کښی نده هیره او نه هم ارمان دخان کوراو کام دپاره غواړی دخوشحال دغه غوښتنه د یولړ زیدلی او غم لړ لی احساس په ننداره کښی تاسی د ده دمرگ په ارمان کښی‌وگوری دی وایی .

کاشکی څوان د پښتلنه په ننگ کی مروی
نه چـه گـور لـره روان شـو د تلتکـه

ده زیاته کړه چه دخوشحال شعراوشاعری دخپل وخت دژوند دټولو حا لا تواوشرایطو هنداره ده .

له ده څخه وروسته میرمن معصومه‌عصمتی خپله بیانیه شروع کړه او وی ویل : څرنگه چه ظلم او زور گیری ، بی باکی او تیر ی پر پښتنو باند ی دومره زیات شوچه دپښتو ادب ته یی بل رنگ ورکړ او دپښتو ادب سیاسی بڼه ، واخیسته خوشحال‌خان‌ختك دغه امتیاز گټلی دی چه دخپلو وطنوالودبدبختی دیوارخ تصویر دیو ماهر نقاش په څیر ترسیم کړ او دولس دضرور یاتو او غوښتنو سـره

سم دخپل وخت ادب ته یی واقعی شکل ورکړ .

خوشحال خان د ادیب او سیاستمدار وحدت او اشتراك دیوی ټولنې دو یشو لوله پاره لازم گانه نو دغه وو چه ده خپل ادب اوسیاست سره یوځای کړه او دپښتو ادب ته یی سیاسی اجتماعی اقتصادی اوکلتوری بنه ورکړه نو ځکه زمونږ دملی قهرمان دتوری او قلم خاوند دپښتو نخوا د آزادی مین شهباز ده تور ن رز می ، حماسی او اقتصادی نظریات او کلتوری برخی لری .

امیر حمزه شینواری په خپله وینا کښی وویل خوشحال بابا په پښتو نخوا اوهم په درسته نړی کښی یو بی نظیر ننګیالی او بلتور پښتون وو د خوشحال بابا تر نظر ی صفات دمغه شجاعت ، ننګ،میړانی او ځوان مردی نه عبارت وو بلکه همدغه صفات یی په نورو ټولو نظری صفا تو غالب وو نو ځکه دمغه دشعر په هر صنف کښی باز او شاهین په الو تو ښکار ی .

ده دبیا نیی ورکولو په ترځ کی څرګنده کړه که غزل دی که رباعی ، کهاجتماعیات دی که سیاسیات ، که عشق دی کهصحبت جنګ دی او که جګړه پدی ټولو دباز او شاهین شمو ل څرګند دی .

داورنګ په خلاف د خروج په وخت کی خوشحال بابا هم د دی ننګیا لی فطر ت اظهار دباز او شاهین په استعاره کښی وړاند ی کړی .

خوشحال خان ختك خان وو ، ملك وو ، دشتو خاوند او دځمکو خاوند هم و خوهغه وخت لاخوشحال ختك نه وو او چه کله د وخت تقاضا دا شوه چه باید قربانی ورکړی نو میدان ته راووت او روسته یی قر با نی ورکړه کور کلی یی پریښود او په یوه جونګړه کښی مړشو خو دپښتنو پت یی وساته او دمغلوبه مقابل کښی تراخیره پور یی مبارزه وکړه ده وویل چه پښتو د پښتون قوم تهذیب دی او پښتو نولی تمدن دی

امیر حمزه شینواری دخوشحال خا ن دعملی ژوند په باره کښی ډیری خبری وکړی او وی ویل که پښتو مو پیژاند له او په پښتونولی پوهشوی . خوشحال ختك مووپیژاند او که خوشحال مووپیژاند نو پښتو او پښتو نولی موو پیژند له ده زیاته کړه :

پښتون که هر چیر ته وی خو د اصفا ت به هم ورسره وی لکه چه وایی دکلی وو زه خو دنر خه مه وزه یادقوم نه وزهخود دستور نه مه وزه یعنی د دوی سره هرځای کی پښتو او پښتو نولی وی چه دایی هم تهذیب او هم تمدن دی او دټولو نه مخکی زمونږ قوم کښی دیموکراسی راغلی ده .

ده زیاته کړه چه دپښتو ټولنی لو مړ نی سیمینار خوشحال او پښتو په ملی او بین المللی ډول په زیاته بیا هغوکسانوتهوښودله چه خوشحال او پښتو یی نه پیژند له دا ابتکار د افغانستان او پښتو ټولنی وو او دالوړ خدمت د افغانستان هیواد کړی وو .

دامیر حمزه شینواری او پر یشا نختك دوینا ځخه وروسته سلطان محمد صابرخپله وینا یی واوروله . ده دخوشحال خا ن ختك او انسا نی کرامت په باره کښیډیری خوند وری خبری وکړی ښاغلی صابره کویټی هیواد د اخبار مدیر وویل : دپښتو ژوند او دخوشحال ژو ند ی کید ل د افغانستا ن لوړه توجه وه او دا افتخار دافغانستان په برخه دی .

دخوشحال خان ختك د ۳۹۰ کلیز ی په شلورمه غونډه کښی دوست شینوا ری د خوشحال خان ختك داشعار ولغوی خوا و څیړله او وی ویل خوشحالخان ختك که له یوه خوا دپښتو نخوا په تاریخ کیدپښتنو د یو والی او بیدار ی لوی اتل دی تولهبلی خوا دپښتوژبی په ادبی کولو او دفور م ورکولو په تالیفاتو بهای کولو کښی همد غه شان قهرمان دی .

ده زیاته کړه دژبی لغوی خو داسیمثال لری لکه دجوهر ی په هټی کښی راز راز ملغلری هغه ملغلریچهپدغهپانګه کی ده یوه لایق هنو من جوهر پیژاند له خوا غوره او وپیل شی دیو ی خوا ملغاری له مشکنو ته بیلیږی او له بلی خوا د ملغلرو ښکلا او

ښایست لازیاتیږی .
دخوشحال په کلام کی د پښتو دلغـــوی خوا همدغه لوی صفت په برخه دی او موږ داهرڅه د ده په خواږه کلام کښی موندلی‌شو.
ده وویل چه خوشحال ختک یو بیاو ړی شاعر دخپلی أدبی ژبی دپیا وړی جوړونکی او کره معمار صفت لری که ژبی ته‌دیوی ماڼی سره تشبیه ورکړو و ژبنی مواد دهغو دخښتو او مسالی په شان دی چه لایق‌معمار یی په خپل خپل ځای لګو ی .
له هغه څخه وروسته دپیښور یو حسا س لیکوال عبدالأ کبر اکبر دخپلی وینا په ترڅ کښی څرګنده کړه چه شا عری دخوشحال خان ختک نه کسب وو او نه‌دهغه‌دشهرت ذریعـــه

ده زیاته کړه چه پښتانه ولی خوشحال خان ختک ته په درنده ستر ګه ګوری‌دپښتو په ژبه کښی‌دخوشحال‌خان باباقدراو عز ت یوازی په دی وجهه نه دی چه ګوند ی‌هغه دپښتو یو ښه شاعر او د دیوان خاوندوو.
داسی دډیرو خلکو منظوم کلامو نه پاتی شوی دګل او بلبل ، دلیلی او مجنو ن د عشق أو جنون ، دسوز ګداز ، دمحمود او ایاز په حدو ژنا باند ی غزل ، قصیده ، شاهنا می ، مثنو یاتی ، لنډی او چاربیتی لیکلی دی خو خوشحال‌خان دمحمود فردوسی نه دی چه ښه شاهنامه یی لیکلی‌دی نه‌پنجاب اقبال چه د اسلام ژړا او دیو پر یو تی‌قوم داوچتولو دپاره زوړ شعر اورزمیه اوبزمیه اشعار و ته یی نوی جامه وراغوستی ده .

ده زیاته کړه چه نه دبنګال تیکو ر دی چه ګیتا او مجلیبا او نور کتابو نو د هـــند وفلسفی په نوی رنګ دښودلو دهندوستانی مصوری موسیقی په وجه دقام د دولت پـــه برکت یی په ټوله مذهبی دولتمنده دنیا کښی شهرت حاصل کړی دی اما دأخبره مونږ‌ پدی مجبور وی چه خوشحال د دنیا داوچتو خلقو په صفت کښی حساب کړ وځکه چه دتوری او دخوشحال خان نمسی هم شاعران وو خو د ده ځای نه شی نیولی کوم چه خوشحا ل خان ژوندی ساتی نو ویلی شم چه دټو ل پښتون په ژبه کښی دهغه‌دپاکی جذ بـــی

قدر اوس ورځ په ورځ زیا تیږی .
وروستی ماستر عبدالرسول امین په‌خپـل وأرسره دخوشحال خان په نظر کښـی د خپلواکی موضوع وڅیړ له او وی ویـــل دایو تاریخی حقیقت دی چه زور ګیروقوتونو پخپله خوښه هیڅا ته آزادی نه ده ورکړی او نه چیر ی غلام اولس په سوأل آزا دی اخیستی ده خوشحال ختک د آزادی دګټلـــو مبارزه دیوی قبیلی پوری محـدوده نکـــړه او دخپلواکی دګټلو لپاره یی ټول افغانا ن را وبلل ده زیاته کړه چه داویلی شو چـه د ده جګړی دخپلواکه دو لت دجوړ ولو دپاره وی‌اودخپلواکه دولت په‌اجتماعی،سیا ســی او اقتصادی موسسو باندی غړ ید لی دی .
دیو خپلو اکه دولت مشر د خوشحا ل پـه نظـــر کښی داسی دی هغـــه حر کـــت چه د ځان د پیژند نی هـــنر پکـــی وی او دپو هی په ګاڼه شایسته اودسیاست پـــه کسب یی مکمل وی .
ده وویل خوشحال دافغانانو د دیموکراسی په أساس دژوند په ټولو چاروکښی‌مجمو عی عقل یاد جرګی پلوی کوی اود مصلحت‌قضا کید ل ورته دنمانځه دقضا کیدو نه لویه‌ګناه ښکاری . دی د مصلحت ښه والی ښا یی او دخلکو په مجمو عی عقل اتکا کـــوی او ورسره ور سره دبی مصلحت انجام ته هم ګوته نیسی .

د خوشحال په نظر کی اداره ، اقتصـــاد ګار او عمل ، ژبی ، پوهی او لښکر دار ی اهمیت په باره کی مفصلی‌خبری‌وکړی.
له هغه وروسته داکتر ګل محمد نور زی دخوشحال دجها ن بینی په باره کی وویل: هنر مند هڅه کوی چه د انسا ن رو حـــی غایو ی ارزو ګانی وا خواهشا ت پـــخپلو آثاروکی نورو ته وښیی ده زیاته کړه خلک دی چه تاریخ جوړ وی خوشحال پخپل‌وخت کی دخلکو تاریخی رول ته ښه متوجه شوی دی او هغه یی دقدر منبع ګنلی ده .

ده وویل مونږ چه دخوشحال له نظـــر د ده ته آثاروکی هیو مانیستی افکار او د ده جنهان بینی لټو ونو ددی خبری یادو نه په ځای بولم چه دتاریخی اقتصـــا دی دورو

خصوصیا ت نه یوازې دخوشحال په مطالعه که بلکه دهر هنر مند دآثار و په څېړنه‌کې له فکره ونه غورځوو . ده زیاته کړه چه د خوشحال په غزلیاتو ، قصیدو، رباعیاتو او نور متفرقه آثارو کښې دانسان او انسانیت سره دمینې اوعشق په باره کښې ډېر شیان لیکل شوید ی دانسا ن سره مرسته کو ل دهغه سره مینه لر ل دشاعر اید یا ل دی

ده وویل چه د ده په نظر واقعي‌اورښتینی مرد هغه څوك دی چه دځانګړو کارو نو او ضرور تونو تر سره کول یې دژوند نهایی غایه نه وی بلکه دخپل اولس خپلو خلکو مشکلاتو او ضرورتو نه هم په نظر کې وی، غور زیدلې ته دلاس اساوی دغمجن په غم یوازې خپه نه بلکه دغم چاره یې هم‌وکړی. ده دخوشحال خان ختك په سیاسي،اقتصادی او اجتما عی تولواړ خونو او دهغـــه دجهان بینې په باره کښې حاضر ینو ته ډېر ی خبری وکړ ی .

څېړنوا ل عبدالله بختانی دخوشحا ل‌ختك په طب ، بیانیه ورکړه او د اداری موضوع ګانی لګه دنسخې معرفی دیوی زړی قلمی نسخې په حیث او دنسخې ادبی فور م او د هغې ضروری ادبی اولغوی څېړنه همدارنګه دنسخې محتو ی او مضمون او دهغې علمی ارزښت په باره کښې پوره پوره توضیحات ورکړ ل .

همدارنګه محمد کاظم آهنګ د افغانستان دمجلې مدیر دخوشحال خان ختك په دری اشعارو بیانیه ورکړه او حاضر ینو ته یې دخوشحال خان ختك دری اشعار و او رول او دخوشحال خان د دری اشعارو مقایسه‌یې د دری شاعرانو د اشعارو سره وکړه‌اووویل خوشحال نه تنها په پښتوژبه کې شعرویلی بلکه دی په دری ژبه کې هم ډېروارد وو او‌ډېر پاخه اشعار لری .

دپېښور د مشهور لیکوا ل او شا عــر قلندر مو مند پښتو ته دخوشحال کتنه تر عنوان لاند ی خپله بیانیه ورکړه اوویل : خوشحال بابا چه په پښتو کښې لیك شروع

کاوه نو دا هغه ورځې وی چه پخپلــــه د خوشحال بابا د اعترا ف مطابق پښتولاهغسی بکره پرته وه او په پښتو کې د لیك دپاره خاص اسلوب او کو مه لاره نه وه نو دا خوشحال بابا وو چه پښتو یې پښتوکړه.

ده وویل چه خوشحال بابا توره او قلم دیوه مقصد دپاره په کار اچو لی دی او د هغه هر شعر او هر نثر دقوم او اولس دپاره لیکل شوی او دا دواړه دخپل ولس دوینولو دپاره په کار اچوی او همدغه وجه ده چه‌دیو قو می کتاب شکل ورکړی شو ده دخوشحال بابا دشعر او نثر مقایسه دپیر روښـــان او اخوند درویزه سره وکړه او دایې‌وښودله‌چه خوشحال بابا دپښتو شعر او دپښتو نثــر په موجوده شیکل منځ ته را ووست .

له ده څخه وروسته دشوروی اتحادښاغلی عارف عثمانو ف را رسیدلی‌تلګرا م دپښتو ټولنې رئیس پو هاند صدیق الله رښتین لخوا ولوستل شو .

او له ده نه پس دپېښور د پو هنتون‌لوی عالم او پو هاند پروفیسر عبدالمجید خا ن خپل د زړه درد حاضر ینو ته په یوه جذبا تی لهجه کې و او راوه او پښتنو ته یې دیو والې چغه وکړه او وویل نن دننګ او یو والی ورځ ده یو شی اتفاق شی اوطاقت‌شی.

دخوشحال خان ختك ۲۹۰ م‌ه کالیز ی پـــه سیمینار چه د اسد په ۲۷ د عا می رو غـــتیا په تالار کښې دپښتو ټولنې د ریا ســـت له خوا جوړ شوی و داسد په ۳۰ پای تـــه ورسید .

دپښتو ټولنې رئیس پو هاند صدیق الله رښتین دخوشحال خان ختك دسـیمینار د غونډې په پای کې په اختتامیه وینا کې له هغو کسانو څخه چه دپښتو ټولنې دریاست په بلنه په دغه سیمینار کې راټول شو ی‌وو خوښی وکړه او دپښتو ټولنې له‌خوا اووکالتا دپوهنې دوزار ت له خوا یې د خوشحا ل خان ختك د ۲۹۰ کالیزی په نمانځلو کـــی دپښتو لیکوا لو کوښښونه وستا یل .

دغنمو پنځم کالنی سیمینار

مخکښی له دینه چه د غنمو د پنځم کالنی سیمینار په باره کښی دافغانستان کا لنی درنولوستو نکو ته معلو مات و ړا ندی کړو باید وویل شی چه د پنځو کلو را پدی خوا د کر هنی او اوبو لګو لو د وزارت د زیار او کو ښښ په ا ثر د نـو مـو ړ ی وزارت په مرکز کښی د غنمو سیمینارو نه پرانیستل کیږی چه دولایا تو دکـرهنی د مدیرانو او دوزارت د متخصصینو په ګډون دتیر شوی کال د غنمو حاصلات څیړ نـه کیږی او هم په مملکت کښی د کر هنـی دوضعی د ښه کیدو په باره کښی بحث او درا تلو نکی کال د پـاره لازم او ګټـو ر تصمیمو نه نیول کیږی .

او دا هم د یا دو نی وړ خبره ده چـه د لو مړی ځل لپاره په ۱۳٤٤ کال په منی کښی له (۲۵۰۰) منه ا صلاح شو و غنمو ویشل شروع شول . او همدارنګه د لمړی ځل لپاره دوه ډوله ا صلاح شوی غـنـم د تجر بوی مرا حلو څخه وروسته ددارالامان په فارم کښی د کابل بزګرانو ته وویشل شوه . چه پدی تو ګه د غنمو دپرو ژ ی چاری په داسی و خت کښی شروع شو ی چه د غنمو ا صلاح شوی تخم یو ا ځا ز ه یوازی د ننګر هار ، هلمند او د کا بـل په و لا یا تو کښی مو جود وو . او پـه همدی تو ګه د کیمیاوی سری ا ستعمال هم د اصلاح شوی تخم په شان عمو میت نـه درلود اما د کر هنی او ابو لګو لو وزارت موفق شو چه په لږ موده کښی د ضرورت وړ کیمیاوی سره او د غنمو ا صلاح شوی تخم د ننه په مملکت کښی ز یـا ت ا و بز ګرانو ته یی وو یشی .

په ۱۳٤۷ کال کښی نو موړی وزا ر ت موفق شو چه تر یو ملیون منو ز یات د غنمو ا صلاح شوی تخم بزګرانو ته وویشی. او همدارنګه د ۱۳٤۸ کال د ا حصا ئیی له مخی چه د غنمو د ځلورم کالنی سیمینا ر سره مصادفه وه په اندازه د ځلور ، او یا دکرهنی او او بو لګو لو دوزارت معین

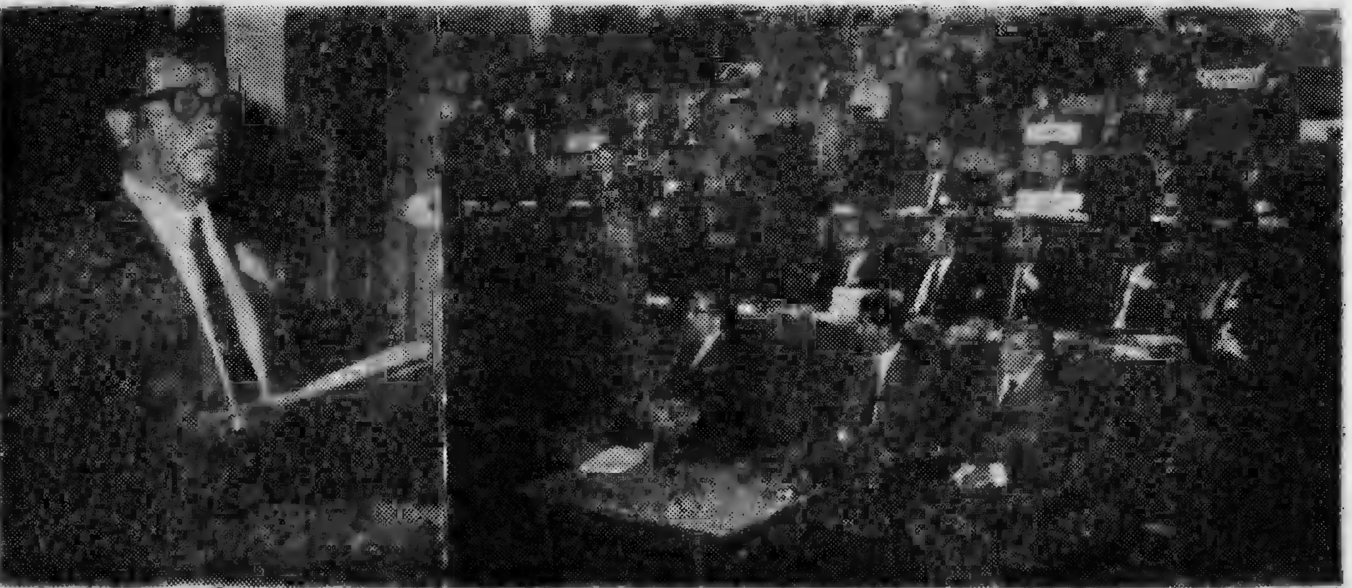
پنځه ملیو نه منه ا صلاح شوی غنم پر یـو یو ملیون جریب ځمکه کښی کرل شوی وو.

د غنمو پنځم کا لنی سیمینار چه د هـفه هدف هم د غنمو د ځر نګوالی مطالعه د ه دتیرو ځلور و کالو په شان سږ کال دسنبلی په اوومه له غرمی نه په خواښه چار آسیاب کښی د کـــلـــز ا ر د ر و ز نـــو په مرکز کښی د کر هنی او او بو لګو لو د و ز یر ښاغلی عبد ا لحکیم په و ینا پرا نیستل شو .

د کر هنی او ابو لګو لو و زیر ښا غلی عبدالحکیم په خپله و ینا کی و و یـل چه د کر هنی د طبیعی مشکلا تو تر څنګه زموږ هیواد د یو لړ ا ستعدادو نو خا و ند دی چه له هغو څخه ا ستفاده د کر هنی ا و اوبو لګو لو دوزارت دانکشافی پـرو ژ و اساسی هد فو نه دی چه د غنمو پرو ژ ه هم له د غو ز راعتی استعدادونو څخه پـه ډیره استفاده ولاړ ه د ه .

د کر هنی او اوبو لګو لو و زیردبزګرو د تخنیکی ا قتصادی او اجتماعی مشکلا تو او د حاصلا تو د لږوالی د بیا نو لو پـــه ضمن کښی وویل هغو بزګرو چه ا صلاح شوی تخم یی د پوره اندازی کـیمیا و ی سری په استعمال او فنی تر تیب کر لی دی له پخوانی منځنی اندازی حا صل څخه دوه چنده او په ډیره اندازه ځلو ر چند ه او ځینو هم په یوه جریب کښی له شپږ چنده څخه زیات حا صل ا خیستی دی .

ده ز یا ته کړه چه د نفو س ز یا توالی او دکر هنی دمنابعو لږ والی موږ مجـــبور کوی چه په بیلو ذرا یعو سره له یوه واحد مځکی څخه ډیر حا صلات لاس ته را و لو. البته د غه کار د ا صلاح شو یو تخمو نو استعمال د کیمیاوی سری تطبیق د کر هنی د عصری ما شین آلاتو ا ستعمال ، دزراعتی نارو غیو او آفتو نو کنترول او داوبولګولو دسیستم ښی لاری غواړی .

هغه وخت چه دکر هنی او اوبولگولووزیرخپله بیانیه ایراد وی

اتیا جریبه مځکه ده د یوه جریب یو ز رو شپږ سوه او پنځه شلو ینبست کیلو د ی او د حا صل منځنی اندازه ۸۷۳ کیلو او لږ اندازه یی ۳۲۲ کیلو ده چه په خپله‌دبزگرو په مځکه کی یی نتیجه و ر کړیده .

همدغه راز د پروان په‌ولایت کی د غنمو دکبنت تړوله سا حه شل زره هکتا ره مځکه ده چه له هغی جملی څخه په شپږ ز ر ه هکتاره مځکه کی اصلاح شوی غنم کر ل شو یدی .

د نما یشی ټوټو شمیر یو سلو ا تیا جریبه ټوټی دی چه د یوه جریب حا صل زیاته اندازه یی ۹۸۵ کیلو منځنی اندازه‌یی ۷۹۳ کیلو او ټیټه اندازه یی ۶۰۲ کیلو ده چه دبز گرو په مځکو کنبی کرل شویدی .

په د غه‌ولایت کی ۳۶ ټنه ا صلاح شوی غنم او ۱۵۰۲ ټنه کیمیاوی سره هم‌بزگروته ویشل شویدی . چه له هغی جملی څخه په سلو کی شپیته کیمیاوی سره د غـنمود کبنت له‌پاره تاکل شوی ده چه په د غـه ولایت کی د غنمو د پروژی له تطبیق څخه په حاصلا تو کی ۲۸۴۲ ټنه زیا توالی راغلی دی .

دکاپیسا په ولا یت کی داصلاح شو یو غنمو د کبنت سا حه شلو زره شپږ سو ه او اته هکتاره مځکه ده چه په دغه و لا یت کی ۵۹ ټنه ا صلاح شوی غنم او ۷۹۲ ټنه کیمیاوی سره و یشل شویده او حا صل یی نهه زره یو سلو اته ویشت ټنه ز یات شو یدی .

د ورد گـو په ولایت کـی د غنمو د کبنت تړوله ساحه ۱۰۵۹۸۸ جریبه مځکه ده چـه د هغی جملی څخه په ۳۵۳۲۹ جریبه مځکه کی اصلاح شوی غنم کرل شویدی .

د بزگرو په مځکو کی د نمایش ټو ټو د یوه جریب د حاصل زیاته اندازه ۱۲٤٦ منځنی اندازه ئـــی ۱۹۳۱ کیلــو او ټیټه اندازه یی ۷۷۰ کیلو اټکل شویدی .

په دغه ولایت کی یو لکو پنځه‌شپیته زره کیلو یوریا سره او دوه ویشتزره اتـه‌سوه او اته شلوینبست کیلو دای امونیم‌فاسفیت سره ویشل شویده او ددغه ولایت‌بزگروته اوه او یازره پنځه سوه اویو شلوینبست‌کیلو اصلاح شوی غنم ویشل شویدی اوداصلاح شوی تخم او کیمیاوی سری په استعمال‌او د کرلو دفنی لارو په اثر دحاصلاتو تول زیاتوالی اتوزرو تنوته رسیږی .

هغه ساحه چه دغزنـی پـه ولایت کـی اصلاح شوی غنم پکی کرل کیـږی یـوزر هکتاره مځکه ده اوپه مجموعی ډول ۶۷۶۳ ټنه اصلاح شوی غنم په کی ویشل شویدی. او ۱۰۱ ټنه کیمیاوی سره هم بزگـروتـه ویشل شویده چه په نتیجه کـی په دغـه ولایت کی دغنمو د پروژی د تطبیق په‌اثر دوه لکه او پنځه ویشت زره منه زیاتوالی راغلی دی .

په یوه هکتاره ځمکه کنبی د کروند گرو په ځمکو د نمایش قطعو زیاتحاصل دوه‌زره خلور سوه اوپنځلس کیلو او منځنی حاصل یوزرو اته سوه شپږ خلو ینبست کیلو اوټیټه حاصل یی یوزرو خلور سوه او دوولس‌کیلو تخمین شوی دی .

د اروز گان په ولایت کنبی د زراعتی ځمکو تړوله ساحه اته سوه جریبه دغنمو د کرلـو تړوله ساحه دوه سوه او پنځوس زرو جریته او د هغی ځمکی ساحه چه اصـلاح شـوی غنم پکنبی کرل کیږی دوه زره شپږ سوه او پنځه شپیته جریبه ځمکی ته رسیږی .

د کیمیاوی سر وله جملی څخه د یوریا ۴۳۱۰۱ کیلـو او د ډای امـونیم فاسفیت ۴۱۱۶۶ کیلو سره ویشله شوی ده او دغه راز د اصلاح شوو غنمو د تخمونو په لـړ کنبی ۱۵۷۵۳ کیلو گرامه اصلاح شوی غنم کروند گروته ویشل شوی دی .

د غزراتو د ولایاتو د اجرا آتو د راپور له مخی د آبی غنمو د کرلو تړوله ساحـــه ۲۲۰۰۰ جریبه او د للمی غنمو د کرلوتوله ساحه خلور سوه پنځلس زره جریبه‌ځمکو ته رسیږی چه د هغو ځمکو له جملی څخه د اصلاح شوو غنمو د کرلو د ځمکی ساحه اته سوه او دوه پنځوس جریبه ځمکه ده .

دهغو نمایشی ټوټو دیو جریب ځمـــکـــی لوړ حاصل چه د کروند گرو پخپلو ځمکو کنبی لاس ته راغلی دی پنځه دیرش منه‌او منځنی حاصل یی پنځه ویشت منه اوټیـــټ حاصل یی شل منه غنم تثبیت شوی دی .

په عمـومـی ډول سره د کیمیاوی سرو دویشلو په لړ کی د یوریا یوزرو دری‌منه

د غنمو کلنی سیمینار

او ابو لگو لو د وزارت دترویج لوی مد یر ښاغلی عبدالبصیر محسنی دترو یجی پروگرام دیوه کال اجراآتو رپو ت دسیمینار غړیوته ولوست او زیاته یی کړه چه د کر هنی د ترویجی پروگرام مقصد دکر هنی له فنی لارو او میتود ونو او کیمیاوی سری او اصلاح شوی تخم له استعما ل سره دهیواد دبزو لو بزگر وآشنا کول دی .

دغه مقصد ته درسید و له پاره تراوسینو شر طـونو لا ند ی ډیـره ښه لاردبزگرو په مځکو کښی دنمو نوی ټړتو تا سیس دی دغه لار دبزگرو د ذهنو نو په راگر ځلو لوکښی ډیره اغیزه کوی .

نوموړی دترویج دمامور ینو لږ والی یادکړ او ویی ویل چه ددغه پروگرام د پر مـخ بیولو له پاره په لوړ و علمی سویو زیا ت شمیر مامورینو ته ضرور ت شته چه دکرهنی او اوبولگولو دوزار ت په انکشا فی هدفونو بزگران پوه کړی او د بزگرو اود کرهنی او اوبولگولو دوزار ت تر منځ د ټینگی رابطی په پیدا کولو کښی رښتیا نی خدمتونه وکړی

دغنمو کالنی پنځم سیمینار دسنبلی په ۱۵ غونډه کښی د زرا عتی پرابلمو نو او کیمیاوی سرود استعمال سره د کروند گرو دآشنا کولو موضوع وه .

دغه غونډه چه د سرو او تخمو نو دلوی مدیر ښاغلی محمد رسول په مشر ی جوړه شوی وه په ولایتو نو کښی دکیمیا وی سرود پرابلم په باب په مشخص ډول سره بحث او خبر ی وشوی چه په دی با ب دولایتونو دکر نی متصد یانو دغونډی گډون کوونکـو غړو ته خپلی نظر یی څرگند ی کړی او د راتلونکو پروگرا مو نو په بر خه کښی یی د مشکلاتو د حل دپاره یولړ پیشنهاد و نه ښکاره کړل .

دغه راز د کیمیا وی سرو د استعما ل او دهغه دگټی سره دکروند گرود آشنا کولو په باب خبری وشوی او په نتیجه کښی فیصله وشوه چه دترویجی پروگرا مو نو په واسطه دی د کیمیاوی سری په استعما ل او د هغه دگټی سره دی دبزگرو په خبرو لوکی کلک اقدام وشی .

دغه راز کروند گرو ته دکیمیا وی سرو د ویشلو په برخه کښی داسانتیاو دبرابرولو دپاره تصمیمو نه ونیول شول .

همدارنگه دکر نی داصلاح شوو تخمو نو خالصی ساتنی او د کنترو ل او د هغـه داستعمال لاری چاری باند ی خبر ی وشوی.

دغه راز دانفرادی موسسو او خلکو په واسطه دکیمیاوی سرود ویشلو او دهـغه دامکاناتو د موضوع په با ب هم بحـث او خـبری وشو ی .

دغنمو د پنځم سیمینار دو شنبی دسنبلی په ۱۶ دورځی دغر می څخه په دمخـــه او وروسته غونډو کی د غنمو د پروژی د۴۹ ـ او ۵۰ کلو د کمپا ین د خط مشی اوپروگرام دطر حه کولو او داصلاح شوو غنمو دتکیثر د موافقت لیك په منظور چه د کرو نډ گرو او د کرنی او اوبو لگولو د وزارت ترمنځ جوړ شوی و بحث او خبر ی وشوی .

دسیمینار دغر می څخه په وروسته غونډه کی چه مشر ی یی دکر نی او اوبولگو لو د وزار ت د معین دکتور محمد احسان رفیق په غاړه وه دسیمینار دتیرو ورځو دغونډو و په نتیجه غور وشو چه ددغی ارز یابی او غور په سر کی د غنمو د پروژی د ۴۹ ـاو ۵۰ کلو د کمپاین دپرو گرا م د طر حی کولو د پاره د معینی تگ لاری دټا کلو په باب دوروستنی تصمیم دنیولو مو ضو ع وه .

دتگ لاری د ټاکلو څخه منظور چه دکر نی او اوبولگولو دکیمیا وی سرو او اصلاح شوو تخمو نو د مدیرا نو او د داخلی او خار جی متخصصینو د شو کلنو تحقیقا تو په استناد تر سره کیږی .

دسیمینار دنو موړی ورځی د غر می څخه دمخه غونډه کی چه مشر ی یی دکر نی او اوبولگولو د وزار ت دتکثیر او ترو یج د رئیس ښاغلی عبدالغفور په غاړه وه داصلاح شوو غنمو د تکثیر د موافقت لیك پرموضوع چه دکر نی او اوبو لگولو د وزار ت او د غنمو دتکیثر ونکو کرو ندگروترمنځ جـوړه شوی وه بحث او خبر ی وشوی .

دغه راز دهغه وزار ت دسرو او تخمو نو لوی مدیر ښاغلی رسول کو هستا نـی د بز گرو د پاره د اصلاح شوو غنمو دزیا ت تکثیر او دولا یتو نو د ترو یج دمامورینود لارښوونی او مرستی په با ب بزگرو تـــه توضیحات ورکړل .

دکتور محمد احسان رفیق په منځنی ختیځ کښې داصلاح شویو غنمو د حاصلا تـو او په افغانستان کښې د غنمو د پروژې دهدف او اهمیت په باب د زیاتو توضیحا تو له ورکولو نه وروسته وویل هیله لرم چه دد غه سیمینار په غونډو کښې له هغو نتیجو څخه چه د څلورم سیمینار دتثبیت شویو هد فونو لـه ارزیا بی او مطالعو څخه لاس ته را غلی دی د هغو پـه رڼا کښې په دې قادر شو چه په وا قعی سنجش سره د ۴۹ـ او ۵۰ کلو د کمپا ین د هد فو نو د غنمو دتولید د پروژې لـــه مخې بنسټ کښېږدو .

دغنمو د کالنی سیمینار د پرانیستلو پـه مراسمو کښې د ننګر هار د ناوې د پروژې رئیس دکتور کشاورز دولسی جرګـــې د کرهنې د چارو د جرګه ګې رئیس وکیل کمال الدین اسحق زی ، په ولسی جرګه کښې د نهر شاهی وکیل ښاغلی شاه محمد دامریکې د بین المللی انکشاف دادار ی آمر اوځینی خارجی متخصصان حاضر وو .

دغنمو د سیمینار په غونډه کښې دغنمو دپروژې داجراآتو رپوټ داته څلو ینښت او نه څلو ینښت کلو د کمپا ین نتیجې او په ارقا مو او امدادونو متکی دد غې پروژې دانکشافی فعا لیتو دپـر مختګ صورت د ختیځو لو یدیځو او شمال ختیځو زراعتی سیمو د مرستیا لا نو او د هرات ، ننګرهار، لغمان ، کنړو نو ، کند هار ، فراه ، بادغیس بغلان ، کندز ، تخار او بدخشان‌دولا یتو دکرهنې او او بو لګو لو د مدیرانو له خوا وړاندې شول .

دسیمینار ګډون کو و نکو د د غې‌پروژې داجراآتو له اوریدلونه ورو سته پیشبینې شوی پلا نو نه تر تحلیل او غور لا ند ی و نیول .

په د غه سیمینـــار کښې د و لا یـتو د کرهنې او او بو لګو لو د مدیریتو آ مرانو، د غنمو د پروژې‌دراتلونکی پروګرام د ښه کیدو په باره‌کښې ځیلی‌نظریې‌او‌پیشنهادونه څر ګند کړل .

همدغه راز د سیمینار غړ یو د ۴۹ـ اود ۵۰ کلو د کمپاین دپرو ګرام د طر حی او ترتیب په باره کښې خبرې اترې و کړې .

دسیمینار ریاست د کرهنې اواوبولګولو دوزارت د تکثیر او تر و یج رئیس ښاغلی عبدالغفور په غاړه در لود .

د غنمو د پنځم کا لنی سیمینار د سنبلې په لسمه غو نډه کښې چه د ګلزار په‌تربیوی مرکز کښې جوړه شوی وه د شما لی ا و جنوب لو ید یځو سیمو او د هلمـنـد ا و ارغنداو دپروژې ر پوټ چه داصلاح شو یو غنمو تحقیقی ، تر ویجی او تکثیری مسئلې او دکیمیاوی سرې و یشل او ا ستعما ل او د نو موړ و سیمو مر بوط د ۴۸ ـ او۴۹ کلو د کمپاین نتیجې پکښې شاملې وې‌اود غنمو د پروژې نورې مر بو طې موضوعګانې د سیمینار د غړ یو له خوا تر غور لا ندې ونیو لی شوې .

د غه غونډه چه د بغلان د کر هنې ا و اوبو لګو لو د لوی مدیر ښاغلی جلال‌الدین شمسی په مشرې شوې وه د نو موړو‌پروژو دشاملو ولایتو دکر هنې او ابو لګو لـو مدیرانو ګډون کړی و .

د غونډې شا ملا نو په نو موړ و سیمو کښې د غنمو د پروژې درا تلو نکې‌پرو ګرام د جوړولو او مشکلا تو د حل په باره کښې یو لړ نظر یې او پیشنهادو نه دسیمینا ر غړ یو ته وړا ندې کړل چه له هغې جملې څخه د فنی پر سو نل لږ والی په د غـو ولا یتو کښې عمومی او ستر مشکل‌و چه دغه مو ضوع د سیمینار په را تلو نکـو غونډو کښې په مشخص ډول تر غـــو ر لاندې و نیول شوه .

د غنمو د کا لنی پنځم سیمینار دسنبلې په ۱۱ غونډه کې چه د تحقیقا تو د لو ی مدیرانو د۴۸ ـ او ۴۹ کلود د کمپا یـــنـد شوی وه د کابل ، لوګر ، پروان ، کا پیسا، وردګو ، غزنی ، غوراتو ، با میا نـو ، اروزګا ن دولایتو د کر هنې او او بو لګولو مدیرانو د ۴۸ ـ او ۴۹ کلو د کوایـن د اجرا آتو ر پو ټونه و ړا ندې کړل .

د ۴۸ ـ او ۴۹ کلو د کمپا ین داحصائیو له مخې دکابل په و لا یت کې د ۶۲۰۰۰ جریبه ځمکې له جملې څخه ۳۱۰۰۰ جریبه ځمکه د اصلاح شویو غنمو د کر لو لـــه‌پاره تاکل شویده . ددو و سو و نما یشی توتو او ۱۲ تجربوی توتو زیات حاصل چه یوسلو

د غنمو کلنی‌سیـمیـنـا ر

او دوه ای امونیم فاسفیت یوزرو شلورسوه او اوه ویشت منه سره ویشله شوی ده . په دغه ولا یت کښې شلو زره دوه سوه او دوه شپیته منه اصلاح شوی غنم کـرونـد گروته ویشل شوی دی .

دبامیانو په ولایت کښې د غنمو د کرنی توله ساحه ۹٤٥۳۷ جریبه او د ځمکی هغه ساحه چه داصلاح شوو غنمو دکرنی‌لاندی‌ده ۲۲۲۱٤ جریبه ځمکه ده .

په یو جریب ځمکه کښې دنمایشی توتو لوړ حاصل ۸۷٥ کیلـو منځنی حاصل یـی ٤۹۲کیلو اوټیټ حاصل یی۳۲۸کیلو گرامه‌دی

کروند گـروته د ویشل شوو کیمیاوی سرو توله اندازه ٤۷٥۲۲ کیلو گرامه سره او دویشل شو واصلاح شوی غنمو تولـــه اندازه ٦۱۹۷۸ کیلو گرامه ده .

همدارنگه په دی غونډه کی شاملینو د مسئولو مراجعو په واسطه د کریدتو نـود ورکولو له لاری د بزگـرو د مالـی بنسټ دتقویی موضوع مهمه وگڼله او خپلئ زیاتی خبری یی راتلونکی غونډ وته وځنډولـی .

په دغی غونډه کښې د امریکی دبین‌المللی پراختیا اداری مشاور ښاغلی غلام دستگیر په افغانستان کی د غنمو د پروژی اودهغو اصلاح شوو تخمو په باب چـه دشوکلونو راهیسی تـر لاس لانـدی نیول شـوی دی مفصله وینا وکړه .

د غنمو د پنځم سیمینار د سنبلی په۱۲ غونډه کښی‌چه دهیلمند او ارغنداو دانکشافی پروژی د تحقیقاتو د لوی مـدیـر ښاغلی پاینده محمد په ریاست شوی وه وویل‌شو چه ننی نباتی تحقیقات چه په تول هیوادکی جریان لری د هیواد دسبا ورځی دکـرهنی د انکشاف هسته تشکیلوی .

په‌ابتدا کښی د کر هنی اواوبو لگو لو د وزارت د تحقیقاتو لوی مـدیـر ښاغـلـی محمدعارف‌نوری دیوی وینا په تـرڅ کښی د هیواد د کرهنی په انکشاف کی د نباتی تحقیقاتو رول قناعت بښونکی وگڼل او وی ویل کوم نباتی تحقیقات چه نن په سیمـه ایز ا ستیشن اوفرعی استیشن کښی‌په‌تول هیواد کښی جاری دی دهیواد دسبا ور ځی د کرهنی هسته تشکیلوی .

ده زیاته کړه چه ترمختلفو شرایطولاندی په راز راز نباتاتو باندی تحقیقات شوی‌دی ترڅوچه دهغه‌نبات دیرښه جنس چه دحاصل ورکولـو د قـدرت له حیثه دهـری سیمی د اقلیمی او محیطی شرایطـو سره سمون ولری پیداشی .

بیا د اگرو نومی مشاور ښاغلی داکتـر رایس دیوی‌وینا په‌ترڅ کښی‌په‌تول‌افغانستان کی د آبی اصلاح شوو غنمو همناسب‌کښت لاری توضیح کړه او بیائی په هرولایت‌کښی د سری د مناسبی اندازی استعمال بیان کړ ده وویل چه دغه سپارښتونه د هغو دری کلنو تحقیقا تو نتیجه ده چه په ټول‌هیوادو کښی شویدی .

بیا د کرهنی د پوهنځی استاد ښاغلـی سنزی د هغو پنځه کلنو تحقیقات نتیجوپه باره کی چه دکرهنی مودرنوماشین آلاتو او د کـرهنی د مروجـه آلاتـو او وسایـلـو د استعمال په‌اثر په مقایسوی ډول دکرهنی په پوهنځی کښ شویدی د سیمینار گډون کوونکو ته توضیحات ور کړل .

د زراعتی کوپراتیفونو اوکریدت دپروژی امر ښاغلی عبدالله نیك د کرهنی دتولیداتو په زیاتو لوکی چه د بزگـر وداقتصادی او اجتماعی شرطـونو د بـدلـون سبب گیږی دکرهنی د کوپراتیفو رول بیان کړ او پـه هیواد کښ ئی د کرهنی د کوپراتیفونو او کریدت د پروژی فعالیتونه گتور وبلل .

د کرهنی د کوپراتیفونو او کـریـدت پروگرام چه د کرهنی او اوبولگولو دوزارت د تکثیر او ترویج د ریاست په چوکات‌کی دنړی دکرهنی او خورا کی شیا نو دموسسی او سویدن د حکومت په مالی او تخنیکـی مرسته ئی دوه‌کاله پخوا په کار پیل‌کړیدی او له پلان سره سم لږ تر لږه شلور کاله نور به هم دوام وکړی .

همدغه راز په دی غونـډه کښ د نـړی دکرهنی او خوراکی شیانو دموسسی دخاوری پیژندلو متخصص دکتور تمبولی دکـرهنی دځمکو د تقویی په به‌باره کی ویناوکړه اود افغانستان په ولایتو کښی د کیمیا وی‌سری دبیلی بیلی اندازی استعمال یی چه دځـو کالو دتحقیقا ت له مخی د حاصلاتودزیاتوالی سبب کیږی څرگند کړ .

همدغه راز په دی غونډه کښی د کر هنی

ده وويل چه د غنمو د حاصلاتو زیاتیدل چه دکرنی او اوبولگولو د وزارت د فنی مامورینو د لار ښو د نی او همکار یو په اثر د بزگرو په بر خه شوی دی هغوی یی داصلاح شوو غنمو د کرنی دپاره ترتو لو

زیات تشویق کړی دی .

دکر نی او اوبو لگولو وزار تداصلاح‌شوو غنمو دبرا بر ولو له لاری دبزگرو د اړتیاو دلیر ی کولو دپاره دهغه موافقت لیك په باب یولړ اسانتیا وی منځ ته راو ستلی دی چه دهغه په اسا س داصلاح شو و غنمو د تکثیر او تطبیقو لو په پرو گرا م کی‌اسانیتا منځ ته راغلی ده .

د۴۹ ـ او ۵۰ کلو د کمپا ین د چارو د پروگرام دتاکلو او تر تیبولوپه بر خه کی دکر نی او وابو لگولو دوزار ت دتر ویج دسرو او تخمو نو او تحقیقا تو لو ی مدیر یتو نه دی خپلی نظر یی او پیشنهاد و نه

غونډی ته وړاندی کړی .

دغه راز دکیمیا وی سرو او د اصلاح شو و غنمو دویشلو د اندازی دتا کلو او تثبیت دنما یشی او تجربو ی توتو دشمیرد سرو د انداز ی داستعما ل او داصلاح شوو غنمو د مختلفو ډولو نو او جنسو نودتثبیت په باب دسیمینار غونډی دشا میلینو لـه

خوا غور او نظر یی څرگنده ی شوی .

همدغه راز دغنمو دپروژی دکمپا ین د فعالیت د پروگرا مونو طرحه کو لاوترتیبول دزراعتی پنځه کلن پلان د پیشبینی شوو هدفونو په شاو خواکی بحث داصلاح شوو غنمو او سرود ویشلو داندازی تاکـل او تثبیت او داسی نورو د غنمو د پنځـم سیمینار دنو موړی ورځی دغونډی دخـبرو موضوعگا نی وی .

په لومړ نی غونډه کی د غنمو د زراعتی دریم پنځه کلن پلان دپیشبینی شوو هدفو نو په شاو خوا کښی خبر ی وشـو ی او وروسته د ۴۹ او ۵۰ کلو د کمپا ین غنمو د پروژی دچارو د پروگرام د مشخصوهدفونو

په باب په جلاډول سره غور وشو .

دغـه سیمینار چـه تقریبا لس ورځـی دوام در لود دسنبلی په اوولسمه پای تـه ورسید .

هشتمین سیمینار بین‌المللی آبیاری

منطقه ای برای شرق نز د یك و جنو ب آسیا قبل از ظهر ۲۸ سنبله ۱۳۴۹ تو سط ښاغلی عبد ا لحکیم و زیر ز راعت وآبیاری در تالار صحت عا مه ا فتتاح گر دید .

نخستین مر تبه ا ست که این سیمینار در کابل دایر گردید ودران چهل نما یندهٔ کشور های شرق نز دیك و جنوب آ سیا بشمول نما یندهٔ مو سسهٔ خورا که وزراعت جهان اشتراك دا شتند .

هشتمین سیمینار آ بیاری منطقه‌ای برای شرق نزدیك و جنوب آسیا که از طـرف حکومت ا فغا نستا ن به همکا ری ادارهٔ انکشاف بین ا لمللی ا یا لات متحدهٔ امریکا در کابل دایر گردید نخستین بار درسال ۱۹۵۶ در شهر از میر تر کیه دا یر شد ه بود .

ښاغلی عبدالحکیم و زیر زراعت‌وآبیا ری در بیانیهٔ ا فتتا حیهٔ شان متذ کر گر دیدند زراعت ستون فقرات ا قتصادی کشور مارا تشکیل کرده و تو لیدات زراعتی قسمت اعظم صادرات مارا احتوا مینماید که ا ین خود یك منبع برای حصول ا سعار خارجی میباشد .

ښاغلی عبد الحکیم و زیر ز را عت و آبیاری علاوه کردند در حدود هفتاد و د و فیصد عا یدات ملی کشور از تو لید ا ت زراعتی بد ست می آ ید ز مینهای زرا عتی کشور که همه سا لـه تحت زرع گر فتـه میشود به دواز ده ملیون ا یکر بـا لـغ میگردد . و پیش از نیم ملیون ز مین‌زراعتی همه ساله نسبت عدم آب کافی درمناطقیکه از نگاه آبیاری سر و ی گر د یده از زراعت باز می ماند .

وزیر زراعت و آبیاری مجموع زمینهای رقبهٔ افغانستان را چنین وا نمود کردند منا طق کو هستانی و دشتها ۱۱۵ ملیو ن ا یکر ، ز مین قابل زراعت و آبیـا ر ی ۲۷٫۷۵ ملیون ایـکر ، زمین تحت آبیـاری ۲۵ ر ۱۰ ملیون ا یکر ، چرا گاه ۵ر۸ملیون ایکر بوده و جنگلها ۵ر۰ ملیون ا یکر زمین را احتوا میکند . ار قام متذ کره نشا ن مید هد که یکمقدار ز یاد ز مینهای قا بل زرع در کشور نسبت به سیستم غـیـر منکشف آ بیاری از زرع باز مانده ا ست .

وی گفت بمنظور از دیاد مقدا ر موا د غذائـی و تهیـهٔ غذای کافی بـرای نسلهای آینده ما به طرق ا صلاح شده ز را عتی نیاز مندیم که این ا مر متکی به سیستم آبیاری صحیح واستفادهٔ معقول ازان میباشد.

همچنین ا نجنیر جمعه محمد محمدی‌رئیس آبیاری و سروی آب وزارت زراعت وآبیاری که در عین زمان ر یاست هیئت ا فغا نی‌را درسیمینار بعهده داشتنـد و ښاغلی‌بارتلت هاروی آ مر ادارهٔ ا نکشاف بین ا لمللی امریکا در کابل و ښاغلی بی شوپ مشاور فنی سیمینار پیرا مون ا همیت پرو ژ ه های آبیاری در قسمت از دیاد حا صلات‌زراعتی بیانا تی ا یراد کر دند .

در مراسم ا فتتا ح سیمینار بعضی ا ز اعضای کا بینه ، روسای و ما مورین وزارت زراعت وآبیاری عدهٔ ا ز سفرای دول عضو سیمینار اشتراك کرده بودند .

در جلسهٔ سیمینار بین ا لمللی منطقوی آبیاری برای شرق نز د یك و جنوب شرق آسیا که روز ۲۹ سنبله ۱۳۴۹ در تا لا ر مو سسهٔ صحت عا مه بر یاست ا نجنیر جمعه محمد محمدی ر ئیس آبیاری و سروی آب و زارت زراعت و آبیاری که بحیث‌رئیس کمیتهٔ ا جرا ئیوی سیمینار ا نتخاب گردیده بود نما یند گان بعضی از ممـا لك عضو سیمینار را پوری را راجع به پیشر فـت هائیکه درساحهٔ آ بیاری در طول دو سا ل گذشته نصیب شان گر دیده ا ست د ر مجلس قرائت کردند .

همچنان در جلسهٔ بعد از ظهر روز ۲۹ سنبله ۴۹ کمیتهٔ ا جرا ئیوی که د ر ا ن روسای هیئتا های شا ملـین سیمینـا ر

میباشند تشکیل گردیده و ا نجنیرجمعه‌محمد محمدی ر ئیس هیئات ا فغانی به حیث‌رئیس کمیتهٔ ا جرا ئیوی برای جلسه ا نتخا ب گردیده بود .

و ظیفه ر ئیس کمیتهٔ ا جرا ئیوی تقد یم راپور و تصمیمات کمیتهٔ ا جرا ئیوی د ر جلسه سیمینار بود .

تخنیك اداره و تنظیم ز مینهای زراعتی سیستم آ بیاری عصری از مو ضو عا تی بود کـه در جلسهٔ قبل از ظهر ۳۰ سنبله۴۹ سیمینار بین ا لمللی آ بیاری که‌بریاست بنا غلی منظور قریشی ر ئیس هیئت هند دایر گردیده بود مطرح بحث قرار گرفت .

در این جلسه بناغلی ریکی عضو هیئت هند ، بناغلی اوز کیول ر ئیس هیئت‌ترکی‌و داکتر شاپور حاج ر سو لیها عضو هیئت ایران مو ضو عات تخنیکی در مورد اداره و تنظیم ز مین های زراعتی و نتا یـــج تطبیقات پرو ژه های ز راعتی و آ بیا ر ی شانرا به مجلس تشریح کر د ند که د ر ختم راپور ها سوا لا تی بمنظور تو ضیح بیشتر واراثه مطالب پیرا مون ر فع‌مشکلات و سیستم تطبیق و بهره برداری پروژه هـا از طرف ا عضای سیمینار طرح میکر د ید ودرز مینه نما ینده ها جواب میدا دند .

در جلسهٔ بعد از ظهر ا عضای سیمینا ر که به کمتیه های تعلیم و تر بیه آبیاری اداره مزارع از نظر عملیات آ بیاری‌موسسات آبیاری ورا بطهٔ آن با ز راعت تحقیقات در بارهٔ فعا لیتهای آ بیاری و مو ضو عا ت مربوط بخاك شنا سی و سیستم های آبیاری و زابر قبلا تقسیم گردیده بو دند ر و ی مو ضو عات مشخص بحث و مذ ا کـر ه کردند .

هشتمین سیمینار بین ا لمللی آ بیاری حوزه های شرق نز د یك و جنوب آسیاکه به تاریخ ۲۸ سنبله در کابل دایر گردیده بود بتاریخ ۸ میزان ۱۳۴۹ خا تمه یافت .

در آخرین جلسهٔ سیمینار که به ریاست انجنیر جمعه محمد محمدی ر ئیس آ بیاری وسروی آب وزارت زراعت وآبیاری درتالار کنفرانس های مو سسهٔ صحت عامه دا یر گردیده بود نظریات و تو صیه های که از طرف کمیته های پنجگانه طرح گر د یده بود به مجلس قرائت گردید . پیشنها د هـــا حاوی مطالبی بود که باید یك مو سسه و سکر تر یت دایمی در دا خل حوزه ها در یکی از ممالکی که دران سیمینار آ یند ه ترتیب میشود تشکیل گردد .

همچنان باید مو سسه (ا، ای ، دی) بهمکاری های درین ز مینه ادا مه بد هـــد درین سیمینار برای کنفرانس آ یده‌پیشنهاد گردید تا مضا مین و مطا لب روی ا یـــن مو ضو عات و فرو عات آن تر تیب گردد .

تعلیم و تر بیه ما مورین فنی آ بیا ر ی به شمول د ها قین اداره و تنظیم مز ا ر ع از نگاه آ بیاری مو سسات آ بیاری ورابطهٔ آن با مزارع تحقیق راجـع به آ بیـــاری و مسایل مشوره خاك و سیستم های آ بیاری وزاه کشی .

د کتور محمد ا حسان ر فیق معین وزارت زراعت و آبیاری در بیا نیهٔ که به مناسبت ختم سیمینار ایراد کرده گفت : در حا لیکه هشتمین سیمینار آ بیاری در ا فغا نستان جریان داشت نما ینده گان هفده کشورعضو، دو کشور عضو وا بسته ، ۵ کشور مشا هد و هشت مو سسهٔ بین ا لمللی در د همین کنفرانس منطقه یی حو زه شرق نز د یـك و شرق میانه مو سسه خوراکه و زرا عت جهان منعقده ا سلام آباد به مسایل آبیاری حق قدا مت داده و در خلال جلسات مختلفه روی این مو ضوع به صورت مشخص و بـا ا همیت بحث بعمل آ مد .

وی گفت در کنفرانس در پهلوی سایر تصا میم تجویز گردید تا موسسهٔ خورا که وزراعت جهان و پرو گرام ا نکشافی ملل متحد توام در باره ا ستفاده بیشتر از آب وخاك از طریق پلان منطقه یی تحقیقا ت لازمه در ز مینه بعمل آ ورده و به ممالك عضو بین حوزه کمك نما ید .

در ختم جلسات ا عضای هیئات ها ی ایرانی ، هندی و ا ، ای ، دی و بنا غلی بیشیر مشاور تخنیکی سیمینا ر از حسن تنظیم و تر تیب سیمینار کابل ا ظهارامتنان نمودند .

اجتماع ممالک اسلامی در جده و کراچی

بتاسی از فیصلهٔ کنفرانس وزرا ی خارجه کشور های اسلامی در رباط (۲۵ سپتمبر ۱۹۶۹) کنفرانسی به اشترا ك وزرا ی خارجه ممالـك اسلامـی بتاریـخ ۳ حـــمل ۴۹ در جده دایـر گـردیـد تا با امکـــانا ت موجوده راه حل بحران شر ق میا نه جستجو شود و درین زمینه مساعی مشتر ك دو ل اسلامی کاری از پیش برد .

این اجتما ع که سه روز ادامه داشت در ان کشور های آتی اشترا ك نموده بودند: افغانستان الجزایر ، گینی ، اندونیزیا ، ایران ، اردن ، لبنان ، لیبیا ، مالیزیا ، موریتانیا ، المغرب ، نیژر ، پاکستان ، عربستان سعودی ، سنیگال ، صو مال ، سودان ، تونس ، ترکیه ، جمهوریت عربی متحد ، جمهوریت عربیهٔ یمن .

باثر موافقه نمایندگان کنفرانس هیا ت های کامرون ، گمبیا ، جامعهٔ عرب وموسسهٔ آزادی فلسطین بحیث مشا هد درین اجـــتما ع اشتراك نموده بودند .

کنفرانس سید عمر سقاف وزیر دولت برای امور خارجهٔ عربستان سعودی رابحیث رئیس انتخاب کردند .

نماینده سنیگا ل بحیث راپور ترونمایندهٔ صومال بحیث منشی مجلس انتخاب شدند.

نمایندگان بیست و سه کشور اسلامـــی شام ۳حمل ۴۹ مذا کـرات خـودرا در قصر الحمرا بطور سری آغاز کردند . اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستا ن سعـــو دی کنفرانس را افتتا ح نموده سعی ورزید لحن کنفرانس را طوری تثبیت کند که قسمت عمدهٔ ان براه انداختن مسا عی اعظمی برای آزادی مناطق متصر فه واما کن مقد سه باشد وحمایت بلاشرط را برای مقاو مت فلسطین مطالبه کند .

بیانات ملك فیصل مورد پشتی بانی اکثر نمایندگان مجلس مخصوصا نماینده گــا ن مجلس مخصو صا نماینده گان کشور ها ی عربی واقع شد .

نمایندهٔ پاکستان انرا یك بیانیهٔ واقــع بینانه خواند و نواب شیر علی خان وزیر اطلاعات پاکستان ورئیس هیا ت آنکشور گفت ما کاملا متیقن هستیم که فیصله ها ی مثبتی در نتیجه این کنفرانس بعمل خواهد آمد .

حسان خالد نماینده یاسر عرفات زعیم جنبش آزادی فلسطین گفت : ما کاملا از بیانات ملك فیصل پشتی بانی میکنیم . موصوف علاوه کرد هرگاه مسالهٔ تقویهٔ جنبش آزادی فلسطین درین کنفرانس بمـیان آید بدیهی است که ما از دنیا ی اسلام واعراب ممنون خواهیم شد .

هیئت افغانی که تحت ریاست پوهندوی عبدالستار سیر ت وزیر عدلیه به نمایندگی از کشور عـزیز مـا افغـــا نستا ن در ین اجتماع اشترا ك ورزیده بودند نظر یا ت حکو مت افغانستان را در نخستین جلسهٔ کنفرانس بیان نمودند .

اعضای هیئت افغانی در ین اجـــتما ع عبارت بودند از : دکتور روان فر هاد ی مدیر عمومی سیاسی وزار ت امور خـارجه (اکنون معین سیاسی آنوزارت) بنا غلـــی امان الله حسر ت معاون و بناغلی محمد انور انورزی اعضای مدیریت روابط بین المللی وملل متحد وزار ت امور خار جه همچنا ن بناغلی سید تا ج الدین سفیر کبیر افغا نی در جده شامل این هیئت بودند .

متن بیانیهٔ بناغلی سیر ت رئیس هیئت افغانی در کنفرانس جده :

خدای پاك را سپاسگذارم موقع میبابم درین کنفرانس وزرا ی کشور ها ی اسلامی که به اثر هدایت کنفرانس سران کشورهای اسلامی منعقدهٔ رباط صور ت میگیرداز حکومت خویش نمایند گی نمایم .

یقین دارم این اجتما ع که مطابق اقتضای لزوم مشاور ت بین مسلمانان تشکیل شده است در سلسله اجتما عا ت کشور ها ی اسلامی مقام مهم خوا هد داشت .

نخستین مقصد انعقاد این کنفرانس مطالعه اوضاع در روشنی فیصلهٔ ۲۵ سپتمبر۱۹۶۹ کشور های اسلامی در رباط می باشد .

تاسف الم انگیزی که ملل مسلمان دران زمان اظهار کرده بودند اکنون عمیق تراست ازان زمان تاکنون اسرائیل در سیا ســت تجاوز وتعرض خویش توسعه و تشدد مزید آورده پیوسته کشور های عرب را بشمو ل مردمان ملکی در پیرامون خود محل ستمگری قرار میدهد . با مرور ایام و سا عا ت به ثبوت میر سد که هر گونه تسامح وتفاهم و هر گو نه توقع اعتماد آمیز که از طر ف بعضی ملل غیر اسلامی در مورد خط مشــی اسرائیل در جون ۱۹۶۷ و حتی تا امــروز موجود بوده است نه تنها بیهوده بلکه سبب جری شدن بیحدو حصر اسرائیل در راه درهم شکستن بنیان صلح جهان گردیده است .

اسرائیل فیصله ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷ راکه از طرف اکثریت تمام ملل جهان مدار راه حل موضوع شرق نزدیك شناخته میشـــود اعتبار عملی نمید هد و میخوا هد بااستخدام غلبهٔ نظا می خود شرایط خـــود را از راه استعمال قوه تحمیل نماید .

در حالیکه تخلیه کامل ان اراضی عر ب که اسرائیل تجاوز کارانه در سا ل ۱۹۶۷ اشغال کرده است بشمو ل قدس شــریف شرط اساسی و قاطع اعادهٔ صلح و خاتمه دادن به این حالت اضطرار آمیز تشخیص شده است واضح است که اسرائیل میخواهد آنچه را خود بنام صلح تشخیص کرده یعنی پاگذاشتن بر حقوق مسلم مردمان عر ب برای شان تحمیل کند .

در اخیر اعلامیهٔ رباط کشور ها ی اسلامی بشمول کشور ها ی عربی اظهار داشته اند که صلح میخوا هند مگر صلحیکه از رو ی شرافت وعدا لت باشد واسرائیل میخواهد صلحی را تحمیل کند که در حقیقت فلاکتی باشد منافی صلح عادلانه و با شرفانه از اینجاست که مرد ما ن مسلمان جهـــا ن پشتیبا نی کامل خود را از حقوق مشرو ع عرب اظهار و جهاد ایشانرا در راه اعادهٔ حقوق غصب شدهٔ ایشا ن کاملاتاکید میکند.

هدف دیگر این اجتما ع چنانکه درفیصلهٔ نامهٔ رباط ذکر شده مطالعه واتخاذ ترتیبات برای تاسیس یك دارالانشا یی کشور های اسلامی است تامرد ما ن مسلما ن جهان برای تقو یت علایق و همکاری فر هنگی‌و تقویت روابط بشر ی با یکدیگر وسیله‌ای داشته باشند .

هیئت افغانستان ممثل کشور ی است‌که مردم ان به قد سیت دین مبین اســلام و اساسا ت جامع و باعظمت اسلامی بیش از همه چیز احترام و اطاعت کامل داردمطالعهٔ این موضوع را توسط این اجتما عدرروشنی چنین روحیهٔ ای لازم میداند که مطابق ان تقدس اسلام و فکر حمایه واحترا م اساسات اسلامی همیشه در نظر گرفته شود ومفکورهٔ اسلامی هیچگاه تابع تمایلات و اهدا فخاص سیاسی نگردد .

بنا برین مذاکرا ت و تصمیما ت ایــن اجتماع باید از رو ی تامل وعزم کا مــل صور ت گرفته نباید متو جه تامین منافــع مشخص یك یا چند کشور گردد . بلکه‌نتایج کار این اجتما ع باید با منافع عمو می‌جهان اسلام و منافع کافهٔ بشر یت ساز گارباشد.

نظربااین ملاحظات خطیر اهمیت مذاکرات این کنفرانس بخوبی معلوم میگردد و امید میرود نتایج این مذاکرا ت بر حسب منافع عــالیه مسلما نا ن جهان صلح گیتی و همکاری بین المللی باشد .

مقصد از مساعی مسلما نان به‌هیچ‌صورت تشکیل جبههٔ بر ضد دیگرا ن نه‌بلکه‌اشتراك مساعی و تقو یت صفو ف ایشا ن برا ی جلب همدردی و پشتیبا نی همه مرد ما ن صلحخواه و عدا لت پسند جهان میباشـــد چنانکه تعا لیم مقد سهٔ اسلامی رعا یــت مساوا ت ادمیا ن و کرا مت بشر ی وتحمل

و تسا مح را ا یجاب میکند و اعلا میه رباط مظهر آن میبا شد .

در خا تمه ا طمینان مید هم که هیـئت ا فغانی در طول این کنفرانس برای‌هرگونه همکاری با ا حترام کا مل نظر یـات همه اعضای مجلس و مطابق سیاست‌غیر منسلك ومثبت ا فغا نستان و تشئید دوستی باهمه ملل وبه منفعت جامعهٔ اسلامی وترقی بشریت حا ضر میباشد .

از خدا ی توانا برای ا ین کنفرا نس ر هبری و تو فیق نیاز میکنم .

هکذا هیئت افغانی درین ا جتماع موقع آنرا یا فتند تا با ا علیحضرت ملك فیصل پاد شاه عربستان سعودی و بعضی او لیای ا مور آنکشو ر رأ جع به مو ضو عات طرف علاقهٔ طرفین و خا صه مسا فرت سا لا نهٔ حجاج ا فغانی بشمول مو ضوع اعمار حاجی خانهٔ افغانی در محل رباط احمد شا هی‌که‌از او قاف ا فغانستان میباشد مذاکرات مفید بعمل آرند .

دراولین جلسه این ا جتماع کشورها ی اسلا می ما لیز یا پیشنهاد کرد که دوگروپ کاربرای بر رسی نکات عمده ا علا میـهٔ کنفرانس عالی ماه سپتمبر ۱۹۶۹ مما لك عربی در رباط (تشکیل دار الانشای دایمی ممالك ا سلامی و ا قدا مات مشترك دول رابرای ا سترداد مو قف سابقهٔ بیت‌المقدس واخراج ا سرائیل از مناطق متصر فه) تشکیل گردد .

دربرابر پیشنهاد های عربستان سعو دی وجمهوریت‌عربی متحد دربارهٔ مقردارالانشاء یك پیشنهاد مصالحتی بمیان آمد که مقـر دارالانشاء باید درتمام دول ا سلا می بـه صورت دورانی تعیین گردد .

احمد بو طالب و زیر خارجهٔ ا لمغر ب طی بیانیهٔ مختصر شان‌درین ا جتماع گفتند که : جهان اسلام مثل یك وجود ا نسانی است که هرگاه یك عضو آن بدرد آ ید تمام بدن را متا ثر میسازد .

همچنان و ی علا وه کرد که حالات بعداز کنفرانس سابق اسلامی تغییر نکرده است مسجد ا قصی‌وسایراماکن مقدسه و نـیـز سایر مناطق عربی در تصرف ا سرا ئیل میبا شد .

دو مین جلسهٔ کنفرانس وزرای خـا رجه دول ا سلا می کاملا و قف او ضاع شر ق میانه گردید .

سوال تاسیس یك دار الانشای دا یمی اسلامی که یکی از ا هداف عمدهٔ کنفرانس است صرف یکبار مطرح شد وآن هنگا می بود که نما ینده پاکستان طرفداری حکومتش را از تشکیل همچو یك سازمان ا عـلا م داشت .

اسرائیل به پا لیسی متحد ا مریکا هردو نسبت به پالیسی های شان در مورد شر ق میانه از طرف نما ینده گا نیکه در دو همین و سو مین جلسه سخنرانی کردندموردانتقاد قرار گرفتند .

کنفرانس وزرای خا ر جه کشور هـای اسلامی که بتاریخ ۳ حمل ۱۳۴۹آغازگردیده بود بتاریخ ۵ حمل ۴۹ مطابق ۲۵ مـا ر چ ۱۹۷۰ خا تمه یافت .

اعلامیه کنفرانس وزرای خارجه ممالك اسلامـی

منعقده جده

کنفرانس وزرای‌خارجهٔ ممالك اسلامی از تاریخ۲۳ الی۲۵ مارچ ۱۹۷۰(۳ الی۵ حمل ۱۳۴۹) مطابق فیصله کنفرانس سران‌کشور های اسلامی در رباط که بتاریخ ۲۵ سپتمبر ۱۹۶۹ صادر گردیده بود درشهر جده منعقد گردید . درین ا جتماع کشور های آ تی اشتراك نموده بودند :

افغانستان ــ الجزایر ــ گینی ــ اندونیزیا ایران ــ اردن ــ کو یت ــ لبنان ــ لیبیا ــ مالیز یا ، مو ریتا نیا ، ا لممرب ، نیژر ، پاکستان، عربستان‌سعودی، سنیگال، صومال سودان ،تونس ، ترکیه ، جمهوریت عر بی متحد ، جمهو ریت عربیه یمن .

نمایندگان کامرون ، جامعه عرب‌ومو سسه آزادی فلسطین بحیث مشا هد درین‌اجتماع اشتراك نموده بودند .

کنفرانس سید عمر سقاف وزیر دو لت برای امور خارجه عربستان سعودی را بحیث رئیس انتخاب کرد . نماینده سنیگال بـه حیث راپور تر و نمایندهٔ صو مال بحیث منشی مجالس ا نتخاب شدند .

اعلیحضرت ملك فیصل بن عبد ا لعز یز کنفرا نس را افتتاح نموده و مجمل اهداف آنرا بیان نمودند تا این اجتماع به نتا یج مثبت نا یل شو د .

کنفرانس دو فقره آتی را مطابق بفیصله نا مهٔ ا جتماع سران کشور های ا سلا می منعقدهٔ رباط تحت بحث قرار دادند :

۱ ـ مطالعهٔ نتایج ا قدا مات مشترك كه تو سط کشور های سهم گیرنده را جع به تصمیمات شامل اعلامیهٔ سران صادرهٔ رباط صورت گرفته ا ست .

۲ ـ مطالعهٔ موضوع تاسیس یك دارالانشاء دایمی که متکفل بر قرار کردن تماس بیـن حکومت های سهمگیر نده در کنفرا نس و انسجام فعالیت‌های ایشان خواهند بو د .

متعاقبا یك بحث عمومی صورت گر فت که طی آن هیئات ها کنفرانس را دربا ر ۀ اقدا مات حکو مت های خو یش به پیرو ی تصمیمات شا ملهٔ ا علا میهٔ کنفرانس رباط مطلع نمودند .

کنفرانس متذ کر شد بیحرمتی که تو سط حریق مسجد ا قصی یکی‌از مقدس تر ین ا ماکن نزد بشریت صورت گرفته ا ست و اعمال تخریب و هتك حـرمت کـه تحت اشغال نظا می ا سرا ئیل در شهر قد س صورت میگیرد سبب شدید ساختن‌کشیدگی در شرق میانه و مو جب اظهار بیزاری و استنکار مردمان سر تاسر جهان میشود .

کنفرانس او ضاع شر ق میانه را کـه نتیجهٔ تجاوز اسرائیل در جو ن ۱۹۶۷ در مقابل کشور های عرب میبا شد ورو بـه آشفتگی مزید ا ست و همچـنیـن حملات مسلحانه مکرر اسرائیل را ازان زمان‌تاکنون که سبب و یرانی شهر ها و قریه‌ها بشمول ا ماکن مقد سه و مو جب صدمه و هلاك مردمان ملکی بیگناه وازان‌جمله‌زنان‌وکودکان گردیده است مطالعه کرد .

کنفرانس خا طر نشان نمود که ملل‌متحد اسرائیل را مکررا بمو جب این اعتدا ها و ستمگر ی ها محکوم شناخته‌است. کنفرانس اسرائیل را نظر به جسور و جری بو د ن وعدم ر عا یت فیصله های مجمع عمو می و شورای ا منیت تقبیح و محکوم نمود .

همچنین کنفرانس ا نکار اسرائیل‌را از تخلیهٔ اراضی اشغال شده وانکار آنرا ا ز الغای مراتبی که بمقصد ا لحاق شهر قدس و تغییر و ضع حقو قی شهر قدس ا تخاذ نموده ا ست تقبیح و محکوم نمود .

کنفرانس عزم را سخ ا جتماع سرا ن کشور های ا سلامی‌رباط را مجددا تائیدنمود که هرگونه راه حل مسئلهٔ فلسطین که متکی بر عدم قبول ا حیای و ضع حقو قی قبل از جون ۱۹۶۷ شهر قدس باشد بایدرد شود .

کنفرانس حقو ق مردم فلسطین را برای اقدام به پیکار جهت آزاد کردن سر ز مین اصلی و بمقصد ا حیای حقوق ایشان‌مجددا تائید نمود .

کنفرانس از دول عضو مطالبه نمود تـا به مردم فلسطین در پیکار ایشان در را ه آزادی مساعدت های اخلاقی ، مـا د ی و سیاسی نموده و برای تاسیس نمایندگی‌های حرکت آزادی فلسطین در کشورهای اسلامی تسهیلات فرا هم کنند .

کنفرانس تصمیم گرفت تاریخ ۲۱ اگست (یعنی روز حریق مسجد ا قصی) هر سال روز تضا من و همدر دی با پیکـار مردم فلسطین شنا خته شود .

کنفرانس تقا ضا کرد برای پشتیبانی با مردم‌فلسطین و پیکار عادلانهٔ ایشان در راه استرداد آزادی سرزمین غصب شدهٔ ایشان واماکن مقد سه اقدا مات بین المللی‌صورت گیرد .

کنفرانس جنبش (صیهو نی) را به حیث یك جنبش نژاد پرست تجاوز کار وتوسعه طلب که منافی با همه اهداف عالیه بشری و خطر دایمی برای صلح جهان می با شد معرفی نمود .

کنفرانس از شورای ا منیت ملل متحد جدا تقا ضا نمود تا تدا بیر مو ثر بمنظور تا مین تطبیق فیصله های صادرهٔآن درباره مسجد ا قصی و شهر قد س واو ضاع‌شرق میانه روی د ست گیرد .

کنفرانس از کشور های ا سلامی مطالبه

نمود به منظور اینکه ملل متحد تدا بیرموثر درینمورد اتخاذ نماید به اقداما ت مشخص بپردازند . کنفرانس از همه دو ل و خاصه فرانسه ، اتحاد شوروی بر تانیه وایا لات متحده امریکا جدا تقاضا نمود تا مسا عی منفرد و مجمو عی خویش را به منظور تامین تخلیه قوا ی اسرائیلی ازان ارا ضی که‌در جون ۱۹٦۷ اشغال نموده اند بکار برند .

کنفرانس از همه دو ل شامل اجتما ع مطالبه نمود تا به منظور تشدید مسا عـــی خویش برای پشتیبا نی و مسا عد ت‌حکومت ها و مرد ما ن عر ب در مبارزات ایشـــا ن جهت اینکه قوای اسرائیلی ، سر زمین های ایشان را تخلیه نمایند و به مقصد استرداد حقوق غصب شده فلسطینا ن با قدامـــا ت منفرد و مجمو عی که لازم میدانند بپردازند.

کنفرانس احتیا ج این امر را تایید نمود که افکار عامه جهان از پرو پاگند صهیونی واهدا ف توسعه جویانهٔ اسرائیلی مطلـــع گردد واز هر دو لت اشترا ك کننده تقاضا نمود که باین منظور تدابیر مناسب دراسرع وقت بگیر ند .

کنفرانس تساند وتضامن بین همه‌کشور های مسلمان را در موضو ع مقابلهٔ اشغال اسرائیلی در فلسطین و کشور های مجاور مطالعه نموده و همه گو نه مسا عی را به مقصد توسعه همکاری اقتصادی ، ما لی و فرهنگی بین کشور های مسلمان به حیـــث یگانه وسیلهٔ موثر عقیم سا ختن تشبثا ت اسرائیل جهت نفوذ درین کشور ها لاز م تشخیص نمود .

کنفرانس این مطلب را مجددا تا ییدنمود که حکو مت های سهم گیرنده به مقصـــد تشدید همکار ی و مسا عد ت متقابل در زمینه های اقتصا دی ، فنی ، علمی وفرهنگی ومعنوی به پیرو ی از تعلیما ت جاو دا ن اسلام و منفعت مسلما نا ن و همه بشر یت با هم مشاور ت نمایند .

کنفرانس تصمیم گرفت هر سا ل یکبار به مقصد آتی اجتما ع نماید :

الف ـ مطالعهٔ پیشر فت هایی کـه در تطبیق تصمیما ت کنفرانس عملی شده‌است.

ب ـ مذاکره بر مواد مورد عـلاقه‌مشترك و صدور سفار ش ها برا ی اقدا م مشترك.

ج ـ تصمیم بر تاریخ و محل انعقاداجتماع آیندهٔ سران کشور های اسلامی .

کنفرانس مراتب آتی را تصویب نمود :

۱ ـ یك دارالانشاء تاسیس گـردید که وظایف ان قرار آتی میباشد :

الف ـ ارتباط بین کشور ها ی سهـــم گیرنده .

ب ـ تعقیب کردن تطبیق فیصله ها ی کنفرانس خاصه در قضیه فلسطین .

ج ـ ترتیبا ت و تنظیم امور عملی انعقاد کنفرانس .

۲ ـ در راس دارالانشاء یکمنشی اجرای وظیفه خوا هد نمود که برای مد ت دوسا ل از طر ف کنفرانس وزرای خار جه انتخا ب میشود . (مالیزیا برا ی یك دوره انتخا ب گردید) .

۳ ـ مصار ف تدویر امور و اجـــراآت دارالانشاء از طر ف دول اشترا ك کـننده پرداخته خوا هد شد .

٤ ـ تازما ن آزاد شد ن شهر قد ســـ مقر موقت دارالانشاء شهر جده خواهـــد بـــود .

کنفرانس تصمیم گر فت که در دســـمبر ۱۹۷۱ در پاکستا ن بتار یخی که حکو مت ان کشور تعیین نماید ، اجتما ع دایرکند .

پیکار ایشان بمنظور أعا دۀ حقو ق غصب شدۀ ا یشان میبا شد همه مر د م جـها ن این عمل ا سرائیل را غیر قا بل قبـو ل میدانند که اسرائیل سر ز مین ها ی سه کشور مستقل را تحت اشغال داشته وطریق تـو سـل بـقوه واشغـا ل ایـن ارا ضی را بحیث و سیلۀ فشار جهت تعمیل آن راه حلی که خود میخوا هد بکار می برد همه جا معۀ جهانی تملك اراضی را از راه قو ت مرد و د شمر ده و خروج فوری ا سرا ئیل را از سر ز مین های اعراب که بعد از پنج جون ۱۹٦۷ ـ اشغال شده تقا ضا میکند .

همه کشور ها ی صلح خواه شد یـد ا متا سف میباشند که اسرا ئیل در مقا بل مسا عی متـو جـه تـا میـن صلح مبنـی بر عـدا لـت و فیـصله شـو ر ا ی ا منیت که بتا ریخ ٤ نوا مبر ۱۹۷۰ درمجمع عمومی ملل متحد تا یید شده ا ست ایجاد موانع میکند . ا کنون بیش از پیش واضح میشود که اسرا ئیل آرزو مند ا ست کـه اور بند بلا نها یه دوام داشته به نفع آن کشور موقعیتی را به میان آورد که برا ی ملت عرب برای ملت اسلامی که پیوند های تساند و برادری به مردم عر ب فلسطین دارد غیر قابل تحمل با شد ما شدیدا لازم میدانیم که بمنظور تخلیه کا مل سر ز مین ها ئیکه در جنگ جون ۱۹٦۷ ا سرا ئیل اشغال کرده ا ست بشمول قدس شر یف

ابراز مساعی شود چه در آ نجا زیا ر ت کنندگان مسلمان برای عبا دت در مسجد اقصی دا خل شده نمی توانندجز درصورتیکه برخلاف ایمان خو یش شرا یطی را کـه اشغال گران متجاوز و ضع کرده آ ند تحمل کنند .

افغا نستان عقیده دارد اگر ا سرا ئیـل تماس را با نما یندۀ خاص مو سسۀ عمومی به مقصد آنکه و ی و ظیفه تطبیق فیصله شورای ا منیت را به سر بر سا ند قا یم نکند آنگاه مسئو لیت و خیم این تا خیر بدو ش اسرائیل و آن حکو مت های خوا هد بود که مساعی خودرا برای تطبیق فیصله نا مۀ مذکور دریغ میدارد تطبیق فیصله‌نامه نخستین شر طی ا ست که بجای شدن آن مقد مه ا حیای حقوق عرب فلسطین برا ی تا مین صلح دوا مدار در شرق میا نـه میبا شد .

جناب ر ئیس !

مردمان ما و ملل مسلمان جهان نمیتوانند راجع به آنچه به برا دران ا هل د ینی ما در نتیجه تجاوز پر تگال برا یشان و ا قـع شده ا ست بی علا قه بما نند پشتیبـانی دینی بحیث مظهر تسا ند اسلامی‌ماوهمچنین بمقصد تا مین منفعت مشترك مادر مقـا بل با اقدا مات ا ستعمار گران حتمی ا ست .

جناب ر ئیس !

میخوا هم نظریات هیئت افغانی را راجع به‌بعضی فقرات اجندای ما اظهـار دا شتـه ودر مبا حثات بعدی در این مو ضو عا ت مزید ا سهم بگیرم را جع به تنظیم‌وتمو یل خد مات دارالانشاء هیئت افغانی جداطرفدار

آن میبا شد که منشی عمـو می در آغـاز وظایف محدود را بعهده بگیرد و خد ما ت وی واعضای د فترش در روشنی تجر بـه مطابق قبول و تصدیق دول عضو در آینده تو سعه یا بد .

در بارۀ معیار تو ز یع سهمیه ها هیئت افغانی عقیده دارد که اشتراك کشور ها ی عضو به ا سا س عا یدات فی نفر هرکشور تعیین گر دد .

افغا نستان به همکاری ا قتصا دی بین کشور های در حال ر شد بشمول کشو ر های مسلمان ا همیت ز یادی قا یل است.

هیئت ا فغانی را جع به ا مکا نا ت‌تاسیس یك بانك بین ا لمللی ا سلا می بـر آ ی تجارت و ا نکشاف غور لازم نموده‌است .

عقیده داریم این پیشنهاد باید تو سط مقا مات مالی و با نکی کشور های عضو از نزد یك مطا لعه شود و نظریات ا یشا ن معلوم گردد تا آنکه چنین یك پروژه متکی بر معیار های ثابت و قابل تحمل با شد .

در مو ضوع تا سیس آ ژا نس خبررسانی اسلامی و تا سیس و تقویۀ مرا کزفرهنگی اسلامی در جهان که شا مل ا جندا شد ه است و د یگر مو ضو عات همکاری اقتصادی فرهنگی واجتماعی بین مردمان مسلمان جهان

مذاکرات این کنفرانس مطالعات لازمه ما بعد توسط متخصصان در موضوع، رهبر ما خواهد بود .

از خدای توانا نیاز مندیم کنفرانس مارا برای حصول به اهدافیکه در اجتماعات رباط و جده تعیین نموده ایم توفیق بخشد .

در جلسهٔ تاریخی ٦ جدی ١٣٤٩ کنفرانس وزرای کشور های اسلامی که تا ساعت دواز ده ظهر دوام کرد دو کمیته تعیین گردید .

که در هر یك از این دو کمیته نمایندگان هیئت های شامل کنفرانس اشتراك داشتند .

کمیتهٔ اول که مکلف به تحریر و تدوین اعلامیهٔ کنفرانس میبا شد و متعاقبا بکار آغاز کرد در آن دکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجهٔ افغانستان بحیث رئیس انتخاب گردید .

کمیتهٔ دوم موظف به تدوین مواد مربوط به دار الانشاء کنفرانس اسلامی می باشد که در آن وزیر خارجه سنیگال بصفت رئیس تعیین شد .

هیئت افغانی پوهندوی عبد الستار سیرت وزیر عدلیه با دکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه ساعت پنج و نیم عصر ٦ جدی ١٣٤٩ در قصر ریاست جمهوری جنرال آغامحمد یحیی خان رئیس جمهور پاکستان ملاقات نمودند .

درجلسهٔ تاریخی ٧ جدی ١٣٤٩ کنفرانس وزرای خارجهٔ اسلامی یکعده نمایندگان کشور های اشتراك کننده کابل را بحیث محل اجتماع سومین کنفرانس وزراء خارجه کشور های اسلامی پیشنهاد کردند .

پوهندوی عبدالستار سیرت وزیر عدلیه و رئیس هیئت افغانی از طرف حکومت افغانستان را جع به ترتیب سومین کنفرانس وزراء خارجه کشور های اسلامی در هفتهٔ دوم ماه سنبله سال ١٣٥٠ مطابق هفتهٔ اول سپتمبر ١٩٧١ اظهار آمادگی نمود .

بیان نمایندهٔ افغانستان باکف زدنهای ممتد و با حرارت از طرف اعضای شاملین کنفرانس استقبال گردید .

صبح روز ٧ جدی در حالیکه کنفرانس بقیه کار خودرا مطابق اجندا مورد بحث قرار داده بود نمایندهٔ افغانی در بارهٔلزوم حفظ مقامات تاریخی و همکاری درین زمینه اظهار نظر کرد که بصورت عموم تائید گردید .

کمیسیون طرح اعلامیه تحت ریاست دوکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه و کمیسیون تدوین موادمربوط به دار الانشاء که یك روز قبل موظف باین کار گردیده بودند وظیفهٔ شانرا به پایهٔ اکمال رسانیده و راپور کارشانرا به جلسهٔ عمومی تقدیم نمودند . بعد ا علاوه کرد که پلانها ی مربوط به تاسیس بانك انکشاف اسلامی آژانس خبررسانی و مراکز فرهنگی اسلامی و پوهنتون ها در افریقا و جا های دیگر بعد از ختم کنفرانس کراچی از طرف دارالانشاء مورد مطالعه قرار خواهد گرفت و گروپ ها ی کار درسال ١٣٥٠ درقاهره ،تهران وربا ط جلسه خواهند کرد تا موضوعات مربوط به تاسیس بانك آژانس خبر رسانی و مراکز فرهنگی را مورد مطالعه قراردهند .

هیئت ها در جلسهٔ آیندهٔ کنفرانسممالك اسلامی که در کابل دایر خواهد شدراپوری ارائه خواهند کرد .

کنفرانس وزرای خارجه کشور ها ی اسلامی که روز شنبه ٥ جدی ١٣٤٩ در کراچی شروع شده بود بتاریخ ٨ جد ی ١٣٤٩ خاتمه یافت . و اعلامیه بهمناسبت اختتام این کنفرانس در کراچی انتشار یافت .

اعلامیهٔ مشترك وزرای خارجه ممالك اسلامی در کراچی

مطابق فیصله نا مهٔ کنفرانس ا سلا می وزرای خارجه منعقدهٔ جده بتا ر یخ ۲۵مارچ ۱۹۷۰ دو مین کنفرانس وزرای خا ر جه از ۵تا۸جدی ۱۳٤۹مطابق ۲٦ الی ۲۸دسمبر ۱۹۷۰ درکراچی تشکیل اجتماع نمود .

کشور های آتی در این کنفرانس اشتراك نمودند : افغانستان ، ا لجزایر ، چـا د ، گینی ، اندو نیز یا ، ایران ، ار دن ، کویت لبنان ، جمهوریت عربیه ، لیبیا ، ما لیزیا، مالی ، موریتا نیا ، ا لمغرب ، نا یجیریا ، پا کستان ، عربستان سعو دی ، سنیگال، صو مال ، تو نس ، ترکیه ، جمهو ر یت عربی متحد ،جمهو ریت عربی یمن ، منشی عمومی جا معهٔ عرب و نیز یك نـما یندهٔ مو سسهٔ آزادی فلسطین بحیث مشا هد د ر کنفرانس اشتراك نمودند .

کنفرانس دوکتور مالك رئیس هیئت پاکستان را بحیث رئیس و شاغلی عمر عر ته وزیر خارجهٔ صومال را بحیث راپور تر انتخا ب کرد .

کنفرانس تا سف عمیق خودرا بمنا سبت وفات جمال عبدالنا صر زعیم بر جستهٔ جهان اسلام ابراز دا شته نقش آن مر حوم ر ا در راه صلح وعدالت جهـانی تـو صیف نمود .

همچنین کنفرانس تا سف عمیق خود را در مورد صد مهٔ بزرگ طو فا نی که اخیرا درپاکستان شرقی واقع شده اظهار داشتـه عمیقترین همدردی خودرا به آسیب رسیدگان ابراز نمود .

نماینده گان کشور های ا شتراك کننده از حکو مت و مردم پا کستان نسبت بـه استقبال و مهمان نوازی با حرارت ا یشان واز تنظیم عالی کنفرا نس ا ظهار شکرا ن نمودند .

ر ئیس به کنفرانس ا طلاع داد که بسلسلهٔ تصمیمات کنفرانس اسلامی وزرای خا ر جه منعقدهٔ جده حکو مت ما لیز یا ا لحا ج تانکو عبدالرحمن را بحیث سکو تر جنرال پیشنهاد نموده ا ست .

کنفرانس کراچی تعین تانکو عبد الرحمن را بحیث منشی عمو می تائید نمود ر ئیس تذ کر داد که مو قف های مختلف کـه هیئت ها در بارهٔ تاسیس دارالانشاء درجده اظهار داشته بودند بحال خـود مـا نده است .

جنرال محمد یحیی خان ر ئیس جمهو ر پاکستان در بیانیهٔ ا فتتا حیهٔ خو یش تاکید نمود که اسلام دین صلح وسلام است اما صلح وسلام دوام کرده نمی تواند جزآنکه مبنی بر شرف وعدالت باشد.

این هدف صلح باشرفانه از راه ا تفا ق صحیح بین مردمان مسلمان متکی بر تعاون وتسانذ بر قرار شده میتوا ند .

رئیس جمهور ا ظهار ا مید کرد کنفرا نس به پیروی میراث مشترك اسلام قد مها یی را بسوی تا مین منا فع مشترك مر د ما ن مسلمان تشخیص خوا هد داد .

تانکو عبدالرحمن در بیانیهٔ خویش ا ز اعتما د یکه راجع بوی از طرف کنفرا نس اظهار شده قدر دانی نموده ا براز ا مید نمود دارالانشاء بحیث و سیلهٔ ا نسجا م فعالیت های مختلف همکاری بین کشورهای مسلمان خدمت کند .

متعاقبا کنفرانس اجندای آتی را تصویـب کرد .

۱ ــ جریانات ا خیر در شرق میـا نه وحمایت ا خلاقی و مادی از طرف کشو ر های سهمگیرنـده در کـنفرانس بـمر د م فلسطین و پیکار ا یشان در راه آ زا دی.

۲ ــ مطالعه و ضع خطیر یکه نتیجهٔ تجاوز نا هنجار پر تگال بر ضد جمهو ر یت گینی است .

۳ ــ تنظیم و تمو یل فعا لیت هـا ی دارالانشاء .

٤ ــ همکاری ا قتصادی فر هنگی واجتماعی بین کشور های ا شتراك کننده .

الف ــ بانك بین المللی اسلامی تجارت و ا نکشا ف .

ب ــ آ ژا نس خبر رسا نی بین المللی ا سلا می .

ج ــ تا سیس و تقو یت مرا کزفرهنگی اسلا می سر تا سر جها ن .

۵ ــ تذکـار روز ۲۱ ــ ا گست ۱۹۷۱ بحیث روز مسجد ا لا قصی .

٦ ــ تاریخ و محل سو مین کنفرا نس

اسلامی و زرای خا ر جه .
شر ق میـــا نــه :
کنفرانس ا سلامي وزرای خارجه باتائید اعلا میهٔ سران کشور های مسلمان دررباط و فیصله نا مهٔ کنفرا نس وزرای خارجهٔ جده که مو قعیت خطیر شرق میانه و ا ینکه اشغال سر زمین سه کشور ا سلامی عینا تجاوز برمنشور ملل متحد وازنظر افگنـد ن فیصله های ملل متحد و تهدید جدیومداوم در مقابل صلح می باشد خـا طـر نشا ن نمود .

باین ارزیابی که دوام ا شغال اسرائیل در سر ز میـنـهای سه کشور مسلـمـان و بافشاری آن د ر تعقیب سیا ست زوروقوت غیر قابل تحمل ا ست کنفرا نس تا کید نمود که ا لحاق ارا ضی از راه قوت غیر قابل قبول میبا شد و بنا برین تقا ضانمود قوای ا سرائیلی از همه ارا ضی عـر بی اشغال شده بطور فوری خا ر ج شو د .

کنفرانس ا ظهار داشت که ر عـا یـت حقوق غیر قابل فسخ مردم فلسطین بر ا ی تامین صلح عا دلانه ودوا مدار در شــرق میانه لازمی میبا شد .

کنفرانس اعادهٔ حقوق مشروع مــر د م فلسطین را در خاك غصب شدهٔ ا یشا ن تقا ضا نمود .

کنفرانس پشتیبانی خود را از پیکارآزادی ملی مردم فلسطین تائید کرد .

کنفرانس مجدداً تاکید نمود کشورهای اشتراك کننده عزم راسخ در موارد آتــی اقدام ورزند .

الف ــ تقویت حمایت سیاسی اخلاقی ومادی بمردم فلسطین درپیکار عادلانه‌ایشان در راه آزادی .

ب ــ تهیهٔ تسهیلات درتاسیس نمایندگی های حرکت آزادی فلسطین در کشور های اسلامی .

ج ــ افشاء حرکت‌صیهونی‌یك حرکت‌بحیث یك‌حرکت نژادپرست تجاوزکاروتوسعه‌جوکه باآمال عالیهٔ انسانی معارض‌بوده وخطردایمی درمقابل صلح جهانی میباشد.

کنفرانس تقاضا کرد فیصله نامه هـای ملل متحد در همه موارد فوق تطبیق گردد .

کنفرانس اسلامی وزرای خارجه‌موافقتنامه‌های قاهره وعمان راکه دران برادری وهمکاری بین حکومت اردن وموسسهٔ آزادی فلسطین وانسجام مشترك مساعی هر دو بــر ضد دشمن صیهونی مطالبه شده است بارضایت مندی استقبال نمود .

کنفرانس به این موجب از حکومت‌اردینه هاشمیه و موسسهٔ آزادی فلسطـین ودیگـر طرفهای ذیصلاقه‌تمنا کردباهم سازش‌نمایند تا اتحاد ملی کامل اردنی وفلسطینی عملی گردد .

کنفرانس مساعدتــی راکه مسیحیان در دفاع ازمقدس بودن مـقامات مـتبرکـه واز حقوق مشروع مردم فلسطین ابراز داشته‌اند تذکر داد و تعاون بین مسلمانان ومسیحی یان را در راه تقویت ارزشهای روحانــی بشری حسن استقبال نمود ونقش برجسته لبنان را درتوسعه این همکاری چه در داخل انکشور وچه در صحنه بین المللی قدردانی کرد .

روز مسجد الاقصی

کنفرانس اعلامیهٔ رباط وفیصله نامـه جـده را در مـوضوع بـی احترامـی بـه مسجد الاقصی که با اشغال نظامی قـد س شریف توسط اسرائیل صورت گرفته است متذکر گردیده تصمیم مبنی بر اینکـه ۲۱ اگست ۱۹۷۱ بحیث روز مسجـد الاقـصی تذکار یابد تائید نمود.

گینــی

کنفرانس اسلامی‌اظهاراتی راراجع بوضع خطیری که در اثر تجاوز نا هنجار پرتگال به جمـهوریت گینـی بـمیـان آمـده است استماع نمود .

۱ــ کنفرانس همدردی کامل خود رابمردم گینی در پیگار مشروع ایشان بمنظور حفظ آزادی وحاکمیت اظهار داشت .

۲ــ کنفرانس پرتگال رابمناسبت تجاوز آن برضد گینی شدیداً تقبیح کرده فیصله شماره ۲۹۰ مورخه ۵ دسمبر ۱۹۷۰ شورای امنیت راتائید نمود.

۳ــ کنفرانس بمردم گینی وحکومت وزعیم آن رئیس احمد سکو توری مراتب تسا نـد کشور های مسلمان را اظهـــار دا شتـه وپشتیبانی خود را از ایشان برضداستعمار وتسلط جویی و از سهمگیری عمده ایشان در پیگار آزادی افریقا ابراز داشت .

کنفرانس دول عضو کنفرانس اسلامی را

اسلامی و زرای خا ر جه .

شر ق میانه :

کنفرانس ا سلامي وزرای خارجه باتائید اعلا میهٔ سران کشور های مسلمان دررباط و فیصله نا مهٔ کنفرا نس وزرای خارجهٔ جده که مو قعیت خطیر شرق میانه و ا ینکه اشغال سر زمین سه کشور ا سلامی عینا تجاوز برمنشور ملل متحد وازنظر افگند ن فیصله های ملل متحد و تهدید جدیومداوم در مقابل صلح می باشد خطر نشا ن نمود .

باین ارزیابی که دوام ا شغال اسرائیل در سر ز مینهای سه کشور مسلمان و پافشاری آن د ر تعقیب سیا ست زوروقوت غیر قابل تحمل ا ست کنفرا نس تا کید نمود که ا لحاق ارا ضی از راه قوت غیر قابل قبول میبا شد و بنا برین تقا ضانمود قوای ا سرائیلی از همه ارا ضی عر بی اشغال شده بطور فوری خا ر ج شو د .

کنفرانس ا ظهار داشت که ر عا یت حقوق غیر قابل فسخ مردم فلسطین بر ا ی تامین صلح عا دلانه ودوا مدار در شرق میانه لازمی میبا شد .

کنفرانس اعادهٔ حقوق مشروع مر د م فلسطین را در خاک غصب شدهٔ ا یشا ن تقا ضا نمود .

کنفرانس پشتیبانی خود را از پیکارآزادی ملی مردم فلسطین تائید کرد .

کنفرانس مجدداً تاکید نمود کشورهای اشتراک کننده عزم راسخ در موارد آتی اقدام ورزند .

الف ـ تقویت حمایت سیاسی اخلاقی ومادی بمردم فلسطین درپیکار عادلانهایشان در راه آزادی .

ب ـ تهیهٔ تسهیلات درتاسیس نمایندگی های حرکت آزادی فلسطین در کشور های اسلامی .

ج ـ افشاء حرکت صیهونی یك حرکت بحیث یك حرکت نژادپرست تجاوزکارو توسعهجو که باآمال عالیهٔ انسانی معارض بوده وخطردایمی درمقابل صلح جهانی میباشد .

کنفرانس تقاضا کرد فیصله نامه های ملل متحد در همه موارد فوق تطبیق گردد .

کنفرانس اسلامی وزرای خارجهموافقتنامههای قاهره وعمان راکه دران برادری وهمکاری بین حکومت اردن وموسسهٔ آزادی فلسطین وانسجام مشترك مساعی هر دو بر ضد دشمن صیهونی مطالبه شده است بارضایت مندی استقبال نمود .

کنفرانس به این موجب از حکومتاردینه هاشمیه و موسسهٔ آزادی فلسطین ودیگر طرفهای ذیصلاقهتمنا کردباهم سازشنمایند تا اتحاد ملی کامل اردنی وفلسطینی عملی گردد .

کنفرانس مساعدتی راکه مسیحیان در دفاع ازمقدس بودن مقامات متبرکه واز حقوق مشروع مردم فلسطین ابراز داشتهاند تذکر داد و تعاون بین مسلمانان ومسیحی یان را در راه تقویت ارزشهای روحانی بشری حسن استقبال نمود ونقش برجسته لبنان را درتوسعه این همکاری چه در داخل انکشور وچه در صحنه بین المللی قدردانی کرد .

روز مسجد الاقصی

کنفرانس اعلامیهٔ رباط وفیصله نامه جده را در موضوع بی احترامی به مسجد الاقصی که با اشغال نظامی قدس شریف توسط اسرائیل صورت گرفته است متذکر گردیده تصمیم مبنی بر اینکه ۲۱ اگست ۱۹۷۱ بحیث روز مسجد الاقصی تذکار یابد تائید نمود.

گینی

کنفرانس اسلامیاظهاراتی راراجع بوضع خطیری که در اثر تجاوز نا هنجار پرتگال به جمهوریت گینی بمیان آمده است استماع نمود .

۱ـ کنفرانس همدردی کامل خود رابمردم گینی در پیکار مشروع ایشان بمنظور حفظ آزادی وحاکمیت اظهار داشت .

۲ـ کنفرانس پرتگال رابمناسبت تجاوز آن برضد گینی شدیداً تقبیح کرده فیصله شماره ۲۹۰ مورخه ۵ دسمبر ۱۹۷۰ شورای امنیت راتائید نمود.

۳ـ کنفرانس بمردم گینی وحکومت وزعیم آن رئیس احمد سکو توری مراتب تسا نند کشور های مسلمان را اظهار دا شته وپشتیبانی خود را از ایشان برضداستعمار وتسلط جویی و از سهمگیری عمده ایشان در پیکار آزادی افریقا ابراز داشت .

کنفرانس دول عضو کنفرانس اسلامی را

دعوت نمود هرگونه مساعدت مادی که در حیطه امکان ایشان باشد به جمهوریت‌گینی میسر دارند .

بانك بین‌المللی اسلامی، تجارت وانکشاف

کنفرانس پیشنهاد پاکستان و داو طلبـــی جمهوریت عربـی متحد را دربارهٔ مطالـعه نظریه تاسیس بانك اسلامی ویا اتحادیـه بانکهای اسلامی مطالعه نمود ومراتب آتـــی را سفارش کرد :

۱ ـ جمهوریت عربی متحد مسئول‌مطالعه جامع این پروژه میباشد .

در روشنی پیشنهاد آنکشور و درروشنی مذاکراتی که در کنفرانس صورت گـر فـت جمهوریت عربی متحد نتیجهٔ مطالعات را در ظرف شش‌ماه‌به‌منشی‌عمومی‌تقدیم‌خواهد داشت

۲ ـ منشی عمومی این مطالعات را بدول عضو تقدیم خواهد داشت تانظریات‌تحریری ایشان را در زمینه‌حاصل‌نموده‌وبه کنفرانس آینده جهت بحث واتخاذ تصمیم تقدیم‌نماید

۳ـ هر دولت عضو کنفرانس اگر آرزومند باشد در این مطالعه سهم گرفته میتوانـد مشروط بر آنکه نامهای را بمنظور اشتراك در کار کمیسیون مربوط معرفی بدارد .

این نامها باید در ظرف یکماه ازطرف‌منشی عمومی به جمهوریت عربی متحد معرفی شود تا آنکشور بزودی ممکنه بمطالعه پرداختـه بتواند این مطالعات پیشنهاد ها وسفارشها تا زمان اتخاذ تصمیم توسط کنفرانس‌اساس تعهد کشور های عضو در این زمینه‌شمرده نخواهد شد .

اژانس خبر رسانی .

باتوجه به لزوم بلند کردن آواز اسلام مراتب آتی تصویب شد :

۱ ـ کنفرانس آرزوی پرنسیپ تاسیس آژانس بین المللی خبر رسانی اسلامی را تائید نمود .

۲ـ کنفـرانس مطالبه نمـود دول عضو پیشنهاد های خـودرا در ایـن زمینـه بـه دارالانشاء تقدیم نماید.

۳ ـ کنفرانس از منشی عمومی مطالبـه کـرد اجتماع نماینـد گان ومتخصصان دول عضو رابمنظور مطالعه ترتیب عملی تاسیس چنین آژانس تشکیل دهد تا راپور خویشرا بەسومین جلسهٔ عادی‌کنفرانس تقدیم نماید.

٤ ـ این أجتماع در اثر دعوت مساعدت کارانه حکومت ایران در شهر تهران منعقد خواهد شد .

مراکز فرهنگی اسلامی

کنفرانس باتذکـر اینکه اجتماع روسای دول و حکومات در رباط نیز تصمیم گرفته است فرهنگ وتمدن اسلامی را در جهـان ترقی بخشند .

پیشنهاد های‌که راجع به‌تاسیس وتقو یـت مراکز فرهنگی أسلامی تقدیم گردید بانظر مساعد استقبال شد .

۱ـ کنفرانس از منشی عمومی خواهش گرد تااجتماع متخصصان کشور های عـضو را برای مطالعه ترتیبات عملی تاسیس‌مراکز اسلامی بمنظور تقدیم راپور شان بسومین جلسه عادی کنفرانس تشکیل نماید .

۲ـ اجتماع نمایند گان ومتخصصین نظر به دعوت مساعدت کارانهٔ حکومت المغـرب درشهر رباط منعقد خواهد شد .

مطالعهٔ پروژه منشور

کنفرانس بامطالعهٔ موضوع تدوین اصول اساسیه واهداف خویش باتشخیص احتیاج تصریح و رسمی این پرنسیپ هابه منظـور تصویب شدن آن بحیث خط مشی مذاکرات آن از سکـرتر جنرال مطالبه کرد تا بـه اقدامات آتی بپردازد .

۱ـ درظرف یکماه بعد ازیـن کنفرانس یك‌تذکارنامهٔ راجع به‌اهداف وقوانین داخلی کنفرانـس نـشر کـرده تبـصرا ت د و ل اشتراك کنند گان راجع آوری و راجع بـه آرزومندی هر کـدام شان در بارهٔ اشتراك در مطالعهٔ سند مذکور کسب معلومات‌نماید

۲ـ منشی عمومی برای تشکیل اجتماع مذکور در جده در ظرف ٤ ماه پس ازنشر تذکار نامه اقدام ورزد .

۳ـ منشی عمومی تبصرات اجتماع رابه کنفرانس آیندهٔ وزرای خارجه جهت غـور تقدیم نماید .

تنظیم وتمویل فعالـیت های دارالانشا ء

کنـفرانس متنی را راجـع بـه تنظیـم دارالانشا کنفرانس وتعیین وسایل مالـــی وطرق فعالیت آن تصویب نمود .

سومین کنفرانس وزرای خارجه

کنفرانس اتخاذ تصمیم نمود که اجتماع آینده آن در شهر کابـل در آغاز سپتمبر ۱۹۷۱ منعقد گـــردد .

Losaka. Kankaranser

کنفرانس لوساکا

قبل از آنکه مطالب پیرامو ن جر یانات ونتایج کنفرانس عا لی کشور های غیرمنسلك منعقدۀ لوساکا خد مت خوانند گان گرا می تقدیم گردد معلو ماتی دربـاره جلسه مقد ما تی کنفرانس کشور های غیر منسلك منعقدۀ دارالسلام کـه اصلا مقدمه و آغـا ز کنفرانس عالی لوسا کا گفته میشود تقـدیم میداریم .

نظر به موافقۀ ایکه در اجتما ع وزرا ی خار جه کشور های بیطر ف مور خه ۲۷ سپتامبر ۱۹٦۹ منعقدۀ نیویار ك ضمن بیست چهار مین دورۀ مجمع عمو می ملل متحد صورت گرفته بود اجتما ع مقد ما تی دو ل غـیر منسلك از تاریخ ۲٤ الی ۲۸ حمل ۱۳٤۹ در شهر دارالسلام با سا س دعو ت حکومت جمهوریت متحدۀ تـانزانیا انعقادیافت.

این جلسه که با بیانیۀ افتتاحیۀ جلالتماب جـولیوس نای ری ری رئیس جمهور تانزانیا آغاز گردید دران نماینده گان کشور های آتی اشترا ك ورزیده بودند :

(به ترتیب الفبای زبان انگلیسی)

افغانستان ، الجزایر ، بوتسوانا، بوروندی کامرون ، جمهوریت افریقای مرکزی ، سیلون جمهوریت مردم کونگو (کونگـو برازاویـل) ، جمهوریت دیموکراتیك کونگـو (کـونـگو کینشاسا) ، کوبا ، قبر س ، گینی استوایی، ایتوپیا ، گانا ، گینی ، گیانا ، هـنـد ، اندونیزیا ، عراق ، جمیکا ، اردن ، کینیا ، کویت ، لاوس ، لبنان ، لیسو تو ، لیبریا ، لیبیا ، ملاوی ، ملیزیا ، مالی ، موریتانیا ، جزیرۀ موریس ، المغرب ، روآندا ، نیپال، سنیگال ، سیرالیون ، سنگاپور ، صومال ، جمهوریت مردم یمن جنوبی ، ســودان ، سوازیلند ، سوریه ، تونس ، اوگـنـدا ، جمهوریت عربی متحد ، جمهوریت مـتحدۀ تانزانیا ، جمهوریت عربی یمن، یوگوسلاویا زمبیا ، از کشور های آتی مشاهدان راتمثیل نمودند :

ارژنتین ، بولیویا ، برازیل ، چـلی ، کولومبیا ، پیرو ، ترینید ادوتوباگــو ، وینزویلا .

علاوتا جنبش های آزادی آتی در ین اجتماع ایراد بیانا ت نمودند :

جنبش آزادی ملی جزایر قمر (بهضمتین تلفظ شود واقع بحر محیط) اتحادیه ملـی افریقا ی زیم باب وی (یعنی رود زیـا)

موسسۀ آزادی فلسطین .

اتحادیۀ افریقا ی مردم زیم باب وی .

اتحاد یه کانگرس ملی جنوب افریقا .

هیئت افغانی کـه درین اجتمـاع مقدماتی کنفرانس آینده کشور هـای غـیر منسلـك اشتراك ورزیده بودند عبارت اند از :

دکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه بحیث رئیس ، ښاغلو هدایت الله اکرم و رحمت الله مهـر متصدیـان شعبات در مدیریت عمومـی سیـاسی وزارت امـور خارجه بحیث اعضای هیئت .

در ختم این اجتما ع مقد ما تی کشور های غیر منسلك که از ۱۳ الی ۱۷ اپر یل ۱۹۷۰ مطابق ۲٤ الی ۲۸ حمل ۱۳٤۹درشهر دارالسلام ادامه داشت اعلامیۀ نـهـایـی آتی انتشار یافت .

اعلامیه اجتماع کشورهای‌غیر منسلك
منعقد ه‌دارالسلام

شامـلین این اجتمـاع اوضاع جـاریـه بین المللی را مورد مباحثه قرار داده ونقش دو ل غیر منسلك را مطالعه نمودند وهمچنین اهمیت اقتصاد اتکـا ء بخـود و همـکـاری

اقتصادی بین کشور های بیطر ف را برای پیشر فت این خط مشی مورد نظر آورده‌برای کنفرانس روسا ی دو ل وحکو ما ت کشور

های غیر منسلك که بعداً در لـوسکا دایـر گردید . سفارش های صادر نمودند . همچنین اشترا ك کنندگا ن در موضو ع تاریخ ومحل انعقاد کنفرانس سران وترتیات مـر بـوطه ان مطالعه نمودند .

سهم گیرند گان در طی مباحثه عمو می تمسك کشور های خود را به اصو ل‌ومعیار عدم‌الحاق چنانکه در کنفرانسها ی کشورهای بیطر ف منعقدهٔ بلگراد در ۱۹٦۱ و قا هره در۱۹٦٤ اظهار شده است بیان نمودند .

اشترا ك کنندگا ن تبد لات مهم را که در وضع جها ن رخداده است مورد مطالعه قرار داده بر ین موافقت نمودند هر کدا م سیـاست هـا و اصول مربوط خود را ادامه وپیرو ی نمایند چنانکه موجب حفظواستحکام استقلال‌وپیشرفت همکاری بین‌المللی‌براساس مساوا ت همه ملل چه بزرگ و چه کوچك باشد .

اشتراك کنندگان با کما ل نگرانی‌اوضا ع شرق میانه را خاطر نشا ن نمودند . ادامه اشغال سر زمینها ی عر ب وهمچنین افزونی یافتن اقداما ت عسکری اسرائیل بر ضـد

مردما ن ملکی بحیث مانع تامین‌صلح‌ودریافت راه حل عادلانه در ین مورد تشخیص گردید. سهم گیرندگان با تایید مجدد اینکه کسب

اراضی از راه جنگ غیر قابل قـبو ل‌است از اسرائیل تقاضا نمودند تا سپاه خود را از همه سر زمین هاییکه هنگا م جنگ ٥جون ۱۹٦۷ اشغال کرده است تخلیه نموده‌وحقوق مرد مان عر ب را بحیث شر ط لازم تامین صلح ان منطقه رعایت نماید . در این‌مورد فیصله های مربوط ملل‌متحد خاصه سهـم گیرند گا ن عملی شد ن ورعا یت فیصله‌های مربوط ملل متحد خاصه فیصله‌نامه ۲۲نوامبر ۱۹٦۷ شورا ی امنیت را تقاضا و مطابق فیصله های مربوطه سابقه کنفرانس ها ی کشور های بیطرف اعاده کامل حقوق مـردم عرب فلسطین را برای کسب مجدد سرزمین غصب شدهٔ ایشا ن لازم شمردند وپشتیبانی کامل خود را از مردم عرب فلسطین در پیکار ایشا ن به مقصد آزادی از استعمار وازنژاد پرستی وبه منظور حصول مجدد حقوق فسخ ناشد نی ایشا ن اعلام کردند .

اشتراك کنند گا ن پشتیبا نی خود را از پیکار مرد م ویتنا م برضد تسلط خار جی اعلام نموده خرو ج فور ی وبلا شر ط همه قوای خارجـی را از ویتنام بحیث شرط راه حل صلح جویانه مسئله ویتنا م‌تقاضانمودند همچنین اشترا ك کنندگا ن نگرا نی زیاد خود را در بارهٔ جریانا ت کنو نی جنو ب شرق آسیا اظهار داشت . مداخلتها ی‌خارجی را در دو ل ان منطقه وحق تعیین سرنوشت ایشانرا بدو ن هیچگو نه مدا خله از خارج مجدداً تایید نمودند .

اشترا ك کنندگا ن ضمن نظر اندا زی بر اوضا ع بین المللی ، خطیر گردید ن مزید جنگها ی محلی را خاطر نشا ن وملاحـظه نمودند که قوای استعمار وتسلط جو یی به مقصد پیشبرد منافع خود با دخیل بود ن جنگها هنوز فعا ل میباشند و بطور روزافزون در استعمال قوه تهدید قوه برضد استقـلال

حاکمیت وحد ت وتما میت خاك دو ل کوچك ومتوسط تما یل نشا ن مید هند . همچنین اشتراك کنندگان خاطر نشان نمودند کــه این قوا ی پرسیاست تبعیض نــژا دی و پشتیبا نی اشکار اویا پوشیده موجود یت رژیم های نژاد پرست می باشند .

سهم گیرند گان این اجتما ع با در نظر گرفتن موضو ع رفع استعما ر و مشرو ع بودن پیکار همه مرد مـــا ن را در راه آزادی و استقلال تایید نموده خطرا ت استعمار تسلط جویی ونژاد پرستی راخاطر نشا ن نمودند.
سهم گیر ند گان از رژیم استعمـار ی فاشیست پرتگال ، ازرژیم غیر قانونی نژاد پرست افریقا و رژیم غیر قانو نی نژادپرست اقلیت در زیم با ب وی (یعنی رودیز یا) که همه به استثمار و امحا ی مرد م افریقا یی این سر زمین ها می پردازند استنکار خود را اعلان نمودند .

همچنین اشترا ك کنندگا ن مخا لفــت قاطع خود را به سیاست آن دو ل که ازرژیم های استعمار ی ونژاد پرست در مـــورد استثمار مردمان این سر زمینها وانکار از حق مشروع و فسخ نــاپذیر ایشان ازآزادی پشتیبا نی میکنند اعلام نمودند .

سهم گیرندگا ن خاطر نشا ن نمو دند که دوام استعمال جنایتی بر ضد بشر یت وتهدید برضدصلح وامنیت بین‌المللی می‌باشد بنابرین تطبیق فوری وبلاشرط اعلامیهٔ ملل‌متحد را در بارهٔ رفـــع استعـــمار مصـــو به نامهٔ دوره پانزدهم مجمع عمومی) لازم می دانند .

اشتراك کنندگا ن از همه دو ل متوقعندتا برای مرد ما نیکه بر ضد یو غ ستمگر ی استعمار ی در پیکار اند پشتیبا نی سیاسی ومادی خود را میسر نموده تساند وتضا من کامل خود را با همه جنبش های آزادی که برضد تسلط استعمار ی مبارزه میکنند اعلام کـــنند .

سهـــم گیر ند گا ن اهمیت جهان شمول بودن ملل متحد ولزو م فور ی احیا ی مجدد مقا می را که جمهوریت مرد م چین شایسته ان می باشد در ملل متحد خاطر نشان‌نمودند سهم گیرندگان لزو م تقو یت ملل متحد و موسسا ت اختصا صی آنرا اعلان کردند تا آنکه بتوانند بطور موثر تر نقش خود رادر تقویت صلح وامنیت جهان ادا کند . دراین مورد بانگرانی خاطر نشا ن نمودند درمورد مراتب منشور که بطور خا ص متو جه‌تامین رعایت فیصله های ملل متحد میباشد و همچنین در مورد تطبیق و سایل ، نافذ قرار داد ن کو تا هی صور ت میگیرد و در اثر این قصور از نظر اندا ختن فیصله ها ی ملل متحد یك تما یل روز افزو نی گردیده است .

اشتراك کنندگا ن تقاضا نمودند دو ل غیر منسلك در ملل متحد با هم آهنگی‌فعالیت نموده مخصوصا برای انسجا م مسا عی خود در ملل متحد ودیگر محافل بین‌المللی‌اقدامات نمایند .

سهم گیرند گا ن در مراسم بیست‌وپنجمین سالگره تاسیس ملل متحد معنا ی خا ص قایل بوده جنبه ها و نتایج سیا ســـی ، اقتصادی واجتما عی آنرا مورد مباحثه قرار دادند ودر اینمورد اهمیت برجسته اقداما ت مشترك را که نمایند گان کشور های غیر منسلك باید در انشاء وتصویب اسناد در زمینه های آتی طی بیست و پنجمین دوره مجمع عمو می بان پردازند خاطر نشـا ن نمودند :

الف ــ پروگرا م عمل در تطبیق أعلا میه رفع استعمار .
ب ــ اعلامیه اصو ل روابط دوستانه بین دو ل .
ج ــ خط مشی رشد اقتصادی بین المللی در طی دو مین ده سا ل رشد اقتصادی .
د ــ اعلام ده سا ل خلع سلاح .
اشترا ك کنندگا ن مسا یل همـــکا ری اقتصا دی و تکنیکی را بمنظور رشد و نموی اقتصادی با ارتبـاط خاص به اهداف کشور های بیطر ف وغیر منسلك مورد بحث‌آوردند.

سهم گیر ند گا ن مرا تب تقد یر خود را از بیانیهٔ افتتا حیه رئیس جمهور تانزا نیا جولیوس نایـری ری اظهار نمودند کـه طی آن لزو م اقدا م جد ی ونیرو مند را برای حل مسایل اجتما عی واقتصا دی کشورهای غیر منسلك بیا ن نمود ، خطا به وی به مباحثات اجتما ع دارالسلام صبغهٔ عمـده بخشیده .

سهم گیرند گا ن برین موا فقت نمودند که یك خطر عمده بر استقلال ایشان ناشی از دوا م شکل کهنه وغیر مساو یا نه‌علایق اقتصا دی با کشور ها ی پیشر فته می‌باشد درین اوضا ع کشور های در حال رشدمحکوم قوایی می شوند که خار ج اختیار ایشا ن می باشند .

بنابریـن سیاست عدم الحـاق در جریان رشد اقتصا دی باید مراد ف عالی تر ین درجه اتکاء بخود در ساحهٔ اقتصاد داخلی باشد وبه این موجب هر کشور درتعیین سیاست داخلی وبین المللی خود آزاد باشند ودر این مورد حق حاکمیت ونیز وظیفه هر کشور همین خوا هد بود که‌درانشای‌سیاست رشد اقتصا دی خود منابع بشر ی‌وطبیعی خود را تا اخرین حد ممکن بکار اندازد و برای مرد م خود درکوتاه تر ین امکـا ن حداقل سطح زند گا نی را که موافق بـه کرامت بشری بـاشد تـأمین نماید .

کشور های اشترا ك کننده ملتفت‌میباشند که انکشا ف اقتصاد ملی ایشا ن در حا ل تجر ید وانزوا صور ت پذیر نمی باشد و بحیث یك دست از راه کار مشترك وهمکاری به مقصد تامین منافع چند جانبه مـیتوانند آزادی خود را از تسلط اقتصاد ی تا مـین نماید تر قی هر یك از ین کشور هاوابسته به ترقی ایشان میباشد واز نظر انداختن انداختن این حقیقت سبب تبا هی شا نمی گردد . درینمورد بلزوم توسعه همـکار ی اقتصا دی بین کشور های در حا ل رشد به سطح مختلف چنانکه در جهان امروز بیشتر معمو ل وجار ی میگردد متوجه گردیدند .

سهم گیر نـدگـان اقداماتی را که متوجه تنظیما ت منطقو ی فرعی ، منطقو ی وبین المنطقوی می باشد پشتیبا نی میکند وبطور خاص نظر به مذاکره موافقه هـای دارا ی ساحه وسیع بر تسهیل و تقلیل تعرفه هـا که متوجه بهمه کشور های در حا ل رشد باشد و ترتیبات کلیر نگ را برای تجارت بین کشور های در حال رشد به پیما نه عمو می تایید مینما ید . در صور تـیکـه موافقتنامه های چند جانبه در تعیین محـل صنایع دارا ی پیمانه بزرگ مربوط چـند کشور یا چند منطقه صورت پذیر گرددآنگاه منافع کامل توسعه تجار ت که به این‌اساس توجیه یابد نیز حاصل شده میتواند.سیاست منسجم که متو جه مسا یلی مانند تبا د ل متقابل پرسونل فنی ، تاسیس تصدیها ی مشتر ك در سا حه بیمه و بیمه مجدد کشتی رانی ، خطوط هوایی ودیگر زمینه هـا ی ترانسپور ت و اتصالات باشد لازمی است همچنین طرزالعمل مشتر ك در زمینه سرمایه گذاری خار جی مطلو ب میباشد .

نگهبانی و پشتیبا نی کشور های در حال رشد در حالیکه محل آسیب فشار های‌خارجی میباشند با تقو یت تساند و تضا من‌اقتصادی ایشا ن فقط از طریق وسایل فوق میسرشده میتواند . در این کوشش مشتر ك بایدتفاوت سطح رشد اقتصا دی بین کشور های درحال رشد و مسایل خاص کشور های محاط به خشکه مورد نظر باشد .

کشور های سهم گیرنده نیـز ملتفت‌انددر حالیکه قبول مسئولیت اسا سی ، سر عت ترقی اقتصادی و اجتماعی چه در سطـح ملی و چه در چار چو ب همکار ی متقا بل به عهده خود ایشان میبـاشد در صورتـیکه سیاست های بین المللی در این ضمن‌متوجه ایجاد محیط آماده برا ی تکمیل و تقو یـت این مسا عی موجود نبا شد انگاه تلا شـس بی نتیجه خوا هد بود . سیاست های بین المللی اقتصادی باید متو جه شا مل کردن های در حا ل رشد در همه جریا نا ت مهمه ترقی جهان باشد تا اینکه در امور رشـد

وترقی سهمگیر ی واقعي داشته باشد .
هدف اولی انکشا ف باید پیشر فت همـه اقتصاد جهان باشد که رشد اقتصا دی کشور های در حا ل رشد جزء حیا تی ان میباشد.
رشد عمو می باید متوجه ضیق سا ختن وبالا خره رفع ان مغا کی باشد که بین‌کشور های داراو نا دار موجود بوده پیو سته‌پهناور میشود .

اجتما ع مقد ما تی کشور های بیطر ف متذکر گردید طی ده سا ل اخیر چار چو ب موسسه جدید ی برای همکاری بین المللی در داخل نظام ملل متحد بمیا ن آمده تا خط مشی جدید رشد اقتصا دی بین المللی که‌در کنفرانس های ملـل متحد برای تجـارت و انکشا ف منعقده ژنیو و دهلی ومجلس‌وزرای ۷۷ کشور در حا ل رشد در الجزا یراعلان گردیده است تطبیق شود ، موثر بـود ن فعالیت موسسا تیکه در این مورد بمیا ن آمده است مربوط به آماده بود ن جامـعه جهانی ودر قد م او ل کشور های‌پیشرفته می باشد تا موافقه وتصمیم سیا سی خـود را به منظور پروگرا م های اقدا ما ت‌ابراز وعمل نماید .

ازینجاست کشور هـای غیر منسلك بـا تاسف عمیق خاطر نشان‌می‌نمایندکه‌پیشرفت بسوی انشاء خط مشی دو میـن د هسـال انکشا ف محض در مر حله عمو میات مورد پشتیبا نی بین المللی جها نی بوده است.
بصورت تجربو ی برین موافقت شـده است که معیار سالانه متوسط نمودر حا صل غیر خالص جمیع کشور های در حا ل‌رشد در طی دو مین دهسا ل ملل متحد برا ی انکشا ف باید به حد اقل شش در صـد باشد و امکا ن اق موجود گردد که در دومین نیمه این دهسال قرار یکه توسط باز رسی عمو می در نیمهٔ دورهٔ مذکور تشخیص گردد این معیار سالانه تر شود .در حـالیکـه این موافقت صور ت پذیر گردیده کشور هـای در حال رشد بیشتر احساس میکردند که این هدف بسیار پا یین و ناکا فی تعیین گردیده است . باوجود این ازنظر نیت و آرزو مندی سیاسی برای قبول تعـهدا ت

مخصو ص در نخستین مرا حل لازمه دهسا ل مذکور بطور یکه اسا س تحقق بخشید ن موافقت در باره رسیدن به معیار رشد در طی ده سا ل شده بتواند کو تا هی رخداده است . در صور تیکه در سا ل ۱۹۷۲ درجه یك در صد مسا عد ت انکشا فی بشمو ل جزء رسمی ان که ۷۵ ، . در صد میباشد دورنما وامکانا ت هد فی را که برا ی ده سال انکشا ف تعیین گردیده است تا یك میسازد .

امکانا ت وفر صت تعیین اهدا ف ایـن مسا عد ت ها ی انکشا فی در داخل این مهلت از راه مربو ط سا ختن مسا عد ت انکشا فی بامیسر ساختن سیا ست مـزید بین المللی پیوسته از نظر انداخته‌شده‌است.
تاکنون برای اعطا ی مسا عد ت وبرا ی نرم سا ختن شرا یط مسا عد ت بطور یکه مکلفیت های پر داخت قرضیه کشور ها ی‌در حال رشد به عایدا ت و صادرا ت ایشا ن ارتباط معقول پیدا کند ، وبطوریکه‌بااستقلال اقتصادی کشور های غیر منسلك موا فـق باشد تعیین فهرست اوقـات و مهلت هـا صور ت نگرفته است . باید در سا ل۱۹۷۲ تعهدا ت در مورد اینکه بازار های کشور های پیشر فته بدو ن استثنا چه در ساحه مواد او لیه وچه در ساحه مصنو عـا ت برای کشور های در حا ل رشد مفتو ح شود.
همچنین به میا ن آورد ن پلان عمو مـی ترجیحا ت غیر تبعیضی وغیر متقا بل ،متوافق به آغاز ده سا ل انکشا ف اهمیت حیا تی دارد .

اجتما ع مقد ما تی کشور های بیطر ف با کما ل تاسف خاطر نشا ن میسازد که‌عدم آرزو مند ی وآمادگی کشور های پیشر فته در تطبیق وسایل لازمه در مهلت سر یع برای جذب مزید حا صلات کشور ها ی‌در حال رشد مظهر عد م آرزو مند ی ایشا ن در این زمینه می باشد . با عدم تطبیق یك نقشه تمویل ضمیموی امکا ن حما یه پلان های انکشا فی کشور های در حا ل رشد در نظر نمی رسد زیرا کوتا هی های غیر مترقب در جریا ن صادرا ت این کشور ها بمیا ن

می آید وبنا برین در طو ل ده سا ل مذکور به عملی کرد ن نقشه های انکشا فی خـود توفیق حاصل نمی نمایند .

جلو گیر ی ظهور نو ع جدید استعمار تکنو لوژیك نیز لازم است زیرا یك دستگاه بین‌المللی تنظیم انتقـال پیشر فت هـای علم وتکنو لوژی بکشور های فقیر جها ن که در مورد ان مذاکره و موا فقت صور ت گرفته باشد وجود ندارد .

خلاصه اینکه لازم است همهٔ موسسا ت بین المللی که در سا حا ت مختلف صرف فعا لیت میکنند تبد لاتی واقع بشود تااینکه این موسسا ت محل مذاکرات واقعی راجع به اقداما ت مربوطهٔ ان باشد واین اقداما ت باید در طی مهلت معین وقت نافذ گردد . ظهور این تبد لات دارا ی اهمیت حیا تی میباشد .

سهم گیرند گا ن اجتماع دارالسلام بلاتردد از نظر یاتی پشتی بانی می کنند کـه در دیگر اجتما عا ت بین المللی اظهار شده . منظور از ان تا مین تعهدا ت خاصـــ ، اقدا ما ت از طر ف کشور ها ی پیشر فته بجا رسید ن توقعا ت معقو ل مربو ط‌بپیشرفت اقتصادی برا ی ده سا ل انکشا ف بصورت کل میباشد .

اشترا ك کنندگا ن اجتما ع ملتفت اندکه رشد اقتصادی جریا ن پیچیده و حـــا وی جنبه های مختلف دارد وتعیین یك هد ف واحد مثلا معیـار نمـوی حاصل غیر خالص شاخص مناسب رشد اقتصادی بوده‌نمی‌تواند هر گونه پلان انکشا ف یك کشور که‌تقلیل بینـوایـی ، بیـکاری ، عدم مساوات نادانی وبیمار ی را هد ف قرار ندهد شایســـته ان نسبت به حیث پلان شناخته شود .در مورد خط مشی بین المللی انکشاف‌این‌حقیقت عین مصدا قی ر ادارد که در مورد انکشا ف هر کشور دارد .

کشور های بیطر ف معتقد اند که هد ف نهایی انشکا ف میسر سا ختن امکا نا ت زندگا نی بهتر به همه مرد ما ن ایشا ن میباشد با طر ق متعدد ازا ن جمله رفـــع عدم مساوا ت شدید در تو زیع عوا ید و ثرو ت رفع بینوا یی کتله ها و بی‌عدا لتی اجتما ع ایجاد امکانا ت کار و تهیه‌تعلیمات وتر بیت وتسهیلات طبی بیشتر این وسایل ضمنا خاتمه ونتیجه و هم وسا یل تبد لا ت اقتصادی واجتما عی میباشد .

با در نظر گر فتن اینکه پیشر فت فقـط مداوم حاصل غیر خاص از قرار فی نفر شرط لازم تقو یت جریا ن تبد لات اجتما عی می باشد همچنین موافقه بین المللی در بـاره حداقل اهدا ف در هر یك از ین سا حا ت انکشا ف اجتما عی به حیث جز خط مشی دومین ده سا ل انکشا ف مورد نیاز مندیست پلان های انکشا فی که شا مل این حداقل باشد باید مورد مسا عد ت ما لی وتخنیکی خارجی و محل پشتیبا نی‌موسسات‌بین‌المللی باشد .

سهم گیر ندگان اجتماع دارالسلام‌استعمار واستعمار جدید را تحت همه مظا هر ان و اشغال بعضی حصص سر زمین ها ی‌کشور های در حا ل رشد را مو جب‌استنکارمیدانند این اشغال موجب خلع ملکیت ایشا ن از منابع طبیعی وآسیب رسانید ن به‌آینده رفاه اقتصادی ایشا ن میگردد .

کشور های شامل اجتما ع لزو م قا طع رفع اقدا ما ت تبعیضی را که در داخـــل پیمانها ی نظا می اتخاذ شده وان اقداما ت را که هد ف ان منع جریا ن ترانز یت‌زمینی بین کشور های در حا ل رشد میباشدجدیانه خاطر نشا ن مینما یند .

کشور ها ی شامل اجتما ع لزو م قاطع این را ابلاغ مینما یند که کشور ها ی بیطر ف وجامعهٔ بین المللی تعزیـــرا ت اقتصادی راکه مجمع عمومی ملل متحد برضد رژیم های استعمار چی ونژاد پرست جنوب افریقا ، رودیشیا و پر تگا ل وضع کرده رعایت نما یند .

اجتما ع مقد ما تی دارالسلام ازنمایندگان کشور های در حا ل رشد توقع داردمسا عی خودرا با همدیگر و داخل شعبـات مربوطهٔ ملل متحد انسجا م بخشند تا آنکه اهدا ف شا ملین اعلامیه منشور الجزا یر و دیگر اعلامیه های مشترك تلمین شود .

شاملین این اجتمـاع از جانب حکـومت های خود با اتحاد نظر موافقت نمودندسومین کنفرانس سران دول وحکو مت های کشور

های بیطر ف به مقصد پیشبرد واستحکا م اصول عدم الحاق منعقد گردد تا آنکه صلح آزادی انکشا ف وهمکاری بین المللی تقویت یابد .

اجتما ع مقد ما تی بر ین موا فقت نمود دعـوت نامه ها از طرف دولت میز بـا ن بـا کشورهـا به اساس معـیارات عدم الحاق که در سالها ی ۱۹۶۱ و ۱۹۶٤ وضع شده ارسا ل شود .

همچنین اجتماع مقدماتـی در موارد آتـی اتخاذ فیصله نمود :

الف : اینکه سو مین کنفرانس سـرا ن کشور ها ی بیطر ف قبل از اجتما ع مجمع عمو می ملل متحد بوقتیکه از طر ف کمیته احضار یه تعیین گردد منعقد شود .

ب : سومین کنفرانس سران کشور هـای بیطر ف در شهر لوسا کا پا یتخت زا مبیا منعقد گردد .

ج : کمیته احضار یه مر کب از کشور های آتی خوا هد بود الجزایر ، بورو ند ی، سیلو ن اتو پیا ، گیانا ، هند ، اندونیزیا عراق ، مالیز یا ، المغرب ، سنیگا ل ، سودان ، تانزانیا ، یوگوسلاویا ،زمبیا .

وظیفهٔ این کمیته محکم داشتن ارتبا ط وانسجا م با کشور میز با ن به مقصد آماده نمود ن کنفرانس میباشد .

د : وزرا ی خار جه کشور ها ی شامل کنفرانس قبل از اجتما ع سرا ن با هـم اجتما ع نمایند .

همچنان ایـن اجتماع مقدمـاتی اجندای آتی را به روسا ی دو ل و حکو متها ی سومین کنفرانس سرا ن کشور ها ی بیطر ف پیشنهاد نمودند :

اول ـ اعلامیه راجع به صلح ، آزا دی، انکشا ف ، همکار ی ودیمو کرا تیك ساختن حیات بین المللی .

دوم ـ بحث عمو می براوضاع بین المللی.

سوم ـ نگهبا نی و استحکام صلح وامنیت جها ن در اوضا ع متغیر کنو نی .

الف ـ نقش عد م الحا ق و تقو یـت همکار ی بین کشور های غیر منسلك .

ب ـ تقو یت ملل متحـد و موسسـا ت اختصاصی آن .

ج ـ خلع سلاح عا م وتا م .

د ـ پیما نها ی نظا می سپاه وپا یگاه ها ی خارجی .

هـ ـ اصو ل همزیستی مسا لمت آمیز و جها نی .

چهار م : نگهبا نی واستحکا م استقلا ل ملی ،حاکمیت تمامیت خـاك و استقلال بین دو ل .

الف ـ مسا عی برا ی آزاد کرد ن کشور های تحت تسلط استعمار ی وپشتیبا نی از جنبشها ی آزادی .

ب ـ امحا ی همه اشکا ل تبعیض نژادی وسیا ست تبعیض نژا دی .

ج ـ استعمار جدید .

د ـ حمایت و تقو یت استقلال کشورهای غیر منسلك .

هـ ـ عد م مداخله در امور داخلی دول .

پنجم : رشد اقتصادی واتکـا ء بخود.

الف ـ همکاری دو جانبه بین المنطقوی، بین کشور های غیر منسلك و کشور ها ی در حال رشد .

ب ـ پالیسی راجع به تجار ت ومساعدت خار جی .

ج ـ دو مین ده سا ل انکشا ف ملـل متحد .

ششم ـ دیگر موضوعا ت .

درلوسا کا

به تأسی از فیصلهٔ جلسـات مقدمـاتـی سرا ن دو ل و حکو ما ت کشور ها ی غیر منسلك منعقدهٔ دارالسلام (۲٤ ـ ۲۸ حمل ۱۳٤۹) سو مین کنـفرانس سران د و ل و حکو ما ت کشور ها ی بیطر ف بسا عت ۱۲ و چهل دقیقه بعد ازظهر(بوقت افغانستان) ۱۷ سنبله ۱۳٤۹ مطابق ۸ سپتمبر ۱۹۷۰ رسما با بیانیهٔ افتتا حیهٔ جلالتما ب کاوندا

کنفرانس لوساکا

رئیس جمهور زمبیا در لوساکا پایتخت دولت زمبیا افتتاح گردید.

باید علاوه کرد که به تأسی از فیصله کنفرانس دارالسلام جلسات مقدماتی کشور های غیر منسلک قبل از آغاز کنفرانس بتاریخ ۱۴ سنبله ۱۳۴۹ در حالیکه کمیتهٔ شانزده عضوی تنظیم کننده در اتاق مرکزی کنفرانس اجتماع نموده بودند شروع گردید درین جلسات که نمایندگان بیش از پنجاه کشور اشتراک ورزیده بودند در مورد موضوعات مربوط به طرز کار کنفرانس بحث شد. هکذا اشتراک کنندگان در مورد اجندای شش فقره ای کنفرانس تشکیل جلسه دادند.

ښاغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم ضمن مسافرت رسمی شان در ممالک اروپایی بعد از ختم مسافرت شان در پولیند بعد از ظهر ۱۶ سنبله ۱۳۴۹ مطابق ۷ سپتمبر ۱۹۷۰ برای اشتراک در کنفرانس سران دول و حکومات کشور های غیر منسلک بحیث رئیس هیئت افغانی وارد لوساکا گردیدند.

ذوات آتی بحیث اعضای هیئت افغانی درین کنفرانس اشتراک ورزیده اند: ښاغلی غلام علی آئین وزیر مشاور دکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه ښاغلی عظیم الصابر کاظمی، ښاغلی گل احمد فرید، ښاغلی سید وحید عبدالله و ښاغلی امان الله حسرت.

ښاغلی کینت کاوندا رئیس جمهور زمبیا دربیانیهٔ افتتاحیهٔ شان در این اجتماع سران دول وحکومات کشور های غیر منسلک که یگانه هدف وغایهٔ آن ایجاد هم آهنگی در سیاست های خارجی، اقتصادی، اجتماعی وایجاد نظر وعمل در راه مبارزه با استعمار و تبعیضات می باشد تمام مسایل عمده بین المللی را خاطرنشان ساخته ومخصوصاً نظر کنفرانس کشورهای غیر منسلک رابسوی سیاست های تبعیضی افریقای جنوبی وروډیشیا وبقایای استعمار پرتگالی در قارهٔ افریقا جلب کرد.

ښاغلی کاوندا در بیانیهٔ شان موضوع ویتنام را از جمله تهدیدات عمده علیه صلح بین المللی خوانده اظهار داشت که باید قوای بیگانه هر چه زود تر خاک ویتنام جنوبی را ترک بگویند.

رئیس جمهور زمبیا در مورد اوضاع شرق میانه متذکر گردید که تا هنوز هم تطبیق فیصله نامهٔ ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷ شورای امنیت میتواند چوکات اساسی را برای مذاکرات صلح تشکیل بدهد.

باید یاد آور شد که اولین کنفرانس سران کشور های غیر منسلک یعنی ممالکی که حکومات شان از سیاست عدم پیوند به بلاک های نظامی و بیطرفی مثبت پیروی میکنند درسال ۱۹۶۱ در بلگراد انعقاد یافت یکی از ممیزات این کنفرانس آن بود که دران مذاکرات دامنه داری در باره مبارزه ملل همفکر علیه استعمار و پشتیبانی از نهضت های آزادی خواهی مللی که از سالها باینطرف زیر یوغ استعمار بسر برده و اکنون می خواهند حق خود یعنی آزادی واستقلال خود را بدست بیاورند صورت گرفت و فیصله های جامعی در این موارد اتخاذ گردید.

همچنان کشور های شرکت کننده درین کنفرانس حمایت بلا شائبه خود رانسبت دادن استقلال به ملل اسیر و تائیدفیصله نامه پانزدهمین دورهٔ اجلاسیهٔ مجمع عمومی موسسهٔ ملل متحد در این زمینه ابراز داشته و خواستار آزادی فوری و بلا قید و شرط این مناطق شد.

در این کنفرانس نمایندگان بیست و پنج کشور غیر منسلک اشتراک ورزیده بودند و تمام شرکت کنندگان مساعی مشترک و تزلزل نا پذیر خودرا برای مبارزه علیه هر گونه استعمار وعده دادند.

دومین کنفرانس کشور هائیکه از سیاست عدم انسلاک پیروی می نمایند در ماه اکتوبر سال ۱۹۶۴ در قاهره منعقد گردید.

دراین کنفرانس سران و نمایندگان تقریبا پنجاه کشور اشتراک نموده ودر این کنفرانس نیز شرکت کنندگان آن مخالفت خودرا با استعمار به هر شکل و نوعی که باشد ابراز داشته واز نهضت های آزادی خواهی حمایت کردند.

همچنان در این کنفرانس موافقه شد

تا به نهضت های آ زادی خوا هی درمناطق تحت تسلط پرتگال وسایر مناطق افریقایی هرگونه کمك های نظامی ومالی دادهوهرگونه روابط خودرا با پرتگال و حکومت تبعیض طلب ا فریقای جنو بی قطع نما یند .

اولین نطاقیکه سکوی مجلس را در این کنفرانس احراز کرد مار شال تیتو ر ئیس جمهور یوگوسلاویا بود . رئیس جمهــور یو گو سلا و یا ضمن بیا نیه مفصلی یك بار دیگر تو جه جها نیان را به ا همیت دو کتور ین عدم ا نسلاك بحیث یك مفکو رۀ لازمی ا مروزی و همچنان بحیث کلید حل مسایل بین ا لمللی معطوف داشت .

بناغلی نو ر ا حمد اعتمادی صدراعظم و رئیس هیئت ا فغانی در سو مین کنفرانس سران دول و حکومـات کشور هـای غـیر منسلك چنین فرمودند :

متن کا مل بیانیۀ بنا غلی نور ا حمد اعتمادی صد ر ا عـظم : (۱۸ سنبله ۱۳٤۹)

جناب ر ئیس !

کمال ا فتخار دارم از کشور خود درین اجتماع تاریخی نما یند گی میکنم . مسرت داریم ا ین کنفرا نس مهم درین تا حیـۀ بر ا عظم افریقا منعقد میشود که درا ن در ده سال ا خیر عدۀ زیادی از برا درا ن افریقائی ما به ا ستقلال نا یل گر د یـد ه اند . ا لبته عدۀ ز یادی د یگر هنوز برای کسب ا ستقلال و حقوق بنیادی خو یش سر گرم پیکار اند . یقین داریم ا یـــن کنفرانس عامل مهم پشتیبانیایشان در ین مجا هدت مشروع و مساعی ا یشان خواهد بود. ضمنا ا جازه میخوا هم عمیق تر یـــن احساسات قدر دانی و تشکرات خـود و هیئت افغانی را از مهمان نوا زی ئیکهرئیس کـــا و نـــد ا و مــر د م ز مبیـــا بما مبذول داشته اند و از تر تیبات منظمی که برای انعقاد این کنفرانس درین پایتخت زیبا اتخاذ شده است اظهار نمایم .

کمال افتخار دارم به ر هبران بر جستۀ ئیکه درین جا حا ضرند صمیمی تر یـــن تمنیات پادشاه خویش اعلیحضرت همایونی محمد ظا هر شاه را برای و صول ا یـــن کنفرانس با هداف تشدید همکاری بینالمللی و تا مین تر قی بشو یت ا بلاغ می نما یم.

قبل ازانکه دربارۀ مو ضو عات شا مل اجندای این کنفرا نس مطا لبی ا ظـهـا ر نمایم میخوا هم قدردانی عمیق هیئت خودرا دربارۀ بیا نات عا لی ر ئیس کا و ندا ابراز نما یم .

خطابۀ ایشان د لیل ز ندۀ علاقه مندی وسیع حکو مت ومردم ز مبیا به مسا یـل جهانی وبه همه بشر یت میباشد .

جناب ر ئیس !

خط مشی سیاست خارجی ا فغانستا ن متکی بر تاریخ ا ست اجازه بد هید یـــك فقره از بیانیۀ صدر اعظم افغانستان را که درست نه سال قبل هنگا میکه در بلگر ا د نخستین ا جتماع سران دول و حکو ما ت کشور های بیطرف را مخا طب می نمو د درینجا ا قتبا س نما یم :

خط مشی بیطرفی ا فغا نستان ا ز ا ن رویداد ها که مو جب ظهور ا صطلاح عد م الحاق گردیده ا ست بیشتر سا بقه دارد .

افغا نستان بصورت عنعنوی طی سا لیان خط مشی قضاوت آزاد را پیروی کر د ه است و هر گز از ا ین طریق حتی درز مان جنگهای عمومی جهان منحرف نشده است.

تاسیس و حفظ علایق دوستانه با همه مردمان و ملل و تشئید روابط بین ا لمللی اساسات عمدۀ سیاست خارجی عنعنوی ما میباشد .

بناغلی رئیس :

او ضاع بین ا لمللی ا مروز بمقا یسۀ او ضاع ز مان کنفرانسبلگرادمظهرجریانات نوین میباشد چنا نکه ر ئیس کا و ندا بیان داشت ا صل های جنبش عدم الحا ق بـــا و صف تبدلات در او ضاعی که با عثظهور جنبش عدم ا لحاق گردیده است جا بـجـا می ماند .

بنا برین کا ملا منا سب ا ست کشو ر های غیر منسلك نقش خودرا در او ضا ع کنو نی ار ز یابی کنند معنای این ا قد ا م ما ا علام مجدد پا بندی و تمسك ما ست به ا هدا فی که در ا علا میه ها ی بلگراد و قا هره ذکر شده ا ست انعقاد ا یـــن کنفرانس بحیث اقدام به منظور تبا د لنظر بطور فعا لانه بین کشور های غیر منسلك

بمنظور اتخاذ تصمیم بر اقدامات مشخص در قبال اوضاع و مسایل کنونی تلقی میشود. همه کشور های صلح خواه باید برای برقراری امنیت پایدار بین المللی مطابق اوضاع کنونی جهان وجهت پشتیبانی ازجنبش های آزادی در مقابل تسلط استعماری و بقایای آن باقدامات مشترك پردازند و مساعی مشترك خودرا برای تطبیق اقدامات بین المللی به طرفداری حقوق مردمان وملل و انحلال استعمار و بقایای آن تحت همه مظاهر و اشکال کهنه ادامه دهند.

نگرانی ما راجع به دوام موجودیت رژیمهای استعماری و نژاد پرستی در افریقا از این اصول عالیه سر چشمه میگیرد.

دوام این رژیم ها و ستمی که بر مردمان مظلوم این قاره بزرگ رواداشته میشود انکار مطلق از حقوق بشر بوده استقلال یکعده کشور های افریقایی را تهدید میکند تا زمانیکه مردم تحت سلطهٔ استعمار و نژاد پرستی از حق تعیین سرنوشت استقلال و رشد آزاد اقتصادی محروم باشند در هیچ جا صلح پایدار شده نمی تواند.

از جانب مردم خویش پشتیبانی و حمایت افغانستان را از آزادی خواهان که در آنکشور ها در پی تامین حقوق بشری و تاریخی خود میباشند اظهار میدارم.

جناب رئیس!

دوام بحران شرق میانه که زادهٔ غصب وطن و مردم عرب فلسطین میباشد صلح جهان را مستقیما دچار مخاطره کرده است این بحران نمایانگر آن مقاصد سوء میباشد که جنگهای تجاوز کارانه واشغال خاك های دیگر مردمان را بحیث وسیله فشار و تحمیل مقاصد توسعه طلبانه ازراه تحمیل قوه بکار میبرد.

اسرائیل با سر باز زدن از تخلیهٔ خاك های عرب به ثبوت میرساند که سیاست تجاوز وتخطی مشهود حقوق بین المللی و عدالت را با انهماك پیش میبرد بنا برین تسانده کامل افغانستان را از کشور های عرب که محل تجاوز واقع گردیده اند اظهار داشته تخلیه فوری و کامل همه اراضی تحت اشغال عرب به شمول شهر قدس را توسط سپاه اشغالی اسرائیل تقاضا میداریم. هیچ راه حل بحران شرق میانه متکی بر عدالت و قانونی بوده نمیتواند تا آنکه اعادهٔ حقوق مردم عرب فلسطین طی آن لازمی شمرده نشود این اعادهٔ حقوق خود حق مردم فلسطین است و حمایت ازان وظیفه همه آنانیست که معتقد به صلح و عدالت میباشند.

پشتیبانی کامل حکومت خودرا از اقدامات نمایندهٔ خاص منشی عمومی ملل متحد برای تطبیق فیصله نامهٔ ۲۲ نوامبر۱۹٦۷ شورای امنیت اظهار میداریم. روح همکاری را که از طرف حکومت جمهوریت عربی متحد با قبول ابتکار پیشنهاد صلح اخیرا ابراز شده است بحیث سهمگیری ارزنده جهت جستجوی حل وفصل صلح جویانه این بحران حاد قدردانی میکنیم.

جنگ در هند و چین هنوز سبب نگرانی عمیق همه مردمان جهان است. تصادم نظامی بنیان صلح را جدیانه دچار مخاطره نموده مانع عمده در راه حل و فصل مسایل جهان امروز به میان آورده است عقیده داریم که هیچگونه راه حل به بحران هندو چین موثر بوده نمی تواند تا آنکه متکی بر قطع همه مداخلت های خارجی و احترام کامل حقوق مردم هند و چین به صلح و تعیین سرنوشت نباشد.

از توسعهٔ جنگ در کمبودیا که درانجا یك حکومت صلح خواه سالیان متمادی اصول بیطرفی را پیروی می نمود عمیقا نگران میباشیم.

افغانستان از همه مساعی برای پیروی سیاست عدم الحاق در منطقهٔ هندو چین بحیث اظهار تمنیات حقیقی مردمان آن منطقه متوجه صلح استقرار و انتخاب راه ترقی مطابق ایجابات خود ایشان حسن استقبال میکند. با مشاهدهٔ اوضاع بین المللی جریانات مساعد را در اروپا مشاهده می نمائیم چنانکه به مقصد تفاهم وهمکاری وسیعتر بین کشور های اروپائی اخیرا اقدامات مثبتی صورت گرفته است.

عقیده داریم که ر فع کشید گی در هرناحیه جهان وا قع شود بر او ضاع بین ا لمللی و قتی تاثیر بزرگ می آ رد که مقارن با ظهور تفا هم در دیگر نواحی جهان باشد.

جناب ر ئیس !

ملل متحد طی یك ر بع قرن موجو دیت خویش بحیث یگانه وسیلهٔ همکاری بین‌المللی وهمچنین عا مل مهم سر یع سا ختن جنبش های آ زادی در جهان خد مت کرده ا ست.

عقیده داریم که ملل متحد میتواند عا مل مو ثر تر ی برای توحید مساعی همه کشور های جهان به منظور حل و فصل مسا یل سیاسی و ا قتصادی جهان و خد مت بهتر به‌منظور تا مین حق تعیین آزادانهٔ سرنوشت مردمان و ملل و دیگـر حـقوق بشری و پیشرفت ا نکشاف و همکاری عا د لا نـه میان ملل گر د د.

یقین داریم تطبیق کا مل ا صل جها نی بودن ملل متحد این مو سسه جها نی ر ا مر کز حل و فصل همه‌مسایل‌روابط‌بین‌المللی خواهد ساخت. درین مورد ا حیای کا مل حقوق چین و شنا ختن جمهوریت مر د م چین بحیث یگانه نما یندهٔ قا نونی آنکشور در ملل متحد لازمی میبا شد.

اظهار ا مید مینما ئیم که طی بیست و پنجمین دورهٔ سا لیا نه ملل متحد أعلا میه اصول حقوق بین ا لمللی را جع به علایق دوستانه و همکاری میان دول تصو یب‌شده باینصورت بعضی عنا صر مهمه منشور بر اساس تجارب جا معه بین ا لمللی درقبال او ضاع مشخص در طو ل یك ربـع قر ن گذشته شرح و تفصیل داده خوا هد شد.

بیست و پنجمین سا لگـرد ملل متحـد مقارن با د همین سا لگرد صدور ا علا میه اعطای ا ستقلال به کشور ها و مردمان تحت استعمار میبا شد. تصویب یك پرو گرا م عملی برای ملل متحد بمنظور تطبیق ا ین اعلا میه مساعدت مهمی به آ ن مردمان و ملل خوا هد بود که به منظور تا مین حـق تعیین سر نوشت واستقلال خو یش دریپکار اند. ا قدام ملل متحد برای سریع ساختن مراحل خلع سلاح و خا صه تهیه وتطبیق پرو گرام ده سال خلع سلا ح در ر فـع کشیدگی هـا در علایق بیـن المللـی اثـر عمده خوا هد داشت و ا مکا نات خلع‌سلاح هسته وی را که بمقصد مهار کر دن‌مسابقه تسلیحاتی و تشئید بنیان ا منیت گیـتی بسی لازم میبا شد میسر خوا هد گر دانید

جناب ر ئیس !

صلح و ا ستقرار سیاسی جهان به‌پیمانه بزرگ مربوط به تر قی ا قتصادی کشور های در حال ر شد میبا شد پهناور شدن آن مغاك و فا صله و سیع که بین کشور های پیشرفته و جهان سوم مو جود است پیوسته مو جب نگرانی عمیق میبا شد.

پیشرفت اقتصادی کشور های در حا ل رشد ا یجاب میکند که همه منابع بشر ی و مادی ا یشان به سمت صحیح سوق‌یافته مساعی ایشان تـوسط کشور های پیشرفته تقویت یابد و موسسات بین ا لمللی‌ذیعلاقه با سهمگیری مالی و مساعدت بدون‌هیچگونه ملاحظات سیاسی دریـن امـر اشتراك‌نمایند. نما یند.

بنا برین عزم را سخ داریم در دا خل چار چوب ۷۷ کشور در حال رشد مساعی موثر خویش را پیش ببریم تا آنکه نقش این ملتها بمنظور تا مین تبد لات تشکیلاتی در ا قتصا د جهانی و به مقصد تا سیس همکاری بین ا لمللی تدریجی که در ا ثـر آن جر یا نات جهان متو جه منفعت هـمه کشور های گیتی بشمول کشور های درحال رشد میسر شده بتوا ند تقو یت یا بد.

جناب ر ئیس !

در خا تمه اجازه میخوا هم ا ظـهـا ر رضا ئیتمندی نما یم بین‌رهبران ونمایندگان کشور های شا مل ا ین ا جتماع تا ریخی کشور های غیر منسلك ا تحاد نظر موجود است. ا میدواثق داریم همچنا نکه د ر لوساکا با اتحاد در ا فکار و مقا صدخویش موا صلت کرده ا یم با همان ا تحاد ا ین شهر ز یبا را ترك گو ئیم. باین صورت تو قع میرود این کنفرانس تاثیر عـمیق وسود مندی بر او ضاع کنونی جها نوارد آ ر د.

ا نعقاد این کنفرانس با ید بحیث یـك واقعهٔ بر جستهٔ مو ید فعال بو د ن مفهوم

وجنبش طریق عدم ا لحاق باشد و قد رت آنرا بحیث یك و سیلهٔ تشئید صلح وامنیت گیتی ا حترام جهانی حقوق بشر و عدا لت و همکاری بین ا لمللی با ساس مساوا ت بین ملل و سعادت بشریت به ثبوت رسانند.

بیانیهٔ محمود ر یاض و زیر خار جهٔ جمهو ریت عربی متحد که قسمت اعظم آن وقف بحران شرق میانه شده بود از نگاه رول کشور های غیر منسلك درحل منازعات حاد بین ا لمللی قابل تذکار ا ست .

وی پا لیسی عدم ا نسلاك را بحیث یك پلتفورم نیك برای مبارزه به خا طر تقویت صلح و ا منیت ار ز یابی کرد .

ر یا ض ازکشور های غیر منسلك خواست تـا بیشتـر از پیشتر نیرو هـای خـود را گردانند و کمك های بیشتر مادی و معنوی بـه مردمانیکه در جهـت احقاق حقـوق و آزادی خود مبارزه میکنند بد هند .

نما یندهٔ جمهو ریت عر بی متحدخاصتا به منازعه بین عربها و ا سرا ئیل تما س مستقیم گرفت و تجاوز اسرائیل را تقبیح کرد واز همه بالا تر به مسئلهٔ قطع مذاکرات نیو یارك بصو رت یك جا نبه از طـر ف اسرائیل اشاره کرد .

معـاون رئـیس جمـهـور لایبیر یـا نیـز بیانیهٔ مفصلی ا یراد کرد و گفت کشو ر های غیر منسلك به جهان نشان خوا هند داد که این آ زادی ملل ا حترام متقا بـل ووحدت عمل در راه رفاه نو ع بشر کمـك خوا هد کرد واشتراك عمل ممالك غـیـر منسلك عصر نوی را از پیشرفت و ر فاه باز نموده ودر حفظ صلح تو سعه تفا هم و حفظ سلامت جهان کمك خواهـد کرد .

معاون ر یاست جمهوری لایبیر یا ضمن بررسی مسایل جهان قبول ا بتکار صلح راجرز (و زیر خارجه ایالات متحدهٔامریکا) را از طرف جمهو ریت عربی متحد حسن استقبال کرد در برابر تبعیض نـژ ا د ی مخالفت ور زید و یاد آ وری کرد که کشور وی با حکو مت تبعیض طلب در افر یقا ی جنوبی قطع را بطه کرده ا ست .

صدر ا عظم سیلون میر من بند را نا یکه خواستار تمام نیرو های خارجی از و یتنام شد . و حمایت کا مل خودرا از مو قف اعراب در قبال جنگ شر ق میانه و عد ه داده متذکر شد که مذاکرات صلح پا ر یس باید یك ز مینه سا زی مو ثر در تا مین حل صلح آ میز مشکلات روز ا فزون هندو چین باشد .

صدر اعظم سیلون ا فزو د ما با یـد پالیسی خودرا بر اساسات وا قع بینا نه آنطوریکه شرایط زندگی ا مروز ا یـجا ب میکند استوار سـازیم بالا خره میهند را پاد شاه نیپال از روسا دول و حکو مـات شا مله کنفرا نس مطا لبه کرد که با ید نظریات خودرا در قبال عضویت جمهو ریت مردم چین در ملل متحد ا براز نما یند .

وی گفت : مسایل عمده سیاسی ونظامی جهان بدون همکاری این کشور حل شد ه نمیتواند . پاد شاه نیپال در مورد جنو ب شرق آسیا که در ا ثر جنگهای پیهم صدمه دیده گفت مـداخلـه نیرو هـای خـارجـی او ضاع قبلا خراب شده را خـراب تر و پیچیده تر میسازند و تضاد و برخوردبین مردمان را تمدید می بخشد .

اعـــلامیهٔ لـــوسـاکـــا

اعلامیه در بارهٔ صلح ا ستقلال ر شد اقتصادی همکاری و د یمو کرا تیك ساختن روابط بین ا لمللی

سو مین کنفرانس روسای دول وحکومات کشور های غیر منسلك درشهر لو سا کا پا یتخت ز مبیا از ۸ تا ۱۰ سپتا مبر۱۹۷۰ تشکیل جلسه داد . کشور های آ تی دران اشتراك نموده وبه ترتیب الفبای لاتین .

ا فغا نستان ، ا لجزایر ، بو تسوا نـا ، بو روندی ، کا مرون ، سیلون ، قبر س ، جمهو ریت د یمو کرا تیـك کـو نگـو ، جمهو ریت مر دم کو نگو ، کیوبا ، حبشه، گابون ، گانا ، گینی استوائی ، گو یا نا ، هند ، اندو نیز یا ، عراق ، جما ئیکـا ، اردن ، کینیا ، کو یت، لاوس ، لیسو تو ، لبنان ، لا یبیریا ، لیبیا ، ما لیز یا ، مالی،

المغرب ، مو ریتا نیا ، نیپال ، نا یجیر یا، اوگاندا ، جمهو ریت عر بیه متحده ، جمهوریت عربیه یمن، جمهوریت افریقای مرکزی ، جمهو ریت یمن جنو بی ، رواندا، سیرا لیون ، سنگا پور ، صو مال ، سودان سوازیلند ، سو ریه ، تا نزا نیا ، چا د ، تو گو ، ترینیداد و تو با گو ، تو نس ، یو گو سلا ویا ، ز مبیا .

از کشور های آ تی مشا هدان ا شتراك کرده‌بودند :

ار جنتا ین ، بار با دوس ، بو لیو یا ، برازیل ، چیلی ، کو لو مبیا ، پیرو،ویتنام جنوبی (حکو مت مو قت جمهو ریت مردم و یتنام جنو بی) و ینز و یلا .

جنبش های آ زادی خوا هی ملی آ تی ـ الذکر در کنفرانس د عوت شده ا شتراك نمودند :

کا نگرس ملی ا فریقا ئی مربوط افریقا ی جنوبی ، دو جبهۀ آ زادی‌ازصو مال‌فرانسوی یك جبهۀ آزادی از انگو لا ، یك جبهۀآزادی از جزایر قمر (((کومود))واقع بحرهند) جنبش آزادی خوا هی فلسطین و دو جنبش آزادی خوا هی از زیم باب وی (رودیشیا).

۱ ـ درین کنفرانس را جع به ا همیت نقش بیطرفی در جهان کنو نی ، با د رك ا همیت خاص نگهبانی و استواری صلح وامنیت در جهان ، تضمین ا ستقلال‌وحاکمیت درست و کا مل مردمان بر اساس مساوات لزوم ر عایت حق ا ساسی همه مر د ما ن به تعیین سر نوشت و همچنین‌دیموکراتیك ساختن روابط بین ا لمللی ، تقو یت‌رشد اقتصادی سریع کشور های در حال رشد مطا لعۀ ا مکا نات مشوره و همکاری مز ید بین همه کشور های غیر منسلك و تقویت ساز مان ملل متحد تبا دل نظر بعمـل آ مـد .

۲ ـ بیست و پنج سال قبل مر د ما ن ملل متحد عزم راسخ خودرا برای نگهبا نی نسل های آ ینده از تبا هی جنگ و تائید مجدد ا عتقاد را سخ به حقوق اساسی بشر وکرامت ا نسانی و مساوات حقوق ملت‌ها چه بزرگ و چه کو چك و تا سیس شرایط لازمه برای حفظ عدالت و احترام و جا یب زادۀ معا هدت و د یگر منابع‌حقوق بین‌المللی وترقی اجتماعی ، و تکوین شرا یط بهتر زندگانی در آ زادی و سیعتر برای همه درج کرده بودند . مرور ز مان ارزش‌تاریخی این آ مال و آ رزو ها را تا ئید نمودوضمنا نشان داد که بسی آ رزو ها بمراد نرسیده‌و عدۀ ز یاد مسایل با و جود مساعی کشو ر های بیطرف حل و فصل نشده است .

۳ ـ سیاست غیر منسلك نتیجۀ عز م یکعده کشور ها برای نگهبانی ا ستقلال ملی و حقوق مشروع مر د مان ایشان بمیان‌آمده است . خط مشی عدم ا لحا ق یك جنبش بین ا لمللی پهناور را تشکیل داده ماورای همه حدود نژادی و منطقوی و غیره گسترده شده ، جزء لا یتجزای سا ختمان کلی‌جامعۀ بین ا لمللی گر دیده است . این خط مشی نتیجۀ ا نقلاب ضد ا ستعماری در جها ن و ظهور یکعدۀ ز یاد کشور های تازه بـه آزادی ر سیده میبا شد که خط مشی و رشد سیاسی مستقل را ا ختیار نموده حا ضر نیستند پس از ختم ا شکال قدیمی‌محکومیت دیگر مظاهر علی البد ل به آن جا گز یـن گردد . پایۀ این تبد لات ، آ رزو های ملی متو جه آزادی استقلال و مسا وات که‌بطور روز ا فزون رو شنتر ا ظهار گر دیده‌است. وعزم را سخ مقاومت در مقا بل همه اشکال ستمگری و استثمار می با شد . ا ینست أصل و معنی مساعی واقدا مات ما و ا ین د لیل واساس ا علا میه های بلگرادوقا هره میباشد . در ز مانیکه جا معۀ بشری بسوی کتله ها ما نند قطب ها متوجه میگر د ید وحتی این و ضع ممیزۀدا یمی‌علایق‌بین‌المللی بشمار می‌آمد ، در ز مانیکه تصادم ذ ر وی بین دول مقتدر بشر یت را مورد تهد ید میدا شت ، کشور های غیر منسلك د و ر نمای مستقبل نوین برای جهان معـا صر بمیان آورده و راه را برای تقلیل کشیدگی بین ا لمللی کشو د ند .

٤ ـ ما ا کنون در چار راه تاریخ قرا ر داریم . هر روزیکه میگذ رد پدیدۀ نو ینی قدرت خارق ا لعادۀ فکر وروح بشری ر ا تائید میکند و ضمنا راه های خطر ناك ر ا خاطر نشان میسا زد که در ا ثر نقا یص انسا نان را دا منگیر شده میتواند . انقلاب علمی و تکنو لوژی که در تاریخ بشر یت

سابقه ندارد افقهای لایتناهی ترقی را گشوده است مگر در عین حال رفاه و فراوانی مورد استفادهٔ همه نبوده و قسمت عمدهٔ انسانان در اوضاع منافی کرامت بشری زندگی دارند. اکتشافات علمی و تطبیقات فنی آن قدرت آنرا دارد که جهان را یك واحد سازد و مسافه هارا بین کشور ها و بر اعظم ها تقلیل بخشد و همکاری بین المللی را بیش از پیش لازمی و همیشه قابل تطبیق نماید. با وصف این، دول و مللی که اکنون جامعه بین المللی را تشکیل میدهند، توسط موانع سیاسی، اقتصادی و نژادی از همدیگر جدا افتاده اند. این موانع موجب آن شده اند کشور های پیشرفته و کشور های در حال رشد یکی بحیث ستمگرودیگر ستمدیده، یکی تجاوز کار و دیگر مورد تجاوز، یکی بحیث کشور طرفدار توسل به قوه نظامی یا اقتصادی و دیگرکشوری که مجبور است در خطر دایمی حملات ممکنهٔ مستقیم یا غیر مستقیم متوجه استقلال و امنیت آن زندگی کند منقسم ساخته است. با وجود ترقیات پهناور که صورت گرفته است و باوجود آرزو های وسیع نسل کنونی بشریت نه صلح ونه رفاه و نه حق استقلال و مساوات صفات دایمی و کامل مجموع بشریت شده است. زمان ما از یکسو، محرك آرزو های بزرگ واز دیگر جانب، مظهر مسایل بسی دشوار می باشد.

۵ خطر فوری تصادم بین دول معظم تر اکنون تقلیل یافته است زیرا بیش از بیش در روابط بین‌خودها بمذاکره توسل مینمایند. اگر این تمایل هنوز درامنیت کشور های کوچك و کشور های متوسط وکشور های در حال رشد نقشی نداشته است و خطر جنگهای محلی را رفع ننموده است.

۶ ـ موجودیت دخالت در امور داخلی دیگر کشور ها و توسل به‌فشار های سیاسی و اقتصادی و تهدید استعمال قوه و انحراف و خرابکاری بطور خطیر زیاد شده و بسی تکرار میشود. جنگ تجاوز در شرق میانه دوام دارد ودر هند چین در ویتنام جنوبی، عمیقتر گردیده، بسوی کمبودیا توسعه می یابد واستقلال ملی و صلح و امنیت بین‌المللی را مورد مخاطره قرار میدهد. ستم و تسلطی که بر مردمان افریقائی افریقای جنوبی از جانب رژیم های نژاد پرست استعمارگر اقلیت تحمیل میشود نه‌تنها وجدان بشریت را لکه دار میسازد بلکه صلح و امنیت بین المللی را مورد خطر قرار میدهد. در اثر آنکه یکعده کشور های پیشرفتهٔ غرب و رژیمهای اقلیت و نژاد پرست که درین ناحیهٔ جهان‌بروی کلر اند با هم همدست میباشد این اوضاع‌قرین انفلاق میباشند. ادامهٔ مسابقهٔ تسلیحاتی موجب اضطراب و تشویش گردیده امنیت ورفع کشیدگی موجوده را در ساحه سلاح ذروی غیر مستقر گردانیده و جنگ های محدود را بمیان می آرد توازن رعب و هراس بین کشور های معظم تر باقی جهان را از صلح و امنیت مستفید نساخته است. اگر چه نشانه های نیکوی رفع کشیدگی روز افزون بین کتله ها به نظر می رسد مگر تقلیل جنگ سرد هنوز زوال کتله‌های نظامی را که به حساب منازعات دول معظم تشکیل شده است، هنوز بمیان نیاورده است.

۷ ـ علایق بین المللی داخل چنان مرحله ای گردیده است که ممیزهٔ آن‌استقلال مزید و ضمناً آرزومندی دول برای پیروی سیاست مستقل میباشد. دیموکراتیك شدن روابط بین المللی یکی از جوانب قطعی دورهٔ ما میباشد. متاسفانه دول معظم چنان تمایل دارند مسایل مهم جهان را که موجب نگرانی عمیق همه کشور ها میباشد فقط خود شان حل و فصل کنند.

۸ ـ نیرو های نژاد پرستی تبعیض‌نژادی استعمار، تسلط خواهی، صلح جهان را هنوز اخلال میکنند، همچنین استعمارقدیم میکوشد در زیر نقاب استعمار جدید، که وسیلهٔ پوشیده تر مگر متضمن خطر تسلط اقتصادی سیاسی بر کشور های در حال رشد میباشد دوام نماید. دراثر این ممیزهٔ جهان کنونی، نه تنها زشتی قدیم پا بر جا مانده و دوام میکند بلکه‌آینده

را تاریك میسازد و استقلال و تما میت خاك عدهٔ ز یاد کشور هارا مورد مخا طره قرار میدهد و جنبش آزادی عدهٔ ز یا د کشور هارا که هنوز تحت تسلط ا ستعماری میبا شند ما نع میگر د د و سد راه تر قی کشور های غیر منسلك و در حال ر شد شده کشیده گی هارا شدید تر مینما ید و منا ز عات جدید را بمیان می آرد .

۹ ـ فا صله بین کشور های پیشر فته وکشور های در حال ر شد پیو سته توسعه می یا بد . کشور های داراپیوسته داراتر میشوند و کشور های نادار در بینوائی باقی میما نند . کشور ها ی در حال رشد از حق مساوات و سهم گیری مو ثر در تر قیجامعهٔ بشری محروم کرده میشوند . ا نقلاب‌تکنو‌لو ژیك که ا کنون مورد ا نحصار کشو ر های توانگر میبا شد با ید یکی از عنا صر مهمهٔ تر قی بوده و بد سترس کشور های در حال ر شد گذاشته شود . همبستگی جهانی تنها یك شعار نیست بلکه لا ز م و لابدی میبا شد و قا بل تحمل نیست که درین ایام بعضی ها با ا ستفاده ازبینوائی و بد بختی د یگران ز ندگانی آ راموستریح داشته باشند .

۱۰ ـ کشور های عضو کنفرا نس بــا اظهار نگرانی از ین حالات تصمیم گرفــته اند بطور د سته جمعی با قدا مات پر داخته مساعی خود را باین منظور و حدت‌بخشند.

۱۱ ـ کشور های عضو کنفرا نس غیر منسلك ا صول آ تی ا لذکر را دو با ر ه تائید و بان اهــمیت خاص قــایــل انــد حق مردمانی که آ زاد نیستند برای رسیدن به آزادی و تعیین سر نوشت و ا ستقلال ر عایت حا کمیت و تما میت ار ضی همه دول ، حق همه دول بمساوات و سهمگیری فعال در ا مور بین ا لمللی حق همه مــلل مستقل برای تعیین طریق خط مشی ر شد سیاسی ا قتصادی ا جتماعی و فر هنگی‌خود ایشان بازادی کا مل حق همه مر د ما ن برای استفاده از منا فع رشد ا قتصا د ی وثمر بر داشتن از نتا یج ا نقلاب علمی و تکنو لو ژ ی .

۱۲ ـ کنفرانس اعلام میدارد که ا هدا ف آتی ا لذکر مرام های اسا سی سیا ست عدم ا لحاق بوده و میباشد .

تا مین صلح جهانی و همزیستی مسالمت آمیز از راه تقویت نقش کشور های غیر منسلك در ملل متحد بمقصد مقا بله موثر با اشکال تجاوز خطر و با ا ستعمال قو ه بر ضد آزادی استقلال ، حا کمیت وتمامیت ارضی همه کشور ها ، پیکار در بــرابــر استعمار و نژاد پرستی که منا فیبرا بر ی و کرا مت بشری میبا شد ، حل و فصل منا ز عات با و سا یل مسا لمت آ میز ، متو قف سا ختن مسا بقات تسلیحا تی که متعا قب آن خلع سلاح جــهانی صو ر ت گیرد ، مخا لفت به ا تحاد هاو پیما نها ی نظا می دول بزرگ ، مخا لفت به تا سیس پایگاه های نظا می خا رجی و سپاه‌خارجی بر خاك کشور های دیگر ، جهان شمول‌بودن سا ز مان ملل متحد و تقو یت مبا نی آن مبارزه برای استقلال ا قتصادی وهمکاری متکی بر مساوات و منا فع مشترك . کشور های غیر منسلك بجای آنکه بکو شنند خط مشی عدم الحاق را سر از نو تعیین‌وتعریف نما یند درینجا تمسك خودرا به مقا صد واهداف اساسی این خط مشی مکرر ا علام میدارند .

۱۳ ـ کشور های عضو کنفرا نس بطور جدی اعلام میکنند که باین ا صول درعلایق بین خود ها و علا یق با د یگر د ول بدون هیچ تقصیری پا بند با شند و باین جهت به و سا یل آ تی متو سل میشوند :

الف ـ تا مین تساند کلی و آ غاز اقدام مو ثر و مشخص در مقابل آن قوا کــه استقلال و حا کمیت ارضی کشور هـــا ی غیر منسلك را محل تهدید و تجاوز قر ا ر مید هند و باین منظور همکاری وعنداللزوم مشاو ر ت .

ب ـ مخا لفت قاطع به ا تحادیه ها ی نظا می دول معظم و مطا لبهٔ منحل شدن آن به منفعت صلح و به منفعت رفع کشیدگی بین ا لمللی .

ج ـ ا علام حق همه کشور ها بر ا ی سهمگیری در روابط بین ا لمللی بر پا یـهٔ مساوات زیرا ، ا ینشرط مطلق‌دیموکراتیك شدن این روابط میبا شد .

کنفرانس لوساکا

د ـ تائید قوی تشدید مساعی همه موسسات بین المللی که با مور خلع سلاح مشغول اند خصوصاً آماده کردن واجرای پروگرام ده سال خلع سلاح بحیث جزء لا یتجزای خلع سلاح عام و تام .

هـ ـ تقویت و توحید مساعی کشور های در حال رشد و این کشور ها باکشور های پیشرفته بمنظور آنکه در نظام و تشکیل اقتصاد جهانی تبدلات بمیان آید وبرای تاسیس همکاری و تقسیم کار معقول درساحهٔ جهانی که در اثر آن فاصلهٔ وسیع بین کشور های پیشرفته و کشور های در حال رشد از میان بر داشته شده بتواند .

و ـ تقویت مساعی مشترك متوجهٔ منحل ساختن استعمار و تبعیض نژادی و باین منظور پشتیبانی در داخل همه امکانات از نظر اخلاقی، سیاسی ومادی از جنبش های آزادی ملی و متوجه تامین تطبیق فیصله های بین المللی بشمول فیصله‌های شورای امنیت که مطابق به مندرجات مربوطهٔ منشور ملل متحد باشد .

ز ـ ادامهٔ مساعی برای تقویت نقش و موثریت سازمان ملل متحد و تائید اصل جهانشمول بودن سازمان با لزوم فوری قبول کردن جمهوریت مردم چین بمقام قانونی آن در موسسهٔ مذکور و همچنین دیگر کشور ها بشمول کشور های منقسم که هنوز عضو سازمان جهانی نیستند .

ح ـ تقویت منظم و توسعهٔ زمینهٔ همکاری کشور ها در ساحه های بین المللی منطقوی و دو جانبه .

ط ـ تامین دوام عمل با ترتیب دادن مشوره های وقت بوقت بین نمایندگان کشور های غیر منسلك به سویه های مختلف و با انعقاد کنفرانسهای سران به فاصلهٔ کمتر و قت در صورتیکه اوضاع بین المللی ایجاب کند .

۱٤ ـ روسای دول حکومات و زعمای کشور های اشتراك کننده تصمیم میگیرند که این اعلامیه و همچنین اعلامیه های مخصوص و فیصله نامه ها صادرهٔ این کنفرانس به سازمان ملل متحد تقدیم گردیده وبه توجه همه دول عضو ملل متحدرسانیده شود . این اعلامیه ، همچنین به همه دول تقدیم خواهد شد .

۱٥ کشور های عضو کنفرانس از همه ملل حکومت ها و نیرو های پابند صلح وآزادی و همه مردمان جهان توقع‌دارند تا بمنظور تامین اهداف همکاری نموده مساعی خودرا توحید نمایند .

همچنین اعلام میدارند که همه اقدامات بین المللی را که به منفعت ترقی‌بشریت باشد ، پشتیبانی میکنند .

علاوه‌برین اعلامیهٔ عمومی یك اعلامیهٔ خاص راجع به رشد اقتصادی درلوساکا صادر شده است که دران راجع‌به‌همکاری درزمینه تجارت و انکشاف تولیدات صنعتی معادن ، زراعت و تطبیقات علوم و تکنیك موادی ذکر یافته و اقدامات لازم بمنظور پیشرفت کشور های در حال رشد وابراز مساعی برای موفقیت‌کنفرانس سومین راجع به تجارت و انکشاف ، از راه همکاری مزید دستهٔ ۷۷ کشور درحال رشد ، تجویز شده است .

همچنین درکنفرانس لوساکا در موضوعات آتی فیصله نامه های خاص صادر شده است :

١ ـ شرق میانه .
۲ـ جنوب شرق آسیا .
۳ ـ رفع استعمار .
٤ ـ تبعیض نژادی .
٥ ـ متصرفات پرتگالی .
٦ـ نامیبیا (سرزمین جنوب غرب افریقا) .
۷ ـ رژیم باب وی (رودیشیا) .
۸ ـ تقویت سازمان ملل متحد .
۹ خلع سلاح .
۱۰ـ تقویت نقش کشور های غیر منسلك
۱۱ ـ قبرس .
۱۲ ـ عمق ابحار .
۱۳ـ تجاوز اسرائیل بر لبنان .
۱٤ ـ توقیف دونفر الجزایری توسط اسرائیل .

کنفرانس ایکافی

چارمین کنفرانس شورای وزیران ایکافی بنابدعوت افغانستان ساعت ده قبل از ظهر ۲۵ قوس ۱۳۴۹ مطابق ۱۶ دسمبر ۱۹۷۰ باپیام اعلیحضرت معظم همایونی درتالار بزرگ هوتل انتر کانتیننتال کابل آغاز گردید .

پیام اعلیحضرت معظم همایونی :

برای من و مردم افغانستان موجب کمال مسرت میباشد که از شما در کشور خویش بمناسبت کنفرانس تاریخی وزیران و نمایندگان عالی آسیا پذیرایی میکنیم .

هدف اجتماع شما اتخاذ وسایل اقدامات عملی بمنظور طرح نقشه های منسجم و متوجه همکاری به منفعت ترقی منطقوی و ثبات مالی و پولی در قارهٔ ما میباشد که شامل دو ثلث نفوس جهان است .

واقعا وظایف ومکلفیت شما نها یت حیاتیست زیرا درین لمحهٔ حساس تاریخ برای اجابت ندای آسیا ابراز فعالیت می نماید .

دهسال اول انکشاف ملل متحد سپری گردید واکنون داخل دومین دهسال انکشاف میشویم اگر بسوی سالهای که سپری شد نظری بیفگنیم در می یابیم آسیا باوجود پیکار و مساعی هنوز در زمینه تجارت و تنظیمات پولی مقابل با مشکلات بزرگ میباشد .

درطی ده سال اخیر نه تنها در الرسقوط نرخهای مواد اولیه وقیمت بلند تمام شد اموال سرمایوی که در کشور های صنعتی بیرون این منطقه ماتولید میشود تجارت این منطقه صدمه دیده وتنزیل یافته است بلکه بازار جهان برای تولیدات آسیایی ضیق تر گردیده وبا موجودیت تکثیر نفوس وبلند رفتن ایجابات زندگانی مسایل اقتصادی این قاره بطور عمده توسعه یافته است .

بنا برین به گسترش وتقویت خود چه هرکدام وچه مجموعا نیاز مندیم تا آنکه ایجابات منطقهٔ خویش را تامین نماییم چه از راه همکاری ومساعی مشترک چه در زمینهٔ اجرای منطقه وچه در زمینهٔ منطقه خویش میتوانیم مسایل خویش را حل کرده وسطح زندگانی مردم خویش رابلند بریم .

نتایج اجتماعات سابق وزرای ایکافی در تاسیس بانك توسعه آسیائی موفقانه بوده است وامید واریم اجتماع کنونی نیز به موفقیت های مزید بمنظور تامین حیات بهتر در قارهٔ ماتایل گردد .

در طی این سالها مساعی دفتر ایکافی قابل ستایش بوده ومطالعات مفید در زمینه تنظیمات تجارتی وپولی که توسط ان باین تازگی وبمشورهٔ متخصصین دارای سطح عالی وحکومت های منطقه صورت گرفته است بنیان ارزنده ایست که بران تصمیمات سود مند در روز هاییکه پیش روی خود دارید بنا شده میتواند چنانکه با ثبات رسانده ایم کشور ما یك عضو وفا دارملل متحد وجامعهٔ جهانی میباشد . یگانه‌آرزوی ماصلح وترقی بشریت درهمه جابوده ودر داخل این ترقی سعادت و ترقی همه آسیا را نیاز مندیم .

اینکه تصمیم گرفتید در کشور باستانی ما این اجتماع خویش را تشکیل دهید مظهر علایق دوستی هر یك از ملت های شما بما میباشد . بنا برین ماو همه مردم وحکومت ما در طول مذاکرات شما در کابل برای شما آرزو مند موفقیت بوده امید واریم مذاکرات شما برای همه منطقه به نتایج مشخص وپایدار واصل شود .

پس ازآنکه پیام ذات شهریاری توسط شاغلی علی محمد و زیر دربار سلطنتی قرائت شد کنفرانس با بیانیهٔ شاغلی‌نوراحمد اعتمادی صدر اعظم افتتاح گردید .

متن بیانیهٔ افتتاحیه بناغلی نوراحمداعتمادی صدراعظم افغانستان در چهار مین اجتماع وزیران کشور های عضو کمیسیون آسیا و شرق دور منعقده کابل :

جلالتمآبان !

کمال افتخار و مسرت دارم از طرف حکومت افغانستان از وزراء و نمایند گان عالیرتبهٔ کشور ها ی آسیا یی در کشور خویش که واقع در قلب آسیابوده بحیث چهار راه این قارهٔ تاریخی از زما ن باستان شناخته شده است استقبال می نماییم .

صمیمانه امید وار م که اقا مت شما در کشور ما اگر چه مد ت ان کوتاه است نه تنها گوارا بلکه ثمر بخش و برای همه قارهٔ بزرگ ما متضمن نتایج سود مند باشد .

امید وار م همچنان که کنفرانس سا بق وزرا ی آسیا یی در تاسیس بانك تو سعهٔ آسیا یی موفق گردیده این کنفرانس نیز بر حسب فیصله نامهٔ تحت عنوان (همکاری فعال اقتصادی آسایی) کـــه در دو مین شورا ی وزیران تصویب یافت و فیصلهٔ نامهٔ شماره ۸۶ هشتمین اجتما ع عمو مـی ایکافی بنام (همکار ی منطقوی و هما هنگ ساختن پلان های رشد اقتصادی کشور ها وهمچنین فیصلهٔ نامهٔ دومین جلسهٔ کنفرانس ملل متحد برای تجار ت و انکشا ف کـــه اهمیت همکاری اقتصادی را خاطرنشان میکند بمقصد ترقی مزید وبیشر فت اقتصا دی منطقهٔ ما از راه همـــکاری مو ثر و مفیـد باشد .

افغا نستا ن بلزوم وفوریت همکار ی دو جانبه بین کشور های در حال رشد و ترقی مساعی ایشان در تقویت استقلال ولزوم توسعهٔ جنبش برای همکار ی وارتباط مزید بین کشور ها در سطح اجزای منطقه ومنطقه وبین منطقه ها به مقصد سریع ساختن رشد اقتصادی وپیشرفت اجتما عی ایشا ن معتقد است . افغانستا ن به همکار ی منطـقو ی که مقصد ازان تر قی اقتصا دی هر منطقه و مطابق به منافع دیگر کشور های در حا ل رشد میباشد و همچنان به همکار ی منطقوی که دران هیچگونه محدودیت متکی برعوامل سیاسی وایدیو لوژی بر هیچ کشور تحمیل نگردد معتقد می باشد . ما عقیده داریـم همکاری در ساحهٔ اجزا ی منطقه یك مرحله مهم برای تامین همکار ی منطقو ی درساحهٔ وسیعتر میباشد . این اجتما ع تاریخی وزرا به مقصد اتخاذ تصمیم در موضو ع رشد اقتصادی ومفهوم همکاری منطقو ی اقتصادی بشکل نقشه های عملی ومحر ك فعا لیت به

بناغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم موقعیکه بیانیهٔ افتتاحیه شانرا ایراد می فرما یسند

منفعت همهٔ مادر آسیا منعقد گردیده‌است . ماعقیده داریم که مسایل اقتصادی قارهٔ ما مقتضی وسایل عاجل میباشد . همکار ی در زمینهٔ تجار ت وتنظیما ت پـولـی لاز م تشخیص گردیده است . چنین همکاری از آنجا مورد نیاز است که کشور های دیگـر مناطق جهان میباشند . بنا بر ین نمی‌توانند تنها از راه مسا عی منفردانهٔ خویش بمعیار اطمینان بخش رشد اقتصادی نایل شوند . باین موجب مساعی مزید به سطح منطقو ی بمنظور توسعهٔ تجار ت صنعت وزرا عت و همچنین رفع تدریجی موانع در راه معا ملات پولی لازمی میباشد . بنظر ما این نیازمندی از آنجا اهمیت دارد که سطح تجار ت‌درآسیا پنجاه در صد طی نخستین ده سال‌انکشاف اقتصادی نزو ل کرده است . واین عـلامهٔ خطر بوده مستلزم چاره جو یی مولرمیباشد.

این اجتماع مهم در کابل در زمانی‌منعقد میشود که دهسال رشد اقتصادی که مـلل متحد تعیین کرده بود بپایا ن میرسد . در طی اجتماع کنو نی مجمع عمو می موسسهٔ جهانی همه نمایند گان ما برای اتخاذ خط مشی فعا لیت مشترك به منظور دو مـین دهسال رشد اقتصا دی اشترا ك مسا عی نمودند .

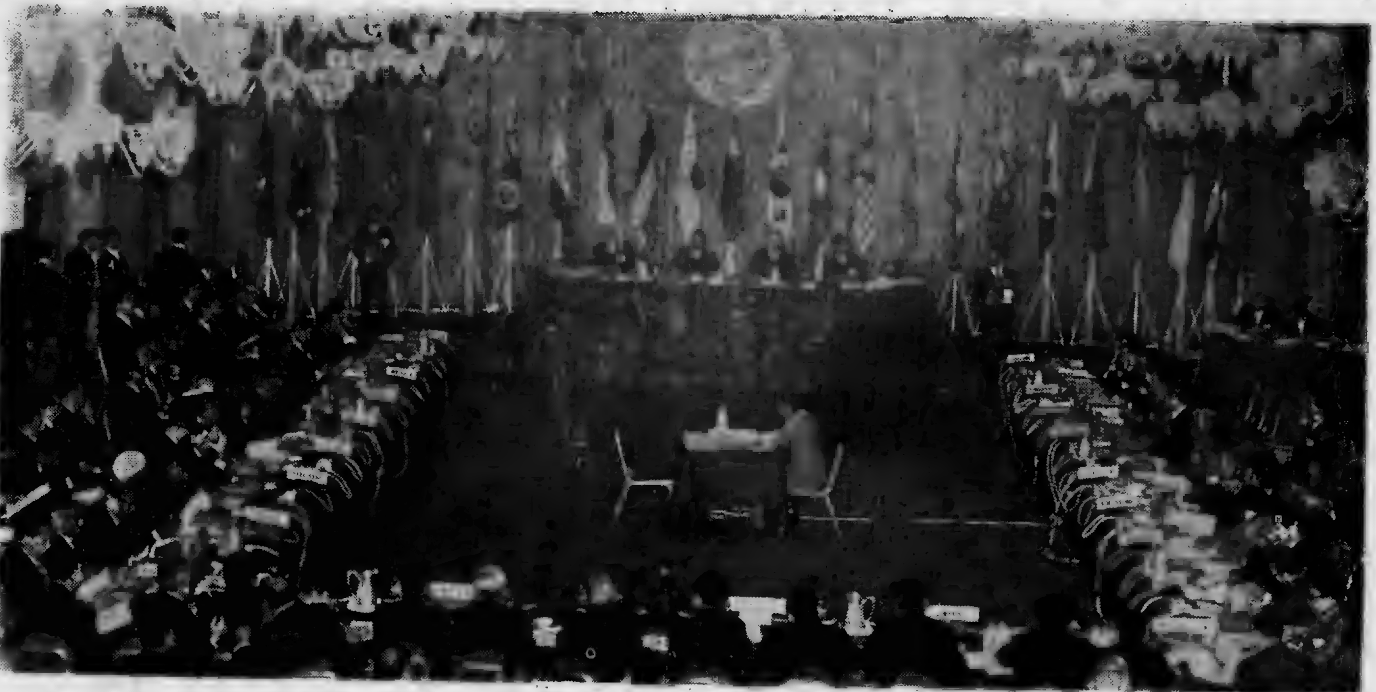
اجتماع مادرینجا مطابق به این اقدا م‌بوده ومنظور ازان ایجاب تامین نیاز مند ی قارهٔ آسیا از راه پیشنهاد کردن نقشه های‌سود مند در توسعهٔ تجار ت وتقو یت تنظیما ت مالی ما میباشد . ما مکلفیم موقعیت تجار ت را در آسیا بهبود بخشیم زیرا طی دهسال گذشته معیار پیشر فت منطقهٔ ما غـــیر کافی بوده است . تکثیر سریع نفو ـــس احتیا ج سرمایه گذاری مشکلات میزا ن تادیات قیمت تما م شد پروژه های‌انکشاف ودیگر احتیا جا ت اجتما عی و اقتصا دی مستلزم مسا عی مشترك ما میباشد .

ازینکه منشی اجرائیهٔ ایکا فی که مساعی خستگی ناپذیر وصمیما نه ای ایشا ن قابل ستایش است از دو متخصص ممتاز ونامدار بین المللی یعنی استاد یوری واستادتریفن خواهش نمودند تا متکی بر تجربهٔ وسـیع عملی وشنا سا یی در زمینهٔ تجار ت ومالیات بین المللی وبا مشورهٔ کشور های ایکافی بعضی نقشه های عملی وتطبیقی رامطا لعه وپیشنهاد نمایند قدر دانی میکنیم . ایـــن نقشه ها که اخیرا در اجتما ع متخصصان حکو مت ها بشمو ل حکو مت افغانستا ن در اجتما ع بنکاك مطالعه شد اکنون بمقصد تعدیل‌وتصویب‌درقبال‌شمامیباشد.بادرنظرگرفتن تمایلات کنو نی اقتصا دی جهان و تجارت اکثر مناطق در گیتی این نقشه ها به تعیین خط مشی توسعه ورشد اقتصا دی در آسیابه پیمانهٔ وسیع مفید بوده میتواند .

پیشنهاد مالی که مورد بحث شما میباشد متوجه سهل ساختن تجویز وقبو ل پروگرام توسعهٔ تجارتی است . واقعا این یك واقعهٔ تاریخیست که کشور ها ی اروپایی نـیز تنها از راه توسعهٔ تجار تی موفقیت بزرگ بـــد ست نـیـــا و ر د نـــد و فقط زمانیکه اتحادیهٔ اروپا یی تادیا ت تاسیس گردید انگاه توسعه قابل ذکر تجار تی‌بدون آنکه میزان تادیا ت ان کشور ها در خطـر بیفتد ممکن گردید . تحت نقشه های کـــه پیشنهاد شده امور بانکی واقداما ت کلیرنگ متوجه سهل ساختن تجار ت وتادیا ت بـین منطقه میباشد . پرنسیپ های تجار تی که محل بحث این اجتماع است اگرچه‌بذات‌خود قابل انعطا ف میباشد باید بشکلی منظور گردد که نه تنها توسعهٔ صادرا ت وواردات بین منطقه را تامین نماید بلکه مشکلات را در مورد تعهدا ت کشور ها خاصه کشور های کمتر رشد یافته منطقه بمنظور تا مین منافع تحت تنظیما ت بار تر ی‌ودیگرتنظیمات دوجانبه چه در داخل وچه در خار ج منطـقه در نظر بگیرد .

باین صور ت جریا ن عنعنو ی اموا ل بسوی بازار های عنعنو ی محفوظ میماند . بصور ت عمو می آنچه در نقشه های‌تجارتی به مقصد توسعهٔ تزیید تجار ت بین کشور های در حا ل رشد منطقه باین اجتـــما ع پیشنهاد شده است باید بادر نظر گر فتن موقعیت خاص وشرایط اقتصادی هر یك از کشور های منطقه تجویز شود .

مطابق هر یك از ین نقشه ها هر کشور منطقه باید اطمینان حاصل کند که منافـع مناسب وعادلانه ازان حاصل خوا هد کرد . باین صور ت نه تنها همکار ی در منطقه به

دورنمایی از چهارمین کنفرانس شورای وزیران ایکافی

میان آمده وتوسعه خواهد یافت بلکه تادرجه ای در داخل ساحهٔ منطقو ی امنیت اقتصادی نیز مورد توجه خوا هد بود .

مسرت داریم که مسئلهٔ ترانزیت کشور های محاط به خشکهٔ منطقه بحیث یکی از پرنسیپ های همکاری تجار تی شامل ایـن پیشنهاد ها شده است . مسایل کشور های محاط باخشکه که مشکلات ایشان نه تنها عدم رشد اقتصادی است بلکه یك نقصا ن جغرافیایی یعنی نداشتن بحر میباشد باید در داخـل منطقه و نیز از راه همکاری در اجزای منطقه ومطابق حقو ق قانو نی ترانزیت که شناخته شده است حل وفصل شود . تسهـیلا ت بیشتر فت ترانز یت زمینی توسط را ها ی زمینی ورفع موانع که در جریا ن اینگو نه ترانزیت سکته میارد ، خاصه در ین زما ن که ایکافی در کابل تکمیل پروژه عـا لـی وممتاز شاهراه آسیا یی داخل مرحلهٔ جدیدی میگردد نهایت لازمی میباشد . افغانستا ن از سالهای مدید این نظر را داشته است که برای ترقی وپیشر فت ترانزیت زمینی در اجزای منطقه و در منطقه تنظیمـا تـی لازم میباشد .

یقین داریم که به آرزومندی واقعی بمنظور معاونت بامردمان خویش وبلند بردن سطح زندگـانی در منطقهٔ ما و بـاحسن نیتی کـه رهبرماست درتأمین هدف مشترك خویش موفق شویم وهمکاری آسیائی اجرا وعملی گردد. ماعقیده داریم این نقشه ها خاتمه نه بلکـه آغاز مساعی همکارانهٔ ما بمنظور تأمین زندگی بهتر درآسیا وقدم نخستین وتاریخی باستقامت صحیح میباشد. چنانکه یك ضرب المثل شرقی میگوید: (سفرگرچه هزارفرسخ باشدبانخستین قدم آ غاز می شود) ا میداست باین نخستین قدم تاریخی که ازراه مساعی مشترك مادرچند سال اخیر مقدمات آن فراهم شده است دورهٔ همکاری اقتصادی موثر وترقی در منطقهٔ مـا ظهور کند .

درمراسم افتتاح کنفرانس وزیران ایکافی ښاغلی ناراسیمان معاون سرمنشی ملل متحد پیام ښاغلی اوتانت وښاغلی هوف مان آمر انکشاف ملل متحد را قرائت کردند. همچنان ښاغلی اونیون آمر اجرائیه ایکافی بیانیهٔ ایراد فرمودند :

متن پیام ښاغلی اوتانت سرمنشی ملل متحد عنوانی جلسهٔ ایکافی دركابل :

خوشوقتم ازاینکه موقع دست دادتا ښاغلی نارا سیمان معاون دارالانشاء ملل متحدومعادن پروگرام انکشاف ملل متحد ازمن در جلسهٔ شورای وزیران همـکاری اقتصاد ی آسیـا نمایندگی کرده وازطریق وی بهترین سلام‌ها وتمنیات خودرا باین جلسه میفرستم .

دراین موقع مهم که شورا برای اولین بار تحت نام جدید خود تشکیل جلسه میدهـد میخواهم مراتب قدردانی عمیق خودرا به حکومت افغانستان که در شهر زیبای کابل کریمانه ازکنفرانس میزبانی میکندابراز نمایم به شورای وزیران برای همکاری اقتصادی آسیا بنابر- کار خودش درطرح یك ستراتیژی وپروگرام متحد اشتراك عمل درهمکاری منطقوی آسیـا باید تبریك گفته شود .

درداخل چوکات این ستراتیژی ایکافی تحت رهنمائی ښاغلی اونیون سکرتر بایشاراجرائیوی آن جدا برای همکاری تجارتی و پولی درین منطقه کار میکند .

باید به قدر دانی خـاطر نشان کرد کـه ایـکافی ازهمـکاری نزدیك صندوق وجهـی بین‌المللی درین کار مهم وحیاتی برخور دار است اگر ما بخواهیم به اهداف ستراتیـژی انکشاف بین‌المللی طی دومین دههٔ انکـشاف ملل متحد نایل شویم مسلماً باید بر همچو تعاونات مشترك میان گروه سازمانها وانجمن های ملل متحد اتکاء کرده بتوانیم من بااطمینان خاطر نشان میکنم که علاوه برهمکاری تجارتی و وجهی اجلاس موجوده سا یر پروگرامهـا از قبیل پروگرام تولیدات صنایع و معـادن انکشاف منابع آبی ونفوس محل مطالعه وغور قرار بگیرد .

باید بخاطر داشت کـه حیات یك اقتصاد مربوط به اندازهٔ تأثیرات متقابله سکتور های مختلفه آن یکی بردیگرش محسوب میگردد. درمساعی ما جهت تسر یـع رشد اقتصادی واجتماعی کشور های درحال انکشاف برای ما ناگزیر ا ست تا پشتیبانی و حما یت متقابله سکتور های مختلف اقتصادی را یکی ازدیگرش درجریان عملیهٔ انکشاف تأمین نمائیم .

درجهان بخود پیچیده امروز ممالك انکشاف یافته وهمچنان ممالك روبانکشاف باید همه

مساعی‌را برای نزدیك ساختن شان باهمدیگر بمنظور نیل به هد ف ستراتیژی انکشاف بین‌المللی مبذول بدارند .
کشور های درحال رشد باید نه تنهابه‌پیشبرد اقتصادیات منفرد خود بذل توجه کنند بلکه درطریق حصول انکشاف ازراه همکاری های منطقوی وهمکاری درساحات کوچکترازتقسیمات منطقوی جهد نمایند. این امر آنطوریکه من درك نموده ام برای کار شورای وزیران شما برای همکاری ا قتصادی آ سیا بسیارضروری محسوب میشود میخوا هم درین کار پرارزش شمارا ازپشتیبانی کامل خود اطمینان بدهم.
بهترین تمنیا ت خود را برای یك اجلاس مفید شما میفرستم .

بیانیهٔ بناغلی هوف‌مان آمر شورای‌پروگرام انکشاف ملل متحد :

نهایت متأسفم که نمیتوانستم در این‌جلسه شخصاً حضور یابم وتمنیات قلبی خود را بشما ابراز دارم از طرف دیگر مسرورم که معاون من بناغلی ناراسیمان موفق شده‌است که به نیابت من دراین جلسه اشتراك کند من یقین دارم‌که مذاکرات شما سهم باارزش درانکشاف و همکاری بسیار خواهد داشت وهمچنان این مذاکرات درهمکاری جهانی مثمر واقع خواهد شد. شماکه ازکشور های‌مختلف آسیا دراینجا گرد آمده‌اید دارای تاریخ سیاسی‌واقتصادی‌مختلف میباشید وهم‌شرایط اجتماعی وجغرافیائی تان متفاوت میباشد .
باوجود این دوعامل مماثل دارای اهمیت زیادی دربین شما می‌یابم یکی لیاقت‌وکاردانی رهبران کشور های آسیائی است دوم ذخایر گرانبهای برای پیشرفت ها ی اقتصادی واجتماعی است که درممالك شما ودر نزد شما نهفته است. برای خوشبینی من درمورد آسیا دلایل زیادی موجود است‌که یکی آن پیشرفت های است که ازطرف اکثر کشور های آسیائی‌درسالهای مابعد۱۹۶۰ ومخصوصا درنیمهٔ دههٔ دوم صورت پذیرفته است این اقدامات برای سهم گیری دربهبود نسل‌بشر نهایت مفید وباارزش میباشد این اقدامات همچنان نهایت مهم اند زیرا اساس خوبی بازهم برای ارتقای آیندهٔ درسالهای ما بعد بجا میگذارد . بادر نظر داشت‌این پیشرفتها ازبعضی کمبودی های‌که درگذشته در راه پیشرفت ما وجود داشته مستشعرم وچه بهتر که آنرا بدون معطلی ازبین ببریم درتوسعهٔ ذخایر وسرمایه گذاری در تنظیم صادرات وواردات در ارتقای سکتور های زراعتی وصناعتی وبالاتر از همه دربهبود بخشیدن زندگی وتوسعه بخشیدن فرصت های انسانی باید صرف مساعی کنیم. ما امروز خطرتفاوت درعایدات کشور های مختلف درحال رشد را بخوبی دیده نمیتوانیم‌که میتواند ازبلندرفتن قوس نیمه بیکاری وبیکاری اغماض کند ویا پروبلم های انسانی‌را بادرنظر داشت‌افزایش نفوس در نظر نگیرند اهمیت این موضوعات وسایر پروبلم ها به مااجازه نمیدهد که از صرف مساعی دریغ بکنیم بلکه امرانفاذ پالیسی‌ها وپروگرامهای داخلی زیادی را درکشور های در حال رشد ایجاب میکند همچنان بایستی درقسمت کشور های صنعتی بایست سعی بخرچ‌داده شودکه رکودخطرناك را درقسمت سیاست های شان پیرامون تجارت وکمك ازبین ببرند تاجائیکه‌به‌پروگرام انکشافی ملل‌متحد مربوط است بشمااطمینان میدهم درتحت پالیسی ها ومقررات جدیدیکه درحال عملی شدن است مساعی ما بیشتر متوجه یافتن طرق وراه های موثرتر وکامل‌تر است آنچه ما بیشتر درآینده میتوانیم حجم واثر پروگرام انکشافی ملل متحد را زیاد سازیم متکی بر پروگرام های واضح ونیازمندی‌کشورهای‌شمامیباشد واین امربمن جرئت میدهدکه اظهار امیدکنم وحتی‌پیشبینی میکنم‌که سیستم انکشاف وهمکاری ملل متحد باکشور های آسیائی در آینده در ساحه وموثریت انکشاف خواهد یافت .

متن بیانیهٔ بناغلی اونیون آمر اجرائیوی ایکافی :

جلالتمآبان !

هیئت های عالیقدر، خانمها، آقایان! برای من مسرتی است عظیم که از شما دریں اجلا سیه تاریخی شورای وزرایکه چهارمین کنفرانس وزراء در مورد همکاری اقتصادی آسیاست خوش آمدید میگویم :
اول از همه اجازه میخواهم بنمایندگی

ازهمهٔ ما تشکرات عمیق خویش را از حکومت افغانستان ومهمان نوازی های سخاوتمندانه وفراوان وهم ترتیبات عالیه ای راکه برای انعقاد این جلسه مهم درین نقطه تاریخی وزیبای شهر کابل مبذول نموده ابراز بدارم.

کلمات گرم استقبالیهٔ شان برای بسر رسانیدن وظیفه خطیریکه درپیش داریم‌مشوق بزرگ ومنبع الهام ماست .

اینکه جلالتمآب صدراعظم باوجودمصروفیت های زیاد دولتی فرصت پیدا نموده اندتاباما درجلسه امروز شرکت‌وبیانیه‌ای ایراد نمایند نشانهٔ از علاقه ودلچسپی خود حکومت‌ومردم شان است که از دیرزمان به اینطرف درفعالیت ها و اهداف کمیسیون اقتصادی ملل‌متحد برای آسیا وشرق دور داشته اند وما آنرا ازتهٔ قلب قدردانی میکنیم .

جلالتمابا ! سو مین کنفرانس وزرا ء در بارهٔ همکار ی اقتصا دی اسیا یی که در دسامبر ۱۹۶۸ در بنکا ك انعقاد یافته ودر دوران ان تصمیم گرفته شد که از این به بعد کنفرانس بنام (شورا ی وزراء برای همکاری اقتصادی) یاد شود فیصله نامه‌جامعی‌رادربارهٔ ستراتیژی کامل همکار ی منطقو ی به‌تصو یب رسانید .

دران فیصله نامه وزراءازمنشی اجرائیو ی ایکا فی تقاضا کرد تا اقداماتی برای تسریع اقداما ت جهت همکار ی آغاز نموده ووقتا فوقتا به تشکیل جلسا ت شـورا و وزراء وقتیکه در راه پروگرا م های عملی پیشر فت های حاصل شد اقدا م کند . کمیسـیو ن اقتصا دی برای آسیا وشر ق دور در بیست وپنجمین جلسهٔ خود که در اپریل سـال ۱۹۶۹ در سنگاپور انعقاد یا فته بود حما یت کاملی خود را نسبت به پرنسیب های ذکرشده واقداماتی که از طر ف سومین کنفرانس وزراء توصیه شده ابراز داشت در یك فیصله نامهٔ مخصو ص (۹۶) در بارهٔ دو مین دهـهٔ انکشا فی کمیسیو ن پروگرا م وسیعی را برای همکار ی اقتصادی منطقو ی که‌کنفرانس مذکور آنرا پی ریز ی کرده بود به‌تصویب رسانید . علاوه بران در بیست وششمین‌جلسهٔ خود که در اپریل سا ل جار ی در بنکا ك انعقاد یافته بود کمیسیون مذکور فیصله‌نامهٔ مهمی را در بارهٔ وضع کار بیست‌و پنجمین سالگرهٔ تاسیس موسسهٔ ملل متحد واجرا ی دومین سا ل انکشافی موسسهٔ مو صو ف به تصو یب رسانید .

این فیصله نامه خواست در تزییدابتکارات مطالعهٔ سترا تیژی های‌منطقوی وتهیهٔ پروگرام های عملی جهت از دیاد همکار ی های منطقوی وچند کشور ی شده بود . صر ف چند ماه‌بعد مجمع عمو می موسسهٔ ملل متحد ستراتیژی خود را برای دههٔ دوم انکشا فی به‌تصو یب رسانید کشور های در حا ل رشد با قبو ل این ستراتیژی به صور ت واضح متعهـد شدند که در ین زمینه مذاکره نموده وپلان هایی را برای تکامل منطقوی‌ومنطقوی‌فرعی‌یا توسعهٔ تجار ت بین خود براساس مفادمتقابله وشرایط مسا عد ی پلان هایی‌رابه‌مرحلهٔ‌اجرا بگذارند همچنا ن این سترا تیژی در مقا بل کشورهای رو بانکشاف متعهد شدکه ازراه امداد مالی وسیاست های تجار تی ازابتکارات کشور های در حا ل رشد در داخل چوکا ت همکار ی منطقو ی ومنطقو ی فر عی وداد ن کمك جهت پیش برد پیشنهاد های مستحکم از قبیل طرق پیشر فت کشور های در حا ل رشد حمایت کند . یك ماه بعد دو مین‌کمیتهٔ جلسهٔ فعلی مجمع عمو می فیصله نامهٔ را تصویب نمود که‌دران‌از کمیسیون های‌منطقوی جهت از دیاد مسا عی شا ن در راه توسعهٔ تجار ت ، همکار ی اقتصادی وانسجام بین خود شان بحیث قدم محکمی در راه بد ست آورد ن اهدا ف دو مین دههٔ تقا ضا ی‌فعالیت های مزید ی شده است علاوه بران این‌فیصله نامه توضیح میکند که مسا عی مربوط بـه فعالیت جد ی از تما م جوامع بین المللی مخصوصا مسا عی کشور های در حال رشد قابل تمجید وحما یت میباشد . رو ی همین دلیل افتخار دار م که به شورا اجندا ی موقتی شورا را جهت غور در بارهٔ ان تقدیم نمایم شما مشاهده خواهید کرد که ایـن اجندا شامل دو موضو ع میباشد که اول ان به تعقیب فیصله نامهٔ که در سو مین‌کنفرانس وزراء در ماه دسامبر ۱۹۶۸ به تصویب‌رسیده شامل راپور جامعی در باره پیشر فت های بدست آمده با پروگرا م های عملی توصیه شده میباشد وموضو ع دو م به تعقیب‌تقاضای

کنفرانس ا یسکا فی

سو مین کنفرانس وزراء مبنی برینکه اقدامات مربوط به همکار ی تسریع بخشیده شود بوده وپیشنهاد های محکمی را در بارهٔ اقدا ما ت مزید همکار ی تجار تی وپولی تضمین معین لازمه برای این منظور ازطر ف منابع صنعتی معدنی ، آبی ومسئلهٔ نفو س وغیره وهمچنان از موسسا ت منطقوی که درین سا حا ت کمک فراهم می سازند در بر دارد .

در مورد همکار ی تجار تی وپو لی سه پیشنهاد عمده در مقابل شورا قرار دارد :

یك پروگرا م برای توسعه تجار ت یك پیشنهاد جهت تاسیس اتحادیهٔ کلیر نگ و یك پیشنهاد جهت تاسیس یك بانك ذخیره آسیایی .

در جلسهٔ مامورین بانك های مر کـزی حکومتی که به تاریخ نهم نوامبر ۱۹۷۰ در بنکاك انعقاد یافته بود دو بیانیهٔ اسا سی راجع به توسعهٔ تجار ت منطقو ی ومنطقو ی فرعی بحیث راهنما جهت ایجاد یك اتحادیه تادیات اسیایی وهمچنا ن راهنمایی برای تاسیس پلان ذخیره اسیایی داده شده است .

این جلسه ما حصل مطالعا ت یك دورهٔ طولانی ودقیق ومشوره در سطح عا لی کـه ثمرهٔ ان در سایر اسناد مسوده پیشنهادهای همکاری تجار تی ایکافی وراپور یك هیا ت عالی که از اکثر کشور های این منطقه دید ن نموده است اثرا ت این فعا لیت ها متوجه امور ی بوده که در ین زمینه صور ت گرفته ودر حقیقت ازان نیز تجاوز نموده است زیرا این پیشنهاد ها به صور ت تدریجی در دوران میعادی که از سا ل ۱۹۶۱ آغاز گردیده با سه گروپ متخصصین که راپور های در بارهٔ همکار ی تجار تی وخاتمه داد ن به تهیهٔ راپور **پیشنهاد تدارکات پولی درسال ۱۹۶۷ فراهم** نموده انجام شده است .

چگونگی طریقه مطر ح نمود ن این پیشنهاد ها برای غور شورا و مطالبیکه در راپورجلسه مامورین بانك های مرکزی حکو متی در ج گردیده نتیجهٔ سالها ی مسا عی دسته‌جمعی سکر تر یت ایکا فی وکشور های منطقه‌ایکافی منعکس گردیده است .

نقطهٔ که اکنون کشور های آسیا وشر ق دور به ان رسیده اند آنها رادر وضعی قرار مید هد که هم تسکین دهنده میباشد و هم محرك است پیشنهاد های مربوط به‌تدارکا ت تجارتی وپولی که به تعقیب یك‌سلسله‌پروژه های همکار ی منطقوی پیچیده و مهم که‌سکر تریت ایکافی افتخار تهیهٔ آنرا دارد ازحمایت گرمی سرچشمه گرفته که کشور های عضو آن در این منطقه الهام گرفته و مخصوصا به حیث تعا قب مناسبی جهت تاسیس با نك انکشا ف آسیا یی که قدمی در راه انکشاف وهمکاری منطقوی میباشد تلقی شده‌است .

یك نظر وسیعتر به این پیشنهاد نشا ن مید هد که این پیشنهاد ها دارا ی اهمیت زیادی بوده ولزو م اطمینا ن مثبت تما م کشور های مربوطه جلسه مامورین بانك های مرکزی حکو متی را در مورد تدار کا ت‌معین ایجاب مینما ید وعمدا فضا ی زیادی رابرای تصفیه در پرتو تجر بیا ت حاصله بازگذاشته است . من در حالیکه به این رویه‌گرم خود را سهیم میدانم با این هم یقین دار م که‌شورای وزراء با این امر موافقه خوا هد کرد که‌اکنون زمینه مساعد بوده و آ مادگی های تخنیکی‌ما برای شما جهت مطالعه دربارهٔ بدست آوردن نتایج ثابتی واتخاذ تصمیما ت محکمی که‌اکنون امکان پذیر شده کافی میباشد .

روی این ملحوظات اجازه میخوا هـم تا نظریا ت خود را بحیث اقداما ت محکم عملی که یقین دار م مطابق فیصله های ماه اگست شورا بوده ودر این مجمع مورد مطالعه قرار داده خوا هد شد قرار آتی مطرح نمایم :

اول : راجع به پیشنهاد مربوط به تاسیس اتحاد یه کلیرینگ آسیا یی : من یقین کامل دارم واین یقین من در جلسه مامورین بانك مرکزی حکو متی نیز منعکس گردیده مسوده رهنمایی که از طر ف نماینده گا ن کشور های مربوطه در این جلسه شکل نها یی به خود گرفته هم اکنو ن به حیث مر حله‌مترقی تجلی نمود که ممکن است عنقریب به حیث اسناد قانو نی جهت امضاء نمایند گا ن‌فو ق العاده ومربوط کشور های عضو به امضا ء خوا هد رسید .

نظر به‌اجراآتی که ازسه سال بدین طر ف دربارهٔ کار ایکا فی در این سمت همکاری پـولـی صور ت گـر فته اقـدا ما ت وسیعی برای موافقه بحیث‌ضرور ت تاسیس

هر چه زود تر مکانیز م نمونه همچو تادیا ت که شرکت دران اقداما ت قانو نی‌راایجاب نمیکند ولی بحیث یك توا فق در بین اولیای امور بانك های مر کز ی وپولی خوا هدبود ضرور ی است .

جزئیات این مو ضوع مستلزم غوروبحث بیشتر مقا ما ت مربوطه بود وقبل از آنکه تاسیس این اتحادیه لازم است تا شکل توافق رسمی را بخود بگیرد ولی ما عمیقا امید واریم که توضیحا ت معینی منافع کشور های شما وتمایل شا ن برای شر کت در این پلان در دوران این جلسا ت ابراز گردد .

دوم : راجع به پیشنهاد های مربوط به‌بانك ذخیره آسیایی : این عقیده من ا ست که چوکا ت فنی برای ایجاد ان هم اکنو ن در مسوده ورهنما یی از جلسه مامورین با نك مرکز حکو متی شکل نهایی بخود گرفته‌است.

با اینهم تاسیس همچو موسسه منطقو ی مذاکرا ت را از مجرا ی کمیته تدار کا تی مشمو ل نماینده گان کشور های ذیعلاقه بر اساس مسوده راهنما ی مذاکرا ت ایجا ب میکند . با اینهم این امر به عقیده مـــن تا اندازهٔ زیادی مطلو ب نیز میبا شد برا ی حکو ما ت مربوطه امکا ن پذیر می باشد که در این جلسه اشاره به منافع وتما یل‌خود برای شرکت در این پلان نما یند تامذاکرات در بین نمایندگا ن حکو ما ت که هم‌اکنو ن به طرفداری ازین میباشد بدو ن تاخیر به نتیجه برسد .

سوم : راجع به پیشنهاد ها ی مربوطه به توسعه تجار ت : نظر من که جلسه مامورین بانك مرکزی حکو متی نیز در ان سهیم بوده آنست که متن این توسعه که در راپور به آن اشاره شده به حیث اسا س محکمی‌تلقی گردید ومذاکرا ت جامع ومز ید ی را قبل از آنکه تما م کشور های شرکت کننده دران باره به موافقه برسند ایجا ب می‌نما ید.

با این هم در مورد لزو م عملی سا خـــتن هر چه زود تر پروگرا م توسعه‌تجارت بـــین کشور های رو به انکشا ف این منطقه بعضا ابراز شك وتردید میشود در پر تو این‌وضع وهمچنان جهت اطمینا ن یافتن از اینکه به کشور های این منطقه اطلاعا ت کاملی جهت فعا لیت های مورد احتیا ج جهت شکل نهایی بخشید ن کنو نی همچو تدار کا ت تجار تی شورا باید متن مربوط را بانگاه وسیعتر ی‌مورد مطالعه قرار داده و تمایل خود را در بارهٔ خط مشی که تاکنو ن در این زمینه‌تعقیب‌شده ابراز داشته وتاسیس یك‌کمیتهٔ‌بین‌الحکو متی جهت غور در باره تما م جنبه های لازمه فنی وعلمی متذکره در ان تشکیل بد هند هرگاه شورا در بارهٔ پیشنهاد های مربوطه اقداما ت لازمه را اتخاذ کند این امر در راه انجا م کار پروگرا م توسعه تجار ت‌ممدثابت شده واز هر گونه تاخیر جلو گیری خوا هد کرد همچو تصمیمی فرصت های را برای کشور های بین منطقه جهت تسریع معیار انکشا ف شان فرا هم خوا هد سا خت .راجع‌به‌پروگرام های مختلفی جهت حما یت از سترا تیـژی منسجم سکر تر یت در ماده پنج (ج) اجندای پیشنهاد ی خود را که سند کوتاهی شامل راهنمایی امور میباشد برای غور به شورا تقدیم نموده است .

این راپور ضمن اشاره به پیشر فت‌های حاصله که قبلا در مادهٔ چهار به ان اشاره شده بشورایا فعالیت های سکتور ی وسب سکتور ی که مطابق با همکار ی های اقتصادی آسیایی میباشد مواجه خوا هدشد .

در مورد طر ح پروژه هاو عملی ساختن پروگرام ها برا ی همکار ی های منطقو ی تاکنون موفقیت های زیادی بدست آمده است طور یکه در بیانیهٔ که من شر ف ایراد آنرا در کنفرانس وزراء در ماه دسا مبر ۱۹۶۸ داشتم ذکر شده در اثر مسا عی ممد ایکافی از بیست سا ل بدین طر ف بعضی از انواع همکاری ها در بین کشور های این منطقه صورت گرفته ا ست .

طبعا در سا ل های او ل همچو همکار ی ها عمد تاشکل تبادلهٔ اطلا عا ت سرو ی‌های مشتر ك پروگرا م های عمو می وجلسا ت را بخود گرفته بود سپس این همکار ی هاشکل مختلفی را متدر جا بخود گرفته و متعاقبا همچو همکار ی ها شکل استفاده کامل‌ازمنابع طبیعی انکشا ف چند جانبه استفاده مشتر ك از امتعهٔ مهم آسیا یی ، تمو یل انکشا ف منطقوی و امثال ان بخود گرفت . این مر حله بود که منطقه ایکا فی شا هد ابتکار پروژه

های مهم منطقوی از قبیل موسسهٔ انکشاف وپلان گذاری اقتصادی آسیا یی ،موسسهٔ احصائیه آسیا یی ، پروژه میکانک ، پروژه شاهراه آسیا یی ، شبکه تیلی کمونیکشن آسیا یی ، انسجام بهره بر داری وتفحصات مشترك ازمنابع معد نی ، پروژه کنترو ل خسارا ت طوفانها جامعه نار یا ل آسیا یی ، تدارکا ت برای مشوره ها راجع به برنج و بانك انکشا ف آسیا یی بدست گرفت . از جمله این پروژه ها بعضی از آنها نمونه بارزی از همکار ی منطقو ی در ساحهٔ انکشاف تجارتی وپولی بشمار میرود .

همچنان درین اوآخر پروژه های پیچیده جدید ی در اثر آمادگی ممتد کشور ها جهت همکار ی وتقویه وارادهٔ عمو می شا ن برا ی این منظور بوجود آمده است امور مز ید ی اکنو ن جهت همکار ی مربو ط به برنج وسایر حبوبات را مرچ وسایر ادویه قلعی انکشاف منابع معد نی یك پروژه برای کنترول خسارات وارده از ناحیهٔ توفانها ی بحر یوانکشا ف کشتی رانی منطقو ی صور ت گرفته است. این فعا لیتها بلا شبهه اکثر پروژه هاییکه سکر تریت ایکا فی که اکنو ن با انسروکار دارد توام با پروگرا م های وسیعتر ی که با یکدیگر ارتبا ط داشته وستراتیژی همکار ی منطقوی که باکثر مسایل ممالك روبانکشا ف ارتباط دارد متمم پروژه های قبلی میباشند. بدین تر تیب مرکز پیشنهاد ی منطـــقو ی برای ادارهٔ امور انکشا فی که تا سیس ان با اتفاق آراء در آخر ین جلسهٔ کمیسیو ن بـــه تصویب رسیده امور مربوط به موسسا ت پلان سازی واحصائیه را رونق بخشیده وپروگرام منطقو ی را برای بدست آورد ن حقایق در راه انجام امور تربیهٔ احصا ئیوی مورد حمایت قرار خوا هد داد . در مورد نمو وتز یید تولیدا ت مساعی قابل ملاحظهٔ اکنون صورت بگیرد به طور مثال کوشش میشود تا کتگور ی های انکشا ف اجتما عی منسجم گردیده واهدا ف پلانها ی انکشا ف ملی وپروگرا م جمعیت آسیا یی که هم اکنو ن بمرحلهٔ اجراگذاشته شده بحیث جز لاینجزا ی مرا حل انکشا فی خوا هند شد در مورد انکشا ف وتوســعهٔ تجار ت عنقریب حق تقدیم به پروگرا م های برای کشتیرانی های ساحلی بین الجزایر و بین المناطق حق تقدیم داده خوا هدشد واین امر باید از طریق تدار ك مشترك در داخـل سکرتر یت صور ت بگیرد در مورد تولیدات وتجارت پیشبرد انکشا ف صنعتی به پیمانهٔ وسیع از راه فعا لیت های مشتر ك کشور هاییکه از طر ف موسسا ت مالی منطقو ی و جهانی حمایت میشوند مرحلهٔ دیگر ی از فعالیت های شورا ی انکشا ف صنعتی آسیایی خوا هد شد بالاخره بادر نظر گرفتن تدارکات تجار تی وپولی مناسب به پیشنهاد ی مربوط به توسعهٔ تجار ت وهمکار ی پولی که اکنون برای غور در جلسهٔ شورا تحت مطالعه میباشد حق تقدم دارد .

بحث قسمتی از ستراتیژی دهه دوم انکشافی یك پروگرا م مهم تر قی بصور ت سیستماتیك عمیقا تحت مطالعه گرفته خوا هد شد وبرای این منظور مادر صدد همکار ی نزدیك و به سویهٔ عالی بین کشور های عضو میبا شیم چه مطالعه در بارهٔ این موضو ع اسا س محکمی برای تغیر سیاست دراین منطقه پی ریز ی نموده ودر مورد طرح ریز ی کمك خار جی سالم وسیاسنت های تجار تی از طر ف کشور های جهان فراهم خواهد ساخت . شکی نیست که تما م کار های مادر مورد همکار ی منطقوی از راه مطالعه مناسب ومسا عی برای توسعهٔ تجار ت که اکنو ن قسمت اعظم مساعی مـا متوجه بهره بر داری نا محدود ازان میباشد تا اندازهٔ زیادی تقویه خواهد یافت .

جلالتمابان !

طوریکه من در بیانیهٔ خود درکنفرا نس وزراء در ماه دسامبر ۱۹۶۸ به آن اشاره نموده ام برای من لزو می ندارد که به جز ییا ت همکار ی های اقتصادی منطقوی اشاره نمایم دران جلسا ت گفته بودم که سرمایه گذاری اقتصادی وفعا لیت برای کشور های مخصوص پیشنهاد شده میتواند فعا لیت منطقو ی از طرقی که به ازدیاد تولیدا ت پایین آوردن قیمت هاوسر مایه گذاری زیاد و مجدد پولهای اضافی به نفع کشور های این منطقه بوده و عناصر سه گانهٔ مهمی در راه رشد ملی محسوب میشود علاوه بران فر ق رو به تزا یید تجارتی بین کشور های انکشا ف یافته وممالك در

حال رشد از راه همکاری های اقتصادی منطقوی تقلیل یافته واین امر اکثر مسایل مهم انکشافی آسیایی را که شامل فرار از عواید کم بوده و لازمهٔ از دیاد واردات برای بدست آوردن عواید بلند تر مطلوب میباشد حل خواهد کرد بر خلاف اسامبلهٔ گذشته وزراء پیشنهاد های ابتدایی شورای فعلی شامل مطالب کلی نمی باشد بلکه معتدل واقعی وانعطاف پذیر بوده وبدین ترتیب از طرف کشور های شرکت کننده بدون فشار ملیتی های زیاد به مرحلهٔ اجراء گذاشته شده موجوابگوی احتیاجات وسیعی خواهد بود . این پیشنهاد مسایل آسیایی را بطرق کاملا آسیایی که باید گفت متضمن روح دوستی تفاهم وسطابق فیصله ها وتجربه های چندین ساله ای ایکافی میباشد حل خواهد کرد .

مفکوره ها و پیشنهاد هایی که به شورای وزراء هر ماه اگست مطرح گردیده محکم و به جمیع بوجه و تمایل سیاسی و تفاهم برای عملی ساختن آن ضروری میباشد در عین حال این مفکوره ها و پیشنهادات منعکس کنندهٔ نظریات والهامات کشور های منطقهٔ ایکافی میباشد علاوه براین هر گاه ما به این پیشنهادها دقیق شویم خواهیم دید که هیچ کشور واحد آماده برای آثار بدون بدست آوردن فرصتی جهت مفاد قابل ملاحظهٔ نمی باشد .

به نظر من این پیشنهاد ها اثرات عمیقی در راه انکشاف همکاری های پولی و تجارتی خواهد داشت . این پیشنهاد ها شامل هسته های برای توانایی ها و امکانات بزرگتری برای آسیا ی مرفه ومتکی به خود میباشد . همچنان این پیشنهاد ها در حقیقت شامل رشته های دوستی واشتراکی که ملل این قارهٔ بزرگ را در پرتو جامعهٔ اقتصادی آسیایی بهم مرتبط میسازد است .

جلالتمابان !

تصمیماتیکه شما در این شورا به حیث رهبران آسیایی و متحد ین جوانان اتخاذ مینمایید رفاه مردم این قاره بزرگ را در سال های آینده معین خواهد کرد . من یقین کامل دارم که جلسهٔ تاریخی شورای وزاری همکاری اقتصادی واقتصادی آسیایی درمورد فراهم ساختن سیستم های منتقی ومستکامی برای توسعهٔ سریع تجارت جهت همکاری ثمر بخش پولی وبرای انکشاف معینی که باید بدون کدام تاخیر جامهٔ عمل بپوشد به منظور تامین آمال وآرزو های دو مین دههٔ انکشافی ملل متحد با موفقیت پایان خواهد یافت .

این یقین کامل ماست که شما با درایت به مردم آسیا رهبری لازمه را جهت یك حیات نوین که در آن انتظارات به صورت روبه تزاید جامهٔ عمل پوشیده وو قار آنها را به حیث یك انسان بر آورده خواهد ساخت خواهید بخشید من با تمام قلب خواستار موفقیت فراموش ناشدنی این شورای بزرگ بوده و میخواهم بشما اطمینان بدهم که مساعی لاینقطع ما توسط شما ، حکومات ومردم آسیا ادامه خواهد یافت . امید است شورای وزرای همکاری اقتصادی آسیایی در کار خود برای بدست آوردن هم آهنگی منطقوی و همکاری و در راه تسریع انکشاف اقتصادی واجتماعی کشورهاومردم آسیاقرین موفقیت باشد امیدوارم این شورا در راه متجلی ساختن منبع نبوغ وانرژی آسیا جهت موفقیت های مزید اقتصادی و انکشاف اجتماعی با موفقیت توام باشد امیدوارم این آخرین سمبول همکاری آسیایی وترقی آن باشد .

و امید است این شورا در راه انجام الهامات طبع نه تنها نفر از مردم آسیا برای حیات بهتری با موفقیت هم آغوش باشد .

برای مزید معلومات خوانندگان گرامی دافغانستان کالنی باید گفت که جلسهٔ شورای وزیران ایکافی به اشتراك وزرای ممالك حوزهٔ ایکافی عندالموقع دایر گردیده در حقیقت حیثیت شورای اقتصادی حوزهٔ را دارد که دران برای یك موقف واحد منطقوی تصامیمی اتخاذ میگردد .

وفرقیکه این جلسه با جلسهٔ عادی ایکافی دارد اینست که در جلسهٔ سالانهٔ ایکافی علاوه از نمایندگان حوزه ایکافی (از جاپان الی ایران) نمایندگان دول عربی و کشور های سوسیالیستی نیز دران سهم میگیرند .

ضمنا باید خاطر نشان کرد که از آغاز تاسیس ، ایکافی تا حال سه بار جلسهٔ وزرای ایکافی دایر شده است که دو جلسهٔ آن در سالهای ۱۹۶۳ و ۱۹۶۵ در مانیلا و جلسهٔ سوم

اندر ۱۹٦۸ دربنکاك انعقاد یافته است
در جلسات قبلی علاوه از اینکه کشور های حوزه ایکافی ودول درحال رشد آسیا برای کنفرانس های او نکتادکنفرانس تجارت و انکشافی ملل متحد موقف واحد گرفتند در مورد همکاری های منطقوی چون پروژهٔ شاهراه آسیایی، پروژه دریای میکانگ تشکیل کمیته ناریال واز همه مهمتر دربارهٔ تاسیس بانك آسیایی تصامیم سودمند و ثمر بخش اتخاذ کردند.

باوجود چنین توفیقات و فعال ساختن برخی پروژه های منطقوی چون تمام اینها مشکل کشور های آسیایی را حل کرده نمیتوانستند لذا از یکطرف تجارت منطقه روز بروز ضعیف شده چنانچه در دههٔ اول انکشاف اقتصادی امسال میعار تجارت منطقه پنجاه فیصد تنزیل کرده واز جانب دیگر ارزش پولی منطقه کمتر از گذشته بوده از لحاظ اینکه فعالیت های اقتصادی حوزهٔ تحت شعاع ممالك غربی و یا شرقی میباشد که بدین ترتیب دورنمای آیندهٔ اقتصادی کشور های آسیایی تاریك جلوه میکند. روی این امر انعقادچهارمین جلسهٔ ایکافی لازمی و ضروری به نظر می خورد در چارمین جلسهٔ شورای وزیران ایکافی درکابل در مورد دو موضوع مهم یکی توسعهٔ تجارت منطقه باساس تجربهٔ دول کامن مارکیت (بازار مشترك) و دول امریکای لاتین و امریکای مرکزی ودوم درساحهٔ مالی ازطریق یك پلان کلیرنگک که پول هرکشورارزش و چلند منطقوی داشته باشد تصامیمی اتخاذ گردید. برای اینکه معلومات مفصلی پیرامون تصامیم و فیصله های نهایی چارمین کنفرانس وزرای ایکافی منعقدهٔ کابل تقدیم خوانندگان گرامی کرده باشیم شمهٔ از گذارشات این کنفرانس را بالترتیب تقدیم میداریم.

در چهارمین کنفرانس شورای وزیران ایکافی بعلاوه افغانستان نمایندگان و هیئت های کشور های آتی اشتراك نموده بودند:

استرالیا، برما، سیلون، هند، اندونیزیا، ایران، جاپان، جمهوریت کوریا لاوس، مالیزیا، منگولیا، نیپال، زیلاند جدید، پاکستان، جمهوریت ویتنام جنوبی و سنگاپور. هانکانگ به حیث عضو فرعی دراین کنفرانس سهم گرفته بود.

در جلسهٔ دوم که بعد از افتتاح کنفرانس ایکافی دایرگردید ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدارت و رئیس هیئت افغانی در اثر پیشنهاد نمایندهٔ برما که از طرف هند، مالیزیا، سنگاپور و سیلون تاییدگردید بحیث رئیس جلسهٔ شورای وزیران ایکافی انتخاب شد و بعدا نمایندگان ایران، سیلون، اندونیزیا و نیپال بحیث معاونان رئیس انتخاب گردیدند و همچنان اجندای مجلس که قبلا از طرف اونیون قرائت شده بود تایید گردید.

اعضای هیئت افغانی در کنفرانس شورای وزرای ایکافی عبارت بودند از دکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه، دکتور عبدالحکیم طبیبی سفیر کبیر افغانی در دهلی و سکرتر جنرال هیئت افغانی در شورای وزرای ایکافی، دکتور امان الله رسول رئیس احصائیه وپلان وزارت تجارت وعضو هیئت افغانی و آمر ارتباط کنفرانس ایکافی.

ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدارت پس از آنکه به اکثریت آراء به حیث رئیس چهارمین اجلاسیهٔ شورای وزیران ایکافی انتخاب گردیدند طی بیانی گفتند:

بیانیهٔ ښاغلی عبدالله یفتلی:

جلالتمابان وزراء و نمایندگان محترم:

اجازه بدهید نخست به همهٔ شما عمیق ترین مراتب قدردانی صمیمانهٔ خودرا نسبت به افتخاریکه بهمن به صفت نمایندهٔ کشورم درانتخاب به حیث رئیس این اجتماع تاریخی بخشیده اید ابراز بدارم.

دراینجا مخصوصا ازنمایندگان محترم برما، هندوسنگاپور ممنونیت دارم. درست ۲۳ سال قبل بود که در اثنای کنفرانس کمیسیون اقتصادی برای آسیاوشرق بعید منعقدهٔ لاهور یك تصمیم پر ارزش و با اهمیت اتخاذ گردید اینکه در مسایل مربوط به منافع حیاتی کشور های این منطقه نداهای این ملل باید بدون هرگونه مما نعت شنیده شود.

بنابران کنفرانس وزراء درکابل یعنی چارمین اجتماعیکه مسایل مربوط به منافع حیاتیه را محل غور قرار میدهد تصمیم ۲۳ سال قبل را جامهٔ ازواقعیت می پوشاند.

ازتاریخ اولین جلسهٔ وزیران تا حال شما پیوسته از بعضی پروگرام های مهم‌واساسی چون پرو گرام شا هراه آسیایی، پر و ژه میکانگ وپروژهٔجامعهٔ محصولات نار یال واز همه مهمتر پروژهٔ تاسیس یك‌بانك انکشاف آسیایی که یك طرح‌پراهمیت است صحبت نموده اید .

علی‌الرغم نظریاتیکه توسط بعضی از ما راجع به مفید بودن‌بانك‌انکشاف آ سیا یی ابراز گردیده ا مروز همه کس‌اطمینان دارد که‌تاسیس این بانك میکانیزم‌وسیستم نوینی را در بکار بردن فعالانهٔ منابع‌مایوجود آورده است. ماا‌ینجا بار د یگر جمع شده ا یــم تاطرق توسعهٔ بیشتر پروژه هاوپروگرام های را که ایکافی آنرا با مو فقیت طی گذشت‌این بیست سال ا بتکار نموده جستجو نماییم.

مسرو ریم از ا ینکه مطالعه‌وتحقیق‌عملی‌در مورد ترتیبات تجارتی‌ومالی‌پس از ا جلاس گذشتهٔ و زیران خاصه طی‌این سال باتعیین یك‌هیئات عالی‌رتبهٔ متخصصان آغازگردید ه ا ست .

خوشبو قتیم که این متخصصین‌عالیر تبه از هفده کشور این منطقه از ایران گرفته تاجاپان بار دید نموده و به مشورهٔ مامورین عالی مقام این کشور هاپیشنهادات‌شا نرا که باجلسهٔ ماه گذشته ما مورین حکو ما ت وبانك های مرکزی شان دربنکاك شکل‌بهتری را یافته است آ ماده کرده اند .

اکنون و ظیفهٔ این جلسهٔ وزراء ا ست تا قدم های نهایی را در راه تحقق بخشیدن کا مل ا ین پلانها بر دارند .

لازم ا ست که ما قدمهای فوری و عملی را در طریق از بین بردن بی‌موازنگی‌تجارتی در آسیا برداریم زیرا علی‌الر غم سر عت زیاد ر شد تجارت بین ا لمللی سهم رشد تجارت آسیا مسلما نا چیز ا ست و بعلت همین حا لت قا بل تاسف پرو بلمها یی‌از قبیل کثرت نفوس، فقدان سرمایه محدودیت ذخایر لازم برای باز گردانیدن دیون خارجی شکل‌وخیمی را بخود گرفته است .

باقبول چند ا ستثنا ی مشخص ر شد ا قتصادی در حوزهٔ ا یکافی از آنچه تو قع میرفت کمتر بوده ا ست .

مسایل مربوط به تجارت وامورمالی قسما مسئول این و ضع تلقی میگر دد از نگا ه تجارت در ا همیت نسبی اول صادرات‌ممالك در حال ا نکشاف در تجارت مجمو عی جهان تنزیل بعمل آ مده و شرایط تجارتی ا ین کشورها بدتر شده ا ست .

در عین حال در تجارت بین ا لمنطقو ی حوزهٔ خود ما سرعت ودرجهٔ انکشاف مایوس کننده میبا شد یك حقیقت مسلم است‌وجوه مالی یکی‌از عوا مل اساسی و مهم تو سعهٔ تجارت و انکشاف ا قتصاد ا ست .

شما غلی شوایتسر مدیر عا مل صندو ق و جهی بین ا لمللی در محضر کنفرانس‌گوپن هاگن این مطلب را باتا کید خاطر نشا ن کرده اند در حوزهٔ ما مشکل‌بکاربردن منابع مالی و بصورت عمومی مشکل اداره امو ر اقتصادی به شکل‌متداوم ومزمنی وجود دارد. درحالیکه‌ما همه باید کمکی‌راکه‌ازموسسا ت بین ا لمللی مالی بدست میاوریم با رعایت و ملا حظه بنگریم . د ر عین زمان بایددرك کنیم که شرایط فعلیهٔ این موسسات کا ملا نیاز مندیها ی حوزهٔ مارا برآورده نمیسازد.

این مشکلات تجارتی و مالی به مشوره ها ومباحثات ما درین کنفرانس فوریت مید هد ما باید خودرا مکلف بسازیم تا طرق حلی‌را برای این مسایل و مشکلات ازراه مسا عی و کوشش های مشترك خود پیدا نمائیم . ماباید ببینیم که چه‌کاری را میتوانیم برای ا فزایش و تو سعهٔ تجارت ذات البینی منطقه انجام بد هیم . تاهمهٔ ا عضاء ازان مستفیض گردند .

ماباید سیستم ها و میکا نیزم هــا ی برآورده سا ختن نیاز های مالی ا ین حوزه را جستجو کنیم. این مسایل مستلزم مطالعه و تحقیق مابرای مو سسات جدیدی است که مخصوصا غرض خدمت در راه نیاز مند ی های خود ما از طریق مساعی خود ما بو جود آ یند .

حقایق تلخ زندگی این ا مررا ضروری میسازد تا بدا خل ا مکانات تجارت فعلی و پرو بلم های پو لی خود به جهت پیدانمودن راه های حل کافی و جدید پیش بر و یم .

بنابر همین واقعیت هاست که ما با ید پیشنهاداتی را که در مقابل خو د دا ر یم

محل مطا لعه و غور قرار بد هیم تمام آسیا متو جه ما ست و برای‌نتیجهٔ این ا جلا س تاریخی ا نتظار میکشد ا طمینان دارم ما که درینجا با تفا هم خود ما از مسا یل آ سیا گرد آ مده ایم به‌نتایج‌شائسته ومناسب نایل می آئیم .

یقین دارم که شورای و زیران طی ا ین کنفرانس با عین اراده و تمایلی که با نـك انکشاف آسیائی را تا سیس نمودند کـا ر خوا هند کرد واز ا نجام این و ظیفهٔ مهم که مقابل ما قرار گرفته بازنخواهدماند .

متن بیانیه د کتور طبیبی سکر تر جنر ال هیئت افغانی در شورای وزیران ا یکا فی که بعد از ظهر ۲۵ قـوس در جلسه شو را ی وزیران برای ا نکشاف ا قتصا دی آ سیاایراد کردند :

شا غلی ر ئیس ! اجازه بد هید نخست متذکر شوم که مردم و حکومت ا فغا نستان ا همیت بزرگی را به ا یکافی و شورای وزیران آن بحیث مفید ترین موسسهٔ منطقوی ملل متحد در آ سیا قایل ا ست . قابل یـــاد آور یست که ایکافی نه تنها در تشخیص و تمیز نیاز مندیهای وا قعی آ سیا فعا ل بوده بلکه در عین زمان برای آماده کرد ن وتحقیق پلانهای عملی به منفعت این حو زه فعالیت نموده ا ست عقیده ما اینست کـه فعالیت های ایکافی بمرحلهٔ وا صل شد ه که در پر تو اولین د هه‌انکشاف ا قتصادی ملل متحد و تو قعات مردم آسیا از د ههٔ دوم انکشاف باید اقدامات مثبتی در ساحهٔ آزاد سا ختن و توسعهٔ تجارت وهم سیستم های مالی ابتکار شود .

افغانستان از ابتکار سو مین کنفرانس وزراء برای همکاری ا قتصادی آ سیا که‌در د سمبر ۱۹٦۸در شهر بنکاك دایر شدبرای همکاری متحد منطقوی و آماده کردن‌پروگرام کار مشترك حما یت دارد .

خوشنو قتم که مطا بق تصمیم جـــلسهٔ وزیران و هم بسلسلهٔ تعقیب تو صیهٔفبروری ۱۹۷۰ کمیتهٔ ایکافی برای تجارت اکنون ما در برابر خود جمعی از پیشنهادا تی ر ا می بینیم که توسط متخصصین عالی سو یهٔ غیر منطقوی تدوین واز تصحیح نها ئـی جلسهٔ ما ه گذشته ما مورین حکو متی و بانکهای مر کزی گزارش یافته است .

ما اصو لا همه این طرح ها و پلا نها را استقبال میکنیم ا ما بحیث یك کشور روبه انکشاف و محاط به خشکه چند تذ کـــر تصریحی را حسب آتی بعمل می آ وریم :

در مورد پرو گرام تجارتی‌که مادر مقابل خود داریم با ید گـفت کـه ا صل د و م پیشبرد رشد ا قتصادی کشور های در حال انکشاف حوزهٔ مارا مندرج ا ست باین شرط که ممالك سهم گیرنده از ا فزا یش صادرات مجموعی خود بر خوردار و مستفید گر دیده وباین تر تیب سهم واردات را از کشور های سهم گیرنده در واردات عمو می شان‌ازدیاد بخشند . این ا صل که سر آ غاز عمدهٔ در طرح کلی برای تشویق تجارت محسو ب میگردد باید شرایط و حالات خاص هر یك از کشور ها وشکل تجارت آنها را درداخل و خارج حوزه در نظر بگیرد بطور مثا ل مادر افغانستان تر جیح مید هیم کـه شکل تجارت دو جا نبهٔ ما با ممالك دا خل‌وخارج حوزه خواه بار تری باشد یا خواه تجارت آزاد نبا ید با موا نع و خلل رو بروشود. وهم تجارت آن ا جناس و محصو لا تی که در حوزهٔ ما بازار ندارد ما نند قره قل وسایر ا قلام با ید از دایرهٔ نفاذ ا صل دوم خارج گردد بنا بر آن تطبیق ا صل دوم بحیث مهم ترین ا صل با توجه به‌کشورهای کمتر انکشاف یا فته ا ین حوزه ا نحنا پـذ یر باشد .

ما همچنان عقیده داریم که برای کشور های در حال ا نکشاف حوزه خاصه‌آنهائیکه صا در کنند گا ن عنعنو ی مواد غذا ئی و محصو لات ز راعتی از قبیـل میـوه جـات میباشند باید مطابق به حکم ا صول پنجم، د هم و سیز د هم بحیث مار کیت های‌دایمی حوزه قرار بگیرند .

ا ما بصورت عمو می هیئت ما عقیده دارد که تطبیق و تنفیذ ا صول و سر آ غاز های مند ر ج در پرو گرام‌تجارت بر کشور های مختلفه سهمگیرنده تا ثیرات متفاوت بجـا میگذارد .

بطور مثال تطبیق ا ین ا صول بشکل مشو ق تو سعه تجارت در مورد حا لـت

کشور های محاط به خشکه که تنها بامشکل بی ا نکشافی و بی موا ز نگی تجا ر تـی موا جه نبوده بلکه باموا نع تـاریـخی و جغرافیائی نیز رو برو هستند ا ثر مـفید نخوا هد گذا شت مگر آنکه تعا ملات خاص و مساعدی در قسمت آنها از نا حیهٔ بنا در تسهیلات ترا نزیتی و ساده سا ختن عملیه های گمرکـی و تـنزیـل دادن مـحصو ل ترانسپورتی عملی نشود و همچنان لا ز م است تا عملیات سادهٔ در تجارت ز مینی همچو کشور ها صورت بگیرد . هیچ نزاع و کشیدگی سیاسی بین کشور های ا یـن حوزه نباید در راه ترا نز یت و حمل‌ونقل اموال بسوی کشور های محاط بخشکه‌بخارج مشکلات ا یجاد نما ید و بنا بر همین‌روحیه است که ما از قبول و تصویب ا صل‌پانزدهم طرح مذکور حما یت دا ریم .

صرف از طریق چنین یك شکل معا مله با و ضع و شرایط خاصی ممالك محا ط به خشکه در این حوزه ا ست که تو سعه‌موزون تجارتی تحت پرو گرام حا ضره صور ت گرفته میتوا ند .

در حالتی که سیستم های جدید تعر فه های ممانعتی یا امتیازات غیر تعر فو ی بعضی از کشور های ا نکشاف یا فته و برخی از ممالك رو به ا نکشاف تا سیس شود کشور های سهمگیرنده بر علاوه مساعی دستجمعی برای تا مین ر عا یت کامل‌اصول مربوط به ا متیازات عمو می و غیر تبعیضانه تمام کشور های ا نکشاف یا فته به منفعت ملل در حال ا نکشاف با ید همچنان برای تحقق ا صل عدم معا مله بالمثل و متقابله نما ئیم .

بنابرین د لیل ا متیازاتی که کشور های بیشتر ا نکشاف یافته حوزهٔ ا یکافی بـــه اعضای که کمترین ا نکشاف را نموده اند مید هند نبا ید با لمثل با شد .

منظور از تدا بیر ی که ا صل هـــفتم پرو گرام تجارت د ستور مید هد عبا ر ت از آ نست تا تو سعه تجارت را بین جانب دا خل تشو یق نما یدبا ید واضح گردد که و قتا که همچو تدا بیر ا تخاذ میگردند مخصو صا هنگا میکه خریداری های متزاید در صورت یك تجارت دو لتی صورت‌میگیرد کشور های ا شتراك کننده با ید متـوجه باشند که شرایطآن بمقا یسه شرایط قبل از تصویب این تدابیر نا مساعدتر نبا شد به تاسی از مند ر جات ا صل هفد هم یك کمیتهٔ مخصو ص که از طرف دار ا لانشاء ایکا فی معین میگر د د با ید طرق تسهیل جریان سر مایه خارجی را به کشور های سهمگیرنده در صورتیکه منظور همچوسرمایه گذرایها از دیاد تو لید ا جنا س واموال صا دراتی باشد و با پا لیسی های ملی‌کشور های کمتر ا نکشاف یافته اشتراك کنند ه تطابق داشته باشد فرا هم نما ید .

در ا خیر باید تا کید نمو د که هد ف نخستین ا ین پلان تجارتی ا یجاد ر فا ه ا عظمی ا قتصادی مما لك حوزهٔ ا یکافی میباشند . حصول ا ین نتیجه در قطـا ر سایر چیز ها ، مقتضی آ نست تا مفید یت اضافی طرز العمل های صا درا تی بـیـن کشور های مختلفه همچنان مفید یت‌اجتماعی اضافی هر وا حد پول‌که تو سط کشور های مختلفه حاصل میشود باید بسوی مساوا ت حرکت نما ید . بنا بر آ ن ا ین امرمستلزم آنست تا ا متیا زا ت خاص اضا فی بـه کشور های کمتر انکشاف یافته حـــو ز ه داده شود .

باتو جه به‌پلانها ونقشه های و جـهی ما فکر میکنیم که ا تحاد یه کلیر نگ‌پولی وبانك ر یزرف آ سیا ئی بحیث جزلایتجزای این پلان و بحیث تا سیسات لازم بعد ا ز تحقق یافتن تو سعه فرضی تجارتی شمرده میشود .

ما عقیده داریم که ایجاد این‌تاسیسات باید توام با تدا بیر مو ثر برای تو سعـه تجارت بین کشور های سهمگیرنده با شد می خوا هیم تقا ضا نما ئیم که واقع بینانه و منصفانه متعا قبا صورت بگیرد و با یـن ار تباط ما نکـات آ تی را خـا طر نشا ن می نما ئیم :

پیشنها د برای یك همبستگی کلیرنگ پولی وپیشنهاد برای تا سیس ر یز ر ف بانك آ سیا ئی هر دو باید پرو بلمها ی خاص کشور های را که کمتر ا نکشا ف را در ا ین حو زه نموده ا ند در نظر بگیر د چنا نچه همین ا مر در مورد منشور بانك

انکشاف آ سیایی صدق میکند در نتیجه قسمی که معلوم میشود عملیات ا ین د و مو سسه آ نطوریکه پیشنهاد شده تعاونات لازمه ملل کمتر ا نکشاف کرده حو زه ر ا وعده نمی د هد مگر آنکه بعضی شرا یط ومعیار های بو جود آ ید .

در فقدان این تو جه خاص ما بیم دار یم که تاکید روی یك تجارت تو سعه یا فته بین کشور های بسیار ر شد یافته توجهات را از نیاز مند یهای بسیار نا گزیر ملل دارای کمتر ین د ر جه ا نکشاف منحر ف سازد . بنا بر آن ما پیشنهاد می کنیم که‌در تاسیس و تعیین طرز کار ا ین مو سسات باید معا ملات خا ص برای ملل دا ر ا ی کمترین ا نکشاف میسر گردد تا آنهابتوانند از همچو همبستگی ها در تسر یع ا نکشاف ا قتصادی خود مستفاد گر د ند .

مدت پرداخت ها در ا تحاد یه کلیرنگ برای ممالکی که صا درات آنها را عمد تا اجناس زراعتی تشکیل داده در ما هیت خود مو سمی است بسیار کو تاه است . مـا پیشنهاد میکنیم که مدت پر دا خت در آن باید حد ا قل سه ماه تمدید یـابـد . و شرایط پر دا خت نسبت به آنچـه‌اکنـو ن پیشنهاد شده هنوز هم ا نحنا پذیر تـر باشد در عین ز مان ا ستثنا آتی باید تحت هر یك ازین پلان ها با تو جه به تجا ر ت عنعنوی سر حدی قبول شود .

همچنان در مورد ریزرف بانك عقیده ما اینست که معا ملات ا متیازی با ید بـا شرایط ملل دارای کمترین ا نکشاف د رین حوزه مطا بقت دا شته باشد با نك با ید شرایط خاص را برای ملل دارای کمتر ین انکشاف در حوزه که ذ خایر کافی ندارند وفا قد خصو صیات لا ز مه صندوق وجهی بین ا لمللی میبا شند بو جود آ ورد .

سیستم های تبا د له کشور های حو زه از سیستم نسبتا آزاد گر فته تا سیستـم مغلق و چندین جنبه یی عبا ر ت میباشند بنابر آن فور مو لی برای تطبیق این پلان بمنظور معا مله منصفانه باهمه ملل حو زه لازم می ا فتد . با لاخره علاقه ما به تجا رت بین ا لمنطقوی باید در چو کات ذمه واری های کلی تجارت خا رجی و مکلفیت ها ی سر و یس قر ضوی ما دا خل باشد سیستم کلیرنگ با ید در راه تو سعه تجارت بین المنطقوی از راه مطرود نمودن سیستم‌توسعه دو جا نبه تجارتی خد مت کند و لی نه به قیمت تجار ت عمو می چند ین جا نـبه و منظور باید صرفه جو ئی و تو سعه منا بع اسعار قابل تبدیل با شد .

ښاغلی ر ئیس !

ا مید وارم ا ین مشرو حات در ر ا ه بهبود و به صلاح پیشنهاداتی که د رینجا برای غور پیش گردیده مفید وا قع گردد .

هیئات ا فغانی تقا ضا میدارد که این نقاط در نظر گرفته شده ودر فورم نها ئی پیشنهادات دا خل گر د د .

ا مااگر این تـعدیـلات صورت بگـیرد افغا نستان هر سه پلان را برای آ سیا مفید می پندارد و ا سناد نهایی آنرا د ر یـن جلسه ا مضاء خوا هد کرد .

در ا خیر یك تذکر را با یـد داد و آ ن مربوط به محل تا سیس ا تحادیه کلیر نگ و مر کز ر یزرف میباشد . بنظر ما بـنـا به ا قتضای تقسیم عادلانه ومناسب‌جغرافیایی این مرا کز باید در جناح غربی ا یکا فی مو قعیت داشته باشد و کشور من مسرور خوا هد بود اگر میزبان یکی ازین موسسات حینیکه فعال شوند قرار بگیر د .

باین کلمات من تذکرات خودرا تو ا م با بهترین تمنیات برای مو فقیت جـلسه خا تمه مید هم .

در جلسهٔ دوم صبح ۲٦ قوس نما یندگان پاکستا ن ، نیپال ، کو ر یا ، سنگا پو ر منگو لیا و ایران بیا نیه های ایراد کر دند.

برای آگاهی بیشتر از جریان کنفرا نس شورای وزرای ایکافی ا ینك متن بیا نیه های نما ینده گان محتر میکه درین جـلسه ایراد فر مو ده اند تقدیم میگر دد :

متن بیانیهٔ ښاغلی سوارن سنگ و زیر خار جه و ر ئیس هیئت هند :

ښاغلی ر ئیس و نما یند گان محتر م !

نهایت مسرت دارم تبریکات صمیما نهٔ خویش را به مناسبت ا نتخاب ښا غلی‌رئیس به این مقام به ا تفاق آراء تقدیم کـنـم امیداست در این مر حلهٔ حسا س که‌برای

همکاری جهت تسریع ا نکشاف ا قتصا دی و تقویهٔ ا جتماعی در آ سیا صرف مسا عی مینما ئیم مارا ر هنمو نی میکنید ا لبته‌درین شك نیست که تجربه قیمتدار و طو لا نی شما در راه تو سعه و انکشاف بر ا ی ما بسیار مفید وا قع خوا هد شد تاراه عملی وواقعی مو فقیت را بما نشان د هد .

ا فتخار دارم مرا تب ا متنان خودرا به حکو مت شا هی ا فغانستان که بنا بــه د عوت شان این کنفرانس در کابل ا نعقاد می یابد ابراز کنم. برای هموطنا نم باعث مزید ا متنان ا ست ا ین کنفرا نس کــه ا مید است در صفحات تا ر یخ آ سیا مقام بر جستهٔ را خوا هد داشت در مملکتی‌منعقد میشود که با کشور ما روابط تا ریخی و قدیمی را داراست واز اینکه خودرا درمیان مردمانی می بینم که مهمان نوازی‌آنهاشهرت جهانی دارد بسیار خو شنود و مسر و ر میباشم .

مفتخرم ا حساسات صمیمانه و مرا تب امتنان خویش را بحضور ا علیحضرت‌همایونی تقدیم کنم که در پیام ملو کانه و ا لــهام بخش بما به مو قع تو صیه فر مو د نــد که و ظا یف و مکلفیت ما نهایت‌حیاتیست ودر این لمحه حسا س تاریخ برای اجابت ندای آ سیا ابراز فعا لیت نما ئیم .

اعلیحضرت همایونی مارا به این امر نیز متوجه فر مودند که به گسترش و تقو یت خود چه هر کدام و چه مجمو عا نیازمندیم تا آنکه ا یجابات منطقه خو یش ر ا تا مین نما ئیم .

ښاغلی ر ئیس !

این جلسه را می توان ختم مر حــلهٔ اول مساعی مشترك ما و آغاز مر حلهٔ‌دومی تلقی کرد . مــا در راه پیشرفــت بسو ی همکاری ا قتصادی منطقوی به مرا حل‌متعدد مهم بر خورد کردیم که مهمترین آن‌جلسهٔ تاریخی سو مین کنفرا نس وزراء بوده که درشهر بنکاك در ماه د سا مبر ۱۹٦۸ منعقد گردید . در آن جلسه والاحضرت معا و ن صدارت عظمی تایلند همکاری منطقو ی را احتیاج مبرم نام نها دند و د و ست مــن جلا لتماب نات کو مان که ریاست جلسه‌را بعهده داشت اظهار ا مید کرد فیصله های که در آن کنفرانس بعمل آ مد مارا یك‌گام پیشتر به سوی هدف نهایی صلح پیشرفت و سعادت و خوشبختی تمام منطقه ر هنمایی خوا هد کرد .

یکی از فیصله های آن کنفرا نس عبا رت بود از ا ینکه کنفرا نس وزراء به شکــل شورای وزراء برای همکــاری ا قتصا د ی آسیا مبدل گر د د واز سکر تر مــحــتر م اجرائیه تقا ضا گردید تا پرو گرام منسجم عمل با کمك متخصصین تد و ین و د ر بارهٔ پیشرفت کار در ا ین جلسه را پوردهد.

ما بیانیهٔ ا فتتا حیه جلا لتماب صدر اعظم افغانستان را با د قت ز یاد شنید یم و با نظر یهٔ مو صوف کا ملا موا فقیم که نقشه های که در ا ین‌جلسه مورد تو جه ماقرار میگیرد خاتمه نه بلکه آ غاز مساعی همکارانهٔ ما بمنظور تا مین ز ندگی بهتر در آسیا و قدم نخستین و تا ریخی به استقامت صحیح میباشد مادر این ا میدواری بــــا مو صوف مشترکیم که با این نخستین قدم تاریخی که ازراه مساعی مشترك ما در چند سال ا خیر مقد مات آن فرا هم شده است دورهٔ همکاری ا قتصادی مو ثر و تر قــی در منطقهٔ ما ظهور کند .

مااز ښاغلی او نیون سکر تــر محتر م اجرائیه واداره ا یکافی و مشاورین کـــه مسایل مارا بتفصیل مورد د قت واختلا فات وانحرافات او ضاع و سیستم های‌اقتصادی مارا مورد مطا لعه قرار داده راه های صحیح و عملی برای ا نکشاف همکاری موثرومفید بما نشان دادند نیز تشکر میکنیم .

ما سفا ر شات و تو صیه های سکر تر محترم ا جرا ئیه را که در بیا نیهٔ خود د ر بارهٔ ا هداف و جوانب این جلسه شو ر ا اظهار نمودند کا ملا متو جه می باشیم .

ښاغلی ر ئیس !

ما مردم کشور های درحال تو سعه‌بمفاد منشور الجیر یا اصولا پا بندیم که مسئولیت اصلی تو سعه وانکشاف بر دوش خــو د ممالك در حال تو سعه میبا شند .

همچنان آ گا هیم این مو ضو ع د ر اعلا میهٔ مشترك ا نکتاد دوم که در د هلی

منعقد گردید مجددا تا کید شده ا ست . جلسهٔ سا لگرهٔ مجمع عمو می ساز مـا ن ملل متحد سترا تیژی تو سعه دههٔ د و م انکشاف ساز ما ملل متحد را اتخاذ و د ر آن خا طر نشان نمود که مسئو لیت مذاکره وعملی سا ختن تعهدا ت برای متعا ر ف سا ختن نقشه ها جهت تشکیلات منطقو ی و نیمه منطقوی و یا ا قدا مات بـر ا ی توسعه تجارت بعهدهٔ خود ما ست درفیصله نامهٔ د یگری که در بیست و پنجمین جلسهٔ مجمع عمو می تصویب گردید از کمیسیون های ا قتصادی منطقوی تقا ضا شده کـه مساعی خودرابرای انکشاف تو سعه تجارت همکاری ا قتصادی وانسجام مما لك عضو جهت تا مین هدف ها و آ مال د ههٔ د و م انکشافی بشدت بیشتر ادامه د هند .

بناغلی ر ئیس !

پرو گرام ا جرا ئیه د ههٔ دو م انکشا فی سر از اول جنوری سال‌نو بمعرض اجرا قرار میگیرد با و جودیکه ما نسبت به سا یـر منا طق در حال‌توسعه جهـان در ز مینـه همکاری ا قتصادی عقب مانده ا یم کنفرانس کابل مزیت آنرا خوا هد داشت که ا و لین اقدا مات عملی بادرنظر داشتن فیصله‌نا مه های قبلی وبرای روشن شدن سهم منطقه در سترا تیژی ا نکشاف جهانی بعمل آمده است .

هیئت من با در نظر گرفتن این قر ینه مطالب و مدارکی را کـه در پیش ا ست مورد مذاکره قرار مید هد . هما نطور یکه شما در بیانیهٔ خود ، مارا متو جه سا ختید حقایق سنگین ز ندگی بما مستلزم میسازد برای در یافت راه های جدید و منا سب صرف مسا عی کنیم .

بناغلی ر ئیس !

شما کا ملا بجا گفتید که مسا یل‌تجارتی ومالی بطوز خاص مـو جب ر کـود ر شد اقـتصادی ا یـن منطقه شـد ه است . خوشبختانه ا صول ا سا سا تیکه متخصصین مادر بنکاك بما خا طر نشان سا ختند امکان واقعی را فرا هم میسازد تا ا قلا یك‌پروگرام عمل را آ غاز کنیم . در صورتیکه آ نهارا تر تیب ا ثر بد هیم می توا نیم آ ما ل خود را برای همکا ری متقا بله جا معهٔ عمل پوشا نیم و جا معهٔ آسیایی ر ا درانکشاف مصالح آسیائی درساحات بین‌المللی تقو یه کنیم و آینده تو لیدات آ سیا یی از قبیل رابر ، چای ، نارگیل ، فلفل سیاه را مورد مدافعت قرار د هیم همچنان تو لیدا ت یك مملکت با ید مطابق ا حتیا جات مملکت باشد در نتیجه این هم شخصیت آسیا یی طوری ا براز کند که درسا حـهٔ جهـانی شا یستهٔ تا ریخ آسیا و منا بع انسا نی و مادی آ سیا تلقی شده بتوا ند .

هند مانند سایر کشور های آسیا یـی مصروف تو سعه ر شد ا قتصادی واجتماعی مینبا شد نفو س ما بسیار ز یـاد است و مساعی ما در راه ا عتلای‌معیار زندگی آنها مواجه مشکلات ز یاد میبا شد منا بـع‌اسعار خارجی ما کم ا ست و بنا برین تو لیدات خودرا بسیار محدود سا خته‌ایم تا پیشرفت اقتصادی ما تو سعه یابد . با و جود ا ین احسا سا س میکنم ا گر بتوا نیم صادرات خویش را بالا ببریم مصنو عات سا یـر کشور های در حال تو سعه بهتر بد سترس خوا هد بود .

بنا بر این خا ضریم ا صول تـو سعهٔ تجارت در میان ممالك در حال توسعه منطقهٔ ایکافی را قبول کنیم عقیدهٔ ما این ا ست که ما میتوانیم ا حتیا جات ا نکشافی سایر ممالك در حال تو سعه ا ین منطقه را تـا اندازهٔ بر آ ورده سازیم بازار ما به نوبت خود فر صت های خوبی برای تو لیدا ت آن ممالك فرا هم می سازد .

در عین حال پیشنهاد های د یگری موجود است که طبق آن ممالك مختلف در آ غا ز جریان مبادلات تجارتی ما بین خو د کمك و معا و نت میشود ما علاقه داریم تاجائیکه برای ما ا مکان داره بیشتر این پیشنهادها رادر معر ض ا جراء قرار د هیم درصورتیکه ما متحدا بکار آغاز نما ییم کشور میز بان ما بار د یگر خوا هد توا نست راه‌های‌تجارتی که آسیا را به ارو پا متصل می سازد فراهم کند و جلا لتماب نور ا حمد ا عتمادی صدراعظم در نطق ا فتتا حیهٔ خو یش ا ین مو ضو ع را وا ضحا بر ملا سا خته اند .

مو ضوع د سته های نیمه منطقوی د ر گذشته با عث عکس ا لعمل های مختلطبوده است در نظر هیئت من نیمهٔ منطقه برا ی تشکیلات ا قتصادی حوزه ای قا لب‌مساعدی را فرا هم میسازد عقیده ما بر ا ینست که همکاری نیمه منطقوی می توا ند در قا لب و سیعتر منطقوی بطرز بهتر موفق وکا میاب شود . متخصصین مر بوط در با رهٔ همکاری نیمه منطقوی بعضی ا صول و مرام هـــا ی را طرح کرده ا ند و بعقیدهٔ ما بطور مجموعی این ا صول و مرام قابل قبول ا ست عقیده ما این است که اگر شرایط تا د یهٔ پو لی متقا بله آ سا ن تر شود و مصارف اسعار خارجی کا سته گر د د این ا مر مو جب میشود که تسهیلات در ا جرای پرو گرا م های تو سعه تجارت فرا هم آ ید بعقید ۀ ما ا صول ر هنما ئی که در تا سیس اتحادیه کلیرنگ آ سیائی پیشنهاد میشود این‌امررا ممکن العمل میسا زد .

در نظر ما پیشنهاد ا حداث ر یز روبانك آسیایی بسیار جالب ا ست . بنا به بعضی پیشنهاد ها ییکه در ا ین مورد بعمل آمده میتوا نیم منا بع خو یش را بمنظور منا فع مشترك و برای تقویهٔ ندای آ سیا در حلقه های پو لی جهانی مورد ا ستفاده قر ا ر د هیم بهر حال ما مطمئن نیستیم که آیا در این مر حلهٔ همکاری ما امکانات فرا هـــم آوردن یکنوع اداره ومنجمنت که‌برای‌موفقیت این‌کار لازم میبا شد مو جود ا ست یاخیر.

نمی خوا هم و قت بیشتر ا ین ا جلاسیهٔ را با ذکر نکا تیکه ا یجاد مشکلات‌مینماید تلف کنم مستحضر یم هر گونه فعا لیتی که در راه همکاری متقا بله ا نجام گیر د . مستلزم یکنوع فدا کاری از طرف تـما م شرکت کنندگان میبا شد . بدون ا یـــن فداکاری ها ما نمی‌توا نیم منتظر با شیم مفاد طویل المدت که در راه آن مشتر کـا صرف مساعی می نما ییم تا مین شود. بعضی هیئت های د یگر در این مورد و یا د ر مورد نکـات د یـگری مشکـلات را دا را میباشند . عقیدهٔ ما اینست یك د ستگـاه مداوم که از طرف ما تصویب شود میتواند این مشکلات را مورد تو جه و بر ر سی قرار د هد . هیئت من ا یجاد ا ین چنین د ستگاه را زیاد ا همیت قا یل ا ست . بدون این ما نمیتوا نیم از مر حلهٔ مباحثات بی ثمر بسوی ا قدا مات مثمر گام بر داریم.

در این مورد بعضی پیشنهـــاد هـا د ر اسنا دیکه در د ست داریم بعمل آ مـد ه است . نمی توا نیم بطور قطعی بگو یم که آیا گسترش مو سسات می تواند مو جب ار تباط ستر ا تیژ ی تشکیلا تـی بشو د هیئت من بطور عمو م پیشنهاد ها ئیرا که در پیش داریم تا ئید میکند و عقیده دارد اجراء ا ین پیشنهاد ها به کمیتهٔ بین‌الدول که در آ ن ا شتراك کنند گان متو قسع‌سهیم با شند و در دا خل حدود هدا یا تی کــه شورا برای ا ین منظور تصویب نما یـــد سپرده شود .

جناب عا لی !

با اجازهٔ شما می خوا هم تو جه حضا ر را به سند شماره سی ام ای . سی ۷ تحت مادهٔ (سی) ا جندا جلب کنم . ا ین سند دارای چندین نظر مهم میبا شد و لی این نظریات هنوز هم با پرو گرام های تعاونی بهم با فته نشده . من از پیشر فت قا بل تحسین ا دارهٔ ا یکافی که در بعضی ا ز ین حوزه ها تحت ر هنمایی سکر تر محترم اجرائیه بعمل آ مده مستحضر میبا شم . مو صوف برای تثبیت بازرا های ا جنا س بمنظور تو سعه ز یر بنای و سا یل حمل ونقل ا قدا مات جهت فـرا هم آ ور د ن تسهیلات ترا فیك بین ا لمللی و ا صلا ح مخابرات بیسیم در دا خل منطقه مهم بعمل آورده ا ست .

ا علا میهٔ تو کیو در بارهٔ همکاری منطقوی در راه صنعتی سا ختن آ سیا و سعت‌بیشتر بخشید . ا ین ا علا میه تمنیات مر د م بسیاری از نقاط آسیا را بر ا نگیختـه و بعقیدهٔ هیئت من بسیاری از ارا کین آ ن با ید ا جزاء متشکل ستر ا تیژ ی مشتر ك ما قرار گیرند . ما ا میدواریم که این‌شوری بتواند پرو گرام های تعا ونی را تا حد ی صریح تر تو ضیح د هد .

جناب ر ئیس !

مقصد ما این نیست که یکد سته جداگانه

مللی را که از جامعهٔ مترقی بین المللی مجزا باشد تشکیل بدهیم . بر خلاف آن می خواهیم وسایل کافی همکاری بین خود فراهم سازیم تا سهم خود را در مساعی جهانی توسعهٔ اقتصادی بطرز بهتری ایفاء کنیم .

پیش از اختتام بیانیهٔ خویش میخواهم توجه شمارا به یك جنبهٔ مشخص فعالیت ما مبذول کنم :

ممالك مترقی و هم کشور های درحال توسعه گرد این میز جمع شده اند .

این امر عین مطابق روحیهٔ جدیدهمکاری است که در ستراتیژی سازمان ملل‌متحد برای دههٔ دوم انکشاف اتخاذ گردیده است . من یقین دارم که هیئات های کشور های مترقی منطقه در راه موفق ساختن مساعی مشترك که همهٔ ما در آن دخیل هستیم سهم خودرا ایفاء نمایند .

صدراعظم من میرمن ایندرا گاندی هنگام افتتاح دومین کنفرانس انکتاد در دهلی جدید در ماه فبروری ۱۹٦۸ چنین اظهار داشت : (بامرور زمان تنها چیزی که باقی می ماند عبارت میباشد از کاوش و مبارزه تعداد بزرگ مردم نادار برای احراز مقام شایسته در زیر آفتاب) .

من وعده میدهم که هیئت من در ایفای سهمی که شوری در این اجلاسیه منعقدهٔ محیط تاریخی شهر کابل برای موفقیت این مبارزه در آسیا انجام میدهدهمکاری بی شائبه بنماید .

متن بیانیهٔ بناغلی عبدالمجید مجیدی رئیس هیئت ایرانی :

جلالتمآب نور احمد اعتمادی صدراعظم جلالتمآبان، منشی محترم اجرائیوی ، نمایندگان گرامی و خانمها :

کمال افتخار دارم از اینکه با استفاده از این فرصت تشکرات قلبی خودرا نسبت به میزبانی از اجلاس فعلی‌شورای وزیران برای همکاری اقتصادی آسیا در آستانهٔ دومین دههٔ انکشافی به حکومت افغانستان ابراز نمایم .

استقبال گرم و مهمان نوازی کریمانه که از اولین لحظهٔ مواصلت ما بین شهر پر فعالیت و زیبا نسبت بما بعمل آمده و ما از توجه نزدیك و پخصوصی ، برخوردار بوده ایم .

اعلیحضرت معظم‌همایونی‌محمدظاهر شاه شورای وزیران ایکافی را با پیام شفقت آمیز شان کمال افتخار بخشیده اند .

ما از استقبال گرم و حمایهٔ کریمانهٔ شان نسبت به شورا نهایت شاکرهستیم.

اعلیحضرت شان به صفت یك قائد محترم به جهان معرفی شده که به مردم خود و برای صلح و رفاه ارشادات روشن بیانیهٔ خودرا مضاعفه نفرموده و خود را وقف این راه فرموده اند ما با اعلیحضرت شان اطمینان میدهیم که هدایات شان قلبا از طرف شورا مرعی گردیده وچون کاملت پیشبرد کار آن قرار خواهد گرفت .

میخواهیم مراتب قدردانی خود را به جلالتمآب نور احمد اعتمادی‌صدراعظم نسبت باینکه جلسات شورا را افتتاح فرمودند اظهار نمائیم .

ما از جلالتمآب شان ممنون هستیم که علی الرغم مصروفیت های سنگین شان در وظایف بزرگ حکومت قسمتی ازوقت گرانمایه خودرا باین شورای وزیران وقف نمودند .

کلمات مدبرانهٔ بناغلی صدراعظم منبع الهام این شورا گردیده و ما را در سرتاسر مباحثات ما رهنمون خواهد بود . آنچه ما امروز شاهد آن بودیم سمبول علاقهٔ خاصی میباشد که حکومت شاهی افغانستان در مورد اهداف و فعالیت های ایکافی در راه ترقی همکاری منطقوی ابراز داشته است سهم افغانستان بر تمام مجامع اقتصادی بین المللی و دوره انکشاف کشور ها در خور امتنان وشایان تقدیر میباشد من دراین مورد با صلاحیت حرف میزنم زیرا من افتخار همکاری طولانی که با ایکافی و مجامع مختلف بین المللی داشته و نقش افغانستان را در آنها دیده ام کشور من و همچنان سایر کشور های آسیایی در مجاهدات مصممانه که از طرف افغانستان برای انکشاف اقتصادی واجتماعی تحت رهبری قیمتدار اعلیحضرت معظم همایونی محمدظاهر

شاه صورت گرفته تا اندازهٔ ز یـــا د ی متحسس شده اند مو فقیت های برا د را ن افغانی مادر ا صلا حات ا جتماعی انکشاف اقتصادی و عصری سا ختن کشور مخصوصا درشش سال گذشته بر جسته و گرم‌کننده قلب میباشد ما بهترین تمنیات خودرا برای پیشرفت سریع و مداوم در امور اقتصا دی وعصری سا ختن کشور ا قتصادی واجتماعی این کشور بزرگ ابراز میدا ر یم .

ما پیام گرمی را از طرف سر منشی‌ملل متحد و آ مر پرو گرام ا نکشافی ملل متحد استماع نموده ایم ، ما نسبت به د لچسپی که آنها در مورد کار ما ا براز داشتـــه و حمایت سخاو تمندانه که نموده ا ندمتشکریم ما تقا ضا داریم که قدر دانی ما نسبت به اظهارات ا لطاف آ میز شان با آ نها تقد یم گرا د د .

منشی ا جرائیوی بر جسته و لا یق ما نسبت به پیشرفت های که در چو کـا ت ایکافی از زمان جلسه گذ شته آن صو ر ت گرفته و دور نمای همکاری آیندهٔ ماتذکراتی نموده اند . وی همچنان به ما را پوری در بارهٔ تجارت و همکاری پولی در بین کشور های ا ین منطقه داده اند ما میخوا هیم از این فرصت برای تمجید عمیق خو د نسبت باینکه او نیون خودرا و قت مو قف‌ایکافی نموده واز مساعی خستگی نا پذیر شا ن در راه تعقیب و بکار ا نداز ختن پرو ژ م های گرا نبهای ز یادی برای تر قی کشور های آ سیایی ا ستفاده نما ئیم .

مطمئنم که جلالتما بان شما بامن د ر این احساسات که ا نعقاد جلسهٔ شورای‌وزیران درین کشور تاریخی یك فر صت بز ر گ میبا شد سهیم میبا شید سر ز مینی که ما امروز کار خود را در آن ا نجام میدهیم در درامهٔ بشری نقش مهمی کـه ا عصا ر اولی نسل محدود بوده بـازی کرده ا ست مخصوصا هیئت ایرانی از ا ینکه در کابل میباشد مسرت مزیدی نسبت با ینکه ازاین کشور که‌ما با آن‌نزدیك‌ترین رابطهٔ‌دوستا نه و جسته‌داریم دارند و روابط برادرانهٔ ما در تاریخ به قرون گذشته میر سد .

با دادن رای تشکر آمیز میخواهم شور ا یك‌جلسهٔ بسیار مثمر وموفقیت آمیز باشد .

متن بیانیهٔ ښاغلی تانات کومان رئیس هیئت نمایند گی تا یلند :

ښاغلی ر ئیس و زرا ی محترم نمایندگان گرا می !

بنما یندگی از هیئات تا یلند می خواهم اولتر از همه تشکرات ا متنانیه و مرا تب قدر دانی عمیق خودرا نسبت به تر تیبا ت فوق ا لعاده که حکو مت ا فغا نستان برای تد ویر جلسهٔ شورای و زیران همکا ر ی اقتصادی آ سیـا در پـا یتخت قشنگ و باستانی کشور خود ا تخا ذ نموده و ا ز ما صمیمانه و کریمانه استقبال نموده ابراز میدارم . من همچنان حا مل سلام های گرم دوستانه و تمنیات نیك ملت تا یلند برای حکو مت و مردم‌با متانت نیرو مندافغانستان میبا شم .

اجازه بد هید همچنان مرا تب سپاسگذاری هیئت تا یلند رابرای پیام خاطره انگیز ی که اعلیحضرت محمد ظا هر شاه پاد شاه افغا نستان روی شفقت با ین جلسه‌فرستادند هم خطا بهٔ عالی که شخصا جـلا لتمـا ب صدر ا عظم افغانستان برای ا فتتاح‌کنفرانس ایراد فر مو دند ا ظهار نما ئیم .

ښاغلی ر ئیس !

تبریکات صمیمانهٔ خودرا ضمنا بشما و چار معاون شما که باتفاق آراء برای ریاست این اجلاس ا نتخاب شده ا ید ا بـر ا ز میدارم .

اطمینان دارم که تحت ر هنمائی روشن بینانه شما جلسه به آ سانی و کفا یـت پیش خوا هد ر فت .

ښاغلی ر ئیس !

این حقیقت که من از طرف حکو مت‌خویش انتخاب شدم تابحیث ر ئیس هیئات تایلند باین جا بیایم نشان د هنده آ نست کـه حکو مت متبوع من ا همیت بزرگی را بـه جلسه حا ضره و خا صه به نـظر یـه همکاری منطقوی بصورت عمو می قا یـل است .

عقیده واطمینا نیکه حکو مت تایلندهمیشه به همکاری های منطقوی بحیث منطقی ترین قدم بسوی ار تقا و ثبات منطقوی دا ر د

کنفرانس ا یسکا فی

نه تنها همیشه با کلمات محض بلکه بـــا اقدامات و عملیات ا ساسی نیـز ا بـر ا ز گردیده ا ست و آنچه هنوز بیشتر اهمیت دارد آ نست که تا یلند در تعقیب ا یـــن اید یال گرا نما یه تنها نیست درواقع امر بسا از کشور های که دراینجا نما یند گی دارند میتوا نند از مساعی و ایثا ری کـه حکومات شان در تخلیق وتاسیس گرو پ های نیمه منطقوی از قبیل انجمن مما لـك جنوب شرق آسیا و حوزه پا سفیك مبذول داشته حکا یه نما یند .

مسلما بدون مبا لغه میتوان گفت که همه اعضای ا یکافی به نحوی از ا نحا د ر یـــن عقیده سهیم هستند بنا بران تر د ید ی و جود ندارد که تا یلند و سایر کشور ها در همچو پیشنهـا دات بمنظور حصول همکاری بیشتر منطقوی آ نطوریکه رو بروی ا یـــن مجلس قرار دارد علا قه و د لچسپی عمیقی دار ند .

مادر حقیقت ا مر باکمال تو جه هرقدمی را که ایکافی به جهت و ضع یك سلسله پرنسیب ها و خطو ط اساسی برای همبستگی تجارتی و مالی بر داشته است تعقیب نموده ایم و فعالا نه در تمام مشوره ها دریـن موارد سهیم بوده ا یم . و لی ا کنون که پروژه ها به مرا حل نها یی پلانگذاری خود قریب میشوند وبزودی وارد مر حلهٔ دیـگـر ی خوا هند شد حتی بیشتر ا یجاب می کند تا تمام جزئیات و تفا صیل مر بوطهٔ آ نرا به د قیق ترین شکل و فوا گیرنده تر یـــن نحو محل غور و مطا لعه قرار بد هیم . تا یلند خودرا یکی از قدرت های کوچکتر که منابع محدود تر دارد بحساب می آورد که موا ظبت ز یادی با ید در مورد بکاربردن منابع آن مبذول گردد ما غا لبا نسبت به مفید بودن پروژه ها و هم ا مکانات تطبیق آنها اندیشه داریم ز یرا بدون همچو خصوصیات عملی حتی صمیمی ترین مفکو ره هـا فقط به ضیاع او قات گرانبها و ز یان منتهی خوا هد شد .

ازجانب د یگر تمام پرو ژه های مشترك اگر در خصو صیات عملی خود شا مل وعده های مشخص برای تا مین منافع مشتر ك کشور های حوزه باشد یقینا از حما یت جدی حکو مت من بر خوردار خوا هد بود.

بنابرین د لیل از بدو طرح پروژه های که اکنون مقابل ما قرار دارد مخصو صا در مرا حل بعدی ا نکشاف خد مات تخنیکی حکومت تا یلند و قف مطا لعه و بر رسی تمام حقا یق مختلف این پیشنهـا دا ت و درجات ا همیت آنها گر دیده ا ست .

درنتیجه‌چنین تحقیقات‌جامع وفرا گیر نده ما مجبوریم خا طرنشان کنیم که در جنبه های مختلفه این پرو گرام ها بعضی نقاط قابل سوال و جود دارد که ایجاب مینماید تا بیشتر تو ضیح و تصریح گردیده ویادر بعضی حالات قبل از آنکه کدام نتیجهٔ قطعی در ز مینه ا تخاذ شود روی آن تحـقیق و جستجو زیاد تر صورت بگیرد مخصو صـا و قتیکه ما بخوا هیم تفا و تها و فرقهای بین سا ختمان های اقتصادی و ا جتما عی و سو یهٔ ا نکشاف ممالك شا مله ر امدنظر داشته باشیم . تجارب گذشته ما در ساحهٔ همکاری منطقوی بما آ مو خته ا ست تا با احتیاط حرکت کنیم و تد قیق و مطا لعات تحقیقی ما جمع و فرا گیرنده باشد .

از اینجاست کـــه مـابسیار مـــدیو ن ومر هون ملل متحد میبا شیم که درمطالعه ساحات مختلفه همکاری بین ا عضای انجمن کشور های جنوب شرق آسیا متخصصین و ما هرین تهیه نموده ا ست .

از روی را پور متخصصین ملل متـحـد کنفرا نس ا نجمن ممـا لك جنوب شرق‌آسیا مطا لعه خواهد کرد که چه چیز ی عجا لتا امکان دارد و چه چیزی با ید ببیننده موکول شود . بر یك ا ساس دو جا نبه میخوا هم تذ کر بد هم که تنظیمات تجارتی ما با هند صرف چند هفته قبل عقد و فیصله شده‌وهمه ساله قابل تجدید می باشد واین نشا نه علاقه ما به تو سعه تجارت بدا خل حو زه محسوب میشود .

اگر چه بسیار قبل از و قت ا ست که در مورد نتیجه آن راپور بد هیم . معذالك امیدواریم که این تجربه وآزمایش بهر د و جانب ر ضایت خاطر بد هد و باین ترتیب متضمن ادامه و افزایش آن گر د د .

بالا خره می خواهم بگو یم که ما با مغز فراغ و بدون هر گونه نظر مشخصی د ر مورد نتیجه نها یی باین جلسه آمده ام بهتر است بگذاریم هر سمتی را که میلان تاثیر

همچو یك نتیجه ا نتخا ب می نما ید به تنها یی پیش بگیر د . بنا بر ا ن ما از فر صتی که برای تبادل نظر و عقیده با ر فقای ما از سا یر کشور ها د ست داده و یك رو حیه همکاری و سود مند ی جلسات ا یکافی را بشکل متداوم وثابتی فرا گرفته و آنرا متمایز سا خته ا ستقبال می کنیم .

در جریان جلسه ما به همه عقاید ونظریات وهمه پیشنهاد ها و طرح ها بحیث جز یی از مساعی صمیما نه خو د بر ا ی کمك در راه ا ستخراج نتایج مفید ر ضا یتبخش وعمومی از این جلسه تو جه صمیمانه وغور شا یسته خوا هیم کرد .

در اینجا چنین معلوم میشود که‌درحالیکه یك تمایل عمومی برای تا ئید مفکو ر ه کار مشترك با همه صمیمیت بسوی هد فارزنده همکاری در سا حه تو سعه تجارت میا ن اعضای ایکافی و هم مسایل پولی و جود دارد قدم ها ییکه در آینده به جهت حصول همچو یك ضرو ر ت همکــا ر ی برداشته میشود مستلز م د قت تمام و خصو صیت انحنا پذیری برای تا مین نتایج مفید و مو ثر و منا فع در خور تو جه برای همه ملل مر بوطه میبا شد .

بی صبری ما برای نیل به هدفهای مطلو به نباید چشم مارا از دیدن سوابق و گذشته های د یگران در سایر حصص جهان نا توان بسازد مخصوصا تجارب ارو پا که در آنجا علی الرغم ا قتصاد های پیشرفته و متممه قبل از مو فق شدن تدا بیر مو ضو عه وقت ز یادی مصرف شد و تجار ب متعددی صورت گرفت در حا لیکه مشکلات پروبلم های حوزه ما هنوز به مراتب غامض تــر است .

بنابران ما باید دوچند ، سه چندیابیشتر ازان ملا حظه کار و محتاط با شیم امایقین داریم که مآل اندیشی و حزم و ا حتیا ط بهره خودرا خوا هد داد .

مطالعه و بر رسی فرا گیرنده از ا ین پروژه های ا مید بخش بذات خود موفقیت آنرا بیمه میکند ما متا سف نخوا هیم بود اگر قبل از آنکه پروژه های خوب سنجیده شده و خوب تحلیل شده به تد ر یــج ولی با گام های ا ستوار و جدی در صحنهٔ بهره بر داری وارد شود یك کمی و قــت دیگر هم بشکل مفید آن مصرف گر دد .

در آنو قت بالا تر از همه کسا نیکه از پروژه ها مستفید میگر دند مر د مان مــا وخود ما طرا حان پروژه های عملی ومفید باین مو فقیت ها خوا هند بالید و جا معه ملل ایکافی آنو قت‌بحیث یك ساز مان مدبر موثر و فر خنده ظهور خوا هد نمود .

متن بیانیهٔ بناغلی جعفری ر ئیس هیئت پاکستان :

بناغلی ر ئیس !

اجازه میخوا هم تاازاین فرصت بر ا ی تبریکات هیئت و شخص خود به منا سبت انتخاب شما باین و ظیفه عالی بشماوچهار نفر معاو نین استفا ده نما یم ما مطمئـن میبا شیم که این جلسه تحت را هنما ئی مدبرانهٔ شما کار خود را بادرایت وسرعت انجام خواهد داد هیئت من همچنان‌میخواهد تا یکبار دیگر تبریکات خود را نسبت بـه تدارکات عالی که برای انعقاد این کنفرانس انجام داده شده بـه حکومت پـادشاهـی افغانستان ابراز بدارد .

نخست :

ما از پیام اعلیحضرت پادشاه افغانستان نسبت به پیام الطاف آمیز شان که بـرای این کنفرانس ارسال گردیده شکر گـذار میباشیم وما پیام دارای انـگیزهٔ عـالــی صدراعظم را نیز استماع نمودیم .

دوم :

مانسبت به‌شخصیت بارزسکرتر اجرائیوی و اعضای ایکافی در مورد مساعی خستگـی ناپذیرشان جهت تحقیق بخشیدن اهـداف ومقاصد این موسسهٔ شکی نداریم میخواهیم تا قدرانی خود را از کار ذیقیمتی از طرف مشاو رین‌ومتخصصین‌مخصوصا‌پروفیسوراوری و پرو فیسور تری فین ودر عین زمان‌ازطرف مامورین بانك‌های مرکزی حکومات‌کشورهای عضو در راه تسوید پیشنهاد های راجع به توسیع تجارت و راهنمایی همکاری اقتصادی انجام شده ابراز بداریم .

سوم :

تجر بیات بیست سال اخیر نشان داده است که اگر قرار باشد مساعی کشور های در حال رشد که از طرف جامعهٔ بین المللی کمك میشوند مثمر ثمر گردد درك همکاری اقتصای جدیدی ضروری میباشد این ادراك عبارت از توسعهٔ تجارت و همکاری اقتصادی و انسجام امور منطقوی و منطقوی فرعی در بین خود کشور های در حال رشد میباشد.

چهارم :

پاکستان از این ادراك حمایت مینماید انکشور علاقهٔ شدیدی به انکشاف اقتصادی این‌منطقه گرفته ونقش راکه همکاری‌اقتصادی منطقوی درین‌زمینه بازی میکند شناخته است برای رسیدن باین هدف پاکستان بصورت فعالانه در یك عده از پروژه های منطقوی مانند بانك انـکشاف آسیـائی و مو سسه منطقوی آسیائی سهم‌گرفته‌است‌البته‌مابا‌ایران و ترکیه و بعدا با اندو نیزیا در بین اولین کشور هائی شامل بودیم‌که تدارکات‌منطقوی را برای همکاری اقتصادی و انکشاف آسیا ابداع کرده اند .

پنجم :

در حال حاضر یکعـده از کشور هـای رو بانکشاف در آسیا افریقا و امریکای‌لاتین وجود دارند که با همکاری منطقوی سرو کار دارند سکیم های قابل‌تذکر درآسیا عبارتند از : ای . اس . ار . ای . ان . ای پی . ای . سـی . سـی . وار . سـی . دی . از بعضی از این سکیم ها نتایج عالی درامور مربوط به‌سرویس های عمومی سرمایه‌گذاری های صنعتی سیاست تو لید ا نرژی و غیره بدست آمده است .

در مسایل تجارتی وپولی پیشرفت تـا اندازهٔ محدود بوده است در هر فرصت‌جهان روبه انکشاف تجر بیاتی جمع آوری کرده ودرین ساحهٔ جدید همکاری اقتصادی دروس گرانبهائی بدست آورده اند .

ششم :

یکی از دروس مهمی که گرفته آنست‌که برای موفقیت همچو سکیم ها اول اینـکـه کشور های شرکت کننده باید معتقد شوند که مفاد حاصله به هر یك از آنها بزرگتر از هر مفادی میباشد که در صورت خـارج ماندن از این نوع سکیم ها بدست می آید.

دوم ا تخاذ سیاست های اقتصادی‌ومالی مشترك بمنظور کنترول توزیع مفاد خالص و سوم وجود شبکـه کافـی ترانسپورت و مخابرات بین کشورهای عضو ضروری‌میباشد این امر دیده خواهد شد که همچو ملحوظات سوالهای مهم سیاست عمومی راکه‌اغلبا به موضوع حق حاکمیت ملی که همیشه بـه سهو لت حل‌شده نمیتواند تما س میگیر د بمیان می آورد .

یك خواهش سیاسی درصورت عدم وجود انسجام بین کشور شرکت کننده معنی‌تمایل سیاسی رابرای همکاری‌دارد درصورت مقابله با هر مانع خواهش سیاسی بمنظور ازبین بردن تدارکات در باره قابل زیست ساختن از خواهش سیاسی کار گرفته خواهد شد همچنان این امر به معنی آنست که نـبایـد در معیار انکشاف کشور های شرکت کننده که به نوبهٔ خود تقاضا دارد تا همکاری در همچو ساحهٔ گونا گون که واقعیت عملی به همکاری مجوزه را تامین کرده نتواند فرق زیادی بوجود بیاید .

بنا‌غلی‌رئیس وضع نامکمل‌اقتصادیات‌کشور های عضو منطقهٔ ایکافی ، اختلاف آنها ، مشکلات توازن تادیات شان وابستگی شان به کمك از کشور های مترقی اتکا آنها بـه نوع تجارت با کشور های مترو پولی تـن گذشته و فقدان تسهیلات ترا نسپور تی و مواصلاتی هر گونه سکیمی را در مـورد همکاری برای منطقه بحیث یك مشکل‌کاملا بزرگ تبارز خواهد داد .

هفتم :

اختلاف پرابلم ها که این منطقه با آن مواجه میباشند در شك و تردید و نگرانی هائیکه نمایندگان محترمی که دیروز بیانیه دادند منعکس شده است رئیس محترم هیئت سیلون بصورت درستی به انکشورها اشاره نموده که در مراحل انکشافی خود زیر بار قرضه ها مانده و شاید مجبور شوند تـا

عواید صادراتی خود را بمنظور کاهش بار قرضه های خود تقلیل بخشیده و هم ازدیاد عواید صادراتی برای تزئید صادرات شان دردسترس آنها قرار نگیرد هیئت‌های محترم افغانستان و لاوس متوجه پراپلم های‌کشور های کم رشد گردیده و نسبت با اینکه مسودهٔ اصولی همچو کشور ها تامین های کافی فراهم کرده بتواند اظهار و ابراز تردید کرده اند .

هشتم :

دوجنبهٔ دیگر مربوط به مسایلی نیز وجود دارد که درخور غور میباشد اول اینکه‌هرگاه تعهدات برای تدارکات منطقوی که متوجه تمام حوزه ایکافی باشد خورسنده شود این امر برای بعضی از کشور ها‌که درسرحدات منطقهٔ ایکافی واقع شده و دارای رتبه های کمی بوده وشاید قدرت انکشاف تجارت‌را با کشور های خارج از حوزه داشته باشند مشکلات زیادی بوجود خواهد آورد .

در چنین وضعی طرح سکیم هائیکه مانع فراهم شدن روح تمایل و جریان امورشده یا آنرا بطریق دیگری منحرف سازد برای کشور های مربوط و تمام ممالك این منطقه زیان آور خوا هدبود . دوم تاجا ئیکه بخود منطقهٔ ایکافی ارتباط میگیرد تهیه سکیم برای همکاری تجارتی وپولی بدون شرکت کشور های بزرگتر و پر جمعیت تر آ سیب قبل‌از وقت بوده وبا شکست مواجه خواهدساخت .

نهم :

ښاغلی رئیس روی همین دلایل است که هیئت من کاملا از همکاری منطقوی فرعی که از طرف سکر تریت ایکافی بوجودآورده و در مسودهٔ اصول راجع به دسته بندی‌های منطقوی فرعی نیز به آن اشاره شده است وی دلایل که ذکر شد هیئت من روی این نظریه که همکاری منطقوی از نوع مجوزه در مسوده اصول صرف در چوکات تدارکات منطقوی فرعی امکان پذیر است ایستادگی میکند .

دهم :

ما میخواهیم تاکید کنیم که اقدام‌منطقوی با در نظر گرفتن پراپلم های مشخص در زمینه تجارت نه تنها عملی و قابل اجرا میباشد بلکه یك موضوع کاملا فوری نیز میباشد سکر تواجوائیوی در مورد پیشرفتیکه راجع به طرح و عملی ساختن یك تعداد زیاد سکیم های محکم همکاری اقتصادی در داخل منطقه حاصل شده واپور داده است میخواهیم که بوی نسبت به وسعت ودور نمای فعالیت هائیکه از طرف سکر تریت ایکافی تعهد شده تبریك بگوییم .

مایکباردیگر خودرا با وزیر محترم‌سیلون درین مورد که میگویند سیاست مربوط به اجناس تجارتی وکشتی رانی دارای اهمیت قاطعی برای کشور های این منطقه میباشد مـوا فق ا علام می نمائیم ما ا حسا س میکنیم که هرگونه مساعی باید از طر ف سکرتریت ایکافی جهت ارتقا اقدامات بین المللی و خارج از منطقه برای تثبیت قیمت های اجناس به معیار های قابل جبران یا ئین آ وردن قیمت هاازراه‌تولیدات کافی تر و تزئید مصرف نمودن تولیدات اولیه در کشور های در حال رشد و مترقی صورت بگیرد .

یازدهم :

مسئله کشور های کم رشد درخور غو ر مخصوصی میباشد این امر امروز فوریت زیادی دارد در هر سکیم همکاری تجا رتی با پـو لی خو ا ه منطقوی بـا شد و خواه منطقو ی فـر عی بـا ید مشکلا ت و گرفتاری های خصوصی کشور های کم رشد در نظر گرفته شود تا جائیکه به‌مسئله ترانزیت و سا یر مسایل مر بوطهٔ آن‌ارتباط میگیرد نیز باید این موضوعات قابل قبول باشد .

دوازدهم :

ښاغلی رئیس مفاد همکاری درساحهٔ پولی واضح است ما از کاری که درمورد تدارکات سکیم های استوار برای اتحادیهٔ کلیرنگ و بانك ذخیره صورت گرفته تمجید میکنیم عملی سا ختن این سکیم ها به تو فق‌وسیع در بارهٔ مسایل تجارت و پولی ارتباطدارد.

سیزدهم :
بناغلی رئیس شما موافق خواهید بود که منطقهٔ مربوطه ما و پرابلم هائیکه مادار یم معین و پیچیده میباشند این پرابلم ها نه تنها مستلزم غور و آزمایش بیشتری درعمق آنها میباشد بلکه اقدامات قابل قبول را از طرف حکومات مربوطه نیز ایجاب مینماید بااین‌وضع این‌نظر به عینت من میباشند که باید در سکرتریت ایکافی کار مزیدی ودر صورت لزوم با کمك متخصصین بین المللی براساس ملحوظاتیکه از بحث جلسهٔ فعلی بوجود می آید قبل از آنکه تدارکات شکل فارمولی را بخود گرفته و به تصویب برسد صورت بگیرد .

متن بیانیهٔ نمایندهٔ سنگاپور :
قبل از آنکه در مورد راپور پیشرفت تبصره کنم اولا میخواهم با استفاده ازین فرصت به نمایندگی از حکومت سنگاپور مراتب قدردانی خود رانسبت به مساعی دارالانشائی ایکافی درآماده کردن بسااسنادی که درین جلسه روبروی ما قرار دارد ابراز بدارم .

روز نامه ها بدون شك در راه مباحثات سهولت بوجود خواهند آورد . ضرورت برای‌همکاری منطقوی برای‌پیشرفت اقتصادی نباید بیش از حد مورد تاکید قرار بگیرد .
از آخرین جلسهٔ گذشته وزراء که دوست دوسال قبل دایر شد و چنین معلوم میشود که پیشرفت زیادی درساحهٔ تطبیق‌پروگرام کار برای انکشاف متحد الشکل همکاری منطقوی حاصل شده است من تذکرات عمومی در مورد انکشاف تجارت بعمل‌خواهم آورد اما وقتتا که به مادهٔ پنجم اجندا میرسم یك‌تبصره را در مورد پیشنهادات همکاری مالی و تجارتی بخود محفوظ میدارم . مرکز ارتقای تجارتی ایکافی بدون خلل و مانع بکار خود ادامه داده است .
بسیاری از ممالکی که از کورسهای تربیوی در مورد تجارت و فنون ارتقای صادرات توسط این مراکز مستفیدگردیده اند سنگاپور یکی از آنها ست .

خدمات مشورتی که توسط این مرکز تهیه شده نیز قابل تحسین است .
دومین تنداروتون بین المللی تجارتی آسیائی قسما موفقیت خودرا مرهون این مرکز میداند که باعضای خود درآن موسسه کمك نموده و در سهم گیری شان درتندارتون همکاری کرد . با کمك های متداوم ازجانب این مرکز سومین نمایشگاه تجارتی آسیا نیز باید عین درجهٔ موفقیت را نصیب شود .
اقدام مشترك درساحهٔ تولیدات مواد اولیه در حقیقت یك کار منطقی است بنفع مشترك کشور ها خواهد بود اگرمساعی مجموعی تولیدات و مارکیتنگ مواد اولیه آنها مبذول گردد .
مطالعه روی هم آهنگ ساختن پلان منطقوی وامکانات همکاری درساحه محصولات را بر شروع شده است . در جائیکه ساحه های چنین همکاری وجود دارد سنگاپور حمایت خودرا وعده میدهد .
در مورد انکشاف زیربنای تجارتی باید گفت که افق‌وسیعی برای همکاری در تمام جنبه های ترانسپورتی ومواصلاتی وجود دارد . لازم است برای بهبود تسهیلات کشتی رانی و پخش فنون ورموز کشتیرانی درین حوزه کوشش بعمل آید .
هنوز کار زیادی باقیست تا در مورد کشتیرانی انجام شود . مسرت آور است که می بینم یك سیستم متحد الشکلی برای جمع آوری معلومات در مورد کشتیرانی توسط مرکز خدمات اطلاعات و مشوره های مربوط به کشتیرانی انکشاف داده‌شده است .
صرف بر اساس معلومات و اطلاعات موثق است که مطالعات و تحقیقات مفید و بجا میتواند صورت بگیرد دارالانشاء باید در پیشنهاد دادن حق اولیت به مطالعات در مورد خصوصیت های قلت موجوده کشتی ها مقتضیات‌لازمه‌کشتی‌رانی‌رااز پلان های توسعه کشتی رانی های ملی مورد تأیید و حمایت قرار بدهد .
همچنان مرکز اطلاعات و خدمات مشورتی کشتیرانی باید در تدویر کورس های کشتیرانی اقتصادی و پالیسی های

اداری بر یك ا ساس منظم موردپشتیبانیقرار داده شود .
یاد آ وری میشود که این مرکز با ین جهت قد مهای بر میدارد و همچنان دا یـر سا ختن کور سهای هنوزهم اختصاصی تری را محل مطالعه قرار مید هد .
کذا برای همکاری منطقوی در سا حـه انکشاف بنادر ضرورت ا حسا س میگردد .
سنگاپور ا قدا می را که بمنظور تاسیس یك ا نستیتوت منطقوی بنام ادارهٔ بنا د ر تا سیس شده و همچنان از ا مکان بهبود پرو گرام ملی تر بیوی برای بنا در باعلاقه خاطرنشان میکند .
بهبود و ا صلاح تسهیلات تیلی کامنیکشن جنبه مهم د یگر ا نکشاف تجار تی ا ست سنگا پور یکی از دوازده کشور سهم‌گیرنده در پرو ژهٔ ا یکافی برای مطا لعات و تحقیق امکانات تا سیس یك شبکه آ سیا یی تیلی کا منیکشن میبا شد .
تا سیس یك تیلی کا منیکشن آ سیایی نیز به منفعت مشترك تمام اعضاء شا مله میبا شد .
توریزم هنوز هم سا حه مهم دیگریست که طی آن همکاری منطقوی باید تشو یـق یابد .
سنگاپور از پیشنهاد برای یك مطا لعه و تحقیق در ا طراف ا مکانات ا نکشا ف یك ما ستر پلان برای تو سعه تو ر یز م در حوزهٔ ایکافی پشتیبانی داشته وبارضایـت یاد آ وری میکند که دارالانشاء قد مها ی برای آماده کردن یك ا ر زیابی مقد ما تی بر داشته ا ست .
همکاری منطقوی در ساحه ا نـکشا ف صنعتی هنوز پیش میرود که بیشتر مر هون دارالانشاء مو سسهٔ یو نیدو (یو،ان،دی،او) و ساز مان ای ، دی ، سی ، میبا شد .
پیشرفت سر یعی‌که‌درکار آماده کر د ن مطا لعات و تحقیقات و سر وی ها برا ی انکشاف صنعتی بعمل آ مده نیز یاد آ وری میشود .
بسیاری از کشور های عضو موا فقاتی را برای تا سیس یك مو سسه آ هن و فو لاد جنوب شرق آسیا عقد کرده اند هدف این مو سسهٔ بهبود تکنا لوژی آ هن و فو لا د و پیشبرد همکاری منطقوی در تمام ساحات انکشاف آ هن و فو لا د خوا هد بود .
سنگاپور افتخار دارد که بحیث محل این مو سسه ا نتخاب شده است و مقد ما ت و سایر تسهیلات لا ز مه آ نرا فر ا هـم خوا هد کرد .
برای من غیر ضروری ا ست که درینجا ا همیت مرا قبت ر شد نفو س را تا کید نمایم وسعت سریع نفو س بعضی‌ازمساعی مارا برای ا نکشاف ا قتصادی عقیم میسازد.
معذالك بصورت مسلم مسرت آورست که دار الانشای ا یکافی یك شعبهٔ نفو س رادر چو کات دار الانشاء بمنظور ر سید گی‌بهمه مسایل مر بوط به تکثر جمعیت تا سیس نموده ا ست .
حکومت من تااندازهٔ در مرا قبت وکنترول سر عت ا فزا یش نفو س مو فقیت حاصل کرده ا ست .
ما خوشبخت هستیم که نظر یه پلا نهای فا میلی بخوبی در کشور من قبول شد ه است برای بر خی د یگر از کشور هـا ی حو ز ه مسا عی دا منه داری بدون شك‌باید برای تا مین پذیرش ا ین نظریه مبذ و ل گر د د .
مراقبت سر عت ر شد نفوس یـگـا نه وجهه پرو بلم جمعیت ا ست بسیاری ا ز جنبه های است که باید محل مطا لعه قرار بگیرد . مطا لعا تی که توسط دارالا نشاء صورت گرفته و هم ز یر د ست است د ر قسمت ارزیابی و تحلیل ا حصا ئیه نفوس فرع ملی شورای بشری تعلیم و تر بیـه همه به کشور های عضو در تطبیق پالیسی ها و پرو گرام های شان برای نفو س کمك بزرگی خوا هد کرد .
در قسمت همکاری منطقوی در سا حـه بر نا مه های ا حصا ئیوی جالب ا ست یاد آ ور شویم که‌انستیتوت‌احصائیه گیری آسیایی هنوز و جود دارد .
پروژه و ریسرچ در میتود های احصائیه گیری دارای ا همیت او لی و مساعی پلا ن گذاری ما محسوب میگر د د .
کشور های عضو از کور سهای تر بیوی که تو سط ا نستیتوت مذ کور دایر میشود مستفیض خوا هند شد . میخوا هم اضا فه

كنم که تطبيق فوری يك پرو گرام تربيوی در ساحه يك کا ميبو تر منطقوی ز ياد مورد تمجيد و قدر دانی قرار خوا هد گر فت .

متن بيا نية بناغلي ر ئيس هيئت‌نمايندگی سيلون :

بنا غلي ر ئيس ، جلا لتمابان ، نمايندگان محترم :

اجازه بد هيد بااظهار ا متنان از حکومت افغانستان نسبت به پذيرايی گرم وصميمانه که بما نموده است آغاز بکلام نموده مراتب مسرتی را که از اقامت درين شهر قشنگ و تاريخی کابل بما د ست داده ا ظـــهـــار نما يم :

اجازه بد هيد مراتب قدر دانی عميق‌خودرا ا ز تـــر تـيـبـا ت فـــو ق ا لـعـا د ه که توسط دارالانشای ا يکافی برای ا ين کنفرانس گرفته شده ابراز بدارم .

برای من جای‌بسيار مسر ت است‌به‌جناب شما از ا نتخاب تان بحيث ر ئيس تبر يك گفته وما ميدانيم که تجارب و سيع شمـا در رهنمائی ماطی اين جلسات سو د منـد خوا هند بود .

همچنان ميخو ا هم با ا ستفا ده از ين فرصت نمايندگان محترم را از ا ينکه کشور مرا ا فتخار بخشيده و مرا بحيث معا و ن ر ئيس کنفرانس بر گزيده ا نـد تشکـر نما يم .

بناغلی ر ئيس !

اينك با عطف تو جه به مسايل ا صلی مقابل اين کنفرانس بايد گفت که منافعيکه همکا ر ی منطقوی می تـــو ا ند بو جو د بيا ور د ازمدتهاقبل بايـسنطرف مــو ر د نظر ا عضای ا يکافی‌بوده‌و ومن فکر نميکنم که تو ضيحی در زمينه ضروری با شد مـــا مستشعريم که بسا از پيشنهـا دا تيکه برای همکا ری اقتصادی بين کشور های منطقـه محل بحث قرار گرفته طی سا لها ی گذشته تحت مذاکره بوده ا ست و بسا از تنظيمات عملی قبلا جا مه تحقيق پو شيده ا ست . در بين طر حها وپلان ها ئيکه حتی امروز مفاد حا صله از همکاری‌نزديك‌منطقوی‌را‌ثابت ميسازد جا معه کشور های مو لد تار يال شاهراه آسيايی شبکهٔ همکاری نسبی ليمه منطقوی پروژه ا نکشاف حو ز ۀ ميکا نك موسسهٔ ا حصا ئيه گيری آ سيا يی وبانك انکشاف آسيايی تنها چند مثا لی محسوب ميشود .

پيشر فتی که در تمام ا ين جهات حاصل شده هنوز بيشتر مفاد عملی را که از راه مطا لعه وپروبلم های مشترك حو ز ه توسط موسسهٔ چون ا يکافی توام ا قدا مات مناسب بعدی حا صل شده ميتواند ثابت سازد .

درينجا می خوا هم ابراز بدارم که بعضی او قات حتی جا ئيکه منا فع‌اقدا مات‌همکاری مشترك بسويه منطقوی مشهود است فقدان تماسهای منظم در موارد سياسی جلو راه تصويب پلانها و طرح های ا ساسی ر ا می گير د .

بنابران می خوا هم پيشنهاد نما يم که ضرورتی برای جلسات و مجا لس تبا د ل افکار و نظر يات بيشتر خا صه درسا حۀ اقتصادی بسو يه عالی و جود دارد .

مادر ينجا بخا طری گرد آ مده ا يم تـــا پيشرفت پلانها ی مو جوده را بر رسی نماييم و قسما بلحا ظی ا جتماع کر د ه ايم تا اسلسات پلانهای و سيع تر همکاری ر ا که هنوز هم بصورت درا ما تيك بتوا نـد ضريب ا نکشاف را در حو زۀ ا يکـا فی تغير بد هند مطا لعه و در صورت ا مکا ن فرو بگذاريم .

قابل‌ياد آوريست‌که اگر چه پيشنهادا ت جديد که قرار ا ست درينجا تحت مطا لعه قرار بگيرد منتهی به ا نحراف وانصرا ف از حو زۀ ايکافی ميشود ما خودرا باقلمرو های غير متعارفی که عين چنين پلا نهـــا مو فقانه در آن تطبيق شده ووا سطه های مو ثری برای تحو ل ا قتصادی سا ير نقاط جهان بوده اند مشغول نمی سا زيم .

معذالك ما هم چنان با يد از مشکلا ت مر بوط آگاه با شيم برای پلانها وطرحهائيکه تحت غور قرار داشته و ممکن تصو يـب و بمو فقيت تعقيب شود لازم ا ست بگوئيم که بايد سهم گيری منصفا نه در منا فـع آن بين کشور های شا مله مرا عات شو د اين ا مر نه تنهابايد درمورد منافع بيـن کشور های روبانکشاف‌وانکشاف‌يافته‌مراعات شود بلکه در بين خود ممالك رو با نکشاف

نیز مرعی الاجرا قرار بگیرد .
به همین د لیل ا ست که کشور هـــای در حال انکشاف فعلا در مرا حل مختلفه صناعتی شدن و تحول ا قتصادی قــرا ر دا ر ند .
بنابران به تاسی از پرنسیپ امتیا زات مضبوط یا لمثل و متقا بله بین کشور های شا مله گمان نمی رود منتج به بیلانس و موازنهٔ ما حاصل خا لص گردد .
ازیاب مثال ا گر ممالك بیشتر صنعتی شد ه وکمــتـر صنعتــی شده مجـبور شـــو ند صـــا درا ت خــو د را تـــا یکد ر جه مساوی آ زاد تر کنند پس بصورت عمومی سهمگیری در منافع حا صله ازتوسعهٔ تجارت یقینا به کشور های نسبتا انکشا ف یافته تر یبه گروه ممالك رو با نکشاف تعلق خوا هد گر فت .
در مورد پیشنهادات تسوید شده دربار ه توسعهٔ تجارت منطقوی که مقابل ما قراردارد با ید گفت که ما از رو حیه که تحت آ ن این پیشنهاد چوکات بندی شده ا ستقبا ل شایان میکنیم ودر مرا مها ئیکه ا یـــن پیشنهادات برای حصول آن طرح شده است شریك هستیم . معذالك بعضی تعدیلات برای اینکه شرایط عملی هر یك از کشور هـــا مراعات شده باشد لا زمی معلوم میشود لیك نکتهٔ خا صی که ما به آن عطف تو جهداریم اینست که چندین کشور درحال ا نکشا ف این حوزه فعلا قسمت مهم تو ریدات ا صلی خودرا از منا بع خارج براساس شرا یط مساعد تا د یاتی بد ست می آ ورند .
ا گر ممالك روبانکشاف قـــرار بـــا شد مجبور شوند تا سهـــم واردات خــودرا ا ز کشور های شا مله ازد یاد بخشند شرایط آنها با ید تضمین کند که تسهیلات حاضره تادیاتی از منابع قبلی یا منابع کا فی ا ز داخل حوزه تعو یض شده باشد . ملا حظه آشکا ر د یگر ی که من میخوا هم تـــوجه شمارا به آن معطوف بدارم آنست که چندین کشور درحال انکشاف مکلفیت های سنگین از نا حیه دیون خارجی دارند و نا گز یر خوا هند بود مازاد صا درا تی خودرا درآینده برای ر فع بعضی ازین مکلفیت های قرضوی تخصیص بد هند .

بنا بر آن مهم است که هرپلان وطر حیکه برای تو سعه تجارت حالا تصویب میگر دد نباید مانع آن شود که این کشور هامکلفیت های قر ضوی خودرا بپر دازند .
درین مر حله من درمورد پیشنهاد راجع به دسته بندی نیمه منطقوی کشور هـــا ی رو بانکشاف حوزه تبصره ندارم ما در مورد سوال اندازه نز د یکی و همبستگی قا بل تائید و در مورد مسئا له ا شتراك هر دسته بندی خاص به آن فراغ نظر خود ر ا حفظ کرده ایم .
معذالك بطور خا ص تا ئید مینما ئیم که امکان و مفاد عملی براه ا ندا ختن سر مایه های متممه در کشور های مختلفه یك فر ع منطقه بصورت کلی یك مار کیت منطقهفرعی را به و جود میاورد .
من به مفکوره ا ختصا ص ممالك از لحاظ تو لیدات صناعتی بین کشور ها بخا طرشد صنایع و تو سعه تجار ت ا همیت وطر فیت زیادی مید هم .
من مخصو صا و جدا پیشنها دات را جع به همکاری نیمه منطقوی رادرساحهٔ ترانسپورت و کشتی رانی تائید مینما یم ما فکر می کنیم که بسا از کشور های در حال ا نکشا ف تجربهٔ مشترکی درین مورد دارند که بصورت معکوس از عدم کفایت قدرت ، چانه ز دن در مواردی چون کرایهٔ حمل و نقل متا ثــر میگر دند . ضعف قدرت چانه زدن صر ف میتواند با مهیا سا ختن تسهیلات کشتی رانی جبران شود ا کنون با عطف تو جـه بـــه پیشنهاد ا ت مالی حکو مت من پیشنهادات مربوطه به تا سیس یك ا تحادیه کلیر نگ آسیایی را مفید میدا ند .
ما اینرا بحیث یك قدم ا ساسی بسوی تا سیس منا سبات نز دیکتر بین کشو ر های حوزه ا یکافی دانسته و مخصو صا آنرا حر کت مهمی بسوی همکاری مفید درساحات مالی وو جهی می پنداریم .
در نتیجه می خوا هم مراتب قدر دانی زیاد خودرا از طرز ا جراآتسکرتراجراثیوی ایکافی در مطرح کردن این پیشنها دا ت و اجرای صلا حیت لازمه که تو سط شورا ی وزیران به سو مین جلسه کنفرانس منعقده بنکاك داده شده ابراز بدارم .

در ختم جلسه قبل‌از ظهر همین رو ز ښاغلی او نیون سکر تر جنرال ا یکا فی به جلسه کنفرانس شورای و زیران‌پیشنهاد کرد تا کمیته برای فیصله نا مه های‌کنفرانس شورای و زیران کابل تعیین گردد .

نمایندهٔ سیلون ، دو کتور عبد ا لحکیم طبیبی سکر تر جنرال هیئت ا فغانی‌رابحیث ر ئیس کمیته فیصله نا مه های کنفرا نس وښاغلی و فا معین وزارت تجارت ا یرا ن ومعاون هیئت ایران رابه حیث معاون کمیته پیشنهاد کرد که ا ین پیشنهاد ا ز طر ف ر ئیس هیئت نما یندگی ا ندو نیز یــا تائیدگردید. دکتورطبیبی‌ضمن‌اظهارتشکر ا ز نمایندهٔ سیلون‌و نمایندهٔ اندو نیز یا برای انتخاب وی به حیث ر ئیس کمیته فیصله‌نامه های کنفرانس ا ظهار تشکر نموده گفت که من این حسن نظر نما یندگان محتر م ر ا حسن نیت آنها به کشور خود تلقی میکنیم. دو کتور طبیبی ا فـــز و د ا مید و ا ر م بــه همکـا ر ی مـعـاون هیئت نما یندگی ایران در انجام این کار موفق گردیم .

همچنان ښاغلی وفا معاون هیئت‌نمایندگی ایران از انتخاب وی به حیث معاون ایـــن کمیته از نمایندگان سیلـــون اندونـیز یـ تشکر نمود .

همچنان در جلسهٔ ۲٦ قو س ښا غلی ناراسیمان طی بیانیهٔ کوتا هی گفت من به حیث یك آسیا یی بیاد میاور م که پنج‌قرن قبل اروپا از آسیا مسا عد ت میگر فت و پنج قر ن بعد کشور های آسیا یی نیازمند کشور های پیشر فته میباشد ولی امیدوارم که پنجاه سا ل بعد مشکلات کشور هــای آسیا یی مر فو ع گردد .

همچنان ښاغلی وفا معین وزار ت‌اقتصاد ایران پیشنهاد کرد تا بعد از جلسهٔ کا بل یك گرو پ متخصصین تشکیل گردد تاراجع به فیصله های کابل مطالعا تی انجا مدهد.

بعضی روسا واعضا ی هیئتها ی‌نمایندگان کنفرانس شورا ی ایکا فی ضمن اقا مــت شان در کابل در حالیکه دوکتور عبدالحکیم طبیبی سفیر کبیر افغانی در دهلی و سکرتر جنرال هیئت افغانی در شورای‌وزیران‌ایکافی دوکتور امان الله رسو ل عضو هیئت‌ایکافی با ایشا ن همراه بود روز ۲۷ قوس ازآثار باستانی هده در جلال آباد دید ن کردند .

هیئت وزیران ایکافی در فار م هـــده از طرف دوکتور محمد ناصر کشاورز رئیس عمو می انکشا ف وادی ننگر هار و دوکتور شاهی با ی مستمند ی مدیر عمو می باستان شناسا یی و حفظ آبدا ت تار یخی وزار ت اطلاعات و کلتور و دیگر منسو بین ریاست عمومی انکشا ف وادی ننگرهار پذیرا یــی گردیدند .

موقعیکه هیئت وزیران ایکا فی از مو زیم هده دید ن میکردند . دوکتور مستمند ی در هر قسمت به ایشا ن توضیحا ت میداد .

هیئت وزیرا ن ایکا فی بعدا در دعو ت چاشتی که از طر ف دوکتور محمد اکبر عمر وزیر تجار ت به افتخار شا ن در با غشاهی جلال آباد ترتیب یافته بوداشتراك‌ورزیدند. هیئت عصر همان روز بکابل مراجعت کردند

جلسهٔ کمیتهٔ تسو ید طر ح پیشنهادشده اعلامیهٔ کابل در بارهٔ همکار ی اقتصا دی آسیا تحت ریاست دکتور عبدالحکیم طـبیبی سکر تر جنرال هیأت افغانی در کنفرانس شورا ی وزیرا ن ایکا فی منعقدهٔ کابــــل ساعت پنج وبیست دقیقه بعد از ظهر ۲۷ قوس در تالار بزرگ هوتل بین المـــللی انتر کانتیننتال دایر گردید .

کمیتهٔ تسوید وطر ح اعلامیهٔ کابل دربارهٔ اقتصاد وانکشا ف آسیا هما ن شب تاساعت سه صبح به جلسهٔ خود ادامه داده ورو ی طرح مذکور نظریا ت خود را ابراز کردندبه اساس تصویب مور خه ۲٦ قوس همه اعضای شاملان کنفرانس در مورد این طـر ح در جلسا ت اشترا ك داشته ونظریا ت خویش را ابراز کردند .

جلسهٔ شورا ی وزیرا ن ایکا فی ساعت ۱۲ ظهر ۲۸ قوس بریاست ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت ورئیس کنفرانس شورا ی وزیرا ن ایکا فی در کابل ورئیس هیات افغانی دایر گردید .

در ین جلسه مسودهٔ اعلامیهٔ کابل دربارهٔ انکشا ف همکار ی اقتصاد ی آسیا که از طر ف کمیتهٔ تسوید بریا ست دکتـــور عبدالحکیم طبیبی سفیر کبیر افغانی در دهلی وسکرتر جنرا ل هیا ت افغانی با همکاری دکتور وفامعین وزار ت اقتصاد ایرا ن‌تدوین

گردیده وقبلا در جلسا ت مختلف کمیسیون تسوید مشتمل بر همه اعضا ی جلسه‌مورد تحقیق ، غور وتعدیل قرار گرفته بودازطرف رئیس جلسهٔ قرائت گردیده ومورد تائــید قرار گرفت .

در ختم تایید اعلامیهٔ کابل از طر فـهمه هیأت های اشترا ك کننده در ین جلسه به مناسبت علاقه خاص اعلیحضر ت معــظم همایو نی وپیا م الها م بخش شا ها نـه واز اینکه ذات شاهانه روسا ی هیأت هارا در قصر چهلستون به حضور پذیر فته اند اظهار سپاسگذاری نموده واز افتتا ح این مجلس توسط بناغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم واستقبا ل از بیانیهٔ شا ن اظهار تشکر کرده واز بنا غلی یفتلی رئیس جلسه ودکتور عبدالحکیم طبیبی رئیس کمیتهٔ تسوید وسکرتر جنرا ل هیأت افغانی و از دکتور امان الله رسو ل رئیس احصائیه و پلا ن وزار ت تجار ت و عضو هیأت افغا نــی وآمر ارتبا ط درین کنفرانس واعضــا ی همکار وی اظهار تشکر کرده واز اونیو ن واعضای سکر تر یت ایکا فی نیز باقدردانی یادکرده گفتند که ا علا میهٔ تاریخی کا بل فصل دیگر ی در ساحهٔ همکار ی هــا ی منطقو ی وارتقا ی سویهٔ اقتصا دی آسیا باز خوا هد کرد و بحیث یك سند باارزش وتاریخی در ریکارد فیصله نامه ها ی‌ایکافی ثبت خوا هد شد .

اعلامیهٔ کابل

بادر نظر گر فتن فیصله نامه مجمع‌عمومی در بارهٔ ستراتیژی انکشا ف بین المللی‌برای دو مین دههٔ انکشا ف ملل متحد که دربیست وپنجمین اجلاسیهٔ آن به تصویب رسید و تصمیم ممالك رو به انکشا ف و متر قی را برای دوام مساعی شان در جهت تعمیل پلان ها برای توسعه تجار ت همکار ی اقتصادی واتحاد منطقو ی بین کشور ها ی رو بـه انکشا ف که توسعهٔ نسبی تولید وتجار ت را به حیث سهم بر جسته بسو ی نیل به اهداف مجوزه دو مین دههٔ انکشا ف ملل‌متحد تسریع مینما ید پشتیبا نی میکند .

با تایید مجدد فیصله نامه راجــع بـه ستراتیژی همکار ی متحدانه منطقو ی که در سو مین کنفرانس همکار ی اقتصــا دی آسیا یی به تصویب رسید واهمیت بزرگی به پیشنهاد ها ی توسعه تجار ت بین‌الحوزهٔ وتاسیس ترتیبا ت ضرور ی تادیا ت برای تقویهٔ مسا عی توسعه تجار ت قایل‌گردید .

با ملاحظهٔ پیشر فت حاصله در تعمیل سفار شا ت وپرو گرام های مصو بهٔ‌سومین کنفرانس وزرا در بارهٔ همکار ی اقتصا دی آسیا یی به ارتبا ط اقدا م مشتر ك درساحهٔ تولیدا ت او لیه همکار ی درساحهٔ کشتی رانی وسایر ساحه ستراتیژی برا ی‌همکاری متحدانه منطقو ی .

باشنا سایی سهم جلسه مامورین حکومتی وبانك مرکزی در بارهٔ تجار ت و همکار ی پولی منطقو ی برای همکار ی منطقو ی در تجار ت و سا حه های پولی ونیزباقدردانی از اساس تخنیکی که برا ی جلسه از طرف دارالانشاء ایکا فی به همکار ی باکارمندان صندوق وجهی بین المللی دارالانشاءکنفرانس تجار ت وانکشا ف ملل متحد پرو گرا م انکشا ف ملل متحد کمیسیو ن اجتماعا ت مهیا گردیده .

با در نظر گرفتن این ملحو ظ ابتکار و مساعی اعضای منطقوی ایکا فی در تعمیم همکاری پولی وتجار ت در آسیا وشر ق‌دور هنوز بسیار از نصب العین سترا تیــژی متحدانه برای همکار ی اقتصادی بعیداست.

با ملاحظهٔ ابتکارا ث و مسا عی کشورهای روبه انکشا ف ایکا فی در تعمیم تجار ت وهمکار ی پولی در آسیا وشر ق دور در جهت نیل به اهدا ف دو مین دههٔ انکشا ف ملل متحد .

باملاحظه مزید اینکه تر تیبا ت نیمــه منطقو ی برای همکار ی اقتصادی هم اکنون

در آسیا بوجود آمده است وترتیبا ت نیمه منطقو ی بداخل یك چوکا ت عمو می نیمه منطقو ی به پیمانهٔ ممکن یکی از مهمتر ین وعملی ترین وسایل تحقیق یافتن اهدا ف ومرام های انکشا ف را تشکیل مید هد . باشناسا یی ضرور یا ت برای تسهیلا ت لازمه ترانزیتی برا ی ممالك محاط به‌خشکه ومشکلات در تعمیم انکشا ف اقتصادی‌کشور های کم رشد در ین منطقه با ملاحظه نظریا ت مختلفیکه راجع به مسوده اعلامیه های عمده برای توسعه تجار ت در ین‌کشور های رو به انکشا ف حوزه ایکافی وبرا ی دسته بند ی های نیمه منطقو ی مسوده ارشادا ت برای تاسیس اتحادیه کلیرنگ آسیا یی ومسوده خطو ط اساسی بـرا ی تاسیس ریزرف بانك آسیایی در جلسهٔ ماموران حکو مت وبانك مر کزی تهیه‌گردیده.

با این مشاهده که بعضی کشور هاعلاقه شانرا به اقدا م با کار مزید در ساحهٔ‌تجارت وهمکاری پولی بر اساس خطو ط مشـی اساس های فوق ابراز علاقه کرده اند .

بادر ك لزو م بیشتر به شمو ل ایـن گونه بر رسی ها وتعدیلات اسا سی وخطوط فوق الذکر که برای تضمین اشترا ك وسیع تر لازم افتد .

اول ـ در ساحه تجار ت و همکار ی‌پولی فیصله میکند که :

الف : یك کمیته مقد ما تی مر کب از نمایند گا ن اعضا ی منطقو ی و کشورهای عضو مشتر ك ایکا فی که در تاسیس اتحادیه کلیرنگ آسیا یی علاقمند باشند تشکیل‌دهد تا خطوط مشی فوق الذکر را مزیدا بررسی نموده وبین خود ها روی یك موافقتنا مه‌در بارهٔ مواد وشرایط قابل قبول آنها بمنظور تاسیس سریع چنین اتحادیه مذاکره کنند .

ب : یك کمیتهٔ بین الحکو متی مر کب از نمایند گا ن کشور های عضو منطقو ی و مشتر ك ایکا فی که در ابتکار پرو گرا م توسعه تجار ت برای اینگو نه بر رسی ها و وارد کرد ن چنین تعدیلات به اسا س مربوطه علاقمند باشند وسایر مسا یل لازمه تخنیکی وعملیا تی را برا ی تعمیل سریع پروگرا م توسعهٔ تجار ت اجرا نما یـند تاسیس کند .

از کشور های عضو و مشتر ك ایکافی که در تاسیس ریز رف بانك آسیا یـی علاقمند باشند دعو ت میکند تا خطو طمشی تاسیس چنین بانك را مزیدا بر رسی نموده ودر صور ت لازم دید مواد و شرایط تاسیس آنرا مطالعه وپیشنهاد کنند .

از سکرتر اجرائیه ایکا فی تقاضامیکندکه:

۱ ـ باکمیتهٔ مقد ماتی فوق الذکر وکمیتهٔ های بین الحکو متی کمك و خد مت نموده و جلسا ت آنها را دایر ومذاکرا ت را طبق ضرور ت تنظیم نماید وکنفرانس هـای صلاحیتدارا ن ونما یندگا ن ذیصلاح با نك های مرکزی وموسسا ت پولی را منعقدنماید.

۲ ـ مطابق هر پروگرا م امداد تخنیکی و مالی پروگرا م انکشا فی ملل متحدصندوق وجهی بین المللی کنفرانس تجار ت وانکشاف ملل متحد بانك انکشا ف آسیا یی و نیز کمك های کشور های همکار را در انجا م وظایف فو ق جستجو نماید .

صمیمانه اظهار امید میکند که کشورهای انکشاف یافته به تما م این مسا عی‌حما یت قلبی خود را ابراز دارند .

دوم ـ در مورد سایر پرو گرا م هـا تحت ستراتیژی متحدا نه از کشور ها ی عضو ومشتر ك حوزه در همـکار ی با دارالانشاء ایکافی :

۱ ـ تعمیل پروگرام های همکاری‌منطقوی مربوط به اجزا ی صنعتی سترا تیژی رادر پرتو اطلا عا ت قبلی که برا ی این جلسه تهیه شده وبر وفق فیصله نامه ۹٤ (۲٥) ایکا فی تحت عنوان دو مین دههٔ انکشا ف فیصله نامه یکصد وسه (۲٦) تحت عنوا ن بیست و پنجمین سالگرد ملل متحد وفیصله نامه و اعلا میه مصو به دومین‌جلسه‌کنفرانس صنعتی سا ختن آسیا یی .

۲ ـ هم آهنگ ساختن اقدا ما ت رابرای استقرار قیم امتعه وبرا ی دفاع از منا فـع تولیدا ت آسیا یی در بازار های‌بین‌المللی .

۳ ـ اعطا ی هر گو نه کمك ممکنه را به کشور ها ی محاط به خشکه این حوزه‌برای استفاده از حق دست داشتن در بحر وتهیه تسهیلات بندر ی و ترانسپور تی رسمیات ساده وحداقل گمر کی ، کرایه مناسب حمل ونقل وترانزیت هوایی وراه های خشکه .

٤ ـ معامله مناسب را با واردات ازکشور های کم رشد در بین مما لك رو یه انکشاف در قسمت موانع تعر فو ی وغیر تعرفو ی .

٥ ـ ممانعت از منازعا ت بین دوکشور حوزه که به علایق کشور سو م تاثیر منفی داشته باشد .

٦ ـ حمایت مطالعا ت ایکا فی را بمنظور تشخیص ظرفیت های اقتصا دی حوزه های دنیای بین المللی ونیز اقدا ما ت جار یه برای طرح وانسجام پروگرا م های طویل المد ت انکشا ف برای حوزه سفلی میکانگ.

٧ـ دادن اولیت را به طر ح يك پروگرام موثر برای کنترو ل طوفان و صد ما ت ناشی از سیلاب ها .

٨ ـ ادامــه کـمك را بـه انکشــا ف تسهیلات بین المللی برای تعمیم تو سعه تجار ت بین المنطقو ی از قبیل آنها ییکه طبق پلان شاهراه آسیا یی پرو گرا م های شبکه تیلی کمونیکشن و خطو ط آهن واعطای اولیت را به نایل شد ن به پیشر فت بر جسته در اثنا ی جبهه دیگرستراتیژی متحدانه

الف در بهبود تسهیلات کشتی را نی و انکشا ف بنادر .

ب ـ تهیه خدما ت موثر اقتصادی تیلی کمو نیکشن .

٩ ـ تقویه و مطلو بیت پیشر فت ایـن ستراتیژی را در سا حه های تجار ت صنایع انکشا ف منابع معد نی سا ینس وتکنالوژی پلانگ انکشا ف اقتصادی واحصا ئیه ونیز اقداما ت را برای تضمین تاسیس سریع مرکز اداره انکشا ف به شمو ل فیصله راجع به موقعیت آن بر اساس معیار های پیشنهاد شده تقاضا میکند .

سوم ـ در مورد پروگرا م های فوق الذکر از سکرتر اجرائیه ایکا في تقاضا میکند تا بر اساس این اعلامیه يك پرو گرام متحدانه عمل را طر ح نموده ودر اجرا ی آن به طرز سریع ومنسجم کمك واقدا ما ت وترتیبا ت لازم را برا ی تعمیل این سترا تیژی اتخاذ بدارد .

در ختم جلسه شورای وزیرا ن ایکا فی ښاغلی اونیو ن سکرتر جنرا ل ایکا فی طی خطابهٔ گفت که از طر ف خودم هیا ت ایکافی و تما م اعضا ی ایکافی که با من به کابل آمده اند صمیمی ترین تمنیا ت خود را بـه حضور اعلیحضر ت معظم همایو نی پادشاه ترقیخواه افغانستا ن ښا غلی نور احمـــد اعتمادی صدراعظم وښا غلی عبدالله یفتلی رئیس هیأت افغانی و رئیس کنفرانس کابل، دکتور عبدالحکیم طبیبی معاون هیات وسکرتر جنرال هیا ت افغانی تقدیم داشته و ازمهمان نوازی هائیکه در خلال این کنفرانس در مورد مابعمل آمده است صمیمانه تشکر میکنیم .

وی گفت : اعلامیهٔ کابل يـ لكسند باارزش مملو از تمنیا ت مرد م حوزهٔ ایکا فی برای رفع مشکلات شا ن وارتقا ی سو یه اقتصادی آنها وتوسعهٔ تجار ت منطقه وعملی نمود ن پروژه های جدید برای رفع نیاز مند ی ها و پیشبرد سویهٔ اقتصادی واجتما عی مرد م این حوزه میباشد .

وی افزود کامیا بی این مجلس بزرگ در اثر زحما ت همه هیا ت های اشترا ك کننده بوجود آمده است .

مساعی دکتور عبدالحکیم طبیبی وښا غلی وفا معاون وزار ت اقتصاد ایرا ن معا ون کمیتهٔ تسوید در تسوید وطر ح اعلامیهٔ کابل نها یت قابل قدر است .

اونیون علاوه کرد مرد م آسیا وکشور های داخل حوزه ایکافی باید در نظر داشته باشند که با تطبیق این اعلامیه و مسا عی آینده آنها ملیو نها نفر از مرد م آسیا در راه رفع نیاز مند ی های خویش و برآورد ن آما ل شان موفق خواهند شد .

وی همچنا ن از کشور ها ی پیشر فته شامل کنفرانس اظهار تشکر کرد که درجلسهٔ شورا ی وزیرا ن ایکا فی کابل همکار ی کرده اند .

وی گفت چنانکه کشور های پیشر فته حوزه ایکا فی در سابق همکار ی کرده اند، و عده همکار ی مزید را در آینده نیزداده اند.

اونیون از سفریکه در جلال آباد برا ی اعضای هیا ت دست داد وترتیبا تیکه برا ی این سفر گرفته شده بود اظهار تشکر کرده گفت : که در ین سفر یکي از بر جسته ترین آثار بو دایی را که از تاریخ با افتخار این کشور حکایت میکند دیده است .

وی يك مقوله بودا را که باید با از خود گذری وعزم راسخ کار ها ی خود را انجام

بد هیم بیان داشته وتاکید کرد که اینوظفیه رهبران آسیا است تا با توافق بیشتر برای رفع نیاز مندی مرد م این قاره صر فمساعی نمایند .

در ختم جلسه ښاغلي عبدالله یفتلیمعاون اول صدار ت و رئیس کنفرانس شورا ی وزیران ایکا فی ورئیس هیأت افغانی طی بیانیهٔ چنین گفت :

ما اکنون به ختم جلسه رسیده ایم که خوش وقتا نه با رو ح همکار ی کامل آغاز گردید و تفا هم کامل تما م عوا ملمشمول اجندا ی ما خاتمه یافته است . من یقین دارم که آنچه ما در چند روز اخیر گفته و انجام داده ایم اثرا ت بزرگی در آینده منطقه ما خوا هد داشت .

طوریکه صدراعظم ما در بیانیهٔ افتتا حیهٔ خود گفته اند ماقدم اول و تاریخی رابسوی برداشته ایم که یقین دار م اثرا ت آن در حیا ت اقتصادی منطقهٔ ما برا ی نسلهایبعدی احساس خوا هد شد .

راجع به آن موضوعا تیکه ما موافقه کرده ایم ما باید آنها را با حداکثر قدر ت خود عملی نمائیم ودر مورد موضوعا تیکهموافقه نموده ایم بحث فنی خود را در آن باره به منظور عملی ساختن فوری ادامه بد هیم ما باید وقت ومسا عی خود را وقف شکل نهایی بخشید ن آن به نفع این منطقه بنماییم.

این یك حقیقت است که تصمیما ت مابا آنکه مهم میباشند مشکلات بزرگ اقتصادی آسیا را در ظرف یك شبانه روز حل نخوا هد کرد ولی اقلا عوامل واقعی را که در راه توسعه تجار ت واستحکام پو لی منطقه ما سهم قابل ملاحظه داده برخواهد انگیخت .

مسروریم که تما م شر کت کنندگا ن بایك رو ح صریح گو یی و خلو ص درچند روز گذشته نظریا ت خود را ابراز داشته ویقین دار یم در اثر این همه تبادل افکار اکنون ما در وضعی قرار گرفته ایم که قد مهای مثبتی برای عملی سا ختنپروژه ها جهت ایجاد حیات بهتری در منطقه ما برداریم . اگر چه تمام پلانها ی که طر ح گردیده شکل نها یی بخود نگرفته و د ر

حال پیشنهاد باقی مانده باز هم آ نچه ما ا مروز تصمیم گرفته ایم ما را بلا شك بسوی هدف نهایی ار تقاء و رفاه منطقه ما سوق خوا هد داد .

من به حیث رئیس و همچنان از طرف هیئات افغانی و ر ئیس کمیتهٔ تسوید و سکر تر یت کنفرانس می خوا هم از همهٔ شما نسبت به همکاری کا ملی که شمابرای تسهیل و هموار سا ختن کار ما در دورا ن این جلسات ا براز داشته اید تشکر بدارم زیرا این ا مرنا شی از روح همکاری که اکنون حس ر ضا ئیت را در کنفرانس بوجود آورده بوده ا ست .

حکومت و مردم ما مسرور ند که شما پا یتخت مارا برای این جلسه در دو ران ایام سرد ا خیر خزان ا نتخاب گردید ولی ما همیشه خا طر ه های خوش تو قفکوتاه شمارا درینجا با خود حفظ کرده و انتظا ر داریم باز شما را در بین خود در آنوقتسال که هوا سرد نبا شد ببینیم .

همچنان میخوا هم از سکر تر یت و پرسنل فنی و مخصو صا جلالتماب ښا غلی او نیون نسبت به فعا لیتهای شان در را ه تدارك جلسه و طبع و نشر و تو ز یع به وقت واسنادی که برای بحث مامورد احتیاج بود و ا ختتام آن ا براز تشکر کنم .

تا جائیکه بسهم حکو مت ا فغا نستا ن به حیث میز بان چهار مین شورای و زراء ارتباط میگیرد هیئات من نسبت به احساسات دوستانه ونیك تمام شما متحسس گر د یده وما اطمینان مید هیم که در پر تو تجربیات ما ازین جلسه در آینده بهتر از مهماننوازی کنونی ابراز خوا هیم نمود .

همچنان نسبت به آنچه شما شخصا بمن گفته اید قدر دانی میکنم و لی عملا آنچه انجام داده ا م با همکاری و تد بر و کمك واقعی معا ونین ر ئیس که سهم حقیقی را داشته و کار مرا تسهیل بخشیده ا ندبوده است .

با این کلمات من ا ختتام چهار مین جلسهٔ وزراء را اعلام مینما یم .

رویداد های مهم داخلی

درسال ۱۳۴۹ بسلسلهٔ انکشا فصنا یع و تقویه بنیهٔ اقتصاد ملی کشو رښا غلی نور احمد اعتمادی صدر ا عظم فا بر یکه نساجی بگرامی را افتتا ح نمود ند .ا ین فابریکه که ساحهٔ یکصد جر یب ز میـن را احتوا نموده سالانه ۱۲ ملیون متر تکه ساده ورنگه تولید می‌کند .

به تعقیب افتتا ح این‌فابریکه اعلیحضرت معظم همایونی تشریف فرمای شهر مزا ر شریف شدند تا از فابریکه برق حرار تی وکود کیمیاوی آنشهر دیدن فر ما ینـد و هم عرایض متخصصین و ما مو ر یـن مربوطه را برای انکشاف مزید تفحصـا ت نفت وگاز در شمال کشور ا ستما ع‌نمایند.

بهمین روز یعنی روزهشتم حـمل ۱۳۴۹ ذات شاهانه بعدا تشریف فر مای مرکز ریاست تفحصات پترول شدند واز جریان کار آن ابراز رضایت فرمودند .

نخستین جلسه شورای عا لی ا قتصا دی کشور تحت ریاست‌ښاغلی‌نور احمد اعتمادی صدراعظم در قصر صدار ت ا فتتا ح‌شد . هدف و وظیفهٔ مهم این شورا آن بـو د تا بااستفاده از تجارب درپلان گذشته و یـا در نظر گرفتن مو قف واحتیا جات کنو نی افغا نستان مو ضوع سترا تیژی انکشا ف اقتصادی را طرح کند.

اعلیحضرت معظم هما یو نی روز بعد از فابریکه نساجی بلخ و مو سسهٔ‌صناعتی با ختر دیدن فرمودند .

بعدا اعلیحضر ت معظم هما یونی د ر ولایت کندز در اجتماع مردم از ملاقات با ملت و فاشعار شان در صفحات شمال‌کشور اظهار رضایت کردند.

اعلیحضر ت معظم همایونی روز یازدهم حمل مع ا لخیر بکابل معاودت فرمودند . روز دوازدهم حمل پل اساسی تیر پـتن کوت که بمصرف سه ملیون افغانی ازبودجهٔ حکومت اعمار شده از طرف وزیر فوا یـد عامه افتتاح شد. این پل ۴۲ متر طو ل داشته وظرفیت بر داشـت سـی تن‌وزن را دارد.

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر ا عظم بتاریخ چهاردهم حمل بـرای باز دیـد از امور انکشافی عمرانی واداری صفحـا ت شمال وشرق کشور عازم و لایات سمنگان و مزار شریف شدند.

ښاغلی اعتمادی طی‌این‌سفر ۱۸روزهٔشا ن از ولایات سمنگان، بلخ، جوزجان ، فاریاب بادغیس ، هرات وفراه دیدن نموده ودربارهٔ مشکلات ولایات مذکور بامردم به تما س آمده و با آنها راجع به مسایل اجتماعـی مذاکره نمود. ښاغلی صدر اعظم در اجتماع معاریف و مامورین بیاناتی ایراد وآرزوهای حکومت رابه آنها رسانید.

روز اول ثور دستگاه حکاکی لا جو رد از طرف وزیر معادن و صنایع در مر کـز آن وزارت افتتاح شد. . این دستگا ه‌قبلا به‌کمك جمهریت مردم چین طور ا متحا نی دا یر شده بود وجوانان رابرای حکا کـی مجسمه سازی گل کاری و پالش کا ر ی تربیه نموده است.

در همین روز فابریکه قیر ریزی شهـر کابل ازطرف ښاروال سرپـرست افتـتا ح شد. این فابریکه درسال ۱۳۳۴ به کا ر شروع کرد وظرفیت تولیدی آن از یکصد و چهـل تایکصدو پـنجاه تـن است .یـك فابریکه نساجی بنام شرکت سهـا می‌نساجی ننگر هار به سر مایهٔ ابتدایی بیست ود و ملیون افغانی درولایت ننگر هار ا فتتا ح شد. این فابریکه سالانه چهار و نیم ملیون متر تکه کتان وزری تو لید می کنند وا ز طریق سر مایه گذاری خصو صی تا سیس شده است.

رویداد های مهم داخلی

به اساس پیشنهاد وزارت تجارت و تصویب مجلس عالی وزراء به پروژهٔ اصلاح تولیدات و مارکیتنگ پشم حق قدامت داده شده و به پلان سوم دولت شامل شد. برای افزایش عایدات اسعاری و جلب خریداران در بازار های جهان وزارت تجارت پروژهٔ مارکیتنگ واصلاح تولیدات پشم را تاسیس نمود که یک حصه آن از پول مخصوص ملل متحد و قسمت دیگرآن ازطرف موسسات صادر کننده پشم و تاجران تمویل می شود .

وزارت صحیهٔ بهتجار اجازه داد طبق لایحه ایکه تدوین می شود فابریکه های دواسازی رابه کشور وارد نمایند . هدف این اقدام انکشاف صنعت دوا سازی در کشور است.

بتاریخ شانزدهم ثور والا حضرت شهزاده احمد شاه ووالاحضرت خاتول خانم محترمه شان بنا به دعوت فامیل امپراتوری و حکومت جاپان برای اشتراك در مراسم روز مخصوص افغانستان در نمایشگاه بین المللی اکسپو ۷۰ عازم جاپان شدند .

اعلیحضرت معظم همایونی اعضای کمیته عالی تنظیم اماکن مقدسه را تعیین فرمودند. ذات شهریاری ریاست افتخاری جمعیت عالی تنظیم اماکن مقدسه رابدوش دارند.

بتاریخ بیست دوم ثور علیا حضرت ملکهٔ معظمه ووالاحضرت شاهدخت مریم از سفر ایالات متحدهٔ امریکا مع الخیر بکابل مراجعت نمودند.

سیمینار بین المللی دورهٔ کوشانی هابا پیام اعلیحضرت معظم همایونی روز بیست ودوم ثور در تالار رادیو افغانستان افتتاح شد.

بتاریخ بیست وششم ثور هیاتی از پاکستان بریاست نواب مظفر علی خان قزلباش وزیر مالیه آنکشور مذاکراتش را روی انکشاف علایق اقتصادی بین پاکستان وافغانستان در کابل آغاز کرد.

روز ولادت مسعود حضرت محمدمصطفی (ص) بتاریخ بیستوششم ثوردرسراسرکشور تجلیل شد. محفلی بدین منا سبت درصحن چمن قصر دلکشا ازطرف مدیریت عمومی تبلیغات وزارت اطلاعات و کلتور به اشتراك مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل، والاحضرت سردار عبد الولی ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم وسایر شخصیت های کشور ترتیب شده بود .

روز ششم جوزا مصادف با پنجاهمین و دومین سالگرد استرداد استقلال کشور عزیز مابود بهمین مناسبت در قصردلکشا مراتب مبارکی این روز بزرگ و تاریخی در کتاب مخصوص بحضور اعلیحضرت معظم همایونی ثبت و عرض شد.

مجلس عالی وزراء برای اصلاح وضع بازار دوا در کشور وبرای آینکه دواهای که از خارج می آید به قیمت مساعدبالای مردم بفروش برسند در چاپسوم فورمولیر ملی دوا ها اصلاحات عمده را مد نظر گرفته است باین معنی قیودیکه جلورقابت آزاد و پایین آمدن نرخ دوا ها را میگرفت از بین برده می شود .

بتاریخ بیست وسوم جوزا بنا بدعوت اعلیحضرت معظم همایونی اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی برای یك مسافرت رسمی و دوستانه وارد کابل شدند وطی اقامت شان در کابل با ذات شهریاری ملاقات های انجام دادند .

روز بیست و هشتم جوزا دستگاه بیست و پنج کیلواته رادیو افغانستان در یکه توت بکار افتید .

روز سوم سرطان کار احداث‌سرك جدید بندر حیرتان از حصه نایب آباد خلم در یکصد و شصت کیلو متری شاهراه پلخمری و مزار شریف توسط انجنیر محمد یعقوب لعلی وزیر فواید عامه افتتاح‌گردید.

مصادف با افتتاح این کار ښاغلی عبد الحکیم وزیر زراعت و آبیاری سنگ تهداب پروژه آب چکان ولایت لوگر را درمنطقه آب چکان گذاشت.

دیدن بعمل آوریم مشکلات آنها را ارزیابی کنیم وبه نیازمندی ها و شرایط محیطیاین مناطق بهتر واقف گردیم. این تما سها ومشا هدات نهایت سود مند بـود تجاریکه ازین سفر اندو ختیم در اتخاذ تصا میم لازم در بار ۀ انکشاف وایجاد شرا یـط بهتر زندگی درین مناطق مارا بصو ر ت بهتر رهنمایی خواهد کرد .

روزسیزدهم اسد سنگ‌تهداب پل‌اساسی ماگوله ولسوالی سرخ پارسا ازطـرف‌والـی پروان گذاشته شد.

روز بیست‌وهـفتم اسد دوصدو نود میـن سالگرۀ خو شحا لخان ختك شاعرونویسندۀ معروف با پیام اعلیحضرت معظم هما یونی درتالار صحت عامه افتتاح گردید .

روز اول سنبله ا علیحضر ت معظـم همایونی با ارشا دات قیمتدا ر شا ها نه پنجا ه ودومین جشن استر داد استقلا ل کشور را افتتا ح فرمودند .

بمناسبت تجلیل پنجاه و دو مین سالگرۀ جشن استر داد استقلال کشور مر حله اول احداث پروژه میدان استقلال در کابل تکمیل گردید.

اعلیحضرت معظم همایونی شب ا و ل سنبله دکتور منو چهر اقبال رئیس شرکت ملی نفت ایران رادر قصر گلخانه بحضو ر شاهانه پذیرفتند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر ا عظم ضمن ملا قاتیکه دکتور منو چهر ا قبا ل رئیس شرکت ملی نفت ایران با جلالتماب شان بعمل آوردند حمایل ونشان‌سرداراعلی راکه از حضور اعلیحضرت معظم هما یونی منظور شده بودبه وی ا عطا کردند .

روز دوم سنبله ورز شکاران معار ف با احساسات شاه دو ستی رسم ا حترا م را بحضور اعلیحضرت معظم هما یو نی وعلیا حضرت ملکه معظمه در غازی ستد یو م‌بجا آوردند . در رسم گذشت ور شکارا ن‌معارف ریاست المپیك پوهنتون های کابل ننگرهار طلاب خارندوی ،شاگردان مکتـب هـوا یی ملکی اکادمی پولیس تیم های خا ر جـی اشتراك داشتند.

سا عـت هشت شب اول سنبلله نما یشـ هنر مندان ممالك دوست بحضور والاحضرت شهزاده احمد شاه ودیگر شهزا ده ها و شاهدخت های گرامی در کابل ننداری افـتتاح شده ساعـت ٤ روز ا ول سنبلـه والاحضرت شهزاده محمد نادر والا حضرت شهزاده میرو یس ووالا حضرت سر دا ر عبد الولی در چمن حضوری از مسا بقـه نیزه بازی دیدن کردند.

صبح روز دوم سنبله والاحضرت‌شهزاده احمد شاه ننداری پنجاه و دو مین‌جشن استر داد استقلال وطن را باقطع نوار سه رنگ افتتاح نمودند .

روز سوم سنبله نخستین فلم هنـر ی محصول افغان فلم بنام روز گا را ن د ر کابل ننداری نمایش داده شد .

روز پنجم سنبله ښاغلی‌نور احمداعتمادی صدراعظم برای انجام یك سلسله مسافرت ها در اروپای شرقی و سهمگیر ی د ر سو مین کنفرانس سران دو ل و حکوما ت کشور های بیطرف منعقده لوساکا عا زم اروپا شدند.

روزهشتم سنـبـلـه بـیـست و دو مـیـن سالگرۀ روز بین المللی طفل با پیا م‌علیا حضرت ملکـه معظـمه درسراسر کـشو ر تجلیل شد.

روز پښتونستان طـی مراسم خـا صـی روز نهم سنبله در کابل تجلیل گردید . والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالا حضر ت سردار عبـدالولی بـد عـوت والا حضر ت شاه پور غلام رضا پهلوی وهمرشان عازم ایران شدند .

ښاغلی صدر اعظم بعد از توقف مختصر در مسکو که‌طی آن با کیر یل ما زرو ف

بتاریخ دهم سرطان مجلس وزراء فیصله کرد تاآز منابع سنگ رخام که‌در منطقـــه جنوب ولایت هیر مند واقع است بصو رت بهتری بهره بر داری شود. بنا بر آ ن تشکیل یك تصدی دولتی برای این منظو ر تصویب گردید.

حکومت ضمناً تصویب کرد دستگاه های جدید برق را دایر وشبکه های برق را در کشور بیشتر انکشاف دهد. باساس فیصله مجلس وزراء بادر نظر داشت محدود یت های مالی در قدم اول در مورد ا حدا ث دستگاه های جدید و تقویه برق در بعضی از مراکز ولایات وشهر های مربوط قسمت شمال و شمال غرب کشور تـــو ســـط د افغانستان بربښنا موسسه اقدا ما ت بعمل می آید.

سر از تاریخ پانزد هم سر طان مقررات اوزان متریك توسط هیأت های موظـف د ر نواحی ده گانه شهر کابل مورد تطبیق قرار گرفت .

استخراج امتحانی از معدن ابرك آ غا ز شد. این معدن در ٦٥ کیلو متر ی جنو ب غرب کابل واقع ا ست واز دوسال تحت مطالعه متخصصان ریاست سرو ی معد ن وجیالوجی وزارت معادن وصنا یـع قـرا ر داشت.

بروز بیست و سوم سر طان وزیر فواید عامه پل جدید ولسوالی جرم را با لای رود خاش که بهمکاری مردم و حکو مـــت اعمار گردیده افتتا ح کرد.

سنگ تهداب فابریکه دوا سا ز ی‌توسط والاحضرت مارشال شاه و لیخان غا ز ی فاتح کابل روز بیست وچهارم سر طـا ن در منطقه پلچرخی گذاشته شد. این‌فابریکه ساحه هجده جریب زمین را احتوا کر د ه وبا مصرف ۳۰ ملیون افغانی اعمار میگردد. فابریکه ۲۷ قلم ادویه از قبیل مسکن هـــا انتی بیوتیك ضد الرژی بعضی و یتا مین ها و هور مو نها رآتو لید می کند.

وزیر فواید عا مه روز ۲٦ سرطان ضمناً بازدید جریان کار سرك جدید بین تالقا ن وخواجه غار دوپل رادر مسیر این سر ك که از بودجه دولت بالای نهر شاروان سا خته شده یکی بعد دیگر افتتا ح‌نمود.

کلنیك ساز مان احیای چشم از طر ف معین وزرات صحیه روز سو م اسد د ر دارالامان افتتا ح شد این کلنیك بکمك تیم نور اعمار گردیده دارا ی ۲۵ بستر میباشد شش داکتر وشش نرس دا خلی و خا رجی امور معالجوی آنرا پیش می برند.

در اوایل ماه اسد مقر را ت پرو گرام ریاست انکشاف محل وزارت داخله بـعـد تصویب مجلس عالی‌وزراءوصحهٔ اعلیحضرت معظم همایونی مورد تطبیق قرار گرفت .

روز نهم اسد دار الا نشاء مجلس عالی وزراء خبر داد که مجلس مذکور تا سیس یك هسته مرکزی راجهت مطا لعه تهیه و ترتیب پروژه ها تصویب نموده است .درین هسته کوشش بعمل می آید تادر مر حله اول از متخصصین بر جسته ولایق افغا نی ودر مرحله دوم در صورت عدم موجودیت چنین متخصصین در رشته های خاص موقتاً تاوقتیکه متخصصین دا خلی به‌سویه مطلوب میسر گردد .

از متخصصین خار جـــی استفاده‌بعمل‌آید

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر ا عظـم روز دهم اسد برای بازدید از ولایات‌مرکزی عازم آنصوب شدند. درین سفر بر علاو ه عده از اعضای کابینه متخصصین معا ر ف زراعت و آبیاری ، صحیه و فواید عامه با ښاغلی صدر ا عظم همراه بودند.

ښاغلی صدر ا عظم طی این مسا فر ت شان از ولسوالی پنجاب، شهر ستـــا ن دایکندی، سنگ موم لعل و سر جنگل ، غور، شهرك ، بامیان دیدن نمود ه و د ر هـرجا ازپـروژه هـای تـحت سا ختـما ن بازدید وهدا یات لا ز مه دادند . ښنا غـلی اعتمادی پس از مسافرت دوازده روزه شان در مناطق مرکزی کشور که‌طی آن بیانا تی پیرامون او ضاع کشور ایراد نمودند د ر کابل ضمن مصاحبه اظهار کردنـد در یـــن مسافرت فرصت دست داد تا با هزا را ن نفر از برادران ووطن داران خود ا زنزدیك

معاون اول صدر اعظم اتحاد شوروی در قصر کریملین مذاکره کردند وارد بلگراد شده و صبح هشتم سنبله با ښاغلی ری بی چیچ صدر اعظم یوگوسلاو و یا مذاکرات رسمی انجام دادند . این‌مذاکرات پیرامون مسایل ذات البینی واوضاع بین المللی صورت گرفت .

روز نهم سنبله ښاغلی صدر اعظم در جزیرهٔ بریونی با مارشال تیتو رئیس جمهور یوگوسلاو و یا ملاقات و مذاکرات دوستانه انجام دادند . درین مذاکرات درباره موضوعات طرف علاقه سومین سومین کنفرانس سران کشور های غیر منسلك منعقدهٔ لوساکا وسهم گیری هردو کشور در راه بدست آوردن نتایج مفید از آن تبادل نظر صورت گرفت .

روز نهم سنبله ښاغلی نوراحمداعتمادی صدر اعظم و همراهان شان وارد وارسا شده وازطرف ښاغلی سیرانکوویچ صدر اعظم پولیند ودیگر رهبران آنکشور استقبال شدند . ښاغلی اعتمادی بعد از توقف ومذاکره در وارسا از طریق روم عازم لوساکا شدند تادر کنفرانس سران کشور های غیر منسلك اشتراك نمایند .

یك هیئت هفت عضوی پاکستان بریاست اسلام یوسف رئیس‌هیأت‌مدیرهٔ کارپوریشن فولاد و عضو کابینه پاکستان روز چهارد هم سنبله وارد کابل شد . بعد از مذاکره هیات های افغانی وپاکستان کمیته های برای مطالعه امکانات بهره برداری از معدن حاجی گك تعیین گردید .

روز نزدهم سنبله والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالا حضرت جنرال سردارعبدالولی در پایان سفر ده روزهٔ شان از ایران بکابل عودت کردند.

روز بیست ودوم سنبله ښاغلی نوراحمد اعتمادی صدر اعظم و همراهان شان بنا بدعوت ښاغلی ژیکوف صدر اعظم بلغاریا وارد صوفیه شدند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم بعد از انجام یك سلسله مسافرت های رسمی در کشور های یوگوسلاو و یا پولیند ، بلغاریا وسهم گیری در سومین کنفرانس سران دول و حکومات کشورهای بیطرف منعقده لوساکا روز ۲٦ سنبله به کابل عودت کردند.

روز بیست ونهم سنبله اعلیحضرت‌معظم همایونی و علیا حضرت‌ملکه معظم بنابدعوت رئیس جمهور چکوسلواکیا عازم آنکشور شدند.

اعلیحضرت معظم همایونی و علیاحضرت ملکهٔ معظمه بعد از مواصلت بمیدان هوایی پراك از طرف لودویك سووبودا رئیس جمهور و خانم سووبودا وهم عدهٔ زیادی از شخصیت های دیگر آن کشور استقبال شد.

ذات شاهانه بعد از یك سلسله مذاکرات دوستانه باسران چکوسلواکیا وبازدید از نقاط مهم پراك روز سوم میزان درحالیکه

جنرال سووبودا رئیس جمهور و دیگر شخصیت های چکوسلواکی برای مشایعت حاضر بودند شهر پراك را ذریعه طیاره ترك فرمودند .

روز بیست دوم ماه میزان که مصادف با میلاد مسعود اعلیحضرت همایونی بود والاحضرت شهزاده احمد شاه وکیل مقام سلطنت با ارشاد ذات شان اجلاس اول سال دوم دورهٔ سیزدهم شورا را افتتاح فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی وعلیاحضرت ملکه معظمه روز چهارد هم عقرب توسط طیاره کندهار مع الخیر بکابل عودت فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی روز هفدهٔ قوس از شعب مختلف فابریکهٔ نساجی

رو یدا د ها ی مهم دا خلی

بگرامی و پروژۀ مر غداری دیدن فرمودند وازهیأت اداری ومتخصصیــن مر بــو طــه رضائیت شا هانه را ابراز نمودند .

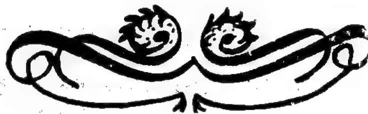
چهار مین کنفرانس شورای و زیر ا ن ایکافی باپیام اعلیحضر ت معظم هما یو نی درتالار هوتل انــتر کانتــیننــتال آ غــا ز گردید. پس از آنکه پیام ذات شهر یا ری توسط شاغلی علی محمد وزیر در با ر سلطنتی قرایت شد کنفرانس با بیا نیۀ شاغلی نور احمد اعتمادی صدر أ عظم افتتاح گردید.

دکتور محمد لبیب شقیر رئیس شورای ملی جمهوریت متحد عرب وارد کابل شــد وشب ۲۸ جدی پیام شاغلی انورالسادا ت رئیس جمهوریت عربی متحد مبنی بـــر شکران از افغانستان راجع به حمایـــت افغانستان از حقوق مردمان عرب را حیـــن شرفیابی بحضور اعلیحضرت معظم هما یونی تقدیم نمود .

افغانستان ویکعده کشور های دیگـر معاهده منع تعبیه سلاح ذرو ی را در بستر ابحار امضا نمودند سفرای کبار افغا نــی در مسکو و واشنگتن وشارژ دا فیر سفار ت کبرای افغانی در لندن معا هده مــنع تعبیه سلاح ذروی ودیگر سلاح های قدرت تباهی کتله ها را در بستر بحر در کف اوقیانوس که مراسم امضای آن در لنده ن ،مسکو و واشنگتن بروز ۱۱ فبرور ی ۱۹۷۱ افتتاح شده بود از جانب افغانستان امضا نمودند .

بمنا سبت پنجا همین سالگرد انعقــاد معاهده دوستی افغانستان ودولت شورای پیام های تبریکه بین اعلیحضرت معظم هما یونی وشاغلی نیکولای پود گورنی صدر هیأ ت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی مخا بره شد .

هم چنین به این مناسبت پیامهای تبریکه بین شاغلی نور احمد اعتمادی صدرا عظــم شاغلی الکسی کاسیگین رئیس شــورا ی وزیران اتحادشورو ی تعاطی شده است .

افغانستان ومسایل عمده جهانی

کنفرانس اسلامی وزرای خارجه از ۳ الی ۵ حمل ۱۳۴۹ در جده منعقد گردید واجندای آن متضمن دو موضوع عمده بود که روی ان می بایست در کنفرانس تصامیمی گرفته شود .

اول _ مطالعۀ نتایج اقدامات دول سهم گیرنده درساحۀ بین المللی راجع به فیصله های مندرجۀ کنفرانس سران دول اسلامی در رباط .

دوم _ مطالعۀ مسئالۀ تاسیس دارالانشای دائمی متکفل ارتباط بین دول سهم گیرنده وانسجام اقدامات ایشان .

درین کنفرانس کشور های آتی اشتراک داشتند :

افغانستان ، الجزایر ، گینی ، اندونیزیا ایران ، اردن ، کویت ، لبنان ، لیبیا ، مالیزیا ، موریتانیا ، المغرب ، نیژر ، پاکستان، عربستان سعودی، سینیگال، صومال سودان ، تونس ، ترکیه ، جمهوریت عربی متحد ، جمهوریت عربیۀ یمن .

نمایندگان کمرون ، جامعۀ عرب و موسسۀ آزادی فلسطین بحیث مشاهد در اجتماع مذکور اشتراک نمودند .

در بحث عمومی که دو موضوع فوق _ الذکر مطرح گردید هیئت نمایندگی افغانستان دران سهم گرفت و چنین ابراز نظر نمود : حکومت افغانستان آرزومند است که این اجتماع که مطابق اقتضای لزوم مشاورت بین مسلمانان تشکیل شده است به نتائج مفیدی که بر حسب منافع عالیۀ مسلمانان جهان صلح گیتی و همکاری بین المللی باشدنایل آید .

همچنان نمایندۀ افغانی از مجاهدت دول عربی در راه بدست آوردن حقوق غصب شدۀ ایشان توسط اسرائیل ومجادلۀ مردم فلسطین درراه احیای حقوق شان پشتیبانی کامل افغانستان را ابراز داشت .

دربارۀ تاسیس دارالانشای کشور های اسلامی تذکر داد که هیئت افغانستان ممثل کشوری است که مردم آن به قدسیت دین مبین اسلام بیش از همه چیز احترام و اطاعت کامل دارد و مطالعۀ این موضوع را توسط این اجتماع در روشنی چنین روحیۀ لازم میدانند که مطابق آن مقام پاك اسلام و فکر حمایه و احترام اساسات اسلامی همیشه در نظر گرفته شود ومفکورۀ اسلامی هیچگاه تابع تمایلات و اهداف خاص سیاسی نگردد . بنابرین مذاکرات وتصمیمات این اجتماع از روی تامل و عزم کامل صورت گرفته نباید متوجه تامین منافع مشخص یك یا چند کشور گردد بلکه نتائج کار این اجتماع باید با منافع عمومی جهان اسلام و منافع کافۀ بشریت سازگار باشد .

درین کنفرانس موضوع مهم همین مسئلۀ تاسیس دارالانشاء اسلامی بود که در بارۀ آن نظریات کشور ها از هم اختلاف داشت . جمهوریت عرب متحد ، سودان و لیبیا کاملا طرفدار تاسیس دارالانشای اسلامی نبودند ایشان اظهار داشتند چون کنفرانس سران اسلامی در رباط روی معضلۀ شرق میانه و حریق مسجد اقصی تشکیل شده بود باید دربارۀ همکاریهای دول اسلامی دربارۀ این مسایل نظریات ارائه شود و تصامیم اتخاذ گردد . کشور های دیگری ازقبیل عربستان سعودی ، پاکستان ، ایران ، مالیزیا و یکعده کشور های افریقائی از قبیل صومال ، سینیگال ، نیژر و گینی ، تونس والمغرب تاسیس دارالانشاء را برای انسجام

همکاری بین کشور های ا سلامی مهم تلقی میکر د ند .

طوریکه به ملا حظه ر سا نیده شد افغا نستان به تشکیل دارالانشاء مخا لفت نکرد ا ما تقا ضا کرد که دارالانشاء آ لـهٔ دست چند کشور قرار نگیرد .

کشور های از قبیل اندو نیز یا ، ترکیه نظر به ا ینکه د ستور غیر د ینی راپیروی میکنند د ر ین مو ضوع حفظ مو قف نمودند.

با و جود ا ختلاف نظر مسئلهٔ تا سیس دارالانشاء در ا ثر فعالیت ر ئیس مجلس یعنی و زیر خا رجهٔ عربستان سعو د ی و همکاری یکعده کشور های طر فدار ا ین مسئله به تصویب ر سید . بعد از ا ینکه مو ضوع تاسیس دار الانشاء فیصله شد یکی از نما یندگان پیشنهاد کرد که مکـهٔ مکرمه بحیث مر کز تعیین شود وز مانیکه بیت ا لمقدس آزاد شد مرکز به آن شهر انتقال داده شود . ر ئیس هیئت ا فغا نی فورا تذکر داد که هیچ شهر مقد س تـر از مکهٔ مکرمه نیست از مکهٔ مکر مه هیچ موسسهٔ ا سلامی بجای د یگری ا نتقال‌داده شده نمی تواند و بنا برین مر کز دارالانشاء

شهر جده تعیین شده میتواند تا از آ نـجا عندالمو قع به قد س شریف انتقال دا د ه شود باین پیشنهاد مخا لفتی بعمل نیا مد وجده مر کز تعیین شد . همچنان در ا ثر پیشنهاد صو مال فیصله شد تا منشی‌عمومی دارالانشاء از ما لیز یا تعین گردد . چنانکه بعد ها تو نکو عبدالر حمن صدر اعظم سابق ما لیز یا باین سبب تعیین گردید دراجتماع کراچی این تعیین تصو یب یا فت .

در حصهٔ حق مردم فلسطین این ا جتماع تصمیمات قا طعی گرفت واین مو ضو ع پیروز مندی برای هویت سیاسی و حـق تمثیل مردم فلسطین محسوب میشد ز یرا تمام ا عضای کنفرا نس همه پیشنها د را درین مو ضوع قبول کردند و هر گـونـه مساعدت لازمـه را بـرای آ زادی مر د م فلسطین و عده کردند . باین تر تیب هویت ملی فلسطین به صورت یك عنصر سیاست بین ا لمللی تا ئید گردید .

گرچه درالانشای ا سلا می به ا کثریت آراء به تصویب ر سید ا ما مهمتر ا زا ن تصویب نظریات ا تفاق اسلامی و نظر یات انطباق تعلیمات ا سلامی به شرا یط جها ن ا مروزی واتکای معنوی مرد ما ن مسلما ن بر ا سلام و آ رزو مندی ا نسجام و تنسیق بین ا لمللی مسلما نان میبا شد که‌باوجود نزاع ها و کشمکشها که در ا جتماع ر باط وجده ا حساس گردید فصل نو ینی درتاریخ معاصر مسلما نان کشوده ا ست .

نقش ا فغا نستان در کنفرا نس سران کشور ها و حکو مت های غیر منسلك د ر لو ساکا ۸ ـ الی ۱۰ سپتا مبر ۱۹۷۰

کنفرانس لو سا کا سو مین کنفرا نس سران و حکو مت های غیر منسلك بود که بعد از کنفرانس های بلگراد (۱۹٦۱) وقاهره (۱۹٦٤) درپایتخت زمبیا دا یر گر د ید . درین کنفرا نس ٥٤ کشور غیر منسلك سهم گرفت ـ ۱۲ کشور که ۱۰ آن از ا مریکای لاتین ، کا نادا و حکومت جبههٔ آ ز ا د ی

ویتنام جنو بی بودند بحیث‌مشاهدنمایندگان خود را فرستا ده بو دند بر علاوهٔ نما یندگان موسسات مختلفه ا عم از بین ا لمللی و مو سسات آزادی افریقا نیز حا ضربودندو کشور که عبار ت از استر یا و یا فنلند بود به حیث مهمان در کنفرانس حضوربهم رسانیده بودند از کشور های آتی رئیس دو لت حا ضـر شده بـود نـد زمـبیا ، رئیس جمهور کـا وندا ، مـــیز با ن یو گو سلا و یا مار شال تیتو ، حبشه هیلا سلا سی ا میراطور ، قبرس سرا سقف میکار یو س اندونیزیا ســو هار تـو نیپال مهندرا ، موریتانیا مـختارالـدادا سودان نمیری ، تا نزا نیا نایری ر ی ، او گندا او بوتی ، چاد تو مبال با کـسی کانگو برازا ویل ، نگوابی ، جمهو ر یت افریقای مر کزی ، کا سا ، بـرونـدی ، بو تسوا نا ، .

از کشور های آ تی معاون یا کفیل رئیس دو لت حا ضر شده بودند :

اردن ، و لیعهد شهزاده حسن ـ عرا ق جنرال عبدالغفار حردان تکریتی ، کا مرون کینیا ، لا یبریا .

از کشور های آ تی ر ئیس حکو مـــت حا ضر بو د ند :

افغا نستان ، شاغلی نور ا حمد اعتمادی هند ، میر من اُ ندرا گاندهی ، سیلو ن ، میر من بندرانـا یـکه ، لاوس شهز ا د ه سوانا فوما ، سنگا پور ، می کوان یو ، سیرا لیون سوا زیلند ، ما لـیـز یـا تون عبدالرزاق معاون صدر ا عظم وازگینی معاون شورای ملی حا ضر شده بود .

از کشور های آتی وزیران خارجه حاضر شده بودند .

الجزایر عبدالعزیز بو تفلیقه، کـیـو با داکتر راول ووا ، گابون ا یونی ، لیبیـا صالح بو یصیر ، ا لمغرب ، عبد ا لها دی بوطالب ، تونس محمد مصمودی ، ما لی کولی بالی ، نا یجیریا اُر کیو ، جمهو ریت عربی متحد ، محمود ر یا ض ، صو ما ل ، عمر عر ته ، یمن جنوبی ، سا لم ا لبیض سوریه مصطفی ا لسید ، سینیگال گا کی تو گو ، ترینیدا د و تو با گو ، گا نا،کویت احمد جا بر صبا ح .

از کشور های آتی وز رای د یگر غیر وزراء خارجه حا ضر بودند :

لبنان ، کونگو کینشاســــا ، جمیکـــا لیسو تو .

اجندای کنفرانس را مسا یلی از قبیل حفا ظت صلح و اُ من بین ا لمللی تا مین و تقویه ا ستقلال ملی حا کمیت و تمامیت ارضی و مساوات بین کشور ، ا نکشا ف اقتصادی و ا تکاء بخود بصورت عمو می تشکیل میداد که ا لبته مو ضو عات متعدده زیر هر یك ازین فقره ها تحت بحث قرار گرفت .

درسو مین کنفرا نس کشو ر های غیر منسلك از همه اولتر ا شتراك عدهٔ بیشتر از کشور ها ئیکه در فریقا جدیدا بهآزادی رسیده بودند نظر را جلب میکرد که ا لبته باین ا سا س در اعلا میه و فیصله ها ی کنفرا نس در موضو عات تبعیض نژا د ی و ر فع ا ستعمار تصا و یب جد ی بعمل آمد مخصو صا در حصهٔ فرو ش اُ سلحه از طرف کشور های عرب به جمهو ر یتافریقای جنوبی لهجهٔ این کشور ها تند تر بو د .

چون چند روز قبل از ا جتماع لو سا کا کشور های ا فریقا ئی بحسا ب مو سسهٔ و حدت ا فریقا در ا د یس ابابا تشکیل جلسه داده بودند خو شبختانـه ا جتما ع ادیس ا با با برای آسان سا ختن کـا ر اجتماع لوساکا مفید وا قـع شد . متـو ن فیصله نامههاراجع به شر ق میانه ، تبعیض نژادی و مسایل ر فع ا ستعمار در ا فریقا و غیره ا کثر از روی متن فیصله هـــا ی ادیس ا بابا گرفته شد . همچنان مشکلی دیگریکه بین نظریات کشور های عر بی و بعضی کشور های ا فریقائی که با اسرا ئیل علا یق دارند و جود داشت نیز در جـلسهٔ اُدیس ا با با مر فوع شده بود . درجلسهٔ لوساکا همینقدر شد که هیئت کشور کینیا با پشتیبانی یکعده کشور های ا فریقا ئی سیاه کو شش کرد و مو فق شد که ازذکر تعزیرات ا قتصادی به ا سرا ئیل صر ف نظر شود . کشور نیپال نیز در مو ضو عات شرق میانه با مو قف اعراب هم آ هنگی نشان نداد .

در جلسهٔ و زرای خا رجه که دو رو ز قبل از دا یر شدن جلسه سران منعقــد گردید ا کثر مخا لفت های نظر در با ر هٔ مو ضوع اُ شتراك هیئت کمبو دیا متمر کز شده بود و جلسهٔ مذ کور می با ئیست به این مو ضوع راه حلی منا سبی پیدا نماید. یگانه نزاعی که بطور عینی در بارهٔ تمثیل کمبو د یا مو جود بود ا ین بو د که آ یا نما یند گان حکو مت پنو م پـن ، یعنـی دستهٔ لون نول ، ازان کشور نما یند گی کند ، چنا نکه در ملل متحد نما یند گی میکنند ویا نما یندگان حکو مت جلا یوطن پرنس سو نها نو ك درین مورد کشور هـا نظریات مختلفی دا شتند :

الف ، طرفداران سیاست پرنس سونهانو از افریقا، گینی ، کونگو ، برازا و یل تا نزا نیا ، اوگندا و جمهو ر یت افریقا ی مرکزی و صو مال از دول عربی ، ا لجزایر، یمن جنو بی ، جمهو ریتعربی یمن ، عراق لیبیا ، موریتا نیا ، جمهو ر یت عر بیمتحد سو ریه ، سو دا ن .

از اروپا ، یو گو سلا و یا .

ب ـ کشور های که موقف قا طعنگرفتند:

از آسیا ، ا فغا نستان ، هند ، سیلون

از افریقا، بوروندی، گینی استوائی سینیگال، حبشه، زمبیا، گینیا.

از دول عربی، لبنان، اردن، کویت المغرب و تونس.

از امریکای لاتین، جمیکا، گیانا.

قبرس نیز اظهار نظر ننمود.

ج – مخالفان هیئت پرنس سهانوك:

از آسیا، لاوس، مالیزیا و سنگاپور اندونیزیا.

از افریقا، لائبریا، گانا، ولتای علیا، کانگو کینشاسا، کمرون، روندا، چاد، سیرالیون لسوتو، بوتسوانا، و سوازیلند.

نمایندهٔ افغانستان در جلسهٔ وزرای خارجه روی موضوع تمثیل کمبودیا در کنفرانس سران دول بیطرف در لوساکا اظهار داشت که افغانستان مساعی دلاورانه ومجاهدت مردم کمبودیا را برای حصول صلح و وحدت پشتیبانی میکند اما نظر به جریان کنونی اوضاع در آنکشور عقیده دارد کرسی کمبودیا درین کنفرانس خالی بماند.

همچنان صدراعظم افغانستان در مجلس سران طی بیانات خود با لهجهٔ تاسف از اینکه حکومت سابق کمبودیا که طی سالیان سیاست بیطرفی را پیش می برد واستقرار را تامین کرده بود وآن کشور را از جنگ نجات داده بود ذکر کردند.

بهر حال گرچه افغانستان درین باره این موضوع موقف قاطع نگرفت اما همدردی خودرا به حکومت سابق کمبودیا اظهار کرد.

در پایان فیصله همین شد که چوکی کمبودیا در جلسهٔ سران نه از طرف نمایندهٔ حکومت لون نول ونه ازنمایندهٔ حکومت جلای وطن پرنس سهانوك اشغال گردید.

موضوع دیگریکه در بارهٔ آن اختلاف نظر بین کشور های سهم گیرنده کنفرانس موجود بود مسئلهٔ قبرس بود.

حکومت قبرس در صدد بودتاهمچنانیکه دردومین کنفرانس سران دول و حکومات غیر منسلك در قاهره ۱۹٦٤ فیصله نامه‌ای را دربارهٔ قبرس به تصویب رسانیده بود درین جلسهٔ نیز تصمیمنامه ای که از ترکی زبان قبرس تذکر رفته بود مامول حکومت قبرس پشتیبانی کند در کنفرانس به تصویب برسد.

مسئلهٔ قبرس از نظر اقلیت ترکی زبان آن کشور نازکی را در بر دارد زیرا اقلیت ترکی زبان قبرس حقوقی را که می بایست به اثر معاهدات بوجود آمدن این تصاحب کنند تا حال نظر به مخالفت های اکثریت یونانی زبان بدست نیاورده اند و چنانچه نزاع این فرقه در قبرس روی عملی شدن مقررات همان معاهدات است.

وزیر خارجهٔ قبرس کپرمانیو برای پیشبرد این کار در حاشیهٔ مجلس به فعالیت پرداخت منطق سیاست قبرس این بود که چون در قاهره فیصله نامه صادر شده و اوضاع همانست در لوساکا نیز باید فیصله صادر گردد.

هیئت افغانستان این منطق هیئت قبرس را قبول ننمود و چنین استدلال نمود که فیصلهٔ قاهره مورد قبول همه نبود و افغانستان و تونس و غیره کشور ها در قاهره نیز به آن مخالفت کرده بودند.

از طرف دیگر مسئلهٔ قبرس امروز مانند مسئلهٔ هند و چین و شرق میانه و تبعیض نژادی کدان نزاع داغ و حادرا که صلح گیتی را به خطر بیاندازد نیست و علاوه بران مذاکرات در قبرس دوام دارد و بنابرین نباید هیچ فیصله نامه صادر شود.

مطلب قبرس آن بودتا عین‌متن‌تصمیمنامهٔ کنفرانس قاهره را که دران از اقلیت ترکان قبرس تذکر بعمل نیامده بود در این اجتماع بقبولاند و بدینوسیله چنان‌نمایش بدهد که اجتماع بیطرفان یکبار دیگر حقوق اقلیت ترکان را بی اهمیت انگاشته است. ولی در اثر مجاهدت افغانستان و یکعده کشور های دیگر وزیر خارجهٔ قبرس نتوانست متن در نظرداشتهٔ خودرا در مجلس وزرای خارجه به‌تصویب برسانند.

در روز آخر کنفرانس سران در هنگامیکه رئیس جمهور کاوندا میخواست به جلسه خاتمه بدهددراثر اصرار میکاریوس یك متن معتدل که دران ازحفظ حقوق اقلیت

ترتیب گردید و متن مذ کور به مجلس‌سران بصورت تحمیل پیش شد باو جود آن هم افغا نستان ، تو نس ، ا لمغرب ، موریتانیا صومال ، عراق ، کویت واردن حفظ مو قف کردند و آنرا تحریری به دار ا لا نشا ی کنفرا نس سپر د ند .

حفظ مو قف ا فغانستان باین عبا ر ت است که در ا و ضاع کنونی صدور فیصله نا مه بر قبر س لازم نیست و افغا نستان در ۱۹۶٤ در قا هره مخا لفت خو د را به فیصله ن امهٔ صادره ا ظهار کرده بود که متا سفا نه این فیصله نـــا مـهٔ لو سا کا به آن بحیث د ست آو یز ا شاره کر د ه و بنا برین ا فغا نستان حفظ مو قف خودرا ثبت مسجلات کنفرا نس می نما ید .

گرچه ا فغا نستان با و جود پشتیبا نی از حقوق ا قلیت تـر کـان را هی را د ر کنفرانس تعقیب کر د که سبب ا ختلا ف شدید در جلسهٔ سران نشود ا ما با وجود آنهم و زیر خا ر جهٔ لیبیا بر مذا کر ا ت وزرای خا رجهٔ ا لجزایر و قبرس ا نگشت انتقاد گذاشته و فی ا لمجلس ا حتجا ج کرد وتحمیل متن را بر کنفرانس غیر قا نو نی خواند و حتی در خارج کنفرانس به‌روزنا مه نگاران این مطلب را اعلان کرد که ا لـبته این بذات خود بر پر ستیژ حکو مت قبرس دشوار تمام میشد که مسئله‌ای را د را ن اتفاق نظر نیست در کنفرا نس پیش کرده که دران عمو ما مسایل به ا تفاق نظر ر اه حل را می پیما ید .

بصورت عمو می نقش هیئت افغا نستان درین ا جتماع تائید مجدد این مطلب بو د که افغانستان قبل از همه کشور ها پیرو بیطرفی بوده ا ست و طـرفـدار مسا عی مشترك و ا نسجام مجا هدات کشور ها ی غیر منسلك میبا شد و صدر ا عظم‌افغانستان و هیئت افغانی ما نند ا جتماع بلگرادوقاهره در معرفی ا فغانستان بحیث کشور دوستدار صلح و عدا لت ووفادار به طریق بیطر فی وعدم ا لحاق و دو ستی با همه کشور های جهان جدیا نه ا براز مساعی نمو د ند .

مو قف افغانستان در دو مین کنفرانس ا سلا می و زرای خا رجه در کرا چی‌از۲٦ الی ۲۸ دسامبر ۱۹۷۰

کنفرانس ا سلامی و زرای خا ر جه ا ز ۵ — ا لی ۸ جدی ۱۳٤۹ درکراچی دایـر گردید و ا جندای حاوی مطالب ذ یل بود:

اول — جر یا نات ا خیر در شرق میانه وحمایت ا خلاقی وما دی از طرف کشور های سهمگیرنده در کنفرانس بمر دم‌فلسطین و پیکار ا یشان در راه آ زادی .

دوم — مطالعهٔ و ضع خطیریکه نتیجهٔ تجاوز نا هنجار پر تگال بر ضد جمهو ریت گینی است .

سوم — تنظیم و تمو یل فعا لیت ها ی دارالانشاء .

چهارم — همکاری ا قتصادی ، فر هنگی و ا جتماعی بین کشور های اشتراك کننده .

الف — با نك بین ا لـمللی ا سلا می تجارت و ا نکشاف .

ب — آ ژا نس خبر رسانی بین ا لمللی ا سلا می .

ج — تا سیس و تقویت مراکز فر هنگی ا سلا می سر تا سر جها ن .

پنجم — تذ کار روز ۲۱ — ا گست ۱۹۷۱ بحیث روز مسجد ا قصی .

ششم — تا ریخ و محل سو مین کنفرانس اسلامی و زرای خا رجه .

در جلسهٔ عمو می ر ئیس هیئت افغانستان بحیث او لین نا طق روی مو ضو عـــا ت ا جنده سخن گفت و مو قف کشور را د ر بارهٔ مسئلهٔ جریات ا خیر شرق میا نــه و حمایت ا خلاقی و مادی کشور های حا ضر کنفرانس بمر دم فلسطین که قبلادرکنفرانس جده نیز مطرح بحث قرار گرفته مجد د ا تائید نمود . دربارهٔ تجاوز پر تگال بــر جمهو ریت گینی گفته شد که ا فغا نستان از تجا و زیکه بر مر د مان مسلمان گینی از طرف ا ستعمار پر تگال بعمل آ مد ه بی علاقه مانده نمی توا ند و کشور ها ی سهمگیرنده این کنفرانس برای منا فـع مشترك باید با ا ستعمار گران مقا بـلـه بنما یند .

درباره تنظیم و تمویل فـعـالیت هـــا ی دارالانشاء اظهار گـــردید کــه هـیئت افغانستان جدا طرفدار آن میباشد که منشی عمومی در آ غاز و ظا یف را به پیما نهٔ محدود بعهده بگیرد و خد مات وی واعضای

دفترش در روشنی تجربه مطا بق قبو ل و تصدیق دول عضو در آ ینده توسعه یا بد .

دربارهٔ میعاد تو ز یع سهمیه ها هیئت افغانی ابراز عقیده نمود که ا شتراك کشور های عضو به ا ساس عا یدات فی نفر هر کشور تعیین گر د د .

در خصو ص همکاری ا قتصا د ی‌فرهنگی واجتماعی بین کشور های مسلما ن ابراز نظر شد که ا فغا نستان به چنین همکاریها بین کشور های رو به ا نکشاف بشمو ل کشور های مسلمان ا همیت ز یا د ی قایل است .

دربارهٔ تا سیس با نك بین‌المللی‌اسلامی تجارت و انکشاف گفته شد که هیئت افغانستان را جع به ا مکانات تا سیس یك با نك بین ا لمللی تجارت و ا نکشاف غور لازم نموده ا ست عقیده هیئت ا فغا نی برین ا ست تا ا ین پیشنهاد تو سطمقامات مالی و با نکی کشور های عضو از نز دیك مطالعه شود و نظریات ا یشان معلوم گردد تا آنکه چنین یك پروژه متکی بر میعا د های ثا بت و قا بل تحمل با شد .

در مورد تا سیس آژانس خبر ر سا نی اسلامی و تا سیس و تقویهٔ مرا کزفرهنگی اسلامی در جهان که شا مل ا جند ا ی شده است هیئت افغانی نظر یه داد که تمام این مو ضو عات همکا ری در سا حه های مختلفه با ید از طرف متخصصان فن تد قیق و مطا لعه گردد تا به ا ساس نظر یات مثبت روی این مسا یل تصا میم صورت گیرد .

بر علاوهٔ آنچه گفته شد نقش هیئا ت افغانی در جر یان کنفرانس متو جه نزدیك ساختن مو قف های کشور ها بو د . هیئت افغانی در ا مور طر ز ا لعمل کنفرانس پیشنهاد های مفید کرد مثلا تشکیل دوکمیته شا مل نما یند گان همه هیئت ها بر ا ی مطا لعهٔ تنظیم و تمو یل فعا لیت ها ی دار ا لانشاء ودیگر برای مسو ده کر د ن اعلا میهٔ نها ئی کنفرانس که مورد تا ئید کنفرانس قرار گرفت .

در پایان جلسه تصمیمات ذیل از طرف کنفرا نس ا تخاذ گر د ید :

اول ــ در قسمت شر ق میانه تصا میم کنفرانس های ر باط و جده که عبارت ا ز تا ئید و ضع خطیر شر ق میانه و تطبیق فیصله های ملل متحد بود یکبار د یگرتائید گردید و تصریح شد تا به تجاوز اسرائیل هرچه زود تر خا تمه داده شود . همچنان از حقوق از د ست رفته مر د مان فلسطین پشتیبانی بعمل آ مد و و عدهٔ هر نوع مساعدت به مجا دلات آن مردم در مقا بل غا صبین حقو ق ا یشان داده شد .

دوم ــ در مو ضوع گینی تجا وز پرتگال تقبیح گر دید و تطبیق فیصله نا مه‌شورای ا منیت ملل متحد در ز مینه تا ئید شد .

سوم ــ کنفرا نس پیشنهاد پا کستا ن و دا و طلبی جمهو ریت عرب متحد رامبنی بر مطا لعهٔ نظریهٔ تا سیس با نك اسلامی و یا ا تحاد با نك های ا سلامی مطا لعه و سفارش نمود تا جمهو ر یت عر ب متحد پروژهٔ بانك مذکور را مطا لعه و برروشنی مذاکرات کنفرا نس آن در ظرف شش ما ه تهیه و منشی عمو می ا ین مطا لعات ر ا به دول عضو کنفرا نس جهت ا خذ نظریات شان تقدیم نما ید . و همچنان هر کشور عضو میتوا ند در ا ثر معر فی نما یندهٔ خود در کمیسیون مطا لعهٔ پرو ژه سهم بگیرد .

چهارم ــ در بـارهٔ تا سیس آ ژا نس خبر رسانی ا سلا می فیصله شد که تاسیس چنین آ ژانس مورد تا ئید کنفرا نس بو ده وبا ید کشور های عضو نظر یات خو د را درین بـاره بـه دارالانشاء بسپار نـد و منشی عمو می ا ین نظر یات را به سو مین کنفرانس ارا ئه کند . ا جتماع متخصصین دربارهٔ مطا لعهٔ ا ین مو ضوع در تهر ا ن تشکیل شود .

پنجم ــ در مورد تا سیس مرا کز فرهنگی اسلامی کنفرا نس از منشی عمو می تقا ضا نمود تا کمیسیون متخصصین را در شهر رباط تشکیل داده و را پور آ نرا به جلسهٔ سو مین کنفرا نس ارائه بدارد .

ششم ــ در بارهٔ مطا لعهٔ پرو ژهٔ منشور فیصله بعمل آمـد تامنشی عمومی در ظرف یکماه بعد از ختم کنفرا نس یك تد کا ر تا مه را جع به ا هدا ف و قوا نین دا خلی کنفرانس نشر کرده و تبصر ا ت د و ل

اشتراك كننده را جمع آ و ر ی و ر ا جع به آ رزو مندی هر كدام شان در مطا لعهٔ سند مذكور كسب معلو مات نما يد . منشی عمومی در ظرف چهار ماه بعد از نشر تذكار نا مه برای تشكيل ا جتماع در مورد مطا لعهٔ ا ين سند در شهر جده ا قدا نمايد. والبته منشی عمو می نتيجهٔ كار ا جتما ع جده را به تو جه سو مين كنفرا نس ارائه نما يد .

هفتم ـ را جع به تمو يل و تنظيم فعاليت های دار الانشاء كنفرا نس آ ينده متنی را درينمورد به تصويب ر سا نيد كه درا ن ترتيب كار و تعيين و سا يل مالی دارالانشاء مد نظر گرفته شده ا ست .

هشتم ـ كنفرا نس ا علا ميهٔ ر باط و فيصله نا مهٔ جده را در مو ضوع بی احترامی به مسجد ا قصی كه باشغال نظا می قدس شريف تو سط اسرائيل صورت گرفته متذكر گرديده تصميم مبنی بر ا ينكه ۲۱ ا گست ۱۹۷۱ بحيث روز مسجد اقصی تـــذ كا ر يا بد تا ئيد نمود .

نهم ـ كنفرا نس در ا ثر د عوت حكومت افغا نستان تصميم گرفت تا سو مين كنفرانس اسلامی و زرای خا ر جه در آ غـاز مـا ه سپتا مبر ۱۹۷۱ در شهر كا بل دايرگرديد.

كنفرانس مطبو عاتی ښاغلی ليپكوفسكی:

ښاغلی ليپكو فسكی سكر تر دو لــت برای ا مور خا رجه و عضو كا بينهٔ فرانسه ساعت ۹ قبل از ظهر ۲۳ ميزان قبل ا ز عزيمت جا نب كشو ر ش در يك كنفرا نس مطبو عاتی در ميدان هوا ئی بين ا لمللی كابل ا شتراك كر د .

ښاغلی ليپكوفسكی بجواب سوالی را جع به نظر يا تش در ا ين باز ديدازافغانستان گفت :

سفر ښا غلی ژورژ پو مپيدو به افغانستان قرين مسرت بود و با ا حسا سات عميق مواجه شد همچنان من بشما ا طمينان ميدهم كه ا زين سفر عميقـا ا حسا س مسر ت ميكنم ودر مورد اين سفر چند تبصره مهم د ا ر م .

اول ا ينكه نجا بت و همـت مـر د م افغا نستان را كه در ا ين سفر مشا هد ه كردم تقدير ميكنم واز نظر يات ز عـما ی افغانی واز طرز سياست خارجی افغا نستان قدر دانی می نماييم و ثانياً توافقيكه بـين نظريا ت افغانستان و فرانسه در مـــــورد سياست خار جی مسايل جهان وجود دارد موجب مسرت من گرديد وبه جرات ميتوانم به شـــما بگو يـم كه افغـــا نســـتا ن سهم بزرگـــی در سيا ست بين المللـــی گرفته است و آن پـا لـيسی همز يستی مسا لمت آ ميزی ا ست كه ا فغا نستا ن از آ غاز ا سترداد ا ستقلال خود آ نر ا برگزيده ا ست .

د يگری كه لازم به تذ كر ميـد ا نـم اينست كه دو ستی ا فغا نستان وفرانسه يك حقيقت ا ست همه و قت نبا يد تصور شود كه در جهان تنها روابط سيا سی سرد همه سر نوشت ملل گيتی را بدست دا رد بلكه ا حسا سات و نز د يكی های صميمی قلبی هم بسيار مهم ا ست و قتيكه مـــن بعضی جنبه های همكاری ا فغا نستـان و فرانسه را از نز د يك د يدم درك كر د م كه ما تا چه اندازه از نظر ا حسا سا ت با يكديگر نز د يك هستيم بنا بر يـــن اين همكاری در سا حه های مختلف و د ر زمينه های مفيد ا دا مه خوا هد يا فت د ر زمينه ا ين همكاری های ثمر بخش مـــن مثال كو چكی را ارائه ميكنم و قتی به كندز رفتم و از ارتو بلاقی كه يك مركز اصلاح زرع و تكثير پنبه است د يدن كردم در آنجا مشا هده نمودم كه يك عـده متخصصيـن فرانسوی خد مت ميكنند ا لبته شما ميدانيد كه ز رع پخته و تو ليد بيشتر آن در بلند بردن سطح ز ندگی هزاران مر د می كه در اين نا حيه زندگی ميكنند تا ثير ز ياددارد و ثا نيا تو ليد بيشتر پنبه در صا درا ت افغا نستان نقش بزرگی دا رد .

من با مسرت ملا حظه كردم كه متخصصين دراتاق های لابراتوار و يا در ما موريت دفتر ها محبو س نيستند بلكه آ نها د ر مزرعه با د هقا نان ا فغانی تما س مصمم دارند و ثمر كار خودرا با ين تما سها بـا مسرت حا صل ميكنند .

همچنان در نا در شاه رو غـتون عيـن همكاری نزديك رابين ا طباء ا فـغا نی و فرانسوی مشا هده كردم و هم در موسساتی

که همکاری فر هنگی بین ا فغا نستان و فرانسه مو جود ا ست عین توا فق همکاری واحساسات دوستی را ملا حظه نمو دم و بسیار مسرور هستم که لیسه ا ستقلال به مساعدت حکو مت فرا نسه ا عمار میشو د این لیسه مر کزی خوا هد بود که در قطا ر سایر موسسا ت تعلیمی برای آما ده کرد ن جوانان ا فغانی در ز ندگانی ا مروز و فردا نقش مهمی خوا هد داشت .

در این مورد یك مو ضو ع د یگر ر ا میخوا هیم ا ظهار کنم که فرا نسه به هیچ صورت نمی خوا هد همکاری های فر هنگی و ا مداد های فر هنگی آن در محیط ها ی سر بسته ای صورت بگیرد و جما عا ت و موسسات و محیط های سر بسته فر هنگی را مساعدت بکند . به عبا ر ت د یگرفرانسه به هیچ صورت نمی خوا هد که سهمگیری فرهنگی آن یك سهمگیری فرا نسوی با شد بلکه ما میخوا هیم که ا ین همکاری مشترکا فرانسوی وافغانی با شد و مسا عی ماتوام با صرف مسا عی ا فغا نها در پیشبرد امور صورت بگیرد چنا نکه ما آ رزو دا ریم د ر دا خل لیسهٔ ا ستقلال یك مر کز فر هنگی ایجاد شود که ا دارهٔ آن بد ست فرانسوی‌ها نی بلکه به مشوره مشترك فرا نسوی ها و افغا نها ا داره شود .

آرزوی د یگر ما ا ین ا ست برای‌تدریس زبان فرا نسوی با کمك فرا نسه نه تنها در لیسهٔ ا ستقلال و ملا لی تد ریس گر د د بلکه در د یگر لیسه ها نیز به تـد ر یس بپر دا زند .

شاغلی لیپکو فسکی به جواب سو ا ل دیگر ی راجع به مسا عد ت ما لی فرانسه به ا فغا نستان چنین گفت در هنگام‌مسافرت من در کشور شما در این باره مذا کرا تی صورت گرفت در حقیقت فرانسه مساعد ت های فر هنگی همچنان مسا عدت های فنی به ا فغا نستان مید هد ما یك قرضهٔ تقریبا بالغ بر چهار ده ملیون دا لر به افغانستان پیشنهاد کرده ا یم در مورد ا ین قر ضه مذاکراتی صورت گرفته ودر با رهٔ مقدا ر قرضه موا فقت سود مندی صورت گر فته است و را جع به سا یر شرا یط ا یـــن قرضه در آ ینده ه نز د یك مذا کرات بین هیئت های طرفین صورت خوا هد گر فت .

من بشما ا طمینان مید هم که در ا ثـر مسا فرتم به ا فغانستان و مذا کرا تیکه در این جا صورت گرفت معلوم شد کـــه ارادهٔ مشترك مو جود ا ست تا این مذاکرات بصورت ثمر بخش بسر بر سد و چنا نکه شما ذکر کردید ما وا قعا میخوا هیم که در پلان پنجسا لهٔ آ یندهٔ ا فغا نستان اشتراك داشته با شیم اما آ نچه که بسیار مـهم است اینست تا پروژه های مورد انتخا ب قرار بگیرد که از هر حیث مفید بو ده و دارای عا یدات با شد ز یرا هدف ما د ر این همکاری آن نیست که از طریق‌اینچنین قرضه ها فشاری در او ضاع مالی‌افغانستان وارد شود در مورد این قر ضه پرو توکولی با مضاء خوا هد رسید و پروژه ها ی‌مورد انتخاب‌قرار خواهد گرفت که‌برای‌پیشر فت اقتصادی ا فغانستان و تعمیم صنا یع‌خفیفه وصنایع استهلا کی که دارای عواید سر یع ـ الثمر باشد و به ا ین صورت مسا عد ت فر هنگی فرا نسه و همکاری آن د ر سا حهٔ ا مداد فنی تکمیل گر دیده و ا مداد ما لی واقتصادی نیز صورت بگیرد .

بصورت خلص ما می خوا هیم در ا ین همکاری خود به ا فغا نستان دو عا مل مهم را در نظر دا شته با شیم یکی بر آ ورده شدن تجهیزات برای پیشرفت کشورودیگر احداث صنایع کو چك که مصرف آن ز یاد نبوده و عوا ید آن سریعتر با شد .

شاغلی لیپکو فسکی راجع به تسهیلاتیکه فرانسه از طریق بازار مشترك برای ا یران ولبنان به ا سا س قرار داد های جدا گانه فرا هم نموده ا ست و آیا برای افغانستان نیز چنین تسهیلا تی فرا هم خوا هد شد چنین گفت دو ستان ا فغا نی که در عین اقا مت من سوالاتی از من کرده ا ند اکثر آن پیرا مون حل و فصل مسا یل اقتصادی شان میبا شد دربارهٔ کشو ر های د وست مانند ایران و لبنان ما تر تیبا تی گر فته ایم و موا فقه های در ا ین ز مینه بر ا ی کشور ا لجزایر و حتـی در بـارهٔ کشور جمهو ریت عربی متحد در نظر ا ست ولهذا

بعید ا ست که در مورد ا فغا نستان نـیز چنین موا فقه هائی مد نظر نبا شد . و لی با ید ا ین نوع موا فقه ها روابط بین‌کشور های ثا لث و کشور های مشترك را تعیین بدارد تا اینکه ار تباط بین بازار مشتر ك و ا فـغـا نستـان صو رت گـــر فـتـــه وصادرا ت افغانستان بیشتر امکا ن فروش یابد .

ښاغلی لیپکو فسکی بجوا ب سوا لی در مورد بحرانها ی شر ق‌میا نه و اینکه آیـا سیا ست فرانسه در مورد این منطقه جها ن بعد از وفا ت رئیس جمهور فقید مصـــر جمال عبدالنا صر تغییر ی خوا هد یا فت یانه چنین گفت : البته شما میدانید که صدراعظم فرانسه برا ی اشترا ك درتشییع جنازهٔ جمال عبدالناصر به قاهره مسا فرت کرد و این امر عمق اندازه تا ثر مـرد م فرانسه را در بارهٔ وفا ت جمال عبدالنا صر ظاهر میسازد در حقیقت جما ل عبدالنا صر با قبو ل پلان راجرز یك شجا عت سیاسی بزرگی رابکار برده بود فی الواقع ماترجیح میدادیم که پلان راجرز نخست‌بین چارکشور بزرگ ذیعلاقه مطر ح میباشد و بعد ازآن به جانبین نزا ع پیشنهاد میگردید مو قف فرانسه این است که باید چهار کشوربزرگ مامور یت یارینگ را مشترکا تایید میکردند تا اینکه اقداماتیکه روی دست گرفته بشود به یك صلح عادلانه ویك صلح‌پایدار منتج گردد البته اساسا ت تطبیق پلان یار ینگ نخست از همـه همان فیصله ۲۲ نـوا مبر ۱۹۶۷ شورا ی امنیت ملل متحد است وباید بخاطر بداریم که خروج قوا ی اشـغا لی اسرائیل از مناطق تحت اشغال از مواد مهمه فیصلهٔ نامهٔ مذکور میباشد .

در آن فیصله نامه احترام استقلال کشور های منطقه احترام تما میت ارضی کشورها تذکار داده شده .

باید به خاطر داشت که بحرا ن شر ق میانه به ذات خود یك بحرا ن دشوارومدهشی میباشد ونباید مشکل دیگر یکه عبار ت از جنگ سرد است به این بحران علاوه شود بنابر ین ماعقیده داریم چارکشوربزرگیکـــه عضـــو شـــو را ی امـــنیت هســـتند در قبا ل صدور فیصله نامهٔ شورا ی امنیت مسئولیت خاصی دارند اینکه این چهار کشور یکبار در تایید فیصله نامه شورا ی امـنیت رای داده باشند وبعدا خود را فارغ تصـور کنند ویا هر کدام شان موقف متمایز بگیرند در این صور ت راه حلی موجود نخوا هـد شد .

تجارب چند هفته اخیر به ما ثابت کرده است که یگانه طریق قابل اختیار اینست که چهار کشور عضو دایمی شورا ی امـــنیت بطور مشتر ك در این مورد تصمیم گر فته وبرای بسر رسید ن مـا مور یت یارینگ تصمیما ت متحد ی اتخاذ نمایند .

من بشما یقین مید هم برای بر قراری یك صلح مبنی بر عدا لت و صلح پایدار در این ناحیه فرانسه بمسا عی ایکه شماخط مشی آنرا میدانید ادامه خوا هد داد ایـــن خط مشی عبار ت از شنا سایی حاکمیت یکدیگر ، برای ما خروج قوای اسرا ئیل‌از منطقهٔ که بعد از جنگ ۱۹۶۷ آنرا اشغال کرده است شر ط مهم میباشد .

ښاغلی لیپکو فسکی به جوا ب سوا لی گفت : در این زمینه واینکه یکی از کشور های بزرگ ملاقا ت چارکشـــور را رو ی اتهاما ت منبع بر استقرار راکتها ی سام (۲) وسام (۳) در سواحل کانا ل سویـــز ازطرف جمهوریت عربی متحد برای مدتـی با ثمر می خواند گفت بر عکس نظر ما این است که این نو ع الزاما ت و تنا زع باید تماس بین چار کشور را سریع تر سازد نه اینکه موجب تاخیر آن گردد هر چه مو جب تاخیر این مذاکرات شود نزد ما خطیر خواهد بود ولازم است که چار کشور بزرگ‌برای تعین وتمدید تاریخ اور بند مؤفق شونـد از یکطر ف اوضا عدر این ناحیه شکـــل انقلاب را به خود گرفته است واز طر ف دیگر متحمل این اوضا ع برای مرد ما ن این ناحیه پیش از این دوام نخوا هد کرد لهذا هر گونه تاخیر برای بر قرار ی صلح در این منطقه جهان خطر ناك خوا هدبود .

ښاغلی لیپکو فسکی در جواب سوالی راجع به انعقاد معاهدهٔ عدم تعرض‌بین اتحادشوروی و جمهوریت اتحادی آلما ن ونظر فرانسه‌در این مورد چنین گفت شما میدانید که رئیس جمهور ما اخیرا به اتحاد شوروی مسافر تی

کرده وازین موافقتنامه حسن استقبال نموده است من میخواهم بشما توضیح بدهم که دیپلوماسی فرانسه در مراحل تهیه‌این موافقتنامه بی تأثیر نبوده است زیرا فرانسه از ده سال باینطرف اصرار ورزیده است که تقسیم جهان بدو قسمت و هم چنین تقسیم اروپا به دو منطقه نه تنها مصئون نیست بلکه خطیر است . از ده سال باین طرف فرانسه اعلام میکند که ماورای دیوار های ایدالوژی وکشور ها با یك دیگر شناسایی داشته باشند ودر تحکیم صلح وهمکاری بین المللی اشتراك مساعی نمایند ما این را قبول کرده نمیتوانیم که جهان به دوکتله متخاصم تقسم شود وکتله های دیگر کشور ها را در داخل حلقه های بلاك ها وابسته بدارند جامعۀ بین‌المللی یك کل واحد را تشکیل میدهد ودران هرکسی حق سخن دارد خواه این کشور ها کوچك وخواه بزرگ باشد بنا بر این مافورمولی را که جنرال دوگول وضع کرده تعقیب میکنیم وبرای بسر رسیدن‌آن‌که عبارت از رفع کشیدگی و موافقت وهمکاری باشد صرف مساعی میکنیم ما عقیده داریم که عادی شدن روابط بین جمهوریت اتحادی آلمان واتحاد شوروی یکی از مراحل تطبیق این فورمول سه گانه یعنی رفع کشیدگی ، موافقت و همکاری میباشد .

و برای نیل به این مقصد لازم بود که‌اول‌جمهوریت‌اتحادی آلمان نتایج جنگ را برسمیت بشناسد ثانیا اینکه سرحد های خود رابا پولیند مطابق آن تثبیت بکند و ثالثا در میدان اقتصادی با اتحاد جماهیر شوروی شامل همکاری شوند .

ما باین موافقتنامه نظر مساعد داریم وچون ما مخالفت اروپا به دو تقسیم بودیم بنا بران از آن حسن استقبال میکنیم .

واین موافقتنامه بین مسکو وبن را زمینۀ همکاری با اروپا میدانیم که باب همکاری بیشتر کشور های این منطقه را مفتوح میدارد . بناغلی لیپکو فسکی در مورد نظر حکومت فرانسه راجع به سیاست کشور های بیطرف گفت: مابرای کشورهای‌بیطرف سمپاتی عمیق داریم . البته برای شمامعلوم است که فرانسه بشدت مخالف‌تبعیض‌نژادی وهر گونه تبعیضات بشری میباشد .

حمایت فرانسه از حق تعیین سر نوشت ملل ومردمان هم جز نظریات اساسی آن میباشد سیال گذشته وقتی خودم از فرانسه در ملل متحد نمایندگی میکردم در بارۀ نظریات عموم کشور های بیطرف حمایت خود را اظهار کردم از طرف دیگر طوریکه بشما گفتم سیاست کشور های بیطرف مورد همدردی ما و پشتیبانی‌عمیق ماست و ما از آن کشور هاییکه حاضرنیستند بسته به کتله ها باشند ویا آله دست کتله ها قرار گیرند وبخواهند اظهار شخصیت بکنند حمایت میکنیم البته فرانسه همین‌نظر را برای خود نیز دارد وبرای دیگران ازآن حمایت میکند .

بناغلی لیپکو فسکی راجع به امکان‌تاسیس تلویزیون گفت که به مساعدت فرانسه در افغانستان حتمی است .

جانب افغانی این سوال را طرح کردبه نظر من این موضوع خیلی مهم ودلچسپ است ومن آنرا به توجه حکومت خود قرار خواهم داد .

بشرطیکه تلویزیون در پیشرفت‌فرهنگ تطبیق شود یك وسیلۀ بزرگ‌و مهم میباشد وفرانسه در این مورد تجاربی دارد و اگر در این صورت من بتوانم موفق شوم ودر این راه موافقتی حاصل میگردد یك زمینه مهم همکاری بین ما فراهم خواهد شد .

بناغلی لیپکو فسکی در اخیر اظهار داشت آنچه در اخیر میخواهم اظهار کنم اینست که در سیاست خارجی افغانستان وفرانسه هم آهنگی زیاد موجود است وفرانسه چه از جانب رئیس جمهور و چه توسط حکومت خود سیاست جنرال دوگول را با عزم راسخ ادامه میدهد ودیگر بشما اطمینان میدهم که من به بسیاری از کشور ها سفر کرده ام وسرزمینهای زیادی را دیده ام لیکن در جای دیگر به این اندازه محبت و نزدیکی را بامردم فرانسه احساس نکرده ام مردم سلحشور ، مردانه وبا غیرت‌شما وهم چنین دوستی مداوم هر دو کشور برای من ارزش فراوان دارد .

دپښتونستان دجریاناتو لنډیز

(د گل پیښوری په قلم)

دپښتونستان داولس له خوا دحق خـود ارادیت دتثبیت په لار کښی مجا هـدی او فعالیت دپخوانو کلونو په زیا ت قو ی‌شکل جریان موند لی او دی مسئلی د ځان دپاره داهمیت درجه نوره هم زیاته کړی ده .

په آزاد پښتونستا ن کښی ملی اوقو می جرگی په مسلسل ډول جاری پاتی شو ی او نـــه یـوائی دا چه دیو جلا ملـــــت په‌حیث یی د خپل قوم او دیو ځانگړی‌هیواد په څیریی د خپل وطن د هویت او تشخص په ځان ساتلو په لار کښی اقدا ما ت کړی دی بلکه په مختلفو سیمو کښی یی دبهرنو طاقتو نو او دحق خود ارادیت د مخالفینو د مداخلو او فعالیتو نو مخه نیو لی ده بلکه ددغسی نښو نښانو مخا لفت یی هم کړی دی چه دمقابلی خوا دیوی چالا کی اوتردستی په شکل کښی دابښیی چه گویا دپښتونستان آزادی سیمی دپاکستان جزء دی اوسرنوشت یی په پاکستان پوری تړلی دی .

په منځنی آزاد پښتو نستان کښی چه‌یو خواته آزادی خواهو خلکو مقابل لوری تــه دا حقیقت څرگند کړی دی چـــــه پـر دی نمایندگان نور داسی نه شی کولی‌چه‌دآزادو علا قو خلك دخپلو محکو مو ورونـو لـــه سر نوشت څخه بی علاقی کاند ی او په‌دی ډول مخالف قوت ته موقع ورکړی چه آزادی سیمی جلا او محکو می علاقی جدا خرا بــی او مقاو مت یی ما ت کاند ی .

نوبل پلوئی دحق خود ارا دیت مخالفینـو هغه کوششونه هم ناکامی کړی دی چـــــه په گواښ او تهدید په فریب او چل و ته او پخپلو کښی دآزاد اولس دجنگو لو پــه وسیله یی غوښتل په آزاد وسیمو کښی د گرفت او استحکام پنجی مضبو طی کـــړی او قوم پرستان دآزاد یخوا ها نونه‌تړلگی او قطاره وباسی او مخالف قو ت ته‌یی‌تسلیم کاندی .

دآزاد پښتونستان خلکو ددی مقصـــد دپاره د کافی پوهی او شعور ثبوت ورکړی دی اوپه دی لاره کښی ئی دقربانۍ او سر ښندنی نه هم غاړه نه ده غړ ولی .

په‌دی ډول تیر کـــال په آزا د منځــنی پښتونستان کښی دملی تحریك له پلـــــوه یو مطلوب کال و دد غه ننداری په لیدو هر څوك دایقین کولی شی چه دا اولـــــس دفریب او دسیسی په دام کښی نه راځی .

دباجوړ په آزاده علاقه کښی مامو ندو سالا رزو په ډیر شهامت مقابل لوری تــهـ داو ښوده چه په دی خاوره باندی دسکند ر مقدونی غاښونه وتلی اودگوډ تیمورنه‌رانیولی دانگر یزانو تر تاړا که دلته ددښمن هڅونه خاوری شوی او چه دغسی لویو قوتو نوددی آزادی خاوری په نیولو او د دی خپلوا كقوم په محکو مولو توفیق ونه موند نو بل بـــه لاڅوك وی چه په دی اولس به یی لاس‌برشی او داسی نښی نښانی به منځ ته راو ړی چه دهغی په پرده کښی داچالا کی تیره‌کړی شی چه گویا داقوم د پاکستان تابع او دا خاوره ددغه ملك یوه ټوټه ده . په دیکښی شك نشته چه که دغسی چالا کی تیره هـم شی حقوقی او قانو نی اهمیت نه لر ی مگر دباجوړ زیر ك او هوښیار او لس ددی‌چالاکی دکامیابولو خواږه هم د مقابـل لـــــور ی ستو نی او تالو ښکته کیدو ته پری‌نه‌ښودل.

ماموند و سالارزو د پاکستا ن دانتخاباتو په دی وروستۍ او تاز نۍ لوبه کښی چه په محکوم پښتونستان کښی هم وشوه اوطبیعی ده چه محکوم اولس دپارلما نی اوقانـونی مبارزی دسیا ست لرلو په وجه په دغـــو انتخاباتو کښی گډون کاوه بر خه وانخسته او قومی تړه یی وکړه چه دا انتخابا تزمونږ دپاره ملی اووطنی انتخابا ت نه دی او مونږ ددغه مملکت دقانو نی او ملی نفوذ تر ساحی لاندی نه وو او نه یو او نه به یونو ځکــه په دغو انتخاباتو کښی برخه اخستل په‌ملی اصولو ممنو ع او کورغ دی او هر څو ك چه ددی تړی نه پل غلطی وکړی تر قو می توری او پوښتنی لاند ی به راشی .

دباجوړ اولس دخپل ملی تحریك په لاره کښې وخت په وخت جرگې کړې او خپله ملی اراده یې په هره هره موقع اومنا سبت څرگنده کړې ده او دا روحیه نه یوا ځـې ثابته او قوې پاتې شوې ده بلکه قو ت او څرگند تیا یې دیوه وخت نه بل ته نوره‌هم زیاتیږی .

دغه حال‌دمو مندودخانگی‌هم‌دی دغلته ملی او قومی جرگې دتیر کا ل په دورا ن کښې جاری پاتې شوې دی او دتیرکا ل په‌دورا ن کښې مومندو اوسا پودنور وکلونو په شان دناوگی له لاری د مومند و په خـــاوره د زور زیا تی راوستلو په خلاف خپل تاثراو خپگان ښکاره کړی دی او دا موقع یې چاته نه ده ورکړې چه د عسکر ی اغراضو او مقاصدو پوره کولو دپاره په دغو علا قـــو کښې عسکری کمپونه یاد فو جی اهمیت سرکونه تیر کاندی .

دمو مند واو سا پو شینو ارو له خوا د ناوگی په واکمنو باند ی دشك شبهې پیدا کیدو له کبله په دغه ځای با ند ی کا فی فشار اچول شو ی تردی چه څو وار ی د ښبتو او تصاد م سبب شو ی دی .

دتیرا په خاوره ملی فعالیت ښه په قوت کښې روان دی . غیر تی اپر یدو وخت په وخت دملی جرگو اوقو می غـونډ و پـــــه وسیله دخپل ملی هو یت دواضح ساتلو او دخپلو محکو مو ورونو دسر نوشت ســـره د علاقې ښودلو هڅه کړی ده . دتیر عیسوی کال په دورا ن کښې چه کوم ناپیژند گلو او ناآشنا خلك دډلو په ډول او یا په‌انفرادی شکل تیرا ته را ختلی و او د غلته یـــی تبلیغات کول دتیرا هو ښیار او لس هغوی رخصت کړل او د فعالیت موقع یی‌ورنه‌کړه.

ترټولو زیاته جالبه او قابل تو جه نکته داده چه د آزاده پښتونستان په گرد اولس کښې په ملی سو یه د آزاد پښتونستا ن د هویت او موجودیت یعنی دزوړ حا لت دبر قرار ساتلو دپاره زبر دسته جذبه راولاړه شوې ده او ددی حر کت آغاز هم د خیبراو لواړ گی نه شوی دی .

اپریدو شینوارو تعلیما فته ځوانانو پـه تیرکا ل کښې د ملی انجمنو نو په وسیله په دستجمعی ډول دا آواز او چت وساته چه دآزاد پښتونستان هویت په هیڅ ډول‌دړنگولو او ماتولو قابل نه دی او مونږ به هیچا ته دا اجازه ورنه کړو چه زمونږ دا حالت لـه منځه یوسی .

ددی آواز د بیابیا هر غوږ ته درسو لو دپاره بیشماره جلسی دپښتونستا ن پـــه مختلفو آزادو سیمو مخصوصا لواړ گـی او خیبر کښې شوی او دآزاد پښتونستا ن‌دهری خولی نه یی دمرستې او حمایت آواز راپورته شوی دی تردی چه کوم خلك دپاکستا ن د حکومت له خوا هم دآزاد و پښتونستانیانو نمایندگان گڼل کیږی هغو ی هم په‌ډیر شدت او ټینگار دا آواز پور ته کوی او ددی حالت مرسته کوی .

په محکوم پښتونستان کښې د ملی‌شعور قوت او بیداری په څرگنده ډو ل زیاتی کړی دی او په دی جریا ن کښې یو غوره نکـته داده چه دپښتونستا ن هغو ملی مشرانو د آزاد پښتونستا ن د اوسیدو نکـــو او پـه اصطلاح دقبایلی ورونو موقف در ك کړی او په خپلو وینا و کښې یی داویلی دی چه مونږ دخپلو قبایلو ورونو دپاره هـغه څه غواړو کوم څه چه دوی دخپل ځان او خپلی سیمی دپاره غواړی د پښتونستا ن سترمشر خان عبدالغفار خان د پښتونستان د ملـــی ورځې په مناسبت پخپله سږ نی‌ویناکښې وویل چه : زه دقبایلو ورونو خوشا لـــی غواړم او دا غواړم چه د دوی په باب‌هرپور ته کیدو نکی قدم دی د دوی په خوښه او رضاوی .

خان عبدالولی خان دنشنل عوا می‌پارتی ځوان او زړ ورلیډر دحزب په‌رسمی غونډو کښې دا حقیقت بیا بیا غبر گ او تکرار کړی دی چه مونږ دخپلو قبایلو ورونو د ژوندانه دطرز په بدلو ن کښې هـــیڅ ډول غرض نه لرو او مونږ د دوی دپاره هغـــه څه غواړو چه دوی یی دځان دپاره غـــوره کـــړی .

دمحکوم پښتونستان په دواړو بر خوکښې دقو می شعور او بیداری نهضت ښه‌په‌تندی روان پاتې شوی دی او اوس د دی حقیقت نه هیڅوك انکار نه شی کـــولی چـــه د پښتو نستان دملت مسئله‌دوخت‌له‌تیریدونه یواځې وړه یازړه نه شوه بلکه دا په تاریخ

کښې دخپلو ډېرو قو ی جړو او عمیقو ریشو څخه پرله پسې قوت اخلې او دزما نې په تیر یدو یې تاز ګی نوره هم سواکیږي .

په تیرکا ل کښې د پښتونستا ن د محکو می علاقې ډېرو زیاتو معروفو کسانو په ملي محاذ پورې دالحاق او په دې لاره کښې دهر ډول قرباني ورکولو اعلان کړیدی.

په ملي محاذ پورې دالحاق کوونکوکسانو اهمیت مختلف انوا ع لر ی ځینې‌شخصیتونه لکه بیشماره فارغ التحصیلان او تعلیم یافته ځوانان تعلیمی او عرفانی اهمیت لر ی . ځینې نور یې د تد بر او اداری او تنظیم شهر ت لر ی او ځینې نور یې د قو می رسوخ او شهر ت په لحاظ د اهمیت حامل دی او ځینې نور یې روحا نی قوت او قیمت لری چه مخالف او متعصب قوتو نه یې پریشانه کړی او په تکلیف اخته کړی دی.

دایو څرګند حقیقت دی چه په محکو م پښتونستا ن کښې ثقافتي او کلچر ی‌تخلیق او استعدادیو مخ د ملي محاذ په مرسته‌کښې ولاړ دی او مبالغه به نه وی که ووایو چه مخالف اخبارو نه او د مخالفینو د غوږو نو ستهیجو نه په ډیره لوړه سو یه هم دپښتو شعر او تعالی ته محتاج پاتی شوی دی .

دمحکوم پښتونستان په خاوره د حق خود ارادیت په مرسته ذا دوه نهضتو نه ډیر دتو جه وړدی چه یو د پښتنو میر منو او بل د پښتنو ځوانا نو .

دپښتنو میر منو ملی نهضت سږ کال د میرمن نسیم ولی تر لار ښودنی لاندې ډیر انکشا ف کړی دی او ډیر ی دسرسره او معروفې میر منې او پیغلې په دې نهضت کښې شریکې شوی دی . دنمو نې په ډو ل دهزاره ضلعی بیګم ګوهر رحمان‌چه‌نه‌یواځې یوه ډیره منوره میر من ده بلکه د(رای‌عامه) په نامه یوه جریده هم خپروی ، دملی محاذ سره ملګر ی شو ی او خپل اخبار یې هم دملي محاذ په مرسته دتبلیغ او فعا لیت دپاره وقف کړی دی او دغه راز دمردان ضلعې پیغله پروین تاتا ری چه یوه فداکاره او تعلیمیافته پیغله ده دا او دغسې نور ی بیشماره پیغلې دملي محاذ په مرسته میدان ته راوتلې او په هره قومی جلسه کښې دا

ټپه وایې چه :

که دزلمو نه پوره نه شوه
پښتو نستا نه جینکۍ به دې ګټینه

دځوانا نو نهضت په دوو ځانګوویشل کیږي :

یو فارغ التحصیل ځوانان دی او بل یې په تحصیل بوخت .

د تحصیل نه فارغ ځوانان په مختلفو نومونو او عنوانو نو په ملي فعا لیت‌بوخت‌و تر څو چه په تیر کا ل کښې دهر ی‌خوانه دافعالیت شروع شو چه باید دځوانا نودا دمختلفو نو مونو لاندې ویشل شوی ډلی‌رایو ځای کړی شی او په یو مر کز کښې‌متمرکز شی چه قو ت یې زیا ت موثر او فعا ل شی .

بالاخره همد غسې وشو ل او دځوانا نو یو عالی کانوانسیون دپېښور په شا هی‌باغ کښې وشو چه قریبا د یولکو په حدودوکې ځوانان ورته راغلی وو .

دځوانانو دی لو ی جرګی دځوانانو دیوه تنظیم اصل او پیشنهاد تصو یب کړ اوخان عبدالو لی خان یې دخپل لوی مشر اوددوی په تعبیر دسو پریم کمانډر په حیث اعلان کړ .

خان عبدالو لی خان دی نو ی تنظیم‌یاپه نورو الفاظو کښې دښا یسته اوښکلوتاوسانو په تنظیم با ندې (پښتون زلمی) نوم‌کښیښود او سرله دغې ورځې دځوانانو مختلف انجمنو نه په یوه متحده او پراخه وررور ولۍ کښې را غلل چه په ډیره دلچسپۍ او موثریت لګیا دی کار کوی او که دمخالف بادخپیره یاد تور ستر ګو نظر یو نه وړل نو د هر ډو ل کامیا بۍ او په زړه پور ی قو می نتیجو امید تر ی‌کیدی شی .

دځوانانو بله څانګه دشا ګردا نو دهوړم کال د اول ځل دپاره د محکوم پښتونستا ن په خاوره کښې دشاګر دانو یو تنظیم د (پښتو شاګر دانو د اتحاد یې) په نا مه میدان ته را ووت ، دی اتحادیې په ګرد محکوم پښتونستا ن یعنی پیښور ،مردا ن، سوات ، کوهات ، بنو ، دیره‌اسمعیل خان کویټه ، پشین ، او نورو سیمو کښې د

(نور په ۲۰ ۷ مخ کی)

رویداد های مهم سیاسی جهان

سال ۱۳۴۹ آغاز گردید ا ما از تشنــج پارینه در جهان کاسته نشد . در جنو ب شرق آ سیا مخصو صا درکمبودیا وا قعهٔ پدید آ مد که دا منهٔ جنگ را از ویتنام به کشور های مجاور آن گسترش داد . د ر غیاب شهزاده نورودوم سها نوك ر ئیس دولت کمبودیا کود تای صورت گـرفت . برکناری سهانوك که فکر میشد به مفا د غربی هابوده و در عین حال و جود چـهل تاشصت هزار قوای ویتنام شمالی که ا ز سالها به ا ینطرف از جنگل های‌کمبود یـا برای حمله بر عساکر و یتـنام جنـوبی و متحدینش ا ستفاده میکردند بیا نگر و ضع و خیم کمبو دیا بود . سها نوك که بــه پیکنگ ر فته بود طی بیانیه های از مر د م

کمبود یا تقاضا میکرد رژیم چینك هینگ وطرفدار انشا نرا ازپای در آورنـد و ا ز طرف د یگر طیارات بم ا فگن نـوع‌ب ۵۲ امریکایی برای جلو گیری از نفوذ قو ا ی مقابل صد ها تن بم‌را بر موا ضع‌وتاسیسات سرحد کمبودیا با و یتنام جنـوبـی فر و می ریختند جنگ بین قوای متخا صم‌آغا ز شد . حکو مت جدید پنوم پن بیهوده تلاش داشت تا قوای کمو نیستی را از کمبودیا

خارج سازد و درین راه از ا تحاد شوروی وانگلستان، خوا هان کمك شد اما شهزاده سهانوك دریك بیانیهٔ پنج فقر وی که مورد تایید و یتنا م شما لی نیز قرار گرفت از شروع جنگ های گیر یلای در کمبود یـا

سخن گفت ووعده داد که سلاح وتجهیزات لازم رابرای گیر یلا ها خوا هد فر ستا د. جنگ در و یتنام و کمبود یا محد و دنماند بلکه به کشور های د یگر ایـن حـو ز ه مانندلاوس‌نیزسرا یت کرد . سوپاناوونگ رهبر پتتلاوها میگفت عسا کر ا مریکا ئی از تایلند به لاوس مدا خله میکنند مقابلتا سوانا پو ما صدراعظم آ نکشور از نفو ذ عساکر و یتنام شمالی درلاوس حرف‌میزد . خط هوچی من در لاوس و د یگر مناطقیکه قوای حکو متی با پتتلاو ها در پیکار بودند مورد حملات پیهم طیارات غول پیکرامریکائی قرار میگرفتند . این طیارات در عین ز مان ماموریت داشتند تا آن منا طـق و یتنـام جنوبی را که کمو نست در آن تمر کزپیدا کرده بود ز یر بمباران گیرند . از جا نبی هم قوای ویتنام شما لی و ویتکا نـگـهـا تاسیسات و کمپ های نظا می را درویتنام جنوبی بصورت متوا تر مورد حملهٔ هاوان وراکت قرار میدا دند و بعضا تا چـنـد ین میل شهر ها پیشروی میکر د ند . نـفـو ذ قوای کمو نیستی در کمبودیانیز روز افزون بود حتی در ۳۰ میلی شهـر پـنوم پـن رسیده بودند . با گذشت یك و قت‌نسبتا مختصر حلقه محا صره و یتکا نگها بد و ر شهر پنوم پن تنگ ترشد و راه های مهم ارتباطی پا یتخت کمبودیا را با جنوب و شرق آ نکشور قطع نمودند . برای تقویت قوای کمبودیا ئی عسا کر و یتنام جنو بی سر حد بین آن دو کشور را عبور نمو دند درعین حال ا عزام قوای ا مریکا یی بـه کمبودیا از نظر محا فل سیاسی جهان‌چنین تلقی شد که شا ید این ا مربه عکس‌العمل غیر قابل کنترول منتج شود. ر یچـار د نکسن ر ئیس جمهور ایالات متحدهٔ ا مریکا گفت حملات مشترك قوای و یتنام جنو بی وامریکا متو جه آن مناطق کمبو دیا ست که عساکر و یتنام شمالی وویتکا نگها ی ویتنام جنوبی در آن نفو ذ کرده ا ست . نکسن ا ینرا هم گفت مقصد ازین حملا ت تجاوز بر حقوق د یگران نیست و نبا یـد بحیث کسترش دا منه جنگ و یتنام تلقی گردد . د ر صو ر تیکه حمله قوای و یتنام شمالی وو یتکا نگها در کمبو دیا خا تـمه یابد حملات مشترك عسا کر و یتنام جنو بی وامریکا به مراکز آنها پایان خوا هد یافت.

نکسن گفت وا شنگتن بحکو مت کمبو د یا سلاح کو چك و د یگرمهمات نظا می‌ارسال نموده و مقصد آن حفظ بیطرفی کمبودیاست.
تصمیم مربوط به اعزام هشت هزارقوا ی امریکا یی وویتنا م جنو بی به کمبود یا از طرف ویتنام شمالی تهدید بز ر گی به صلح جهان خوانده شد ابلاغیهٔ و یتنا م شما لی گفت اعزا م سر بازان امریکا یی در کمبو دیا قدم خطر ناکی در راه توسعه جنگ و یتنام در تمام حو زه هند و چین شمر ده میشود .
و ضع درین منطقه پر آ شوب جـــها ن متشنج تر گردید طیارات ا مریکا یی حمله بر و یتنام شمالی را مجددا شروع کر د ند.
تجدید بمباران و یتنام شمالی در پا یان و قفهٔ ۱۸ ما هه روی ا ین د لیل صورت گر فت که ویتنام‌شمالی‌برطیارات اکتشا فی وبدون سلاح ا مریکا ئی با راکت هـــا ی زمین بهوا حمله نموده ا ست .
دز هانوی گفته شد که د ر ین حملا ت هوائی که در حدود صد طیارهٔ ا مریکا ئی دران شر کت داشت ۳٤ نفر بقتل رسید ه و به یك بند آب ومراکززراعتی‌ویتنام‌شمالی خساراتی وارد شده است . ا مریکا اصرار میورزد که تو قف بمباران و یتنام شما لی از طرف لیندن جا نسن روی این تفا هم صورت گرفت که بر طیارات اکتشافی‌امریکا برفراز ویتنام شما لی حمله ای صو ر ت نگیرد . ا ما هانوی این گفته را عاری از حقیقت خوا نده ا ست . در حـــا لیکه ا ز یکطر ف حکو مت مو قتی و جدید التشکیل سهانوك در پیکنگ طرفداران خود را بـــه ادامهٔ جنگ در کمبو د یا تشویق می کرد واز جا نب دیگر گا هی جز تصرف‌یك‌قصبه یا منطقهٔ سترا تژیك درین کشور یاویتنام جنوبی و لاوس از طرف کمو نیست ها و یا استر داد آن از جانب قـــوا ی مقا بـــل میر سید بسلسله مساعی د یپلو ما تیك در جهت ر فع کشید گی و ضع بحرانی جنو ب شرق آسیا کنفرا نسی از طرف و ز را ی خارجه کشور های آسیایی و حوزهٔ‌بحرالکاهل درجاکار تا تشکیل شد . در ا علامیه ا یکه درپایان این کنفرا نس به نشر سپر د ه شد ا خراج تمام عسا کر خارجی ازکمبودیا مطا لبه شد .
در اعلا میه گفته شد که کمیسیو نی به اشتراك نما یند گان جا پان اندو نیز یـــا و مالیز یا تشکیل میشود تا برای حل‌بحرانات کمبو د یا به سو یهٔ بین ا لمللی فعا لیت کند . همزمان بانشراین اعلامیه ده هز ا ر عسکر د یگر و یتنام جنوبی بـــرای بسر رسا نیدن عملیات جنگی سر حد و یتنا م و کمبود یا را عبور نمودند منظور ا یـــن فعا لیتها ی نظا می از بین بردن‌پناهگاههای عساکر و یتنام شمالی وویتکانگها در د و شهر مهم کمبو دیا خوا نده شد . عملیات عساکر مذکور بکمك طیارات بم ا فـــگـــن امریکائی صورت میگر فت . نه تنها قوا ی ویتنام جنوبی دا خل کمبو د یا شد بـــلکه نیرو های آنکشور وارد لاوس نیز شد ه و خط تدارکاتی کمو نیست هارا بنام معبـــر هوچی من مورد حمله قرار دادند .
مقا بلتا درواشنگتن اعلام شد که ایالات متحدهٔ ا مریکا معادل هفت ملیون ونهصد هزار دالر سلاح و مهمات نظا می را بـــه کمبو دیا می فرستند . ا ین هم وا ضح‌شد که یك ا ندازه این‌اسلحه‌قبلا به کمبو دیا ارسال شده است . خلا صه ا ینکه‌اوضاع جنوب شرق آسیا درسه ماه اول سال ۱۳٤۹ د ستخوش بحرا نیکه روبه ز یادت میرفت بـــو د .
ویتنام و کشور های مجاور آن یگا نه منطقهٔ پراز تشنج نبود که تو جه‌جها نیان را معطوف نگاه دا شته بود بلکه حسا سیت بحرانهای شرق میانه نیز سبب نـــگرا نـــی کشور های صلحدوست را فرا هم نموده بود . در خلال ا ینهمه تشنج و بحران بود که کنفرانس و زرای خارجه کشور هـــا ی اسلامی به شر کت ۲٤ مملکت در جـــد ه افتتاح شد عراق و سو ریه روی این د لیل به کنفرانس مذکور اشترا ك نکردند کـــه جنگ علیه اسرائیل یك سوال ملی است نه مـــذ هبی .
درین کنفرانس را جع به هم آ هنگی و انسجام کمك های که به مبا ر زین فلسطین داده میشو د و هم اعادهٔ حقوق ا عربا د ر شهر بیت ا لمقدس بحث شد .
درحالیکه این کنفرانس ادامه داشت‌اخبار

واصله از نبرد هوائی بر فراز کا نال‌وسویز بین طیارات جمهو ر یت متحد ۀ عر ب و اسرائیل و حملات ا سرا ئیلیان بر ار د ن و سو ریه حکا یه میکرد . از همه رقت‌آورتر حمله طیارات ا سرا ئیلی بـر یك مـکتب ابتدائی جمهو ریت متحد عرب در شر ق اسماعیلیه بود که به ا ثر آن در حد و د سی طفل معصوم تلف و بهمین تعداداطفال دیگر مجروح شد ند . ا فکار عا مه جها ن این حملۀ و حشیا نۀ اسرائیل را نکو هش کرد و مصر ر سما به او تا نت سر منشی ملل متحد نسبت این حا د ثه ا ختجاج کرد.

درین و قت اسرا ئیل تبلیغاتی را را ه اندا خت که مصر به نصب را کت ها ی نوع سام ۳ مبا درت ورزیده و پیلوت های شوروی از خاك مصر د فاع میکنند. اشاعه این راپور ها حکو مت ریچارد نکسن رانیز دستخو ش تشویش سا خت . در قا هر ه نطا ق جمهو ریت متحد عـرب تبلیغـا ت اسرائیل را بمنظور بد ست آ و ر د ن‌کمك بیشتر از ایالات متحده ا مریکا تفسیرکرد.

به تعقیب همین تبلیغات ا سرا ئیل حـمله شدیدی بر لبنان ا نجام داد و تلفات جا نی ومالی سنگینی بر ا فراد ملکی آنکشورتحمیل نمود . شورای ا منیت مو سسه ملل متحد برای بحث دربارۀ ا ین حمله قوای هوا ئی وزمینی ا سرا ئیل بر لبنان بطور ا ضطراری تشکیل جلسه داد و در پایـان مسو د ۀ هسپا نیه را که تقا ضای اخراج ا سرا ئیل را از لبنان مینمود به‌اتفاق‌آراء تصو یـب کـر د .

در مسکو ا لکس کا سیگین صدر ا عظم اتحاد شوروی ضمنا تبصره در مورد ا ین حمله ا سرا ئیل گفت ا سرا ئیلیان تما م کوشش های را که بـرا ی حـل سیـا سی معضلۀ شر قمیانه صورت میگیردبه‌ناکا می موا جه می سا زد .

درخرطوم سران کشور های جمهو ر یت متحد عرب سو دان و لیبیا به تعقیب ا ین حمله تشکیل جلسه دادند تا مو قف متحد تری را در برابر بحران شرق میـا نه اتخاذ کـنـند .

به سلسلۀ ا نـکشا فـات او ضاع د ر شرق میانه یکی هم تسلیم دهی و تخلیـۀ پایگا ه های ا مریکا وانگلستان در لیبیابود. در مرا سم که بدین منا سبت بر گزار شد هیئات های کشو ر عربی وارد طر ا بلس شدند در جمله‌این هیئات‌ها جمال‌عبدالناصر رئیس جمهوریت متحد عرب احمد حسن‌البکر ر ئیس جمهور عراق و نور ا لدین ا لاتاسی رئیس جمهور سو ریه، شارل‌حلو ر ئیس جمهور لبنان و جعفر ا لمنیری ر ئیس‌دولت سودان شا مل بود ند .

درجریانات بین‌المللی واقعه‌مهمی درآلمان که‌رخداد یکی هم ملاقات‌صدراعظمان دوآلمان در کاسل بود . د رین کنفرانس گفته شد ازین دو کشور هیچکدام نمی توا ند بوکالت د یگری حرف بز ند .

مـلا قا ت تار یخی سی و یکم ثـور دو مین جلسۀ بود که بین ر هبران‌جمهوریت اتحادی آلمان و آلمان شر قـی صو ر ت گرفت . ملا قات اولی بتا ریخ نز د هـم ماه مارچ به شهر ایر فـورت در آ لمـا ن شرقی ا نجام پذیرفته بود .

سه ماه اول سال گذ شت اما باز هم از بحران و تشنج درجهان کا سته نشداوتانت سر منشی مو سسۀ ملل متحد در پا یا ن سفر ش از مسکوگفت‌کدام امید حل فو ری را در مورد هندو چین نمی بیند .

او تانت که بتاریخ هفدۀ جـون بـرا ی مذاکره با مقا مات اتحاد شوروی بمسکو مسافرت نموده بود راجع به شرق میا نـه گفت پدیده های جدیدی در مو قف هـا ی ایالات متحده ا مریکا و اتحاد شوروی د ر مورد بحران شرق میانه مو جود ا ست که میتوا ند خلا را بین‌طرف‌های مذ کور د ر رسیدن بیك حل سیاسی کمتر سا زد .

درین و قت در شرق میانه ا نکشا ف دیگری پدید آمد وان مذاکره سران کشور های عربی در طرا بلس بود درین‌مذاکرات جمال عبدالنا صر ر ئیس جمهو ر فـقـید مصر ملك حسین پاد شاه ار دن نورالدین الاتاسی ر ئیس دولت آن و قت سو ر یـه احمد حسن ا لبکرر ئیس جمهور عـر ا ق معمر ا لقذافی ر ئیس دو لت لیبیا اشترا ك داشتند . در طرابلس‌ناصر اعلام دا شت که کشور وی هزاران نفر را برای پیلو تی‌تحت تربیه گرفته و صد ها طیاره بد ست‌می‌آورد

وعنقریب جمهو ریت عرب از لحا ظ قدرت هوائی با اسرائیل برابر خوا هـد شد . درینوقت جنـگ در جبهـۀ شر قی شد ت اختیار نموده قوای سو ریه سر حد آنکشور را عبور نموده دو موضع نظا می اسرا ئیل را از بین بر دند وباسرا ئیلی ها بجنگ تن به تن مقا بله نمودند . در ا علا میـه رادیو د مشق گفته شد که از جمله ۲۰۰ طیارۀ اسرائیلی که درین عملیات جنگی علیه سو ریه حصه گرفته بودند ۱۱ عدد آ نهـا توسط قوای سوریه سقوط داده شده‌است .

در حالیکه این جنگ توجه جها نیان ر ا معطوف نگهداشته بود در سیگون اعلام شد آخرین دسته های جنگی ا مریکا بعـد ا ز دو ماه ا شتراك در عملیات نظا می علیه‌قوای طرفدار نورو دوم سیها نوك وویتکانگها ا ز کمبودیا خارج شدند (هشتم سر طـا ن ۱۳۴۹) منا بع رسمی سیگون گفتند که در حدود ۴۰۰۰۰ عسکر ا حتیاطی و یـتـنا م جنوبی در کمبودیا باقی مانده واز کمك‌های هوایی امریکا بر خوردار خوا هد بود بـا اخراج این قوا عساکر و یتنام جـنو بـی فعالیت شانرا در کمبودیا شدت بخشیدند.

درعین حال هیئت مخصو ص کشور های آسیایی مذاکرات شا نرا برای ا عادۀ صلح درکمبودیا با اوتانت سر منشی مو سسۀ ملل متحد در نیو یارك آغاز کردند . ا ین هیئات که در آن نما ینده گان ما لیز یـا اندو نیز یا وجاپان شا مل اند قبلا بتما م کشور ها ئیکه بمو ضع هندوچین ار تبا ط دارند مسا فرت نمو ده و با او لیای‌اموراین کشورها مذاکراتی‌انجام‌داده‌بود. هیئت‌ازطرف کنفرانس وزرای خارجه یازده کشورآسیایی وحوزه بحرالکا هل درجاکار تا تعیین شده بود .

از جانب د یگر قصر سفیدایالات متحده امریکا اعلام داشت که حکو مت آ نکشور به بمباران را هائیکه از طریق کمبو دیا به ویتنام جنوبی ختم میشود وازین راه هـا برای ا نتقال ا سلحه ا ستفاده میشودادامه خوا هد داد ا ما در صدد ا عزام مـجـد د عساکر ا مریکایی به کمبود یا بر نخواهد آمد .

نطاق قصر سفید این مو ضوع را که‌در حقیقت سیاست حکو مت ا یالات متحده د ر مورد کمبودیا میبا شد پس از ملا قـا ت و یلیم را جرز وزیر اموخارجۀ امریکا بـا رئیس جمهور نکسن ا ظهار نمود .

چندروز بعد تر و یلیم را جرز حیسـن موا صلت به سیگون گفت و قت آن‌رسید ه تابرای ختم جنگ و یتنام بمذاکره پرداخت. وی گفت ریچارد نکسن برایش هدایت داده تا هنگام ا قا مت در سیگون در یا بد که آیا ا بتکارات دیگر سیا سی که به صلح منجر گردد جستجو شده میتواند یانه .

هدف ا ین سفر راجرز مطا لعه او ضاع سیاسی و نظا می هند وچین‌بود.

اگر بوضع نظا می این منطقه همز مـان با سفر راجرز نظر اندازیم می بینیم کـه جنگ بین قوای متخا صم همچنان ا دا مه دارد در و یتنام جنوبی به‌اثرپرتاب یـك راکت بك کشتی کو چك مربوط قوای‌بحری ویتنام جنوبی توسط و یتکانگها غرق ساخته شد که‌به اثر آن ٤٦ نفر بقـتل ر سیـد ه و پنجاه نفردیگرمجروح شدند . تو پخا نه امریکا در نز دیك سر حدات کمبو د یـا مورد آ تشباری و یتکا نگها قرار گر فـت وطیارات ا مریکایی بر خطو ط ا کما لا ت قوای طرف مقابل حمله بر دند .

درساحۀ د یپلو ما تیك ایالات متحـد ۀ امریکا و شش کشور متحد آن در جـنـگ و یتنام بعد از ختم کنفرا نس شورای‌وزرای پیمان سیتو طی جلسۀ سری در بـا ر ۀ جریانات جنگ و یتنام در مانیلابحث‌ومذاکره کردند .

درین جلسۀ تران و ان لام و زیر خا ر جه و یتنام جنوبی معلو ما تی را جع به‌اوضاع منطقه با نما یندگان د یگـر ارا ئـه کر د.

در جلسۀ مذ کور نما ینده گان ا یا لات متحدۀ ا مریکا استرا لیا ، زیلا ند جدید، کوریای جنوبی و فلیپین ا شتراك داشتند. اکنون ا گر باز نظری بو ضع شرق میانه بیفگنیم می بینیم در حا لیکه شعله جنگ در ا متداد کانال سو یز زبانه می کشد و مصر و اسرائیل مر تبا سقوط طیارات طرف مقابل را اطلاع مید هند و فعا لیت مبارزین عرب و هم حـملات ا سرائـیـل بر قراء و قصبات اردن ادامه دارد جمال عبدالنا صر

رویداد های مهم سیاسی

درراس هیئاتی در مسکو است تابارهبران شوروی پیرامون سوال شرق میانه مذاکره کند . تا طرین این مذاکرات نا صر را فرصت خوبی برای بدست آوردن کمك هایاتحاد شوروی خواندند .

درلندن سرانك دو گلاس هیوم وزیر امور خارجه انگلستان از قدرت های کمونیستی تقاضا کرد تا با عرب درحل معضلهٔ شرق میانه و هند و چین و آنچه را وی ر کود اروپائیخواندند همکاری کنند . هیوم گفتبراساس منشور ملل متحده دول پیشرو جهان مسئول کار برای تامین صلح جهانی هستند .

درواشنگتن نطاق قصر سفید گفت برخورد مستقیم ایالات متحدهٔ امریکا واتحادشوروی برسر بحرانهای شرق میانه خطرات زیادی دربردارد .

نطاق گفت امریکا در صورت لزوم به تعقیب پلان های صلح آنکشور در مورد شرق میانه برای اسرائیل اسلحه تهیه خواهدکرد .

پلان امریکا راجع به شرق میانه از طرف کشور های عربی باسردیاستقبال شد تبصره های مطبوعاتی و اعلامیههای رسمی آنها گفت روش ریچارد نکسن بطور آشکارا به نفع اسرائیل تغییر کرده است.

از جانب دیگر اوتانتسرمنشی موسسهٔ ملل متحد گفت آخرین پیشنهاد های اتحاد شوروی راجع به شرق میانه از نظر ایجاد یك صلح عادلانه و دوامدار حاوی عوامل اساسیووا قعبینانه است ویگفت هنوز امید حل سیاسی برای بحرانات این منطقه وجود دارد . وی از دادن تفصیل در مورد پیشنهادات اتحاد شوروی که به گفته خودش در مذاکرات چهار قدرتبزرگ راجع به شرق میانه پیش گردیده استنکاف ورزید .

درعین حال ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا هدایت داد کهطیارات جت فانتوم اف ٤ ووسایل سریالکترونیکی به تعقیب سقوط دو طیاره جاسوساسرائیل توسط مرمی های سام ۲ جمهوریت متحد عرب بسرعت به اسرائیل فرستاده شود معهذا نطاق قصر سفید از لحاظ نشراین راپور مجلهٔ نیوز ویك اظهار نگرانی کرد .

در قاهره اعلام شدکه رئیس جمهوریت متحد عرب و سران حکومتی اتحاد شوروی از مساعی موسسهٔ ملل متحد برای حل سیاسی بحران های شرق میانه حمایت کاملی دارد .

دراعلامیهٔ که پس از ختم بازدید جمال عبدالناصر از مسکو انتشار یافت گفته شد که باید عساکر اسرائیلی هر چه زودتر مناطق متعلق به عربها را کهتحت اشغال عساکر اسرائیلی می باشد تخلیه نماید . حکومات اتحاد شوروی و جمهوریت متحد عرب گفتند باید فعالیت های جبههٔ آزادی فلسطین تقویه بیشتری یابد و هم حکومت اتحاد شوروی به جمهوریت متحد عرب وعده هر گونه کمك مقتضی را بمنظور بنیهٔ دفاعی آنکشور داده است .

یکی از موضوعات مهم دیگر یکه توجه محافل سیاسی جهان را بخود جلب نمود و نه تنها کشور های زیاد افریقایی بلکه کانادا نیزمخالفت خود را با آن اعلام داشت سوال ارسال سلاح انگلیسی به افریقای جنوبی بود. این موضوع به شورای امنیت نیز مطرح شد نماینده زمبیا گفت موضوع فروش اسلحه باید جدی گرفته شود زیرایکعدهکشورهابشمول انگلستان تمایل خودرا برای اشتراك در لست متخلفان روز افزون ملل متحدنشان داده اند .

این موضوع چنانچه بعد تر خواهیم دید سر و صدای زیادی ایجاد کرد ونزدیك بود شیرازه کامنویلت را از هم بپاشد .

یکی از مسایل مهم دیگر جهانی در پایان ربع اول سال ۱۳٤۹ فعالیت برای عقد پیمان عدم تعرض بین اتحاد شوروی وجمهوریت اتحادی آلمان بود .

ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا موافقت خودرا بمذاکرات دوجانبه بین مسکو، بن طی ملاقاتش با والتر شیل وزیرامورخارجهٔ جمهوریت اتحادی آلمان اظهار کرد . اما نکسن دربارهٔ

موضوع مربوط به عقد پیمان عدم تعر ض بین مسکو و بن تبصرهٔ ننمود .

اگر مصادف با این ز مان نظری بجنوب آسیا اندازیم سبا حه می بینیم پراز زدوخورد وکشت و خون . قوای حکو متی و یتنا م جنوبی و کمو نستها مشغول جنگ در صد کیلو متری جنوب پنوم پن اند و هر یك از طرفین متحارب ر قم تلفات و خسا ر ا ت جانب مقابل را اعلام میدارد . در سر حد تا یلند با کمبو د یانیز جنگ ادامه دا ر د وعساکر تا یلندی باکمونستها در پیکا ر ا نـــد .

درویتنام جنوبی تقریبا یکهزارو پنجصد نفر از ا فراد قوای بحری ایالات متحـد ۀ امریکادریك حمله مشترك قشونویتنامجنوبی وامریکا علیه یك مخفی گاه کو هستا نیقوای ویتنام شمالی در نواحی ویتنام جـنو بـی سهم گرفتند .

شهر سیگون نیز برای نخستین بار بعد از ۱۱ ماه می مورد حمله جبههٔ آ ز ا د ی ملی و یتنام جنوبی قرار گرفت . به ا ثـر این حمله و یتکا نگها یك عمارت درقسمت مرکزی سیگون منـهدم شد. همچنـان د ر کمبو دیا مر کز تربیه نظا می رو میز که بزرگترین مر کز تر بیه در آ نکشوراست برای دو مین بار مورد حمله قوای ویتکانگ وویتنام شمالی قرار گرفت . طیا ر ا ت حکومتی علیه قوای کمو نستها به عملیا ت آغاز نموده بو د ند .

این بود چهرهٔ مختصری از و ضع نظامی در جنوب شرق آ سیا در پایان ر بـع اول سال ۱۳۴۹ .

در شرق میانه نیز مصادف با ا ین وقت جنگ ادامه دارد و چندین طیاره فا نتو م وسکای هاك ا سرائیل تو سط قوای دا فع هوائی جمهو ریت متحد عرب سقوط داده شد و پیلوت های بعضی آنها ا سیر گر فتـه شد .

در آغاز ر بع دوم سال ۱۳۴۹ موضو ع داغ روز پلان صلح ا مریکا در مو ر دشرق میانه و عکس ا لعمل های مختلف کشورهای عربی در برابر این پلان تشکیل میدا د .

رئیس جمهور آنو قت مصر خلاف تو قع بسیاری از محا فل سیا سی با این پـلان موا فقت نمود که از طرف اردن ، سو دا ن، کو یت،لبنانوبعضیکشورهایعربی دیگرتعقیب شد . ا ما مو سسات گیر یلا ئی فلسطین بشمول کشور های عراق سوریه و الجزایر باآین پلان که تقا ضای متا ر کهٔ سه ماهه را در شرق میانه مینمود ا براز مخا لـفت کردند . درپلان هم چنان پیشنهاد شد ه بود که در مدت ا یـن سه مـاه د کتـو ر گونار یارینگ نمایندهٔ ملل متحد فعا لیت های خودرا برای ا عادهٔ صلح در شرقمیانه آغاز کند . ا ین پلان ظا هرا جهان عربرا به دو گروپ موا فق و مخا لف تقسیم کرد و سبب شد که در پا یـان تصا د مـا ت خو نین آرامش مو قتی را در جبههٔ سو یـز وجبههٔ اردن واسرائیل ایجاد کند . طـبـق همین پلان مذاکرات غیر مستقیم بین عربها واسرائیـل در نـیو یـارك شروع شد و حسن الزیاف از طرف جمهو ریت متحـد عرب در این مذاکرات نما یندگی می کرد . امابعد این مذاکرات به ا ثر بهانه جو یی های اسرا ئیل به ناکا می مواجه گر د ید وخوا هیم دید که چطور ا سرا ئیل آر ز وی توسعه طلبی و دایمی ساختن ا شغال خو د رابراراضی ا عراب یکبا ر د یگر تبا ر ز داد .

در جریان این وا قعات با ئیست از دو انکشاف مهم د یگر جهانی تذکر داد .

یکی پیشرفت های راپور داده شده د ر مورد مذاکرات ا مریکا و ا تحاد شورو ی را جع به تحدید سلاح سترا تیژیکی اتو می وارائه پلانها ی جدید وا شنگتن در ز مینه بود گر چه بر روی مذاکرات چندین ما هه طرفین در ویا نا پرده از ر مز و سکوت کشیده شده بود اما باز هم گفته میشد که به پیشرفتها ی نا ئل آ مده ا ست . محافل مطلع می گفتند درپلانهای جهید ا مریکـا تذ کر ر فته که ا ستعمال ا نواع مختلف سیستم های را کتی درا تحاد شو ر و ی وآیالات متحدهٔ ا مریکا تقلیل یافته و یـا تحدید گر دد .

انکشاف د یگر نشانی پیمان بیستساله عدم تعر ض بین ا تحاد شوروی وجمهو ریت اتحادی آلمان است که در مسکو در پا یا ن مذاکرات یاز ده روزهٔ و زرای خارجه ه و

کشور صورت گرفت . طبق این پیمان هردو کشور موافقه کر دند تا از ا ستعمال قو ه صرف نظر کرده و سر حدات فعلیه ارو پا را بشمول سر حد غربی پو لیند درامتداد خط او در نیس و سر حد بین آلمان شرقی وآلمان غربی قبول نما یند . ا ین پیما ن که بعد تر از طرف‌صدر اعظمان دوکشو ر امضاء شد و راه را برای عقد موا فقات دیگر حکو مت بن و بعضی ازکشورهای اروپائی شر قی هموار سا خت ازطرف فرا نسه و انگلستان بخوشی ا ستقبال شده بعقید ه فرانسه این پا لیسی بن قد می بسوی رفع کشیدگی بین شرق و غـرب بـوده و ضد سیاست بلاك ها میبا شد .

در لندن ا ین موا فقتنا مه بحیث قد م نخستین در راه حل برخی از معضلات عمده که ارو پا را تقسیم کرده تلقی شد .

خود برانت ا مضای این معا هده را آغاز نیك برای ا نکشاف منا سبات آینده بـا اتحاد شوروی و سا یر کشور های بـلا ك شرقی خوا ند .

برانت گفت از نگاه جمهو ریت ا تحا دی آلمان ا مضای این معا هده برای ر سید ن به یك حل قناعت‌بخش ودایمی مسئاله‌برلین تو سط چهار قدرت نیز کمك خواهد کرد .

در جنوب شرق آ سیا در ساحه‌دیپلوماتیك در خلال این مدت کدام ا نکشافی پد ید نیا مد ا ما بر عکس در جبها ت جنگ پیکار بین قوای متخا صم‌شدت بیشتری کسب‌نمود. بااینهم مذاکرات صلح درپاریس بر ا ی اعادهٔ آ را مش درویتنام‌بین نمایندگا ن و ویتنام شمالی ، و یتنام جنوبی ایالات متحدهٔ امریکا و جبههٔ آ زادی ملی وو یتنام جنوبی ادامه دا شت . ر یچارد نکسن ر ئیس‌جمهور امریکا د یو ید بروس را بحیث ر ئیس جدید هیئات آنکشور در مذاکرات صلـح پاریس تعیین کرد ا ما چنا نچه بعد خواهیم دید د رین مذا کرات روزنهٔ ا میدی بسوی تامین صلح در و یتنام پیدا شده نتوا نست ترا‌ژیدی د یگریکه در شرق میانه در نیمهٔ سال ۱۳۴۹ ر خ داد زدو خورد های بو د که بین عساکراردنی‌وگیریلاهای فلسطین‌صورت گرفت . طرفین مرتبا یکد یگر را مسئو ل این پیکار خو نین که به ا ثر آن تعد ا د زیادی ازهردو جانب‌بقتل ر سید ند وانمود میکردند . در حا لیکه مسا عی برای حـل اختلافات مقا مات اردنی و کماندو هـا ی فلسطین در حلقه های عر بی ادا مه داشت ومیکو شید ند تا کمیته مصا لحتی رابشمول نماینده گان جمهو ر یت متحد عرب ، الجزایر لیبیا و سودان تشکیل کنند . عسا کـر اسرائیلی تاچهار ملی جنوب لبنان نـفو ذ نمودند و طیارات آنها مواضع کماندو ها را درین منطقه مر تب بمباران می نمود .

شورای ا منیت ملل متحد برای غو ر در مورد این تجاوز ا سرائیل تشکیل جلسه‌داد واز اسرا ئیل خوا ست تا عساکر خود را از قلمرو شان بیرون کشد . ا سرا ئیل گذشته ازین تنها جم مذا کرات غیر مستقیم بین کشور های عربی و اسرا ئیل را که در نیو یارك شروع شده بود روی این بها نه که مصر از مقررات متا ر که تخلف ورزیده ملتوی سا خت و یکبار دیگرمساعی د کتور گونارپارینگ میا نجی صلح ملل متحد را به نا کا می موا جه نمود .

درین و قت فعالیت های مبارزین عربی کسب شدت نموده ودر یـك روز چهـا ر طیارهٔ که یکی از آنها مر بوط ا سرا ئیـل بود تو سط مبا رزین‌ازفضای اروپا ربوده شد گرچه مساعی برای ر بودن طـیـا ر ۀ اسرائیلی به ناکا می انجا مید ا ما مبارزین سه طیارهٔ د یگر را که یکی از آنها از نوع جمبو جت و مر بوط ترا نسور لدایر لا نیز بود ر بوده و درقا هره و میدانهای ا ر د ن منفجر سا ختند .

این و قا یع همز مان باز دو خور د های شدید بین مبا رزین‌فلسطین و عسا کراردنی بود جا معه عرب به تکرار برای غور ر و ی اوضاع اردن تشکیل جلسه میداد ا ما بجای آنکه و ضع در اردن بهبودی یابد حـکو مت نظامی در آنکشور روی کارآمد و در عـین حال کمیته مر کزی گیر یلا های فلسطین جلسه ا ضطراری تشکیل داده و هدا یا ت سریع را بمنظو ر متحـد سا ختـن جنبش فدائیان علیه حکو مت نظامی جدید ار د ن صادر نمود . بالا خره در پایان زدو خور د های شدید بین طر فین متارکه بین عسا کر اردن و گیر یلا های فلسطین قا یم شدااما

چنانچه بعد تر خواهیم دید این متارکه برای مدت زیادی دوام نتوانست و آتش جدید جنگ به تکرار بین هردو جانب مشتعل شد .

حادثه ایکه نه تنها کشور های عربی بلکه همه ملل صلح دوست را تکان داد مرگ جمال عبدالناصر شخصیت بزرگ مبارز عربی بود که بعمر ۵۲ سالگی دراثر سکتهٔ قلبی در قاهره شب هفتم میزان وفات یافت .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم از طرف افغانستان در مراسم تشییع جنازهٔ رئیس جمهوریت متحد عرب اشتراك کرد . درین مراسم بر علاوه شخصیت های زیاد از سراسر جهان پنج ملیون نفر شرکت جسته بودند .

درپایان مراسم تدفین جمال ناصر درقاهره یك سلسله مذاکرات مهم در مورد اوضاع شرق میانه بین سران جمهوریت متحد عرب و کشور های بزرگ جهان از جمله کاسیگین صدر اعظم اتحاد شوروی و انور السادات صورت گرفت . همچنان ریچارد سن وزیر صحیهٔ ایالات متحدهٔ امریکا که وی نیز برای اشتراك در مراسم تشییع جنازهٔ جمال ناصر به قاهره آمده بود با سران جمهوریت متحد عرب دربارهٔ بحرانات این منطقه مذاکره نمود .

درجمله حوادث مهم ودر عین حال غم انگیز جهان یکی طوفان بحری پاکستان شرقی بود که به اثر آن ده ها هزار نفر تلف و بی خانمان شدند . خطوط مواصلات مناطق آسیب دیده مقطوع و کمك توسط هلیکوپتر ها به مردم میکه بایکی از بزرگترین و تلخ ترین مصایب عالم بشریت مواجه شده بودند ارسال میشد. درپاکستان مصیبت ملی اعلام و کمك از سراسر جهان برای مصیبت دیدگان سرازیر شد .

جنرال شارل دوگول رئیس جمهور سابق فرانسه چشم از جهان پوشید . در مراسم سوگواری وی کم از کم هشتاد رئیس دولت و حکومت کشور های مختلف جهان اشتراك نموده بودند . روز بیستم عقرب تلگرام همدردی بدین مناسبت از طرف اعلیحضرت معظم همایونی به عنوان ښاغلی ژورژ پومپیدو رئیس جمهورفرانسه مخابره شد .

مذاکرات ایالات متحدهٔ امریکا و اتحاد شوروی در بارهٔ تحدید اسلحهٔ ستراتیژیکی اتومی روز یازدهم عقرب بار دیگر در هلسنگی آغاز گردید. این سومین مرحله مذاکرات امریکا واتحاد شوروی در باره این موضوع بود . بعد تر یعنی بتاریخ ۲۷ عقرب کمیسیون سیاسی ملل متحد مسوده پیمان شوروی و امریکا را در مورد منع تعبیهٔ اسلحهٔ ذروی و سایر سلاح تباه کن بر سطح ابحار جهانی بتصویب رسانید .

درپایان دو سال وقفه بمباران ویتنام شمالی از طرف طیارات امریکا بار دیگر آغاز شد .

ویتنام شمالی نسبت تجدید بمباران طیارات امریکایی شدیداً احتجاج نمود . او تانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد این اقدام را بك حادثهٔ نامطلوب خواند .

درین وقت سوال مهم دیگریکه توجه حلقه های دیپلوماتیك و انظار عامه جهانرا بخود معطوف داشت حملهٔ عساکر پرتگالی و اجیران خارجی بر کشورگینی درغرب افریقا بود . شورای امنیت موسسهٔ ملل متحد برای غور در بارهٔ شکایت گینی علیه حملات خارجی جلسهٔ اضطراری تشکیل داد و هیئاتی را برای بررسی و تحقیق اوضاع گینی به آن کشور فرستاد هیئات تحقیقاتی در راپور خود دست داشتن عساکر پرتگالی را در واقعات گینی تائید نمود .

در پاکستان برای نخستین بار در تاریخ ۲۳ سال گذشته زیاده از ۰۰۰۰۰ ٥٦٤ نفر برای انتخاب نمایندگان شان دراسامبله ملی رای می دادند . برای اشغال یکصدو نود چوکی اسامبله ملی مرکزی پاکستان یکهزارو پنجصد نفر از شخصیت های آنکشور خود را کاندید نموده بودند .

عدهٔ ازین اشخاص اعضای ٢٤ حزب سیاسی و بقیه آنها متعلق به گروپ های

سیاسی منفرد و آزاد پا کستان بو د ند. هدف این انتخابات طوریکه جنرال یحیی خان ر ئیس جمهو ر پا کستان گفت اعا د ۀ دیمو کرا سی درپاکستانو انتقال قد رت از طرف ر ژیم نظا می موجوده به‌نما یندگان مردم پاکستان بود . ا نتخابات در بعضی از منا طق آ سیب د یده نسبت وقوع‌طوفان بحری در پا کستان شرقی به آینده موکول شد .

امضای پیمان مربوط به عادی سا ختن مناسبات بین جمهو ریت ا تحادی آلمان و پولیند که توسط و یلی برانت و سیرانکو ویچ صدراعظمان آلمان و پو لیند صو ر ت گرفت از واقعات مهم سال ۱۳۴۹ بو د . با امضای معا هده کشیدگی های که اززمان جنگ عمومی دوم باینطرف در منا سبا ت دو کشور مو جود بود خا تمه یافت .

کنفرانس وزرای خارجه کشور هـای اسلامی در کراچی انعقاد یافت‌در اعلامیه‌ایکه در پایان این کنفرانس انتشار یافت اخراج عساکر اسرائیلی از سر زمین های عر بی که در جنگ شش رو زه ۱۹۶۷ تـصر ف شده بود تقا ضا گردید .

از کنفرانس های مهم دیگر یکی هم کنفرانس سران کشور های عضو کامنویلت بود که در سنگا پور دایر شد موضوع مهمی که درین کنفرانس مطرح بحث قرار گرفت تصمیم انگلستان در باره فروش سلاح‌بـه افریقای جنوبی بود . کنفرانس پس‌ازمباحثات زیاد درین زمینه بالاخره به این نتیجه رسید که یك کمیته هشت عضوی را برای مطالعه موضو ع‌تاسیس نمایند . هنوز جلسه اول این کمیته دایر نشده بود که انگلسـتان تصمیم خود را برای ارسال‌چندهیلکوپترنوع وپ به افریقای جنوبی اعلام داشت وسبـب شد که بعضی از کشور های عضو این‌کمیته مخالفت جدی شانرا در زمینه ابراز وحتی به اخراج از کمیته متذکره اقدام ورزند .

از واقعا ت مهم حوزه جنوب شرق آسیا یکی هم داخل شدن قوای ویتنام جنو بـی بحمایت قوای هوایی امریکا در لاوس بود. هدف این اقدام قطع نمودن شاهراه هوچی‌من که و یتنام شمالی از آن برای ارسال کمك ومهمات نظامی بویتنا م جنوبی استفاده‌میکرد داده است .

در پایان مذاکرات طولانی کشور های صادر کننده نفت در شرق میانه وشرکت های بین المللی نفت موافقه حاصل شد که بهای نفت خام کشور های صادر کننده بیسـت فیصد تزئید یابد . این توافق برا ی پنج سال اعتبار خواهد داشت .

درشرق میانه ابتکار انورالسادا ت تو جه همه جها نیان راجلب کرد وی برای اولین بار خاطر نشان کرد که آنکشور شایدپیمان صلح را با اسرائیل امضا کند .ووعده داد اگر اسرائیل تا خطوط عقبی العریش عساکر خودرا بیرون بکشد تا شش ماه دیگـــر کانال سویز را مفتوح خواهد ساخت .

در جنوب شرق آسیا از وقت نفو ذ قوای ویتنام جنوبی در لاوس برای نخستین بار در اول ماه حوت عساکر ویتنام شمالی به مقاومت شدید علیه آنها دست زدند و عساکر ویتنام جنوبی مجبور شدند بـرا ی نجات آندسته از قوای شان که در محاصر ه عساکر ویتنام شمالی قرار گرفته بود نـد قوای تازه دم بفرستند .

در عین حال جمهوریت مردم چین اعلام داشت که در قبال توسعه جنگ در هندو چین بی علاقه مانده نمیتواند .

اتحاد شوروی نیز با نشر اعلا میـه عملیات قوای هوایی ویتنام جنوبی ر ا در لاوس که به کمك قوای هوایی امریکاصورت میگیرد شدیداً نکوهش کرد .

اختراعات ،اکتشافات و
اخبار علمی

کشف نطفه ای مصنوعی :
در پو هنتون و سکا نسن بیو لو جستها وفیزو لو جستها یك نو ع نطفه ای‌مصنوعی را از پوینك ساخته اند .
رئیس این دسته محققین گوبنگ خوراما است . این کشف اقدا م مهمی است که‌منتج به کنترول ساختمان بیولوژیکی مو جودا ت زنده خوا هد شد .

تحقیقات درباره نور قطبی نیمه شب :
شب در منا طق شما لی‌کرهٔ‌زمین‌مخصوصا در ناروی از عجا یب طبیعت به شمارمی‌آید هنوز اسرار نهفته در بر دارد . به منظور تحقیقا ت در این باره در ین اوآخردانشمندان آلما نی یك را کت اکتشا فی در حیطه نور قطبی فرستاد که تا ۲۰۲ کیلو متر با لارفت آزمایش مذکور مقد مه اجرا ی دامنه دارترین پروگرا م اکتشا فی در ارتفاعا ت جو ی به شمار می آید .

طرق یافتن مجرمین :
چندیست که پولیس ایا لت اشلسویك هو لشتین (جمهور یت اتحادی المان) برای یافتن مجر مین از یك مر کز مغزالکترونیکی جدید استفاده می کند دستگاه‌مذکوربه‌مراتب سریعتر از وسایل مشا بهی است که‌ادارهٔ معرو ف ، اف ، بی ، ای امریکا دراختیار دارد .
خصو صیات ۶۵۰۰۰۰ مجرم دا خلـی و خار جی در مرکز مذکور در شهر کیل طـی مد ت دوسا ل ضبط شده است مر کز مذکور به وسیلهٔ یك سیستم بهم‌پیوسته‌تلویزیونی در شهر های کیل ، فلنسبور گ، لو بك و ایتز هو میتواند طی فقط چند ثانیه هو یت یك نفر متهم را تعیین نما ید هد ف‌تامین چنین مر کز التکرو نکی محدود سا خـــتن ارتکا ب جنا یت به طور موثر می باشد .

لباس جدید برای ا نسان :

دانشمندان بلغاریا یی لبا س را طر ح واخترا ع کرده اند که بد ن را از آسیب حرار ت نگهمیدارد .
لباس جدید برای انسا ن میسر میسازد تادر اطاقی که حرار ت آن به (سیصد)درجهٔ سانتیگراد میر سد داخل شده وبرا ی دو سا عت آنجا کار کنند .
این لباس یك مخزن اکسیژن هم دارد و به مرا تب از لبا س ها ی کنونی‌کارگران جا های گرم سبکتر است .

جلو گیری از نموی سر طان :
شیر میتواند از نمو ی سر طا ن دروجود انسان جلو گیر ی کند داکتر یوهیرایامایکی از محققین برجسته جاپا ن در موضوع‌سرطان عقیده دارد که ممکن است کسانیکه‌شیر می نوشنند ۳۸ فیصد چانس کمتر به مصاب‌شدن مرض سرطا ن معده دارند .
این نتیجه را داکتر مو صو ف از رو ی تحقیقا ت با لای ۲۷۰۰۰۰ نفر ابراز داشته است .
او میگو ید بهترین وسیله برای‌جلوگیری از پیدا شد ن سرطان معده این است که روزانه حداقل دو گیلا س شیر نوشیده‌شود.

معا لجهٔ سر طا ن‌بوسیلهٔ ویتا میــــن (۱)
طی دوسا ل اخیر موفقیتها ی در خشا نی در معالجه غده های سر طانی‌نصیب‌دوکتوران طب کلینیك (یانگر شن) در بن گردیده‌است استادان بیولوژی پو هنتو ن میونیخ خبـــر مبسو طی در این باره به دو مین مجمـــع بین المللی سر طا ن در هو ستون (امریکا) تقدیم داشته اند از سا ل ۱۹۶۸ در کلینیك یانگر شن تر کیب جدید ی ا زویتا مین(۱) مورد آزما یش قرار گرفت که مخصو صـا

در معالجه سرطان موثر واقع گردیده است. موفقیتهای دوکتوران آلمانی بیشتر در موارد سرطان پوست برخی از سرطانهای پستان) سرطان شش وسرطان جهازهاضمه ودر اکثر غده سرطانی رحمی بدست آمده است .

میمونهای (انسان نما) درخدمت علوم :

احداث اولین مرکز تحقیقاتی(انسان نماها) در شهر پونتونی گوتیگن آلمان آغاز گردیده است .

میمونهای انسان نما مانند شامپانزه‌و اورانگ اوتان و گوریل ازبرگزیده ترین انواع حیه اولیه بشمار می‌آیند .اینان نـه فقط در رفتار و هوش به انسان شباهت دارند بلکه همچنین در زمینه های جسمی و بیو شیمیك از مظاهر رویداد های تکاملی انسان هستند و بشیتر باین جهت است که حیوانات مذکور برای تحقیقات علمی و آزمایشهای طبی مناسب تشخیص داده‌شده اند .

قابلیت جدید ضد تحجر پیری :

هنوز اکسیری برای‌جلو گیری از پیر شدن انسانها کشف نشده است ولی در زمینه مبارزه با برخی از مظاهر پیری گـام های موثری طی سالیان اخیر بر داشته شده است . تازه ترین آنها کشف ادویه ایست که نه فقط ازپیشرفت اسکلروزمغزی جلو گیری می نماید بلکه آنچه را هـم که بوقوع پیوسته علاج میکند . اسکلروز یکنوع تحجری است که در اثر تنگ‌شدن رگها بوقوع می‌پیوندد وتضیق جریان خون را در عضو مربوطه موجب میگردد . هر گونه اختلال شدید در جریان خون عکس العمل مغز را بدنبال دارد که‌مهمترین آنها تقلیل فعالیت فکری از بین رفـتن عـلاقه و حتی لجاجت وسر سختی بیمورد میباشد .

پروفیسور بکرو دکتر هو هنباوم آلمانی در یك سمپوزیم بین المللی اعلام‌داشتند که اکنون میتوان با ادویه بنام (سیکلانه لات) در موارد نامبرده بطور موثر عمل‌کرد. دانشمندان مذکور در مدت ۱۴ روز ادویه جدید را بروی ۲۵ نفر افراد ۴۷ تا هشتاد ساله آزمایش کرده بودند . نتایج حاصله بدین قرار بود :

پس از خوردن مرتب سیکلاندلات توانائی عکس العمل وتماس مریضان به طور محسوس افزایش یافت نیروی اراده شان بیشتر شد ووضع عمومی آنان بمراتب بهتر از سابق گردید .

مردیکه برای ده سال جسد زنش راسالم نگهداشته است :

میرمن مکس یاماتو خانم ارجنتاینی یك دانشمند جاپانی چندین سال قبل پدرود حیات گفته بود اما با تکتیك سری که این دانشمند خودش آنرا کشف نموده ،توانسته است جسد ویرا بشکل کاملا درسـت در منزلش حفظ کند .

این دانشمند که در سـال ۱۹۱۹ وارد ارجنتاین شده یك فزیك دان و عالم‌نباتات است .وی برای ده سال جسد خانمش را بدون آنکه کس بفهمد در بستر خوابش‌حفظ نموده بود .

پنبهٔ که نمیسوزد :

یکی از متخصصین معدن‌شناسی اتحـاد شوروی بنام اندریانوف اخیراً به کمك یك موشخرما بکشف یك معدن طبیعی ۱۸ اسبستس (پنبهٔ نسوز) در نواحی قزاقستان نایل گردیده است . اندریانوف در حین تفحصات متوجه یك دهنهٔ لانهٔ موش‌خرما گردیده . در دهنهٔ لانهٔ مزبور رشته ها و الیاف مواد طبیعی اسبستس بملاحظه‌پیوست متخصص مذکور که الیاف مزبور را قرینهٔ موجود دیت معدن میدانست فوری به‌تفحصات دقیقتر پرداخته و بالنتیجه بکشف معدن بزرگ پنبهٔ نسوز موفق گردید . گو یاموش خرما ها از زیر زمین رشته های اسبستس را به سطح زمین آورده ودر دهنهٔ لانهٔ شان جا بسته بودند .

کشف و یروس مرض فلج پایان تنه :

یك نفر معـاون پروفیسور طب جاپانـی موسوم به دوکتور یوکشیج بعد از انجام یك سلسله آزمایشهای لابراتواری در پوهنتون کیوتو اخیراً ادعا کرده است که به کشف عامل مرض (سمون) نایل گردیده است‌سمون یك نام مخفف حروفی است برای افادهٔمرض فلج قسمت نیمهٔ پائین بدن انسان قبـل از استیلای مرض مزبور شخص مریض درابتداء به تکلیف دردمعده واسهال مبتلادیده میشود.

مـرض سمـون نخست در سال (۱۹۵۹) شناخته شده وطوریکه دیده میشود به تعداد هزاران نفر باین مرض لاعلاج مصاب‌میباشند دوکتور یوکشیج معتقد است‌که بعدازتشخیص ویروس ومکروب مرض اسرار آمیز (سمون) چاره وعلاج آن نیز سراغ خواهد شد .

پروتین مصنوعی :

هیئت زیست شناسان انستیتوت ماکس- پلانك طی عملیات تحقیقاتی درآبهای دریاچه پلوس جمهوریت اتحادی آلمان باکتریهایـی یافته اندکه اجسام وجود ایشان محتوی گاز زمینی است متخصصیـن در سراسر جهـان اهمیت زیادی برای این کشف قایل هستند کـه تأثیر بسزائی در تولید پـروتین‌مصنوعی خواهد داشت. تولید پروتین مصنوعی‌میتواند کمك قاطعی درحل مسئلهٔ گرسنگی در جهان گردد چند ین موسسهٔ معروف بیـن‌المللـی هم اکنون علاقه شان را به امکان استفاده از کشف مذکور اعلام داشته اند .

آدمك الکترونیکی :

بناغلی تورموزوف انجنیر ازشهرسمالنسك اخیراً یك آدمك فـکری وکـاری (ماشینـی) ساختـه است کـه از نگاه پیشرفت هـای محیرالعقول تخنیکی درخور دلچسپی میباشد. درمخزن مغز وکنترول دستگاه آدمك مـزبور به تعداد چهارده پروگرام کار فکری وحسابی تعبیه گردانیده شده است. توسط هرپروگرام الکترونیکی مزبور یکی دوکار بخصوص طور اتوماتیك اجرا شده میتواند .

بطور مثال آدمك الکترونیکی میتواند کـه ارباب خویش را بساعت معین از خواب‌بیدار بسازد خلاصه اخبار راکه اربابش شب‌نشنیده است از طرف صبح‌بازگو بنمایند، باتیلفون جوابداده وپیغام طرف مقابل را یـاد داشت بکند واز و سایط الکترو نیکی دا خل خانه بدرستی مواظبت بنماید .

بایسکل برقی :

یکی ازکمپنی‌های بایسکل سازی نیویارك اخیراً برای آن‌عده‌بایسکل سوارانیکه ازپایدل زدن به ستوه آمده اند یکنوع بایسکل برقی را ایجاد کرده اند .

بایسکل برقی توسط یك بطری ستندرد دوازده ولت‌که در بایسکل جاگزین می‌گردد کار میکند ماشینهای کوچك برقی که درحصه عرابهٔ پیشروی واقع است به و سیلهٔ ایـن بطری نیرو میگیرد وکار می‌نماید این‌بایسکل بایك چارج بطری می‌تواند مسافهٔ صد میل‌را به سرعت بیست میل فی‌ساعت طی‌کند بطری بایسکل قابل دوباره چارج کردن می‌باشد .

هنگامیکه پلك بطری مزبور را درساکتهای عادی برق داخل منازل نصب بکند بطری آن ازطرف شب چارچ می‌شود وبرای فردا آماده می‌گردد .

تیلفونیکه دروازه را باز میکند :

متخصص کمپنی جنرال تیلفون واتحادیـهٔ صنعت ا لکترونیك مقیم‌نیویارك بایجادیکنوع سیستم تیلفون امنیتی موفق گردیده اند که بالخاصه برای مردم تنها نشین وآپارتمان‌والا ازنگاه سهولت کـار و امنیت خیلـی مفیـد می‌باشد .

این سیستم تیلفون جدیدکه بنام(انترفون) موسوم شده است ازداخل منزل باقفل‌دروازه ارتباط تخنیکی می‌داشته باشد صورت‌فعالیت واستفاده انترفون ازین قرار است :

شخصی می‌آید پشت در می‌بیندکه دروازه قفل است ناچار د کمه ز نگ را فشارمیدهد تاکسی بیاید صاحب منزل‌ازین‌واقعیت با ثر بـــه صد ا آ مد ن ز نگ مخصوص تیلفون آگاه می‌شود گوشی را برداشته بصحبت‌آغاز می‌کند. هرگاه شخصی طرف مقابل آشنا بود وصاحب منزل می‌خواست اورا به داخل‌دعوت بکند صرف نمرهٔ شش تیلفون را دایل‌کرده منتظر پذیرائی باقی میماند. گویا با چـرخ دادن نمرهٔ شش قفل دروازه داخـل منـزل باز میشود .

اگر صاحب منزل نخواهد کسی را بپذیرد البته همانجا معذرت خویشرا تقدیم داشتـه محتاج آمدن به دروازه نیست .

ا ختراعات وانکشافات

ماشین حساب :

استفاده از ماشین شمارگر (کامپیوتر) بسیاری ازکار های مردم را تسهیل بخشیده است بو سیله این ماشین های الکترونیک مردم می‌توانند بسیاری از مشکلات را بدون اینکه احتیاجی به تماس نزدیك باهم داشته باشند حل وفصل‌کنندمثلا اعضای کادرتعلیمی انستیتوی تکنو لو ژی ماسا چو ستس مسایل علمی را زا طریق شبکه های ار تبا طی که درنقاط مختلف منطقه بوستون مستقر گردیده بامحصلین حل وفصل میکنند بدین طریق‌که استاد یامعلم بوسیلهٔ تیلی تایپ واقع درخانه خود وشاگرد بوسیلهٔ شبکه ارتباطی بایکدیگر تماس گرفته و بگفتگو و بحث می‌پردازند .

دراغلب امور منجمله در شرکت های هوانوردی وراه ها ی آهن نیز از سیستم شمارگر برای صرفه جوئی دروقت و پول استفاده میشود مانند ذخیره تکت طیاره باتعیین ساعات، ورود وخروج طیاره ها که درظرف چند ثانیه بوسیله ماشین مذکور صورت میگیرد .

شیشه ازمواد آتش فشان :

کیمیاگران اتحاد شوروی موفق گردیده‌اند تاازمواد آتش فشانیکه (۴۰۰)ملیون سال‌قبل از زمین خارج شده شیشه بسا زند که‌نسبت بشیشه های معمولی امتیاز ومقاومت زیادی داشته باشد. دانشمندان مذکور این موادرا از وادی نهر ارتیش دریافت نموده است.

این شیشه از شیشه های معمولی‌ازجهتی فرق وامتیاز داردکه حرارت (۷۰۰) درجه سانتیگراد را تحمل کرده میتواند .

آله سمعك :

یکی از موسسات عالی مسکوآلهٔ رااختراع کرده که به اطفال‌کر درمورد درست‌فراگرفتن ودرست حرف زدن کمك میکند .

این آله بسهولت کار میکند به این‌معنی وقتی معلم یك جمله را اداکند یك شعاع الکترون منحنی آنرا برروی‌پردهٔ ترسیم‌میکند متعلم جمله‌را ادا میکند وآنرا باتلفظ وی مقایسه مینماید .

این آله برای فراگرفتن السنه خارجی نیز بکار میرود .

دکشنری لغت الکترونیکی :

یکی از کارخانجات جمهوریت اتحادی‌آلمان موفق به ساختن یك دکشنری لغت جامع الکترونیکی شده است‌که میتواند لغات‌چندین زبان را ضبط وبروی کارتهای مقناطیسی ذخیره نماید. هریك از کارتهای مقناطیسی ۲۴۷ر۰۰۰ حروف ضبط مینماید. تعدادمذکور موازی باشصت تانود صفحه یك دکشنری‌لغت جیبی میباشد از آنجا مغزالکترونیك مذکور دارای چند ین هزار کارت مقناطیسی است وآنهارا به مجرد صدور امر قرائت میکند در حقیقت محتویات یك (دکشنری لغت الکترونیکی) شامل‌محتویات چند دایرة‌المعارف مختلف میگردد قرائت این (کتاب ماشینی) بسیار ساده است. پر سش را میتوان بوسیلهٔ ماشین تحریر الکترونیك ویاتلکس به کمپیوتور (مغز الکترونیك) داد و پاسخ‌را ازهمان طریق دریافت‌کرد. درمورداصطلاحات مشکل فنی د کشنری الکترونیکی همچنین توضیحات ویا امثلهٔ مکمل به جواب اضافه میکند .

پوهنتون ها وکتابخانه ها برای تنظیم وچاپ دکشنری لغت بیك یاچند زبان‌استفاده می‌کنند .

بینائی توسط قرنیه :

برای بازیافتن قوهٔ بینائی یکنوع قرنیه مصنوعی چشم درامریکا اختراع شده است. تاکنون چهل نفر نابیناکه قوهٔ بینائی خودرا دراثر امراض یاضربه وجراحت از دست داده اند بااستفاده ازاین قرنیه مصنوعی‌قوهٔ بینائی خودرا باز یافته اند ومیتوانند بخوبی ببینند تهیهٔ قرنیه مصنوعی‌وطرز استفاده‌ازآن نتیجه ده سال کوشش وتحقیق بوسیلهٔدکتر هرناندو کاردونا جراح چشم واستادانستیتوی چشم کلمبیا میباشد .

دکتر کاردونا باکمك همسرش که یك تکنیشن آزمایشگاه است موفق به ساختن‌یك شیشه پلاستیکی بشکل د کمه گردید که درچشم گذارده میشود وکار قرنیه طبیعی را بخوبی انجام میدهد .

قرنیهٔ پلاستیکی که ساختن آن به اندازهٔ عرضه آن دربازار تجارت هنوز مقدور نیست احتیاج به ساعتها کار دقیق برای تهیهٔ آن دارد ولی عمل جراحی برای بکار بردن آن درچشم فقط ۱۵ دقیقه بطول می‌انجامد .

اخبار علمی

اپولوی سیز د هم :

اپو لوی سیزده با سه تن ازسرنشینا ن خویش جیمز لاویل ، جان سو یگرت‌وفرید هیسی سا عت ۱۰و۴۳ دقیقهٔ شب ۲۲ حمل ۱۳۴۹ مطا بق ۱۱ – ۱ پریل ۱۹۷۰ (بوقت افغانستان) از کیپ کنیدی بسوی ماه‌پرتاب شد و درساعت ۱۲ و ۱۸ د قیقه به و قت افغا نستان از مدار ز مین خارج گردید .

سفینهٔ اپو لو سیزده مدت ۱۰۵ د قیقه در مدار ز مین قرارداشت و پس از یکنیم مر تبه گردش در حول ز مین مدار ز مین‌را ترك گفت و خارج از مدار ز مین بسر عت فی سا عت ۱۸۱۰۰ کیلو متر بسوی قـمر ر هسپار گردید .

تا آ خرین د قایق پرواز ز مـز مـهٔ التوای سفر ا پو لوی ۱۳ به علت مصا ب شدن ما تینگلی یکی ازسر نشینان سفینه به مر ض سر خکان بلند بود و لی انتخاب جان سو یگر ت فضا نورد ا حتیا طی بـــه جای ما تینگلی این ز مز مه را بکلی خاموش نمود .

مصاب شدن ما تینگلی به مرض سرخکان این خطر را بوجود آ ورد که مقا مات مربوط ناسا (موسسهٔ ملی فضا نور د ی‌امریکا) تصمیم به التوای پر تا ب سفینه را تا ۱۹ ویا ۲۰ ماه ثور بگیرند ا مـا بـد نبـا ل آزمایشیکه در کیپ کنیدی از سو یگر ت فضا نورد ا حتیا طی بعمل آ مد معلوم‌شد که قادر ا ست دو ثانیه مورد نظر را کـه حالت کشنده و خطرناك نا میده میشود تحمل کند .

کا پیتان لاویل و فرید هیسی فضا نورد غیر نظا می سعی نمود تا کپسول مهنشین را در آنقسمت ماه فرود آ ورد که دا را ی پستی و بلندی بسیار با شد .

در پرو گرام فضا نوردان چنین‌پیشگوئی شده بود که آنان دوبار از سفینهٔ خو یش خارج شوند و هر مر تبه در حدود پـنـج سا عت با نجام عملیا تی در خارج‌از سفینه بپردازند ودر ضمن این عملیات آنها بـاید یك ما شین گرد آ وری معلو مات را که با نیروی ا تمی کار میکند درسطح ماه نصب نمایند و گو دالی به عمق نز د یك به دونیم متر در سطح ماه حفر کنند و برای شناسایی سا ختمان سطح ماه در حدود سه کیلو متر در سطح ماه راه بر و ند . ضمنا در خو د سفینه نیز از آنجا که این تصور پیش‌آمده که در مخا زن دو جدار هیلیوم ا شکا لاتی ظهور کرده ا ست که علت آن ا نبسا ط سریع هیلیوم در ا ثر حرارت بوده‌است .

وقتیکه در سفینهٔ اپو لوی سیز د هـم مشکلا تی ایجاد شد فرود آ مدن دو کیهان نوردان سفینه به سطح کرهٔ ماه منع قرار داده شد و اقدا مات ا ضطراری ا تخاذ شد تـا کیهان نوردان را بز مین ر جعت د هند .

کیهان نوردان ا نجن سفینهٔ ما هنورد را روشن کردند منظور آن ا ین بود تاسفینه‌را در عقب کرهٔ ماه برده و در مسیر ر جـعت بصوب ز مین قرار د هند .

کیهان نور دان مجبور بو دند چر خـی بدور کرهٔ ماه بز نند تا ا ینکه بتوا نندراه زمین را در پیش گیرند .

قبل‌ازداخل شدن سفینه در ا تمو سفیر زمین هر سه کیهان نورد مجبور بو د نــد تادر سفینه قو ماندان دا خل شوند ز یرا سفینه ما هنورد قشری نداشت که دربرابر درجه حرارت ز یاد مقاو مت کند .

جمیز لاول قو ماندان سفینه مو قـتـا نه انجن سفینهٔ ما هنورد را بکار ا ندا خت واین چنین معنی میداد که اگر بکار انداختن ماشین د یگر ممکن نباشد سفینه بر و ز شنبه به ز مین فرود آ ورده خوا هد شد

پو مپیدو ر ئیس جمهور فرا نسه بقوای بحری آنکشور هدایت داد در صو ر تیکه اپو لوی سیزده به بحر ا تلا نتیك فر و د آ ید به کمك آن بشتا بند .

همچنان ا نگلستان و بعضی از کشو ر های د یگر به یك سلسله ا قـدا مـا ت احتیاطی در نقاط مختلف بحر ا لکاهل وبحر اتلس د ست ز دند تا در صورت فرودآمدن اپولوی سیز د هم دریکی از این مـنا طق برای نجات کیهان نوردان ا قدا مات فو ری انجام داده بتوا نند .

سه کیهان نورد ا مریکائی شب ۲۸ حمل

۱۳۴۹ مطا بق۱۸ جون ۱۹۷۰ پس از یك مسافرت نیمه تمام وپر از مخاطره بز مین مرا جعت نموده و اندکی پس از آ نکه در منا طق جنو بی بحر ا لکا هل فرود آمدند ذریعهٔ هلیکو پتر های که ما مور نجات شان بودند به عر صهٔ یك کشتی طیاره بر دا ر امریکایی منتقل شدند . بعدا کیهان‌نوردان مذکور به هیو ستن مر کز تحقیقات فضائی ایالات متحدهٔ ا مریکا منتقل شدند . مراجعت مو فقیت آ میز سه کیهان نورد ا مریکا ئی از طرف محا فل و شخصیت های سیا سی جهان با خوشی ز یادی ا ستقبال گردیدند:

ریچارد نکسن ر ئیس جمهور ا یا لا ت متحدهٔ ا مریکا ضمن ابراز خو شی نسبت به این حا د ثه در هیو ستن با کیهان‌نوردان امریکا ئی ملا قات نمود .

همچنان ر ئیس جمهورایالات متحدهٔامریکا به کیهان نوردان ا مریکا ئی مدالهـا ی افتخار را ا عطاء کردند .

پرتاب اولین قمر مصنوعی چین :

جمهو ریت مردم چین اولین قمر مصنوعی خودرا به تاریخ ٢٤ ـ اپریل ۱۹۷۰ مطابق ٤ ثور ۱۳۴۹ مو فقا نه پر تاب نمود .

این قمر مصنوعی در ٤۱۱ د قیقه یك مرتبه گردش خودرا بد و ر ز مین تکمیل می‌نمود فاصله ا عظمی این قمر مصنو عی از زمین ۲۳۸٤ کیلو متر و اصغری‌آن ٤۳۹ کیلو متر و زا و یهٔ ا نحراف آن ٥ ر ٦٥ درجه است و دارای ۱۷۳ کیلو گرام و ز ن میباشد که بیك فریکو نسی ۲۰۰۰۹ میگـا سایکل علایم خود را پخش میکند .

کشور های مختلف جهان عکس ا لعمل های مختلفی در مورد پر تاب ایـن قمـر مصنوعی جمهو ریت مردم چین ا بـر ا ز دا شته اند .

درپاریس آ مر مر کز تتبعات ملی فرانسه در امور فضائی پر تـاب قمر مصنـو عی جمهو ریت مردم چین را یك پیرو ز ی ملی خوانده ا ست .

ر صد خانه بو خوم در جمهو ریت اتحادی المان گفت با زا کتیکه برای پر تاب ا ین قمر ۱۷۳ کیلو گرا می ا ستعمال شده‌اکنون جمهو ریت مردم چین میتواندراکت‌بالستیکی داشته باشد که بهر نقطهٔ ز مین ر سیـد ه میتواند .

ر صد خانهٔ مذکور گفت پر تاب ا یـن قمر مصنوعی یك ظفر تخنیکی و سیـا سی ا ست .

آمر ر صد خا نهٔ بو خوم ا ضافه کرد که سگنال های قمر مصنو عی جمهو ر یت مردم چین بو ضاحت ا خذ شده میتواند و نشا ن مید هد که فرستنده قوی دران تعبیه‌شده است .

درواشنگتن دا کتر تو ماس بین آ مـر ادارهٔ فضا نوردی ملی ا مریکا پر تاب‌اولین قمر مصنوعی جمهو ریت مردم چین‌راتبارز اراده و تصمیم درا ما تیك ز عمای چیـن خوا ند که سا ینس و تکنو لو جی را د ر لست ز جحا نات ملی شان شا مل ساختند.

پر تاب سیوز نهم ا تحاد شوروی :

بتاریخ ۱۲ جوزا ۱۳۴۹ مطابق۲ جو ن ۱۹۷۰ ا تحاد شوروی دو نفر را توسط یك سفینهٔ فضائی به منظور ا نجام تحقیقا ت علمی به فضا پر تاب نمود .

ا ین سفینهٔ فضائی سیوز نهم نام داشته و ر هبری آن با اندر یان نیکو لا یـف شو هر ترشکوا اولین زن کیهان نو ر د اتحاد شوروی میبا شد .

سفینهٔ مذ کور غر ض ا عمار یك‌استیشن فضائی به فضا پر تاب گردید .

همچنان دو فضا نورد مذکور ر یکا ر د طول پرواز فضائی را کـه درسال ۱۹٦٥ از طرف فضا نوردان امریکائی قا یم شده بود شکسته و ریکارد جدیدی قایم نمودند.

ضمنا مقا مات مربوطه ا تحاد شور وی گفتند : که در طول مدت سفر و ضع صحی فضا نوردان کا ملا خوب بوده و هم آ لا ت خود سفینهٔ سیوز نهم نیز بخو بی کـا ر می نمود .

اندریان نیکولایف وویتالی سیواستیانوف بعد از سیز ده روز و هجده ساعت مسافرت

عصر روز ۲۹ جوزا ۱۳۴۹ مطا بق ۱۹ جون ۱۹۷۰ در هفتاد و پنج کیلو متری غر ب منطقه (کرا گندا) واقع شرق قزاقستا ن اتحاد شوروی بز مین نشست .

وینو س هفتم :

اتحاد شوروی بتاریخ ۲۶ ـ اسد ۴۹ یك سفینهٔ فا قد انسان را موسوم به و ینو س هفتم بصوب ستاره ز هره بر تاب کر د .

این سفینه را یك ا ستیشن ا تو ما تیك بین سیارات و نمو نهٔ تکا مل یافتهٔ ترسفاین قبلی از همین سلسله خواند .

این سفینه در حا لیکه همه آ لات منصوبهٔ آن بصورت نور مال کار میکرد چهل و دو هزار کیلو متر از کرهٔ ز مین فا صله گرفت. آخرین سفاین ا تحا د شوروی به سلسلهٔ وینوس عبارت بو دند از زهره شش‌وزهرهٔ پنج که در جنوری ۱۹۶۹ پرتاب شده بودند ودراواسط ماه می بـه مـلا یمت در سطح قرمزی ستارهٔ ز هره فرود آ مد ند ا یـن سفاین هر یك پنجاه کیلو گـرام و ز ن داشتند .

سفینهٔ جدید در مدار ا ستقرار مو قتی در اطراف ز هره قرار گرفته و بعدا انجن مرحلهٔ نها یي آن طی دو صد و چهل وچار ثانیه یك د قیقه قبل از ساعت ده قبل ا ز ظهر بو قت مسکو فیر گردید و در ا ثـر آن سفینه در مسیر نز د یك به مسیرفعلی قرار گرفت .

هدف این سفینه را تحقیقات راجع بـه ستارهٔ ز هره که قبلا تو سط دستگاه ها ی اتو ما تیك قبلی پیشبرد شده و ا نمو د کر د . .

لو نای شانز د هم :

بتاریخ ۲۹ سنبله ۱۳۴۹ مطا بـق ۲۰ سپتمبر ۱۹۷۰ لونای ۱۶ـ ا تحاد شوروی بدون سر نشین به فضا پر تاب گر د ید. و سفینهٔ مذ کور بر عکس سا یر سفینه‌ها ما مور یت خودرا فقط با مانور فرو نشستن سالم خا تمه نداده بدون هر گونه تما س مستقیم ا نسان به حکم تکنا لو ژی‌الکترونیك خو دش مو فقانه از سطح ماه برخواست .

بایدگفت که‌انجام موفقانه ماموریت لو نا ی شانز د ه چه مشکلی را حل نموده و چـه تجارب گرانمایه را برای کیهان پیما ئـی افزون نموده ا ست .

آنچه بیشتر مورد تو جه قرار می گیرد عبارت از آ وردن صخره های کره ماه توسط لونای ۱۶ـ است که بشر را قا در میسازد بداند که آ یا ا صل کره ماه و ا صل کرهٔ زمین یکیست یا خیر ! و کره ماه در چـه عصری تشکیل گردیده و غیره .

لهذا باپیروزی ما موریت لونای شا نزده راه آ وردن نمونه های سنگ و خاك را ا ز سایر کراتی که نمی تواند ا نسانراپبذیرند وشرایط سفر به‌آنها نها یت مشکل و حتی نا ممکن میبا شد باز نموده است و ا کنون آنطوریکه دانشمندان شوروی میگو یند بـا سفر لونای شانزده فرستادن ا قماراتوماتیك به سایر سیارات منظو مـهٔ شمسی وازان مهمتر بر گر دانیدن مجدد آنها در آ ینده ممکن گردیده ا ست .

سفینهٔ لونو خود ا و ل :

سفینهٔ لونو خود اول روز سه شنبه ۲۶ عقرب ۱۳۴۹ مطابق ۱۷ نوا مبر ۱۹۷۰ توسط سفینهٔ ما هنورد لونای هفد هم ا تحاد شوروی بسوی کرهٔ ماه فرستا د ه شد .

لونو خود اول برای ادامهٔ فعالیت ها ی به اشعهٔ آفتاب‌ضرورت مبرم داشت ز یرا همین ا شعهٔ آ فـتـا ب بـا تر ی هـا ی آنرا چارج نموده و با استفاده ازآن لو نو خود توا نست عملیات عملی خو د را درسطح کرهٔ ماه ادا مه بد هد .

لونو خود مذکورکه توسط سفینهٔ ماهنورد لونای هفد هم درسطح کرهٔ ماه پیاده ساخته شده یك سلسله ا طلاعات و عکسها را نیز به زمین مخا بره نموده است و سا یـل تعبیه شده درین سفینه علا و ه بر کمر هٔ تلویزیون و سایر آ لات علمی شا مـل یك ا نعکاس د هندهٔ سا خت فرا نسه نیز میباشد . که اشعهٔ لیزر را به رصد خانه‌های اتحاد شوروی و فرانسه جهت پیما یش مدا خلات رادیوئی منعکس میسا زد .

عملهٔ این عراده که از فاصلهٔ ۳۸۴۰۰۰ کیلو متر از زمین آنرا اداره میکند شامل یك قوماندان یك رانند ه یك انجنیر و یك اپریتر رادیو میباشد .

کمرهٔ تلویزیون که در قسمت جلوی عراده مذکور نصب گردیده کار چشم را برای آنها میداد .

در جریان حرکات لونو خود دستگاه اتوماتیك آن بیك سلسله مانور پرداخت تا بتواند در موقع ضرورت هر گاه موانع در سر راه آن قرار گیرد بهتر کنترول نماید .

همچنان لونو خود در خلال مدت اقامت خویش مقداری از خاك کرهٔ ماه را پیمایش نموده و یك سلسله تجارب دیگر علمی را نیز بپایان رسانیده است .

لونو خود از فواصل خیلی بعیداطلاعات گوناگونی تیلی متریك به زمین مخابره نموده است مرکز ارتباط اظهار داشت کلیهٔ آلاتآن بطور عادی مشغول فعالیتبوده مخصوصاً درجهٔ حرارت داخلی آن به مثبت ۱۵ درجه سانتیگراد بود ، درحالیکه بلند ترین درجهٔ حرارت خارجی آنبه مثبت ۱۰۸ درجه سانتی گراد میرسد فشار آن معادل ۷۵۰ ملی متر ستون سیماب تخمین میگردید .

همچنان تجزیه واقعات اخیر مربوط به سفینه های فضائی و نتایج که از فعالیت های آنها توسط لونو خود اول بدست آمده نشان میدهد که پروگرام تحقیقاتی کرهٔ ماه را میتوان بدو مرحله تقسیمنمود.

۱ ـ کسب اطلاعات مقدماتی و سروی ابتدائی توسط دستگاه های اتوماتیك

۲ ـ تحقیق همه جانبه و سیستماتیك ذریعهٔ راکتهای اتوماتیك و رهبری شده جهت تطبیق اطلاعات موجوده که در علوم واقتصاد ملی نصیب بشر گردیده است.

حالیه آ نست که طیاین حرکتلونو خود در سر راه خود بایك حفره بزرگ سطحماه مواجه شد که ۱۶ متر قطر و ۲۹ متر عمق داشت . لو نو خود مانند یك قا نغوزك دربین آن در آمده واز جا نب دیگر ش دو باره صعود کرد که درخلال این غوطه را بطوری مفصلی به زمین مخابره گردید .

حین حرکت لونو خود در چندین نقطه برای جمع آوری معلومات و مطالعهٔ خصوصیات میخانیکی خاك ماه توقف های کرده و قبل از آنکه شب قمری به سلسله فعالیت های لونو خود و قفه وارد کنند اطلاعات مخابره شدهٔ آن به زمین ازطریق امواج رادیویی و تلو یزیون صورت گرفته و منافع خوبی رابرای افزایش اندوخته های عملی دانشمندان تهیه کرده . ازان جمله مهمترین معلومات دربارهٔ منشهٔ اشعهٔ مجهول بود که آنرا شعاع (اکس) یااکس ریز می خوانند و تااکنون بشرموفق نگردیده بود بداند که این تشعشع از کجا به زمین میرسد .

این اشعه توسط رادیو گرافها بنا بر خاصیت عبور و نفوذ خود در جلد و پوست در طبابت اهمیت بسزا داره و بنا بر کوتاهی طول موج و سرعت خود در بسیاری جهات برای پیشبرد تحقیقات متالورژیکی مورد استفاده قرار میگیرد .

باپرتاب لو نو خود اول یك سلسله کشفیات در فضا رخ داده که تا اکنون همه آنها نزد انسانها مجهول بود . بطور مثال باید متذکر شد که دانشمندان و منجمین عقیده داشتند که اشعهٔ اکس از آفتاب متصاعد میگردد . ولی با انکشاف علم استرو نومی و پیشرفت بشر در ساحهٔ مطالعات کیمیاوی وساختمان رصد خانهها و لابراتوار های دقیق او پتیك بالاخره معلوم گردید که اشعهٔ اکس از نوع تشعشات گاز یمیکی است که از فواصل بسیار دور دست بزمین میرسد .

و یا تحفهٔ یك ستارهٔ دور دست خارج از منظومه شمسی باشد و یا اینکه نتیجهٔ در هم آمیختن گازات باشد .

این دو نظریه علمی از سالها دو ش بدوش هم وجود داشت اما مطالعات که لونو خود اول انجام داد . نظریه اول را تائید نموده و ثابت کرد که چطور

تغییرا تی چند در تشعشع شعاع ا کس د ر چند نقطه مختلفه تو سط آ لات مر بسو طه ثبت گردیده. بنا بصورت محقق ا شعهٔاکس از ستاره های دور دست از چندین منبع فرا میرسد و در کیها ن پرا گنده میشود. پس د یگر جای ندارد که این اشعه ر ا ا شعهٔ مجهول یا اشعهٔ ا کس بخوا نیـم .

این بزرگترین کاری بود که لو نو خوداول انجام داده است . کشف د یگر یکه طی این ما مور یت انجام یافته آ نست کـــه لونو خود جا بجا تثبیت کرد که خا ك ماه دارای عنا صر آ هنی ، پتا سیم و کلسیم میباشد . ا ین ا طلاع طوری ا خذ گر د ید که وسایل رادیو ا کتیفی مصو بهٔ لونوخود عکس العمل رادیو ا کتیفی مواد خاك وسنگ ماه را ثبت کرده بود و بعدا توسط آ لا ت تیلی متریك به ز مین خبر داد که هرعنصر قابلیت جدا گانه رادیو ا کتیفی داردهمچنان لونو خود معلو ماتی را که در بارهٔ سنگ و سخره ماه مخابره نموده است نیز دارای ارزش است .

اطلاع دیگری در مورد تخریبات کـتله خور شید میباشد که به زمین مخابره گردیده است . یعنی لو نو خود در بطن سفـیـنه لونای ۱۷ حینیکه به مهتاب نز د یك میشد یك تخریب بزرگ در کتله آفتاب بو قو ع پیو ست که وسایل تعبیه شده لو نو خو د آنرا ثبت نموده و به ز مین مخابره کرد . درین و قت آلات عیار سفینهٔ و ینو س هفتم ا تحاد شوروی سی ملیون کیلو متر از زمین فا صله داشت .

تا گفته نما ند که هر گاه تخریبی د ر چهرهٔ خورشید صورت گیرد بد نبال خو د یك سلسله تشعشات کشنده و خطر ناك دارد که زمین باید بخا طر حفظ سلا مت کیهان نوردان از آ لات ا لکترو نیك خو د با خبر باشند .

همچنان لونو خود اول خبر داده استکه کثا فت سنگ های ماه برابر ا ست بـــا کثافت سنگ های آ تشفشانی ز مین .

قرار ا طلاع لونو خود در بین حفره‌های ماه سنگ های دیده شده که بیشتر دارای خالیگاه ها میباشد .

سلسله کشفیات علمی هنوز در سطـح ماه و در محیط ا طراف آن ادا مه دارد وبا استفاده از ا نرژی آ فتاب غر ض چار ج نمودن بطری ها معلومات علمی تهیه نموده وبه ز مین مخابره خوا هد نمود و بیشتراز روی مکنو نات کاینات پر ده بر دا شتـه خوا هد شد .

سفینهٔ لو نای هفد هم :

سفینه بدون سر نشین لونای ۱۷اتحاد شوروی بتاریخ ۲۷ عقرب ۴۹ مطابق ۸ ۱ نوامبر ۱۹۷۰ بالای کرهٔ ماه فرو نشست .

لو نـــا ی ۱۷ پس ا ز پـنـج ر و ز سفر از ز مین بـمـدار مهتا ب قرارگرفت .

لونای ۱۷ و طـا ئف خـودرا در الـر هدا یا تیکه از زمین دریافت می نمو د به خوبی ا نجام داد .

وسیله نقلیه که ذ ریعهٔ سفینه ماه نورد لونای هفد هم به سطح کره ما ه پیا د ه سا خته شده و میلهٔ مذ کور بیك سلسله تحقیقات علمی در سطح کرهٔ ماه آغاز کـرد و هم باید متذکر شد که لو نای ۷ ۱ وهم و سیله نقلیه آن برای همیشه د ر سطح کرهٔ ماه باقی‌مانده‌است. ناگفته‌که‌لونای ۱۷ توانست بر خلاف سایر سفینه ها فضا ی ماه و ا طراف نز د یك بمـاه را طـر ف تفحص قرار بد هد .

پرواز ا پو لوی چهار د هم :

سفینهٔ ماه نورد ا پو لوی چهار د هـم باسه کیهان نورد ا مریکائی الن شیپرد ، ادگارد میچل و ستیوارد روزا بتاریخ ۱۱دلو ۱۳۴۹ مطابق ۳۰ جنوری ۱۹۷۰درست‌بساعت یك وسی وسه د قیقه بعد از نیمهٔ شب بو قت افغا نستان از کیپ کنیدی به فضا پرتاب گردید .

پرتاب اپو لوی چهار د هم نظر بخرابی او ضاع جوی در کیپ کنیدی چهل د قیقه به تا خیر ا نداختـه شد و بعد از گر فتن یکنیم دور بیضوی (مدار پار کینگ) د ر حالیکه سفینه بر فراز بحر پا سفیك قرار داشت سو مین مر حلهٔ راکت به فضا لیت آغاز نموده و سفینه را از مدار ز مین بجانب

ماه هدایت کرد .
کیهان نوردان سامان و آلات سفینه را عیار ساخته و امتحان نمودند تا بتوانند در اوقات معین و به نوبت بخواب بروند همچنان کسانیکه عهدهٔ کنترول سفینه را در زمین بدوش داشتند تمام سیستم عمدهٔ سفینه را بوسیله تیلی متری (آلات مانو ترینك که بوسیله سگنال های رادیویی از زمین بصورت خود کار کنترول‌میشود) تحت کنترول قرار دادند .
همچنان وضع جسمی کیهان نوردان مانند ضربان قلب اندازه تنفس فشار خون بوسیله آله‌های‌که به جسم کیهان نوردان نصب گردیده بود هر آن کنترول میگردید.
بعد از ۸۲ ساعت و ۳۸ دقیقه سفینه در مدار ماه قرار گرفته و بخاطر جاذبهٔ ماه سفینه راه بیضوی را پیش گرفت .
وقتی سفینه از عقب ماه عبور میکرد تماس رادیوئی بین کیهان نوردان و زمین قطع گردید در اولین مرحله عبور ازقسمت عقبی ماه کیهان نوردان انجن اصلی را روشن کرده تا گردش سفینه را بطی‌سازند درهمین وقت سفینه در مدار بیضوی ماه در یك بلندی که دارای حد اقل هفتاد میل (۱۱۲ کیلو متر) و حد اکثر ۱۹۳ میل (۳۱۰ کیلو متر) بود قرار گرفت درین فرصت یك انفلاق کوتاه در انجن اصلی سفینه صورت گرفت .
بعد از صرف غذا و خواب شبپیر دومیچل از راه تونل از سفینه (مادر) به سفینه ماه نشین رفته و سیستم تعبیه شده در سفینه ماه نشین را معاینه نمودند درحالیکه استیوارت روزا در داخل سفینه (مادر) ماند . بعداً کیهان نوردان و سایلی را که سفینه (مادر) و سفینه ماه نشین رابا هم وصل کرده بود باز نموده و در اثنای دوازدهمین دور در اطراف ماه کیهان نورد ستیوارت روزا آهسته سفینه (مادر) را از سفینه ماه نشین جدا ساخت وسفینه مادر بسرعت تقریباً (۳۰ سانتی متر فی ثانیه) به جانب ماه هدایت شد علت این مانور که انجنیران آنرا (جدا شدن ملایم) می نامند آنست تاراه و رودسفینه ماه نشین بدون اختلال مطابق پروگرام معینه که پیشرو داشتند باز گردد، سفینه بعد از دو دور دیگر که تقریبا چهارساعت را دربر گرفت همینکه بالای ماه رسید شیپرد و میچل یکی از دو انجن سفینه ماه نشین را بکار انداختند که این کار یك انفلاق بوجود آورد . و سفینه ماه نشین را از مدار ماه بسوی سطح ماه هدایت نمود .
کیهان نوردان سفینه را طوری بروی سطح ماه قرار دادند که آنتن آن توانست تمام اوضاع و چگونگی سفینه را به مرکز زمین مخابره نماید .
هکذا درین وقت شیپرد یك آنتن‌چتری مانند را برای بهتر شنیدن آواز، دستگاه تلویزیون و ارقامیکه بزمین مخابره میکند باز نمود این آنتن بایك سیم به طول(۹متر) به اصل سفینه ارتباط داشت .
بعد از آنکه میچل کمرهٔ تلویزیون را از سفینه بیرون آورد آنرا طوری تعبیه کرد که لنز های آن درست متوجه آن نقطه گردید که شیپرد در آنجا به فعالیت آغاز نموده بود .
درین وقت شیپرد قسمتی از خاك ماه را در یك خریطه پلاستیکی گذاشت تا اگر بصورت اضطراری ناگزیرشوند که ماه را ترك بگویند لااقل قسمتی از خاك ماه را با خود به زمین بیاورند .
همچنان شیپرد آلهٔ تجربه نور آفتاب را باز کرده بکار انداخت این آله دارای یك پایه بوده و در بالای آن یك وسیله آلمونیوم قرار داشت همین وسیله‌المونیوم ذراتی را که در ماه بدون اتموسفیر از آفتاب میرسید جمع کرده و قبل از اینکه کیهان نوردان از ماه به زمین برگردند آله المونیوم را جمع کرده و برای معاینه به زمین آوردند .
در حالیکه شیپرد مشغول این تمرین بود میچل دو باره داخل کابین شده آنتن(اس بنت) راعیار ساخت . پس‌ازآن یك آله علمی دیگر را بنام (لسر انعکاس اکتور فلکتر) باز نمود . این آله ازوسایل مانند اینکه صد آئینه را بهم وصل کرده باشند در ده قطار ساخته شده است زیرا به اثر بکار انداختن آن علما میتوانند

انعکاس شعاع و نور را مورد بر رسی قرار دهند . و هم علما میتوانند به اندازه گرفتن خطو طی که از ماه به ز مین منعکس میشود فا صلهٔ ز مین تا ماه را به قرا ر انچ نیز تعیین نما یند .
قرار است این آ له منعکس کنندهٔ شعاع، لااقل برای ده سال یا بیشتر در کرهٔ ما ه باقی بماند همچنان سفر اپو لوی چهارده علاوه از کار های علمی شنا مل بعضی فعالیت های سمبو لیك برای مدت پنج د قیقه بود شیپرد و میچل از فعالیت های علمی منصرف گردیده و پایهٔ را بر و ی ماه نصب کردند که در قرا ز آن پر چم امریکارا قرار دادند . این پر چم بر ا ی همیشه به حیث یاد گار سو مین باز د ید انسان از کره ماه در آنجا باقی خوا هد ما ند .

همکذا ده د قیقهٔ دیگر برای عکا سی و فلم برداری با سه کمرهٔ که مشتمل بریك کمرهٔ ستروی کو بیك و دو کمرهٔ فلم‌گیری بود تخصیص دادند .درین‌وقت میچل کمره تلویزیون را به ا طراف ماه چرخانیده و مناظر ماه را به ز مین مخابره نموده و در اطراف آن تو ضیحات لازم داد .
فعالیت های که کیهان نوردان بر و ی کرهٔ ماه ا نجام دادند عبارت بود از گذاشتن عنا صر مواد سو خت اتو می در جنر یتر رادیو از یتوپ کر مال زیرا نصب همین آله میتواند بصورت ا تو ما تیك فعا لیت کرده و آ نچه را که از ما حول خود ثبت میکنند برای مدت یکسال بز مین مخا بر ه کند . همچنان نصب کردن شش آ له غرض تحقیقات علمی برای کرهٔ ز مین آله بد ست آوردن خاك ماه ، آ له اتمو سفیر، آ لـه ریزو توب ، آ له نشان دادن زلزله ها ی‌ماه آله ارزیابی ذرات و لر زشها ، آ له فعال زلزله سنج .
کیهان نوردان بعد از انجام دا دن یـك سلسلهٔ فعالیت های مو فقانه بسوی سفینه ماه نشین بر گشتند و آ خرین مقدار خاك ماه را نیز از قسمت که سفینه نشسته بود یعنی محلیکه نز د یکترین نکته به ا نجن سفینه بود . برداشتند تاعلماء آ ثازارتعاش انجن را بروی کرهٔ ماه مطالعه نما یند واین خاك با خا کیکه در مو قع ورود سفینه به ماه برداشته شده بود ، مقا بله خوا هـد شد .
بعد از دونیم دور در مدار ماه و ۳۵دور سفینه (مادر) بدور ماه و همچنان انجام يك سلسله فعالیت ها کیهان نوردان انجن اصلي را بکار ا ندا خته سفینه را از مدا ر ماه خارج کرده و در راه مراجعت بطر ف زمین قرار دادند سفینهٔ ما منورد ا پولوی چهاردهم بعد از مدت ۹ روز و ٤٠ د قیقه بساعت ۳٤ر۱ دقیقه شب ۲۰دلو۱۳٤۹مطابق ۹ فبروری ۱۹۷۰ در بحر ا لکاهل فر و د آ مد .

لست ا قما ر مصنو عی که د ر ظر ف سال ۱۳٤۹ به فضا پر تاب شده ا ست :

	نمبر	تاریخ پرتاب
کوز مو س	۳۲۷	۲۹ حمل ۱۳٤۹
کوز مو س	۳۲۸	۱۵ سرطان ۱۳٤۹
کوز مو س	۳۵٦	۲۱ـ اسد ۱۳٤۹
کوز مو س	۳۵۸	۲ سنبله ۱۳٤۹
کوز مو س	۳٦۰	۹ سنبله ۱۳٤۹
کوز مو س	۳٦٤	اول میزان ۱۳٤۹
کوز مو س	۳٦۷	۱۲ میزان ۱۳٤۹
کوز مو س	۳۷۰	۱۸ میزان ۱۳٤۹
کوز مو س	۳۷۹	٤ قوس ۱۳٤۹
کوز موس	۳۸۱	۱۲ قوس۱۳٤۹
کوز مو س	۳۸۵	۲۲قوس ۱۳٤۹
کوز مو س	۳۹۲	۲ دلو ۱۳٤۹

انستیتوت انکشاف تجارت قره‌قل

انستیتوت قره قل در اسد ۱۳۴۵ ازطرف حکو مت شا هی افغانستا ن طر ح وبحیث یك موسسه غیر انتفاعی مستقل و متکی‌بخود که بطور خصوصی در انکشا ف پرو گرا م های صنعتی وزرا عتی خدمت می نما یدوجود نمود . که بعدا در سنبله ۱۳۴۵ هیئت‌مدیره ویك رئیس در راس ان تعیین وانستیتو ت بفعالیت و عملیا ت شرو ع نمود . از بدو تاسیس انستیتو ت تا حا ل چهار سا ل سپری میشود .

از شروع کار مو سسه در راه نیل‌بهدف مبنی بر اصلا حا ت‌صنعت قره قل‌افغانستان و دیگر سا حا ت مربوطه به پیشر فتها ی نایل گردیده است .

برای مزید معلو ما ت خوانند گا ن‌گرامی دافغانستان کالنی باید گفت که قبل ازشروع و بمیان آمد ن انستیتو ت ، صنعت قره قل افغانستا ن در سا ل های گذشته وضع ناگوار داشت قیمت های پوست قره قل در مارکیت های لند ن ونیویار ك علی الر غم ۸ ـ دالر به ۵ و ٦ دالر پائین افتاده بود و حجم فروشا ت از ـ ۰۰۰ر۵۰۰ ر ۱ ـ جلد پوست سالانه به ـ ۰۰۰ر ۱۰۰۰ ـ جلـد پوست پائین آمده بود . به عبار ت دیگـر قیمت قره قل افغانستا ن نظر به سابقهٔچهل سالهٔ خود در سا ل ۱۳۴۵ به پا ئین‌ترین نقطهٔ خود رسیده بود که البته این وضع باعث بوجود آمد ن انستیتو ت انکشا ف قره قل در افغانستا ن گردید .

با بمیان آمد ن انستیتو ت قره قل وضع فروش خوب شد چنانچه قیمت لیلام ۱۳۴۸ نشان مید هد که قیمتها بیش از ۸ ـ دالر ارتقاء یافته‌وفروشات از ـ ۰۰۰ر۰۰۰ر ۱۰ ـ دالر به ـ ۰۰۰ر۵۰۰ر ۱۴ ـ دالـــر سالانه بلند رفته است .

اهداف انستیتو ت انکشا ف تجار ت قره‌قل

انستیتو ت قره قل به منظور تو سعه وانکشا ف صنعت قره قل اهدا ف ذیل راخط مشی خود قرار داده است که به تاسی ازان انکشافاتی از بدو تاسیس تا حا ل نصیب ان موسسه گردیده است :

هدف اول : جلب اعتماد خریداران‌خارجی در پوست قره قل وطر ق فروش ان .

برای بر آورده ساختن هد ف او لی که عبار ت از جلب اعتماد مشتر یا ن است اجراآت ذیل بعمل آمده است :

۱ ـ عرضهٔ قره قل از لحاظ جنسیت :

پس از تجار ب لیلام ۱۹٦٦ (۱۳۴۵)لندن ونیویار ك که ۴۷ فیصد پوست قره قل از جنس در جه اول و متبا قی پوست صا در شده از جنس در جه دو م ، سو م وچهارم تلقی گردید . انستیتو ت قره قل در ك‌نمود که صر ف پو ست های در جه یك‌و در جه دو در مار کیت های لند ن ونیویارك‌فروخته شده میتواند و بس . چنانچه در دوموسوم لیلام قبلی ۷۷ فیصد پوست از جنسیت‌درجه اول ، ۲۲ فیصد پوست از جنسیت در جه ۲ و یکفیصد پوست طور معیو ب بـرا ی فروش عرضه شده بود .

۲ ـ عرضهٔ پوست قره قل از لحـا ظ نوعیت :

باثر تجار ب و مطالعه مارکیت‌انستیتوت قره قل موفق گردید تا مطابق به تقا ضا ی مار کیت پوست قره قل را عرضه بدارد چه نظر به احصائیه های قبلی معلوم میگردد که چهار سا ل قبل ٦۵ تا ۷۰ فیصد پو ست سیاه بفروش رسیده است اما امروز برعکس ٦۵ تا هفتاد فیصد پو ست کبود و ۳۰ـ۳۵ فیصد پوست سیاه بفروش میر سد .همچنان چهار سال قبل صر ف ۵ فیصد پـوست چقماقی صادر میشد . اما امروز تو لـید پوست چقما قی در حدود بیست فیصـــد تزئید یافته است .

با در نظر گرفتن تقاضا ی مار کیت باید گفت که در دو موسم لیلام سا ل های‌گذشته بیش از ...ر...ر۴ ـ ملیون دالر عا یـد اضافی بدست آمده است .

۳ ـ پا ك کردن پو ست قره قل :

طرز آش دادن در افغانستا ن تنها تصفیکه

دارد اینست که بعد از آشی داد ن درپوست است :
گرد جوو نمك باقی می ماند که اینموجودیت گرد مشکلی را خلق کرده است و انستیتوت قره قل در این اوآخر با استفاده از طر ق متعدد توانسته است تا اندازه ای پو ست قره قل را به ا سلوب آتی پاك و آ نـر ا عرضه بدارد .
الف ـ استفاده از آب صا ف و پا ك و شستن بهتر پو ست در آش خا نه.
ب ـ تشویق نمود ن در یور های لا ری به پوشید ن پوست خصو صا آنها ییکــه پوست ها را از شما ل بکابل حمل کنند .
ج ـ صا ف و پا ك کردن پو ست در داخل سورتخانه .
د ـ صدور پوست توسط ترانسپورتهای نظیف و پا ك .
بارعایت از تدابیر فو ق یك اندازه پرابلم موجودیت گرد از پوست افغانی تقلیل یافته اما امید این میرود که با استفاده از سه پایه ماشین پوست پا کی اضلاع متحـــده امریکا که طور کمك بلا عوض به افغانستان داده شده و فعلا در سورتخانه کابل نصب میباشد پرابلم گرد و خاك بکلی از بین برود وتمام پوستها ی قابل صدور قبل از حمل توسط این ماشین ها پا ك وصا ف گردد .

٤ ـ سورتنگ و دسته بند ی پوســـت قره قل :

انستیتو ت قره قل برای اینکه توانسته باشد پوست های افغانی را به تر تیبیکه ایجاب میکند سور ت و صادر نماید یــك سورتخانه عصر ی در کابل به مصـــر ف ...ر۱۳۵ ـ دالر اعمار نموده است که دران یکتعداد سور تچیها ی ورزیده کار میکنند .

٥ ـ حمل ونقل پوست قره قل :

انستیتو ت قره قل از بدو تاسیس تاکنون کوشیده است پوست های قره قل را به وقت و زمانش صادر و به لیلام بگذارد که البتة قبلا این کار طور شاید و بایدصورت نمی گرفت . و پوست ها به قیمت نازلتر بعد از لیلام یعنی در موسم بهار بفرو شـــ میرسید . انستیتو ت قره قل برای صدور پوست دو پروگرا م آتی را طر ح نمـوده

الف با استفاده از سورتخانه جـدیـد یکه اعمار گردیده در طر ف سه ماه پو ست ها به بهترین وجه سور ت و دسته بندی میگردد که قبلا این عمل شش ماه را در بر می گرفت .
ب ـ برای حمل پو ست قره قل ازطریق فضا در سا ل ۱۳٤۷ قرار دادی بادآریانا افغان هوا یی شر کت عقد گردید که در ین صور ت صادر کنند گا ن میتوانند بهاسر ع وقت پو ست های شا ن را به لیلام بگذارند اما قبل از بمیان آمدن انستیتوت قره قل تمام پوستها ی قره قل ازطریق خشکه از راه روسیه و پاکستا ن غر بی صادرمیگردید که بهر دو طریق مد ت شش ماه را در بر میگر فت تا اموا ل در مارکیـت لنـــدن و نیو یور ك میرسد .

٦ پالیسی های مار کیت :

انستیتو ت قره قل با استفاده از تجار ت حاصله وتغییراتیکه در پالیسی مار کیت به وجود آورده موفق به دریافت بیشتر از دو صد نفر مشتر ی در لیلام ها ی بزرگ گردیده است واکثر این مشتر یا ن را کسا نـی تشکیل می دهد که پوست قره قل درمملکت شان اضافه تر استهلا ك میگردد .
۷ ـ پذیر فتن شکایا ت خریداران :
بابمیان آمد ن انستیتو ت قره قـل در افغانستان شکایا ت مشتریا ن از لحاظ تعدد نماینـد گان در موقع لیلام رفع گردیده اکنون در هر لیلام از طر ف تجار انفرادی وکوپرا تیف های قره قل یکنفر نما یندهٔ با صلا حیت که بزبا ن انگلیسی آشنا یی و بلد یت کامل داشته باشد اشترا ك مـی ورزد که روی همرفته این کار را آمر افغان ترید نگ کمپنی متعین لند ن بعهده می‌گیرد. نماینده موسسا ت صادر کننده از طر ف بانك ملی تعین می گردد اما بعضی او قا ت آمر افغان تریدنگ کمپنی بحیث نماینـــده موسسات صادر کننده در لیلام اشـترا ك می ورزد .
نمایندگا ن بعلاوه وظایف محولهٔ شا ن تقاضا ی مشتر یا ن را مدنظر داشته بــه شکایا ت شا ن گوش فرامید هند .

هدف دوم : موجودیت یك اورگانیز یشن برای توسعه وانکشاف قره قل :

توسعه وانکشا ف صنعت قره قل ایجا ب یك ادارهٔ منظم و موثر را میکند که این‌کار با بمیا ن آمد ن یك اور گانیز یشن موثر تعمیل شده میتواند . چه چهار سا ل قبل صنعت قره قل افغانی نه رهنما داشت ونه اداره بصور ت عمو م کار این صنعت‌توسط اشخاصی اجرا میگردید که به مفاد خــود کار میکردند .

برای پیشبرد وارتقای این صنعت چهل ساله اتحاد نظر موجود نبود ، پا لیسی‌های سالم ـ حسن تفاهم واعتماد متقابله بصورت واقعی و گذ شته از همه حس مسئو لیت‌در مورد ترقی واصلاحات صنایع وجود نداشت که البته با بمیان آمد ن انستیتو ت قره‌قل از یك طرف این معضلهٔ ها رفع واقداما ت مقتضی برای تر قی واصلا حا ت پو ست قره قل روی دست گرفته شد واز جانب‌دیگر هیأت مدیره که حیثیت رهنماو لیدر موسسه انکشا ف تجار ت قره قل را دارند مسا عی بخرج دادند تا یك پالیسی سالم ، حسن تفاهم ، اعتماد متقابله ویك هدف مشتر ك وبا همی در بین تمام اعضاء واورگانها به منظور ترقی وتعالی این صنعت بوجود آید که خوشبختانه این آرزو بر آورده شده‌است.

هدف سوم : ادارهٔ مالی و اقتصــا دی صحیح و درست :

طوریکه خوانند گان محترم اطلاع دارند انستیتوت قره قل یك موسسهٔ غیر انتفاعی بوده فلهذا تما م عواید ان برای پیشرفت قره قل بمصر ف میرسد . که البته این‌کار روی چند د لیل ا تخاذ گردیده ا ست .

١ ـ نبودن اختلاف در بین اعضــا ی انستیتوت .

٢ ـ عواید که بمصر ف میرسد به نفع تمام صادر کنندگا ن میباشد .

٣ ـ پروگرامهای رو ی دست گرفته‌شده از نقطهٔ نظر مالی با پو ل کا فی قابل اجراء میباشد .

لاکن چیز یکه اضافه تر قابل اهمیت است همانا موضو ع غیر انتفا عی بود ن انستیتو ت است که سرمایه اضا فی‌راواپس در راه صنعت قره قل مصر ف میدارد .

چنانچه انستیتو ت انکشا ف تجار ت قره‌قل علاوه از سور تخانه ایکه اعمار نموده یك مقدار پو ل را نظر به پروگرام های‌انکشافی خود برای اعمار یك آشخانه جدید ،انکشاف علفچرها و نسل گیری قره قل تخصیصـــ داده است . هکذا این انستیتو ت یـــك پروگرام سرویس توسعو ی را که مورد استفاده مالداران قرارگرفته‌میتواند رویدست گرفته است .

٤ ـ پروگرام ها ی‌انکشا فی :

وقتی انستیتو ت قره قل بکار آغاز نمود هیئت مدیره ان احساس نمودند که تا در آینده موسسه روی یك پروگرام انکشا فی پیش برده نشود . در سا ل ١٣٤٧ هیئت مدیره یك پروگرا م پنج سا له انکشافی را برای انستیتو ت تصویب نمود کـــه خوشبختانه پروگرام های مطروحه به‌بهترین وجهه جا مهٔ عمل پوشیده‌است. پرو گرا م هاییکه در آینده مدنظر گرفته شده عبار ت است از :

١ ـ ارتقا ی فروش و اشتهارا ت بیشتر تجار تی در خار ج .

٢ ـ اعمار آشخانه ها ی جدید در ولایات شمال کشور .

٣ ـ ترویج و توسعهٔ علفچر ها ی‌عصری وتطبیق پروگرام های نسلگیر ی درولا یات شمال کشور .

٤ ـ تاسیس یك پروگرا م تو سعو ی مالداران درولایات شمال کشو ر .

٥ ـ بمیان آمد ن مجدد گرو پ ها ی تجار تی مالدارا ن وصادر کنند گان .

باید خاطر نشا ن نمود که هر یك از پروگرامهای فوق با بودجه ان در پروگرام انکشا فی پنج ساله انستیتو ت تشر یح گردیده است .

در سا ل ١٣٤٩ تو لیدا ت قره قل‌افغانی از نگاه جنسیت نظر به سالها ی گذ شته خوب بوده تلفات گوسفند بسیار کـــم بـــوده .و در موقع زای گوسفند علو فه فراوان بوده است . نظر به این وضـــع پوست قره قل نسب ت‌به سالها ی گذشته بهتر ـ با جلاتر و بهتر میباشد که‌البته این در اثر علوفه وآباد بودن گـــوسفند

مالداران را ترغیب به نگهداشت یکتعـــداد جنس های خوب قره قل برای جـــنبرا ن ضایعا ت سا ل قبل نموده است . چنـــه در زمستا ن سا ل ۱۳۴۷ ـ ۱۳۴۸ از ۱۰تا ۱۵ فیصد قره قل نظر به سردی هوا وعدم خوراکه از بین رفت . از طرف دیگر چو ن برای پوستهای جنس پست مار کیت خو ب در خار ج نبود مالداران امسال یکتعدادقره‌قل جنس های پایان را برای نگهداشت بمنظور گوشت نگهداشتند.

درسا ل ۱۳۴۹ یك ملیو ن و چهار صد هزار جلد پوست قره قل از جنس های‌درجه اول به لند ن ونیویور ك صادر گردید . که تولید قره قل در سا ل بالغ بردوملیون جلد میگردد علاوتاً در ین سا ل خو بی های ذیل بمشا هده رسید :

اول اینکه نظر به نگهداشت جنس ها ی خوب تولید قره قل در سالها ی آینده بهتر وبیشتر میگردد .

دوم اینکه جنس بهتر قره قل در سا ل ۱۳۴۹ به بازار های خار ج عرضه گردیده‌و نسبت به سا ل قبل از یك دالر تا یك‌دالر و بیست سنت عاید بیشتر بدست‌آمده‌است.

سوم اینکه پوستها ی جنس پایا ن که‌در بازار های خار ج اضافه از یك دالر فی جلد فروخته نمی شود جهت کشتار بـــه مصرف میرسند که این وضع آهسته آهسته جنس پست قره قل را به جنس های بهتران تبدیل و در نتیجه به نفع اقتصاد ملی‌تما م میشود .

در سال ۱۳۴۹ سه لیلام صور ت گرفته است که مجموع تعداد پوست قره‌قل درطرف سال بتعداد پوستهای قره‌قل شخصی بیش از یك ملیو ن ویکصد و شصت هزار جلد میباشد و پولیکه از در ك فروشا ت آن تا حال بدست آمده است بیش از نه ملیو ن و پنجصدو شصت هزار دالر میباشد .

در لیلامی که در ماه جنور ی درنیویورك دایر میگردد بیش از سه صدهزاوجلدپوست عرضه خوا هد شد و امید است که نتیجه خوبی از ین لیلام بگیریم . همچنا ن اگـــر موقع مسا عد وشرایط خوب موجود باشـد انستیتوت قره‌قل در نظر داردتایك‌لیلام‌دیگری در لند ن نیز دایر نماید .

لیلام سپتمبر لند ن یکی از بهترین لیلام های سا ل بود که در ان از جمله ۵۴۶۰۰۰ جلد پوست ۴۸۵۰۰۰ جلد به مبلـــــغ ۱۶۵۲۲۷۰ ـ پـونـد مـعادل ۳۹۶۵۴۴۸ ـ دالر بفروش رسیده است . او سط نـرخ فروش ۸ دالر و ۱۶ سنت فی جلد میباشد اوسط فروش افریقا ی جنو ب غربی ۷ دالر و ۹۹ سنت است که بدین ترتیب پوست قره قل افغانی نسبت به پوست قره قـل افریقا ی جنوب غربی نرخ بهتر را بخود گرفته است .

درین لیلام خریدارا ن عمده آلمانهـا و ایطالو ی ها بودند . امریکا یـی هـــا و فرانسوی ها نیز درین لیلام شر کت‌داشتند پوستها ی قره قل افغانی نسبت به رنگهای مختلف ان توجه بازار را بخود جلب کـرده است . پوست شیر کبود نسبت به تغیر تقاضا کمتر فرو خته شده است باقی‌پوست های کبود از هفتاد تا نودو دو فیصد بفروش رسیده .

نتایج لیلام سپتمبر

	تعداد عرضه شده	تعداد فروش	فیصدی فروش	ما حصل فروش به پوند	اوسط فروش به شلنگ
کبود درجه اول	۲۹۴۶۸	۲۷۸۹۸۶	۹۳	۱۰۵۳۴۲۲	۶ ـ ۷۵
کبود درجه دوم	۴۵۷۱۸	۴۳۴۰۲	۹۵	۱۰۳۸۳۶	۱۰ ـ ۴۷
سیاه درجه اول	۱۱۶۵۹۲	۱۱۳۷۶۲	۹۷	۳۰۳۶۴۴	۵ ـ ۵۳
سیاه درجه دوم	۱۰۵۱۴	۱۰۵۱۴	۱۰۰	۲۳۱۳۴	ـ ۳۰
شتری فروش نشد					
تقر کبود درجه اول	۱۹۱۱۲	۱۴۵۶۶	۷۶	۹۱۰۹۳	۱ ـ ۱۲۵
تقر کبود درجه دوم	۱۲۷۸۲	۶۷۴۲	۵۲	۱۸۹۹۷	۴ ـ ۵۶
تقر سیاه درجه اول	۱۶۰۸۴	۸۷۶۸	۵۴	۴۹۴۶۰	۱۰ ـ ۱۱۲
تقر سیاه درجه دوم	۱۱۳۰۸	۴۱۷۶	۳۷	۸۶۸۴	۷ ـ ۴۱

اوسط نرخ فروش ۸ـ دالرو ۱٦سنت.

لیلام نومبر لندن یکی از بهترین‌لیلام های بوده است که از عرصه چند سال بـه این طرف دیده نشده است .مزیتی که این لیلام داشت اینست که اولا . نرخ کمبود ثابت وحتی ۱۰ فیصد نسبت به لیلام‌سپتمبر لندن بلند تر بفروش رسیده است وحجـــم فروشات پوستهای کبود نسبت به هرلیلام زیاد تر بوده است ماحصل فروشی کـــــه تنها از فروشات پوستهای کبود درین‌لیلام بدست آمده بیش‌از یک‌ملیون وسه‌صدهزار پوند استرلنگ میباشد واین رقم موفقیـــت بزرگی را در حصه فروش قره‌قل افغانـــــی نشان میدهد .

در لیلام نومبر لندن از جمله ششصد هزار جلد پوست پنجصد وپنجاه هزارجلد آن به مبلغ ٤٧٥٦٠٠٠ ـ دالر بفروش‌رسید. درین لیلام خریداران اروپائی وامریکائـــی حصه گرفته بودند .خریداران‌بزرگ آلمانها وایطالوی ها بودند .

سپتمبر ۱۰ فیصد ونرخ پوست سیاه ۱۲ ونیم فیصد ونرخ تقر ٥ فیصد بلند رفتـــه بود .نرخ اوسط عمومی فروش درین لیـــلام ۸دالر و ٦٤ سنت میباشد .

نتایج فروش نو مبر

	تعداد عر ضه شده	تعداد فروش	فیصدی فروش	ماحصل فروش	نر خ او سط به دالر
کبود درجه اول	۳۱۳٤۹٤	۲۹٤٤٦۰	۹٤	۱۱۸٦۳۲٦	۹ ـ ٦۷
کبود درجه دوم	٥۸۸۸٦	٥۸۱۹٤	۹۸	۱٤٦٥٥٤	٦ـ ۰٤
سیاه درجه اول	۱۲٥٦۳٤	۱۲٦۱۹٤	۹۹	۳٥٤۱۱۰	٦ ـ ۷٦
سیاه درجه دو	۲۲٤٥٤	۲۲٤٥٤	۱۰۰	٤۲۹۲۱	٤ ـ ٥۹
شتری	۲۱۰۹۸	۷٥٦٤	۳٥	۳٦۳۱۷	۱۱ ـ ٥۲
تقر کبود درجه اول	۱۹٤۹۰	۱۸۷۹٤	۹٦	۱۲۳۷۸۹	۱٥ ـ ۸٥
تقر کبود درجه دوم	۱۱٥۹۸	۹٥٥۸	۸۲	٦۲۸٤۹	٦ ـ ۷٤
تقر سیاه درجه اول	۱۹۰۳۰	۹۷۸۰	٥۱	٥٥۱٥٦	۱۳ ـ ٥٤
تقر سیاه درجه دوم	۱۱۰٤٦	٤۰۹٦	۳۷	۹٦۸٥	٥ ـ ٦۷
جمله	٦۰۳۲۹۰	٥٥۰٥۳٤		۱۹۸۱۷۰۷ ـ پوند مسا و ی به ٤٧٥٦۰۹٦ ـ دالر	

باید گفت که تعداد خریداران را دردو لیلام ماه سپتمبر ونومبر بیش از دوصدو پنجاه نفر تشکیل می‌داد .

فابریکه نساجی بگرامی

بنا بر موا فقت نا مهٔ ا قتصادی و تخنیکی مورخه ۲۴ مارچ ۱۹٦۵که بین دو لت‌پادشاهی افغا نستان وجمهو ریت مردم چین با مضاء رسید . چنین موا فقه بعمل آمد . تایك‌تعداد پروژه های صنعتی با استفاده از کرید تها و مساعدتها ی تخنیکی دو لت مـردم چیـن د ر افغا نستان تا سیس و اعمار گردد .

چنا نچه به تاسی از قرار داد مــذ کـور یك هیئت فنی از طرف جمهو ریت مردم چین به ا فغا نستان وارد گر دیدند تا ا مکا نات تا سیس بعضی از پرو ژه های صنا عتی ر ا مورد مطا لعه قرار داده و در صورت ا مکان برای ا حداث آ نها اقدامات لا زمه بعمل‌آرند.
در جملهٔ ا ین پروژه های صنعتی یکی هم پروژهٔ نساجی نخی که مواد خام آن تااندازهٔ کافی در دا خل مملکت د ستیاب می گر دد مورد مطا لعه قرار گرفت .
برای تا سیس همچو فا بریکه وامکانات پیدا یش مواد مورد ضرورت آن شرا یطآتی مد نظر گر فته شد :
۱ ـ پیدا یش مواد خام (پخته) درداخل کشور .

۲ـ کارگر مورد ضرورت .
۳ ـ تهیه و مو جو دیت ا نرژی از قبیل ذغال سنگ ، بر ق و غیره .
٤ـ ا مکان مو جو د یت آب کافی برا ی عملیه های مختلف صنعت نسا جی .
۵ ـ مو قعیت فا بریکه و مسا عد بودن آن از لحاظ کانالا ز سیون .
٦ ـ ا مکا نات تهیه پر سو نل تـخنیکی واداری .
۷ ـ مو قعیت فا بریکه از لحا ظ عر ضه و تقا ضا .

با مد نظر دا شتن نقاط فو ق که بـرا ی تاسیس یك د ستگا ه نسا جی بد ر جـهٔ اول قا بل ا همیت ا ست منطقـهٔ بـگرا می مناسب دا نسته شده و ا مکانات بیشتر د ر آنجا سراغ میشد . فلهذا فا بریـکهٔ بنـا م فابریکهٔ نسا جی بگرا می که قریبا ده کیلو متر از شهر کابل فا صله دارد ا حـــد ا ث واعمار گر دید .

باید علاوه کرد که ولا یات قند هـــا ر ، هرات ، بغلان‌وپروان نیز سر وی و مطا لعه گردید ا ما ا مکا نات میسر شدن مواد مو رد ضرورت یك فا بر یکهٔ نسا جی نخی کـــه فوقا ازان ذکری بعمل آ مد در کابل بیشتر دیده میشد .

کارسر وی مقد ماتی و بر آ ورد ا سا سی فابریکه نساجی بگرا می توسط متخصصین و انجنیران چینا ئی به همکا ری ا نجنیرا ن و کار گران ا فغانی درسر طان ۱۳٤٤ شر و ع ومدت یازده ماه را در بر گرفت . در نتیجه مصارف محلی سا ختمانی فا بریکه به (۹۳۰) هزار پو ند ستر لنگ معادل دو صد ملیو ن افغا نی شود تخمین گردید . قیمت ما شینری ووسایل مورد احتیاج و کار آ مد ساختمانی که از تولیدات کشور جمهو ریت مردم چین در نظر گرفته شده بود بیك ملیون و چها ر صد هزار پو ند ستر لنگ مـعادل سه صد ملیون ا فغا نی تثبیت گردید .

کار سا ختما ن فا بریکه در میزان ۱۳٤٦ شروع و تقریبا پس از دوسال در سنبلـه ۱۳٤۸ به پا یهٔ ا کمال رسید که متعا قـبـا فابریکه طور ا متحانی به تو لید آ غاز نمود .
فابریکه نسا جی بگرا می بطور مجمو عی یك سا حهٔ یکصد جریب زمین را ا حـتـوا نموده که تعمیرات ا سا سی آن در سا حـهٔ ٤۲ جریب ز مین ا عمار گردیده ا ست .
تعمیرات ا سا سی و شعبا ت تو لید ی این فا بریکه عبارت ا ند از شعبهٔ نختابی ،

بافت ، رنگ آ میزی ، تا په کاری حـــکاکی ، و رکشاپ ماشین ، د ستگاه تو لیدی بخا ر وآب نرمی ، تحــو یلخا نــه هــای مختلف ، سب ا ستیشن بر ق ، د ستگاه تهو یه و دستگاه تصفیه آب ، بیت ا لخلا ، لوا ز م اطفائیه و تیلفون ، د فا تر اداری ، کا نتین کو د کستان ، کلینیك ، اتاق های حـــمـا م کارگران و دیگر ا تا قها ئیکه بغر ض حفظ صحت و ر فاه کار گران و پر سو نل ساخته شد ه است .

ظرفیت تو لیدی :

ظرفیت تو لیدی ا ین فا بریکه در سا ل (در صورت دو و قت کار) ۱۲ ملیون مــتر پارچهٔ سفید ، ر نگه ، چهار خانه خط د ا ر و غیره بوده بعلاوه بیشتر از (۸۰۰) تن نخ را بمنظور ر فع ا حتیا جات صنعت گران و مستهلکین کشور تو لید و عرضه میدارد.

دستگاه ها و مربوطات فا بریکه :

۱ ــ د ستگاه نختابی : دارای شعبایندافی، هواگرد ، شانه ، فلیته و پنجاه پایه ماشین نختابی که هر مــا شین آن دارای (۴۰۸) دوك ا ست همچنــان ایــن د ستگاه دا را ی لابراتوار مجهز پخته و نخاست .

۲ ــ د ستگاه با فت : ا ین د ستگاهدارای (۶۱۶) پایه ما شین بافت بوده بعلاوه دران ماشینهای غندك ، کلاوه ، تنسته ، مشلــه ، عدل بندی نخ ، ارنخ پرکاری ، دیزاینپارچه، ماشینهای بافت ساده ، چهار خانه خط دار و ماشینهای کنترول و متو مـو جـود است . هکذا ا ین د ستگاه دارای لا بر اتوا ر مجهز بافت میباشد .

۳ ــ د ستگاه ر نگ آ میزی و حکا کی : این د ستگاه دارای ما شینهای رنگ آ میزی نخ ، ر نگ آ میزی پارچه ، سفیده کاری ، تاپه کاری ، مترو کنترول و حکا کی پو ده همچنان دارای لا بر اتوار مجهز رنگاست .

مواد خام مورد ضرورت فــا بــر یکــه نه استثنای مواد کیمیاوی ، ر نگبــاب وروغنیات متباقی همه از دا خــل کشور تهــیه شد ه میتواند اندازه مصارف پخته مورد ضرو ر ت فابریکه که تقریبا (۱۸۰۰) الی (۲۵۰۰) تن مصرف می نماید در حدود هفتاد الی نو د و پنج ملیون ا فغا نی میشود . هکذا مصر ف برق در فی سا عت به دو هزار کیلوات یعنی سالا نه در حدود ده ملیون ا فغا نی تخمین شده ا ست .

تعداد کار گران فا بریکهٔ نسا جی بگرا می فعلا به یکهزارو هشت صد نفر میر سد که از آنجمله دو صد نفر آ نــرا ما مــوریــن ، مستخد مین ، دریوران و د گر عمله تشکیل مید هد .

وقتیکه یك نفر کارگر استخدام میشود در و هلهٔ اول برای مدت سه ماه در برا بر مزد بصورت ا متحا نی کار میکند بعد ازان معاش مذکوربرویت کار که در هر هفته چهلوپنج ساعت کار تعیین شده سنجش میشود .

کارگران نسا جی در ختم قرار داد یــك مشت پول بنام ذ خیره که آنهم دو فیصد در زمان کار از معا ش شان و ضعو ذ خیره شده بد ست میا ورند .

تو لــیدا ت :

اگر چه فا بریکهٔ نسا جی بگرا می پساز اکمال کارسا ختمانی یعنی سنبله ۱۳۴۸ طور ا متحانی به تو لید آغاز نمود ا ما تو لیدا ت آن بصورت ا سا سی بتاریخ پنج حمل ۱۳۴۹ با بیانیهٔ ا فتتا حیهٔ جلا لتماب ښاغلینوراحمد اعتمادی صدراعظم آغاز گر دید .

متن بیا نیهٔ ښا غلی نــو ر ا حمد اعتمادی صدراعظم در موقــع افتتاح فابریکه نساجی بگرا می :

بامسرت مشاهده می کنیم پروژهٔ دیگری از پروژه های زود ثمر کشور ما کــه کار اعماران دو سال و چند ماه قبل به اساس پروگرام انکشاف صنایع ملی توسعهٔ تولید دردا خل مملکتبه منظو ر بلندبر دنسویهٔ زندگانی مــردم آغاز گردیده بود اینك بــه پایهٔ اکمال میرسد .

ښاغلیصدر اعظم علاوه کردندهدفاساسی در اعمار چنین پروژه ها براوردن آن مأمول عــالیست کــه زمینه هرچــه بیشتر صنعتی

ښاغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم حینیکه بیانیه شانرا در روز افتتاح فابریکه نساجی بگرامی ایراد می فرمایند

نساجی بگرامی

ساختن مواد اولیه کشور در داخل فراهم و به این ترتیب به احتیاجات روز افزون مردم از پیداوار وطن جواب گفته و هم از مصرف سرمایهٔ ملی برای تورید اجناس مورد ضرورت از خارج تا حدی جلو گیری کرده باشیم .

ښاغلی اعتمادی گفتند :هدف سیاست اقتصادی حکومت این است تاحتی المقدور دراعمار اقتصاد ملی‌کشورقوهٔبشری ومنا بع طبیعی به بهترین صورت به نفع عا مه به کار افتند و در پهلوی سایر منابع عایدات ملی از منابع طبیعی و پیداوار داخلی حد اکثر استفاده به عمل اید .

ښاغلی صدر اعظم افزودند : تکمیل ساختمان و آغاز بهره برداری از چنین پروژه ها که محصول زحمات شباروزی جوانان کشور به مساعدت و همکاری دول دوست می‌باشد روزنهٔ روشنی برای دورنمای انکشاف اقتصادی و صنعتی کشور محسوب میگردد برای تحقق بخشیدن ا ین ما مولدر قبال اعمار زیربنای اقتصادی که قسماً درطی دوپلان صورت گرفته ایجاد پروژه های‌زود کار را فراهم نماید و ازطرفی هم با بهره برداری از منابع طبیعی به احتیاجات روزمره کشور در داخل جواب‌گفته بتواند یك امر ضروری و فوری تشخیص شده است .
ښاغلی اعتمادی اظهار داشتند :

افغانستان مانند سایر کشور ها در راه رشد برای ایجاد و تأمین یك اقتصاد سلیم در پهلوی مساعی مادی و معنوی کشور به همکاری های مالی وتخنیکی‌کشورهای دوست و موسسات بین المللی که دارای تجربه‌و توان مالی و فنی بیشترمی باشند ضرورت دارد .

ښاغلی صدر اعظم متذکر شدند : افغا نستان به‌تاسی‌ازپیروی‌سیاست‌بیطر فی وزیست با همی همیشه این همکاریهارا به نظر تقدیر نگریسته واز آن‌صمیمانه استقبال کرده است .
بامسرت ملاحظه می‌کنیم که پروژه نساجی بگرامی با استفاده از منابع طبیعی کشور و به همکاری مالی و تخنیکی کشور همسایه و دوست ما جمهوریت مردم چین بنیان گذاری شده‌بود امروز به‌پایهٔ اکمال میرسد .

ښاغلی اعتمادی علاوه کردند : افغانستان و چین به حیث کشور های کهنسال این منطقه آسیا در طول تاریخ روابط نز د یك دوستانه و همکاری فعلی این کشور همسایه مظهر این علا یق دو ستا نه میباشد .

تأسیس این فابریکه که‌در قبال موافقتنامه همکاری تخنیکی و اقتصادی مارچ ۱۹۶۰ افغانستان و جمهوریت مردم چین به عمل آمده امروز ثمرهٔ آ نرا ملا حظه می نمائیم .
ښاغلی صدر اعظم گفتند :در حالیکه مردم و حکومت افغانستان این مساعدت وهمکاری جمهوریت مردم چین را در اکمال این پروژه وسایر پرو ژه ها که به همکاری متخصصین چینائی درراه ا کمال ا ست به نظر قدردانی مینگرند و آنرا قدم مو ثر د یگری در راه تشئید علایق دوستا نه بین دو کشو ر می شمارند .

ښاغلی ا عتما دی اضافه کردند با ا ین تذ کر تکمیل ا ین فا بریکه را به حیث یکی دیگر از تا سیسات صنعتی کشور که د ر عصر فر خندهٔ ا علیحضرت هما یو نی‌بمیان آمده به همو طنان تبریك میگو یم از همکاری حکومت و متخصصین کشوردوست وهمسایهٔ ما جمهوریت مردم چین و ز حمات متخصصین وکار گران ا فغا نی با قدر دانی و تشکر یاد آ وری مینما یم .

این فا بریکه را بنام خداوند بزرگ و به دعای سعادت ترقی وسر بلندی افغانستان عزیز ا فتتاح می نما یم .
فعلا فابریکه نساجی بگرا می سه نما یندگی فروش در کابل و یك نما یندگی درولا یت بلخ دارد که بصورت پر چون تو لیدا ت نساجی دران فرو خته میشود . بعلا و ه یك مغازه فروش در خود فا بریکه مو جود است که مقصد از تا سیس این مغازه‌کنترول نرخ تو لیدات فا بریکه میبا شد .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم درحالیکه ښاغلی منصوری وزیر معادن وصنایع وسفیر کبیر جمهوریت مردم چین مستعین کابل معیت شانرا دارند از تولیدات فابریکه نساجی بگرامی دیدن می فرمایند

قیمت فروش منسوجات نساجی بگرامی:

۱ – گروپ نمبر (۲۰۰۰) مربوط پارچه های چهار خانه :

تکه های نمبر	قیمت	افغانی
۲۰۰۱	۱۶/۲۵	افغانی
۲۰۰۲	۱۵/۲۵	افغانی
۲۰۰۳	۲٤/۲۵	افغانی
۲۰۰٤	۱۶/۲۵	افغانی
۲۰۰۵	۲۳/۲۵	افغانی
۲۰۰۶	۲٤/۲۵	افغانی

۲ – گروپ نمبر (۳۰۰۰) مربوط پارچه های گلدار :

تکه های نمبر	قیمت	افغانی
۳۰۰۱	۲۹/۲۵	افغانی
۳۰۰۲	۲۹/۲۵	افغانی

۳ – گروپ نمبر (٤۰۰۰) مربوط تا فته و صحن سفید :

تکه های نمبر	قیمت	افغانی
٤۰۰۱	۰۰– ۱۲	افغانی
٤۰۰۲ (پا پلین)	۰۰– ۱۲	افغانی

٤ – گروپ نمبر (۵۰۰۰) مربوط تا فته رنگه :

تکه های نمبر (۵۰۰۱) الی(۵۰۲۰)از قرار فی متر ۱۲ر۲۵ افغانی

تکه های نمبر	قیمت	افغانی
۵۰۲۰	۱٦/۲۵	افغانی
۵۰۲۱	۱٦/۲۵	افغانی
۵۰۲۲	۱٦/۲۵	افغانی
۵۰۲۳	۱٦/۲۵	افغانی

۵ – گروپ نمبر (٦۰۰۰) مربوط پارچه های چیت دارای زمین سفیدجلادار :

تکه های نمبر	قیمت	افغانی
٦۰۰۱	۱۲/۲۵	افغانی
٦۰۰۲	۱۲/۲۵	افغانی
٦۰۰۳	۲۵– ۱۳	افغانی
٦۰۰٤	۲۵– ۱۵	افغانی
٦۰۰۵	۲۵– ۱۳	افغانی
٦۰۰٦	۲۵– ۱۳	افغانی
٦۰۰۷	۲۵– ۱۳	افغانی
٦۰۰۸	۷۵ – ۱۲	افغانی
٦۰۰۹	۲۵– ۱٤	افغانی
٦۰۱۰	۲۵– ۱٤	افغانی
٦۰۱۱	۷۵– ۱٤	افغانی
٦۰۱۲	۷۵– ۱۲	افغانی
٦۰۱۳	۷۵– ۱۲	افغانی
٦۰۱٤	۲۵– ۱۲	افغانی
٦۰۱۵	۲۵– ۱۵	افغانی
٦۰۱٦	۲۵– ۱۵	افغانی
٦۰۱۷	۲۵– ۱٦	افغانی
٦۰۱۸	۲۵– ۱٤	افغانی
٦۰۱۹	۷۵– ۱۲	افغانی
٦۰۲۰	۲۵– ۱۵	افغانی
٦۰۲۱	۲۵– ۱٤	افغانی
٦۰۲۲	۲۵– ۱۳	افغانی
٦۰۲۳	۲۵– ۱٤	افغانی

تکه های نمبر	قیمت	افغانی
٦٠٢٤	٢٥ــ ١٤	افغانی
٦٠٢٥	٧٥ــ ١٤	افغانی
٦٠٢٨	٧٥ــ ١٤	افغانی

٦ ــ گروپ نمبر (٨٠٠٠) متر بو طپار چه های چیت دارای ز مین ر نگهٔجلادار:

تکه های نمبر	قیمت	افغانی
٨٠٠١	٢٥ــ ١٤	افغانی
٨٠٠٢	٢٥ــ ١٤	افغانی
٨٠٠٣	٢٥ــ ١٣	ا فغانی
٨٠٠٤	٧٥ــ ١٢	افغانی
٨٠٠٥	٧٥ــ ١٦	افغانی
٨٠٠٦	٢٥ــ ١٤	افغانی
٨٠٠٧	٢٥ــ ١٧	افغانی
٨٠٠٨	٢٥ــ ١٤	افغانی
٨٠٠٩	٢٥ــ ١٦	افغانی
٨٠١٠	٢٥ــ ١٤	افغانی
٨٠١١	٧٥ــ ١٤	افغانی
٨٠١٢ (جیم)	٢٥ــ ٢٠	افغانی
٨٠١٣	٢٥ــ ١٤	افغانی
گروپ‌نمبر ٢ ــ ٨٠٠٩ (جیم چیت)	٢٥ــ ١٧	افغانی

فابریکه نساجی بگرامی از آغاز سا ل تابیست حوت ١٣٤٩ به تعداد ٨١٣٠٠٠٠ متر تکه تولید نموده که از آنجمله ٦٦٧٠٤٣٩متر ان بفروش رسیده پولیکه از در کفروش بدست آمده بالغ به ٩٢٢٩٩٧٠٤ افغا نی‌میگردد .

همچنان فابریکه از در ك فروش نخ‌تاکنون مبلغ ١١٣٠٦٢٣٩ افغانی بدست آورده است .

مواد خام فا بریکه تا اندازه کافی موجودبوده ١٨٠٠ تن پخته برای سال ١٣٥٠ذخیره نموده ا ست . فعلا فا بریکه بادر نظرگرفتن‌دو و قت کار روزانه ٤٠٠٠٠ متر تکه تو لید میکند .

پروگرام انکشافی ملل متحد

(یو — ان — دی — پی) یا اداره پروگرام های انکشا فی ملل متحد موسسه ایست که مانند سایر موسسا ت بین المللی افغانستان را در مورد فینا نسما ن بعضی از پروژه ها و بررسی ازان معاو نت نموده است .

باید گفت که اولین هیئت امداد تخنیکی موسسا ت مربوطهٔ ملل متحد در سا ل ۱۹٤۹ وارد افغانستان گردیده و از ان زمان تاکنون بیش از ۹٤۰ تن ازمامورین بین المللی پنجاه کشور در پروگرام های مختلف چندین جانبه که طی بیست سا ل اخیر درانکشاف افغانستان کمك کرده است شر کت نموده اند . فعلا در حدود یك صدو هفتاد تن از مامورین بین المللی ملل متحد مصرو ف خدمت در پروگرام های انکشا فی افغنستان میباشند که یکی از وظایف عمدهٔ آنها را تربیه افراد افغانی خواه از طریق تر بیه کاونتر پارتها در ضمن خد متشا ن و یاتربیهٔ اصولی آنها در تاسیسا ت تعلیمی مختلفه تشکیل مید هد .

هکذا به منظور کسب تحصیلات بیشتر در خار ج از سا ل ۱۹۵۰ باینطر ف برا ی یکهزار نفر از ابتا ع افغانی چانس ها ی تعلیمی مختلف المیعاد در چهل کشورمختلف جهان داده شده تا در شقوق صحی ،تعلیم و تربیه ، انکشا ف اقتصادی ، معاد ن و صنایع مواصلات و مخابرا ت تحصیل کنند.

همچنان موسسهٔ یونیسف یك مقـــدار معتنا بهی از لواز م و سا ما ن ضرور ی را برای یکتعداد از پروژه های که به انامداد صور ت میگیرد تهیه و معاو نت نموده‌است.

موسسهٔ یونیسف از آغاز عملیا ت خود یعنی ۱۹٤۹ و جو هی را برای تهیهٔ سا مان ولواز م به منظور کمك به پروگرام ها ی صحی وتعلیم وتر بیه در افغانستا ن‌تخصیص داده است که مجمو ع ان بالغ به هفـــت ملیون دالر میگردد .

شورای اداری پرو گـرام ا نـکشا فـی ملل متحد موضو ع امداد به هفده پـروژهٔ افغانستان را که قبلا تصویب کرده بودازان جمله هفت پروژه ان تا حا ل تکمیل گردیده است . پروگرام انکشا فی ملل متحدبصورت مجموعی در حدود بیست ملیون دالر را برای اینکار تخصیص داده که ممکن مصـــار ف حکو مت افغانستا ن در ین قسمت با لـغ بر دوازده ملیون دالر گردد .

در ابتدای سا ل ۱۹۷۰ کار مطالعه وپیدا کردن امکانا ت بیشتر برا ی انکشا ف و توسعه زرا عت بواسطهٔ آبیار ی در منطقهٔ کندز ، خان آباد توسط مشاور ین (اف — ای — او) و (یو — ان — دی — پی) تکمـیل گردید .

افغانستان در چهار پروژه منطقو ی کـه هدف ان تشویق همکار ی منطقوی در انجام مقاصد مشتر ك مانند انسجام‌امورترانسپورت منطقو ی ، تسهیلات مخابرا تی، تر بیــه متخصصین حکو متی در شق پلان گذار ی واحصائیه میباشد اشترا ك دارد .

فعلا به تعداد سی نفر متخصصین‌پروگرام انکشا فی ملل متحد برا ی پیشبرد واکما ل پانزده پروژه ایکه در افغانستان‌عملی‌میگردد مانند پروژه های‌فوایدعامه‌دهات‌متداول‌ساختن سیستم متر یك ، توسعه و بهبودسرویس های مخابرا تی و تحقیق در بارهٔ منابعیکه‌از لحاظ توریزم ا همیت دارد معاونت میکنند.

برای اینکه شمهٔ از پروگرا م هــا ی

انکشا فی ملل متحد را در سا حه هـــای مختلف خوبتر و مفصلتر معر فی گردد به صور ت جداگانه در بارهٔ سا حه های‌فعالیت ان معلو ما ت تقدیم میگردد :

تعلیم وتربیه

مجمع عمو می ملل درسال ۱۹۶۸ تصمیم گرفت تا سا ل های بین ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ را بعنوان دههٔ دوم انکشا ف ملل متحدتعیین کند این پیشنهاد یو نسکو که سا ل‌۱۹۷۰ سال بین المللی تعلیم و تربیه اعلام گردد مورد قبول مجمع عمو می قرار گرفت .

بناءً اعضا ی مجمع عمو می نقش عمده‌ای را که تعلیم و تربیه در انکشـــا ف دارد تصدیق و تائید نمودند .

بناغلی رنه مهو مدیر عمو می یو نسکو ضمن مطر ح کردن موضو ع سا ل‌بین‌المللی تعلیم و تربیه هد ف آنرا پیشبرد مسا عی حکو ما ت موسسا ت و همچنین افراد در راه تطبیق نظریا ت مبنی بر جها نی و ما دام العمر بودن تعلیم وتربیه اعلام داشـــت و اظهار نمود که تعلیم وتربیه باید امر ی مداوم بوده ودر همه جا تطبیق گردد وتعلیم وتربیه باید دیگر بعنوا ن مسئله ای کـــه منظور از ان‌آمادگی برای حیا ت است‌تصور نشده بلکه بعد ی از ابعاد حیا ت بشماررود که مشخصا ت ان عبار ت باشدازکســـب مداوم دانش و تحقیق و معا ینه بلا انقطا ع وافکار عقاید . این موضو ع باید بوا سطهٔ وحد ت اساسی تعلیما ت مکتب و پوهنتون با تعلیم وتربیه خار ج مکتب و تعلیما ت اکابر تکمیل گردد .

در افغانستا ن کورس عالی ای که مد ت شش هفته برای معلمین ساینس مـــکا تب متوسطه طی ماه سپتمبر واکتو بر ۱۹۷۰ در کابل ترتیب داده شد تعبیر مثبتی از این مسا عی بشمار میرود در حدود سی تن از معلمین ورزیده (که اکـــثر انان از زنا ن تشکیل یافته بود) در کورسها بیکه طی‌تمام ساعات درسی روز دوام داشت و شا مـــل تمام علوم از نظر معلو ما ت اسا سی وکار لابراتوار وکار عملی بود شرکت کردند .

یکی از جریانا ت بر جستهٔ سا ل تعلیم وتربیه در ماه نو مبر ۱۹۶۹ یعنی هنگا می رخ داد که مدیر عمو می یونسکـــــو از افغانستان دیدن نمودند این باز دیـــد در تحکیم مزید روابط دوستا نه مـــوجوده بین حکو مت و مقا ما ت یونسکوموثر واقـــع شده و نظر به ان مدیر عمو می یو نسکو اهمیت مسئله اقدام به سنجش فعا لیت های یونسکو را در افغانستا ن مخصو صا خاطر نشان سا خت .

در نتیجه در جنوری ۱۹۷۰ برای مرور و تجدید نظر بر چهار پروژهٔ موجوده که از طرف یونسکو به ان امداد میشود اقدا م صور ت گرفته و راپور هـــیئت تحـقیق‌و بررسی فعا لیت های یونسکو در ماه جون واصل گردید و قرار است مرا تب ان بـــه

صور ت عاجل با امداد یونسکو (یو ـ ان ـ دی ـ پی) تطبیق شود . بطور خلاصه‌نظریات حاوی این راپور مبنی بر تایید جنبه ها ی عمده امداد یونسکو (یو ـ ان ـ دی ـ پی) به انکشا ف تعلیم و تربیه درافغانستا ن بوده وضمنا طر قی که نظر به ان میتوا ن راه مسا عی فعلی را برای تاثیر بیشتر ان هموار سا خت پیشنهاد شده است .

پلان گذاری وتعلیم وتربیه :

ا زسال ۱۹۴۹ باینطر ف دو سا حه عمده تعلیم و تربیه یعنی پلانگ تعلیم و تر بیه وتربیه معلمین موجود بوده که در ان‌یونسکو و (یـو ـ أن ـ د ی ـ پی) به حکو مت افغانستان امداد کرده اند . در اوائل دهـه ۱۹۵۰ در ساحه تدریس علوم بخصو ص در پوهنتون کابل و همچنین در ساحه تعلیم وتربیه امور تخنیکی امداد معتنا بهی بواسطه متخصصین صور ت گرفته است . در حقیقت ازاوائل ۱۹۵۲ یك هیئات سه نفری معلمین امور تخنیکی درانکشاف ا نستیتوت تکنالوژی افغانی (ای ـ آی ـ تی) معاو نت کرده و سپس در تاسیس مکتب تخنیکی کند هار امداد صور ت گرفت و به مکتب تخـنیك کابل نیز کمك شد . باوجود ان بعد ازدوره ابتدایی امداد یونسکو درین مورد کمـــك مزید ی به این تاسیسا ت از طر ف منابع

دو جانبه صور ت گرفته ودر نتیجه تو جه امداد یونسکو از تعلیم و تربیه امـــــور تخنیکی بیشتر به موضو ع پلاننگ عمو می در این ساحه بحیث قسمتی از مساعی وسیع تر برای انکشا ف پلانگذاری تعلیمی بصورت کلی معطوف گردید .

در سال ۱۹٦۲ یك نفر مشاور یونسکودر تاسیس یك اداره پلاننگ در وزار تمعارف معاو نت کرده واز سا ل ۱۹٦٤ باینطر ف یك هیئت مختلط پلان گذاری یو نسکـــو (یو ـ ان ـ دی ـ پی) در سا حا ت وسیع بشمول تعلیما ت ابتدا یی و متوسطه ، تعلیما ت زرا عتی ، تعلیما ت امور اداریو مالی ، تعلیما ت نسوان ، تعلیمات انتشارات رادیو یی ، تعلیما ت تخنیکی ، تعلیموتربیهٔ معلم و تعلیما ت اکا بر به ریاست پــلا ن وزار ت معار ف مشوره داده اند.یکــــی از سفارش های هیئت یونسکو اینست کـــه ترکیب هیئت مختلط یونسکو (یو ـ ان ـدی ـ پی) مستلزم تغییر مزید باشد تا با ین ترتیب جا ی دسته فعلی متخصصین راهیئت پلاننگ با صلا حیتی بگیرد که به انکشاف یك واحد پلاننگ عمو می امداد کرده و به عوض انجام وظایف عملی روز مره کار آن فقط مربوط به تعریف و تکمیل اهدافتعلیمی قصیر المد ت و طویل المد ت باشد .هکذا پیشنهاد شده تا پرسو نل این هیئت جدید التشکیل را متخصصین پلاننگ امور تعلیمی تعلیما ت تخنیکی و مسلکی تعلیما ت امور مالی پلاننگ احصائیه و قوای انسا نــــی تشکیل بد هند .

تربیهٔ معلم :

اولین هیئت یو نسکو در افغانستا ن این امر را تصدیق کرد که (تربیهٔ معلمین خوب مهمترین با قدر ت ترین و موثر تر یـــن وسیله برای ارتقا ی سو یه های تعلیمی در هر کشور میباشد).

بناء بر این تعدادی از مشاور ین برای این منظور در وزار ت معار ف گما شــــته شدند . باوجود ان در سا ل ۱۹٦۰ واقعیتی مبنی بران در ك گردید که اگر تاثیرمطلوب راجع باین مطلب مدنظر باشد . این امـر مقتضی بذل مسا عی دسته جمعی است .

در نتیجه اقدا ما تی در سا ل ۱۹٦۳ برای تاسیس یك اکا دمی تربیهٔ معلم در کابل صور ت گرفته وبا امداد یونسکو یونسیف و (یو ـ ان ـ دی ـ پی) این موسسه که اکنون بنام جدید اکا دمی مر بیا ن معلـــم یاد میشود در بهبو دی موضو ع تربیهٔ معلم در افغانستان سهم قابل ملاحظه ای داشته است . هد ف این اکادمی از یکطر ف تربیهٔ معلمین دورهٔ ابتدا یی در دارالمعلمین نمونه تربیهٔ معلم میباشد که در ان تسهیلات برای تمرین تدریس در لابراتوار مربوطه مکتب موجود است واز طر ف دیگر مقصد انتربیهٔ مربیان معلم است که بعد اغالب انها درجملهٔ هشت دارالمعلمین کابل وولایا ت مقـــرر میگردند . در میا ن این تاسیسا ت شش دارالمعلمین دارا ی مشاور ینی میباشد که مربوط یونسکو بوده وپو ل آنها از طر ف یونسیف پرداخته میشود . این مشاور ین میتوانند فارغ التحصیلا ن اکا د می رامزیدا راهنما یی کرده و همچنین در مورد ادارهٔ دارالمعلمین بطور عموم مشوره بد هند . دو دارالمعلمین دیگر چنانکه ذیلا تذکر داده میشود تحت پروگرا م منطقو ی انکشا ف تعلیم و تربیه قرار دارند .

سویه تخصص در موضو ع تعلیم وتربیه که اسبا ب ان در اکادمی مذکور فرا هـــم گردیده با آغاز یك کورس تعلیمی یکسا له مشترك به سویه فار غ التحصیلا ن دورهٔ متوسطه در سا ل ۱۹۷۰ بسیار بلند رفته است . این امر بصور ت تجر به در سا ل ۱۹٦۹ در کند هار آغاز شده بود اماتوسعه واقعی ان در ماه مارچ ۱۹۷۰ با گر فـــتن ٤٥۰ شاگرد در اکا دمی مربیا ن معلم واقع کابل و دارالمعلمین مربوطه ان شرو عشد. کورس های مزید اخیرا در مزار شر یف افتتا ح گردیده وپلان ها یی برا ی آغـــاز کورسی در هرا ت در بهار سا ل ۱۹۷۱ تهیه شده است .

از ۱۹٦۳ باینطر ف بیست و هفت تـــن از متخصصین یونسکو از طریق (یو ـ ا ن دی ـ پی) ویو نسیف به پروژهٔ اکا د می

تربيهٔ معلم معاو نت كرده و به ٤٢ كاونتر پار ت فيلو شپها يى برا ى تحصيلا ت عالى در خار ج اعطاء گرديده در حاليكه يونسيف به تهيه سا ما ن متنو ع بشمو ل وسا يل سمعى وبصر ى لواز م علمى و موادكيمياوى مواد مربوط به هنر وصنعت ولواز م دفتر كه مجموع قيمت ان در سا ل ١٩٦٩ تقريبا به يك مليو ن دالر بالغ ميگرديد پر داخته اســـت .

در حاليكه تعداد معلمين ورزيده درمكاتب ابتدايى كم است نياز مند ى‌به‌معلمين‌ورزيده تر براى مكاتب متوسطه حتى بيشتر احساس مى شود واين واقعيت شا هد اين موضوع است كه در سا ل ١٩٦٧ ـ ١٩٦٨ ميزا ن اخذ شاگر دان در مكاتب ابتدا يى نسبت به ار قا م مورد نظر در پلان پنجسا لهٔ سوم اندكى كمتر بود در حاليكه اخذ شاگردان براى مكاتب متوسطه چهار برابر از ار قا م معينه بيشتر و نسبت ان ٤٣ فيصد بمقابل ده فيصد بود .

براى چاره جويى اينكار يك دارالمعلمين عالى در سا ل ١٩٦٤ تاسيس گرديد كــه مقصد ا زان تهيه يك كورس دوسا له براى فارغ التحصيلان متو سطه بود تا آنها را قبل از داخل شد ن به خد مت معلمـــى و همچنين در ضمن وظيفه براى تدريـــس در مكاتب متوسطه آماده بسازد . ازان زما ن به بعد اين دارالمعلمين بسر عت توسعــــه يافت و تعداد شاگردان آن از بدو تشكيل تا ماه جنـــورى ١٩٧٠ پنجـــاه فيصـــد ارقام مندر جه در پلان عمليا ت اين پروژه بود . برا ى دارالمعلمين مذكور از طر ف يونسكو و (يو ـ ان دى ـ پى) بيست‌و پنج متخصص ٢٤ فيلو شپ برا ى تحصيلا ت عالى در خار ج و مقدار معتنا بهى سا ما ن ولواز م امداد شده است .اگرچه در ابتداء پروگرام اين پروژه تا سا ل١٩٦٩ ترتيب داده شده بود اما امداد به ان تمديد يا فته و دوره پروگرا م ان تا اخير سا ل ١٩٧١ را در بر ميگيرد . اميد است‌تا ان زما ن افغانان شا مل اين دارالمعلمين بقدر كا فى تربيه شو ند در غير آن چنين پيشنهادميشود كه هر گو نه امداد مزيد لازمه در اين مورد در داخل حدود يك پروژه جامع مربوط بــه تربيه معلمين وباسا س اكا دمى مربيا ن‌معلم صور ت بگيرد .

چنانكه در مورد تعليم وتربيه معـــلمين ابتدا يى مقصد ان بود كه تسهيلا ت تعليم و تربيه در مورد تربيهٔ معلمين ابتدا يى به ولايا ت توسعه يابد در حصه معلمين‌مكاتب متوسطه نيز هد ف مهم همين شيوه بوده است . بنا بر اين دارالمعلمين ها ى عا لى در سا ل ١٩٦٨ در شهر كند هار در سال ١٩٦٩ در شهر مزار شريف يعنى نقا طــى كه دارالمعلمين هاى عالى قبلا هم در ان موجود بود تاسيس گرديد . اين شهر ها براى پروگرا م منطقو ى انكشا ف تعليم و تربيه بحيث مراكز نمو نه بشمار آمــده و اساس اين پروگرا م در سا ل ١٩٦٨ بـا معاو نت يونسكو (يو ـ ان ـ دى ـ پى) به منظور پيشبرد پروگرا م تعليمى متواز ن نهاده شد كه ابتداء از طريق بكار اندا ختن دو مركز نمو نه با احتياجات كشور مطابقت داشته باشد . بمنظور توليد تواز ن در ين مورد هيئت سنجش فعا ليت هاى يو نسكو حاوى پيشنهادى را ايراد داشته است كــه بائيست سلسله بسيار وسيع فعا ليت هاى پروژه مذكور بين پروژه هاى مربوط به دو ساحه پلانگذارى و تربيه معلم و در صورت امكان سا حه سو مى كه عبار ت از تجر به وانكشا ف ميباشد تقسيم گردد .

امداد مواد غذايى :

در مورد انكشا ف تعليم وتر بيه ازطرف پروگرام مواد غذا يى جهان (دبليو ـ اف پى) كه فعا ليت ان عبار ت از توزيع مواد غذايى اضا فى جهان در راه انكشا ف‌ميباشد نيز امداد صور ت گرفته است . يكـــى از شقوقيكه (دبليو ـ اف ـ پى) مخصو صابه ان علاقمند بوده عبار ت از موضو ع تعليم و تربيه ميباشد و از سال ١٩٦٤ باينطر ف موادى چون تخم پودرى ، گوشت ، گند م، روغن نبا تى ، شير ، چاى و ماهى به‌مكاتب ليليه كابل توزيع گرديده است . با يـــد متذكر شد كه مكا تب ليليه خار ج كا بل

از سا ل ۱۹٦۹ با ینطر ف از چنین کمك ها استفاده کرده اند و نیز به کافیتر یــای پوهنتون امداد مواد غذایی صورت گر فته است . هد ف چنین معاو نت‌ها تنهابهبودی رژیم غذایی شاگر دان نبوده بلکه منظورآن جریا ن یافتن منابع برا ی مقا صد دگــر نیز میباشد .

زراعـــت :

اگر چه در پلان های پنجسا له اول دوم یعنی از سا ل ۱۹۵٦ الی ۱۹٦٦ موضو ع انکشا ف ترانسپور ت و مواصلا ت مقد م شنا خته شده بود در پلان پنجسا له سو م که دورهٔ ان از سا ل۱۹٦۷الی ۱۹۷۲ میباشد بر موضوع زرا عت و صنعت که از لحا ظ تولیدا ت شقو ق پر عا یدتری است صریحا تا کید شده است . مخصو صا تخصیصــی (۲ر۲۹) از مجمو ع مصار ف پلان پنجسا له سوم برای امور زرا عت و آبیار ی که بعد از مسئله معادن صنایع و بر ق قرار دارد از نظر اهمیت دو مین تخصیصیه بشمارمیرود باین ترتیب طی ده سا ل گذشته موضو ع زراعت نسبت بهر شق دیگر ی زیاد تر ین سهم را از لحاظ امداد در یافت داشته و علاوه بر این متخصصین موسسه خورا که وزرا عت (اف ــ ای ــ او) که در افغانستان کار کرده وتعداد فعلی شا ن با لغ بر چهل نفر است تقریبا یك چهار م مجمو ع مامورین ملل متحد را تشکیل مید هند .

از سا ل ۱۹٤۹ با ینطر ف (اف ــ ای ــ او) در این شق امداد کرده است و مساعی اولیه آنها بیشتر مبذول سرو ی سا حا تی میگردید که امکا ن بهره بر داری از امداد تخنیکی در ان متصور بود . در نتیجه تعــدادی از سا حا ت فعا لیت که زمینه را خاصتا برای امداد مزید تخنیکی مسا عد میسا خـــت تشخیص داده شد و در بسیار ی از ایــن موارد مسا عی در داخل حدود شرایط صندوق مخصوص (یو ــ ان ــ دی ــ پی) یا پروژه‌های بزرگ مشا به آن تمر کز یافته و توضیح وتعریف گردید بزرگترین نیاز مند ی که در این با ب معلو م گردید عبار ت بود از دو موضو ع یعنی سرو ی امکانات استفاده از منابع آب وتعلیم وتر بیه متحصصیں و به خصوص متخصصین وافراد مسلکی درجه‌دوم برای هریك ازجنبه های امور زراعتی .

منابع آب :

اولین پروژه ای که از طر ف صندو ق مخصو ص ملل متحد به ان امداد صور ت گرفت سروی منابع زمینی و آب بود . در اینجا باید تذکر داد که صندوق مخصو ص ملل متحد بعد بنام صندو ق مخصو صــــ (یو ــ ان دی ــ پی) مسمی گردید . برطبق این سروی مطالعا ت او لیه امکا نا ت آبیاری در حوزه هر ی رود فراه رود و قســـمت علیا ی در یا ی کابل رو ی دست‌گر فـته شد . کار این پروژه در خودساحه ان در سا ل ۱۹٦٤ تکمیل گردید اما از جملهٔ سه منطقه متذکره دو منطقه یعنی حوزه هریرود و قسمت علیا ی در یا ی کابل به کمك یك پروژه دوم صندوق مخصو صــ کـــه دوره عملیا ت ان از سا ل ۱۹٦۵ تا ۱۹۷۰ تعیین گردیده بود تحت تحقیق مفصل تر ی درآمد. امید است که هنگا م وصو ل راپور نها یی این پروژه منابع کا فی سر مایه گذا ری‌برای تطبیق پروگرا مها ی مندر جه ان در دسترس گذاشته شود . هم اکنون نظر بموافقه‌حاصله بین حکو ما ت افغانستان ویو گوسلاو یا قرضه ای به مبلغ هشت ملیون دا لر جهت تامین امور مالی قسمتی از این پروژه در اختیار دولت گذاشته خوا هد شد .

ساحه دیگر ی که از نظر امکانا ت آبیاری مورد مطالعه قرار گرفته عبار ت اســت از منطقه کندز ، خان آباد در شما ل کشور . کار مربوط بمطالعه این امر در خود ساحه ان که در اوائل ۱۹۷۰ تکمیل گردید منتج به جمع آوری معلو ما ت معتنا بهی شده‌است که موید یك پروژه سر مایه گذا ری در ۱٤٠٫٠٠٠ ــ ایکر زمین میباشد . اگر چه این ساحه از آبیاری بی بهره نبوده اما بقدر کافی آبیاری نشده است . (ای ــ بی ــار دی) علاقه خود را به فینا نسما ن چنین‌پروژه ای اظهار نموده وانتظار میرود که در اوآخر ۱۹۷۰ هیئتی برای ارزیا بی این موضوع اعزام گردد .

ازسال ۱۹۵۸ با ینطرف بر ا ی طر ح واجرای پروژه های کوچکتر آبیار ی نیز از طرف (اف . ای ــ او) و پرو گرا م‌امــداد تخنیکی (یو ــ ان ــ دی ــپی) امداد مدا وم صور ت گرفته است . درابتداء هیئـــت مسئول پروژه های کوچکتر آبیار ی اساساً تنها مصرو ف امور پروژه ها ی کو چکتر مربوط به احیا ی مجدد سیستم ها ی‌موجوده بوده .در مر حله بعد تر پروژه های‌بزرگتری روی کار آمده به ریاست آبیار ی وزار ت زراعت که اکنو ن (ریاست ســروی آب و آبیاری نام دارد) راجع‌به‌پلاننگ و طر ح ان پروژه ها و به یو نت امور سا ختمانی آبیاری برا ی تطبیق ان مشوره داده میشد که این افزایش موجب توسعه تشکـــیلا ت هیئت مذکور و با عث بیمان آمد ن شعبه برای ترمیم و حفظ و مرا قبت سا ما ن‌ثقیله هموار کردن زمین گردید .

دو پروژهٔ ای که فعلا در شاروا ن وکلاگی تحت اجرا میباشد هر دو تقریبا به‌حدتکمیل رسیده در حالیکه دو پروژه دیگر که به‌کمك هیئت مذکور سرو ی و طر ح شده احتما لا از طریق قرضه بانك انکشا ف آسیا یی‌و تحت نظار ت ان تطبیق خوا هد گردید . بعلاوه کرید تی از طر ف بانك انکشاف زراعتی افغانستان برای پرو گرا م هـــا ی فرعی آبیار ی تهیه خوا هد شد و با نــك مذکور بنو به خود قرضها ی به مبلغ پنج ملیون دالر را از اتحادیهٔ بین المللی‌انکشاف (ای ــ دی ــ ای) در یا فت خوا هد کرد.

در سپتمبر ۱۹۷۰ امداد بیك پروژه‌مربوط به سرو ی خا ك و حاصل خیز ی خا ك که از جریا ن کار هیئت فرعی آبیار ی مشتق شده بود خاتمه پذیرفت . در این اواخــر متخصص مسئله حاصل خیزی به تکمیـــل تجر بیا ت سه سا له راجع به کود ها ی لازمه در مناطق مختلف کشور مو فق گردیده ومعلو ما ت معتنا به وسود مند ی از ایــن ناحیه حاصل شد . علاوه بر این تعدادکافی از کار کنا ن افغانی بدو ن آنکه دیگرحاجتی به مراقبت و نظار ت باشد تربیه گردیدند .

طی پنج سا ل اخیر ملل متحد حکو مت را از طریق صندوق مخصوص (یـو.ان.دی پی) در یك پروژه تفحصا ت آب ها ی زیر زمینی امداد میکرد . کار سا حه این پروژه که در دهٔ‌منطقه نمو نه یعنی کتواز وچاریکار در جنوری ۱۹۷۰ تکمیل گردید سرانجام‌منتج به این امر گردید که امکانا ت عمده برا ی انکشا ف در ان مورد منو ط به اداره‌دقیقانه ومحتا طانه منابع آب موجوده میبا شد .

شاید این واقعیت نیز دارا ی اهمیـــت بیشتر ی باشد که اکنو ن ریا ست مربوط به آبها ی زیر زمینی باسامان و مامور ین تربیه شده موجود است تا عملیا تی را که تحت نظر پروژه این سا حه آغاز یافته بود در سایر مناطق کشور ادامه بد هد .

مسئله نیاز مند ی به یك اداره منظم تر منابع آب ، حکو مت را وا داشت تا ازملل متحد و پروگرام انکشا فی ملل متحدامدادی را برای تاسیس یك ریاست ادارهٔ امور آب تقاضا کند . تثبیت یك خط مشی ملی مربوط به موضو ع آب وتدوین قانون آب نیزبعهدهٔ این پروژه گذاشته شد .

تولید وامور صحی حیوانا ت :

موضوع مالداری در افغانستان اهمـــیت زیاد داشته نظر به احصائیه صادرا ت ٦٨ ۱۹٦۹ میتوان گفت که در حدود چهل فیصد پول صادرا ت کشور عبار ت از تولیدا ت حیوانی برد .

با ملاحظه این امر (اف . ای . او) ازسال ۱۹٥۱ باینطر ف از طریق (اپتا) و(یو ــ ان ــدی ــ پی) درین حصه اسبا ب امدادتخنیکی را فرا هم آورده است . امداد ها ی او لیه بصور ت عمده متو جه امراض حیوا نی‌بوده ومنتج به تشخیص سه احتیا ج در این‌مورد گردید یعنی ایجاد خد ما ت بیطا ری ،تعلیم و تربیه بیطارا ن و تاسیس یك‌لابرا توار واکسین . از سا ل ۱۹٥۸ تا ۱۹٦٤ تحت امداد (اپتا) متخصصین برای تو لیدواکسین ها جهت کنترو ل امراض حیوانی در اختیار حکو مت گذاشته شد . لابرا توار قادر به تولید واکسین های لازمه گردید . هکـذا نیاز مند ی به معاونین متخصص برا ی‌اداره مجادلات تر زیق واکسین احساس گردید .

برای رفع این نیاز مند ی ها یك پروژه جامع تشکیل و امداد صندوق مخصو ص (یو.ان.دی .پی) برای ان درسـال ۱۹٦٦ تصویب شد . هد ف این‌پروژه که کار ان در سا ل ۱۹٦۸ آغاز گردید عبار ت بود از تربیه معاو نین متخصص بحیث ما مور ین بیطار ی و تاسیس خد مات امور صحی ، حیوانی وپرورش حیوانا ت در یك منطقه نمونه واقع شما ل هندو کش . همچنین در تجدید وبهبودی لابراتوار واکسین وزار ت زراعت وتو جه خاص به تربیه متخصصین‌فنی لابراتوار امداد معتنا بهی صور ت گرفت . اکنون مسا عی برای تاکید بیشتر بر هدف اولیه این پروژه که عبار ت ا زتر به‌معاونین متخصص میباشد مبذول میگردد .

پرورش گوسفند قره قل یکی از کمك های بزرگ به تجار ت کشور بوده و از اوایل دهه ۱۹۵۰ در این سا حه وبخصوص از ۱۹٦۲ باینطر ف در ساحه پرور شـ گوسفندان منتخبه و پرورش گو سفندبطور کلی امداد صور ت گرفته است پیشر فت مداوم در این مورد بسته به فعا لیت بیشتر در بهبود علف و چراگاه ها بود و از سال ۱۹٦۲ باینطر ف فعا لیت ها یی که تحت پروگرام امداد تخنیکی صور ت گرفته شامل بهبودی وضع گوسفندان وپشم بوده است . موضوع نسل های موجوده گوسفند درکشور مطالعه شده و تعداد گوسفندان بطور عمو م به هشت نسل مشخص طبقه بند ی گردیده است . در یك فار م دو لتی ، نسل ها ی حقیقی بمنظور توزیع به زارعین تو لید و تکثیر ، ویك لابرا توار مخصو ص پشـم گوسفندان نیز تاسیس شده است .

خدما ت زراعتی :

در ظرف بیست سا ل اخیر تعدا دی از متخصصین (اف . ای . او) در سا حـات احصائیه های زرا عتی پلانگذاری تهیه بازار های‌فروش (مارکیتنگ) وتشکیل کوپراتیف‌ها خد ما تی را انجا م داده اند .

ضمنا از سا ل ۱۹۵۹ باینطر ف یك‌نفر مشاور توسعه امور زرا عتی هم از طر یق تدریس در پو هنتو ن و هم بادادن‌مشوره مستقیم به خود وزار ت زرا عت به‌کشور امداد کرده است ودر خلال این احوا ل یك ریاست توسعه امور زرا عتی که مرکزیتی مرکب از مامورین مسئول توسعه امور زراعتی در سا حا ت کار میباشد تشکیل گردید .

باوجود این در اواسط دهه ۱۹٦۰ بـرا ی بدست آورد ن نتا یج بهتر حا صـلا ت زراعتی تاسیس یك پروژه جامع و کاملتر ی که در آن یك مر کز تعلیمی وتعیین مناطق انکشا فی نمو نه یی در تحت پلان تخصیص کرید ت برای توسعه کاملتر امور زرا عتی شامل بود از طر ف (اف . ای . او) مطالعه گردید . در وهلهٔ اول تمام‌فعالیت های قبلی در این ساحه مدنظر گرفته شد و پروژه ای تشکیل گردید که در آن امور مارکتنگ ، موضو ع اعتبارا ت و بانك داری ، کوپراتیف های زراعتی ، اداره وتوسعه فارم هـا و همچنین بعضی سا حا ت تخنیکی که‌مستقیماً مربوط به فعا لیت های لازمه در مرا کزنمونه پیشنهاد گردیده شامل ساخته شد . پروژه ایکه در نتیجه این اقدام بدست آمـده و (پروگرام اعتبارا ت زرا عتی وکوپرا تیف ها در افغانستان) یا اختصارا (پی .ای. سی .سی. ای) نام دارد در سا ل ۱۹٦۷ بـه تصویب رسید تا امور ما لی ان از طر ف اداره انکشا ف بین المللی سـو یـد ن (اس .آی . دی. ای) و از طریق پروگرا م مجادله با گرسنگی مربوطه (اف .ای.او)تامین میگردد . عملیا ت این پروژه یکسا ل بعدتر از تاریخ متذکره فوق آغاز یافت .

طی دو سا ل گذشته پروژه مذکور بـه تاسیس یك مر کز تعلیمی در بادا م با غ بمنظور تهیه وسا یل ترینگ رسـمی و همچنین دو مرکز انکشا فی نمـو نه در کوهدامن و بغلان توفیق حاصل کرده کـه پروگرام های انکشا فی زرا عت در آن نقاط عملا تطبیق میشود . اکنو ن برای تطبیق بیشتر جنبهٔ های عملی تعلیم و تر بیه و بهبود رابطه بین انستیتو ی تعلیم و تربیه ومناطق نمو نه مسا عی مبذول میگردد . با تقویه رابطه بین موضوع تعلیم و تر بیه و توسعه اجزا ی مربوطه آن و رفع نقصانا ت

این پروژه برا ی انکشا ف امور زرا عتی در موقعیت بهتر ی قرار خوا هد گرفت .

یکی از اجزا ی این پروژه که مو ضوع ان اخیراً تصویب شده‌مسئله‌با سوادساختن است که در این امر تهیه یك هیئت مرکب از سه نفر از متخصصین یو نسکو بمنظور تاسیس مبا نی مبارزه برا ی با سوادساختن اجباری افراد در مراکز نمونه ، شامل‌میباشد یکی از متخصصین مذکور هم اکنو ن‌مصروف کار در این راه میباشد .

پروژه دیگر در این سا حه موضـــو ع بوجود آمدن کرید تهای زرا عتی از طر یق تجدید تشکیلات بانك انکشا ف زرا عـــت میباشد . معاو نت با ین پروژه از طر ف هیئتی مرکب از چهار نفر مشاور که از طرف (یـو ان ـ دی ـ پـی) (ای. بـی.ار. دی) استخدام شده اند صور ت میگیرد به تعقیب تصویب اساسنا مه ها ی جدید این با نك که در اوائل ۱۹۷۰ انجام گرفت مو ضو ع تجدید تشکیلات ان اکنون بصور ت صحیح بدست گرفته شده و به علاوه در ماه جو ن قرار دادی برای تهیه یك قرضه انکشا فی بالغ برپنج ملیون دالر از (آی . دی . ای) بامضاء رسید که مقصد عمده ان قادر ساختن این بانك به اعطای قرضه ها به زارعین در تحت شرایط عادلانه و مناسب میباشد تا این امر آنان را به خریداری ماشین آلات زراعتی ازقبیل پمپ های آب ، تراکتورودیگر لوازم زراعتی قادر سازد .

تولیدات نباتات وکنترول امراض ساری ودیگر امراض :

تولید نباتا ت و حمایت نباتا ت از جمله موضوعا تی است که در اوقا ت مختلفه‌امداد (اف.ای.او) درین سا حا ت صورت گرفته است . برای افزایش تولید پنبه مسا عی موفقیت آمیزی هم از لحاظ تهیه متخصصین وهم از تدار ك انوا ع پر محصو ل پنـبه مبذول گردیده وانوا ع پر محصو ل دیگـر حاصلات مانند گند م و برنج نیز تو زیـع وتکثیر شده است . توسعه غرس در ختا ن تو ت بمنظور استفاده ازان در پرورش‌کرم ابریشم بواسطه امداد متخصصین طی دوره بین ۱۹۵۰ و ۱۹۶۲ نیز انجام یا فته . یك لابراتوار پتـو لــوژی نباتا ت با امـــداد (اف . ای . او) تاسیس گردیده که بکمك‌ان موفقیت قابل ملاحظه ای در کنترو ل مرض قرغنه بخصوص در وادی کو هدا من کـــه بعد تر بعنوان یکی از مراکز نمو نه مربو ط به(پی . ای.سی.سی‌ای) انتخاب‌شد حا صل گردید . اشتراك حکو مت در پروژه مربوط (اف.ای.او) (یو.ان.دی.پی) برای کنترو ل ملخ صحرایی منجر به تاسیس و تجهـــیز ریاستی در وزار ت زرا عت شد که برا ی هر گونه ظهور ملخ در کشور بخوبی آماده میباشد .

گرچه بطور عمو م دامنه و سیعی برا ی بهبود امور در این سا حه موجود است اما در حال حاضرعلاوه بر فعالیت های (اف.ای .او) که در مراکز نمو نه مربوط به پروژه (پی.ای.سی.سی.ای) تمر کز یافته امـــداد معتنا بهی بواسطه امداد ها ی دو جانبه در این مورد صور ت‌میگیرد .

به تعقیب یك سرو ی قبلی‌جنگلهاحکومت تاسیس یك پروژه تعلیم و تربیه و نمونه‌ای را برای امور جنگلداری مطالبه نمودکه‌مراتب ان در سا ل ۱۹۶۷ از طـر ف (اف.ای.او) (یو.ان.دی.پی) تصویب گردید با ید متذکر شد که در ین پروژه تربیهٔ معاونین‌متخصص اساس مهمی بشمار میرود در حالیکه موضوع تهیه قانون جنگل دار ی وکار ها ی ازمایشی های مهمی از اهدا ف این پروژه محسوب میشود .

مواصلات :

ترانسپور ت زمینی :

از لحاظ اینکه افغانستا ن کشور ی‌محاط به خشکه میباشد از مد تهاییست که برا ی بهبود وضع خطوط مواصلا ت داخلی توجه صور ت گرفته است چه این امر شر طالازمه واساسی برا ی انکشا ف اقتصـــا دی و اجتما عی محسو ب گردیده و بنا بران طی پلانهای پنجساله او ل و دوم برا ی خطو ط مواصلاتی از هر حیث قدا مت داده شده‌بود. در نتیجه اکنون کشور یك شبکه عا لـــی شاهراه های عمده را در اختیار دارد اما البته

نگهداری این شاهراه ها باوضع موجوده ان مقتضی حفظ ومراقبت میباشد . باتو جـه به این موضو ع در سا ل ۱۹٦٦ حکو مـت مطالعه امکانا ت این مسأله را با همکاری بانك بین المللی برای ساختما ن مجدد و انکشا ف (ای . بی . ار . دی) تقاضا گرده وطی راپور مشاور ین مربوطه که در سال ۱۹٦۸ تقدیم گردید تطبیق یك پرو گرا م که دارا ی دو مر حله بود پیشنهادگردیدکه مرحلهٔ اول ان مقتضی مصر ف پنج ملیو ن افغانی به اسعار خار جی و خد ما ت یك هیأت انجنیرا ن برا ی چهار سا لمیباشد . در جون ۱۹۷۰ یك قرار داد کـــر یـد ت انکشا فی که از طر ف اتحادیه بین المللی انکشا ف اعطاء شد بعد از تصو یبشوری نافذ گردیده و بدین ترتیبقرضهبدون مفاد بالغ بر پنج ملیو ن دالر در دستر ســ حکو مت گذاشته شد تا بواسطه ان ساما ن حفظ و مراقبت وپرزه های لازمه را خریداری کند .

ضمنا در جنوری ۱۹۷۰ شورا ی ادار ی پروگرام انکشا فی ملل منحد(یو.ان.دی.پی) موضوع امداد به تطبیق این پرو گرا م را از طریق یك پروژه چهار سا له که ازطرف (ای . بی . ار.دی) اجراء میگردد تصو یب گرد . هیأت چهار ده نفر ی مشاور ینیکه برای پیشبرد امور این پروگرا م استخدا م شده اند اکنو ن مشغول طر ح یك پروگرام موثر حفظ و مرا قبت بواسطه تشکیل مجدد ریاست حفظ و مراقبت وزار ت فواید عامه و تطبیق خد ما ت مربوط به حفظ و مرا قبت در سر ك های عمده منتخبه و تما می سرك های فرعی در صفحا ت شر قیکشورمیباشند طی سا ل ۱۹۷۰ پروژه مذکور مصـرو ف تشکیل مجدد امور در وزار ت فوا ید عامه اجرا ی سرو ی ها ی مربوط بهضروریات حفظ و مراقبت و تقدیم پیشنهاد ها برا ی تهیه سا مان لازمه بوده است .

در این اوآخر ملل متحد نقشه نها یی دو حصه از سر کی راکه از هرا ت بهچشت ومیدان (از قسمت دورا هی کابل ـقندهار) تا بامیان امتداد دارد به حکومت تقدیم گرده است . این نقشه ها به کمك یك شر کت ایتا لیا یی مشاور ین انجنیر ی که برای (یو.ان.دی.پی) (یو.ان) استخدام گـردیده اند تهیه شده است . مشاور ین مذکــور از سا ل ۱۹٦۵ الی ۱۹٦۷ یك ســـرو ی مقد ما تی امکا نا ت تخنیکی و اقتصا دی ساختما ن یك سر ك در جهاولرا در تمامی طول راه مر کزی کابل تا هرا ت مطالعهگرده بودند .

این مطالعه از برا ی ان بود تا سر ك مذکور یك قسمت از شاهراه آسیا یی را تشکیل دهد اما شاهراه مذکور بصور ت عملی تر ی از طریق کند هار امتـداد داده شده . طوریکه اکنو ن تما می قسمت ایــن شاهراه در افغانستان عبار ت از سر كهای اسفلت درجه اول میباشد . ادارهترانسپورت تخنیکی شاهراه آسیا یی که مسئول تبلیغات راجع به این شاهراه و پیشبرد امورانکشافی ان است از پروژهٔ منطقو ی (یو.ان.دی.پی) یوـان(ایکافی) کهافغانستاندرانشرکت دارد کمك مالی میگیرد . یکی از فعا لیت ها ی کنو نی این اداره یك (مسابقهٔ موتر رانی) از تهران تا داکه میباشد .

هوایی ملکی :

در سال ۱۹۵۲ هنگا میکه افغانستا نفاقد یك میدان هوا یی بین المللی بود و خدمات هوایی ملکی کشور مراحل ابتدا یی را طی میکرد او لین مشاور ین موسسه بینالمللی هوا نور دی ملکی (ای.ســـی.ای.او)وارد افغانستان گردیدند . ازان زما ن با ینطر ف امور هوایی ملکی افغانستان هم در داخــل و هم در سا حه بین المللی بسر عتتوسعه یافته است . این توسعه در اثر نیاز مندی های مبرم به بهبود مواصلا ت بین نوا حی کوهستانی خود افغا نستان وهمچنینبادیگر کشور ها ماورا ی سر حدا ت محاط بهخشکه ان صور ت گرفت . در طو ل این سالها مشاورین (ای.سی.ای.او) در ساحا تی مانند ساختمان میدان های هوایی ، حفظ ومراقبت سامان لازمه ، مخابرا ت رادیو یی ،اطفائیه، مصونیت پرواز ها، تعلیم وتربیه و عملیات مواصلاتی به ریاست هوایی ملکی معاو نت

کرده اند . علا وه بـر ایـــن متخصصـین (ای.سی.ای. او) برای مدت دوسا ل بحیث منیجر میدان های هوایی بین المللی کابل و قندهار خدمت کرده است .

وهیئت فعلی امداد تخنیکی موسسهٔ مذکور عبار ت است از متخصصین مربوط به شقوق حفظ و مراقبت ورکشاپها ، مرا قبت رادیو ومصئونیت پرواز ها .

در ابتدا توجها ت بیشتر به موضو ع انکشا ف سرویس های بین المللی از طریق ساختما ن دو میدا ن هوایی بین المللی و تاسیس انکشا ف شرکت هوا یـــی آریانا مبذول گردید .

اما در این اوآخر در مورد توسعه‌سرویس های داخلی توجه زیاد تری مبذول گردیده‌و سروی ایکه در سا ل ۱۹٦٦ صور ت گرفت منتج به تاسیس خطوط هوایی باختر درسال ۱۹٦۸ شد این شر کت داخلی ، طیاراتی را که بنام ستول یاد میشود بکار می برد که در مسافا ت کوتاه پرواز کرده وفرود میاید ، در ماه جنوری ۱۹٦۹ شورا ی اداری پروگرام انکشا فی ملل متحد مرا تب امداد اولیه را برا ی مد ت سه سا ل به‌شرکت هوایی باختر تصویب کرد که نظر به ان اکنون دسته ای مر کب از نه نفر ازمتخصصین (ای.سی.ای.او) به تشکیلا ت اداره وعملیات این شرکت جدید از طریق تعلیم و تربیه مامورین تسریع پروگرام ساختما ن میدان هوایی وانکشا ف سرویس های تخنیکـــی مربوطه معاو نت میکنند که برای عملیا ت موثرطیارات(ستول) لازم است. علاوه بر این دو متخصص کمکی که اهل سو یدن میباشند در آماده ساختن سا ما ن ثقیله‌برای پروگرام ساختما ن میدا ن های‌هوایی‌حکومت را معاونت کرده ویك متخصص سوم به حفظ ومراقبت ورکشا پ ها مسا عد ت مینما ید.

از نظر انکشا ف شر کت باختراکنو ن در مرحله حسا سی قرار دارد معذلك اگـر مساعی جد ی برا ی بهبود موثریت عملیا ت واداره آن‌دوام یابد این شر کت بزودی‌قادر به استفاده از طیارا ت مزید ی خوا هـــد گردید تا بدان وسیله به باز کـــردن راه مواصلات به مناطق صعب الو صو ل کشور کمکی اساسی صور ت گیرد .

مترو لـوژی :

انستیتوت مترو لوژی افغانستا ن با امداد موسسه مترو لوژی جها نی (دبلیو-ام-او) در سا ل۱۹۵۵ تاسیس گردید . از ان‌تاریخ به بعد تعدادی از متخصصین از طـریـــق (اپتا) (پروگرام وسیع امـــداد تخنیکـــی) وسپس (یو. ان .دی . پی) (پـروگـرا م انکشافی ملل متحد) در انکشا ف سرویس های مترو لوژی کشور کمك کرده اند . همچنین از ۱۹٦۱ باینطر ف یعنی هنگا میکه مکتب مترو لوژی تاسیس گردید متخصصینی در فاکولته سیانس و در شق مترو لوژی مرکز تعلیمی ریاست هوایی ملکی که مقارن سال ۱۹٦۰ تاسیس گردیده است تدریس کرده اند .

در نتیجه این فعالیت ها درراه‌انکشاف سرویس تجزیه وتحلیل و سرویس ها ی هواپیما یی واوضا ع جو ی و همچنین در معمول ساختن وتوزیع آلات مترو لــو ژی پیشر فت حاصل شد .

باوصف این درسا ل ۱۹٦۵ حکـــو مت تصمیم گرفت تا از طریق صندو ق مخصوص که جزیی از (یو .ان.دی.پی) میبا شـــد به میزان بیشتر ی نسبت به پیش تقاضا ی امداد کند . این درخواست در ماه جو ن ۱۹٦۸ تصویب شد با آغاز کار که بصور ت ابتدایی شرو ع گردید چهار تن از جمله پنج متخصصیکه مطابق پروگرا م در نظر گرفته شده بود بزودی وارد خوا هند شد . هدف خاص این پروژه عبار ت است از توسعه سرویس های موجوده ، بکار انداختن سرویس های نو درسا حا ت زرا عـــت و منابع آب و متحد الشکل سا ختن وتوسعه ذخیره ساما ن ضرور ی . یك شق جدید مترو لوژی تطبیقی تاسیس خوا هد شد و توجهات قابل ملاحظه در قسمت تعلیم‌وتربیه وانجام وظایف از طریق پو هنتون و مر کز تعلیمی ریاست هوا یی ملکی مبذول خوا هد گردید .

مخابرات و سرویس های پست :

از سا ل ۱۹۵۸ باینطر ف وزارت‌مخابرات

در انکشا ف خد ما ت مخابرا تی و همچنین در ساحا تی اختصا صی مانند کـــــر ی یرفریکونسی ولین ترانسمیشن رادیو تیلگراف واخیرا در سا حه (های فریـکو نســـــی) ترانسمیشن از مشوره متخصصین اتحا دیهٔ بین المللی مخابرا ت (ای.تی.یو) استفاده کرده است . یکی از نتایج این مشوره‌عبارت بود از تاسیس یك مرکز تعلیمی مخا برا ت در سال ۱۹٦٤ که از سال ۱۹٦٥ باینطرف (ای.تی.یو) و (یو. ان.دی. پی) از طر یق تهیهٔ متخصصین فیلو شیپها و تعداد قابل ملاحظه ای از سا ما ن ضرور ی به ان‌امداد کرده وتا کنون ٦٥ متخصص فنی از مر کز مذکور فار غ‌التحصیل گردیده اند .

در سا ل ۱۹٦۹ یك هیئت مشتر ك‌تحقیق (یو .ان .دی .پی) (ای.تی.یو) بر فعا لیت های فعلیه این ساحه تجدید نظر کرده ودر موضوع یك مرحله دوم امداد به مرکز‌تعلیمی مخابرا ت که تا سا ل ۱۹۷٤ ادامه خوا هد یافت تصویب گردید . تا با ین تر تیب مسئله تاسیس متذکره مر کز بر اسا س دائمی و بدو ن نیاز هد ی به کمك خار ج تضمین گردد . هیئت متخصصینی که تعداد ان از هفت نفر به یازده نفر افزایش یافته است بیشتر مصرو ف تربیه و تحکیم بنا ی تعلیما ت کاونتر پار ت های تحصیل یا فته ولایقی خوا هد بود که قادر به اداره پروگرام تعلیم وتربیه متخصصین فنی مخابـــرا ت باشـــند .

باوجود این در مورد انکشا ف کور س های تعلیم وتربیه برا ی مامورین تخنیکی مامورین داخل خدمت ، موظفین پســـت و امکاناً در مرحله ای بعد تر به موضوعا تی مانند تشکیلات و محاسبه بدّل تو جه‌صورت خواهد گرفت . باید متذکر شد مو ظـفین پست از مشوره و کمك دو نفر متخصصـــ اتحادیه بین‌المللی پست که جدیدا استخدام شده اند استفاده خوا هند کرد .

اگر چه با تسهیلا تیکه حکومت‌دردسترس مرکز تعلیمی مخابرا ت گذاشته کار بدرجه اعلی انجام پذیرفته است اما موضو ع از دیاد رو زافزو ن شاگر دا ن در مرکز‌مذکور مستلزم‌توسعه تسهیلات تدریسی میبا شـد بنا بر این بتاریخ ۱۳ جون ۱۹۷۰ بنیاد یك لیلیله برا ی شاگر دا ن جدید گذا شته شد که با اکما ل ان عمارت‌کاملا به‌دسترس متعلمینیکه طور لیلیه هستند اختصا صـــ خوا هد یافت .

تا جاییکه مو ضو عا ت مربوط به امداد تخنیکی به وزار ت مخابرا ت تعـــلق دارد هیئت تحقیق تعداد از ساحات اختصا صی را که چنین امدادی برای آن ذیقیمت‌خوا هد بود تعیین کرده است . بنا بر این معاونتی که تحت پروگرام امدادتخنیکی(یو.ان.دی.پی) صور ت میگیرد در قسمت های (فریکونسی) رادیو ترانسمیشن وکر ی یر فریکونســـی ولین ترانسمیشن باید ادامه یابد ضـــمنا متخصصینی برای شق تیلیکس و تلگرا ف وپلاننگ عمو می و تشکیلات در نظر است استخدام شود در ماه جولا ی سال جار ی (یو. ان.دی.پی) استخدام یك متخصصـــ مربوط اداره امداد تخنیکی را برای تشکیلات پست تصویب کرد که البته این متخصص راجع به طرق بهبود تشکیلا ت سرو یس های پستی مشوره خوا هد داد .

انکشاف دها ت :

در سا ل ۱۹٥۱ حکو مت پرو گرا می را برای انکشا ف دها ت رو ی دست گرفت‌که برای تطبیق ان امداد ملل متحد وموسسات اختصاصی ان را لازمی دانست این پروگرام یك سلسله از فعا لیت ها بشمو ل زرا عت صنایع دستی و صنایع کوچك امور صحی اصول حفظ الصحه تعلیم و تـــربیه رفاه اجتما عی امور ساختما نی دها ت وهمکاری درین مورد را در بر داشت چنین فعا لیت ها از طرف وزار ت خانه های ذیعلاقه که امور تخنیکی مربوطه ان به آنها تعلق داشت‌اداره می گـــر د یـــد ا مـــا نـــظا ر ت و انتظام امور این پروگرام را بطور کـــلی ریاست انکشا ف دها ت بر اسا س پروژه های نمونه ای بعهده داشت که بایستی در صور ت توسعه پروگرام به سویه ملی‌مثال قرار داده میشدند . طی پلانها ی پنجسا له اول و دوم در حالیکه منابع زیاد حکو متی وقف توسعه این پروگرا م گردید ملل متحد وتعداد از موسسا ت مربوط ان در تطبیق‌ان معاونت کردند .

در سال ۱۹٦٦ پس از آنکه از تطبیق پروگرام های انکشا فدها ت به صور ت کامل اطمینا ن حاصل گردید تجدید امـور این پروگرام بر اساس تشکیلا ت ولا یا ت پیشنهاد گردید تا این طریقه جای پروژه های نمونه را بگیرد . مقصد از این ترتیب داخل ساختن پروگرام مذکور در تشکیلات حکو متی موجودهٔ ولایا ت بود و منظور ان بود تا به اثر تماس نزدیك برای حـــل مسائل و مشکلا ت هر یك از ولا یا ت به طور جداگانه فرصت داده شود .

برای اداره و انجام اینکار دربارهٔ تشکیلات مجدد ریاست انکشاف دها ت اقداما تـــی صورت گرفته و در سال ۱۹۷۰ ریا ســـت انکشاف محلات در داخل تشکیلا ت وزار ت داخله تاسیس گردید .

برای پیشبرد پروگرامها ی انکشــــا ف محلات از سا ل ۱۹٦٦ باینطرف انجنیرا ن و یك نفر مهندس ملل متحد با حد اکـــثر استفاده ممکنه از کار گران و مواد داخلی در تهیه نقشه و تا اندازه ای .در سا ختما ن پل ها و دستگاه های کوچك بر ق آبی و پلچکها در مناطق دها تی معاو نت شده‌است مطابق با ین فعا لیت های که ریا ست‌مذکور در نظر گرفته است هیأت مـــلـــل متحـــد (یو.ان.دی.پی) نیز اکنون رو به افزا یش می باشد .

گذشته از این اقداما ت او لیه برا ی تطبیق پروگرام ها ی انکشا فی جدید در ولایت کنر آغاز گردیده و این امر ابتداء از طریق امور ساختما نی دها تی اقدام به یك سروی امکانا ت پیشبرد صنایع دستی و سپس بواسطه تاسیس یك استیشن نموانه زراعتی پیشنهاد شده که توام با اداره‌امور جنگل ها و چراگاه ها میباشد اجراء خواهد شد .

انکشاف شهری :

امداد ملل متحد در ساحه انکشا ف‌شهری در سال ۱۹٦٥ شرو ع گردیده و یکتعداد از متخصصین تا کنون در ین مورد خدما ت قابل قدری را انجام داده اند . در نتیجه مشوره انان حکو مت به تاسیس یك‌ریاست خانه سازی و شهر سازی تصمیم گرفت و برا ی تاسیس ان امـداد ملـل متحـــد (یو. ان دی. پی) را در خواست کرد . این ریاست مسئولیت پلان سازی منطقو ی و شهر ی ، تدقیق و مطالعه امور سا ختما نی و پیشبرد خانه سازی ، بخصوص خانه‌های ارزان قیمت را دارد . یگا نه راه مو فقیت و موثریت ریاست شهر سازی و خانه‌سازی در صور تی ممکن شده می تواند که بعضی از شرایط اولیه یعنی تصویب مقررا ت ، اصول سا ختما نی تعهد یك پا لیسی یاخط مشی از طر ف حکو مت در مورد ساختما ن خانه های ارزان قیمت و صـــــور ت دادن اقداما ت ابتدایی برای طرح پلان‌وسا ختما ن ذخایر آب پا ك و سیستم های بدر رفت برای شهر کابل و مراکز شهر ی بر آورده شود فعلا یك در خواست حکو مت مبنی بر امداد ملل متحد برای طرح پلانها ی بهـــتر غرض تهیه ذخایر آب و سیستم ها ی بدر رفت برای اطراف کابل در مرکز ملل متحد تحت مطالعه میباشد .

امور صحی :

انکشاف در یك سا حه ویا محل وابسته به عوامل متعدد میباشد و ان عبار ت از مرز انکشا ف در ساحهٔ تعلیم و تربیه توسعه تولیدا ت زراعتی و صنا عتی فرا هم آوردن تسهیلات در امور مواصلا ت و کـنترو ل اراضی میباشد .

موسسهٔ صحی جهان (دبلیو.اچ.او) ازسال ۱۹٤۹ باینطر ف در افغانستا ن فعا لـیت داشته است . در ظر ف بیست سا ل اخیر نظر به مسا عی ایکه حکو متا فغانستان با همکاری (دبلیو .اچ.او) مبذول‌داشته‌پیشرفت در تعدادی از سا حه ها حاصل شده است. امور مالی قسمت عمده امداد (دبلیو.اچ.او) از طریق منابع خود ان موسسهٔ تا میـــن گردیده اما کمك معتنا بهی از طر ف‌صندوق ملل متحد برای اطفال (یونسیف) نیزصورت گرفته در حالیکه (یو.ان.دی.پی) و قبل ازان (ای.پی.تی.ای) نیز امور ما لی یکتعداد از پروژه ها را تامین کرده اند .

اولین امداد در راه کمك به یك پروژه ضد ملاریا صور ت گرفت که در ســـا ل ۱۹٥۸ پروژه مذکور بیك پرو گرا م وسیع

امحا ی ملاریا توسعه یافت . این پروگرا م که اقدام به ان در سا ل ۱۹۷۰ صورت‌گرفت طرق بهتر امحای ملاریا را متضمن بوده و در دوره بین‌سالهای ۱۹۵۲ و۱۹۷۰ یونسیف بیش از سه ونیم ملیو ن دالر مواد امدادی را به این پروژه تخصیص داده است .

موضوع تعلیم وتربیه چنانکه در دیگر ساحا ت مهم شمرده شده در این مورد نیز دارا ی اهمیت اولیه میباشد . از مدتی‌پیش باینطرف(دبلیو.اچ.او) با مو سسا تیکه به امداد ها ی دو جانبه می پر دازند در کمك به فاکولته طب کابل و همچنین درتاسیس فاکولته طب وشفاخانه تعلیمی جلال آباد همکاری نموده است . موضو ع تعلیم‌وتربیه نرس ها نیز تو جه قابل ملاحظه ای را به خود جلب کرده و در این مورد با ید یاد آوری شود که امداد تربیه نرس های ذکور در سا ل ۱۹۵۳ و کمك به تربیهٔ نر س های اناث در سا ل ۱۹۵۷ آغاز گردید . امداد به تربیهٔ نر س ها ی قابله کمکی وهمچنین معاو نت به اداره خدما ت نرسنگ کشور اکنون جز یی از فعا لیت های (دبلیو.اچ.او) بوده ودر این مورد امور ما لی ان قسما از طریق پروگرام امداد تخنیکی (یو.ان.دی.پی) تامین میگردد .

یکی از جنبه های پروگرام جامع انکشاف دها ت که قبلا ازان تذکر رفته عبار ت از توسعه سرویس های اساسی صحی بوده‌و در راه پیشبرد این فعا لیت از طـــر ف (دبلیو.اچ.او) یونسیف امداد معتنا بهـــی صور ت گرفته است . موارد خا صی کـــه دقت بیشتر را مبذول میداشت عبار ت از کنترو ل امراض ساری ، مرا قبت ملاریا، منابع اساسی حفظ الصحه و ذخایر آب پاك وتوسعه سرویس های امور صحی مادران و اطفال بود . در دوره بین سالها ی ۱۹۴۹ و ۱۹۷۲ تخصیصات یو نیسف برا ی امـــور صحی مجمو عا به دو ملیون دالر بالغ‌میگردد

مذاکرا ت برای توزیع شیر (عـــاری از چربی) به مراکز صحی کودکستا ن هـــا و پولیکینیك ها جاری است و قرار است‌توزیع این مواد در اواسط ۱۹۷۱ به پرو گرا م مواد غذایی جهان (دبلیو.اچ. پی) محو ل گـــردد .

انستیتوت صحت عامه که تا سیس ان در سا ل ۱۹۵٦ پیشنهاد و در سا ل ۱۹٦۳ کار سا ختما نی ان اکما ل و افـــتتا ح گردید از ان زما ن تا کنون‌برای فعا لیتان در ساحاتی چون انجنیر ی ، امور حفظ‌الصحه تعلیم و تربیه صحی ، احصائیه‌میکروبیولوژی وکار های لابراتوار امداد صور ت گرفته و در مورد تاسیس انستیتو ت تهیه واکسین نیز کمك شده است .

صنایع ومنابع طبیعی :

گرچه امداد در سا حه انکشا ف منا بع افغانستان بیشتر بواسطه منابع کمك های دوجانبه صور ت میگیرد با انهم در دوره‌های ده سا له بین ۱۹۵۰ ، ۱۹٦۰ و ۱۹۷۰ ـ از مشوره و تدریس متخصصین ملل متحد در ساحا ت معد ن شنا سی ها ید رولو ژی وسروی جیالو جی استفاده شده است .

ضمنا متخصصین ملل متحد از ســـا ل ۱۹۵۲ باینطر ف تقریباً بطور مداوم بـــا موسسهٔ کار تو گرا فی بمنظور نقشه ها ی توپو گرا فیك تطبیقا ت امور کار توگرافی واز سا ل۱۹٦۸ باینطرف برای کمك بـــه سروی اراضی کار کرده اند . تو لیدا ت کار تو گرافی اکنون بصور ت‌رضائیت‌بخشی رو به پیشر فت است بطور یکه امـــداد ملل متحد در این مورد محدود به مشـــوره راجع به بهبودی شبکه های سرو ی اراضی وکمك به تربیه پرسو نل سروی ارا ضی میباشد .

اکنون حکو مت به موضو ع تو سعـــه تولیدا ت صنا عتی مخصوصا از طر یـــق تشویق‌سر مایه‌گذاری‌خصوصی‌که‌آن‌هم‌بواسطه منابع خار جی و هم بوسیله منابع داخلی صور ت میگیرد بدر جه اعلی تقدم قـــا ئل گردیده است . در حا ل حاضر یکنفر مشاور امور انکشا ف صنا عتی که مـــربوط بـــه (یونیدو) (موسسهٔ انکشا ف صنا عتـــی ملل متحد) میباشد حکو مت را در پـــلان گذاری عمو می انکشا ف صنا عتی معاو نت کرده واین کمك تا اندازه ای به تعقیب کار سه تن از مامورین اجرائیه ملل متحد میباشد که در گذشته ریاست هایی را در وزارت معادن وصنایع اداره کرده اند . در امداد

ملل متحد همچنین موضو ع اعتلای صنایع دستی وصنایع کوچك بطور عمو می شا مل بوده واین کمك در نقاط خاصی مانندچرمگری چاریکار نیز صور ت گرفته است . انتظار میرود امداد (ای . ال .او) به چـرمگـر ی مذکور در اخر سال ۱۹۷۰خاتمه پذیرد. برای اقداما ت مزید در سا حه‌صنایع اداره‌مرکزی (یو. ان . دی. پی) اخیرا تهیه متخصصی را برای مشوره دادن راجع‌به‌دیزاین تولیدات ورکشاپ لاجورد وزار ت معادن و صنا یع تصویب کرده است .

همچنین در سا حا تی مانند تعلیم وتربیه مسلکی ، تربیه در امور دفتر داری واداره امور کار گران واستفاده موثر تر از منابع انسا نی مشوره داده شده است . قراراست در این مورد هیأت پلاننگ تعلیم و تر بیه یونسکو تو جه بیشتر ی مبذول دارد.وسیله مزید برای افزایش قوه تو لیدا ت انسا نی عبار ت از تهیه امداد مواد غذایی از طر ف (دبلیو.اف .پی) میباشد . در پروژه ها یی مانند پروژه هاییکه نظر به ان به ســـــه معدن ذغال سنگ کشور و ریاست انکشا ف پکتیا امداد میشود کمك (دبلیو .اف . پی) منتج به بهبود قابل مـلاحظه ای‌در مقدار و ارزش غذایی کار گرا ن شده و با ین ترتیب محر ك افزا یش مهمی در قوه تو لیدا ت میگردد .

انکشاف اقتصادی :

ساحه دیگر ی که اکنو ن در ان مشوره متخصصین ملل متحد را بیشتر امدادهای دوجانبه گرفته است عبار ت از انکشا ف اقتصادی خصو صاً از لحاظ‌پلان‌های‌پنجساله وسروی های پیشر فت امور حکو مت‌میباشد اجرای این پلان های اقتصادی تا اندازه ای نسبت عدم موجودیت احصائیه کامل نفو س مشکل مینما ید . از سا ل ۱۹٦٤ با ینطرف متخصصین ملل متحد در اجرا ی امور مربوط به گرفتن احصائیه نفو س کابل امداد کرده و بطر ح پلانهای مفصلی برا ی گر فتـن احصائیه نفو س کشور پر داخته انـــد . تخصیصا تی برا ی امداد ملل متحد درتطبیق ان پلانها تعیین گردیده اما البته این‌موضوع تابع تعهدا ت حکو مت در مورد منا بعـــی میباشد که برا ی توسل به چنین اقدامی ضرور ی است . اجرا ی این کار مربو ط به تحکیم تشکیلات ریاست‌احصائیه‌نفوس که بائیست احصائیه نفو س تـــوســط ان مامورین صور ت گیرد که تعلیما ت آنها در این سا حه بکمك ملل متحد انجا م یافته است واخیرا از خار ج بر گشته یا عنقر یب مراجعت میکنند .

ارجنتاین

پایتخت : بوینس آیرس . مسا حـت ۱۰۷۲۷۰۰ مربع میل . نفوس (بقرار تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد) ۲۳٫۶۱۷٫۰۰۰ بیرق آبی ، سفید و پارچه های افقی آبی با آفتاب طالع در پارچهٔ سفید . واحد پولی : پیسو هشت پیسو معادل یك افغانی .

شرح : جمهوریت ارجنتا ین از(بولیویا) تادماغه (هارن) بفاصلهٔ ۲۳۰۰ میل وازاندیز تا اتلانتیك جنوبی امتداد دارد . از طر ف شمال با بولیو یا ، از شما ل شرق باپراگوی وبرازیل و یورو گوی واز شرق بابحرالکاهل جنوبی واز غرب با چلی احاطه شده است. چار سلسله جبال مشخص دارد .

اکانکا گووایا بلند ترین قلهٔ نصف کرهٔ غربی به ارتفاع ۲۲۸۳٤ فت در آن واقـع است اندیز جنوبی دارا ی جهیل ها و دریاچه های ماهی است . در شرق اندیز سطوح همواری وجود دارد که در شما ل پرازجنگلات بوده ودر جنوب مزارع وسیع گندم وچراگاه حیوانات را تشکیل مید هد .

ریو دوله پلاتا از بزرگترین دریا هابوده سه شهر مهم بوینس ایـرس ، لاپلاتا (ارجنتاین) مونتوید و (یورگوی) درکناره های آن واقع است .

بوینس آیرس از بزرگترین شهر ها ی امریکا ی لاتین است که در ۱۹۶۲ در حدود ۳۷۹۹۲۰۰ نفو س داشت .

منابع و صنایع : کو های ارجنتاین دارای ذخایر زغال ، سر ب ، جست ، آهن ،گوگرد، نقره ، مس و طلا است . نفت هم توسط حکـو مـت و هـم تـو سط کـمپـنـی هـا ی شخصی ا ستخـرا ج می گـر دد . بزرگترین چا های نفت آن در نواحی کومودورا ریواداویا واقع است ، بزرگترین ساختما ن صنا عتی ارجنتاین عبار تست از :

فابریکا ت ملی فولاد درسا ن نیکو لاس، پنبه ،گندم ، جو ،برنج ، زغر ، جودر و رشقه در ارجنتاین روییده واهمیت دارد . صنایع شکر شراب و پنبه زیاد است آفتاب پرست و تنباکو و لوبیا نیز کاشته میشود ثروت عمده مالدارا ن را گوسفند ، گـاو اسپ ، بز و خوك تشکیل مید هد ،سالانه بصورت وسطی چهل وچهار ملیون گاو چهل وپنج ملیون گوسفند تربیه میشود .

فروش گوشت سرد شده صنعت بزرگترین وبعد از آن آرد کردن گندم صنعت ثا نوی است .

واردات عمدهٔ ارجنتاین عبار ت از تکه‌باب روغنیات ، مواد کیمیا وی ، آهن ، ماشینهای زراعتی وشیشه باب است .

تاریخ و حکو مت : در ســال هــــا ی ۱۵۱۵ و ۱٦ توسط کاشفین هسپا نو ی‌تحت رهبری «جوان دیاز دوسویس» کشف‌گردید. ارجنتاین تحت الر هسپانیه تا وقتی‌باقیماند که در ۱۸۱۰ ولایا ت آن در نتیجهٔ یك انقلاب جمهوریت آزاد را تشکیل داد . در ۱۸۵۳ قانون اساسی آن به تصویب رسید .قانون اساسی موجودهٔ آن در ۱۹۵٦ تصویب‌گردید.

۲۲ ولایت دارد که دارا ی حکو مات‌محلی وسیستم قانو نی بالخاصه خود هستند .

در ۱۹٤٤ و بعد از انتخابات ۱۹٤٦ که خوان پیرون یك فرد نظا می رئیس جمهور ارجنتاین شد سیستم دمو کراسی آن مملکت را به دکتا توری مبد ل کرد . و مملکت را شدیدا مقروض ساخت . در ۱۹۵۵ نظا میان وملکی ها او را بر انداختند و تبعید کردند در همین سا ل یك حکو مت موقتی تشکیل گردیده وبحیث رئیس جمهور هید روادرامبرو را تعیین نمودند . وی آزادی های فر دی را دوباره تامین واملاك غصب شده را مسترد نموده (حزب پیرون) را ملغی قرار داد . بعد از اولین انتخابا ت آزاد (دکتور ارتورو فراندیزی) به ریاست جمهور ی مقرر گردید (۱۹۵۸) در ۱۹٦۲ یـك كـــود تـا ی بدون خونریزی باعث رویکار آمدن (جوزماریا کیدو) گردید وی دوباره مملکت را در حالت نصف دکتاتوری قرار داد .

در ۱۹٦۳ بحرانا ت ارجنتا ین باعــث استعفا ی کابینهٔ کیدو گردیده وانتخابا ت متعاقب آن دوکتورارتو رو ایلیا را به حیث رئیس جمهور انتخاب کرد . در سا ل۱۹٦٦ پیرو نست ها در چند ین انتخابا ت‌ایا لتی موفق گردیدند در ماه می همانسال هفتمین تنزیل قیمت پیسو اعلام گردیده در جو ن ٦٦ یك گروپ سه نفر ی نظامی داکرایلیا ی را بر طرف و برید جنرا ل متقا عد هوان کار تو سی او نگانیا را بحیث رئیس جمهور اعلام کرده کانگر س منحل شد احـزا ب سیاسی ممنو ع گردید .

در مارچ ٦۷ پیسو یکبار دیگر تنزیل‌قیمت کرد و در ماه جون همان سال ارجنتاین‌قانون جدید نفت را روی کار آورد که به اسا س آن کمپنی های خصو صی بعد سه و نیم‌سال اجازهٔ مجدد داده شد تا در استخرا ج نفت سهم بگیر ند .

پو هنتون های ملی موقتا مسدود گردید . ارجنتاین عضو ملل متحد و موسسه کشور های امریکا یی است .

معار ف و مذهب : نود فیصد نفو س را رو من کاتو لیك ها تشکیل مید هنـــد . تعلیما ت ابتدا یی رایگا ن واجباری‌است. پوهنتون های ملی زیادی در ارجنتا ین‌وجود دارد .

مردمان ارجنتاین باز ماندگان ایتا لو ی‌ها وهسپانو ی ها اند و در میان شان سویسی ها جرمن ها و انگلیس ها نیز وجود دارد .

دفاع : در سنین بیست‌و چهل وپنج‌خدمت عسکری اجباری است .

استرالیا

پایتخت : کانبیرا . مسا حت۲٫۹۰۲٫۲٦۷ میل مربع ، نفوس (قرار تخمین ٦۸ ملل‌متحد) ۱۲٫۰۹۹٫۱۰۰ پرچم : زمین آبی با نشا ن بیرق انگلیس که بالا تر از ستارهٔ هفــت ضلعی قرار دارد ، همچنان نشان صـــلیب (جنوبی) .

واحد پولی دالر استرالیا (یك دالر معادل چهل و دو افغانی) .

شرح : براعظم استرالیا مانندجزیرهٔعظیمی در جنوب شرق آسیا و پا یانتر از جزا یر اند ونیز یا واقع شده است بحر هند در جنوب وغرب آن واقع بوده وبحر الکا هل

در شرق آن واقع است آبها ی این دوبحردر شمال در قسمت بحیرهٔ تیمور با هم می‌آمیزد کو های کاسیو سکو در ساحل شر قی امتداد دارد ، سطح مرتفع جنو بی آن دو هزار فت بلند است .

قسمت های مختلفهٔ استرا لیا بنا م های ویلز جدید جنوبی ، (وکتوریا) کوینز لیند، آسترالیای جنوبی ، استرالیا ی غر بی ، تاسمانیا ، ایا لت شمالی وایا لت مرکزی استرالیا یاد میشود .

منابع و صنایع : بیشتر صناعتی شـــده میرود بیست و پنج فیصد قوا ی کارگری مجمو عی آن مصروف صنا عت است و تنها پانزده فیصد آن مصرو ف حرفه های محلی اند .

تولید پشم مهمترین صنعت استرا لیااست سی فیصد تمام پشم جهان در استرالیاتولید میشود ، بر اعظم استرالیا یکی از بزرگترین مولدین گندم جهان نیز میباشد . شکر ، شراب ، میوه جات ، سبزیجات ، گوشت ، حبوبات سنگها ی معدنی بشمو ل سر ب و نفت نیز صادر میکند . تولیدا ت صنا عتی مهم آن عبارت از آهن و فولاد است‌منسوجات سامان برقی ورادیویی ، دواها ، رنگها ، ماشین باب ، اسباب فلزی موتر و ماشین موتر ، طیاره و کشتی نیز تو لید میکند .

تاریخ و حکو مت : در ۱۹۰۱ بحـــیث یك کشور مشترك المنافع در آمد . پار لما ن‌آن متشکل از تاج (که توسط گورنر جنرال‌ازان نمایندگی میشود) سنا و مجلس نمایند گان است . حکو مت سرمایه گذاری انفرا دی را تشویق نموده مناسبا تخود را باانگلستان واضلاع متحده در بهترین شکل نگهداری میکند ، در بسیاری پیمان های نظامی‌عضویت دارد ، باساس قانون تقاعد آن در موردجنگ در سنین پیشر فته و به اشخا ص معیوب‌به شمول‌کوران ، بیکاران وغیره معاش‌پرداخته میشود همچنان قانون حاملگی امتیازا ت‌زیادی به مادران حامله مید هد عضو ملل متحد ، ممالك مشترك المنافع وسیتو است در ۲۶ قوس ۱۳٤٦هیرالد هو لدصدراعظم‌هنگام‌شکار ماهی در اعماق بحر غرق گردید و جان‌کارتن به عوض وی متکفل امور صدار ت شد .

معارف و مذهب : معارف اجباری ورایگان است ده پوهنتون دارد و بیشتر عیسیو یان اند .

ادفاع : قوای زمینی ، هوا یی و بحر ی دارد که بالوازم عصری مجهز اند . همچنان باساس پیمان های نظامی . سیتو وغیره و در چوکا ت مشترك المنافع سیستم دفا عی مشترك دارد .

استریا

پایتخت : ویانا . مساحت : ۳۲۳۷٤مربع میل ، نفوس (نظر به تخمین ۱۹٦۸ ملل‌متحد) ۷٫۳٤۹٫۰۰۰ بیر ق : سه ستون افقی سرخ سفید ،سرخ واحد پولی‌شلنگ‌(۱۰۰گروشن یك شلنگ معادل یك ونیم افغانی) .

شرح : یکی از ممالك کوهستانی اروپای مرکزی است در غرب با سویس در شما ل غرب با جهیل کانستانس در جنوب باسویس وشاخه های آلپ وبعضی از ولایات ایتالیه و یوگوسلاویا در شما ل با جمهور یـــت اتحادی المان در شما ل شرق چکو سلوا کیه ودر شرق و جنوب شر ق باهنگر ی احاطه شده است . ارتفاع شاخه های‌آلپ دراستریا به ۱۲۸۵۷ فت میرسد .

دره های متعددی این مملکت را با ممالك همجوار پیوند میدهد . (دره بریز) یکی از راه های قدیمی است که به ایتالیه میرسد . استریا جنگلات فراوان دارد .

بزرگترین دریای آن (دانیوب) از شما ل غرب از (باواریا) تا شرق در چکوسلواکیه امتداد دارد . (دراو) (ال) و (مور) ازدریاهای دیگر آنست که از بعضی استفاده برقی و آبیاری هم میشود .

آب وهوی معتدل دارد .

منابع و صنایع : آستریا آهن خـــام ، روغنیات ، الو مونیم ، زغال ، سمنت ،مس وچوب تولید میکند . منابع مهم گرافیت هم دارد ، تولید قوه برق انکشاف خوبی نموده از صنایع مهم فولاد سازی ، نسا جـی ، الیاف پنبه وسند ، مواد کیمیاوی و چـــرم مصنو عی است .

باو جود محدودیت زمین های زراعــــتی استریا نودو پنج فیصد مواد خوراکهٔ خود را تولید میکند .

گندم ، جواری ، جودر ، جو ، کـچـالو نیشکر در آن میروید .

همچنان در استریای سفلی تا کستان های زیادی وجود دارد . گاو ، گوسفند ، خوك، اسپ وبز از حیوانا ت عمدهٔ آن‌است.عایدات ملی استریا از نقطهٔ نظر سیا حین سالانه بیشتر از چار صد ملیون دالر تخمین‌میشود جشن موزارت در سایر زبرگ و او پـرای دولتی ویانا شهر ت فروان دارد . صادرا ت عمده آن آهن ، فولاد ، کاغذ ، منسوجات ، ماشین ، مواد کیمیاوی ، تولیدا ت فلزی ، عراده جات ، الومونیم و قوای برقی است تجار ت بیشتر آن با آلما ن غربی ، ایتالیه واضلاع متحده امریکا صور ت میگیرد .

تاریخ و حکو مت : استریا بانشانهٔ‌شرقی شارلمان (۷۸۸ میلادی) در ۱۲۷۸ به تصرف هیسبرگ ها آمد بعد تر تیرو ل در ۱۳۶۳ و پوهیمیا و هنگری در ۱۵۲۶ به آن منضم گردید در ۱۵۲۹ و در ۱۶۸۳ ترکها درویانا شکست خوردند .

در تصادما ت بعدی سیلیسیا به تصر ف پروس در آمد ، در سالها ی ۱۷۷۲ ـ ۱۷۹۳ و ۱۷۹۵ استریا قسمت هایی از پولیند را اشغال کرد . استریا صحنهٔ جنگها ی‌بزرگ نا پولیون واقع شد و در شکست دادن وی سهم گرفت بعد از جنگ هفت هفته یی با پورس و شکست از آن لو مباردی وبنیسیارا ،ایتالیه را از استریا بدست آورد .

در زمان پادشا هی مشتر ك استریا ، هنگری (اطریش ، مجارستان) که در ۱۸۶۷ تاسیس شده بود فرانس جوزف امپرا طور آن بود در آن زمان نفوس تقر یبی آن بیشتر از پنجاه ویك ملیون بوده قسمت های زیادی از ممالك همجوار تحت ادارهٔ آن بود . درماه جون ۱۹۱٤ بعد از قتل فرانس ، فردیناند وارث تاج و تخت استریا و خـــــانمش در (سرائیوو) استریا با (سربیه) اعلان جنگ داد واز همین جا جنگ جهانی اول منشاء گرفت .

بعد از جنگ استریا مبد ل به جمهوریتی متشکل از ۱۹ ایا لت گردید . تاریخ‌سیاسی استریا در بین جنگ اول و دوم بســـیار پیچیده است ، در ۱۱۳۸ توسط هتلراشغال گردید واتحادآن با جر منی اعلان گردید در ۱۹٤۵ دو باره شکل جمهوریت را گر فت و متشکل گردید از : بُر گنلند ، استریا ی سفلی ، استریای ، علیا ، سالز برگ ، ستیزیا ، نیرول ، وار لبرگ و شهرویانا . بعد از آزادی توسط متحد ین یعنـــــی در ۱۹٤۵ دوکتور کارل الز بحیث رئیس‌جمهور انتخاب گردید نامبرده در ۱۹۵۰ وفا ت یافت آزادی کامل استریا در ۱۹۵۵ بصور ت‌رسمی تایید گردید .

رئیس جمهور استر یا توسط آراء سری‌و عمومی برای مد ت شش سا ل انتخاب میشود استریا عضو ملل متحد ، عضو میثاق عمومی تادیا ت گمرکی وعضو تجار ت آزاد اروپایی است . شورا ی ملی آن ۱۶۵ کرسی دارد در انتخابا ت سا ل ۱۹۶۶ حزب محافظه کارمردم اکثریت را بدست آورده و بدینصــــور ت حکو مت ائتلافی بیست و یك سالهٔ محافظه‌کار سیاست را خاتمه داد .

معارف و مذهب : مذهب عمومی رو مـــن کاتو لیك است ، تعلیما ت اساسی بین‌سنین ۶ تا ۱٤ رایگان واجباری است‌چندین‌پوهنتون دارد ، زبان مردم را اکثرا جر منی تشکیل مید هد .

دفاع : باساس موافقتنامه ایکه بعـد از جنگ جها نی امضاء کرده است استر یانمی تواند اسلحهٔ اتو می و یا سلاح ها ی‌مخرب قوی داشته باشد .

قشون زمینی و هوایی آن بالغ بر ۶۰۰۰۰ نفر میشود . در ۱۹۵۵ بیطر فی دایمی خود را اعلان کرده است .

آیر لیند

پایتخت : دبلین . مسا حت ۲۷۱۳۶ مربع میل . نفوس (تخمین ۱۹۶۸ ملل متحـــد) ۰۰۰ر۹۱۰ر۲ .

پرچم : پار چه های عمودی سبز ، سفید نارنجی ، واحد پولی . پو ند آیر لند ی . یك پو ند معادل دو صد افغانی .

شرح : ایرلیند جزیره ای واقع‌دراقیانوس کبیر نزدیك براعظم اروپا یك دو لـــت مستقل دیمو کراتیك است که از بر تانیه توسط بحیرۀ آیر لند و کانال شما لی در شرق و در جنو ب شر ق توسط کانا ل‌سنت جارج جدا شده است .

مشتمل از یك سطح مرتفع مـر کـز ی است که در اطرا ف آن تپه ها و کو های جداگانه وجود دارد . سا حل ایرلیندشکستگی های زیاد دارد .

از دریا های مهم ان شانون‌است‌بلندترین کو های ایر لیند در جنو ب غرب آن قرار دارد .

حیوانات و حشی نهایت کم بوده و مار در آیرلیند وجود ندارد . سنگ مشهور بلارنی در یك قصر قد یمی در دهکدۀ بلارنی وجود دارد . بقرار یك افسا نه محلی کسا نیکه این سنگ را ببو سند دارا ی قدر ت گفتار جادو یی میشو ند از ۱۹۵۱ به اینطــر ف مهاجر ت ازین خطه سالانه به چهل هزار نفر بالغ میشود . از میدان های مهم هوایی آن شانون است که بندر آزاد از محصو ل‌گمر کی است .

منابع و صنایع : بیشتر یك مملکت‌زراعتی است ، حبو با ت عمدۀ آن را گندم ، جودر وجو تشکیل مید هد کچالو ، ملی ، لبلبو و غیره در آیر لیند میرو ید . تحت پــروژۀ اصلاحا ت ارضی در سالهای گذشته نزدیك به سه ملیون جریب زمین تحت آبیار ی‌آمد .

از صنایع عمدۀ آن تهیۀ مواد غذایی است آبجو ، منسو جا ت ، ماشین های طبا عتی، فلزات ، تنباکو ، عراده جا ت ، بوت و مواد کیمیاوی نیز در آیر لیند تو لید میشود .

انکشاف صناعتی آیر لیند بسر عت دوام دارد . ماشین های برقی وغیر برقی ، کود مصنو عی ، گوشت و فلزا ت از صنایع‌مهم ان بشمار میرود .

تاریخ و حکو مت : در ۱۹۱۶ قیا می به مقابل حکمرانی انگلستان بوجود آمد که‌منتج به اعلان جمهور یت آیر لیند گردید .

در ۱۹۲۱ انگلستا ن شکل دو مینیو ن‌رابه الستر که شامل شش حکو مت محلی بود و آیرلیند جنوبی را که شامل ۲۶ حکو مـــت محلی بود پیشنهاد کرد باین پیشنهاد آیرلیند شمالی موافقت کرد . قانون اساسی دولت مستقل آیر لیند در ۱۹۲۲ به تصویب‌رسید نظر بیك موافقة بین آیر لیند شما لی و انگلستان ، آیر لیند شما لی در همین سال خود را جدا سا خت در ۱۹۲۷ قانون اساسی جدید ی تحت اجراء قرار داده‌شد که باساس آن آیرلیند جنو بی یك دو لت خود مختار دیمو کراتیك بنام قدیم آن آیر اعلان‌گردید.

پارلمان آیر لیند متشکل از یك شوری بنام دیل آیر ین که ۱٤٤ عضو دارد . ویك مجلس سنا که بنام سینا دآیرین یادمیشود وشصت عضو دارد ازین جمله یازده عضو توسط صدراعظم انتخاب میگردد . شش عضو توسط پو هنتون ها معر فی میشود وباقیمانده از پنج حوزه انتخابا تی انتخا ب میگردد . رئیس جمهور کاندید شوری‌را بحیث‌صدراعظم انتخاب کرده و صدراعظم با تایید شور ی وزیران خود را تعیین میکند . پار لما ن انگلستان اتحاد شش حکو مت محلی شما ل شر قی را با انگلستان تایید کرده است اما حکو مت آیر لیند این ادعا را بر سمیت‌نمی شنا سد آیر لیند عضوء ملل متحد وشورا ی یور پ است .

معار ف مذهب : بیشتر از نود فیصد مردم رومن کاتو لیك اند .

تعلیما ت اساسی اجبار ی و رایگا ن

است موسسا ت تعلیمی زیادی در آیر لیند وجود دارد . که مهمتر ین همه پوهنتون ملی آن است .
دفاع : خدمت عسکر ی بصور ت آزاد و داوطلبا نه است قوا ی دایمی زمینی،هوایی وبحری آن به ۱۳۰۰۰ نفر و قوای احتیاطی به ۲۵۰۰۰ نفر میرسد. بحریه آن متشکل از کشتی های کوچک است .

۴ آیسلیند

پایتخت : ریکجاویك . مسا حـــت : ۳۹٫۷۶۸ میل مر بع ، نفو س : ۲۰۸۰۰۰
پرچم : آبی با صلیب سرخ و حواشی سفید . واحد پولی : کرونا یك کرونا معادل یك افغانی .
شرح : يك جمهوريت ایست که ازجزیرهٔ اتشفشانی بوجود آمده و نزدیك دایرهٔ قطب شمال موقعیت دارد . جریا ن گر م بحر ی گلف ستریم هوای آنرا معتدل میسا ز د . و دارا ی چشمه های معد نی آب گر م است سی‌وپنج فیصد نفوس مشغول زرا عت اند کچالو و ملی و دیگر نباتا ت را زرع میکند صنعت ماهیگیر ی رواج زیاد دارد .
تاریخ وحکو مت : آیسلند در سالها ی ۹۳۰ ـ ۱۲۶۲ يك جمهوريت آزاد بود انگاه با ناروی ملحق شد و هر دو در ۱۳۸۰ تحت اداره دنمار ك در آمدند . دنمار ك ، آیسلند را در سا ل ۱۹۱۸ يك مملكت آزاد شنا خت وتنها پادشاه دنمار ك حیثیت پادشاه‌آیسلند را نگهداشت .
در ۱۹٤۱ ایسلند تصمیم گرفت بکلی از دنمار ك جدا شود وقانون اساســـی یـــك جمهوريت را ایجاد وقبول کند . در نتیجه جمهوريت آیسلند بتاریخ ۱۷ جون ۱۹٤٤ اعلام گردید . ایسلند بتاریخ ۲۳ ـ ۲۸ جون ۱۹۳۰ هزار و مین سالگره التنگ قدیمتر ین انجمن پار لما نی دنیا را جشن گر فت . در ۱۹۵۹ تعداد اعضا ء التنگ از ۵۲ نفر به شصت نفر بالا رفت .
معار ف و مذهب : زبا ن مردم آیسلند از آلودگی باالسنه دا‌پری بری‌مانده است . دنمار کی وانگلیستی نیز تدریس میشود هشت سا ل تعلیمات مقدما تی‌اجباری‌میباشد بیسواد در آیسلند وجود ندارد مذهب لوتران است ولی آزادی مطلق مذهبی حکـــمفر ما میباشد .
دفاع : ایسلند قشون ندارد ، بحر یـه ندارد ، قلعه های جنگی ندارد ، عضـــــو اساسی ناتو میباشد واز آن رهگذر یك‌میدان هوایی را دار در کیفلا و يك دارد .

اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی

پایتخت : ماسکو مساحت : ۸٦٤۷۱۷۲ مربع میل . نفوس (بقرار تخمین حکو مـت در ۱۹٦۹) ۲۳۹٫۰۰۰٫۰۰۰ .
پرچم : زمین سر خ بانشان داس وچکش برنگ زرد و ستارهٔ طلایی پنج جانبی .واحد پولی رو بل يك روبل معا دل ٤۵ ـ افغانی.
شرح : اتحاد جماهیر اشترا کیه شوروی از نگاه مسا حت بزرگترین کشور دنیا است که در دوبراعظم از اقیانو س کبیر شما لی‌تا خلیج فنلند امتداد یافته است قسمت شمالی آسیا و نصف شر قی ارو پا را احتوا کرده از قطب شما ل تا بحیره سیاه امتداد دارد . در غرب بافنلند ، بحیره بالتیك ، پولیند ، چکوسلواکیا هنگر ی و رومانیه هم سر حد میباشد . در جنوب آن رو مانیه ، بحیره‌سیاه ترکیه ، ایران ، افغانستان ، چین ،جمهوريت

مردم مغولستان و کوریا واقع شده است .
در انتهای شمال شرقی آبنا ی بیرنگ آن را از الاسکا جدا میسازد .
کشور وسیع اتحاد شوروی که یك‌برششم حصهٔ خشکهٔ رو ی زمین را تشکیل مید هد تقریبا دارا ی تمام انواع اقلیم غیر از اقلیم استوا یی میباشد و انوا ع مختلف‌توپوگرافی را حایز است . قسمت ارو پای آن متشکل از سطوح کم ارتفا عی است که در شرق آن کو های یورا ل ودر جنوب شرق آن‌کوهای کریمیا وقفقاز واقع شده است کو های‌یورا ل که روسیهٔ آسیا یی را از روسیهٔ اروپایی جدا ساخته دو هزارو پنجصد میل از شمال به جنوب امتداد دارد . قسمت آسیا یی آن را نیز سطوح همواریکه در جنو ب وشرق باکو های احاطه شده است تشکیل میدهد.
تقریباً یکصدو پنجاه هزار (۱۵۰۰۰۰)دریا و دوصدو پنجاه هزار جهیل در اتحادشوروی وجود دارد . دریا های مهم ارو پایـــی آن عبارت اند از دنیپر که در بحیرهٔ سیاه ، یورا ل که در بحیرهٔ کسپین ، دان که در بحیره ازوف ، دونیای غربی که در بالتیك و دونیا ی شما لی که در بحیره ابیض‌میریزند. در قسمت روسیهٔ آسیا یی در یا های اوب، ینسی ولینا که در بحر منجمد شما لی وامور که در اوقیا نوس کبیر میر یـز ند .وجود دارد . یك کانالیکه شصت وسه میل طول دارد و از والگاگراد تا کالاچ امتداد داردددریا های دان ووالگا را بهم وصل میکند و یك سیستم هشتاد هزار میلی کانا لها چهار بحر سر حدی آنرا با هم وصل میسازد .
پایتخت اتحاد شوروی شهر مسکو است که در آن قصر قدیمی تزار های روس واقع شده وبحیث مرکز اعصا ب جمهور یت های مختلف آن به حساب میرود . لیننگراد دومین شهر اتحاد شوروی است که در سابق بنا م پتروگراد و پتر سبورگ نامیده میشد و در حوزهٔ دریای نیوا واقع شده است . کیف پایتخت هزار سالهٔ جمهور یت اشترا کیهٔ اوکراین است ومرکز صناعتی جنو بی رومیه بشمار میرود .
کریمیا از تفرجگاه های عمدهٔاتحادشوروی است که به یالتا ودیگر تفرجگاه ها ی کنار بحر سیاه ارتباط پیدا میکند .

تاریخ و حکو مت : مردم روسی متشکل از قبایل سلاویك که در کو های کارپاتیان می زیستند په تدریج به جانب جنوب شمال وشرق انتشار نمودند . و در بین بالتیك و بحیرهٔ سیاه جاگزین شدند که این انتشار در حوالی قرو ن نهم و دهم بو قوع پیوست در ۹۸۸ میلادی به امر شهزاده ولادیمیرمذهب عیسو یت گرفتند .
از شهر ماسکو در نشر یا ت روسی‌سال ۱۱۴۷ تذکر رفته است که در آن زمـــا ن شهر کو چکی بود . اما بکمك شهزادگـــان روسی مسکو و سیاست ایشا ن درجلب‌کمك تاتار ها مسکو روز بروز وسعت پذیرفت .
شهزاده بزرگ روسی دیمتری در ۱۳۸۰ برتاتار ها غلبه یافت وامکان توسعهٔ روسیه را بیشتر سا خت . در حوالی قرن هژدهم یك حکو مت مرکزی با قدر ت متمر کزشده‌ای در روسیه موجود بود . وتزار های روسی سیاست قاطعانه ای داشتند .
پیتر کبیر (بین ۱۶۸۹ تا ۱۷۲۵ برروسیه حکمروایی کرد) در تاریخ روس جای مهمی دارد .
پیتر کبیر ب(ین ۱۶۸۹ تا ۱۷۲۵ برروسیه گرفته بود از ین رو یکعده خار جی ها را در شهر ماسکو جاگزین ساخت وی او لین تزاری بود که خاك روسی را تر ك داده در نیدرلند مصروف کارگری بندری شد تابتواند معلو ماتی در مورد ساختمان کشتی هابدست آرد همچنان جهت مطالعه به ممالك انگلستان وفرانسه به آنجا ها سفر کرد .
بعد از مراجعت کوشش زیادی به خرچ داد تا مملکت وی بجانب تمد ن پیش برود. تجارت را تشویق کرد و کار گران خار جی را جهت هدایت دادن در فابریکه هاوکشتی سازی استخدام کرد . شهر موجوده لیننگراد راوی بحیث پایتخت بناکرد . نام آن راسینت پتر سبورگ نهاد . وی جنگ های طولانی با سویدنی ها . ترك ها وپولیند ی هانمود.
قرن نزدهم نشانهٔ تحولات کــلـــتور ی و اجتماعی ای در روسیه بشمار میرود .
در جریان قرن نزدهم دو نوع‌متفکرین در روسیه ظهور کردند یکی (غربیون) که به جریانا ت مما لك غربی علاقه میگر فتندودیگر (سلاو) پسند ها که معتقد به محافظه سیستم

قدیمی روسی و حیات زرا عتی بودند .
مساحت و منابع روسی به مملکت اجازه داد نسبت به دیگر ممالك زود تر مرا حل صناعتی شدن را به پیماید در همین وقت جریان های انقلابی نیز در روسیه پدید آمد که هدف آن از بین بردن رژیم (اوتوکراسی) بود . بعد از چند انقلاب در نیمهٔ دوم قرن نزده وابتدا ی قرن بیست در زما ن جنگ جهانی اول ودر سا ل ۱۹۱۷ انقـــــلاب سو سیا لیستیك در رو سیه بـــو قو ع پیوست که تحت رهبر ی لینن منتج بـه بر قراری رژیم سو سیا لیستیك در روسیه شـــد .

روسیه د رجنگ های جهانی اول و دوم حصه گرفت . رژیم سوسیا لیستیك سیاست های اقتصادی و مالی ای بوجود آورد ودرطی این مدت مردم شوروی به موفقیت هـا ی بزرگی رسیدند .

تشکیلات سیاسی : روسیه متشکـــل از پانزده فد راسیو ن جما هیر اشتراکیه است بعضی از آنها تشکیلات اضا فی هم دارند .

سیستم اقتصادی : مبنی برملکیت‌اشتراکی بوده دو نوع ملکیت تفریق میشود . یکی ملکیت دولتی و دیگر ملکیت کوپرا تیفها و مزارع اشتراکی . منابع سر شار و طبیعی‌در سراسر اتحاد شوروی موجود است .
صناعت و زرا عت انکشا ف فوق العاده نموده است .
زغال ، نفت ، آهن بمقادیر زیاد استحصال شده فولاد ، سمنت ، برق ، گاز طـــبیعی عرادجات وغیره عواید سر شاری دارد .
وتجارت خارجی به پیمانهٔ وسیع صور ت میگیرد .

حکو مت : یگانه حزب قانونی عبار ت از حزب کمو نیست اتحاد شوروی است کـــه کانگرس آن ، در حدود ۱۵۰۰ عضو انتخابی داشته د رهر چار سا ل یکبار جلسه میکند.
درین جلسه کمیتهٔ مرکزی انتخاب‌میگردد کمیتهٔ مرکزی یك هیئت رئیسه را انتخا ب مینماید که سیاست حزب را بین وقفه ها ی جلسات کمیتهٔ مرکزی تعیین می نما ید .

وهمچنان یك دارالانشاء از طر ف کمیتهٔ انتخاب میشود که بزرگترین عضو اجرائیه حزب می باشد . هیئت رئیسه حزب‌کمونیست مشتمل از دوازده‌عضوکامل‌وشش‌اعضای‌اضافی (الترنیت) است . سکر تر جنرال حـــزب کمونیست لیونید پریژنیف و صدراعظم‌الکسی کا سیگین است . نیکولای‌پودگورنی حیثیت رئیس دولت را دارد وبنام صدر هیئت‌رئیسه شورا ی عالی اتحاد شوروی یاد میشود .

معارف و مذهب : تعلیما ت عمو مـــی اجباری است بیشتر از صد زبان تدریس میگردد بعد از یك کورس هشت سا له سه سال دیگر لازم است که متعلم مکتب ثا نوی را گذشتانده شا مل موسسا ت عـلمی یا پوهنتون ها شود .

در ۱۹٦٤ بیشتر از دو صد و بیست‌هزار مکتب موجود بود و به همین تناسب‌موسسات علمی بالاتر نیز وجود داشت کمتر از یك اعشاریه پنج فیصد مردم شوروی بیسوادااند. در ۱۹۱۸ کلیسا و دولت از هم جدا شدند. تعداد زیادی از عیسو ی ها ، مسلما نها ، یهود ها وبودایی ها در شوروی وجود دارند عروسی ها باید ثبت دفاتر شود . طـلاق تشویق نمیگردد .

مادران بعد از زایمان سوم خویش حقوق دولتی میگیرند .

اتحاد شوروی و اضلاع متحده امریکا در بیستم جون سا ل ۱۹٦۳ موافقتنامه ای را بامضاء رسانیدند که باساس آن سیستم مخابره تیلی تایپ و رادیو یی بین ماسکو و واشنگتن برای مخابرا ت عا جل وجلوگیری از جنگ تصادفی همچنان در جو لای ۱۹٦۳ اتحاد شوروی ، انگلستان وامریکا یك‌معاهدهٔ مشترکی را امضاء نمودند که به اعتبار آن همه گونه آزمایش های ذروی به استثنای آزمایش های زیر زمینی ممنو ع قرارداده‌شد.

اردنیهٔ هاشمیه

پایتخت : عمان و بیت المقدس مساحه ۳۷٫۵۰۰ مربع میل . نفوس (تخمین ۱۹۶۷ م م) ۲۰۳۹۰۰۰

پرچم : سه قطعهٔ افقی برنگها ی سیاه ، سفید وسبز مثلث سرخ همراه باستارهٔ هفت گوشه یی سفید . واحد پولی . دینار اردنی یك دینار معادل دو صد افغانی .

شرح : اردنیه یك سلطنت مشروطه است در آسیا ی غر بی که سابقاً تحت ماند یت فلسطین بود . نام اردنیه هاشیمیه به ۲۶ اپریل ۱۹۴۹ گذاشته شد .مملکت‌ازدوقسمت متشکل است . اردنیه غربی که صالح‌الزراعه ولی پیر شده است واردنیهٔ شر قی که قسماً بشمال آن سوریه به شرق آن عرا ق وبه شرق و جنوب آن عربستان سعودی وبه غرب آن مملکت نام نهاد اسرائیل واقع‌است. بسمت شما ل غرب به غدیر گالیله امتداد دارد . یگانه بندران عقبه نام دارد که به جنوبی تر ین قسمت مملکت به کنار خلیج عقبه واقع است . جهیل مرده بین اردنیه و مملکت نام نهاد اسرائیل واقغ است .

مواضع دارا ی اهمیت تاریخی و مذهبی آن عبارتند از یورو شلم (بیت المقدس) بیت‌اللحم ، عمان ، جریکو ، سامریه وغیره بحساب احصائیه سا ل ۱۹۶۱ در نفو س آن ۶۳۰۷۲۵ عرب مهاجر فلسطین شامل‌است .

منابع و صنایع : قسمت غربی امکانا ت خوب زرا عتی دارد . بادنجان رو می ، سبزیها ، گندم ، جو ، زیتون ، انگور ، نارنج ، لیمو ، وکیله دارد ، معادن فاسفیت وپو تاس را دارا میباشد دوسیستم کانا ل، یکصدو چهل هزار جریب زمین آنراآبیار ی میکند . منابع تنباکو ، اردسازی ، تقطیر ، مواد تعمیرا تی ، تیل زیتون ، صابو ن ، صدف و منسو جا ت را دارا میباشد .عواید توریزم آن بیشتر از عواید صادرا ت آن میباشد .

تاریخ و حکو مت : از قرن‌شانزده‌تاجنگ جهانی اول جزء امپرا طوری عثمانی بود . در ۱۹۲۲ بر ماندیت فلسطین داخل شد و در ۱۹۴۶ به آزادی رسید . امیر عبدالله‌اولین امیر ان شد . قرار داد امداد دو جانبه با برتانیه بست و آنرا در ۱۹۴۸ مورد تجدید نظر قرار داد در ۱۹۵۵ عضوملل متحدشد .

امیر عبداالله بن حسین پسر دوم حسین ابن علی در جولای ۱۹۵۱ به قتل رسید . وطلال پسر ارشد ش به ریاست گزیده شد ولی سه ماه بعد به علت مریضی پار لما ن او را مخلو ع و برادرش حسین رابر تخت نشانید (دوم می ۱۹۵۲) وی بتاریخ ۲۵ می ۱۹۶۱ انتوانت اوریل گارد ترانگلیسی را به عقد ازدوا ج خویش در آورد و نام او راملکه منا گذاشت .

ولیعهد او عبدالله بتاریخ ۳۰ جنور ی ۱۹۶۲ متو لد گردید .

قوهٔ تقنینی مرکب از سنا ی سی و یك نفر ی مقرره توسط امیر و نمایند گان شصت نفر ی منتخب توسط ملت میبا شد اردنیه و ممالك دیگر عربی در ۱۹۴۸ جامعهٔ عر ب را تشکیل دادند و هد ف شان مقابله با مملکت نام نهاد اسرائیل بود .

اردنیه در اثر یك موافقت متارکه بـا اسرائیل بیت‌المقدس را در اختیار خود دارد.

اردنیه و عربستان سعودی بتاریـخ ۲۹ اگست ۱۹۶۶ اعلام کردند که ایشا ن برا ی همکاری در سا حات نظامی واقتصـادی و سیاسی خود با هم موافقت کرده اند .

بتاریخ ۵ جون ۱۹۶۷ یهود برهمسایگا ن عربی خود حمله کرد و طی جنگها ی شدیدی که بین اردنیه واسرائیل در گرفت . قوای اردنیه تحت قیاد ت اعلیحضر ت ملك حسین با شها مت قابل وصفی جنگیدند و تلفا ت سنگینی را هم درین راه متحمل گردیدند. وقتی بین طرفین آتش بس اعلام گـردید اسرائیل حاضر نشد بیت المقدس اردنی را همراه با آن سا حه اردنی که به جنا ح غرب

دریای اردن واقع است پس به اردنیه واگذار شود و وانمود کرد که باید ممالك عر بی برای حل وفصل موضو عا ت ذات البینی مستقیماً با اسرائیل به مذاکره آغاز نمایند. ممالك عربی برای این کار حاضر نشدند و ناز کی اوضا ع بین اردنیه واسرائیل درمناطق سرحد ی ادامه یافت .

اسرائیل چند ین بار به خاك اردنیه بطرف شرق رود اردن حمله کرده و موجب شـــد تلفاتی به اردنی ها وارد شود . قوای اردنیه همچنان با شہا مت با دشمن جنگیده ایشان را از رود اردن به آنسو راندند .

معارف و مذهب : نفوس اردنیه بطورعموم عرب و مسلمان میباشند . عرب های مسیحی آن به یکصدو هشتاد هزار نفر بالغ میشود تعلیم بزبان عربی است و انگلیسی هـــم تدریس میشود .

افریقای مر کزی

پایتخت : با نگی . مساحت ۲۳۶۲۹۳ مربع میل . نفو س (تخمین ۱۹۶۸ملل‌متحد) ۱۴۸۸۰۰۰ . پر چـــم : قطعـــا ت افقی آبی سفید ، سبز وزرد با یك قطعهٔ عمودی سرخ در مرکز و یك ستارهٔ طلائی در گوشهٔ چپ بالایی پرچم .

واحد پولی فرانك پنجو نیم فرانك معادل یك افغانی .

از متصرفا ت قدیمهٔ فرانسه در افریقا ی استوایی بنام یوبانگی شهری است که از شمال با چاد ، از شرق با سو دان ، ازجنوب با هر دوکانگو واز غر ب با کا مرون محاط میباشد . این جمهوریت نزدیك بخط استوا واقع بوده واکثر خاك آنرا فلات ها تشکیل مید هد اوسط ارتفا ع آن از بحر دو هزار فت بوده دریا های آن طرف جنوب به کانگو و طرف شما ل به غدیر چاد میریزند .

آزادی کامل جمهوریت افریقا ی مر کزی بتاریخ ۱۳ ــ اگست ۱۹۶۰ اعلام گردید ودر سپتامبر عضو ملل متحد شد . عضو جامعه فرانسو ی نیز میباشد .

رئیس جمهور افریقا ی مرکزی داورداکو بعد انتخاب شد ن همه احزا ب سیا سی را لغو کرد و در سا ل ۶۵ دو باره انتخا ب گردید . در اول جنور ی ۱۹۶۶ لوی‌درستیز جین بیدا ل بوکا سا رئیس جمهور داکورا معزول کرد و مناسبا ت سیا سی کشور خود را با جمهور یت مرد م چین قطع نمود .

اساس اقتصادی مملکت بر پنبه ، قهوه ، استوار است . صادرا ت عمده آن پنبه واز معدنیا ت عمده آن الماس و طلا میباشد . گوشت را از چاد وارد میکند . فرانسو ی زبان رسمی است .

هر چار گرو پ نژادی این جمهور یت زبان سنگهو میدانند .

افریقای جنو بی

پایتخت : پریتوریا و کیپ تاون .مساحت ۴۷۲٫۳۵۹ مربع میل نفوس (تخمین ملل‌متحد در ۶۸) ۱۹٫۱۶۷٫۰۰۰ .

بیرق : سه تریشهٔ افقی ، نارنجی ، سفید و آبی و در تریشه علامهٔ یو نین جـیك و ترانسوال و پر کلوزو دو لت آزاد سابقهٔ اورانژ .

واحد پولی راند (ده شلنگ) معادل یکصدو بیست افغانی .

شرح : جمهوریت افریقا ی جنوبی سابق اتحادیهٔ افریقا ی جنوبی بتاریخ ۲۱ می۱۹۶۱ جمهوریت خود را اعلام واز ممالك مشتر ك

المنافع خارج شد . شامل قسمت جنو بی افریقا بوده شامل مستعمرا ت قدیمهٔ دماغه امیدنیك نا تا ل . ترانسوا ل و دو لت‌آزاد او را نژ میباشد .

نفوس سفید پوست جمهوریت در ٦٣ سه ملیون نفر تخمین میشد در حالیکه با نتوهای بو می یازده ملیون آسیا یی ها ٤٨٧ هزار و دیگران یك ونیم ملیون بودند .

کیپ تاون مر کز پار لما ن وپریتوریامرکز قوهٔ اجرائیه می باشد . شهر های بزرگ آن جو هانسبرگ و کیپ تاون میباشـــد پارك ملی کرو گر محل نگهبانی حیوانا ت وحشی برای توریزم جالب است .

منابع و صنایع : جواری ، پنبه ، پشم مرینو س ، گندم ، تنبا کو ، نیشکر ، میوه های ستروس ، مسکه و پنیر محصو لا ت عمدهٔ آنست . معادن آن خیلی و سیع است در تولید طلا والما س پلاتینم و انتیمو نی در دنیا جلو افتاده است . کروم ، یورانیوم، زغال وآهن آن نیز خیلی زیاد است تو لید سالانهٔ مواد معد نی آن معادل یك اعشاریه چار ملیارد دالر میباشد .

تاریخ و حکو مت : اتحادیهٔ افریـــقا ی جنوبی توسط پارلمان برتانیه در ۳۱ مـــی ۱۹۱۰ تشکیل شد و این درست هشت سا ل بعد از شکست جمهور یت ها ی‌آزادترانسوال واورا نژبود ، بدست برتانیه در جنگ های بوور . اتحادیهٔ مذکور به نسبت ذخـــایر طلایش مصا یب کافی دید . ساکنین اروپایی آنها لند ی ها بودند .

که بعد ها بنام افریکا نیز یاد شدند و ایشان تا اکنون یك سیاست تبعیضی‌راتعقیب کرده اند که بنام اپارتید یاد میشود وهدف آن اینست که برای سفید پوستا ن و دیگر مردم مناطق رهایشی وانکشا ف اجتما عی علیحده تنظیم گردیده باسا س یك قانونیکه در ۱۹۵۹ تصویب گردیده است با نتوزا میتوان در قسمت های سفید پو ست استخدام کرد ولی ایشا ن هیچ نوع حقو ق مد نـی نخوا هند داشت .

صدراعظم فرورد در خواست عضو یـــت جمهوریت خود را در ممالك مشتر ك‌المنافع وقتی پس گرفت که دیگراعضاء نظر بــه سیاست تبعیض نژادی ان به عضـو یـــت افریقا ی جنوبی مخالفت کردند . ولی مملکت مذکور تا کنون در بلاك ستر لنگ با قی‌مانده اســـت .

فرورد در سپتمبر ١٩٦٦ توسط یك تن از اهالی سفید پوست افریقا ی جنو بی بقتل رسید . بالتزار و رستر که او هم ازپیروان قوی تبعبض نژادی است به عوضـــس فرورد صدراعظم شد .

رئیس جمهور آن در هر هفت سا ل‌یکبار انتخاب میشود . سنا مرکب از پنجاه وچار عضو و اسا مبلی مرکب از یکصدو شصت عضو میباشد . که برای پنج سا ل انتخا ب میشو ند .

معارف و مذهب : چهارده یو نیور ستی دارد . تعلیما ت ابتدا یی برای همه تبعه‌آزاد و برای سفید پوستا ن جبری است .کلیسا های هالند ی پرو تستانت از دیگران بیشتر است .

زبان های رسمی آن انگلیسی وافریـــکا میباشد .

دفاع : سیستم دفا عی مملکت هـــر تبعهٔ سفید پوست را مکلف میسازد که بین هفده و شصت در وقت جنگ برا ی خد مت‌نظامی آماده باشد . اشخاص بین سنین هفده و بیست وشش مکلفند سرویس نظام را درطول چار سال بگذارانند .

افریقا ی جنوب غربی : در سا حل بحر اتلانتیك ا زدریا ی اورانژ تا انگو لا و از اتلانتیك تا بچوا نالیند و رودیشیا ی شمالی را اشغال کرده است . این خط را الما نها در ۱۸۸٤ تصر ف کـردند و در ۱۹۱۵ بـه اتحادیهٔ افریقای جنو بی تسلیم دادند جامعهٔ ملل آنرا به ماندیت افریقا ی جنو بی‌گذاشت ولی اخیرالذکر تا کنو ن آنرا به ملل متحد واگذار نشده است یکعده ممالك افر یقا یی بر افریقا ی جنو بی ادعا کردند حکو مت مذکور در افریقا ی جنو ب غربی تبعیض‌نژادی را تطبیق می کند مراکز نظا می اعمار میکند. و بالعموم افریقا ی جنوب غربی را به منافع خود استعما ل مینما ید . ایتو پیا ولاپیریا محض به عذر تخنیکی دعو ی خود را علیه افریقا ی جنوبی در محکمه بین المللی باختند.

٣٦ کشور افریقا یی از ملل متحد تقاضا کردند که افریقا ی جنوب غربی را از افریقای

جنوبی بگیرد .

افریقای جنوبی : بتاریخ ۱۹ می ۱۹۶۷ اسامبلهٔ عمو می ملل متحد به تاسیس یک شورا رای داد که تا جون ۱۹۶۸ افریقا ی جنوب غربی را به آزادی نایل سازد .
شورای مذکور در اگست ۱۹۶۷ دایر شد و نماینده کشور چیلی رئیس آن انتخا ب گردید ولی حکو مت افریقا ی جنوبی وانمود کرد که در زمینه همکاری نخوا هد کرد .
نفوس آن نصف ملیون میباشد که صرف هفتاد سه هزار نفر آن سفید پوست‌هستند. از تولیدا ت عمدهٔ آن قره قل ، مواشی ، پنیر ومسکه واز معدنیا ت آن الما س ، سرب ، جست میباشد . ماهی و روغن ماهی را نیز صادر میکنند .

اکوا دور

پایتخت : کیتو . مسا حت ۱۱۶۲۷۰ میل مربع . نفوس بقرار تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد ۵٫۶۹۵٫۰۰۰ .
پرچم : پارچه عریض زرد که در فو ق پارچه های نازك آبی و سرخ قرار دارد و علامت جنگی میان آن است . واحد پولی : سوکر معادل دونیم افغانی .
شرح : در طرف شمالی ساحل بحرالکاهی امریکا ی جنوبی قرار دارد . کو هـــای (اندیس) آنرا از شمال به جنوب قطع و به سه ساحهٔ طبیعی تقسیم میکند .وسعت‌مملکت از شما ل به جنوب یکصد میل به شما ل‌خط استوا و ۴۰۰ میل به جنوب آن میبا شد همسایکان آن کولو میباو پیرو است . منابع مهم معدنی دارد . نقره ، نفت ، مس ، آهن سرب و زغال زیاد است تولیدا ت زرا عتی روز بروز انکشا ف میکند از بزرگتر ین‌صادر کنندگان کیلهٔ جهان است بیست فیصدعایدات ملی از صنایع بدست می آید . بعد از سه قرن حکومت هسپا نیایی در ۱۸۲۲ باکولمبیا ملحق و در ۱۸۳۰ جمهور یت آزاد گردید .
رئیس جمهوران برا ی چار سا ل تو سط آراء مستقیم انتخاب میگردد در مارچ۱۹۶۶ در اثر موافقتی بین نظا میان واحزا ب سیاسی کلمنت اندابوره بحیث رئیس جمهورانتخاب گردید واو وعده کرد که یك کنوانسیون بر اساس قانون اساسی و انتخابا ت آزاد را عملی خوا هد کرد .
این انتخابا ت عملی شد و شورا ی ملی جدید اکوادور بتاریخ ۱۸ نو مبر ٦٦ دایر گردید داکتر او توگو میزرا تاسپتمبر ۱۹۶۸ رئیس جمهور انتخاب کرد . مطابق قا نو ن اساسی جدید مصوبهٔ ۲۵ می ۱۹۶۷ انتخابات ریاست جمهوری اکوادور در ماه جو لا ی ۱۹۶۸ صور ت گر فــت . این قا نــو ن اساسی هفدهمین قانون اساسی اکوادوراست.
اکوادور عضو ملل متحد و شورا ی‌کشور های امریکای است .

معارف و مذهب : مذهب عمده مردم را رومن کاتو لیك تشکیل مید هد . زبا ن مردم هسپانیا یی بوده تعلیما ت ابتدا یی اجباری است خدمت زیر پرچم نیز اجبار ی میباشد .

البا نیه

پایتخت : تیرانا . مسا حت ۱۱٫۱۰۰ میل مربع. نفوس : (بقرار تخمین ۱۹۶۸ملل‌متحد) ۲٫۰۲۰٫۰۰۰ — بیرق : سرخ باباشهٔ‌دوسره وستارهٔ سرخ با حوا شی زرد . واحدپولی: لیك (صدقنطار) یك لیك معادل نه افغانی .
شرح : البانیه یکی از ممالك کمو نیستی

بالقان بوده سر زمین کو هستا نی باریکی است که دو صدو بیست و پنج میل درساحل شرقی ادریا تیك امتداد دارد . در شما ل غرب با جهیل سکوتری و در شما ل غر بو شمال شرق با یوگوسلاویه هم سر حد است در جنوب شرق آن یونان قرار داشته کو های پندوس آن تا البانیه امتداد دارد از دریاهای عمده وقابل کشتی رانی آن (بوجانا) است .

منابع و صنایع : جنگلات و فلزا ت‌معدنی از منابع عمدهٔ آنست . صنایع فلزی معدنی به خوبی انکشا ف نکرده است . تولیدا ت عمدهٔ مملکت را تنباکو ، چوب ، پشـــم ، پوست ، پنیر ودیگر لبنیا ت . ماهی‌روغن ، زیتون ، جواری ، گاو وقیر طبیعی تشکیل مید هد .

دولت کوشیده است تا زراعت و صنایع خفیفه را انکشا ف داده سر کها ی جدید ومراکز تولید بر ق اعمار نموده و معادن را عصری بسازد . چار بندر بحری‌داردمهمترین ومجهز ترین آن (دورازو) است .

تاریخ و حکو مت : بیشتر از دو هزار سال قشون جنگی در البانیه جنگیده اند و برای سنوا ت عدیده یك مملکت اسلامی‌بود.

توسط کنفرانس اروپایی ۱۹۱۲ استقلا ل داخلی یافت و شهزاده و یلیام‌و اید برتخت نشست . در ۱۹۱٤ فرار کرد . در ۱۹۱۵ آزادی آن توسط ایتا لیه اعلان گردید . در ۱۹۲۵ جمهوریت و در ۱۹۲۸ شا هـی گردید شاه احمد زوغلو در ۱۹۳۹ متوار ی گردید و البانیه در معر ض قشون جرمنی و ایتا لوی تا ۱۹٤٤ قرار گر فت در نو مبر ۱۹٤۵ حکو مت موقتی جنرال(انورهووکسها) توسط برتانیه اتا زو نی و اتحاد شوروی بر سمیت شناخته شد . در انتخابا ت۱۹٤۵ کمو نیست ها فایق آمده و در جنـــور ی ۱۹٤٦ اعلان جمهور یت کردند . نمایندگان پار لما ن یك جر گه یی آن یکنفر از هجده هزار نفر انتخا ب گردید چار سا ل خدمت میکنند در ۱۹٤۸ ار تباط نزدیك البا نیه با ممالك کمونیستی باعث شد بر تانیه و اتازونی‌به‌ان قطع علایق کندویوگو سلا ویا قرار داد اقتصا دی خود را از با عث عداوت آن مملکت با حکو مت تیتو قطع نمود . در دسمبر ۱۹۵۵ البانیه با اتحاد شورو ی علایق دیپلو ماسی خود را قطع کرد. اکنو ن‌روابط نزدیکی با جمهور یت مردم چین بر قرار کرده است .

معارف و مذهب : حد اعظمی نفو س آن را مسلما نا ن تشکیل مید هند . بعد از آن عیسو یا ن اور تو داکس رو من کا تولیك ها قرار دارند .

مکاتب به تعداد کم بوده اما به اسا س قانون اساسی تعلیما ت ابتدا یی رایگا ن واجباری است .

از نظر نژاد البا نی ها ی شما ل . غیگ ها و جنوب تا سك ها اند .

دفاع : خد مت عسکر ی در بین سن‌نزده وسی وپنج سالگی اجباری است قشو ن البانی در حدود ۲۵۰۰۰ است . البا نیه مانند جمهور یت مرد م چین در قوا ی‌عسکری خود موضو ع منا صب و رتبه ها راز بین برده است .

الجزایر

پایتخت : الجزایر ، مساحت : ۹۱۹۵۹۱ مربع‌میل . نفو س (بقرار تخمین ملـــل متحد در ۱۹٦۸ (۱۲٫۹٤۳٫۰۰۰)واحدپولی : دینار معادل نه افغانی .

شرح:- جمهوریت الجزایـر بـا سیاست سوسیا لیستیك در سو م جولای ۱۹٦۲ به آزادی نائـل گردیـد درحـدود پـنج ملیون مسلمانها واروپائی هـا برای ختم حکمرانی ۱۳۲ ساله فرانسوی قیام کرد ورای دادند الجزایر در ۱۸٤۲ به‌فرانسه ملحق ساخته شده‌بود. الجزایر درافریقای شمالی به‌امتداد ٦٤۰ میل درساحل‌مدیترانه‌و د ر بین تونس درشرق ومراکش درغرب واقع شده است . درجنوب به‌صحراوبه افریقای غربی فرانسوی

وصل میشود. سطوح هموارتل درساحل‌مزارع حاصلخیزی را میسازد و دو سلسله کوهای اطلس به ارتفاع اعظمی ۷۰۰۰ فت مملکـــت را تقسیم میکند .

منابع و صنایع : تو لیدا ت زرا عتی‌شامل گندم ، جو ، جودر ، جواری ، کچالو ،کتان و تنباکو ، شراب و روغن زیتون نیز تولید میگردد . خرما ، انار وانجیر به وفرت‌میروید مالداری زیاد است ذخایر بزرگ آهن ،جست سرب ، سیماب ، مس وسرمه غاز وپترول وجود دارد .

تولیدا ت صنا عتی الجزا یر سالانه در حدودچارصدو چهل و پنج ملیون دالرتخمین میشود .

واردات عمده آنرا تولیدا ت نسا جی ، ماشین باب ، موتر ، پترو ل ، شکر ،زغال آهن ، فولاد ، حبوبا ت و قهوه تشکیل‌میدهد صادرا ت آن عبار تست از شراب ، حبوبا ت پوست ، میوه جا ت ، آهن ، جست خام ، سنگهای گوگرد ، کار ك ، نبا تا ت عطری، تولیدا ت تنباکو ، سبزیجا ت و پترو لیم . تجار ت آن عمد تا با فرانسه صور ت میگیرد.

تاریخ و حکو مت : ملیت خوا هی عربی از سا ل ۱۹۵٤ الی ۱۹٦۲ نا آرا می ها ی جد ی را در الجزا یر بوجود آورد". فرانسه تقریبا نصف قوا ی خود را مصرو ف‌الجزایر می کرد وسالانه بیشتر از یك ملیارد دالـــر مصرف را متحمل میگشت .

در بین سالها ی ۱۹۵٤ ـ ٦۲ انقـــلاب الجزایر منتج به مرگ ۱۲۰۰۰ مسلما ن و ۱۰۲۰۰ عساکر فرانسو ی گردید . مخالفین کنترول فرانسه بدو گروپ (حرکت ملـــی الجزایر) و جبهه آزادی ملی الجزایر منقسم گردیده بودند و در وقت نیل به آزا دی‌گروپ دوم کثرت در مقابل آنها گرو پ قشو ن افراطی فرانسوی (او . ای . اس) که‌خواهان دوام حکو مت فرانسه در الجزایر وتحریك قشون فرانسوی در مقابل جنرال دو گو ل بودند . قرار داشت . در ۱۹۵۸ رئیـــس جمهور فرانسه جنرا ل دوگو ل دادن حق تعیین سر نوشت را به الجزایر وعده داد . در سپتمبر ۱۹۵۹ جبهه آزادی ملی الجزایر حکو مت موقتی را بریاست فر حت عبا س تاسیس نموده . یوسف بن خده در اگست ۱۹٦۱ جانشین او شد مذاکرا ت ایو یا ن در ۱۹٦۲ بین جبهه آزادی ملی الجزایر و فرانسه منجبر به متار که قبو ل حکو مت موقتی واستقلال الجزایر بعد از یك ریفرندم شد . در او ل جولای همین سا ل هفتادفیصد آراء خواهان آزادی بوده و جنرا ل دو گول در سوم ماه مذکور آزادی الجزا یر را اعلان کرد . در جریان ۱۹٦۲ منا قشا ت بین‌حامیان احمد بن بلا معاون صدراعظم حکو مت‌موقتی ویوسف بن خده صدراعظم موجود بود تا اینکه کمیته سیا سی هفت عضو ی نمایندگان بن بلا و قشون الجزایر اوضا ع را تحت کنترو ل در آوردند .

بعد از اولین انتخابا ت شورا ی ملی در ۱۹٦۲ احمد بن بلا بحیث صدراعظم موظف تعیین گردید. وی الجزایر را یك مملکت سو سیا لیستی بیطر ف با حفظ بیطر فی در سیا ست خار جی اعلان کرد .

قانون اساسی الجزایر در سپتمبر۱۹٦۳ تصو یـب شد و بن بلا یگا نـه کـاند ید ریاست جمهور ی بحیث رئیس جمهور برای پنجسال انتخاب گردید . ملی سا ختن‌صنایع وزمین های زرا عتی بسر عت صور ت گرفت و در ۱۹٦۳ الجزایر صد ملیو ن دالر کمك طویل المد ت بقسم قرضهٔ صنا عتی ازاتحاد شوروی در یافت کرد .

الجزایرهنوز هم بگر فتن کمك از فرانسه ادامه مید هد .

الجزایر عضو ملل متحد و جامعهٔ عر ب است . در سا ل ۱۹٦۵ بعد از یك کود تا بو مید ین (نام طفلی اش محمد بوخرو به‌بود) رهبری الجزایر را بعهده گر فت .

معارف و دین : مردمان اصلی الجزا یر اعراب و بر بر های مسلمان اند یك‌پوهنتون در الجزایر وجود دارد مکاتب ابتدا یـــی فرانسوی و مسلما ن ها با هم‌آمیخته‌شده‌اند.

قبل از آزادی تقریبا یك ملیو ن اروپایی که هشتاد فیصد شان در الجزا یر متولد شده بودند وجود داشت فعلا این رقم به یك برده تنقیص نموده است .

السلوادور

پایتخت : سان سلوادور .مسا حت . ۸ر۲٦۰ میل مربع . نفوس : قرار تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد ۰۰۰ ر۲٦٦ ر ۳ ، پرچم : آبی سفید آبی بصور ت افقی با علامت جنگی در قسمت سفیدا ن واحد پولی : کولو ن معادل هجده افغانی .

شرح : از کوچکترین جمهو ریت ها ی امریکا یی مرکزیست . و در زرع قهـــوه هفتمین کشور جهان است . پنبه طلا و شکر را نیز صادر میکنند . در ۱۸۲۱ از هسپانیه آزادی گر فت . شصت فیصد بی سواد دارد.

تعلیما ت اجباری و رایگان است . زبا ن آن هسپانوی و مذهب رومن کاتو لیك است.

رئیس جمهور از طرف مردم برای پنج سال انتخاب میشود .

برای پار لمان هر فرد دارا ی سن ۱۸ و بالاتر مجبور است رای بد هد .

السلوادور عضو موسسهٔ ملل متحـد و شورا ی کشور های امریکا ی است .

المان غربی

پایتخت : بن مساحت‌بشمول برلین‌غربی ۹۵ر۹۳۷ میل مربع نفو س (قرار تخـــمین ۱۹٦۸ ملل متحد) ٦۰۱٦٥۰۰۰

پرچم : پارچه های افقی ، سیاه ، سرخ وطلایی واحد پولی : مارك جر منی معاد ل ده افغانی .

شرح : واقع درارو پا ی مر کزی‌شامل حوزه دریا ی راین است . در شما ل متصل است به بحیرهٔ شما ل و بحیرهٔ بالتیك و دنمارك در شرق با المان شر قی در جنوب با اطریش وسویس ودر غرب با بحیرهٔشمال هالیند ، بلجیم ، لکسمبورگ و فرانسه .آب وهوای آن نسبت به المان شر قی گر م‌ترو زمستان های آن کوتاه تر است .

تاریخ وحکو مت : تا سا ل ۱۹٤۹ باالمان شرقی تاریخ مشتر کی داشت : در سا ل (پنجاه) قبل از میلاد جولیو س سزار قبایل جرمنی را شکست داد اما در سا ل نهـــم میلادی تحت ادارهٔ (واروس) رو می ها را اخراج کرد . بعد تر جنگها ی سی سا له (۱٦۱۸ ـ ۱٦٤۸) جر منی را بحکو مت‌کوچکی منقسم کرد .

بعد از ناپلیون اطریش وپروس برا ی تصرف جر منی جنگیدند که در نتیجه جنگ هفت هفته یی پروس ها در ۱۸٦٦ غالب گردیدند .

در ۱۸٦۷ بسمار ك صدراعظم پرو سی کانفدراسیون الما ن شما لی را تشکیل کرد. در ۱۸۷۰ بسمار ك ناپلیون سوم را مجبور به جنگ ساخت وبعد از شکست فرانسه امپراتوری جر منی را اعلان کرد .

در ۱۸۷۱ ویلهلم شاه پروسی را بحیث امپراطور یا قیصرجر منی اعلام نمـــود . امپراطور ی جر منی یعنی (رایش المان) قبل از جنگ اول یعنی در ۱۹۱٤ به اوج قدر ت خود رسیده و متصر فات وسیعی را درافریقای شرقی بدست آورد .

بعد از جنگ الزاس و لوزین را به‌فرانسه (یوپن) و (فالمیدی) را به بلجیم . قسمت هایی از(سلیشیا) را به پو لیندوچکوسلواکیا ویك قسمت (شلسوگ) را به دنمار ك‌واگذار نمـــود .

همچنان تما م متصر فا ت و مستعمرا ت خود را از دست داد . در بین سا لها ی ۱۹۱۹ ـ ۱۹۳٤ جمهور یت جر منی بپرداخت غراما ت مصرو ف گشت .

رایش سوم در سالهای ۱۹۳۳ر۱۹٤٥دوام کرد . هیتلر که در سا ل ۱۸۸۹ دراطریش بدنیا آمد بود رهبری حزب سوسیالیست‌ملی کارگران جر منی را بعد از جنگ به عهده گرفت در ۱۹۲۳ به کمك جنرا ل لودندورف در هنگام قصد از بین بردن حکو مت‌بواریا محبوس شد .

در ۱۹۳۳ هند نبورگ رئیس جمهور المان هیتلر را بحیث صدراعظم تعیین کرد . در سوم اگست ۱۹۳٤ یك روز بعد از مرگ

رئیس جمهور . کابینهٔ جر منی وظایف‌رئیس جمهور و صدراعظم را یکی‌ساخته و هیتلر رابحیث رهبر پذیرفت هیتلر آزادی بیا ن واجتما ع را از بین برد و به یك سلسله کشتار ها پر داخت و مخصو صا یهودا ن ومخالفین خود را از بین می برد .

وی حوزه راین را دوباره نظامی ساخته اطریش راضم جرمنی کرد (۱۹۳۸) در۱۹۳۹ پیمان عدم تعرض را با اتحاد شوروی عقد کـــرد .

در سپتمبر سال ۳۹ به پولیند اعلان‌حرب داد در ۱۹٤٥ با دید ن شکست کامل‌هیتلر در برلین انتحار کرد جمهوریت اتحادی‌المان در سال ۱۹٤۹ به تاریخ بیست‌و سوم ماه‌می در (بن) بمیا ن آمد . قوای‌اشغالی یعنی‌امریکا اتحاد شوروی ، انگلستان و فرانسه حقو ق مدنی را به مردم المان باز گردانیدند .

جمهوریت المان غربی بتاریخ ٥ می۱۹٥٥ بکلی آزاد گردید .

پارلمان آن دوشعبه یی است که اعضای هر کدام برای چار سا ل انتخاب می‌شوند. ولسی جرگه ٤۹۹ عضو دارد و مشرانوجرگه ٤۱ عضو . رئیس جمهور برای مد ت‌پنجسال انتخاب میشود انتخاب او توسط اعضا ی پارلمان جمهوریت و پارلمان های ایا لتی برای یکبار صور ت میگیرد .

صدراعظم در اثر پیشنهاد رئیس جمهور توسط پارلمان انتخاب میشود .

المان غربی عضو ناتو . جامعه اقتصا دی اروپایی وشورا ی اروپا یی بوده عضو یت یونسکو و یوراتوم را نیز دارد .

منابع و صنایع : بین سالها ی ۱۹٥۰ و ۱۹٦۰ المان غربی رشد اقتصا دی بی سابقه نمود . تولیدا ت سالانه ملی از ۲۳ بلیون دالر در ۱۹٥۰ به ۹٤ بلیون دالر در۱۹٦۳ بالا رفت .

المان غربی در تو لیدا ت فولاد او لین کشور اروپا ی غربی است .

سالانه یك ملیون تن کشتی سازی دارد و سالانه بیش از ده و نیم ملیون تن پترول را تصفیه میکند .

از تولیدا ت آن در ۱۹٦۳ زغال سنگ ، آهن ، فولاد ، سمنت و موتر ها میباشد در آغاز سال ٦٤ باقیماندهٔ آن از درك غرا مات جنگ به ٤٤ ملیون دالر میرسید و ایـــن باقیماندهٔ رقم سه بلیون دالر ی بود که در اثر قرار داد ۱۹٥۳ لند ن بر الما ن غربی قبولانیده شده بود .

معارف و مذهب : المان غربی ۱۹پوهنتون هشت پوهنتون تخنیکی و چهل‌و شش‌موسسه تعمیمات عالی موسیقی . مذهبی وغیره دارد. تعلیم بین سنین شش و پانزده اجبار ی‌است به اعتبار قانون اساسی ازادی مذهبی درالمان مراعات میشود .

دفاع : قوای نظامی المان غربی تحت‌ادارهٔ امرین ملکی است . جلب عسکر ی نزده‌ساله ها معمول وخدمت عسکر ی برای هجده ماه است .

المغرب

پایتخت : رباط . مساحه ۸۳٤ ر۱۷۲ ـ مربع میل نفوس (تخمین م . م در ۱۹٦۷) ۰۰۰ر۱٤۰ر۱٤ پرچم : سرخ باستارهٔ سبز . واحد پولی در هم (معادل نه افغانی) .

شرح : سلطنت المغرب که به کرانهٔ‌شمال غربی افریقا واقع است تا ۱۹٥٦ ازمتصرفات فرانسه و هسپانیه بود و اصلا از بقایا ی امپرا طور ی بزرگ شر قی ها بود که‌توسط عرب ها در پایا ن قرن هفتم میلادی تاسیس شده وبر تمام افریقا ی شما ل غربی وقسم اعظم شبه جزیرهٔ شما لی ایبریا (هسپا نیه و پرتگا ل کنو نی) مسلط بود به شـــرق المغرب ، الجزایر و بشما ل آن مدیترا نه و به جنوب آن ریودی اورو والجزایر و به

غرب آن بحر اطلس واقع است .
مملكت از پنج قسمت طبيعي‌متشكل‌است: سلسله جبال اطلس در شما ل ، سلسلهٔ وادی های حاصل خیز در غرب ، وادی های هاوز در جنوب غرب ، مسی تا یعنی فلا ت های صالح الزراعه در مرکز و ناحیه ماقبل صحرا در جنوب و مشرق .
مردم المغرب بالعموم مخلوط از اعرا بو ببرهای بو می می باشد .
تنجیر در منتهاالیه شما ل غربی المغرب افنی منطقهٔ ساحلی تحت تصر ف هسپا نیه واز آن ببعد جزء خا ك المغرب شنا خته‌شد. بندری است که تا ۱۹۵۶ بندر بین المللی بوده است که اخیراً طالب الحا ق به المغرب میباشد .

منابع و صنایع : مردم المغرب زرا عت پیشه و مالدار هستند . جو . گندم وجوار از تولیدا ت عمدهٔ زراعتی آن است میوه ها و تاکستان های زیاد دارد و خـــرمـــا از محصولات منظم آن بشمار میرود . ازتولیدات صنعتی آن قالین ، مواد چر می ، پشمی و ابریشمی میباشد . منابع آن را بیشـــتر فاسفیت ها ، مس ، سر ب ، زغال سنگ قلعي و پترول تشکیل مید هد . صادرا ت عمدهٔ آن مواد خورا که تنباکو ، میوه ها ی ستروس ، ماهی ، شراب سبزیجا ت ومواد معدنی میباشد . سالانه در حدود پنجصدهزار سیاحین از آن دیدن می کنند و بردر آمد غیر معین آن می افزاید .

تاریخ و حکو مت : المغرب‌نظربه‌نزدیکی خود به الجزایر تحت نفوذ وسلطه فرانسه در آمد . انقلاب قبایل المغرب در ۱۹۱۰منجر به از دست رفتن (فیض) شد . از آن بعد تا بیست سا ل مجادلات مردم علیه فرانسه دوام یافت تا اینکه در ۱۹۲٦ عبدالکریم را تبعید کردند ودر ۱۹۳۳ سید ی علی حسین تسلیم فرانسه شد .

تسلط فرانسه در اثر موافقهٔ دوم مارچ ۱۹۵٦ از بین رفت و آزادی المغر ب قبو ل شد . قوای فرانسو ی در ۱۹٦۱ کاملاالمغرب را تخلیه کردند .

سید ی محمد بن یوسف ،پسر سوم‌مولای یوسف در ۱۹۲۷ به عنوان محمد پنجم‌معرفی شد . پسر ارشد ش مولای حسن بتاریخ ۹ جولای ۱۹۵۷ بحیث وارث تاج و تخـت شناخته شد . و در همان سال لقب سلطان به (ملك) تبدیل گردید .

محمد پنجم در ۱۹٦۱ مرد وولیعهد اوبه عنوان ملك حسن دوم بر تخت الـمـغر ب نشست او یك قانون اساسی نو را بمیا ن آورد .

المغرب بتاریخ ۷ دسمبر ۱۹٦۲ یــك سلطنت مشرو طه اعلام شد . و او لین پارلمان ۱٤٤ نفر ی در ۱۹٦۳ انتخاب‌گردید بتاریخ ۸ جون ۱۹٦۵ پادشاه المغر ب یـك حالت اضطراری را اعلام نمود و متعاقب آن خودش عهدهٔ صدار ت عظمی را نیز به‌عهده گرفت .

المغرب کمك بلا شرط امریکا و ا تحا د شوروی را حاصل میکند و بافرانسه قرار داد های همکاری اقتصادی ، تخنیکی‌وکلتوری دارد . المغرب عضو ملل متحد و جا معه‌عرب است .

معارف و مذهب : نفوس محلی المغر ب اکثر بی سواد است ولی مراکز تربیو ی مسلکی وزراعتی آن رو به انکشا ف میباشد مکاتب و مدارس مذهبی فرانکو مســلم و فرانسوی دارد . پو هنتون اسلامی گیر وین در فیض خیلی معرو ف است زبا ن رسمی عربی است و نفو س ان اهل سنت‌میباشند.

اندو نیزیا

پایتخت : جاگارتا . مساحت : ۷۳۵۸٦۵ مربع میل . نفو س (قرار تخمین (۱۹٦۸م.م) ۱۱۲٫۸۲۵٫۰۰۰ .

پرچـــم : دوبند افقی سرخ وســفید .

واحد پولی : روپیه معادل چارونیم افغانی .

شرح : اندونیزیا بزرگترین‌مجمع‌الجزایر جهان که سابقا به شرق الهند مو سو م بود بالای استوا از ٦ در جه عر ض البلد

شمالی تا ده درجه عرض البلد جنو بی‌واقع شده و متشکل بیش از ۳۰۰۰ جزیره می باشد چار عدد از بزرگترین جزایر آن‌عبارتند از جاوا (یکی از پرنفوس ترین مناطق‌جهان که در آن هزار نفر در یك میل مربع‌زیست میکنند) سو ماترا ، بورنیو ی غربی‌وسلیبز، بالی ، سو مبادا . تیمور وغیره است .

نژاد های مختلفی در اندونیزیا موجود است .

ایریان غربی بانیوگینی هالیند ی که از سالیان درازی اندونیزیا ادعا ی مالکیت آنرا داشت در ۱۹۶۳ تحت ادارهٔ آن در آمد . جاگار تادر جزیرهٔ جاوا واقع شده ونا م قدیمی آن (باتاویا) است .

منابع وصنایع : اندونیزیا یکی از غنی ترین ممالك جهان از نگاه ذخایر طـبیعی میباشد ذخایر بزرگ قلعی، تیل و زغا ل وذخایر عمدهٔ منگانیز ، مس ، نکل ، طلا نقره دارد . سالانه بیش از دو صد ملیون تن تیل خام تولید میکند . همچنا ن تـیل وارده از عراق ، کویت و سـار اواك را تصفیه مینما ید . از نظر تولید قلعی بعداز ملایا در جه دوم را احراز کرده است .

هشتاد فیصد مردم مصروف زرا عت اند برنج ، جواری ، حبوبا ت دیگر ، تنباکو ، قهوه رابر، مرچ ، الیاف اقسام نارگیل ، چای ، شکر وتیل از تولیدا ت عمدهٔان است حکو مت اندونیزیا کوپراتیف ها را تشویق نموده وبا پلان های پنجساله میخوا هـد تولیدا ت برنج غذا های اساسی و قدر ت برقی را بلند برد . یك پلان هشت سالـهٔ انکشا فی در سا ل ۱۹۶۱آغازگردیده است.

تاریخ و حکو مت : تاماه مـارچ ۱۹۴۲ اندونیزیا از مستملکات ماورا ی ابحارهالیند بشمار میر فت . بعد ازمدت‌اشغال اندونیزیا توسط جاپان (۴۵ – ۱۹۴۲) مجا هد یـن ملی اندونیزیا به رهبر ی دکتور احـــمـد سکارنو ودوکتورمحمدعطاءجمهوریت‌اندونیزیا در اگست ۱۹۴۵ اعلان گردید . جنگها ی چارسالهٔ اندونزیا و هالیند بعد از امضا ی موافقتنامهٔ ۱۹۴۹ خاتمه یافت که نظر به آن امور تما م اندونیزیا به استثنا ی ایر یان‌به حکو مت انتقالی جدید که بنام اضلاع متحدهٔ اندونزیا یاد میگردید واگذار شد . دوکتور سوکار نو در شانزدهم دسمبر ۱۹۴۹ بحیث رئیس جمهور انتخاب گردید . در جـولای ۱۹۵۰ همه ایالا ت موافقت کـــردند تایك حکو مت مرکزی قو ی ای بنا شده و نام آن جمهوریت اندونیزیا گذاشته شود . در سپتمبر همان سال اندونیزیا به عضو یت ملل متحد در آمد .

بعد از سا ل ۱۹۵۷ اندونیزیابیك‌سلسله اقدامات ملی ساختن املاك ها لیندی هـــا پرداخت این کار در ۱۹۶۲ منتج به واگذار شدن امور اداری ایریان به اندونیزیاگردید.

ناآرامی های اقتصادی وسیا سی درمملکت باعث گردید که دوکتور سوکارنو در۱۹۵۹ دوباره قانون اساسی آن مملکت را که در ۱۹۴۵ به میان آمده بود نافذ سازد باساس آن صلاحیت رئیس جمهور ناحدود بوده‌ووی مجبور به اتخاذ یك سـیا ست‌دیموکراسی رهبری شده میباشد .

در ۱۹۶۰ دکتور سو کار نو پار لما ن انتخابی ۲۵۷ عضو ی را به پار لمـــا ن انتصابی ۲۶۱ عضو ی مبد ل کرد .

دوکتور سوکار نو در ۱۹۶۳ برای همیشه بحیث رئیس جمهور خوانده شد . ازسالهای ۶۱ – ۱۹۵۵ جنگهای غیر منظم در سوماترا وسلیبز برصد رژیم وی به رشد اقتصادی مملکت صد ماتی وارد آورد .

اندونیزیا مخالف بوجود آمد ن اتحادیه بزرگتر مالیزی بود ولی در ۱۹۶۶از یکطرف صلاحیت دکتور سوکار نو بحیث رئیـــس جمهور از او گرفته شد ووظایفش را کاملا به جنرال سو هار تو دادند و از جانب‌دیگر با مالیز یا نیزسر آشتی را از پیش‌گرفت.در دسمبر ۶۶ – اندونیزیا باز به عضو یت ملل متحد در آمد . سو هار تو رسما درماه مارچ ۱۹۶۸ بحیث رئیس جمهور اندونیزیا شناخته شد .

معارف و مذهب : نود فیصد اندونیزیایی ها مسلمان اند نفوس باقیمانده را عیسوی ها هندو ها وبودایی ها تشکیل میدهد .

تعلیمات ابتدایی درسنین ۶ – ۱۲ اجباری بوده تعلیمات متوسط وعالی به پیمانه‌متوسط وجود دارد . پوهنتون جاگارتا وباندونگ مشهور اند . زبان رسمی مردم باهـــاسا اندونیزیا است که از ملا یایی مشتق شده است .

اندورا

پایتخت : شـهر انـدورا (اندورالاویـلا) مساحت : ۱۹۱ مربع میل . نفوس : (بقرار تخـــــین ۱۹٦۸ م . م) ۰۰۰ ر ۱٤ . بیرق آبی ، زرد ، سرخ بصور ت عمودی . واحد پولی : فرانك معادل ته افغـــانی و پیسیتا معادل هفتاد وپنج پول .

جمهوریتی است دروادی پیرنه تحت سر پرستی فرانسه واسقف هسپا نو ی وارجل. از ۱۲۷۸ به اینطر ف از استقلال و آزادی بهره مند بوده ودر ۱۸۰٦ قانون اساسی آن از طرف ناپلیون به آن اعطـــاء گـــردید

سالانه خرا جی معادل ۹٦۰ فرانك بـه فرانسه و ٤٦۰ پیسیتا به اسقف اور جل می پردازد . توسط یك قونسلگر ی عمومی که ۲٤ عضو منتخب دارد اداره میشود . قضات به تعداد مساوی از طر ف فرانسه واسقف تعین میگردند .

اندورا به مقدار کافی آهن ، سرب ،زمیچ سنگ و چوب دستك دارد از صنایع‌مهم آن تربیه گوسفند و جلب سیا حین است .

لسان رسمی مردم آن (کتلانی) و دین اساسی آنها رومن کاتو لیك است .

ایالات متـحدهٔ امریکا

پایتخت : واشنگتن . مساحت۳٦۱۵۲۱۱ میل مربع .

نفوس : (تخـــمینی ۱۹٦۹حکــومـت) ۰۰۰ر۷۱۱ر۲۰۲ .

پرچم : پرچم ملی‌ان‌موسوم‌به ستاره‌ها و تریشه ها دارا ی سیزده تریشه افقی(هفت تریشه سرخ شش تریشه سفید) بایك‌ساحهٔ آبی در کنار بالائی چپ که تا پارچهٔ چارم سرخ رنگ امتداد دارد و دارا ی پنجاه ودو ستارهٔ سفید میباشد . واحد پولی : دالـر معادل چهل وپنج افغانی .

شرح : قسمت عمدهٔ ایالات متحده‌قسمت وسطی امریکای شمالی را اشغال کـــرده است که چهل وهشت ضلع آن در همین حصه قرار دارد . همین قسمت آن یك‌طرف محدود است به کانادا از طرف جنوب بـه مکسیکو وخلیج مکسیکو از طر ف شرق به بحر اطلس واز طرف غرب به بحرالکاهل .

ایالت الاسکا : در گوشهٔ شما ل غربی کانادا واقع بوده ودر شما ل آن بحر منجمد شمالی ، در شرق آن کانادا ، در جنو ب آن خلیج الاسکا و در شرق آن آبنای‌بیرنگ واقع بوده وهمین آبنا آنرا از اتحاد شوروی جدا میسازد . دریا های اضلاع متحده در چار ساحه تخلیه میشوند . که عبارت ازبحر اطلس ، جهیل های بزرگ خلیج و بحرآرام است . از سیستم های بزرگ دریایی آن مسی سی پی ، سینت لارنس ، کولمبیا و و کولرادو است . دریا های حوزهٔ اطلس که در شرق کو های اپالاش قرار دارند جریان سریع داشته ودر انکشاف صناعتی این ، حوزه سهم بارز گرفته است .

عده ای ازین دریا ها قابل کشتی رانی است . دریا های حوزهٔ جهیل های بزرگ همه بالاخره به دریا ی سینت لارنس ریخته و از راه خلیج سنت لارنس کانادا در بحر الکاهل میریزد . نشیب خلیج شامـــل آن قسمت از ایالات متحده است که آبها ی آن در خلیج مکسیکو میریزد .

سیستم مسی سی پی از سیستم ها ی بزرگترین دریا یی ایا لات متحده‌است .

سلسله جبا ل اپالاش در شر ق وراکی

در غرب قرار دارد . کشور امریکا پهناور و دارا ی اقلیم های مختلفه است .

تاریخ و حکو مت : در ســـال ١٤٤٢ کرستو ف کو لمبس ملاح جینوا یی اجازه مسافر ت غربی را از ملکه ایزابل هسپانیه اخذ نمود . در سوم اگست همان سال وی باپنجاه و دو مرد و کشتی سانتا مـا ر یـا و دو کشتی دیگر که هر کدام حامل هژده مرد بود بجانب غر ب شتا فت درین سفرو سه سفر دیگر کولمبس مناطق کـسیوبا ، هسپانیولا پورو توریکو ، جمیکا ، ترینیدادو امریکا ی جنوبی را کشف کرد . ودرسال ١٥٠٦ وفا ت نمود . باین ترتیب راه‌سرزمین امریکا برای اروپائیان باز شد . بعد از آن کشور های مختلف اروپا یی بر منـاطق مختلف این سرزمین مسلط شدند . وانگلیس ها قسمت اعظم آنرا متصر ف گردیدند .

در سال ١٧٦٣ انقلاب امریکا باعث‌حصول استقلال ایشان از انگلستان گردید و ملت مستقلی را بوجود آورد (٤ جولای ١٧٧٦) قانون اساسی امریکا در ١٧٨٧ به منصهٔ تطبیق گذاشته شد اولین رئیس‌جمهورامریکا جارج واشنگتن انتخاب گردید .

حکو مت امریکا را میتوان یك‌دیموکراسی مشروطه نامید . دو حزب مشهور سیاسی امریکا دیمو کرا ت و جمهوری خواه است. دو مجلس دارد یکی سنا و دیگر نمایندگان اعضای سنا برای شش سال‌و نماینده گان برای دوسال انتخاب میشو ند . کـانـدید های ریاست جمهور ی و معاون ریا سـت جمهوری یکسا ل پیش از انتخا بات‌ازطرف کنوانسیون ملی تعیین میشو ند .نمایندگان این کنوانسیون تحت شرایط بخصو صـــی انتخاب می گردد مثل اینکه باید دریـــن کنوانسیون از تما م ایالات به تنا سب‌نفوس آنها نمایندگی بعمل آید . انتخابا ت رئیس جمهوری هر چار سا ل یکبار اجراءمیشود.

در انتخابات عمو می رای دهـندگـــا ن مستقیما برای کاندیدان رئیس جمهور دلخواه خود رای مید هند . هر کاندید یکه اکثریت آراء یك ایالت را بنسبت آورد نمایــندهٔ همان ایا لتها در صور ت لزو م‌درانتخابات نهایی حمایت میکنند . در انتخابا ت نهایی نمایندگان واعضای سنا کـــه از ایا لا ت مختلف گرد آمده اند اشترا ك مینما یندو کاندیکه اکثریت آراء ایشان را بدست‌آورد برای چار سا ل بحیث رئیس جمهورانتخاب میگردد . رئیس جمهور فعلی ریچاردنکسن است .

کانگرس امریکا اختیارا ت وسیع قانون گذاری را در کشور دارد .

منابع و صنایع : اضلاع متحدهٔ امریکـــا از کشور های غنی جهان بوده چه از نگاه ذخایر معد نی وچه از نگاه زمین های‌زراعتی وچه از نگاه انکشا ف صنایع وفابریکات اهمیت بزرگی در جهان دارد .

تجار ت خار جی به پیمانه های وسیعی انکشا ف کرده است . جدید ترین وسایل حمل ونقل ، فابریکا ت صنایع فلزا ت ، موتر سازی وغیره وسایل تخنیکـــی زیاد انکشا ف یافته است . تولیدا ت زرا عتی ، گندم ، تنباکو مالداری و صنعت نفت‌ایالات متحده نهایت شهر ت دارد . گله های گاو، گوسفند واسپ مخصوصا در جنو ب‌بوفرت تربیه میشود . مرغداری انکشا ف زیادکرده است .

استخراج معادن طلا وغیره عواید هنگفتی دارد . صادرا ت امریکا در سراسر جها ن صور ت میگیرد . امریکا ی لاتین وجنوبی ، افریقا ، اروپا ، آسیا وغیره به پیمانه های وسیع با امریکا تجار ت دارند . واردا ت امریکا را نیز موادی از همین جاها تشکیل مید هد . پیشر فت تخنیکی وماشینی‌سریع است .

نساجی تولیدا ت زیادی دارد . صنعت تولید برق انکشا ف نموده است‌هواپیمایی وبحر یه تجار تی عواید زیادی بار می‌آورد. اکثر میوه جا ت در امریکا میروید وحاصل خوب دارد .

حبوبات وسبزیجات نیز بوفر ت پــیدا میشود .

معارف و مذهب : بیش از یك هـــزار پوهنتون وجود دارد . که در هر کدام‌شعبات اختصاصی زیاد دیگر ی دارند . عـــلاوتا پوهنتون های اختصا صی دیگر با مکاتب زیاد موجود است . معار ف به اندازه‌زیادی تعمیم یافته است .

معلمین به اندازهٔ کافی و در شقوق‌مختلف

اختصاصی موجود اند . تعلیمات ابتدایی عام بوده موسسات وکودکستان هابه‌احوال اطفال در سنین قبل از مکتب رسیدگی میکنند .

دین عیسوی عام بوده پروتستانت ها اکثریت نفوس را تشکیل میدهند .کاتولیک ها هم در ایالات متحده زندگی میکنند .

علاوتاً اضافه از پنج ملیون یهودان نیز در امریکا بسر میبرند .

ایتالیا

پایتخت : روم.مساحت ۱۱۶۳۰۳ ــ مربع میل . نفوس : (نظر به تخمین حکومتی در ۱۹۶۸ : ۵۳٦٤۸۰۰۰ پرچم : سه پارچه عمودی سبز تاریك ، سفید وسرخ .واحد پولی : لیره (معادل هفت پول) .

شرح : جمهوریت ایتالیه قطعه خاك طولانی را تشکیل میدهد که بشکل موزه در بحیرهٔ مدیترانه پیشرفته است . جزیره سیسلی در حدود دو میل دور تر از قسمت قدامی این موزه و بصورت جداگانه در مدیترانه واقع است .

ایتالیه در حدود ۷٦۰ میل طول و کمتر از ۲۲۰ میل عرض دارد . در شرق آن بحیره ادریاتیك واقع است .

بطرف شمال شرق آن دریاچهٔ وینس در جنوب آن دریاچهٔ ایونین بطرف غرب در نصف شمالی آن دریاچهٔ جینوا ودر نصف جنوبی آن بحیره ترهینین واقع شده است. تقریباً به استقامت خط وسط ایتالیه درغرب جزیرهٔ ساردینا واقع شده است که‌ازسیسلی کوچکتر میباشد . ایتالیه توسط شاخه های آلپ از فرانسه سویس ،اطریش‌ویوگوسلاویا جدا شده است . از مشهور ترین قلـلهٔ های اروپا مونت پلانك به ارتفاع ۱۵۷۸۰ فت در سرحد ایتالیه وفرانسه قرار داردکه که اخیراً تونل بزرگ و معروفی از قلب آن گذشته هر دو کشور ذریعه آن بهم‌ارتباط بیشتر پیدا کردند .

از دریا های مهم و حاصلخیز آن دریای پیاو ، ادج تیچینو وادا است . در دامنه‌های جنوبی آلپ دریاچه ها و بند های زیبایی وجود دارد که اخیرا تونل بزرگ‌و معروفی از قلب دره های زیبا بوجود آمده است صفحات پوکه شامل مناطق پدمونت ، لومباردی ، امیلیاووینس میباشد از مراکز فعالیت های زراعتی و صناعتی ایتالیه بشمار میرود . صنایع بیشتر ایتالیه در داخل‌سه ضلعی میلان ، تورین ، جینوا تمرکز کرده است . از همین ناحیه پائین تر دریای‌ارنو از بین تاکستان های سرسبز انگور عبور میکند ودریای تبراز بین شهر روم‌بجانب غرب عبور مینماید .

سیسلی : ۹۹۲۷ میل مربع مساحت و نزدیك به پنج ملیون نفوس دارد .

جزیرهٔ مثلثی است که آتش فشان های خاموش وفعال دارد . از زمان های قبل از تاریخ مردمان مدیترانه در آن بودوباش داشتند زمانی هم یکی از دولت های قوی یونانی سیراکوس را پایتخت خود قرار داده بود . دولت روم سیسلی را از کارتاژ ها در ۲۱۵ قبل از میلاد متصرف شد . قلهٔ بلند ترین سیسلی ۱۰۷۰۵ فت ارتفـاع داشته و بنام قلهٔ اتنا معروف است که‌خود یك آتش فشان فعال میباشد .

پالرمو، کتانیا و مسینا از شهر های مشهور آنست . از تولیدات سیسلی میوه از قبیل نارنج .. لیمو ، گـندم ،شراب گوگرد ، نمك وبادام است . گاو گوسفند و قاطر در آن تربیه میشود .

ساردینیا : ۹۲۸۳ مربع میل مساحت و (٤ر۱) ملیون نفوس دارد . یك جـزیره کوهستانی با معادن زغال سرب و مس اسـت .

انگور . بادام و تنباکو به وفرت پیدا میشود . گاو و گوسفند در ساردینیا تربیه میشود .

جزایر البا و کاپری : اولی به‌نسبت‌معادن آهن ، ماهیگیر ی وشراب سازی خودمشهور بوده ناپلیون در ان جابه تبعید بسر مـــی برد و دو می از نظر زیبا یی آب و هوا ی مناسب خود شهر ت دارد .

از بنادرمشهور ایتالیه جینوا ، ناپل ، وینس تریسته ، انکو نا و پالر مـــوا ست، آثار بزرگ تاریخی موزیم ها و کلیساهای زیبا ی ایتالیه سالانه بیش از بیست‌ملیون سیا ح را جلب میکند .

منابع و صنایع : مواد زراعتی عمدهٔ آن گندم ، لیمو ، کچالو ، جواری . وانگوراست اکثر میوه جات و سبزیجات ایتا لیه دربازار مشترك اروپا عرضه میشود . انگور بدرجهٔ اول ، بادام ، نارنج ، لیمو ، سیب وناك بدرجه بعدی وبوفرت پیدا میشود . دربعضی از مناطق ان برنج هم میروید . گاو ،گوسفند ،اسپ ، قاطر وبز در ایتالیه تربیه میشود. در ایتالیه شراب های مختلف النو عساخته میشود که شهر ت فروان دارد . مرمرسفید ورنگه هم پیدا میشود . در بعضی مناطق ان گاز طبیعی وجود دارد .

در ١٩٦٤ ایتالیه بیش از دو هـزار و هفتصد مراکز برق آبی و هشتصد مرا کز برق حرراتی داشت که مجمو ع تو لـــید برق آنها به شصت و دو عشاریه هفت‌بلیون کیلو وات فی ساعت میرسد . ایتا لیه‌دارای فابریکات برق ذروی می باشد .

تولیدات اهن وفولاد ایتالیه سالانه بـــه بیشتر از ده ملیون تن میرسد ایتا لیه از مولدین بزرگ ماشین الات صناعتی‌وبرقی موتر ، آلات فولادی ، ماشین های تایپ ، بوت ، تکه باب وغیره بشمار میرود صنایع کیمیلوی ایتالیه در حا ل انکشا ف است .

تنباکو ، کاغذ و قطی سگرت از طر ف دولت انحصار میشود . کشتی های تجار تی ایتالیه از نگاه وزن محصو لات در جه اول بوده و در حدود چار هزار کشتی میباشد .

سیاحین نیز در واردات مالی دو لت کمك فوق العاده میکند .

تاریخ و حکو مت : بعد از اینکه ایتالیه برای قرون متما دی تقسیم شده واجزا ی آن را به ممالك دیگر ضم کرده بودندایتالیه جدید بعد از جنگ ١٨٥٩ شرو ع به‌انکشاف نمود وان وقتی بود که ناحیه لمباردی تحت اداره شاه ایما نوئل دوم در آمد . بعدازآن مناطق مهم دیگر ی هم به ان ضم گردید .

اولین پار لمان ایتالیه در سا ل ١٩١٦ ایمانوئل را بحیث پادشاه ایتا لیه اعلا ن کرد . ایتالیه دو لت واتیکان را در سا ل ١٩٢٩ بر سمیت شنا خـــت . در ١٩١٩ فاشیزم در ایتالیه ظهور کرد . موسو لینی شکل دکتاتور ایتا لیه را اخـتیار کـــرده تصاویب جامع ملل را نقض نموده با لا ی حبشه حمله و شامل محور بر لین وتوکیو گردید همچنان قشون خود را بفرانسه‌فرستاد تابمقابل هسپانیه بجنگند . در جنگ جهانی دوم با جرمنی همنوا گردید .

بعد از بین رفتن فاشیزم در ١٩٤٣ایتالیه به جرمنی وجاپان اعلان جنگ داد و درفتح متحدین سهیم گشت در سا ل ١٩٤٥موسو لینی در قریه دونگو اعدام گردید .

ایما نوئل سوم جای خود را به پسرش همبر ت دوم واگذاشت در ١٩٤٦ بعد ازیك ریفرندم ایتا لیه جمهور ی گردید مجلس سنا ی ایتا لیه به نسبت یکنفر فی یکصدو شصت هزار نفوس برای مد ت پنج سا ل انتخاب میشود . پنج نفر از اعضا ی‌سنارا رئیس جمهور مادام العمر انتخاب می‌تواند .

مجلس وکلا یك نمایندهٔ از هر هشتاد هزار نفوس دارد که برای پنج سا ل‌انتخاب میشوند . القاب اشرا فیت دیگر رسمیت ندارد وتشکیل مجدد حزب فاشیزم ممنو ع اســـت .

ایتالیا عضو ناتو بوده در ١٩٥٥ بعضویت ملل متحد در آمد .

معارف و مذهب : مذهب رسمی ایتا لیه رومن کاتو لیك است بیست و شش‌پوهنتون دولتی دارد .

دفاع : قوای دفاعی ایتالیه با عضو یـت ان مملکت در ناتو منظم تر و قوی شده و جدید ترین سلاح را بشمول راکت ها وغیره دارد .

ایتو پیا (حبشه)

پایتخت : ادیس‌ابابا . **مسا حــت :** ۳۹۸۳۵۰ مربع میل بشمو ل ارتیر یا**نفوس:** قـرار تخـمين مـلـل متحـد در ۱۹۶۸ ۲۳،۹۰۰،۰۰۰ **پر چم :** سه پارچهٔ ا فقی سبز ، زرد ، سرخ بانقش شیر در پارچهٔ زرد . **واحد پولی :** دالر حبشی معادل‌مجده افــغانـی .

شرح : کشور شاهی حبشه (ابی سینیا) یك مملکت کو هستا نی ایست واقع‌درشمال شرق افریقا که در شما ل شرق متصــل است با اریتریا که به بحیرهٔ احمرمیرسد. در شرق باسو مالی لیند فرا نسو ی‌مجاورت دارد . و در شر ق ، جنوب شر ق‌وجنوب ان سو مالیه ودر جنوب ان کینیا ودر غر ب ان سودان واقع است . از دریا های عمدهٔ ان دریای آبی ، بارو ، گب ، دیسه ،وابی، آواش های و جوبا است . اقلیم حاره و موسم بارا نی بین ما ها ی جون تاسپتمبر دارد .

منابع و صنایع : در حدود نود فیصــد عواید زراعتی است . اما منابع صنا عــتی مهم نیز دارد استفاده از قوه آب و بر ق تحت سروی قرار دارد .

زمین حاصلخیز و باران و افر باعث‌شده است زمین ها سالانه دو فصل بد هند.قهوه گندم ، جو ، ماش ، تنباکو و نیشکر مواد عمدهٔ زراعتی اند که بوفر ت تولید میگردند .

قهوه اعلی از ولایت کافا حاصل شده‌و نصف تجار ت خار جی آنرا تشکیل میدهد .

گاو ، گوسفند ، قاطر بز تربیه میشود اسپ های حبشی مشهور اند .

پوست حیوانا ت وتیل حبوبا ت صــادر میکند . از معادن ان پلاتین ، طلا، نقره ، منگانیز ، قلعی ، مس ، پو تاس ، گوگرد، ونمك . معادن زغال وآهن کشف گردیده‌است تفحصا ت پترو ل جریا ن دارد . مخابرا ت رادیو یی وتیلفونی توسعه می یابد .

تاریخ و حکو مت : یك پادشاهی‌مشروطه است . نیاکان شان از قبایل حام ها وسام ها بودند .

در ۱۸۸۰ مورد حملهٔ ایتا لیه قرارگرفت که بعد تر اریتریارا بحیث مستعمرهٔ خـود در آورد در ۱۹۳۶ بدون اعلان حرب ایتالیه بر حبشه تاخت . در ۱۹٤۱ قوا ی‌بر تانو ی حبشه را آزاد ساخت . اغتشاش قبایــل سو مالی در ۱۹۶۳ شرو ع گردید وسومالیه ادعای ملکیت ولایت (اوگادن) را نمود .

در ۱۹۵۵ قانون اساسی جدید حبشه به وجود آمد . مجلس سنا ی حبشه ۱۰۵ عضو دارد که برا ی مد ت‌شش‌سال‌انتصاب‌میگردند مجلس نمایندگان ان که در حدود ۲۵۰ نفر عضو دارد برای چارسال انتخاب میگردند.در ۱۹۶۶ امپرا طور به صدراعظم صلاحیت‌دادکه خودش کابینهٔ خود را تعین کند و ایــن اختیاری بود کــه تا انگـاه از امتیازا ت امپراطوری بود .

معارف ومذهب : کلتور حبشه تحت‌تاثیر یونان ومصر قرار گرفته است . عیسویت مذهب اکثریت را تشکیل مید هد.سراسقف کلیسا از طرف امپراطور انتخاب میگردد .

یك بر پنج نفوس را مسلمانان تشکیل داده اند یکتعداد یوهنخی ها بشمول‌یوهنتون ادیس ابابا وجود دارد زبان‌رسمی‌ان(امهاری) است .

دفاع : امپراطور قو ماندان عمو می‌قوای زمینی . هوایی وبحری است .

ایــران

پایتخت : تهران
مساحت : ۶۲۷۰۰۰۰ میل مربع
نفوس : ۲۷۶۰۰ر۰۰۰ نفر

برچم : سه پارچه افقی سبز . سفـید و سرخ که در قسمت سفید آن شیروخور شید طلایی نقش شده است .

واحد پولی . ریال (۷٦ ریال معادل یك دلار امریکایی است) .

شرح : ایران درشمال متصل ا ست بـا اتحاد شوروی و بحیره کسپین (مازندران) در شرق به افغانستان و پاکستان در جنوب با خلیج فارس و خلیج عمان ودر مغـر ب باعراق وترکیه سطح مرتفع شمالی آن‌حاوی سلسله جبال البرزدرشمال وکو هــــها ی زاگروس در جنوب است دو صحرا ی‌بزرگ تقریبا بیست‌و پنج فیصد مسا حت ایرا ن را اشغال کرده است .

میدانهای هوایی تهران . اصفهان .شیراز آبادان . زاهدان تبریز ومشهد مــیتوانند طیارا ت جت را بپذیرند . از بنادر مهــم آن بندر شاهپور . بندر پهلو ی . بنــدر خرمشهر . بندرشاه . بندر عباس .بندرماه شهر و خار ك میباشد .

خرابه های قدیم پرس پولیس‌در نزدیکی شیراز موقعیت دارد .

منابع و صنایع : جنگلات‌دردامان‌کوههای آن وجود دارد . معادن از قبیل .تیل.آهن . ذغال کك . مس . سرب . منگانیز . نیکل . کرم . گوگرد . مرمر سفید و کوبالت نیز وجود دارد .

ایران یکی از بزرگترین منابع نفت در شرق است . نفت توسط پنج پایپ لا ین عمده به آبادان متصل شده ودر آنجا تصفیه میشود . علاوه بر این در تهران وکرمانشاه نیز تصفیه خانه نفت هست .

زراعت از مشاغل اولی ایرانیان است . گندم . جو . جواری . برنج . میوه جا ت . پشم . تنباکو . ابریشم خام . نیشکر و پنبه از تولیدا ت مهم آنست .

بعضی از تولیدا ت ایرا نی مشهوراست در چندین شهر مهم ایران از قبیل کاشا ن. کرمان . همدان . قم . اراك تبریز . مشهد اصفهان وتهران قالین بافته میشود .

صادرا ت عمده ایران را پترو ل .پنبه .قالین . خاویار . خرما . میوه جات.سنگهای معدنی پوست وپشم . برنج ومــرمــر و مصنوعات صنعتی تشکیل میدهد .

ایران فابریکه های نساجی (پشمی .نخی .ابریشمی.) بو ت . شکر . سمنت‌پتروشیمی رنگ. روغن . شیشه . فولاد وانواع موتر دارد .

صنعت ماهیگیری در کاسپین وجود دارد. شش بند جدیدا قوای برقی تولید میکند ویا در آبیاری سهم میگیر ند که عبار تند از . محمد رضا شاه پهلوی . امیر کــبیر . شهبانو فرح . فرحناز . پهلوی . شهناز پهلوی وشاه اسماعیل .

تاریخ و حکومت

ایران یکی از ممالك کهن جهان است . ایرانیها از نژاد آریایی ها بوده واز شرق وارد ایران شده اند . در ۵۵۰ تا ۵۲۹ قبل از میلاد کورش کبیر پارسیها را متفق‌ساخت شهر بابل رافتح کرد و یهودیان را آزاد ساخت . دار یو ش اول بالای یو نا ن‌حمله کرد . از باسفورس گذشت ودر ٤۹۰ قبل از میلاد در جنگ بحری مراتون عقب‌نشینی کرد . در ۳۳٤ قبل از میلاد اسکندر مقدو نی با یران حمله کرد . بعد از آن به ترتیب پارتها وساسا نیها در ایران حکو مت‌کردند. عربها دین اسلام را با یران آوردند و تـا چند قرن بعد از آن سلطه دمشق و بغداد برآن مسلط بود .

دوران استقلال ایران باظهور سلسله‌های دیلمی ودیگر جنبش های محلی آغاز شدو فرهنگ کشور پیشر فت نمود . مغولها در سال ۱۲۱۹ میلادی و سپس در سا ل ۱۳۷۰ تیمور لنگ بایران حمله ورشدند . ایران در عهد صفوی مقام مهم یافت و در وسط قرن ۱۸ نادر افشار امپرا توری وسـیعی تشکیل داد که بعد از مرگ اوبجا نماند .

در سال ۱۹۰٦ ایران صاحب یك قانون اساسی گردید . بنابر قانون اساسی‌حکومت ایران سلطنتی و مشروطه وبوسیله سه قوه اداره میشود . قوه مقننه که عبار ت ازمجلس شورایملی وسنا است مجلس شورا دارای ۲۲۰ نماینده و مجلـــــس ســـنا دارا ی ٦۰نماینده است که ۳۰ نفر آنان انتخابی و ۳۰ نفر د یگر ا نتصابی‌میبا شد. قوه مجریه عبارتست از هیات دولت قوه قضائیه کــه بنام ((داد گستری))اعمال افراد ملــت رابا قوانین موضوعه تطبیق میدهد .

تمام قوانین باید به صحه شاهنشا ه ایران برسد . در سا ل۱۹٤۱ أعلیحضرت شاهنشا محمد رضا ءپهلوی زمام امورکشور

ایران رابدست گرفتند .
در سال ۱۹۵۱ مناقشاتی در مـــورد ملی ساختن صنعت نفت ایران بوجود آمدکه منتج به انسداد فابریکه تصفیه نفت آبادان در مقابل کمپنی ایرانی برتانوی شد .
پس از ملی شدن نفت در سال۱۹۵٤ شرکت‌ملی‌نفت ایران‌قراردادی‌باهشت‌کمپا نی نفت برتانوی .امریکائی .هالیند ی‌وفرانسوی برای مدت بیست وپنج سال با مضاء رساند وفابریکه سابق انگو لوا یرا نین را بکار انداخت .

قانون اصلا حات ارضی در ۱۹۶۲ به تصویب رسیدکه باساس آن دهاقین مالـــك زمین شدند .
معارف و مذهب : مذهب شیعه جعفر یه ، امامیه اکثریت دارد . تعلیمات ابتدا یسی اجباری است . تعلیما ت عالی در پو هنتون های تهران . شیراز .مشهد اصفهـــــان . تبریز . اهوازورضائیه میسر است .
در اکتبر ۱۹۶۲ سپاه دانش بوجود آمد که باساس آن فارغان مکاتب ثانوی در دهـات وقراء مصروف تدریس میشوند تا وقتیـــ که مد ت خدمت زیر پرچم آنها خاتمه‌بیابد.
خدمت زیر پرچم دوسال اجباری‌است.
ایران عضو پیمان سنتووعضوسازمان همکاری عمران منطقه ای (میان ایران ــ‌پاکستان و ترکیه)است .

بار بادوس

پایتخت :ـ برج تاون .مساحت ۱۶۶ مربع میل . نفوس قرار تخمین ۶۸ ملل متحد ۲۵۳،۰۰۰ نفر : بیر ق سه قطـــــعه مساوی عمودی که در قطعه خارجی آن ابی تیز ووسطی طلایی با یك سه شا خ ســیاه میباشد .واحدپولی :دالر غرب الهندی معادل سی افغانی .
بار بادوس کشور کو چکی است که در بحر اتلانتیك در منتها الیه قسمت شرقی‌غرب الهند واقع است و۱۶۶ مربع میل مساحت دارد.
این کشور بتاریخ ۳۰ نومبر ســال ۱۹۶۶ آزادی واستقلال کـامل خـود را از برتانیه بدست‌آورد .بلندترین‌نقطهٔ‌بار بادوس کوه (هیلابی)است که ۱۱۱۵ فت ارتفـــاع دارد .
بار بادوس که معنی ریشدار و یا خار دار را میدهد .برای نخستین بار توسـط ملاحان پرتگالی واسپانوی به منطقهٔ مذکـور اطلاق شده است . عقیده براین‌است که‌چون‌در بار با د و س د رختان خار دا ر انجیر به پیمانهٔ زیاد موجود می‌باشد .شاید این‌تسمیه از همین جا نشأت نموده باشد .
یکی از کشتی های انگلیس بـــرای نخستین بار در سال ۱۹۰۵ به جزیرهٔ بار بادوس مواصلت کرد .ومتعاقب آن پنـــاه گزینان انگلیسی در سال ۱۶۲۷ به جز یرهٔ مذکور سرازیر شدند . اکثر باشند گا ن بار بادوس سیاه پوستان هـستند و زبان جزیره مذ کور ا نگلیسی میبا شد بار بادوس در سا ل ۱۹۶۱ آزادی داخلی خـــود را از انگلیس بدست آورد .
شکر ،پنبه ،شیرهٔ قندوشیرهٔ نیشکراز محصولات مهم زراعتی باربادوس شمـــرده میشود .
صنعت ماهیگیری در این کشور خیلی زیاد انکشاف نموده است .
چون بار بادوس دارای سواحل زیباو قشنگ میباشد .از آن جهت صنعت توریزم رونق خوبی دارد . وهمه ساله یك تعدادزیاد توریست از نقاط مختلف جهان بکشورمذکور رومیاورد در کشور بار بادوس رویهمرفتـه در هر میل مربع ۱۵۰۶ نفر زند گی مینماید.
وبدین ترتیب از لحاظ کثرت نفـــوس بلند ترین مقام رادر جهان احراز مینماید .
مردم باربادوس عموماً از نعمت ســواد بر خوردار استند وصر ف کمتر ازیك فیصد بیسوادی در آنجا سراغ شده میتوا ند .

برازیل

پایتخت : برازیلیا. مساحت ۳،۲۸۶،۴۷۳ مربع میل نفوس (بقرار تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد) ۸۸،۲۰۹،۰۰۰ ، بیرق سبز با ۲۲ ستارهٔ سفید شکلی صلیب بروی دایرهٔ آبی کــه مرکز الماس طلائی نقش شده است .

واحد پولی –کروزیرو (معادل ۱۹ افغانی)

شرح :– برازیل از نگاه وسعت وچه از نگاه نفوس از بزرگترین کشور های امریکای جنوبی است .در حدود ۲۶۷۶ میل بابحــر اطلس ساحل میسازد .

از طر ف شما ل محا ط است باونزو یلا و گیانا ی دنمار کی ، گیانا ی برتانو ی و گیانا ی فرانسو ی . ازطرف شرق متصل است با بحر اطلس واز جنوب با یوروگوی، ارجنتاین و پرا گوی . در غرب ان بولو یا، پیرو وکولمبیا واقع است در قسمت شمال آن مناطق جنگلی فوق العاده انبوه اما زو ن وجود دارد .

حوزهٔ امازون حاوی شبکه در یاها یی است که بیشتر قابل کشتی رانی مــیبا شــد ۲۷۳۱۸۰ میل از دریا ها ی برا زیل بصورت عمومی قابل کشتی رانی است . آبشــار معروف ایگواسیو که از عجا یب جهان است در سرحد یکی از ایا لات جنوبی برا زیل قرار دارد . هفتادو پنج فیصد تولــیدا ت زراعتی و هشتادفیصد تولیدات صناعتی برازیل در قسمت مرکز جنو بی ان که دارا ی آب وهوای مسا عد و منابع زیادی است صور ت میگیرد .

برازیلیا پایتخت جدید برازیل در ۱۹۶۰ افتتاح گردید . سابقا پایتخت ان ریود و جنیرو بود .

منابع و صنایع : معادن برازیل نها یت زیاد بوده اما نسبتا کمتر انکشا ف یا فته است . منگانیز ، آهن و مو ناز یت کــه منبع عمدهٔ (توریم) است بمــقادیر زیاد استخراج میشود .

تیل ، نکل ، کروم ، الماس صنعتی ،مس کوارترز ، تنگستن نیز وجود دارد .

بیش از پانزده ونیم ملیون کیلو وا ت برق تولید میکنند . بیست و پنج فیصد کار گران برازیل مصرو ف صنایع نسا جی اند سالانه بیشتر از دو ملیون تن فولاد تهیه میکنند واز صنایع دیگران الو منیم، محصولات پترولی ، سمنت ، عرادجا ت و دواسا زی است . برازیل بزرگترین تولید کنندهٔ قهوهٔ در جهان است . همچنان در ۱۹۶۲ سو مین مملکت بزرگ تولید کننده شکر به حسا ب میرفت . کیله ، پنبه ، نارنج وغیره نیز به وفر ت میروید .

گاو های نوع بر همن هــندوســتا ن در برازیل تربیه شده وبانژاد های مختلف آنجا آمیخته شده است .

بیشتر از پنجاه ملیون راس تخمین میشود. برنج قهوه چای وروغن نبا تی ازتولیدا ت مهم زراعتی ان است برازیل یگانه تو لید کننده موم کورنو یا است که در تو لید ریکارد های موسیقی وتولیدعایق برق و صدا بکار میرود .

تاریخ و حکو مت : (ونسنت یی پنزو ن) هسپانوی برای بار اول ساحل برازیل را در سال ۱۵۰۰ میلادی تصرف کرد .

کاشف اصلی آن (پیدروالوار نر کابرال) یك ملاح پرتکالی است برازیل بحیث مستعمرهٔ پرتگالی تازمانی قرار داشت که خاندان شاهی براگانکا که در ۱۸۰۷ از مقابل قشون ناپلیون متواری گشته بود حکو مت خود رادرریودو جنیرو انتقال داد (۱۸۰۸م) . به این اساس بر ازیل تحت اثر دوم خوای ششم شکل حکومت پادشاهی را گرفت .

بعد از باز گشت وی به پرتگال پسرش (پدر وی اول) آزادی برازیل را در سال ۱۸۲۲ اعلان کرد و خودش بحیث امپراطوران در امدامپرا طور دوم برازیل (پدر وی) دوم به اثر یك انقلاب از پا در آمده وجمهوریت ایالات متحد برازیل بوجود آمد .

برازيل متشكل از بيست و دو ايا لت يك علاقهٔ فدرال وچار ولايت است . در جنگ های اول ودو م جهانی برازيل با متحدين اشتراك داشت . در ۱۹٤٦ منشـور ی در برازيل به امضاء رسيد كه باسا ســی ان برازيل از منابع نظامی خود به مقصد حملات استفاده نمی تواند وبحكومت برازيل قدرت بوجود آوردن تحولات اجتما عی واقتصا دی بخشيده شده است . همچنان به حكو مت حق داده شده تا عدالت اجتماعی را فراهم كرده سرمايه گذاری آزاد را با قيمت ها ی مهم كار از طرف كار گران آشتی بدهد و صنايع شخصی را كه به مفاد اجتما عی‌باشد تقويه نمايد اين منشور به حكو مت اجازه ميدهد احزابی را كه مخالف مفاد اجتماعی باشد منسوخ سازد . منشور به مرد وزن برازيلی كه به هژده سالگی رسيده باشند حق رای دادن را ميد هد رئيس جمـــهور برازيل برای پنج سال انتخاب ميشود .

اعضای مجلس سنا برای هشت سا ل و اعضای مجلس نمايند گان برای چار سا ل انتخاب ميگردند .

تعديل قانون اساسی بـــرازيل در ۱۹٦۱ صور ت گرفت‌برازيل شكل‌حكومت‌پارلمانی‌را دارد .

جنرال برانكو در ۱۹٦٤ بعد از كولار ت كه توسط يك شورا ی عسكری سقو ط داده شد بحيث رئيس جمهور انتخاب گرديد او انتخابا ت شهری پارلمانی را شكل غـــــير مستقيم داد .

كانگرس برازيل در سوم اكتوبر ۱۹٦٦ ارتر سيلوارا بحيث رئيس جمهور انتخا ب نمود ودر ۱۵ مارچ ۱۹٦۷ رسما كرسی را اشغال كرد .

معارف و مـذ هب : بصورت عمـو می يك مملكت كا تو ليكی است ا ما آ زادی مذهب تضمين شده است سی و دو پوهنتون رسمی وسه پو هنتون كاتو ليكی و چارصد وهشتاد وشش مو سسهٔ تعليمی عا لی د يــگر دا ر د .

تعليمات ابتدائی واجباری و را يگان است.

د فـا ع : تحت يك سيستم ا نتّخا بی خدمت عسكری تمام مردان بين هجده تـــا چهل و پنج سا لگی خد مت زير پر چم را می گذرا نند مدت خد مت يكسال و برا ی خد مت ا حتياط پنج سال ا ست .

برما

پايتخت : رنگو ن ، مساحـت ۲٦۱۷۸۹ ميل مربع ، نفو س ۲٦،۳۸۹،۰۰۰ پر چـم: سرخ با علا مهٔ آ بی تاريك ستاره سفيد پنج ضلعی و در بين هر ضلع آن ستا ر ه های كو چك د يگر وجود دارد .

وا حد پو لی : كيات يعنی ۱۰۰ پيا س معادل نه ا فغا نی .

شرح : جمهو ريت بر ما كه‌در جـنو ب حوزهٔ هند و چين قـرار دارد از طــر ف شما ل محا ط است با چين از شر ق باچين ولاوس و تا يلند از جنوب با خليج بنگا ل واز غرب با ا سا م هند ، پا كستان‌وخليج بنگال ، از كوه های شمال شرقی و شمال آن در يا هائی سرا ز ير ميشود كه وادی های قابل ر ها يشی را به و جود می‌آورد واز آنجمله مهمترين آن وادی د ر يـــا ی ((ايرا وا د ی)) ا ست كه ا ين د ر يـا بطول ۹۰۰ ميل قابل كشتی را نی ميبا شد. از بنادر مهم آن رنگون كه در كنار جهيل ((مر تبان)) واقع است ميباشد .

منابع و صنا يع : سنگ های معد نی بو فرت يافت ميشود . پترول ، سر ب ، نقره ، تو نگستن ، جست و غيره ازمعادن مهم آ نست لعل ، يا قوت و سنگ يشم نقره. تو نگستن ، جست و غيره‌از معا دن آن از قسم اعلی ا ست .

از توليدات عمدهٔ آن‌برنج، پنبه ، جواری، تنباكو ، قلعی ، نقره و پتـرول ا ست . مصارف زيادی در مورد بهبود زراعت، منابع آب ، معدن ، بر ق و حمل و نقل صورت

می گیرد .

تاریخ و حکو مت : در قرون و سطـی برما یك دولت شا هی بودائی مـذ هب بود کـه در حدود ۱۵۱۲ عیسو ی تحت ا ثـر کمپنی هند شر قی بر تـا نوی آ مـد . انگلستان در ۱۸۲٤ کنترول بر مـای سفلی ودر ۱۸۸٤ کنترول بر مای علیا را بد ست گرفت و تا سا ل ۱۹۳۷ بحیث جزوی ازهند آنرا اداره میکرد . درین سال بر ما حکومت خود مختار در چو کات ممالك مشترك المنافع شد . در جنگ جهانی دوم تحت ا شغـا ل جاپان درا مد . در ۱۹٤۸ بحیث یك مملکت آزاد وخارج از چو کات مشترك ا لمنا فـع گردید ودر همان سال به عضو یت مـلـل متحد درا مد ا تحاد یهٔ بر ما از چندواحدیکه از مجموع چندین وا حد های کو چك بمیان آمده متشکل است . قا نون ا سا سی ایکه در ۱۹٤۷ به تصویب رسید ضامن دیـن بودائی ، دارائی شخصی و ملی سا ختن بعضی از صنا یع بوده ا نحصار را ممنوع قرار مید هد . پا رلمان ا تحاد یه بر مـا عبارت از مجلس نما یندگان ا ست کـه ۲۵۰ عضو دارد و برای چار سال انتخاب میگر دد و مجلس ملیت ها است که ۱۲۵ عضو دارد . ر ئیس جمهو ر بر ما برا ی مد پنج سال تو سط پارلمان ا نتخا ب میـر د د و تنها برای یك دوره د یـگـر انتخاب شده میتواند . در ۱۹٦۲ به ا ثر یك کود تای نظا می حکو مت از نوبرانداخته شده و جنرال نی وین لوی د رستیز بر ما یك حکو مت را بو جود آ ورد .

معارف و مذ هب : با شند گان بر مارا اساسا مغل هایی تشکیل مید هد که بـا تایلندی ها ، تبتی ها ، ملا یا یی ، چینی‌ها ودیگر با شند گان آ سیایی‌شرقی شبا هت دارند معهذا ا کثر بر ما یی ها به لسا ن بر ما یی حرف میز نند .

تعلیمات عالی در پو هنتون های رنگون ما ندالی و غیره مو جود ا ست . سیستم مکاتب دو لتی در ۱۹٤۸ در بر ما بوجـود آمد . مذ هب ر سمی آ نرا بو دایی‌تشکیل مید هد که نود فیصد مر دم پیروا نند .

د فـا ع : در ۱۹۵۱ خد مت عسکر ی اجباری برای مرد ها ی هجده تا چهل و شش سا له وزن های هجده تا سی‌وشش ساله تصویب شد متخصصین فنی در بین سنین هجده تا پنجاه وشش سا لگی بایست خدمت عسکری خودرا بگذ را نند .

بلـجیم

پایتخت : برسلز ، مساحـت ۷۸۱ر ۱۱ میل مربع نفو س (تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد) ۹،٦۳۰،۰۰۰

پر چم : سه پارچهٔ ا فقی سیاه ، زرد وسرخ واحد پو لی : فرا نك (معادل نود پول). چهل میل میسازد .

شرح : درشمال غرب بادریا چهٔشما لی چهل‌میل میسازد شمال‌آن‌نیدرلند ، د ر شرق آن نیدر لند ، جر منی و لـکسمـبـو رك ودر جنوب غرب آن فرا نسه قرار دارد .

دریای (ماز) از فرا نسه تا نیدر لند در بلجیم شر قی ا متداد دارد .

شهر های برو سل ، بروژی ، گنت و انتو رپ از نگاه هنر و مهند سی شهر ت دارند از شهرهای صنعتی آن‌لیژوچار لیروی میبا شد .

منابع و صنا یع : یگانه معدن مهم بلجیم زغال سنگ است. بلجیم از ممالك مو لد مواد صنعتی است با آنهم زراعت‌وجنگلداری دران ا همیت دارد . از تو لیدات زراعتی آن گندم ، کچالو ، جو ، جو در و لبلبـو است . ا ز صنایع عمـدهٔ آن ا ستخرا ج معادن ، فـولاد سازی ، مـواد غـذا ئی ، مشروبات ، ما هیگیـری ، شیشه بـا ب ، برش ا لما س تهیه نسا جی و تو لید مواد کیمیاوی ا ست مر کز عمده تجارت الما س جهان در شهر ا نتو ر پ وا قع ا ست .

اقتصاد بلجیم بالا ی تجارت خا ر جی

آن ا ستوار ا ست در حدود چهل فیـصد تولیدات خودرا بصورت عمو می و هفتاد و پنج فیصد فولاد و شیشه باب خودرا بـه خارج مملکت بفروش میرسا ند .

تاریخ و حکو مت : بلجیم یك تـا ر یخ دوهزار ساله دارد . در ظرف این مـد ت رومنها ، فرا نك هـا ، بور گـند ی هـا هسپا نوی ها ، ا طریشی ها و فرانسوی‌ها بران حکو مت کرده ا ند .

بعد از سقوط نا پلیون در ۱۸۱۵ بـلجیم جزء نیدر لند شد . در ۱۸۳۰ باشند گا ن بلجیم جدائی خودرا از د نمارکی ها تقاضا نمودند و در ا کتو بر همین سال بـلجـیم بشکل یك مملکت شا هی مشروطه در آ مد ولیو پو لد اول بحیث پاد شاه انتخاب شد. در ۱۹۱۵ جرمنی موافقتنامهٔ لند ن را راجع به عدم تعر ض به بلجیم نقض نمود و قشو ن آن وارد ا ین مملکت شد بعد از جنگ اول جهانی موا فقتنا مه (و ر سای) با عث انضمام ۳۸۲ میل مر بع و بیشتر از ٦٤هزار نفو س به بلجیم شد .

در خلال جنگ عمومی لیو پو لد دوم به جرمنی تسلیم گر د ید تا از خـو نر یزی بیشتر جلو گیری نماید . هیئت کا بـینه وی به حکو مت در حال تبعید در لندن‌ادامه دادند . اما با این هم بلجیم در ز مـا ن جنگ شدیدا خساره د یـد کلیسا هـا ی قدیمی و خا نه های قدیمی زیادی در اکثر شهر های آ ن به خرا به هـا مبدل شد . کتا بخا نه پو هنتون لو بن که بیشتر ا ز هزار کتاب دا شت سو ختا نده شد و د ر حدود پنجاه هزار بلژ یکی حیات شان ر ا از د ست دادند بعضی از آنها در کمپ های نازی ها تلف شدند در ۱۹۵۰ پنجاه وهفت فیصد مردم بلجیم بطرفد ا ر ی لیو پالد سوم رای دا دند ا ما به نسبت مخا لـفت های دا خلی وی از شا هی کناره گر فت و پسر ش بر دو ون او ل پادشاه شد .

دربلجیم همه مردم باید رای بد هندوآنانیکه رای ند هند جریمه میشوند از ۱۹۵۰ ببعد زنان نیز رای مید هند .

پارلمان بلجیم متشکل از یك سنا است که نما یند گا ن آن قسما مستقیم و قسما غیر مستقیم برای چهارسال ا نتخاب‌میشوند تعداد کسا نیکه بصورت مستقیم ا نتخا ب میشوند مساوی نصف تعداد ا عضای مجلس نمایندگان است نمایندگان مجلس اخیرالذکر نیز برای چار سال بصورت مستقیم بتناسب یك نما ینده از هر چهل هزا ر نـفو س انتخاب میگردند . در ۱۹٦٦ پال وانـد نـ بوینات صدر ا عظم یك حکو مت ائتلا فی عیسوی سو سیـا لیست آزا د و مـتر قی گردید .

در ۱۹۵۷ بلجیم به ا شتراك پنج کشور ارو پائی د یگر در بازار مشترك شا مـل شد .

مذهب و معار ف : نفوس بلجـیم به دو دسته فلمنگ ها ووا لون تقسیم میشو ند . مـذ هب ا کثر یت ر ا رو من کـاتولیك تشکیل مید هد . چندین پو هنتون‌درشهر های گینت ، لیژ ، پر سل و لوین‌ومکاتب زراعت ، تخنیك هنر ومو سیقی و جـو د دارد . ز بان های ر سمی مردم بلجیم ر ا فرا نسوی در جنوب و فلمش (یکنـو ع دنمارکی) در شمـال و هردو ز بـان د ر برو کسل تشکیل مید هد .

د فـا ع : بلجیم عضو پیمان نظا می اتلانتیك شما لی ا ست خد مت عسکر ی عام بوده خدمت داوطلبانه از هفده سا لگی شروع میشود که پنج سال خد مت لا ز م دارد . بلند تر از هفده و کمتر از هجده ساله ، چارسال و بلند تر از هجده سا لـه سه سال خد مت عسکری ا نجام مید هـند مدت معین لا زمی خد مت ا جباری‌دوازده‌ماه است . این اصل شا مل حال منصبدا را ن احتیاط نمی با شد .

بلغاریا

پایتخت : صو فیه ، مسا حت ۴۲۷۲۹ مربع میل ، نفو س بقرا ر تخمین ۱۹٦۸ ۸،۳۷۰،۰۰۰
بـیـر چم : سه پـا ر چه ا فـقی سفید ، سبز ، سرخ با نشان جنگی‌دروسط .
واحد پو لی : لیو (معا د ل سی‌وشش

افغا نی) .
شرح : بلغاریا در شما ل محاط اســت باروما‌نیا ، درغرب با یو گو سلا و یــــه ، در جنوب با یو نان ، در شرق با بحیر ه سیاه و در جنو ب شر ق با ترکیه ازبنادر مهم آن ورنا و بو ر گا ژ ا ست .
منابع و صنا یع : حبو بـات عمدهٔ آ ن گندم ، جـو و جـو ا ر ی ا ست . کچالو وبادنجان رو می هـم دران میـرو یــد . مملکت بصورت عمو می زراعتی ا ست ا ما تحت اقتصاد ملی پلان گذاری شده صنعتی میشود . فشار ز یادی بالای قوای بر قی، زغال ، ما شین باب ، فلزات ، نسا جی مواد سا ختما نی ، پوست آ شیای چر می و تیل اندا خته شده ا ست .
تجارت عمدهٔ آن با مما لك کمو نیستی صو رت میگیرد . صا د رات آن گنــدم ، سبزیجات ، مواد کیمیاوی ، نقره ، نساجی پوست باب ، فلزات ، سمنت و ما شین باب ا ست .
تاریخ و حکو مت : بلغاریا ی ها از نژاد سلاوها بوده در قرن هفتم میلادی دربلغاریا جا گزین شدند و در ۸٦۵ میلا دی پیر و مسیح گردیدند. در ۱۳۹۳م ترك ها بلغاریه را ا شغال کردند . در ۱۸۷۵ ودر ۱۸۷۸ بمقابل تر ك ها شو ر یـدند ودر ۱۹۰۱ بشکل پاد شا هی مستقل در آ مد . درجنگ اول با لقان و سیبع شد اما در جنگ اول جهانی چند ا یالت خودرا از د ست دا د . درین جنگ باقوای محور کمك میـکر د . میساق لوزین ۱۹۲٤ سر حد ترکیه را در غرب ادر یا نا پول تعیین کرد .
در جنگ دوم جهانی نیز تحت تا ثیر بو ریس سوم پاد شاه بلغا ریه با قوا ی محوری پیوسته منا طق ز یادی ازبالقانا ت را متصرف گشت .

در ۱۹٤٦ آ راء عمومی شکل آنرا بــه جمهو ریت تبدیل کرد و کو کی دیمتریف رهبر حزب کمو نیست صدر اعظم آن شد قانون ا ساسی ۱۹٤۷ تنها یك شو ر ا ی ملی را که عا لیترین اورگان حکو مت ر ا تشکیل بد هد منظور کرد شورا ی ملــی که برای مدت چار سال ا نتخاب میشودصدر هیئت ر ئیسه و صدر ا عظم را ا نتخا ب میکند . ذ خا یر و پس انداز های‌کارگران توسط دو لت حفا ظه میشود بلغا ریه د ر ۱۹۵۵ به عضو یت ملل متحد در آ مــد همچنان بلغا ریه عضو پکت وارسا ا ست .
معارف و مذ هب : زبان مردم رابلغاری تشکیل مید هد . تعلیمات ا ساسی ازهفت تاچار ده سا لگی ا جباری است . بیست‌و یك پو هنتون ومکا تب عالی دارد کــــه پوهنتون صو فیه نیز دران شا مل ا ست.
مذ هب آن اور تو داکس شر قی است.
بیشتر از هفت صدو پنجاه هزار مسلمان در بلغا ریه بسر میبر ند .
د فـا ع : ازهفده تاشصت‌وپنج‌سالگی خد مت عسکری برای مدت دو سال اجباری است .

بوتسو انا

پایتخت : گابرون ، مسا حت ۲۷۵،۰۰۰ مربع میل نفو س به تخمین ۱۹٦۸ مــلـل متحد ٦۱۱،۰۰۰ بیر ق آبی رو شن با یك فیتهٔ ا فقی سیاه حا شیه سفید در و سط .
وا حد پو لی: راند ا فریقای جنوبی معا دل شصت ا فغانی .
بو تسو انــا در ۳۰ سپتمبر ۱۹٦٦ ا ز تحت‌الحما یگی بر تا نیه آ زاد شد و د ر اکتو بر ۱۹٦۷ به عضو یت ملل متحددرآمد
بو تسوانا در مرکز ا فر یقای جنو بی واقع بوده و ا کثریت قاطع نفو س آ نرا سیاه پو ستان تشکیل مید هند . همسایگان آن جمهو ریت ا فریقای جنوبی ، افریقای جنوب غربی وروډیشیا میبا شند . در جنوب غرب ا ین کشور صحرای کالا هاری وا قع است . در شمال کشور دلدل زار ها وزمین

های زراعتی واقع است . در شرق کشو ر مراتع برای ما لداری و جود دارد . تولیدات گاو از صنا یع عمدهٔ آ نست و لی در اثر خشکسا لی پنجساله در ۱۹٦۷ به آن صدمه زیاد وارد آمد منابع و سیعی مس در کشور کشف گردیده ا ست .

تو ریزم در حال انکشاف است. شیرسیاه یال و غزال شکار میکنند .

عدهٔ ز یادی از مردمان بو تسوا نا د ر کشور ا فریقای جنو بی کار میکنند و مقدار زیاد تو لیدات گوشت آن هم به افریقا ی جنوبی بفروش میر سد . حکو مت انگلستان کمك های مادی قا بل ملا حظه ای به آ ن می نما ید .

در ۱۸۸۵ ا ین کشو ر که در سا بـق بچوانا لیند نام داشت در ا ثر تقا ضا ی عده ای از سران آنکه مورد تنها جم مردمان بود در ایا لت ترا نسوال ا فریقای جنوبی واقع شده بو دند به تحت ا لحما یگی برتانیه در آ مد . در مارچ ۱۹٦۵ بر تا نیه به آن آزادی دا خلی داد ودر ۱۹٦٦ کاملا آزا د گردید .

قا نون ا ساسی بو تسوانا تبعیض نژادی را ممنوع قرار داده ا ست .

بو روندی

پایتخت : بو جو مبو را . مسا حت ۱۰۷٤۷ میل مربع . نفو س (بقرار تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد) ۳،٤۰٦،۰۰۰ **پر چم :** دو مقطوعهٔ مایل . سا حهٔ سر خ در با لا وپائین سا حهٔ سبز در چپ و را ست . خوشهٔ گیاه بالای طبل در دایرهٔ سفید مرکزی

واحد پو لی : فرانك معادل پنجاه پول .

شر ح : مملکت پادشا هی بوروندوی یك قسمت از متصرفات قدیم بلجیم تحت ادارهٔ ملل متحد که بنام ر و ندا و بو روند ی یاد میشد در اول جولای ۱۹٦۲ پا به آزادی گذاشت در شما ل آن روندا در شرق آ ن تا نگا نیکا و د ر غرب آن غدیر تا نگا نیکا وجمهو ریت د یمو کرا تیك کا نگو وا قع ا ســـد .

قهوه از پیداوار وصادرات مهم آ نست مالداری و استفا ده ا ز پو ست حیوانات رواج ز یاد دا رد از بلجیم و ملل متحد کمك اخذ میدا رد عضو مـلـل مـتـحـد و مو سسهٔ کشور های ا فریقا یی ا ست. نصف نفوس آن عیسوی است . عدهٔ ز یا د با قیما ندهٔ نفوس خدائی را بنام ا یـما نا می پر ستند .

کیروندی ، سوا هیلی و فرا نسوی ا ز زبان های معمو ل ا ست .

بـولـیو یا

پا یتخت : سو کر . مر کز حکو مت : لاپاز مساحت ۱٦۳ ، ٤۲٤میل مربع نفوس: (بقرار تخـمین ۱۹٦۸م.م) ٤۳۹،۰۰۰ ، ٤ پر چم : سه پارچه افقی سرخ، زرد ، سبز، **وا حد پو لی:** پیسو (معادل چارافغانی).

شرح : از طرف غرب محا ط است بـه پیرو چلی . از طرف شمال و شرق بـه برازیل . در شرق آن پرا گوی و در جنوب آن ار جنتا ین مو قعیت دار ند . بو لیو یا در سطـح مر تفع مر کز ی واقع بـوده سه قله بلند ترین امریکا دران قرار دارد. بیشتر از نصف نفو س آن را سرخ پوستان و سیزده فیصد آنرا سفید پو ستان تشکیل داده اند . از جهیل های مشهور آن تیتاکاکا است .

منابع و صنایع : هفتاد فیصد نفو س‌آن مصروف زراعت اند . تو لیدات آن کاکا و ، شکر ، قهوه ، جو ، برنج و رابر است. استخراج معادن از صنا یع مهمتر آ ن است ذ خا یر بزرگ حلبی ، نقره ، مس، سرب ، جست ، سر مه بسموت ، طـلا ، آهن ، نمك بورات و چو نه دران و جو د دارد .

تولیدات حلبی جهان در بو لیو یاصورت میگیرد .

تاریخ و حکو مت : بو لیو یا که و قتی جزء ا مپرا طور قدیمی ((ا نکان)) بو د برای قرون متما دی تحت ا ثر هسپا نیـه قرار داشت تا و قتی که در ششم ا گست سال ۱۸۲۵ به آزادی نا یل آمد .

نام مملکت از سا یمن بو لیو ارناجی مشهور آن گر فته شده ا ست .

چار دهمین قانو ن اساسی بو لیـــو یا که در ۱۹۶۱ به تصویب ر سیده یك قوهٔ اجرائیه قوی ، ملی سا ختن معادن‌واصلاحات زراعتی را در مملکت تا مین میکند . ر ئیس جمهور برای مدت چا ر سال تو سط آ راء مستقیم و عمو می ا نتخاب میشود. مجلس سنای بو لیا یا شا مل ۲۷ عضو ا ست که برای شش سال خد مت‌میکنندویك سو م اعضاء در هر دو سال تجدید میشوند .

مجلس نما یند گان بو لیو یا ٦٨ عضو دارد که نصف اعضای آن در هردو سا ل تجدید میشو ند .

ر ئیس جمهـو ر آ ن د و کـــتـــو ر بازار ستنسورو که در ۱۹٦٤ برای سو مین بار ا نتخاب شده بود در نو مبر ٦٤ توسط یك گروپ به سر د گی جنرال ا ر تو نو بر طرف سا خته شد . در ماه جـو لا ی ۱۹٦٦ جنرال باری ینتو س ار تو نو طی انتخابات پا رلما نی بحیث ر ئیس جمهور انتخاب گرد ید طی ۱۹٦۷ منا قشات حکو مت با کمو نست ها ادا مه دا شت .

معار ف و مذهب : تعلیمات‌ابتدایی‌رایگان و اجباری است . بیسوادی اکابر که پنجاه و هشت فیصد تخمین میشد رو بکا هش است . هفت پو هنـتون دارد : مـذ هـب رومن کا تو لیك عمو میت دارد ، ادیان‌آزاد است . ز بان رسمی آن هسپا نوی‌است .

دفا ع : دورهٔ خد مت عسکر ی اَجباری که در نزده سا لگی‌شروع میشود تطبیق میگردد .

بهو تان

پایتخت : تیمبو ، مساحت ، ۱٤۷ ، ۱۸ میل‌مربع نفوس قرار۱۹٦۸ حکومت۸۰۰،۰۰۰ بیرق : قطعه مثلثی نا ر نجی در بالا وقرمزی درپایان و یك پارچهٔ و تری دارای شکل اژدهای سبز در بین هردو قطعه .

وا حد پو لی : رو پیهٔ هندی معا د ل هشت ا فغا نی .

کشور پاد شا هی بهو تان یك مملکت نیمه مستقلی است که در منا طق شر قی هما لیا در بین تبت از طرف شمال و بنگال غربی واسام از طرف جنوب وا قع شد ه است در غرب آن ((سکیم)) قرار دارد . پونا کا قلعـهٔ ا ست کـه بصورت طبیعی استحکام فوق ا لعاده ای دارد . باشندگان بهو تان مغل ها اندو به یکی از ا شکال مذ هب بودائی ا عتقاد دارند .

مشغو لیت عمدهٔ مردمان بهـو تـان ر ا زراعت تشکیل مید هد . تو لیدات عـمد هٔ آن عبارت از بر نج ، جواری ، تکه با ب مشك و نیل می باشد .

نایب ا لسلطنه بهو تان یك مهارا جـــا بنام جکمی دورجی وانـگ جـوك ا ست . یگانه ار تباط آن با خارج تو سط سر کی است که به هندو ستان میرود هند روابط خارجی آن را اداره میکند بقرار موا فـقـه ۱۹٤۹ هند به بهو تا ن سا لانه‌پنجصد هزار روپیهٔ هندی و حقوق ترا نسپورت از خا ك هند داده ا ست .

يك مجلس يكصدو سى عضوى دا ر د كه مشاور حكو مت است . در ا ين كشور مد نيت شروع شده است وبسر عت پيش ميرود .

پارا گوى

پايتخت : ا سو نسيو ن ، مسا حت : ۱۵۷،۰۴۷ ميل مربع نفوس (تخمين۱۹۶۸ ملل متحد) ۲۳۱ ، ۲ ،۰۰۰ پـــرچـــم : سه پارچه ا فقى سرخ ، سفيد ، آ بى د ر يك طرف پار چۀ سفيد نشان جنگى جا نب ديگر آن يك شير با يك جمله نقش است. (و يگا نه پر چم جهان ا ست كه هردو طرف آن مختلف ا ست) .

واحد پو لى : گوارانى معا د ل سى‌پول.

شرح : يكى از دو مملكت محاط به خشكه امريكايى جنو بى ا ست در شمال آن‌بوليويا وبرازيل در شرق آن برازيل وار جنتا ين در جنوب آن ار جنتا ين و در غـرب آ ن ارجنتاين و بو ليا يا وا قع اند .

زمين آن براى مرا تع و زراعت نها يت آماده ا ست . كو هاى آن از جنگلات غـنى است يكى از منا طق بهترين جهان از نگاه آبيارى ا ست درياى پراگوى در حدود۱۸۰۰ ميل قابل كشتى را نى ا ست سر و يس هاى منظم كشتى هااز بو ينس ا ير س و غيره شهر هاى نزد يك جريان دارد .

منابع و صنا يع : منا بع چوب پوشش فراوان است آ هن منگا نيزم و مس‌بوفرت وجود دارد ا ما ا ستحصال نشده ا ست در حدود هفتاد و پنج فيصد نفو س مصروف زراعت و ما لدارى ا ند . جوارى ، پنبه ، لوبيا ، تنبا كو ، ميوه جات فا ميل نار نج زياد ميرو يد . صادرات عمده آن گو شت گاو و د يگر مواد غذائى است، پنبه و نخ، چوب ، پو ست حيوا نات و تنبا كو نـيـز صادر ميكند .

تاريخ و حكومت : در ۱۵۳۵ ازمستملكات هسپانيه گرديد . در ۱۸۱۱ آزادى خودرا از هسپا نيه حا صل كرد . بعد از جنگ بـــا برازيل ار جنتا ين و بورو گوى قـا نو ن اساسى ديمو كرا تيك خو د را در ۱۸۷۰ بتصويب ر سا نيد در ۱۹۴۰ قـــا نو ن اساسى آن تعديل شد كه بـا سا س آ ن انحصار مواد ا ستهلا كى از بين رفته قيم تثبيت گر ديد .

كا نگرس آن‌يك جرگه‌ئى بوده هر عضو از۲۵۰۰۰ نفر نما يندگى ميكند . بـجـا ى سنا يك مجلس دو لتى دارد ، ر ئيس‌جمهور كه بايد رومن كا تو ليك باشد براى پنج سال ا نتخاب ميشود .

معارف و مذ هب : رومن كـا تو لـيك مذ هب عمده بوده د يگر مذاهب نيز آزادى دارند از هفت تا چهار ده سا لگى تعليمات ابتدائى ا جبارى ا ست .

زبان مردم هسپا نوى بوده ا ما ز بـان قديمى سر خپو ستان بنام گوا را نى نيز استعمال ميشود .

پاكستان

پايتخت : اسلام آباد .مساحت:۳۶۵،۵۲۹ نفوس قرار تخمين ۶۸م.م ۱۲۵،۰۰۰،۰۰۰ پرچم : پار چه سبز تاريك، باپارچۀ عمودى سفيد نزديك پايه به‌هلال‌وستاره پنج‌ضلعى‌سفيد

واحد پو لى : رو پيه پا كستانى معادل هشت ا فغا نى .

شر ح : مشتمل بر دو سا حۀ شمـا ل غربى و شمال شر قى نيم قاره هندوستان است كه در حدود هزار ميل از هم‌دورافتاده اند در شمال و شمال غرب پا كستان غربى

پښتو نستان و ایران ، در جنوب شرق آن هندو ستا ن ، در جنو ب ان بحیرهٔ عر ب ودرشمال شرق آن منطقهٔ کشمیر وا قــع است . مسا حت پا کستان شر قی ۵٤۵۰۱ میل مربع بوده متشکل از بنگال شرقی‌است. در غرب و شمال آن هنــدو ستــان و د ر شرق آن بر ما و درجنوب‌خلیج بنگال واقع است . در پا کستان غربی هشتاد فیصد مردم مصروف زراعت اند . طو یلترین دریای پاکستان غربی سند است که‌از دامنه های هما لیا تا بحیرهٔ عرب ا متداد دارد .

دریا های د یگران را وی ، جهلم وچناب است که بطرف جنوب غرب جریان دارند .

در شمال ا ین منطقه کوه (کی دو) که دومین قلهٔ مر تفع جهان ا ست و ۲۸۲۵۰ فت ار تفاع دارد وا قع شده ا ست .

آب و هوای آن خشك بوده باران کم‌دارد تا بستان های آن بسیار گرم است. پاکستان شرقی د لتا های بزرگی دارد که در د هانه های در یا ها ی گنگا و برا هما پو تر ا جمنا در خلیج بنگال واقع شده اند .

در و قت مو نسون بیشتر از صد ا نچ باران دارد . پا یتخت جــدید پا کستا ن نزدیك راو لپندی جدید ا عمار گردیده .

منابع و صنا یع : برنج و گندم ، جو ، پنبه ، چای ، تنباکو ، نیشکر ا همیت عمده دارند گوگرد ، نمك ، زغال ، پترول، زغال، سرمه و سلیکا از معادن آن است. تو لید جوت پا کستان از همه ممالك بیشتر است. تکه های نخی از صا درات عمدهٔ آن بعد از جوت میبا شد . انساج پشمی ا بر یشمی سندی نیز در پا کستان غربی تو لیــد میشود .

کود مصنو عی و ر نگها از تو لیدات‌دیگر آنست . د ر پا کستان شر قی چای ز یا د تر تو لید میگردد.

تاریخ و حکو مت : در تا ریخ پنج هزار سالهٔ نیم قارهٔ هند ا شتراك دارد . ا عرا ب در ۷۱۱ عیسوی بر هند هجوم آ وردند و دین ا سلام را رایج کردند . بعد از جنگ عمومی اول مسلما ن ها بحیث یك ا قلیت احسا س و جود نمودند ، در و قت خرو ج بر تا نوی هاازهند (اگست ۱۹٤۷) ساحهٔ ها ئیکه ا کثر یت مسلما ن دا شتندحکومت علیحده ای را بقسم دو مینیون در چو کا ت ممالك مشترك ا لمنا فع تشکیل دا دند .

محمد علی جناح او لین گور نر جنرال آن بود .

جنرال محمد ایو بخان بعد از استعفا ی سکندر میرزا در ۱۹۵۸ رو یکارآمد و د ر ۱۹۵۰ بحیث اولین ر ئیس جمهور منتخب حلف وفاداری یاد کرد . نا مبرده‌درانتخابات بعدی نیز پیروز گردید . قا نون ا سا سی دوم پا کستان در ۱۹٦۲ تحت ا جراء قرار داده شد نظر باین قا نون حکو مت ر یاست جمهوری قدرت بیشتری را کسب کردپارلمان یك ا تا قهٔ فعلی پا کستان ۷۵ عضو ا ز پاکستان غر بی و ۷۵ عضو از پاکســتان شر قــی و سه سه عضو مخصو صــــی برای ز نان پا کستا ن شرقی و غر بی‌دارد. اصلا حات ارضی در ۱۹۵۹ شروع گردید.

در ۱۹٦۹ بعد از کناره گیری‌محمدایوبخان از و ظیفهٔ ر یا ست جمهــوری ، جنــر ا ل محمد یحیی خان زمام امور را بد ست‌گرفت وحکومت نظا می را اعلام نمود .

معارف و مذ هب : در حدود هشتادفیصد مردم مسلمان اند . ده ملیون هندو ها و هفت صد هزار عیسو یان نیز دران بسر میبر ند .

پارسی ها و بودائی ها هم. به تعد ا د کم دران مو جود اند تعلیمات ا بتدائی‌اجباری ورایگان ا ست .

ده پو هنتون دارد اردو و بنگا لی دربین السنه زیادی که در پــا کستان مــر و ج است بحیث ا لسنه ملی قبول گر دیدوزبان رسمی ا نگلیسی ا ست .

دفاع : قوای ز مینی ، هوائی و بحر ی دارد خد مت عسکری ا ختیاری است . عضو پیمان نظا می جنوب شر ق آسیــا یــعنی سیا تو است . همچنان عضو یت پیما ن نظا می مر کزی یعنی سنتو را دارد . بــا تر کیه و ا مریکا پیمان های نظامی دفاعی د ا ر د .

پیمان های دیگر همکاری را نیز باامریکا ترکیه ، ایران و جمهو ریت مردم چین‌بامضا رسانیده است .

پانامه

پایتخت : پانا مه ، مساحت ۲۹،۲۰۸ میل مربع ، نفوس : (تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد) ۰۰۰ ، ۳۷۲ ، ۱

پر چم : مستطیلی متشکل از چار پار چه سفید باستارهٔ آبی ، آبی،سفیدباستارهٔسرخ وسرخ است .

واحد پو لی : با لبوا معا دل چهل و پنج ا فغا نی .

شرح : جمهو ریت پا نا مه تنگنای‌پانامه را احتوا میکند و ا مریکای مر کزی را بـا جنوبی و صل میسازد .

۷۶۷ میل در شما ل شر ق کرایبین ساحل دارد . در شرق و جنوب با کو لمبیا درغرب وشمال با کوستا ریکا سرحد داشته توسط منطقهٔ کا نال پا نا مه بدو حصه تقسیم‌شده است .

منابع و صنا یع : جنگلات ا نبوه دا رد وچوب کاج را صادر میکند . تنهـا نصف زمین های حا صلخیز قا بل زرع و کشت می باشد . ما لداری رایج است . قهو ه و برنج تو لید میشود . از صادرات عمدهٔ آن کیله ، کاکاو ، شکر و سمنت است .

تجارت آن عمدتا با ایا لات متحده‌صورت میگیرد .

تاریخ و حکو مت : در ۱۵۰۱ هسپا نیه ساحل آنرا کشف کرد . در ۱۸۲۱ هسپانیه پانا مه را به کو لمبیا تسلیم کرد از ۱۸۵۵ تا ۱۸۸۵ خود مختار بود . بعد ازان‌مستقیما تو سط کو لمبیا تحت اداز ه گرفته شد در ۱۹۰۳ به آ زادی ر سید . در همان سال پا نا مه ا ختیارات منطقه کا نال را بـه ایالات متحده وا گذار کرد ، قا نون اساسی سوم پا نا مه در ۱۹٤٦ به تصو یب رسید. شورای ملی (هر نما ینده برای پا نزده هزار نفر نفو س) برای چار سال‌انتخا ب میشود .

در ۱۹٦٤ در مورد بر ا فرا شتن پر چم پانا مه در منطقهٔ کانال ا غتشا شا تی واقع شد .

در ۱۹٦۷ اضلاع متحدهٔ ا مریکا و پانامه سه قرار داد را تسوید کردند که به اساس آن حکو مت ا مریکا تسلط خودرا برکانال پانا ما به یك د ستگاه مشترك ا مریکا ئی وپا نا مه یی واگذار شد . امکـا نا ت سا ختمان یك کا نال جدید مطا لعه‌میگردید وامریکا ا مور د فا ع نظا می کا نال را به عهده میگرفت . ا ین قرار داد ها هنو ز توسط حکو مت هردوکشور تصو یب‌نگردیده است .

معارف و مذ هب : مذ هب رومن‌کاتولیك رایج بوده ا ما مذ هب د یگر نیز و جو د دارد . تعلیمات در بین سنین هفت تاپانزده سالگی ا جبا ری است . ز بـان ر سمی هسپا نوی و ا ستعمال آن ا جباری است . پو هنتون ملی آن در شهر پا نا مه وا قع است .

پرتگال

پایتخت : لز بن ، مساحت : ۳٥ ، ٥١۰ مربع میل ، نفو س (تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد) ۰۰۰ ، ٥۰٥ ، ۹

پرچم : پار چه های عمودی سبز ، سرخ با نقش سپر در مر کز .

واحد پو لی : ایسکو د معادل یك‌افغانی وپنجاه پول .

شر ح : قسمت غربی شبه جزیرهٔ ایبریا را در ا رو پا ا شغال کرده ا ست . د ر شرق و شمال‌محاط است به هسپا نیه ودر جنوب وغرب آن بحر اطلس واقع‌شده است. دو جزیرهٔ متعلق آن بنام های از ورومادیرا

واقع بحر ا طلس شمالی نیز عین سیستم اداری پر تگال را دارند . پر تگـال یـك مملکت کو هستا نی أست دو برسوم‌زمین‌زرع میگردد .

منابع و صنا یع : گندم ، جو ، جواری وبرنج از حبو بات عمدهٔ آن است ازتاکستان های آن انگور و شرا ب تو لید مـــی‌شود، تیل ز یتون و میوه جات به کثرت مو جود است . نزده فیصد را جنگلات نشتر ، بلوط وکارك پو شا نده است .

معادن آن شا مل زغال ، سرب ، مس ، قلعی ، کا وو لین ، گـو گـرد ، لیتیم و تیتا نیم است . ازتو لیدات مهم صنا عتی آن تکه باب ، ظروف ، مواد کیمیاوی ، کاغذ وشیشه باب است . صادرا ت آن شا مـــل کارك ، شراب ، ما هی قطی شده ، کشمش وغیره میبا شد .

پر تگال درسال ۱۹۶۵ در ا و لین سال پلان پنجسا له دوم ا نکشاف ا قتصا د ی خود قرار داشت . پلان اول به سیستم‌حمل ونقل و مخا برات آن ا نـکشاف و سیعی دارد .

تاریخ و حکو مت : در زما ن معرا ج فتوحات ا سلا می تحت نفو ذ عرب هابود . از قرن دواز د هم ببعد یك دولت مستقل شا هی بود . ا نقلاب ۱۹۱۰ با عث‌برقراری رژیم جمهوری گردید . قا نون ا سا سی جدید آن در ۱۹۳۳ با مرا جعه با آرا ء عمومی تدوین و چند ین مرا تبه تعدیـــل گردید دو مجلس که هر کدام یکصدوبیست عضو دارد مو جود ا ست واعضای شورای ملی تو سط ا نتخا بات مستقیم رو سا ی فا میل بدون در نظر گر فتن جنس تعیین میشوند و شورای ملی مشوره داده و د ر موارد ا قتصادی و ا جتمـا عی فعـا لیت میکند .

رئیس جمهور برای هفت سال ا نتخاب میشود . از ۱۹۵۹ ببعد طر یقهٔ ا نتخا ب عبارت از ا نتخاب تو سط نما یند گـــا ن یعنی هردو مجلس و نما یندگان نـوا حی مختلفه پر تگال میبا شد از ۱۹۳۴ ببعـد حزب ا تحاد یهٔ ملی بر سر اقتدار ا ست .

معارف و مذ هب : رو من کا تو لـیك مذ هب ا سا سی پر تگال را تشکیل داده اما آزادی مذ هب و جـود دارد تعلیمـا ت ابتدائی اجباری ا ست . چار پو هنتون‌دارد موسسات تعلیمی مختلفه د یگر نیز ز یاد است که شا مل مکا تب فنی ، هنر ی و موسیقی نیز میبا شد .

دفاع : خد مت عسکری بین بیست تــا چهل و پنج سا لگی ا جباری ا ست‌بحریهٔ کوچك دارد ، قوای هوا ئی و ز مینی آ ن باتجهیزات عصری مجهز ا ست د ر جـنگ دوم جها نی با ا مریکا و ا نگلستان کمك کرد از اعضا ی موسس ناتو است .

متصر فات پر تگال :

انـگـو لا : هزار میل در ا متداد جنوبی کانگو با بحر سر حد میسازد . ادارهٔ آ ن توسط یك گور نر جنرال صورت میگیرد که اختیارات فوق ا لعاده دارد . یك شو را ی انتخابی تقنینی نیز دارد .

از ۱۵۷۵ ببعد به تصرف پر تگال درآمد. مسا حت انگو لا (٤٨٣٥١) میل مر بـــع ونفوس آن ٩٣٦ر٤ ملیون ا ست که ا ز ین جمله تنها دو صد و پنجا ه هزار نـفـر اروپائی اند . پا یتخت آن لوانـدا نـا م دارد .

پیداوار مهم آن قهوه ، ا لما س، جواری، ما هی ، شکر ، پنبه ، حبو بات رو غـنی، عاج ، گاو ، تنباکو و را بر است .

از معادن مختلفه غنی ا ست طلا و نفت کشف گر دیده ا ست .

الکول ، تکه های نخی ، ما هی ، کاغذ ، بوت ، صا بون ، شکر و تنبا کو تو لید میکند .

موزا مبیق : از دماغهٔ دیلا گو تا ا تحاد افریقای جنو بی در شرق ا فریقا ا متدا د دارد (۲۹۷۷۳۱) میل مربع مساحت‌ونزدیك به هفت ملیون نفو س دارد پا یتخت آ ن لورینگو مارکیس نام دارد . پیداوار مهم آن سمنت ، آرد ، شکر ، پنبه ، کپره و مو م است معادن شا مل ذغال ، طلا ، نقره و یورانیم میبا شد .

جزایر د ماغه سبز : پانزده جزیره د ر اطلس شما لی میباشد سا حهٔ مجموعی آن بیشتر از ۲۰۱۵٤۹ است . قهوه ، ادویه ، پوست ، میوه و حبو بات دارد .

گینیا ی پرتگا ل : در ساحل غربی‌افریقا

بين سنيگال و گا يا نا يك مسا حت۱۳۹٤۸ ميل مربع و نفو س بيشتر از (۵٤۹۰۰۰) دارد .

صادرات عمدهٔ آن موم ، رو غنيات، عاج، پوست است . بندر مهم آن بيسو نام دارد.

جزاير سان توم و پر نسيپ : درخليج گينيا واقع و تحت ادارهٔ يك گور نر قرار دارد كمتر از شصت و چار هزار نفو س دارد . كاكاو ، قهوه ، كپره ، روغن نباتی و لنين از پيداوار آن ا ست .

ما كاو : در د ها نهٔ دريای كا نتو ن چين قرار داشته بيشتر از يك صدو پنجاه هزار نفو س دارد تجارت عمدهٔ آن با چين صورت ميگيرد .

تيمور پر تگال : جزيره تيمور وا قع درشمال ا سترا ليا جزيره كو چكی است كه كمی بيشتر از پنج صد هزار نفو س دارد قهوه ، كپره و موم از صادرات آن ا ست. پايتخت د يلی نام دارد .

پولیند

پايتخت : وارسا ، مسا حت ۱۲۰٦٦٤ ميل مربع نفو س قرار تخمين ٦٨ ملل متحد ۰۰۰ ، ۷ ۲۰ ، ۳۲ پـر چـم : دوپارچهٔ ا فقی سفيد و سرخ . واحدپو لی: (زلوتی) (٤ ز لو تی معادل ده ا فغا نی)

شرح : يك جمهو ريت‌كمو نيستی‌اروپای مركزی است . درشمال آن دريای با لتيك واتحاد شوروی در شرق آن ا تحاد شوروی درجنوب آن چكو سلوا كيا و در غرب آ ن المان غربی واقع است . دريا های وستولا، و(ادرا) از دريا های طو لا نی آن بوده توسط كانال (بيد كورچ) بهم و صل شده ا ند. از بنادر مهم آن گد ينيا و گرا نسك‌است.

منا بع و صنايـع : چهل و پنج فـيصد نفوس مصروف زراعت اند .

گندم ، جو ، كچالو ، لبلبو و تـنبـا كو ميرويد . نساجی ، مواد كيمياوی ، چـ و پ كاری و فلز كاری از صنايع مهم آن ا ست. صنايع جديد آن مو تر سازی ، تراكتور سازی ، ما شين آلات ثقيل ، كشتی ساز ی وطياره سازی ا ست صنايع عمدهٔ آن ملی بوده و تحت ا قتصاد پلان گذاری شده كا ر ميكند .

از معادن غنی است . زغال ، نفت ، گاز طبيعی ، سرب ، گو گرد پو تاس و غير ه بكثرت و جود دارد .

تاريخ و حكو مت : تاريخ پو ليند ا ز ۱۹٦٦ شروع ميشود در طول قرون چارده الی هفد هم عيسوی از ممالك مقتدری بود . بعدتر در سالهای ۱۷۷۲ ـ ۱۷۹۳ ـ ۱۷۹۵ و ۱۹۳۹ بين پروس ، روسيه و استراليا و جرمنی تقسيم گـــرديد . در جنگـ جهانی ا ول در معر ض تا خت و تـا ز قشون اطريشی و جر منی قرار گرفت و در ۱۹۱۸ اعلان آزادی آن تو سط ميثاق هـا ی ورسای و ريگا به ر سميت شنا خته شد . در ۱۹۳۹ آلمان نازی واتحاد شوروی بر ا ن تا ختند و پو ليند را بين خود تقسيم كردند. آلمان ها بالا خره خارج گر ديد ند و در انتخابات ۱۹٤۷ پو ليند تحت ر هبری‌كميته ملی آزادی پو ليند حكو مت جديدی دران رويكار آ مد وبعوض مساحت (٦٩٨٦۰) ميل مربع كه از خاك پو ليند به تصر ف اتحاد شوروی در آ مد ه بود. پو ليند تقريبا چهل هزار مربع‌ميل‌ازخا ك جرمنی را متصرف شد .

باساس قانون ا ساسی ۱۹۵۲ پو ليند بحيث يك جمهو ريت مردم در آ مد كـه اختيارات عمده آن بدست پا رلمان ميباشد واعضای پارلمان برای مدت چار سال‌توسط آراء سری ا نتخاب ميشوند . پا ر لـمان آن كه بنام سيم ياد ميشود يك شو ر ا ی دولتی ويك شورای وزراء را انتخاب ميكند.

معارف و مذهب: تعلیمات را یگان واجباری است هفتاد و شش سنه تعلیمات عالی وجود دارد. پوهنتون های مشهور ان وارسا، لودز، تورن، پوزنان، کراکو، لوبین (وراکلا) اند مذهب عمدهٔ رومن کاتولیك است.

دفاع: عمر خدمت عسکری بین بیست وپنجاه سالگی قرار دارد. قوای بری، بحری وهوایی دارد.

پیرو

پایتخت: لیما. مساحت ۴۹۶۲۲۲ میل مربع نفوس ۱۲،۷۷۲،۰۰۰. پرچم سه پارچه عمودی سرخ، سفید، سرخ با نقش زرد در پارچهٔ سفید، واحد جنوبی واقع بوده درشمال ان ایکوادور در

شرح: در ساحل بحر الکاهل امریکای جنوبی واقع‌بوده در شمال‌ان ایکوادور در شمال شرق وشرق ان کولمبیا وبرازیل ودر جنوب شرق ان بولیویا قرار دارد. درقسمت جنوبی تر یزان جمهوریت چلی واقع است ۱۴۱۰ میل ساحل دارد. یکتعداد کوهای مرتفع دارد که‌ارتفاع آنها به بیشتر از بیست و دو هزار فت میرسد درحدود ۲۳۰۰ میـل دریـای امـازون قابل کشتی رانی است شهر لیما پایتخت پیرو که بنام (شهر شاهان) یاد میشود از مراکز تجارتی بزرگ ان است کا ملا از بنادر مهم ان میباشد.

چند شهر پیرو اهمیت باستانی دارد.

منابع و صنایع: در حدود پنجاه و هشت فیصد مردم مصروف زراعت ومالداری اند که چهل وهفت فیصد صادرات پیرو را تهیه می کنند. پنبه از تولیدات مهم‌زراعتی پیرو است. پشم، پوست، شکر، قهوه، برنج، کچالو، جوو تنباکو نیز تولید میشود. جواری غذای عمدهٔ بومیان است. ماهیگیری از صنایع نهایت عمـده بوده و پیرو‌از تهیه کنندگان درجه اول غذای ماهی جهان است کوهای ان مملو از معادن است ونقره و مس بکثرت وجـود دارد صنایع فولاد روبه انکشاف است.

صادرات عمده ان پنبه، محصولات ماهی، پترول خام و مشتقات ان، شکر، مس وآهن خام است.

ماشین باب و عراده جات را وارد میکند. تکه باب، مواد کیمیاوی و رنگها نیز از واردات پیرو است.

تاریخ و حکومت: قبـل از تجـاوز فرانسسکو پیزارو ی هسپانوی در ۱۵۲۲ سلطنت انکا متشکل از طرف بومی ها دوام داشت.

در ۱۵۳۳ فرانسسکو شاه بومی پیرو را که اتاهوالپا نام داشت مجبور ساخت‌اطاقی را مملو از طلا کند و بعد وی را کشته و بومی ها را به غلامی‌خـود در آورد. در ۱۵۳۵ شهر لیما را بنا نهادودر۱۵۳۷ بندر کالاورا تشکیل کرد در ۱۵۴۱ پیزارو در هنگام جنگها با بومی ها ورقبای هسپانیوی به قتل رسید.

بعد لیما بحیث مرکز وایسرا هـا ی هسپانوی باقی ماند تا اینکه در ۱۸۲۱ حوزه دوسان مارتین ازجنتایینی اخراج وخاك خود ساخت در ۱۸۲۴ هسپانیه‌آزادی پیرو را برسمیت شناخت. در ۱۹۳۳ قانون اساسی ان به تصویب رسید که بر حسب ان یك رئیس جمهور و دو معاون رئیس‌جمهور باساس اقراء مستقیم برای شش سال انتخاب میشوند یك مجلس نماینده گان ویك سنا دارد که اعضاء اولی باید بیشتراز‌بیست وپنج ودومی‌بیشتر از سی و پنج سال عمرداشته باشند.

معارف و مذهب: از مذهب‌رومن‌کاتولیك حمایت میشود اما آزادی مذهب وجود دارد. چهل و هفت فیصد مردم را بومی هاوبقیه را سفید پوستان ویك فیصدی کم‌راچینایی ها سیاهان وجاپانی ها تشکیل میدهد.

از ۷ تا ۱٤ سالگی تعلیما ت ابتدا یی هسپانو ی است .
رایگا ن واجبار ی است پو هنتو ن سان دفاع : دوسا ل خد مت فعا ل عسکر ی را مارکوس از قدیم ترین پو هنتون ها ی نیم پنجسا ل در احتیا ط او ل ،وپنج سا ل در کره غربی است . احتیاط دو م و بیست سال در گارد ملی اجباری است قوا ی بحری وهوایی عصر ی
هشت پوهنتون دیگر دارد . لسا ن رسمی دارد .

تانزانیا

پایتخت : دارالسلام . مساحت مجمو عی ۵۸،۰۰۰ میل مربع . نفو س (بقرار تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد ۱۲،٦٦۰،۰۰۰ بیرق سه پارچه مایل سبز وسیاه وآبی که به تریشه های زرد از هم جدا شده اند .

واحد پولی : شلنگ تانزانیا یی معاد ل شش ونیم افغانی .

شرح : این جمهور یت متحده در سا ل ۱۹٦٤ بوجود آمد . جو لیو س نایر یر ی رئیس جمهور تانگا نیکا بحیث رئیس جمهور و عبید عما نی ر ئیس حکو مت ا ستقلا لی زنجبار بحیث معاون رئیس جمهور انتخا ب گردیدند .

باساس این پیمان امور دفا عی و خار جه وخدما ت اجتما عی به حکومت مرکـــز ی دارالسلام تعلق گرفت اما هر دو حصه بحیث ساحه های جداگا نه با قی ماندند.

تانگانیکا در ۱۹٦۱ در جو کا ت مما لك مشتر ك المنافع به آزادی کامل خود رسید. پایتخت زنجبار شهر زنجبار است و نفو س ان سه صدو بیست هزار میباشد . یـك سلطنت تحت اداره برتانیه بود و جزیرهٔ ای است که ا زسوا حل شرقی افریقا بیست و سه میل دور تر واقع شده است .

حدود تانگانیکا : در شما ل ان یو گنداوکینیا در شرق ان بحر هند در جنو ب انموزمبیق ،ملاوی و زمبیا ودر غرب ان جمهور یت کانگو قرار دارد .

تولیدا ت عمده ان را پنبه ، قهوه ، پوشت حیوانا ت ، موم و عسل تشکیل میدهد . الماس ، سرب ، طلا ، نمك تونگستن نیز از پیداواران است تاریخ تانگانیکانهایت قدیمی است و فوسیل های قبل التاریخ زیاد دران کشف شده است عرب ها در قر ن هشتم میلادی در ان پا گذاشتند . کاشفین هسپانوی وملا حان غربی در حدود ۱۵۰۰ میلادی در ان راه یافتند . در ۱۸۸۵ جرمن ها افریقا ی جرمنی شرقی را به شمـو ل تانگانیا تشکیل دادند . بعد ازجنگ او ل انگلیس ها تحت نظار ت جامعهٔ ملل ان را اداره میکردند . نفوس آنرا بیشتر (بانتوها) تشکیل میدهد . ولی نفوس بیشتر زنجبار را مسلمانان تشکیل مید هند . از تولیدا ت بسیار مهم ان (میخك) وتیل ان است . در تاریخ زنجبار پرتگا لی ها سهم داشتند که برای دو قرن بران حکمرانی نموده ودرحوالی سال ۱۷۰۰ عیسو ی توسط اعـــراب ازان بیرن زمین رانده شدند در سال ۱۸۵٦ یك سلطنت مستقل شد و در ۱۸۹۰ تحت حمایهٔ انگلستان در امد . تا اینکه در ۱۹٦۳ در داخل ممالك مشتر ك المنافع آزاد گردید و عضو ملل متحد شناخته شد و در ۲٦ اپریل ٦٤ با تانگانیکا متفق شده تانزانیا راتشکیل داد .

در ۱۹٦۷ حکو مت تانزانیا همه بانکهاو اکثر صنایع را ملی ساخت . بعضـی از صنایع را حکو مت کاملا تحت ادارهٔ خود گرفت . علاوه برین حکو مت امر کرد بعد ازین تا جای ممکن زبان سوا حلی بجا ی زبان انگلیسی در امور رسمی استعما ل شود.

تایلیند

پایتخت : بنکاك . مسا حت : ۲۰۰۱۴۸ میل مربع نفوس قرار تخمین۱۹۶۸ ملل متحد ۳۳۶۹۰۰۰ پرچم پار چه های افقی برنگ سرخ ، سفید آبی ، سفید ، سر خ عر ض پارچه آبی دو چند دیگران .واحد پو لی : بات معادل دو افغانی و بیست و پنج پول.

شرح : کشور پادشا هی مشروطه‌تایلیند در جنوب شرق آسیا واقع بوده و محدود است به برما در شمال غرب و غرب ،لاوس در شمال ودر شرق ، کمبود یا در جنو ب شرق وخلیج سیام در جنوب و در شــر ق وهمچنان تاملایا امتداد دارد . بنکا ك یك شهر نهایت مودرن در جنو ب شر ق آسیا است .

منابع و صنایع : جنگـلات زیاد دارد . نودو یك فیصد نفو س ان مصرو ف زراعت است . زغال ، قلعی منگانیز ، تونگستن و سیما ب یافت میشود . از حبو با ت عمدهٔ ان برنج است که غذای اساسی مردم تایلیند را تشکیل داده و صادرا ت ان پنجاه فیصد اسعار خار جی را در مملکت جلب میکند . حبوبا ت دیگر دران به کثرت میروید . صنایع ایکه در ان سرمایه گذا ری خار جی تشویق میشود و جود دارد از قبیل بسته کاری موتر ، دوا سازی ،نساجی وسا مان برقی .

تاریخ و حکومت : کشور تا یلیند یکی از پادشا هی های قد یمی بوده از نظـــر مهند سی در زیبا یی خود شهر ت دارد در سال ۱۹۳۲ یك انقلاب بدو ن خونر یز ی دران صور ت گر فت اما رژیم شا هی‌تغییر نیافت تا اینکه در ۱۹۵۰ اعلیحضر ت‌فومیفون ادولات رسما پادشاه شده قانون اساسی دورهٔ انتقالی را در ۱۹۵۹ به وجود آورد و تا حا ل بر اسا س فرا مین‌شاهی حکو مت مینما ید قانون اساسی دایمی تا هنوز ساخته نشده است .

حکومت تایلیند چند بار تغییر کرد . در ۱۹۶۳ جنرا ل تانو م کیتی کاچوان‌صدراعظم شد . در ۱۹۶۷ اغتشاشا ت مربوط به دست چپ در کشور پیدا شد . طی همان سا ل در حدود چهل هزار عساکر امریکا یی که اکثر شان مربوط قوای هوایی بودنددرتایلیند مرکز داشتند . امریکا حملات هوا یی خودرا برویتنام شما لی قسما از میدان هایی که در تایلیند بهمین مقصد اعمار کرده است اجراء مینماید .

معارف ومذهب : تعلیما ت در بین سنین هشت ـ پانزده جبر ی است . پنج پوهنتون دارد که شامل پوهنځی های تر بیو ی و مکاتب حرفو ی است . زبان مردم (تا ی) است که از سانسکر ت مشتق شده است . مذهب مردم بودا یی است .

دفاع : قوای مسلح تایلیند به هشتادو پنج هزار نفر میرسد که شامل قوای‌پولیسی قوای عسکری قوای هوایی وقوا ی بحری است .

ترکیه

پایتخت : انقره . مسا حت : ۲۹۶۵۰۰ میل مربع . نفو س(تخمین ۱۹۶۸ ملل‌متحد): سی وسی ملیون ۵۳۹ هـــزار . بیر ق : هلال‌وستارهٔ پنج شاخهٔ سفید در زمـــین سر خ رنگه .

واحد پولی لیره (صد پیاستر) معاد ل پنـج افغـــانـــی .

شرح : ترکیه که در ۱۹۲۳ شکل‌جمهوری گرفت هم در اروپا و هم در آسیا قراردارد در اروپا در شما ل ان بلغاریه ، در غرب

ان یونان وبحیره ایجه ودر شرق ان بحیره سیاه قرار دارد از ترکیه آسیا یی توسـط آبنای باسفورس جدا میشود . همچنان در غرب ان بحیرهٔ مرمره واردانیل که دربعضی حا ها از یك تا چارمیل وسعت دارد قرار دارد . ترکیه آسیا یی در غرب محاط است بابحیره ایجه در جنوب با بحیرهٔ ایجـــه مدیترانه ، سوریه وعراق . در شما ل با بحیرهٔ سیاه ودر شرق با اتحاد شورروی و ایـــران .

ترکیه مرکزی یك سطح مرتفع بـــزرگ است که تابستان های گرم و خشك وزمستان های سرد وپر برف دارد در شما ل شرق وجنوب توسط کوها احاطه شده‌است .ازمیر از بنادر مهم آنست . سمسو ن ، ترا بزون وغیره ا زبنادر ترکی بحیرهٔ سیاه است .

منابع و صنایع : در حدود هفتادو هفت فیصد نفوس عواید زوا عتی دارند که‌توسط کاشت تنباکو ، حبوبا ت ، پنبه ، زیتو ن وتولید پشم ، ا بریشم ، ا نجیر ، هرقسم میوه . شکر و تریا ك برای مقاصد طـــبی بدست می آورند چهل ملیو ن جریب زمین ترکیه را جنگلات پوشانیده است .

ذخایر بزرگ زغال ، آهن ، مس پترول وکروم موجود است وترکیه از بزرگتر ین مولد ین کرو م بحسا ب میرود .
سرب ، رنگ ، نقره ، سیماب ،کوگرد و غیره نیز وجود دارد .

اولین پلان پنجسالهٔ اقتصادی تر کیه در ۱۹۶۲ آغاز گردید که حاوی انکشا ف‌زراعت، صناعت ، معادن وغیره میباشد .

از تولیدا ت مهم ان تکه های ابریشمی ، پشمی ونخی بوده ، آهن ،فولاد ، شکر، بوت آسیاب د فتر ، ما هی قطی شده ، سمنت ، کاغذ . شیشه باب وغیره میباشد در تولید سلاح . در شرق مـــیانـــه در جـــه او ل است صادرا ت ان را تنباکو ، پنبه ، میوه خشك ، آهن ،مس،موهیر ، حـــبوبا ت، حیوانا ت از قبیل گوسفند وگاو (کروم) و حبوبا ت روغنی تشکیل مید هد .

تاریخ : تا شرو ع جنگ جـهانی او ل امپرا طور ی عثمانی ترکیه‌شامل‌ترکیه‌اروپایی اناتولیه سوریه ، لبنان ، عرا ق ،اردن ، فلسطین عربستا ن ، یمن وجزایر بحیره ایجه بود .

درجنگ جهانی اول ترکیه با قوا ی محـــور پیوست وشکست ان باعث شد که بسیاری از سر زمین های ان از دست برود وسلطنت سقوط کند . در ۱۹۲۳ کما ل اتا تر ك‌زعیم بزرگ ترکی بحیث اولین رئیس جمهورترکیه اعلان گردید ودر ۱۹۲٤ خلافت تر کی از بین رفت . قانون اساسی موجودهٔ ترکیه درسال ۱۹۶۱ به تصویب رسید‌ه طر فدار یك حکومت پار لمانی ملکی میباشد که حقوق بشر ی را حفاظه و خطاها ی قوای اجرائیه را مراقبت ویك پار لما ن دو اطاقه را تضمین‌نماید.
مجلس سنای ترکیه ۱۷۲ عضو و شورا ی ملی ان ٤٥٠ عضو دارد . رئیس جمهور تنها برای یك دورهٔ هفت ساله انتخاب میگردد .

رئیس جمهور فعلی جنرا ل جودت‌سونای است که در ۲۸ مارچ ۱۹۶۶ انتخا ب شد . ترکیه عضو پیما ن سنتو ناتو ، ملل متحد وشورا ی ارو پا میباشد .

معار ف و مذهب : مذهب و دو لت از همدیگر جدا اند . در حدود نودو هشـــت فیصد تر ك ها مسلما ن اند .

معار ف اجباری ورایگان است . پو هنتون های ترکیه عبار تند از پوهنتون‌های‌استامبول ،انقره ، از میروارض روم .

دفاع : خدمت عسکری اجبار ی است و ترکیه قوای زمینی زیادی به پیمان اطلس مید هد . بقرار موافقتنامهٔ ۱۹۵۳ تر کیه ، یونان و چکوسلوا کیا در پیمان دفاعی‌بالقان سهیم اند . پیما ن دفا عی دیگر ی‌راباامریکا در ۱۹۵۹ عقد نموده است .

ترینداد وتو باګو

پایتخت : پورت اف سپین ، مساحت ۱۹۷۹ مربع میل . نفوس تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد ۰۰۰ ، ۱۰۳۰۰ پر چم زمین‌سرخ باخط سیاه حاشیه سفید که‌ازګوشهٔ چپ بالایی جانب ګوشهٔ راست پایین امتداد دارد واحد پولی‌دالر ترینداد‌وتوباګو معادل‌بیست وپنج افغانی .

ترینداد با مساحت ۱۹۶٤ مربع میل جنوبی ترین جزیره مجمع الجزایر غرب‌الهند است که تقریبا هفت میل بشمال شرق ونیز ویلا واقع میباشد ودر ۱۴۹۸ تو سط کولمبس کشف ګردیده است . توباګوجزیرهٔ کوچك دارای مساحت ۱۱۶ مربع میل به بیست ملی شمال شرق ترینداد واقع است ترینداد وتو باګو در ۱۸۰۲ تحت استعمار برتانیه بودند در ۱۹۶۲ به آزادی نایل آمدند . يك ګور نر جنرال از مقام سلطنت برتانیه نمایند ګی میکند . پارلمان‌ان‌مرکب از بیست‌و چهار نفر اعضاء سنا (که توسط ګور نر جنرال تعیین می شو ند)۳۶ نفر اعضای مجلس نما یند ګا ن(که‌ازطرف مردم انتخاب میګردند) تشکیل ګردیده‌است. مملکت مذکور عضو ملل متحد و مما لك مشترك المنافع است .

تجارت واردا تی قو ی از انګلستا ن دارد . صادرا ت ان اکثر به امریکا میرود از صادرا ت ان پترو ل ، شکر ، قیر ، مشروبا ت ، کاکاو ، قهوه کیله ، لیمو ، سمنت وغیره میباشد . توریزم منبع مـهم عایدا ت ان است .

نفوس ان مخلوط ٤٤ فیصد سیاهپوست ۳۶ فیصد هند ی وبقیه لبنا نی ،سوریایی، چینا یی وسفید پوستان ، از نګاه مذهب ۳۶ فیصد رومن کاتو لیك ، ۳٤ فیصـد پروتستانت ، ۲۳ فیصدهند و ۶ فیصدمسلمان است .

تعلیمات ابتدا یی وثانو ی تا هجده‌سالګی رایګان است . يك يو نیورستی وانستیتوت تخنیکی دارد .

ترینداد مد عی اخترا ع دستهٔ مو زيك فولادی (آلات که از بیر ل ها ی تیل‌ساخته شده اند) غزل های کالیپسو ورقص لنمبومی باشد . توریزم يك منبع عمدهٔ عایدات‌ان است .

ترینداد عضو موسسهٔ ملل متحد ، مما لك مشترك المنا فع و موسسهٔ کشور ها ی امریکا یی است .

توګو

پایتخت : لومه . مسا حت : ۲۰٤۰۰ مربع میل . نفوس (تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد) يك ملیون و هفتصدو بیست هزار .پرچم: پارچهٔ های افقی سبز وزرد با مربع‌سرخیکه در میا ن ان ستارهٔ سفید نقش است .واحد پولی : فرانك معادل هجده پول .

جمهوریت توګو که در ۱۹۶۰ به آزا دی رسید يك قسمت توګولیند جرمنی بود که در ۱۹۱٤ تسلیم شدو و توسط فرا نسه‌وزیر نظر ملل متحد در سا ل های ۱۹٤۶ الی ۱۹۶۰ اداره میشد . در قسمت سوا حل‌غربی افریقا و در بین دلتا ی علیا در شما ل داهو می در شر ق بحر اطلس درجنو ب وګانا در غرب واقع شده است . قانو ن اساسی ان که در ۱۹۶۱ تسو ید ګردید . يك رئیس جمهور و پار لما ن يك اتا قی را که ٤۶ عضو دارد تصو يب نمود در۱۹۶۶ يك معاهدهٔ دوستی وتجار تی باامریکاامضاء کرد .

تولیدات عمده ان قهوه ، کاکاو ، کپره و پنبه میباشد .

تونس

پایتخت : تونس . مسا حت ۵۸۰۰۰ میل مربع . نفوس (تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد) چهار ملیون و شش صدو شصت هزار
پرچم : سرخ با یك هلال و یك ستارهٔ سرخ دریك دایرهٔ سفید . واحد پولی دینار معادل نود افغانی .

شرح : تونس یك تحت الحما یگی قد یم فرانسه که در ۱۹۵۷ به آزادی‌رسید.درساحل شمالی افریقا واقع شده است در شما لو شرق ان بحیرهٔ مدیترانه در جنو ب شر قان لیبیا در جنوب ان صحرا ی اعظم و در غرب ان الجزایر واقع است . باشند گان اساسی ان را اعراب و بر بر ها تشکیل مید هند.

منابع و صنایع : زراعت عمو میت دارد . مالداری زیاد رواج دارد . خاك‌زرخیزان مقدار زیاد گندم ، جو خرما ، زیتون ، زرد آلو ، بادام، انجیر ، شفتالو، سبزیجات، شبدر ورشقه حاصل میدهد . فوسفور ، آهن سر ب و جست زیاد دارد .

از صنایع مهم ان قطی سازی ، تو لید کود مصنو عی ، قالین بافی ، کمپل بافی ، بوت دوزی و تولید مواد ساختما نی است. از صادرا ت مهم ان تیل زیتون ، شراب، آهن خام ، سر ب ، سنگ گو گرد و حبوبا ت است . پلان ده سالهٔ انکشا فی‌ان در ۱۹۶۲ آغاز گردیده است .

تاریخ و حکومت : تونس دولت بر بری قدیم که بعد تر توسط ترك ها اداره میشددر ۱۸۸۱ تحت تصرف فرانسه در آمد .

از ۱۹۴۷ - الی ۱۹۵۶ تدابیر خودارادیت گرفته شد ویك مجلس اساسی حبیب‌بورقبیه را که از اعضای حزب مقتدر تونس بود به حیث صدراعظم انتخاب نمود .

در ۱۹۵۷ همین مجلس رژیم جمهور ی را اعلان کرد . بقرار قانون اساسی تو نس رئیس جمهور برای پنج سال انتخاب‌میگردد.

اعضای شورا ی ملی هم برای پنج سال انتخاب میشوند . در انتخابا ت ملی ۱۹۵۹ حزب جبههٔ ملی تمام کرسی ها را اشغال کرد و حبیب بور قبیه بحیث رئیس جمهور انتخاب گردید .

در ۱۹۶٤ تمام‌زمین های زراعتی خارجی ها ملی گردید . تونس عضوء ملل متحد وجامعهٔ عرب است .

معارف ومذهب : اکثریت نفوس رامسلمان ها تشکیل مید هند . در حدود یکصدوبیست هزار اروپایی وشصت و پنج هزار یهودی در تونس موجود است . **زبان ملی ورسمی** تونس عربی است . سیستم تعلیمی مخلوط فرانسوی واسلامی تعمیم می یابد . پوهنتون تونس در ۱۹۶۸ شامل پو هنتون اسلا می زیتو نیه و موسسهٔ تعلیما ت عا لـی شد .

دفاع : در ۱۹۵۶ یك اردوی ملی بوجود آمد هسته های قوای بحری وهوایی نیزبوجود آمده است .

جاپان

پایتخت : توکیو . مساحت : ۱٤۷۲۶میل مر بع ، نفوس (تخمین ۱۹۶۸ ملل‌متحد) یك صد و یك ملیو ن و نود هزار
پرچم : آفتاب سرخ در زمین سفید. واحد پولی : ین معادل دوازده پول .

شرح : جاپان متشکل از چار جزیرهٔعمدهٔ هانشو ، هوکائیدو ، کیو شو ، وشی تی‌کو میباشد جزایر جاپان در بحر آرام از اتحاد شوروی و کوریا توسط بحیره جاپان وتوسط بحر شرقی چین ازچین جداشده است.

درختم جنگ دوم جهانی جاپان مجبور شد متصرفا ت و تحت الحما یگی های خود را از قبیل منچوریا ، نصف جنوبی جزیرهٔ سخا لین ، کوریل ، کوریا ، فارموسا ، جزایر مارشال و کارولیـن را از دست بدهد.

سواحل جاپان شکستگی های فراوان دارد. سلسله جبال سخالین در امتداد کو ها ی چینایی در شما ل جاپا ن بمشاهده میرسد وکو های آلپ جاپانی را میسازد در امتداد بحیرهٔ جاپان بطر ف بحر الکاهل آتشفشان های عمده جاپان واقع شده است . کوه فوجی یاما بفاصلهٔ شصت میل در غرب تـوکـیو واقع بوده نهایت مخروطی ان بیشـتر از دوازده هزار فت ارتفاع دارد از بنا در مهم ان شیکو گو ، کیوشو ، ناگویا واوساکـا است . توکیو یکی از سه شهر بزرگتر ان بوده بیشتر از ده ملیون نفوس دارد .

قصر امپرا طوری جاپان در پنجاه جریب زمین در توکیو واقع است . میدان هوا یی بین المللی توکیو معروفتر ین میدان هوایی آسیا است . برج توکیو که ۱۰۸۹ فت طول دارد از فولاد برای نشرا ت رادیو تلویزیون ساخته شده است کاماکورا درسی میلـی جنوب غرب توکیو جائیست که در ان مجسمه بزرگ برنجی بودا به ارتفاع ٤٢ فت قـرار دارد که هفت قرن قبل از برنج ریخته شده است .

از جاهای مشهور دیگر جاپان مقبرهٔ مذهبی توشو گو است که در (نیکو) قرار داشـته ویك پار ك ملی بزرگی به مسا حت تقریبا یك لك جریب در اطرا ف ان قرار دارد . توکیو که مد ت هزار سال پایتخت جاپا ن بود معابد و مقابر بسیار متلون داشته کـه مراکز کلتوری جاپان است . یك تـو نـل ۲۱۳٤ میلی تحت البحر ی شاهرا هـی را میسازد که سه شهر عمدهٔ جاپان را به هم وصل میکند . در ۱۹٦٤ زلزلهٔ مد هشی شهر تجارتی وصنا عتی نیگاما را از بین برد .

منابع و صنایع : بیشتر از نصف زمـین های زراعتی بمقصد زرع برنج که غذا ی عمدهٔ جاپا نی ها است بکار برده میشود . گندم ، جو ، کچالو ، تنباکو ، چای ،لوبیا، شفتالو ، ناك ، وسیب و انگور نیز تولید میشود .

معادن شامل طلا ، نقره ، مس ، سرب، جست ، کروم ، ارسنگ سفید ، ذغا ل گوگرد . نمك و پترو ل است . صنایع عمده ان تولید آهن وفولاد وسایل حمل و نقـل ماشین باب ، آلات الکترو نیك ، کشتی سازی مواد کیمیاوی ، کود مصنو عی ، نساجی ، پنبه پشم ، ابریشم ، والیا ف مصنوعی ، چینی سازی و سامان چوبی است بـیشتـر از نودو دو دستگاه کشتی سازی دارد و از بزرگترین سازند گان کشتی جهان میبا شد بیشتر از ۱۲٤ ملیارد کلیوات فی ساعـت برق تولید میکند صادرا ت عمدهٔ ان پوشاکه باب ، صنایع فلزی ، بازیچه ها ، کـود کیمیاوی ، کشتی ها ، ابریشم ، ماشین های دفتر کمره ها ، میکروسکوب ها ، دور بین ها و عرادجا ت است .

سیاحت وجلب سیا حین منبع بزرگ اسعار را تشکیل مید هد بیشتر از بیست تا سی فیصد تولیدا ت صادرا تی جاپا ن را ایالات متحدهٔ امریکا خریداری میکند .

تاریخ و حکو مت : بروایت اساطیر جاپانی در ٦٦٠ قبل از میلاد مسیح امپرا طور ی جاپان توسط امپراطور جوموبنیان گذا شته شد . در ۱۸۸۹ میلادی قانون اساسـی ان ترتیب یافت . در جنگ ۹٥ر۱۸۹٤ فارموسا را از چین گـرفت درجنگ ۱۹۰٤ ــ ۱۹۰٥ با روسیه هر دو ملت تلفات زیادی رامتحمل گشتند و بحر یه روسیه کاملا از بین رفت جاپان در ۱۹۱۰ کوریا را جز و خا ك خود ساخت . در جنگ جهانی اول جاپا ن جرمن ها را از تسو شیما اخرا ج کرده متصرفا ت بحرالکاهل جرمنی را متصر ف شـد . در ۱۹۳۱ منچوریا را اشغال کرد در ۱۹۳۲ با چین آغاز جنگ نمود که در اثر ان پیپنگ و شانگها ی را تصر ف کرد . در ۱۹٤۱ با حمله بر (پرل هاربر) جنگ را با امریکا آغاز کرد . در ۱۹٤٥ بعد از استعما ل بمب اتو می به شهر های هیروشیما وناکاسا کی از طرف امریکا جاپان تسلیم گردید .باثر قانون اساسی جدید یکه در ۱۹٤۷ بتصویب رسید امپرا طور جاپا ن ۲٥٠ عضو دارد که برای شش سا ل از حقوق تقد س خودصرف

نظر کرد . مقام بزرگ قانون سازی به‌دایت مجلس بزرگ جاپان تفویض گردید .مجلس مشاور ین جاپا ن ۲۵۰ عضو دارد که برای شش سال انتخاب میشو ند .

مجلس نمایندگان ان ٤٦٧ عضو دا شسته برای مدت چار سا ل انتخاب می گردند . نظر به قانون اساسی دین و دو لت از هم مجزا اند . امپرا طور جاپان یکصدو بیست وچار مین عضو فامیل خود است که برتخت جلوس نموده است .

معارف و مذهب : دو مذهب عمدهٔ بودایی و شنتوئزم است همچنان تعداد کلیسا های عیسو ی نیز موجود است . تعلیما ت‌ابتدایی ومتوسط تا صنف نهم اجباری است . در حدود ۲٤٥ پوهنتون دارد .

زبان اساسی جاپانی بوده انگلیسی لسان تجار تی است که در مکاتب عالی تدریس میشود .

جمیکا

پایتخت : کنگستن . مساحت . ٤٤١١ مربـع میل . نفوس . یك مـلیون ونهصدو سیزده هزار ، پرچـم : سبز و سیاه بانشان صلیب طلایی مایل . واحد پو لی : پوند معادل یکصدو بیست وشش افغانی .

جمیکا در بحیرهٔ کارابیـن در نود میلـی جنوب کیو با واقع است و از بزرگتر ین‌و قیمت بہا ترین مناطق غرب الهند برتانوی بشمار میرود سیا حین زیادی ازان‌دیدن‌میکنند در ١٤٩٤ توسط کولمبس کشف گردید و تا ١٦٦٥ توسط هسپانیه اداره میشد بعد ازان به تصر ف انگلیسها در آمد . در ١٩٦٢ در چوکات ممالك مشتر ك المنافع به آزا دی رسید. تولیدا ت عمده آن نیشکر ، قهوه ، کیله ، کاکاو ومیوه جا ت فامیل لیمو است. همچنان سیگار های مشهور میسازد .

چاد

پایتخت : فورت لامی مساحت : ٤٩٥٧٥٣ مربع میل ، نفوس (تخمین ١٩٦٨ حـکومت) چهـار ملیون ، پرچم قطعات عمودی آبـی، زرد وسرخ . واحد پولی فرانك معادل هجده پــول .

جمهوریت چاد سابق از اراضی تحـــت تصر ف فرانسه در افریقا ی استوا یی بود که پنجصد میل به شما ل شرق خلیج گینی، پنجصدو پنجاه میل بجنوب مدیترانه وا قع واز طرف شما ل توسط لیبیا ، از شر ق توسط سودان از جنوب توسط جمهور یت افریقا ی مرکزی واز غرب توسط کامرو ن، نایجریا ونایجر محاط میباشد .

مردمان شمال چاد مسلمانند و حبشی‌های غیر مسلمان مرد مان جنوب آنرا تشکـــیل مید هند مملکت کاملا زندگی دهاتی دارد و از جنوب بشمال ، جغرافیا ی آنرا منا طق جنگل زار ، مراتع وریگستان تشکیل‌میدهد. چاد بتاریخ ١١ اگست ١٩٦٠ به آزا دی‌کامل نایل گردید و در سپتامبر همان سا ل‌عضو ملل متحد شد چاد عضو جامعهٔ فرانسو ی است از صادرا ت عمدهٔ ان پنبه است .

چکو سلواکیا

پایتخت : پراك . مساحت : ۴۹۳۷۰ میل مربع . نفوس چارده ملیون وسه‌صدو شصت‌و دو هزار .

پرچم : پارچه های افقی سفید و سرخ با یك مثلث آبی که از پایه تا نصف بیرق امتداد دارد واحد پولی کورونا (صد هیلر) معادل شش ونیم افغانی .

شرح : جمهوریت سوسیالیستی چکوسلواکیه در اروپای مرکزی واقع است . از طرف غرب و جنوب غرب محاط است با آلمان غربی ، از طرف شمال و شمال غرب با آلمان شرقی ، از طرف شمال وشمال شرق با پولیند واز جانب شرق با اتحاد شوروی ، در جنوب ان اطریش و مجارستان واقع اند .

دریای دانیوب آنرا از مجارستان جدا میسازد کوه های کار پاتیان در شمال شرق وشرق ان واقع شده است .

جنگلات حاصلخیز بوهیمیا منبع شکار و چوب بوده در سرحد آلمان غربی واقع است .

منابع و صنایع : چکوسلواکیا منابع‌طبیعی خیلی غنی و سرشار دارد . یك سوم‌حصهٔ ان زراعتی است . لبلبو بکثرت میرو ید و ابجوی ان از شهر (پلزن) صادر میگردد . زغال ، آهن وتیل از معادن ان استخراج میگردد . رادیم ویورانیم ان مشهوراست. تجهیزات جنگی نیز ساخته میشود و مراکز مهم فولاد سازی دارد .

شیشه سازی وچینی سازی رواج عمده دارد . بوت ، طیاره‌های خفیف و غیره نیز تولید میکند .

تاریخ و حکومت : بوهیمیا ،موراویا و سلواکیا سه جز وامپرا طوری بزرگ‌موراویا بود . در ۹۰۶ توسط ماگیار ها اشغال گردید بوهیمیا و موراویا بعد تر جز و امپراطوری مذهبی رومن کاتولیك گردید پراك تحت اثر شاهان بوهیمیایی در قرن چاردهم مرکز بزرگ کلتوری اروپای‌مرکزی بود . در بین سالهای ۱۹۱۸ و ۱۹۴۸ حوادث بسیاری در چکوسلوا کیا واقع شد که در اکثر آنها جرمن ها انگلیس ها فرانسوی ها وایتالوی ها ذیدخل بودند . از سال ۱۹۴۸ ببعد شکل یك جمهوریت‌سوسیالیستی را بخود گرفت که متشکل از دو ملت سلاو ها وچك ها است .

چك ها هشت ملیون وسلاوها چارملیون نفوس دارند علاوتا جرمن ها ، مجارستانی ها و اوکرائینی ها نیز در چکوسلوا کیه‌بسر میبرند .

قانون اساسی موجودهٔ ان در ۱۹۶۰ به چکوسلواکیه شکل دولت مرکزی محکمی بخشید شورای ملی ان سه صد عضو دارد ویك مجلس ملی سلاویه نیز وجود دارد .

معارف ومذهب : در حدود هفتادو پنج فیصد مردم رومن کاتولیك اند . پوهنتون چك در پراك در ۱۳۴۸ افتتاح گردیده‌است پوهنتونهای زیادی دیگری نیز دارد زبان های رسمی چك وسلوا کی اند .

دفاع : خدمت دوسالهٔ عسکری بین‌سنین بیست تا پنجاه اجباری است . قوای‌زمینی وهوایی مجهز دارد .

چلی

پایتخت : سانتیاگو . مساحت : ۲۸۶۳۹۶ میل مربع . نفوس . نه ملیون و ۳۵۱ هزار . پرچم : پارچه های افقی سفید وسرخ باستاره سفید در زمین آبی درقسمت علیای راست . واحد پولی : دسکو دومعادل نه افغانی .

شرح : در ساحل غربی‌امریکای جنوبی واقع است . بلند ترین قلهٔ امریکا (۲۳۰۸۱

فت) درین ناحیه واقع است همچنان یکتعداد جزایر بحر الکاهل را نیز در تصرف دارد، طول ان ۲۶۲۰ میل و عرض وسطی ان یکصد میل است .
منابع و صنایع : زمین های لامزروع دشت های شمالی چلی معادن زیادی دارد، در حدود هفتاد وپنج فیصد صادرات چلی را معادن ان تشکیل میدهد . نایتریت ، ایودین ، مس ، آهن ، زغال ، طلا ، نقره ، کوبالت ، جست ، منگانیز ، بورات ، سیماب ، پترول ، نمك ، گوگرد ومرمر از معادن مهم آنست . زراعت نیز اهمیت دارد . فارم های بزرگ لبنیات وجود دارد، گندم ، برنج ، جواری ، میوه جات وغیره به وفرت زرع میشود لبلبو ، عرادجات ، نساجی انکشاف یافته است . تاکستان ها زیاد بوده . شراب یك قلم صادراتی را میسازد غیر ازین گوشت ، جو و میوهجات از اقلام صادراتی است . میدان های هوایی زیاد دارد در ۱۹۶۱ حکومت پلان ده ساله انکشاف اقتصادی را به مصرف چهل ملیارد دالرا علان نمود .
تاریخ و حکومت : در ۱۵۴۰ فتح چلی توسط هسپانیه تکمیل شد . آزادی ان در ۱۸ و ۱۸۱۰ حاصل گردید شهر های وا لپ ریزو در ۱۵۴۳ وسانتیاگو در ۱۵۴۱ تاسیس شدند . بقرار قانون اساسی رئیس جمهوران برای شش سال انتخاب میشود . سناتور ها که تعداد آن ۳۵ نفر اند برای هشت سال و نمایندگان که از هر ۴۵ هزار نفوس یکنفر نماینده گی می کند برای چهار سال انتخاب میشوند اکثریت نفوس هسپانوی الاصل و یکعده هسپانوی های مخلوط با سرخ پوستان اند . جرمنی الاصل ها و غیره مردمان اروپایی هم به تعداد کمتری موجود اند .
چلی عضو ملل متحد و موسسه کشور های امریکایی می باشد .
معارف ومذهب : بین هفت تا پانزده سالگی تعلیمات اجباری و رایگان است . یکتعداد پوهنتون که اکثر آن درسانتیاگو متمرکز اند . لسان هسپانوی و مذهب بیشتر رومن کاتولیك است .
دفاع : از بیست تا چهل وپنج سالگی خدمت عسکری اجباری است . قوای زمینی بحری وهوایی دارد که تجهیزات ان عصری میباشد .

۴ جمهوریت مردم چین

پایتخت — (پیکنگ). مساحت: ۳۷۴۶۴۵۳ مربع میل ، نفوس : (تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد ۷۳۰،۰۰۰،۰۰۰) پرچم : سرخ باپنج ستاره واحد پولی یوان(معادل هجده افغانی)
منابع وصنایع: قبل از رژیم جدید چین به صورت عمومی یك مملکت زراعتی بود. ازجمله مواد زراعتی آن گندم، جو، جواری، ماش، حبوبات لوبیا وغیره است که درشمال بیشتر میروید. برنج، شکر و نیل از پیداوار مهم جنوب چین است.
نباتات لیف دار ازقبیل جوت وغیره زیاد میروید. پنبه در حوالی وادی دریای زرد بیشتر زرع میشود.
درغرب وجنوب زیادتر چای کشت میشود وحاصلات زیادی دارد صنعت ابریشم درچین تاریخ چهار هزار ساله دارد. حیوانات، گاو گوسفند بکثرت تربیه میشود. تولیدات چینی وشیشه باب رایج است از مهمترین پیداوار معدن آن زغال است. آهن، قلعی، سرمه پطرول، تونگستن ونمك نیزمعادن بزرگی دارد.
قبل از سال ۱۹۵۹ قحطی های شدیدی درمملکت دیده میشد که از اثر سیلاب های مدهش بوجود آمده بود که بیشتر ازسه صد ملیون جریب زمین را خساره مند ساخت با تطبیق مفکوره های جدید درساحات مختلف زراعتی و صناعتی تحولات بزرگی در سراسر چین بوجود آمد .با وجود خشکسالی وقحطی ایکه چین به آن مواجه گردید این کشور گام های بزرگی بجانب صناعتی شدن برداشته است .پروژه های تولید برق،سیستم های

جدید آبیاری، صنایع فولاد و غیره درتحکیم بنیه اقتصادی چین اهمیت بسزائی دارد. ازهمه مهم‌تراینکه چین در ساحهٔ اقتصادی از کثرت‌قوای بشری برخور دار است .

تاریخ و حکو مت : چین داری‌قدیمترین تاریخ است‌که تا۲۲۰۵ قبل از میلاد میرسد چندین هزار سال قبل راه ابریشم تاریخ قدیم چین را از راه افغانستان با غرب وصل می کرد .

درشروع تاریخ خود چین یك مملکت شاهی بود . در اوایل قرن بیست تحو لات بزرگی در سیستم حکو متی چین بمیان آمد .

در جنگها ی زیادی با جاپان حصه گرفت که بیشتر این جنگ ها را جاپان باخت .

اما بعد از شکست در جنگ جهانی دو م جاپان تمام مناطق اشغال شده را دو باره واگذار کرد . در ۱۹٤٥ انقلاب ها یی درچین بوقوع پیوست که در نتیجه ان حزب‌کمونست موفق گردید جنرا ل چانگ کایی شیك را بطر ف فارموسا براند وچین را اشغال‌نماید (۱۹٤۹) . رژیم موجودهٔ چین تحت قیاد ت ماوتس تونگ رهبر انقلاب ، چین را به بیست و دو ولایت بشمو ل فارموسا که‌ادعای مالکیت آنرا دارد تقسیم نموده است همچنین پنج ناحیهٔ مستقلی را اداره میکند که‌عبارتند از منگولیا ی داخلی ، سنکیانگ، تبت ، منچوریا و کوانتنگ . در اوا یل ۱۹٦٦ انقلاب کلتور ی در چین راه افتاد که تاکنون جریان دارد . وزیر دفاع لین پیاو بود .و ماوتس تونگ بزرگترین شخصیت جمهوریت چین شناخته میشود .

معار ف و مذهب : مجاهده برا ی رفع بیسوادی موفق است بیشتر ازپانزده‌پوهنتون چهل و هشت موسسا ت‌تعلیمی انجنیر ی وسی ویك دانشگاه زرا عتی دارد .

از مذاهب عمده چین بو دا یی است که زیادترین پیروا ن را دارد . کنفو سیونزم نیز شایع است (تاائوئزم) روش دینی‌دیگری است که بیشتر با تناسخ ارواح رابطه میگیرد و در بعضی حصص پیروا نی دارد . بیشتر از پنجاه ملیون مسلمانا ن در چین بسر میبرند عیسو یت نیز پیروان دارد .

داهومی

پایتخت : پور تونو مسا حت : ٤٣٤٨٣ مربع میل . نفو س : ۲۵۷۱۰۰۰ پرچم :یك پارچه عمودی سبز، دوپارچه افقی زردوسرخ واحد پولی: فرانك معادل هجده پول .

داهومی مستعمرهٔ فرانسه در افریقا ی غربی بود که بین نایجیر یا ، ولتا ی علیا، توگو وخلیج گینی واقع شده است به اساس قانون اساسی ۱۹٥۸ فرانسه داهو می در ۱۹٦۰ به آزادی کامل رسید ودرسپتا مبر همان سا ل عضو ملل متحد شد و بانایجریا ولتای علیا و ساحل عاج یك اتحادیهٔ اقتصادی را بوجود آورده ، با فرانسه قرار داد های علیحده دارد .

رئیس جمهور وشورا ی ملی برا ی یك دوره پنج ساله انتخاب میشو ند . پیداوار عمدهٔ ان روغن نباتی ، خسته ، پنبه قهوه وتنباکو است .

دنمارک

پایتخت : کوپن هاگن .مسا حت : ۱٦٦۱۹ میل مربع نفوس (به شمول جزایر فاروگرینلند) چهار ملیون و ۸۷۰ هزار هفت .

برچم : صلیب سفید در ز مین سر خ واحد پولی کرون معادل شش و نیم افغانی.

شرح : کشور پادشا هی دنمارك درشمال جرمنی که یگانه همسایهٔ ان مملکت درخشکه

است بطرف شمال در میان بحیره بالتیك وبحیرهٔ شمال قرار دارد . مملکت متشکل از جلگه های کم ارتفاع است گرین لیند وجزیرهٔ فارو نیز جزو دنمارك میباشند .

منابع و صنایع : در حدود بیست‌وپنج فیصد مردم ان زراعت پیشه اند . صادرات عمده ان مسکه و پنیر است . ماهیگیری در دنمارك اهمیت بسزایی دارد . سیاحین نیز در واردات ملی دنمارك سهم دارند .

از صادرات دیگر ان ماشین آلات ، کشتی ها ، نساجی ، اثاث‌البیت و سامان آهنی و فولادی است .

اکثر مواد خام را وارد میکند . سیستم موسسه کوپراتیف مستهلکین در دنمارك در سال ۱۸٦٦ بنا یافته و امروز انکشاف زیادی نموده است . در حدود ۳۰٦ کشتی تجارتی دارد .

تاریخ وحکومت: تاریخ‌کهن وباستانی دارد اما شهر کوپن هاگن بصورت واقعی توسط اسقف السبالون (۱۱۲۸ – ۱۲۰۱) بنا نهاده شد .

وی در یکی از جزایردنمارك شهری را برای دفاع از دزدان بحری بنا نهاده که هنوز هم آثار ان باقیست . قبر (هاملیت) شهزاده دنمارکی که داستان وی توسط شکسپیر شاعر معروف انگلیسی ابدی ساخته شده . در شهر السینور واقع است .

شاه و پارلمان مشترکا صلاحیت‌تقنینی دارند . قانون اساسی جدیدی که در ۱۹۵۳ به تصویب رسید بزن ها اجازه میدهد بر تخت دنمارك جلوس نماید . به اساس این قانون دنمارك پارلمان یك جرگه یی دارد که ۱۷۹ عضو دارد . همچنین قانون اساسی جدید گرینلند را بحیث جزو کامل دنمارك میشناسد . دنمارك موسسات کمك های اجتماعی ، بیمه صحی ، حقوق‌معیوبین وسالخورده‌گان وبیمه بیکاری دارد . بسه سالخورده گان ٦۷ ساله و بیوه ها حقوق داده میشود .

معارف و مذهب : مذهب اساسی عیسوی لوتری است اما آزادی مذهب وجود دارد .

تعلیمات اجباری بوده شامل تعلیمات حرفوی نیز میباشد . چندین پوهنتون دارد که مهمترین آنها پوهنتونهای کوپن هاگن ارهوس و پوهنتون تخنیکی است . تربیه به سیستم شاگردی حرفه های مختلف قانونا رایج است دولت بیشتر از ۱۵۲۷ کتابخانه را تهیه دیده است .

دفاع : خدمت عسکری بین سنین نزده و بیست‌و پنج اجباری است . قوای بری ، بحری وهوایی دارد . قوای امنیه شامل مردان وزنان است .

دومینیکا

پایتخت : سانتو دو منگو . مساحت : ۱۸۸۱٦ میل مربع . نفوس ٤،۰۲۹،۰۰۰

پرچم : چار پارچهٔ مربعی یك‌در میان سرخ وآبی با صلیب سفید . واحد پولی: پیسو معادل چهل و پنج افغانی .

شرح : دو برسه حصهٔ جزیرهٔ هسپانیولا را که در ۱٤۹۲ توسط کولمبوس کشف گردید) تشکیل میدهد سرحد بین‌دومینیکا و (هایتی) که در قسمت جنوبی ان واقع است ۲٤۱ میل طول دارد . سواحل دومینکا ۹۷۹ میل میباشد . از جزایر بزرگیست که در بین کیوبا و پورتوریکو واقع است ، شهر سناتو دومنگو که در۱٤۹٦ بنا نهاده شده است از کهنه ترین شهر های نیم‌قارهٔ غربی به حساب میرود و خاکستر کولمبوس در یك مقبر درین شهر وجود دارد .

منابع و صنایع : سر زمینی است حاصلخیز که زراعت وتربیه حیوانات دران رونق زیادی دارد .

شکر ، کاکاو ، قهوه، تنباکو جواری و دیگر حبوبات در ان به وفرت میروید . کیله نیز از صادرات‌عمده ان است گاو ، خوك ، اسب ومرغ به زراعت رونق خاصی بخشیده است .

طلا ، مس ، آهن ، نمك ، تباشیر ومرمر از معادن ان است . تولیدا ت بزرگ ان شکر ، شراب ، سمنت ، تیل نباتی چاکلیت ، تنباکو ، نسا جی ، وسا ما ن چوبی میباشد زیادتر با ایا لات متحدهامریکا روابط تجار تی دارد .

تاریخ و حکو مت : در ۱۷۹۵ هسپا نیه سانتو دو منگو را به فرانسه واگذار کرد . در ۱۸۰۱ توسط رهبر ها یتی اشغا ل گردید . در ۱۸۰۲ و باز در ۱۸۲۱ تو سط هسپانیه اشغال شد و تعداد زیاد جمهوریت ها در دومینیکا برقرار شده و سقو طکردند. از ۱۸۲۲ تـا ۱۸٤٤ هایتی بران حکومت‌کرد. در ۱۸٤٤ جمهور یت تشکیل گردید . در ۱۹٤٤ توسط بحریهٔ امریکا یی اشغال گردید که در همین زمان یك حکو مت انتخابـــی جمهوریت رویکار امد . ولی استقرارحکومت تاکنون هم تثبیت نگردیده است .

بعد از انقلابا ت داخلی ٦٥ ـ٦٦ که طی ان هزارا ن دومینیکا یی بشمو ل یکتعداد عساکر امریکا که بنام حفظ جان امریکاییان به دومینیکا وارد شده بودند . انتخابا تروز اول جون ٦٦ بالا گو یر را بریاست‌جمهوری آورد .

معار ف و مذهب : مذهب دو لتی موجود نبوده و آزادی مذهب وجود دارد . اماتقریبا تمام نفوس رومن کاتو لیك اند . تعلیما ت اجباری و رایگان است پو هنتون سـانتو دومنگو در ۱۵۳۸ تاسیس گردیده است .

دفاع : خدمت عسکر ی یکسا له وجبر ی است قوای متناسب بحر ی ، بری وهوا یی دارد .

روا ندا

پایتخت : کیگالی : مساحت بیشتر ازده هزار مربع میل . نفوس (تخمین ٦٨ حکومت ۳٤۰۵۰۰۰) .

پرچم : سرخ ، زرد وسبز در قطعا ت عمودی باحر ف (ر) سیاه در قطعهٔ زرد . واحد پولی فرانك معادل پنجاه پول .

جمهوریت رواندا بتاریخ اول جـولا ی ۱۹٦۲ به آزادی نایل شد . ازان بیشترجزء رواندا اروند ی منطقه قیمو مت بلجـیم و ملل متحد بود . اروند ی که فعلا بـنا م سلطنت برو ندی یاد میشود باروواندا یکجا آزاد گشت . رواندا در افریقا ی مر کزی شر قی واقع بوده از شما ل بایوگـندا از شرق با تانزانیا از غرب با جمهور یـت دیمو کراتیك کـانگـو (کینشا سی) محـاط میباشد . نفوس بو می ان با هوتو هامیباشند که هشتاد فیصد نفوس را تشکیل میدهند. مردما ن واتو سی (اقایان قدیم شا ن) و با توانیز قسمت کلی نفوس باقیمانده راتشکیل مید هند .

مجلس مقننه ان که در ۱۹۵۰ تاسیس گردیده رواندا را بتاریخ ۲۸ جنور ی ۱۹٦۱ یك جمهوریت اعلام کرد . در سپتامبرهمان سال مردما ن رواندا سیستم شا هـی را گذاشتند . رواندا عضو ملل متحد است .

قهوه ، از صادرا ت عمدهٔ آنست . پنبه چای ، تنباکو ، مواشی و انوا ع چر م‌تولید میکند . قلعی وطلا از معادن ان بشمارمیرود.

روما نیا

پایتخت : بخارست . مسا حت : ۹۱٦۹۹ مربع میل. نفوس (تخمین٦۸م،م) ۱۹،۷۲۱،۰۰۰

پرچم : سه قطعهٔ عمودی به رنگها ی آبی زرد ، سرخ با علامهٔ مخصوص در وسط .

واحد پولی : لیو معادل هشت افغانی .

شرح : رومانیا یکی از ممالك بالقان از

شمال با اتحاد شوروی ، از شر ق بایوکراین اتحاد شوروی مولد اویای اتحاد شورو ی و بحیرهٔ سیاه از جنوب با بلغاریا و از غرب با یوگوسلاو یا و هنگر ی محاط میباشد . دریای دانیوب قسما سرحد آنرا تشکـــیل مید هد و قسما هم در داخل خا ك رومانیا جریا ن دارد .

کــوه های کاربات در جنوب آن امتداد دارد .

منابع و صنایع : گر چه رو مانیا صنعتی ساخته شده است اما در حدود شصت فیصد نفوس ان به امور زرا عت و مالدار ی مصروف اند . صنایع ۵۷ فیصد اقتصاد مملکت را تشکیل مید هد . گند م ، جواری ، جو ، لبلبو ، انگور و میوه‌های دیگر تولید میکنند . پترو ل ، میتین خیلی خالص ، زغال ، آهن منگانیز ، کرو م ، مس ، سر ب ، جست ، طلا ، نقره ، نمك وغیره ازمعادن غنی ان شمرده میشود . تولید پترو ل ان سالانه بیش از دوازده ملیون تن متریك میباشد .

تولید ماشین های زراعتی ، آلات تیل کشی و محصو لات کیمیا وی ، آرد سازی ، تقطیر و شرابسازی از منابع ان بشمار میرود . در ۱۹۶۵ قیمت صادرا ت رو مانیا بیشتر از واردا ت ان شد .

تاریخ و حکو مت : مردمان اصلی وبومی رومانیا صد ها سال قبل ازداسیای ها مــی زیستند . سلطنت داسیا یی ها توسط روم از ۱۰۱ تا ۲۷٤ بعد میلاد مسیــح اشغـال گردید . چند ین سال ر ومانیاتحت تسـلط ترك ها بود كه بعدا در ۱۸۵۹ با هم ملحق گردید ودوسال بعد در ۱۸۶۱ بنام رو مانیا در آمدند . پنج سال بعد خانواده هوهنزولرن سیگمار نگن شاهزاده ای را در راس حکومت قرار داد . در ۱۸۷۷ رومانیا از ترکیه آزادی گرفت ودر ۱۸۸۱ یك سلطنت واحد شناخته شد .

رومانیا از نگاه موقعیت خود در جنگهای زیاد کشانیده شده است با روسیه علیه ترکیه از ۱۸۷۷ ــ ۱۸۷۸ کمك کرد جر مـــنی و استریا ، هنگر ی آنرا در جنگ عمو می اول منـکوب ساخت . در ۱۹٤۰ قسمتی از اراضی خود را ازدست داد . در ۱۹٤۱ با آلما ن علیه اتحاد شوروی متحد شد .

در ۱۹٤٤ با متحد ین پیو ست مایکل اول پادشاه رومانیا در ۱۹٤۷ در اثر فشار کمونزم مخلوع گردید .

قانون اساسی جدید ی مانند اتحادشوروی در ۱۹۵۲ تصویب شد .

در ۱۹۶۱ پرزید یم را با شورا ی دولت تعویض گردند . این شوری از اعضا ی اسامبلهٔ ملی انتخاب میشود درین اسا مبله برای هر چهل هزار نفر یکنفر انتخـــا ب میشود .

عدهٔ فعلی اعضای اسامبله ٤۶۵ نفرمیباشد که برای چار سال از روی یك لست عمومی انتخاب می شوند .

در سال ۶۵ رومانیا بجا ی جمهوریت مردم بنام جمهوریت سوسیا لیستی نامیده شد .

معارف ومذهب : تعلیما ت ابتدا یی تا سن هشت سا لگی اجبار ی است .

چار یونیورستی دارد . زبان رومانیا ریشه لاتین دارد و نفوذ زبان های فرانسو ی ، یونانی ، سلاوی وترکـی نیز در ان دیــده میشود .

آزادی مذهب رسما اعلام گردیده است کلیسا و دولت از همدیگر مجزا هستند .

دفاع : خدمت نظام عمو می و بین سنین ۲۱ و پنجاه جبر ی است مد ت خدمت برای دوسال است . رومانیا عضو ملل متحــد و اتحادیه وارسا است .

زمــبیا

پایتخت : لوساکا . مساحت : ۲۹۰۵۸۶ مربــع میل . نفوس (تخمین ۶۸ ملل متحد) ٤،۰۶۵،۰۰۰ .

پرچم : سبز باعقاب نار نجــی با لای قطعات سر خ ، سیاه ونار نجی در کنارهٔ راست پایین .

واحد پولی : پوند معادل یکصدو بیست افغانــــی .

جمهوریت زمبیا منطقهٔ تحت اداره برتانوی بنام رودیشیا ی شمالی بود . در مر کز افریقای جنو بی واقع است . بشما ل ان کانگو ، کینشا سی و تانزانیا به شر ق ان ملاوی (نیاسالند قـد یـم) و مـوزنـبـیـق (مستعمره پرتگالی) به جنوب‌ان‌رودیشیای جنوبی و بچوا نا لیند و به غرب ان افریقای غربی (منطقهٔ تحت قیمو مت افر یقا ی‌جنوبی) وانگولا مستعمرهٔ پرتگا لی واقع است .

اراضی فلات بلند دارای جنـگل های غیر انبوه بوده برای زراعت ومالداری هــر دو مساعد است . از معدنیا ت غنی است .مس، جست ، کوبالت ، طلا ومنگانیز دارد . مس مهمترین معدن آنرا تشکیل میدهد و درجهان درجهٔ سوم را دارد .

از ۱۸۸۹ تا ۱۹۲٤ بنام رودیشیای‌شمالی تحت اشغال کمپنی افریقا ی جنو بی بود . از ان به بعد یك گورنر ، یك انجمن‌اجرائیه و بعد تر یك مجلس مقننه پیدا کرد .

قانون اساسی جدید در ۱۹٦٤ به ان‌آزادی داخلی یك صدراعظم وکابینه داد . در ۲٤ اکتوبر ۱۹٦٥ یك جمهور یت آزاد وعضــو ممالك مشتر ك المنافع گردید . اسامبلهٔ ملی ان دارا ی ۷٥ عضو انتخابی وپنج عضــو انتصابی ذریعه رئیس جمهور میباشد . زمبیا عضو ملل متحد است . بعد اعلام آزا دی یك طرفهٔ رودیشیا مناسبا ت‌زمبیا با آنکشور خراب شد واستفاده ازخط آهن مشترك شان مورد مناقشه قرار گرفت . مس زمبیا را فعلا با طیارا ت از کشور خار ج می کنند وپترول را باطیاره به کشور وارد می نمایند .

ساحل عــاج

پایتخت : أبیجان : مسا حت ۱۲۸۷٥۲۰ مربع میل ، نفوس (تخمین ٦۸ ملل متحد ۰۰۰ر۱۰۰ ر ٤) پر چم : نارنجی سفـیـد وسبز در قطعات عمو دی . وا حد پـو لی فرانك معادل هجده پول جمهو ریت سا حل عاج سا بق از متصرفات فرانسه درافریقای غربی از شمال با مالی وولتای علیا از جنوب غربی باخلیج گینـی ، از شرق باگانا و از غرب با گینی و لا یبریـا محـاط ا ست . آبیجان بندر عمده آن نیز است ساحل عاج درهفتـم اگست ۱۹٦۰ به آزادی رسـیـد . در سپتا مبر همان سال عضو ملل مـتحد شد. اصولنامه اساسی فعلـی آن از ۱۹٦۰ به بعد بمیان آمده است . از جامعه فرااانسوی به خوا هش خودش بیرون مانده ه و لی قرار داد های دو جا نبه بافرانسه دارد . ساحل عاج عضو شورا ی انتا نت است‌که‌در۱۹٥۹ تاسیس گردید و ا عضای د یگران دا هومی، نا یجر وولتای علیا میبا شد .

زراعت ، جنگلداری ، مالداری و تر بیه ما هی نود فیصد مردم را مشغول دا شته است . قهوه ، کاکا و وچوب های منطقهٔ حاره ، کیله ، پنبه ، بر نج ، تیل نبا تی نیز تو لید میکنند .

بیست فیصد نفوس آن مسلمان ، هجده فیصد عیسوی و باقی آن مسیحی است .

سا موای غربی

پایتخت : اپیا . مسا حت ۱۱۳۷ مر بع میل نفو س در ٦٥ یکصدو سی و یك‌هزار بیرق سرخ باربع حاشیهٔ چپ با لا یی به رنگ آبی در میان این ربع ستارهٔ سفید واحد پو لی : پوند سا موای غربی تقریبا معادل شصت افغانی .

سما موای غربی که در اول جنوری۱۹٦۲ به آزادی رسید مرکب از چهار جزیره است که در حدود ۲٦۰۰ میل به جنوب غرب هاوایی در بحر محیط آرام افتاده است . سما موای شرقی که مرکز آن پاگو پاگو نام دارد تحت اثر امریکا است .
سما موای غربی از ۱۸۹۹ تا ۱۹۱٤ مستعمرهٔ آلمان ها بوده باز نیوزیلند آنرا بدست آورده درسال ۱۹٤٥ اداره آن به ملل متحد و نیوزیلند تعلق گرفت . در ۱۹۵۹ یك حکومت انتخابی داخلی و در ۱۹٦۲ آزادی کامل پیدا کرد . در ٦۷ پول آن به سیستم اعشاری تبدیل شد .
نفوس آن کاملا پولی نیشیایی هستند.
محصولات عمدهٔ مردم ، ماهی ، کاکاو ناریال کیله ، قهوه و غیره است .

سان مارینو

مساحت : ۲۳۰۵ مربع میل نفوس (تخمین ملل متحد هجده هزار ، پرچم : قطعات افقی ابی و سفید .
شرح : سان مارینو خوردترین جمهوریت جهان به کنار کوه تیتانو در اپنا ین ها نزدیك ریمینی درقلب ایتالیا واقع است . صنایع عمدهٔ آن شراب ، منسوجات پشمی ، تیل زیتون، پنیر ، مواشی و سنگ تعمیراتی میباشد .
سان مارینو ضرابخانه و مسکوك علیحده دارد . همانطور هم تکت های پستی آن علیحده است ولی پول ایتالوی و واتیکانی بطور عموم در چلش میباشد .
سان مارینو قرضهٔ ملی ندارد .

تاریخ و حکومت : جمهوریت سان مارینو مدعی است که قدیمترین دولت اروپایی میباشد ودر قرن چارم میلادی بنا نهاده شده است .
معاهده دوستی آن با ایتالیا از ۱۸۹۷ به بعد اعتبار دارد . عضو محکمهٔ بین المللی است .
سان مارینو توسط یك شورای عالی شصت عضوی اداره میشود که به آراء عمومی انتخاب میشوند به دو عضو این شوری حق اداره حکومت داده میشود ولی عمر این حکومت فقط شش ماه است زن ها برای اولین بار درسال ۱۹٦٤ حق رای حاصل کرده اند .

سنگا پور

پایتخت : سنگا پور مساحت : ۲۲۵ مربع میل . نفوس (تخمین ٦۸ ملل متحد) نزدیك به دو ملیون پرچم : قطعات افقی مساوی سرخ و سفید با هلال سفید وپنج ستاره در نیمهٔ چپ قطعه سرخ . واحدپولی دالر ملایائی (معادل پانزده افغانی)
یك جزیره ۲۷ میل از شرق به غرب و ۱۵ میل ازشمال به جنوب به منتها الیه جنوبی جزیره نمای ملایا در جنوب شرق آسیا واقع بوده وبتاریخ ۹ ـ اگست ۱۹٦۵ جدائی خودرا از اتحادیهٔ ملیزیا اعلام کرد . سنگا پور در سپتامبر ۱۹٦۳ باملایا، سراوك و صباح یکجا اتحادیهٔ ملیزیارا بوجود آورده بود .
جزیره نمای ملایا توسط یك پل معلق ارتباط دارد . آبنای کوچك سنگاپور آنرا از اندونیزیا جدا میسازد . شهرسنگاپور پنجمین بندر بزرگ دنیاست واز تاریخ تاسیس خود در ۱۸۱۹ بزرگترین مرکز کشتی رانی در جنوب شرق آسیابوده است.

از صنا یع آن ذوب قلعی ، زابر با ب ، چوب باب و کشیتی سازی بشمار می آ ید.

سنگاپور در جمله ممالك مشترك المنافـع شامل بوده وازسپتامبر ٦٥ به بعدعضوملل‌متحد است .

سویز رلیند (سو یس)

پایتخت : برن ، مسا حت : ۱۵ر۹٤۱ مربع میل ، نفوس (تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد ٦،۱٤٧،٠٠٠ بیر ق : صلیب سفید بالای ز مین سرخ . وا حـد پولی فرانك معا دل یاز ده ا فغانی .

شرح : جمهوریت فدرالی سویـزر لینـد در اروپا ی مر کزی واقع بود . تـو سط فـر ا نسه ، جر منـی ، ا ستـر یـا لیختنشتاین و ایتا لیا محـا ط میبا شد . کو هستا نی ترین مملکت ارو پا شمر ده میشود و آلپ ٦١ فیصد زمین آنرا احاطـه کرده است . مو نت روزا به ارتفاع۱۵۲۰۳ فت بلند ترین قلهٔ آن میبا شد . دریا های راین، رون ودانیوب و پـوازان سر چشمـه میگیرند . شهر های عـمده آن زو ر یـخ با سل ، برن ، ژینوا ، لو زان و لو سرن میباشد .

منابع و صنا یع : منابع سر شار آبی سویزر لیند تو سط ٤٣۱ فا بریکهٔ بر ق آبی مورد ا ستفاده قرار گرفته است ساعت سازی‌که تولیدات آن پنجاه فیصد تولیدات جهانی می‌باشد از عمد ه ترین صنا یع‌آنست ما شینها و آلات فلزی د قیق هم میسازد . البسهٔ نخی پشمی و ابریشمی ، محصولات آهن و فولاد و سا مان بر ق ،مواد کیمیاوی عطریات وادویه نیز تو لید و صادر میکند. پنیر ودیگر محصولات شیری ، گو شت ، میوه ، تنبا کو کچا لو و شراب نیز تولید میکند . سو یزر لیند از بزر گترین مراکز با نکی جهان ا ست . زیرافرانك از استقرار قیمت برخوردار است توریزم قسمت حیاتی عواید را تشکیل مید هد .

تاریخ و حکو مت : سو یزر لیند یـا هیلوا تیای قدیم یك ا تحاد یه مر کب از ۲۲ کا نتون ا ست در۱٦٤۸ آزادی خودرا از ا مپرا طوری مذ هبی روم بدست آورده .

در ۱۸٤۸ کا نتون ها تحت یك قا نو ن اسا سی با هم متفق شدند و قسم عمد ۀ اداره هر کا نتون را به خود نگهدا شتند . یك پا رلمان دو اتاقـه قـوای تقنینی ر ا تشکیل مید هد . یك شورای دو لـتی که هر کانتون به‌آن دو نما ینده می فر ستند ویك شورای ملی دارای دو صد عضو قوه اجرا ئیه به شورا ی فدرا لی مر بوط است که ٧ عضو دارد .

رئیس جمهور از همین شورای ا نتخاب میشود و صرف برای یکسال ا جرای وظیفه نموده بالعموم پست ر یاست را به معاون خود وا گذار میشود . سو یزر لیند عضو هیچ گروپ نظامی نیست عضویت ملل متحد و ناتو را ندارد و لی در چند موسسه‌مربوط ملل‌متحد ازقبیل‌موسسه بین‌المللی‌کار وکارگر مو سسه صحی جهان ، یو نسکو ،موسسه خوراکه وزراعـت جـهان عضو یت دارد .

همچنان عضو افتـا (اتحـادیه تجـارت آزاد اروپائی) است . ژینـوا مر کـز عـده از موسسات بین ا لمللی و مو سسات‌مربوط ملل متحد میباشد .

معارف و مذ هب: تعلیمات ا بتدائی ا ز ۱۸٧٤ به بعد را یگان واجباری بوده است هفت پو هنتون دارد ا کثریت مردمان ۱٦ کا نتون جرمنی میدا نند . ا لسنه د یگر عبارت از فرا نسوی ، ا یتا لوی رومانش میباشد مر دمان سو یس از آزادی مطلـق مذ هبی بر خوردارند پنـجاه و دو فیصد نفو س پر و تستا نت و ٤٥ فیصد کاتولیك اند .

د فا ع : خد مت در ملیشیای مـلی اجباری است واز ۲۰ سالگی تا ٥٠ سالگی بر سو یس هاتحمیل میشوددوازده‌دیویزیون عسکر دارد که جمعاً به هفتصد هـزار بالغ میشود .

سودان

پایتخت : خر طوم . مساحت : ۹٦۷ر۵۰۰ مربع میل نفو س (تخمین ٦۸ ملل متحد) ۰۰۰ / ۷۷۰ / ۱٤ پر چم : قطعات افقی آبی ، زرد و سبز ، وا حدپولی: پو ند سودانی معا دل یکصدو بیست افغانی:

شر ح : از متصر فات قدیمی مشترك مصر و ا نگلیس بوده سو دان در ا و ل جنوری ۱۹۵٦ جمهوریت را اعلام کرد. سودان از شمال به جمهو ریت عرب متحد، ازشرق به بحیره ا حمر و ایتو پیا ، ا ز جنوب به یوگندا ، گینیا و کانگو از غرب به جمهو ریت ا فر یقای‌مرکزی چادو لیبیا محاط ا ست .

نیل سفید از و سط مملکت بطر ف شمال در جریان ا ست و نیل آبی از کو ه های ایتو پیا سر چشمه گر فته به شما ل غرب به نقطهٔ ا تصال آن با نیل سفیدنزدیك خر طوم جریان‌دارد واز آنجا به شکل‌سین لاتین بنام نیل در وادی حلفا به جمهو ر یت عرب متحد دا خل میشود .

منابع و صنا یع : سودان مس ، طلا ، آهن ، نمك و ذخا یر د ست نا خورده د یگر دارد منبع عمدهٔ صمغ عر بی است . ا ر زن زیاد میرو ید و غذای اول مردم را تشکیل مید هد . پنبه از صادرات عمده آ نست انواع خورا که باب دارد .

تاریخ و حکو مت : حر کت مهدی د ر ۱۸۸٤ـ ۱۸۸۵ به شکست خر طوم منجر و مصر را مجبور سا خت از سودان خا رج شود . و تنها وادی حلفا و سوا کین ر ا نگهدارد . حر کت در و یشی بعدی را لارد کچنر در هم شکست این واقعه تو سط یك لشکر مشترك مصر و ا نگلیس بتاریخ ۲ سپتمبر ۱۸۹۸ وا قع شد د ر ۱۹۵۱ پا ر لمان مصر قرار داد ۱۸۹۸ و ۱۹۳٦ خودرا با بر طا نیه از بین برد و امکان این را فرا هم کرد که سو دا ن یك قانون ا ساسی علیحده داشته با شد . سودان بتاریخ اول جنوری ۱۹۵٦ آ زا دی کا مل خودرااعلام کرد .

در رای گیری ا پریل ، می ۱۹٦۵ فقط پنج ولایت عرب و مسلمان شمال حصه گرفتند و سه و لایت عیسوی جنو بی حصه نگرفته حکو مت بدان جهت هم بد ست مسلمین ا ست .

سودان عضو ملل متحد و جا معهٔ عر ب می‌باشد .

معارف و مذ هب : سا کنین سو دا ن عرب ها ، حبش ها و نو بیائی ها هستند که خون عرب و حبش را یکجا دارند . عرب ها و نو بیائی ها مسلما نند . سیستم معارف بدست حکو مت است در سا بق در جنوب تعلیم بد ست مسیحیون بو د . در خر طوم یك پو هنتون مو جود ا ست . عربی ز بان ملی است.

سوریه

پایتخت : دمشق ، مساحت : ۷۲۲۳٤ مربع میل . نفوس (تخمین ٦۸ ملل‌متحد) پنج ملیو ن و ۷۳۸ هزار پر چم : سه قطعهٔ افقی سرخ ، سفید و سیاه با سه ستا رهٔ سبز در و سط . وا حد پو لی پوندسوریه معادل پانزده ا فغانی .

شر ح : جمهو ریت سو ریه در شر ق میانه واقع واز شمال با تر کیه از شر ق باعراق واز جنوب بااردنیه‌وازغرب‌بااسرائیل (نام نهاد) لبنان و مدیترانه محاط است .

دریا های اورونتس و فراط ازان میگذرد . لطافیه بندر مهم آنست .
منابع و صنا یع : معا دن آن نسبتا کم است ولی تیل زیاد دارد . استفاده ازذخایر کم ا ست و لی کمپنی پترول عراق‌حق‌العبور وحق بندری مید هد . مصرو فیت عمده مردم زراعت و ما لداری است . پنبه ، گندم ، جو ، تنباکو ، میوه ها ی لیمو ئی ، زیتون، انگور تو لید میکند . صنایع آن شا مـــل آرد ، تیل ها ، صا بون ، منسو جـــا ت سمنت ، د باغی ، شیشه باب‌شکر ، بوت باب میباشد . از صا درات عمدهٔ آن پنبه، منسو جات و تنبا کو ا ست .
تاریخ و حکو مت : یکی از قد یم ترین ممالـــك دنـــیا بـــوده سوریـــه امـــروزی از امپراطور ی تر کی متشکل گردید در ۱۰ اگست ۱۹۲۰ سوریه یك واحد علیحده ر ا تشکیل داد . و بیست روز بعد ازان دوواحد سوریه و لبنان بزرگتر تشکیل واز ۱۹۲۰ تا ۱۹٤۱ تحت قیمو مت فرا نسه اداره‌میشد.
سوریه بحیث یك جمهـــو ریت تو سط فرانسویان اعلام شد واز اول جنو ری۱٦٤٤ به آزادی ر سید و قوای فرانسوی بتاریخ ۱۷ــ ا پریل ۱۹٤٦ آنرا تخلیه نمود .
در فبـــروری ۵۸ بـــا مصر یـــکـــجـــا شده جمهوریت عرب متحد را بمیان آ ورد و لی در ۳۰ سپتا مبر ۱۹٦۱ ــ ازان جدا شد رژیم بعث که ازان بعد روی کار آ مـــد باپرو گرام جمال عبد ا لنا صر موا فـــقت نکرد. در۱۹٦۵ اکثرصنایع‌راملی‌ساخت‌وسوریه عضو ملل متحد است .
معارف و مذ هب : نفو س آن بیشتـــر مسلمان هستند و لی عیسو یان نیز ز یاد هستند عربی ز بان رسمی است در د مشق یك پو هنتون و مکاتب عالی زراعتی د ر سلیمیه وبکه ومکتب انجنیری درحلب دارد.

سو مالـــیا

پایتخت : مـــوگاد یشو ، مساحـــت : ۲٤٦۲۰۱ مربع میل ، نفو س (تخمین ٦۸ ملـــل متحـــد) دو ملـــیو ن و ۷٤۵ هزار
پرچم : آبی رو شن با ستارهٔ سفید پنـــج شعا عه در مر کز وا حد پـــو لی شلنگ سومالی معا دل شش ا فغانی .
شر ح : مر کب از تحت الحما یگی‌سابق بر تانوی بنام سو ما لیا و سابق تـــحـــت قیمو مت ملل متحد بنام سو ما لـــیا د ر افریقای شر قی سو ما لیا از شمال باخلیج عدن از شرق و جنوب با بحیره هند و از غرب با کینیا و ایتو پیا واز شمال غر ب با سو ما لیا فرانسوی محاط ا ست. بند ر های عمدهٔ آن بر بره ، مـــو گـــا د یشو و کسما یو میبا شد .

منابع و صنا یع : ا قتصاد دا خلی آ ن ضعیف است و بر کمك خارج اتکاء دارد که قسمنا از ایالات متحده امریکا ، ا یتا لیا ، بر تانیه و اتحاد شوروی بد ست می آید . مالداری و زراعت مصرو فیت عمدهٔ مر د م را تشکیل مید هد .
تو لیدات آن مر کب است از خو شبوئی ها . شکر ، کیله ، جواری ، صمغ ، پوست حیوانات و معادن عمده که هنوز ا نکشا ف نکرده است عبارت است آ هـــن ، قلعی ، بوسایت ، تا یتینیم و غیره .
تاریخ و حکو مت : مردم سومالیا شامل سی‌هزار نفر در سو ما لیا فـــرا نسوی . یکصد هزار نفر کینیا ئی در او گا دا ن ایتو پیا میبا شد . سو ما لیا ی ایتا لوی درسال ۱۸۸۹ توسط ایتالیا تحت الحمایگی اعلام گردید بعد جنگ عمومی اول ازبرتانیه اراضی واقعه در طرف راست در یای جـــبه را باز یافت . ملل متحد در ۱۹٤۹ ایجا د سو ما لیا را بحیث یك دو لـــت علیحـــده تصویب کرد . وبتاریخ ۱۹۵۰ ایتالیاقیمومت آنرا از بر تانیه بدست آ ورد .
تحت ا لحما یگی صو ما لیا بر تا نو ی در ٦۶ جون ۱۹٦۰ آزاد شد تا بتواند بـــا

سو ما ليا يكجا شود .
جمهو ريت سو ما ليا بتاريخ ا و ل جولاى ۱۹٦۰ اعلام گرديد . ا سا مبله ملى آن داراى ۱۲۳ و كيل ا ست .
رئيس جمهور آ ن بايد مسلمان با شد. سو ما ليا عضو ملل متحد ا ست .

سويدن

پايتخت : ستا كهو لم : مسا حت ۱۷۳٦٥٤ مربع ميل نفو س (تخمين ٦٨ حكومت) ۷٫۹٥۰٫۰۰۰ پىر چم : صليب ممتد زرد بالاى ز مين آ بى روشن. وا حد پولى : كرو نا (جمع گرو نر معا دل نه افغا نى .

شرح : سو يدن قسمت شر قى وبزرگترين جزيره نماى سكا ند ناوى ر ا تشكيل ميد هد كه در شمال غرب ا ر و پا واقع است . از شمال با فنلند ، از غرب باناروى واز شرق و جنوب با بحيرۀبالتيك محاط ا ست طول نها ئى آن ۹۷۷ ميل و عرض نهائى آن در حدود سه صد ميل‌است. ستا كهولم و گوتبرگ بزرگترين بندر هاى آنند .

منابع و صنايع : گر چه مملكت كو هى است و لى زراعتى خوب دارد در ۹ فيصد مسا حت مملكت زراعت ميشود و پنجا ه وچا ر فيصد مسا حه را جنگل ها تشكيل ميد هند . محصو لات عمدۀ زراعتى پنير مسكه ، گو شت گاو خوك ، گندم ، جودر، كچالو ، شكر و بته هاى رو غنى ا ست .

صنايع سويدن عديده ا ست محصو لات جنگل آ هن وبرق آ بى از صنا يع عمد ه آنست . زغال سنگ و پترول را وارد ميكند. ده فيصد واردات آ نرا پترول تشكيل‌ميدهد ٤٥ فيصد نفو س در صنا يع مشغو لند وده فيصد در زراعت كار ميكند . فو لا د سا خت سو يدن خيلى براى ا فزار سازى شهرت دارد .

۹۰ فيصد ا قتصاد بد ست آزاد ا ست . حكو مت سهم بزرگ برق آبى را همراه با خطو ط آ هن در ا ختيار خود دارد ده‌فيصد كشتى هاى تجارتى د ينادر سو يدن ساخته ميشود . سو يدن آ هن خام صادر ميكند . مواد تو ليد كنندۀ كاغذ ، چوب ، كا غذ ومحصو لات د يگر جنگل را نيز صا د ر ميكند . محصو لات عمدۀ د يگر آ ن فو لاد، مو تر كشتى ، طياره ، بال بيرنگ ، منسوجات ، سا مان بر قى و مواد كيمياوى مو لود از پترول ميبا شد .

تاريخ و حكو مت : سو يدن يك ديمو كراسى پارلمانى بوده ودران شا ه رئيس دو لت ا ست صدر اعظم آ مر سياسى عمده ا جرا ئيه ا ست .

ر كسداگ يعنى پارلمان سو يدن د و اتاق دارد . اولى شا مل ۱٥۱ عضو انتخابى براى هشت سال ا ست و دو مى شا مل ۲۳۳ عضو انتخابى براى چار سال ا ست. راى گيرى براى كسانى ا ست كه از ۲۱ سال بالا تر با شند .

دراوا يل مر د مان سو يدن ر يشۀ جرمنى دا شتند . او لين و حدت مر د م سويدن با مر د مان ديگرسكاندناوى دردورۀ كالمار بود . سو يدن در سا لهاى ۱٤۳٤ـ ۱٥۲۳ ـ ازآن جدا شد . در ۱٥۲۷ اصلاحات رويكار آ مد . مذ هب لو ترى از ۱٦۰۰ببعد نفوذ يافت .

تقريبا ۱٤ فيصد عا يدات ملى از ر ا ه منابع ا جتما عى پس به مردم تقسيم‌ميشود. واين شا مل بيمۀ صحى ميبا شد . بيكارى در طى سا ل ٦٦ در حدود يك فيصد بود .

معارف و مذ هب : نفو س سو يد ن تقريبا از يك نژاد ميبا شند ۹٥ فيصد نفوس مذ هب لو ترى دارد . تعليم اجبارى است . بيسوادى قطعا و جود ندا رد . پو هنتون هاى دو لتى در ا پسا لا ، لند ، ستاكهولم ، گوتبرگ ، و اميا و جود دارد.

دفاع : خدمت نظامى بين سنين ۱۹ و ٤۷ ا جبارى ميبا شد دوره تربيوى دوماهه‌را اول مى گذرا نند وباز سه دوره يك ما هه‌را طى ميكنند . عسكر آن شصت هزار نفر

است . قوای هوائی آن خیلی قوی ا ست آن بدا خل ا حا طه های بمب اتوم پروف بحریهٔ متنا سب دارد . توپ های سا حلی جا داده شده ا ست .

سیلــون

پایتخت : کو لمبو ، مسا حت ۲۵۳۳۲ مربع میل نفوس (تخمین ٦۸ ملل متحـــد) ۰۰۰ ۹٦٤ ر ۱۱ پـر چم : سر خ تـیر ه با حواشی زرد و علا مهٔ شیر زرد در مر کز دو قطعه عمودی سبز و ز عفرانی نز د یك پایه . وا حد پو لی : رو پیه معا د ل هشت افغا نی .

شرح : سیلون مملکت آزادیســـــت در ممالك مشترك ا لمنا فع . واقــع بر یــك جزیره در بحر هند . فا صله ان از جنو بی ترین د ماغه هند ۳۱ میـل است. قسمت مرکزی جزیره کو هی میباشد . ا قـلیم آن گرم و ر طوبت نسبتی آن هم ز یاد است.

منابع و صنایع : معادن آن گرا فیـت و سنگ چو نه ، آهن و سنگهای قیمتی و نیم قیمتی و مصنو عات آ ن چوب ، شیشه ، کاشی ، سمنت ، مواد کیمیاوی ، منسوجات و کود مصنو عی و تیل نباتی است .

چای از محصولات عمدهٔ زراعتی ا ست . سالانه تقریبا چار صد و پنجاه ملیون پاو تولید میکند . رابر ، کاکاو ، برنج ، تنباکو وغیره نیز تو لید مینما ید .

تاریخ و حکو مت : رومی ها ی قد یم آنرا بنلم نا پرو بـــین (یعنی‌مسـی رنگ) می شنا ختند او لین با شند گان از وا دی گنگای هند بودند و ا ین در ٥٤۲ هـ ق ، م صورت گر فت .

سنها لی ها که از بقا یای ا یشا نند امروز سه ر بع نفو س سیلون را تشکیل مید هند تا ملی یعنی مردمان مها جر ا ز جنوب هند فقط یك د هم نفو س را تشکیل مید هند . پر تگا لیها در ۱٥۰٥ ها لیندی‌ها در ۱٦٥۸ وبر تا نوی هادر ۱۷۹٦ بران تسلط یافتند تا ا ینکه در ۱۸۰۲ یك مستعمر ه بر تا نوی شد .

حق رای به مردم در ۱۹۳۱ داده شد . قانون اساسی جدید آن در ۱۹٤٦ تصویب گردید . سیلون در ٤ فبروری ۱۹٤۸ یــك دو منیون شنا خته شد . سیلون اعـــلا م کرد . روزی جمهو ریت خوا هد شد و در خانواده ممالك مشترك ا لمـنافـع با قـی خوا هد ماند سیلون عضو ملل متحد است.

قانون ا ساسی آن پا رلمان دو ا تا قه میخواهـد یك سنـا شا مـل سی عضو و نما یند گان شا مل ۱٥۲ عضو در ۱۹٥۹ صدراعظم سیلون مقتول گشت و بعدا د ر اثر ا نتخابات خانم او به عهده صدا ر ت عظمی ر سید . حکو مت سیاست بیطرفی را اعلام کرد . و یك تعداد صنا یع را مـلـی سا خت . در ا نتخا بات ۱۹٦٥ حزب وحدت ملی در ا نتخابات فا یق گردید و ا مریکا زود بعد ازان کمك های متو قف مانده ٦۳ خودرا دوباره شروع کرد .

در۱۹٦٦ با معاونت یکعده کشور هـا ی غربی سیلون پلان پنجساله خودرا به‌غرض تو سعهٔ چای ، رآ بر ، و نا ر یال که‌جمعا ۹۸ فیصد عـوایـد صا درا تی سیلون ر ا تشکیل مید هد بنا نهاد .

معارف و مذهب : معار ف از وړ کـتو ن تاپو هنتون را یگان است . ا کثریت نفوس سنهالی ها بو دایی‌مذهب اند . تا ملی ها هندو اند .

سنهالی در ۱۹٦۱ زبان رسمی سیلـو ن شنا ختـه شد و لی تا مـل هـا بـا آ ن مخالف اند .

در ٦۹ حکو مت به تا مل ها ا جا زه داد به ز بان خود هم معا مله بکنند .

سنیگال

پایتخت : داكار ، مساحت : ۷۵٫۷۵۰ مربع میل ، نفوس (تخمین ٦٨ ملل متحد) ۲۸۵٫۰۰۰ ر ۳ پر چم: قطعات عمو د ی سبز ، طلا ئی و سرخ با ستا رهٔ سبز د ر مر کز قطعهٔ طلا ئی .
واحد پو لی : فرانك معادل هجده پو ل .

سنیگال ، از متصرفات قدیم فر ا نسه در افریقای غربی بوده از غرب بااو قیا نوس اطلس از شمال با مو ریتا نیا از شر ق با مالی واز جنوب باگا یا نـا و گینـیا ی برتانوی محاط بوده و خودش گا مبیا را از سه طرف ا حا طه میکند .

سنیگال در ۱۹۵۸ یك دو لـت دارا ی اختیارات دا خلی شد و همراه باجمهوریت سودان فد ر یشن ما لی را تشکیل د ا د .

بتاریخ ۲۰ جون هردو کشور ها کاملا مستقل شدند و پوره دو ماه بعد از فد ریشن‌خارج گردیدند .

سنیگال فیصله کرد که دا خل جا معهٔ فرانسوی با قی بما ند ولی جمهو ر یـت سودان بنام مالی از جا معهٔ مذکور خا رج گردید و لی علا یق نزدیك با فر ا نسه قایم کرد . سنیگال در ا خیر سال ٦٠عضو ملل متحد شد .

صنایع عمدهٔ آن ز راعت و ما لدا ر ی است بندر داكار سالا نه ٤٠٠٠ کشتی را سر و یس میکند . ذ خا یر مهم‌الومنیا ، فا سفیت دارد از صنا یع در حال‌انکشاف آن تهیهٔ خورا که های قطی ، موادکیمیاوی و سمنت میبا شد .

سیرالیون

پایتخت : فری تاون ، مسا حت ۲۷٫٦۹۹ مربع میل ، نفوس (احصائیه٦٨ملل‌متحد) ۲٫٤۷٥ پر چم : قطعات ا فقی سبز ، سفید وآبی ، وا حد پو لی : لیون معادل شصت افغا نی .
شرح : مسیرالیون که یکی از مستعمره منطقه تحت قیمو مت بر تا نیه بوددر ۲۷ اپریل ۱۹٦۱ در دا خل مما لك مشتر ك ـ المنافع آزاد شد . ا ین کشور بطول ۲۱۰ میل بسا حل ا فریقای غربی وا قع ا ست .
عمق آن به دا خل قاره تقریبا ۱۸۰ میل میبا شد و بین گا یانا و لا یبیر یا وا قع است نام آن که معنی کوه شیر را دارد . از طرف پر تگا لی ها به منا سبت ر عد وبرق بالای کوه های سا حلی آن به آ ن داده شده ا ست .
فری تاون بسال ۱۷۸۷ تاسیس شد و هدف آن ا یجاد محلی برای غلا مان آ زا د شده و لی نادار بود
او لاد ا یشان که‌بنام کریول یاد میشوند فعلا در حدود پنجاه هزار نفر میبا شند . بندر آن از بهترین بنادر ا فریقای غربی میباشد . صادرات عمد ه آ ن ا لـما س صنعتی ، آ هن خام ، بو سا یت ، قهو ه و غیره میبا شد .
قانون ا ساسی اول آن در ۱۹۵۹ بمیان آمد وازان ببعد درین کشور حزب مر د م بر سر ا قتدار ا ست .

گـورنـر جنرال رئیس دولـت است و صدر اعظم رئیس حکومـت .پارلمان آن شامل٦٢ عضو عادی و ١٢ عضو رئیسهٔ دایمی میباشد. در مارچ ١٩٦٧ یك کودتا حکومت حزب‌مردم را از بین برد،رهبر کـودتـا کرنیل جکسن نظامی قـانون اساسی را ملـغی قـرار داده مخالفین را تحت فشار گرفت .

سرالیون عضو ملل متحد است .دوپوهنتون دارد که یکی آن به کمك امریـکا آبـادشده است . انکلیسی زبان رسمی است .

عراق

پایتخت : ـ بغداد ، مساحت : ١٧٣٢٥٩ مربع میل نفوس ٨٦٣٤٠٠٠

پـرچم : سه قطعه افقی سرخ،سفید و سیاه و باسه ستاره سبز روی قطعه سفـید واحد پولی دینارمعادل یکصدوبیست افغانی.

شرح : ـ عراق نام جدید بین‌النهرین (میسوپوتیمیا) است و شامل ولایات قدیم تـرکی بصره .بغداد ومـوصل میباشد . از شمال با ترکیه، از شرق با ایران،از جنوب باخلیج فارس، کویت و عربستان سعودی و از غرب با اردنیهٔ و سوریه محاط است . مملکت اکثرش سطح همـوار دارد .تفـاوت حرارت زیاد است در تابستان درجـه حرارت درسایهٔ ١٢٠ درجه فارن هایت ودر زمستان یخ بندان شدید دارد خـاك آن فـوق العاده حاصلخیز است .

منابع و صنایع : ـ گندم ، جو، برنج ارزن و پنبه حاصلات عمده زراعتی است . درکوهستان های‌کردستان تنباکومی‌روید خرما هم‌میشود. درشمال‌مالداری گوسفندزیاداست‌که پشم وپوست‌آن صادرمیشود. صادرات خرما و جو معادل‌هفتاد فیصد صادرات آن میباشد (به استثنای پترول) عراق از ممالك بزرك تولید کننده پترول دنیا است .در ١٩٦٣ ـ تـولیدات پترول آن از پنجاه وپنج ملیـون تن بیشتر بود .

پلان پنجسالهٔ عـراق با مصرف یـك و نیم ملیارد دالر ٢٤ پروژه بزرگ را پیش میبرد.

تاریخ و حکومت :ـ وادی بین النهرین دجله و فراط محل شهر های قدیمه اریدو و اورنینواو بابل بود کاتـور سه هـزار سال قبل میلادی سومیری ها بالای یونان مصر ، قبرس ، تاثیر داشت در جنگ عمو می اول عراق (بنام میسو پوتیمیا) از ترکیه گر فته شد جامعه ملل قیمو میت ان را به بر تانیه سپرد . ایـن قیمـو مت د ر ٣٢ پـایـان یافت و عراق بحیث یك مملکت آزاد عضو جامعهٔ ملل شنا خته شد .

در ١٩٢١ امیر فیصل پادشاه حجاز ،امیر عراق انتخاب شد . در ١٩٢٤ شا هی انتخاب شد در١٩٢٤ شاهی مشروطه اعلام گردید. در ١٩٣٣ پسر ش غازی پادشاه شد و لی در یك تصادم موتر در ٣٩ سالگی کشته شدو پسرش فیصل دوم بر تخت نشست .

در ١٤ جولای ١٩٥٨ امیر فیصل کشته‌شد و جنرال عبدالـکریم قـاسم صدراعظم رئیس جمهوریت شد که می گفت سیاست‌جمهوریت عرب متحد را تعقیب خواهد کرد .

در ١٩٦٣ قاسم از حکو مت جدا سا خته شد و در ٩ فبروری کشته شد .

یك قانون اساسی موقتی در سا ل ٦٤ یك دوره انتقالی سه ساله را اعلام‌کردوعلایق زیاد را با جمهوریت عرب متحد وعده داد .

در ٢٠ نومبر ٦٣ عبدالسلام عار فـرئیس جمهور اعلام گردید و در ١٩٦٦ در حادثه هلیکوپتر وفات شد و برادرش میجر جنرال عبدالرحمن عار ف به ١٠ می ١٩٦٧بریاست جمهوری و صدار ت عرا ق حلف وفادار ی یاد کرد . و به تاریخ ١٧ جولا ی ١٩٦٨ با یك کود تا ی سفید جنرال‌حسن البکرمقام ریاست جمهور ی را اشغال نمود .

در ١٥ جون ١٩٦٤ همه با نکها ، کمپنی های بیمه واکثر صنایع ملی سا خته شد و این امر شامل کمپنی های نفت نبوده‌است.

معارف و مذهب : تعلیمات ابتدا یی و ثانو ی رایگان واجباری است .

عربی زبان اکثریت است .

مسلمانند عیسو ی ها یکصدو پنجاه هزار تابعین دارند .

دفاع : خدمت نظام بین سنین ۱۸ و ۲۵ نفوس همه اجباری است .

جمهوریت متحد عرب

پایتخت : قاهره . مسا حت (۱۰۰ر۳۸۶) مربع میل ، نفوس (تخمین ٦۸ ملل متحد ۰۰۰ر٦۸۰ر۳۱) پر چـم : قطعـا ت افـقـی سرخ ، سفید وسیاه واحد پولی : پوند مصری معادل یکصدو بیست افغانی .

شرح : جمهوریت متحد عر بی تنهاشامل مصر است زیرا سور یه که از اول فبروری ۱۹۵۸ تا ۳۰ سپتمبر ۱۹٦۱ با ان متحـد بود از اتحادیه خار ج گردید .

جمهوریت متحد عربی (مصر) کـــه از ۱۹۵۳ جمهوریت بوده از شما ل با مدیترانه از شرق با دولت نام نهاد اسرائیل وبحیره احمر از غرب باليبيا واز جنوب با سو دان محاط میباشد .

جزیره نمای سینا در بحیره احمر امتداد دارد . خلیج عقبه به شرق ان وابنا ی‌سویز که داخل مصر واقع است کانال سویز رابا مدیترانـه وصل میکنـد . حـق اداره بـالای غازه توسط یك قرار داد متار که در ۱۹٤۹ به مصر داده شد . در ینجا مها جر یـــن فلسطین به امداد ملل متحد زند گی میکنند.

اسکندر یه بندر عمدهٔ آنست . قاهـره بزرگترین شهر ان بوده از نگاه آثار عتیقه خیلی غنی میباشد .

اهرام مصر و ابوالهول . خرابه ها ی کار ناك ولقصور را می توان از آثار عتیقه جمهوریت مذکور نام گرفت .

منابع و صنایع : زمین های حاصلخیز در وادی نیل و دلتا ی ان بشما ل قاهره واقع است . در یا ی نیل نزدیك به سه هـزار مربع میل را باآب ودلدلزار فرا گرفته‌است. سیزده هزار مربع میل زمین تحت زرا عت غله سبز یجات ، پنبه و نیشکر است که شامل انگور ، خرما ، انجنیر ، انار ، کیله، میوه های فامیل لیمو و زیتون میباشد .بند عالی اسوان درمصر جنوبی تقریباً بیشتر از چار ملیون جریب‌زمین‌زراعتی جدیدبه‌جمهوریت عربی متحد داده است .

از معادن آن فاسفیت ، پترول ، طـلا آهـن ، زمـیـچ، مس، بیریل، هرانیت وسلفر میباشد .

قانون جدید ملك داری در ۱۹٦۱ حداکثر جایداد را از چار صد جریب فی نفر به دو صد جریب فی فامیل محدود ساخته همانطور هم نزدیك به نود فیصد صنایع را ملـی ساخته اند .

جمهوریت عرب متحد فابریکه های نساجی ماشین های نختابی ، سمنت ، وفابریکه های کود مصنو عی و صنعت فلم گیر ی دارد . برای ممالك عربی زبان سینما تهیه میکند .

صادرا ت عمدهٔ ان پنبه ، برنج ،محصولات معـدنی ، منسوجـات ، یخچـا ل ، تـایـر موتر ، سمنت وسامان برقی میباشد .

تاریخ و حکومت : ریکارد امپرا طور ی های قدیم در مصر به چار هزار سال قبل از میلاد میرسد . یك مدنیت عالی افرادپیشوا یان مذهبی برای سالیان دراز برغلامان‌حکمفرمایی میکردند . از ان سپس اسور ی ها .فارسی ها یونا نی ها ، رو می ها ، سارا سن‌ها ، ترك ها ، فرانسوی ها(ناپلیون) وبرتانوی‌ها انرا در اختیار در آوردند خدیو ها ی‌مقرر شده از طر ف سلطان های ترك و ایسرای موروثی مصر بودند ولی اجراآت شا ن‌موجب شد اروپاییان بر مصر راه یابند برتانیه که از ۱٤٤۲ بر مصر نو عی تسلط یا فت در ۱۹۱٤ آنرا تحت الحمایه سا خت این نوع تسلط در ۱۹۲۲ خاتمه پذیر فت از ان به بعد برتانیه آزادی داخلی مصر را برسمیت

شناخت ولی سودا ن امنیت و مواصلا ت را برای خود نگهداشت .

فواد اول در ۱۵ مارچ ۱۹۲۲ پادشاه‌مصر شد . در ۱۹۲۳ قانون اسا سی رویکارامد بعد فواد فاروق اول پادشاه شد ولی او در ۱۹۳۷ به سن بلوغ و اشغال سلطنت‌رسید.

ملکهٔ اول او فریده ذوالفقار بود و ملکه‌دوم اونریمان صادق . فـــارو ق در ۱۹۵۲ از سلطنت کناره گرفت واز مملکت خار چ‌شد. پسرش احمد فواد دوم متولد در هما ن‌سال جانشین تعیین شد . ولی در سال ۱۹۵۳ مملکت مصر جمهوریت اعلام شد .

در سال ۱۹۳٦ برتانیه در اثر مـــوافقهٔ جدید ی دفاع سودا ن را با مصر یکجـــا تعهد کرد . ده هزار عسکر و چهار صد نفر قوای هوایی برای دفاع کانال سویز برا ی بیست سا ل نگهداشت در اسکندر یه و پور ت سعید مراکز بحریه قایم نمود .

مصر عضو موسسه ملل متحد شد و در ۱۹٤٤ در تاسیس جامعه عرب پیشقدم گردید در سال ٤٧ از مجلس امنیه وحد ت سودا ن ومصر واخرا ج قوای برتانو ی را از خا ك مصر و سودا ن تقاضا کرد . در ۱۹۵۱ مصر قرار داد سال ۳٦ خود را با برتانیه ملغی کرد . سو دان در ۱۹۵٦ باثر حمایه مصر آزاد شد .

انقلاب ۱۹۵۲ جنرا ل محمد نجیب را به میان آورد . فاروق مخلوع شد . قـــانون اساسی منحل گردید .

در۱۸ـ اپریل۱۹۵٤ جمال‌عبدالناصرنجیب را دور کرد و خود صدارت را اشغال نمود. در ۱۹۵٦ در اثر انتخابا ت جمال عبدالناصر رئیس جمهور مصر شد .

قانون اساسی جدید رویکار گردید .آزادی مذهب ، گفتار ، اجتماعا ت و مالکیت اعـــلام شـــد .

در ۱۹۵٦ امریکا ، برتانیه وبانك‌بین‌المللی از کمك به مصر برای اعمار بند اسوا ن شانه خالی کردند . جمال عبدالناصر کانال سویز را ملی ساخت . و دارا یی کمپنی کانال را تحت اداره گرفت .

پسانتر مصر از اتحاد شوروی برای اعمار بند کمك گرفت ومرحلهٔ اول بند در ۱۹٦٤ تکمیل شد .

جنگها ی سرحدی‌با دولت نام‌نهاد اسرائیل منجر به حمله اخیر الذکر بر شبه‌جـزیره سینا گردید (۲۹ ـ اکتوبر ۱۹۵٦) مصـــر تقاضا آتش بس را از طـرف بـرتانیـه و فرانسه رد کرد . به ۳۱ ـ اکتوبر ایـــن دو کشور بر مصر به بمبار ی آغاز کردندو به ۵ـ٦ نومبر قوای خود را بر خا ك ان پیاده کردند .

مصر و دولت نام نهاد اسرائیل امر اتش بس ملل متحد را قبول کردند . فرانسه و انگلیس نیز آنرا متابعت کردند و بتاریخ ۷ نومبر جنگ خلاص شد .

يك واحد قوای ملل متحد . در غزه‌سرحد مصر واسرائیل را محافظه مینمود غزه دارای يك انجمن تقنینی است که دارا ی ده عضو مصر و ده فلسطینی میباشدکه باوالی غـــزه کمك میکنند .

بتاریخ اول فبروری ۱۹۵۸ جـــمهوریت عرب متحد اعلام گردید و این شامل مصرو سوریه بود .

یمن نیز بحیث عضو فدریشن داخل شد. سوریه بتاریخ ۳۰ سپتمبر ۱۹٦۱ از اتحادیه خار ج شد .

بتاریخ ۱۹ می ۱۹٦۷ جمال عبدالناصر تقاضا کرد قوای ملل متحد از امتداد ۱۱۷ میلی سرحد جمهوریت عرب متحد و اسرائیل خار ج شود . قوای مصری غزه وشـــر م الشیخ را دو باره اشغال کردند وبتاریـخ ۲۲ می ابنای تیران را در دهنهٔ خلیج عقبه بمقابل کشتی‌های اسرائیلی مسدود ساختند. بتاریخ ۵ جون ۱۹٦۷ قوای اسرا ئیل بـــر علیه جمهوریت عرب متحد ، عرا ق وسوریه بحمله و تجاوز آغاز کرد و جنگ در گرفت. اسرائیل قبل از بمیان آمد ن متار که غزه شبه جزیره سیناو سا حل شر قی کا نا ل سویز را اشغال نمود و خلیج عقبه را دوباره برای کشتی رانی خود باز کرد .

معار ف و مذهب : عناصرنژادی‌جمهوریت عبارتند از فلاحین (مصر یان قدیم) بدو ی ها (عرب های چادر نشین) و نوبییایی هـــا (يك گروپ مخلوط) نودو يك فيصد نفو س مسلما نست . نزدیك به هشت فیصدعیسوی میباشد . معار ف از سن هفت برا ی همه اجباری وتاپایا ن بنوونځي مجا نی است.

پوهنتون الازهرقاهره مر كز مشهور تعليمات دينى است . پوهنتون هاى ديگر عبار تند از قاهره ، اسكندر يه و هيليو پو ليس واسيو ت . عربى زبان رسمى است. پوهنتون امريكا يى قاهره و ښوونځى براى دختران (تا سا ل چار دهم تعليمى) وغيره را نيز داراست .

دفاع : خدمت نظام اجبارى استجمهوريت عرب متحد در شر ق ميا نه كشور يست دارا ى نظام دفا عى مقتدر بشمو ل تحت البحر ى ها . طيارا ت جت را كت ها و همه انواع اسلحه موردن .

كانال سويز : بطول ۱۰۳ ميل مديترانه وبحيره احمر را با هم وصل ميسازد .عرض اقل ان ۱۹٦ فت و ده انچ است . در اپريل ۱۸۵۹ كار احداث ان توسط يك تيمفرانسوى آغاز شد . رهبرى آنرا شخصى بنا مفردناند دوليسيپ داشت . پايان كار در نو مبر ۱۸٦۹ بود .

برتانيه بالاخره در ۱۹۵٤ موافقه كردتمام قواى خود را از كانا ل در ظرف ۲۰ ماه خار ج سازد .

اشغال برتانيه به ۱۳ جون ۱۹۵٦ خاتمه يافت . يكماه بعد جمال عبدالناصر كانا ل را ملى ساخت واعلام كرد منافع ان برا ى اعمار بند اسوان بكار خوا هد رفت .

تاديات مولده از ملى ساختن كانا ل از طرف جمهوريت عربى متحد به تاريخ او ل جنورى ۱۹٦۳ پايان پذيرفت . بعد از ملى ساختن جمهوريت عرب متحد كانا ل را عريضتر و عميقتر ساخت طى سا ليكه از سى جون ۱۹٦٦ خاتمه يافت بيست هزار كشتى از كانا ل عبور كرد و عايدا ت ان يكصدو نودو هفت مليون دالر بود .

كانال سويز كه در اثربمبارا ن اسرائيل يك عده كشتى ها در ان غرق گرديد . از طرف حكو مت جمهوريت عر ب متحدبتاريخ ٦ جون مسدود اعلام گرديد .

عدن وعر بستان جنو بى

در نومبر ۱۹٦۷ بالاخره برتانيه مستعمرهٔ عدن وعربستان جنوبى را بهمردمانواگذارشد ويك كشور ديگر نيز در جمع كشور هاىآزاد دنيا افزود گرديد .

ساحه اين كشور عبار ت از قسمتغربى ساحل جنوبى عربستان است . مسا حتعدن ۷۵ مربع ميل ونفوس آنبيشتر ازدوصدوپنجاه هزار ميباشد . تما م تحت الحما يگىشامل ۱۱۲ هزار مربع ميل مسا حه بوده بقرار تخمين ۱۹٦٤ يك مليون نفوس دارد . گروپ هاى مليون براى آزادى عد ن مجادلا ت بنا كردند اين مجادلات در سالها ى ٦۳ ـ۱۹٦۷ شدت اختيار كرد قويترين اين گروپ ها فلاسى نام داشت . يك گروپ ديگر بنا م (ان . ال . اف) ياد ميشد .

عدن نمك ، سگرت ، صابون و ماهى توليد ميكند . يك بندر آزاد است. يك تصفيه خانه پترول دارد كه سالانه پنج مليون تن تيل را تصفيه ميكند .

عربستان سعودى

پايتخت : ـ رياض .مساحت ۸۷۰۰۰۰ مربع ميل . نفوس (تخمين ۱۹٦۸ ملل متحد ۷ر۱۰۰ر۰۰۰ . پر چم سبز با شمير سفيد تحت كلمهٔ توحيد واحد پولى ريال معاد ل ده افغانى .

شرح : عربستان سعودى چار پنجم شبه

جزیرهٔ عربستان را اشغال کرده اســـت . بحیره احمر قسمت عمدهٔ سا حل غر بی‌آنرا اشغال نموده است . خلیج فارس به شرق ان قـــرار دارد . ارتفاعا ت غـــر بی بطر ف شرق پایین آمده بالاخره بسوا حل خلیج فارس به ریگستان خشك و خا لـی مبدل میشود . به غرب و شما ل ان اردینه، بشما ل وشما ل شر ق ان‌عراق و به‌شمال شرق ان کویت هم سرحد مشتر کی دارد. عمان وعدن در جنوب مانع تماس عربستان به بحیره عربستان شده اند . یمن قسمتی از سرحدا ت غربی آنرا احتوا میکند . به طرف مقابل خلیج عقبه شبه جزیره ســینا واقع است و ان به جمهوریت عربی متحد متعلق اســت .

عربستان سعودی شامل چار ولا یـــت است : نجد ، حجاز ، اسیر والحصه که‌فعلا بنام ولایت شرقی یاد میشود .

در حجاز . مکهٔ معظمه و مدنیه منور ه‌واقع است . در مدینه منوره مسجد نبو ی و در مسجد نبوی مقبرهٔ پیغمبر اسلام حضـر ت محمد صلی الله علیه و سلم واقع است که بتاریخ ۷ جون ٦۳۲ مطابـق ۱۲ ربیع‌الاول سال ۱۱ هجر ی قمر ی رحلت فرمودند .

منابع و صنایع : عربستان سعودی دارای یکی از مخازن بزرگتر ین پترو ل دنیااست فعلا کویت در دنیا مقام اولیت را درتولیدات پترو ل حایز است و عربستان کشور دومین است تولیدا ت سا ل ٦۳ ان ۸۱ ملـیو ن تن متریك بود .

از عایدا ت پو لی فروش پترو ل‌مصارف دولت . اصلا حا ت داخلی و بهبود صحی مردم فراهم میشود از معادن دیگر ان طلاء نقره، آهن است تولیدا ت ان خرما ، گندم ،جو میوه ، پوست وپشم است . مالداری ان شامل شتر ، اسپ ، خرو گوسفندمیباشد. صادرا ت ان علاوه بر پترو ل شا مـل پوست وپشم میباشد .

تاریخ و حکو مت : نجد مر کز وهابیون در قرن ۱۸ به تصرف ترکـان در امـد در ۱۹۱۳ ابن سعود موسس ال سعود . ترك‌ها را مغلوب وولایا ت ترکی الحصه رامتصرف شد .

در ۱۹۲۵ حجاز را و در ۲٦ قسمت زیاد اسیر را بتصر ف خود در آورد .

نو ع‌حکومت شاهی مورو ثی است . اعلیحضرت سعود ابن عبدالعزیز که درسا ل ۱۹۵۳ بجا ی پدرش بر تخت نشست درسال ۱۹٦٤ در اثر مشوره فامیلی از ســلطنت برکنار شد و شاهزاده فیصل ولیعهد برادر اندر او به عنوان وایسرا ی برتخت نشست وبتاریخ دوم نومبر بجای‌اعلیحضر ت سعود پادشاه خطاب گردید .

معارف و مذهب : تعلیما ت ابتدا یی ، متوسط وثانو ی رایگا ن است ولی اجباری نیست بیش از ده فیصد بودجه به معار ف مصر ف میشود . نفوس کاملا مسلمان اند. عربستان موافقات دفا عی با ممالك جامعهٔ عرب دارد .

فرانس

پایتخت : پاریس . مساحت : ۲۱۲۹۱۸ مربع میل نفوس بقرار تخمین ملل در۱۹٦۸ـ ۱۰.ر۷۹۵ر٤۹ . پر چم : سه قطعهٔ عمودی آبی ، سفید . وسر خ واحد پولی فرانك معادل نه افغانی .

شرح : جمهوریت فرانسه . غر بی ترین کشور اروپا ی مرکزی بین ٤۲ و ٥۱ درجه عرض البلد شمالی واز ۷ در جه ٤٥ دقیقه طول البلد شر قی تا ٤ در جه و ۳٥ دقیقه طول البلد غربی امتداد دارد . از شر ق وشمال شرق با بلجیم ، لوکسمبورگـــك ، سارو جر منی محاط است . جهیل جـــینوا انرا از سویز رلیند والپ های کرا یا ن و مار تینیم انرا از ایتالیا جدا میسازد . به جنوب ان مدیترانه و هسپانیه واقع است. در غرب ان خلیج بسکی و بحر اطلس

واقع است و در شما ل ان کانا ل‌انگلستان وابنای دو ور ، انرا از انگلستا ن جدامیسازد به غرب آن قفقاز میبا شد ، بلندترین‌کوه‌ان عبار ت از مونت پلان میباشدکه بین‌سرحدات ایتالیا وفرانسه واقع بوده واخیرا تو نل موتر رو معرو فی از ان گذشته هر دوکشور را بهم مربوط ساخته است . طو ل ایـــن تونل ۱۱۶۰۰ متر (هفت میل و یك ربع‌میل) میباشد .

جزیرهٔ کار سیکا بین ایتا لیا وفرا نسه جزء فرانس بشمار میرود مر کز آن شهر از اسیو است که محل تولدناپلیون‌بوناپارت میباشد . دریا ها ی سین لوار ، کارو ن ورون خاك فرانس را ابیاری میکند .

طول راه های ابی مملکت بشمو ل کانال ها به ۸۲۰۰ میل میرسد .

منابع و صنایع : ساحهٔ زرا عتی فرانس شامل ۲۴۸ ملیون جریب زمین است کـــه بالای ان بیست فیصد نفوس فرانس کـــار میکنند . قیمت تو لیدا ت زرا عتی سالانه به ۱۱۳ ملیارد دالر می رسد گند م ، جو، جواری ، برنج ، میوه ها وسبزیجا ت از محصولات زراعتی انست .

مالداری . تربیه ماهی برای فروشـــ و جنگلداری هم مصرو فیت مردم را تشکیل مید هد . فرا نسـ چـــا ر مـــــین کشور جهان در تولید گوشت گاو ،خوك و هشتمین کشور در تو لید گوشت گوسفند وبره است .

تولید مرغ نیز وسعت دارد . در حدود یك ونیم ملیون دهقان فرانس به کوپراتیف ها مربوط اند .

از معادن مملکت می توان زغال ســـنگ اهن ، تیل ، های معدنی ، اسفالت ، نمك وپوتاس رانام برد . تولیدا ت بر ق فرانس نزدیك به نود ملیارد کلیوا ت سا عت در سال است . غاز نیز تولید میکند .

منابع پترولی صحرای اعظم (در افریقا) سالانه بیست وسه ملیو ن تن میتر یـــك پترو ل تولید میکند .

فرانسه از بزرگترین تولید کـــنندگا ن یورانیوم در اروپا ی غربی است . از۱۹۶۰ به بعد فرانسه چندین انفجار اتو می راعملی ساخته است .

از مصنوعا ت ان مواد کیمیا وی .ابریشم منسو جا ت نخی ، عطر یا ت ، اتو موبیل، طیاره کشتی وساما ن بر قی میباشد .

تاریخ و حکو مت : انقلاب فرا نســـه ۱۷۸۹ – ۱۸۹۳ منجر به تشکیل جمهور یت شد . ازان بعد جمهور یت او ل امد که با ناپلیون به امپرا طور ی مبدل‌شد. از ان بعد ۱۸۴۸ – ۱۸۵۲ سلطنت رویکار شد . باز جمهوریت دوم (تا ۱۸۷۰) و جمهور یت سوم تا ۱۹۴۶ و جمهـــوریـــت چـار م تـا ۱۹۵۸ و جمهوریت پنجم از ان بعد بمیا ن آمـــــد .

فرانس در جنگ عمو می او ل تلفا ت‌مالی وجانی زیاد برداشت زیرا المان انرا اشغال کرد . پسانتر به کمك برتانیه وامریکا المان را شکست داد و معاهدهٔ ورسا ی از المان الزا ســ و لور یـــن را برا ی فرانس‌بدست او رد بعد تر در اثر کمی کنترو ل متحدین بالای المان ادولف هلتر و حـــزب نا زی ترتیبا ت انتقام گرفت . فرانس در ماه می ۱۹۴۰ دوباره اشغال شد .

پاریس بتاریخ ۱۴ جون همان سا ل‌فتح شد . جنرال دوگو ل در افریقا قوا یی ایجاد کرد وقتی در ۱۹۴۴ فرانس توسط متحد ین نجات داده شد . دو گو ل صدراعظم حکومت موقتی ان شد ۷ نو مبر ۴۴ تا جنـــور ی ۱۹۴۶ جنرال شار ل اندر ی مار ی جوزف دو گول در اول جون ۱۹۵۸ صدراعظم‌فرانس شد . در سپتامبر هما ن سا ل قانون اساسی تهیه کردگی دو گو ل از طر ف مرد م‌فرانس تاید گردید .

جنرال دوگو ل بحیث اولین‌رئیس‌جمهوریت پنجم بتاریخ ۱۱ سپتمبر ۱۹۵۸ انتخاب‌شد. او میشل دو بر ی را برا ی صدار ت‌انتخاب کرد . ودر ۱۹۶۲ جارج پامپیدو به صدارت انتخاب شد . در انتخابا ت ریا ســـــت جمهوری ۶۶ دوگو ل باز کاندید شد ولی در دور اول با حصول ۴۴ فیصد ارانا کا م شد د ردوره دوم با حصول ۵۵ فیصد بررفیق خود میتراند غالب گردید . در انتخـابا ت ۱۹۶۹ شابان دالما س بحیث رئیس جمهور

انتخاب گردید .
قانون اساسی موجوده یك هیئت ادار ی قوی را تحت اثر رئیس جمهور ایجاد کرده اســت .

قوهٔ تقنینیه فرانس عبار ت از شورا ی‌ملی و سنا میباشد رئیس جمهور برای هفت‌سال انتخاب میشود او صدراعظم را تعیین میکند. اگر بخواهد پارلما ن را منحل میسازد و در وقت بحران می تواند تمام قوت را بد ست بگیرد . شورا ی ملی شامل ٤٨٢ نفر وسنا شامل ٢٧٤ نفر است .

قانو ن اسا سی جدید فـرانس بــرای مستملکات فرانس امکان این را داد که در مورد اتیه خود اظهار نظر و عمل کنند . در نتیجه قسم اعظم شان ازاد شدند وبعضا داخل یك جامعهٔ فرانسوی با قی ماندند. به اساس یك قانون در ١٩٦٦ زنان حق این را پیدا کردند که کار کنند در بانك هاصورت حساب داشته باشند و مالك تجارتخـانه و موسسا ت شخصی خود باشند .

معارف و مذهب : تعلیما ت ابتدا یــی متوسط وثانوی رایگا ن و بین سنین ٦و١٦ اجباری است . (١٧) پوهنتون دارد .

مردمان فرانسه رومن کاتو لیك هستند . در حدود یك ملیون پرو تستانت دارد .دولت ازادی مذهب را قبول کرده است .

کار فرما و کارگر هر دو به صــندو ق حمایه کلان سالان پول مید هند .

علاوه بران امکانا ت مسا عد ت فامیلی بیمه اجبار ی اجتما عی برای مریض ،مادران حامله ، اشخاص‌مصاب به تصادمات ،منجـر به نقص اعضاء و مرگ موجود است .

دفاع : خدمت نظام هجده ماه است. .در حدود نه صد هزار نفر عسکر منظم واما ده دارد . در سا ل ١٩٣٠ این رقم به ٧٧٠هزار نفر تقلیل یافت .

فرانسه عضو ملل متحد ، ناتو ، سیتو ، جامعهٔ اقتصادی اروپا و جامعهٔ فرانسو ی است دوگول قوای نظامی خود را در ١٩٦٦ از ناتو خار ج ساخت مرکز ناتورا نیز از فرانسه کشید وی همچنان به عضویت خود در ناتو ادامه داد .

جامعهٔ فرانسوی : به اساس قانون‌اساسی ١٩٥٨ و تعدیلا ت بعد ی این جامعه مرکب است از فرانسه وشش کشور از جملهٔ ١٢ کشور ی که در ١٩٦٠ در افریقا از فرانسه به ازادی رسیدند .

اینها عبارتند از جمهوریت افریقای‌مرکزی چاد ، کانگو (برازاویل) گابون ، ملاگاسی‌و سنیگال .

همانطور هم چار شعبهٔ ماورا ی بحار ، هفت قلمرو ماورا بحار ویك کاند و مـــــی نیم (هبرید های جدید) .

سومالی لیند فرانســوی : واقــع بین ایتیوپیا و سو مالیا که از عربستا ن‌سعودی با ابنای با ب المند ب جدا شده است . جیبوتی شهر عمدهٔ ان میباشد . نصف تجارت خار جی عربستا ن از راه جیبو تی صور ت میگیرد .

فرانسه در ١٩٦٦ اعلان کرد که در ١٩٦٧ در سو مالی لیند فرانسو ی برای ازا دی‌ان یك رای گیر ی صور ت خوا هد گر فت . در اثر این رای گیر ی سومالی لیندتصویب کرد که فرانسو ی بما ند و لی نام ان بـه انارسی وایسا س تبدیل گردد .

گواد لوپ : از دو جزیرهٔ عمده در غرب الهند که از ١٦٣٤ بتصر ف فرانسه بوده‌و در پار لما ن فرانسه ذریعه دوسنا تور و سه وکیل ازان نما یند گی میشود . نفو س ان بیش از سه صد هزار نفر است.مرکز ان باس تیر نام دارد . توریزم از مــنا بـع مهمهٔ ان میباشد .

مارتینیك : یکی از جزایر غر ب الهندکه از ١٢٣٥ بتصر ف فرانسه بوده اسـت در ١٩٤٦ بحیث یك شعبهٔ شنا خته شد و دو سنا تور وسه نماینده از اندرپارلمان فرانسه نمایندگی می کند .

این جزیرهٔ به خاطر کوه اتش فشا ن‌پیلی مو فست که در ١٩٠٢ به اتشفشا نی اغاز کرده سی هزار نفر سکنه شهر سنت پیر را کشت . همدرین جزیره جوزفین‌خانم‌امپراطور فرانسه تو لد شده‌است مر کز ان فور ت در فرانسه است نفوس ان بیش از سه صــد هزارنفراست که اکثر باز ماند گا ن غلامان می باشند .

گیانای فرانسوی : در سا حل‌شمال‌شرقی امریکا ی جنو بی یك شعبه (ولایت)جمهوریت فرانسه بوده یك سنا تور ویك وکیل ازان

در پارلما ن فرانسه نما یند گی می کند. نفوس ان سی و پنج هزار است . نود فیصد گیانا با جنگلها مستور است . معادن طلای ان مشهور است .

پولی نیشیا ی فرانسو ی : بیش از۱۳۰ جزیره در اوقیا نوس ارام‌جنوبی‌وجود دارد مشهور تر ین ان تا هیتی است که در ان نود هزار نفو س جزایر اداره میشود .زیبایی زنان و جلوه منا ظر طبیعی تاهیتی راهومن ملویل . پول گو گن چار لس دارو ین . ورابر ت لو یی ستیو نسن یادکرده‌اند.

جزایر جدید : یك کاندو می نیم که از ۱۹۰۶ ببعد مشتر کا توسط فرانسه وبرتانیه اداره میشود .

وعبار ت از یازده جزیره بزرگ و ۶۹ جزیره کوچك واقع به شما ل شر ق کالیدو نیا ی جدید و به غرب فیجی میباشد دواداره دارد یکی فرانسوی ویکی انگلیسی . تعداد نفوس ان هفتاد هزار است .

فلیپین

پایتخت : کیزان ستی (لوزو ن).مساحت: ۱۱۵۷۰۷ مربع میل . نفوس (تخمین ملـــل متحد در ۶۸) ۳۵٫۹۹۳٫۰۰۰ . پر چـــم : قطعات افقی ابی‌وسر خ باحاشیه‌سفیدوافتاب وسه ستاره طلایی واحد پولی : پیسو معادل یازده افغانی .

شر ح : جمهوریت فلیپین یك مجمو عـهٔ جزایر بحر الکاهل غربی اس ت‌که از سا حل اسیا پنجصد میل فاصله دارد . تعدادجزایر ۷۱۰۰ و فاصلهٔ شما ل و جنو ب ان ۱۵۰ میل و فاصلهٔ شر ق وغرب ان ۶۸۳ میـــل است از جزایر عمدهٔ ان لوزو ن ، مندانا ، سامار ، نگروس ، پالاوان ، پانی . وغیره میباشد . خلیج مانیلا با مساحت ۷۷۰ مربع میل و محیط یکصدو بیست میل ازبهتر ین بنادر جنوب شر ق اسیا را تشکیل میدهد. کشور فلیپین دارا ی تقریبا ده اتش‌فشا ن فعال است .

کیزان ستی نزدیك مانیلا پایتخت رسمی است ولی چون تکمیل نشده اکثر ادارا ت دولتی هنوز در مانیلا میباشند .

منابع و صنایع : زرا عت ، مالدار ی ، کان کنی و جنگلداری و ماهـــی گیـر ی مصروفیت های عمدهٔ مردم است جنگـــلها شصت فیصد مسا حه کشـــور را تشکیل مید هد . صمغ ها ، نباتا ت ، رو غنی ، پوست های نباتی رنگ دار نباتا ت طـــبی وغیره نیز تولید میشود . طلا ، نقره ، سرب ، جست ، مس آهن زغال سنگ ، پترو ل وغیره نیز دارد .

محصو لات عمدهٔ زرا عتی ان برنج پا ی کوب ناشده ، نیشکر ، جوار وتنباکومیباشد.

تاریخ و حکو مت : مجیلان در ۱۵۲۱ به مانیلا رسید . هسپانیه انرا در ۱۵۶۵ اشغال نمود . در ۱۸۹۸ جزایر مذکور به اضــلاع متحدهٔ امریکا واگذار شد وان هم طور که کشور مذکور در بد ل ان قیمتی به‌هسپانیه قایل گردید .

در ۱۹۴۱ جاپان بر فلیپین حمله کرد . در ماه می ۴۲ جاپا ن انرا به قبضه خـود در آورد و در سپتمبر ۱۹۴۵ از آنجا اخرا ج شـــــد .

در جولای ۱۹۴۶ جمهور یت ازاد فلیپین اعلام شد و این بر اساس موافقه ای بود که در ۱۹۴۳ کانگرس امریکا بعمل آورده بود.

یك مجلس سنا شامل ۲۴ عضو منتخب برای شش سا ل ویك مجلس نمایند گا ن شامل ۱۲۰ وکیل منتخب برا ی چهـــــار سال دارد . تما م منابع طبیعی مملکـــت به دو لت متعلق است واستفاده از انهـــا مختص به تبعهٔ فلیپین و موسسا تی است‌که شصت فیصد سر مایه ان به فلیپینی هـــا متعلق باشد در ۱۹۶۴ امتیاز انکشا ف‌منابع طبیعی کشور و تصا حب و چالان کرد ن وسایط مفاد عامه تا ۱۹۷۴ به تبعهٔ اضـلاع متحده امریکا نیز داده شد رئیس جمـهور

فردیناند مار کوس در ٦٥ وظایف خود را اشغال کرد در ٦٦ طی یك سفر به امریکا امر اجازه مراکز نظامی امریکا را در فلپیی از نودو نه سال به بیست‌و پنج ســـا ل تخفیف داد .

معار ف و مذهب : معار ف ابتدا یی و ثانو ی مجا نی است .چهار پو هنتو ن دارد زبان رسمی فلپینو است که بالای لهـــجه شگالو ك ملایی استوار است انگلیســـی و هسپانو ی نیز زبان های رسمی اند و در حکو مت وتجار ت بکار میرو ند هشتادو سه فیصد نفوس رو من کاتو لیك هستند . مسلمین و بودیست ها در اقلیت هستند.

دفاع : فلپین وامریکا یك قرار داد دفاع مشتر ك دارند که در موقع تعر ض خار جی اشترا ك مسا عی را وعده‌میدهد. عضو ملل متحد وسنتو می باشد .

فنلیند

پایتخت : هلسنگی . مسا حت : ٣٫٥٧٢ مربع میل . نفوس (تخمین ٦٨ ملل متحـــد ٦٢٢٫٠٠٠) . پرچم : صلیب آبی با لا ی زمین سفید . واحد پولی مارك معاد ل‌چارده افغـــا نی .

شرح : جمهوریت فنلیند در شما ل‌اروپا از شما ل با نارو ی . از شر ق با اتحـاد شوروی از جنو ب‌باخلیج‌فنلیند ، اتحـــاد شوروی و بحیرهٔ بالتیك و از غر ب باخلیج بونتیا ،سویدن و ناروی محاط میبا شد .

ساحا ت جنو بی و مرکزی نسبتا هموارو ساحا ت شما لی کوهستا نی است . (٧٠) فیصد مسا حت کشور جنگل دارا ست در حدود سه هزار میل راه های آبی دا خلی دارد .

جزایر الاند با آزادی داخلی مـــربو ط فنلیند است گر چه نفو س شا ن سوید نی اصل اند و پانزده میل از فنلیند دوراستند.

منابع و صنایع : از جنگ عمو می دوم ببعد مملکت به سر عت صنعتی شده‌است. زراعت هنوز هم رو ل حیا تی دارد ، جو ، گندم ، کچالو می رویا نند . چو بکاری و تولید کاغذ هفتاد فیصد صادرا ت راتشکیل مید هد صنایع دیگران کشتی ساز ی ،فلزات ماشین باب ، خوراك ها ، نوشید نی ها ، منسو جا ت ساما ن چرمی و مواد کیمیاوی می باشند .

تاریخ و حکو مت : فنلیند ی های اصلی در حدود ١٦٠٠ سا ل قبل از اورا ل بـــه فنلبند هجر ت کردند . مرد مان سو ید نی بعد هجر ت مملکت را تحت سلطنت سوید ن واقع سا ختند (١١٥٤ ــ ١٨٠٩) از ان بعد فنلیند تحـــت نفوذ غیر مستقیم امپرا طور ی رو سیه رفت. در دسمبر ١٩١٧ فنلیند ازادی خود را اعلام کرد . ودر ١٧ جولای ١٩١٩ یك جمهور یت شد . در نو مبر ١٩٣٩ اتحاد شوری انرا اشغال کرد .

در هنگا م حمله الما ن به شور ی‌فنلیند نیز برای رها یی خود جنگید .

در ٤٤ متار که با شوروی امضاء کرد در اپریل ١٩٤٨ قرار داد همکار ی‌مشتر ك ده ساله با شورو ی امضاء کرد این قرارداد فعلا تا سا ل ١٩٧٥ اعتبار دارد .

رئیس جمهور برا ی شش سا ل از طرف نماینده گان ملت انتخاب میشود . رئیس جمهور کابینه را تعین میکند یك‌مجلس‌تقنینی دارد . عدهٔ ان دو صد نفر بوده برا ی چار سال انتخاب میشوند .

معار ف و مذهب : کلیسا ی لـوتـرا ن کلیسا ی عمد هٔ فنلیند است . ازادی‌مذهب وجود دارد . بیسوادی در مملکت مـوجـود نیســت . زبا ن فنلیند از جمله زبا نها ی فننو ، او گرایی است. زبان سویدنی زبان دو م است . چهار پو هنتو ن دارد .

دفاع : خدمت نظام بین سنین ١٧ و ٦٠ اجبار ی است . بچه ها بعدسن١٩ به‌خدمت نظام جلب می شوند . قوهٔ دفا عی فنلیند در اثر موافقه ان بعد جنگ عمو می دو م به ٤١٩٠٠ نفر محدود شده است فنلیندعضو ملل متحد واتحادیه نادریك ا ست .

قبرس

پايتخت : نكوسيا . مسا حت : ٣ر٥٧٢ مربع ميل . نفوس قرار تخمين ٦٨ ملل متحد ٦٢٢٠٠٠ . پر چم : نقشه طلايی قبرس بالای زمين سفيد وشاخه های زيتون . واحد پولی پوند معادل يكصد افغاني .

شرح : [illegible] بتاريخ ١٦ ـ اگست ١٩٦٠ جمهور يت ازاد وعضو ممالك مشتر ك المنا فع . ملل متحد وشورا ی ارو پا يی شد . قبر س سو مين جزيرهٔ بزرگ مديترانه است ، چهل ميل به جنو ب تركيه ، شصت ميل به غر ب سوريه و ٣٥٠ ميل بشر ق كو يت وا قع است . چار پنجم نفو س پير و مذهب عيسـو ی ارتو دوكس يو نا نی و بقيه نفوس مسلمانان تر كی هستند .

منابع وصنايع: قبرس كشور زرا عتی است . ا نگور ، شراب ، ميوه های فا ميل نارنج ، كچالو و زيتون از تو ليدات عمدهٔ آنست و چهل فيصد صادرات جـزيـره ر ا تشكيل ميد هد و لی معادن ستون فقرا ت اقتصاد كشور ا ست مصنوعات شا مـل صنا يع خفيفه ميبا شد سمنت و تصفيه پترول در حال ا نكشاف ا ست و ا ر دات كشور تقريبا دو چند صا درات آ نست .

تاريخ و حكو مت : قبرس در چهار هزار سال قبل از ميلاد مسكون بود . در ١٦٠٠ قبل از ميلاد ا خا ئيان يونان با مرد ما ن قبرس تجارت دا شتند و بعد ا ز جـنگ تروجان (١١٨٤ قبل از ميلاد) مستعمرا تی دران تشكيل دادنـد . ا ز نـصف قـر ن هشتم قبل از ميلاد اول فنيقـی هـا ، باز آ سوری ها ، مصری ها و فار سی هـا اسكندر ، تو لمی ها ، رو من ها ، بزنطين ها ، مسلما نان ، صليبون ، ونيسی ها و ترك ها آ نرا ا شغال كردند . بر تا نيـه آنرا در ١٨٧٨ به تصرف در آ ورد و د ر ١٩٢٥ جـزء مستعمرات خـود سا خـت . تحريكات برای ا لحاق به يو نان بـا عث شد كه بر تا نيه مجلس تقنينيه آ نرا د ر ١٩٣١ ملغی كرد. بعد جنگ عمومی دوم اين مطا لبه باز بميان آ مد . ا قليت تر ك ها (تقريبا يكصد هزار نفر) با آ ن مخالفت كرد .

مخا لفت های ا يو كا ، ا تحا د يـهٔ زير ز مينی مو جب ا قدا مات شديد برتانيه بشمول تبعيد ا سقف مكا ر يو س سو م شد در ١٩٥٩ مجا د لات مو قتا در ا ثـر موا فقه بين سران بر تا نوی ، يو نا نی، تركی و قبرس متو قف شد . و قـر ا ر بران شد كه رئيس جمهور جمهوريت نوايجاد قبر س از يو نان نژاد ها و معا ون ر ئيس جمهور از تر كی نژاد ها مو قع دا شتـه باشد يكی دراكرو تيری وديگری در د كليا مكاريو س بر يا ست جمهور ی و دا كـتر فا ضل كو چك به معا و نی ريا ست جمهوری انتخاب شد ند .

قانون ا سا سی كشور در ٦ ـ ا پر يل ١٩٦٠ تصويب شد و آ زادی قبر س بـه ١٦ ـ ا گست ١٩٦٠ ا علام گرديد .

در د سمبر ١٩٦٣ باز زدو خورد يو نانی و تر كی نژاد آن شروع گرديد .

مكاريو س خوا ست كه به ضرر تر كی نژاد ا ن قا نون ا ساسی را تعديل كنـد در ٤ مارچ ١٩٦٤ ملل متحد فيصله كر د كه يك قوه بين ا لمللی حفظ صلح ر ا د ر قبرس داير كند . و لی جنگ دوام كرد تا اينكه در ١٠ ـ ا گست ٦٤ هردو طر ف پيشنهاد متا ر كه ملل متحد را پذيرفتند.

در ١٩٦٥ پا رلمان كو شيد دورهٔ رياست جمهوری مكاريو س ا متداد بيا بد . قبرس در مجلس ا منيت سال ٦٥ موافقات ١٩٥٩ خودرا منسو خ اعلام كرد . تر كيه بـا ز ادعا نمود كه حكو مت يو نانی نژاد قبرس ميخوا هد كشور را با مجلس امنيه ازهردو

طرف تقا ضای عدم تقویه کشیش ها ر ادیگر از قبر س ر فع گردید وآن عبا ر ت نموده در ا گست ۱۹۶۶ در ا ثر مدا خله از رفع بلو کادی بود که حکو مت قبر س اوتانت سر منشی ملل متحد یك بحرا ن بر تر کی نژادان قبرس و ضع کرده بود .

کویت

پا یتخت : شهر کو یت : مسا حت ۱۷۸ر۶ مر بع میل ، نفو س تخمین ۶۸ ملل متحد ۵۴۰٫۰۰۰ پر چم ، قطعات افقی سبز ، سفید و سر خ با تشکل چا ر ضلعی سیاه وا حد پو لی : دینار کو یتی معادل یکصدو بیست ا فغانی .

شرح : کو یت کشور کو چك که د ر سابق تحت حمایه بر تا نیه بود در ۱۹ جون ۱۹۶۱ کا ملا آزاد شد کشور مذ کو ر در منتها الیه شما لی خلیج عر بستان (خلیج فارس) مو قعیت دارد . عراق ، عربستا ن سعودی و یك منطقهٔ بی طرف کویتی‌عربی به اطراف آن وا قع ا ست . شهر کو یت‌بندر عمدهٔ خلیج عر بستان میبا شد .

منا بع و صنا یع : پتىر و ل که د ر ۱۹۳۸ کشف و د ر ۱۹۶٤ ا ستخر ا ج شد عمده ترین منبع اقتصاد کشور را تشکیل مید هد .

کویت دو مین صادر کننده و چا ر مین تولید کنندهٔ تیل خام ا ست . ذ خا یر پترول آن بیشتر ازشصت بلیون بیرل‌تخمین شده ا ست تو لید روزانهٔ آن دو ملیو ن ویك‌ربع ملیون بیرل میبا شد .

عایدات‌فروش پترول سالانه کویت بیشتر ازیك بلیون دا لر ا مریکا نی ا ست .

تاریخ و حکو مت : از سا لیان مد ید ی درکویت سلیم الصباح حکمروا یی دا شته به اساس یك موا فقه سال ۱۸۹۹ بر تا نیه روابط خارجی آنرا اداره و تما میت خا ك آنرا تضمین میکرد . تا ا ینکه بتاریخ ۱۹ جون ۱۹۶۱ کاملا آزاد شد .

در همان سال عضو جا معهٔ عرب و د ر سال ۶۳ عضو ملل متحد شد .

اولین قا نون ا سا سی آن در ۱۹۶۳ بمیان آ مد . شورای ملی‌آن پنجاه عضو دارد . ودر ۶۵ ــ ا میر عبد ا لله سلیم ــ الصباح مرد و برا د رش جا بر الا حمد صدر ا عظم وو لیعهد جدید شد .

معارف و مذ هب : با پول حا صله ا ز فروش پترول کویت و سایل صحی را یگان برای ا فراد کشور تهیه دیده ا ست یك صندوق یك صد ملیون د ینارب‌ا ممالك‌عربی دیگر ا متداد میکند . به جز محصول گمرك ما لیه د یگری بر مردم و ضع نشده است. وسایل تعمیم معا ر ف بسر عت پیش میرود . و ۱۶۶ مکتب دارد .

اسلام مذ هب ر سمی ا ست .

دفاع : قوت نظا می کویت ۲٤۰۰ نفر است .

کامرون

پایتخت : یاوندی . مسا حت :۱۸۳ر۵۸۱ مربع میل ، نفو س تخمین ۶۸ ملل متحد ۵۶۲ر۰۰۰ ۵ پر چم : قطعات عمو د ی سبز ، سرخ و زرد با دو ستاره طلا یی در قطعه سبز ، وا حد پو لی : فر ا نك معادل هجده پول .

شرح : کا مرون‌که در۱۹۶۰یك جمهوریت شد بساحل غربی ا فریقا وا قع و بـا نا یجیر یا ، چاد ، گا بون وریـو مـو نی وخلیج گینی محاط ا ست .

از دو ایالت متشکل است کا مر و ن شرقی که درسابق جمهو ریت کا مرو ن وتحت قیمو مت فرانسه بود و کامرون غربی که درسابق کا مرون جنو بی بر تا نو ی بود . در حدود ۳۳ ستیشن راد یو یی‌دارد.

نفوس ان از دو صد قبیله متشکل و شامل بنتو ها و مرد مان سا می و سودانی وغیره ا ست . ششصد هزار مسلمان و شش صد هزار عیسوی مذ هب دارد .

منابع و صنایع : بیشتر زراعتی ا ست چوب ، را بر ، چای ، کیله و پنبه محلوج وکاکاو ، قهوه ، محصولات خر ما ، چر م ، صا در میکند . مالداری هم دارد که شامل گاو ، ا سپ ، خر ، خو ك ، گو سفند وبز میبا شد . مر غ هم دارند .

تولید تجارتی قلعی صنعت عمده آ ن میبا شد .

تاریخ و حکو مت : کا مرون شا مل قسمت عمدهٔ مستعمرهٔ قد یمه المان بهمین نام است که فرانسه و بر تا نیه آ نرا د ر ۱۹۱۶ اشغال کردند ودر ۱۹۱۹ تحت‌قیمومت گذاشته‌شد فرانسه‌در ۱۹۵۸ آزادی‌دا خلی به‌آن داد مملکت در اول جنوری ۱۹۶۰ کا ملا آزاد شد .

کا مرون های برتانوی در ا ثر ا نتخا بات تحت نظارت ملل متحد با جمهو ریت یکجا شدند تا اینکه در اول اکتوبر ۱۹۶۱ دو ایالت فدرالی از آنها بمیان آوردند ، اعضای اسا مبلی فدرال پنجاه نفر میبا شد که‌چهل نفر از سا حهٔ شر قی و ده نفر از سا حه غربی دارد . احمد واحد جیو یکبار در پنجم می ۱۹۶۰ و باز در ۲۰ مارچ ۱۹۶۵ بریاست جمهو ری ا نتخاب گر د ید .

کا نا دا

پایتخت: أوتاوا، مساحت ، ۳٫۸۵۱٫۸۰۹ مربع میل، نفوس تخمین ۶۹ حکومت ۲۱٫۰۰۷٫۰۰۰ .

پرچم : زمین سرخ با سپر علامت‌جنگی‌کانادا توام با یو نین جیك در ربع اول نز د یك به د ستهٔ پر چم .

واحد پو لی : دا لر معادل چهل و پنج افغانی .

شرح : کا نادا از شرق با خلیج ها ی بافین و سینت لا ر نس و او قیا نو س‌اطلس از غرب با الا سکا و بحر محیط آ را م ، از جنوب با او قیا نو س ا طلس، وایالات شمالی ایالات متحده امریکا محاط است .

در شمال تقریبا همه جزایر ار کتیك از نقطهٔ و سطی بین گر ینلند و با فین تـا طول ا لبلد ۱۴۱ درجه بطرف غر ب به آن متعلق ا ست . طول سا حلی ا مر یکـا ۱۷۸۶۰ میل و دارا ی ۴۱۸۱۰ جزایر است . خط سر حدات کا نادا با ا یا لات متحده ا مریکا (۳۹۸۶ میل) ا ز یکصد سال به ا ین طرف بصورت غیر مستحکم مانده ا ست .

کانادا از نگاه و سعت سا حه د و مین کشور روی ز مین است و همه ا نواع‌نباتات منطقه معتد له شما لی دران می رو یـد . شا هراه ۴۸۶۰ میله کانادا که هر ده‌ولایت آنرا بهم و صل میکند و در ۱۹۶۲ به پایان رسیده است از دراز ترین راه ها ی عمده ملی ا ست .

منا بع و صنا یـع : مهمتریـن صنعت ابتدائی مملکت زراعت ا ست زیرا یـك سا حه (۵۴۴۰۰۰) جریب ز مین رابرای خوراکه ا ختصا ص داده ا نـد . گنـد م مهمترین منبع عواید پو لی آ نست سا لانه در حدود دو ملیون پاو ما هی به قـیمت تقریبی د و صد ملیون دا لـر بـد ست می آ و ر د .

چهل و هشت فیصد مسا حه ا ر ض کانادا جنگل دار ا ست . صنعت مواد خام وکاغذ آن سالا نه به دواز ده ملیون تـن میر سد انواع چوب نیز می فرو شد .

از معا دن آن میتوان یو ر ینیم ، آ هن

نکل ، پترول خام ، و گاز طبیعی را نـــا م برد در تو لید پلا تینم ، جست و کو بالت کشور دوم جهان ا ست .

قیمت تو لیدات سا لا نه معدنی آن بیش از سه ملیارد دالر ا مریکا میشود .

در تو لیدات ا نر ژی بـر قی از آ ب نیز کشور سوم جهان شمر ده میشود .

وسالانه بیش ۱۳۰ ملیارد کیلوات ساعت برق تو لید میکند . در ۱۹۶۲ ازانرژی اُتوم برای برق کار گر فت .

یك فا بریکه بر ق ا تو می آن به قـوهٔ دوصد هزار کیلوات بکار ا فتاد ه .

تاریـخ وحکـو مـت: در ۱۴۹۷ دونفـر ملاح ا یتا لوی در راه سفر به ا نگلستا ن سا حل لا برا دور را کشف کر د ند د رسال ۱۵۰۰ یك ملاح پر تگا لی به‌کانادا ر سید. در ۱۵۳٤ یك کا شف فرا نسوی خود ر ا تا مو نتر یال رسا نید بعد او فرا نسو یان برای تجارت پو ست حیوا نات و زرا عت در کا نادا مسکون شدند . در ۱۶۰٤ قسمتی از خاك کا نادا را فرا نسو یان با انگلیس‌ها مبادله‌کردند . جنگ هفت سا له ا رو پـــا در ا مریکا به جنگ فرا نسو یان وهندیان سرخ مبد ل شد هند یان بافرا نسو یا ن به حا لی همکاری کردند که کو لو نست های ا مریکا با حکو مت بر تا نیه در ا مریکـــا می جنگیدند . در ۱۷۵۵ بر تا نو یان عدهٔ زیاد فرا نسو یان را به جنوب نقل دادند فرانسه جنگ را با خت و کانادا به‌انگلیس ها تعلق گرفت . و لی فرا نسو یان زندگی اجتماعی خودرا حفظ کردند ا کنون یك ثُلث مردم کـــانـادا را فـرا نسو ی نژ ا دا ن تشکیل مید هند به ز بان فرا نسوی تکلم میکنند و تجارت می نما یند . نام کانادا از یك کلمه هند یان سر خ یعنی کا نا تا بمعنی مجمو عهٔ کلبه ها ا خذ شده ا ست بیك معنی دگر در زبان الکو لکین هـــــا خوش آ مدید معنی مید هد .

کانادا یك کشور ازاد ممالك مشترك‌المنافع است . شکل یك فد ر شیـن را دا رد . حکو مات ا یا لتی در ده ا یا لت و حکومت فدرالی در او تا وا دارای یك پـــا ر لـمان دواتا قه ا ست . ا عضای سنا (۱۰۲) نفر تو سط گور نر جنرال در اثرپیشنهاد صدر اُ عظم الی مادام ا لحیات ا نتخا ب شده می توانند . اعضای در ا لعوام مستقیما از طرف مردم برای پنج سال ا نـتـخـا ب می شو د .

حکومت را حزبی تشکیل مید هد که د ر انتخا بات دار ا لـعوام بیشتریـن تعـداً د نما یند گان خو د را دا خل کرده با شد هر ایالت یك صدر اعظم ایا لتی و یـك هیئت اجرائیه دارد . کاناداً عضو ملل متحد و نا تو می با شد .

معارف و مذ هب : کا نادا ر سما مملکت دوزبانه ا ست . ا نگلیسی و فـرانسو ی موسسات تعلیمی آن شا مل مکا تب‌ایالتی، مکاتب خصو صی ، پو هنتون ها و مکا تب دو مینو نی هندی میبا شد . بزرگ ترین تعداد پیروان مذهبی‌را رومن کا تـو لـیك ها تشکیل مید هند .

کانگو (جمهوریت‌دیموکراتیك)

پایتخت : کینشاسا (لیـو پو لد ویـل) سابق مسا حه ۹۰۵ر۵٦۳ مر بع میل نفو س قرار ا حصا ئیه ٦۸ ملل متحد ۰۰۰ر۷۳۰ر۱٦ بیرق آبی . با قطعات تما یل طلا یی سرخ و طلا یی و ستاره طلایی در نیمهٔ چپ‌بالایی واحد پو لی : فرا نك معا دل بیست وپنج پو ل .

شرح : تا۲۰ جون ۱۹٦۰ کا نگو یـك مستعمرهٔ بلجیمی بود در ا فریقای و سطی و فقط ۲۵ میل سا حل بحری د ا شت . در شمال آن جمهو ر یت ا فریقا ی مرکزی و سو دا ن . د ر شرق‌آن سو دان یوگندا وتانگانیکا و به جنوب شرق‌آن‌رودیشـیا ی شمالی و د ر جنوب و غرب آن ا نگـو لا وا قع ا ست .

دریای کا نگو قسمت آ خرین یك سیستم آب انداز افریقا ی مرکزی را تشکیل میدهد طول آن ۳۷۱۸ میل ا ست شهر کینشا سی که سابق لیو پو لـد و یـل نا م دا شت دوصد و پنجاه میل به دا خل کشور درکنار دریای کا نگو وا قع ا ست و مر کز کشتی رانی است فیل زیاد دارد و عاج صا د ر میکند . حیوا نـات و حشی آ نـرا شیر ، پلنگ ، شمپانزی ، شادی ، انواع آهـو غژگاو و زرافه ، گورهخر ، کفتار ، فیل ، تمساح و ا نواع مار های ز هردارپرندگا ن گوشتخوار و طو طی ها و غیر ه تشکیـل مید هد .

منابع و صنا یع : در کا نگو منابع‌معدنی زیاد بخصوص مس مو جود ا ست ، کانگو برعلاوه کو بالت ، طلا ، نقره ، قلـعی ، جست ، آ هن ، یورانیم و ریدیم والما س صنعتی دارد .

جنگل های حاره با درختان بعضا تا دو صد فت ارتفاع دارد . در منا طقی که ا ز انواع مگس و زنبور کمتر دارد مالداری نیز میشود . کیله ، قهوه ، رابر و نا ر یا ل میرو یا نند . صا درات عمد ۂ ز ر ا عتی کانگو رو غنیات و تیل های نبا تی ، چو ب قهوه ، پنبه ، را بر و کیله ا ست .

تاریخ و حکو مت : لیو پو لد دوم شاه بلجیم در ۱۸۷٦ گروپ بین ا لمللی را برای استفاده از منا بع کا نگو تشکیل د ا د . یکسال بعد ستا نلی به کا نگو سیا حـت کرد .

ودرسال بعد از طرف شاه ا عزام شد که به کا نگو رفته مرد مان بومی را طرفدا ر بلجیم سازد . پر تگال و د یگر ممـا لك ادعای ارضی کردند و لی کنفرا نس بر لین در ۱۸۸۵ کشور کا نگو را مال بلجیم‌شناخت وضع‌بد بامردم بو مـی در امـر تولـیـد رابرشکایت بار آورد ودر نتیجـه بلجـیـم کانگورا بحیث مستعمرۂ قبول کرد .

ز عمای بلجیم و کا نگویی در ۲۷جنوری ۱۹٦۰ موافقه کردند که کانگو بتاریـــخ ۳۰ جون همان سال آ زاد شود . پتر یس لوممبا در ا ثر ا نتخابات با بد ست آوردن ۳۵ چو کی ا سا مبلی ملی بتا ریخ ۲۱ جون صدراعظم تعیین شد و کا بینه ا ئتـلا فی تشکیل کرد بتا ریخ ۳۰ جون پاد شاه بلجیم رسما آزادی کا نگو را ا علام نمود تشدد عمومی در کا نگو مو جب شد ارو پا ئیان از آنجا فرار کنند .

ایالت کتا نگا از کا نگو ا علام جدا یی کرد ولی بتاریخ ۱۵ جنوری ٦۳ به جدایـی خا تمه داد .

مجلس ا منیت ملل متـحد در ا گست ۱٦٦۰ – از بلجیم تقا ضا کرد که قوا ی خودرا از کا نگو خارج کند و خود یـــك قوه برای جلو گیری ا ز جنگ دا خلی بـه کا نگو فر ستا د .

کاسا ووبو ر ئیس جمهور کـــا نـگو لو ممبارا از صدارت عزل کـرد و لی ا و با ا مداد گانا ، گینی و هند مجا د له کر د وبعدا بتاریخ ۱۲ فبروری ۱۹٦۱ در کتانگـا کشته شد . نتیجۂ این‌عمل یك مجا د لـۂ بین طرفداران او و حکو مت شد که د ر اوا سط ا گست ۱۹٦٤ به چندین و لا یت کا نگو تو سعه یا فت . قوای ملل مـتـحد در ا خیر جون ۱۹٦٤ کا نگـو را تـــر ك د ا د نـــد .

چو مبی یك حکو مت ا نتقا لی تشکیل کرد . در ا کتو بر ۱۹٦۵ کاسا و و بـو چومبی را از صدارت خا ر ج کرد در نومبر همان سال جنرال مو بوتو ، کا سا وو بورا ازعهده ریاست جمهو ری کشیده خـــو د جا یش را گرفت . چو مبی به هسپا نـیـه پنا هنده شد . مو بو تو شهر لیو پو لدویل را باز هم کینشا سا نا مید . ستا نـلـی ویل بنام کینسا نگا نی و لیو پو لد و یل بنام لو موم با شی نا میده شد. در ۱۹٦۷ چومبی از فراز مدیترانه به ا لجزایرپرانده شد و ا حتمال اعادۂ اوبه کا نگو میرفـت چو مبی د ر غیاب به اعدام محکوم شد ه است .

در مارچ ۱۹٦٤ یك کمیسیون بـر ا ی تسوید یك قا نون ا سا سی که د ر ا ن اختیارات زیاد به مقام ر ئیس جمهـو ر ی داده شود مقرر گردید و غایه آن جلوگیری از قوت سیستم پا ر لما نی بو د در ٦٦ موبوتو همه قوت پا رلمان را تصا حب‌کرد. درشرق کانگو بسال ۱۹٦۷ یك ا نقلا ب سپا هیان خریداری شد ۂ فرا نسو ی و

بلجیمی با حکو مت کا نگو شرو ع شد.
معارف و مذهب : نفوس کانگو اسا سا سیا هان بنتو می باشند .

بیش از دو صد قبیله در کا نگو موجود است . سوا هیلی و لینگا لا ز با ن ها ی عمدهٔ آنند . پنج ملیون ا فریقا ئیان‌عیسوی مذ هب دارد که رو من کا تو لیك میباشند. اکثر مکا تب از طرف مسیحون های کلیسا اداره میشوند .

کانگو (جمهو ر یت‌برازاویل)

پایتخت: برا زاویـل ،مساحـت ۲۳۲۰٤٦ نفوس بقرار تخمین ٦۸ ملل متحد۰۰۰ر۸۷۰
پرچم: یك فیتهٔ وتری طلایی از چپ پا یین به را ست بالا که بطرف چپ آن مثلث سبز وطرف را ست آن سر خ می باشد .
وا حد پو لی : فرانك‌معادل‌هجده پو ل .

شرح : درسا بق منطقهٔ و سطی کا نگوی فرانسوی بوده و بالای خط ا ستوا وا قـع است‌از مشرق و جنوب با کانگوی‌کینشاسی ازغرب با کا بیندا (تحت تصرف‌پرتگال) محیط ا طلسی و گابون ، ا ز شمال باکامرون و جمهور یـت افر یقا ی مرکزی محـاط است .

بتاریخ ۱۵ ـ ا گست ۱۹٦۰ آزاد شد ودر ۲۰ سپتمبر عضو ملل متحد گر د ید . درسال ٦۵ ۱۹ مملکت بحیث یك د و لت سو سیا لیست عملی گردید که د ا ر ا ی یك حزب محض ا ست .
کانگو برازویل عضو جا معهٔ فرا نسو ی بوده از فرا نسه و جمهو ریت مردم چین کمك می گیرد .
بزرگترین منبع عا یداتی آن جنگـلا ت است . چوب صادر میکند . خر ما ، تیل‌نباتی کا کاو ، کیله و خسته ها تو لید میکنـد تولیـدات صنعتی آن معـا د ل ۱۱ فیصد تولیدات ملی ا ست . ذ خا یر و سیع‌پترول دا ر د .

کمبودیا

پایتخت : پنوم پن ، مساحت: ۸۹۸ر٦۹ مربع میل نفوس تخمینی ٦۸ ملل مـتحـد ۰۰۰ر۵۵۷ر٦ ، **پر چم :** قطعات ا فـقی‌آبی، سرخ ، آبی با نشان سفید ، **وا حد پولی :** ریل معادل یك ا فغانی و بیست و پـنج پول .

شرح : کمبو د یا یك شا هی مشرو طه در شبهٔ جزیرهٔ هند چین سا بقه میبا شد . از شمال بالاوس و تا یلند از غرب‌باتایلیند از جنوب با خلیج سیام‌واز شرق باویتنا م محا ط ا ست . سه ر بع مملکت جـنـگل دار است از و سط مملکت دریای میکا نگ می گذرد . ا قلیم آن حاره ما نسو نی‌است. بندر عمدهٔ آن سہا نوك و یل ا ست .
منابع و صنایع : مملکت کمتر انکشاف کرده ا ست . پنجاه فیصد جنگلات د ست نخورده اند . جنگل داری ، ما هی گیری ، وزراعت مصرو فیت عمدهٔ مردم ا ست .
برنج از همه بیشتر کا شته می شود . رابر ، جواری ، مرچ ، شکر ، خر مـا ، تنبا کو ، پنبه ، ا بریشم ، نبا تات‌تیلی ، چوب دار ، آ هن ، مس ، منگا نیز و طلا از معا دن آ نست. صنایع منسو جا ت و کاغذ سازی در حال ا نکشاف ا ست .
تاریخ و حکو مت : تا ریخ مملکت بـه اوایل عهد عیسوی می رسد . دران ز ما ن

تحت نفوذ امپراطور های خمیر و هند بود . در ۱۸۶۳ فرانسه برآن د ست یـا فت قانون اسا سی ۱۹۴۷ حکو ما ت مطلقه گذشته را از بین برد در ۱۹۴۹ یك کشور دارای روابط با ا تحادیهٔ فرانسه شد . د ر نهم نو مبر ۱۹۵۳ آزادی خودرا ا عـلا م کرد در د سمبر ۱۹۵۵ عضو ملل متحد شد.
هیئت تقنینیه مر کب از یك و لسیجرگه ۷۷ نفرهٔ منتخب برای چارسال و یك شورای سلطنت (سنا) ۲۴ نفره است .

منا سبات کمبودیا وویتنام جنو بی بـه نسبت مجا د لات سر حدی خـراب شد ه ویتنا م جنو بی مد عیست که مدا خلـه سرحدی بنا بر ا ینکه قوای و یتکا نـگ کمبودیارا بحیث پناه گاه خود ا ستعما ل می کنند وا قع شده ا ست . منـاسبا ت امریکا و کمبو د یا قطع گردیده وکمبو دیا ازسال ٦٤ به جمهو ریت مردم چین واتحاد شوروی جهت خریداری ا سلحه مـر ا جعه کرده ا ست .

معارف و مذ هب : ز بان ملیکمبودیایی یا خـــمیر است فـــرا نســو ی را بسیار مردم می دا نند . انگلیسی تدر یس میشود . در حدود چار هـزار مـکتب و موسسات علمی دارد بو دا ئیت مذ هبرسمی است .

کور یـا

پایتخت : سیول ، مسا حت : (کوریای جـنـو بـی) ۰۰٤ر ۳۸ (مسا حـــه) هردو کور یا ۸۵۲۸۵ مربع میل) قـر ا ر نفو س مجمو عی تخمین ٦٨ مـلل مـتحـد ۰۰۰ر۷۰٤ر۳۰ (نفو س هردو کوز یاسیو دو ملیون) پر چم : سفید با نشان ها ی سر خ و آ بی در مر کز ان و سه خط سیاه درهر ربع آن- واحـد پو لـی وان معا د ل شانزده پول .

شرح : کوریا ، کشور آرام صبحگاهـی شبه جزیرهٔ کـو هی را در شمـال شر ق آسیاتشکیل مید هد سر حدات آن دریای یالو و تو مان می با شند . ما نچو ر یـا جنوبی بطول سرحد شمال غربی آن بطول ٦٤١ میل وا قع ا ست . یك سر حد چند میلی با سا یبریا دا رد .

منابع و صنایع : کور یا کشور زرا عتی است . (۲۲ ملیون جریب) زمین زراعتی دارد جنگلات آن خیلی مهم ا ست . طـلا ، نقره ، جست ، مس ، سرب ، آ هـــن و زغال سنگ دران مو جود ا ست .
برنج از محصولات عمدهٔ زراعتی آ نست. جو، گندم ، تنباکو ، نیز می رو ید . نخ‌تابی منسو جـات نخی ، ا بر یشمی و سنـد ی صنا یع عمدهٔ آ نست .
صادرات آ نرا بیشتر آ هن وتنکستـن خام تشکیل مید هد . ما هی چوب د ستك وابریشم نیز صادر میکنند .

تاریخ و حکو مت : تاریخ ثبت شده‌کوریا به ۵۷ قبل ا ز میلاد می ر سد . مد تـها با چین یکجا بود بالا خره حسب مـوا فقه چین و جا پان (۱۸۹٤ ــ ۵ ۱۸۹ به‌آزادی مطلق نا یل آ مد) . در ز مان جنگ روس وجاپان اخیر ا لذکر آنرا ا شغال کـر د (۱۹۰٤ ــ ۱۹۰۵) در ۱۹۱۰ جا پـا ن آنرا بنام جوزان جزء خا ك خود سا خت .
در کنفرا نس قا هره نو مبر ۱۹۴۳فیصله شد که کور یا آزاد باشد .
در کنفرانس پو تسدام ۱۹٤٥ عرض‌البلد ۳۸ خط فا صل بین قوای ا شغا لی ا مریکا واتحاد شوروی تعیین گردید و ا ین آ غا ز تقسیم و جدا یی بود.
کوریای جنو بی بحیث یك جمهو ر یت در ماه می ۱۹٤٨ ا علام گر د ید .
سنگمن ر ئیس جمهور آن برای چاردوره انتخاب شد تا بالا خره استعفی داد (اودر ٦٥ مرد .)
تعدیلات در قا نون ا ساسی در ۱۹٦۰

سیستیم ریاست جمهوری قوی را یك سیستیم کابینه تعدیل کرد که بیشتر به رژیم پارلمانی شباهت دارد.

امریکا از سال ٥٤ ببعد به کوریای جنوبی بیش از دو ملیون دالر کمکهای مختلف داده است. تا کنون ٤٥ هزار عسکر کوریای جنوبی در ویتنام جنوبی بنفع امریکا می جنگد اسامبلهٔ ملی ۱۷٥ نفری بتاریخ ٤ جون ۱۹٦۷ بمیان آمد و وجمهوریت چارم یکماه بعد دایر شد.

معارف ومذهب : مذاهب عمده کونفیوشنزم بودیزم، عیسویت و چوندو گیواست. معارف ابتدایی اجباری است.

نزدیك به پنج هزار مکاتب ابتدایی ٦۲۱ مکاتب عالي و ۹٦ پوهنتون دارد.

الفبای ۲٤ حرفه کوریا که از چیین قدیم و حروف بی صدای تبتی مستخرج از سانسکریت بمیان آمده است یك سیستم عملی فونتیك را ایجاد کرده است.

کوریای شمالی در اول می ۱۹٤۸ بنام جمهوریت دیموکراتیك مردم کوریا تشکیل شد مرکز آن پیونگ یانگ است در ۱۹٥۰ جنگی بین کوریای شمالی وجنوبی در گرفت، ولی ساحهٔ جنگ وسیع شد. رضاکاران جمهوریت مردم چین نیز به حمایه کوریای شمالیباکوریای جنوبی که از امریکا حمایه میشد بجنگ داخل شدند. بالاخره بتاریخ ۲۷جولای ۱۹٥۳ در پانمونجام توسط ملل متحد متارکه امضاء شد ۱۲ ساعت بعد جنگ خلاص شد تبادل اسیران در سپتامبر ۱۹٥۳ پایان یافت.

کوستاریکا

پایتخت : سان هوزی، مساحت : ۱۹٥۷٥ مربع میل نفوس تخمین٦۸ مللمتحد ۱٫٤٤۰٫۰۰۰، پرچم : پنج قطعه افقی آبی، سفید، سرخ، سفید آبی با نشان دو قطعه بزرگتر سرخ واحد پولی : کولون معادل شش افغانی.

شرح : کوستاریکا، جنوبی ترین مملکت امریکای مرکزی، جمهوریتیاست که نکاراگوا همسایه شمالی و پانما همسایهٔ جنوبی آنست. سان هوزی تقریباً در مرکز مملکت واقع و مرکز صنعتی و کلتوری کوستاریکا است.

منابع وصنایع : یك قانون در ۱۹٦۲ برای صنایع جدید تا ده سال مالیات را معاف کرده وبنابران صنایع زیادی را آورده است.

حاصل عمدهٔ زراعتی آن را قهوه تشکیل میدهد. کیله، کاکاو، مواشی، پنبه، ماهی، جواری، شکر، برنج و غیره نیز تولید میشود. تقطیر مشروبات انحصار حکومت است.

جنگلات وسیعهٔ آن امکانات تجارت چوب را بیشتر ساخته است. طلا و نقره از معادن به دست می آید. معادن دیگر نیز دارد.

واردات عمدهٔ آن آرد، گندم، منسوجات ماشین های صنعتی، چرم، پترول وغیره می باشد.

تاریخ و حکومت : کوستاریکا از ۱۸۲۱باینسو کشور آزادی بوده است و قانون اساسی فعلی آن در ۱۹٤۹ بمیان آمده است. به اساس آن قوای نظامی بحیث یك موسسه منسوخ قرار داده شده است.

قوهٔ تقنینیه بدست مجلس نماینده گان است که تعداد آن ٥۷ نفر می باشد مدت خدمت آنها ٤ سالاست. رئیس جمهور برای چار سال انتخاب میشود و اوکابینه ۹ عضوی خودرا تعیین می نماید. رئیس جمهور دو مرتبه بلا وقفه انتخاب شده

نمی تواند . رای دهی حتمی است .
معارف و مذهب: تعلیمات ابتدائی اجباری است . تعلیمات عالی را یگانه است یك پوهنتون یك موسسه عالی زراعتی دارد . زبان کشور هسپانوی است انگلیسی در مکاتب تدریس میشود ، مذهب مردم رومن کاتولیك است ولی آزادی مذهب مراعات میشود .
امنیت داخلی توسط یك دسته محافظین ملکی به قوت ۳۵۰۰ نفر حفظ می شود .
کوستاریکا عضو ملل متحد و موسسه کشور های امریکائی میباشد .

کولومبیا

پایتخت : بوگوتا ، مساحت ۴۵۵٫۳۳۵ مربع میل تخمین نفوس ۶۸ ملل متحد ۱۹٫۸۲۵٫۰۰۰ ، پرچم : یك قطعهٔ بزرگ افقی زرد بالای قطعات باریك آبی سرخ. واحد پولی : پیسو معادل دو افغانی و هشتاد پول .

شرح : جمهوریت کولمبیا در شمال غربی ترین قسمت امریکای جنوبی واقع وبا جمهوریت پانامه هم سرحد است کشور مذکور خط ساحلی طولانی هم به بحر الکاهل و هم به بحیرهٔ کارابین دارد. کشور های ونیزویلا و برازیل به شرق آن . واکوادور و پیرو به جنوب آن واقع اند .

سه سلسله از کوه های اندیز کشور را را از شمال به جنوب قطع می کنند . قسمت های جنوب کشور نفوس بیشتر و هوای خوش آیند تر دارد . دریای ماگدالینا از اندیز علیا سرچشمه گرفته بطرف شمال در بحیرهٔ کارابین میریزد از مناظردلچسپ کولومبیا کوهستان های پربرفی است که بالای خط استوا واقع اند . آبشارهای معروف تیکندا ما نیز در کولمبیا واقع‌اند که ۴۴۳ فت ارتفاع دارند .

بوگوتا که در سال ۱۵۳۸ بنا نهاده شد به ارتفاع ۸۶۶۰ فت در کوهستان های اندیز واقع است .

منابع و صنایع: کولمبیا دومین کشور صادر کنندهٔ قهوه بوده سالانه در حدود شش ملیون خریطه ۱۳۲ پوند ، صادر میکند .
برنج ، تنباکو وپنبه زرع میشود . شکر ، کاکاو ، گندم و کیله نیز تولید میشود . مملکت منابع معدنی زیاد دارد . پترول زیاداستخراج میکند . نزدیك بوگوتا یك معدن زمرد واقع است که‌از چار قرن به اینسو مورد استفاده است، طلا ، نقره ، مس ، سرب ، سیماب، میکانیز، پلاتینم ، زغال سنگ ، آهن ، چونه ونمك نیز دارد . صنایع مواد خوراکه برد یگر صنایع مقدم است .

تاریخ و حکومت : کولمبیا که برای سه صد سال تحت استعمار هسپانیه‌بود آزادی خود را هنگام انقلاب مستعمرات امریکایی هسپانیه (۱۸۱۰ - ۱۸۲۴)بدست آورد . در اول کولمبیا بزرگ شامل و نیز ویلا واکوادور بود که بعد ها در ۱۸۲۹ - ۱۸۳۰- ازان جدا شده اند . کولمبیا فعلی بالاخره در ۱۸۸۶ با یك قانوناساسی بحیث یك جمهوریت بمیان آمد ولی بازهم در ۱۹۰۳ پاناما ازان بحیث یك کشور دیگر جدا شد .

کانگرس آن شامل یك سنای ۹۸ نفری است که‌برای چارسال انتخاب می شوند ویك مجلس نمایندگان که‌به اساس یگنفر ازهر۹۰ هزار نفر برای دوسال انتخاب میشوند . و رئیس جمهور نیز مستقیماًتوسط مردم برای چارسال انتخاب میشودومجدداً بلاوقفه انتخاب شده نمی تواند .

اصلاحات ارضی بین سالهای ۶۱و۶۷ ده ملیون‌جریب‌زمین زراعتی‌نو بمیان آورده که به پنجاه هزار فامیل بی زمین داده شده است.

معارف و مذهب: نفوس آن شامل سفید پوستان و مردمان مخلوط بوده‌یکصدو ده هزار هندیان سرخ نیز دارد. معارف رایگان است ولی اجباری نیست. پوهنتون ملی در بوگاتا ۱۵۷۲ بنا شده است. مذهب مردم رومن کاتولیک‌است. هسپانوی زبان رسمی است.

کینیا

پایتخت: نیروبی مساحت ۲۲۴و۹۶۰ مربع میلی نفوس تخمین ۶۸ ملل متحد ۱۰ر۲۰۹ر۰۰۰ پرچم: قطعات افقی سیاه سرخ و سبز با سپر و نیزه های قاطع در مرکز، واحد پولی، شلنگ‌افریقایی شرقی معادل شش افغانی و هفتاد و پنج پول.

شرح: کینیا، مستعمرهٔ سابق برتانیه در ۱۹۶۳ آزاد شد. این کشور از بحیرهٔ هند به طرف شمال شرق سوالیا امتداد دارد. به شمال آن ایتوپیا، به غرب‌آن یوگندا و بجنوب آن تانزانیا قرار دارد تولیدات عمدهٔ آن قهوه، چای، حبوبات پنبه، سیسل، لبنیات، پوست ها و چوب و معدنیات میباشد کینیا درافریقا بزرگ ترین تولید کننده چای است.

در ۱۹۵۳ حرکت شدید ماوماو برای آزادی در جهان سروصدائی ایجاد کرد. این حرکت بعد ۸ سال مجادله با قتل بیش از شصت هزار کینیائی منجر گردید. تا اینکه در ۱۲ دسمبر ۱۹۶۳ بحیث دومینیون در داخل ممالک مشترک‌المنافع آزاد شد و بعضویت ملل متحد درآمد.درمدت یکسال بعد کینیا جمهوریت شد و جومو کنیاتا بحیث اولین رئیس جمهور آن نامیده شد. در حدود ۱۵۰ هزار مردمان سومالی در شمال مملکت زندگی میکنند که آرزو دارند روزی از کینیا جدا شده به سومالی ملحق گردند.

کیوبا

پایتخت: هاوانا، مساحت ۴۴۲۱۸، نفوس تخمین ۶۸ ملل متحد ۸ر۱۰۰ر۰۰۰ پرچم: سه قطعهٔ آبی دو قطعهٔ سفیدیکی‌بعددیگربایک ستارهٔ بزرگ سفید در یک مثلث سرخ نزدیک دسته، واحد پولی پیسو معادل ۴۵ افغانی.

شرح: کیوبا، گوهر انتیل‌بزرگترین جزیرهٔ غرب الهند است به شمال آن آبهای متعدد دارد هاوانا بهترین بندر آن و مصنوعترین بندر دنیا است.

منابع و صنایع: صنعت شکر مقیاس اقتصادی ملی کیوبا را تشکیل میدهد. ربع شکر مورد ضرورت دنیا را تولید میکند تنباکو و سیگار های حاصله نیزازمحصولات عمدهٔ آن است.

قهوه، نارپال، کیله، میوه های فامیل لیمو تولید میکند. آهن، مس، منگا نیز، نکل و نمک از معادن آن شمرده میشود، صنایع آن را سمنت، ابریشم مصنوعی، نفت و پترول و مواد کیمیائی تشکیل میدهد.

تاریخ و حکومت: کولمبس در ۲۸

اكتوبر ۱٤۹۲ کیو با را کشف کرد . نام اول‌ان (خوانا) بود . کیو با نام هند ی آنست . مدت مختصری تحت تصرف برتانیه و بعد تا ۱۸۹۸ بتصرف هسپا نیه بو د . هسپا نوی ها مردم کیو با را از حق مد نی محروم کرده بودند و ا یشانرا بحیث غلام بکار می گماشتند . ز عیم ا نقلاب بر ا ی آزادی از هسپا نیه مردی بود بنام هو ز ی مار تی . مدا خلۀ ا مریکا برای میانجیگری بی نتیجه ما ند تا ا ینکه هسپا نوی هـــا یك کشتی جنگی ا مریکا را در بندر ها وانا غرق کردند . ا مریکا با هسپا نیه ا علا ن جنگ داد (۲۵ ـ اپریل ۱۸۹۸) و آنـــرا مغلوب کرد . کیو با بعد ازان به آ زا د ی ر سید . ا مریکا قوای خودرا ر سما د ر ۱۹۰۲ـ ا زکیو با خارج کرد درسال ۱۹۰۳ امریکا بندر گوا نتا نا مو را برای بحر یۀ خود گرفت که تا کنون به تصرف‌آنست .

فیدل کا سترو در ۱۹۵٦ به شدت برعلیه ر ژیم د کتا توری با تیستا مقا بله کر د تا بالا خره در ۱۹۵۹ با تیستا کیوبا ر ا گذا شته به لز بن فرار کرد . فیدل‌کاسترو صدر اعظم کیو با شد .

کاسترو ا قدا مات و سیعی برای ملی سا ختن منابع و صنایع کشور روی د ست گرفت و برای بهتری ا قتصاد و صنایع خود از ا تحاد شوروی کمك گر فت و این شا مل فروش شکر به ا تحاد شو ر و ی بود . ز یرا ایالات متحده ا مریکااز‌خریداری شکر کیوبا انکار ورزید . امریکا واردا ت به کیو با را تحت مرا قبت گر فت . د ر ۱۹٦۲ کنیدی ر ئیس جمهو ر ا مریکا همه گونه واردات رابه کیو با ممنوع قرار دا د . مو سسۀ کشور های ا مریکایی در جو لای ٦٤ کیوبا را تحت محرو میت های اقتصادی قرار داد .

قبل ازین در ا پریل ۱۹٦۱ حر کتی‌برای مغلوب کردن کا سترو توسط یکعده‌کیوبایی به‌کمك ا مریکا آغاز شد که در ا ثـر آ ن بر خلیج خو کها در خاك کیو با عسکرپیاده شد و لی یا کشتـه شدنـد و یـا ا سیر گشتند .

در خزان سال ۱۹٦۲ ـ امریکا مطلع شد که کیوبا راکتها ی شوروی را در خاك خود مو ضع داده ا ست . حکومت کنیدی اعلام کرد که فیر راکت های سا خت شوروی از خاك کیوبا بسوی خاك ایالات متحدۀ امریکا معنی حمله ا تحاد شوروی را بخاك امریکا خوا هدداشت . کنیدی از خرو سچف تقاضیا کرد این عمل را که خطر ی برا ی صلح قلمداد شده بود متو قف سازد . خروسچف قبول کرد و را کت ها از کیوبا کشید . ه شدند . کیو با عضو ملل متحد ا ست .

معارف ومذهب : معار ف بین سنین ٦ و ۱٤ ـ ا جباری ا ست . پو هنتون ها وانا در ۱۷۲۱ تا سیس گردید . ا ست مذ هب رو من کا تو لیك ا کثریت دارد و ز بان رسمی هسپا نوی ا ست ا نگلیسی را اکثر میدا نند .

گابون

پا یتخت : لیبر ویل ، مساحت۱۰۲٫۰۸۹ نفوس تخمین ٦۸ ملل متحد ٤۸۰٫۰۰۰ پرچم: قطعات ا فـقی سبز ، طـلا ئـی و آبی . وا حد پو لی : فرانك معادل هجده پول .

جمهو ریت گابون که درسابق‌ازمتصرفات فرانسه بود بساحل غربی ا فریقای استوائی واقع ا ست . از شمال با کا مرون‌وریوموني (مر بوط هسپا نیه) ازشرق و جنـو ب با جمهوریت کانگو ، کینشاسی ، از غرب با محیط اطلس محا ط است . مملکت خیلی جنگل زار است .

اقتصاد گابون ازنگاه اینکه صا درا تش سی فیصد اضافۀ ازوارداتش میباشد ، خیلی خو بست منا بع عمده عا یداتی آ نرا منگانیز چوب و محصو لات چوب تشکیل مید هد . پترول ، آ هن ، و یورا نیوم نیزدارد .

زراعت ، سرك ها ، بنادر و برق آ بی بسرعت رو بانکشاف اند . کاکاو ، قهوه ، برنج محصو لات خر ما و کیله تو لیـــ میکند .

گابون بتاریخ ۱۷ ـ ا گست ۱۹٦۰ بـه آزادی کا مل نا یل شد ودر ۲۰ سپتمبر همان سال عضو ملل متحد شد. و لسی جرگه گابون ٤۷ چو کی دارد . گابونعضو جا معه کشور های فرانسوی ا ست .

گانا (سابق ساحل طلا)

پـایتخت : ا کـرا ، مسا حت ۹۱۸٤۳ مربع میل ، نفوس نزدیك به هشت ملیون بیر ق : سر خ ، طلائی و سبز با ستا ر ۀ سیاه در مر کز قطعهٔ طلائی . واحد پو لی چیدی جدید معا دل ٤٥ــ افغانی .

شر ح : جمهو ریت گانا عضو مللمتحد و ممالك مشترك ا لـمنافـع ا ست. کشور مذ کوز در ا فریقا ی غربی بساحل خلیج گینی واقع ا ست . از شمال باجمهو ریت و لتای علیا ، از شرق با تو گو، از جنوب بامحیط اطلس واز غرب باساحل عـــا ج محاط است . در گاناکمتر از دههزاراروپائی زندگی میکنند .

منابع و صنا یع : گانا در معادن غنـی ا ست . منگانیز ، طلا ، ا لما س وبوسابت دارد . تو لیدات منگا نیز آن ما هانه هفتصد هزار تن ا ست . جنگل های آن و سیـع است . کاکاو محصول زراعتی عمدهٔ آنست و تو لید سالانـه آن به ۲۷٥ هـزار تـــن میرسد . عا یدات فی واحد نفوس آنسالانه معادل یکصدو پنجاه دالر ا مریکا ئیاست.

تاریخ و حکومت : گانا برای ۱۱۳ سا ل تحت تصرف بر تا نیه بود . نام فعلی آن نا میست که به یك کشور افریقائیدرامتداد دریای نا یجر در ۸۰۰ـ۱۰۷۰ میلادی داده شده بود ، آ زادی آن بعداینکه در ۱۹٥۱ قانون ا ساسی جدیدی پیدا کرد و کوا می نکرو ما صدراعظم آن شد تصریـح گردید . ملل متحد لحا ته قیمو میت تو گو لیند بر تانوی را در ۱۳ د سمبر ۱۹٥٦ منظو ر و ا تحاد آ نرا در ا ثررای گیری با گا نا تا یید کرد . از ششم مارچ ۱۹٥۷ گـا نا در دا خل ممالك مشترك ا لمنا فع باداشتن یك گورنر جنرال بر تانوی به آ زا دینایل شد گانا دراولجو لای ۱۹٦۰ یك جمهوریت شد و لی در جملهٔ ممالك مشترك ا لمنا فع با قی ماند .

گانا ، گینی و مالی یك ا تحادیهٔ کشور های ا فریقائی را بتاریخ ۲۹ــ اپریل ۱۹٦۱ تشکیل دادند و موافقات قبلی خو د ر ا با همد یگر در مورد ا مور د فاعی ، سیاست خارجی ، سیستم پو لی و ا قتصاد تمدید نمودند .

گانا پارلمان ۱۹۸ عضوی دارد که ۱۹نفر آن ز نا نند و همه برای پنج سالانتخا ب میشوند . کا بینهٔ از ا عضای پـا ر لما ن تشکیل میشود در ٦٦ بنام شورای آ زا دی ملی یك گروپ صاحب منصبان و پو لیس در غیاب نکرو ما ر ئیس جمهو ر گـا نا (که در جمهو ریت مر دم چین بود) قیام کرد عنان حکو مت را بـد ست گـرفت . جوزف ا نکرا بحیث ر ئیس حکو مت جدید و عده داد که در ظرف یکماه ا نتخا بـا ت و قانون ا ساسی جدیدی را به میان خواهد آورد . نکروما در کشور گینی پنا هـــنده شد .

در جولای ۱۹٦۷ حکو مت ا مور بعضی وزارت خا نه ها را به کمیسیون ها واگذاشت و بعو ض ا شخا ص ملکی را در راسآنها مقرر کرد .

گا يانا

پايتخت : جارج تاون ، مساحت ۸۳۰۰۰ مربع ميل ، نفوس (قرارتخمين ٦٨ ملل‌متحد) ۷۰۰ر۰۰۰ بيرق : متشكل از يك قطعهٔ سبز بصورت ا فقى و دو قطعه مثلث كه دا راى قاعده مشترك اند برنگ هاى طلايى و سرخ. واحدپولى دالر گايانا (بيش‌ازيك‌ونيم دالر گايا نا معا دل سى ا فغا نى) .

يك مستعمرهٔ بر تانوى براى ۱۵۲ سال بوده در ۲٦ مى ۱۹٦٦ با زا دى رسيده .

گايانا در حا شيهٔ شمال شر قى‌امريكايى جنوبى واقع است ا كثر نفو س آن هندى نژاد يا سياه پوست اند . گا يا نا از غرب با و نيز و يلا از جنوب با برا ز يل، ا ز شرق با گيانا ى ها لينډى واز شمال بـــا او قيانوس ا طلس محا ط ا ست قسم عمدهٔ كشور را جنگلات ا نبوه ا ستوايى فـــر ا گرفته است . نود فيصد نفوس بـــا لا ى يك ساحهٔ به عرض تقريبى پنجاه ميل در سر تاسر ساحل ز ندگى ميكنند ومصروفيت هاى ز راعتى دارند شكر و برنج‌ازمحصولات عمده آ نست كافى ، كاكاو ، ميوه هـــا ى خاندان ليمو ، چوب و حيوا نات ا هلى ا ز محصو لات د يگر آن بشمار ميرود . گايانا چا ر مين صادر كنندهٔ ماده معدنى بو زايت ميباشد و ده فيصد احتياجا ت بوزايـــت جهان را تا مين ميكند . طلا، آ هن ، الماس منگا نيز و ابرك هم دارد. سگرت، صا بون گو گرد منسو جات و اثا ثيـه چـو بـى مى سا ز د .

نظام حكو مت آن پـارلـمانـى ا ست صدراعظم درراس كابينه قرار دارد . يك پو هنتون دارد ، تعداد باسواد گا يا نـا هشتاد فيصداست. درسياست‌خارجى بيطرف است ، با ونيز و يلا منا ز عهٔ قد يـمـه سر حدى دارد . گا يانا عضو ملل متحد و ممالك مشترك ا لمنافع ا ست .

گينى

پايتخت : كونا كرى ، مساحت ۹۲۵ر۹٤ مربع ميل . نفوس سه و نيم مليون، بيرق: قطعات عمودى سر خ زرد و سبز ، واحـد پولى : فرانك گينى معادل هجده پو ل .

شرح : گينى از متصرفات قبلى فرانسه در افريقا ى غـربى واقـع بوده و با محيط اطلس از غرب ، گينى پر تگالى ، سنيگال ومالى از شمال ، ساحـل عـاج از شرق لايبيريا و سيرا ليون از جنوب محاط است. قبايل عمدهٔ آن فلاح ما لينكى و سو سو ميبا شند .

منابع و صنايع : گينى بزرگترين ذ خاير بوسايت و تيلرا دارا است . الما س، طلا وآهن نيزپيدا ميشود. جوارى برنج، جلغوزه كيله ، قهوه ، ناريال وارزن توليد ميكند. قهوه ، عسل ، كيله ، آ هن والو منيم‌صادر مى كند .

تاريخ و حكو مت : گينى به ا سا س فيصله هاى جمهو ريت پنجم فرانسه د ر ۱۹۵۸ فيصله كرد كه از جامعهٔ كشور هاى فرانسوى خارج شود .

در دوم ا كتوبر همان سال گينى خود را آزاد اعلام كرد . سيگو تو رى اولين رئيس جمهور آ ن شد . در ۱۲ نو مبر همان سال قانون اساسى آن تصويب گرديد . باسـاس آن رئيس جمهور براى هفت سا ل كشـور را اداره خوا هد كرد . ۷۰ عضاى شورا ى ملى آن با مراجعه به آ راى عا مه ا نتخا ب ميشوند .

یکانه حزب مملکت بنام‌حزب دیموکراتیک گینی نفوذ زیادی بالای فیصدی هـــا ی حکومت دارد . گینی عضو ملل متحد است.
گینی با چکو سلوا کیا ، آلمان شر قی پو لیند ، ا تحاد شوروی و جمهو ریت‌مردم چین معا هداتی دارد و در ا مور سیاسی اعلام بیطرفی مینما ید .
گینی در ۱۹۶۱ موافقه‌ای با مالی وگا نا ا مضاء کرد و به اساس ا تحا دیهٔ کشو ر های افریقا ئی را تشکیل داد که طی آ ن امکان تو حید قوای نظا می ، سیاست‌خارجی سیستم پول و پرو گرام های کلتوری‌آنها میرود در ۲۲ می ۱۹۶۳ موافقه‌ای بافرانسه امضاء کرد و در ا ثر آن ا مداد تخنیکی و کلتـــوری ازان کشور بـد ست می آورد . فرانسوی زبان ر سمی است .

گمبیا

پایتخت : باثر ست ، مسا حت ٤٠٠٥ مربع میل ، نفوس تخمینی ٦٨ ملل‌متحـــد ۳۵۰۰۰۰ ، بیرق : قطعات سرخ ،آبی وسبز بشکل افقی با قطعات کو چك سفید در بین سر خ و آبی و آبی و سبز ، واحدپولی: پوند معادل یکصدو بیست ا فغانی .

کوچکترین کشورافریقائی هم ا ز لحا ظ مساحت و هم از لحاظ نفوس در ا فر یقا ی غربی واقع ودرسابق از متصر فات بر تانوی بود . گمبیا شامل جزیرهٔ ال سنت‌ماری در مصب در یای گمبیا که از کشور سینیگال میگذرد و یك پارچه ز مین به عر ض د ه میل به هردو طرف ا ین دریا میبا شد . گمبیا به استثناء ساحل آن بر محیط اطلس د یگر از هر طرف با سنیگال محاط است .
گمبیادر۱۹۶۳ به‌آزادی دا خلی رسید قوهٔ تقنینیه آن شا مل یك ر ئیس و ۳۲ عضو انتخـابی ا ست و در ۳۰ جـو لای ۱۹٦٤ بر تا نیه به آزادی کامل ان موافقه کرد . سالانه یك ملیون دالر کمك از بر تـا نیه میگیرد . ا ین ا مر در ۱۸ فبروری ۱۹٦٥ عملی‌شد . گمبیا عضو ممالك مشترك المنافع است ودر سپتا مبر ٦٥ به عضویت ملل متحد قبول شد در او لین ا نتخا بات‌عمومی بعد از آزادی ۱۹٦٦حزب مترقی مردم مربوط به صدراعظم داود ا جوارا ٢٤چوکی‌پارلمان ۳۲ نفری را بدست آورد . خسته هـــا ی رو غنی و برنج ا ز تو لیدات ز ر ا عـتی آ نست .

گواتیما لا

پایتخت : شهر گوا تیمالا ، مسا حت ٤٢،٠٤٢ مربع میل ، نفوس تخمینی ٦٨ ملل متحد ٤٨٦٤٠٠٠ بیرق : سه قطعه عمودی به رنگه های آبی سفید وآبی بایك نشان در قطعهٔ سفید . واحد پولی : کیتزال معادل چهل وپنج افغانی .

شرح : گوا تیمالا شمالی ترین کشو ر امریکا ی مرکزی بوده مکسیکو را بشمال و غرب خود و ها ندوراس بر تا نوی ز ا به شرق خود ، ها ندوراس‌والسلوا د و ر را به شرق و جنوب خود و محیط آ ر ا م را در جنوب غرب خود دارد . ا قلیم آ ن نزدیـك بحـر گرم ودر دا خـل کشور ‌در ار تفاعات معتدل تر ا ست .
پیش از پنجاه فیصد نفو س سر خپوست خالص ا ست . مردم با قیمانده آن مخلوط

هسپانوی و سر خپو ستان میبا شند .
خرابه های معروف ما یا در محلی بنا م واشو کتون و تیکال واقع است .
منابع و صنایع : زراعت مصرو فیت‌عمدهٔ مردم را تشکیل مید هد .
قهوه از تو لیدات عمدهٔ آناست ، کیله پنبه ، شکر ، جواری و برنج تولید میکند. چوب های قیمتی صادر میکند . ما لدا ری نیز دارد . نقره ، طلا ، مس ، آ هن وغیره دا ر د .
تاریخ و حکو مت : در هزار سال اول میلادی مد نیت مایا در گوا تیمالا شیو ع داشت . گواتیمالا خودرا از هسپا نیه د ر ۱۹۶۱ آزاد سا خت . جمهوریت گواتیما لا در ۱۸۳۹ تاسیس شد . در اواخر سال ٦٥ قانون ا ساسی جدید و انتخابات جد ید گوا تیمالا صورت گرفت در ماه ما ر چ ۱۹٦٦ پرو فیسر جو لیو مـونتی نگـرو ر ئیس جمهور گواتیمالا شد تا مبر ده در نیمه همان سال یك پرو گرام و سیع ا صلاحات‌ارضی را روی د ست گرفت .
معارف و مذ هب : مذ هب رو من‌کاتولیك عمومیت دارد . مذا هب د یگر نیز قبو ل میشود معارف حتمی است . یك پو هنتو ن در شهر گوا تیمالا دارد . ز بان ر سمی هسپانوی ا ست .

لاؤس

پایتخت : ویا نتیال ولـوانك پـرابانك
مساحت ۹۱٤۲۹ مربع میل نفوس ۲۸۲۵۰۰۰
بیرق : سرخ باسفید فیل سه سره در مرکز در حالیکه چتری را نگهداشته است .

وا حد پولی : کیپ معادل نزده پول .
لاوس یك سلطنت مشروطه در آ سیا ی جنوب شرقی و یکی از سه دو لت هـنـد چین قدیم ا ست که و قتی تـحت تصرف فرانسه بود . از شمال با جمهو ر یـت مردم چین از شرق با و یتنـام شمـالی و جنوبی ، از جنوب با کمبو د یا واز غر ب با تا یلند و بر ما محاط میباشد . لا و س محاط به خشکه ا ست و کو هی و جنگلی میباشد .کشور مذ کور فقط ۳٥٤۰ میل‌راه ز مینی دارد . در ۱۸۹۳ تحت ا لحما یـه فرانسه شد . در ۱۸۹۹ عضو ا تحادیهٔ هند چین گردید .
درسالـهـای ٤۰ـ ا حساس آزادی آ ن تقویه یافت . قا نون اساسی جدید آن در ۱۹٤۷ بمیان آ مد که کشور را به شکل‌یك سلطنت مشروطه تحت ا قتدا ر سلا لـهٔ لوانگ پرا بانگ در آ ورد .
این سلاله خودش از سلطنـت هـا ی لوانگ پرابانگ وو یا نتیان تشکیل شده بود قانون ا ساسی همچنان به مملکت یك حکومت پارلمانی دا.د .
در ۱۹ جولای ۱۹٤۹ یك کشـــور آزاد گردید و از حمایت فرانسه خـارج شد . حکومت لا و س را کشور های کمو نیستی هند چین در هنگام ا مضاء موا فقه متارکه با فرانسه به رسمیت شنا ختند . ا یـن موا فقت نا مه در جینوا در ۲۱ جو لا ی ۱۹٥٤ به ا مضاء رسید. لاوس را ا کثر اعضای ملل متحد بر سمیت شنا ختند . ودر د سمبر ۱۹٥٥ عضو ملل متحد شد .
شو رای ملـی لاوس بـرای پـنـجسا ل انتخاب میشود و شاه میتوا ند آ نرا منحل سازد .
مجادلات بین گروپ های کمـو نست ، ضد کمو نست و بیطرف در لاوس باوصف موا فقات ۱۹٥٤ و ضع کشور را بر هم‌زد. رقابت های میان گروپ کمونستی پتیت‌لاو تحت ر هبر ی شا هزاده سو فا نا ووئگ درشمال کشور و گروپ های دست راست و بیطرف ا مکان د خول پتت‌لاورا در نظام دفاعی و حکو مت شا هی از بین برد. ا ز ۱۹٦۰ به بعد مجادلات بیشتر شده است .
سه شهزاده ر ئیس سه گروپ‌فوق‌الذکر در جون ۱۹٦۲ یك حکو مت ا ئتلافی‌تشکیل

دادند که درآن رئـیس گـروپ بیطر ف شهزاده سو وا نا پو ما صدارت عظمی را اشغال کرد .

کنفرانس ۱٤ کشور که در ۱۵ می ۱۹٦۱ در جنیوا آ غاز یافته بود موا فقاتی را در ۲۳ جو لای ۱۹٦۲ به ا مضاء ر سا نـید که بیطرفی و آ زادی لاوس را تضمین‌میکرد. و لی جنگ بین پتت لاو و قوای بیطر ف همچنان ادا مه داشت . در ۱۹٦۰ گرو پ دست راست ا قدا می به کود تا کر د ند ولی نا کام شد . طیارات لاوس و امریکا در ٦۵ و ۱۹٦٦ مراکز پتت لاورا بمبارا ن نمودند . محصو لات عمدهٔ لا و س قـلمی برنج ، جواری ، تنباکو ، پنبه ، افیو ن ، میوه های لیمو و نارنج ، قهوه وانواع چوب میباشد . مردم لاوس ا صلا از مر د ما ن تای اندو نیز یائی و چینی میبا شند زبان های فرانسوی و ا نگلیسی عام ا ست . مذ هب ر سمی بو دائی ا ست .

لایبیریا

پا یتخت : مونرووبا ، مسا حت ۳ ٤ هزار مربع میل ، نفوس ۱۱۳۰۰۰۰ ، بیرق: یك قطعهٔ متناوب سر خ و سفید ا فقی د ر ساحهٔ بالائی نز د یك د سته یك ستا رهٔ سفید پنج گوشه‌ئی روی یك مربع آ بی . وا حد پولی : دالر ا مریکا ئی و همچنان مسکو کات نقره ئی و مسی لا یبیر یائی .

شرح : جمهو ریت آ زاد سیاهپو ستان لایبیریا در قسمت جنوبی افریقای غر بی واقع و با سییرا لیون از غرب ، گینی از شمال ، سا حل عاج از شرق ودر حدو د ۳۵۰ میل باساحل اطلس در جنو ب محا ط میباشد . قسمت ا عظم مملکت جنگل دا ر و دارای منابع معدنی میبا شد .

بندر آ زاد مو نرورویا که امریکا آن را درسالهای ٤۵ـ ۱۹٤۸ سا خت د رسا ل ۱۹٦٤ به حکو مت لا یبیریا واگذارشند . قیمت آ نرا لا یبیر یا تـــا ۱۹۹۹ خواهد پر دا خت .

منابع و صنایع : رابر خام عمده تـر ین حاصلات آن میباشد . برنج ، الیاف، قهوه کاکاو ، شکر هم تو لید میکند از معا د ن مهم آن آ هن ا ست که سالا نه در حدود سه ملیون تن تو لیدات دارد .

تاریخ و حکو مت : نفوس آن کـا ملا از نژاد افریقائی است . لا یبیریا در ۱۸۲۲ توسط سیا هپوستان آزاد شدهٔ ا مریکا ئی با اسکان شان در مونرورویا بو جود آ مد . در ۲٦ جولای ۱۸٤۷ بحیث یك جمهو ر یت اعلام گردید . قانون اساسی آن هما نند امریکاست . تنها مردمان نژاد ا فریقا ئی می توانند تا بعیت بگیرند و تنها تا بعین میتوانند جا یداد غیر منقول دا شته‌باشند. حکو مت بدست ر ئیس جمهور ا ست که بدوا برای یك دورهٔ هشت ساله ا نتخا ب میشود و او میتواند باز برای دو ره های ٤ ساله ا نتخاب گردد . سنای آن شا مل دهٔ نفر ا ست که برای شش سال ا نتخاب میشوند و مجلس نما یندگان آ ن ۳۹ نفر است که‌برای چارسال ا نتخاب میشوند . لایبیریا عضو مو سسهٔ ملل متحد است .

لبنان

پایتخت : بیرو ت ، مسا حـــت ٤۰۱۵ مربع میل ، نفوس،دو ملیون‌وپنج‌صدوهشتاد هزار ، بیرق: سه قطعه ا فقی به رنگهای سرخ و سفید و سرخ که سفید د و چند بعرض سرخ است ونقش سیدار ســبز را در و سط دارد . وا حد پولی پوند لبنا نی

معادل پانزده ا فغانی .
شرح : جمهو ریت لبنان پارچهٔ ز مینی‌را به ا متداد ساحل شرقی مدیترانه ا حتواء کرده است که طول آن تقریبا ۱۲۰ میل و عرض آن بین سی و ۳۵ میل میبا شد . بجنوب آن کشور نام نهاد ا سرا ئیل و به شمال و شرق آن سوریه واقــع است . بیروت ثلث نفو س کشور را دارد و بندر عمدهٔ آن لبنان را تشکیل مید هد . نز دیك به یك و نیم ملیو ن مهـا جر فلسطیـنی دارد .

منابع و صنایع : دو ثلث عواید ملی‌آن از تجارت بد ست می آید . زراعت مسئول ۱۵ فیصد و صنا یع ۱۲ فیصد آ نست . نصف کارگران در ا مور زراعتی مشغو لند. محصو لات عمده سیب ، میوه های‌سیتروس، زیتون ، تنباکو سبزیجات و غلـه هــا میباشد . از تو لیدات صنعتی آن ا نو ا ع خوراکه ها ، منسو جات ، چر می با ب ، سمنت و تصفیهٔ پترول میباشد . تـیل‌عراق و عربستان به بندر های تر یپو لی وسیدون پایپ میشوند .
با جمهو ریت متحد عربی موا فقا تی در مورد و یزه ، محصو لات گمر کی‌وصادراتی وتسهیلات برای واردا ت سوریه دارد .
تاریخ و حکو مت : لبنان از پنج و لایت امپرا طوری عثمانی بمیان آ مد. لبنان‌شمالی مانت لبنان ، لبنان جنوبی ، بیروت و مکه ودر اول سپتا مبر ۱۹۲۰ همراه با سو ریه یك کشور آ زاد شد .
از آ نو قت تا ۱۹۴۱ تحت قیمو مــت فرانسه بود . در ۱۹۴۴ حکو مت‌فرانسه ا ختیارات خودرا بکشور های سو ر یه و لبنان داد . قوای ا جنبی لبنان را در ۱۹۴۶ ترك دادند .
مجادلات مردم برای از بین بردن حکو مت طرفدار غرب به ا نقلاب می ۱۹۵۸ منـجر شد . لبنان مر کز مخا لفت های بین المللی شد .
ا مریکا مدا خلهٔ‌نظا می‌کرد. قوای‌امریکائی در ا کتوبر همان سال خارج شدند. قانون اساسی به آن یك هیئت تقنینیه ۹۹ عضوی مید هد که برای چـار سا ل ا نتخا ب میشو ند .
ر ئیس جمهور برای شش سال ا نتخاب میشود . او باید عیسوی مذ هب‌وصدراعظم باید مسلمان با شد . لبنان عضو ملل‌متحد و جا معهٔ عر بی میبا شد .

معارف و مذ هب : ۵۰ فیصد نـفو س عیسوی مذهب و قسم ا عظم با قیمانده را مسلمین مر بوط به چندین جماعت تشکیل مید هند. در بیروت پنج پو هنتون موجود است . عربی ز بان ر سمی میبا شد .

لوکسمبورگ

پایتخت : لو کسمبو ر گ ، مسا حـت ۹۹۹ مربع میل ، نفوس ۳۳۶۰۰۰ بیرق : سه قطعـهٔ ا فقـی سرخ ، سفیـد وآبی . واحد پولی : فرا نك لو کسمبو ر گ معادل نود پول .

شرح : لو کسمبورگ از طرف شر ق باجرمنی ، از طرف شمال و غرب بابلجیم وازطرف جنوب با فرانسه محاط ا ست .
منابع و صنایع : نز دیك به هفتصدهزار جریب زمین آن به ز راعت ا ختصاص‌داده شده جو ، گندم ، جودر و کچالومی‌رویانند.
معادن آ هن آن موجد صنعت منکشف فولاد سازی شده ا ست. مواد کیمیا و ی آب جو ، تایر مو تر ، تنباکو و آ لا ت فلزی ، سمنت ، گلاب و لبنیات نیز تولید میکنند .
تاریخ و حکو مت : لو کسمبورگ که در ۱۹۶۲ تاسیس شده تحت تصرف بر گندی هسپانیه ، استریا و فرانسه در آمــد .

در ۱۸۶۱ آزادی ها خلي یافت. در هر د و جنگ جهانی آلمان آنرا ا شغال کرد . در ۱۹٤۸ لو کسمبورگ بیطرفی غیر مسلح خودرا ملغی قرار داد . در همین سال‌اتحاد گمر گی با ها لیند و بلجیم قا یم کر د که در ۱۹۵۸ به اتحادیهٔ ا قتصادی بنیلوکس مبدل گردید . عضو ملل متحد و نا تواست. کشور شکل شا هی مشروطه دارد قـــوه تقنینیه بدست یك شورای ۲۱ نفره ا ست که مدام ا لعمر ا نتخاب میشوند و یـك مجلس نمایندگان ۵٦ نفر دارد که تو سط مردم ا نتخاب میشوند . یك وزیر دو لت در راس یك کابینه اقلاسه عضوی کـــــار حکو مت را پیش میبرد .

نفوس لو کسمبورگ تقریبا کا ملا رومن کاتو لیك ا ست . معارف ا جباری است. همان طور هم خد مت نظام ا جباری است زبانهای ر سمی فرانسوی و جر منی‌میباشد. زبان ملی آن لیتز بو ر گیش نام دارد .

لیبیا

پا یتخت ها : تر یپو لی وبن غا ز ی مساحت ٦۷۹۳۵۸ مربع مـیل . نفـو ســس ۱۸۰۳۰۰۰ . بـیرق : پارچـــه هـــا ی افقی سرخ ، سیاه و سبز با هلال وستارهٔ سفید در و سط . واحد پولی: پــو نــد لیبیائی یکصد پیاستر معا دل یکصدو بیست افغانی .

شرح : لیبیا اولین کشور ی اسـت کـه تحت نفوذ ملل متحد به آ زادی نا یل‌آمد. یك شا هی مشرو طه ا ست به ا متد ا د سا حل شمالی ا فریقا درشمال آن مدیترانه در شرق آن جمهو ریت عرب متحد وسودان در جنوب آن سو دان و جمهو ریت های چاد و نا یجیر یا ، در غرب آن تو نس و الجزایر واقع ا ست .

کشور سه منطقه دارد . یـکی منطقـه مدیترانه که ۱٦ هزار مـربـع مـیل بـوده پر نفوس ترین منطقه بوده و مرکز شنغل زراعت لیبیا ست منطقه های د یگران شبه صحرا میبا شد . و لایت تریپو لیتا لیـبا در شمال غرب ٦۹ فیصد نفو س لیبیا ر ا دارد . ایالات متحدهٔ ا مریکا پایگاه ها ی نظا می دران دارد .

منابع و صنایع : لیبیا باغهای خر ما ، زیتون ، لیمو ، بادام و ا نجیر دارد. تنباکو بوریا ، قالین ، آ لات چر می ، و قما ش های زر دوزی شده نیز دارد . معا د ن در ۱۹۵۳ ملی شد در ۱۹۵۷ تیل کشف شد فعلا تو لید روزانه در حدود یك ملیون بیرل میبا شد .

امریکا و بر تانیه به لیبیا کمك میدهند. تو سعه مد نیت عصری و رفاه مر دم قسما مر هون حا صلات فروش تیل میبا شد .

تاریخ و حکو مت: مو قعیت این کشو ر آنرا تحت تسلط کار تاژ ، روم و اندال ها، ا مپرا طور عثمانی و ایتا لیا در آ ور د ه است . بعد جنگ عمومی دوم مدتی تحت اداره بر تانیه و قسما تحت اداره فرا نسه بود در جون ۱۹٤۹ بر تا نوی ها محمدادریس السنیو سی ، ر هبراقوام سنیو سی رابحیث امیر سیری نا یگا شنا ختند نا مبرده د ر خزان همان سال قا نون ا ساسی رابمیان آورد و حکو مت دا خلی را بد ست‌گرفت.

حکو مت اورا ملل متحد در ۱۹٤۹ قبول کرد . یك شورای قانون ساز قبل از آزادی برای لیبیا شا هی مشروطه را تا یید کرد و لقب ا میر را به پاد شاه مبدل سا خت. در دسمبر ۱۹۵۱ شا هی مورثی از طر ف شاه ادریس اول اعلام گردید .

پارلمان مر کب از یك سنای ۲٤عضوی برای هشت سال میباشد که از طـــر ف پادشاه تعیین میشو ند . لیبیا عضو ملل متحد و جا معهٔ عرب میباشد .

معارف ومـذهب : اكـثر نفـــوس ليبيا مسلمان اند. ا يتا لو يان ، يهو ديان وغيره نيز دارد .
٤٠ فيصد نفوس خوا ننده و نو يسنده است . مكاتب حكو متي و خصو صي و دو پو هنتون دارد .

د فاع : بر تانيه وايالات متحده امريكا هردو در پايگاه هــاى نـظا مى مخصو ص خود شان قواى نظا مى دارند .

ليختنشتاين

پايتخت : وادوز ، مساحت ٦٢مربع ميل نفوس ٢١ هزار . بيرق : پارچه هــا ى افقى آ بى و سر خ . واحدپولى: فرا نك سويسى معادل ده ا فغانى .

شرح : ليختنشتا ين كشو ريست براين عـليا بين استريا وسويـزرليند كــه تا ١٨٦٦ عضو كا نفدريشن جرمنى بود و بعدا تا اعلام آزادى كامل آن در ١٩١٨ براستريا متكى بود .

سويزر ليند بر اساس يك قرار د ا د ا مور پستى و تلگرافى ، گمرك و منا سبات خارجى آ نرا انجام ميد هد . كشور هيچ عسكر ندارد و قوهٔ پو ليس آن خيلى قليل است .

منابع وصنايع : مردم آن زراعت پيشـه ومالدار هستند . ماشين و افزار ليزميسازد خوراكه باب و چرم باب تو ليد مى كند . همه مصارف حكو مت از مدرك فروش تكت هاى پستى آن بد ست مى آ يد .

تاريخ و حكومت : ليختنشتاين يكشاهى موروثى است . قانون ا ساسى ١٩٢١ آ ن قوهٔ تقنينى را به دايت پانزده نفرى داده است كه‌براى چارسال ا نتخاب مى شو ند كشور تقريبا هيچ نوع محصول گيرى‌ندارد. عضو افتا و محكمه بين ا لمللى است .

نفوس مملكت كاتو ليك ميبا شد وزبان جرمنى زبان رسمى ا ست .

ليسو تو

پايتخت : ما سيرو ، مساحت ١١ر٧١٦ مربع ميل ، نفوســ (تخمين ١٩٦٨ مم) ٩١٠ر٠٠٠ . بيرق : قطعات عمودى سرخ و سبز نزديك به دسته ، باكلاه‌سفيدسوتوميان زمين آبى . واحد پولى : راندافريقاى‌جنوبى معادل شصت و پنج ا فغانى .

ليسو تو عبارت از ليسو توليند برتانوى ميباشد كه در ٤ ـ ا كتوبر ١٩٦٦به‌آزادى نايل گرديد . ا ين كشور كه كا ملا ما ل سياه پو ستان ا ست در قهر كشورافريقاى جنوبى وا قع ميباشد و بتاريخ ١٧ـ اكتوبر ١٩٦٦ به عضويت ملل متحد در آ مده‌است.

سر ز مين ليسو تو خشك و كو هسار است كه از ٥ تا ١١ هزار فت ا و تفا ع دارد . ما سيرو با قطار آ هن با افريقا ى جنوبى ار تباط دارد . بجز آن د يگرشوارع عمو ميه مو تر رو و جود ندارد . مقد ا ر جوارى ، جو ، لو بيا وماش رو يا نيد ه ميشود . عوايد عمده آن از درك مالدارى و پشم بز بدست مى آيد در حدود چهل

فیصد مردان آن در معادن کشور ا فریقا ی جنوبی کار میکنند .
موشیش یك سر کردهٔ قبیلوی گیسو تو در ۱۹۵۸ تقاضای تحت ا لحما یگی سرزمین خودرا از بر تانیه نمود واین و قتی بود که بو ور های ا فریقا ی جنوبی بران حمله نموده بود ند .
بر تانیه در ۱۹۵۹ قانون ا ساسی به بیسو تو لیند داد که به اساس آن یك شورای تقنینیهٔ ا نتخابی بمیان آ مد. فعلا حکو مت لیسو تو بد ست پاد شاه مو سو شوی دوم ا ست . یك پا رلمان منتخب شصت عضوی ، یك کابینه و زراء ویك صدراعظم دارد .

مالتا

پایتخت : والیتا . مساحت ۱۲۲ مربع میل . نفوس ۳۱۸ هزار بیرق : قطعات عمودی سفید و سر خ با صلیب حا شیه سرخ در قطعهٔ سفید .
واحد پو لی: پوند یکصدو بیست‌افغانی.
مالتا در مدیترانه ۵۸ میل بجنوب جزیرهٔ سیسلی و ۱۸۰ میل دو ر تر از قا ر ه افریقا واقع ا ست .
جزیرهٔ مالتا خو دش فقط ۹۵ مربع میل مساحت دارد . در جزیرهٔ دیگر مربو ط گوزو و کو ملینو است .
مالتا برای ۳۵ قرن تحت تصرف ملتهای مختلف بود و فقط در ۲٤ـ ا کتوبر ۱۹٦۱ به آزادی دا خلی نایل آمد و بتاریخ ۱ ۲ سپتمبر ۱۹٦٤ طوری آزاد شد که فر ما ن فرمای بر تا نیه را بحیث ر ئیس دو لت پذیرفت . بر تا نیه تا ده سال پایگاه هائی دران خوا هد داشت . ما لتا عضو جا معهٔ ممالك مشترك ا لمنافع و ملل متحد ا ست.
مجلس نمایندگان آن شا مل ۵۰ نفر منتخبین تو سط مردم میبا شد . صدراعظم و کا بینه از همین ها ا نتخاب می شو ند ثقلت نفوس در فی مر بع میل به ۲٦۷٦نفر میر سد . مردم دایم ازان مها جرت میکنند.
پرو گرام پنجسا لهٔ ا نکشافی در مالتا از ۱۹٦٤ ببعد روی دست است . میخوا هند توریزم و صنایع جدید را تشو یق کنند .
کچالو ، میوه جات ، سبزیجات ، گل ، تخم د ستکش و منسو جات صادر میکند و نیز سمنت ، ما شین باب و مصنو عا ت سا خته شده وارد می نما ید .

مالدیو

پایتخت : ماله ، مساحت ۱۲۲ مربع میل نفوس یکصدوشش‌هزار ، بیرق : یك‌هلال‌سفید بالای یك قطعه سبز که یکجا در و سط یك قطعهٔ سرخ قرار دارد . واحد پو لی : روپیه معادل ده ا فغانی .
جزایر مالدیو عبارت از دوازده گرو پ مرجانی شا مل بیش از دو هزار جزیره میباشد که بیش از دو صد آن مسکون‌است جزایر ما لد یو در بحیره هند سه صد میل به جنوب غرب هند وا قع ا ست . در ۲٦ جولای ۱۹٦۵ ـ از بر تانیه آ زادی گر فت ودرسپتمبر همان سال عضو ملل متحد شد و بر تانیه ا مور د فاع و خارجهٔ آ نرا به خود باز گذاشت . پایگاه قوهٔ هوائی‌برتانیه بر جزیره گال ما لد یو جنوبی مو جو د است .
ما لدیو که مدت مختصری جمهوری بود فعلا یك سلطنت مشرو طه تحت امیر محمد فرید دیدی بحیث سلطان مالد یو میبا شد.
مردم مالد یو مسلما نند شغل عمدهٔ مردم ما هیگیری ا ست . ما هیان را تمیز کر د ه به سیلون صادر می نما یند .

موريشس

مو ر يشس جزيره ايست در بحيرهٔ هند كه ۵۷۵ ميل به‌شرق ملغاسي واقع بو ده ۷۲۰ مربع ميل مساحت دارد نفو ســـ آن ۷۸۷ هزار نفر ميباشـــد . پايتخـــت آن پورت لوئس نام دارد .

مو ريشس در ۱ گست ۱۹۶۷ به آزادى داخلى و در مارچ ۱۹۶۸ به آ زادى كا مل نايل گرديد . ا كثريت نفوس آن هندى هستند . سياه پو ستان نيز دارد. انگليسى و فرانسوى ز بان هاى معمول آ نست ا ز محصولات صا دراتى عمدهٔ آن نيشكر است. تو ز يزم تقو يه ميشود .

هالينديى هاى ا ستعمارى در قرن هفد ه جزيره را بنام شاهزاده موريس نا مبا و نا مزد كردند ولى بعد تر آ نرا ترك نمودند بعد آنها فرانسو يان و بعد از آنها برتانوى ها بران مسلط گر ديدند .

مالى

پا يتخت : بماكو ، مساحت ، ۴۶۴ هزار مربع ميل ، نفوس ۴۸۰۰۰۰۰ ، پرچم : قطعات عمودى سبز ، زرد و سرخ. وا حد پولى : فرانك مالى معادل هجده پول .

جمهو ريت مـالى كـه در ۱۹۶۰ بـنام جمهو ريت سو دانى ياد ميشد و يك و قتى از متصرفات فرانسه بود ازشمال باموريتانيا والجزاير از شرق و جنوب شر ق بانايجريا ولتاى عليا از جنوب باساحل عاجل گـينى واز غرب با سينيگال و مو ريتا نيا محا ط ميبا شد .

در ۱۹۵۸ سودان‌فرانسوى‌به‌جمهوريت‌سودانى مبدل گرديد ودر داخل جا معهٔ فرا نسو ى به آزادى دا خلى رسيد . در ۲۰ جـو ن ۱۹۶۰ آزادى كا مل يافت . از ا تـحا د با سينيگال جدا و بنام مالى عرض و جو د كرد . در همان‌سال عضو ملل متحد شد وگر چه خارج جا معه فرانسوى است معهذا بـا فرانسه موا فقات تجارتى و كلتورى دا رد در ۶۱ باگانا و گينى ا تحاديهٔ كشور ها ى افريقا ئى را تشكيل داد . در ۶۳باسنيگال مخالفت هاى خود را رفع كرد و منا سبا ت گمركى ، تجارتى واستفاده از خطوط آ هن و بنادر سينيگا لى را برا ى مالى ممكـــن سا خت .

رئيس جمهور و وزراء به‌مجلس‌نمايندگان مسئو لند . ا عضاى ا ين مجلس بر ا ى پنج سال ا نتخاب ميشوند .

مملكت زراعتى است . تخم هاى روغن‌دار محصو لات عمد آ نست . ما لدارى نيزرواج دارد .

ماليزيا

پايتخت ها : كوالا لمپور و سلنگور . مساحت ۱۲۸۴۳۰ مربع ميل نفوس تخمين ۶۸ ملل متحد ۱۰۳۸۴۰۰۰ . بيرق : ۷ قطعه سرخ و ۷ قطعه سفيد با هلال وستاره ۱۴ گوشه يى در حاشيه چپ بالايى واحدپولى : دالر ملايايى معادل پانزده افغانى .

اتحاد یهٔ مالیز یا ، عضو ملل متحـــد و ممالك مشتر ك المنافع در ١٦ سپتمبر ١٩٦٣ به میا ن آمد . اعضا ی ان عبار ت بودند از ملایا ، سراوا ك و صـــبا ح . اندونیزیا و فلپین مخالف تشکیل ان بودند ولی یك گرو پ ناظر ین ملل متحد موا فقت عمو می مردم سراوا ك و صـــباح را با ن یافتند .

مالیزیا یك سلطنت مشروطه بود که از ٩ سلطنت موروثی تشکیل گردیده بـــود (جوهور ، کده ، کلانتا ،نگر ی سمبیلا ن باهانگ ، برا ك پولیس ، سلنگوروترنگانو) سنگاپور یك مستعمرهٔ علیحده شـــد .

را ازان ابلاغ کرد . زیرا مشکلا تی بین‌چینی های سنگاپور ودیگر نفوس فدر یشن موجود بـــود .

در نفوس مالیز یا ٤٢ فیصد چینی (٤٠) فیصد مالی ها و ده فیصد هند ی وپاکستانی وجود داشت .

شاه مالیز یا که به لقب یانگ دی‌پرتوان اگانگ (یعنی فرما نروا ی عمو می رئیس رسمی دولت که قوهٔ سیاسی ندارد) شاهزاده اسمعیل ناصر الدین شاه ، سلطان ترنگانو است که در اگست ٦٥ توسط شـــورا ی حکمفر مایا ن موروثی هر نه دو لت‌ملا یا انتخاب شده است .

ملایا

ملایا : اتحادیه ملایا که در ١٩٥٧ عضو ممالك‌مشترك المنافع گردیده، قسمت جنوبی جزیره نما ی ملایا را در جنوب شرق‌آسیا تشکیل مید هد در شما ل ان تایلیند ، در شرق ان بحیرهٔ جنوب چین . وجنوب وغرب ان جزیرهٔ سوماترای اندونیزیا واقع است .

جزیره سنگاپور نزدیك ساحل جنو بی ان وقوع دارد . (٧٥) فیصد ان جنگل ، دلدل زار و کوهستا نی است. بندر عمدهٔان پنانگ در جزیره پنانگ میباشد .

ملایا مواد خام تولید میکند ، قلعی ،رابر تیل ، خرما ازان جمله است که جمعاهشتاد فیصد صادرا ت آنرا تشکیل مید هـــد . بزرگتر ین تولید کنندهٔ رابر طبیعی دنیا بشمار میرود .

برنج ، شکر ، مرچ ، وغیره محصولا ت زراعتی نیز دارد . درختان رابر ان اصلا از برازیل آورده شده است در ١٧٨٦ تدریجا به تصر ف برتانیه در آمد . ازا ن پیش‌قسما بدست هالیند وتایلیند بود بعد جنگ‌عمومی دوم در ١٩٤٦ اداره مستعمرا ت بر تانو ی این منطقه منحل گردید .

سنگاپور در نهم اگست ٦٥ جدا یی خود اتحادیه نه گانه ملایا بوجود آمد ودر ٤٨ رسما اعلام گردید . در ٥٦و ٥٧ بنابر یك عدهٔ موافقا ت حکو مت برتانیه ازان برداشته شد . در ١٩٦٦ حکو مت اعلام کرد که‌صباح وسراوا ك بنام مالیز یا ی شرقی وایالا ت دیگر بنام مالیز یا ی غربی شناخته میشود.

ملایایی ها مسلمانند . بودایی ، عیسوی وهندی نیز دارند . ملایایی زبان ملی است.

صباح

بورنیو ی شما لی سابق . در شـــما ل پورنیو که سو مین جزیره بزرگ جهان است واقع میباشد . بیست و نه ونیم هزار میل مربع مساحت دارد و نفوس ان نزدیك به‌نیم ملیون است . رابر ، کپره ، چوب ، تنباکوو ماهی صادر میکند . پایتخت ان جسلتن نام دارد .

سراوا ك به امتداد ساحل شما ل غربی بورنیو واقع است . مسا حت ان پنجاه‌هزار مربع میل نفوس ان ٧٧٧ هزار نفر است

پایتخت ان کوجنك است . صادرا ت عمده ان مرچ ، طلا و رابر میباشد . یك‌مقدارتیل وارده از برو نی را نیز تصفیه میکند .

مسقط عمان

پایتخت : مسقط . مسا حت ۸۲٬۰۰۰ مربع میل .نفوس (تخمین ۱۹۶۸) ۷۵۰٬۰۰۰ بیـر ق سرخ . واحد پـولی : رو پیه هندی معادل هشت افغانی .

سلطنت مسقط وعما ن یك پادشا هی مطلقه در كنارهٔ شر قی شبه جزیرهٔ عربستان میباشد یك هزار میل سا حل دارد .اقلیمش گرم وخشك است . یك ساحهٔ ساحلی باریك به عرض ده میل وبه داخل ان یك سلسله کوه های خشك و هموار بی آب به ارتفا ع متوسط یکهزار فت کشورمسقطرا تشکـــیل داده است .

خرما . ماهی خشك و انار از صادرا ت آنست . کیله ، انگور ، گندم وسبزیجا ت نیز پیدا میشود . در ۱۹۶٤ تیل در مسقط کشف شد که شاید وضع اقتصادی مردم را بهتر سازد .

مردما ن ان عر ب هستند . هند ی ، بلوچی وسیا هپوستا ن نیز دارد . زبا ن عمده عربی است ولی هندی . بلوچی وغـیره نیز معمو ل است .

تاریخ ان قدیم است . شامی های قدیم در ۵۵۰ قبل از میلاد مغلوب فارس ها شدند بعد از آنها پار تنها یی وبعد خلفای بغداد. ترکها وپرتگا لی ها آمدند . سلالهٔ فعلـــی البو سعید کشور را از نفوذ فارس ها در ۱۷٤٤ نجات داد .

مکسیکو

پایتخت : مکسیکو . مساحت (۷۵۸۲۵۹) مربع میل . نفوس بقرار تخمین حکو مـتی در ۶۸ ــ ٤۸٬۶۰۰٬۰۰۰ . بیر ق سه قطعهٔ عمو دی سبز . وسرخ باعلامه عقاب وکالتو س روی قطعهٔ سفید .

واحد پولی : پیسو معادل سه افغانـــی وهشتاد پول .

شرح : جمهوریت مکسیکو از شما ل و وشمال‌شرق باایالات متحدهٔامریکا . از شرق با خلیج مکسیکو کا مچیچی وبحیره کار ی بین از جنوب با گو اتمیالا و هاندورا س برتانو ی واز غرب با بحر الکاهل محاطه است جزیره نما ی کالیفور نیا ی پایین توسط خلیج کالفو رنیا ازان جدا شده‌است ولی از مر بوطا ت ان است . کوه های‌سیرا مادری از شما ل به جنوب در غرب مملکت ودر شرق کشور مادری اور نیتا ل ،امتداد دارد .

در بین این دو سلسله قله ها یی به ارتفاع بین سه وپنج هزار فت واقع است که هوا ی معتد ل وبارا نی دارد در حاشیهٔ غربی البته لزو می به آبیاری زمین هادیده میشود .

نفوس مکسیکو مخلوط از هند یان سرخ وهسپانو ی ها هستند . مردمان از تك و مایا هم دران ها حل شده اند .

بقایا ی تاریخی برای توریزم جا لـب است .

منابع وصنایع : در معادن و چوب غنی است . نقره ، طلا ، مس ، سرب ، جست ، سرمه ، سیما ب ارستیك ، سلفر و زغا ل هم دارد .

تولیدات پترول ان سالانه به ۱۲۵ ملیون بیرل می رسد .

غاز طبیعی به ایالات متحده‌امریکامیفروشد زراعت ومالداری و ماهی گیر ی مهم است

ریفار م زرا عت در کشور تطبیق میشود .
پنبه وگندم نیز تو لید مینما ید . از صادرا ت ان پنبه ، قهوه ، نیشکر ، بادنجان رومی ، کاهو گوشت تازه و منجمد میباشد . فروش قهوهٔانسالانه بهیکصدملیون دالر امریکایی می رسد . تولیدا ت بر ق سالانه به ۱٦ بلیون کیلوا ت در ساعــت میر سد .
جواری ، برنج ، کیله وتنباکو نیز می رویاند .

تاریخ وحکومت : دراوان قبل ازکولمبس مکسیکو مرکز مدنیت پیش رفته بو میهندی بـــود .
ماها ، که مردمان زرا عت پیشه بودند . از یو کاتان بالا رفته اهرام سنگی عــظیم ساختند و جنتر ی خاصی بوجود آوردند . بعد تولتك ها آمدند که حکمفر مایا ن شان مونتر وما ها بودند که شهر مکسیکو یفعلی را در ۱۳۲۵ میلادی بنا نهادند . امپرا طوری ارتك را ، فاتح هسپانو ی مــــوســوم به هر نا ندو کور تس از بین برد ۱۵۱۹ ، ۱۵۲۱ حکومت هسپا نو ی ها سه قر ندوام کرد در ۱۸۲۱ از بین رفـــــت . در ۱۸۲۳ جمهوریت شد . مکسیکو تکسا س وایالات جنوب غربی امریکا بشمو ل کالیفور نیا را در تصر ف داشت جنگها ی ۱۸٤٦ ـ ۱۹٤۹ امریکا و مکسیکو منجر به از دست داد ن اراضی شما ل ریو گراند به نفع ایا لا ت متحدهٔ امریکا شد .
فرانسویان کوشیدند رژ یم مکسیکو را تغییر بد هند ولی موفق نشدند . در ۱۹۱۷ قانون اساسی جدید ان اصلا حا ت اجتماعی را وعده داد که تاکنون ادامه دارد .
مکسیکو جمهوریت فدرا لی ۲۹ ایا لتی است رئیس جمهور . هیئت تقنینی وقضایی ان توسط آراء عامه انتخاب میشو ند رئیس جمهور برای شش سال ومجلس نمایندگا ن برای سه سال به اساس یکنفر از هر دوصد هزار نفر انتخاب میشوند .

معارف ومذهب : معار ف از مذهبعلیحده اســــت .
معارف ابتدایی تا ۱۵ سالگی رایگا ن و اجباری میباشد . تعلیما ت مسلکی تشو یق میشود . پوهنتون ملی مکسیکو از سا ل ۱۵۵۱ ببعد موجود است .
هسپانو ی زبان رسمی است . آزا دی مذهب موجود است . اکثر نفو س رو من کاتولیك هستند .

ملاوی

پایتخت : زومبا . مساحــت : ۳٦٫۰۰۰ مربع میل . نفوس تخمین ٦۸ ـ ٤٫۲۸۵٫۰۰۰ بیرق قطعا ت افقی سیاه ، سرخ و سبز با آفتاب طالع سرخ از قطعه سیاه .واحــــد پولی : پوند معادل یکصدو بیست افغانی .

ملاوی به طو ل پنجصد میل به امتداد ساحل غربی وجنو بی جهیل نیا سادرافریقای واقع است کوه های بلند ،جنگلات غلو و میدان های وسیع ان ملاوی را کشور جالبی ساخته است .
در ۱۸۵۹ دانتر لونگستون معرو ف آنرا دیده بود . در ۱۸۹۱ تحت الحما یگیبرتانیه شد از ۱۹۵۳ تا ۱۹٦۳ عضو فدر یشـــن رودیشیا ونیا سالیند بود . در او لفبروری ۱۹٦۳ به آزادی داخلی رسید و به ٦جولای ۱۹٦٤ از بر تانیه آزادی کامل گرفت .
عضو ، ملل متحد و ممالكمشتركالمنافع است . در ٦ جولای ۱۹٦٦ جمهور یتشد .
در ملاوی ۱۲ هزار هند یوهشتهزاراروپایی هم مسکون اند .

محصولات ان چای ، قهوه ، پنبه ، رابر، تنباکو و نوعی از لوبیا است .
بیسوادی زیاد است ولی پروگرا موسیع سواد خوانی رو ی دست دارد .

ملغاسی

پایتخت : تنناریف . مسا حت دوصدو بیست‌و هشت هزار مربع میل . نفو س تخمین ۶۸ ملل متحد ۶،۵۰۰،۰۰۰ . بیرق : یك قطعه عمود ی سفید با امتداد دسته و دو قطعهٔ افقی سرخ و سبز.واحدپولی: فرانك ملغاسی معادل هجده افغانی .

از متصرفات قبلی فرانسه بنا م‌مدغاسکر. جمهوریت ملغاسی مر کب از جزیرهٔ بزرگی است در ساحل جنوب شر قی افریقا کـه توسط ابنا ی موزنبیق از قاره جدا میشود نهصد وهشتاد و دومیل طو ل وسه صدو شصت میل عرض دارد .

نفوس ان مرکب از غرب ها . پـولـی نیشیایی ها وافریقا یی ها ست که اخـیر الذکر در قرن ۱۸ و ۱۹ بحیث غـلا مـان برای کار ها ی زراعتی در ملغاسی واردکرده شده بودند .

سه ملیون نفر پرستش اجداد وارو ا ح را میکند دو ملیون دیگر عیسو یانند.

نود فیصد نفوس زرا عت پیشه است . مدغا سکر در ۱۸۸۵ تحت حما یه فرانسه واقع شد در ۱۸۹۶ مستعمرهٔ فرانسه اعلام گردید .

در ۱۹۵۸ به آزادی داخلی رسید و در ۲۶ جون به آزادی کلی نایل شد . عضو ملل متحد وجامعه فرانسوی است .

زراعت مشغولیت عمدهٔمردم است . برنج ،باقلی ،جواری ،کچالوی شیـــر ین قهوه ،میخك ،تنباکو نیشکر وکاکا وتو لید میکند از معادن عمدهٔ آن سنگهای قیمتی و صنعتی ،زغال سنگ ،نکل ،فاسفیت طـلا ، بوسایت یورانیم وتوریم میباشد .

مما لك مشترك‌المنا فع انگلستان

پایتخت : لندن . .مساحت ۹۴۲۰۹ مـیل مـربع نفوس قـرار تخمیـن ۶۸ حـکومتـی ۵۵،۲۷۲،۰۰۰ پرچم : زمین آبی با صلیب های سینت جارج سنیت اندر یورو سینت باتریك برنگ های سرخ وسفید .واحدپولی: پوند معادل یکصدو بیست افغانی .

شرح:ـ پاد شاهی مشترك برتانیه‌کبیر وایرلیند شمالی مشتمل است برانگلستان ، ویلز ،سکاتلند وایرلیند شمالی که توا م‌با جزیرهٔ ادم وجزایر بحیره .جزایر برتا نوی را میسازد .

این جزایر در شمال غرب اروپا واقع بوده ومحدود است به بحر اطلس شما لی در شمال وغرب ، بحر شمال در شر ق ، بحیرهٔ انگلیس آنرا از جنوب جدا میسازد . بیست و یك میل از فرانسه دورتر است . دریای تایمز که بیش از ۲۱۰ میل‌طول دارد از طویلترین دریا های انگلستان است که دهانهٔ آن بندر لندن موقعیت دارد .و یلزدر قسمت جنوب غربی برتانیه قرار دارد و با انگلستان توسط یك واحد اداری ادارهٔ شده حکومت جدا گانه ندارد .

سکا تلند پاد شاهی ایکه حالا بـــا انگلستان وویلز متحد شده نصف شما لی جزیرهٔ برتانیه را اشغال کرده است‌از شهر های مشهور سکاتلند .ادنبر ه،کلاسکو ، ابر دین ودندی است که از شهر های مهـم برتانیه بشمار میروند آیرلند شمالی دا رای مناظر زیبای طبیعی است .

منابع وصنایع :ـ از مشاغل عمدهٔبر تا نوی هاتو لید وتجار ت استبیشتر از پنجاه فیصد صادرات مملکت را فلز وصنایع فلزی تشکیل میدهد .گندم ، جو ، لبلبو وغـیره نیز میروید . زمین های زرا عتی انگلستا ن ویلز ، سکا تلند وجزیرهٔ ادم مجمو عا بیش از نود ملیو ن جر یب زمین زرا عتی دارد. منابع معد نی مملکت وافراست . زغـــال سنگ ، چونه وآهن بو فر ت استخرا ج میگردد . یکتعداد دیگر مواد معد نی مفید نیزوجوددارد.

از ۱۹٤۸ باینطر ف خطو ط آهـــن به صورت ملی داخل ، فعالیت است .بیشتر از یکصدو هشتاد میدان هوایی ملکی وجود دارد . که پرواز ها ی بین المللی بکثر ت از آنها صور ت میگیرد . بیشتر از دوملیون سیاح سالانه از انگلستان دیدن میکنند . بحیر یه تجار تی انگلیس انکشا ف فو ق العاده کرده است . صنعت کشتی سا زی ان در حدود سی وپنج فیصد کشتی های جهان را در سال تولید میکند . او لــین ستیشن بر ق جهان که به قوای ذ روی‌برق را در خدمت مردم تولید مینما ید در۱۹٥٦ در انگلستا ن تاسیس شده . کوشش‌انگلستان برای شمو ل در بازار مشتر ك اروپادومرتبه توسط ویتو ی فرانسه ناکا م گردید .

تمام تیل ، پنبه رابر ، گوگرد ، چاربرپنج پشم ، نصف مواد غذایی وآهن خام خود را از خار ج وارد میکند و موادی را که ازین مواد خام ساخته میشود . بخار ج صا در مینماید صادرات عمدهٔ ان تکه باب ،آهن‌فولاد عراده جا ت وکشتی هاست . صادرا ت‌طیاره های جت . رادیو تلویز یون ، رادار وسایل حمل ونقل دریا یی . ادویه ونیلو ن روز بروز اهمیت بیشتر کسب میکند .

تاریخ و حکومت : حکو مت شا هی‌بوده پارلما ن قدر ت حاکمهٔ قانو نی را تشکیل مید هد . متشکل از مجلس لارد هاومجلس عوام است در ۱۹٥۸ برا ی او لین مر تـــبه زن ها اجازه یافتند در مجلس لارد هابنشینند.

این مجلس دونو ع اعضاء دارد .اعضای اعیان اشرافی که به صور ت ارثی عضـــو میشو ند واعضای مذهبی که از خانـوادهٔ سراسقف ها اند .

مجلس عوام ٦٣۰ عضو دارد . اعضا ء توسط آراء مستقیم انتخاب میشو ند .(٥۱۱) نفر از سکاتلند و ۱۲ نفر از ایرلیندشمالی.

از ۱۹۱۸ به بعد زن ها حق رای دادن دارند در ۱۹٦۳ مجلس عوام تصویب نمود که اعیان میتوانند با صر ف نظر کرد ن‌از القاب اشرافی در انتخابا ت شرکت کنند . دوکلاس هیو م به همین اسا س بعـــد از استعفی مکملین بحیث صدراعظم انتخا ب‌شد احزاب عمده ومشهور عبارت از محافظه کار. کارگر ، لیبرا ل وآزاد است .

معارف ومذهب : تعلیما ت ابتدا یی و ثانوی از پنج تا پانزده سالگی را یگا ن و اجباری است . از پوهنتون های معتبر و بسیار مشهور برتانیه اکسفورد وکمبر یج است که هر دو در قرن سیزدهم تا سیس شده اند پوهنتون های دیگر نیز در شهـــر های بزرگ آن موجود است .

کلیسا ی انگلستا ن پرو تستا نت است که اختیارا ت تام دارد . دوایا لت مذهبی کانتر بر ی ویار ك وجود دارد .

کلیسا ی انگلستا ن بیشتر از بیست و هفت ملیون عضو دارد . از کلیسا ها ی دیگران متود لیست رومن کاتو لیك آیرلیند وغیره است .

از موسسا ت خیر یه ان بیمه ملی‌اجباری عامه است در مورد مریضی ، حاملگـــی ، بیکاری ، تصاد ما ت صناعتی و فیا ت و حقوق بیوگا ن ویتیما ن وسالخوردگا ن.

دفاع : زن هانیز در قوای سه گانه‌خدمت میکنند .

متصرفا ت انگلستان

جبل الطار ق : مستعمرهٔ ایســت در جنوب شر ق هسپانیه در مد خل غر بی مدیترا نه . عرض ابنا ی واقعه بیـــــن جبل‌الطار ق وافریقا از هفت ونیم میل تا بیست‌و سه ونیم میل میباشند .

جبل‌الطارق (که انگلیس ها آنرا بنا م صخره یاد میکنند) از ۱۷۱۳ به تصـــر ف برتانیه بوده است .

بحیث بندر بحریه موقعیت نظا می بس مهمی دارد . نفوس ان در حدود ۳٤ هزار نفر است نایب الحکو مهٔ ان قو ماندا ن عمو می نیز هست .

غرب الهند برتانو ی

از فدریشن سابقه غرب الهند بر تا نوی ترینیداد و توبا گو در ۱۹٦۲ خارج شدند. شش مستعمرهٔ دیگر که تاکسنو ن در فدریشن مانده اند عبار تند از انتی گوا . گرینادا ، موقت سیرا ت . سینت کنس ، سانتا لوسیا وسنت ونسنت .

جزایر گرنیادا ، دو مینیکا ، سینت و نسنت وسا نتالو سیا بین جزایر ترینداد و مارتینیك واقع ونفوس شا ن ۳۲۹ هزار نفر است مرکز حکو متی شان سینت‌جار ج واقع در گریندادا میباشد محصو لات عمدهٔ شا ن پنبه ، شکر ، مولاس ها ، میوه جا ت ، سبزی ها و مساله جا ت طعام میباشد .

جزایر باقیمانده دارا ی نفوس ۱٤٥ هزار نفر بوده اقلیم حاره ولی خوشگوار دارند . باران سالانه بین چهل الی دوصد انچ است. شکر ، مولاس ها ، پنبه ، میوه ها ، بادنجان رومی وپیاز ، گاو ، گوسفند وزغال ار چه‌و نمك تولید میکند .

برمودا : متشکل از گرو پ‌جزایرمرجانی است به مساحهٔ مجمو عی (جزایر مسکونه) ۲۱ مربع میل و نفوس تخمین ٤۷ هزار نفرکه دو ثلث ان سیا ها ن میبا شند . ٦۷۷ میل به جنو ب شر ق نیو یار ك واقعست نام ان بنام کاشف هسپانو ی گذاشته شده است و برا ی اولین بار در ۱٦۰۹ توسط یکعده مستعمر ین مسکو ن گردید که کشتی شا ن در نزدیکی ان خراب شد . پارلما ن از ۱٦۲۰ با اینطر ف‌تشکیل شده است . مجلس نمایند گا ن ان مرکب از ۳٦ نفر است . رئیس دولت شورا ی تقنینیه ۹ عضو ی را تعیین میکند .

بهاما : یك سلسله جزایر در اوقیانوس اطلس که از نزدیکی فلوریدا به طر ف‌هایتی ادامه دارد مساحهٔ سطحیهٔ هفتصد جزیره مذکور ٤٤۰٤ مربع میل و نفوس ان ۱۳۱ هزار است یك قانون اسا سی جدید در ۷ جنوری ۱۹٦٤ به جزایر مذکور آزادی داد . بادنجا ن رو می ، ما هی ، نمك وچور تولید میکند ومیفروشد .

هاندوراس برتانو ی : یك مستعمرهٔ در امریکا ی مرکزی در کنار بحیرهٔ کار ی‌بین واقع است چوب ، میوه های منطقه حاره و کاکاو تولید میکند . نزدیك به نه هزارمربع میل مساحه و ۱۰۳ هزار نفو س دارد . بلیز مرکز آنست از آزادی داخلی برخورداراست.

از مستعمرا ت دیگر برتانیه جزایرفاکلیند سینت هلینا ، باسو لو لیند ، سوا زی‌لیند،

هانکانگ ، فینجی ، تونکا ، جزیرهٔسلیمان بحرین برو نی .

جزایر گلبر ت والیس و هبر ید جدید میباشد .

رودیشیا ی جنو بی که در ۱۹٦٥بصورت یك طرفه آزادی خود را از برتانیه اعلام واختیارا ت گورنر جنرا ل برتا نوی را از او گرفت . کشور یست که از آزادی داخلی بر خور دار بوده ولی آزادی کلی ان‌تاوقتی از طرف برتانیه معطل قرار داده شده بود که حکو مت سفید پوستا ن به سیاه‌پوستان حق رای بد هد .

همسایگان آنرا افریقا ی جنو بی‌دریای زامبیزی ، موزنبیق ، بچوانا لیند وافریقای غربی پرتگا لی تشکیل مید هند . تنباکو از صادرا ت عمده آنست .

حکومت سفید پوستان تحت صدار ت‌ایان سمیت ا زبرتانیه جداشدند برتانیه محدودیت های تجار ت بران وضع کرد ولی تا کنو ن نتیجه ای بدست نیامده است وروديشيا از حکومت افریقا ی جنوبی حمایت میشود وبا مخالف خود به حقوق مدنی به سیاه‌پوستان ادامه مید هد (اکثر ممالك مشتر ك‌المنافع تحت نام هر کدام شر ح داده شده است به آن مراجعه شود) .

منگو لیا

پایتخت : اولان باتور (اورگا) مساحت ۵۹۲،۶٦٤ مربع میل . نفوس تخمین ٦۸ملل متحد ۱،۱۷٤،۰۰۰ بیر ق قطعا ت عمو دی سرخ ، آبی سرخ ، باستارهٔ پنج شعاعهٔ طلایی وعلامهٔ مخصوص نزدیك دسته .واحد پولی تو غریك معاد ل یازده افغانی .

شرح : جمهوریت مردم منگولیا شا مل منگولیا ی خار جی در شما ل شر قآسیابوده یکی از قدیمتر ین کشور های جهان است از شما ل بااتحاد شوروی (ایالتسایبریا) واز سه طر ف دیگر با جمهوریت مرد مچین محاط است اکثریت نفوس کشور کو چــــی هستند . پلان ها برای شهر ی سا خــتن شان رو ی دست است .

منابع و صنایع : مالداری . مصروفـیت عمدهٔ مردم است . گاو ، گوسفند ، شتر و غژگاو شامل آنست تحت اقتصـاد پــلا ن گذاری شده تولیدا ت دیگر آن عبار تنداز پروسس ، خوراکه ها ، شستن پشم ،دباغی بوت سازی وتولید مواد تعمیراتی طلا،زغال سنگ ، تنگستن ، مرمرویورانیوم نیــــز یافت میشود .

تاریخ و حکو مت : منگو لیا که حیثیت یك ولایت چین را داشت در ۱۹۲۱ اعلا ن آزادی کرد .

در ۱۹۲٤ جمهوریت ان اعلان شدمناسبات سیاسی ان با جمهوریت مرد م چــین در ۱۹٤٥ پایا ن یافت . در پار لما ن آنیکنفر نماینده از هر ۲٥۰۰ نفر انتخا ب میشود. مدت خدمت ان ماسه سا ل میباشد .

پریزیدیم ۷ عضو ی از همین گرو پ تشکیل میشود . برتانیه در ۱۹٦۳مناسبا ت سیاسی بان جار ی ساخت . موافقـــا ت کلتور ی و همکار ی با اتحاد شورو ی و جمهوریت مرد م چین دارد . عضو ملل متحد اســت .

معارف ومذهب : مکاتب ابتدایی .متوسط عالی دارد بودیزم ولامائیزم درکشور وجود دارد .

موریتانیا

پایتخت : نوا ك شو ت . مسا حــت ٤۱۹،۲۳۱ مربع میل . نفوس تخمــــین ٦۸ ملل متحد ۱،۱۲۰،۰۰۰ نفر بیر ق سبز با هلال وستارهٔ طلایی واحد پولی : فرانك معادل هجده پول .

جمهوریت اسلامی موریتا نیا که درسابق تحت تصر ف فرانسه بود از طر ف غرب با اوقیا نوس اطلس وساحل طلا (هسپانوی) از شمال و شما ل شر ق با الجزایر . از طرف شرق بمالی واز طر ف جنوب باسینیگال محاط است .

اقتصاد ان به زرا عت ومالدار ی استوار است خرما ، غله جات وما هی تولیدمیگند. گله های بزرگ گاو وشتر دارد . ذخا یــر آهن ومس ان وسیع است .

در ۱۹٥۸ به آزادی داخلی رسید در۲۸ نومبر ۱۹٦۰ بکلی ازاد شد . خار ججامعه فرانسو ی ماند ولی خواسته است بافرانسه علایق نزدیك داشته باشد .

موریتا نیا عضو ملل متحد است .

موناكو

پایتخت: موناكو . مساحت ۳۷۰ مربع میل نفوس بقرار تخمین ٦٨ ملل متحد ۲۳،۰۰۰ بیرق قطعات افقی سرخ وسفید واحد پولی فرانك فرانسوی (معادل نه افغانی) .

موناكو يك واحد بلدی كوچك درجنوب فرانسه است كه ازسه طرف با خاك فرانسه واز جنوب بامدیترانه محاط است هوای خیلی معتدل ومناظر جالب دارد .قوای پولیس آن مركب از دو صد نفر است.

منابع وصنایع : موناكو محل اجتماع توریست ها وكنفرانس ها شمرده میشود . عواید آن از مالیات غیر مستقیم انحصـــار تنباكو پسته وقمار بدست می آید .

تاریخ وحكومت :ـ برای بیش از سه صد سال آزاد بوده است به استثنای دوران انقلاب ،موناكو به خانوادهٔ گریمالدی تعلـق داشته است .در ۱۸۱۵ تحت الحمایه ساز دینیا ودر ۱۸٦۱ زیر حمایه فرانسه در آمد شاهزاده موناكو تاایجاد قانون اسا ســـی ۱۹۱۱ حكمران مطلق آن بود .مطابق قا نون اساسی جدید ۱۹٦۲ زنان حق رای پیـدا كردند . اعدام ملغی شد . برای حقوق فردی محكمهٔ عالی قضائی تشكیل شد .شورا ی ملی آن مركب از ۱۸ عضو است كه بـرای ٥سال انتخاب میشوند .

ناروی

پایتخت : اوسلو . مساحـت ۱۸۱ر۱۲٥ مربع میل . نفوس تخمین ٦٨ ملل متحـد ۳،۸۱۹،۰۰۰ بیرق صلیب آبی حاشیه سفید بالای زمین سرخ واحد پولی ، كرو ن(جمع كرونر) معادل ۷ افغانی .

شرح : نارو ی قسمت غربی جزیره‌نمای سكاند ناوی را اشغال كرده است درجنوب سكاگراك آنرا از دنمار ك جدا میكند درشمال ان اركنیگ واقع است درشمال شرق آن فنلیند واتحادشوروی . در شرق آن سوید ن و در غرب ان اوقیانوس اطلس شما لی واقع است. طول كشور يك هزارویكصدومیل وعرض ان بین ۲۷۰ میل تا چهار صد میل است ساحل ان شامل فیورد های معروف ناروی و۱٥۰ هزار جزیره مربوط نارو ی میباشد .

آفتاب نیم شب خاصهٔ دماغه شما لی ناروی است . آفتاب درین قسمت از اوایل جوزا تانیمه ماه اسد غروب نمی كند .

همانطور هم از ۲۹ عقرب تا ٤ ماه دلو از پشت افق بالاتر نمی آید وروشنی شمالی در طول زمستان دیده میشود .

منابع وصنایع :ـ ناروی مملكت بحری است تنها ٤۳۰۰ مربع میل آن زراعت میشود. نزدیك به سی هزار مربع میل آن جنگلات است .تجارت .چوب وانواع ماهی واستفاده از منابع معدنی مصروفیت مردم را تشكیل میدهد .مس ،پایرایت ،نكل ،آهن ،جست ، سرب ،پیدا میشود .

از بر ق آبی استفاده زیاد میكـنند . در اقتصاد زرا عتی محصولات زمینی وماهیگیری را محفوظ كرده اند وجنگل دارای را با تربیه وتولید حیوانات خزدار یكجا ساخته اند

انواع خوراكه باب ، ماشین ها ، آلات فلزی، كاغذ ، منسوجات، انواع چوب ، تیل، ماهی، صابون المونیم وكشتی سازی مصنوعات عمده آنرا تشكیل مید هد .

تجارت بحری ناروی در دنیا در جـــه دوم دارد . دوهزار وهشتصد وسی شش كشتی

تجارتی دارد .

تاریخ و حکو مت : نارو ی به اسا س قانون اساسی ۱۸۱٤ آن یك شا هی موروثی مشرو طه است از ۱۳۸۱ تا ۱۸۱٤ بادنمارك یکجا بود و باسوید ن از ۱۸۱٤ تا ۱۹۰٥ اتحاد داشت . از آن به بعدجداشدقوۀتقنینی بدست ستور تنگ است که اعضای آن ۱٥۰ نفر بوده برا ی ٤ سا ل انتخاب میشود در مسایل سیاسی وبودجوی نظر یه وورای‌میدهد ودر مسایل تقنینی سور تنگ به دو حصه منقسم میشود . در ۱۹٦٥ بعد سی سا ل حکو مت حزب سو سیا لیست نارو ی در برابر یك احزا ب غیر سوسیا لیستی‌باخت.

معارف و مذهب : کلیسا ی لو تر ی را دولت می شناسد . آزادی مذاهب موجود است .

معار ف ۷ تا ۱٤ سالگی تام اجباری است پوهنتون ها وانستیتو ت های زرا عتی و تخنیکی دارد . زبان رسمی از السنۀ بومی لاند زمال وریکز ما ل بوجود آمده‌است .

دفاع : خدمت نظامی اجبار ی و عام‌است به سن بیست سالگی جلب میشو ند و ۱٦ تا ۱۸ ماه خدمت میکنند عضو ملل متحـــد میباشد .

نایجر

پایتخت : نیا می . مســاحت ٤۸۹،۱۸۹ مربع میل . نفوس تخمین حکو مـــتی در ٦۹ — ۰۰۰ ، ۳،۷۰۰بیر ق قطعا ت افقــی نارنجی در قطعۀ سفید واحد پولی ، فرانك معادل هجده پول .

جمهوریت نایجر از متصرفا ت سا بقۀ فرانسه در افریقا از شما ل بالیبیا والجزایر از شرق با چاد . از جنوب باو لتا علیا . داهو می وفدریشن نایجریا واز غرب بامالی هم سرحد است .

نایجر بتاریخ سوم — اگست ۱۹٦۰ به‌کلی آزاد و به ۲۰ سپتامبر هما ن سا ل عضـــو ملل متحد شد . خارج جامعه فرانسه است. ولی موا فقه‌دوجانبه بافرانسه دارد . عضو یك اتفاق اقتصادی است که بنام شورا ی انتانت یاد میشود اعضای دیگران داهو می ساحل‌عاج‌وولتای‌علیااست. نایجرمنابع محدود دارد ویك کشور زراعتی وتربیۀ موا شـــی مصروفیت مردم آنرا تشکیل داده است‌خسته های روغنی صادر میکند .

نایجیریا

پایتخت : لاگوس . مســاحـت ۳٥٦٦٦۹ مربع میل نفوس تخمین ٦۸ ملل متحـــد ٦۲،٦٥۰،۰۰۰ بیرق قطعا ت عمو دی سبز ، سفید ، سبز واحد پولی . پوند معادل‌یکصدو بیست افغانی .

فدریشن نایجیر یا که در ۱۹٦۰آزادشد در افریقا ی غربی بالای خلیج گینی بین داهو می وکا مرون و نایجر و چاد واقع‌است شامل ۲٥۰ گروپ قبا یلی است . تقریبا یك پنجم نفوس تما م افریقا را تشکـــیل میدهد .

از چار منطقۀ خود اختیار تشکیل شـــده است . شمالی ،غربی ، غرب وسطی وشرقی منطقۀ فدرالی لاگوس آنها را بهم مر تبط نگهمیدارد .

تیل ، زغال ، آهن ، چونه وگاز طبیعی دارد صنایع ماهی ، اردو شکر سازی تولید میکند و محصو لات تیل آن به دو ملیو ن

بيرل در هر ماه ميرسد .
تنباكو ، قلعي ، تيل نبا تي وجلغوزه ، كاكاو ، پوست حيوانا ت ، چوب ورابر هم صادر ميكند نايجيريا در او ل اكتو بــر ۱۹۶۰ يك مملكت آزاد شد و در اول اكتوبر ۱۹۶۳ يك جمهوريت در داخل مما لك‌مشترك المنافع پذيرفته شد ، قانون اساسى فدرالى آن آزادى هاى فردى وآزادى منطقو ى‌داخلى را تضمين ميكند وپار لما ن آن يك مجلس نمايندگان ۳۱۲ عضو ى دارد كه مستقيما انتخاب ميگردند . در ۶۶ يك سلسله‌كودتا ها شد كه منتج به نفاق بين ناحيهٔ شما لى وديگر نواحى گرديد كه در اثر آن بالاخره كرنيل گاوان رئيس حكو مت نايجير يا شد سرابوبكر تفاوابليوا كشته شد . ونايجيريا شرقى تحت زعامت يك كرنيل ديگر بنا م اجوكو از نايجيريا اعلام جدا يى كـرد و جمهوريت بيافرا را بنا نهاد .
اسلام مذهب عمده آن است . انگليسى زبان رسمى شناخته شده است .

نكاراگوا

پايتخت : ماناگوا مسا حت ۵۳۹۳۸ مربع ميـل . نفو س تـخـمـين ۶۸ مـلل متحد ۱۸۴۲۰۰۰ . بيرق سه قطعه آبى . سفيد آبى بانشا ن جنگى در قطعه سفيد . واحد پولى ، كاردوبا معادل شش افغانى وپنجاه پـــول .

شرح : جمهوريت نكاراگوا در امريكا ى وسطى واقع بوده بين كار ى بين ومحيط‌آرام واقع است . در شما ل آن هاندورا س و در جنوب آن كوستاريكا واقع است . غدير بزرگ نكاراگوا درحمل و نقل كشور ر و ل مهم دارد خط آهن به حكومت مربوط است .

منابع و صنايع : جنگلات قيمتى دارد . طلا استخرا ج ميكند . اساسا كشور زراعتى است . كيله ، پنبه ، وميوه ميرويا ند ، قهوه ، نيشكر ، جوارى ، لوبيا ، كاكا و ، برنج ، تنباكو وگندم نيز دارد .
گوشت ، كيله ، چوب وپنبه از صادرا ت عمده آنست .

تاريخ و حكو مت : در ۱۸۲۱ ازهسپانيه آزاد شد . مد ت مختصر ى با مكسيكومتحد بود باز با ولا يات متحدهٔ امريكا ى مركزى متحد شد وباز در ۱۸۳۸ بكلى آزاد شد .
قانون اساسى آن كانگرس دواطاقه رابراى آن قبول كرده است مجلس نمايند گا ن۴۵ نفره كه براى شش سال ا نتخاب ميشوند.
درسناى آن روساى جمهور سابق بحيث عضو الى مادام الحيا ت تعيين ميگردند . رئيس جمهور براى شش سال انتخاب ميشود

معارف ومذهب : رومن كاتو ليك هستند ولى آزادى مذهب مراعا ت ميشود .
دو پوهنتون دارد كه يكى آن در ۱۸۱۴ تاسيس شده است .
زبان هسپانو ى رسمى است .

نيپال

پايتخت : كتمندو . مساحت ۵۴۳۶۲مربع ميل نفوس قرار تخمين ۶۸ ملل متحـــد ۷۰،۶۰۰،۰۰۰ . بيرق : برنگ سرخ داراى دو سرو حواشى آبى با آفتا ب ومهتا ب واحد پولى روپيهٔ نيپا لى هفت روپيه معادل يك دالر امريكايى .

شرح : نيپال يك سلطنت مشروطه در دامنه هاى جنوبى هماليا ميباشد . به شمال

آن تبت وبه سه طرف دیگر آن هند وا قع است . وادیهای شادا ب دارد .
مونت ایور ست در سرحد نیپال واقــع اســت .
پایتخت در وادی موقعیت دارد که پانزده میل طول آن و بیست میل عرض آنمیباشد ودر آن ٤٥٠ هزار نفر زند گی میکنند .معابد آن همه نماینده صنعت ظریف نیپالیمیباشد
منابع وصنایع : جنگل های انبوه دارد . کنف ، برنج ، غله جات ، مواشی ، پو ست گندم وبته های طبیعی صادر میکند ودرمقابل منسوجا ت ، شکر ، نمك ، آلات وادوا ت فلزی وارد می نماید .
تاریخ‌وحکومت : درسابق نیپا ل مر کب از دسته ها وگروپ های مختلف بود . یکی ازین گروپ ها گور که ها هستند که در ۱۷٦۹ در خدمت انگلیس ها مشهور شدند شاهان نیپال درید . قدر ت صدراعظــمان فامیلی را ناهابودند (۱۸٤۸ ــ ۱۹۵۱) درآن وقت پادشاه تر یبهودبانا حکو مت مرکزی راتقویه کرده اقتدارفامیلی را ناهارا محدود ساخت . بتاریخ ۲ می ۱۹۵٦ اعلیحضر ت مهیند رابر تخت جلوس کرد . او اولــین قانون اساسی دیمو کراتیك نیپال را بوجود آورد . و مملکت را تحت نظام شا هـــی مشروطه داخل کرد وقتی این سیستم مفید واقع شد . قانون اساسی جدید ی بتاریخ ۱٦ دسمبر ۱۹٦۲ بوجود آورد .
شورا ی ملی نیپال به اساس این قانون اساسی دارا ی ۱۲۵ عضو منتخب است . در مملکت احزاب سیاسی وجود ندارد .
معار ف ومذهب : نزدیك به دونیم هزار مکتب انگلیسی بر علاوهٔ مکاتب سانسکرت ونیپالی دارد . نه فیصد ملت خــواننده و نویسنده است هند ویزم قدیم وبودیــزم مذاهب عمدهٔ آنست .

فدر لیندز

(هالیند دیده شود)

نیوزیلیند

پایتخت : ولنگتن . مسا حت ۱۰۳۷۳٦ مربع میل . نفوس تخمین ٦۸ حکو متــی ۲،۷۷٦،۳٦٦. بیرق زمین آبی با علا مــت یونین جیك (بیرق انگلیسی) . در قسمت چپ بالایی چهار ستاره پنج شعاعهٔ سر خ باحواشی سفید در طر ف بیرو نیٔ بیرق . واحد پولی : پوند نیوز یلیند ی معاد ل شصت افغانی .
شرح : نیوز یلیند یك عضو در داخــل ممالك مشتر ك المنافع در اوقیا نوس آرا م جنوبی بفاصلهٔ ۱۲۰۰ میل به شر ق قارهٔ استر لیا واقع است .
نیوز یلیند از چار جزیرهٔ بزرگ(شمالی جنوب ستیوارت وچیتم) ویکعده جزا یــر دیگر متشکل است . مملکت باکوه ها ،غدیر ها ، ابشار ها و جنگل های دست خوردهٔ خود خیلی جالب است . الپ های جنو بی در جزیرهٔ جنوبی واقع است . اکلیند و ولنگتن در جزیرهٔ شما ل بنادر عمده آنرا تشکیل مید هند .
منابع وصنایع : نیوز یلیند برا یءواید صادرا ت به مواد و محصو لات زرا عــتی متکی است . سالانه هشتصد ملیون دالــر لبنیات ، گوشت وپشم صادر میکند . برای صنایع نو بنیاد از بخار طبیعی حادث ازمنطقه های آتشفشا نی کار میگیرد . دو مــین دستگاه جیوتر می جهان برای تولید بر ق در نیوز یلیند واقع است .
تاریخ وحکو مت : نیوز یلیند در۱۹٤۲ کشف شد . نام کاشف آن هالیند ی تسمان بود . در ۱۸٤۰ برتانیه آنرا تصر ف کرد . در ۱۹۰۷ یك دو مینیون شد و فعلا یك‌عضو آزاد ممالك مشتر ك المنافع است نژاد اصلی نیوز یلیند را مور ی ها تشکیل مید هند . ومردان باهوش هستند . تعداد شا ن به۱۸٤ هزار میرسد .

حکومت متشکل است از یك گورنر جنرال که از سلطنت برتانیه نمایند گی میکند ویك مجلس نمایندگان که برای سه سال انتخاب میشود . بیمهٔ حیاتی قابل ملاحظه ای دارد.

معارف ومذهب : معار ف آزاد میبا شد شش پوهنتون دارد .
کلیسا های آن انگلیسی وپر سبی‌تیرین میباشد .

واتیکان (دولت یك شهری)

مساحت : ۱۰۸۷ جریب نفوس بیش ازیك هزار نفر بیر ق دو قطعهٔ عمو دی زرد و سفید با علامهٔ پاپ بالای دو کلید مصلوب یکی طلایی ویکی نقره یی بالای قطعهٔسفید.
پاپ برای قرن ها نفوذمطلق‌بالای‌ایتالیای مرکزی داشت. ساحهٔ آن در حدود ۱٦ هزار مربع میل ونفوس آن در حدود سه ملیون نفر بود . در عهد پاپ نهم این منطقه در داخل سلطنت ایتالیا در آمد .
ونفوذ وحکو مت پاپ به قصور واتیکا ن ولاتران در روم وقصر کوند ولفو محدودشد واین در ۱۸۷۱ بود . یك معاهدهٔ دیگر که در ۱۱ فبروری ۱۹۲۹ به امضاء رسید .شهر واتیکان را به حیث یك دولت قبو ل کرد . ودر ایتالیا به مذهب کاتولیك موقف خاصی داد . این معا هده بالا خره بتاریخ ۷ جون ۱۹۲۹ از طر ف پادشاه ایتالیا به امضاء رسید ودر ۲٦ مارچ ۱۹٤۷ جزء قا نـو ن اساسی ایتا لیا شناخته شد .

واتیکان شا مل سینت پیتر . قصروموزیم واتیکان باغ های واتیکا ن وعمارا ت بین‌ویال واتیکانو و کلیسا است علاوه بران سیزده عمار ت در شهر رو م هم شامل آنست که اکثر برای مقام پاپ وافسرا ن او بکارمیرود پاپ موقف بیطر ف خواهد داشت مگر در زمانیکه دو طر ف یك موضو ع سیا سی از اوتقا ضا ی وساطت کنند .
پنجاه مملکت در واتیکان نما یند گـی سیاسی دارند .
دولت واتیکان خط آهن . تسهیلات پستی وستیشن رادیو ی بخصوص دارد .

ولتای علیا

پایتخت : اوواگادو گو . مسا حـــت ۱۰۵۹۰۰ مربع میل . نفوس پنج ملیون‌بیرق قطعات افقی سیاه ، سفید و سرخ ، واحد پولی فرانك معادل هجده پول .
جمهوریت ولتا ی علیا که در سا بـــق از مستعمر فا ت فرانسه بود . پنجصد میل از خلیج گینی دور است .
از شما ل وغرب با مالی‌ازشرق‌باناپجیریا واز جنوب باساحل عاج . تو گو و داهو می هم سرحد است نود فیصد نفوس آن زراعت پیشه اند . مالدار ی پنجاه فیصد صادرات آنرا تشکیل مید هد .
پنبه ، برنج ، خسته های روغنی تو لید میکند .

در۱۱ دسمبر ۱۹۵۸ به آزا دی دا خلی رسید در ٥ اگست ۱۹٦۰ به آزادی کا مل نایل شد . در سپتامبر همان سا ل عضو ملل متحد شد . خارج جامعهٔ فرانسو ی‌است ولی با امضاء معاهدهٔ دو جانبه با فرا نسه علایق نزدیك دارد .
قانون اساسی آن در ۲۷ نو مبر ۱۹٦۰ بمیان آمد یك حکو مت جمهور ی و یك مجلس نمایندگا ن را بمیا ن آورد .
در جنوری ۱۹٦٦ کرنیل سینگو للامیزانا ریاست جمهور ی را اشغال کرد وحکو مت موقتی مرکب از هفت صاحب منصب و پنج ملکی را تشکیل وانتخابا ت عمو میه راوعده داد .

ونزویلا

پایتخت : کاراکاس . مساحت ۳۵۲٫۱۴۸ مربع میل . نفوس تخمین ۶۸ ملل متحد ۹،۶۸۶،۰۰۰ . بیرق سه قطعهٔ افقی زرد،آبی سرخ با یك قوس هفت ستارهٔ در قطعهٔ آبی واحد پولی بو لیوار معادل ده افغانی .

شرح : شمالی ترین مملکت امریکا ی جنو بی بوده وپاگینا ی برتانو ی .برا زیل وکولو مبیا همسایه است در بحیرهٔ کار ی بین ۱۷۵۰ میل سا حل دارد علاوه بران۷۲ جزیره دارد . کلانترین جزیرهٔ مار گار یت نام دارد که مرکز عمده صد ف است .

منابع وصنایع : کانکنی ، زرا عت ، ماهیگیری ومالداری از مشاغل مرد م است پترول زیاد دارد تولید روزانه آن در حدود سه ونیم ملیون بیر ل است . تولیدا ت سالانه آن ۱۱ ملیون تن میباشد . طلا،مس زغال ، نمك ، قلعی ، منگانیز ، الما س و ابرك هم دارد قهوه آن قلم دوم صادرا ت انرا تشکیل مید هد .

تاریخ و حکو مت : در اگست ۱۴۹۸ کولمبس برای اولین بار بر خاك آ ن قد م گذاشت .

یکسال بعد شخصی دیگر بنا م الانسودی اوئیدادران پیاده شد وآنرا ونیز ویلا یعنی ونیس کوچك نام گذاشت واین برای آنکه بالای غدیر ماراکایبو مرد ما ن محلی خا نه های بالای چوب پایه ها داشتند . ونیزویلا تا ۱۸۲۱تحت نفوذ هسپانیه‌بود . در ۱۸۳۰ ونیز و یلا از فدریشن باکولو مبیا جدا شده جمهوریت را اعلام کرد به اساس قانو ن اساسی حکومت (۱۹۶۱) حکو مت مر کز ی باید قو ی باشد . رئیس جمهور برای پنج سال انتخاب میشود . یك سنا ویك مجلس نمایندگا ن ویك محکمه عالی دارد .

معارف و مذهب :زبان مردم هسپا نو ی است ومذهب شان رومن کاتولیك ولی آزادی مذهب تضمین شده است . معار ف بشمو ل پوهنتون رایگا ن است . معار ف ابتدا یی اجباری است .

دفاع : خدمت نظام برای مرد مان بین سنین ۱۸ و ۴۵ اجباری است .

ویتنام جنوبی

پایتخت : سیگون . مساحت ۶۵۹۴۸مربع میل بیرق سه تریشه نازك افقی سر خ در وسط یك ساحهٔ زرد نفوس ۱۷۴۱۴۰۰۰ واحد : پولی . پیاستر چهل پول .

شرح : یکی از سه کشور هند چین‌تحت تصر ف فرانسه . از شما ل با ویتنا م‌شمالی از شرق وجنو ب با بحیرهٔ جنوب چین و از غرب باکمبودیا و لاوس محاط میباشد .

منابع و صنایع : برنج ، رابر و زغال در هر دو ویتنام شما لی وجنو بی پیدامیشود صادرا ت شامل رابر ، ماهی ، برنج ، زغال چوب مواشی ، پوست ، جوار جست‌وقلعی است .

در ویتنام جنوبی چای . کنین وقهوه می رویانند .

تاریخ وحکو مت : تاریخ ثبت‌شده‌ویتنام در تونگین‌به قبل از میلاد مسیح می رسد آنوقت درین کشور ویت ها که از چین سرازیر شده بودند مسکن گزین گردیدنداز ۱۱۱ تا ۹۳۸ تحت تصر ف چین بود .

واز آن ببعد هم برای قرن ها یك کشور غلام بشمار میر فت ویتنا م عسا کرکوبلای خان را در ۱۲۸۸ مغلوب ساخت در قر ن شانزده فرانسه وپرتگا ل به آن رسیدند .در ۱۸۶۳ کو چین جاینا به فرانسه تسلیم گردید ودر ۱۸۸۴ به تحت الحما یگی‌فرانسه

رفت . در ۱۹٤۰ جاپا ن آنرا اشغال کرد . گروپی از مرد م ویت من را تشکیل کردند. رئیس شان هوچی من نام داشت دراگست ۱۹٤٥ ویت من امپرا طور . باو دا ی گماشته جاپان وپادشاه انام را اخرا ج کرد .فرانسه باویت من مخالفت ومقابله کرد (۱۹٤٥ ـ ۱۹٥٤) ولی بعد تلفا ت زیاد و مغلو بی در دین بین فودر می ۱۹٥٤ فرانسه در الـسر یك موافقه باودا ی را بحیث رئیس دو لت شناخت وجمهوریت مردم هوچی من راحمایه نمود . موافقهٔ آتش بس معتقدهٔ در جینوا به تاریخ ۲۱ جولای ۱۹٥٤ ویتنام را به دوحصه تقسیم کرد به اساس آن باید یك منطـــقه بیطر ف بمیا ن می آمد قوای فرانسه ازویتنام شمالی خارج می شدند وانتخابا ت برای تعیین سر نوشت مملکت صور ت می گرفت .

ویت من ها از عرض البلد ۱۷ ببالا را اشغال کردند ونام کشور را جمهوریـــت دیمو کراتیك ویتنام گذاشتند .

در ۲٦ اکتوبر ۱۹٥٥ نگو دیـن دیـــم صدراعظم ویتنا م جنو بی قسمت جنو بی را یك جمهوریت اعلام کرد و خود شـــ به حیث رئیس جمهور اختیارا ت را بدست گرفت .

از ۱۹٥٤ ببعد جنگ بین ویتنا م جنو بی وشما لی جاریست .

در ۱۹٥۳ گروپ های بودا یی حکو مت را بنابر ظلم ومطلق العنا نی آن مورداعتراض قرار دادند . عدم توجه حکو مت به آن وبی پروایی در آوردن اصلاحا ت منجر به کودتای دوم نومبر ۱۹٦۳ شد که طی آن نگو دیـن دیم وبرادرش کشته شدند .

وبرادر سوم شان یك سا ل بعد نظر به جرایم او اعدام شد .

از آن ببعد حکو مت جنرا ل من بمیا ن آمد وبعد از آن حکو مت جنرال کان وازآن هم بعد تر حکو مت مارشال کـــای . در انتخابا ت ستمبر ۱۹٦۷ نگوین وان تیو رئیس جمهور صدراعظم کا ی بحیث معاو ن رئیس جمهور انتخاب شد .

حکومت امریکا هر نوع کمك به ویتنا م جنوبی داده است ولی قوای ویتکانگ از بین برده شده نتوانسته است .

حکومت امریکا در راه جلو گیر ی ازغلبهٔ ویتکانگها برویتنام شما لی هـم حـملا ت هوایی و بمبار دما ن ها نموده است و می نما ید .

مذهب تاویزم فلسفهٔ اسا سی دین ویتنام را تشکیل مید هد . ولی بیش از هفـــتاد فیصد نفوس آن بودایی هستند . ده فیصد رومن کاتولیك (عیسوی) دارد . پو هنتو ن ها در سیگو ن . هو یی ودالات موجوداست.

ویتنام شمالی

پایتخت : هانوی . مساحت ٦۲ هـــزار مربع میل . نفوس شانزده ملیون .

قانون اساسی ویتنام شمالی بر اساسات کمونزم استوار است ووحد ت هر دو ویتنام را تقاضا میکند .

یك رئیس جمهور منتخب توسط پارلما ن ویك صدراعظم متعین توسط رئیس جمهور دارد .

(برای تشریحا ت مزید متن ویتنا م جنوبی خوانده شود .)

هالیند

پایتخت : امستر دام . مسا حت:(خشکه) ۱٥۸۰۰ مربع میل . نفوس دوازده ونـــیم ملیون بیرق سه قطعهٔ سرخ سفید و آبی. واحد پولی . گلدن (جمع آن گلدر) معاد ل چارده افغانی .

شرح : سلطنت هالیند از طر ف شر ق با جرمنی . از طر ف جنوب با بلجیم و از طرف غرب و شمال ب حبایره شمال محا ط است . سطح آن هموار و اوسط ارتفا ع آن از سطح بحر ۲۷ فت است . قسمت هایی

هم دارد که از سطح بحر پائین تر است وبابند ها محافظه میشوند . ازجنگ جها نی دوم ببعد حکومت آب ایسلمبر (زوی درزی سابقه) را خار ج کرده زمین بدست آمده را فارم های زراعتی میسازد . بعد ختم بیش از یك ملیون جریب زمین دیگر هم بهمساحهٔ آن افزود خوا هد گردید .

هاگ مرکز حکو مت است ولی امستردام یگانه پایتخت سلطنت بوده تا جیو شی ها در آن انجام میشود . روترد بندر عمدهٔ آنست.

منابع و صنایع : چهل فیصد زمین‌مالجر وسی فیصد آن برا ی زرا عت است نود فیصد زمین بدست کسانی است که تایکصد جریب زمین دارند . پنجاه فیصد زمینداران کمتر از بیست جریب زمین دارند .

لبنیا ت از محصو لات عمدهٔ آنست .لالهٔ هالیند در جهان مشهور است . کشتی‌سازی ماشین سازی منسوجا ت ومواد کیمیا وی وسامان برق از صنایع‌آنست . درقطع‌الماس مشهور است . ذخایر غاز طبیعی . زغال، تیل ونمك دارد . در مواصلا ت داخلی‌بیشتر از کانا ل ها استفاده میشود وبه این‌مناسبت امستردام راونیس شما ل میخوانند .

تاریخ و حکو مت : بعد انحلال‌امپراطوری شمال (٨١٤) ندر لیند هالیند (بلجیم‌وفلاند رز) از هم جدا شدند . هر کدام به چند ین دست گردیدند . در ١٥٧٣ شاه هسپا نیه کوشید آزادی خوا هی وتوسعهٔ مـــذهـــب پروتستانت ها را از ها لیند رفع نماید .

در قرن ١٧ جمهور یت هالیند از نگاه فعالیت بحر ی ، اقتصاد ی و هنر ی‌نامدار شد . در ١٨٠٢ ناپلیون برادر خود راشاه هالیند ساخت در ١٨١٠ هالیند جزءفرانسه شد و ١٨١٣ ها لیند ی ها فرانسه رااخراج کرد کنگرهٔ ویانا در ١٨١٥ سلطنت ندرلیندز را به میان آورد که یك مرکز ش برساز و دیگرش هاگ بود . در ١٨٣٠ بلجیمی ها سلطنت علیحده ساختند .

قانون اساسی هالیند کشور را به حیث یك سلطنت مشروطه می شناسد . شـــاه (یا ملکه) رئیس قوه ا جرائیه‌است وشاه‌و پارلما ن مشترکا قوهٔ تقنینیه را تشکـــیل میدهند. پارلمان‌دواطاق دارد اطاق اول مرکب از ٧٥ عضو منتخب برای شش سا ل واطاق دوم مرکب از یکصدو پنجاه نفر نمایندگان منتخب برای چار سا ل .

شاه یك شورا ی وزیرا ن دارد که رئیس آن معاون صدراعظم است . ها لیند عضو بازار مشتر ك . یوراتو م وپنلکس است .

معارف ومذهب : آزادی مذ هب تضـمین شده است ٣٨ فیصد نفو س پروتستا نت چهل فیصد رومن کاتو لیك است معار ف بین سنین ٦و ١٥ اجباری است چـــندین پوهنتون دارد .

سورینام که بنام گیانا ی هالیند ی نیز یاد میشود در ساحل شما ل امریکا ی‌جنوبی بین گیانا ی برتانو ی وفرانسوی واقع است بامساحهٔ سطحیه ٥٥ هزار مربع میل ونفوس تقریبا ٣٢٥ هزار نفر . سورینا م متصرفه ایست دارا ی اهمیت مساوی با هالیند که فقط آزادی داخلی دارد . پایتخت‌آن‌پاراماریبو است صادرا ت عمدهٔ آن الومنیم خام است . معادن زیاد دارد . لیمو ، نارنج ، قهوه ، شکر ، کیله وچوب نیز صادر میکند .

فلورین واحد پولی است . هالیند ی ها به اساس موافقه ١٦٦٧ ندر لیند جـــدید (نیویارك را در بد ل سورینام به انگلیسی ها دادند .

انتیل هالیندی : عبار ت از دو گرو پ جزایر در غرب الهند است که مساحه‌سطحیه شان به ٣٩٣ مربع میل و نفوس شان به‌٢٠٧ هزار نفر میرسد . ولمستان پایتخت شا ن است . جواری . ماشـ نمـــك فاسفـــیت ازمحصو لات است . صنعت عمد ه تصفیه نفت است .

هاندوراس

پایتخت : نکوسی گالپا مسا حه ٣٤٫٢٧٧ مربع میل نفوس تخمین ٦٨ ملـــل متحـــد ٢٫٥٣٥٫٠٠٠. بیرق‌سه‌قطعهٔ افقی‌آبی، سفید، باپنج ستارهٔ آبی در قطعهٔ سفید . وا حـد پولی : لمپیرا (دو لمپیرا معا د ل بیست ودو افغانی) .

شرح : ها ندو راس يك جمهو ر يت امريكا ى و سطى است كه بشمال آن بحيرهٔ كارى بين ، به شرق و جنوب آن نكا راگو، به جنوب آن بحر محيط آرام و ا لسوادورو به غرب آن گوا تى مالا واقع است . مملكت كوهى است و زمين صالح ا لزراعه دا رد گرچه همه اش زرع نشده است وباجنگلها پوشيده است . سا كنين آن از نژاد هنديان سرخ و هسپا نويها هستند .

منابع و صنايع : منابع معدنى آن ز يا د و غير منكشف است و شا مل طلا ، نقر ه ، مس ، جست ، سرب ، آهن ، سر مه و زغال ميباشد از صادرات عمدهٔ آن كيله ميباشد ، قهوه ، چوب ، پنبه ، جوارى و تنباكو نيز تو ليد ميكند .

تاريخ وحكومت : هاندوراس بعد ر هائى از هسپانيه در ۱۵ سپتمبر ۱۸۲۱ وجدا ئى از فدريشن ا مريكاى مركزى در ۱۸۳۸آزاد شد بعـد يك دوره حكو مت نظا مى در۱۹۶۵ هاندوراس دو باره به حكو مت قا نو نى رسيد . و لو پيزار يلا نو ر ئيس جمهو ر آن ا نتخاب شد .

هاندوراس عضو ملل متحد و مو سسه ممالك ا مريكائى است .

هايتى

پايتخت : پورتوپرنس ، مساحت۱۰۷۱٤ مربع‌ميل، نفوس تخمين۶۸ملل‌متحد۰۰۰ر۶۷٤ر٤ بيرق دوقطعهٔ عمودى سياه و سرخ و د ر مركز يك ساحه مستطيل سفيد و سبز بـا علامهٔ جنگى در و سط آن . واحد پو لى : گورد معادل نه ا فغا نى .

شرح : هايتى يگانه جمهو ريت‌فرانسوى زبان هردو ا مريكا ، ثلث غربى جزيره اى را در غرب ا لهند ا شغال كرده است كـه بنام هسپا نيو لا ياد ميشود و بين كيو با و پور تو ريكو وا قع ا ست .

طول سر حد آن به جمهو ريت‌دومينيكن ۲٤۱ ميل ميباشد . ا كثريت نفو س آ نرا سياه پو ستان تشكيل ميد هند . بقيه آن مو لا تو ها يعنى . مخلوط سفيد پو ستا ن (فرانسوى و سياه پو ستان غلامان)اند.

منابع و صنايع : مس ، طلا ، نقره،آهن قلعى ، سلفر، زغال ، نكل كه تا كنون‌كاملا مورد ا ستخراج واقـع نشده انـد. قهوه محصول عمدهٔ آ نست. پنبه ، شكر خا م كيله ، كاكاو ، تنباكو و برنج هم دارد . انواع شراب تقطير ميكنند . ا نواع چوبهاى قيمتى صادر ميكند .

تاريخ و حكو مت : كو لمبس ها يتى‌را در ۱٤۹۲ كشف كرده است . در ۱۶۷۷يك مستعمرهٔ فرانسوى ودر ۱۸۰٤ آزاد شد .

هايتى در ۱۸۲۰ جمهوريت شد. ايالات متحده ا مريكا آنرا در ۱۹۱۵ اشغال كر د . در ۱٤ـ اگست ۱۹۳٤ به اشغال مذ كو ر خاتمه داده شد. پنج حكومت طى هفت سال ۱۹۵۰ـ۱۹۵۷ در هـايتى از پـا ا فتاد . حكومت ششم قا نون اساسى جديدى آورد كه بر ا ساس آن پا رلمان يك ا تـا قـه تشكيل گرديده ا ست . ا غتشا شا تى در ۱۹۶۳ تو ليد شدولى بشدت فرو نشانده شد . ا نجمن كشور هاى ا مريكا ئى ا ز هايتى تقا ضاى ا حترام حقوق بشرى ر ا نمود .

كشور مذكور در ۱۹۶۳ مناسبات خودرا با جمهو ريت دو مينكا قطع كر د كه تـا ۱۹۶۶ د و ا م د ا شت . قـا نـو ن ا سا سى د يـگر ى ر ئيس جمهو ر هايتى داكتر آرا نسوادو واليه رابراى عمر به رياست جمهورى بر گزيد . هايتى عضو ملل متحد و شوراى كشور هـاى امريكائى است .

معارف و مذ هب : مذ هب عمده رو من كاتو ليكى ا ست . سران مذ هبى فرانسوى ياكانا دائى هستند . معا رف اجباريست‌ولى بى سوادى هم زياد است . فرانسوى زبان رسمى است . تد ريس ا نگليسى درمكاتب حتمى ا ست .

هسپانیه

پایتخت : ماد رید ، مساحت ۱۹٤۸۸۳ مربع میل . نفوس تخمین ٦٨ ملل متحد ۳۲٫٤۱۱٫۰۰۰ . بیرق سه قطعه ا فقی سرخ ، زرد ، سر خ ، باعلامت جنگی د ر قطعه و سطی . وا حدپولی . پیسیتا معادل یك افغانی و بیست و پنج پول .

شرح : هسپانیه یك سلطنت فقط بنا م است که جزیره نمای ا یبیر یارا بجز از پرتگال ا شغال کرده است در غرب‌آن‌پرتگال وبحر اطلس ، درشمال آن خلیج بسکی و پرنیز (که آنرا از فرانسه جدا میسا زد) درشرق آن مدیترانه و در جنوب آن‌مدیترانه وبحر ا طلس واقع است . پایگاه بحر ی بر تانوی بنام (جبل الطارق) در منتهی الیه جنوبی هسپانیه به د هنهٔ مدیترانه ا ز او قیانو س ا طلس واقع است .

منابع و صنایع : در حدود چهل فیصد کشور قابل زرع است . گندم ، جو ، جوار، زیتون ، ا نگور ، لیمو ، نارنج و د یگر میوه ها پیاز ، بادام ، تنباکو ، پنبه وبرنج می رویا ند .

معادن آن شا مل سرب ، آ هن ، مس ، جست ، قلعی ، زغال ، نقره و غیره میباشد مصنوعات آن منسو جات نخی و پشمی کاغذ اتو مو بیل ، کاك و سمنت میبا شد .

تو لیدات زغال آن سالا نه ۱۵ ملـیون تن ا ست . تو لیدات برق‌آبی بیش از۲۵ ملیارد کلیوات فی ساعت ا ست . سالانه بیش از ۱۵ ملیون سیاح در حدود یـك ملیارد دالر در هسپا نیه مصرف میکنند .

تاریخ و حکو مت : از ا عصار قد یمه هسپا نیه درسیاست اروپایی سهمی داشته است . ا یبیریایی ، باسك ها ، سلت ها آنرا اشغال کردند . روم آنرا فتح کرد . لشکر های قر طجه ازان گذشته برایتا لیا حمله نمودند در قرن هفتم ا سلام از را ه افریقا بران چیره گشت . در اوا خر قر ن یاز د هم عیسو یان تعر ض متقا بل نمودند تا ا ینکه در قرن پانزد هم هسپا نیه‌توانست مسلمین را از هسپا نیه بیرون کشد . از ۱٤۹۲ بعبد هسپا نیه یك ا مپرا طو ر ی استعماری شد . در ۱۵۸۸ هسپا نیه کوشید بر تا نیه را تحت تصرف در آ ورد و لـی نا کام شد .

در ۱۸۰۸ هسپا نیه بدست نا پلیو ن افتاد در سا لهای ۱۸۲۰ هسپا نیه، مکسیکو پیرو و دیگر مستعمرات ا مریکا ئی خود را از دست داد کیو با یی ها برای ده ‌ساسال جنگیدند تا اینکه در نتیجه جنگ هسپا نیه با امریکا ، کیوبا به آ زادی نایل‌و هسپانیه فلیپین و پو ر تو ریکو را نیز ا زد ست داد . در ۱۹۱۲ قسمتی از مراکو (المغرب فعلی) را اشغال کرد در ۱۹۲۳ هسپا نیه تحت‌رژیم د کتا توری ر فت ازا ن بـعد کشور سوی ر ژیم جمهو ری گرا یید کـه تمایل چپ داشت . در ۱۹۳٦ گر و یی از افسران هسپا نوی در مراکو ا نقلا بی‌برعلیه حکو مت بر پا کردند .

ر نیس شان فرا نسسکو فرا نکو بود . در نتیجه جنگهای سه ساله که گفته میشود به ا تلاف یك ملیون نفر منجر شد . قوای فرانکو بعد سقوط مادرید ۲۸ مارچ ۱۹۳۱ بر هسپا نیه مسلط شد .

کور تس . پارلمان هسپا نیه مجددا به اعضای منتخب . متعین و ا فتخاری بمیا ن آمد . فرانکو یك شورای نیابت سلطنت‌ایجاد کرد تا در صورت ا ستعفا یا ازکار افتادن وی با دو ثلث آ راء شخصی را به سلطنت انتخاب و به کور تس جهت قبولی آن‌باقوت دو ثلث آراء پیشنهاد کند .

هسپا نیه در جنگ جهانی دوم بیطر ف ماند در ۱۹٤٦ نظر به منا سبات آن‌باممالك فاشیستی و عملیات جابرانهٔ آن در دا خل از ملل متحد ا خراج و لی در ۱۹۵۵ دوباره عضو ملل متحد شنا خته شد .

دفاع : لشكر هسپا نيه خد مت جبر ی دو ساله انجام ميد هد و در بدل كمكها ی نظا می واقتصادی يكعده پايگاه های هوايی و بحری را بامريكا قا يل شده ا ست .

معارف و مذ هب : كاتوليكی تر و يـج مجدد نمود . معارف ا بـتدايی رايـگان و اجباری ا ست سيزده پو هنتون دارد . دو ثلث نفوس ز با ن كا ستيلی می دانند . باسك ، كاليسيايی و كتلانی حرف ز د ه ميشود .

هند

پايتخت : د هلی جـد يد ، مسا حـت ۵۹۷ر۱۶۱ر۱ مربع ميل ، نفوس قرار تخمـين ۶۸ ملل متحد ۰۰۰ر۸۹۳ر۵۲۳ . بيرق سه قطعهٔ ا فقی بر نگهای ز عفرانی ، سفيد و سبز تاريك با عرابهٔ ۲۴ چو بهٔ اشو كا در مر كز قطعهٔ سفيد واحد پو لی روپيه معادل ۷ ــ ۱ فغانی .

شرح : هنديك‌جمهوريت‌آزاد۱۹۵۰ وعضو ممالك مشترك المنافع قسمت بيشتر نـيـم قارهٔ هندرا تشكيل ميدهد از طرف جنو ب به بحر هند از طرف شرق به پا كستا ن شر قی ، خليج بنگال و بحيره عرب وا ز طرف غرب به پاكستان غربی محاط است . درشمال آن كوه های هماليه واقع ا ست و مقداری سر حد قابل‌عبور با تبت و جمهوريت مردم چين دارد كه روی قسمتی ازان ميان هردو كشور منا قشه مو جود ا ست .

ا قليم هند از هوای منطقه حاره درجنوب تا هوای منطقهٔ منجمده در هما ليا متغيير است ۲۲ فيصد تمام ساحه آن جنگل دار است كه‌دارای‌چوبهای‌قيمتی ميبا شد درحدود ۳۷۰ مليون هند و ودر حدود پنجاه مليو ن مسلمان دارد . (۸۲) فيصد آن د ها تی هستند .

سكيم: ايالت‌هندی‌است‌بين‌تبت، بهوتال ، نيپال وهند كه ساحهٔ آن ۲۷۴۴ مها راجای آن بالدان نمكيان ا ست كه در ۶۳ يـك دوشيزهٔ نيو يارکی را به عقد از دواج خو د در آورد . مراسم تا جپوشی او يكسال بعد از تعيينش بر تخت سكيم صورت گر فت پايتخت سكيم كانگك توك است . مذ هب مردم بودايی ميبا شد .

كشمير : يك منطقه دارای ا كثر يـت مسلمان بين پاكستان ، هماليا ، افغانستان وهند واقع بو ده واز ۱۹۴۷ بين هـند و پاكستان روی ملكيت آن دعوی موجوداست ملـل مـتحـد يـك عمـل آ تش بس ر ا در ۱۹۴۹ بـر قـر ا ر سا خت در اثرآن پاكستان يك ثلث غربی و شمـال غر بی كشميررا بدست‌آوردودوثلث د يگر بد ست هند درا مد . در ا پريل۱۹۶۵هندوپاكستان مجددا روی مو ضوع كشمير به جنگ آغاز كردند . در اول جولای باز آتش بس ميان شان بر قرار شد و لی مو ضوع كشمير همانطور حل نا شده مانده است . در وضع فعلی رول مصالحتی ا تحاد شوروی قا بـل ملا حظه بود هم د ر ين ز مان بود كـه صدراعظم هند در تاشكند در اثر عا ر ضهٔ قلبی در گذشت .

منابع و صنا يع : زراعت ۷۰ فيصد مردم را مشغول ميدارد . برنج ، جواری ، ارزن نخود ، گندم ، جو ، قهوه ، نيشكر ، چای مساله جات و غيره محصو لات عمدهٔزراعتی اند . پنبه ، كنف ، رابر وغيره نيزتوليد ميكند پلان چارم پنجسا لهٔ هند به ا مو ر زراعت ا هميت اول را قايل شده است . از صنايع عمدهٔ آن نساجی (پشمی نخی و ابريشمی) فولاد و سمنت ميبا شد . علاوه بران تكه های سندی ، نخ ، ا لمو نيم ، سلفيت ، شيشه (بال بيرنگك ، ترانسفارمر ها ماشين های خياطی با يسكل مو ترتوليد ميكند زغال ، نفت ا لمو نيم ، مس ، آهن ابرك و منگا نيز هم دارد .

از صادرات آن چای ، شكر ، كنف خام و پخته ، قماش های نخی ، پو ست‌دباغی شده و غيره واز واردات آن تيل‌های معد نی

ماشین آلات ، خو را که ، غله جات ، پنبهٔ خام و فلزات میبا شد .

تاریخ و حکو مت : هند دارای یکی ا ز قدیم تر یـــن مـد نیت هـا ی د نیـا ست مـــد نیت و ا د ی ا ند س تا به پنج هزار سال قبل تثبیت شده ا ست مغا ر ه های ا جنتاوالو را در هند و سطی، تاج‌محل در اگره و قطب مینار دهلی نمونه هائی از گذشته در خشان آن میباشد .

سلطان محمود غزنوی ، بعد از غو ریان سوریان و لو دیان قوت هائی بو دند که از ا فغا نستان به هند سرا زیر شده قسمت اعظم آ نرا اشغال کردند و برای مدت های طو لانی تحت سلطه و ا ختیا ر خـــو د داشتند در ۱۴۹۸ واسکو دگا های‌پرتگالی مراکز تجارتی دران تاسیس کرد .

بعد آنها ها لیندی ها آ مدند . در۱۶۰۹ بر تانوی ها آ مدند مدا ر س کلکته ر ا تاسیس کر دند و بمبئی را از پر تگا ل گرفتند . بحیث کمپنی هند شر قی‌بر تانیه بالا خره تمام هندرا بتصرف در آورده واین زمانی بود که ا حمد شاه ابدالی ــ(احمدشاه درانی) پاد شاه ا فغانستان تا د هلی‌پیش رفته . آ نرا فتح کرده بود و پس به وطن خود ا فغا نستان و پا یتخت خود کند هار مراجعه کرده بود . وی باری در د هلی این شعررا در و صف و طن خود سرو ده بود.

دډیلی تخت هیرو مه چه را یاد شي
ز ما د ښکلي پښتو نخوا دغروسرونه

اشغال برتانیه در ۱۷۷۴ ــ ۱۷۸۵ تکمیل گردید . وارن هیستنگر اولین گورنرجنرال حکومت ملکی رابر قرار ساخت‌که‌بعدا بنام سویل سر و یس هند یاد شد . پارلما ن هند ا مور سیاسی هند را تحت کنتر و ل گرفت در ۱۸۵۷ــ۱۸۵۸ سپا هیان هند ی بر علیه بر تا نیه بغاوت کر دنـد و لـی فرو نشا نده شد . در جنگ های بور افریقا ازهند یك ، یك گروپ ا مبو لانس گرفتند. ضمن جنگ عمومی اول هند هشتصد هزا ر عسکر داد که بیست‌وچار هزار آن کشته و ۷ هزار آن ز خمی شد . در جنگ جهانی دوم هند از حمایت متحد ین هند هشتصد هزار عسکر داد که بیست و چار ا نگا ر و ر زید ه و لی در حدود دو ملیون عساکر در جنگ باجاپان خدمت کردند . بعد جنگ عمومی اول ملیت خوا هی هند ا نکشا ف سریع کرد. کانگرس‌و مسلم لیك‌اصطلاحات اساسی سیاسی را طالب شدند .

يك هندو فارغ ا لتحصیل حقو ق د ر مکاتب انگلستان بنام مو هنداس گا ند ی بسر کردگی مردم رسید . دو مرتبه رئیس حزب کانگرس شد. در ۱۹۱۹ مفکــو ر ۀ حکومت را بدست خود هند یان بمیان‌کشید از مجا هدات د یگرش تعقیب سیا ست‌عدم تشدد تعقیب صنایع د ستی مـحلی و ا ز بین بردن ا چهو تیزم بود . در ۱۹۳۰گاندی پالیس عدم ا طاعت ملکی را در پیش گرفت عدم تو جه به مال بر تا نوی را تشو یـق کرد و همراه ٦۰ هزار نفر د یگر محبو س شد در ۱۹۳۵ بر تانیه برای هند یك قانون اساسی را قبول کرد که مقتضی کا نگر س دو اتا قه بود .

یکی شورای دو لت و د یگر ی ا سامبلی حق رای به سی ملیـون نفـر داده شد . مسلمین بنابراینکه تفوق عددی هنود با عث ضرر کلتور و آزا دی مسلمیـن میشود . بران ا عتراض کردند . محمد علی جـنا ح ر ئیس مسلم لیك برای ا یالاتی که اکثریت مسلمان دارند تقا ضا آزادی دا خلی وبعدا تقاضای ا یجاد پاکستان را بحیث یك ملت اسلامی نمود بالا خره بعد چهل سال‌مجادلهٔ فعال از طرف هنود و مسلمین بر تا نـیه در ۲۰ فروری ۱۹۴۷ برای تقسیم نیم قاره هند عزم خودرا اعلام و جون ٤۸ را برای خروج بر تانیه از هند تـاریخ گماشت . بتاریخ ۱۵ــ اگست ۱۹۴۷ هند بحیث یـك کشور آزاد ممالك مشترك ا لمنافع عر ض و جود کرد . بر تانیه در مـورد فیصلـهٔ مقدرات نهضت ملیون مردمان پښتون ا یالت شمالی‌غربی‌هند و بلوچستان‌توجهی‌نکرد ودر نتیجه معضلهٔ مذکور تا کنون بین‌پاکستا ن و مردمان پښتو نستان حل نا شده ما ند. هند که عضو ملل متحد بود . کرسی خودرا دران ا شغال کرد و به ادامه در دا خـــل چو کات ممالك مشترك ا لمنا فع موا فقه نمود .

قانون ا ساسی آن به طرز قا نون‌اساسی ایالات متحده ا مریکا سا خته شده ا ست

بر طبق آن يك ر ئيس جمهور براى پنج سال تو سط ا عضاى هردو اتاق پارلما ن ا نتخاب ميشود . اتاق اول شوراى ايالات واتاق دوم خانه مردم است يك معاون رئيس جمهور يك كابينه مر كزى تحت ريا ست يك صدر اعظم دارد . هر كدام ازايالا ت يك گور نر و نظام ادارى هما نند فدرالى مر كزى دارد . بعد مر گ شا سترى صدراعظم هنددرتاشكند . مير من اندراگاندى در ١٩ جنورى ٦٦ صدراعظم تعيين شد . طى سال ١٩٦٧ داكتر ذاكر حسين معاون ر ئيس جمهور هند . بحيث ر ئيس جمهو ر آنكشور ا نتخاب گرديد .

شوراى ايالات دايمى است و لى درهردو سال يك ثلث اعضاء آن متقا عد ميشوند حال خانه مردم را ميتوان منحل كرد ا ين كار را رئيس جمهور ميكند و ا نتخا با ت جديد را ا مر ميد هد .

معارف و مذ هب : معارف تا سن چار ده رايگان و ا جبارى ا ست . چهل و شش پو هنتون ١٩٤٦ پو هنخى و ١٢٨نستيتوت تحقيقاتى دا رد .

در مملكت ٤١ زبان عمده رايج است كه دواز ده آن از سا نسگريت منشعب گرديده است پنجاه فيصد نفوس هند ى ميدا نند وده فيصد اردو . در ١٩٦٥ هندى ز بـا ن رسمى ا علان شد .

انگليسى ز بان ر سمى معا ون ا ست بيش از هفتاد و پنج فيصد مر د م هـندو اند قانون اساسى آزادى مذهب را تضمين كرده است در مملكت ده مليون عيسو ى هشت مليون سك و يكصد هزار پارسى (آتش پرست) هم موجود است .

د فاع : قواى دفاعى بصورت خود اختيارى تشكيل شده ا ست قواى هـوا ئى برى و بحرى توسط لوى درستيز ها تحت هدايت وزير د فاع ايفاى و ظيفه ميكند .

هنگرى

پايتخت : بوداپست ، مساحت ٣٥٩١٨ مربع ميل ، نفوس قرار تخمين ٦٨ملل متحد ١٠٢٧٥٠٠٠. بيرق قطعات افقى سرخ، سفيد سبز وا حد پولى : فور نيت معادل چـا ر ا فغانى .

شر ح : هنگرى يك جمهو ريت كمو نيستى در اروپاى شرقى . از شمال باچكوسلواكيا، از شمال شرق با اتحاد شوروى و از شر ق بارو مانيا ، از جنو ب بايـو گـو سـلاويا واز غرب با استراليا همسايه ميباشد .

دانيوب سر حد شمال غربى كشور ر ا تشكيل ميد هد . و بعد طرف جنوب د و ر خورده مملكت را بد و حصه تقسيم ميكند هنگرى شر قى حا صل خيز است و هنگرى غربى و شمالى تپه زار است .

منابع و صنايع: هنگرى مملكت زرا عتى است . صنعت آن نيز مهم ا ست . گندم ، جودر ، جو ، جوارى ، كچالـو ، شكـر ، لبلبو و غيره از محصو لات زراعتى آنست. هنگرى شراب خوب دارد . ذ خاير بوسايت هنگرى خيلى بزرگ است . سه ربع تيل خودرا از حا شيه جنوب غـربى بـد ست مى آورد . صنعت شا مل آ هن و فو لا د ماشين آلاد ، مواد كيمياوى اتو مبيل ها ، خطوط آ هن ووسايط موا صلت ميبا شد .

تاريخ و حكو مت : سا كنين ا و لـيـهٔ هنگرى را كه سلا و ها و جرمن ها بو دند. هن ها و مگيار هاى شرق مغلوب ساختند. تركها در قرون پا نزده تا هفده عيسو ى آنرا اشغال كردند . بعد شكست تر كها در ١٦٩٧ استرا ليا بر مملكت مسلط شد و هنگرى بالاخره در ١٨٦٧ كا ملا آ زا د شد در حا ليكه پادشاه ا ستراليا پاد شاه هنگرى هم بود . در ١٩١٨ هنگرى قسمت هايى از كشور خودرا به رو مانيا يو گو سلا و يـا و چكو سلوا كيا با خت .

هنگرى در جنگ جهانى دوم باجرمنى متحد گرديد . در ١٩٤٤ نايب ا لسلطنه هنگر ى را آلما نها بر طرف كرده طرفداران نازى را بجايش در راس حكو مت گذا شتـند د ر ١٦٤٥ قسمت ز ياد كشور به د ست ا تحاد شوروى ا فتاد . بعد شكست المان نا ز ى

هنگری موافقه کرد که به سر حدات ۱۹۳۷ خود مرا جعه کند در ۱۹٤٦ جمهو ر یت را اعلام کرد .

یك قانون ا ساسی از نوع ا تحاد شوروی در ۱۹٤۹ تصویب شد که بقرار آن اقتدار به پارلمان و پر زید یم ا نتقال کردپارلمان مرکب از نما یند گا نیست که از ۳۲ هزار نفر تبعهٔ هنگری ا نتخاب میشوند . مد ت خد مت شان چار سال است هنگری عضو ملل متحد و پکت وارسا است .

صنایع ملی شده اند اقدامات جدی‌برای تکثیر تو لیدات زراعتی روی د ست است از ۱۹٦۲ ببعد هنگری قطعات ز مین زراعتی شخصی را نیز تشویق کرده است .

در ۱۹٥٦ شورشی درکشور مخصو صا در بو دا پست ایجاد شد سران هنگری ازاتحاد شوروی کمك خوا ستند شورش مذ کـــور تقریبا در دو هفته فرو نشست .

قوای ا تحاد شوروی کشور را تـخلیـه کردند عده‌ای از مردمان هنگری از آنکشور خارج شدند .

معارف و مذهب : آزادی مذ هب موجود است . ا سقف های مقرره توسط پــا پ باید از طرف حکو مت قبول شو ند دوثلث نفوس رومن کا تو لیك است . کا لونست ها دارد .

تعلیمات برای هشت سال تعلیمی‌رایگان واجباری ا ست . شش پو هنتون دا ر د هنگری ز بان رسمی است .

یونان

پایتخت : اتن ، مساحت ٥۰۹٤٤ مر بع میل . نفوس (تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد) ۸٫۸۰۳٫۰۰۰ . بیرق پنج قطعهٔ ا فقی آ بی وچار قطعهٔ افقی‌سفید باصلیب سفیدبرز مین آبی در حاشیه بالائی . واحد پولی د ر هم معادل یك ا فغا نی و پنجاه پو ل .

شرح : یو نان قسمت جنوبی شبه جزیره بالقان را احتوا میکند و تا بحیرهٔ مدیترانه میرسد . بحیره ایو نین به غرب آن وبحیره الیجین به‌شرق آن واقع‌است. همسا یگا ن آن ا لبا نیا ، یو گو سلا و یا ، بلغا ریا و تر کیه میبا شند صد ها جزیرهٔ دا رد که از آنجمله ۱٦٦ جزیرهٔ آن سا کنین دارد .

منابع‌و صنایع: یونان‌بافقط یك ربع‌ساحهٔ قابل زرع یك کشور زراعتی است. چارپنجم جنگلها مال دو لت میباشد . گندم ، جو در جو ، جواری ، برنج ، پنبه ، تنبا کو ، زیتون ، لیمو و نارنج کشمش و ا نجیر دارد گوسفند ما لداری عمده را تشکیل مید هد.

برق‌آن خیلی ا نکشاف کر ده است . صنایع عمدهٔ آن نساجی ، تهیه خوراکه های قطی ، شراب ، سمنت ومواد کیمیاوی‌است بیش از ۱۹ ملیون تن کشتی های تجار تی مال‌بردار دارد و لی قسمت عمدهٔ آن بنا م کشور های د یگر ر جستر شده است . صنعت توریزم سالا نه یك ملیون مسا فر می آورد که سالا نه یکصد ملیون دالر در یونان مصرف می کنند .

تاریخ و حکو مت : مو فقیت های یونان قدیم در هنر ، تعمیرات ، علوم ، ریاضیات فلسفه ، دراما ، ادبیات و دیمو کرا سی برای قرون ممتد ز یاد بود یو نان در قرن پنجم قبل از میلاد به معراج ترقی رسید . در قرن دوم واول تحت نفوذ روم قــرا ر گرفت و در قرن چارم میلادی قسمت شرقی ا مپرا طوری بیز تین را تشکیل داد و بعد سقوط قسطنطنیه جزء ا مپرا طوری عثمانی شد .

در۱۸۲۹ یو نان از تر کیه آزاد شد و به ضمانت فرا نسه ، ا نگلستان و رو سیه یك سلطنت ا علام شد ودر ۱۹۲٥ جمهوریت را اعلام کرد .

در ۱۹۳٥ دوبار رژیم شا هی بر قرا ر گردید در ۱۹٤۰ شا مل جنگ جها نی شد ابتدا ایتا لیا را شکست داد و لی بعداتوسط جرمن ها ایتا لو ی ها و بلغار ها اشغا ل شد . درپایان ٤٤ قوای ا شغالی یو نا نرا تخلیه کردند شاه جارج دوم دو بار ه بـر تخت نشست ودر ۱۹٤۷ مرد وبعد از او پسرش پال اول و بعد از پسرش کانستنتین

بر تخت نشست یو نان در ۱۹۵۲ یك قانون اساسی جدید را رو یکار آورد . در ۱۹٦٤ جارج پاپاندریو به صدارت ر سیـد و ی میخواست ا فسران طرفدار جناح ر ا ست را از عسکر ی بکشد و درین عمل به مخالفت شاه بر خورد نزاعی بر خواست که منتج به انتخاب ستیفا نو یو لوس به صدارت وکناره گیری پاپا ندریو شد . و لی نزاع خاموش نشدتااینکه قوای نظا می در اپریل ۱۹٦٥ کودتای را براه انداخت و پاپانر ریو ر ا محبوس کرد در ماه می کا نستنتین ا طلاع داد که حکو مت نظا می و عدهٔ ا یجاد یك قانون ا ساسی جدید و تقدیم آن را بغرض آراء عامه داده ا ست .

دراواخر سال ۱۹٦۷ کا نستنتین باعده‌ای از اعضاء فا میلش از یو نان به ا یتا لیا پنا هنده شد و گفت و قتی او ضاع د ر یونان به آرامی گراید و دیمو کراسی واقعی بمیان آ مد به کشورش مرا جعه خوا هـد کرد .

معارف و مذ هب : مذ هب ا صلی ارتو دوکس یونانی . یکی از (لقب دین عیسوی است) نه سال تعلیمات ا جباری ا ست شش پوهنتون دارد .

دفاع : خدمت نظام بین سنین ۲۱ و ۵۰ اجباری ا ست .

یونان عضو ملل متحد و ناتو است .

یمن

پایتخت : صنعا ، مساحت ۷۵۲۸۹ مربع میل .نفوس تخمین ٦۸ ملل متحد ۰۰۰ر۵۰۰۰ بیرق پارچه های افقی سیاه و سرخ بـسا ستارهٔ سبز در پارچهٔ سفید . وا حد پولی: ریال یمنی معادل چهل و پنج ا فغانی .

یمن از کشور های قدیمی کوهی حاشیه جنوبی جزیره نمای عربستان می با شد که بحیرهٔ ا حمر در غرب آن عدن در جنو ب و عربستان سعودی در شمال و شرق آن واقع است .

حدیده بندر عمدهٔ آ نست در صنعابقایای مد نیت های گذشته مو جود ا ست .

منابع و صنایع : بالای فلات ا لجیل که حاصل خیز ترین قسمت عر بستان ا ست قهوه ، جو ودیگر غله جات میرو یا نند ، پوست ، خرما ، زغال ، ار چه ، بته هـا میوه ها و ا حجار قیمتی صادر میکند .

تاریخ و حکو مت : خاك یمن و قتی جز سلطنت قدیم صبابود درانجیل تذکری ازطلا مساله جات و سنگ های قیمتی آن ر فـته است که ملکهٔ صبا بحیث تحفه بحضر ت سلیمان (ع) برد یمن در عهد سلطنت امام احمد بحیث یك کشور د یمو کـرا تیك اسلامی خوانده میشد (۱۹٤۸–٦۲) ا زا ن بعد کشور یك جمهو ریت ا علام گردید . وارث ا مام ا حمد بنام محمد البدربه کوه‌ها و قبایلی های طرفدار سلطنت پناه برده از آنجه با حکومت جنگ دا خلی را ادا مه مید هد . گفته میشود که جمهو ریت عر بی متحد جمهوری خواهان و عر بستان سعودی قوای طرفدار سلطنت را حمایه می کنند . در ا گست ۱۹٦۵ جمال عبدالنا صر و ملك فیصل پاد شاه عربستان سعودی متا ر که را ا مضا کردند و فیصله شد که بعدخروج قوای هردو کشور از خاك یمن رای گیر ی عمومی در مورد چگو نگی طرز حکو مت‌آینده یمن عملی شود . ا ین متارکه دیر نپا ئید. در ۱۹٦٦ بین یمن و عربستان جنگ ها و بم ا ندازی ها ادا مه یا فت عر بستا ن سعودی مدعی بود که طیارات جمهو ر یت عربی متحد خاك آنرا بمباران میکند دراواخر همین سال نظر به سوء قصد علیه ر ئیس جمهور یمن السلا ل بر گد محمدالر عینی یك و زیر حکو مت حسن ا لامر کشته شد و حکو مت او ا ز بین ر فت .

یمن عضو ملل متحد و جا معه عـر ب است .

یورو گوای

پایتخت : مونتی و ید یو ، مسا حـت ۷۲۱۷۲ مربع میل . نفوس قرار تخمین ملل متحد ۲٫۸۱۸٫۰۰۰ . بیرق چار قطعه آبی و پنج قطعه سفید یك در میان علامه آفتاب طالع بالای یك قطعه سفید . وا حد پو لی پیسو پنجاه پول .

شرح : کو چکترین و پیشرفته تر یـن کشور ا مریکای جنوبی جمهو ر یتی است که ازشمال و شرق با برازیل از جنـو ب با بحر ا طلس جنوبی و دریای پلا تا واز غرب با ار جنتاین محاط میبا شد . ا قلیم آن منظم ا ست .

منابع و صنایع: ۶۰ فیصد سا حـۀ آن برای ما لداری و ۲۷ فیصد آن برای ز راعت تخصیص داده شده است . گوشت، پشم ، پوست ، جواری ، گندم ، میوه های فا میل لیمو ، برنج، جو و شر شف از محصو لات آنست . صنا یع مهم آنرا تجارت گو شت ، صنایع فلزات ، منسو جات و شراب سازی تشکیل مید هد .

تاریخ و حکو مت : یك وقتی قسمتی از وایسرائیت هسپا نوی ریودولاپلا تابعد تر یك و لایت برازیل بود در ۲۵– ا گست ۱۸۱۵ آزادی خودرا اعلام کرد . قا نو ن اساسی فعلی آن در ۱۹۳٤ بمیان آ مده ودر ۱۹۵۲ تعدیل شده است . مقام‌رئیس‌جمهوری را یك شورای ۹ عضوی اجرائیه که برای چار سال ا نتخاب میشوند . ا شغال کرده است .

ریاست شوری بین شش عضو دا را ی اکثریت آراء دوره میکند . این شو ر ی را وزیر تعیین میکند . یك مجلس‌نمایندگان دارد و یك سنا که هردو برای چار سا ل انتخاب میشوند .

قانون ا ساسی . بیمۀ پیری ، مسا عدت صحی اطفال و انواع د یگر خـد مـات اجتماعی را تعیین کرده ا ست .

معارف و مذ هب : کلیسا و دولت ازهم مجزا اند آزادی مذهب مو جود است . مذهب عمده رو من کاتو لیك ا ست . معـا ر ف بشمول پو هنتون رایگان ا ست . تعلیمات ابتدائی ا جباری ا ست .

هسپانوی ز بان رسمی ا ست . عسکر یورو گوای مر کب از ر ضاکاران استخدام شده ۱۸– ٤۵ سا له است .

یورا گوای عضو ملل متحد و مو سسۀ کشور های ا مریکائی میبا شد .

یوگندا

پایتخت: کمپالا، مساحت۱۳٤٫۹۱مربع‌میل نفوس‌قرارتخمین ٦۸ ملل متحد۸٫۱۳۳٫۰۰۰ بیرق شش قطعۀ سیاه ، زرد ، سرخ بادایره نقره‌ئی و تصویر لك لك تا جدار در مرکز آن . واحد پولی: شلنگ افریقای شر قی معادل هفت ا فغانی .

یو گندا ، تحت ا لحمایگی سابق برتانیه از ۱۹٦۳ ببعد جمهو ریت آزادی است د ر افریقای مر کزی با کینیا ، درشرق غدیر و کنوریا و تا نزا نیا در جنوب غدیر ها ی البرت وادواردو کانگو ، در غرب ، و سودان درشمال محاط ا ست .

بزرگترین ا یا لت یو گند ا . سلطنت بیو گندا ست که نزدیك به ۸۵۰ هزارنفوس از نژاد بانتو دارد . قهوه ، پنبه ، چای ، جواری ، سسیل ، تخمهای تیلی و شکـــر تو لید میشود مس و لفرام ؛ قلعی‌وکوبالت از معادن عمدۀ آنست .

یو گندا بتاریخ ۹– اکتوبر ۱۹٦۲ د ر داخل ممالك مشترك ا لمنافع آزاد شد و یکسال بعد در نهم ا کتو بر جمهو ر یـت‌را اعلام کرد .

(بقیه ص ۱۹۰)

۱۵ ـ تر تیب و ا فتتاح سیمینار قضات محاکم تجارتی بمنظور ر فع مشکلات محاکم مو صوف‌از نا حیه تطبیق قوا نین‌واصلاحات فورمه ها وانسجام و تر تیب ا مور .

تعداد فقرا تیکه‌از دیوان تجارتی‌استیناف عالی مر کزی از ۲۲ میزان ۴۸ الی۲۲ میزان ۴۹ بمحکمه تمیز وا صل و بفیصله ر سید ه به ۳۲ فقره میر سد .

سیمینار روساء و قضات محاکم‌تجارتی :

اولین سیمینار روساء و قضات محا کم تجارتی بـروز ٤ میـزان ۱۳۴۹ در قصر دارالامان بر یاست پو هند وی غلام علی کریمی قا ضی ستره محکمه و ر ئیس‌دیوان تجارتی مقام عالی تمیز دایر والی ۹ میزان دوام نمود .

هدف از ا نعقاد ا ین سیمینار پیدانمودن طرق اصلاحات امواداری‌واصلاح‌درسبک وطرز تامین عدالت که‌یکی از ا هداف ا سا سی نوشتن فیصله ها و تعقیب یك سبك مطلوب در نو شتن آن و تجدید نظر بر فور مه های سا بقه و استفاده از فورمه های مند رجات سیمینار سال ۱۳۴۷ روسا محاکم و لا یات مربوط با مور محا کم تجارتی و حفظ انتظام جلسات قضائی و ر فع مشکلات در تطبیق بعضی از مواد قا نون تجارت و ا صو لنامه محا کمات تجار تی در ا جرا آت روز مر ه که شا مل مو ضو عات سر قلفی ، ا خـذ محصول دعوی متقابل ، تر تیب و کالت خط وانتخاب و کیل با لتو کیل ، دعوی موتر، وتوقف موترتحت دعوی، قبول‌شاهد معرفت‌و غیره مسایل مربوط با مور محاکم تجارتی بـــو د .

سیمینار با بیانیه ښاغلی کر یمی‌افتتاح گردید ، ښاغلی کریمی دربیانیهٔ خو یـش ضمن ا ظهار ر ضا مندی از یکعده‌اشخاصیکه در تر تیب وانتظام سیمینار ز حمت کشیده بودند علاوه فر مو دند که ستره محکمـه بارادهٔ پاك و نیت نیك ا علیحضرت معظم همایونی پاد شاه عدالت گستر ما بمنظو ر تامین عدالت که یکی از اهدا ف اسا سـی د یمو کرا سی ا ست بو جود آ مده ا ست، ضمنا ښاغلی کریمی به شخصیت و علمیت قاضی ا همیت بیشتری را قایل شد ه و گفتند که قاضی پاك نفس وعالم درقضاوت

پو هندوی غلام علی کریمی حین ا یرادبیا نیه دراولین سیمینار روساء و قضا ت محا کم تجا ر تی

بی غر ضانه خود بیشتر قرین بعد ا لت میبا شد . علمیت قاضی نبا ید بچند کتاب و چند کورس محدود سا خته شود بر علاوه مطا لعه و تتبع مداوم قا ضی با ید بمنظور تبادل ا فکار واستفاده از نظریات علما در سیمینار ها و کنفرا نس ها ا شتراك نماید.

ښاغلی کریمی در ا خیر ا فزود بهما ن صمیمیتی که ا مروز دو ر ا ین میز جمع شده ایم سعی نما ئیم تا از اتلاف و قـت جلو گیری کرده از ا ین سیمینار نتیجهٔ خوبی بگیریم . لازم ا ست تصا میم ا تخاذ شده جنبه عملی و تطبیقی داشته با شد .

تصاویبی که درسیمینار ا تخاذ گردیده بود در دو جلسهٔ فو ق ا لعاده شورای عالی مورد مداقه قرار داده شد و با اندك تعدیل و ا صلاح بتصویب ر سید .

اجرآات دیوان محا کمه قضات و دیوا ن تنازع صلا حیت :

۱ـ به تعداد ۳۹ دو سیه محـا کما تی قضات مر بو طه در دیوان محا کمه قضات فیصله گردیده ا ست .

۲ ـ به تعداد ٤۰ دو سیه تا دیبی قضات به دیوان تا دیبی دیوان محا کمه قضا ت به تصو یب ر سیده ا ست .

۳ ـ به تعداد ٥۳ فقره تنازعی به دیوان تنازع صلا حیت محاکم به تصو یب رسیده ا ست .

آ مر یت عمومی اداری قوه قضا ئیه :

هیئاتی تحت ریاست د کتور ولیدحقوقی آمر عمومی اداری قوه قضا ئیه در آغاز سال جاری غر ض باز دید محاکم ولایت پکتیـا و ا مور عمرانی آن عازم و لایت مذ کو ر گردید .

دکتور و لید حـقوقی ا مور قضا ئی ، اداری و عمرانی ریاست محکمه و لا یـت پکتیا ، خو ست ، ارگون و همچنان محا کم ابتدا ئیه آن و لا را از نز د یك مشا هده نموده و در مورد هدایات لازمه دادند .

پو هندوی غلام علی کریمی آمر عمو می اداری قوه قضائیه درراس یك هیئات بتاریخ ۲۳ د لو ٤۹ طبق پرو گرام مجوزه ستر ه محکمه جهت باز د ید ووارسی از ا مو ر اداری ، قضائی و عمرانی محاکم و لایا ت ننگر هار ، کنر ها و لغمان به آ نصو ب عزیمت نمودند .

ښاغلی کریمی در و لا یت ننگر هار از تعمیر منازل ر ها یش قضات آن منطقهدیدن نموده و سپس هریك از محا کم مر بوطه مهمندره ، شنوار ، سر خرود ، خو گیا نی، کامه ، شیوه و در و لایت کنر از محکمه و تعمیر ر هایش قضات در و لسوالی ها ی چو کی و خا ص کنر ، سر کانی واسما ر بالتفصیل مشا هده نموده و برای پیشبرد وبهبود امور اداری آنها هدایاتی صا د ر فرمو دند در ا خیر ښاغلی کریمی از و ضع سا ختمانی محاکم مرکز وولسوا لی های ولایت لغمان از جمله علینگار ، علیشنگ، نورستان وغیره نواحیآن دید ن نمو ده و هدا یات لا ز مه در بارهٔ پیشبرد ا مـو ر دادند .

پلا ن ا نکشافی :

۱ ـ ستره محکمه از بدو تا سیس ۲۲ میزان۱۳٤٦برایحفظ شئو ن قضا ، استقلال و حیثیت قضات در صدد آن شد تا در قدم اول به ساختن تعمیراتآبرومندانه و مجلل محاکم و در مرحله دوم باعمار امکان رهایش قضات در مراکز و لا یات وو لسوا لی ها اقدام بنماید چنا نکه به اساس آن درسال دوم پلان پنجساله سوم که مصادف بهسال ۱۳٤۷ میباشد پلان ا نکشافی خودرا ترتیب ودران برای تعمیر ستره محکمه مـبلغ چهل ملیون ا فغانی و برای ر یاست های محاکم و لایات و محاکم ا بتدا ئیه شصت ملیون ا فغانی پیش بینی نمود ازان تاریخ تااخیر سال ۱۳٤۹ اقدام بهاعمار یك تعداد محاکم در مراکز و لایات و محاکم و لسوالی هـا نموده و لی چون نقشه های شهری بعضی از مراکز و لایات وو لسوا لی ها تثبیت نگردیده بود واز طر فی مبلغ چهل ملیو ن افغانی کهبرای تعمیر ستره محکمه پیشبینی گردیده بود مصا رف ا عمار تعمیر ستره محکمه را تکا فو کرده نمی تـوا نست . لذا و جوه پیش بینی شده پلان ا نکشا فی خویش را نه تنها صرف تعمیرات محا کم ولا یات وو لسوا لی هانمود بلکه یك عده منازل نشیمن قضات را مجبورا روی د ست گرفت چنا نچه به تعداد (۷٤) تعمیر محاکم و منازل قضات تکمیل و (۱٦۹) آن ئیم

کاره و تحت سا ختمان قرار دارد . برعلاوه آن عده تعمیرات ر یاست های محاکم که قبل از تشکیل قوه قضا ئیه سا خته شد ه بود واکثر آن ا یجاب تر میمات و ا نـجا م کار های با قیمانده والحاقات را می نمو د تحت کار گرفته شد که ازان جمله یکعده آن در ظرف سه سال پلان سوم ا نکشافی تکمیل گر دیده و متباقی آن درسال ۱۳۵۰ که ختم پلان پنج ساله سوم ا ست تکمیل خوا هد شد .

و هم درسال ا خیر پلان سوم در نظر است تعمیر ر یاست های محاکم وولسوالی های که ا خیرا نقشه شهری آن از طر ف ریاست شهر سازی تثبیت گردیده ا ست بدست ا جرا گرفته‌شود و تاجائیکه امکانات میسر باشد در مقابل ۲۵ ملیون ا فغا نی با قیمانده پلان سو م تحت سا ختمان قرار داده شود که البته تکمیل این تعمیرات با اعمار جای رهایش قضات در پلان چها رم کارسازی خوا هد گردید .

۲ ــ در مورد تعمیر مر کزی ستره محکمه که در پلان ا نکشافی در نظر گرفته شد ه و محل آن درپارك ا ستقلال تعیین و نقشه اساسی آن تو سط ا نجنیران وزارت فواید عا مه و ریاست شهر سازی روی د ست گرفته‌شده. باید گفت که از یکطرف نقشه اساسی تعمیر مذکور تکمیل نگر دیده واز جانبی ا گر مصارف هنگفت آن که ازبودجه انکشافی دو لت تمو یل می یا بد و برا ی ا ینکه بالا ی بود جه دو لت فشار وا ر د نکرده باشد دو لت تجو یز گر فت که‌عجالتا قصر دارالامان را مورد استفاده د فاترمرکزی ستره محکمه بگذارد و به منظور تر میما ت ضروریه ، تهیه و تکمیل مر کز گرمی‌وغیره آن مبلغ پنجاه ملیون ا فغانی منظور و به ستره محکمه تخصیص د هد .

۳ ــ در پلان پنج ساله چها رم دو لت ستره محکمه بمنظور ا کمال تعمیرات محاکم و تعمیر نشیمن قضات درولایات وولسوالی های که نقشه شهری دارند و همچنان اعمار تعمیرات محاکم و لایات و و لسوالی ها و تعمیر محل ر ها یش قضات در نقا طیکه در آ ینده نقشه شهری آنها تثبیت میگردد به مبلغ یك صد ملیون ا فغانی ضرو ر ت ا حساس میکند که در بودجه ا نکشافی ستره محکمه پیش بینی گردیده ا ست .

ریاست ذاتــیه :

ریاست ذاتیه ستره محکمه امور مربوط به‌استخدام ــ تقرر ــ تبدل ــ ترفیع وتقاعد عز ل و استعفی قضا ت و ماموریـــــن قوه قضائیه زا مطابق به احکام قانون صلاحیت و تشکیلات قضائی وقانون ترفیع وتقاعـد مامورین ملکی و قوانین منسلك به آن اجرا وعقد و فسخ قرار داد اجیران و مستخدمین را بر وفق مقرارات تنظیم و تعمیل مینماید.

این ریاست در آغاز سال ٤۹ مطابـق بحکم ماده (۸۱و۸۲) قا نون صلا حیت و تشکیلات قضائی که تبدیلی قضات رابعد از مرور سه سال در یك وظیفه حکم میکند (۱۰٤) نفر قاضی از یك وظیفه بوظیفه‌دیگر تبدیل ومطابق بحکم ماده (۷٤) قانون‌مذبور به تعداد (۵۱) نفر فارغان دوره دوم کورس ستاژ قضائی بفرمان اعلیحضرت مـعـظـم همایونی شامل مسلك قضا گردیده اند .

همچنان در جریان سال ٤۹ تبدیـلات اقتضائی نظر بحکم فقره دوم ماده ۸۱ قانون صلاحیت صورت گرفته و برعلاوه ازفارغان مدارس شرعی پس از گذشتاندن امتحـان کانکور قضائی‌به‌مسلك‌قضا منسلك‌وبوظایف عضویت محاکم ابتدائیه موظف گردیده‌اند. علاوه بران عده معتنا به مامورین کادر اداره قضائی بشمول محررین ــ مامورین مالـــی ــ مدیران تحریرات ریاست های محـاکـم ولایات نظر بحکم قانون مقرر و تبـدیـل گردیده اند .

گذشته از آن به سلسله ترفیعات سنویه یکعده قضات و مامورین مربوط قوه‌قضائیه طبق مقررات به یك رتبه بلند تر تـرفیـع ویا به تقاعد مواجه گردیده اند .

همچنان این‌ریاست بمنظور تامین‌دسپلین اداری ــ اصلاح وانکشاف سویه و احوال پرسونل تا جائیکه مقدور بوده است دررفع مشکلات دوایر از ناحیه پر سو نل با سایر شعبات قوه قضائیه ارتباط متداوم بر قرار واقدامات مقتضی بعمل آورده ا ست .

مدیر یت تحریر ر یاست تحریرات :

مدیریت تحریرات موضوعات‌ذیل راموردا جرا و عمل قرار داده ا ست:

اول‌استهدا‌آت: استهدا‌آت‌ازدو نگاه شرع‌و قانون مورد توجه قرار میگیرند :

۱ـ استهدا‌آت شرعی. آن‌نوع استهدا‌آت میباشد که تحلیل آن مختص بحقوق اسلام وفقه حنفی بوده مسائل پیچیده وغامضی را احتوا مینماید که روسای محاکم نیز درحل آن مشکلات ، ا حساس داشته از مقام ستره محکمه مستهدی میشوند، مدیریت تحریرات اینگونه موضو عات را به ریاست تـدقیق ومطالعات ستره محکمه ر جعت می دهد تـا از طریق کمیته های معینه که در راس آن اشخاص خبیر ـ علمای جید و دانسته‌بعلوم شرعی ایفای وظیفه میدارنـد و در حقیقت ارگان مسلکی ستره محکمه راتشکیل میدهد جواب اخذ کرده مطالب را بمراجع مربوطه اطلاع میدارد .

۲ ـ استهدا‌آت قانونی . آن گونه استهدا آتی را تشکیل میدهد که محاکم ـ ووزارت خانه ها و سایر ارگان های دولت در مورد تحلیل و تفسیر قانون ابهام و اشکالـی را احساس داشته راه حل این معضلات را از مقام منیع ستره محکمه که مـرجـع تفسیر قانون است خواستار میشونـد مـدیـریت تحریرات استهدا‌آت مذکـور را منسجم و توحید نموده به مشاوریت امور قوانیـن و شورای عالی ستره محکمه که وظیفه‌تحلیل و تفسیر قوانین را به عهـده دارند کتبـا فـرستاده و جوابات مطلوبه را رسما بـه اگهی ارگانهای مزبور میرساند .

دوم . پیشنهادات در مورد فقرات‌تبدیلی محاکـم :

کلیهٔ مو ضوعات تبدیلی محـا کم چه در مو ضو عات حقو قی و چه جزائی‌که‌از طریق ولایات‌ووزارت عدلیه باین مدیریت تو صل میورزد پیشنهادیه هـای مفصـل و مدلـل موضوعات فوق الذکر ازمجرای این مدیریت ترتیب و منحیث ارتباط صلاحیت به شورای عالی قوه قضائیه تقدیم و بعـد از اتخـاذ تصمیم مراتب تصاویب شورای مزبـور را بمراجع و موسسات ذیعلاقه اشعار واخبار میدارد .

سوم . تمامی فیصله جـات موضوعـات قصاص ـ اعدام ـ حبس دوام که از مقـام عالی تمیز باین شعبه مـواصلت مینمایـد و همچنین در مورد عفو مـجازات مجرمیـن ورقه های عرض مفصل ومستدل از طریق دارالتحریر شاهی به حضور ذات ملوکانـه تقدیم و بعد حکم حضور ملوکانـه غـرض تطبیق به سلسله مراتب به مراجع مربوطه ابلاغ میشود .

همچنین جمـله مـوضوعات و قضـایای تنازعی ایکه محاکم خود را واجد صلاحیت در حل و فصل آن ندانسته و از مقام ستره محکمه هد ا یت میخو ا هند پیشنهادات‌این قبیل موضوعات را نیز ـ مدیریت‌تحریرات ترتیب نموده وبعد از کسب هدایت‌بریاست عالی قضات و تنازع صلاحیت ارجاع میدارد

ریاست تفتیش قضایی :

اجرآآت هیئت تفتیش ا عزا می ریاست تفتیش قضائی ستره محکمه در و لا یا ت قرار آ تی ا ست :

الف ـ ولایت تخار :

از جمله ده دوسیه وارده ۳ دوسیه آن، مراحل خود را طی نموده متباقی آن‌دردفاتر مربوطه تحت دورا ن است .

ب ـ ولایت بدخشان :

از جمله دوازده دوسیه وارده ۲ دو سیه آن به ریاست تدقیق ارسا ل شده و(۳) آن مراحل خود را طی کرده و (۷) آن تحـت دوران میباشد .

ج ـ ولایت ننگر هار :

از جمله ۹ دوسیه وارده ۳ دوسیه آن بریاست تدقیق و مطالعا ت ارسا ل شـده و ٦ آن تحت دوران است .

د ـ ولایت لغما ن :

از جمله ۹ دوسیه وارده ٥ دوسیه آن به ریاست تدقیق و مطالعا ت ارسا ل شده و ٤ آن تحت دوران میباشد .

هـ ـ ولایت کنر ها :

از جمله ۷ دوسیه وارده ۲ دوسیه آن به ریاست تدقیق و مطالعا ت ارسا ل شده و ٥ آن تحت دوران ا ست .

و ـ و لایت بغلا ن :

از جمله ٤ دو سیه وارده یك دوسیهٔ‌آن بمحکمه عالی قضات ارسال شده ۲ عدد‌آن مراحل خودرا طی کرده و یك دو سیهٔ آ ن به خارنوالی ار سال شده .

ز ـ و لایت بلخ :
از جملهٔ ٤ دوسیهٔ وارده یك دو سیهٔآن به ریاست تدقیق ، یك دو سیهٔ آ ن بـــه خارنوالی و یك دو سیهٔ آن به محکمه عاً لی قضات ارسال شده و یك جلد آن مرا تب خودرا طی کر ده ا ست .
ح ـ ولایت هرا ت : از جمله ٦ دوسیه وارده هر (٦جلد) مذکور حفظ شده .
ط ـ ولایت فراه : از جمله ٤ دوســـــیه وارده یك جلد ان تحت دوران است و ۳ جلد ان حفظ شده است .
ی ـ ولایت سمنگان : از جمله ۹دوسیه وارده یك جلد ان به محکمه عالی قضا ت ارسال شده ، ٦ جلد ان مراتب خود را طی کرده و ۲ جلد ان تحت دوران می باشد .
ك ـ و لایت نیمروز : هردو دوسیهٔوارده مراتب خود را طی کرده .
ل ـ ولایت جوزجان : از جمله ٦ دوسیه و ا ر د ه ، ۱ جلد آن به محکمه عـــا لی قضات ارسال شده و ٥ جلدآن مراتبخودرا طی کرده .
هـیـئـت هـــا ی تـفتیش قضا یی د ر سا ل ٤۹ بعضی مــو ضـو عــا ت خاص را در محکمه شنوار و رودا ت ولایت ننگر هار و محکمه بگرام ولایت پروا ن ، یکاو لنگ ، مقر شنندند ، محکمه گجر ا ن، محکمه سنگچار ك ، محکمه ابدائیه مرکـــز شبرغان را تحت تفتیش قرار داده اند .
دوسیه ها ی وارده (۹) دوسیه از جمله ٤ آنمراحل خودرا طی کـرد و پـنـج آ ن تحت دوران میباشد .

اداره تدقیق و مطالعا ت :

این اداره از جمله ارگانهای اساســی و مسلکی قوه قضائیه بوده که به سویهریاست در چوکا ت تشکیلات ستره محکمه تحـت رهبری قاضی القضا ت وآمر عمو می اداری قوه قضائیه توسط رئیس و معاو نین ان اداره وتمثیل میگردد .
ریاست تد قیق و مطالعات در ا مور علمیو مسلکی مربوط به قضاء تتبع وتدقیق لا زم بعمل آورده ودر حدود امکانات به جستجو و مطالعهٔ طرق علمی وعملی توحید مرا فــق قضایی کشور پرداخته سعی میورزد تا روش های نوین ومفید را در روشنا یی هدایا ت ستره محکمه به منظور ایجاد وانکشـــا ف موثریت در عملیا ت قضایی و اداری محاکم عمو می واختصاصی کشور مطالعه نمـــوده امکانات تطبیق آن را جستجو نماید .
این ریاست برای انکشا ف ذهنی وارتقای سویه مسلکی قضا ت اعضا ی مسلکی و اداری دستگاه بروفق نیاز مند یها یخاص قوه قضائیه افغانستان ناشی از ایجابا ت جدید واقتضاآت اجتما عی کشور بتاسی از پلانهای اصلاحی وانکشافی ستره محکمه به طرح وتطبیق پروگرا م هـــای تـــربیو ی وقصیرالمد ت قبل و بعد از شمو ل بخدمت قضا در داخل مملکت وخار ج از آن سعــی ممکن بعمل می آورد و نشرا ت مفید وارزندهٔ را برای توسیع افق معلو ما ت فقهی وحقوقی قضا ت واعضا ی مسلکی قوه قضا ئیه بـــه شکلکتبومجلات تهیه و تدا ر ك مینماید .
این ریاست عهده دار تدقیق دو ســـــیه های مرتبه مفتشین قضا یی و اداری ســـتره محکمه بوده و به منظور اتما م عملی تفتیش کلیه اوراق ـ نتایج ونظریات مندر جدوسیه را به غرض تثبیت وتفکیك مسئولیت تفتیش شده گان از رهگذر در جه شد ت ، تخلفات قضایی و اداری غور نمودهبهمسئولیتتادیبی محاکما تی ویا در صور ت عدم وجوددلایل کافی و مستند به برائت مشمولین دوسیه ها نظریه قایم مینماید .
در برابر مسا یل پیچیده فقهی وقانونی وبهدایتشورای عالیقوهقضائیهتدقیقومطالعه نموده راپور های توضیحا تی وبعضامشورتی تهیه نموده وبه استهداآت واستیضا حا ت واصله معلو ما ت مشور تی فرا هم میآورد
این اداره برای کسب اطلاع از اجراآت و عواید محاکماحصائیههای ممکنهرا جمع آوری نموده برای تنظیم رویه قضا یی افغانستان فیصله های قطعی محاکم را گرد آورده و تا جائیکه از مواد حاصله استفاده شده بتوا ند به ترتیب ونشر رویه های قضایی مطلو ب میپردازد .
از جمله اهدا ف آینده این اداره است تا سعیممکنبعملآورد درمورد رویهقضاییمحاکم خارجی ودیگر معلو ما ت مقتضی پیرا مو ن سیستم های قضایی کشور های اسلا می ومما لك انکشا ف یافته غربی بدست آورده

وانکشا فاتیرا که در ساحه قضا در جوامع بین المللی وقتا فوقتا رو نما میگردد تـا جاییکه مطلوب باشد زیرمطالعه‌گرفته باطلاع ستره محکمه برساند منظور ازین تلاشـها رسیدن به مرحله ایست که دران امکانا ت علمی وعملی تجدید دستگاه قضا بر حسب مقتضیا ت زما ن متکی به اصو ل وموا زین نظام (حقوق افغانستان) بنحو شا یسته تر فراهم گردیده باشد .

فقرات و موضوعا تیکه از شرو ع سا ل ٤٩ الی ۱۲ حو ت سا ل جار ی ازطریق آمریت تدقیق ویا مدیریت تحریرا تریاست اجرا گردیده قرار ذیل است .

۱ ـ دوسیه های قضا ت و محر رین که از طریق ریا ست محتر م تفتیش قضا یی ارسا ل وبعد از ابراز نظریه تد قیقی و یا ابراز نظر مبنی برفع نواقص آن به مــــرجع مربوط فرستاده شده . (۱۹۰) فقره .

۲ ـ اوراق و دوسیه های استهدا یی که از طریق مدیریت عرایض ستره محکمـــــه ارسا ل وبعد ابراز نظریه مشور تی دوباره به مر جع مربوطه‌فرستاده‌شده (۳۰۳) فقره .

۳ ـ اوراق و دوسیه های استهدا یی که از طرف مدیریت تحریرات‌ریاست تحریرات ستره محکمه غرض ابراز نظر مشور تی‌ارسال وبعد از ابراز نظر برآن واپس به مرجــع مطلوب ارسا ل گردیده (٤۰) فقره .

٤ ـ استهداآتیکه مستقیما از طـــــریق ریاست های محاکم مرکز وولایا ت ومحکمه های مربوطه آن بعمل آمده وبعد از ابراز نظریه مشور تی واپس فرستاده شده (۸۰) فـــقره .

۵ ـ استهداآت و موضو عاتیکه بصورت متفرقه مستقیما از طر ف وزار ت خانه ها و موسسا ت دولتی ارسا ل گردیده وکمیته تدقیق در باره ابراز نظر نموده است ۲۰ فقـــره .

٦ ـ اجرا ی موضو عا ت مربوطه کمیته امور ما مورین ۱۱ فقره .

۷ ـ استهداآتی که بعد از تهیه را پور از طر ف کمیته تدقیق به شورا ی عا لی فرستاده شده ۵۵ فقره .

نو ت : این تعداد به استثنا یی فقرا تی است که به اساس نظریه کمیته تد قیق از طریق مدیریت عار ضین ویا ریا ست‌محترم تحریرا ت به شورا ی عالی تقدیم گردیده .

شعبه نشرا ت ریاست تدقیق‌ومطالعا ت :

مدیریت نشرا ت در چوکا ت ریا ست تدقیق و مطالعات از بدو تاسیس ستر ه محکمه تشکیل ودر سا ل ۱۳٤۷ به فعالیت آغاز نموده ، این اداره نظر به پاره معاذیر ونداشتن مواد مفیده و پرسونل کافی تامدتی مجله ماهانه قضا رانشر و چاپ می نمو د اما با آغاز سال ۱۳٤۸ به فعالیت اساسی خویش باوجود قلت پرسونل مسلکی‌وضیقی تشکیل آغاز و تا اخیر برج سنبله ۱۳٤۹ فعالیت نشراتی ذیل را انجام داده است :

اول ـ نشر مجله ماهانه قضا که دارا ی مطالب ارزنده علمی ـ فقهی ـ قضا یی ، قانو نی وتصاویب شورا ی عالی قوه‌قضائیه میباشد .

دوم ـ علاوه ا ز نشر مجله متذ کره کتب ذیل از طر ف مدیریت نشرا ت در سا ل ۱۳٤۹ طبع گردیده .

الف . مسایل شر عیه منتخبه از هدایه شریف (هدایه شریف)

ب ـ اهم‌ادله ا ثبا ت در تشر یع اسلام و در قانون .

ج ـ کتاب قانون به نفع شما است .

د ـ کتاب قرآن او نبخه .

هـ ـ رساله سیمینار روسا و قضا ت‌محاکم تجارتـــی .

هکذا کتاب شر ح مجله الا حکام العدلیه در (۳۸٦) صفحه تحت طبع قرار دارد کـه عنقریب مورد استفاده قرار خوا هد یافت .

کتابخانه :

کتابخانه ستره محکمه که تازه در سال ۱۳٤۹ تاسیس گردیده دارا ی دو هــــزار جلد کتاب شرعی ـ حقوقی ـ قضا یی به لسان های پشتو ، دری ، عر بی ، انگلیسی فرانسوی وجرمنی می باشد که بد ستر س استفاده کار کنان قضایی و اداری ســـتره محکمه قرار دارد . در نظر است در سا ل های آینده هر سا ل به تعداد دو هزار جلد کتاب درین ذخیره افزود گردد .

(مابقی ص ۱۸۲)

برحسب پیشنهاد کمیتهٔ تسوید مفردات سالنامه و تصویب مجلس مسلکی وزارت اطلاعات و کلتور چنین‌تجویز گردید تا راپور اجراآت و فعالیت های وزارتخانه ها باموسسات مربوطهٔ ان در طول سال ۱۳٤۹ درج سالنامهٔ افغانستان گردد .
اینك راپور اجراآت و فعالیت های وزارت خانها تاجائیکه با ما در زمینه همکاری شده است خدمت خوانندگان گرامی تقدیم میگردد .
امید است خوانندگان محترم بامطالعه راپور مذکور معلومات‌بیشتردر مورد اجراآت قوه اجرائیه‌بدست‌آرند . (اداره)

وزارت داخله

نظر بماده (۲۱) قانون تشکیلات اساسی وزارت داخله وظایف آتی را انجام میدهد:

۱ ـ تامین حفظ نظم و آرامش در داخل کشور .
۲ ـ اداره والیان مملکت .
۳ ـ ترتیب احصائیه عمومی نفوس‌مملکت
٤ ـ تنظیم امور ناقلین و مهاجرین .
٥ ـ اقدام باجرای سائر وظائفیکه در قانون ذکر گردیده .

باتوضیح وظایف فوق در کدرتشکیلات وزارت داخله دورشته اجرای وظیفه میکند.
۱ ـ رشتهٔ اداری .
۲ ـ رشتهٔ ژاندارم و پولیس .

شعب رشته اداری :

اول ـ ریاست تدقیق و پلان :
پلاننگ و تدقیق موضوعات ومسائل اداره بروفق قوانین موضوعهٔ کشور جهت ارزیابی سالم و علمی درساحهٔ وزارت‌داخله وظیفهٔ عمده و اساسی این ریاست را تشکیل مینماید .

اجراآت این ریاست در جریان سال ۱۳٤۹ حسب آتی است :
۱ ـ ترتیب و تنظیم فورمه های معلوماتی به منظور بدست آوردن معلومات و مواد مورد ضرورت درساحهٔ یك تشکیل سالم اداری .
۲ ـ تشکیل ادارات محلی و فرعی ولایات ، ولسوالیها و علاقه داریها که محصول شرایط و ارزیابی سالیان گذشته کشور است
۳ ـ ترتیب اثر بخشیدن در خواستها و پیشنهادات مبنی بر ارتقاء علاقداریها بولسوالی و تشکیل ولسوالیهای جدید الحاق وانفکاك قراء و انتقال مراکز ادارهٔ محل به موضع دیگر که درزمینه بعداز غور اقدامات صورت گرفته .

چنانچه درسال ۱۳٤۹ ارتقاء علاقداری شیگی بولسوالی ، انفکاك ولسوالی شاهی کوت از لوی ولسوالی شنوار و الحاق آن به مرکز ولایت‌ننگرهار ، انفکاك قراء سرچ و بدیانی از علاقداری درهٔ نور و الحاق آن بولسوالی کوز کنر وولایت‌کنرها صورت گرفته است . همچنان الحاق قراء شتل به مرکز ولسوالی جبل السراج ولایت پروان ، انفکاك قراء دشت قلعه‌ازولسوالی ینگی قلعه و الحاق آن بولسوالی خواجه غار ولایت تخار ، انفکاك قراء میا نشین از ولسوالی شاه ولیکوت مربوط ولایت قندهار و الحاق آن بولسوالی دایچوپان مربوط ولایت زابل ، قراء علاقداری کج عزیز خان نسبت نزدیکی بولسوالی قرغهٔ لغمان مربوط و تشکیل آن به قراء دولت شاه وفراجغان که‌متشکل‌از (۲٥)قریه میباشد مربوط گردیده است .

نا گفته نماند (۲٥) قریهٔ فوق نسبت‌بعد مسافه از ولسوالی علیشنگ منفك و نیز (٤) قریهٔ دیگر (کارك ، پانداد ، دگران ،

نو یا) ازولسوالی نورستان به علا قدا ر ی دو لت شاه و فرا جغان ملحق سا ختــه شده ا ست .

هکذا ریاست تدقیق و پلان درسال ۱۳۴۹ به انفکاك والحاق یکتعداد قراء و لسوا لیها علینگار ، علیشنگ ، نو رستان ، قر غــهٔ بین یك دیگر والحاق بعضی از قراء مر کز بین یکدیگر والحاق بعضی از قراء مـر کز ولایت نیز ا قدام نموده که منظوری ا یــن اجرا آت بمو جب تصویـب مجلس عا لی وزراء به وزارت تو صل و ر زیده ا ست .

هکذا در مورد ا نتقال مر کز ولسوالی شرن در جوار لیسهٔ علی بابا در ز مینــه اقدام بعمل آ مده ا ست .

کذا ر یاست پـلا ن در مورد ا ر تقای علاقداریها ی فرسی ، چارکنت، کشنده‌و حضرت سلطان و ر قه های عرض عنوانی مجلس‌عالی وزراء ترتیب وتقدیم‌نموده‌است.

٤ ــ تشکیلات ادارات محلی و فر عــی (ولایات ، لوی و لسوالیها وو لسوا لیها) روی احتیاج و نیاز مندیها ی اداره تشکیلات جدید تر تیب گردیده ا ست .

٥ ــ ریاست پلان برای ادارات لــو ی ولسوا لیها ، و لسوا لیها و منازل رها یش برای آمران مناطق پلان ا عمار یکتعد ا د تعمیرات را طرح و پی ر یزی نموده است که در صورت طی مراتب قا نونی در با ر هٔ عملا ا قدام خواهدشد.

٦ ــ ر یاست پلان بمنظور ارتقای سو یه تـلـیـمی مـا مــو ر یـن و ز ا ر ت داخله‌را بممالك خارج اعزام دا شته ا ست چنانچه چهار ده نفر از مامورین غرض‌ادامهٔ تحصیل به مواعد مختلف عازم کشور ها ی اضلاع متحدهٔ ا مریکا ، فرانسه ، ها لیند، پو لیند ، هند گر دیده اند . همچـنــا ن بتعداد (۲۰) نفر مامورین جوان لیسا نس و ما فوق آن به ممالك فرانسه ، آ لما ن ، دنمارك ، ا مریکا غرض ادامهٔ تحصیلات عالی معرفی گردیده ا ند .

۷ ــ ریاست تد قیق و پلان به تد وین و تر تیب لایحهٔ وظایف اقدام نموده است هکذا اعضای مسلکی این‌ریاست تشکیلا ت ادارات محلی افغا نستان ، ا مریکا ، فرانسه انگلستان ، تر کیه و لبنان را مورد مطا لعه قرار داده و یك سلسله مو ضو عات ر ا تر جمه نموده اند که آ ماده نشر میبا شد

همچنان ا ین ریاست به تر تیب و تنظیم فورمه های سیستم ا ستخدام ما مو ر ین ، لزوم پرو گرام تر بیهٔ ما مو رین قا نو ن تشکـلا ت ا د ا ر ی ، د یــمــو گر ا فی (مطالعهٔ نفو س) و فور مه های مر بو ط به آن ا قدام‌نموده است .

۸ ــ ریاست پلان یکتعداد کتب ومواخذ علمی را بمقصد بلند بردن سو یهٔ علمی مامورین تهیه نموده ا ست .

۹ ــ ریاست پلان بمنظور ار تقای سویه علمی و مسلکی ما مورین وزارت داخله یك سلسله کنفرانس ها و سیمینار ها را دائر نموده است .

۱۰ــاعضای مسلکی ریاست پلان برعلاوهٔ تتبع و مطالعه درساحات مختلف علمی‌بحیث نما ینده وزارت در مو ضو عات قا بــل انکشاف با هیئت مختلط وزارت های ذیعلاقه وریاست های شهر سازی و ا نکشاف محل همکاری نموده ویك سلسله مطا لعات د ر مورد تعدیل تشکیـلا ت و لسوا لـیـهـا و علا قه داریها ا نجام داده اند .

۱۱ ــ تشکیلات و بودجه ښاروالی کا بل وسائر ښاروالی های و لایات کشور کــه تـعداد آن به (٦٥) می ر سد مــو ر د مطالعه مدیریت محلات ریاست پلان قرا ر گرفته و منظوری آنها از مقام وزارت ا خذ وبه مراجع مر بوط رسما ا طلاع داده شد ه است .

همچنان در مورد تعین و تقرر یك عد ه ښاروال های سر پرست مطابق به ا حکا م فرمان تقنینی ا قدام مقتضی صورت گرفته ونیز دربـارهٔ آن‌عـده و لسوا لیـها کـه شرایط تشکیل ښاروالی را مطابق با حکا م قانون ښاروالی ها حا ئز گرد یده ا نــد منظوری تشکیل ښاروا لی برای آنـها ا ز مقا مات صا لحه حا صل گردیده ا ست .

ریاست انکشا ف محل :

دراثر پیشنهاد وزارت پلان در سال۱۳٤۸ ادارهٔ ا نکشاف جمعیت د هات بر یا ست انکشا ف محل تعد یل و مسئو لیت شعب اختصاصی آن توام بامـواد پـر سو نل و

تجهیزات مربوط آن به وزارت های ذیعلاقه معارف ، صحیه ، زراعت و آبیاری و معا دن و صنایع ا نتقال یا فت .

این اداره که تشکیلات آن از طرف دولت درچو کات وزارت دا خله گنجا نیده شد ه درسال ۱۳۴۹ فعالیتهای ذیل را مطا بـق به پرو گرام مر تبه انجام داده ا ست :

الف ـ پروژه ها ئیکه بعـد از تـثبیت مطلو بیت ا قتصادی و ا جتماعی نقشهٔ آن ترتیب و سا ختمان آن آغاز گردیده که‌اعمار بعضی ازین پروژه ها جریان دا شته وبرخی آن تکمیل گردیده ا ست .

۱ـ و لایت کنر ها ـ د رین و لا یـت یکپایه پل بنام و ته پور به مصرف مجموعی (۵۸۵ر۲۷۹) ا فغانی شروع گردید که کار ان جریان دارد . همچنین سروی و دیزا ین سرك ا تصالی چپه دره که‌از طرف و زار ت زراعت ا حداث میشود از طرف تیم های‌فنی ریاست ا نکشا ف محل صورت گرفته و مراقبت فنی آن بدو ش ر یاست ا نکشا ف محل میبا شد .

۲ ـ و لایت‌بامیان‌ـ درین و لا یت ا عمار چهار پرو ژهٔ ذیل روی د ست گرفته شده:

الف ـ پل سیغان ـ ا ین پل بالای‌دریای سیغان به مصرف مجموعی (۲۰۲۰۸٤) افغانی تحت سا ختمان قرار داده شد که از آنجمله مبلغ (۱٦۰۱۲) راخود مردم بشکل‌مردکار داوطلبانه قبول نموده ا ند این پل در اخیر میزان ا مسال تکمیل و طرف ا ستفادهٔاهالی قرار گرفته ا ست

ب ـ بند آب گردان در قریهٔ بیاتی سیغان با مصرف (۱٦۹۳۷۱) ا فغانی تحت‌ساختمان گرفته شد که ازانجمله مبلغ (۵۱۹۹۵٤) افغانی را خود مردم بشکل مرد کار و تهیهٔ مواد محلی ر ضا کارانه قبول دار شد ند بند آب گردان تکمیل و طرف ا ستفادهٔ قرار دارد .

ج ـ یك پل ا ساسی بالای دریای پنجاب بنام پل د هن میر با مصرف مجمو عی مبلغ (۲۰٤۸۷۱) ا فغانی تحت سا ختمان گرفته شد که باندازهٔ مبلغ (۹۲۰۹۳) ا فغا نی را بشکل تهیهٔ مواد محلی ومردکار ا هالی آ ن منطقه سهم گیری نموده ، کار پل مذ کور تکمیل و طرف ا ستفادهٔ ا هالی قرار دا ده شده است .

دـ بندذخیرهٔآب بظرفیت(۳٤۰۰) مترمکعب در قریهٔ صمدی یکاو لنگ بصورت خامه‌کاری با مصرف مجموعی (۳۲۷۳٦۰) ا فـغا نی تحت سا ختمان گرفته شد که منجمله‌مردکار و بعضی از مواد محلی‌را خود مردم‌داوطلبانه همکاری نموده اند ، بند ذ خیرهٔ آب مذکور تکمیل گردیده و (۱۵۰۰) جریب ز مین را آ بیاری میکند .

۳ـ و لا یت کابل ـ درین ولایت یك پل اساسی بالای دریای ا ستالف به مصرف مجمو عی مبلغ (۲۳٤۹۱٤) ا فغانی تحـت سا ختمان قرار داده شده که ازا ن جملـه (۳۲۵۹٦) افغانی رابشکل مردکار خود اهالی متقبل شده اند . کار ا عمار پل مذ کو ر جریان دارد .

٤ ـ ولایت‌پکتیاـ درین‌ولایت‌یك سیفو ن جهت آ بیاری تخمینی (۱۰۰۰) جر یب زمین درمنطقهٔ دو ر ژانهٔ لوی و لسوالی ار گو ن با مصرف مبلغ (۹۷۵٤) ا فغانی تحت کار گرفته شده است که ازانجمله (۳۵۹٦) افغانی را خود مردم بشکل مرد کار و مواد محلی قبو لدار شده اند .

۵ ـ ولایت لوگر ـ درین‌ولایت پخته‌کاری حصهٔ دوم جوی ا لتمور با مصرف مجموعی مبلغ ٦۰۰٤۵ـ ا فغـانی تحت کار ا ستـ که‌ازانجمله مبلغ ۱۵٦۹٤ افغانی را ا هالی آن نا حیه بشکل مردکار و تهیهٔ مواد محلی قبو لدار شده ا ند .

٦ـ ولایت لغمان ـ درولایت لغمان یك پایه پل ا ساسی بنام پل ا سلام آ با د بالای دریای علیشنگ با مصر ف مجمو عی مبلغ(٦۹٦۵٦۰) ا فغانی تحت کار گر فته شده که از آنجمله مبلغ (٤۰ر۸۲۵۳۳) افغانی را مردم آن منطقه بشکل مردکار و تهیهٔ بعضی از مواد محلی طور ر ضا کارانه قبو لدار شده اند .

۷ ـ و لایت بد خشان ـ برای تر میم و ریگك اندازی سرك کشم و فیض آ باد مبلغ (۰۰۰ر۲۰۰۰) افغانی تخصیص دا ده شد ه است که درین پروژه مردم از درك قوا ی بشری همکاری مینما یند .

۸ ـ و لایت زابل ـ درین ولایت یکپایه پل بالای دریای ارغنداب بنام پل میـز ا ن با مصرف مبلغ (۸۱۰٦٤۲) ا فغانی منظو ر شده که عنقریب کاران آغاز خوا هد شد .

در اکمال این پل خود ا هالی آن منطقـه (۲۹٦٦۹۷) ا فغانی را بشکل مردکار وتهیهٔ بعضی از مواد محلی قبولدار شده اند .

۹ ــ و لایت سمنگان ــ درین ا وا خر در ولایت سمنگان یکپایه پل بنام پل لم‌لم دردرهٔ‌ژواندون بامصرف مبلغ(۲۰ر۱۹٤٦۵۰) افغانی تحت کار گرفته‌شده‌است‌که‌ازانجمله مبلغ (٦۰ر٦۹۸۰) افغانی را ا هالی آ ن سامان بشکل تهیهٔ مواد محلی و مرد کا ر طور ر ضا کارانه قبول نموده ا ند .

۱۰ــ و لایت جوز جان ــ در مسیر ر ا ه انگشت شاه و لسوالی سنگچارك دو پا یه پل بامصرف مجموعی مبلغ (٦۰ر۳۱۱٦۷۷) افغانی منظور و تحت کار گرفته شده است که از آنجمله مبلغ (۸٤ر٦۲۷۷۱) ا فغانی را ازنگاه قوای بشری و تهیهٔ بعضی موا د محلی خود اهالی داو طلبانه قبو لدا ر شده اند

۱۱ ــ و لایت ننگر هار ــ در ده حصارك شنوار یك دیوار محا فـظـوی به مصر ف مجمو عی مبلغ (۲۲ر٤۸۳۱۲) ا فغانی تحت کار قرار داده شده که منجملـه مردم آ ن نا حیه مبلغ (۲۰ر۲۸۰۱۰) افغانی را ا ز درك مردکار و تهیهٔ بعضی از مواد مـحلی قبول دار شده اند .

ب ــ پروژه های که کار سا ختمانی آ ن از پول ا ختصاصی ا نکشاف محل ا کما ل گردیده :

ا کمال دو پا یه پل در و لایت پکتیابنام پلهای بهشتی و رو حانی که کاران از طرف مدیریت فوائد عا مه آنولا آ غاز شده بو د مبلغ (۰۰۰ر٤٦۲۰) ا فغانی سهم گیر ی بعمل آ مده ا ست از ا ینکه پل مذ کور از جملهٔ پروژه های بزرگ بشمار میرود سهم گیری مردم در ا کمال آن مد نظر گر فتـه شده است .

همچنان ا نکشاف محل در تمو یل شبکه های‌برق سپین بو لدك ، و لایت کند هار ، فراه ، قلعه نو ، خلم ، تا لقان ، با میان و آ برسانی شهر میمنه سهم قابل ملا حظهٔ گرفته است .

ج ــ دیزاین و تر تیب نقشهٔ پروژه‌های کو چك :

نقشه وبر آورد یکتعدا د پلچك تو سط پرسونل فنی این ر یاست به ابعاد مختلف طور ستندرد تهیه و به و لایات‌کشور ارسال شده است تا عندالمو قع از آنها کارگرفته شود .

هکذا یك اندازه سیخ گول و سمنت بــا مبلغ (۰۰۰ر۳۰۰) افغانی و سا مان ضروریهٔ سا ختمانی به تمام و لایات کشور ارسال شده است تا عندالزوم ازان ا ستفاده بعمل آ یــــد .

گروپ بندی سروی پروژه های‌ساختمانی:

۱ ــ سروی پروژه های سا ختمانی‌ولایات بامیان ، وردك ، غور ، کندز ، پکتیا ، تخار بدخشان ، اروزگان ، زابل و غزنی تو سط انجنیران ا ین ریاست تکمیل شده است .

۲ ــ سروی و لایات فاریاب ، هرا ت ، کند هار ، نیمروز ، ننگر هار ، لغمان ، پکتیا ، جوز جان ، سمنگـان ، پـروان ، کاپیسا ، بغلان ، هلمند باد غیس ، بلخ و لوگر که پروژه سا ختمانی آنها از نگا ه مطلو بیت ا قتصادی وا جتماعی از طر ف شورای محلی ولایات مذکور تثبیت گردیده تکمیل شده ا ست .

۳ ــ هیئت ریاست ا نکشاف محل د ر زمرهٔ هیئات مختلط وزارت های ذ یعلا قـه بنا بدر خوا ست و کلای محترم و لا یا ت غزنی و زابل که با یست‌فکتور های قا بل انکشاف آنولا مطالعه شود به و لایات مذکور اعزام گردیده و مطالعاتی در ز مینه ا نجام داده ا ند .

٤ ــ مراحل مقد ماتی تاسیس یك پروژه تجربوی ا نکشاف منطقوی به کمك ایــن ریاست در کنر ها طی گردیده و امید قوی میرود این پروژه در آیندهٔ قریب بفعا لیت آغاز نما ید .

۵ ــ دیزاین و برآورد یك تعمیردرالحاقیهٔ وزارت داخله تکمیل شده‌است . هکذا برای هر ولایت یك تعمیر برای ادارهٔ ا نکشا ف محل پیشبینی گردیده ا ست .

٦ نشر یك مجله از طرف این ر یاست بز بان هـای پښتـو ، دری و انـگلیسی رویدست‌گرفته‌شده که این مجله درهرسه‌ماه نشر میشود اولین شمارهٔ آن در سنبله ٤۹ نشر گردید .

ریاست املاک واسکان :

این ریاست متشکل از دو مدیریت‌عمومی املاک واسکان میباشد .

ریاست املاک واسکان وظیفه‌داردموضوعات وسائل املاکی ، اختلافات و منازعات و دعاوی مربوط به دولت واشخاص (انفرادی) را باساس طرح پالیسی زمین و زمین داری اعم از زمین های دولتی موردبررسی‌وارزیابی قرار دهد ، همچنان وارسی فروش واستجاره املاک دولتی ، استحصال احصائیه ومساحت حقیقی املاک دولتی واشخاص انفرادی ، توزیع وجمع آوری اظهار نامه ها ی‌املاک قیدیت اراضی مازاد ووضع ما لیه معرفت بران برای تثبیت وتصفیهٔ ملکیت ها وتفکیک املاک دولت از املاک انفرادی درساحهٔ پروژه های رو ی دست ، تصنیف املاک وتنظیم دفاتریکه در ان تثبیت املاک صورت میگیرد همچنان اسکان نا قلین ومهاجرین مخصوصا کوچی ها به موجب طرح پالیسی توزیع اراضی به زارعین بی زمین از وظایف عمدهٔ واساسی اینریاست شناخته شده‌است.

اول — اجراآت اددرهٔ املاک :

۱ — موضوعاتیکه در کمیتهٔ املاکی باتکای قانون منزوی واحصائیه اراضی مورد غورو مداقه قرار گرفته شامل (۱۲۱) فقره‌میباشد که مراتب غرض تعمیل به مراجع مربوط ابلاغ گردیده‌است .

۲ — اراضی که به موجب اظهار نا مه‌های املاکی توسط اشخاص انفرادی خانه پوری وراپور آن توصل وورزیده که تابع ما لیهٔ موقت گردیده است حسب آتی است :

الف — اصل اظهار نامه — (۱۴۵۱٦٤۸) قطعه

ب — اظهار نامهٔ توزیع شده (۱۲۱۵۹٦۹) قطعه

ج — اظهار نامهٔ های جمع آوری شده (۷۷۱۳۱٤) قطعه

د — تعداد جریبی زمین های که تحت مالیهٔ موقت آمده (۱۰۷٤۸۳۱) قطعه

۳ — مجموعه اراضی که تحت ساحهٔ پروژه های آبیاری و عمرانی واقع بوده ودر زمینه مطالعاتی از طرف هیئت اراضی صورت گرفته حسب آتیست :

اصل استحقاق : ۳۷۸۷ جریب

مازاد متعلق باشخاص : ۲۵۰۰ جریب

مازاد متعلق بدولت : ۵۳۱۷۸ جریب

مالیهٔ مازاد : ۷۷٤۱۲ افغانی

٤ — اراضی که تو سط ما مو ر ین فنی مساحت گر دیده ۲۷۸۱۰۱ جریب .

۵ — فروش اراضی که ساحه کمتراز(۵۰) جریب زمین را در ولایات احتوانموده‌موازی (۵۸۷) جریب که قیمت آن بالغ به (۸۹۱۸) افغانی میشود .

٦ — تفکیک یك قسمت علفچرها از اراضی زراعتی وللمی و ثبت ان در دفاتر مربوط صورت گرفته که هنوز این امر جریا ندارد.

همچنان مسودهٔ قانون علفچر ها تحت بحث و غور ا ست .

ب — مدیریت عمومی اسکان :

یکعده مردمیکه به قسم کوچی ویامهاجر در کشور جا ی و موضع معین ندارند به مقصد اسکان این عدهٔ اشخاص بعد ازحاصل نمودن تماس وارتباط باوزارت جلیلهٔ‌خارجه وریاست قبائل که تثبیت اهلیت وشخصیت آنها صورت گیرد ، مطابق مقررات اقدام میشود .

بعد از آنکه مراتب اسکان نا قلین بی خانمان طی میگردد دربارهٔ مراقبتها ی جدی ولازمی نیز بعمل میاید . وهم در موارد دیگر از رهگذر توزیع زمین که کدام مناقشه و گفتگو رونما نشود نیز تدابیر اتخاذمیگردد و در صورت بروز مناقشه موضو ع ذریعهٔ این مدیریت مورد بررسی قرار داده‌میشود .

موضوعات آتی از وظایف‌این اداره‌است:

۱ — مراقبت حاضری‌ناقلین ومهاجرینیکه برایشان زمین داده شده است تا انقضاء مدت بیست سال که قبالهٔ قطعی رابعداز این مدت بدست میاورند .

۲ — در صورت فوت ناقل راجع به‌انتقال ملکیت و واصل و رالت اجراآت مقتضی قانون بعمل میاید در صورتیکه نا قلین ان مقررات موضوعه تخلف وسر پیچی میورزند درآنصورت زمین از تصرف فشان خارج ووا پس به دولت تعلق می گیرد باید گفت که زمین به ناقلین ومهاجرین باساس نوبت و قدامت توزیع میگردد.

٣ – موضوعیکه در امر توزیع زمـــین حائز اهمیت است موضو ع شرایط ناقلیت میباشد که بعد از طی مراتب شرایطناقلیت موضوع طی ورقهٔ عرض به مقام منیع‌صدارت عظمی پیشنهاد و منظور ی توزیع زمین اخذ میگردد . کوشش میشود تا زمین در یکی از ولایا ت کم نفوس کشور برای نا قلین ومهاجرین داده شود .

اجراآت مدیریت عمو می اسکان :

١ – از جملهٔ منتظرین تاکنون (٢٧٦)نفر صاحب اسکان شده اند .

٢ – برای ٣١٧٢ خانوار غر ض توز یع زمین پیشنهاد به مقام منیع صدار ت عظمی تقدیم گردیده .

٣ – ١٥٨٢٨٠ جریب زمین بـــرای یك تعداد نفر تهیه وتدارك شده است .

٤ – به تعداد ٣٠٠ جلد دوسیه مربو ط بنا قلین حل و فصل و در بارهٔ هـــدا یت قانونی به مراجع مربوط صادر گردیده‌است.

ریاست احصائیه :

تثبیت سجل احوال واحصائیهٔ حیا تی کـــه شامل ارزشها ی مهم حیاتی از قبیل‌تولدات وفیات ، ازدواج ، مهاجر ت داخلی وخارجی تاریخ تولد . محل تولد ، کسب وپیشه ، درجه تحصیل ، سواد ، زبان مادری ،اجرای خدمت زیر پرچم ، ارتکا ب جرم ، تثبیت وفیات با علل و موجبا ت آن از وظیفه‌عمدهٔ واساسی ریاست احصائیه میباشد . بمنظور فراهم آوری تسهیلات در ساحات وظیفوی ریاست احصائیه سه مدیریت بنا م حـــوزه های اول دوم وسو م تاسیس نموده کــــه فعالیت واجراآت هر یك از این حوزه هـــا شامل چهار الی پنج ولایت کشور می باشد که اینك در جدول زیر فعا لیتها ی حوزه‌های مذکور توضیح میگردد .

که صور ت توحید اجراآت سه حـــوزه مذکور رو ی موضوعا ت توزیع تذکــــــره ثبت فـــو ر مه های تـــو لدات غا ئـــبین قلم انداز ، نقل مکـــان ، ا سنـــاد جرا یم فوت افراد داخل قطعه ، نصب نوتو ی مجدد ساله هفت ساله ، راپورهای از دواج،اصلاح سن وراپور و فیا ت عبار ت است از :

صور ت توحید اجراآت
٨٣٠٤٩
٧٢١٠٠
٢٦٩١٣
١١٥٠٧
١٤٥٦
١٩١٩
١٤٠٤
٨٠٧٦٩
٩٥٨٦٦
٤٥٥٥
١٨٥١
٦٧٢٣

برعلاوه ریاست احصائیه به تـــرتیب و توحید جلب نامه های کار آمد اردوی‌شاهانه نیز اقدام نموده است .

ریاست احصائیه وسروی اراضی :

جمع آوری واحصائیه اراضی قابل استفاده درسراسر کشور بطریق واسلو ب خا ص فنی که شامل سرو ی ومسا حت ارا ضی به منظور تامین منافع عامهٔ مرد م و حقو ق‌دولت میباشد از وظایف این ریاست است .

هکذا تعمیل و تطبیق سروی کاداستر به صور ت درست و منظم برای تمام افرادایکه حق تملیك وانتقال ملکیت را حائزمیباشند از وظیفهٔ این اداره میباشد .

خطوط عمدهٔ واساسی این پروژه عبارت میباشد از : اصلاح املاك مشخص وفرا هم آوری تسهیلات اقتصادی درساحهٔ ا ملاك ، تثبیت مالیات منحیث منا بع مهم دو لتی ، تا مین مصو نیت و تما میت ملکیت های فردی و حکومتی .

فعالیت های این ریاست در سا ل ١٣٤٩ عبار ت است از :

١ – به تعداد (١٧٣) نفر متعلم را که در مورد تاکتیك های احصائیه معلو ما ت کافی اندوخته اند بسویهٔ بکلوریا جز پایان سال (١٣٤٩) به جامعه تقدیم نموده که از این عده فارغ التحصیلان در امور ســرو ی و احصائیه اراضی و مساحت ان استفادهمیشود.

٢ – در (١٦٠) ولسوالی و در (١٨)مرکز ولایا ت امور سروی سیستم توحیدمقیاسات تکمیل و به صور ت مجمو عی به تعداد(٤٦)

معیار وسطی هر یك از واحد های مذکـــور به جریب تعین ومحاسبه شده است .

۳ – جمعا در حدود (۱۲۹۳۰۰۰) جریب زمین دو ولایا ت کابل ، پروان ، کندهار، هرات ، بغلان ، هلمند ، کندز وزابل توسط کارکنان فنی ریاست احصائیه وسروی اراضی مساحت فنی گردیده است .

ادارهٔ کوپراتیف مامورین :

این اداره که وظایف و اهدا ف عمده ان بداخل (٦) مواد تنظیم و بتاریخ ۳ سنبله ۱۳٤۹ رسما افتتا ح گردیده اهدا ف ان عبارت است از :

۱ –تهیهٔ مواد ارتزا قی به قیمت مناسب .

۲ – تهیهٔ البسه برای مامورین وفامیل های شا ن .

۳ – تهیهٔ نان چاشت به قیمت مناسب .

٤ – تهیهٔ سرویس منظم صحی جهـــت معاینهٔ وتداوی مامور وافراد فامیل ان .

٥ – تهیهٔ خانه جهت رهایش مامور به قیمت مناسب .

٦ – ا عـطا ی قر ضه برای مامورین بی بضاعت .

به مقصد توحید وانسجا م ووضع بهتر پروگرام کار و برآوردن خوا سته هـــا ی اقتصادی ما مورین تجویز گردیده تا یـــك شورای عالی تشکیل گردد این شورای عالی کــــه مشتمل از مامو و یـــن عالی ر تبه وزارت می بـــا شد تحت ریاست جلالتماب و زیر دا خله عند ا لضروره تشکیل جلسه داده موضوعا ت مربوط به کو پراتیف را مورد اوزیا بی وبررسی قرار داده اند .

اعضا ی اداره کوپراتیف که شامل مامورین اداری وانکشا ف محل املاك و اسکا ن ، رشتهٔ ژاندارم وپلیس در مرکز میبا شد فعلا به (۵۰۰) نفر میرسد وطبق مواد اساسنامهٔ ماهوار دو فیصد از معاش مامورین بحیث دیپو زیت به حساب کوپراتیف انتقا لداده میشود .

سرمایهٔ اداره کوپراتیف :

سر مایه ا ین اداره برعلاوه کمك ومعاونت مالی که حکو مت در زمینه تقویهٔ بنیهٔ ما لی این اداره وعدهٔ داده است بالغ به دو صد هزار افغانی میشود .

فعالیت واجراآت اداره کوپراتیف :

۱ – تهیه برنج باریك دو هزار وپنجصد ســـیر .

۲– تهیه روغن جامد سنیین زر دو تـــن

۳ – تهیه صابون پنجهزار کلچه

٤ – تهیه چوب سوخت شصت خروار .

۵ – تهیه نان چاشت پاچای و سالادویك قرص نان خشك به مبلغ هفت افغانی .

ریاست اداری :

ریاست اداری که متشکل از شـــعبا ت مامورین ، خدما ت ، محاسبه و آرشیف است هر یك مسئول انجام وظایف مشخص ومعین میباشد که وظایف اینریاست را میتوا ن چنین تشریح نمود .

ترتیب و تنظیم بودجه و توزیع تخصیصات بواحد های ادارهٔ محلی (ولایات) تدارك و تهیهٔ سامان واثاثیهٔ ، اجرای معاشات ومصارفا ت اداره ترتیب وتنظیم دفاتر سوانح برای مامورین همچنان حفظ ومراقبت این دفاتر واورا ق حسابی وکلیهٔ اسناد مربوط یاداوهٔ ، عزل و نصب مامورین ، انجام سایر خدما ت اداره از قبیل ترانسپور ت سیستم مخابــرا ت به نحو مشخص حفظ ومراقبت تعمیرا ت از وظایف این ریاست میباشد که شـــعبا ت مذکور هر یك در چوکا ت کار ولایـــحه وظایف خدمات قابل قدری را انجام داده است.

بعلاوهٔ اجراآت فوق شمهٔ از فعا لیت های این ر یاست در مورد تعمیر وزارت دا خله تقدیم میگردد در اثر پلانهای پیش بینی شده حکو مت وزار ت داخله دارا ی تعمیرا ت مجهز و مدرن یك طبقه ای وچهار طبقه ای گردیده ا ست .

۱– تعمیر یك طبقه ای وزارت که کـا ر ساختمانی آن قبلا تکمیل گردیـده دارا ی (۳٦) اطاق بوده و توسط دو کر یدور به عمارت چهار طبقه ای وصل میگردد تعمیر مذکور فاقد دستگاه مرکز گر می میباشد که آنهم نسبت عدم نصب هیتر معطل است که در بارهٔ اقدام بعمل آمده است .

۲ – تعمیر چهار طبقه ای وزارت دا را ی (۹۸) اطاق شا مل اطاق دستگاه (۵۰) لینهٔ تیلفون ، مرکز گرمی ، کتابخانه اطاق نا ن وسالون کنفرانس میباشد .

۳ – همچنان اعمار تعمیر ستیشن (٤٠٠) کیلوات برق که برای سا ختمان مذکور با دستگاه سا ختمانی افغانی قرارداد عقد گردیده

که کار آن بپایهٔ تکمیل رسیده .
٤ ــ تسطیح قیر ریزی و تنو یر صحن وزار ت .
٥ ــ اعمار تعمیر ورکشاپ شامل چند ین تحویلخانه اطاق نانخوری و آشپز خا نه‌مجهز که دریك وقت بسیار کم تکمیل گردیده .
٦ ــ کاز ساختما نی احاطه تعمیر وزارت از سنگ های مرغوب که‌تخمین یك ساحهٔ(٨) جریب زمین را احتوا مینما ید .
٧ ــ اعمار یك بلاك چهار اطاقه که در اعمارآن ازمواد تعمیر سابقه کارگرفته شده.
٨ ــ تـــر میم و ا صلا ح تـــعـمیـر ریاست املاك و اسکان .

ریاست تفتیش :

بـه تا سی ا ز تو ضیح ما د ه (٣٧)قانون تشکیلات اساسی و پیرو ی از خط مشــی حکو مت پروگرام کار سال ١٣٤٩ ریاست تفتیش وضع و مطابق به آن امور علاقداری ها ولسوالیها ولوی ولسوا لیها و شعـــب مرکزی (٢٨) ولایت کشور در ظر ف سال ١٣٤٩ علیٰ الترتیب تفتیش و بررســـی گردیده این تفتیش که به شکل عـــادی، مشاورتی واصلاحی میباشد از آن جهت‌تعین گردیده اند تا خطوط عمده اهداف اصـــلی را که عبار ت از صحت معاملات وحل‌وفصل واقعا ت جزایی ، امور احصائیه نفوس ،امور مکلفیت عسکر ی ، در قدمه علاقداری ها و ولسوا لیها امور املاك اعم از خصو صی و دولتی ، امور ښاروالیها ، تحصیل باقیا ت نقدی وجنسی دولت وامثال آن میباشدمطالعه نمایند .

نتایج کار هیئت تفتیش به دوائر مربوطه ابلا غ گر دیده است .

همزمان با اجراآت فوق به (١٧٢) فقره مسایل خاص دیگر نیز به صور ت تفتیش رسیدگی بعمل آمده است .

مفتشین برای سرعت عمل (٨) نوع‌فورمه را (از نمبر ١ ــ ٨) که حاوی راپور اجراآت جزایی امور مکلفیت عسکر ی احصائیه‌نفوس تحصیل باقیا ت ، املاکی ، عواید حقوقی ، ښاروالی ها و امور انکشا فی میباشد طبع واز آن استفاده می نمایند .

به‌هیأ ت تفتیش هدایت داده شده تا حین ورود به مرکز ولایت با کار کنان مربوط به شکل سیمینار اهدا ف تفتیش اصلا حـــی که مطرح نموده اند وطرق خانه پر ی فورمه ها را به ایشان تفهیم نمایند .

قو ماندا نی ژ اندارم و پولیس :
مدیریت حرکا ت :

منجمله شعب ایکه در کدر تشکـــیلا ت قو ماندا نی ژاندار م و پولیس زمینه را به منظور طر ح پروگرامهای موثر تو بیو ی و تدوین تنظیم تشکیلات درست مسا عدمیسازد مدیریت حرکا ت میباشد .

طوریکه خوانندگان گرا می ما اطلاع‌دارند تعلیم وتربیهٔ یك رکن اساسی و دایمی‌قوای ژاندار م و پولیس محسو ب گردیده وشعبه تعلیم و تربیهٔ مدیریت حرکا ت سعی‌ورزیده است بعلاوه تعلیم و تربیهٔ به منظورانکشاف وبلند بردن قابلیت های مسلکی و علمی مامورین پولیس وژاندار م اقدا ما ت لازم در مورد دائر نمود ن کورسها ی مختلف که مرکز آن قو ماندا نی اکادمی پولیس میباشد نما ید .

باید متذکر شد که شعبه تعلیم وتربیهٔ مدیریت حرکا ت در پهلوی تعلیم وتربیهٔ کلیهٔ قوای ژاندار م و پولیس بحیث شعبهٔ مرکزی امور اکا د می پولیس را نیز قسما بعهده داشته و خاصتا در روابط اکا د می پولیس از بساء جها ت وظیفو ی در راه مقاصد واحد (تعلیم وتربیه) مساعی مشترك موجود میباشد .

کورس هایی که دائر شده حسب آتی‌است:

١ ــ کورس تجدید معلو ما ت برا ی صاحبمنصبان ژاندار م (تعداد مشمو لیـن کورس ٢٥ نفر .
٢ ــ کورس تایپستی دو دوره در اوقات مختلف (هر دوره ١٢ نفر)
٣ ــ کورس ترافیك برای پرسونل‌ترافیك شاهراه (هر دوره ١٢ نفر) .
٤ ــ کورس دریوری دو دوره باوقا ت مختلف (هر دوره پانزده نفر) .
٥ ــ کورس تربیهٔ پرسونل نجات‌مغروقین (١٥ نفر)
٦ ــ تحت تعلیم وتربیه‌قرار دادن‌پرسونل

اطفائیه مرکز ، اطفائیه مدنظر شش ولا یت بزرگ بداخل یك پروگرام عملی و نظری (شصت) نفر

۷ – کورس ا ندا خت تعداد مشمـو لین (۱۵ نفر)

۸ –کورس ماموریت سمت تعداد مشمولین (۲۵ نفر)

۹– کورس مو تر سایکل را نی تـعداد مشمو لین (۱۰) نفر

۱۰ – کورس سکور ت بداخل پروگرا م عملی تعداد مشمولین (۱۵ نفر)

۱۱ – کورس میعاینا ت تخنیکی و سایط نقلیه (۱۵ نفر)

فعالیت قوماندانی عمومی ژاندارم وپولیس:

درساحه تشکیلات :

قو ماندانی عمو می ژاندار م و پولیس در قبال سایر فعالیت های انکشافی خود بـــه پیروی از اهدا ف عالیه حکومت جهت تنظیم وانسجام بهتر امور و به منظور رفع نیازمندی های قوای امنی و هم به ملحوظ اتخاذ تدابیر موثر امنی غرض حفظ حیا ت و منافع عامه باز هم موفق گردید تاپس از مطا لعا ت دقیق یك تعداد شعبه را که به تاسیس ان ضرور ت شدید محسوس بود بوجود آورد شعبات جدید که منظور ی آن از مقا م منیع صدار ت عظمی حاصل گردیده ذیـلا توضیح میگردد .

۱ – تشکیل مدیریت عمو می سرحدی .

وزار ت داخله با در ك حسا سیت موقف سرحدی یادر نظر داشت معضلات ومشکلات عایده مطالعا ت عمیق را انجام و به موجب آن پیشنهاد مبنی بر رفع ضرور ت وایجاد یك اداره بنام مدیریت عمو می سر حد ی در چوکا ت قو ماندا نی عمومی ژاندار م و پولیس به مجلس عالی وزراء تقدیم و منظوری آنرا حاصل نمود .

۲ – تشکیل ده یونت اطفائیه

وزار ت داخله به منظور حفظ جان و مال هموطنان گرا می ووقایه سر مایه ملی از تهلکه حریق و مجادله به آن تشکیل ده استیشن اطفائیه را برای سا ل جار ی در مراکز ولایا ت مهم کشورطرف مطالعه قرار داده و باتدقیق و جستجو ی منابع ما لی پیشنهادات خود را به مقام عالی صدار ت عظمی تقدیم و منظور ی آنرا حاصل کرده و در مورد تربیه پرسونل ، تهیه اسکان وسایط وتجهیزات ان اقداما ت جد ی را رو ی دست گرفته که از آنجمله برای ر فع مشکلا ت استیشن های مذکور با در نظر داشت کمی پرسونل ومشکل منابع مالی به تعداد شصت نفر ساتنمن در مرکز اطفائیه ولایت کـا بل تحت تربیه قرار داده شده تا از لحاظ عملی ونظری آماده خدمت شده باشند از جانبی در مورد تربیه صا حب منصبان در رشته اطفائیه در خار ج از طریق کـــمك ها و مساعد ت ممالك دوست تماس جدی رو ی دست گرفته شده است که در قسمت تهیه ساما ن ووسایط اطفائیه در سا ل جـاری مطالعات عمیق به اساس افر کمپنی ها ی بزرگ صور ت گرفته و در زمینه قرار داد خریداری سامان مذکور عقد گردیده کـــه به موجب ان یازده عراده موتر ثقیل و ده عراده موتر خفیف اطفائیه وغیره سامان مورد ضرور ت اطفائیه حریق در سا ل آینده به دسترس استفاده آمریت های اطفائیه قرار داده خوا هد شد .

۳ – تاسیس چهار مرکز تعلیمی پولیس در ولایا ت کند هار ، هرات ، بلخ ،ننگرهار

٤ – تاسیس یك بلوك سوار در ولایت قندهار .

٥ – ارتقاء اداره پولیس علاقه دار ی شیگی به اداره پولیس ولسوالی شیگی .

٦ – پیش بینی و مطالعه در مورد انسجام امور مدیریت اسلحه ومخابره و تا سـیس ورکشاپ مربوط به شعبه مذکور .

درساحه مخابره :

در مورد خریداری دستگاه کوچك مخابره قو ماندا نی عمو می ژاندار م وپو لیس در سال جاری به یك سلسله اقداما ت مثبت متوصل گردیده و در اثر تماس باجمهوریت اتحادی الما ن به تعداد (۲۱) سیت مخابره بیسیم عنقریب مواصلت نموده و نیز به تعداد (۱۰) سیت مخابره پور تاتیف به جمهوریت اتحادی المان فرمایش داده شده است که البته با بکار انداختن سیت های مذکور تا

اندازه مشکلات برقرار نمود ن ارتبا طجهت تامین وحفظ امنیت مرفوع خوا هد شد .

درساحه نقلیا ت

بعلاوه مسا عد ت های تخنیکی جمهوریت اتحاد الما ن یك تعداد عراده جا ت دیگر نیز تهیه وبه دسترس ادارا ت ژاندار م و پولیس گذاشته شده است در قسمت فعا ل ساختن ورکشا پ نقلیه نیز توجه جد ی بعمل آمده چنانچه تا اخیر عقرب امسا ل به تعداد (۱۱۲) عراده موتر ترمیم وسرویس عمومی تخنیکی گردیده و هم به تعداد(۱۲۸) عراده سرویس رو غنیات و تطهیر شد ه وسرو یس عمو می تخنیکی گـــــر دیده ا ست .

قو ماندا نی ژاندار م موفق به تاسیس یك ورکشاپ سیار ترمیم عراده جات گردیده که باساس کمك های تخنیکی جمهور یت اتحادی المان بدسترس ان قوماندا نی گذاشته شده علاوتا مدیریت نقلیه این قو ماندا نی به تهیهٔ تانك های آب وجهت انتقال موادغذایی قطعات ژاندار م در ولایا ت اقدام نموده است.

در ساحه عمرانا ت :

اعمار دو ماموریت پولیس وتر میما ت اساسی برای اصطبل اسپان تولی سوار با استفاده از سنگ ، چوب و خشت گمر ك سابقه صور ت گرفته است .

مراجع که در آن فعالیت های عمرانـــی صور ت گرفته حسب آتی است :

محبس کابل .
ماموریت خیر خانه .
تمدید لین وساما ن برق محبس کابل .
ترمیم تشناب توقیف خانه محبس کابل .
محبس قو ماندا نی امنیه هلمند .
ترمیم تشناب توقیف خانه محبس کابل .
سر ماموریت امنیه بغلان .
محبس قوماندا نی امنیه پکتیا .
محبس قوماندا نی امنیه خوست .
تهانجا ت قو ماندا نی ژاندارم پکتیا .
محبس امنیه غورا ت .
اعمار دیوار های محبس امنیه قندهار .
تعمیر قرار گاه ژاندارم قند هار .
تعمیر محبس تخار .
تعمیر قرار گاه امنیه بادغیس .
تعمیر قرار گاه امنیه پروان .
محبس امنیه پروان .
تعمیر قوماندانی امنیه کندز .
تعمیر قوماندانی امنیه بلخ .
تعمیر قو ماندا نی امنیه اورزگان .
تعمیر قطعه منتظره امنیه ننگر هار .
تعمیر قطعه منتظره امنیه هرا ت .
تعمیر قطعه منتظره امنیه بلخ .
تعمیر قرار گاه امنیه قند هار .
تهانجا ت ژاندار م قند هار .
تعمیر محبس نیمروز .
تعمیر محبس امنیه بدخشا ن .
تعمیر محبس امنیه غورا ت .
تعمیر محبس امنیه زابل .
تعمیر محبس ژاندارم هرات .
تعمیر محبس امنیه غزنی .
تعمیر ماموریت پولیس امنیه غزنی .

در ساحه اکمالات :

بعلاوه اکما لات عادی و معمو لی درسال جاری برای ولایت بدخشا ن یك تعدادغژگاو تهیه و به دسترس آنها قرار داده شد که البته این اقدا م قو ماندانیعمومی در رفـع نیاز مند ی های قوای آن از نگاه حمل ونقل در آن جا خیلی مفید ثابت گردیده است .

در ساحه امور صحی ووترنر ی :

مدیریت صحیه بر علاوه فعا لیت ها ی وقایو ی ومعالجو ی خود و به همـکار ی روغتون وزار ت صحیه از مریضان مربو ط قوای ژاندار م در روغتون دفاع ملی درمرکز ولایا ت وارسی بعمل آورده است .

در قسمت مرا قبت صحی حیوانا ت نیز خدما ت مفید ی انجام یافته و هم مدیریت صحیه بتاسیس یك مرکز نسل گیر یاسپ در قو ماندا نی امنیه فار یا ب اقدام نموده فعلا در آنولا به تعداد (۴۹٦) را س مادیان با اسپ وکره موجود است که البته باتوسعه چنین فعا لیت کمبود اسپ قطعا ت درآینده قریب تاپك حد زیاد مرفوع خوا هد شد .

آمريت عمو مي ترافيك

ادارهٔ ترافيك مركزي در قرارگاه‌قوماندانی عمو مي ژاندار م و پوليس جوان تر يـــن تشكيلي ميباشد كه در طو ل چند سا ل به حيث يك شعبه مر كزي جهت تنظيم و انسجام امور ترافيك سر تاسر كشور به فعاليت آغاز نموده است .

فعاليت و اجراآت اين آمر يت :

الف ـ تشكيل آمريت شاهراه :

وزار ت داخله باسا س وظايف مشخصه خويش (تامين امنيت ونظام) ازديدگاه‌ترافيك تشكيل آمريت‌شاهراه رامكلفيت‌خود دانسته جـــهت تـــا مين ا ين مـــا مـــو ل و به خاطر حفظ جان و ما ل استفاده كنندگا ن ترافيك تشكيل پوليس شاهراه را به ميان آورد .

ادارهٔ مركزي ترافيك باوسايل‌وتجهيزا ت دست داشته ودر شرايط مالي موجوده بـه وظايف خويش مطابق باحكام تعليما تنا مه شروع نموده وامید است در آينده موثر يت اين اداره از نظر انجام وظيفه به مرد م‌مد شناخته شود .

ب ـ ادارهٔ ترافيك مر كزي بعدازحصول منظوري پيشنهاد به مبني بر تاسيس‌آمريت شا هراه دريك و قت بسيار كم به تدو ين و تنظيم تعليما تنا مه شا هراه بد ا خل (۳۶) ماده ا قدام نموده .

ج ـ حسب هدايت و تصويب فـــو ق قطعه ترا فيك شاهراه نيز تشكيل و بكا ر آ غاز نمود .

د ـ اداره ترافيك مر كـزي بـه طو ح قانون عمومي روي جاده بدا خل (۱۸) ماده د ست زده ا ست .

اداره ترافيك مركزي بر علاوه از اتخا ذ تصميم در مورد مو ضوعات عاجل و عمد ه فعاليتهاي ذيل‌را درسال ۱۳۴۹ انجام دا ده ا ست .

تهيه و تدارك (۲۲) عراده موتر ازقبيل امبو لانس ، لندلور ، فو لكس وا گــو ن خورد و كلان ، مو تر جيپ .

تهيه سه پايه چيركت براي امبو لانس.

تهيه ا لبسه و تجهيزات براي (۵۰۰)نفر سا تنمن (بهاري و ز مستاني) .

تهيه (۱۵) ميل تفنگچه به منظور مراقبت ترافيك شا هراه .

تهيه ۱۶۰ عدد بكس چرمي براي گز مه.

تهيه ۳۰ عدد لو د سپيكر خورد و كلان.

تهيه ٤ عدد وا كي تاكي .

تهيه ۱۰ سيت چراغهاي دوره گرد .

تهيه ۱۰ جوره هارند خطر .

تهيه لوازم دفاتر و سايط نقليه .

تهيه نمبر پليت جـد يـد و جواز سير عراده جات عموم كشور .

وسايط نقليه و تجهيزات و البسه كـه براي اداره مركزي ترا فيك و ترا فيك‌ولايات كشور تهيه شده حسب آ تيست :

٤۱ عرا ده مو تر نوع بنز ، جيپ‌روسي چهاردروازه‌ئي فو لكس واگون (نوع‌خورد و كلان) ، والگا رو سي و ا مبولانس (نو ع روسي ، جر مني‌وجاپاني) .

۴۵۰ د ست البسه بهاري براي ا فر ا د ترافيك هاي ولايات و تولي شا هرا .

۴۴۸ دست ا لبسه ز مستاني با تجهيز ا ت براي افراد ترافيك و لايات و مركز .

۳۳۸ دست بالا پوش زمستاني بـــرا ي افراد مر كز و و لايات .

۱۵ سيت لو د سپيكر نصب مو تر براي ترافيك هاي‌ولايات و مر كز .

۱۵ سيت لو د سپيكر خـــورد د ستي براي‌ترافيك هاي و لايا ت و مر كز .

۱۶۰ عدد بكس جرمني براي ترا فيك هاي و لايات و مر كز .

۵ دانه كمر بند گروپ‌دار براي ترا فيك هاي و لايات و مر كز .

۱۰ دانه دنده بالتي دار ترافيك تو قف د هنده براي تو لي شا هراه .

۸ جوره آ ستين چه پلا ستيكي ترا فيكي تو قف د هنده براي تو لي شا هراه .

۹ دانه پو ش كلاه پلا ستيكي ترا فيكي تو قف د هنده براي تو لي شا هراه .

٤ صوب با لا پوش پلا ستيكي ترا فيكي تو قف د هنده براي تو لي شا هراه .

۲ عدد دنده تو قف چراغ دا ر ترا فيكي تو قف د هنده براي تو لي شا هراه .

۵۰ عدد چراغ د ستي ز گينال ترا فيكي تو قف د هنده براي تو لي شا هراه .

۳٤ دا نه ا شپلا ق ترافیکی تو قف د هنده برای تولی شا هراه .
۱۰۰ دانه با لتی چرا غ د ستی ترافیکی تو قف د هنده برای تو لی شا هراه .
۱٥۰ میل تفنگچه چکو سلواکی معه چرا غ فا لتو برای تو لی شا هراه .
٤ عدد واکی تاکی رادیو تلیفو ن جیبی ز یمنس با پانزده قلم سا مان .
۱٥ پایه چپر کت دو منزله .
۲ پایه چپرکت یك منز له .
۲ دانه چراغ دوره گرد برای ترا فیك مر کز و ولایات .
۱۰ جوره هارند خطر .
٤ عدد تذ کره برای نصب مو تر ها ی ا مبو لانس ترا فیك و لایات .
و سایط نقلیه و تجهیزا تیکه در ثا نی تهیه میشود :
مو تر فو لکس واگون منی بس معه لو د سپیکر و ز یگنال و چراغ خطر(۲) عرا ده .
مو تر فو لکس واگون وار نیت (۱٦۰۰) معه لو د سپیکر و زیگنال وچراغ خطر(٥) عرا ده .
مو تر فو لکس واگون ا مبو لانس منی بس معه لو د سپیکر و زیگنال چراغ خطر (٤) عرا ده .
مو تر سا یکل منی بس معه لو د سپیکر و زیگنال چراغ خطر (۳۰) عراده .
آله آجست چراغ و سایط نقلیه وموتردار (٥) پایه .
آله کنترول برك های و سایط نقلیه مو تر دار (۱۰۰) پایه .
دستگاه مکمل ترافیکی (۱) پایه .
ترازوی سیار مخصو ص وزن کردن وسایط نقلیه بار بردار (۲) پایه .
کلاه مخصو ص موتر سایکل سوا ر ی (٥۰) طا قه .
کرو نو متر (ستاپ واچ) (٥) عدد .
زنگ شب بین (۱۰۰)کیلو گر ا م .

بورد د مر کز ی محا بس

وزارت دا خله به منظور بهبود او ضا ع واحوال ا جتماعی اداری ، صنحی ، عر فانی حقو قی او ا قتصادی محبو سین ، محبوسات مرکز وولایات کشور پیشنهاد به مقام منیع صدارت تقدیم و درزمینه منظوری یك بورد مشو ر تی مر کزی را حا صل نموده است.

بمو جب فرمان و تصو یب مجلس عالی وزراء بورد مرکز ی محابس در مر کز وزارت باشتراك نمایندگان و زارتهای ذ یعلاقه و ریاست مرستون و موسسه میر منو تو لنه تشکیل جلسه داد . ا عضای این بو ر د عبارت ا ست از :

۱- جلالتماب وزیر دا خله بحیث رئیس.
۲ - بناغلی پا میر نماینده وزارت عدلیه بحیث عضو .
۳ - بناغلی پنجشیری نما ینده معا ر ف بحیث عضو .
٤ - بناغلی د کتور حبیب دل نما یندهٔ وزارت صحیه بحیث عضو .
٥- بناغلی مهر نماینده وزارت معا دن و صنایع بحیث عضو .
٦ - بناغلی سلیمی نمایندهٔ وزا ر ت اطلاعات و کلتور بحیث عضو .
۷ - میر من صا لحه فاروق ا عتما د ی رئیسه د میر منو تولنه بحیث عضو .
۸ - دو کتور با ر کزوی ر ئیس مرستون و نمایندهٔ جمعیت عالی سره میاشت بحیث عضو .
۹ - قو ماندان عمومی ژاندارم وپولیس.
۱۰ - نماینده وزارت فواید عا مه .
۱۱ - بناغلی محمد شاه ارشاد ر ئیس ا ملاك و اسکان .

او لین جلسه بورد مرکزی بتاریخ۱۷ر٦ر ۱۳٤۹ تحت ریاست جلا لتماب و زیرداخله درتالار وزارت منعقد گردید که در جلسه مذ کور تنظیم و تر تیب لایحه و طایف توسط بناغلو پا میر ، سلیمی ، کتوازی قوماندان عمومی ژاندارم و پولیس تسوید گردد .

بر علاوه در این جلسه تصاویب ذ یـل صورت گر فت .

۱- جلب کمك و معاو نت از و زا ر ت خانه ها و موسسات ذ یعلا قه .
۲ - وزارت جلیله معادن و صنا یع و مو سسه میر منو تولنه ا مکان ا تکشا ف صنا یـع را در محا بس مر کز سر و ی نما یند .

فعالیت های بورد مر کزی :
۱ - لا یحه و ظایف بورد مرکزی بداخل

(۲۸) مواد تنظیم و تدوین گردیده که لایحه مذکور غرض طی مراتب اصولی بوزارت عدلیه تقدیم گردیده است .

۲ ـ نظر به هدایت بورد مرکزی یکتعداد زیاد محبوسین و محبوسات و آنانیکه شامل کار میباشند بادر نظر داشت سرمایه وعواید محابس از نگاه امور صناعتی مطالعه و سروی گردیده است .

۳ ـ بموجب تصویب و فیصله بورد مرکزی یک یک جلد لایحه وظایف غرض رهنمایی به کلیه ولایات کشور ارسال شده است .

٤ ـ در مورد اخذ معاونت وکمک مواد ضرورت از قبیل کمپل ، پنبه و ظرف وغیره به وزارت های فوائد عامه ، معارف ، صحیه نیز اقدامات بعمل آمده است .

٥ ـ پروژه مساعدت مقامات مربوط ملل متحد و موسسات اختصاصی آن در مورد تهیه مواد خوراکه محبوسین که با بورد صناعتی اشتغال دارند مراحل نهائی خودرا طی و درزمینه تصاویب بعمل آمده است .

٦ ـ مراتب تصویب فوق به وزارت جلیله پلان خبر داده شده .

۷ ـ بورد مرکزی محابس نیز بالنوبه به موسسه پروگرام انکشافی ملل متحد در مورد کمک به محابس رسماً داخل اقدام و مکاتبه گردیده که موسسه مذکور آمادگی خویش را ابراز و علاوه نموده که بغرض تامین سرعت در عمل ازطریق وزارت جلیله پلان اقدام نمایند .

۸ ـ ریاست انکشاف پښتو تولنه به تعداد (۳۷) جلد کتاب غرض تقویه سویه محبوسین اهدا نموده و همچنان بناغلی مولوی قیام الدین کشاف بحیث مبلغ به محابس معرفی گردیده تا برای تنویر اذهان محبوسین و محبوسات تبلیغات مفید را در چوکات قانون کشور انجام دهد .

اکادمی پولیس :

فعالیت و خدمات اکادمی پولیس راکه یگانه مرکز تحصیلی ، تعلیمی وتربیوی و منشاء انتشارات علمی وزارت داخله دولت شاهی افغانستان محسوب میگردد میتوان به سه دسته ذیل تقسیم نمود :

الف ـ فعالیت های تحصیلی ، تعلیمی و تربیوی .

۱ ـ تحصیلات صنوف کمیساران : این تحصیلات سه سال را در اکادمی پولیس دربر میگیرد کاندید های این رشته بعد از فراغت از صنوف دوازده نظر به شرایط تعلیمات نامه جدید اکادمی پولیس و گذشتاندن امتحان کانکور پولیس در اکادمی پولیس شامل و بعد از فراغت منحیث لیسانس پولیس درکدر صاحبمنصبان پولیس شامل میگردند .

۲ ـ تحصیلات اکمال و یا تجدید معلومات در شقوق مختلفه توسط دایر نمودن کورس های قصیر المدت و یا طویل المدت در اکادمی پولیس صورت میگیرد این کورس ها عبارت است از :

کورس تجدید معلومات و یا کورس آمران : دراین کورس صاحبمنصبان مجرب ودارای رتب مختلفه دگروال ، دگرمن ، جگرن و یا جگتورن های دارای قدامت و صاحب تجارب زیاد اشتراک نموده اند تا تحصیلات و تعلیمات قبلی خودرا تجدید نموده و یا آنرا اکمال نمایند .

کورس های تعبیه : این کورس ها برای صاحبمنصبان تعلیم یافته ژاندارم تشکیل گردیده و در اکادمی بصورت مسلسل به اوقات لازمه دایر گردیده است منظور از دایر نمودن این کورس کسب معلومات در قسمت تعبیه پولیس بوده تا قدرت سوق و اداره و عملیات تعبیوی پولیس را بادرنظرداشت قوانین افغانستان و بادرک همه ایجابات دیگر به اسلوب عصری علمی و امروزه پولیس صاحب منصبان پولیس و یا ژاندارم در زمینه معلومات جامع بدست آرند .

کورس ماموریت های سمت پولیس :

دراین کورس صاحبمنصبان تحصیل یافته اکادمی پولیس که فعلا در ماموریت های سمت پولیس مرکز و یا ولایات کشور اجرای وظیفه مینمایند بالنوبه و برحسب ضرورت برای تعقیب تعلیمات این کورس را تعقیب می نمایند .

در اکادمی پولیس یک ماموریت

عصری نمونه نیز و جود دارد که در هفت ولایت بزرگ کشور از نمونه آن ا لها م گرفته شده ا ست .

کورس ا ختصاصی ترا فیك :

این کورس ها در دو مر حله و به دو صورت دایر گردیده :

الف ــ کورس بررسی حا د ثات ترافیکی:

این کورس در اکا د می به منظور ا خذ وبرداشت شرح حال بهتر حا د ثات ترافیکی واخذ سکیچ ها و عکس‌های حادثات ترافیکی افتتاح میگر دد .

ب ــ کورس معا ینات تخنیکی ترا فیکی وسایط نقلیه مو تور دار :

این کورس برای آن عده مامورین پولیس ترافیك که در ولا یات کشور عهده دارتوزیع جواز سیر مو تر میباشند دایر گر دید ه است .

۳ ــ تعلیمات پو لیس :

دراین ا واخر در ا کا دمی پـو لیس تعلیمات سا تنمنی برای فارغان صنف‌ششم وبالاتر ازان الی صنوف (۹) و (۱۱) دا یر گردیده ا ست . مشمو لین این کورس را برای مدت یکسال تعقیب نموده و بعد ا ز فراغت منحیث ما مور ر تبه (۱۳) پو لیس دا خل و ظایف عملی میگر دند .

هکذا در پهلوی ا ین کورس ها برای تعلیمات ا بتدایی پو لیس سا تنمن کو رس های د لگی مشران سا تنمن نیز تد و یر گردیده ا ست .

٤ ــ مو ضو عات تر بیوی پو لیس :

برای تر بیه ما مورین و صا حبمنصبا ن پو لیس به سویه های مختلف کورس های آب بازی و نجات مغروقین که دران ساتنمن های قطعه منتظره اشتراك ور زیده انـد ، کورس دریوری برای صا حبمنصبان‌ومامورین پولیس به سویه های مختلف ، کو ر س های دریوری موتر سایکل رانی و غـیر ه کورس های‌انداخت سلاح خفیفه پو لیس ، کورس راندن مو ترسایکل ها به ا شکا ل اسکورت دایر گردیده است .

تربیه گاه سگ هـای وظیفوی پولیس :

درین تر بیه گاه همه ساله یك تعد ا د سگهای و ظیفوی پو لیس از قبیل سگها ی پل زن و تعقیب کننده و سگهای محا فظ پو لیس تر بیه میشوند که‌بعدا به ماموریت های پو لیس و یا قو ما ندانی های ا منیه ولا یات جهت ا جرای وظیفه سپرده میشوند.

ب ــ فعالیت های نشراتی و علمی اکادمی پولیس :

۱ ــ (تعلیما تنامه جدید ا کادمی پولیس) که از طرف استادان ا کادمی پو لیس تسوید گردیده و فعلا مرعی الاجرا میباشد .

۲ ــ ا ثر علمی تحریری که ا ستا دان اکادمی پو لیس قبلا آنرا تسوید و تثبیت نموده است بنام (تعلیما تنا مه پو لیس افراد در دوره ا بتدایی و تعلیمی آنها) .

۳ ــ ا ثر علمی که از طرف ا ستـا دان اکادمی پو لیس تر تیب‌گردیده عبا رت از (تعلیما تنا مه و یا د ستور ا لعمل‌مامورین پو لیس ا منیه دروظایف عملی) میباشد .

ج ــ فعالیت های تا سیساتی و یا عمرانی اکا د می پو لیس :

۱ ــ سینما ی انداخت : که عبارت از یك سینما ی مجهز جهت تعلیما ت ا ندا خت میبا شد .

۲ ــ میدان انداخت : که بسویه خیلی عالی سا خته واعمار گردیده ا ست .

۳ ــ اتاق تعبیه پولیس : این اتاق بـه منظور تعلیم و تر بیه صا حبمنصبان پولیس دررشته تعبیه پو لیس تا سیس و سا خته شده ا ست .

٤ ــ ما موریت سمت تعلیمی : یك‌نمونه ما موریت عصری در ا کا د می پو لیس‌اعمار و تا سیس گردیده است که‌دران‌صاحبمنصبان ومامورین پولیس و شاملان صنوف‌کمیساران وغیره که‌درکورس های ا ختصاصی و غیره تعلیمات و یا تحصیلات را ادا مه مید هند دران تطبیقات عملی خودرا انجام د هند .

۵ ــ کتا بخانه اکادمی پو لیس : ا ین کتابخانه کـه دارای کتب علمی ، ا دبی ، اجتماعی و مسلکی میباشد درین اوا خر در اکا د می پو لیس دایر گردیده ا ست .

٦ ــ لا بر اتوار جنایی : این لا براتوار برای تربیه و تحصیل مامورین پولیس و صاحبمنصبان در رشته های عملی کریمنا لستیك و مو ضو عات جنایی پو لیس بوده تابا طرق عملی طرز ا ستفاده از آ ثـا ر

و علا یم آ شنایی پیدا نما یند .
۷ ـ لا بر اتوار عکاسی : این لابراتوار جهت آ مو ختن فن عملی عکاسی و مورد استفاده آن در پو لیس تا سیس گر دیده است .
۸ ـ موزیم جنا ئی : این موزیم کـــه مجموعهٔ آ ثار عتیقه جر می و جنائی مختلفه میباشد نیز به مقصد تعلیم و تربیهٔ منسوبین و پر سو نلیکه تحصیل و تعلیم مینما ید تاسیس گردیده ا ست .

مدیریت عمومی ا منیه :

این مدیریت و ظیفه‌دارد در مرکزوولایات کشور موضوعات علمی و کریمنال تـخنیك قضایا و جرایم را مورد ارزیابی و بر رسی قرار دهد . پا لیسی و خط مشی فعا لیت پو لیس درساحهٔ قضایا توسط این شعبه تنظیم میگردد ، هر گاه فعالیت کر یمنا ل تخنیك شا مل قضایا جر می (قتل، سرقه، قطاع‌الطریقی ، ا ختطاف ، لت و کـو ب و غیره) نگر دد فعالیت پو لیس به نتیجه مطلوب نرسیده در زمینه راه تاریکی ر ا می پیما ید .
روی تو ضیح مطالب فوق بخش مهم و حساس مدیر یت عمو می ا منیه را شعبه جنایی مر کزی درکشور تشکیل می د هد که‌فعلادر پهلوی سائر تشکیلات اداری د ر ولایات کشور ا ین شعبه تاسیس گردیده وکار می نماید مدیر یت جنایی مر کز ی فعلا با و سائل مدرن تخنیکی که جرایم‌توسط آن تثبیت میگردد مجهز میباشد و بمنظو ر فرا هم آوری تسهیلات از سیستم تخنیك کارت ا ستفاده میشود .
بر علاوه مدیریت جنائی مر کزی وظایف آتی‌را انجام مید هد :
۱ ـ کلیهٔ مسائل کریمنال تخنیك کشور در مر کز وولایات .
۲ ـ کور د ینه نظریات طبی و علمی در هر اداره ایکه صورت بگیرد .
۳ ـ ا حصائیه گیری وا قعات بصو ر ت عصری و سیستم کارت .
٤ ـ تحقیق جرایم چهارگانه (پول‌جعلی مواد مخدره ، تجارت زن و د ختر و مواد ا نفلا قیه) .
٥ ـ کلیه فعالیت های پو لیس را توحید و به قید تحریر در آورده و مطابق بـــه سیستم های عصری قابل ا ستفاده دستگاه میسازد .
٦ ـ ا ین شعبه اساس ادارهٔ مرکزی را از نقطهٔ نظر پو لیس و ا منیت به آن شکلی عملی مید هد .
فعلا و لایات کا بل ، قند هار ، هرات ، بلخ و کندز دارای شعبات جنایی مر کزی میباشد .
شعبات جنایی مر کزی پنج و لایت فوق و ظیفه را بشکل حوزه وی انجام مید هد بااین تر تیب که شعبه جنایی مر کزی یك و لایت مو ضو عات و قضایا و لایات‌نزدیك و همجوار را که فا قد تشکیل شعبه جنایی میبا شد نیز بر رسی مینما ید و در نظر است که در آینده نزدیك برای و لا یا ت پکتیا و با میان همچو شعبه تا سیس‌گردد.
درساحهٔ مدیر یت جنا ئی مر کزی کابل شعب آتی ا جرای و ظیفه مینماید :

۱ ـ شعبهٔ وا قعات :

شعبه واقعات مدیر یت جنا یی مر کزی همه روزه طبق ماده(۱۰) تعلیما تنامه راپور واقعات و لایات (۲۸) گانه را ا خذ و د ر حالیکه یك نقل راپور یومیه را به مرا جع ذیصلاح تقدیم میدارد بلا فا صله بعد از اخذ اطلاع در مورد وا قعه مطا لعاتی ا نجا م داده جز ئیات واقعه و نتایج آنرا بتفصیل جهت ا جراآت مقتضی مطالبه و به د فا تر مربوط ثبت مینما ید .
تو حید راپور وا قعات در طول یازده‌ماه سال :
٦۰۸ واقعه قتل در ۲۷ و لایت کشو ر (به ا ستثنای و لایت بد خشان) .
۷ وا قعه قطاع ا لطریق درولایات‌ارزگان ننگر هار و هلمند .
۷۳٥ واقعه سر قت در ۲۳ و لایت کشور (به استثنای و لایات ارزگان ، هـرات ، باد غیس ، غورات و غزنی) .
۱۰۷ وا قعه گریختا ندن ا شخا ص در ۱۹ و لایت کشور .
٦ وا قعه جنگهای مغلو به در و لا یات کندز ، پکتیا و هلمند .
۳۸ واقعه فرار محبو سین در هجده‌ولایت

کشور .

۵۱ واقعه حریق های عمدی در پانزده ولایت کشور .

۲۰۸ واقعهٔ ترافیکی در ۲۵ ولایت کشور (به استثنای ولایات بادغیس ، زابل و غزنی).

۷۱ واقعه قاچاق در هفده ولایت کشور

۳۹ واقعه متفرقه دوسیزده ولایت کشور .

۲ ـ شعبه استنطاق :

از جمله (۱۶) قضیه ایکه به مدیریت جنایی مرکزی از طریق شعبه استنطاق توصل ورزیده (۱۳) فقره آن بعد از ختم تحقیق و ابراز نظر و نتیجه جهت طی مراحل اصولی و قانونی به مراجع مربوط تفویض شده است .

۳ ـ شعبه تثبیت هویت :

آثار مادی که از نگاه وظایف پولیس جهت روشن شدن جوانب فقرات جزائی و برای مقایسه و تطبیق به شعبه تثبیت هویت از آمریت های جنایی ولایت کابل، هرات ، بلخ ، دیوان عالی تمیز وستره محکمه موظفین مدیریت جنایی مرکزی ، پوهنځی علوم ، و لسوالی مقر ، و لسوالی بگرام بشعبهٔ قتل وجرح ولایت کابل رسیده تعداد آن به ۳۶ واقعه میرسد که آثار نشان انگشت و آثار واقعه قتل آن در دفاتر مربوطه جابجا شده است .

بر علاوه نشان انگشت ده گانهٔ (۱۱۳۵) نفر محبوسین محبس و توقیف خانه ولایت کابل با محبس نسوان اخذ و بدفاتر مربوط مطابق اساسات علمی ووظیفوی جا بجا شده است .

٤ ـ شعبه کیمیا :

آثار مادی که مربوط به موضوعات جزائی باشد غرض تدقیق علمی به شعبه کیمیا مدیریت جنایی مرکزی توصل می‌ورزد مجموع این قضایا تا کنون به ۳۳ قضیه میرسد .

۵ ـ شعبه خط شناسی :

اسناد جعلی که از نقطه نظر خط شناسی درطول سال جهت تدقیق ومطالعه بشعبهٔ خط شناسی توصل ورزیده تعداد آن به (۳۹) عدد میرسد .

٦ ـ نشرات مدیریت جنایی مرکزی :

همواره یکسلسله نشرات مسلکی از طریق اداره نشرات مدیریت جنایی مرکزی ترتیب و توسط ماشین های گستتنر طبع و مورد استفاده قرار داده میشود .

۷ ـ اصلاحات درامور دفتر داری و تنظیم سوابق :

مدیریت جنایی مرکزی به حیث یک مرکز پیش قدم به اصلاحات دفاتر خویش پرداخته و مسوده تنظیم اصول سابقه داری ودفاتر را ترتیب و برای اولین بار در مدیریت جنایی آنرا تطبیق نمود . بعداز نتایج قناعت بخش آن در اصلاح یکتعداد دفاتر دیگر نیز اقدامات بعمل آمده است .

۸ ـ کورس های تعلیم و تربیه :

مدیریت جنائی مرکزی به منظور بلند بردن استعداد های وظیفوی پرسونل و منسوبین خویش همواره کورس های نظری و عملی را دائر نموده .

کورس های که درسال ۱۳۴۹ دایر شده قرار آتی است .

۱ ـ کورس پولیس نسوان .

۲ ـ کورس آمرین جزا و لایات .

۳ ـ کورس علمی جزا .

۹ ـ شعبه عکاسی :

شعبه عکاسی مدیریت جنایی مرکزی در طول سال ۴۹ بتعداد (۷۴۱۰) قطعه فوتوی مجرمین ، نعش های مجهول الهویه، مجرمین فراری ، اشخاص گم شده واسناد تحت اشتباه را اخذوبعد از اجراآت لازمه به مراجع مربوط تفویض نموده است .

هکذا باید تذکار داد که مدیریت عمومی امنیه در چند ماه اخیر به تدوین آثار آتی دست زده است .

۱ ـ کتاب (پولیس جنایی نسوان) که آمادهٔ طبع و نشر میباشد .

۲ ـ کتاب (انشاء جدید باسلوب خاص) که بتعداد (۵۰) جلد طبع و نشر گردیده است .

۳ـ کتاب (تحقیق حریق ازنگاه کریمنالستیك) بتعداد (۱۵۰) جلد طبع و نشر گردیده .

٤ ـ رسالهٔ کوچك (تدابیر اولیهٔ

پو لیس در محل واقعه) که عنقریب نشر میگردد .

علاوتا این اداره به ترتیب و تنظیم جداول آتی پرداخته است .

۱ ـ جدول علایم مرگ که بلساس آن وقت مرگ تخمین میگردد .

۲ ـ جدول تخمین گذشتن وقت جسد در آب .

۳ ـ جدول تاثیر ادویهٔ خواب آور ، مقدار ادویه خواب دهنده و مقدار کشنده

٤ ـ جدول مراحل مرگ تو سط آب و یا غرق شدن .

٥ ـ جدول تاثیر الکول روی حرکات انسانی .

مدیریت انسداد قاچاق :

این شعبه بمنظور جلو گیری از ورود اموال قاچاقی و گرفتاری قاچاقبران مطابق احکام قانون اجرای وظیفه می نماید .

مدیریت انسداد قاچاق باوجود ضیقی تشکیل و کمی پر سونل توانسته است که درسال ۱۳٤۹ فعالیتهای وسیع و دامنه داری را بمنظور گرفتاری قاچاقبران وسپردن آنها به چنگ عدالت و قانون انجام دهد .

خلص نوع اموال واحصائیه عمومی واقعات و قیمت مجموع اموال قاچاقی مرکز وولایات در سال ۱۳٤۹ عبارت است از :

نوع عمومی اموال قاچاقی مرکز وولایات ۱٤٦ نوع .

احصائیه عمومی واقعات مرکز وولایات ۲٦٦ واقعه .

قیمت مجموعی اموال قاچاقی مرکز و ولایات تخمینا ۲۳۲۹٤٤٥٦ ـ افغانی .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در ظرف یازده ماه سال ۱۳٤۹ از طرف موظفین انسداد قاچاق مرکزی در ولایت کابل بدست آمده عبارت است از ۹۲ نوع اموال به مقدار و اندازه های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در طول سال از طرف موظفین انسداد قاچاق ولایت قندهار بدست آمده عبارت است از ٦٤ نوع اموال به مقدار واندازه های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در طول سال ۱۳٤۹ از طرف موظفین انسداد قاچاق ولایت غزنی بدست آمده عبارت است از ۱٤ نوع اموال به مقدار و اندازه های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در طول سال ٤۹ از ولایت فراه بدست آمده عبارت است از شش نوع اموال به مقدار واندازه های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در سال۱۳٤۹ از ولایت نیمروز بدست آمده عبارت است از شش نوع اموال به تعددا ومقدار های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در طول سال ۱۳٤۹ از طرف موظفین انسداد قاچاق در ولایت هرات بدست آمده عبارت است از۱۹ نوع اموال مختلف به مقدار واندازه های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در سال ۱۳٤۹ از ولایت بادغیسات بدست آمده عبارت است از ٦ نوع اموال به مقدار و جنس های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در سال۱۳٤۹ از ولایت کندز بدست آمده عبارت است از ۲۹۰۰ امپول آب مقطر و ۳۸۰ جلد پوست قره قل .

اموال قاچاقی ایکه در سال ۱۳٤۹ از ولایت وردك بدست آمده عبارت است از ۸۸ میل تفنگ ، ٤ میل تفنگچه ، و ٥۸۹ دانه کارطوس .

اموال قاچاقی ایکه درسال ٤۹ از ولایت زابل بدست آمده عبارت است از ٤۸ توپ رخت ، یك میل تفنگچه ، ۷۰۰ دانه مرمی بدون خول ، ۲ قطی پتاقی و ۳۰۰ قطی باروت .

اموال قاچاقی ایکه در سال ٤۹ از ولایت پکتیا بدست آمده عبارت است از۲۱۹ پیپ تیل خاك ، ٥ میل تفنگ و ۱۱۰ قلم اموال مختلف .

اموال قاچاقی ایکه در سال ٤۹ از ولایت پروان بدست آمده عبارت از ۲۷ بکس سگرت میباشد .

اموال قاچاقی ایکه درسال ٤۹ از ولایت بدخشان بدست آمده عبارت از چهارسیرو دوازده پاو تریاك میباشد .

اموال قاچاقی ایکه درسا ل ٤٩ ازولایت بغلان بدست آمده عبار ت از ٦ میل تفنگچه میباشد .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در طو ل سال ١٣٤٩ از طر ف موظفین انسداد قاچا ق از ولایت ننگرهار بدست آمده عبار ت است از ٤٩ نوع اموال به مقدار واندازه های مختلف.

شعبهٔ محبوسین مدیریت جنایی مرکزی!

این شعبه و ظایف آتی را انجام مید هد:

الف ـ کنترول و سنجش لوائح خیرا تی محبوسین و محبو سا ت تمام ولایات .

ب ـ کنترول وسنجش عرایض فوق‌العاده محبوسین و محبوسا ت تمام ولایا ت .

ج ـ لایحهٔ مستحقین مشروط محبوسین.

د ـ سوق واعزام محبوسین و محبوسا ت جهت اکمال حبس استینا ف تمیز طلبی ها وتداوی ان .

اجراآت شعبه محبوسین :

١ ـ لست خیراتی ١٣٤٢ محبوسین ٢٨ ولایت کشور نسبت حلول مولود شریف ، اعیاد واستر داد استقلال کشور سنجش و بعد از غور لست توحید شده ان ترتیب و بمقام صدار ت عظمی تقدیم شده است که به موجب فرمان مبار ك پادشا هی حبسن باقیمانده ٤١٨ نفر شا ن مورد عفو ذا ت شاهانه قرار گرفته است .

هکذا به نسبت حلو ل ایام مولودشریف در حدود (٢٤٢٠) قطعه عرایض محبوسین و محبوسا ت مرکز وولایا ت که از مقا م سر یاوریت حضور به این ادارهٔ تو صـــل ورزیده عرایض مذکور به مراجع مربوطان غرض ارائه کیفیت شا ن فرستاده شده تا ولایا ت مربوطه کیفت حبس شانرا در ذیل عریضهٔ هر محبوس توضیح و دوباره ارسال دارند . عرایض واصله بعد از غور وسنجش حبس سپری شده ان به مقام سر یاور یت حضور را جـــع گر د یده ا ست کـــه از جملهٔ (٧٢) نفر محبوس نظر به عرا یض شان مورد عفو فوق‌العادهٔ قرار گرفته اند و یا تخفیف در میعاد حبس ایشان منظورشده است .

٢ ـ همچنان به نسبت ورود ایا م عید فطر به تعداد ١٣١٥ نفرمحبوسین‌ومحبوسات مرکز وولایا ت کشور مستحق خیراتی‌شمرده شده ابتدا ی توقیفی وحبس سپری شده ایشا ن بعد از غور و سنجش تو حیدا به مقام صدار ت عظمی سپرده شده که ازجملهٔ (٦١٣) نفر ان مورد عفو قرار گرفته .

هکذا به مناسبت ایا م متبرکهٔ فـــوق (١٧٦٥) قطعه عرایض محبوسین واصـــل وعرایض ان بعد از غور و سنجش لازمـــه به مقام سر یاور یت حضور ملوکانه تقدیم گردید که از آن جمله (٥٧) نفر ان تخفیف ویا طور فوق العاده مورد عفو قرار گرفته .

٣ ـ ١٣٨٢ نفر در ایا م جشن استقلا ل وطن مستحق خیرا تی شمرده شد که بعد از طی مراحل (٣١٣) نفر ان به خیرا تی و از جملهٔ (٢٠٨٤) قطعه عرایض واصـــلـــه محبوسین (٦٠) نفر آن مورد عفو قرار گرفته است .

هکذا ١١٦٥ نفر مستحق خیراتی‌بمنا سبت ایام متبرکهٔ عید سعید اضحی داخل لست خیراتی شده از جملهٔ (٣٥٢) نفر آن عفوه و از جملهٔ (٢٠٦٦) قطعه عرایض واصـــلـه محبوسین که عفوه باقیماندهٔ حبس شان را التجاه نموده (٦٦) نفر ان مورد عفوه قرار گرفته است .

٤ ـ محبوسینکه یك بر چهار م حصـــهٔ حبس خود را بداخل محبس سپر ی میثمایند طبق هدایت مادهٔ (٤٣٤) قانون اجـــرا آت جزایی مستحق رهایی مشروط میشود کـــه جدول ان از طر ف محابس مربوط ان‌ترتیب وبا ین اداره توصل میورزد . جدو ل مرتبه ان سنجش و در حال استحقاق ان رسما به وزار ت عدلیه بعد از نظریا ت قو ماندانی عمو می ژاندار م و پولیس سپرده‌میشود .

٥ ـ محبو سینکه بداخل محبس مریض

میشوند وتدا وی آنها در مراکز صحت عامه ولایتی امکان نداشته باشند اعزا م مر کز شده واز طریق این اداره به تداوی اناقدام وهم بعد از صحت یابی نامبرده واپس بـه مراجعش اعزام میگردد .

٦ – محبوسینیکه حبس ایشا ن از هجده سال تجاوز کند قانوناً باید میعاد حبس خوذ را به مرکز اکما ل کنند که اجرا آت این امر از طریق این اداره صور ت گرفته در حصهٔ اکما ل حبس ان به محبس عمو می امر اعطاء واجراآت صور ت میگردد .

٧ – محبوسین یا متهمین را که بدا خل توقیف خانه ها ، نظار ت خانه هاویامحابس محبوس یا توقیف اند واز طر ف محا کم عدلی تمیز و استینا ف مر کزی از ولا یات جهت حل اعتراض ویا دعو ی خارنوا لــی به محکمهٔ خواسته شو ند . اجراآت وبرقرار ساختن تماس آنها با محاکم مربوطهٔ ان از طریق این اداره صور ت گرفته حینیکــه فیصلهٔ محاکم عدلی علیهٔ وی صور ت گرفت ودر حال صور ت ایجا ب واپس بهمرجعش اعزام وفیصله محاکم بالایش تطبیق میشود.

٨ – یکعده محبوسین روی مشکلا ت در حصهٔ تبدیلی میعاد حبس خویش اعتذارپیش نموده اند که در زمینه طبق هدایت بمراجع مربوطه ان تماس بعمل ،و در مورد عرایض ایشان غور و اقدام میگردد .

٩ – یکعده محبوسین در موضوعات حقوقی خویش عرایض تقدیم داشته اند که ازطریق این اداره در زمینه اقدام بعمل آمده و هم در حصهٔ ابتدا ی توقیفی وغیره موضوعا ت عاید به محبوسین از طر ف این اداره اجراآت میگردد .

مدیریت پاسپور ت وویزه :

این مدیریت تحت اثر مدیریت عمو می امنیهٔ در مرکز وزار ت وظیفهٔ محوله را انجام مید هد که آن عبار ت از کنترو ل ومراقبت پاسپور ت های عادی وجلوگیری از تهیهٔ پاسپورتها ی (جعلی) وتعقیب وگر فتار ی جعلکاران و متخلفانیکه از قوانین موضوعه راجع به پاسپور ت خود داری میور زند . هکذا جلو گیری از انحرافا ت ، تطبیق مواد اصولنامه مسافر ت واقامت اتبا ع خار ج در کشور وپیشنهاد تعدیل آن وصدور اوامر وهدایا ت قانو نی به کلیهٔ شعب پاسپور ت ولایا ت وسرحدا ت کشور ، قایم نمودن تماس مستقیم به عموم وزار ت خانه ها و موسسا ت ونما یندگیها ی سیاسی در داخل وخار ج کشور از طریق وزارت جلیلهٔ خارجه وهمچنان صدور اوامر به منظور اعطای ویزه های اقامت وخروج و مسافر ت اتبا ع خارج بولایت کشور به مقصد اقا مت غرض مطالعات علمی که با افغانستان وارد میشوند،همچنین جلوگیری از آن عده اتباع خار جی که بدون ویزه کار وارد کشور شده باشند وکنترول سیاحین خارجی مطابق مواد اصولنا مهوظایف مهم وعمدهٔ مدیریت پاسپور ت وویــزه را تشکیل میدهد .

اجراآت این مدیریت :

١ – تعدیل مواد (٣–٤–٥) اصولنا مــه مسافر ت اقا مت اتبا ع خارج درافغانستان .

٢ – تنظیم وترتیب تعلیم نامه حــج و کربلا بداخل (٥٧) مواد و تفویض ان غرض طی مراتب اصولی به وزار ت جلیلهٔ عدلیه.

٣ – ترتیب وتنظیم تعلیم نامه استخدام اتباع داخله نزد اتبا ع خار جه وتفو یضی ان جهت طی مراتب بعد ی به وزار ت جلیلهٔ عدلــیه .

٤ – تبدیل ویزه های ورودی بویزهٔ کار بانعده اتباع خار جه که در افغانستان کارو فعالیت مینمایند .

٦ – ترتیب وتنظیم مسودهٔ پروژه اصولنامهٔ پاسپور ت اتباع داخله وتفویض ان غر ض طی مراتب بعدی به وزار ت جلیلهٔ عدلیه.

وزارت عدلیه

به منظور تطبیق ماده ۱۰۳ قانون اساسی واجرای و ظایف مندرج ماده (۲۲) قانون تشکیلات مو ضو عات آتی و ظایف وزارت عدلیه را تشکیل می د هد :

۱ ـ تحقیق و استنطاق جرایم و تعقیب د عاوی جزا ئی در محا کم ، تعمیل احکام محاکم و مرا قبت تنفیذ آن .

۲ ـ د فاع از منافع دولت در قضا یا ی معا ملاتی یا مدنی .

۳ ـ تسوید و تد قیق قوانین ومقررات .

٤ـ تهیه پر سو نل و لوازم کا فی‌برای د ستگاه های عد لی .

٥ ـ تنظیم علایق حقو قی بین مردم .

٦ ـ سائر و ظا ئفی که در قوانین و مقررات ذکر شده .

بادر نظر گرفتن ملا حظات فوق بخو بی فهمیده شده میتوا ند که وزار ت عد لیه جهت تامین اداره عدالت به شمول ا دا ره عدالت جنا ئی باستفاده از تجارب عد لی د یگر کشور ها ا جرای و ظیفه مینما ید. گفته می توانیم که وزارت عدلیه بعد از انفکاك قوه قضائیه از قوه اجرائیه، دستگاه جوان مد عی ا لعمو میت ا فغا نستان ر ا به معنی و سیع آن تشکیل مید هد. گذشته ازان اداره عالی او قاف مطابق خط مشی حکو مت بناغلی ا عتمادی صدراعظم ا خیرا در چو کات این وزارت تاسیس وبفعا لیت آغاز کرده ا ست .

ا جراآت ا ین و زارت حسب ذیل خلاصه میشود :

اداره عالی څارنوالی (ا داره های مد عی العموم) :

اداره عالی څارنوالی از جمله بزرگترین دستگاه های عد لیست که باساس حکم ماده (۱۰۳) قانون ا ساسی ا فغانستان تشکیل گردیده و بحیث جزء قوه ا جرا ئیه و ظیفه دارد تا بمنظور تا مین عدالت اجتماعی به تحقیق جرایم به همکاری د یگر مامورین ضبط قضائی به پردازد . و علیه متهمین جرایم در محاکم جزایی اقامه دعوی نماید که روی این مفهوم څارنوال ممثل ا جتماع در تعقیب د عاوی جنائی علیه متهم پنداشته میشود .

اداره عالی څارنوالی همچنان کـه ا ز یکطرف مر بوط قو ه ا جرائیه بودهازجانب دیگر همکار نز د یك قوه قضا ئیه پنداشته میشود وازنگاه و ظیفه ، قـوه قضائیـه و اجرائیه را با هم مر تبط می گرداند .

طوریکه ا شاره گردید حسب احکام ماده (۱۰۳) قانون ا ساسی ، قا نو ن تنظیم‌امور څارنوا لی ، قا نون اجراآت جزائی وسائر قوانین و ظا یف این اداره عالی راموضوعات ذیل تشکیل مید هد .

الف ـ کشف و تحقیق جرایم .

ب ـ تعقیب ا تهام در محا کم .

ج تطبیق فیصله های قطعی جزا ئی .

د ـ نظارت متناوب محا بس ودارالتادیب

تشکیل اداره عالی څا رنوالی :

باساس حکم ماده ۲ قانون‌تنظیم څارنوالی ا د ا ر ۂ عـــا لـی څـــا ر نـو ا لی درووزارت عدلیه تحت ا ثر لوی څا رنوا ل افغا نستان ووزیر عد لیه تنظیم میشود این اداره متشکل ا ست از :

لوی څارنوال ، مرستیال لوی څا رنوال، نا ئبان لوی څا رنوال و مساعدین آن ویك عده از اعضای مسلکی و ما مورین ادا ر ی که در هر یك از محاکم تمیز ، مرا فعــه، ابتدائیه و محاکم ا ختصا صی ا عضا ی مسلکی و اداری آن مو ظف میباشد و لی در سال ۱۳٤۸ با درنظر گرفتن ا حکام قانون تشکیلات اساسی در ادارۀ مر کزی څارنوالی سه نیابت ذیل بو جود آ مد :

۱ ـ نیابت تحریرات و ا مور عرا ئض .

۲ ـ نیابت تعقیب قضائی .

۳ ـ نیابت کشف و تحقیق .
تشکیل فوق هما نطوریکه از یکطر ف مو جب تسریع ا جراآت می گردد ازجانب دیگر بمنظور تو حید و انسجام ا مــو ر مستقیما به شخص لوی خارنوال ار تباط میگیرد که و ظایف آنهارا ذیلا بصو ر ت

خلا صه میتوان تذکر داد .
۱ ـ نسیا بت تحر یــر ا ت و ا مو ر عرائض از امور اداری و عرا یض ا دا ر ه عالی خارنوالی وارسی نموده به تـد قیـق دوسیه ها و مطالعه ا جراآت خارنوالی های ولایات می پر دازد . ا صدار ا حکام‌وتهیه جواب ا ستبهداآت تو ضیح مواد قا نو نی مر بو طه به سا حــه و ظیفــه وتد و یــر سیمینار ها ، وارسی از محبو سین کــه تحت ر هائی مشروط قرار دارند مر بو ط باین نیابت ا ست .

۲ ـ نیابت تعقیب قضائی از جر یــا ن دعاوی در محاکم مر کزی وارسی نموده به تنظیم تعقیب د عاوی در حو زۀ صلا حیت خود می پردازد .

۳ ـ نیابت کشف و تحقیق و ظیفه دارد تا در ا مور کشف جرایم و تفتیش ا مور مسلکی و اداری خارنوالی ها و امور محابس و دار التا د یب ر سیدگی نما ید .

اداره مر کزی خارنوالی :

الف ـ د فتر لوی خارنوال :
و زیر عدلیه که بحیث لو ی خا رنوال قبول گردیده قیادت وادارۀ عمو می عــا لی خارنوالی را بعهده داشته واز د عاوی که‌در پیشگاه ستره محکمه ا قا مه میشود شخصا و یا یکتن از نا ئبان وی نما یندگی میدارد.
ب ـ اداره خارنوالی محکمه ا بتدا ئیه ما مورین و ا منیت عا مه مر کز :
این اداره و ظیفه دارد تــا از قضایــای مربوطه به ما مورین مر کزی و جرایم کــه علیه ا منیت و منفعت عامــه در حــو ز ه فعالیت د فاتر مر کزی وزارت خانه ها واقع میشود وارسی نما ید .

ج ـ اداره خارنوالی د یوان ما مو ر ین وامنیت عا مه **محکمه عالی استیناف :**
د فتر مذ کور و ظیفه تعقیب د عاوی را که استیناف به محکمه مرا فعه ما مو ر ین وامنیت عا مه ارجاع میشود به عهده داشته که قضایای مذ کور ا کثرا مر بوط به جرایم علیه ا منیت و منفعت عا مه است که د ر حوزه مرکزی و زارت خانه ها حادث میگردد وهمچنان قضایای مر بو ط به ما مورین از سایر و لایات مر بوط به محکمه استیناف باین‌اداره راجع میشود .
و ـ اداره خارنوالی محکمه تمیز :
اداره خارنوالی تمیز د عا وی را تعقیب میدارد که اتکاء به ا مور ا منیت عامه و یا جرایم عمومی داشته باشد این اداره کافه دعاوی جزائی را که به محا کم تمیز(دیوان حقوق عامه و دیوان جزاء مقام عالی تمیز) اعم در اثر تمیز خوا هی خارنوالی‌یا متهم راجع میباشد از مرکز وو لایات به محا کم مو صوف تقدیم میکر ددوتطبیق فیصله ها ی قطعی جزائی نیز از و ظیفه ا ین ا دا ر ه است اداره های سه گانه فوق مر بوط نیابت تعقیب قضائی می باشد .
ز ـ مــد یــر یــت کشف جر ا یم :
این اداره در تشکیل سال ۱۳۴٤ـاداره عالی خارنوالی قبول و منظور گر دیده‌است که مر کب از شعبات تعقیب سری‌واقعا ت بر رسی جرائد و نشرات به منظور کشف جرایم مطبو عاتی میباشد .
ح ـ مد یر یت تفتیش :
چون نظام موا خذه خارنوالی از سا یر ما مورین ملکی فرق دارد ، لذا مد یر یت تفتیش خارنوا لی و ظیفه دارد تا ازاجراآت د فاتر خارنوا لی ها باز دیــد و تــفتیش بعمل آورد .

ادارۀ خارنوالی و لا یات :

در هر ولایت یك خــارنوالی و جــو د دارد ، این اداره مرکب از یکنفر خارنوا ل و چند نفر مساعدین خارنوال ا ست و این اداره در حوزه خود صلا حیت تعقیب‌عدلی کافۀ جرایم و قبا حات را دارد .

ادارۀ څارنوالی محاکم ا بتدائیه :

در مر کز عموم و لا یات و همچنا ن در و لسوالی ها محاکم آبتدائیه وجود دا شته و و فق پرنسیپ دربرابر هر محکمه ابتدا ئیه بایست یك د فتر مد عی ا لعموم و ج ود داشته باشد ا ما نظر بملا حظات مالی‌اداره عالی څارنوا لی نتوا نسته است د ر همه ولسوالی ها ادارۀ څارنوا لی ر ا فـعـا ل گرداند و روی همین نقیضه ا مورڅارنوا لی ها در ا کثر و لسوالی ها با ستفا ده ا ز صلا حیت مند ر ج ماده (٦) قانون تنظیم ا مور څا رنوالی توسط و لسوالی‌ها انجام داده میشود .

پارۀ ا جراآت :

١ ـ نیابت تحریر و عرا ئض :

	عرا ئض	دو سیه	مکاتیب‌ومتحدالمال
آمر یت قسم اول			
از اول حمل الی‌اخیر عقرب ٤٩	٦٢٤	٥١١	٤٣٠٠
آمر یت قسم دوم	١٨٣	٣٧٨	١٢٨٤
آمریت قسم سوم	٨٩	٤٣٨	٥٨٩

٢ ـ نیابت تعقیب قضائی :

	دو سیه	مکتو ب
څارنوالی ا بتدا ئیه		
څارنوالی مرا فعه		
څارنوالی تمیز	٢٨٩٥	١٤٥٥٨

٣ ـ نیابت کشف جرائم :

بعلاوه څارنوالی های و لا یات ، نماینده اداره څارنوالی مستقیما نیز به معیت یـك هیئات از محابس ولایات دیدن نموده‌ورا پور مشا هدات خودرا به مقام صدارت عظمی ، وزارت عـدلیه وو زارت داخـله ارسال و عرائض محبو سین را تحت ا جراآت قرار داده اند که روی ا ین ا مر یکتعداد محبوسین ولا یات تحت شرایط ر هائی مشر و ط از حبس ر ها گردیده ا ست . محبو سینیکه از طریق نیابت تحریرات و عرائض ادا ره عالی څارنوالی بعد از طی مراحل قا نونی ر ها گردیده اند حسب ذ یل ا ست :

و لا یت کا بل	١٣نفر
و لایت کا پیسا	٧ نفر
ولایت با میان	٨نفر
و لایت وردك	١٠نفر
و لایت بلخ	٣٣ نفر
و لایت بغلان	٦ نفر
و لایت تخار	٢ نفر
ولایت فار یاب	٧٦نفر
و لایت سمنگان	١٦ نفر
ولایت پروان	١٨نفر
ولایت غزنی	١٦ نفر
و لایت غورات	١ نفر

با ید متذکر شد که اداره عالی څارنوالی نظربه پلانهای ا نکشافی خود در نظردارد تا اداره طب عدلی ، اداره ا هل خبر ه و پو لیس جنائی مطابق به ایجابات قانو نی و عملی در چو کات آن اداره ا ساس‌گذاشته شود. چنانچه بمنظور ا نجام ا ین مـا مو ل پاره تدا بیر قانونی بمقام‌باصلاحیت‌پیشنهاد گردیده علاوتا وزارت عـدلیه کـو شیده ه است تا ا قلا در هریك از و لسوالی ها دربرابر محاکم ا بتدائیه بمنظـور تـعقیب دعاوی جنائی اداره بنام (څارنوالی) بوجود آید و این یگانه آرزوی ا ست که میتوا ن مشکلات اداری ا ین اداره از آن نا حـیه حل گردد که حصول این مرام وا بسته به قدرت مالی دو لت است البته ا نکارنمیتوان کرد که در پهلوی مرا کزی که ازان‌نامبرده شد، شعبات ا حصائیه‌جنائی، موزیم‌جنائی، ومراکز تحقیق ضرور ی خوا هد بود . ا ز نگاه پر سو نل مسلکی تا اندازه ا مکا ن اداره عالی څارنوالی کوشیده است مامورین خویش‌را برای تحصیل و مشا هدات‌بممالك دوست اعزام بدارد چنا نچه فعلا یکعد ه

مامورین وزارت عد لیه‌مشغول‌تحصیلات‌عالی در دستگاه های عدلی ممالك خارج میباشند.

ریاست تقنین :

این اداره از بدو تا سیس (۱۳۴۲) تاکنون در انجام امور مربوط به تد و یـن قانون ا ساسی جدید ا فغا نستان سهـم بارز گرفته و بمو جب قانون اداره فتوی و تقنین سال ۱۳۴۳ مکلفیت های آ تی‌بان سپرده شده ا ست :

۱ ـ تسوید طرح قوا نین و مقررا تیکه تقدیم آن به شوری از طرف حکو مت لازم دیده شود .

۲ تسوید مقرراتیکه مجلس وزراءبرطبق حکم ماده (۹۴) قانـون ا ساسی وضع میکند .

۳ ـ تد قیق طرح قوانین و مقررا تیکه از طرف وزارت و موسسات عا مه بغر ض تقدیم به شوری از طرف حکومت ویا تقدیم به مجلس وزراء تسوید میگر دد .

٤ ـ مطا لعه منظم و د قیق قوانین و مقررات بغرض تهیه پیشنهاد های لا ز م راجع به تعدیلات لا ز مه و ر فع تناقضات در آنها .

۵ ـ تنظیم آن عده قواعد حقوق‌بین‌الدول که مورد علا قه ا فغا نستان ا ست‌وتر تیب و تنظیم ا سناد و مدارك حقو قی‌بین‌الدول.

٦ ـ تنظیم نشر قوانین و مقر رات‌ذریعه جریده ر سمی .

۷ ـ تنظیم و نشر هر گونه کتب‌ووسائلی که درشرح قوانیـن و تطبیـق صحیح آ ن مو ثر باشد .

۸ ـ ا عطای مشوره در مسایل حقو قی به حکو مت ، وزا رتخانـه‌هـا ، دوا یـر موسسات عا مه واظهار نظر در مورد تعهدات دولت که راجع به استفاده از منابع‌ومرافق عا مه و ثروت های طبیعی صورت گیرد .

هکذا ریا ست تقنین هنگا م تسوید و تد قیق قوانین و مقررات با ر عایت‌اساسات قانون گذاری مخصو صا در ملا حظه مو ا د ذیل مند ر ج ماده (۷) قانون اداره فتوی و تقنین را مرا عات مینما ید .

۱ ـ ا ینکه قوانین منا قض ا حکا م و ارزش های قا نون ا ساسی و مقرر ا ت مناقض ا حکام و ار زش های قوانین‌نباشد.

۲ ـ ا ینکه در ارزش ها واحکام قوانین و مقررات هم آ هنگی مو جود بوده واهداف ملی را تا مین نما ید .

ریاست تقنین مسوده قوانین و مقررات متعددی را که بانص و رو حیه قا نــو ن اساسی و مقتضیـات او ضاع سیـاسی ، اقتصادی اجتماعی و اداری مملکت مطا بقت دارد تهیه نموده و جهت طی مراحل قانونی به مراجع مربوطه تقدیم داشته قـوانین و مقررات بر خی از پروژه هارا تحت تدقیق و تسوید قرار داده . ا جراآت ا ین اداره حسب ذ یل ا ست :

ا لف ـ قوانینی کـه جهت طی مراتب به حکو مت تقدیم شده .

ب ـ تد قیق میثا قهای بین ا لمللی .

ج ـ قوانین تحت تد قیق و مطا لعه .

اول ـ در ساحه قا نون گذاری :

مسوده های قوانینی که جهت طی مراتب ا صو لی بمقام با صلا حیت تقدیم شده .

الف ـ قوانین :

۱ ـ مسوده قانون ا جتماعات .
۲ ـ قانون تحصیل د ین .
۳ـ قانون ا نسداد قا چاق .
٤ ـ قا نون مد عی ا لعموم (خارنوالی).
۵ ـ قانون شهر سازی .
٦ ـ قانون کار .
۷ ـ قانون جزاء .

۸ ـ قا نون مالیه اراضی .
۹ ـ قا نون ا نحصار .
۱۰ـ قانون ثبت عراده جات .
۱۱ ـ قانون ما لیه مواشی .

۱۲ ـ قانون انجمن های تبعا و نی (کو پرا تیف ها) .
۱۳ ـ قا نون ما مورین دو لت .
۱٤ ـ قانون اجیران دو لت .
۱۵ ـ قانون علف چر ها .
۱٦ـ قانون با نکهای صنعتی .

ب ـ تعدیلات و ضمایم قا نون و مسوده های مقررات :
۱۸ ـ مسوده تعدیل ماده (٦) قانون‌تنظیم امور مدافعین .
۱۹ ـ مسوده ضمیمه نمبر (۱) قانــون اجراآت جزا یی (درباره تعقیب عد لی‌ماموریـن متهم)

۲۰ ـ مسوده ضمیمهٔ ماده (٦۵) قا نون استخدام ترفیع و تقاعد ما مورین ملکی .
۲۱ ـ مسوده ضمیمه قانون استخــدا م ترفیع وتقاعد مامورین ملکی درباره معاش را یام انتظار وبیکاری .

۲۲ ـ مسوده ضمیمه قانون جزا یی‌جرایم مامورین ، وجرایم علیه امنیت عامه .(پروژه مشترك ستره محکمه و وزار ت عدلیه) .
۲۳ ـ مسوده تعدیل مواد (۲۹۰ ـ۳۲۰) قـانون اصولی محاکما ت تجارتی (پـروژه مشترك ستره محکمه و وزار ت عدلیه) .

۲٤ ـ مسوده ضمیمه نمبر (۱) قانو ن اداره قضایا ی حکو مت .
۲۵ ـ مسوده تعدیل ماده (۱۰۷)قانون اجراآت جزایی .
۲٦ ـ مسوده ضمیمه شماره (۱) قانون مالیات بر عایدات .

۲۷ ـ مسوده ضمیمه قانون استخــدام ترفیع وتقاعد مامورین برای تنظیم وضــع حقوقی اشخاصیکه در حالت انتظار قرار می گیرند (به تعقیب پیشنهاد قبلی)

۲۸ ـ مسوده ضمیمه ماده (۳٤) قانون استخدام ترفیع وتقاعد مامورین ملکی .
۲۹ ـ مسوده ضمیمه ماده (۲۳) قا نو ن استخدام ترفیع وتقاعد مامورین ملکی .

۳۰ ـ مسوده تعدیل مواد (۹۲ و ۹۵) قانون جزا ی مامورین وجرایم علیه منفعت عامه در تعقیب عدلی جرم ارتشاء .
۳۱ ـ مسوده تعدیل ماده (۳) قانو ن مالیا ت برعایدا ت .
۳۲ ـ مسوده تعدیل بعضی احکا م‌قانون انتخابا ت شوری سا ل ۱۳٤٤ .
۳۳ ـ مسوده ضمیمه قانون ترفیع وتقاعد عسکر ی و تعدیل بعضی احکا م ان‌وهمچنان مسوده ضمیمه قانون خورد ضابطا ن مکتبی قوای بر ی وهوایی اردوی شاهی افغانستان.
۳٤ ـ مسوده تعدیل احکا م ماده (۵)فقره (ز) ماده نهم قانون مسافرت واقامت اتبا ع خارجه در افغانستان .
۳۵ ـ مقررا ت توزیع وفروش ٤۹ بلاك اپارتما ن های نادر شاه مینه .
۳٦ ـ مسوده اساسنامه جمعیت العلمای افغانستان .
۳۷ ـ مسوده اساسنامه انجمن رهنما ی خانواده .

۳۸ ـ تعد یل مقررا ت توزیع و فروش ۲۳ بلاك اپارتما ن های نادرشاه مینه .
۳۹ ـ تعدیل مقررا ت تثبیت مستحقین زمین تعمیرا تی پروژه کوتل خیر خانه .
٤۰ ـ مسوده اساسنا مه اداره عالی‌اوقاف
٤۱ ـ مسودهٔ مقررا ت حفاظت موسسا ت عامه و خصوصی .
٤۲ ـ مسوده مقررا ت اداره انکشا ف‌محل
٤۳ ـ مسوده مقررا ت موسسات مشورتی وپلان سازی تعمیرا تی

٤٤ ـ مسوده مقررات سیستم متـر یك
٤۵ ـ مسوده تصنیف واستخدام‌اجیران
٤٦ ـ مسوده اساسنا مه موسسه تعارفی منسو بین ملکی دولت
٤۷ ـ مسوده مقررا ت مکلفیت اتبا ع خار جی به بیمه عراده جا ت موتر دار .
٤۸ ـ مسوده اساسنا مه دافغان اعلاناتو دنیون موسسه .
٤۹ ـ مسوده اساسنا مه انجمن عا لی تنظیم امور اماکن مقد سه .
۵۰ ـ مسوده اساسنا مه ریاست‌مطابــع دولتی .

دوم ـ تدقیق قانو نی میثاقهای بین‌المللی :
میثاق های بین المللی که بعد مطالعه وابراز نظر حقو قی به مقام با صلا حیت تقدیم شده :
۵۱ ـ میثاق تساوی اجر ت زن و مرد در مقابل کار هم ارزش .
۵۲ ـ میثاق‌شماره (۱۱۱) درباره‌تبعیض در استخدام و شغل
۵۳ ـ میثاق شماره (۸۷) در باره آزادی جمعیت ها واتحادیه‌وحمایت از حقوق‌تشکیل آنهـــا .
۵۴ ـ میثاق بین المللی یو نسکو درباره آزادی تعلیم وتربیه .
۵۵ ـ میثاق رفع هر گو نه تبعیض‌نژادی.
۵۶ ـ میثاق عد م تطبیق مرور زما ن در جرایم جنگ و جرایم علیه بشریت .
۵۷ ـ میثاق بین ا لمللی حقو ق مـد نی وسیاسی .
۵۸ ـ پروتو کو ل اختیار ی راجع بـه پیمان بین المللی حقو ق مدنی وسیاسی .
۵۹ ـ پیما ن بین المللی حقو ق اقتصادی اجتما عی وفرهنگی .

سوم ـ مسوده های قوانین تحت تدقیق :
۱ ـ مسوده قا نون مد نی :
متن ابتدایی این مسوده به همـــــکاری متخصصین جمهوریت عر بی متحد درسال ۱۳۴۴ ترتیب وبعد ترجمه تدقیق آن آغاز گردیده در ین تدقیق سعی میشود با در نظر گرفتن ارزشهای قانون اساسی و موا فقت ان باساسا ت شر عیت اسلام به پیروی ازاصل‌تکامل‌وارتقای حقوق‌ازتجارب حقو قی دیگر کشور ها استفادهٔ ممکن صور ت‌گیرد واین ساحه بصور ت عادلانه و متر قی‌تنظیم گـردد .
۲ ـ مسوده قانون استملاك
۳ ـ مسوده قانون دهقانی
۴ ـ مسوده قانون پولیس
۵ ـ مسوده قانون ترافیك
۶ ـ مسوده قانون اجاره اراضی
۷ ـ مسوده قانون اجازه اماکن
۸ ـ مسوده قانون پطرو ل
۹ ـ مسوده قانون قرانطین
۱۰ ـ مسوده قانون جرگه های زرا عتی
۱۱ ـ مسودهٔ قانون تثبیت اسناد واملاك
۱۲ ـ مسودهٔ قانون رادیو و تلویز یون .
۱۳ ـ مسوده احکام جزا یی دربارهٔ‌تصرف غیر قانو نی طیارا ت .
۱۴ ـ مسوده ا حکام جـزا یـی در بارهٔ سرقت بر ق .

ادارهٔ عالی اوقاف :
اداره عالی اوقا ف درسا ل جـار ی در چوکا ت وزار ت عدلیه تاسیس گردیده‌واین اداره وظایف آتی را بعهده دارد :
۱ ـ اداره و تنظیم اموا ل وقف به‌شمول اعمار وترمیم و نگهبانی اماکـن مقـد سه و عمارا ت وقفی مطابق احکام قانون .
۲ ـ اداره و تنظیم امور مسا جد .
۳ ـ تنظیم امور حج و فراهم نمود ن تسهیلات لازم برا ی مسا فر ت واقا مـت حجاج واداي مناسك حج .
۴ ـ تنظیم آدا ب وشعائر سنن وسایر شئونات اسلامی به همکاری جمعیت العلماء
۵ ـ اداره وتنظیم جمع آوری زکوهٔ‌صدقات واعانه .

تاکنون دو اداره عالی او ق ف یکی در ولایت بلخ و دو می در ولایت هرا ت‌افتتاح گردیده که در نظر استدر دگرولایات‌کشور نیز اداره اوقا ف تاسیس گردد .
بمنظور فراهم آوری تسهیلات لازمه‌ورهنمایی حجاج محترم افغانی واطلاع آنها از مناسك وامور مربوط حج رسالهٔ بنام رهنمای حـج تالیف بشاغلی محمد ابـــراهیم خلـــــیل از طر ف اداره عالی اوقا ف نشر و به دسترس حجاج محتر م گذاشته شد .
هکذا اداره عالی اوقا ف در نظر دارد مجلهٔ بنام (اوقاف) حاوی مضا مین علمی ، تاریخی ، دینی واجتماعی در هر ماه نشر کـــند .

ریاست قضایا ی حکو مت :
ریاست قضایا ی حکو مت با به میان‌آمدن اصلاحات قضایی وتفکیك قوای ثلاثه دولت به حیث یك شعبه مرکزی که از حقو ق‌عامه در پیشگاه محاکم دفا ع نماید در چوکا ت وزار ت عدلیه تاسیس گردید این اداره در منازعا ت واختلافات مو لده حقو قی‌موسسات عامه با افراد و موسسا ت خصو صـی از حقوق عامه در محاکم دفا ع میکند ولی این

وظیفه متضمن وظیفه‌دیگر ی نیز میباشد که ان عبار ت از استنکاف دفاع در مسایلیست که طر ف مقابل حکو مت حق به جانب‌باشد وباثر مخالفت ویا سهل انگار ی مامور ین شی متنا زع فیه ملکیت حکو مت گفته‌شده باشد جزو (ز) ماده ۳ تعلیمات نامه قضایای حکومت) لهذا ریاست قضایا ی‌حکو مت دو نوع وظیفه را انجام مید هد .

یکی مسلکی (دفاع از حقوق‌عامه‌درمحاکم) و د یگری هم مسایل اداری که قبل ازرویت به محکمه در مورد دفاع ویا عد م دفاع‌ابراز نظر میگردد .

علاوه بر وظایف فو ق ریاست قضـایا جواز نامه ها ی وکلای مدافع را مطـا بق احکام قانون تنظیم امور مدافعین باشخاصیکه داوطلب و کالت مدافع باشند توزیع‌وسایر امور وکلای مدا فع را از قبیل اخذ راپـور وغیره مرا قبت می نما ید چنانچه در طول یك سا ل (۲۱۲) ور ق راپور اجراآت از محلات‌اخذ وبه مستو فیت‌های مربوطه جهت ا خـــذ مـــا لیات ا طـــلا ع د ا د ه شده وبرای (۳) نفر و کیل مدافع جوزانامه وکا لت داده شده است همچنان (۲۹) نفر دعو ی نویس به محلات معر فی گـــردیده اســـت .

علاوتاً اداره قضایا ی حکو مت بمنظـور تطبیق ماده ۳۷ قانو ن سرو ی واحصائیه اراضی در مرکز ومحلات برای تصفیه‌اراضی تحت پروژه نماینده های خویش را تعیین‌و اعزام نموده ا ست نظر به راپور ارسا لی نماینده های مذکور ۱۸۵۰۰۰ جر یب زمین تصفیه وبغرض قید یت دفتر املاك به‌شعبات مربوطه ابلاغ گردیده است واز تاریخ اول سنبله ۱۳۴۸ الی او ل سنبله ۱۳۴۹دوسیه هاییکه در ریاست قضایا تو صل و تحـت اجرا گرفته شده قرار ذیل است :

۱ ـ دوسیه هاییکه فعلا در محا کـــم ابتدائیه به شمول و لایات تحت د و ر ا ن ا ست ۲۴۷ جلد .

۲ ـ دوسیه هائیکه در ریاست عا لـــی استیناف تحت دوران است ۱۸ جلد .

۳ ـ دوسیه هائیکه در محکمه‌تمیز تحت دوران ا ست ۱۳ جلد .

٤ ـ دوسیه هائیکه در محاکم مماثل تحت دوران ا ست ۱ جلد .

۵ ـ دوسیه هائیکه فیصله محاکم را در برگرفته ۷۱ جلد .

٦ ـ دوسیه هائیکه تصاویب اداری را در بر گرفته ۵۲ جلد .

۷ ـ دوسیه هائیکه در ریاست قضایاتحت دوران ا ست ۵ جلد .

این اداره برای جلو گیر ی از تکلیف و مشکلات ناشی از انعقاد قراردادهابین‌دوا یر واشخاص انفرادی و موسسا ت از نظـــر خلا های قانو نی که در قرار داد ها بعضا بملاحظه رسیده واشخاص وموسسات از ان در محاکم استفاده نموده اند آنرا ویـــزه می نماید .

از اول سنبله ٤۸ الی سنبله ٤۹ بـــه تعداد (۷۰۰) قطعه قرار د ا د از طرف این اداره ویزه گردیده است :

مدیریت عمو می ثبت اسناد واملاك :

به غرض انکشا ف امور و ثایق وثبت اسناد ادارهٔ بنام مدیریت عمو می وثایق وثبت ا سناد در یازده ولایت کشورتاسیس تاسیس واز آغاز سا ل ٤٤ شرو ع بـــه فعالیت نموده و هم چنان آمر یت های‌وثایق وثبت اسناد در پانزده ولایت کشور تاسیس گردیده وتاسیس یکتعدادآمریت‌های‌وثایق و ثبت‌اسناد دردگرولایات ومحلات‌درپرو گرا م انکشا فی وزار ت عدلیه در نظر بوده و در صور ت عدم موانع مشکلات مالی وبودجوی فعال خوا هند گردید . این اداره و ظیفـه دارد تا اسناد مربوطه‌بعقود ومعاملات مرد م را از قبیل بیع و شراء ، تملیك‌هبه، اجاره حجت دیو ن ، تقسیم ، ترکه ، وکا لت ، ضما نت ، از دوا ج‌طلاق‌وغیره اسناد را که محتوی کدام منازعه نبا شد ورضای‌متعاقدین در آنها موجود باشد ثبت نمایند البته‌زمانیکه کدام منازعه بین اشخاص از ناحیه اســـناد

به مرحله دوم نشأت کند حل و فصل آن از صلاحیت محاکم می باشد . وظایف امــور توثیق و ثبت اسناد حسب پرو تو کو ل که بین حکو مت وستره محکمه به امضاء رسیده تاحین فعال شد ن ادارا ت وثایق و ثبت اسناد از طر ف محاکم مربوطه اجراءمیگردد.

اداره عمو می مرکزی وظیفه دارد کــه اجراآت این ادارا ت راکنترول ومراقـــبت نماید علاوتا این اداره مشکلات عایده عملی ادارا ت ولایتی را حل ومطابق به قوا نین موضوعه غرض رفع مشکلات آنها هدایا ت لازمه را صادر نموده است :

۱ ـ این هدایا ت شامل مکاتیب استهدائیه در حصه محصولات قباله جا ت ، بیــو ع جایز ی وقطعی ، تملیك حجت خط و هــم استهدا ت در حصه مشکلات عایده عملی ا مور از دواج ، طلاق ، و کالت خط ها ، ابرا خط ها وغیره اسناد میباشد .

۲ ـ همچنان راپور های سا ل تمام و شش ماهه از عمو م محاکم کشور ادارا ت وثایق اخذ گردیده وراپور های مــــذکور محصولات مندر جه ان در کرا ف های مرتبه این مدیریت معامله شده .

۳ ـ ترتیب وترجمه مسوده او لی قانون مکمل ثبت سناد واملاك که عبارت ازپروژه قانون ثبت اسناد واملاك غیر منقو ل پروژه قانون محصو لات وپروژه قانو ن وثایـق میباشد ترجمه وبه غرض وارسی لازمه وبرای طی مرحله اجراآت ثانو ی بریا ســـت تقنین تفویض شده .

٤ ـ امور تفتیش وثایق ولایت کابل که نسبت نواقص واجراآت خلاف قانون محر رین ومدیران ثبت اسناد ولــایق و از دوا ج ولایت مذکور دوسیه های متعدد مر تب وبعد از طی مراحل اصو لی تفتیش و تدقـــیق به خارنوا لی مربوطه گسیل شده است .

تا به محاکم ذیصلاح حوزو ی تفو یض نما یــند .

وزارت معارف

در اثر مساعی حکومت متبوعه و بمنظور تعمیم متوازن معارف موافق باروحیهٔ قانون اساسی ، مقتضیات عصر و زمان ومطالبات مردم یکتعداد زیاد تاسیسات جدید به مدارج مختلفه تعلیمی در گوشه‌های دور و نزدیك کشور در سال ۱۳۴۹ افتتاح گردیده که تفصیل آن به شرح ذیل‌میباشد.

نوع مکتب	
لیسه	۵۹
متوسطه	۱۲۵
ابتدائیه	۲۲
دهاتی جدید	۱۰۰
تعدیل دهاتی یکمعلمه بدو معلمه و سه معلمه	۱۴۸
تعدیل دهاتی به اساسی	۱۰۳

باید متذکر شد که در گذشته چانس تحصیل دورهٔ متوسطهٔ وثانوی در گوشه‌های مختلف کشور برای شاگردان فارغ دورهٔ ابتدایی و متوسطه بحد کافی میسر نبوده و وزارت معارف از روی مجبوریت یکعده شاگردان را در دورهٔ متوسطه وثانوی وحتی ابتدایی بصورت لیلیه تحت تعلیم‌میگرفت که این کار بعلاوه مشکلات مالی مشکلات تربیتی رابار می‌آورد.

مگر این حقیقت مهم قابل تذکار است‌که تربیت شاگردان در مکاتب لیلیه مصارف گزافی را متضمن بوده و به بودجه معارف بار سنگین را وارد میکند . ادامه مزید لیلیه ها توام با معضله های مالی یك سلسله مشکلات تربیتی را نیز بمیان می آورد از جمله دور شدن شاگردان خورد سال از محیط فامیل و سر پرستی والدین شان متناقص به‌اساسات تعلیم وتربیه میباشد . مینمود همچنان تعلیمات مسلکی و تربیه‌معلم

برعلاوه اکثر شاگردان بعد از پایان تحصیل باشرایط محیط اولیای شان توافق کرده نمیتوانستند که این وضع مشکلات زیادی را در تهیه پرسونل تعلیم یافته‌برای رفع نیازمندی های انکشاف محلات ایجاد جدیدالشمولان این مکاتب که قبلا ازفارغان صنوف ششم ونهم اخذ میگردید بسویه تجویز بعمل آمد که بغرض ارتقاء سویه های بالاتر پذیرفته نشوند نظربه‌ملحوظات فوق وزارت معارف تصمیم گرفت که‌لیلیهٔ ابتدایی بالعموم وبعضی لیلیه های دورهٔ متوسطهٔ وثانوی مخصوصا در مکاتب تخنیکی وصنایع وتربیه معلم تحت لغو تدریجی‌قرار داده شود وبا صرفه جویی پولیکه ازین درك بدست می آید به تاسیس‌مکاتب نهاری بسویهٔ های مختلفه در ولایات اقـدام نماید .

برای تاسیسات جدید و کمبود معلمان مکاتب موجوده تعداد معلمان آتی به تفریق سویه ها مقرر شده اند :

۱ ـ معلمان لیسانسه ۲۳۱ ـ نفر
۲ ـ معلمان دارالمعلمین عالی ۵۵ ـ نفر
۳ ـ معلمان بکلوریا ۸۶۷ ـ نفـر
٤ ـ فارغ التحصیلان شعبات مستعجله تربیه معلم (٥٦٤) نفر .

بر علاوه برای تقویه تدریس سیانس وریاضیات در مکاتب ولایات بالخصوص لیسه ها پروگرام های طرح گردید که به موجب ان یك تعداد اعضای نظارت‌تدریسات و معلمین مکاتب گرم سیر (که در سه ماه تابستان رخصت میباشند) و محصـلین صنوف چهارم رشته های سیانس وریاضیات به مکاتب سرد سیر ولایات اعزام گردیدند تا با معلمین مربوطه در تدریس سیانس وریاضیات کمك نمایند البته این طرزالعمل در مکاتب گرم سیر در سه ماه زمستان (که مکاتب سرد سیر رخصت میباشد) نیز تطبیق میگردد .

بمنظور کمك مادی برای معلمین ورفاهیت بهتر شان وزارت معارف تجویز نمـود تا به غلگی تمام معلمین صد فیصد ازدیاد بعمل آید که این تصمیم وزارت معارف

از طرف مقا مات صالحه منظور گردید .
علاوتا برای آمران معارف و لا یـا ت ، مدیران مکاتب ثانوی ، مسلکی وتربیه معلم معاش چهارده ماهه در سا ل و برا یمعاونین وسر معلمان مکاتب متذکره معاش سیزده ماهه منظور شده است .
همچنین معلم مانند سالها ی گذشته با معلمینکه ضرور ت به کمك ما لی قرضـــه داشتند کمك نموده است تعداد معلما نیکه ازین وجوه استفاده نموده اند به (۴۸۵) نفر میرسد و مجمو ع پولیکه طور قرضه داده شده تقریبا به یکنیم ملیون افغانی میرسد.
برای مثمر شدن این تاسیسا ت و حفظ معیار کیفیت تعلیم اقداما ت عملی صور ت گرفته است که در طی اجراآت ریاستها ی مربوط وزار ت معارف ذیلا توضیح‌میگردد.

تعلیمات ابتدایی :

ریاست تدریسا ت ابتدایی متصد یتعلیم وتربیه شاگردان دوره ابتدایی و تعمــیم تعلیمات اجباری بوده برای بهتر سا خـــتن کیفیت تعلیم و تربیه اقداما ت مو ثر ی نموده است :
الف : پروژه نصاب تعلیمی وکتب‌درسی:
در پروژهٔ نصاب تعلیمی و کتب درســی کار تعدیل پروگرام ها و کتب درسی‌قسمیکه آغاز گردیده تا حال جریان دارد . در ین پروژهٔ در حدود چهل نفر معلمین ومتخصصین افغانی با یك تعداد متخصصین خار جــی مشغول کار اند .
در سال گذشته به تعقیب تکمیل اهدا ف وچوکا ت نصا ب تعلیمی جدید و تعـــین اندازه وقت برای هر مضمون درسی مضمون جدید حفظ الصحه بزبان پشتو در دوولایت ((قندهار و ننگرهار)) در شش مکتب‌ابتدایی تحت تجر به قرار گرفت که این کار تاختم سال تعلیمی مناطق گرمسیر ادامه داشت .
قبل از آغاز باین کار سیمینار یك‌هفته‌ای از طرف متخصصین مضمون برای معلمین و سر معلمین و مفتشین مربوطه دائر و آنها را به مطالب موضوعا ت درسی آشنا واصول تدریس لازمه را به آنها معر فی نمودند .
در مدتیکه مضمون صحت تحت تجر به یکتعداد متخصصین داخلی و خار جی دیگر، برای مضامین باقی مانده ابتدایی نیزمصروف تهیه مواد گردیدند چنانچه در شرو ع سال تعلیمی ۱۳۴۹ تجربه مضامین صحت را بـه زبان دری والفبای دری کار های عملی و اجتماعیا ت نیز به نه باب مکاتب شهرکابل وولایا ت کابل تحت تجر به قرار داده شده وبهمین ترتیب در ماه سنبله ۴۹ مضا مین الفبای پشتو اجتماعیا ت پشتو ، ساینس پشتو ، کار های عملی وحسا ب پشتو در مکاتب تجربو ی قند هار وجلال آباد تحت تجربه قرار گرفت . که به این صور ت تا ماه سنبله سال ۱۳۵۰ تقریبا اکثر مضامین درسی از مرحلهٔ تجربه خار ج خوا هدشد.
باید متذکر شد که در تدوین هــرکتاب مراحل آتی در نظر گرفته میشود :
۱ ـ مسوده محتو یا ت درسی هرمضمون ترتیب میگردد .
۲ ـ محتویا ت درسی هر مضمو ن از طرف یك کمیتهٔ با صلاحیت که متشکـــل از معلمین آن مضمون در مکاتب ابتدا یی یا ثانوی ـ دارالمعلمین ها پو هنتو ن ،اعضای وتفتیش می باشند مورد غور قرار میگیرد .
۳ ـ کتاب با اشکا ل ورسا می مقد ماتی تسوید گردیده وبغرض تجر به آماده میشود
۴ ـ مواد توسط گستدنر طبع میگردد .
۵ ـ تجربه مواد در مکاتب تجر بـــو ی صور ت میگیرد .
۶ ـ تعدیل وغور مواد بعد از تجر به و ارزیابی واخذ نظریا ت معلمین ، مفتشین و تکمیل اشکا ل ورسا می آن برای طبـــع نهایی آماده میشود .
۷ ـ مواد از کمیته انسجام پروژه و در صورت لزوم از انجمن معار ف گذار شــــ داده میشود .
۸ ـ کتاب از مجرای ریاســت تالیف و ترجمه طبع گردیده و توزیع میشود .
ناگفته نباید گذاشت که برای‌استفاده‌بهتر از مواد درسی جدید ایجاب می نما ید تا قبل از توزیع و گذاشتن ان بد سترســـ شاگردان معلما ن باید با مواد جدید آشنا ساخته شو ند . لذا در جریا ن سا ل‌تعلیمی ۱۳۴۹ به همکاری ریاست تربیه معلم پلان مقد ماتی تربیه معلم ترتیب گردیده است. چنانچه برای این مقصد در سا ل جار ی یك

کورس معرفی نصا ب تعلیمی مکاتب ابتدایی در اکادمی تربیه معلم افتتا ح گردید .

ب : ریاست تدریسا ت ابتدایی در رفع مشکلات و حل پروبلم های تعلیمی مکاتب مربوطه در دوران سا ل ۱۳۴۹ مسا عد ت های نموده وزمینه کار وفعا لیت آمو زشی را بصور ت مطلوب آماده ساخته است .

اعضای نظار ت تعلیما ت ابتدا یی((در مرکز متشکل از اعضا ی تدریســا ت و مفتشین مکاتب ابتدایی ذکور و انا ث در ولایا ت مفتشین مدیریت هــای مــعار ف میباشد.)) از امور تعلیمی مکاتب ذکــور واناث نظار ت نموده و معلما ن را رهنمایی کرده اند و ضمن بر رسی مکاتب در مورد پرنسیب های اساسی تعلیمی و تر بیو ی در مکاتب مجالسی را دائر و معلــمین و معلما تی را که به وظیفه معلمی جدیداًمقرر شده اند و یا در رشتهٔ تدریس کمتر تجربه داشتند حتی الامکان رهنمایی و مسا عد ت نموده است ـ همچنان در سا ل جار ی یك سیمینار یك ماهه برای سر معلما تمکاتب ابتدایی نسوان مرکز به کمك ریا ستتربیه معلمین دائر گردیده است .

ج : تجلیل از روز معلم یکی از کارهای قابل قدر ریاست تدریسا ت ابتدایی میباشد که طی مراسم خاصی از ین روز درماه ثور امسال تجلیل بعمل آمد .

معلمینکه در ین روز خجسته موفق بــه اخذ مدال پوهنه گردیده اند تعداد شـا ن به ۵۰۸ نفر میرسد .

تعلیمات ثانوی :

ریاست تدریسا ت ثانوی مسئول‌وارسی امور تدریسی ، تربیو ی مکاتب متو سطه و ثانو ی کشور میباشد در طو ل ســا ل گذشته برای بهتر شد ن کیفیت تعلیم بــه اجراآت ذیل پر داخته است .

۱ ـ تجدید نظر در کتب درسی‌سا ینس وریاضیا ت صنوف ۱۰ ر ۱۱ ر ۱۲بهمکاری موسسه تعلیم وتربیه .

۲ ـ تجدید نظر در کتب دنیا ت صنو ف ۷ر۸ر۹ (فعلا کتاب صنف نهم ان تکمیــل گردیده است) .

۳ ـ تهیه یك عــده کــتب ساینس و ریاضی برای تطبیقات صنوف ۷ر۸ ر۹ و رسانیدن پرسونل فنی در ورکشا پ هــای ساینس .

٤ ـ تهیه یك تعداد کتب برای کتابخانه های مکاتب .

٥ ـ نظارت تعلیمی مکاتب متوسطه‌ولیسه ها ازطرف هیئت پا نزده نفری ا عضا ی تدریسات .

٦ـ مطالعه دربارهٔ تجدید نظر امتحانات وتسوید لایحه جدیدبرای امتحان دا‌و طلبانه (سا معین) .

تعلیمات مسلکی :

ریاست تدریسات مسلکی عــهده دار تنظیم و پیش بردامور مکاتب مسلکی معارف بوده برعلاوه در طرح پروگرام درسی‌ونظارت مکاتب مسلکی وکورسهای اختصاصی سائر وزارت خانه ها وموسسات همکاری مینماید.

مکاتب مسلکی بر سه دسته تقسیم‌میشود:

۱ـمکاتب زراعت

۲ـ مکاتب اداره

۳ـ مکاتب صنایع ومیخانیکی

هدف عمومی در مکاتب مذکور تربیه‌پرسونل فنی ومسلکی به سویهٔ های مختلف دررشته های ا ختصاصی میباشد . ا ینك برای‌مزید معلومات خوانندگان گرامی خصوصیت هــر نوع مکتب با شر ح فعا لیت ان مختصراً توضیح داده میشود :

۱ ـ مکاتب زرا عت :

برای آشنا ساختن جوانان افغان به میتود جدید زراعت وفلاحت ، لیسه ها یزرا عت تاسیس و شاگردان در دورهٔ تحصیل خــود در ین مکاتب معلو ما ت سود مــند ی در رشته های مختلف زرا عتی بدست میاورند.

۲ ـ مکاتب اداره :

مکاتب اداره مشتمل برانستیتو ت اداره صنعت ، لیسه شا هد خت بلقیس ، لیسه اداره عامه لیسه تجار ت ، مکتب هوتلداری میباشد .

این مکاتب تما ما در مرکز موقعیت داشته وهدف آنها تربیه دختران و پسران در امور اداره ، سکر تر یت ، تجار ت وهوتلداری می باشد .

۳ ـ مکاتب صنایع وتخنیکی :

قـــوهٔاجرائیه

الف : مکاتب میخانیکی و صنا یع : فعلا در مکاتب میخانیکی و صنایع فارغان صنف نهم مکاتب متوسطه پذیرفته میشود .حینیکه این دسته جدید الشمو لان از مکاتب تخنیکی وصنایع فارغ میشو ند بحیث کار گر به جامعه تقدیم میگردد .

ب : مکاتب تخنیك : درین مکاتب فارغان صنف نهم مکاتب عمو می پذیرفته میشود که بعد از اکما ل سه الی چهار سا لتحصیل در شقوق مختلفه‌بسویهٔ‌تخنیکر فارغ‌التحصیل میگردد .

علاوتاً اجراآت ذیل در ظرف ســا ل ۱۳۴۹ صور ت گرفته است :

۱ ــ کمیتهٔ مرکب از متخصصین تیم های توامیت ومدیران مکاتب واعضای ریاســت مسلکی تشکیل و در پروگرام های مکاتب مسلکی مطابق به ایجابا ت عصر و محیط تعدیلا ت لازمه وارد کردند .

۲ ــ برای ازدیاد معلو ما ت معــلما ن سیمینار های علمی در مکا تب‌دایرگردید .

همچنان سیمینار های به منظور آشناشدن معلمین مکاتب مسلکی دائر گردید تامعلمین بتوانند طلاب موجوده مکاتب مسلکـــی را به پیشر فت و طرز عمل موسسا تیکه دران شامل خدمت میشوند . بهتر آشنا گردانند ریاست تد ریسات مسلکی به تعداد (۱۷) نفر معلمین سابقه دار مکا تب مسلکی خود را جهت تحصیلات عالی بخار ج اعزا مکرده است .

بمنظور وارســی بیشتر ومناسبتر امور تدریسی مکاتب مسلکی در تعداداعضای‌علمی مکاتب متذکره افزایش قابل ملاحظهٔ بعـمل آمده است .

۳ ــ هشت‌باب کتابخانه جهت‌تقویت‌علمی شاگردان درمکا تب مسلکی افتتا ح شده‌ویك تعداد مواد درسی ولوازم ورکشاپها بمکاتب مسلکی از داخل مملکت بتعداد ۶۱۸ قلم و از خار ج بتعداد ۱۳۲۵ قلم تهیه گــردیده است بر عـلا بـــه تــعـد ا د (۹ ۴ ۳) قلم اموال بصور ت امدادی به مکا تــب میخانیکی وصنایع کمك شده است .

۴ ــ باساس تقاضا ی ریاست نسا جــی افغان برای کار گران فابریکه گلباریك‌کورس از طرف معلمین انستیتو ت تربیه معلمین تخنیکی دائر گردیده و همچـنا ن در بارهٔ تاسیس مکتب نسا جی در فابریکه مذکــور مطالعا ت مقد ماتی بعمل آمده است .

در نظر است بغرض بلند بردن سو یه علمی پر سو نل فنی و ما مورین مسلکی‌و محاسب درآینده کورس‌های افتتاح گردد .

۵ ــ وزار ت معار ف برای بهبود وانسجام تعلیما ت مسلکی در نظر دارد تا یك بورد مشور تی بشمو ل نمایند گان وزار ت خانه ها و موسسا ت که فار غان چنین مکا تب را جذب مینمایند تشکیل دهد .

تربیه معلم :

وظیفه ریاست تربیه معلمین کمــك در تربیه معلمین مکاتب ابتدا یی و مـتوسطه میباشد . برای نیل به این هــــد ف از پروگرام های طرح شده آتی که بصو ر ت قبلی ازان در دارالمعلمین ها و موسسا ت تربیه معلم و کورسها ی تربیهٔ معلمین‌داخل خدمت استفاده بعمل آمده می آید .

۱ ــ برای تربیه معلما ن جدید مکا تب ابتدایی فعلا (۹) دارالمعلمین به تفصیل‌ذیل در مملکت وجود دارد .

در کابل دو دارالمعلمین دو مر کزقندهار ، ننگر هار ، هرا ت ، بلخ ، پکتیا کندز و پروان یك یك باب دارالمعلمین :

۲ ــ برای تربیه معلما ن جدید مکا تب متوسطه فعلا سه باب دارالمعلمین عا لـــی به سویهٔ صنف ۱۳ و ۱۴ در کابل ،قندهار و مزار شریف وجود دارد .

در دارالمعلمین عالی در حا ل حا ضــــر در حدود (۳۵۰) طلبه به شکل اساســــی مصروف تحصیل میباشد .

۳ ــ برای تربیه معلما ن دارالمعلینها یك باب اکا دمی تربیه معلمین در مرکز کـابل از چند سال باینطر ف تاسیس گردیده‌است درین موسسه فار غان پو هنتو ن یکسا ل تحصیل مسلکی را در شته تعلیم و تر بیه ورشته اختصاصی فرا میگیر ند . بـرا ی تطبیقا ت‌درسی شان در پهلو ی اکا د می یك دارالمعلمین بسویهٔ صنف ۱۰و۱۱و۱۲ تاسیس گردیده . لسانسه های که از دورهٔ یکساله این اکا دمی مستفید گردیده انـد تعداد شا ن به ۱۲۷ نفر معلم میر سد .

۴ ــ برای تهیه و انکشا ف معلو ما ت مسلکی وعلمی معلمان بالغا صه کمك بــه

ان دسته معلما نیکه سابقه مسلکی تعلیمو تربیه ندارند کورسها ی طویل المد ت و قصیرالمدت در دارالمعلمیـــن ها به ترتیـب ذیل دا ئر میگر دد .

۱ ـ کورسها ی زمستا نی برای معلما ن مناطق سرد سیر

۲ ـ کورسها ی تابستا نی برای معلما ن مناطق گرمسیر

درین نوع کور سها همه سا له اضا فه از هزار نفر معلم و معلمه مصرو ف تحصیل میگردند . قرار پلان در نظر است به منظور کمك با معلما ن داخل خد مت ازطریق نشرات رادیو نیز کمك بعمل آید .

۵ ـ به منظور کمك با دارالمعلمین ها ی عالی ، دارالمعلمینها ی اساسی و بمقصـــد کمك در تربیه معلمین مکا تب ابتدا یی و متوسطه و انکشا ف پروگرا م محیطی وتربیه آمرین مکاتب و مفتشین و کمك در ساحات دیگر معارف یك پروژه دیگر بنام پروژه انکشا ف منطقو ی معار ف از دوسا ل باین طرف به فعالیت آغاز نموده است و ایـــن پروگرام طور تجر بوی وامتحانی در دومرکز یعنی در مرکز قندهار و بلخ شروع شـــده است .

٦ ـ برا ی تقویه پروگرام مدارس دینی که فارغان آنها اکثراً بحیث معلمین علـــوم دینی مکاتب ابتدا یی و متوسطه ها حتی لیسه ها مقرر میشو ند ایجا ب مینما یدتا در پهلوی معلو ما ت دینی از علو م جاریه و موضوعات مسلکی تعلیم و تربیه نیـــز اندوختهٔ داشته باشند .

روی این منظور پروگرام مدارس تجدیدنظر گردید و در پروگرام ان بعضی مضا مـــین ساینس عمو می ، دروس اجتما عی ، اصول تدریس ، مبادی تعلیم وتربیه گنجا نیده‌شد.

۷ ـ برای اینکه یك تعداد فار غان لیسه ها برای معلمی تربیه گردند و به مسلك معلمی تشویق شو ند و همچنا ن در وقت کم یکعده زیاد معلمین برای مکاتب ابتدایی باسویه بلند تر تربیه گردد ، در سنبله ۱۳٤۸ به تاسیس کورسها ی مسلکی‌یکساله مافوق بکلوریا یعنی افتتا ح صـــنوف ۱۳ اقدام ودر سا ل ٤۸ اولین بار این کور س در قند هار برای (۲۷) نفر فار غا ن لیسه ها دائر وبعد از یکسا ل یعنی در جوزا ی سال ٤۹ فارغان ان بحیث معلم ابتدایی به جامه تقدیم شدند . و هم در حمل سا ل ۱۳٤۹ به تعداد ۳۲۵ نفر از فارغان لیسه‌ها در دارالمعلمین کـــا بل و ۱۰۵ نفـــر در دارالمعلمین اکا دمی تر بیه معلمین جهـــت تربیه معلمین مکاتب ابتدا یی بکورس‌مسلکی یکساله فوق تحت تعلیم گرفته شده اند. که‌دائر نمودن نظیر این پرو گرا م ها د ر آینده برای فارغان لیسها در ننگر هار و بلخ هم در نظر است .

۸ ـ در قسمت تعلیما ت داخل خدمت ، ریاست تربیه معلمین علاوه از ورکشاپها و سیمینار های قصیر المد ت برای معلمین یك سیمینار مفتشین معار ف را در اسد سا ل ٤۹ نیز دائر نمود .

نشرا ت :

ریاست تالیف و ترجمه وزار ت معار ف که متصد ی نشرا ت معار ف و تهیه وتدوین کتب درسی است وازین طریق در راه‌بلند بردن سطح دانش وفرهنگ در کشورخدمت میکند طی سا ل گذشته وظـــایف ذیل را انجام داده است :

۱ ـ در سال ٤۹ از جمله (۲۱۸) جلد کتاب درسی در مکاتب (۱۱٦) جلد ،کتا ب مختلف درسی را برا ی ضرور ت یك دورهٔ سه ساله تعلیمی شاگر دان مکاتب آمـــاده ساخته است .

که (۲٤) نوع ان مربوط تدریســـا ت ابتدایی و (۹۲) نوع ان متعلق به تدریسات ثانوی میباشند .

بر اساس پلان مجوزهٔ طبا عتی سا ل ٤۹ برا ی یك دورهٔ تعلیمی سه سا له آینده از جمله یك صد نوع کتا ب کـــه تـیراژ مجمو عی ان به (۵۵۰۰۰۰۰) کاپی با لـــغ میشود در طو ل چهار ماه او ل ســـا ل ۱۳٤۹ (٦۵) نوع کتا ب به مطبعه تسلیم‌داده است و عنقریب کتب باقی مانده نیـز بـه مطبعه سپرده میشود .

۲ ـ ریاست تالیف و ترجمه کلیه کتب درسی را عندالمو قع به کمیسیو ن ها ی مرکب از اهل خبره و صاحب صـلا حیت میسپارد . تا در زمینه تجدید نظـــر بعمل آرند . روی این منظور در سا ل گذشـــته

کمیسیون های مختلف از قبیل کمیسیو ن غور بر کتب دنیا ت، مکتب جغرافیا کتب ریاضی وعلوم طبیعی ، قرائت های پشتو و دری وکمیسیون غور بر کتب تاریخ دائـــر ویك عده کتب درسی را مطابق ایجابا ت عصر وزما ن تعدیل ، تصحیح و یا جدیداً تالیف کرده اند .

۳ ـ نشرا ت ذیل نیز تحت نظـــر و رهنما یی ریاست تالیف وترجمه انتشار میبابد :

الف ـ مجله عرفان : که بانشر مضامین تربیتی ـ علمی وادبی بر ذخایر فکـــری ومعنو ی معلما ن و شاگردا ن معار ف می افزاید وازین طریق در زمینه غنا ی فرهنگ ملی خدمت نمایند .

ب ـ مجله بخوان وبدان : این مجله در راه تعمیم و انکشا ف سواد خد ما ت قابل قدری را انجام داده است .

ج ـ اخبار عرفان : این نشر یه در هر پانزده روز خبر های مربوط به موسسا ت عرفانی و پیشر فت وانکشا ف معار ف را نشر می نما ید .

د ـ بو لتن جغرافیای :

این بولتن ماهانه مطالب تازهٔ پیرا مـو ن جغرافیا به خوانند گا ن تقدیم میکـنـند . مضا مین ان از طر ف متخصصان جغرافیه پو هنځی ادبیا ت و علو م بشر ی تهـیـه گردیده واهتما م طبع و نشران را ریاست تالیف وترجمه به دوش دارد .

پروژه تجر بی سواد حیا تی :

ساحه فعا لیت این پروژه محدود بـــه تامین اهدا ف ذیل است :

۱ ـ تمثیل طریقه های سالم تطـــبیقی ساختن سواد بمنظور کسب مـسـوئو یت و نافعیت در حیا ت مرد م ، تهیه مـواد و لواز م تدریس سواد تطبیقی واستفا ده از وسائل دیگر مانند رادیو وغیره .

۲ ـ تهیه پر سو نل فنی برا ی پیشبرد این پروژه و پروگرا م های که در آینده علیه بیسوادی در نظر است . علاوه بران پروژه تجر بی مبارزه با بیسوادی با مرکز وقایه صحت حیوانا ت که در بغلان به کمك (اف ـ ای ـ او) دائر است نیز همکار ی خوا هد کرد .

طرز العمل عمو می پروژه تجر بی مبارزه با بیسوادی شامل سه قسمت است :

توسعه سطح حیا ت مردم دهات .
ارتقاء سطح زرا عت
تعمیم سواد

هکذا پروژه تجر بی مبارزه با بیسوادی در بهبود صحت و حفظ الصحه مردم دها ت نیز مکلفیت دارد .

پروگرام کار واجراآت پروژه تجر بی مبارزه با بیسوادی :

مراحل کار این پروژهٔ بنا بر ایجابا ت اصولی متکی بر مرا حل کار پروژهٔ تجر بی زراعتی وزار ت زرا عت است .

کتاب اول رهنما یی تدریس حسا ب و کتاب دوم ان برا ی استفاده معلمین سواد ترتیب گردیده که ازان جمله کتاب دو م به طبع رسیده و کتا ب اول نیز عنقریب آماده طبع میشود . همچنین کتا ب قرائت بصورت مصور به همکاری کار کنا ن پروژه سواد حیاتی تدوین وطبع گردیده .

از طرف دیگر نگار ش کتا ب درســی حساب برای استفاده مشمو لین کورسها ی اکابر نیز تد و ین و توسط ادا ر ه سمعیو بصر ی طبع شده . در عین زما ن یك تعداد کتب دیگر نیز بسویه مشمولین کور سهای اکابر در بارهٔ موضو عا ت مختلف بهمکاری این پروژهٔ ترجمه شده است که یك تعـداد آنها زیر چاپ میباشد هکذا بمنظور رهنمایی معلما ن کتا ب دیگر ی بنام (رهنما یی تهیه واستعما ل وسائل بصر ی تدریـــس) در (۱۵۳) صفحه توسط پروژه سواد ترجـمـه گردیده که اکنو ن طبع ان جریا ن دارد از طرفی هم پلان تهیه یك تعداد پوستر ها ی مورد ضرور ت پروژه مبارزه با بیسوا دی طرح گردیده و تحت رسامی می باشد .

در بادام باغ کو هدامن مر کز تربیتی پروژه زرا عتی وزار ت زرا عت میبا شد و در یکمده مراکز دیگر همکاران اداره مبارزه با بیسوادی مربوط وزار ت معار ف موضوعات مربوط به سواد تطبیقی را به مشمو لیـــن کورسها ی ان موسسه که عبـــار ت از مامورین ترویج ، عاملان کو پرا تیف ها ی زراعتی و منتظمین با نکهای مر بـــو طـــه پروژه می باشند تدریس کرده است .

در ساحه پروژه (پکه) مربوط کو هدا من پس از (مطالعات زیاد در خزان سا ل۱۳۴۸ مطابق به پروگرام معینه (۱۸) کورس سواد آموزی دائر گردیده .

تعلیمات سمعی وبصر ی :

برای بهتر ساختن کیفیت تعلیم واستفاده از وسائل سمعی وبصر ی که یك امرنهایت مفید است شعبا ت اختصاصی مـــوسسه سمعیوبصر ی فعا لیتها ی ذیل را انجا م داده است :

الف : ریسرچ و تدقیق :

۱ — ریسرچ در قسمت مد ل هـــا ی بیالو جی از پلاستیك ، سمنت وغیره .

۲ — ریسرچ در قسمت کره ها ی مجسمه ونقشه های براعظم اروپا بطور مشر ح .

۳ — ریسرچ در قسمت ترکیب رنگها از مواد محلی وماشینها ی پر نتون گرا ف و تهیه ان .

٤ — ریسرچ در قسمت کتب ساینس به سویه متوسطه وتهیه یك سیت نمونه ان .

۵ — ریسرچ در قسمت مواد درسی ا ز قبیل چوت ها ، لوازم سر گر می اطفال ، تخته های سلیت وغیره .

ب : تهیه مواد :

۱ — تهیهبیست و چهار قلم مواد درسی برای دارالمعلمینها و تهیه بیست و پنج عدد ماشین پر نتو گرا ف برا ی مکا تب وتوزیع ان .

۲ — تهیه یك هزار و چهار صدقطعهنقشه براعظم افریقاء و پنج عدد نقشه بر جسته افغانستان .

۳ — تهیه هفتاد عدد مد ل های مقطـع جلد وموی ومد ل های سلولها .

٤ — تهیهٔ بیست عـــدد مد ل قسمـــت خار جی وسی عدد قسمت داخلی سرانسا ن.

۵ — تهیهٔ بیست عدد مدل کرده و مثا نه وتهیه یك صد عدد نمونه مد ل هایبیالوجی.

٦ — تهیهٔ پنجاه عدد مد ل های نظا م شمسی .

۷ — تهیهٔ یك تعداد چار ت ها و مواد ملحقه قالین برای شعبا ت سمعی وبصری ولایات .

۸ — تهیه یکصد قطعه چار ت تعیناوقات ممالـــك .

۹ — تهیه یکصد قطعه چار ت تســعیر سیستم متریك .

۱۰ — تهیه بیست قطعه چار ت نظا م شمسی .

۱۱ — تهیهٔ کتب سیانس برای مکا تب ابتدایی .

ج : نمایش فلمها ی تعلیمی وتربیوی درمکاتب مرکز وولایات تو سط د ستگـا ه سینمای سیار .

علاوتا در شعبه خطاطی ، طبا عتــی و عکاسی لوائح و فور مه ها ی متعددخطاطی وطبع شده ویك تعداد عکسها از مکا تب و مراسم عرفانی تهیه گردیده است .

ورزش وترتیب بدنی :

بمنظور تامین منافعی که ورزش درتقویه وتربیه جسمی ورو حی جوانا ن دارد فعالیت های آتی در زمینه صور ت گرفته است :

فعالیت های فنی ششماه اول سال ٤۹:

۱ — تهیه وترتیب پروگرامها ی ورزشی صبحانه که از طر ف رادیو افغانستا نهمه روزه نشر میگردد .

۲ — اعزام یك هیئت ده نفر ی مفتشین برای معاینه وسروی میدانهایسپورتمکاتب.

۳ — تهیه و ترتیب نقشه های میدانهای مکاتب ذکور واناث .

٤ — ترتیب دعو ت از تیم فـو تبـا ل قندهار برای یك سلسله مسابقا ت .

۵ — تور نمنت مسابقا ت آزاد پهلوا نی بین تیم معار ف و کلپهای آزاد .

٦ — تشکیل یك تیم پهلوا نی نوآموزان،

۷ — تشکیل یك تیم پهلوانی کو د کا ن.

۸ — تورنمنت مسابقا ت سپور تـها ی اجتماعی مکاتب معار ف به سیستم لیك .

۹ — تورنمنت مسابقا ت سپور تهـــا ی اجتماعی مکاتب اناث .

۱۰ — تشکیل تیم های منتخبه معار ف برای مسابقا ت جشن استر داد آزادی .

۱۱ — تهیه و ترتیب پروگرام ها ی رسم گذشت ورزشکاران ، نمایشا ت جمناستیکی برای جشن استر داد استقلال وطن .

۱۲ — ا فتتاح کلپ پنگپا نگ معا ر ف

۱۳ — تو زیع بعضی نشر یه وپامفلیتهای سپور تی .

۱٤ — افتتاح کلپهای ورزشی در ولایات قند هار ، ننگرهار ، پروان و قند و ز .

فعالیت های خارندوی :

توام به روش بیـــن المللی جمعیت خارندوی افغانستان در یونتهای مختلف خارندوئی یعنی زمرك ، شیگنوال وپالندوی ودرجمعیت خارند و ئی پسرا ن و همچنین در یونت های زرکی ، هوسی ، و غرخـی در جمعیت خارندوی دختران از نظرتشکیلات دسته ها تروپها و چوغه هـا و در بلو ك های متعدد وواحد های مربوط بدو اصلاحات وتر میما ت لازمه در تمام مکاتب مرکز و ولایات صور ت گرفته و هم ازدیاد قا بل توجه دران بعمل آمده است . همچنا ن لیدر ومعلمان مسلکی تعلیما ت مسلکی یونفورم وکار ت های عضو یت ، بیج ها ، ساما ن ولوازم تطبیقا ت مسلکی نسبتا تـکـمـیل شده است بمنظور اجرا ی عمـــــلیا ت خارندوی تقسیم اوقا ت وپروگرا م هـا سنجیده شده است در عین حال اعضا ی پالندوی های رضا کار از نقطه نظر تعداد وکورس های مسلکی شکل بهتری را بخود گرفته ومرکز این اجتما عا ت پالندو ی ها در دهمزنك میباشد که بهمکار ی و کمك پوهنتون کابل بدستر س پالندو ی هـــا گذاشته شده تا در آنجااجتماعات وکورسهای مسلکی خود را دائر سازند .

باید گفت که یك نفر متخصص خارندوی دختران به کمك ممالك عضـو از حـــوزه اسکند ناوی برای مد ت یك سا ل به‌حیث مربی با خارندوی همکاری نموده و یك‌کتاب درسی برای خارندوی د ختران طبع و نشر کرده است یك نفر متخصص دیگر بمنظور کمك به خارندوی از طریق ایشیا فوندیشن استخدام گردیده تا در مورد طبع نشرکتب درسی برای خارندوی پسران اقـداما ت و فعالیت نماید . اعضا ی خارندوی‌وپالندوی در مرکز وولایا ت برا ی اجرای هر گو نه خدما ت اجتماعی ، کمك و معاو نـت بـــه عموم‌مردم ، موسسا ت و دیگر شعب مانند ښاروالی ها ، ترافیك ، اطفائیه ، پولیس ، مکاتب، وزارت خانه‌ها ، موسسات خیر یه روزنتون ، مرستون وغیره چه به شـــکل انفرادی وچه بصور ت دستجمعی حاضر و آماده بوده و خدماتی را در ین راه انجـا م داده اند .

انجمن همکاران خارندوی که به ابتکار و پیشقد می پالندو ی های پو هنتو ن کابل در مرکز تاسیس گردیده . در ان یك عده شخصیت های مهم طبقا ت مختلف افـــراد خیر خواه و نیکو کار حاضر شده و عـده هر گونه کمك ها را به خارندوی داده اند. شرفیا بی اعضا ی بورد اجرائیه این انجمن بحضور اعلیحضرت معظم همایو نـــــی از بزرگترین افتخارا ت این انجمن اســـت همچنین ملاقا ت بورد اجرائیه بحضـــــور جلالتما ب نور احمد اعتمادی صدراعـظم و دکتور عبدالقیوم معاون دوم صدار ت ووزیر معارف یقیناً فعا لیت و علا قمند ی‌خارندوی ها را به مسلك وانجام وظیفه مضا عـــف گر دانیده است .

رهنمایی مسلکی درسی وتـــــر بیـو ی شاگردان :

رهنمایی شاگردان در زمینه تعلیم وتربیه یك امر ضرور ی است از ین رو مدیریت عمو می رهنما یی در چوکا ت وزار ت‌معارف تشکیل و سر از اول عقرب۱۳۴۸ بفعالیت آغاز نموده است که اجراآت آن ذیلاخلاصه میشود :

۱ ــ برای مدیران و آمرا ن مکا تـــب سیمینار یك هفته ای دائر گردید که در ان ۲۳ نفر از مدیران لیسها ی مر کز اشتراك داشتند .

۲ ــ پروگرام های رهنما یی در پنج‌لیسه مرکز آغاز گردیده و هم شش نفر از جمله معلمان ورزیده لیسه های استقلال ،حبیبیه رحمان بابا ، ملالی و لیسه عایشه درا نی درین کورس شامل شدند این معلما ن برای مدت دونیم ماه یك کورس مستعجله راتحت نظار ت مدیریت عمو می رهنما یی و بـــه همکاری پو هنتو ن کابل تعقیب نمودند و پس از فراغت از کورس بحیث سر معلمان رهنمایی مکاتب مقرر شدند .

۳ ــ گرچه در سا ل ۱۳۴۸ پرو گرام های رهنما یی بصور ت تجر بو ی آغـــاز گردیده بود اما برای اینکه در سا ل ۱۳۴۹ این نوع فعا لیت ها انکشا ف داده شود فیصله شد که چند نفر از جمله لیسا نسه

هاییکه دارا یی تجر به معلمی نیز با شنند تحت تربیه گرفته شو ند . رو ی ایـــن امر یك پروگرا م پنج ماهه کور س مقدماتی برای گروپ دوم رهنما یی با همکـــار ی پوهنتون کابل طر ح گردید و از جمـــله کاندیدان (۱٦) نفر برا ی کور س انتخاب شدند ، این کورس بتاریخ پنجاسد افتتا ح گردید و در ان راجع به موضو عا ت روحیات مردم شنا سی ، تکنیك های رهنما یی و غیره از طرف متخصصین تدریس میگردد .

امور صحی شاگردان معار ف :

چون تامین صحت اطفا ل و جـــوانا ن مکاتب در ارتقاء واعتلای سو یه تعلیمی آنها تاثیر بارزی دارد . بنا بران وزار ت معارف توام بانکشا ف وتوسعه روز افزو ن مکاتب به مسائل صحی نیز عطف تو جه نموده و در چوکا ت وزار ت معار ف ریا ست امور صحی را تاسیس کرده است فعا لیت صحی این ریاست علاوه از مر کز در ولا یا ت نیز توسعه یافته است و اکنو ن با یك شفاخانه مجهز با بستر و یك عملیا ت خانه کو چك برای اجرا ی عملیا ت صغیر آماده گردیده وضمنا دارا ی سرویس های جرا حی، نسایی چشم ، گوش و گلو ن ، داخله ، اطفا ل، جلد ی ، عقلی وعصبی ، دندان واتاقها ی پانسمان ، واکسناســـیون ، اکســـریـــز و لابراتوار می باشد .

درفصول مختلف سال یك تیم مجهز طبی تحت سرپرستی ریاست امور صحی به ولایات کشور سفر نموده واز وضع صحی طـلا ب وارسی می نما یند چنا نچه در نیمه سا ل گذشته از معار ف پکتیا و در سا ل جار ی از ولایا ت کندز وارسی و برای ســـرو ی صحی طلاب معار ف ولایت غورا ت اکنو ن آماده گی گرفته شده است تعداد متعلمین ومتعلما ت مکاتب مختلفه ایکه در جریا ن سا ل گذشته و امسا ل تدا وی شده اند حسب آتیست :

۱ ــ کسانیکه ادویه گرفته اند (۱۹۵۲۹۵) نفر

۲ ــ تداوی شدگان امراض جلد ی ۱٦۲۹ نفر

۳ ــ تداوی شدگان فارس ۲۵۸ نفر

٤ــ تداوی شدگان توبرگلوز ۵٦۸ نفر

۵ ــ تداوی شدگان د یفتری ۱٤ نفر

همچنان (٦۹٦٤) نفر متعلمین مصا ب به مرض چیچك و (٦۱۷۵) نفر مصا ب به مرض محرقه تطبیق واکسنا سیون شده اند .

تعمیرا ت معار ف :

ریاست تعمیرا ت معار ف که متکفل امور ساختما نی معار ف است از نیمه سا ل ٤۸ الی نیمه برج اسد سا ل ٤۹ اجراآت آتی را نموده است :

۱ ــ ترتیب و ترمیم (۱۰۵) قطعه نقشه استندرد و غیره برا ی مکاتب ابتدا یی ، ثانو ی و مسلکی .

۲ ــ نقشه های که برای سا ختما ن های مرکز وولایا ت ارسا ل شده (۱۱۳) قطعه .

۳ ــ ترتیب بر آورد های اولیه وثا نی ۱۷٤ تعمیر .

٤ ــ سروی (۱۰) باب مکاتب در ولایات .

۵ ــ ترمیم وساختمان ۳۵ باب مکتب جدید.

٦ــ تعمیر جدید لیسه نجات که مصارف مجموعی آن بالـــغ به (۱۳۷٤) ملیون مـارك گردیده اســـت که از جمله (۹۳۷) ملیـــون مارك آن از طرف حکومت فدر الی المان و (٤۳۷) ملیون مـــارك آن از بـــودجه وزارت معارف تمویل میشود .

امـــور ساختمانی این پروژه از طـــرف حکومت فدرالی ألمان (ا تحادیه کمپنی فلیپ هـــولزمن) و دســـتگاه ساختمانی افـــغانی صورت میگیرد .

کار مرحله اول و دوم ساختمانی این پروژه تااخیر سال ٤۹ به پایه تکمیل خواهدرسید

۷ــ تعمیر جدید لیسه استقلال که مصارف آن به کمك بلاعوض دولت فرانسه صـــورت میگیرد . کار ساختمانی این پروژه به کمپنی اونیماك محول شده است و مراقـــبت ان از جانب نماینده صندوق و مرکز هـــمکار ی اقتصادی فرانسه بعمل می آید .

کار ساختمانی این پروژه دو سا ل را در بر خوا هد گرفت .

وزارت پلان

وزارت پلان که بحیث یك هسته مرکزی در ا نسجام و تو حید ا مور ا قتصادی و اجتماعی کشور دارای دو و ظیفه عمده یعنی طرح و مراقبت از تطبیق پلا نهای انکشافی میباشد ، فعالیت عمده آن حسب ذیل خلا صه میگر دد .

درسال ۱۳٤۹ عواید و مصارف دو لت ر ا مورد سنجش د قیق قرار داده و با استفاده اعظمی از منابع دا خلی و خارجی سعی‌نمود تا اندازه سر مایه گذاری را بیشتر د ر پروژه های متمر کز سازد که تسر یـع در مدت بهره برداری آنها بو قوع پیـو سته و تو لیدات دا خلی بخصو ص مواد ارتزاقی را افزایش د هد .

متکی باین ا صل اندازه سر مایه‌گذاری درسال ۱۳٤۹ بیشتر بالای پروژه هـا ی بزرگ ا نتقالی مانند کانال ننگر هـا ر ، سرده ، پروان ، تفحصات پطرول ، سروی جیالو جی معادن ، فا بریکه کود کیمیاوی، سرك پلخمری، مزار ، شبر غان ، تاشکغر مزار شریف و غیره که تقریبا (۳۹)فیصد مجموع بود جه ا نکشافی سال ٤۹ را احتوا میکند متمر کز سا خته شد . تو ام بـا تخصیص منابع بیشتر در همچو پروژه ها سر مایه گذاری در پروژه هـای د یگـر انکشافی ، مانند توسعه پرو گرام کند م ، پخته و پروژه های کو چك تو لید ازنگاه بلند بردن مواد ار تزا قی به پیمانه بیشتر صورت گرفت .

گرچه درسال ۱۳٤۹ وزارت پلا ن نسبت تاخیر در تصو یب بود جـه در شو ر ی نتوا نست از تخصیصا ت پیشبینی شد ه استفاده کلی بعمل آ ورد . مگر با آنهم با تعدیلات در مصارف پروژه های انکشا فی استفاده اعظمی را از تخصیصات پیشبینی شده بد ست آورده و باعدم کا هش د ر عرضه پو لی از ر کود ا قتصادی تا اندازهٔ لازم جلو گیری بعمل آورد . تمو یل‌پروگرام های ا نکشافی که بیشتر متکی به قرو ض ا مداد و کمك های تخنـیکی مـیبا شد . وزارت پلان درین قسمت ا قدا مات قابل ملا حظه را درساحه ا ستفاده موثر ا ز ین منابع درسال ۱۳٤۹ و هم تو سعه‌آن برای سالهای آینده بعمل آورد .

چنانچه برای تو زیع مجدد کمك سرمایوی آلمان در پرو ژه های مورد نظر مذا کرا ت صورت گرفت و پرو تو کولی برای انتظام بهتر آ ن بیـن طر فـین به‌ا مضاء ر سید همچنان جهت تدارك عواید بیشتر بر ا ی بودجه دو لت از طریق‌تورید مواداستهلاکی از اتحاد شوروی ا قدا مات لازم بعمل آمد که در نتیجه آن در اندازه ا ستفاده ا ز ین کمك برای سال ۱۳۵۰ افزا یش صو ر ت خوا هدگرفت بهمیق تر تیب قر ضه ۳ ر ۵ ملیون دالر برای پروژه گور کان از با نك آسیائی و ۵ ملیون دالر ازبانك جهانی برای بانك زراعتی بدست آ ورده شد .

در خواست ا مـداد سر مـایـوی برای پیشبرد پرو گرام لین ا نتقالی برق کجکی به بانك آسیائی سپاریده شد. مذا کر ا ت قر ضه جدید برای تو رید ۵۰ هزار تـن گندم از امریکا به مر حله نها ئی ر سید. مذاکرات با مقا مات د نما ر کی جهت‌تدارك یك کریدت طویل ا لمدت به مبلغ ۷ ر ۲ ملیون دالر جهت ا حداث مسلخ‌ها ودیگر پروژه های صنعتی و زراعتی جزیان داشته و نتایج این مذاکرات قناعت بخش میباشد مذاکرات برای ا خذ کریدت مساعدازحکومت انگلستان جهت ا حداث د ستگاه تـهیـه مـواد تغذیه مواشی وپروژه هـا د یـگـر صورت گر فت . جهت ا صلاح و بهبو د وضع ما لداری کشو ر با بانك جـهـا نـی مذاکرات صورت گرفته و در نتیجه آن بانك مذ کور آ مادگی خودرا برای کمك د ر ین سا حه نشان داده ا ست . پیشنها دا ت لازم جهت جلب کمك سر مایوی به حکومات فرانسه ، چکو سلوا کیا و بلغاریا سپاریده شده ا ست .

جهت تسریع و تطبیق بهتر پروژه های انکشافی از امداد تخنیکی استفاده موثر درساحه استخدام متخصصین خارجی و تربیه پرسونل افغانی اجراآت لازم بعمل آمده است .

روی این اصل به تعداد یکصد بورس تعلیمی و تربیوی از ملل متحد ونمایندگی های مربوط آن اخذ و بدسترس دوایر مربوطه گذاشته شده‌است . به تعداد ۱۸۰ نفر متخصص ازطریق‌اداره ملل‌متحداستخدام ودر پروژه های مربوطه از آنها استفاده بعمل آمده از موسساتی مانند کیر مدیکو وخدمت گاران صلح امریکا و غیره‌موسسات کمک دهنده ممالك دوست باندازه ٤٦٥هزار دالر درساحات مختلف کمك بلا عوض‌گرفته شده .

در تحت پلان کولمبو از حکومت‌بریتانیا در حدود ۳۰ بورس تعلیمی حاصل‌وتوزیع گردیده وهم پنج‌نفر متخصص ازین حکومت درپروژه های مورد نظر استخدام گردیده .

از امداد تخنیکی جمهوریت اتحادی‌آلمان در پروژه زراعتی و جنگلات ولایت پکتیا استفاده بعمل آمده ، در خواست کمك از سایر ممالك مانند هالیند ، ایتالیا ، فرانسه ، دنمارك صورت گرفته ،از بورس های تعلیمی جمهوریت متحد عرب ، ترکیه یونان ، عراق و اتحاد شوروی برای رفع نیازمندی های دوایر مربوطه استفاده بعمل آمده چنانچه به تعداد ۸۲ بورس از اتحاد شوروی و به تعداد ٤۰ بورس ازممالك اروپای شرقی درخواست و به دوایرمربوط توزیع گرذیده است .

ازبانك انکشاف آسیائی امدادتخنیکی طور کمك بلا عوض درساحه های ذیل مطالبه گردیده :

۱ ـ مبلغ ٤٤ ـ هزار دالر برای احداث پارك صنعتی درکابل .

۲ ـ مبلغ ۲٦٤ هزار دالر برای مطالعات سکتور زراعتی کشور .

۳ ـ مبلغ ۱٦۰ هزار دالر برای کنترول سیلاب در دروازه پروژه کجکی .

٤ ـ مبلغ ۳۷۰ هزار دالر برای پروژه گورگان وچار دره .

علاوه برکمك های‌متذکره برای‌طرح‌یك‌پلان طویل المدت واساسی برای آبرسانی و بدرفت های شهر کابل درخواست تقدیم وطی آن کمك بلا عوض ملل متحد در مورد مطالعه و دیزاین شبکه آبرسانی پروژه خیرخانه ودیگر نقاط کابل مطالبه گردید . همچنان طرح ماستر پلانی برای سیستم بدرفت کابل صورت گرفته که در زمینه کمك های سایر مملکت جلب خواهد شد . در نتیجه این اقدام اخیرا کمك ملل متحد به اندازه ۷٥۰٤۰۰ دالر بدست آورده شده .

همچنان در اثر درخواست مبنی بـــر انکشاف حوزه کنر ها درساحات تعلیم و تربیه جنگلات ، صنایع کوچك ، زراعت صحت مواصلات و توریزم‌به‌اندازه ۸۹٦۳۰۰ دالر کمك بلا عوض از ملل متحد حاصل گردید .

علی الرغم این همه پیشرفت ها بازهم وزارت پلان در قسمت ارزیابی درست‌پروژه های انکشافی واستفاده اعظمی از کمك‌های خارجی چه در مرحله طرح و چه در مرحله تطبیق اهداف انکشافی به مشکلات‌مواجه بوده است بغرض رفع این مشکلات در قدم اول وزارت پلان متوجه اصلاحات اساسی در احصائیه های موجوده گردیده وبغرض اجرای این منظور از یکتعداد متخصصین خارجی و داخلی دعوت نمود تا معضله های احصائیوی افغانستان‌وطرق حل آن را مورد بررسی دقیق قرار دهد. باساس این مطالعات یك کمیتــه عالی احصائیوی که مرکب از اشخاص نـخـبـه علمی داخلی ووارد در مسایل احصائیه میباشد تشکیل گردید تاراپور ها ونظریات متخصصین خارجی را غور نموده ودر زمینه تصامیم لازم اتخاذ و به وزارت پلان بسپارند .

توام با مد نظر گرفتن این مـــوضوع اصلاحات لازم در روش های احصائیوی وزارت پلان صورت گرفت . بغرض تمثیل نتایج تتبعات وتحقیقات اقتصادی ازیکطرف

وتعقیب جریان ا مور ا قتصادی از جـا نب د یگر مر کزی بنام اداره ا طلا عات د ر وزارت پلان تا سیس گر دید که د ر ین مر کز گراف ها و ار قام تحلیل او ضاع اقتصادی بصورت گرا فیك ارائه گر دید ه است .

تحلیل یك قسمت سر وی نمونه و ی ولایت پروان و قند هار تکمیل و را پو ر مفصل راجع به عواید فنی تر کیب نفو س و مو لدیت زراعتی در ولا یت متذ کر ه ترتیب گردیده .

برای تو ضیح و ضع ا قتصادی کشو ر وزارت پلان نشر یه ای بنام (گز ا ر ش ا قتصادی) نشر نمود که او لین شم ار ه آن در نیمه اول سال ۱۳٤۹ مورد استفاده دوایر مر بوط قرار گرفت .

برای جذب بیشتر کمك های خا ر جی و استفاده مو ثر ا زین منبع پیشنهاد تا سیس یك هسته مر کزی برای تر تیب پروژه ها به حکو مت ارائه گردید . حکو مت تا سیس این هسته را منظور و فعلا مسایل مر بوط به تر تیب لایحه و تشکیلات آن تحت مطالعه میبا شد .

چون پلان سوم ا نکشافی روبه ا ختتام بوده و درسال ۱۳۵۱ پلان چارم اقتصا د ی کشور به معر ض ا جراء گذاشته میشود . وزارت پلان از مدتیست که مطالعات لا ز م در مورد تحلیل و ضع ا قتصادی و اجتماعی کشور قبل از پلان چهارم انجام داده و در روشنی آن معلو ما تی در مورد ا هدا ف پلان چهارم باتدابیر ا ساسی که در را ه ر سیدن باین ا هداف از طر ف حکو مت اتخاذ میگردد برای آگا هی حکو مت آماده نموده ا ست .

باید متذکر شد که کلیه مطالعات وتتبعات درین قسمت خلاف ر و ش های گذ شتـه نخست توسط کارکنان ا فغانی صورت گرفته وبعدا نظریات متخصصین خارجی و ز ا ر ت پلان در مورد آن بدست آمده .

درپر تو این معلو ما ت پیشنها دا ت مربوط به و ضع مالی مو جوده ، پیشبینی آن در آ ینده و طرق استفاده ا عظمی ازین منبع و تدابیر ا ساسی برای ر سیدن بـه اهداف مشخصه پلان چهارم به حکو مـت تقدیم گردیده ا ست .

وزارت مالیه

درپر تو این مفکوره که تصا میم ما لی محرك کلیه او ضاع ا قتصادی و اجتما عی جوا مع میباشد وزارت مالیه آرزو دارد تا به استعا نت از تصا میم مالی سالم قدمهای متین و مو ثری در راه ا نکشاف عمو می مملکت بر دارد .

آنچه مو قعیت کنونی کشور ما را ا ز گذشته ا ختلاف مید هد همانا تحول نمودن شرایط ا ست به نحوی که حکو مت بـــا و ظا ئف حساس تر در بـرابر او ضا ع پیچیده تر قرار میگیرد . زیرا ا کنون موقع آن ر سیده تا به پیروی از تحول عصر و زمان و شرایط محیط خو یش طوری حر کت نمائیم که نتائج ا قدا مات ما ضا من مصالح عمومی و منافع آ ینده با شد . او ضا ع کشور ما لزوم تصا میم ا قتصادی و ما لی را وا نمود میسازد که بصورت طویل المدت اسباب تو سعه محصو لات ا جتماعی وتزئید عواید ملی را آ ما ده سازد .

به اساس نظریه علمای ا قتصا د که علت عقب مانی کشور های کم ر شد بیش تـر مربوط نا رسائی های سیستم ما لی واقتصادی آنها میباشد و زارت ما لیه نیز باین واقعیت پی برده ا ست . چنانچه محدودیت و سائل مادی بالای تشبثات مالی دو لت طوری فشار آورده که حکو مت کمتر مجال یافته تابرای رفع مشکلات روز مرهٔ مالی به ا قدا ما تی

دست ز ند که اثرات مداوم وسود مند ی رابالای حالت فعلیه و آ ینده اقتصاد ملی وارد نماید . بر خلا ف ا کثر از تصا میم مالی ما بالخا صه در مورد عوا ید ومصارف آنچنان بوده که بیشتر بمنظور تطمین‌حوایج فوری و ر فع مشکلا ت آنی صو ر ت گرفته است .

در مر حلهٔ که ما ا مروز قرار دا ر یم بایست کوشش خسته نا پذیر وزارت مالیه همین باشد تا تزئید عواید و حجم مصارف دو لت را با تو سعهٔ روز افزون فعا لیت های ا قتصاد فردی و صعود عوایدخصوصی همنوا سازد .

به پیروی از مفکورهٔ فوق کو شش میگردد تاوزارت مالیه از راه فعال سا ختن وا حد های ا داری که عبارت از ریاست هـا ی گمر کات عواید ، خزا ئن ، بـو دجـه ، محا سبات ، اداری ، تفتیش ، تقا عدوغیره شعب فرعی میباشد در راه تو صل‌باهداف فوق نایل گر د د .

ا ینك راپور ا جراآتی وزارت ما لـیه که در چو کات وا حد های ا داری آن‌وزارت صورت گرفته تقدیم میگر د د :

تر تیب و ا نسجام ا مور بو د جه عادی وانکشافی که از و ظا ئف ا ساسی وزارت مالیه بوده در سال ٤٨ و٤٩ بو قت و زمان و متکی به مواد قا نون صورت گر فته واز راه حکو مت به شورای ملی تقدیم گردید.

بمنظور تقویهٔ بودجه دو لت و پیروی‌ازین عقیده که اتکاء به مالیات سیستم اقتصا د سالم وازنظرتامین عدالت مالی قناعت بخش میباشد پروژه های مربوطه به تقویه مالیات اراضی و ما لیات مواشی تصنیف و بسـه پارلمان سپرده شد .

بغر ض ا نکشاف بنیه عا یداتی دو لت تدا بیر ا صلاحی مانند تکمیل قا نون‌گمرکات

وتعدیل تعرفه ها ی گمر کی ر و ی د ست گرفته شده که عنقریب جهت طی مرا حل ا صولی به مقا مات ذیصلاح ارائه میگردد .

همین طور بمنظور کنترول دقیق مصارف دو لت که در پر تو یك سیستم متمرکز و مجهز محا سباتی ا مکان پذیر بوده میتواند از طریق ا فتتاح کور س های محا سبو ی و تربیه پر سو نل مسلکی تجاو یز مو ثر ا تخاذ گر د ید ه ا ست .

همچنین و سائل مو جودی ا موال مربوط به تحو یلخا نه های دو لت طوری فر ا هم گردیده که یکمقدار ز یاد ا موال خا ر ج از استفاده مانند عراده جات و غیره سا ما ن به لیلام سوق داده شده وازین ناحیه‌ملیونها افغانی بد ست آ مده ا ست .

بتاسی از مفکوره دو لت جهت ر فا هیت ما مورین متقا عد در راه از دیاد و اجرای معا شات آنها ا قدا مات سو د مندوقناعت بخشی صورت گرفته ا ست .

امور حسا بات و طلبات سا بقه وتحصیل با قیات که مشکلات روز مره را ایجاد میگرد حتی الامکان بسر عت لازمه تصفیه گر دیده و میگر دد . در تفتیش ا مور محوله‌ووارسی احوال مامورین تو جه خاصی بعمل آورده شده و درین راه همواره از طریق تشو یق مادی و معنوی ا قدا مات میشود .

وزارت تجارت

وضع تجارت خارجی ا فغا نستا ن :

وزارت تجارت به تعقیب مساعی وفعالیت سالهای گذشته در ۱۳۴۹ نیز سعی نمود . تاتجارت خارجی که مشتمل از معا ملا ت وارداتی ، صادراتی ، ترا نزیتی وانکشاف توریزم است بو سیلهٔ فرا هم آوردن‌تسهیلات در فروش و معرفی محصولات ا فغانی رونق بهتر گرفته و در ز مینه خدمتی به ا قتصاد ملی مملکت شود . طوریکه خوا نند گا ن گرامی د افغانستان کا لنی اطلاع دا ر ند مار کیت های تجارت خارجی ا فغا نستان را منحیث مار کیت فـرو ش محصو لا ت صادراتی افغانی و مار کیت های تو ر ید وتهیه اموال را سه حوزه هند ، بار تر و آزاد تشکیل مید هد که در مورد مار کیت های مذکور معلو ما ت آتی تقدیم میشود .

الف : مارکیت هند :

نظر به موا فقتنا مه تجارتی ایکه درسال ۱۳۴۷ بین هیئات های ذیصلاح د و لـت پاد شا هی افغا نستان و جمهو ریت هند بعمل آ مده ا ست در نظر است در سا ل ۱۳۴۹ درحدود ۳۶ هزار تن ترباروخشک‌بار به‌هندصادرگرددکه منجمله(۳۶هزارتن۲۵۰۰۰) هزار تن آن تر بار که مشتمل از ا نگو ر وانار و (۱۱۰۰۰) تن آن خشکبار شامل بادام ، پسته ، خسته ، کشمش ، ا نجیر شکر پاره ، آ بجوش و غیره میبا شد . هکذا بتاسی از موا فقتنا مهٔ قبلی هنگک ، زیره و نبا تات طبی شا مل مقدار فو ق نبوده بصورت مـازاد صادرات آن جـریـان خوا هد داشت بالمقا بل از هند چای، تار سند ، رخت باب ، ما شین آ لات زرا عتی ماشین های خیاطی ، با یسکل و غیره ا موال مورد نیاز تورید میگر دد .

عوایدیکه از درك فروش میوه جات افغانی ا مسال بد ست آ مد . در حدود(یکصدو شصت ملیون) کلدار هندی تخمین شـــده است باید علاوه کرد که وزارت تجا ر ت برای مرا قبت و جریان منظم تجارت متوسل به تدا بیری گردیده تا از یکطرف ر قابت مشروع در تجارت حمایه گردد واز جا نب د یگر تعهدات و مکلفیت های طرف افغانی که نا شی از موا فقتنا مه های تجارتی و پرو سیجر سالانه میـباشد ا یفاء شد ه بتواند .

ب: مارکیت حوزه بارتری :

ممالك شا مل این حوزه عبار تند ا ز اتحـاد جما هیر شوروی سو سیـا لیستـی جمهو ریت سو سیا لیستی ، چکو سلوا کیا جمهو ریت مردم چین ، جمهو ریت مر د م پو لیند ، جمهو ریت مردم بلغا ریا ، و جمهو ریت مردم فدرالی یو گو سلا و یا . تجارت افغانستان بـاین ممالك متـکی بـه موا فقتنا مه های تبادله اجناس و پر دا خت دو جانبه بوده و باساس این موا فقتنامه هاست که افغانستان با ممالك مـــذ کو ر سالا نه پرو تو کو لهای تبا دله ا جنا س و قیم را عقد می نما ید .

معمــولا افغـانستان بـاین ممالك پختـه، پشم ، حبو بات رو غنی ، کشمش ، پوست چهار مغز و سایر میـوه جـات خشك ر ا صادر مینماید و بالمقا بل از مما لك متذکره ماشین آلات ، عراده جات و ترا کتور های زراعتی مواد ا نحصاری ، پطرول ، دیزل شکر و سایر ما یحتیاج و سا مان‌استهلاکی را تورید مینما ید . با ید متذکر شد که‌از عرصه چند سال باینطرف گاز منحیث یك قلم درشت صا درا تی به ا تحاد شو ر وی صادر میشود که بالمقابل از ا سعارماحصل آن در تا دیه قروض و تکتانه کرید ت های اتحاد شوروی که ا فغا نستان ازان جهت انکشاف ا قتصاد ملی خود در پروژه ها ی مختلفه بکار برده ا ستفاده میگردد . ناگفته نباید گذاشت که حوزه متذ کره د ر حدود ۴۰ فیصد حجم تجارت خارجی ا فغا نستان

را احتوا مینما ید . پروتوکولهای که د ر خلال این مدت برای تبادله ا موال عقـد گردیده حسب آ تیست پ
۱ ـ پرو تو کول تبادله ا جنا س و قیم برای سال ۱۹۷۰ بتـاریخ ۲٤ مـارچ ۱۹۷۰ به شهر مسکو ا مضاء گردید .
۲ ـ پرو تو کول تجار تی برا ی سا ل ۱۹٦۹ـ ۱۹۷۰ بین دو لت شا هی‌افغانستان و جمهو ریت سو سیالیستی چکو سلواکیا بتاریخ ۷ نوا مبر ۱۹٦۹ در پراك منعقد گردید .
۳ ـ مذاکرات تجارتی بین هیئات‌افغا نی از تاریخ ۲۳ مارچ الی ۸ ـ ا پریل ۱۹۷۰ در وار سا صورت گرفته ا ست .
٤ ـ پرو تو کول تجارتی برای سال‌۱۹۷۰ بین دولت پاد شا هی ا فـغا نستـان و جمهو ریت مردم بلغاریا بتا ریخ ۱۹ـا‌پریل ۱۹۷۰ در کابل ا مضا گردید .

ج ـ حوزه آ زاد :

معا ملات تجارتی ا فغا نستا ن با مما لك شامل این حوزه در چو کات قا نون‌ومقررات تجارتی ، گمرکی و اسعاری دا خل کد ا م قید و بسطی نبوده آزاد میباشد این‌حوزه منبع مهم عواید اسعا ری ما نند دا لـر امریکائی ، پو ند سترلنگ، فرانك‌سویسی مارك آلمانی و کلدار پا کستانی میبا شد هکذا پر دا خت ها با ممالك شا مل حوزه فا قد کدام قید در دا خل چو کات ومقررات نظارت ا سعاری مملکت صورت می گیرد .
وزارت تجارت و سایر منابع ذ یعلا قه افغانی همواره سعی می نما ید بازار ها ی مر بو طه این حو زه بروی ا متعه صا دراتی عنعنوی افغـانـی ، محصو لا ت د ستـی و حرفوی و هکذا محصو لات صنعتی ا فغانی و سایر پیداوار مملکت عزیز مفتوح گردیده و تو سعه یابد . ا ما معمو لا مار کیت های مر بوط باین حوزه نظر به ا قتصاد یا ت محیطی خویش ایجاب اشتهارات تجا ر تی را مینما ید که وزارت تجارت این ا مر ر ا مد نظر گرفته و همواره سعی می نما ید تا وسایل لازمه فروش ا متعه ا فغانی ر ا در ممالك شا مل ا ین حوزه تهیه بدارد کـــه منجمله میتوان از تا سیس فا بر یکـا ت تصفیه کشمش تذکر داد که بو سیله این دستگاه ها ا مکانات مزید فروش کشمش افغانی بصورت عصری در این مار کـیت فرا هم گردیده به منظور فرا هم آو ر د ن تسهیلات بیشتر برای تجار و مو سسا ت صا دراتی ووارداتی کشور در ما ر کیت های مختلفه شا مل این حوزه نمایندگیهای تجار‌تی تعیین گردیده که این نمایندگی ها معمو لا مربوط به بانك ملی ا فغان میباشد. منجمله نما یند گی های دافغا نستان بانك در لندن و نیو یارك نما یندگی بانك ملی افغان در ها مبورگ (آ لمان غرب) لندن نیو یارك و همچنان نما یندگی بانك مذکور درشهر های مختلفه پا کستان قابل تذ کر میباشد پښتنی تجار تی بانك نیز بنو بـۀ خود از عرصۀ چندین سال باینطرف شبکه نما یندگی های خودرا در مار کیت ها ی مربوط این حوزه دایر و توسعه داده کـــه نمایندگی های بانك مذ کور در پا کستا ن هند آ لمان غرب ، فرانسه و جاپان قا بل تذکر میبا شد .
افغانستان به ممالك شا مـل حـو ز ه میوه تر و خشك ، پشم ، پخته ، قره قل قالین محصو لات صنایع د ستی ، رو د ه و غیره پیداوار مملکت را صا در مینما ید ممالك شا مل این حو زه ا ضا فه از ۵۰ فیصد حجم تجارت ا فغا نستان را ا حتوا مینما ید .

احصائیه صا درات ا فغا نستـان د ر سال ٤۸ و ۱۳٤۹

الف ـ مجمو ع صا درات عمو می پیداوار افغا نستان در کشور های بار تری و غیر بار تری درسال ۱۳٤۸ با لغ به ۸۱۹۱۷۱۰۰ دالر ا مریکائی میرسد که تفصیل آن قرار ذیل ا ست :

۱ ـ در کشو ر هند
۱٦۰۱۷۲۰۰ دا لر
۲ ـ د ر پا کستا ن
۵۳٦۳۳۰۰ د ا لر
۳ ـ در شور و ی
۳۰۷۵۰٦۰۰ دا لر
٤ ـ در ا مریکا
۲٤۷٤۷۰۰ دا لر

٥ ـ در انگلستان
١٢٨٧٣٣٠٠ دالر
٦ ـ در جرمنی
١٥٧٢٢٠٠ دالر
٧ ـ در جاپان
١٢١٢٠٠ دالر
٨ ـ در چکوسلواکیا
١٦٢٨٩٠٠ دالر
٩ ـ سایر ممالك
١٠٩١٥٧٠٠ دالر
مجموع کل
٨١٩١٧١٠٠ دالر

مجموع واردات به شمول قروض و امداد افغانستان درسال ١٣٤٨به(١٢٣٧٤٨٠٠٠) دالر امریکائی بالغ گردیده است .

مجموع‌صادرات درسال١٣٤٩درحدود ٢ر٨٦ ملیون دالر تخمین میگردد که باین ترتیب در حدود پنج فیصد ازدیاد را نظر به سال گذشته نشان میدهد .

افغانستان و اورگان های بین المللی !

الف ـ بازار مشترك اروپا : وزارت تجارت از ابتدای بوجود آمدن این‌سازمان در اروپای غربی سیر انکشاف اجراآت و ارتباط آنرا باسایر ممالك جدیا نه تعقیب نموده و از نگاه منافع تجارتی وقتا فـوقتا با اورگانهای مربوطه ان به تماس بوده است . چون سازمان مذکور در خلال سال های اخیر انکشاف نموده وفعلااین سازمان مشتمل از شش مملکت منحیث اعضا ی‌اصلی ویك عده ممالك اعضای (أسو شی ائته) میباشد . ممالك مانند لبنان ، ایران ،هند یوگوسلاویا ، الجزایر ، پاکستان با ین سازمان قرار داد های تجارتی را عقدنموده اند ویك عده زیاد از ممالك امریکا ی‌جنوبی، اروپایی واسیایی باسازمان مذکور در حال مذاکره وتبادل افکار در مورد عقد قرارداد میباشد و با ممالك مانند انگلستان ،دنمارك ایرلند و ناروی در تلاش شمولیت شان درین سازمان می باشند . افغانستان نیز نظر به اینکه این مارکیت مخصوصاآلمان وممالك بی نیلوکس برای محصولات‌افغانی مانند قالین ، روده ، صنایع دستی ، پخته وغیره دلچسپ میباشد و هم به منظورانکشاف صادرات وحمایه علایق تجارتی وارداتی که از این حوزه درسال ١٣٤٩ با أورگان های مربوطه ان تماس مستقیم را بر قرار نموده تا مانند سایر ممالك قرار داد درزمینه باین اورگان عقد نماید .

ب ـ مجامع بین المللی :

نمایندگان افغانی که مشتمل از رئیـــس احصائیه وپلان وزارت تجارت ویك نفر از وزارت پلان میباشد در جلسهٔ دهـــم بورد تجارت وانکشاف اشتراك ورزیـد موضوعات مورد علاقه حکومت افغانستان را درین جلسه مورد بحث ومداقه قرارداده اند .

امور ایکافی :

درماه فبروری ١٩٧٠ کمیسیون تجارت ایکافی در بنگاك تشکیل جلسه داده‌وطبق معمول همه ساله در مورد موضوعات تجارتی ممالك أیکافی تبادل نظر بعمل آمد .متاسفانه وزارت تجارت نتوانست در ین جلسه اشتراك ورزد . اما راپوران به کمیسیون خود ایکافی که دو ماه بعد ان نشر گردید ارائه گردید .

وزارت پلان‌بتاریخ ١٢ر٩ ر ١٣٤٨ نظریه اداره ملل متحد را مبنی بر دائر نمودن چند سیمینار در رشته انکشاف تجارت که به مصرف خودان موسسه از طریق اداره ایکافی درسالهای ١٩٧٠ و ١٩٧١ در چهار مملکت رو به انکشاف (افغانستان ،لاوس نیپال وسیلون) دایر خواهد شد به اطلاع وزارت تجارت رسانیده که در نتیجه‌وزارت تجارت بعد از غور و مطالعه از نظریه و تصمیم ملل متحد در این زمینه حسن‌استقبال نموده ونظر مثبت خود را به مقامات‌مربوطه اطلاع نمود بعدا یکی از متخصصین ملل‌متحد بنام A. HONE جهت انجام مذاکراتی مقدماتی سیمنار به کابل وارد ومذاکراتی در زمینه با نمایندگان وزارت تجارت و وزارت پلان انجام داده وبناغلی موصوف انعقاد سیمنار را در اوآخر جون ویا اوایل جولایی ١٩٧٠ در کابل برای مدت سه‌هفته وانمود کرد . اما متاسفانه که‌سیمینارمذکور نسبت پاره مشکلات به آن‌تاریخ‌دایرنگردیده و به سپتمبر ١٩٧٠ موکول شد .بتاریخ

۱۵ اسد ۱۳٤۹ یك هیئت ایکا فی تحــت ریاست پروفیسو ر پوری به‌کابل آمدند و در طو ل اقا مت خود مذاکرا تی را راجع به پیشنهاد تاسیس یك‌سیستم کلیر نگ‌و یك‌سیستم ریزرف در حوزه ایکا فی با مقا ما ت‌مربوطه افغانی انجام دادند که نماینده گا ن افغانی نظریا ت وتبصره های خود را در مـــورد پیشنهاد مذکور به هیات مو صو ف ارائــه داشته وقبو لی خود را از نگاه پر نسیب در مورد فوق الذکر ابراز داشته است .

باید خاطر نشا ن کرد که مما لك عضو ایکا فی یك جلسه مشور تی در کو پن هاگن در خلال جلسا ت صندوق وجهی بین‌المللی وبانك جهانی دایر نمودند چنانچه نماینده‌گان افغانی در جلسه مشور تی مذکور نیزاشتراك ورزیده است .

ج ـ تریا ك ومواد مخدره

مدیریت پلان وزار ت تجار ت درقسمت تریا ك علاوه بر تر تیب وخانه پر ی فارم های مختلف النو ع احصا ییوی وغیره که از طر ف دفتر کنترو ل بین المللی مخدره ملل متحد مواصلت مینماید ، راپور سالانه تریا ك را تهیه وترتیب نموده که عنقر یب به مرجعش سپرده خوا هد شد .

از اجراآت عمده که در بارهٔ تریا ك صورت گرفته یکی هم موضو ع پیدا نمود ن مارکیت های مسا عد برای فروش تریاکها ی ضبط شده گمر ك کابل میباشد که بعد از انفاذ قانون منع وزرع تریا ك در افغانستا ن از قاچاقبران بدست آمده وبالغ بر ۲۲ تـــن میباشد .

وزار ت تجار ت جهت فروش تریاکها ی مذکور با کمپنی های مجاز بین المللی‌تماس حاصل نموده وتا حال کمپنی های مما لك ذیل بخر یداری آنها علاقه نشا ن داده‌اند :

۱ ـ یوگوسلاویا
۲ ـ فرانسه
۳ ـ امریکا
٤ ـ انگلستان
۵ ـ هالیند

چون تریاکها ی ضبط شدهٔ گمر ك دارای فیصد ی مساوی مور فین نمیباشد از اینرو عمل پخت وآماده ساختن ان برای‌صدور تحت نظر یك هیئت با صد لا حیت از طر ف‌وزارت مالیه جریا ن داشته که بعد از ختم عمل پخت وسور ت بصدور ان طبق مقـررا ت بین‌المللی اقدام بعمل خوا هد آمد .

د ـ اجراآت مربوط به سکالرشب ها و فیلو شب ها :

بصور ت مجمو عی از او ل میزا ن۱۳٤۸ الی اخیر سا ل ۱۳٤۹ به تعداد بیست ودو بورس در رشته های مختلف از طـــر ف حکو ما ت بریتانیه ، فرانسه ، هند جاپان استرلیا و اضلاع متحدهٔ امریکا بد ستر ســ وزار ت تجار ت گذاشته شده که‌مامور ین وزارت تجا رت ، پشتنی تجارتی با نــك وتجار افغانی ازان استفاده بعمل آورده‌اند.

همچنان شش نفر کاندید از ولا یا ت هرات ، قندهار ، وبلخ که پیشهٔ تجارت پشم دارند غرض توسعه معلو ما ت دررشته سور ت و شست پشم تحت پلان کو لمبوبه راجستان هند اعزام گردیده اند .

تطبیق سیستم ترجیحا ت گمر کی :

۱ ـ بازار مشتر ك اروپا : مما لك‌بازار مشتر ك اروپا یعنی آلما ن ، فرانســه ، ایطالیا ،هالند ، بلژیك ولو کسمبور گ حاضر شده اند سر از او ل اپر یل۱۹۷۱ به تما م اقلام (امتعه شامل فقره ۲۵ ـ ۹۹) بی ـ تی ـ ان که مفهوم ان نا م گذار ی تعر فو ی بروکسل است معا فیت گمر کی اعطاء نماید .

قالین افغانی که دارا ی فقره (۱، ۵۸) است در این معا فیت شامل بوده اما برای امتعه خشکبار افغانستا ن که مواد زرا عتی را در بر میگیرد نظر به سیا ست هـــای احصا یوی زرا عتی دو ل مشتر ك ارو پا و پالیسی های مسا عد ت با مما لك‌مشترك المنافع تاکنو ن ترجیحا ت وتخفیفا ت‌عمده داده نشده است . ولی باساس موافقه اخیر یکه در زمینه مسـ اعدتها ی خاص با مما لك کم رشد صور ت میگیرد وبا سا س مذاکرات مستقیمیکه با بازار مشتر ك بعمل میا ید امکا ن بیشتر تخفیفا ت برای افغانستا ن موجود شده است .

۲ ـ فیصله حکو مت کانادا :

حکو مت کانا دا از لحاظ پر نسیب‌مروجه که دارد بالای تما م اقلام بین‌فقره (۲۵ـ۹۹) بی . تی .ان ترجیحا ت کامنو لت راتطبیق میکند . تا کنو ن استثنا آت تر جیحا ت کانادا بالای مواد صادرا تی افغانی قا بل تطبیق بوده اما حکو مت کانادا حین مذاکرات با هیأت افغانی آمادگی خویش را در مورد موافقت نامهٔ قرار داد ایم ـ ایـــف ـ ان (کاملة الوداد)اظهار کرده است .

۳ـموافقت نمایندهٔ جا پا ن :

حکو مت جاپا ن باسا س پر نسیپ‌دست داشتهٔ خود .به تما م اقلام بین نقرهٔ(۲۵ـ۹۹) بی . تی . ان که در مما لك رو به‌انکشاف تولید میگردد به ورود آزاد وبدو ن تعر فه گمر کی ان موافقه میکند .ولی برای یك‌لیست معین که بنا م اقلام معینه یاد می شود تنها پنجاه فیصد تخفیف گمر کی را قا یل شده اســت .

٤ـ ممالك شمال اروپاوسکندیناویا :

کشور ها ی شما ل ارو پا که شا مل فنلند ، سوید ن ، نارو ی ودنمار کمیباشد به سیستم عمو می ترجیحا ت موافقه کرده اند . کشور ها ی مو صو ف برای مواد تولید ی مما لك رو به انکشا ف شامل فقره(۲۵ـ۹۹)بی.تی.ان معا فیت گمر کی را منحیث پر نسیپ قبول دارشده اند . قالین افغانی در مما لك متذکره از تاریخ آغاز تر جیحا ت عمو می معا فیت گمر کی خواهند داشت .

۵ ـ استرا لیا و نیوز یلند :

الف ـ استر لیا : کشور استر لیا اخیرا واردا ت قالین را از دو ملیو ن دا لـر بـه دونیم ملیو ن دالر بالا برده است که در این صور ت ایجا ب میکند افغانستا ن از این مار کیت که بازار خــو بی برای تجا رت قالین میباشد ترتیبا ت شـمو ل خـــود را اتخا ذ کند .

استر لیا او لین کشور ی است که‌سیستم ترجیحا ت را به نفع مما لك روبا نکشا ف عملی کرده که البته اقدا م این مملکت‌قابل قدر است .

ب ـ نیوز یلند :

مملکت نیوز یلند در حا ل حاضر صرف برای پنجاه قلم امتعه تجار تی تخفیف‌گمرکی را مد نظر گرفته و یك لست دیگر ترجیحات صنا یع دستی رو ی دست حکو مت‌موصوف است از نگاه افغانستا ن این لست اخیر الذکر دلچسپ بوده در مورد استفا ده از ترجیحا ت مذکور در آینده اقدا ما ت‌مقتضی عمل خوا هد آمد .

٦ ـ انگلستا ن و اضلاع متحده امریکا :

الف ـ انگلستا ن :

حکو مت انگلستا ن در او ل مانند ممالك بازار مشتر ك عرضه مسا عد با معا فیت گمر کی را برا ی اقلام شا مل فقره (۲۵ـ۹۹) بی ـ تی ـ ان ـ پیشنهاد کرد که در این پیشنهاد انگلستا ن منسو جا ت‌نخی نیز شا مل بود ، ولی پیشنهاد بعد ی آن کشور بد لیل اینکه سایر مما لك متر قـــی مقابل تو ر ید منسو جات نخی حسا سیت دارند و آنرا در لست استثنا آت خودشامل نموده اند که در اینصور ت انگلستا ن به تنها یی نمیتواند برای پار چه ها ی منسوجات نخی مما لك رو با نکشا ف معا فیت کلی گمر کی را قایل نشود ولی با آنهم چو ن بعضی از این منسو جا ت بشمو ل قالین و فرش از لحا ظ مما لك روبانکشا ف‌اهمیت بسزا یی دارد فلهذا انگلستا ن آنرا در سیستم ترجیحا ت خویش شامل نـمــوده اســـت .

در زمینه مواد زرا عتی وحیوانی شا مل فقره ۱ ـ ۲٤ ـ بی ـ تی ـان مو قـــف انگلستا ن از نگاه مما لك رو بانکشا ف نسبت به موقف بازار مشتر ك ارو پابهتر است .

ب ـ اضلاع متحده امریکا :

دولت اضلاع متحده امریکا قبل بر یـــن باسیستم تطبیق تر جیحا ت مخا لــفت داشته اما در سا ل ۱۹۷۰ آما دگی خویش رابه منظور تطبیق تر جیحا ت اعلام کرد .

اعلامیه امریکا در این مورد بصور ت عمومی افقـــی است ، نه باسلو ب عمـــــو می عمودی با درنظر گرفتن ا ستثناآت درمورد منسو جا ت ، نفت ومواد نفتی ، چر م و کفش با ب چر می ، قالین نیز در لســت استثنا آت و منسو جا ت شا مل بود .اما نماینـد گا ن اقتصادی افغانی تقا ضا نمودند تا قالین افغانی از ین امر مستثنا گـردیده واز لست استثنا آت خار ج گردد .

حکو مت امریکا نظر به تقا ضا ی‌حکومت افغانستا ن در زمینه ترتیب اثر داده ودر جلسه چهار م کمیته ترجیحا ت نظر بـه تقاضا ی هیأت افغانی مو قف خویش را طور مثبت به نفع افغانستا ن اعلام نموده واقلام قالین وقا لینچه افغانی را از لست استثناآت خود خار ج وبدو ن قید وشر ط موا فـقت شد تا اقلام مذکور شا مل سیستم‌عمو می معافیت گمر کی گردد .

۷ ـ سویس :

حکو مت سو یس برا ی دو سا ل ازلحاظ پر نسیب برای اقلام فقره(۲۵ــ۹۹) بی‌ـتی‌ان استثناآت کوچك را مد نظر گرفت . امافعلا سی فیصد تخفیف در تعر فه گمر کی‌خویش قایل شده ولی حکو مت موصو ف در نظر دارد بعد از طی مد ت دوسا ل موادصادراتی ممالك روبانکشاف با صد فیصد معا فیـت گمر کی وارد سویز لیند گردد .

۸ ـ اطریش :

مملکت اطریش با سا س مراجعه لست های ممالك روبانکشا ف يك اندازه دیگر ی را به نفع مما لك روبانکشا ف به آفرابتدایی ترجیحا ت خویش ضمیمه کرده است .

حکو مت اطریش به قد م او ل برای اقلام بین فقره ۲۵ الی ۹۹ بی تی ان یك‌تخفیف سی فیصد تعر فو ی را پیشنهاد نموده بود. در جلسهٔ حصه سو م بورد نهم تجار ت و انکشا ف منعقده ژنیو که از او ل الی ۱۳ فروری ۱۹۷۰ ادامه داشت و در ان‌نمایندگان افغانستان اشترا ك ورزیده بودند کشورهای عضو (او ـ ای ـ سی ـ دی) موافقه کرد تا اموال مصنو ع ، نیمه مصنو ع وپیدا وار زراعتی ممالك رو به انکشا ف را در مارکیت های خود ترجیح بدهند .

همچنان باید گفت که نما ینده وزار ت تجار ت در جلسه چهار م کمیته ترجیحا ت که‌از ۳۱ مارچ الی ۱۷ـ اپریل ۱۹۷۰ د ر ژنیو دایر گردیده بود اشترا ك ورزیده‌است نظریا ت و پیشنهادا ت هیأت افغا نی درین جلسه حسب آتیست .

ممالك پیشر فته‌عضو ((او . ای.سی.دی)) درین جلسه حاضر شدند دو لست اموا ل را تهیه بدارند که یکی ان بنا م (لســت منفی) و دو همی بنا م (لست مثبت)میباشد.

۱ ـ لست اموا ل صنعتی و نیمه صنعتی فصل ۲۵ الی ۹۹ (بی . تی .ان) .

نمایندهٔ افغانی حین بحث در این مورد پیشنهادا ت مما لك متر قی را مبنی برقالین افغانی که آن را از سیستم ترجیحات شا ن خار ج ساخته توجه هیأت های شا ن را در بارهٔ اهمیت صادرا ت قالین معطو ف نمـوده تقاضا نمودند‌ه تا این قلم بزرگ صادرا تی مملکت داخل سیستم تر جیحا ت باشــد

۲ ـ اموا ل شامل فصل يك الــی ۲۴ (بی . تی .ان)

بصور ت عمو م در بین این اموا ل آنهاییکه زیاده تر مورد علاقه خاص افغانستا ن می باشد عبارتند از میوه جا ت خشك بالخاصه کشمش ـ بازار مشتر ك ارو پا درپیشنهاد خود میوه جا ت خشك افغانستا ن را بکلی از (لست مثبت) باز مانده وآنرا ازاستفاده از ترجیحا ت محرو م گردانیده است .

نماینده افغانی در ین جلسه تو جــه نماینده بازار مشتر ك ارو پا را در زمینه جلب نمود تا میوه جا ت خشك وبالخصوص کشمش را که يك قلم در شت صادرا ت افغانستا ن میباشد در لست مثبت خــود بگنجانند این پیشنهادا ت نما ینده افغانی توسط نمایند گا ن مما لك دیگر نیز تایید گردید .

در مورد تر جیحا ت نمایندهٔ افغانی ازکلیه ممالك ترجیح دهنده خوا هش نموده‌است تا اموال صادرا تی افغانستان را از حقــو ق گمر کی خود مستفید گردانند .

ادارهٔ تشویق وانکشا ف صادرا ت :

به منظور انکشا ف بهتر تجار ت خارجی افغانستا ن اداره جدید ی بنام اداره تشویق وانکشا ف صادرا ت در چوکا ت تشکیلا ت موجوده وزار ت تجار ت تاسیس و تشکیل گردیده است باید گفت که تاسیس همچو اداره از طر ف انجمن بین المللی تجار ت در ژنیو توصیه و مورد تایید قرار گر فته بود . وظیفهٔ عمدهٔ این اداره را بازار یا بی و مار کیتنگ محصولات افغانی تشکیل داده ودر عین زما ن این اداره در مورد تثبیت سور ت محصو لات صادرا تی افغانی بـــه سویه بین المللی با تجار و موسسا ت‌صادر کننده همکار ی و مسا عد ت های لازمه را بعمل می آورد .

فراهم آوری تسهیلات به منظورانکشاف صادرا ت افغانی وتشویق تور زیم :

وزار ت تجار ت به همکار ی وزا ر ت مالیه وریاست د افغانستا ن بانك مقررا ت جدید یرا وضع نموده که هد ف اصلی ان انکشا ف صادرا ت رفع سر گر دانی‌خارجی های مقیم افغانستان ، توسعه صنا یع‌دستی وحرفها ی باستا نی مملکت می باشد .

نظربه این مقررا ت تسهیلات لازمـه در مورد تهیه مرا حل نظار ت اسعار ومعافیت گمر کی قالین ،نمد گلیم ،سترنجی ،پوست پوستینچه، محصو لات صنایع دستی از قبیل تفنگ چاقماقی ، تفنگچه چقما قی ، شمشیر (هرنوع) سپر چر می ، کارد جوهر دار ، کارد های عادی ، تبرزین ، باروت دا نی ، آفتابه مسی ، سماوار ، چلم برنجی ، چلم مسی ، چراغ مسی تیلی مجمع های مسی و غیره بوجود آمده است .

هکذا در این مقررا ت تسهیلا ت لازمه در مورد خامك دوزی ها ، گند افغانی ، پیزار ، زیورا ت ساخته شده از سنگـ لاجورد ، دستکش ، دستکو ل ، ظرو ف سفا لین وغیره پیش بینی گردیده‌است .

همچنین برای محصو لات نخی ـ پشمی ومحصو لات ساخته شده حجار ی تسهیلات لازمه فرا هم گردیده است . که با ایـــن تسهیلات از یك جانب امکانا ت تشو یـــق توریزم فرا هم شود واز جانب دیگر زمینه فروش محصو لات افغانی به مقادیر بزرگ به اساس مقررا ت تجار تی مملکت برا ی تجار و وارد کننده گان خار جی به صور ت مساعد فرا هم گردد .

موسسا ت اختصا صی

الف ـ انستیتو ت قره قل

بابه میا ن آمد ن انستیتو ت قـره قـل در جولای ۱۹٦٦ صادرا ت قره قل افغانی بخود شکل بهتر را گرفته واکنو ن انستیتوت قره قل قادر است یکتعداد زیاد از جنسیت خوب پوست قره قل را بعد از پا ك کرد ن وسور ت بوقت وزما ن معین به معر ضـــ لیلام بگذارد . چنانچه در دو لیلا میکه در سا ل جار ی در لند ن داير گردید بیش از هشت ملیو ن و هشتصد هزاردالر ازفروشات ان بدست آمد . وسر جمع فروش قره قل تا حال بالغ بر نه ملیون وپنجصد هـــزار دالر می شود .

در لیلام سپتمبر لند ن از جـــملـه ٥٤٦٠٠٠ جلد پو ست ٤٢٨٠٠٠ جلـــد به مبلغ ١٥٩٦٧٢٦ ـ پو ند معاد ل٣٨٣٢١٤٢ـ دالر بفروش رسید اوسط نر خ فـرو ش هشت دالر و ٩٥ سنت فی جلد میبا شد . اوسط نر خ فروش قره قل افریقا ی جنو ب غربی ۷ دالر و ۹۹ سنت است که بد ین ترتیب پوست قره قل افغانی نسبت‌به‌پوست قره قل افریقا ی جنو ب غربی نر خ بهتر را بخود گرفته است .

در لیلام نو مبر لند ن از جمله ششصد هزار جلد پوست پنجصد وپنجاه هزار جلد ان به مبلغ ٤٧٥٦٠٠٠ ـ دالر بفرو شـــ رسیده .

پوست قره قل کبود نسبت به لـــیلا م سپتمبر لند ن ده فیصد و نر خ پوست‌سیاه ۱۲ ونیم فیصد ونر خ تقر پنج فیصد بلند رفته بود ، نرخ اوسط عمو مـی فـــرو ش قره قل هشت دالر و ٦٤ سنت درین لیلام بـــود .

اتحادیه صادر کنندگا ن قالین :

اتحادیه قالین از بدو تاسیس خود تاکنون در مورد توسعه وانکشا ف صنعت قا لـــین به منظور کمك و مسا عد ت ما مور ین و

صادر کنند گا ن خد ما تی راانجام داده‌است که زیلا از ان توضیح داده میشود :

۱ ـ مراقبت از لحاظ جنسیت : با به میان آمد ن اتحاد یه قالین در مورد بهبود وضع قا لین تجاویز لازمه اتخاذ گردیده وقالین های صادرا تی تحت نظر هیات ورزیده‌قالین ابتداء در گمر ک از جانب سور تچی‌دقیقانه سورت‌وقابلیت صدور آن‌بخارج‌ازلحاظ رنگ دیزاین ، سایز وغیره مشخصا ت تصدیــق می شود که البته این امر قبلا طور شاید و باید مر عی الاجرا نبود .

۲ ـ اشتهارا ت و تبلیغات تجار تی :

این اتحادیه بر علاوه اشتهارا ت داخلی قالین افغانی را بسو یه بین المللی بمعرض اشتهار قرار داده ودر نشرا ت و پامفلیت های منتشرهٔ خود در حصه معر فی ایــــن صنعت باستا نی ، مناطق تولید ی و تجار صادر کنندگا ن ان مطالب سو د مند ی را چاپ‌نموده‌است.هکذا اتحادیه‌مذکوردرنظردارد به همکاری وزار ت‌جلیله‌مخابرات‌تکت‌های‌پستی قالین را نیز طبع نماید .

۳ ـ اشترا ک درنمایشگاه های‌بین‌المللی:

ریاست اتحادیه قالین از بدو تاسیس‌تاکنون جهت معرفی قالین افغانی درنما یشگاه های بین المللی ، پاریس ، الما ن ، جاپا ن ، تهران ، امریکا ، سویس واکسپو هفتادجاپان اشترا ک ورزیده ویك تعداد قا لین ها ی مرغوب را برای سهم گیری درنمایشــــگاه های متذکره ارسا ل وبه معرض نما یـش گذاشته است .

٤ ـ بازار یا بی ومار کیتنگ :

ریاست اتحادیه قالین به منظور تو سعه امور تجار ت قالین بر علاوه مار کیت های قبلی قالین افغانی مانند استرلیا ،ایطا لیا، بلجیم ، ناروی ، اطریش ، فنلیند ،دنمارك وامریکا در جستجو ی بازار های‌جدید بــوده رابطه خود را با تاقها ی تجار ت وسا یر مو سسات ذیعلاقه ایشایی ، ارو پایی ، امریکا ی لاتین وایا لات متحده امریکا برقرار نموده تا صادرا ت قالین افغانی مستقیمادر مارکیتها ی مما لك متذکره نیز توسعه یابد که از آنجمله ایا لات متحده امریکا ،کانادا واسترالیا به‌قالین های‌افغانی علاقه‌نشان داده به تورید ان اقدام ورزیده اند .

۵ ـ سروی ومطالعا ت :

اتحادیه قالین به منظور سرو ی اساسی قالین از نگاه تهیه وتدار ك مواد خام ، طرز ریشید ن تار ، اسلو ب بافت ، تهیه آلات وأفزار وجوانب بهتر شد ن جنسیت قا لین پیشنهاد ی به مقا م وزار ت تجار ت تقدیم وطالب کمك ومسا عد ت بصور ت فنی و عملی گردیده است که در ین مورد دراثر تماس وزار ت تجار ت با مر کز تجار تی بین المللی در ژنیو دو نفر متخصصـ بـه افغا نستان اعزام گردید که ا یشان بـعـد از مطالعه اجراآت وفعا لیت های آتحا دیه قالین برای کسب معلو ما ت بیشتر عاز م محلات وقراء تولید ی قالین گردیدند کــه هیات مذکور بعدا نتایج مطالعا ت شانرا در سه جلد نشر وبه اتحاد یه قالین فرستادند.

هیئت مذکور در ین نشر یهٔ خودشرحی را راجع به اوضا ع عمو می بازار ، مقدار استهلاك ذوق مستهلیکن و منا سبا ت‌مارکیت از نگاه رقابت قالین های متنو عه بیا ن داشته است . امسا ل نیز یکنفر مشــاور مار کیتنگ اعزا می ادارهٔ مرکز تجـــار ت بین المللی باریا ست اتحادیه صادر کنندگان قالین شرو ع به همکار ی نموده که امید است نتیجهٔ کار و فعا لیت وی برای اتحادیه قالین مفید تما م شود .

نظر به احصائیه صادرا ت در ســا ل ۱۳٤۸ به اندازهٔ ٤۰۰۳۳٦ ـ متر مربع‌قالین در مار کیت های معرو ف اروپا ، امریکا و بعضی از شهر ها ی دگر جها ن صـا در گردیده که بد ین ترتیب در صادرا ت‌قالین افغانی در سا ل ۱۳٤۸ نسبت به یك سا ل قبل ان هشتاد فیصد افزا یش ودرسا ل٤۹ تا اخیر میزان امسال۱۸۳۵۳۱ متر مربع قالین صادر گردیده که نسبت به هفت ماه سا ل ۱۳٤۸ أفزایش قابل ملاحظهٔ در ان بمشاهده میرسد .

سرمایه گذاری داخلی وخار جی :

قانون سرمایه‌گذار ی افغانستا ن ازنگاه جلب سرمایه های افرا دی داخلی وخارجی

انتفاعی بوده و شرایط ان برا ی سر ما یه گذاری داخلی وخارجی تسهیلات فوق العاده را فراهم مینما ید .

باید متذکر شد که انکشا ف و توسعه سر مایه گذاری های انفرا دی در کشور رو به انکشاف مانند افغانستا ن منا فـــع بیشمار ی را بار آورده این امر نه تنها به بنیهٔ اقتصا دی صا حبا ن صنایع کمک‌میکند بلکه بعد از طی مرا حل قانو نی از یک‌طرف به منافع مالی دو لت می افزا ید واز جانب دگر تشویق و تطبیق این اصل به نفع طبقهٔ مستهلک نیز تما م میشود . رو ی این‌امر کمیتهٔ سر مایه گذاری در طو ل هشت ماه اول سا ل بتا سیس پروژه ها ی صنعتی ذیل موافقت نموده و منظور ی آنرا اعطا ء کرده است .

پروژه تولید مشرو با ت کار بو نـــت عصاره و آب میوه .

پروژه دستگاه بادی سازی عراده جا ت .

پروژه بررسی حسا ب شر کت وینی‌ماری آیند کمپنی انگلستا ن .

پروژه تو لید محصو لات کانکر یتی .

پروژه نسا جی سند ی .

پروژه توسعه وی پلاستیک سازی .

پروژه تار کلو له .

پروژه تولید پودر صابو ن

پروژه فر نیچر

پروژه تولید سگر ت

پروژه تولید پولیر تین اسفنج

پروژه دباغی پوست وپرو سس روده .

پروژه پیکل نمود ن پوست وپـروسس روده .

پروژه ترمیم عراده جات و تولید پرزه جات فالتو وساختن فرنیچر .

علاوتا پیشنهاد یک عده سر مایه‌گذارا ن داخلی و خار جی مبنی بر یکتعداد پروژه‌های جدید در ساحه های مختلف آماده رو یت به کمیته سر مایه گذاری می باشد که البته پیشنهاد پروژه های مربوطه که ذیلا ازان نام برده می شود در وقفه های مختلف به کمیتهٔ ارائه خوا هد گردید .

دستگاه تولید البسه افغان اند یا .

شرکت سها می صنایع افغان (تـــو لید روغـن واکسیجن) .

پروژه سها می درویش

پروژه کمیاوی و انجنیر ی افغان

پروژه ورکشا پ

پروژه تولید تخم های اصلاح شده‌زراعتی

پروژه صناعتی المو نیم

پروژه تولید پایپ پلاستیک

پروژه پلاستیک احمد

پروژه تولید پلاستیک مقصودی

پروژه تار پشمی و سند

پروژه توسعو ی هو خست

پروژه پلاستیک واخان

پروژه ضرابی

پروژه تولید پوست

پروژه پیکل نمودن و پروسس روده

پروژه تولید رنگ

پروژه یخ هرا ت

پروژه بوتل نمودن شربت گسل

پروژه نیون افغانستان لمتد

پروژه تولید سا ما ن آهنی وفولاد

پروژه رویه نمود ن تایر

پروژه پامیر فلز

پروژه پلاستیک عادل

تاسیس شر کت ها

وزار ت تجار ت به منظور تقو یه‌وتوسعه امور تجار ت از یکطر ف وبکار افـــتید ن اشخاص از طر ف دیگر در طول ۸ ماه اول سال ٤٩ بتاسیس شرکت های آتی اقدا م کرده تابدین طریق سر مایه های پرآگنده به کار انداخته شود .

اسم شرکت	نو ع	سرمایه
گدازاده	لمتد	سه ملیون افغانی
عزت	رر	سه ملیون افغانی
میرز سرویس	رر	یک ملیون افغانی
عزیز شا هی	رر	دو ملیو ن افغانی
حاتمـــی	رر	پنجصد هزار

دافغانستان کالنی

اسم شرکت	نوع	سر مایه
صادق	لمتد	سه صد هزار
صـــافی	رر	سه صد هزار
مـــیراگل	رر	یك ملیون
عزیز مسعود	رر	ششصد هزار
رشید اور حین	رر	یك ونیم ملیون
صناعتی مرادی	رر	هجده لك
زپسکـــو	رر	پنج ملیون
مزار لمتد	رر	دو ملیون
هری افغان کو	رر	پنجصد هزار
روح‌الله	رر	یك ملیون
خان لمتد	رر	پنجصد هزار
زیبالمتد	رر	سه صد هزار
سلام اوودود	رر	پنجصد هزار
جیون	رر	پنجصد هزار
فاریاب	سهامی	پانزده ملیون
مولانا یعقوب چرخی	رر	یك ملیون و دوصد هزار

توافق های ایجنسی درسا ل ۱۳۴۹

وزار ت تجار ت اخیرا در بارهٔ تو سعه وانکشا ف ایجنسی که از نگاه تجار ت‌ارزش بسزایی دارد تصا میمی را اتخاذ نموده که بجز تاجر افغانی هیچیك از تجار خار جی نتوانند اینجنسی کشور ها ی خار جی را در افغانستا ن بگیر ند که در ینصور ت‌تجار افغانی موفق خوا هند شد از اینجنسی های کمپنی های خار جی استفاده اعظمی رابدست آرند . بتاسی از قانو ن تجار ت افغان‌هاییکه در مقابل کمیشن به فروش محصو لا ت و مصنوعا ت کمپنی های خار جی مبـــادر ت می ورزند ویا بعبار ت دیگر کمپنی های خار جی که تجار افغانی را جهت فرو ش وعرضه اموا ل شا ن در داخل کشور تعیین میکنند مکلف اند این عمل شاً ن طبق‌مقاوله بین جانبین باسا س تعامل حقو قی‌بین‌المللی بوده و روحیه احکا م اصولنا مه تجار ت افغانستا ن را در معامله شا ن مرا عا ت نمایند . بابدست آورد ن امتیازا ت‌ایجنسی واخذ کمیشن یك تعداد تجار افغانی مو فق شدند در خلال هشت ماه او ل سا ل ۴۹ با کمپنی های جاپا نی واروپا یی قرار دادهای جدید عقد وامتیاز ایجنسی آنها را بدست آرند .

امور اموال انحصار ی :

حسب صوابدید حکو مت صلاحیت صدور وتورید مواد انحصار ی مطابق بحکم قانون مربوطه غیر ازپطرول ، دیز ل و شکر به وزار ت تجار ت محو ل شده که البته این امر جریا ن امور را نسبت به سابق تسریع بخشیده است . وحق الانحصار به مو جب قانون موضو عه در گمر کا ت مربوطه اخذ میشود . وزار ت تجار ت باساس‌صلاحیتیکه برایش اعطاء شده صر ف کنترو ل‌انحصاری خود را بالای تورید اموا ل انحصار ی‌قایم نموده واراده ندارد بصور ت مستقیم یا غیر مستقیم در معاملات تجار تی در این زمینه طر ف واقع گردد . محصو ل حق‌الانحصار به موجب قانون در گمر کا ت‌تحت‌اجرا گرفته میشود .

مسئولیت‌اموال انحصار ی از نظر حقوق واز نظر تجار ت کاملا بدو ش تو لیدکنندگان ویا بذمت نماینده با صلاحیت فروش آنها می‌باشد .

وزار ت تجار ت در خود ما ل و یادر توزیع ان کدا م مفاد و یا علاقمند ی ندارد صر ف وزار ت تجار ت در حصه اموا ل انحصاری یك مرجع کنترو ل است نه یك نمایندگی فروش ، از آنرو نظار ت وکنترول وزار ت تجار ت بالای اموال انحصار ی‌ذیل صور ت گرفته است :

موتر هاییکه در طو ل ٦ ماه او ل سال ٤٩ وارد کشور شده قرار آتی است :

الف ـ موتر های تیز رفتار جدید ٦١٤ ـ عراده

ب ـ موتر های تیز رفتار مستعمل ٤٩١ ـ عراده

ج ـ موترهای‌سرویس‌شهری‌مستعمل ٢٢٩ ـ عراده .

د ـ تورید سگر ت در شش ماه او ل سال ١٣٤٩ به تعداد ٨٣٤٩ ـ کار تن .

هـ ـ اجازه نامه سر حد ی سگر ت به تعداد ٥٠١٦ ـ کار تن .

س ـ تورید تنباکو ی پایپ ـ بر گ بیری و نصوار بینی ارقام جدید جداگا نه را تشکیل مید هد .

امــور جــواز نامـــه

اقدام وزار ت تجار ت به‌منظوراستفاده بیشتر از رهگذر رقابت تجار تی یابعبار ت دیگر استفاده از نرخها ی بین المللی در امور معاملات تجار تی افغانستا ن از حوزه آسیا ی مرکزی به شر ق اقصی وسایر قاره ها توسعه یافته وهم یك تعداد تجـــار و موسسا ت تجار تی خار جی در افغانستا ن مقیم شده اند که مقصد آنها انحصار نبوده بلکه اقدام در راه توسعه تجار ت افغانستان میباشد . در زمینه باید ادعا کرد که در پهلوی تجار و نما یند گیها ی تجار تی منشور های شا مل حوزه تجار ت بار تر ی نیز در جریا ن است که باین ترتیب در صدور وتورید اموا ل التجاره رقابت ها ی تامه به میا ن آمده که افغانستا ن بو سعت جهانی ازان مستفید گردیده است . وزار ت تجار ت یکتعداد جواز نامه های تجارانفرادی خار جی را در نیمه او ل سا ل ٤٩ تحـــت عمل قرار داده وطبق مقررا ت مو ضو عه به جواز نامه تجار تی ان مبادر ت ورزیده‌است هکذا در مورد ویزه های ورود ی ، خروجی واقا مت تجار انفرادی مستخد مین ومنسوبین تجار خار جی اجراآت لازمه صور ت گر فته است . تعداد تجار انفرادی خار جی که در افغانستا ن از سالها ی گذشته الی میزا ن ١٣٤٩ مصرو ف فعا لیت تجار ت هستند وبرای شان اجازه داده شده عبار ت انداز :

٨١ نفر هندی ، ١٤ نفر پاکستا نی ، ٢ نفر عراقی ، یك نفر ایرانی ، یکنفر عر بی ویکنفر برتانوی .

امور ترانز یت :

وزار ت تجار ت در راه بهبود و اصلاح امور ترانسپور ت و ترانزیت که لازم و ملزو م یکدیگر اند وبرای انکشا ف وتوسعه تجار ت مملکت فو ق العاده موثر و قـــابل ملا حظه میباشد حتی ا مکان صرف مساعی نموده است .

طوریکه خوانندگا ن گرا می ما بـــهتر معلوما ت دارند افغانستا ن یك کشورمحاط به خشکه بوده فلهذا فعا لیتها ومعاملا ت جار یه تجار تی در داخل وخار ج از طریق ترانزیت خشکه منطقو ی صور ت میگیرد .

بنا بران گفته می توانیم که توسعه‌معاملات تجار تی ویا رکود ان بیشتر به مسا یل ترانز یتی حوزه ارتبا ط داشته وازاین‌رهگذر این مسایل زیاد تر محتا ج توسعه واهتمام ورهنما یی است . برای اینکه در اموربار چالا نی صادرا ت وو اردا ت اموا ل‌تسهیلات لازمه فرا هم گردد و ازین ناحیه منا فعی متوجه تجار کشور گردد سعی شده است در قرار داد های ترانزیتی با کشور های ذیعلاقه به کرایه اقلام عمده ترانز یتی‌تخفیف قابل ملاحظه‌داده‌شود برای پیشبرد مز ید امور بار چالا نی و تسهیلا ت لازمه شرکت های ترانزیتی وبار چالا نی در فعا لیت اند که وزار ت تجار ت باین شرکتها دایـما همکاری داشته و در تسریع فعا لیت ها ی شا ن حصه میگیرد .

حکو مت افغانستا ن قبلا به منظورتحکیم روابط اقتصا دی و فرا هم آور ی‌تسهیلا ت در امور ترانزیت وعبور و مرور اجنا س و مال التجاره در خا ك کشور های منطـــقه با در نظر گر فتن حجم کنو نی وتوسعه ان در آینده تصمیما ت نافعی اتخاذ وموا فقت نامه های ترانزیتی وحمل ونقل را با ممالك ایران ،پاکستان ،وترکیه در سا لهـــا ی ١٣٤٠ ـ ١٣٤٣ و ١٣٤٨ امضاء کرده است عجالتا عبور اموا ل ترانزیتی‌افغانی از طریق دو مملکت او ل الذکر بصور ت منظم ادامه دارد . اخیرا دولت شاهنشا هی‌ایران‌تاسیس یك گمر ك مشتر ك را در سر حد بـــین افغانستا ن و ایرا ن پیشنهاد نموده که این

موضو ع تحت مطالعه اولیا ی امور است . نظر به احداث شاهراه‌های‌جدید درافغانستان، ترانسپور ت هزار ها تن اموا ل شورو ی ، آلما ن غربی وایتا لیا وپاکستا ن وبالعکس حمل ونقل هزار ها تن اموا ل ترانزیتی پاکستان به شوروی از طریق سر حدا ت افغانستا ن منافع اقتصا دی کشور ها ی همسایه را نیز در عین زما ن بار آورده‌است.

میعاد موافقتنا مه ترانز یتی بین حکومت افغانستا ن واتحاد جما هیر شورو ی می بایست در سپتمبر ۱۹۷۰ خاتمه می‌پذیر فت اما برا ی مد ت پنجسا ل دیگر یعنی تاماه سپتمبر ۱۹۷۵ تمدید یافت .

قرار داد ترانز یتی که در سا ل ٦٨ برای یك سا ل بین وزار ت تجار تافغانستا ن و اداره سیوز و نشترانس ماسکو امضا ء گردیده بود طبق مادهٔ بیست ان در سا ل ۱۹٦۹ نیز معتبر شنا خته شده و امـــید تجدید ان موجود است .

امور سیستم متریك

نظر به ایجابا ت عصر وزما ن وشرا یط امروز ی اقتصا دی و به منظور فرا هـــم آورد ن تسهیلات در داد وستد روز مره‌دکان دارا ن ، وزار ت تجار ت تدا بیر ی را اتخاذ نمود تا سیستم متریك واوزا ن را جاگزین اوزان سابقه که از سالیان متمـــــا دی‌در کشور رایج بود گرداند .

وزار ت تجار ت برای نیل به این هد ف ادارهٔ بنا م سیستم متر یك و اوز ان در چو کات ان وزار ت تشکیل و تاسیس نموده که این اداره بعد از انفاذ مقررا ت سیستم متریك یعنی ۱۵ سر طا ن ۱۳٤۹ به توزیع اوزا ن متریك در نوا حی ده گانه شهرکابل ومر بوطا ت ان اقدام نموده است .

اجرا آتیکه اداره سیستم متر یك در این راه انجام داده عبار ت است از :

۱ ــ انفاذ مقررا ت سیستم متر یك .

پس از نافذ شد ن مقررا تسیستم‌متریك یك یك نسخه ان به تمام وزارتخانـــــها ، دوایر دولتی و تما می مراجع رسمی به‌منظور تطبیق ان در معاملات ارسا ل گردیده‌است.

۲ ــ تطبیق اوزا ن متریك در داد وستد .

بعد از نافذ شد ن مقررا ت سیستم‌متریك طی یك ابلاغیه رسمی به فروشند گا ن و خریدارا ن تفهیم شد تا معا ملا ت داد و ستد خویشرا به اوزا ن متریك بنما یندروی این منظور از تاریخ مذکور تا کنو نغرض تطبیق اوزا ن متریك در دادو ستدورهنمایی خریدارا ن و فروشند گان مرا قبت ها ی متداوم اداره سیستم متریك بعمل آورده‌است برای تنویر اذهان عا مه و سهو لت کاردر حدودسی هزار ور ق از تابلو های تعدیل اوزا ن وتسعیر قیمت ها به سیستم متریك از طر ف ادارهٔ سیستم متریك طبع وبرا ی همشهر یان نواحی ده گانه شهر کابل و دکاندارا ن مربوطه توزیع شده است .

۳ ــ جمع آوری اوزا ن مترو که :

در جر یان مرا قبت های متدا و م‌وتطبیق این سیستم عام المنفعه به مشا هده رسید که دکاندارا ن باوجود داشتن اوزا ن متریك باز هم از سنگ های در یا یی وغـــــیره در داد وستد استفاده مینمودند لاچار ادا ره سیستم متریك بعد از مشوره با کـــــابل ښاروالی ابلاغیه مبنی بر عد م‌استفاده‌ازاوزان متروکه نشر وبعد از نشر ابلاغیهٔ مذ کور به جمع آور ی اوزا ن مترو که از دکانداران نواحی ده گانهٔ کابل اقدام نموده است .

٤ ــ توزیع اوزا ن به دکاندارا ن جدید :

دکاندارانیکه در زما ن تو زیـــــع اوزا ن متریك دوکانها ی شا ن مسدود بوده و یا دکاندارانیکه بعد از توزیع عمو می جــــدیدا بدوکان دار ی شرو ع نموده اند درجریا ن مراقبت بازار از طر ف ادارهٔ سیستم متریك بعد از اخذ احصائیه اوزان متریك به ایشان داده شده که تعداد این دکانداران تا حا ل در حدود دو هزار نفر میرسد .

۵ ــ عیار ساختن اوزا ن متریك :

اوزان مورد ضرور ت دوکاندار های که در فوق از ان نام برده شد بعد از تو لید در فابریکهٔ جنگلك از طر ف گرو پ مو ظف ادارهٔ سیستم متریك عیار و کنترو ل‌شده است وهم در جریا ن امسا ل اوزا ن مورد ضرور ت شهر های کند هار وجلال آباد که در نظر است در صور ت مسا عد ت وهمکاری ولایا ت متذکره در سه ماه اخیر سا لتوزیع ان صور ت گیرد عیار وکنترو ل شده‌است .

(تفصیل در صفحات‌بعدی)

مدیریت نما یشگاه

مدیریت نمایشگاه وزار ت تجار ت در سال ۱۳۴۹ علی الر غم اجراآت روز مـره خویش برای اشترا ك در نمایشگاه ها ی خارجی وتر تیب تندار تون پنجاه و دو مین سال جشن استر داد استقلال وطناجراآتی نموده است که در شناسا یی ومعرفی امتعه وپیدا وار مملکت عزیز در نمایشگاه ها ی موصوف موثر بوده است . چنانچه نمایش امتعه وپیدا وار افغانستان در نمایشگاهجهانی اکسپو هفتاد او سا کاکه از ۲۳ حو ت ۴۸ الی ۲۲ سنبلهٔ ۱۳۴۹ ادامه داشت موردتوجه خاص کمپنی ها ، موسسا ت خار جی اعم از جاپان و دیگر مما لك قرار گرفت و یـك مقدار زیاد اموا ل نمایشی به فروش رسیدو علاوه بران یکتعداد زیاد کمپنی ها یجاپانی خواهش خریدار ی پیدا وار افغانستا ن را نمودند که بدینترتیب قدم ارزنده و مفید ی برای جلب تجار و موسسا ت جاپا نی بر داشته شد .

هکذا نمایشگاه وار داتی بر لین که از هفت سنبله در بر لین غر بی دایر گردیده بود از بزرگترین نمایشگاه های بود کـه افغانستان در پهلوی دیگر مما لك جها ن دران اشترا ك ورزیده بود . اشتها را ت بازار یابی برای صنایع دستی ودیگر پیدا وار مملکت منظور اصلی اشترا ك در این نمایشگاه را تشکیل میداد .

ریاست عمو می اتاقها ی تجار ت

۱ ـ انتخابا ت اعضا ی دورهٔسیزدهم:

انتخابا ت اعضا ی دورهٔ سیزدهـــم اتـــا ق تجار ت کابل تحت ریاست بنا غلیعبدالغفور سراج رئیس عمو می اتاقها ی تجار ت و کمیسیو ن انتخابا ت بتاریخ (۵) ثور ۴۹ طور آزاد آغاز و بتاریخ ۷ ثور خاتمهپذیرفت انتخابا ت این دوره نظر به سا لها ی قبل امتیاز خاصی داشت زیرا در دوره ها ی گذشته تنها طبقه تا جر انفرا دی سهـــم میگرفتند ولی در دورهٔ سیزد هم طـــبق لایحه انتخابا ت بر علاوه تجار انفرا دی موسسا ت صنا عتی ، شرکتها وبانکها نیز به عضو یت اتا ق تجار ت کابل انتخا ب گردیدند .

اشخاصیکه به دورهٔ سیزدهم اتا ق تجارت کابل بحیث اعضاء انتخا ب گردیده انـد عبار ت اند از :

الف ـ از موسسا ت صنعتی :

بناغلی محمد جعفر مختاو زاده
بناغلی محمد یوسف صاعد
بناغلی غلام سرور ناشر
بناغلی محمد ابراهیم لطفی
بناغلی گل محمد بهادر
بناغلی خواجه محمد ویس
بناغلی سید عبدالله
بناغلی محمد صالح
بناغلی وزیر گل
بناغلی سید مرتضی

ب ـ از شرکتها ی تجار تی وبانکـــها

بناغلی فضل محمد خیر زاده
بناغلی عبدالرو ف وږ
بناغلی نور گل
بناغلی حاجی محمد حکیم
بناغلی حاجی عبدالرحیم

ج ـ از تجار انفرادی

بناغلی بهار ی لعل
بناغلی حاجی شاه محمد
بناغلی حاجی عبدالرحمن
بناغلی غلام سخی اکبر
بناغلی میر محمد نعیم یعقوبی
بناغلی حاجی محمد هاشم
بناغلی عبدالشکور حمید زاده
بناغلی سید آقا عزیز ی
بناغلی حاجی فقیر محمد خوشبین
بناغلی عبداللطیف حکیمی
بناغلی محمد هاشم دفتر ی
بناغلی حاجی احمد جان
بناغلی خداینظیر
بناغلی نعمت الله مهر زی

اعضای احتیا طی :

بناغلی معین الدین
بناغلی غلام رسول
بناغلی عبدالاحد فضلی
بناغلی حاجی ولی محمد
بناغلی حاجی محمد صابر صا فی

۲ ـ مجمع عمو می اتاقها ی تجار ت :
نظر به اهمیت و ارزشیکه مجمع عمومی از نگاه خواسته ها ، حل مشکلات وغیره مسایل تجار تی دارد مجمع عمو می روسا ی اتاقها ی تجار ت بتاریخ ۲۷ جوزا ی ۴۹ در کابل دایر گردید که اعضا ی ان عبار ت بودند از :

بناغلی عبدالغفور سراج رئیس عمو می اتاقها ی تجار ت
بناغلی سید مرتضی رئیس اتاق تجار ت کابل
بناغلی حاجی عبدالصمد رئیس اتاق تجات قندهار
بناغلی محمد اسحق رمزی رئیس اتا ق تجار ت هرا ت
بناغلی محمد نبی رئیس اتاق تجار ت بلخ
بناغلی عبدالقیوم رئیس اتاق تجار تغزنی
بناغلی صالح محمد بهمن یار رئیس اتاق تجار ت فاریا ب (میمنه)
بناغلی عبدالشکور رئیس اتاق تجار ت آقچه

مجمع عمو می روسا ی اتاق تجار ت که با بیانیهٔ بناغلی محمد اکبر عمر وزیــــر تجار ت در صالو ن ریاست اتاقها ی تجارت افتتا ح گردید تا ٤ سرطان ادامه داشت . درین مجمع رو ی موضو عا ت داخل اجندا بحث ومذاکرا تی صور ت گرفت .

ترا نسپورت و بندر والی :

باوجود آمد ن ریاست ترانسپور تعمومی در عقرب ۱۳۳۵ وضع ترانسپور ت و امور نقلیا تی کشور بهبود یافته همه امورنقلیاتی یك نظم ونسق بهتر را بخود گرفته وبوجه احسن صور ت میگیرد .

علاوه از حمل ونقل مواد ارتزا قی واموال انفرادی وتجار تی ریاست ترانسپور تعمومی در حمل ونقل غله (گندم) انتقا ل مجلوبین عسکری ازیکجا بجا ی دیگر وطلاب معار ف به مناطق دور دست ، انتقال اموا ل پروژه های انکشا فی در کلیه مناطق مملکت با استفاده از لاری های انفرادی انجا م داده است .

ریاست ترانسپور ت عمو می علاوه‌ازلاری های انفرادی دربسا مواقع برای امــــور نقلیا تی از لاری های اتحادیه های‌ترانسپورتی نیز استفاده نموده است فعلا تعداد اتحادیه های ترانسپور تی به ۹۸ و تعداد لا ری های داخله اتحادیه ها به ۲٤٦٦ عراده‌میرسد لاری های موجوده اکثرا شش تن وهشت تن پطرو لی بوده اما درین اوآخر یکتعداد موتر های که قدر ت حمل بیشتر اموا ل را دارد مورد استفاده اتحادیه ها قرار داده شــــده است . این لاری ها عبار ت از موتر ها ی هشت تن ، ده تن ، دوازده تن ، سی تن ، تریلر دار و بیشتر ازان‌میباشد. یکتعداد این لاری ها مجهز با ماشین دیزلی میباشد که‌از ناحیه شرایط اقتصا دی واز نگاه مصر ف مواد نفتی مفید میباشند . ناگفته نماند کــه فعلا به تعداد ۱٦٠٥٧ عراده لاری انفرادی تحت مقررا ت ترانسپور تی در حمل ونقل اموال وامور نقلیا تی فعا لیت دارند که باین حسا ب تعداد لاری ها به ۱۸٥۲۳ عرا ده میرسد .

ریاست ترانسپور ت عمو می با استفاده از لاری های متذکره اضافه از دو ملیو ن‌تن اموال انفرادی تجار تی ، ترانزیتی ، پروژه های عمرانی و غله را درسال ٤۸ نقل داده است . هکذا در ٦ ماه اول سا ل ٤۹ بــه مقدار بیش از چهار صد هزار تن امــــوال وارده وصادره را انتقا ل داده است .

علاوه از نماینده گی های ریاست‌ترانسپورت عمو می که در تما م ولایا ت موجود است یك نماینده گی در مشهد نیز تاسیس شده است باید گفت که لاری ها بین لین ها ی کابل ـ ترمز ، کابل ، پشاور و کابل ، مشهد وبر عکس ان فعا لیت دارند ریا ست عمو می ترانسپور ت از کرایه لاری ها ی حامل اموا ل پنج فیصد کمیشن بنام کمیشن ترانسپور تی اخذ میدارد که دو نیم فیصد کمیشن را لاریدار و دونیم فیصد آنرامالك مال می پر دازد . اموا ل حکو متی ازپرداخت کمیشن ترانسپور تی معا ف بوده صر ف لاریدار دو نیم فیصد کمیشن می پر دازد . عواید کمیشن ترانسپور تی پو ل واردا ت دولت بوده مستقیما به حسا ب‌بودجه‌وارداتی دولت تحویل میگردد .

عواید شش ماه او ل سا ل ۱۳٤۹ ریاست ترانسپور ت عمو می از در ك اخذ کمیشن

عبار ت است از ۲۴۳۰۷ افغانی ، ۲۲۰کلدار ۱۵۳۹۷۹ ریا ل و ۸۰۷۷۶ دالر .

بعلاوه مدار ك فو ق ریاست ترانسپور ت عمو می از رهگذر قیمت جواز نا مه عراده جا ت ، کتابچه سیر ترانسپور تی وپولیکه بنا م جریمه در موقع خلاف ورزیها ازمقررات ودستور اصولنا مه ترانسپور تی بدست‌می آورد یك مدر ك عواید بوده و به حسا ب واردا ت دو لت انتقا ل داده میشود .

در سا ل ۱۳۴۸ ریاست ترانسپور ت عمو می از در ك فروش کتابچه سیر مبلغ ۳۰۹۷۴۰ و از در ك جرایم مبلغ ۴۷۸۳۱۴ افغانی بدست آورده است که مبالغ متذکره به حسا ب واردا ت دولت انتقا ل داده شده اســـت .

امور بندر والی

ریاست بندر والی که یکی از تصدیها ی دو لت و تحت اداره وزار ت تجار ت میباشد در بنادر چهار گانه شیر خان بندر تاشکذر وکلفت و تور غندی بامور تحویل گیر ی وتحویل دهی اموا ل صادرا تی و واردا تی مصرو ف فعا لیت می باشد .

اهمیت ریاست بندر والی با انکشا ف تجار ت در حوزه ها ی بار تر ی وغیربارتری وانکشا ف تجار ت ترانزیتی افغانستا ناز طر ق شورو ی که انسداد کانا ل سویزعامل بزرگی در این راه محسو ب می شود بیشتر محسو س است .

مرکز ریاست بندر والی در کابل بوده و برای امور حسا بی وتهیه وتدار ك ما شین آلات وترتیب حسا ب عواید وارسا ل آویز به دوایر و تحصیل طلبا ت و تنظیم امور حسا ب دار ي به ترتیب بیلا نس انجـــا م وظیفه میدارد .

امور بندر ها ی چهار گانه شیر خان‌بندر در کندز ـ بندر های تا شگذر و کـــلـفت در مزار شریف وبندر تور غند ی درهرا ت از طر ف ریاست مر کزی اداره ومرا قبت میگردد . بنا در متذکره اموا ل صادرا تی تجار و یا موسسا ت بار چالانی را که به شوروی ویا طور ترانزیت از طریق شوروی باروپا صادر میگردد بداخل مقررا ت‌بندروالی از مراجع مربوطه تسلیم‌گرفته طبق شمرا یط قرار داد کشتی را نی به مراجع شورو ی تسلیم مید هد . همچنا ن اموا ل واردا تـــی شوروی ویا ترانزیتی را که کشتی ها به بنادر تخلیه میکنند طبق تعامل بندر وا لی به مراجع مربوطه صاحبا ن ان برو یت‌اسناد تحویل مید هد . اجراآت هفت ماه اول سال ۱۳۴۹ بنادر مذکور قرار آتی است .

۱ ـ شیرخان بندرواردات ۶۱۹۱۷ تن . صادرات ۱۰۹۷۲ تن .
۲ ـ بندر تاشگذر واردات ۲۵۴۲۵ تن . صادرات ۶۷۸۸ تن .
۳ ـ بندر کلفت واردات ۱۱۷۴ تن .

اسناد کنسا نیمنت‌های که‌بعداز مرا حل

اسناد کنسا نیمنت های که بعد مرا حل از بنادر به اداره مر کزی بندر وا لی‌رسیده به تفصیل آتی است .

۱ ـتعداد کنسا نیمنت های هفت ماه اول سال ۴۹ ـ ۱۹۳۶ قطعه .

۲ ـ تعداد کنسانیمنت هاییکه عوا ید ان سنجش و اویزان به دوایر داده شده۷۴۳۷ قطعه معادل ۶۲۴۵۸۸۰۸ر۳۶ افغانی

۳ ـ کنسانیمنت های تحت سنجش ۱۶۹۹ قطـــعه .

۴ ـ تحصیل طلبا ت گذشته بندر وا لی وحصول عواید از دوایر در ظرف هفت ما ه از کنسا نیمنت های سنجیده شده که یـك قسمت توسط دوایر و یك قسمت ان ذریعه شعبه تحصیلی به حسا ب بندر والی‌انتقا ل یافته بالغ به مبلغ ۲۵۸۷۸۰۵۵ ـ افغانـــی می شود .

مجمو ع عوا ید طلبا ت بندر والی در ظرف‌هفت ماه‌اول سال۴۹بالغ‌بر ۱۸۶۱۳۱۰۳ افغانی گردیده است .

سیستم متریك واوزان

بر حسب صوابدید حکو مت وزارت تجارت در سا ل ۱۳۴۳ مکلف گردید تا سیستم متریك را که شکل بین المللی دارد بعوض اوزان وآلات اندازه گیر ی مختلف النو ع که از سالیا ن متما دی در مملکت رایج است جاگزین گرداند .

پروژهٔ سیستم متریك و سرو ی شـهر کابل ازنـگاه تـولیـداوزان مـتر یك ا ز سال ۱۳۴۵ به بعد آغاز گردیده و بعد از سروی برای ۳۵۰۰ دکاندار شهر کابل نظر به ضرور ت هر دو کان سیت های اوزا ن به دستر س آنها گذاشته شده است تا در امور معاملا ت از ان استفاده نما یند .

همچنان وزار ت تجار ت به منظور فراهم آوردن تسهیلات بیشتر یك ملیو ن افغانی برای ساختما ن اوزا ن متر یك بطور یك سر مایه دورا نی به اختیار فابریکهٔ جنگلك گذاشت تا به موجب ان فابریکهٔ جنـگلك اوزان زابعد از تو لید بدستر سـس اداره سیستم متریك آنوزار ت بگذا رد .

هکذا برا ی انسجا م ایـن کـار یك کمیسیو ن مشتر ك که دران نمایند گا ن ادارهٔ سیستم متریك وزار ت تجـار ت و انجنیران فابریکهٔ جنگلك شا مل می باشد تعیین گردید تا در راه تکمیل سا ختما ن اوزان وسایر پیما نه های متر یك فعا لیت نمایند .

چنانچه یك قسمت زیاد اوزا ن متر یك از بیست کیلو تا بیست گرام توسط فابریکهٔ جنگلك تهیه شده که ا زطر ف ښاروا لی کابل به دکاندارا ن شهر توزیع شده است .

باید علاوه کرد که بعد از احصائیه گیری و مطالعا ت دقیق در حدود سی وپنج الی چهل هزار عدد وزن در فابریکهٔ جنگلك بعد از آنکه توسط انجنیرا ن ادارهٔ سیستم متریك اعیار گردید تو لید شده است .

تنها مشکلا تیکه فابریکهٔ جنگلك در ین زمینه دارد ساختن اوزان کو چك از یـك الی بیست گرا مه می باشد . زیرا فابریکهٔ جنگلك فعلا وسایل کافی که بتواند اوزان کوچك متریك را تهیه و ترتیب کند به اختیار ندارد . اما وزار ت تجار ت برای تهیهٔ وتدارك اوزان کوچك داخل اقدام گردیده مذاکرا تی در زمینه با دو لت اتحادی آلما ن وجمهوریت هند صور ت گرفته است .

مطالعا ت برای تهیهٔ ترازو های حساس از طرف اداره سیستم متریك وزارت تجارت آغاز گردیده که البته در آینده در پهلو ی اوزان هر دکان ترازو های حساس که در موقع اشتبا ها ت و نیاز مند ی مرد م مفید است بدستر س دکانداران گذاشته خوا هد شـد .

هکذا ادارهٔ سیستم متر یك در بارهٔ واحد های اساسیکه در خرید و فروش بکارمیرود داخل اقداما ت گردیده و در نظر است بعد از پروژه اوزان وترازو مطالعهٔ سیستم اندازه گیر ی مایعا ت با پیمانه های لیتر واضعاف ان رو ی دست گرفته شود که البته بعد از تهیه و تدار ك بدستر س فروشند گـان مایعات گذاشته خوا هد شد .

نظر به ایجابا ت و توسعه کـار یـك لابراتوار مرکزی در جوار وزار ت تجار ت به مصر ف نه صد هزار افغانی در حا ل اعمار است که بعد از تکمیل تما م وسا یل دست داشته در ین لابراتوار جا داده خوا هد شد.

همچنان ادارهٔ سیستم متریك در نظـر دارد به اساس مقررا تیکه دران اداره موجود است در مورد کنترو ل تانکها ی پطرو ل داخل اقداما ت گردند .

باید علاوه کرد که برای تطبیق پـروژهٔ سیستم متریك فعلا یك نفر متخصص ملل متحد با سیزده تن انجنیرا ن داخلی مصـرو ف خدمت می باشند .

سروی واحصائیه گیر ی دکانها ی ولا یات کند هار وجلال آباد توسط اداره سیسـتم متریك اکما ل و اوزان مورد نیاز ولا یا ت مذکور تهیه شده است که در آیندهٔ قر یب توزیع خوا هد شد .

نظر به احصائیه گیر یکه صور ت گرفته در ولایت کند هار ۲۱۳۶ دکان و درجلال آباد ۹۱۲ دکان موجود است .

مقررات سیستم متریک

فصل اول
گلیات
مادهٔ اول :
این مقررا ت برا ی ترویج تعمیم وتطبیق سیستم متریك در افغانستان وضع میگردد .

مادهٔ دوم :
این مقررا ت امور مربوط به فراهم آوردن تسهیلات لازم وایجاد هم آهنگی در دادوستد ومعاملات تجار تی کشور را با اساسا ت‌علمی سیستم متریك تنظیم می نما ید .

مادهٔ سوم :
واحد های اساسی در سیستم متر یـك قرار ذیل میباشد :
متر واحد طول .
کیلو گرام واحد کتله .
ثانیه واحد زمان .
امپیر واحد شد ت جریان برق .
درجهٔ سلز یوس واحد درجه حرار ت .
کاندیلا ـ واحد شد ت نور .
این سیستم علاوه بر واحد های اساسی فوق حاوی واحد های فر عی نیز میباشدکه طبق اصول وفور مول ها ی علمی ازواحد های اساسی فوق مشتق شده است .

مادهٔ چهارم :
اضعاف واجزا ی واحد های فو ق نیـــز مطابق اساسا ت علمی محاسبه میگردد .
تصامیم کنفرانس عمو می بین المللی‌اوزان و مقیاسا ت در داخل حدود این مقررا ت پیروی گردیده وهمچنان واحد های اندازه گیری مروج در افغانستا ن که بطور مو قر استعمال آن جواز دارد نیز توسط ایـــن مقررا ت تعیین میشود .
یك جدو ل عمو می واحد ها ی که‌شامل واحد های اساسی فر عی وواحد ها ی‌موقت میباشد نیز توسط این مقررا ت پیش بینی میشود در ین جدو ل سمبو ل واحد ها ی اضعاف واجزا ی آن تعیین میشود . تعدیل لست واحد های فرعی والغای واحد ها ی موقتی شامل جدو ل توسط فرا مین حکومت جواز دارد .

مادهٔ پنجم :
معیار های ملی اندازه گیر ی بعدمنظوری حکو مت تثبیت میگردد .
افغانستان میتواند تازما ن تثبیت معیار های ملی اندازه گیری از معیار های قانونی سایر ممالك عضو اداره بین المللی اوزا ن و مقیاس ها استفاده کند .

معیار ملی اندازه گیر ی با در نظر گرفتن حکم ماده (٤) این مقررا ت معیار است که هر مملکت عضو سیستم متریك حایـــزان میباشد .

مادهٔ ششم :
تطبیق واحد های اندازه گیر ی جدو ل مذکور ماده (٤) این مقررا ت در قرار دادهای دوائر و مو سسات دولتی به اشـــخاص و موسسا ت خصو صی در داخل کشوراجباری میباشد .
اموال واردا تی و صادرا تی که‌باسا س سیستم متر یك تعین اندازه نشده یا از کشور های فاقد این سیستم تورید گردد در حدود احکام مندر ج این مقررا ت بصور ت استثنایی قابل قبول میباشد .

مادهٔ هفتم :
سیستم متر یك سیستم نافذ اندازه‌گیری در افغانستا ن میبا شد و تدریس آن‌شامل پروگرام درسی معار ف میگردد .
واحد های اندازه گیر ی تنها بنا م یا سمبو لیکه در ین مقررا ت تعیین میشود تسمیه میگردد .

مادهٔ هشتم :
آلات ولوازمیکه با سا س ماده چهار م این مقررا ت اندازه گیر ی واحد های متذکره استعما ل میشود تحت کنترو ل حکو مـــت میباشد .
طرز تطبیق و کنترو ل انوا ع مختلــف آلات و لوازم اندازه گیری با در نظر گرفتن مشخصات ودرجه حساسیت آلات با رعا یت قواعد خاصیکه کنترو ل این آلات ایجا ب میکند توسط این مقررا ت تنظیم میگردد .
موارد استثنا یی که در ین مقررا ت تذکر داده شد برا ی تا مین تسهیلا ت لازم در معاملا ت علمی و بین المللی نیز تنظـــیم میگردد .

ماده نهم :
تولید تورید و فروش استعــما ل آلا ت و لوازم اندازه گیر ی مغایر اسا سا ت سیستم متریك مندر ج این مقررا ت جواز ندارد .

مادهٔ دهم :
متخلفین این مقررا ت بر طبق احکــا م قانون مجازا ت میشو ند .

مادهٔ یازدهم :
ادارهٔ سیستم متر یك مطابق به احکا م این مقررا ت آلات ولواز م اندازه گیر ی را مراقبت مینما ید این اداره وظایف خود را به همکاری ښاروا لی ها و پولیس و دیگر کارکنان عامه انجام مید هد .
مامورین موظف اداره سیستم متر یــك صلاحیت دارند در مورد صحت یا عد م صحت آلات ولواز م اندازه گیر ی بر رسی لازمه بعمل آرند . اگر آلات ولواز م اندازه گیر ی مغایر این مقررا ت باشد در حدود احکا م قانون توقیف و مصادره میشود .
فصل دو م

کنترو ل آلات و لواز م (اندازه گیری)
مادهٔ دوازدهم :
کنترول آلات و لواز م اندازه گیر ی واحد های کمیت آنها در فصل اول این مقررا ت تعیین شده شامل نکا ت ذیل میباشد :

۱ ــ آلات ولواز م اندازه گیر ی بدسته های معینه تقسیم میشود هر دسته آلا ت ولوازم اندازه گیری بعد از طی مراحل اصولی مورد ا ستعمال قرار میگیرد .
۲ ــ مـــو د ل آ لا ت و لـــو ا ز م اندازه گـیر ی به اسا س تجار ب و تحقیقات علمی جهت کنترو ل منظورو تعیین میگردد . مودل عبار ت از نمونه های آلا ت ولوازم اندازه گیری میباشد که قبل از تورید وبکار انداختن آنها از طر ف اداره سیستم متریك قبول شده باشد .
۳ ــ آلات و لواز م اندازه گیر ی که تولید ،تورید ویا تر میم میشود با ید عیار ابتدایی گردیده ومطابق به مودل ، منظور شده و شرایط این مقررا ت باشد .

عیار ساختن ابتدا یی عبار ت از آنست که آلات ولواز م اندازه گیر ی پس از تولید تورید وترمیم قبل از استعما ل و بکـــار انداختن با مودل معینه میزان وعیار گردد .
٤ ــ ادارهٔ سیستم متریك مکلف است وقتاً فوقتاً آلات و لواز م اندازه گیر ی را عیار نماید .
٥ ــ طرز استعما ل آلات و لواز م اندازه گیری که حایز شرایط مندر ج این مقررا ت نباشد ممنو ع قرار داد .
٦ ــ ادارهٔ سیستم متر یك حین مرا قبت از آلات و لواز م اندازه گیر ی عندالزو م برای اصلاح تر میم و منع استعما ل آ لات ولواز میکه مطابق به شرایط متذکره ایـن مقررا ت نبا شد رهنما یی لازمی مینماید .

مادهٔ سیزدهم :
ادارهٔ لابرا توار مر کزی سیستم متر یك در چوکا ت وزار ت تجار ت در کابل و شعبات آن در مر کز هرولا یت عندالزوم تاسیس میگردد .

مادهٔ چهار دهم :
هراداره کنترو ل دارا ی آلا ت ولوا زم معیاری ایتلان و مهر ها ی لازمه میباشد .
معیار های اداره کنترو ل ولایا ت هرسال از طرف لابرا توار مرکزی عیارو کنترو ل میگردد .

فصل ســـوم
تثبیت نو ع وصنف
مادهٔ پانزدهم :
رهنمایی مرا قبت و کنترو ل آلات اندازه گیری با در نظر گرفتن دسته های مختلف آلات اندازه گیری مذکور ماده(۳)این‌مقررات از لحاظ تخنیکی توسط وزار ت تجار ت‌صادر میگردد .

مادهٔ شانزدهم :
به پیشنهاد وزار ت تجار ت و یـا در صور ت لزو م بر حسب پیشنهاد وزار ت خانه های ذیعلاقه دسته های آلا ت اندازه گیر ی ذیل در مر حله او ل مورد کنترو ل مراقبت قرار میگیرد .
الف ــ آلات ولواز م اندازه گیری وز ن.
ب ــ آلات ولوازم اندازه گیری طول .
ج ــ آلات ولواز م اندازه گیر ی حجم ومصر ف مایعا ت .
د ــ آلات ولوازم اندازه گیر ی مصر ف انرژی برق سائر آلات و لواز م اندازه‌گیری متعاقبا عندالضرور ت مورد کنترو ل قرار میگیرد .

فصل چهار م
تثبیت و نگهدا شت مودلها
مادهٔ هفدهم :
تولید کننده یا تورید کننده سا ما ن و لوازم اندازه گیر ی که به اسا س احکا م این مقررا ت تحت کنترو ل قرار میگیرد مکلف است تا یك مود ل (نمونه) آلا تی را که میسازند یا وارد میکنند برا ی اخـذ اجازه و کنترو ل به اداره سیستم متر یك وزار ت تجار ت بسپارند .
تمام آلات و لواز م اندازه گیری کــه تحت کنترو ل قرار میگیرد با یست با مودل مطابق بوده واز طر ف وزار ت تجـــار ت منظور شده باشد .
مادهٔ هجد هم :
تولید کنند و تور ید کننده آلا ت‌ولوازم سامان و لواز م اندازه گیر ی مکلف است فور مه در خوا ستی عنوا نی وزار ت تجارت را خانه پر ی نموده جهت اخذ منظور ی به وزار ت تجار ت بسپارد .

اشخاص و موسسا ت نمیتوا نند سامان ولواز م اندازه گیر ی را که مودل آنها را از طر ف وزار ت تجار ت قبول‌نشده بــه مملکت وارد نماید . تولید کننده با یـد اجازه تورید سا ما ن ولواز م اندازه گیری را از وزار ت تجار ت حاصل نماید حکم‌ماده بیست‌وششم این مقررا ت بالای تو لــید کننده نیز تطبیق میگردد .

مادهٔ نزدهم :
ادارهٔ سیستم متریك وظیفه دارد برا ی تامین اطمینا ن در مورد شرا یط صحـت تحکیم دقت و فعا لیت صحیح مودل بــه مطالعا ت وتحقیق لازم اقدام کند .

کنترو ل وآزما یش مود ل آلات ولوازم اندازه گیر ی در لابراتوار مرکزی شعبا ت مربوطه آن در محل تولید وتور ید آلا ت‌و لواز م مذکور و یا در محل فروش آن‌صورت میگیرد . نواقصیکه در موقع آزما یش مودل مورد نظر بوقو ع میرسد متعلق به‌درخواست کننده است .

ماده بیستم :
اعضا ی اداره سیستم متر یك بادر نظـر گرفتن حکم ماده (۱۹) این مقررا ت درظرف پانزده روز نتیجه مشا هدا ت و نظر یا ت خود را در مورد آزما یش های مربوطه مودل ابراز می نماید وزار ت تجار ت تصمیم در مورد قبولی یارد مود ل مطالعه شده باساس راپور تخنیکی میگیرد .

این تصمیم بدر خواست دهنده رسـمـاً اطلا ع میشود .

مادهٔ بیست‌و یکم :
تولید کننده و تورید کننده آلات و لو ا ز م اندازه گیر ی مودل آلا ت ولواز م را بااسناد تخنیکی از قبیل شکل او صا ف و مشخصات فزیکی آن به اداره سیستم متر یك ارائـه میکند . این آلا ت واسناد باسه مهر عیار ابتدایی نشا نی شده ودو باره به ما لــك آن سپرده شود .
تولید کننده وتور ید کننده مکلف است

مود ل با اسـناد تخنیکی مهر شده را حفظ نموده موقع عیار کنترو ل و بدسـتر ســس اشخاص موظف اداره سیستم متر یك بگذارد تولید وتور ید کننده مکلف است مود ل یا یك کا پی از اسناد تخنیکی نشا نی شده را جهت حفظ به اداره سیستم متر یك بسپار ند .

مادهٔ بیستو دوم :

در صور ت که آلات و لواز م اندازه‌گیری قبول شده به شرایط موضو عه صدق نکند یادر ا ثر آزمایش و کنترول شعب فـنی کشف گردد که آلات مذکور در اثر استعمال تحقیقا ت علمی جهت کنترو ل منظور وتعیین و یا در اثر عوامل طبیعی خوا ص خود را اسناد تخنیکی آن مطابقت نمیکند در یـن صور ت در اثر پیشنهاد ادارهٔ سیستم متریك و منظوری وزیر تجار ت آلا ت ولـواز م اندازه گیر ی مذکور از استعما ل خار ج میشود .

تاریخ عملی شد ن این تصمیم از طر ف ادارهٔ سیستم متریك تعیین میگردد .

فصل پنجم

عیار ابتدا ئی

مادهٔ بیست و سو م :

آلات و لواز م اندازه گیر ی جد ید یا تر میم شده یا قبل از آنکه طبق نقرهٔ (۳و۴) ماده دوازده این مقررا ت عیار ابتدا یی نشده باشد در معرض نمایش فروش و استفـاده قرار گرفته نمیتواند .

آلات ذیل از این امر مستثنی است :

۱ ـ آلاتیکه معا فیت شا ن قبلا پیش‌بینی وقبول شده باشد .

۲ ـ آلاتیکه جهت نمایش برای ننداار تون ها ساخته شده باشد .

۳ ـ آلاتیکه نیاز مند ی تخنیکی بعضی از فابریکا ت ودستگاه ها را رفع کرده و اهمیت تجار تی نداشته باشد .

مادهٔ بیستو چهارم :

ادارهٔ سیستم متر یك برا ی سهو لت کار می تواند عیار ابتدا یی آلات اندازه گیری جدید یا تر میم شده در دستگاه یا مغازه در خواست کننده توسط هیات سیستم متریك انجام دهد مشرو ط براینکه تما م لواز م مورد ضرور ت در آنجا مهیا گردد .

مادهٔ بیستو پنجم :

آلات ولواز م اندازه گیر ی برا ی عیار ابتدا یی به ادارهٔ سیستم متر یك با تما م اجزا ی آن بصور ت مکمل تقدیم میشود .

در صور ت صحت آلات ولواز م اندازه‌گیری توسط مهر مخصو ص عیار ابتدا یی مهـــر میگردد .

نواقصیکه در جریا ن عملیه عیار ابتدایی به آلات ولواز م اندازه گیر ی عاید میگردد ودر حدود احکا م قانون متعلق به ما لك آن است .

مادهٔ بیستو ششم :

ساختن یا تر میم نمود ن آلا تیکه مودل انها هنوز قبول نشده بدو ن اخذ اجازه نامه وزار ت تجار ت جواز ندارد .

دارندگان جواز اصو لی با ید نکا ت آتی را مرا عات نما یند :

۱ ـ ساما ن ولواز م ایتلان ها ی مورد ضرور ت را به صور ت مکمل تهیه وآنهارا سالانه در لابراتوار مرکزی سیستم متر یك جهت عیار متنا و ب تقدیم میکند .

۲ ـ علائم مشخصه آنها که از طر ف وزار ت تجار ت قبو ل شده جهت شناسایی آنرا به تما م شعب مراکز سیستم متر یك می سپارد .

۳ ـ آلات تولید یا تر میم شده دارا ی علائم مشخصه فوق الذکر بوده جهت عیار ابتدایی به شعبه سیستم متر یك تقد یم گردد .

۴ ـ آلا ت و لواز م اندازه گیر ی مندرج فقره سو م توسط شخصی دارندهٔ جواز یا نمایندهٔ باصلا حیت آن به اداره سیستم متریك تقدیم میشود .

۵ ـ کارکنان سیستم متریك تسهیلات لازم را جهت عملیه عیار نمود ن فرا هـــم می نماید .

۶ ـ دارندهٔ جواز از انتخاب هر گو نه القاب مار ك ها و عنا وینیکه منسو بیت آنرا به ادارهٔ سیستم متریك نشا ن دهدخود داری مینما ید .

فصل ششم
عیار متناوب

مادهٔ بیست و هفتم :
آلات ولوازم اندازه گیری بعد از یک مدت استعمال تحت عملیه عیار متناوب قرار داده میشود .
آلات و لوازم مذکور ماده بیست و سوم از این امر مستثنی است .

مادهٔ بیست و هشتم :
اشخاص موسسات و دوائر دولت آلات ولوازم اندازه گیری ایشان طبق ماده بیست و هفتم تابع مقررات عیار متناوب میباشد معامله داران آلات و لوازم اندازه گیری شمرده میشوند . اداره سیستم متریک احصائیه آلات ولوازم اندازه گیری معامله داران فوق را فراهم مینمایند .

مادهٔ بیست و نهم :
عیار متناوب آلات اندازه گیری بصورت عادی حتی الامکان در سالون مرتبه در داخل حوزهٔ کنترول اجراء میگردد . در موردیکه اشکال در عمل موجود باشد در هر دو سال یکمرتبه عیار متناوب اجرا میگردد .

مادهٔ سی ام :
عیار متناوب محلاتیکه قبلا از طرف شعبات اداره مرکزی کنترول محلی سیستم متریک تعیین شده اجراء میگردد محل انتخاب شده حتی الامکان پاک سهل المرور روشن ووسیع میباشد .

مادهٔ سی و یکم :
عیار متناوب تمام آلات و لوازم اندازه گیری موسسات دولتی و تصدیهای آن در مرکز همان ادارات صورت میگیرد .

مادهٔ سی و دوم :
عیار متناوب آلات اندازه گیری که حمل ونقل آنها مشکل باشد و در اثر آن بدقت وحساسیت آنها صدمه وارد شود در داخل کارخانها و محلات مربوط اجرا میشود .

مادهٔ سی و سوم :
پروگرام عیار متناوب از طرف ادارهٔ سیستم متریک ترتیب شده و به هر ولایت ومحل اقلا پانزده روز قبل از فرارسیدن معیار اجرای عیار متناوب زمان و محل آن رسما اطلاع میشود .

مادهٔ سی و چهارم :
معامله داران بعد حصول اطلاع مندرج ماده سی و سوم آلات و لوازم اندازه‌گیری خود را بوقت و محل حاضر کرده و درموقع اجرای عملیه با مامور موظف همکاری مینمایند
در صورتیکه حمل و نقل بعضی آلات اندازه گیری امکان پذیر نباشد درجاییکه مورد استفاده قرار دارد عیار متناوب میگردد معامله داران بتاریخ معین مغازه‌ها دستگاه‌ها و دکانهای خویش را باز کرده وآلات مذکور را خود شان یا توسط نماینده باصلاحیت شان عوض عیار حاضر مینمایند آلاتیکه برای عیار کردن حاضر میگردد باید پاک بوده و عاری از ضمایم اضافی باشد وهمچنین آلات مذکور باید با تمام اجزای خود مکمل وفعال باشد اشخاصیکه آلات اندازه گیری حجم را در تصرف دارند مقدار مایع مورد ضرورت عملیه عیار را در اختیار مامور موظف گذاشته و بعد از انجام عملیه آنرا دوباره اخذ میکنند اگر در جریان عملیه یکی از سر غنج های آلات اندازه گیری از بین میرود مامور موظف بعد از ختم عملیه سر غنج دیگری گذاشته وآنرا با تاپه سیستم متریک ممهور می نماید .

مادهٔ سی و پنجم :
آلات و لوازم اندازه گیری که بعد از انجام عملیه عیار متناوب قناعت بخش تثبیت میگردد توسط تاپه معینه عیارمتناوب ممهور میگردد .
این تاپه حاوی حروف میباشد که ازطرف اداره سیستم متریک برای هر سال اختصاص داده میشود آلات اندازه گیری که در اثر عیار متناوب مغایر شرایط متذکره این مقررات تثبیت میشود . با تاپه

مخصوص مستردی نشا نی میشود . این تاپه محتو ی علامه چلیپا (×) میباشدبرای معامله دارانیکه آلات و لواز م اندازه گیر ی شان مسترد میگردد مامور موظف فور مه مستردی را با تاریخ آن امضاء کرده میسپارد در فور مهٔ متذکره نام آدرس معا مله دار نوعیت آله دلیل ردان تحریر میشود در صورتیکه بعضی آلات و لواز م غیر اصو لی در اثر خرابی به زیان عامه تما م شود مامور موظف تازما ن ترمیم دو باره یا مستردی کا مل فورا آنرا مهر و لاك کرده وامر مینما یـد از اله مو صو ف استفاده نگردد ما لك اله مسئول حفظ و مهر ولا ك ان میباشد .

در صور تیکه ما لك از خرا بی اله بهشعبه مربوط رسماً اطلاع دهد در ین صور تمامور موظف ادارهٔ سیستم متر یك مهر ولا ك را به منظور تر میم اله از بین برده و بعد از ترمیم دوباره به تاپه عیار متنا وب مهر و سرغچ مینما ید اگر مهر ولاك و سر غچ آلات ولواز م اندازهٔ گیر ی بدو ن مامور مو ظف توسط اشخاص دیگر از بین میرود ما لك ان مسئول این تخلف میباشد .

مادهٔ سی و ششم :

آلات و لواز م اندازه گیر ی مسترد شده عیار متناو ب قبل از تر میم و اصلاح قابل استعمال نمیباشد معا مله دارانیکه از ناقص بودن آلات ولواز م اندازه گیر ی خو یش مطلع میگردند مکلف اند مو ضو ع را بدو ن معطلی به ادارهٔ سیستم متر یك اطـــلا ع دهـــند .

مادهٔ سی و هفتم :

تمام آلات ولواز م اندازه گیر ی بعد از ترمیم عیار ابتدا یی و متنا و ب گردیده به هر دو مهر ممهور میگردد .

مادهٔ سی و هشتم :

معامله دارا نیکه آلات و لواز م انـــدازه گیر ی جدید خریداری مینما یند با ید قبل از استفاده آنرا عوض اجرا ی عملیه عیار متناو ب حاضر کنند .

هرگاه خرید وفروش در محلی صور ت گیرد که شعبهٔ کنترو ل سیستم متر یـــك دران موجود نباشد درین صور ت معا مله دارا ن میتواند موقتا از آلا ت اندازه گیری حود استفاده نماید مشرو ط بر اینکه آلات شان حاوی تاپه عیارابتدایی بوده بنزدیکترین شعبهٔ مربوطه کنترو ل سیستم متر یـــك اطلاع تحر یر ی داده باشند .

مادهٔ سی و نهم :

استعمال آلات و لواز م اندازه گیر ی عیار شده متناو ب قبل از آخرین تا په عـــیار متناو ب جواز ندارد آلات ولوازم اندازه گیری مذکور مواد (۳۸ ـ ٤۰ و ٤۱) از این حکم مستثنی است .

مادهٔ چهلم :

فروشندگا ن دوره گرد که در معابر عا مه بدو ن آنکه دارا ی محل معین باشندبه تجارت میپردازند آلات را که توسط مار ك ها ی عیار ابتدا یی وعیار متناو ب ممهور نبا شـــند استعمال کرده نمیتوانند . ایـــن نـــو ع فروشندگان مکلف اند در ظر ف سه ماه اول سال غرض اجراء عملیه عیار متناو ب آلات ولواز م خود را در یکی از شعبا ت سیستم متریك غرض عیار حاضر نمایند :

فصل هفتم

مراقبت

مادهٔ چهل و یکم :

ادارهٔ سیستم متر یك موارد ذیل را تحت مراقبت کنترو ل قرار مید هد :

۱ ـ آلات و لواز میکه بیکی از دستهای اصو لی تعلق داشته باشد .

۲ ـ آلات ولواز م اندازه گیر ی که در معاملات تجار تی مورد استفاده قرارمیگیرد.

۳ ـ مراجعیکه در آنجا از آلات و لواز م اندازه گیر ی استفاده میگردد .

٤ ـ تورید کنندگا ن ، تو لید کنند گا ن، ترمیم کنندگا ن واشخا صیکه از آلات ولوازم اندازه گیر ی استفاده نمایند .

مادهٔ چهل و دوم :

مراقبت آلات ولواز م اندازه گیر ی در هر محل به وقفه های متفاو ت نظر به اهمیت محل توسط مامورین موظف اداره ســیستم

متریك صور ت میگیرد مامورین مســـئول کنترو ل آلات اندازه گیر ی حوزه مربو طـه موظف است تا پلان مراقبت تـــمام آلا ت اندازه گیر ی را هر سه سا ل با لست

محلات مرا قبت وآلات مربوطه اندازه گیر ی ترتیب و به اوقا ت معینه مراقبت نماید .

فصل هشتم
أحکام متفرقه
تعقیب متخلفین
مادۀ چهل وسوم :

معامله دارا ن مکلف اند در مو قع عیار نمود ن کنترو ل و مرا قبت سا ما ن ولوازم اندازه گیر ی مانع اجرآآت اصو لی مامورین موظف سیستم متر یك نگردند . مامورین موظف دارای کار ت هو یت مخصو صــ میباشد .

مادۀ چهل و چهار م :

مامورین موظف سیستم متر یك میتوانند عنداللزوم بارائۀ کار ت هو یت خـو یش همکاری مامورین ضبط قضایی را مــطالبه نمایند .

مادۀ چهل و پنجم :

مامورین موظف سیستم متر یك در تطبیق این مقررا ت با اشخا ص کمك و رهنما یی لازم می نماید .

اگرشخصی باوجوداخطاررسمی ادارۀ سیستم متریك از احکا م این مقررا ت تخلف نماید مامورین موظف سیستم متر یك در فور مه های مخصو ص صور ت تخلف از مقررا ت مربوطه با آلات و لواز م اندازه گیر ی را تحریر نموده و جهت تعقیب قانو نی بـــه مراجع ذیصلاح می سپارد .

فصل نهم
احکام متفرقه
مادۀ چهل و ششم :

تثبیت علایم مشخصه ادارۀ سیستم متریك تثبیت سمبو ل اندازه تا په های کنترو ل تاپه های عیار ابتدا یی و متناو ب و تاپه مستردی از صلاحیت مقا م وزار ت تجار ت میباشد .

مادۀ چهل و هفتم :

این مقررا ت یکماه بعد از تاریخ نشر در جریدۀ رسمی نافذ میگردد . وزار ت تجارت صلاحیت دارد به همکاری دیگر اورگا نهای حکو مت برای تطبیق تدریجی این مقررا ت تدابیر لازم اتخاذ نماید .

وزارت اطلاعات و کلتور

باپیروی از مند رجات قانون اساسی مملکت و تحت رهبری های خرد مندانهٔ اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه دیموکرات ما، روز بروز تحولاتی درساحه هـای مختلف اجتماعی ، اقتصادی وفرهنگی نصیب کشور ما گردیده است .

در زمرهٔ این جنبش هاو تحولات و ضع مطبوعات شکل و صورت بهتری را بخود گرفته، واز لحاظ کمیت و کیفیت سیرارتقای خودرا پیموده است .

سال ۱۳۴۹ سال تحول و انکشاف درعالم مطبوعات بوده و درزمینه موفقیت هـای شایانی نصیب این کانون فرهنگ گردیده است .

باازدیاد روز افزون جراید وروز نامه های دولتی و ظیفهٔ مطبوعات خطیرتر و سنگین تر گردیده ووزارت اطلاعات وکلتور سعی نموده است تا وجایب ملی خودرا در راه حفظ و تعمیم ارزشـها ی قانون اساسی به نحو شایسته انجام دهد .

نظر به ضرورتیکه یکعده موسسات متکفل خدمات فرهنگی و کلتوری احساس میگردید و زارت اطلاعات و کلتور درسال ۱۳۴۹ مو فق به تاسیس و احیای یك عده موسسات گردید تا بدین طریق خد متی را در راه حفظ هنر و ثقافت کشور انجام داده باشد .

برای اینکه خوانند گان گرامی خود را بیشتر از اجراآت و زارت اطلاعات وکلتور حالی سازیم اینك معلو مات پیرا مون اجراآت و فعا لیت های مو سسات و دوایر مر بوطهٔ این وزارت بصورت جداگانه تقدیم میگردد .

دباختر آژانس :

د باختر آژانس درطول ۹ ماه سال ۱۳۴۹ علاوه بر اینکه اخباردا خله ، رویدادهای کشور و تازه ترین اخبار خارجه را در اسرع اوقات بد ستر س رادیو افغا نستان روزنامه های کشور در مر کز و ولایا ت قرار داده است تبصره بر وقایع روز و رویداد های دا خلی وخارجی را نیزبپیمانه وسیع برای رادیو افغا نستان وروزنامه‌ها و مجلات تهیه نموده است . شعبهٔ عکاسی این ریاست نیز به پیمانه وسیعی گسترش یافته و علاوه از عکس های خبری که برای روز نامه ها تهیه کرده است یك قسمت زیاد فو تو را پورها نیز برای جراید کشور تهیه کرده است .

آژانس باختر دراین ۹ ماه به تاسیس یك آرشیف منظم پرداخته و سعی نموده است تا این آرشیف را که برای همچو یك مو سسهٔ خبری حایز اهمیت زیاد است از هر حیث تکمیل کند .

علاوتاً آژانس باختر خبرهای دا خلی کشور را مطابق به قرار دادیکه با آژانس معروف فرانس پرس دارد ذریعه این آژانس بدسترس اخبار ها و آژانس های بین‌المللی قرار داده است . واز این راه در نشراخبار افغانستان درسایر کشور ها صرف مساعی کرده و دنیای خارج را از تحولات اخیر کشور مطلع ساخته است .

به علاوه باساس موافقت نامه ایکه بـا آژانس کیو دوی جاپان بعمل آورده عکس های خبری افغا نستان رابه این مو سسه فرستاده است وازین راه نیز در نشراخبار کشور بخارج سهم بـارزی دا شتـه است . اخبار و عکس های مسافرت ها ی اعلیحضرت همایونی در خارج و داخل کشور وهمچنان مسافـرت هـای بناغلی اعتما دی صدراعظم بخارج وداخل وسفرهای سایر رجال افغانی و همچنان باز دید سرا ن ، صدراعظمان و رجال کشور های خارجی دردا خل افغا نستان تو سط نمایندگـا ن و عکاسان آژانس باختر برای جرایدداخل و آژانس های خارجی تهیه شده است .

در کنفرانس بزرگ ایکافی در کابل نیـز نمایندگان و عکاسان آژانس باختر سهم بارز داشته اخبار ، راپورتاژ ها و عکس‌های

آنرا نه تنها بدسترس روزنامه های کشور قرار داده بلکه برای آژانس های خارجی و میئات های شامل کنفرانس نیز اخبار و عکس های این کنفرانس را تهیه کرده است .

هکذا اخبار مهم جهان و رویداد های خارجی بصورت فیچرهای جداگانه در بدل قیمت بدسترس مقامات مربوطه گذاشته شده است که بدینوسیله مقامات از همه جریان های جهانی اطلاع حاصل کرده اند.

شعبه تخنیک آژانس باختر نیز درین مدت بر فعالیت های خود افزوده و علاوه از ترمیم ماشین های آژانس در ریاست آژانس باختر موسسات نشراتی و ولایات دراخذ اخبار خارجی بوسیلهٔ ماشین های مخصوص شب و روز فعالیت داشته است.

آژانس باختر علاوه از تربیه پرسونل خویش در جریان کار روز مره پنج نفر از خبرنگاران و عکاسان خود را به ایران ودو نفررا به چکوسلواکیا و سه نفر را به آلمان غربی برای کسب معلومات بیشتر فرستاده است که گروپ اولی بعد از کسب معلومات از ایران به کشور باز گشته است و پنج نفر دیگر هنوز در چکوسلواکیا و آلمان غربی مشغول فرا گرفتن تحصیلات عالی میباشند .

اخبار کشور از طریق تیلی پرنتر در داخل امکانات تخنیکی موجود و سایل ذریعهٔ دستگاه سی کلیواته این موسسه به ٦ ولایت کشور همزمان با مرکز پخش میگردد .

ریاست آژانس باختر در تعمیم وتوسعهٔ زبان پښتو و فرستادن اخبار درین لسان ملی نیز قدم مهمی گذاشته و شعبه پښتو را تاسیس کرده است که اخبار داخله و خارجه را به دوزبان دری و پښتو بدسترس جراید کشور و رادیو افغانستان گذاشته شده است .

اجراآت شعبهٔ اخبار مرکزی :

این شعبه برای همه وزارت خانه ها و دوایر مرکزی یکتعدادراپورتر های را موظف نموده تا اخبار ورویداد های مرکز ، مسافرت های رجال خارجی در کشور ، کنفرانس ها ، سیمینار ها ، اخبار پارلمانی وسایر خبر ها را در چوکات خبر ها با راپور تاژ ها و فوتو راپور ها تهیه وترتیب وبدسترس رادیو افغانستان و جراید کشور بگذارد .

هکذا این شعبه واقعات جنایی ، جریان محاکم ، واقعات ترافیکی ، محافل ،دعوتها و سایر اخبار مهمه کشور ها در اسرع اوقات پخش و نشر کرده است .

بعلاوه نماینده گان این شعبه جریان مسافرت های رجال کشور را در ولایات و خارج افغانستان همچنان جریان مسافرت های رجال را در افغانستان با عکس های مربوط بصورت کامل نشر کرده است .

راپور تاژهای سپورت ، مصاحبه با سپورت مین ها و معرفی سپورت مین های قهرمان کشور در طی راپور تاژها بتفصیل نشر گردیده و به هموطنان عزیز معرفی شده اند .

ازین شعبه در طول سه ماه گذشته ٣٦٩٠٠ خبر ١٢٠ راپورتاژ ، معرفی هفت سپورتمین و شصت و هشت مصاحبه اختصاصی نشر گردیده .

شعبه اطلاعات خارجی آژانس باختر وقایع سیاسی جهانی را با تمام حوادث اتفاقات و جریانات سیاسی بدون اتلاف وقت ترجمه وبرای موسسات نشراتی مخابره کرده است . اطلاعات خارجی آژانس باختر اخبار ممالک مختلف جهان را در ظرف سه تا پنج دقیقه بصورت فلاش ودر ظرف پنج الی ده دقیقه تفصیل آنرا مخابره کرده و می نماید واخبار جهان را در همان دقیقه که دیگر آژانس ها مخابره میکنند برای موسسات نشراتی مخابره کرده است . اطلاعات خارجی آژانس اخبار بین المللی را تازه وبدون فوت وقت وبا حفظ کامل سیاست بیطرفی که آژانس باختر تعقیب میکند بدسترس موسسات نشراتی گذاشته است .

مدیریت اطلاعات ولایات مانند سایر شعبات مسلکی ریاست آژانس باختر موظف جمع آوری اخبار واطلاعات ولایات کشور است که دروقت و زمان آن انجام داده واخبار مربوط را روز مره از طریق آمریت مخابره غرض نشر به موسسات نشراتی مخابره کرده است .

این مد یر یت در طول نه ماه اول سال ۱۳۴۹ مجمو عا سه هزارو دو صدو پنــج خبر وراپور تاژ مر بوط به فــعــا لیت های انکشافی ، عمرانی ، عرفانی ، ز را عتی ، اقتصادی ، ا خبارجنائی ، ترافیکی و غیره را توسط نمایندگی های خود در و لا یا ت کشور جمع آوری و به نشر سپرده ا ست همچنان نماینده های با ختر در و لا یتیکه روزنامه و یاجریده مو جود است در تهیــهٔ اخبار محلی به‌آنها کمك می نماید .

علاوتا مدیریت و لایات بهمکاری شعبهٔ مخابره روزانه از جملهٔ ا خبار مهم دا خلی و خارجی‌درحدودبیست خبررابابیانیه راپور ها وابلاغیه ها توسط ما شین تیلی تایپ د ر دا خل ا مکانات تخنیکی وو جود و سا یل جهت استفاده روزنامه های طلوع ا فغا ن (منطبعهٔ کند هار) ، وړانگه (پکتیا ، اتحاد (بغلان) ، ا تفــاق ا سلام (هرات) و روزنامهٔ بیدار مزار شریف مخابره کر د ه است .

در طول نه ماه سال مجموع ا خبا ریکه از ادارهٔ مرکزی به و لایات کشور مخا بره شده پنج هزار چار صد خبر حاوی پنجا ه وچهار هزار کلمه و ا خباریکه از و لا یات اخذ و بمو سسات نشراتی مر کز سپرده شده سه هزارو دو صد و پنج خبر معادل تقریبا چهل هزار کلمه بوده ا ست .

علاوتا این مدیریت وقتا فوقتاراپورتاژها و مصاحبه مصور از فعالیت های ا نکشافی را درولایات کشور توسط نماینده های خو د تهیه نموده و برای روز نامه هائیکه برا ی بعضی و لایات صفحهٔ ا ختصاصی دا رند همکاری کرده ا ست .

بتاسی ازپرو گرا مها ی تو سعو ی و انکشافی آژا نس با ختر ا مسال درولایا ت آتی نمایندگی های آ ژانس را تا سیس و نمایندهٔ مقرر نموده است .

و لایت لو گر ، و لایت وردك ، ولایت کنرها ، و لایت کا پیسا ، و لایت سمنگان ولایت غور ، و لایت زابل .

شعبهٔ ا خذ ا خبار :

این اداره اخبار آژانس های بین ا لمللی راکه‌عبارت‌از آژانسهای رویتر ، فرانسپرس دی پی آ ، سینهوا ، چتیکا ، تا نیو گ ، تاس و هندی پرس می‌باشد شب وروز بطور مسلسل از یکهزارو دوصد الی یکهزار و پنجصد خبر ا خباری ودرحدود پنجصد خبر اقتصادی وسپور تی را اخذنموده وبدسترس مدیریت ا خبار خارجه و سفارت خانه های مشترك و کابل تا یمز میگذارد .

درشعبهٔ تیلی تایپ فعلا پنج‌پایه‌ریسیور و پنج پایه تا یپ بطور فعال در یك شبانه روز ۲۱ ساعت کار میکند و هم چند پا یه ماشین طور فعال ا حتیاطی موجود است که اگر یکی‌ازماشینها ازکار می افتد ازان کار گرفته میشود .

شعبهٔ ورکشاپ (ترمیمات در مرکز)

سامان و آلاتیکه درین شعبه تر میــم گردیده عبارت ا ست از :

۱ – رادیو ز یمنس بادی آهنی مدیر یت رادیو ها پنج پایه .

۲ – تیپ ریکادر تیلفو نکن مد یر یت رادیو ها دوپایه .

۳ – تیپ ریکادر گروند یك مد یریت رادیو ها سه پایه .

٤ – ریسیور واسلو گراف مد یر یــت تخنیك چهار پایه .

٥ – ماشین تیلی تایپ ا نگلیسی مدیریت تخنیك چهار پایه .

٦ – ماشین تیل را یتر فارسی بشمو ل تایپ فارسی چهار پایه .

هکذا ماشین د ستگاه آ خذه و لایت‌هرات وقند هار نیز توسط کارکنان مد یر یــت تخنیك تر میم و پاك کاری گردیده است .

ماشین تیلی تایپ و ریسیور دستگاه‌آخذه ولایت ننگر هار ، ریسیور واسلو گرا ف دستگاه آخذه با ماشین جنریتر و لا یــت پکتیا تو سط کار کنان شعبه تخنیکی تر میم ودوباره فعال سا خته شده ا ست .

مدیریت تخنیك در ظرف نه ماه سا ل ۱۳۴۹ سه نفر از ما مورین فنی خو د ر ا جهت تحصیــلات بــه ا تحــاد شوروی و چکو سلوا کیا اعزام داشته است .

در مدیریت تخنیك فعلا ده پایه ریسیور وپنج پایه تیلی تایپ مو جود است که‌همه روزه از آنها کار گرفته میشود وهم‌درولایات شش پایه ر یسیور و شش پایه تیلی تایپ شش پایه ما شین جنرا تور و جود دارد که

توسط آنها ا خبار روز مرهٔ آ ژانس با ختر اخذگردیده و بد سترس مدیر یتهای اطلاعات و کلتور و لایات هرات ، بلخ ، ننگر ها ر پکتیا و کند هار گذاشته میشود . بایدعلاوه کرد که این ا خبار توسط یك دستگاه سی کلیواته که در یکه توت نصب ا ستمخابره میشود .

شعبه عکاسی :

دستگاه عکاسی آ ژانس با ختر در تهیهٔ عکسها وراپور تاژ های مصور که اکثرآن درروزنامه ها ، مجلات و د یگر نشرا ت کشور به چاپ ر سیده و تر تیب آلبومهای رسمی ا شتغال داشته ، همچنان علاوه بر تهیهٔ عکسهای مورد ضرورت غر فه ها ی ننداری تون جشن سال ١٣٤٩ عکسهای خبری و هنری سال را به سایز های بزرگ‌ترتیب و به ننداری تون آژانس با ختر تقدیم‌داشته است .

دستگاه عکاسی آ ژا نس با ختر علا و ه از تر تیب عکسها ی خبری ، سیمینا ر هـا و کنفرانسهائیکه درکابل وولایات کشوردایر شده یك سلسله آ لبومها ازجریان‌کنفرانس وباز دید هیئتها از پروژه های صنعتی ، اقتصادی و باستانی کشور تر تیب و بـه روسا هیئتهای که در کنفرانس ا شترا ك ورزیده اند تقدیم کرده ، همچنان یکتعداد عکسها ی جریان کنفرانس هارا به سو یهٔ بین المللی تهیه و بد سترس نما یند گا ن مشمول کنفرانس و ژور نا لستان کشورهای مختلف و نمایندگی های سیاسی مقیم کابل گذاشته ا ست . عکاسی آ ژانس با ختر هنگام مسافر ت زعما و رجا ل کشور های مختلف به کشور پروگرام ا قا مت شانرا در ا فغا نستان تعقیب کر ده و بسر عت کا مل راپور تاژ های مصور مربوط به‌اقامت آنهارا تر تیب و به روز نا مه ها و مجلات داده و در ختم مسافرت آلبوم های مر بوط به خبر تر تیب و تقدیم شده است .

همچنان عکاسی آژانس با ختر بغر ض معرفی کشور یك سلسله عکسها ازپروژه های صنعتی ، ا قتصادی ، عـر فـا نی ، ورزشی ، باستانی و مناظر طبیعی کشو ر تهیه کرده و باساس موافقهٔ همکا ریها ی فرهنگی که بین آژانس باختر و بعضـــی آژانسها ی خبر رسانی بین ا لمللی مو جو د است بد سترس آ ژانس های متذکره‌گذاشته است و هم باین ا ساس بعضی عکسها ی مربوط به گذار شات بین ا لمللی را ا ز آژانسهای خبررسانی بین ا لمللی حا صل کرده و برای نشر به مو سسات نشرا تی داده است .

باساس پرو گرام ا نکشافی آ ژانس‌باختر دستگاه عکاسی یك فهر ست مکمل ازفلمهای سنوات گذشته و حالیه را تر تیب و تکمیل کرده واساس ارشیف عکس‌هارا نیزگذاشته است .

باساس تحو لاتی که در دستگاه عکاسی آژانس با ختر رو نما گردیده این د ستگا ه فعلا قادر است یك عکس خبر ی را درظرف کمتر از بیست د قیقه تهیـه و به نشر بسپارد .

این د ستگاه در ظرف نه ماه سال د ر حدود ١٦١٧ قطعه عکس برای جراید ، روز نامه ها و موسسات نشراتی ، ٢٨٤٢ قطعه عکس برای وزارت خانه ها ، مو سسات ، ٥٦٣ قطعه عکس رابرای نمایندگیهای‌سیاسی واشخاص . باساس همکاری های فر هنگی هشتاد و سه جلد آ لبوم رسمی را تر تیب و تقدیم کرده ا ست .

عایدات ا ین شعبه در این مدت ازمدرك فروش عکس ها در حدود سه صدو پنجـاه سه هزار و هفتصدو شصت و نه ا فغا نی گردیده ا ست .

مدیر یت آ ر شیف :

مدیر یت آرشیف پرس که تازه درتشکیل آژانس با ختر گنجا نیده شده وتحت نظر مدیریت تد قیق مطا لعات کار میکند تاکنون توا نسته ا ست که بیش از یکصد دوسیه حاوی مو ضو عات مسافر تهای ر جال‌افغانی بداخل و خار ج کشور ، بیانیه ها ،کنفرانس ها ، سیمینار ها ، سوانح مامورین عا لی رتبه را تاسویهٔ مدیر عمو می ، مسایل‌مهم سیاسی ، نظامی واقتصادی بین المللی را تهیه وبدسترس استفاده قرار بد هد .

همچنان آرشیف پرس آژانس باخـــتر تا اندازهٔ کوشیده است درین مد ت بیا نیه های مهمی که در موسسهٔ ملل متحد ایراد گردیده فیصله نا مه ها ی ملل متحد شرح

ومعرفی ممالك جهان از لحاظ جغرافیایی تاریخی ، سیاسی ، وبیوگرافی رجال سیاسی جهان ، واقعات وجریانات مهم بین المللی مانند خلع سلاح وکنفرانس تحدید سلاح ذروی ستراتیژیکی ، شرقمیانه جنوب شرق آسیا ، جنگهای ویتنام ولاوس کنفرانس های مهم بین المللی وغیره واقعاتیکه از لحاظ خبری شایسته ترتیب و تدوین در آرشیف میباشد و مورد احتیاج موسسات نشراتی باشد تهیه وترتیب نماید .

همچنان اداره آرشیف کلکسیون های انیس اصلاح ، هیواد ، کابل تایمز ، ژوندون ، سالنامه افغانستان و بعضی مجلات دیگر را از ده سال قبل تا امروز تهیه نموده است.

مدیریت تدقیق و مطالعات :

مدیریت تدقیق و مطالعات آژانس باختر در نظر دارد آرشیف آژانس را به هر سویهٔ ایکه موسسات نشراتی یا اشخاص انفرادی مختلف استفاده کرده بتوانند مجهز نماید.
مختلف استفاده کرده بتوانند مجهز نماید .

شعبه مخابره وتصحیح :

این شعبه در فرستادن اخبار به رادیو افغانستان روزنامه های مرکز وولایات نقش عمده داشته وپرسونل ان تقریبا روزانه از ٥ صبح تا ١٢ شب مصروف خدمت می باشند این اداره اخباری را که از شعبات داخلی وخارجی وولایات آژانس باختر حاصل میکند با راپور تاژها ، معرفی ها ، مصاحبه ها وغیره بصورت مسلسل بدسترس روزنامه های مرکز وولایات می گذارد .

برای تسریع کار در این شعبه یك پایه ماشین جدید مخابره تیلی رایتر نصب شده است .

علاوتا این شعبه فیچر های جریانات عمده جهان را به اسرع وقت بدسترس مقامات مربوطه قرار داده است ولیـــن مقامات در جریان آخرین تحولات داخلی وخارجی مواد میدهند .

احصائیه اخباری که ازین شعبه درطول نه ماه سال اعم از اخبار داخله ، خارجه، راپور تاژها مصاحبه ها ومعرفی ها مخابره شده است بیستو پنج هزار کلمه در روز میرسد .

مدیریت مانیترینگ :

در پهلوی اطلاعات خارجه ، آژانـس اخبار رادیو یی کشور های منطقه و دیگر رادیو های جهانی را ثبت و اخبار جهانی را برای نشر آماده می سازد .

در سال ١٣٤٩ آژانس باختر برای اولین بار در تاریخ تاسیس خود موفق گردیده تا تحلیل واقعات مهمه سیاسی وبین المللی را هر روز تهیه نماید که این تحلیل ها به ساعت ده هر شب از رادیو افغانستان و بعضا در روز نامهٔ ملی انیس نشر شـــده ومیشود .

ریاست مطابع دولتی :

درسال ١٣٤٩ سطح تولیدات وتحولات طباعتی مطابع دولتی حسب آرزو و مطابق پلان های انکشافی موسسه قوس صعودی خود را پیموده علاوه بر جریان امور عادی بیش از دو ملیون جلد کتب در ســـی ، ادبی ، تاریخی ، واجتماعی را بعد ازطبع بدسترس علاقمندان و دوایر مربوطه قـــرار داده است .

باآغاز نشرات موسسه طبع کتب بنام (بیهقی کتاب خپرونه) در چوکات مطابع دولتی در نظر است به طبع ونشر یك سلسله کتب مفید دیگر نیز باساس پروگرام مرتبه اقدام شود . از جمله ترجمه وطبع تفاسیر شریف به زبان پشتو (بچاپ دوم) از اول سال جاری روی دست گرفته شده است .

به همین ترتیب از دیاد تعداد جراید و مجلات وانکشاف صفحات وتیراژ روز نامه ها در سال ١٣٤٩ نمایندگی از فعالیت های مهم وبا ارزش طباعتی مطابع دولتی میکند . هم اکنون تعداد نشریه های مرکز که به لسانهای پشتو ، دری ، انگلیسی به طبع میرسد بیش از (٣٨) نوع نشریـــه میباشد . با آنهم مطابع دولتی میکوشند توجه بیشتر مراجعین (فرمایش دهندگان) را از طریق فعالیت های طباعتی ونشراتی بخود جلب نماید .

درسال ١٣٤٩ به منظور ارتقای سطح تولید ی مطبعه و رفع مشکلات علاوه بر پرسونل سابقه اضافه از دو صد نفـــر پرسونل فنی در شقوق مختلف لینو تایپ، حروف چینی ، آفسیت وزنکو گراف تحت

تربیه قرار گرفته است .
کذا برا ی بهبود وضع صحا فت ازلحا ظ کیفیت و مر غو بیت اجراآت موثر ی بعمل آمده که باوصو ل ماشین آلات وسا ما ن ومواد خریداری شده جدید در کمیت و کیفیت نشرا ت وغیره تحو ل قابل توجهی رونما خواهد شد .
درسا ل ۱۳٤۹ پنجاه فیصد افزا یش در واردا ت مطبعه بعمل آمده است . علاو تا با موسسا ت نشراتی وفر هنگی مسا عد ت وهمکاری های مبنی بر تنزیل قیمت نشرات شان نسبت به قیمت تما م شد صور ت گرفته است ، تابدینوسیله زمینه بـــرا ی انکشاف موسسا ت متذکره مساعد گردیده و در نتیجه بتوانند به پای خود استادهشوند. بطور مثال مطابع دولتی حاضر گردیده حق الطبع مجله (دکوچنیا نو انیس) را کههفته یکبار در (۳۲) صفحه با صحا فت زیبا به طبع میرسد از ده افغانی به پنج افغـــانی تنزیل بخشند .
همچنان واردا ت پولی مطابع ولا یا ت در سالها ی اخیر خصوصا سا ل ٤۹ بلند رفته واکثر مطابع ولایا ت متکی به خود شده اند .
درنظر است زمینه فعا لیت بیشتر برا ی مطابع ولایا ت مسا عد سا خته شود وهم امکانا ت اکما ل وسایل تخنیکی و مجهـز ساختن مطابع متذکره مطا لعه و تصا میم لازمه در زمینه اتخاذ گردد .

انجمن تاریخ وادب :

انجمن تاریخ وادب د افغانستان اکا دیمی از بدو تاسیس تا حا ل منحیث یك موسسهٔ علمی و تحقیقی راجع به تاریخ افغانستان به قسم عمده وراجع به فرهنگ کشور به قسم ممد تحقیقا ت تاریخ خد ما ت قابل قدری را انجام داده و هر یك از اعضا ی آن موضو عی را به شیوه علمی تحقیق و بررسی مینما یند .
باید متذکر شد که این موسسه بصورت متداوم و بدو ن وقفه دو نشر یه علمی را یکی بنام آریانا به زبان های پشتو ودری در هر دو ماه و دومی بنام افغانستان بهزبان انگلیسی وفرانسو ی در هر سه ماه نشر میکند . مضامین منتشره درین مجلات اغلب از طر ف اعضای انجمن تاریخ تهیه میشود ویك حصه هم از موضوعا ت و مطالـــبی استفاده میشود که ذریعهٔ دانشمندا نسایر موسسا ت علمی کشور ودانشمندا ن خارجی راجع به تاریخ وفرهنگ افغانستا ن بقسم علمی نوشته میشو ند .
علاوه بر نشر دو مجله مذکور انجـــمن تاریخ مطابق به امکانات مالی خود به نشر یك سلسله کتب و رساله ها نیز پرداخته است . چنانچه طی سا ل ۱۳٤۹ شش نوع کتب آتی را به چا پ رسانیده است :

۱ ــ تاریخ مختصر افغانستان (جلددوم)
۲ ــ رهنما ی تاریخ افغانستان (جلداول ودوم)
۳ ــ دخلکو سندری
٤ ــ سیر ژور نالیزم در افغـــانســـتان (جلد اول)
۵ ــ هنر مندان و خوشنویسان .
٦ ــ تاریخچهٔ مزار شریف .

سه اثر دیگر این موسسه که زیرچاپ میباشد عبارت اند از :

۱ ــ تاریخچهٔ خط و کتیبه ها درافغانستان.
۲ ــ مثنوی پشتو .
۳ ــ تاریخ تذکره های پشتو .

علاوه بر آثار فوق اعضا ی ایـــــن موسسه موظف گردیده اند تا مطالب آتی را برای چاپ آماده کنند .

۱ ــ ترجمهٔ پشتو ی مختصـــر تاریـــخ افغانستان (جلد اول و دوم)
۲ ــ تاریخ حسین شاهی (فعلا از روی مکرو فلم نوشته میشود).
۳ ــ تاریخ مطبعه در افغانستان .
٤ ــ نشرا ت مطبو ع افغانستا ن (از سال ۱۸۷۳ ــ ۱۹۰۱ غیر از جراید واخبار).
۵ ــ لست مشاهیر افغانستان از زمانیکه درج تاریخ شده تا امروز) .
٦ ــ کمپنی هند شر قی وافغانســـــتان (ترجمه)
۷ ــ امرا ی ابدا لی هرات .

باید متذکر شد که کتب ورساله ها ی فوق تاختم سال ۱۳٤۹ زیر چاپ گر فــته خوا هند شد .

ریاست انجمن آریانا دایرةالمعارف

الف ــ شعبهٔ مسلکی پشتو :

شعبهٔ پشتو ی آریانا دایرة المعار ف در سال ۱۳٤۹ جلد پنجم قا موس جغرافیا یی پشتو را طبع ونشر نموده وجلد ششم‌قاموس موصو ف و جلد پنجم آریانا دائرةالمعار ف را تحت طبع گرفته است . علاوه بران‌برخی از مضا مین دو جلد اخیر الذکر را نیز تهیه و ترتیب واصلاح نموده است .

ب ـ شعبهٔ مسلکی دری :

شعبهٔ مسلکی دری آریانا دایرةالمعارف در اثر سعی وکوشش اعضا ی مسلکی و همکارا ن علمی خود آخرین جـلد آریا نا دائرةالمعار ف را (جلد ششم) که حا وی ۱۳۷۷ ارتیکل میباشد به زبا ن دری بچاپ رسانیده است .

حالا اعضا ی مسلکی و همکارا ن قلمی این شعبه مصرو ف تهیه مضامین بـرا ی دایرةالمعار ف دو جلده که هر یك جلد ان دارا ی یك هزار صفحهٔ مصور خوا هد بود میباشند . باید متذکر شد که یك اندازه زیاد مواد مهمه و مورد ضرور ت مربو طـه با بیو گرافی وجغرافیایی ان از طر ف این شعبه تهیه وآماده چاپ میباشد .

ریاست ثقافت و هنر :

ریاست ثقا فت و هنر بعد ا زاحیا و تاسیس ان (ماه ثور ۱۳٤۹) اولین اقدا می که کرد جلب و جذب هنر مندا ن جید ونخبه کشور بود . این اداره بعد از ترتیب لایحه وظایف شعبا ت مربوطهٔ خود به تهیه‌وترتیب لوائح تدویر سینما ها و هم چنا ن لایحه وظایف و کار ننداره ها ی شخصی پرداخت اولین محصو ل فعا لیت شعبا ت هنر ی تیاتر پشتو ودری وهم چنان‌تشویق‌هنرمندان اکروبا ت وانکشا ف هنر اکرو باتیك و جنبش عملی اداره ثقافت و هنر نمایشنامهٔ (شب هنر) میباشد .

این نمایش که مخلو طی از فعا لیت های شعبا ت سه گانه فوق میباشد مورد بازدید هجده هزار نفر تماشا چی قرار گـرفت . دومین محصو ل ریاست ثقا فت وهنر که‌ثمرهٔ از فعالیت مدیریت تیاتر دری شمرده میشود درام کمید ی (خشو) میباشد .

افتخار بزرگی که نصیب ریاست ثقافت وهنر در طول تاریخ تیاتر در افغانستا ن گردیده باز دید اعلیحضر ت معظم همایونی علیاحضر ت ملکهٔ معظمه واعضا ی فامیل جلیل سلطنتی از درا م کمید ی (خشـــو) میباشد .

ادارهٔ آرت ریاست ثقافت هنر در قسمت ترتیب دیکور و دیزاین نمایش ها وتهیه لباس وسایر ضرور یا ت مربوطه سهـــم بزرگ داشته خد ما تی را انجا م داده است.

مدیریت هنر ها ی زیبا ی ریاست ثقافت وهنر مصرو ف تهیه وسایل ضرور یه‌بوده وسعی دارد تا نمود وپدیده های هنر ی از چوب و گچ بوجود آید باید متذکر شد که تا حد ممکنه در قسمت تهیهٔ وسایل او لیهٔ ان بادر نظر داشت امکانا ت موجوده توجه بعمل آمده است .

اداره کور سها مر بوط ثقافت و هنـر تدابیر ی را ا تخاذ نموده تـا یکسلسلـه کورسهای تر بیوی را برای پرورش‌بیشتر استعداد های هنر مندان دایر نما ید موضوع تر بیه پر سو نل در رشته تیاتر وسینما بیك فیصله نهائی نرسیده سعی میشود در اثر تماس نز دیك با مقامات مربوط وزارت معارف این مو ضوع بیك نتیجهٔ مفید ونهائی برسد . اداره کنسر تها متکفل ر هنما ئی نوازندگان و سرایندگان بوده بادادن مشورهٔ ایشان را رهنمائی و کمك می کند .

مو سسه نشراتی ا صلاح :

۱ ـ باآغاز سا ل ۱۳٤۹ تعداد صفحا ت این روز نا مه از ۸ به ۱۲ صفحه از دیاد یافت وهد ف ان بوده است تااصلاح‌موقع آنرا پیدا نما ید که مطالب بیشتر ی رابه خوانند گا ن محتر م خود عرضه نماید .

۲ ـ اختصا ص دو صفحه بنا م ولا یات پروان ـ بامیان ـ وکاپیسا برا ی مد ت ده ماه یکی از تحو لات بی سابقه دگر ی است که در روز نا مه اصلاح به طورموفق آمیزی عملی شد .

۳ ـ افتتاح نمایند گی های فروشـں در ولایا ت کشور به منظور توزیع وتقدیم‌روز نامه اصلاح به زود ترین فرصت ممکنه بـه علاقمندان ان در هر نقطهٔ از مملکت که‌باشند گام سود مند ی است که این روز نا مه در جهت گسترش خدما ت بی‌شائبه خود بـه هموطنان بر داشته است .

٤ ـ موسسهٔ نشرا تی اصلاح برای انجام

خد ما ت بیشتر به هموطنان عزیز در روز جمعه نیز به خوانندگان گرامی مطالب ذوقی ودلچسپ جهت سر گرمی وتفریح آنان تقدیم میـــکند .

٥ – تجدید نظر بر صفحه بست وتقسیم صفحا ت وستو نها ی هر صفحه به مطالب خبری ، تبصره ها اعلانات ، داستانهاوتراجم اقدام سود مند ی است که واقعا چهـــرهٔ نشراتی وصحا فتی اصلاح را کاملا دگرگون ومرغوب گردانیده .

٦ – توجه در چگو نگی وطرز عـــنوا ن گذاری و اهتما م بر این موضو ع تاهرعنوان موافق با ایجابا ت فن ژورنالیستی و خبر نگاری باشد نمایند گی از تغییر و تحو ل دگر ی مینما ید که در این روزنا مه صورت گرفته است .

روز نامه ملی انیس :

این روزنامه که یومیه در هشت صفحه چاپ میشود در سا ل جاری کوشیده است تا مضامین و مطالب دلچسپی را بـــرا ی سر گر می بیشتر خوانندگا ن ارجمند نشر وطبع نماید . هکذا این روزنا مه سعی بـه خرچ داده است تا صفحا ت ان از نگاه‌صفحه بست و ترتیب عناویـــن مـــوافق به فـــن ژور نالیستی باشد .

برای جلب خاطر بیشتر علاقمندان محترم درین روز نامه صفحات اختصاصی‌ذیل نشر شده است :

صفحهٔ جوانا ن ، صفحهٔ زن و زند گی صفحه کجکول ، صفحه هنر ی ، صـــفحه سپور تی و صفحه انیس ولایا ت .

صفحات اول و هشتم این روز نامـــه مختص به اخبار داخلی و خار جی میباشد .

اعلانات در صفحه مشخص علحیده نشر میگردد .

دهیواد ورځپاڼه :

د هیواد و رځپا ڼې د سږ کال‌دسرنه په اتو مخو نو په خپر و لو پیل کړی د ی .

همدارنگه د هیواد په و رځپاڼه کښې د کنړ ، لغمان ، لوګر او وردګو د و لا یتو نو دپاره د (سپین غر) تر عنوان لاندې یوه مخصو صه صفحه پرا نستله شوه چه په د غه صفحه کښې خاص په همد غوولایتو او ضمنا د ننګر هار په و لایت پوری‌مضامین او خبرونه او عکسونه خپریږي .

ددی د پاره چه د نو موړ و ولایاتو خلك او د پو هنی شاگردان د هیواد ددی ځا صو خپرونو څخه پوره استفاده و کړی نو په پنځو پور تنیو ذکر شو و ولا یتونو کښې د هیواد د ورځپا ڼې د خر څولـو یـــو ه نمایندګی اویوه‌یوه غرفه پرانستله‌شوی‌ده .

ددغو غرفو مو ظف کسان چه د ٨ – ٩رتبو د ما مورینو په سو یـه مـنل شوی د ی سر بیره پردی‌چه‌اخبار و نه خر څوی دځپلی منطقی مربوط خبرونه او راپو رونه هـــم د خپرولو د پاره را لیږی . او د غه مامورین زیار باسی چه د هغو ځا یونو د خلکوهیلی او واقعات په و ر ځپا ڼه‌کښې منعکس‌شي. چه په دی تر تیب د خلکو علا قه‌له‌ورځپاڼې سره ز یاته شي .

پر ته له‌دی څخه د هیواد نمایندګان‌وخت په و خت‌له‌کابل څخه د مملکت ځینوولایاتو ته لکه کندهار او نور استول شوی، اودهغو ځا یونه څخه عرفانی ، ا قتصادی اوعمرانی راپورونه تهیه شوی او خپاره شوی د ی .

د هیواد د و رځپاڼې په صفحو کښې‌هره ورځ یوه ا ختصاصی صفحه خپریږی چه له د غو صفحو څخه عبارت د ی :

١ – ددین او ا جتماع صفحه .
٢ – د ځوا نانو صفحه .
٣ – د کور کهول صفحه .
٤ – د کو چنیانو صفحه .
٥ – طبی صفحه .
٦ – ا قتصادی صفحه .

او په هفته کښې یو ځل ادبی صفحـه خپریږی . دولایاتو د خبر و نو د پهـا ر ه یوه ځانګړی صفحه تاکله شوی ده چه هره ورځ د مملکت د و لایاتو خبرونه په کښې خپریږی .

د سیاسی ، ا جتماعی ، آ فاقی او علمی مو ضو عاتو ، ښاری خبرونو او جنـائی راپورونو په خپر و لو کښې سږ کال د‌یات تنوع راغلی دی او اعلانو نه د پخوا نه ز یات شوی دی او موسسه کو ښښ کوی چه‌زیات اعلا نونه لا س ته راوړی .

په عمومی ډول و یلی شو چه د هیواد و رځپاڼی په‌تیر کال کښې د یوی پښتو ورځپاڼی په حیث ددولت د پرو گرا مو نو

سره‌سم د نورو گڼورو خپرو نو په تر خ کښی د پښتو ملی ژبی دانکشاف په لا ره ښبی مو ثره بر خه در لوده .

روزنامه کابل تایمز :

این روزنامه یومیه در چهار صفحه‌بزبان انگلیسی نشر و بخوانندگان و علاقمندا ن محترم تقدیم میگردد .

این روزنامه درسال ۱۳۴۹ بعلاوه ا خبار داخلی و خار جی و اعلانا ت ، هر روز یك صفحه اختصاصی جداگانه نشر و طــبع نموده است که این صفحات عبارت استاز:

۱ ــ در داخل واطراف شهر .
۲ ــ صفحه ثقافت وهنر .
۳ ــ صفحهٔ خانمها .
٤ ــ صفحه تجار ت وصنعت .
٥ ــ صفحه متعلمین که با آغاز مکا تب نشر میشود .

موسسه نشراتی کابل تایمز بر علا وه اجراآت یومیهٔ خود درسا ل جاری موفــق به نشر وطبع سالنامه کابل به زبان‌انگلیسی گردیده است .

موسسه افغان فلم :

اولین اقدام موسسه افغان فلم در طول سال ۱۳۴۹ تهیه و ترتیب فلم روز گارا ن در سه قسمت مختلف می باشند که آنراتولید نمود .

فلم روزگاران حاوی سه داستان مرکب از طلبگار ، شب جمعه و قاچاقبرا ن‌میباشد.

طلبگار موضو ع روز انتقاد اجتما عــی است . شب جمعه یك قسمت کو مید ی‌توام با انتقاد از رسوم کهنه و فرسوده وخرافات را نشان مید هد .

فلم قاچاقبران طوریکه ازنام‌آن‌هویداست این د شمن خطر نــاك جا معــه و حــیات ملی ما بوده در نتیجه میرساند که‌مرتکبین این جرم چگونه به کیفر اعما ل شان‌میرسد.

موسسه افغان فلم برای اطلا عات عامه‌و برای اینکه تما م هموطنان عــزیز را از انکشافا ت واطلاعا ت وطن عزیزمطلع‌بسازند تاکنون پانزده چرخ فلم ده دقیقه‌ای اخبار را تهیه نموده است که این فلم های اخباری شامل موضو عات ذیل میباشد :

بیانیه ښاغلی صدراعظم نسبت حلـو ل سال نو .

طبع تفسیر شریف (پشتو)

برافراشتن جنده شاه ولایتما ب در مزار شریف وبز کشی

افتتاح فابریکه نساجی بگرامی .

انتخاب رئیس پوهنتون کابل .

بازدید اعلیحضر ت معظم همــایو نی از صفحات شمال مملکت .

افتتاح پل تیرینکو ت در ارزگان .

آمدن ستاره فلم سوار کاران .

باز دید ښاغلی اعتمادی صدراعظــم از صفحا ت شما ل وشما ل غرب مملکت .

باز گشت والاحضر ت شهزاده احمدشاه از جاپان .

روز معلم .

میلاد مسعود حضر ت سرور کائنا ت(ص)

روز جهانی مخابرا ت .

سیمینار تاریخی کوشانیان .

مسافر ت اعلیحضر ت ملك فیصل بــه کابل .

روز مادر .

افتتاح چینل سوم رادیو افغانستان .

سالگره جنگلك .

څارنه‌وی .

پکتیا (هیئت مطبوعا تی در پکتیا)

باز دید ښاغلی ا عتمادی صدر ا عظم از ولایات مرکزی کشور .

جشن استقلال ــ جشن پشتونستا ن ــ جشن اطفال .

سفر اعلیحضرت معظم هــمایو نی بــه چکوسلواکیا .

تطبیقات عسکر ی میدان هوایی بگرام .

افتتاح شورا ی ملی توسط شــــهزاده احمد شاه .

بز کشی نسبت روز تولد ی اعلیحضرت معظم همایونی .

د عوت بمنا سبت روز تو لدی اعلیحضرت معظم همایونی .

سیمینار آبیاری در تالار صحت عامه

افتتاح آرکستر (۳۸) نفری را دیــــو افغانستان .

باز گشت اعلیحضر ت معظم همایو نی از چکوسلواکیا .

بازدید شهزاده احمدشاه از فرقه قرغه.

تجلیل هفته سره میاشت در حربـــــی پوهنتون .
کمک های سره میاشت .
درام خشو در کابل ننداری .
کنفرانس ایکافی .
بازدید اعلیحضرت معظم همایو نـــی‌از فابریکه بگرامی وپروژه مر غداری .
ایام عید سعید فطر .
این فلم ها در سینما های مـرکـــز و ولایا ت بطور پیش فلمی نمایش داده شده وهمچنان کاپی ۱٦ ملی ان توسط سینما ی سیار اطلاعا ت وکلتور ومعار ف به‌معرض نمایش گذاشته شده است .
هکذا چند حلقه فلم دکو منتر ی‌ومستند که در راه معرفی وطن عزیز خدمت مینماید توسط ا فغان فلم تهیه شده ا ست. فلم٤٥ دقیقه ای بنام افغانستان امروز بـــه زبان انگلیسی ترتیب وکاپی ۱٦ ملی ان طـــور همکاری و کمک عرفانی به نمایندگان‌سیاسی افغانستان در ممالک مختلفه ارسال گردیده تا از آن استفاده نمایند .
علاوتا یك فلم مستند برای‌انجمن‌رهنمایی خانواده و یك فلم مستند از حاصلا ت‌گندم (نوع تخم اصلاح شده) از طر ف موسسه افغان فلم تهیه شده است .
ریاست افغان فلم در پهلو ی وظا یف عرفانی که دارد در طول سا ل جاری توسط یك تعداد وارد کنندگا ن فلم به تورید یك تعداد فلم های مختلف هنر ی از مرا جـع مختلف جهت سر گر می و تفریح تماشاچیان سینما نیز پر داخته است که در سینما های مرکزوولایا ت بمعرض نمایش گذاشته شده اســت .
٤ ــ موسسه افغان فلم نظر به پروگرام هـای انکشافی خـود در نـظـر دارد اکثر فلم های تورید شده را به زبا نها ی ملی‌و رسمی افغانستان دوبله نماید چنـانچـه در زمینه فعالیت های مقد ما تی آغاز گردیده و موسسه افغان فلم در پی تدار ك سا ما ن مورد ضرور ت دوبله میباشد اکثر ایـــن سا مان در خو د افغانستان توسط اشخاص فنی وتخنیکی و متخصصین الکترو نیك تهیه خواهد گردید . ا لبته متباقی سا مان‌آن در صور تیکه امکا ن موجودیت ان درافغانستان میسر نباشد از خار ج وارد میگردد .
باید متذکر شد در قدم اول به دوبله فلم های اقدام خوا هد شد که حق الامتیازنمایش فلم های مذکور ارزانتر باشد مثلافلم ها ی ترکی عربی وغیره .
کابل ننداری :
کابل ننداری از سا ل ۱۳٤۸ به بعد به موسسه افغان فلم ملحق گردیده است چو ن کابل ننداری ایجاب ترمیما ت جدی را می نمود موسسه افغان فلم کابل نندار ی را تر میم و بشکل یك سینما تیاتر آبرو مند در آورد . ا مسال چهار گروپ هنر مندا ن خارجی در ستیژ کابل ننداری نمایش داده اند ، علاوتا دو کنسر ت و دو درام ریاست ثقافت وهنر در ستیژ کابل ننداری نمایش داده شده ضمنا سی برنامه فلم هنر ی در کابل ننداری نیز به معرض نمایش قـــرار گرفته است .
لوژ سلطنتی کابل ننداری بوجه بـــهتر اصلاح گردیده و مرکز گر می کابل ننداری که قبلا نصب گردیده بود تـــوسط موسسه افغان فلم با تر میما ت لازمه بکار انداخته شد که اکنون این سینما تیا تر در موسم سر مانیز فعال می باشد .
هکذا موسسهٔ افغان فلم بعلاوهٔ اجرا آت فوق فلمبر دارا ن خار جی آتی را که جهت تهیه فلم های مستند از افغانستان بایـــن کشور آمده اند کمك و رهنمایی نموده تـــا برای معر فی وطن عزیز ما فلم ها ی‌جالب و دلچسپ تهیه نمایند .
۱ ــ تیم تلویز یون پاکستان از مسابقه موتر دوانی .
۲ ــ تیم تلویز یون آلما ن ازپروژه‌پکتیا.
۳ ــ تیم تلویز یون آلمان .
٤ ــ ا تحادیه برود کا ستنگ جاپان از مسابقه موتر دوانی .
٥ ــ تیم تلویز یون آلمان .
٦ ــ تیم سینما توگرا فی شورا ی‌وزیران اتحاد شوروی .

ریاست اداری مرکز وزار ت :

ریاست اداری که شامل مدیریت ها ی مامورین ، محاسبه ، کنترول دفـــتر داری ، خدما ت ، بودجه و آرشیف میباشد وظایف محوله خودرا که عبارت از تر تیب بو د جه اجرای معاشات ، تقر ر و تبدل مامو رین وتهیه مواد مورد ضرور ت میباشد بوجهه احسن انجام داده است .

آمریت سمعی وبصری :

آمریت سمعی و بصری وزارت اطلاعات و کلتور در طول سال ٤٩ براساس پروگرام های موسمی خود به ترتیب آتی بنمایش فلمها در مرکز و ولایات کشور پرداخته است .

ولایات	تعداد نمایش	تعداد چرخ	وقت نمایش	تعداد تماشاچی
هرات	٣٥ نمایش	١٤٠ چرخ	١٠٥ ساعت	٢٨٥٠٠ نفر
بلخ	١٨ رر	٧٢ رر	٥٤ رر	٢١٠٠٠ رر
جوزجان	١٧ رر	٦٨ رر	٥١ رر	١٦٣٥٠ رر
سمنگان	٧ رر	٢٨ رر	٢٠ رر	٦١٥٠ رر
بغلان	١٢ رر	٤٨ رر	٣٦ رر	١١٣٥٠ رر
نیمروز	٣٢ رر	١٢٨ رر	٩٦ رر	١٧٨٠٠ رر
فراه	١٠ رر	٤٠ رر	٣٠ رر	٧١٠٠ رر
کاپیسا	٢٣ رر	٦٩ رر	٦٩ رر	١٧١٠٠ رر
پروان	٢٩ رر	٨٧ رر	٨٧ رر	٢٠٦٠٠ رر
بامیان	٢٠ رر	٦٠ رر	٦٠ رر	١٣٧٧٠ رر
غورات	١١ رر	٣٣ رر	٣٣ رر	١٣٩٥٠ رر
لوگر	٢٢ رر	٦٦ رر	٦٦ رر	١٧١٠٠ رر
وردك	١٩ رر	٧٦ رر	٥٧ رر	١٥٣٠٠ رر
زابل	١٩ رر	٧٦ رر	٥٧ رر	١٩٨٥٠ رر
ارزگان	٢٠ رر	٨٠ رر	٦٠ رر	٣١١٠٠ رر
غزنی	١٦ رر	٦٤ رر	٤٨ رر	٢٦٦٠٠ رر
بدخشان	٤٢ رر	١٧٤ رر	١٢٦ رر	٥٧١١٠ رر
تخار	٢٩ رر	١١٦ رر	٨٧ رر	١٦٨٠٠ رر
کندز	٢٤ رر	٩٦ رر	٧٢ رر	١٦١٠٠ رر
کنرها	٤٠ رر	١٦٤ رر	١٢٠ رر	٢٥٠٠٠ رر
قندهار	٢٠ رر	٨٠ رر	٦٠ رر	٣٣٥٥٠ رر
هلمند	١٢ رر	٤٨ رر	٣٦ رر	١١٧٥٠ رر
لوی ولسوالی				
ارگون	٢٥ رر	١٠٠ رر	٧٥ رر	١١٧٠٠ رر
ننگرهار	٢٤ رر	٩٦ رر	٢٧ رر	٢٠٤٠٠ رر
لغمان	١٨ رر	٧٢ رر	٥٤ رر	١٧٠٥٠ رر
کابل	١٣ رر	٥٢ رر	٣٩ رر	٢٠٣٠٠ رر

هکذا ادارهٔ مذکور به ایراد و نمایش یك‌سلسله مضامین‌تربیوی، وجیزه‌ها ودیالوگ ها .در ولایات متذکره نیز پرداخته است .

شعبهٔ بصری آمریت سمعی وبصری باسامان ولوازم از قبیل پروجکتور ، جنریتر ، مکروفون لودسپیکر تیپ ریکاردر ،گرامافون، سلاید‌پروجکتور ، ستریپ پروجکتور ،پاینل های تخته ای ، سپریگن کمره عکاسی وغیره مجهز میباشد که از آنها در نمایش فلمهای تربیوی و تفریحی ، عکسهای مستند وسلاید های مربوطه ، نماشنامه ودرام ، مودل ، ماکت ، پوستر ، چارت ، عکس وگراف کار گرفته میشود .

شعبهٔ سمعی این اداره مجهز با سامان ولوازم از قبیل تیپ ریکاردر ، فیته‌های ثبت شده وفالتو مکرو فو ن‌لودسپیکر،کاغذوغیره میباشد که از آنها در پخش ونمایش ترانه ها ، تصنیف وکمپوزها ، درام ، مصاحبه‌ها، خطابه ها ، بیانیه ها ، نشر و چاپ پامفلت ها اوراق مصور وکارتنها کار گرفته میشود.

بعلاوه سامان وتجهیزات فوق اداره‌سمعی وبصری یکعراده موتر لینداور مجهزباوسایل سمعی وبصری و جنریتر ، یکعراده جیپ روسی مجهز با جنریتر ووسایل علیحده ، دوپایه پرو جکتور ،سامان‌لایت‌والکتروتخنیك

سمعی وبصری دارد که از آنها برا یمنظور فوق استفاده میکند .

فعالیت ادارهٔ سمعی وبصری در صور ت مساعدت هوا در دوازده ماه سال جریا ن داشته نظر به پلان های انکشا فی وزار ت اطلاعا ت وکلتور در نظر است تا سا مان ولوازم مورد ضرور ت این اداره بیشتر از آنچه موجود است تکمیل گردد .

آ مریت تد قیق و پلا ن:

این اداره که تازه در اوایل سال ۱۳۴۹ در چو کات وزارت ا طلاعات و کلتو ر گنجا نیده شده و ظیفهٔ ا صلی آنرا طر ح و مطالعه پلان و پرو گرام های عا دی و انکشافی وزارت ، غور و مطا لعه براجراآت اداری و تخنیکی بصورت دائمی ، تشخیص پرابلم و دو بلیکشن هایاداری و تخنیکی و نشان دادن طرق حل آن از طریق ارائه پیشنهادات ا صلاحی بمقام وزارت تشکیل مید هد .

روی این امر آ مریت تد قیق و پلان که متشکل از چهار مدیر یت (مد یـر یـت احصائیه ، پلان ، تد قیقومطالعات، ارتباط وتعاون خارجه) و یك بورد مشاورین است وظایف آتی را در ظرف سال ۱۳۴۹ انجام داده ا ست .

۱ ـ جمع آ وری ا حصائیه های ضروری از وا حد های اداری وزارت بغر ض غور و تد قیق از لحاظ کمیت و کیفیت و مفیدیت ودرصورتلزومبمنظور یافتن طرق ا نکشاف و بهبود نشرات دو لتی .

۲ ـ ترتیب وتنظیم اجراآت پلانی ،پلان پنجساله سوم مربوط وزارت اطلاعاتوکلتور وارسال نتایج آن به وزارت جلیلهٔ پلان .

۳ ـ یافتن و تجسس بعضی خلا هـا ی اداری و دو بلیکشن های اداری وتدقیق در بارهٔ آن .

٤ ـ طر ح وتدوین پشبینیهای پلا نی وزارت ا طلاعات و کلتور وواحد های مربوط آن در پلان پنجسالهٔ چهارم و ارسال آ ن به وزارت جلیلهٔ پلان .

٥ ـ تلاش و تجسس در جمع آ و ر ی احصائیه پر سو نل اداری و مسلکی وزارت اطلاعات و کلتور از لحا ظ درجهٔ تحصیل وسا بقه کار و انطباق آن مطابق بهنیازمندی شعبات جداگانه وواحد های نشراتی واداری بمنظور یافتن ا صل ضرورت و خلا ها ی وارده در ین ز مینه .

٦ ـ تجسس به نیاز مندی وزارتازلحاظ پر سو نل با داشتن درجهٔ تحصیلات عالیو جلب کمك های دول متحابه از لحاظاعطا ی بورس های تحصیلی مطا بق به ضرو ر ت وزارت .

۷ ـ مرا قبت وادارهٔ کورس های موجودهٔ وزارت و تجسس برای یا فتن طرق بهـتر غر ض ا نکشاف ا ین کو رسها .

مدیریت عمومی تبلیغات :

این اداره وظایف آتی را انجـام داده است :

۱ـ سانسور کتب خارجی و دا خلی .

مدیر عمومی تبلیغات بیشتر از (٤۰۱) نوع کتب دینی ، ا جتماعی ، علمی، ادبی سیاسی و تاریخی را که از خارج تور یـد گردیده و یا از طرف عده ای از مو لفین ومتر جمین بغرض طبع و ا خذ نظر یـه به آن مدیریت واصل گردیده مطا لعه ودر باره تو زیع و نشر آن نظریه داده است .

۲ ـ سانسور نشرات دا خلی .

مجلات ، جراید و روز نامه های مر کز وولایات همواره بطور مسلسل از طر یق این مدیریت از نگاه دین و مذهب مطـا لعه گردیده و در صورت لزوم مو ضو عـا ت منتشره بمراجع مر بو طه تفهیم میگر دد .

۳ ـ تفاسیر و مو عظه های راد یـو افغا نستان :

یکتعدا د کافی از تفا سیر صبحا نه و مو عظه های شام جمعه ، اعیاد و سا ئـر روزها که توسط اعضای مسلکی این مدیریت به ز بانهای پښتو و دری نگارش یا فـته است بدسترس رادیو ا فغا نستان سپر ده شده است .

٤ ـ ا متحان خطباء واامامان و مو ذ نین مساجد مر کزکابل :

درسه ماه اول سال ۱۳۴۹ بتعداد (٤۳)نفر خطباء ، امامان و مو ذ نین بمنظور اشغال و ظیفه مقدس ا ما مت و مو ذنی درمساجد نوا حی ده گانه شهر کهبرای طی مرا تب

ا صو لی باین مدیر یت محول گردیده اند ازنزد شان ا متحان ا خذ و نتیجه‌آن بمراجع مربوط ابلاغ شده است .

۵ ــ تجلیل از روز های د ینی و ملی :

مدیریت عمومی تبلیغات بمنظور یاد بود واستقبال نیك ازروز های دینی و ملی ا ز قبیل روز د هقان ، ر و ز جـــهـــا نی صحت ، روز آ زادی ، روز میلادالنبی (ص) روز مادر ، روز معلم ، سالگره غزوه بد ر واحد ، سالگره هجرت روز عا شورا، شب برات ، سالگره نزول قر آنکریم ، ایـــام خجسته عید فطر ، سا لگره جشن ا ستقلال و طن ، روز پښتو نستان ، تا سیس‌شواری ملی ، جشن اطفال ، روز جهانی سره‌میاشت میلاد مسعود اعلیحضر ت معظم همایونی ، جشن نـجات و طن ، روز ملـل متـحد ، ر و ز جلـــوس ا علـیحضرت مـعظـم همایونی و غیره محا فل مجلل وبا شکوهی با همکاری علما ، مشایخ ، فضلا و ا د با تر تیب و نیز نشرات مخصوص‌درروزنامه‌ها جرايد ومجلات مرکز بمناسبت آن از طرف این اداره صورت گرفته ا ست .

٦ ــ مراقبت بازار :

مرا قبت بازار و تفتیش کتاب فروشیها و غر فه های فرعی بمنظور جلو گیری ا ز فروش کتب ، مجلات ، پستکـارت هـا و فو تو ها ی مستهجن و خلاف د یا نت و سیاست مملکت کنترول از آ واز هـــا ی بلند لو د سپیکر های کافی ها و رستورانها در روی جاده ها تا مو جب اذیت مردم‌نگردد جلو گیری از فا ل بینی ، جادو و رمل‌اندازی که توسط عده ا شخاص بمنظور ر بودن یك مشت پول از مردم درجوار جاده های عمومی شهر صورت میگیرد از جمله و ظا یـــف مدیریت عمومی تبلیغات می باشد که‌خدماتی درزمینه انجام پذ یرفته ا ست .

۷ ــ وارسی از و ظا یف نما یند گیهای تبلیغات در و لایات :

نمایندگیهای تبلیغات درولایات عـلا و ه از و ظایف محو لهٔ شان که بحیث ا عضای دینی و مسلکی در پیشبرد ا مور نشرا تی و لایات همکاری مینمایند عین و ظا ئـف متذ کره را که از طرف ا ین مدیریت‌باساس لایحه و ظایف بـرای شان سپر ده شد ، است انجام داده ونیز نمایندگان تبلیغا ت بمنظور تنویر ا ذهان مردم از طریق‌تبلیغات سود مند د ینی و ا جتماعی و تشنید روابط بیشتر آنها با حکو مت ، بروز های جمعه تحت پرو گرام منظم در مسا جد مر کز و و لسوا لیها ی مربوط خو یش راجع بـه مو ضو عات مفید وارزنده بادر نظر گرفتن شرایط و ایجابات محیطی خطا به هـــا ی مو ثری ایراد نموده اند .

مدیریت مجله پیام حق :

مدیریت مجلهٔ پیام حق ز یر نظر واداره مدیریت تبلیغات خد مات ذیل را ا نجام داده‌است .

۱ ــ تهیهٔ مضا مین و آ ماده سا ختن آن جهت نشر ، ووارسی از ا مور طباعتی و خوا ندن پروف در مطبعهٔ دو لتی .

۲ ــ جلب مشتر کین و تو زیع مجلـه مذ کور برای مشترکین در مر کز وولایات کشور .

۳ ــ اداره پیام حق ازشرو عسال ٤۹ تاحال کوشیده است مجله و زین خود ر ا با قطع و صحافت ز یبا و داشتن مضا مین دینی ، علمی و ا جتماعی در شصت صفحه به تیراژ یکهزار جلد ما هوار طبع‌وبدسترس علا قمندان و مشتر کین بگذارد .

٤ ــ تعداد مشترکین مجله پیام حق را در مر کز وولایات کشور (٤۳۳) نـفـر اعم از طلاب معارف ، مـا مورین دوائر ، موسسات و سایر ا شخاص تشکیل میدهد .

۵ ــ تعداد مجلا تیکه طور رایگان بـــه موسسات علمی و فر هنگی کشور در مرکز وولایات فر ستادهٔ میشود (۱٦۸) جلـد میبا شد .

٦ ــ قیمت ا شتراك مجلهٔ مذ کـور د ر مر کز برای ا شخاص ا نفرادی مبلغ پنجاه ا فغانی و برای طلاب معارف نصف قیمت میباشد ، همچنان و جه ا شتراك در ولایات مبلغ پنجاه و پنج ا فغانی برای ا شخا ص انفرادی و برای شا گردان معارف منا صفهٔ آن ا ست .

۷ ــ مجله پیام حق طور تکفروشی بـــه قیمت فی شماره مبلغ پنج ا فغانی دربازار نیز توزیع میگردد تا بدین تر تیب مجلهٔ مذ کور بدسترس تمام علا قمندان برسد .

۸ ـ اشتراك مجلهٔ پیام حق تا اخیر سال نیز دوام داشته و علاقمندان آن میتوانند که در هر وقت سال اشتراك ورزند .

مدیریت عمومی اطلاعات :

اول مدیریت روابط فرهنگی :

فعالیت های این مدیریت را که عهده دار تحکیم ارتباط های فرهنگی وزارت اطلاعات وکلتور و توسعه آن در داخل و خارج کشور میباشد میتوان بسه دسته تقسیم نمود .

۱ ـ ارتباط خارجه

این اداره از ٥٤ دانشمند ، ژورنالست عکاس و فلمبردار و زائرین عالیرتبه اطلاعاتی که به افغانستان مسافرت نموده پذیرایی بعمل آورده است . علاوتا در سال جاری از طریق این اداره ٤٣ تن از منسوبین وزارت به وزارت جلیلهٔ امور خارجه جهت اخذ پاسپورت های خصوصی خدمت و تحصیلی معرفی گردیده است .

در حلقه فعالیت های ارتباط خارجه میتوان از استقبال هیئت های کلتوری و گروپ های هنرمندان اتحاد شوروی ، هند ایران ، ترکیه و پاکستان نام برد . که غرض اجرای یك سلسله نمایشات بـه افغانستان مسافرت کرده اند .

هکذا از ٢٤ نفر هیئت افغانی دعوت بعمل آمده تا به اساس روابط وموافقات کلتوری به ممالك دوست سفر بنمایند .

هکذا تسهیلات در مورد دخول ، اقامت و خروج گروپ های متخصصین آلمانی ، فرانسوی ، جاپانی ، روسی ، هندی و امریکائی که در صفحات مختلف کشور مشغول فعالیت اند فراهم آورده شده .

۲ ـ انجمن های دوستی :

افغانستان بطور خاص با پنج مملکت دوست (اتحاد شوروی ، هند ، چین ، فرانسه و جمهوریت متحد عرب) و موسسه ملل متحد ارتباط مستقیم انجمن های دوستی داشته و براساس این روابط هیئت های انجمن دوستی افغانی به ممالك متذکره وازممالك مذکور به افغانستان مسافرت نموده اند که امکانات این رفت و آمد از طریق شعبه انجمن های دوستی فراهم گردیده است .

۳ ـ معرفی افغانستان :

این اداره همواره کوشیده است تاجهت معرفی مزید کشور عزیز در تهیه و ترتیب رساله های کوچك (پامفلیت) کتب ونقشه های مختلف بپردازد . این شعبه تا حال توانسته است نقشه های باستان‌شناسی اقتصادی ، احصائیوی وسیاسی افغانستان را بچاپ رسانند و هم در حدود (۳۲) نوع پامفلیت را کـه هر کدام معرف کلچر و پیداوار افغانستان میباشد بزبان انگلیسی تهیه وطبع نماید .

هکذا درسال ۱۳٤۹ بتعداد ۸۲ جلدکتاب، ۱۷۷۵ قطعه پامفلت ، ۳۱۱ قطعه نقشه ۳۸ قطعه پوستکارت ، ۲٤٥ قطعه عکس بایکتعداد سکه های قبل از اسلام و یك چرخ فلم (بنام افغانستان) غرض معرفی افغانستان بمنابع خارجی ارسال گردیده است .

علاوتا باید متذکرشد که درسال ۱۳٤۹ بتعداد ١٤ نفر مامورین وزارت اطلاعات و کلتور و موسسات مربوطهٔ آن غرض تحصیلات عالی بخارج اعزام گردیده‌است. که اجراآت مربوط به نومره ها ، پاسپورت وغیرهٔ مامورین مذکور از طریق مدیریت روابط فرهنگی صورت گرفته است .

۲ ـ مدیریت نشرات خارجی :

این اداره که متکفل سانسور فلم ها ، جراید ، مجلات ، کتب ، پامفلت و غیره نشرات خارجی میباشد در ظرف سال ۱۳٤۹ اجراآت ذیل‌را نموده است :

۱ ـ سانسور ۱٤٥۰ جلد کتاب که از طریق وزارت مخابرات و اکثر نمایندگی های خارجی مقیم کابل وارد افغانستان شده است .

۲ ـ سانسور ٥۸۰۰ نسخه مجلات، اخبار وپامفلت بزبان های انگلیسی ، فرانسوی والمانی .

۳ ـ سانسور تقریبا ٤٦۰۰ نوع‌فلمهای هندی ، ایرانی ، روسی ، اروپائی، امریکائی بشمول فلمهای که توسط سفارتخانه‌غرض سانسور به آن اداره ارسال گردیده .

۳ ـ مدیریت تشر یفات :

این اداره که متکفل ا مور پذیرائی‌هیئت های کلتوری ، هنری ، مهمانان خارجی و ترتیب ا ثر بخشیدن د عوت ها وپروگرام های مهمانـان میبا شد . در سال ۱۳۴۹ اجراآت ذیل را نموده ا ست .

۱ ـ پذیرائی و تر تیب پرو گرام دونفر هیئت سینمائی شوروی که بنا بدعوت‌وزارت اطلاعات و کلتور بتاریخ ۲۰ حمل ۴۹غرض تهیهٔ یك سلسله فلمهای مستند برای معرفی افغا نستان بکابل آ مده بودند .

۲ ـ تهیه و ترتیب پروگرام یاد و بود صد مین سالگرد تو لدی و لا دیمیرایلیچ‌لینن که، بتاریخ ۲۶ حمل ۴۹ در کابل برگذارشده بو د . هفتهٔ تو لدی لینن شا مل پرو گرام ذیل بود :

اول ـ ا فتتاح هفتهٔ صد مین سا لگرد تولدی لینن در سالو ن صحت عا مه .

دوم ـ نمایش فوتو ها ئی از زند گـی ولادیمیر ا یلچ لینن در سالون بنار والـی کابل .

سوم ـ ا فتتاح فیستوال فلمهای شوروی در سینما آریا نا .

۳ ـ پذیرائی از هیئت های هجده مملکت اشتراك کننده سیمینار بین ا لمللی‌کوشانیها تهیه و توزیع کارت های د عوت مر بو ط به ا ین سیمینار .

٤ ـ پذیرائی و تهیه پرو گرام یك‌هیئت ۲۱ نفری هنر مندان ا تحاد شوروی کــه بتاریخ ۲٤ ثور ۴۹ باساس موافقهٔ کلتوری به ا فغا نستان مسافرت نموده بودند .

٥ ـ تنظیم و تطبیق پرو گرام مسافرت هیئت مطبوعاتی عربستان سعودی که‌بمعیت اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عر بستا ن سعودی در برج جوزا ۴۹ بکابل‌آمده بودند.

هکذا مدیریت تشریفات به منا سبت پنجاه و دو مین سالگرد آ غاز استر دا د استقلال کشور عزیز ما افغانستان اجرا آت ذیل را درساحه کار خود نموده ا ست :

اول ـ تـر تیب و تـنظیم اسمـا ئـی مامورین عالیرتبهٔ دو لت ، کور دیپلوماتیك و غیره .

دوم ـ تر تیب و چاپ کارت های دعوت برای ان عده مدعوئین که‌درشام اول سنبلهٔ ۴۹ بکابل نندارى د عوت شده بودند .

سوم ـ تنظیم و آماده سا ختن مـحـل رهایش و پرو گرام نمایش هنر مندان هندی پاکستانی ، ایرانی واتحاد شوروی که بنا بد عوت وزارت ا طلا عات و کلتور به‌کابل مسافرت نموده بودند .

چهارم ـ چاپ و توزیع کارتهای‌مطبوعاتی که همه ساله از طرف وزارت ا طلا عـا ت و کلتور برای ژور نا لستان ، عکا سا ن وفلمبرداران دا خلی و خارجی مخصو صا در ایام جشن داده میشود .

٦ ـ پذیرائی از هیئت دونـفری اعضای انجمن دوستی ا تحاد شوروی و افغانستان که بتاریخ ٤ میزان ۴۹ وارد کابل گردیده بودند .

۷ ـ پـذیرائی از هیئت (۵۷) نـفر ی هنر مندان تا جکستان ا تحـاد شور و ی هیئت دو نفری ا نجمن دوستی ا تحادشوروی وافغا نستان و یك هیئت دو نفری‌سینمائی شوروی که غرض اشتراك در تجلیل هفتهٔ پنجا همین سا لگرد ا مضاء قرار داددوستی بین ا فغا نستان و اتحاد جما هیرشوروی بکابل آ مده بودند .

ضمنا باید علاوه کرد که ترتیب دعو ت و تو زیع‌کارت دعوتها ئیکه از طرف وزارت اطلاعات و کلتور صورت می گیرد همـهٔ‌آن بدوش مدیریت تشریفات میبا شد .

مدیریت عمو می نشرا ت :

مدیر یت عمومی نشرات درچو کات‌وظایف محو له خویش بر علاوه داشتـن و ظیـفه مساعد ت و همکاری در نشر تمام نشرا ت دا خلی نموده است . علاوتا این اداره‌لایحه تورید نشرات مطبوع درافغانستان لا یـحـه صندوق هنر مندان ، لایحه حق ا لز حـمه تالیف وترجمه ، لایحه‌حفظ آثارباستانی‌ولایحه تدویر مطابع شخصی را از مجلس مسلکی این وزارت گزارش داده و جهت طی‌مراحل قانونی بر یاست تقنین و زارت عدلیه‌ارسال داشته است .

هکذا باپیروی از ارزش های قا نـو ن اساسی وقانون مطبوعات‌درسال ۱۳۴۹ اجازه نشر و طبع جراید و مجلات ذیل از طرف

این اداره صادر گردیده ا ست :
جریده رو ز گار .
مجله لمر .
مجله پو لیس .
مجله شر عیات .
برای سر گر می مردم اجازه تا سیس و ا فتتاح عزیز ملی سینما در آغاز سا ل ۱۳۴۹ داده شد .

مدیریت عمومی نشرات جهت بهبودامور نشراتی و روشهای سالم مطبو عات همیشه مساعدت های لازم با جـرایـد ر سمی و شخصی نموده ا ست . و همچنان از طریق مدیریت نشرات و لایات سعی شده است تاجراید و لایات مطابق خوا سته های مردم وارزشهای قانون ا ساسی و فن ژورنالیزم به نشرات خود بپردازند و همچنان نظر به ار تباط مستقیم به مو سسات نشراتی مربوط وزارت اطلاعات و کلتوردرساحه پیشنهادات وهدایت درامور نشراتی از مقام و زا ر ت درزمینه پیشبرد ا مور مر بوط به تبا د ل مکاتیب متعدد و ا خـذ تصا ویـب مجلس منىلكی پردا خته شده ا ست .

مجله ژوندون درششماه دوم سال ۱۳۴۹ به ا ثر تشبثات فر هنگی این مدیریت به چو کات مدیریت عمومی نشرات ضم وبه فعالیت های نشراتی خو یش می پردا ز د
مدیر یت عمومی نشرات برای تنو یر اذهان عا مه از طریق نمایشات هنری همیشه سعی نموده و کوشیده است تا ننداری های شخصی و رسمی برای تنویر اذهان عا مه طبق قانون به نمایشات هنری خـــو یش بپردا زند .

در پهلوی تشبثات هنری نقاشی ننداری دراین اوا خر بعد از طی مراتب قـا نو نی واصو لی تاسیس و تد ویر گردیده است همچنان برای تشویق هنر مندان در پهلوی تشبثات هنری ، گالری ، نقا شی کـــه از فعالیت های شخصی نمایندگی مینما یـــد توسط مدیریت عمومی نشرات ا فتتاح شده که یکعده علا قمندان از آثار نقاشی ورسامی هنر مندان کشور دیدن نموده ا ست .

مدیریت عمو می باستان شناسی و حفظ آبدات تاریخی :

از تصا میم او لیهٔ پرو گرام کار ا ین مدیریت درسال ۱۳۴۹ حفظ و تر میماماکن متبر که و تهیه و تر تیب ا لبوم آ بدا ت تیموری ودایر نمودن سیمینار بین ا لـمللی کوشانی بود که رو بدست گرفته شدوازان برای روشن سا ختن تاریخ ، آرت و کلتور کوشانی ها نتایج مفید بدست آمده است .
پروژه با میان که میتوا ن بعد از ختم کار آنرا درخشنده ترین مظا هر مـدنی و کلتوری این کشور باستانی شمرد درسا ل جار ی یك قسمت کار تر میم آن تکمیـل گردیده کار با قی ماندهٔ این آ بدات باستانی هنوز ادامه دارد . نمایش آ ثار با ستا نی تپه شتر هده که کار با ستا نشنا سا ن افغانی ا ست در جشن سال جاری در غرفهٔ افغا نستان صورت گرفت . سروی مقد ماتی مسجد نه گنبد در جر یان همین سال بصورت مجدد آغاز گردیده نقشه های آبدا ت دورهٔ تیموری روبه تکمیل بوده ا لبته در آ ینده قریب مورد استفاده قرار خوا هد گرفت ، این کار که به کمك یو نسکو پیش میرود تاحال از نواحی مختلف کشور د یـد ن بعمل آ مده ودربارهٔ مناطق باستانی کشو ر مطالعاتی صورت گرفته که ازانجمله میتوان مشاهدات و تحقیق در بارهٔ حوزهٔ تا ر یخی بگرام و چشمه میر ز که گردیز را یادآور شد . برای ا ینکه در مـورد ا جـرا آ ت مدیریت عمومی با ستا نشنا سی خو بـسر روشنی ا ندا خته شود معلو مات در مورد حفریات این اداره که در نقاط مختلف کشور صورت گرفته تقدیم میگردد .

حفریات آی خا نم :

حفریات آی خانم تحت رهنمائی پروفیسور برنارد پیش ر فته و تاحال آ ثار ز یا دی مانند سال گذشته بدست آمده که برا ی روشن شدن تاریخ ا فغا نستان مخصو صا بین قرن ۲ ق ، م واواخر نیمهٔ اول قرن سوم خیلی ثمر بخش است . در جمله آ ثـا ر بدست آ مده سال گذشته یکی هم یك قاب میباشد که دران سیبل ر ب ا لنوع آسیای صغیر را نشان مید هد که بطرف رب النّوع

مقبر یا پا میر سوار بالای عراده که آنرا شیر میکشاناند در حال حرکت دیده میشود که این منحصر به فرد است . همین طور درسال جاری آثاری بدست آمده که ازان کلتور و دورهٔ شاهان یونان و باختری را میتوان بوجه خوبی استنباط نمود . مثلا در جریان حفریات و کاوش مسکوکات اوکسید شده ظاهر شد که بعد از پاك نمودن معلوم گردید که مسکوکات مذکور نقره ئی بوده ودران آلههٔ های یونانی به شکل اتنه یا الههٔ گاتن که در جناح این الهه کتلمه د یو دوس شاه و موسس دورهٔ سلطنت یونان و باختری هویدا است وجود دارد همچنان پارچه تیکر بدست آمده که دران کلمهٔ به اسم تذکر رفته که میتوان باختری های یونانی شده را از خلال این آثار درك نمود و همچنان ظروف گلی، چراغ هائی گلی ، جك هابه شکل و ساختمان یونانی بدست آمده که همه برای روشن ساختن تاریخ آرت وکرونولوژی این حوزه کشور باستانی قابل ارزش است . درجملهٔ مسکوکات بدست آمده یکی هم سکه ایست که دران شکل و پیکر خانم دیده می شود و مربوط به سکه های یونان و هندی است که نوشته طرف چپ آن که بخط یونانی اگاتوکلس شرح یافته است موضوع را روشن و ثابت می سازد و هم در زمینه یکمقدار عاج بدست آمده که نمایندگی از پایه میز خرادی شده مینماید.

هکذا در حفریات امسال آثار زیاد گلی ساده بدست آمده که هر یك دارای نوشته های متعدد بوده و همردیف نوشته های مسکوکات مربع شکل نقره ئی که دران خطوط یونانی مانند معلوم میشود بدست آمده است که برای تاریخ و کرونولوژی سلطنت یونان و باختری وحوزه باختر خیلی مهم شمرده میشود .

هیئات باستانشناسی فرانسوی در مدت اقامت خود درآی خانم علاوه از آثار مذکور بعضی فرسکها را نیز بدست آورده اند که قابل ارزش بوده و آنرا میتوان ازجمله آثار منحصر به دورهٔ یونان و باختری دانست.

حفریات دوولایت سیستان :

هیئات پوهنتون بن بعد از مشوا فقهٔ مدیریت باستان شناسی و حفظ آبدات تاریخی عملیات ذیل را در ولایت سیستان انجام داده است .

هیئات پوهنتون بن تحت رهنمائی دوکتور فیشر درسال جاری دو دو تپه سرخداغ و سفید داغ ناد علی ونلا شاهی مربوط ولایت نیمروز کار شانرا بصورت تجربوی آغاز نمودند .

هیئات مذکور کاوش امتحانی خود را در مسیر کانال زرکان و زورکان مقابل ایوان چگینی در ۲۰ کیلو متری جنوب شرق ولسوالی چخانسور شروع نمودند که میتوان ازان عصر و یا دوره اسلامی را استنباط نمود . در نواحی این محل هیئات یکتعداد تیکر های متعدد گلا سیرت شده و ساده را بدست آوردند که بعضا بدورهٔ تیموری (۱۴۰۰ ق . م) و بعضا به اواسط میلادی میرسد . هکذا یکتعداد تیکر های بدست آمده که شبیه آنعده تیکر های است که چندین سال قبل توسط علمای فرانسوی ژوزف هاکن و مونیه بدست آمده است . هکذا در اثر این سروی و کاوش یکتعداد تیکر های از قلعه نشك ۲ ونشك ۳ بدست آمده که دران سه طرز نوشته بخط نستعلیق دیده میشود . آنچه در کار امسال هیئات پوهنتون بن قابل توجه است همانا تطبیق کانال کشی اعصار دوره اسلامی است که از چخانسور الی دیوار خدایداد و همانطور تا قلعهٔ ابراهیم ومسیر خاشرود ادامه یافته و معلوم میشود که برای سیستم آبیاری این حوزه در ازمنهٔ قدیم خیلی اهمیت داشته است ، هیئات مذکور علاوه ازان نقشه های توپوگرافی و ساختمان یك آبده تاریخی را تهیه نموده و توسط آله تیودولیت اندازه های صحیح آنرا تعیین نموده است .

ناگفته نباید گذاشت که در نواحی زیارت امیران صاحب آبده وآثار بدست آمده که شبیه آثار یونانی است ازانجمله یکی هم یك خم شکسته میباشد که پیتوس یونانی بوده و در بسیاری از معابد یونان طوف استفاده قرار میگرفت .

حفریات هیئات افغانی و شوروی :

هیئات افغانی و شوروی در حوزهٔ دشتلی دشت مردان برای بار اول به تاریخ ۶ میزان ۱۳۴۹ کار خودرا شروع نمودند ودر زمینه آثار بدست آمده که دوره های گریکوباختری را باآرت کوشانی واضح ساخته و میتوان با ملاحظهٔ آن ادعا کرد که دوره‌های اخیر واوسط دوره های فلز و عهد دوم کوشانی در این محل بوده است .

آثاریکه دروهلهٔ اول در طول سال جاری بدست آمده عبارت از مجسمه های تیکری و آثار برنجی او کسید شده میباشد روی‌همرفته درین منطقه آثار اصلی وخالص کوشانی را ملاحظه کرده میتوانیم . گرچه امسال کار حفریات در دو نقطه دشتلی جوزجان و دلبر زین صورت گرفته است اما باآنهم مظاهر مختلف عهد کوشانی برونیت آثار درین منطقه دیده شده میتواند .

آثار برونزی که بدست آمده مو ید دوره های پیش از دورهٔ سوم تاریخی بوده که همه او کسید شده بوده قابل ترمیم و پلاک کاوی است .

روی همرفته در یك صفحه که ازگل‌پخته ساخته شده شبیه پوو فیل اند میتواند ویسا رب النوع باختری مشابه ده میگردد که‌از نگاه ادیان پرستی قدیم باختر قابل توجه است .

امیداست درسال های آینده نتایج بهتری در اثر کاوش از ناحیهٔ معذکور بدست آید

حفریات تپهٔ سردار غزنی :

حفریات دور هشتم تپهٔ سردار غزنی در عقب مدخل معبد به سمت جنوبی شروع شده .

تپهٔ سردار غزنی مقابل مقبره سلطان غزنه به جناح شرقی آن قرار داشته از مسیر سرك عمومی در حدود دو کیلو متر فاصله دارد وآنچه در بارهٔ تپهٔ سردار غزنی قابل تذکار است اینست که در ردیف سائر مظاهر دینی هندی روش مذهبی بودا را بانفوذ تعالیم آن در آنجا دیده میتوانیم .

از حفریات امسال یکی هم کشف دیواری است که توسط هیئات باستان شناسان تقریبا حفظ گردیده علاوه ازان یکتعداد آثار تیکری خورد و ریزه بدست آمده که دران مهر های به شکل چکر که نمایندگی از سمبول قوانین دین بودائی میکند مشاهده میشود .

همچنان یکتعداد سر های خورد و ریزه بدست آمده که همه مربوط دوره بودائی بوده و یك تعداد آن قابل ترمیم است . در حصص مختلف تپه توسط هیئات سنداژ های متعدد حفر گردیده که زینه و یك سطح طبقه دومی معبد را نمایان میسازد .

آثاریکه تا حال بدست آمده عبارت از (بودا های کوچك در حال نشسته) است که یکتعداد آن بدون سر واز بعضی آن ها اعضای بدن ناتکمیل است .

هکذا فرسك های مختلف بدست آمده که دران مظاهر سمبولیك منصبی هندی‌دیده میشود و تزئینات مختلف برای اعمار ستوپه ها بکار رفته است که از سطح و اطراف دیوار مذکور بدست آمده همچنان تیکری ازین ناحیه بدست آمده که دران اسم بودا به خط گریك نوشته شده است

حفریات تپهٔ سکندر سرای خواجه :

هیئت باستان شناسی کشور جاپان کار حفریات خودرا در تپهٔ سکندر که تقریبا ۳ کیلو متر از مرکز سرای خواجه فاصله دارد آغاز نموده اند .

تپه مذکور در پهلوی باغ قرار دارد که امکان دارد از آنجا آثار قبل از اسلام در اثر کاوش های مزید بدست آید .

هیئات از محلی که به ارتفاع ۲ متر عمق داشت یکدانه سکه مسی او کسید شده بدست آورده است که دریك روی آن شکل آتشکده و در روی دیگر آن شکل یکشهزاده دیده میشود و هم یکتعداد آثار تیکری بدست‌آمده است که‌همه گلاسیرت شده‌بوده و ضخامت آنها از یك الی سه سانتی میباشد .

هیئات که تقریبا به حفریات نصف این تپه دست زده اند بکشف یك اثربی‌اندازه مهم و منحصر بفرد موفق شده اند که آن عبارت از یك مجسمه مرمری شیوا است .

در زیر این مجسمه در لوحه سنگ آن نوشتهٔ برسم الخط گوپتا بنظر می خورد .

هیئات باستان شناسی پو هنتون که

ریاست آنهارا پرو فیسور یو گو چی بعهده دارد پرو گرامها ی و سیع را برای سال های آ ینده رو یدست دارند . که ا لبته اجرا آت شان باثر موافقه مد یر یت عمومی باستا نشناسی صورت خواهد گر فت .

حفریات و لسوالی گریزیوان و لا یت فاریاب :

هیئات ا مریکائی تحت ر یا ست پروفیسر ولوئی دو پری کار حفر یا ت خودرا د ر و لسوالی گر یز یوان مربوط ولایت فاریاب شروع نمودند و محل حفریات شان کو ه است که به شکل یك مغاره در مسیر سرك بین و لسوالی بلچراغ وگریزیوان قرار دارد و به اسم درهٔ گریزیوان مشهور ا ست .

هیئات مذکور سطح مغاره را به ارتفا ع ۱٤ متر و عرض ۲ متر حفر نموده وازا ن بعضی تیکر ها سنگ های کوار تس و یا چقماق بدست آ ورده که به دوره نیو لوتیك و هم به دورهٔ مو ستر ین ار تباط پیدامیکند.

بخش دوم کار خودرا هیئات مذ کـو ر در راه رو اصلی مغاره شروع نموده و آنرا به عمق ۳ متر و عر ض ۲٫۵۰ حفر نموده اند . که ازان یکتعداد زغال های به ر نگ نصواری و سیاه بدست آ ورده ا ند کهامکان دارد به همان دوره های متذ کـره تعلـق بگیرد .

مدیریت عمومی باستا نشنا سی و حفظ آبدات تاریخی علاوه از ا جراآت فوق طرح قانون حفظ آبدات تاریخی و آ ثار با ستانی را تر تیب و بعد از غو ر مجلس مسلکی وزارت ا طلاعات و کلتور به وزارت عدلیه سپرده است تا مراحل قانونی خود را سپری نماید .

مجله لمر :

این مجله ازاول حمل ۱۳٤۹ زیر شعا ر مقدس (**خدا ـ و طن ـ شاه**) شروع بکار کرده و تاحال بصورت مـا هـوار نشر و بدسترس علا قمندان گذاشته شده ا ست .

اهداف و مرام این نشریه را مبـــارزه علیه خرافات ، فساد ا جتما عی تحلیل و تفسیر ارزشهای ا جتماعی و دیمو کرا سی قانون اساسی تشکیل می د هد .

اداره مجله در نظر دارد در صورت امکان درسال آینده مجله رابهسویه عا لی تـــر چاپ و بکشور های همجوار عر ضه کند .

اداره سالنامهٔ افغانستان :

طوریکه خوا نند گان گرامی د افغانستان کالنی اطلاع دارند یگانه و ظیفه این اداره نشر و چاپ سالنا مهٔ ا فغا نستان میباشد که باثر تجویز مقام عالی وزارت ا طلا عات و کلتور در آ غاز هر سال طبع وبدسترس خوانندگان ار جمند گذاشته میشود .

در طول سال ۱۳٤۹ ایناداره یو میهاخبار ومضا مین مورد ضرورت سالنا مه را جمع آوری و آماده چاپ نموده ا ست .

اخبار مربوط به و قایع مهم دا خلی و خارجی از و ظایف خود این اداره بو ده که آنرا تهیه و آ مادهٔ چاپ گردانیده ا ست .

راپور ا جراآت و فعالیت های و زار ت خانه ها و سایر مو ضو عات که برای نشر و چاپ سالنا مه باین اداره وا صل میگردد دروهلهٔ اول راپور مذکور از طرفاین اداره مورد مطا لعه قرار گرفته بعد از اصلا حات لازمه دوباره تایپ و غر ض نشر به مطبعه فرستاده میشود .

و ظیفهٔ عمدهٔ این اداره را پروف خوانی تصحیح و صفحه بندی صفحات سا لنا مه تشکیل مید هد . این اداره میکو شد تـــا مطابق به ذوق و علا قهٔ خوا نندگان گرامی سالنامه ا فغا نستان را با قطع و صحا فت زیبا وحاوی موضوعات دلچسپ طبع و بـــه همکان بسپارد .

با ختم سال ۱۳٤۹ ادارهٔ سالـنـا مـهٔ افغانستان محصول ا جرا آت و فعالیت های یکسالهٔ خودرا که عـبارت از نشر سی و هفتمین شماره سا لنا مهٔ ا فغانستان میباشد تقدیم علا قمندان میتماید .

وزارت مخابرات

راپور اجراآت شعبات پستی و زا ر ت مخا برات با عوا یدیکه ازین ناحیه درظرف یکسال یعنی از میزان ۴۸ الی میزان ۱۳۴۹ بدست آ مده قرار ذیل ا ست :

اول ــ مدیریت وارده بین المللی به‌تعداد مجمو عی (۶۷۰۳۸۳۴) مراسلات رسـمی ، شخصی ، سرویسی ، نمونه‌مال‌التجاره ، اوراق کار جراید ، پست کارت ، پارسلات پستی و بسته های کوچك را که از ممالك مختلفه جهان واصل شده به مراجع مربوطه اش توزیع نموده است .

دوم ــ مدیریت صادره بین المللی بـه تعداد مجمو ع (۱۷۶۸۱۲۶) قطعه مراسلا ت رسمی ، شخصی ، سرویسی ، نمـو نه مال التجاره ، اوراق کار ، جراید ، پست کار ت ، پارسلات پستی‌وبسته های کوچك را که توسط شعبا ت مختلفه اخذه یستی اخذ شده به ممالك مختلفه جهان از طریق زمینی وفضایی ارسا ل نموده است .

سوم ــ شعبه ترانزیت مدیریت صادره بین المللی به تعداد مجمو عـی (۳۸۸۴۰) خریطه ترانزیتی بوزن (۷۴۱۳۸۰) کیلوگرام مربوط ممالك مختلفه را به اتحاد شورو ی واز شوروی را به ممالك مختلف انتقا لداده است .

چهارم ــ مدیریت پست پار سل بتعداد مجمو عی (۱۶۴۹۴۰) پار سـل بـوز ن (۸۸۳۳۱۶۲۰) کیلو گرام را که از ممالك مختلفه جهان وارد شده به مراجع مربوطه‌آن توزیع نموده است .

پنجم ــ مدیریت غرفجات پستی مرکز از درك فروش تکت پستی ومحصول ار سا ل مراسلات خار جی‌وداخلی‌مبلغ (۱۰۴۶۷۶۲۵) افغانی بدست آورده که این رقم نسبت به عواید سنا ل‌گذشته‌مبلغ (۳۹۳۴۳۹۰) افغانی اضافه تر است .

ششم ــ مدیریت پست داخله به تعداد مجمو عی (۲۶۵۵۰۳۰) پاکت وارده ولا یات را به مراجع مربوطه ان توزیع و به تعداد (۱۸۰۳۶۵۰) مراسله را به ولایا ت غر ض توزیع ارسا ل نموده است .

هکذا به تعداد (۱۳۳۳۸۶) قطعه مراسلات را شعبه توزیع شهر ی در داخل سا حـه کابل به مراجع اش رسانیده است .

هفتم ــ مدیریت فلاتیلی به تعدادمجموعی (۳۷۵۰۰۰۰) قطعه تکت به تفصیل‌آتی چا پ نموده که از مدر ك فروش ان مبلغ بیست هزار دالر بدست آمده است .

۱ ــ نشر دو نو ع تکت فوق العـاده پستی بمنا سبت تجلیل سالگرد تو لـد ی اعلیحضرت معظم‌همایونی‌بتاریخ ۲۲ میزان۴۸

۲ ــ نشر تکت پستی بمنا سبت هـفته مخصوص سره میاشت بتاریخ ۲۴ میزا ن ۱۳۴۸ .

۳ ــ نشر تکت پستی فوق‌العاده بمناسبت تجلیل سالگرد موسسه ملل متحد بتاریخ ۲ عقرب ۱۳۴۸ .

۴ ــ نشر دو نو ع تکت پستی بمناسبت سالگرد (ای ــ تی ــ یو) بتاریخ ۲۱ عقرب ۱۳۴۸ .

۵ ــ نشر سه نوع تکت پستی‌فوق‌العاده بنام (حیوانات وحشی) بتاریخ ۱۶ قو س ۱۳۴۸ .

۶ ــ نشر چهار نوع تکت پستی‌فوق‌العاده بمناسبت فرود آمدن اولین انسان بکره ماه بتاریخ ۷ جدی ۱۳۴۸ .

۷ ــ نشر دو نوع تکت پستی بنام(کشف مقدم کا نسر) به منا سبت روز صحت‌جهانی بتاریخ ۱۸ حمل ۱۳۴۹ .

۸ نشر یك نوع تکت پستی حـا وی پورتریت عار ف وشاعر مشـهور مـولانا

عبدالقادر بیدل در روز یاد بود از ان رادمرد بزرگ ، ۱۵ ثور ۱۳۴۹ .

۹ — نشر سه نوع تکت پستی بنام (یونسکو) به مناسبت تجلیل مبارزه با بی سوادی بتاریخ ۱۷ جوزا ۱۳۴۹ .

۱۰ — نشر یك نوع تکت پستی به‌مناسبت تجلیل مقام ما در بتاریخ ۲۴ جوزا ۱۳۴۹ .

۱۱ — نشر دو نوع تکت پستی بنـــام (صلح — عدا لت پیشر فت) به مناسبت بیستو پنجمین سالگرد تاسیس ملل متحد بتاریخ ٥ سرطان ۱۳۴۹ .

۱۲ — نشر سه نوع تکت پستی بـنام (توریزم) بتاریخ ۱۵ سرطان ۱۳۴۹ .

۱۳ — نشر سه نوع تکت پستی بنا م (پرنده گان وحشبی) بتاریخ ۱۰ اسد ۱۳۴۹.

۱٤ — نشر یك نو ع تکت پســـــتی فوق‌العاده به مناسبت استر داد استقلا لوطن بتاریخ اول سنبله ۱۳۴۹ .

۱٥ — نشر یك نو ع تکت پستی حا وی پور تریت افغانان مجا هد ودلیر به‌مناسبت روز پشتو نستان بتاریخ ۹ سنبله ۱۳۴۹ .

بصورت مجموعی عواید ریاســت پســت وزار ت مخابرا ت از اول میزا ن سا ل ٤٨ الی اخیر سنبله سا ل ۱۳۴۹ از مدار ك محصول پست بکس ها ، محصو ل مراسلات رسمی ، محصول‌مراسلات‌خارجی ، محصول پارسلات ، قیمت تکت های که بصــور ت آزاد فروش شده ، محصول بی رنگـــك ، محصول مراسلات‌شخصی‌بالغ‌بر (۱۷۰٤۷۰۱٥) افغانی گردیده است .

باید خاطر نشان کرد که در سا ل جاری یك تعداد تکت پستی غرض نمایش وفروش در نمایشگاه اکسپو (۷۰) به جاپان ارسال شده است .

راپور اجراآت ریاست تیلفون وتیلگراف و مدیریت عمو می پلان واحصائیه در سال ۱۳۴۹ :

۱ — به منظور فراهم آوردن تسهیلات در مخابره تیلفو نی شهر ولایت هرا ت که‌قبلا توسط یك دستگاه سنترال بطر ی صور ت می گرفت و تعداد مشتر کین ان بیش از سه صد نفر نمی گردید یك دستگاه اتوما ت به ظرفیت ابتدا یی (۱٥۰۰) لین کـه کار تعمیر و مونتاژ ان در سا لها ی قبل شروع شده بود در بر ج حمل ۱۳۴۹ شرو ع به فعالیت نموده و تقریبا هفتاد فیصد لین های ان برای مشترکین محترم شهر هرا ت‌توزیع ومخابره آنها بصور ت اتو ما ت جـــا ری گردیده است .

۲ — برای رفع مشکلات‌مخابرات تیلفونی بین مرکز وولایت لغمان که قبلا از طر یق ولایت ننگر هار صور ت میگر فت از حصهٔ پل سرخکان یك جوره لین مسی و یك جوره لین آهنی تقریباً به فاصلهٔ (۲۰) کیلو متر تمدید گردیده که به این اساس مخابره بین ولایت لغمان و مرکز توسط چینل سیستم وعادی بصور ت مستقیم بر قرار گــردیده است .

۳ — لین مخابره تیلفو نی بین ولا یــت کندز و خان آباد که قبلا بصور ت اساسی تمدید نشده بوداخیرا به فاصلهٔ‌تقریباً (۱۲) کیلو متر یك جوره لین بین نقاط متذکــره بصور ت اساسی تمدید و تکمیل گــردیده است .

٤ — لین مخابره تیلفو نی بین مرکزولایت کندز وولسوا لی ار چی که در سا بق‌بالای پایه های چوبی تمدید گر د یده بــو د و مشکلاتی از این رهگذر بوان رخ مـــی داد اخیراً یك جوره لین اساسی بین مر کــز ولایت کندز وولسوا لی ار چی بفاصلهٔ‌تقریباً (۱۲) کیلو متر با لای پا یه ها ی آهنی تمدید گردیده است .

٥ — به منظور رفع مشکلات‌مخابره‌تیلفونی دوایر ، موسسا ت واها لی ولایت پکتیاکه قبلا مخابره ذریعهٔ یك لین عادی از طریق پل علم مرکز ولایت لوگر باکابل صور ت می گرفت در چوکا ت پلان سوم انکشا فی مملکت در نظر گرفته شد تا مخابره بین کابل — گردیز و خوست بصور ت چینل سیستم بر قرار گردد که رو ی این منظور در اخیر برج ثور ٤۹ به نصب او لین پایه چینل سیستم در ناحیه چهار آسیا ب اقدام گردید و کار تمدید لین ان که یك جــوره مسی ویك جوره آهنی میباشد تقریبا به‌طول نودوپنج کیلو متر تمدید گردیده است .

٦ — هکذا برای اینکه در مخابره تیلفونی بین مرکز ولایت لوگر وکابل سهو لـــت

عبدالقادر بیدل در روز یاد بود از ان رادمرد بزرگ ، ۱۵ ثور ۱۳۴۹ .

۹ - نشر سه نو ع تکت پستی بنا م (یونسکو) به مناسبت تجلیل مبارزه با بی سوادی بتاریخ ۱۷ جوزا ۱۳۴۹ .

۱۰ - نشر یك نوع تکت پستی به‌مناسبت تجلیل مقام ما در بتاریخ ۲۴ جوزا ۱۳۴۹ .

۱۱ - نشر دو نوع تکت پستی بنــا م (صلح - عدا لت پیشر فت) به مناسبت بیست‌و پنجمین سالگرد تاسیس ملل متحد بتاریخ ۵ سرطان ۱۳۴۹ .

۱۲ - نشر سه نوع تکت پستی بـنام (توریزم) بتاریخ ۱۵ سرطان ۱۳۴۹ .

۱۳ - نشر سه نوع تکت پستی بنا م (پرنده گان وحشی) بتاریخ ۱۰ اسد ۱۳۴۹.

۱٤ - نشر یك نو ع تکت پســـــتی فوق‌العاده به مناسبت استر داد استقلا ل‌وطن بتاریخ اول سنبله ۱۳۴۹ .

۱۵ - نشر یك نو ع تکت پستی حا وی پور تریت افغانان مجا هد ودلیر به‌مناسبت روز پشتو نستان بتاریخ ۹ سنبله ۱۳۴۹ .

بصورت مجموعی عواید ریاســت پســت وزار ت مخابرا ت از اول میزا ن سا ل ٤۸ الی اخیر سنبله سا ل ۱۳۴۹ از مدار ك محصول پست بکس ها ، محصو ل مراسلات رسمی ، محصول‌مراسلات‌خارجی ، محصول پارسلات ، قیمت تکت های که بصــور ت آزاد فروش شده ، محصول بی رنگــك ، محصول مراسلات‌شخصی‌بالغ‌بر (۱۷۰٤۷۰۱۵) افغانی گردیده است .

باید خاطر نشان کرد که در سا ل جاری یك تعداد تکت پستی غرض نمایش وفروش در نمایشگاه اکسپو (۷۰) به جاپان ارسال شده است .

راپور اجراآت ریاست تیلفون وتیلگراف و مدیریت عمو می پلان واحصائیه در سال ۱۳۴۹ :

۱ - به منظور فراهم آوردن تسهیلات در مخابره تیلفو نی شهر ولایت هرا ت که‌قبلا توسط یك دستگاه سنترال بطر ی صور ت می گرفت و تعداد مشترکین ان بیش از سه صد نفر نمی گردید یك دستگاه اتوما ت به ظرفیت ابتدا یی (۱۵۰۰) لین کــه کار تعمیر و مونتاژ ان در سا لها ی قبل شروع شده بود در بر ج حمل ۱۳۴۹ شرو ع به فعالیت نموده و تقریبا هفتاد فیصد لین های ان برای مشترکین محترم شهر هرا ت‌توزیع ومخابره آنها بصور ت اتو ما ت جــا ری گردیده است .

۲ - برای رفع مشکلات‌مخابرات تیلفونی بین مرکز وولایت لغمان که قبلا از طر یق ولایت ننگر هار صور ت میگر فت از حصهٔ پل سرخکان یك جوره لین مسی و یك جوره لین آهنی تقریباً به فاصلهٔ (۲۰) کیلو متر تمدید گردیده که به این اساس مخابره بین ولایت لغمان و مرکز توسط چینل سیستم وعادی بصور ت مستقیم بر قرار گـردیده است .

۳ - لین مخابره تیلفو نی بین ولا یت کندز و خان آباد که قبلا بصور ت اساسی تمدید نشده بوداخیرا به فاصلهٔ‌تقریباً (۱۲) کیلو متر یك جوره لین بین نقاط متذکـره بصور ت اساسی تمدید و تکمیل گـردیده است .

٤ - لین مخابره تیلفو نی بین مرکز‌ولایت کندز وولسوا لی ار چی که در سا بق‌بالای پایه های چوبی تمدید گر د یده بــو د و مشکلاتی از این رهگذر بوان رخ مــی داد اخیراً یك جوره لین اساسی بین مر کـز ولایت کندز وولسوا لی ار چی بفاصلهٔ‌تقریباً (۱۲) کیلو متر با لای پا یه ها ی آهنی تمدید گردیده است .

۵ - به منظور رفع مشکلات‌مخابره‌تیلفونی دوایر ، موسسا ت واها لی ولایت پکتیاکه قبلا مخابره ذریعهٔ یك لین عادی از طریق پل علم مرکز ولایت لوگر باکابل صور ت می گرفت در چوکا ت پلان سوم انکشا فی مملکت در نظر گرفته شد تا مخابره بین کابل - گردیز و خوست بصور ت چینل سیستم بر قرار گردد که رو ی این منظور در اخیر برج ثور ٤۹ به نصب او لین پایه چینل سیستم در ناحیه چهار آسیا ب اقدام گردید و کار تمدید لین ان که یك جــوره مسی ویك جوره آهنی میباشد تقریبا به‌طول نودوپنج کیلو متر تمدید گردیده است .

۶ - هکذا برای اینکه در مخابره تیلفونی بین مرکز ولایت لوگر وکابل سهو لــت

بیشتری بمیا ن آید دو جوره لین اساسی بالای پایه های آهنی از مرکز پل علم الی مرکز ولایت لوگر به فاصله تقریبا دوازده کیلو متر تمدید گردیده است .

۷ - مخابرهٔ تیلفو نی ولایت تخار کــه قبلا از طریق ولایت کندز با کابل صورت میگرفت مشکلاتی را برای ولایا ت تخار و بدخشان خلق کرده بود که برای رفع ان مخابرهٔ مستقیم چینل سیستم بین کابل و مرکز ولایت تخار در برج ثور سال ۴۹ بر قرار گردیده که این کار نه تنها مخابره تیلفو نی ولایت تخار را سهلتر ساخته بلکه یك اندازه مشکلات ولایت بدخشان نیز رفع گردیده است .

۸ - باوجود بکار افتادن دستگاه هـای جدید اتو ما ت شیر شاه مینه ، شهر نو و مرکز به منظور کمك و مساعدت بیشتر با اهالی محترم مرکز و رفع سر گردانی آنها به تعداد سیزده غرفه تیلفو ن سکه‌انداز در نقاط مختلف شهر نصب گردیده است که مورد استفاده اهالی محترم قرار گرفته است .

۹ - برای رفع مشکلات مخابرهٔ تیلفو نی ولایت کاپیسا با کابل که قبلا تو سط یك لین عادی اجرا میگردید از مرکز چهاریکار الی مرکز ولایت کاپیسا به فاصلهٔ تقریبا (چهل) کیلو متر دو جوره لین بصــورت اساسی تمدید و مخابرهٔ ان مستقیما با کابل به قسم چینل سیستم شروع گردیده‌است.

۱۰ - برای بهتر ساختن وضع مخابـره تیلفونی بین مرکز ولایت بغلان و پل خمری یك جوره لین اساسی به فاصلهٔ تقریبا (سی) کیلو متر بین نقاط متذکره تمــدید گردیده است .

۱۱ -پروژه های مخابراتی مملکت روز بروز در حـال انکشاف بوده و در نـقاط مختلف مملکت دستگاه های جدید نصب و شبکه های مربوط توسعه پیدا میکند که حفظ ومراقبت این دستگاه ها و شبکه های مربوط ایجاب مینماید تا پرسونل فنی وورزیده تربیه گردد . به همین اساس مرکز تربیوی مخابرات که از سال ٤٦ به اینطرف فارغ التحصیلات ان در شعبات مختلف تخنیکی این وزارت اجرای وظیفه مینمایند توسعه داده شده کار تعمیر الحاقیه ان در برج ثور سال ۱۳٤۹ شروع گردیده است .

برای مزید معلومات خوانندگان گرامی دافغانستان کالنی معلومات پیرامــون تاسیس واهداف مرکز تربیوی مخابرات تقدیم میگردد .

به اثر تقاضای وزارت مخابرات، شورای اداری صندوق وجهی ملل متحد در جلســهٔ تاریخی جنوری ۱۹٦٤ خود تخصیص را برای تاسیس یك مرکز تربیوی مخابرات در کابل برای افغانستان منظور نمود .قرار داد پلان اف اپریشن (پلان عملیاتی) مرحلهٔ اول این مرکز برای پنج سال بتاریخ ۱۱ می ۱۹٦٥ در کابل به امضاء رسید .

سهمیه ملل متحد در تاسیس این مرکز بالغ به ۸٦۱٦٦۰ - دالر امریکایی و سهمیهٔ افغانستان بر ۳۳٦٥۲۰۰۰ افغانی بالغ گردیده است .

وزارت مخابرات استخدام کونترپارت ها و دیگر پرسونل را برای خدمات متفرقه بدوش گرفته واتحادیه بین المللی تیلی کامیونیکشن حیثیت هیئت اجرائیوی این پروژه را بخود گرفت . متخصصین خارجی این مرکز تحت اثر آمر پروژه و از کونترپارت های داخلی تحت مراقبت معاون این پروژه که یك نفر انجنیر داخلی میباشد امور تدریس را پیش میبرد .

وزارت مخابرات یك قطر زمین را به ساحهٔ ۱۹۰۰۰ - متر مربع برای اعمار این مرکز تربیوی مخابراتی که در سه منزل می باشد تعیین نمود .

سنگ تهداب عمارت اولی مرکز تربیوی مخابرات بتاریخ ٦ اگست ۱۹٦٤ - گذاشته شد و در سال ۱۹٦٦ این عمارت که در قسمت شرقی کابل در یکه توت واقع

تیلی کامیو نکیشن و رادیو توا م با تجار ب درلا بر اتوار ها پیش میرود تاشاگر دان بتوانند قوانین وتیو ری ها را بانتایج کار شان در لا بر ا توار مقا یسه نما یند .

د ر لا بـــراتـو ا ر شـا گـــر د ا ن بصور ت عملی از جریا ن کار چراغها ی الکترو نی ، ترانز ستوری امپلیفایر ها ، اسیلتر ها ، مادولیتر ها وسرکت های دیگر رادیو که برای پیمایشات و سامان تجربوی بکار برده میشود معلومات جامع حـاصل میدارند .

شاگردهای گروپ رادیو در ساعات عملی کار بسته کاری‌سیت های اخذه را مینمایند . بسته کاری یك سیت اخذه پنجاه فیصد کارمکمل آنرا تشکیل میدهد چه باید سیت هـای اخـذه بعد از بسـته کاری از تـگاه تخنیك عیار شده و فعالیت نماید . دروقت اجرای این کار شاگردان صورت عیار گردن قسمت های یك سیت اخذه را میاموزند .

هـ ـ شعبه اوتساید پلانت :

برای حفظ و مراقبت لین های مخـابره هوایی وکیبلی و صور ت تمدید و تر میم ان شاگردان در شعبه اوتسا ید پلا نـت مرکز تربیو ی مخابرات دروس مربو طـه را می آموزند .

و ـ شعبه ورکشا پ

درین ورکشا پ شاگردان طریق استعمال افزار و اسا سات کار تخنیك را با جنبه های عملی مسایل ابتدائی کار فلز در برمه

کاری ،پرکاری وغیره یاد میگرند .

ن ـ شعبه تعلیما ت عمومی

تکنیشن های شقوق مخابراتی که‌از مرکز تربیوی فارغ میشوند معلـومات عمـومی در مضامین ریاضی وفزیك وانجنیری برق وهم تجربه عملی در رسم های تخنیکی پیدامیکند. مضامین برای تعلیما ت عمومی‌جزلاینفك پلان تعلیمی مرکز را تشکیل میـدهد .تعلیـمات نظری این مضامین توام باکار ها ی عملی مثلا تجارب درلابراتوار وغیره پیش میرود .

از مالزمه تدریس وسامان لابراتوار بـرای این منظور استفاده میشود .

موعد مرحلهٔ اول مرکز تربیوی دراخیر سال ۱۹۶۹ ختم شد وبه اثر تقاضای‌حکومت افغانستان وقبولی موسسه ملل متحد مرحلهٔ دوم این مرکز از سال ۱۹۷۰ شروع و برای پنج سال دیگر یعنی الی اخیر سـال ۱۹۷٤تمدید گردید .

در پلان عملیاتی مرحلهٔ دوم که‌اساساء تمدید وتوسعهٔ پروگرام اولی میباشـد برعلاوه شقوق فوق ا لذکر شقوق پستی نیز گنجانیده شده و در نظر است تاکورس های تر بیوی پستی نیز در سا ل آینده‌دائر شود تا جدید الشمولان قبل از ماموریـت خویش کورس اساسی پستی را خوانـده بعداً داخل وظیفه گردند .

برعلاوه کورس های قصیر المـدت پستی برای مامورین ومستخدمین پستی هم درنظر گرفته شده تـا در جر یـان ماموریت شان این کورس ها را عندالموقع تعقیب واز آن استفاده نمایند .

مرکز تربیوی مخابرات تاکنون سـه دوره فارغان رابه سویه بکلور یا پاسـز به و زارت تقدیم نموده که اشخاص مذکور نه تنها در کابل بلکه در تمام ولایات کشور مصروف خدمت میباشد . بایدعلاوه‌کردکه‌در پلان عملیا تی یکتعداد کورس‌ها ی گنجانیده شده که در آن شاگردان فارغ صنوف دوازده

برای یك دوره دو سا له تحصیل میکند .

تمویل مرحلهٔ دوم این پروژه نیز طبق پروژه اول به مساعدت مالی مشترك ملـل متحد وحکومت افغانستان صورت میگیرد . سهمیه ملل متحد مبلغ ـ ۱۳۵۲۳۰۰ دا لر واز ا فغا نستـا ن ۱٤۷۷۰۰ ـ دا لر و ۳٤۳۵۳۰۰۰ ـ ا فغا نی میبا شد .

ساختمان یك تعمیر الحاقیه شامـل سهمیه افغانستان بود وتاکنون بیست وپنج فیصد کاران پیشرفته است .

افغانستان و ایران دو کشور ی هستند که در پهلوی هم بسر میبرند و از بسیار ی جهات علایق مشترك بین این دو کشــور موجود است دو لت و مردم هر دو مملکت نظریا ت نیکی در مورد انکشا ف روابط و مناسبا ت حسنه نیز دارند یقین‌است‌برقراری ارتباط مستقیم تیلفو نی وتیلگرا فی بـین مملکتین نقش بارزی در تشئید عـلایق مـا خوا هد داشت .

مخابرهٔ مستقیم تلگرافی بین کــابـل وتهران‌ازسال۱۳۱۷ بهاینطرف‌برقراربوده اما این ارتباط را دیو تیلفونی کـه بصـورت ترانزیت از طریق شرکت های پاریس‌ولندن قائم می باشد مشکلی خلق کرده چه ایــن نوع مخابره که از فاصلهٔ دور صورت میگیرد نخست بمخابره کننده خیلی گران تمام‌میشود ودیگر اینکه مخابره به اسرع وقت صـورت نمیگیرد وزارت مخابرات برای رفع این‌مشکل طبق‌فیصله اتحادیهٔ‌بین‌المللی‌تیلی‌کمونیکاسیون (۱۳۳۳)که باپست شبکه مخابرات ممالــك آسیائی بشمول جنوب شرق آسیا به حوزه مدیترانه واز انجا به اروپا اتصال یابد و خطوط اساسی مخابره از دوراه یعنی یکـی از راه قندهار ـهرات ودیگری از راه‌کراچی‌ـ زاهدان ، تهران وصل و از آنجا بتر کیه ودیگر ممالك ارتباط یابد لین های هوایی چینل سیستم را در سا ل ۱۳۴٦ الی‌سرحد اسلام قلعه تمدید ودستگاه های مربوطه را نصب وآمادهٔ مخابره نمود .

برای بهبود و توسعــه مـواصـــلا ت تیلفون و تیلگراف بین ا فغانستان‌وایران‌و استفاده ازدستگاه‌های‌نصب‌شده‌پروتوکولی‌بین دولت پادشاهی‌افغانستان‌وایران‌بتاریخ۲۱جدی ۱۳۴۷ در کابل به امضا رسید تا با ساس آن ا لی تکمیل و نصب د ستگاه های داخل خاك ایران هفته دو روز مخابرهٔ رادیـــو تیلفونی مستقیم بین کابل‌وتهران بر قــرار گردد اما نظر به پروتو کول توسعه وبهبود مخابرات بین ا فغا نستا ن وایران که‌دراخیر سال ۱۳۴۷ در کابل‌بین نماینده گان وزار ت مخابرات افغانستان ووزارت مخابرات‌ایران به امضــا ء رسـید دستگــاه هـــا ی چینل طرف ایران جدیداً نصب و از تاریخ ۷ قوس ۱۳۴۹ مخابره تیلفو نی بین کابل وتهران از یك طرف و بین هرات و مشهد از طر ف دیگر از سا عت ۹ صبح الی ۹شب بوقت افغانستان شرو ع گردیده است .

محصول یك واحد مخابره تیلفو نی (۳ دقیقهٔ) بین کابل وطهران (۱۸۰) افغــا نــی و بین هرا ت و آستان خراسان نود افغانی می باشد

وزارت صحیه

۱ :ـ موسسا ت طبی ابن سینا :

تعداد وقایع سرویس عاجل شفا خـانه ۱۵۸٦۳ ـ نفر
پولیکلینیک ها ۲٦۵۵ ـ نفر
انستیز ی ۷٦۳ ـ نفر
مریضان داخل بستر در سرویس ها ی
مختلفه [illegible] ـ نفر

۲ ـ :ـ کلینیک صدر ی ابن سینا :

تعداد عملیا ت شدگان در سرویس جرا حی ۳٦۷ ـ نفر
تعداد معاینه شد گان در پو لیکلینیک
جراحی کلینیک صدری : ٤۵٦ ـ نفر
تعداد مراجعین در سرویس عاجل جراحی
صدر ی قلبی ۲۳۲ ـ نفر
تعداد پانسمان شدگان ۵۲۵ ـ نفر
تعداد تداوی شدگان در سرویس دا خله
صدر ی قلبی ۱۷٤ ـ نفر
تعداد بستر شدگان در سرویس داخله
صدری قلبی ۱٦۱ ـ نفر

۳ :ـ شفاخانه محبس :

مریضانیکه در پو لی کلینیک های مختلفه
معاینة وتدا وی شده اند ۱۷۸۲۲ ـ نفر
داخل بستر ٤۳۳ ـ نفر

٤ :ـ پولیکلنیک چمن مربوط شفا خانـــه وزیر اکبر خان :

مریضا نیکه در سرویس های مختـــلفه
معاینه وتداوی شده اند . ۱۱۰۱٤ ـ نفر
به مریضانیکه خط بستر داده شده . ۱۱۵۰ ـ نفر
واکسین شدگان چیچك ۱۳۷۸ ـ نفر
بستر شدگان ٤٦۱۱ ـ نفر

۵ :ـ مریضان داخل بستر شفـا خانه های ولایا ت : ٦۵۷۱ ـ نفر

٦ :ـ فیصد ی راپور پیشر فت واکما ل کار ساختما نی پروژه های انکشا فی :

دستگاه اکسریز ۱۰۰ ـ فیصد
دستگاه اکسریز ولایات قند هار ۹۵ ـ فیصد
تعمیر شفاخانه ولسوالی یکاو لنگ ۱۰۰ ـ فیصد
تعمیر شفاخانه ولایت بادغیسات(قلعه‌نو) ۹۰ ـ فیصد

ن ـ فیصدی راپور پیشرفت کـــارساختمانی تعمیرات مراکز صحی اساسی:

مرکز صحی شکردره	۸۰ فیصد
مرکز صحی بگرام	۸۰ فیصد
مرکز صحی سیاگرد	۸۰ فیصد
مرکز صحی قره باغ	۳۰ فیصد
مرکز صحی کوهستان	۳۰ فیصد
مرکز صحی سرخ پارسا	۲۵ فیصد
مرکز صحی نهرین	۲۵ فیصد
مرکز صحی اره کش	۲۵ فیصد
مرکز صحی برکه	۲۵ فیصد
مرکز صحی دوشی	۳۵ فیصد
مرکز صحی اندراب	۳۵ فیصد
مرکز صحی ده صلاح	۳۵ فیصد
مرکز صحی خلم	۵۰ فیصد
مرکز صحی شینکی	۲۵ فیصد
مرکز صحی کشم	۳۰ فیصد

۷ : شفاخانه سنا توریم نسوان کابل :

تعداد معاینه شدگان	٦۵۵ نفر
مریضان داخل بستر	۲۰٤ نفر

۸ : فعالیت های طب وقایوی :

تعداد واکسین شدگان کـولـرا چیچك و محرقة در مرکز. ٤٧٦٣٠ نفر

تعداد واکسین شدگان چیچك در ولایات ۲٤۰۹٦۸۷ ـ نفر

تعداد واکسین شدگان کولرا محرقـه ۱٤٤۷۵۰ ـ نفر

برای چهل نفر مریضان مبتلا به جذام ادویه ضد جذام توزیع و تحت کنترول و بازرسی صحی قرار گرفته شده اند وهمچنان در حدود ٤۹ نفر ضد مرض سگ دیوانه وقایه گردیده اند.

به تعداد ۳۳۷۱۲ ـ نفر اطفال در مرکز وولایات علیه امراض سیاه سرفه ،دیفتری وتیتانوس وقایه گردیده اند. و همچنان بالای ٤۸ نفر مصاب به دفتری و۲٤٤٦نفر واکسین دیفتری تطبیق شده است.

اجراآتیکه از طرف آمریت های صحت عامه ولایت غزنی ، پکتیا ، سرو بی و وردك لوگر ، کندز ، قندهار و گرشك بعمـــل آمده است حسب آتیست :

به تعداد ۲۷۳٦۵۷ ـ نفر ذریعهٔ متخصصین در مرکز ولایات متذکره مقابل مرض سل وقایه گردیده است . وهمچنان به تعداد ٤۹۹۸۹ نفر واکسین بی : سی . جی و ۱۵۱٦۸ ـ نفر را دیوگرافی گردیده است .

هکذا به تعداد ۳۱ باب ادویه خانه در مرکز وولایات در سال ۱۳٤۹ تاسیس و افتتاح گردیده است .

وزارت معادن وصنایع

١ ـ تفحصا ت پترو ل درنواحی شما ل افغانستان :

جهت کشف ذخایر جدید نفت و گاز و استفاده ازذخایر مکشوف تا ا خیر سا ل ١٣٤٩ به اندازهٔ ٢٠٢٠٠ متر بر مه کار یهای مختلف اکتشافی واستخرا جی صور ت گرفته که از آنجمله ١٥ر٥٥٠ متر بر مه کار ی های تفحصا تی ٤ر٦٥٠ متر را بر مه کاری ها ی استخرا جی احتواء میکند . برای مصار فاین برمه کاری ها مبلغ هشتادو شش‌ملیون افغانی تخصیص داده شده است .

٢ ـ ساختما ن فابریکا ت کود کیمیا وی و برق حرار تی :

کار ساختمانی تاسیسا ت تولیدی کــود کیمیاوی تا اوایل سا ل جاری در حدود(٣٥) فیصد وامور ساختما نی و منتاژدو پایه‌توربین فابریکه برق حرار تی تا (هفتاد) فیصــد پیشرفت نموده بود طبق پلان تا اخــیر سال ١٣٤٩ مبلغ یکصدو پنج ملیون افغانی دیگر غرض پیشبرد امور ان بمصر فرسیده است تور بین اول برق حرار تی به‌مرحلهٔ بهره برداری نزدیك شده وبه‌آغازسال ١٣٥٠ به فعالیت امتحانی آغاز خوا هد کرد .طبق پلان تاسیسا ت تولید ی کود کیمیا وی در اوایل سا ل ١٣٥٢ اکما ل گردیده و در ششماه دو م سا ل ١٣٥٢ به تولید امتحانی آغاز خواهد کرد .

٣ ـ استخرا ج وانتقا ل گاز طبیعی :

این موسسه در سالجار ی توفیق یا فت مقدار (٥٩١ر٢) ملیون متر مکعب گاز طبیعی طبق قرار داد ها و پروتو کو ل ها یمعتبر باتحاد جما هیرشوروی صادر کند کــه در حدود یکصد فیصد ظرفیت نهایی تاسیسات موجوده میباشد .

٤ ـ استخرا ج ذغال سنگ :

در سالجاری در حدودمقدار(١٥٠) هزارتن ذغال سنگ از معادن کرکر ، اشپشته ودرهٔ صوف استخرا ج گردیده که (هشتاد) فیصد در موسسا ت صنعتی به مصر ف رسیده است و همچنان در سا ل ١٣٤٩ امــور انکشافی در معادن کرکر و درهٔ صو ف اجراء گردیده .

٥ ـ سروی جیالوجی ومعادن :

سرویها روی کشف مواد معدنی وتثبیت ذخایر بعضی معادن از قبیل طلا ، مس ،ذغال سنگ ابر ك وسنگ ریشه وغیره موادمعدنی پیش برده شده ونقشه های جیا لو جــی ساحا ت مختلف افغانستان به مقیاسـا ت مختلفه تکمیل گردیده که برای اجرا یسروی های مختلف در حدود ٤٤ ملیون افغا نــی مصر ف شده است .

٦ ـ استخراج معادن :

در سالجار ی در معادن آتی استخرا ج صور ت گرفته است :

١ ـ لاجورد : در سا ل ١٣٤٩ در حدود نیم تن لاجورد استخرا ج شده است .
از اینکه معد ن لاجورد در حدود ٢٢ کیلو متر از سر ك بدور افتاده برای رفع‌مشکلات موجوده و میکا نیزه ساختن معدن ریاست معادن تجویز اتخاذ نمود تا یك سر كجدید احداث گردد که کار آن هنوز دوام دارد .

٢ ـ بیر یل : در معد ن بیر ل واقع‌درهٔ پیچ کنر ها استخراج امتحانی صورت‌گرفته وتا حال در حدود یك و نیم تن بیر یــل استخراج شده است .

٣ ـ بیرا یت : در اثر استخرا ج در

حدود هشت تن بیرایت از معدن فر نجل غور بند ا ستخراج و بالای معادن آماده و موجود است .

٤ ـ ابرك : در جریا ن کار هـا ی اکتشا فی در معد ن ابر ك تکانه ولایت میدان در حدود يك ونیم تن ابر ك استخراج شده است .

٥ ـ نمك : از پنج معادن نمك که فعلا تحت بهره برداری قرار دارند مقـدار (۳۹۸۵۳) تن نمك به ترتیب ذیل بدست آمده است .

١ ـ معدن نمك بلخ ۱۰۸۰ تن .
۲ ـ معدن نمك تالقان ١٤٢٦٤ تن .
۳ ـ معدن نمك کلفگان ۱۲۹۵تن .
٤ ـ معدن نمك هرا ت ٥٨١٤ تن .
٥ ـ معدن نمك اندخوی ۱۵۰۰۰ تن .

۷ ـ ساختمان مراکز تجمع وتصفیه گاز:
امور مربوط به ترمیما ت و حفظ ومراقبت پایپ لاین صدور و پایپ لاین فابر یکا ت کود کیمیا وی وبرق حرار تی در طر فسال جاری توسط این دستگاه اجراء شده است .

۸ ـ ساختمان تخنیکم مزار شریف :

باصرف مبلغ بیست ملیون افغانی درسال جاری امور ساختما نی تخنیکم مزار شریف پیش برده شده وقرار استتا اواسط(۱۳۵۰) قسمتی بزرگ از ساختمانها اکما ل ومورد بهره بر داری قرار گیرد .

۹ ـ ساختما ن تخنیکم جنگلك کابل :

کار ساختما نی این تخنیکم تا اخیر سال ۱۳٤۸ ـ ٦٧ فیصد اکما ل شده بود که با صر ف مبلغ بیست ملیون افغانی در سا ل ۱۳٤۹ تو قع میرود ١٤ فیصددیگران اکمال شود که باینصور ت تاختم سـال ۱۳٤۹ فیصد ی اکما ل کار پروژه را ۸۱ فیصد تخمین میتوان کرد .

۱۰ ـ فابریکه کانزرف میوه قند هار :

ظرفیت این فابریکه (۳۲۰۰۰) تـن پرو سس میوه در سا ل میباشد اینفابریکه در سال ۱۳٤۲ شرو ع بکار نموده واز سال ١٣٤٦ به این طر ف نسبت مشکلات ما لی وتخنیکی متوقف گردیده . وزار ت معاد ن وصنایع در احیا ی مجدد فابریکه مذ کور اقدام و در سا ل ۱۳٤۹ شکل حقو قـی فابریکه مذکور به اسا س منظور یمقا مات ذیصلاح به تصد ی دولتی تغییر یا فت فعلا غرض اصلاح جنسیت تو لید وعر ضه تولیدات فابریکه به بازار های خار ج اقدا ما تی روی دست است .

۱۱ ـ فابریکه نسا جی بلخ :

ظرفیت سالانه این فابریکه یازده ملیون متر منسو جا ت نخی بوده و تکه ها یساده ورنگه نخی را تولید مینما ید . دستگاهمذکور مجهز با (۲۰۰) پایه ماشین بافت وشعبات رنگ آمیزی ، تاپه کاری و حکا کی میباشد.

در وهله اول اینمو سسه به حـیث يك شرکت سها می تاسیس گردیده بود امابعدا به منظور رفع يك سلسله مشکلاتوتسریع در امور تدویر آن موسسه مذکور به تصدی دولتی تغییر یافت .

۱۲ ـ مطالعه وسروی پروژه هایصناعتی:

به منظور استفاده از مواد داخلی ، رفع احتیاجا ت عامه ، صرفه جویی اسعار وپیدا نمود ن کار ثابت برای مرد ما ن بیکاروزارت معادن وصنایع در جریا ن سا ل ۱۳٤۹موفق شد تا يك تعداد پروژه های صنا عتی را از قبیل صنایع مواد غذایی ، پشم شو یی ، کاغذ سازی ، سمنت ، برقحرارتی ، ذوب آهن ، فابریکه شکر ، تجر ید سلفر از گاز طبیعی وبعضی پروژه های دیگر را از نگاه مشمریت اقتصادی آنها تحت مطالعهمقدماتی قرار د هد . چنا نچه مطا لعات بعضی ازآنها تکمیل واز بعضی آنها ایجا ب مطا لعا ت

بیشتر را مینما ید که بایست در سا ل ۱۳۵۰ تکمیل ودر پلان پنجساله چهار م در معرض تطبیق قرار بگیر ند . پروژه سازی آنعده پروژه های که مطالعات آن تـکمیل گردیده در سا ل ۱۳۵۰ صورت خواهدگرفت.

۱۳ - فابریکه سمنت غوری :

این فابریکه در ظرف یازده ماه سا ل به ترتیب آتی سمنت تولید وفروش نموده‌است:

سمنت کلینکر	۹۵۲۶۹ـتن
سمنت خالص	۸۵٤۷۰ - تن
مقدار فروش سمنت	۸۲۱۳۵ر٤٥ - تن

۱٤ - نساجی بگرامی :

کار ساختما ن این فابریکه که به کمك تخنیکی و مالی جمهوریت مرد م چین صورت گرفته است در اواسط سا ل ۱۳٤۸ خـــتم ودر اخیر هما ن سا ل به تولید امتحا نی شرو ع نمود .

این موسسه که بشکل یك تصد یدولتی فعالیت مینما ید ، در جریا ن سا ل ۱۳٤۹ روزانه در حدود چهل هزار متر منسو جا ت رنگه - سفید وگل دار تولید و بـه بازار های داخـــل عر ضـــــه نمو ده اســـت

۱٥ - فابریکه روغن نباتی هلمند :

این فابریکه در جریا ن سا ل جـار ی مقدار (۹٤٤٦) تن پنبه دانه را که ازحاصلات پخته وادی هلمند وبعضی ولایا ت شما ل افغانستان خریداری شده بود به منظـــور استحصال روغن نباتی در دستگاه های‌خویش پروسس و تولیدا ت آتی بدست آمده‌است .

تولیدات	مقدار	مقدار فرو ش :
کنجاره	۳۸۰٤ - تن	۳۵۱۷ - تن
صابون	۵۲۷۹۸۰قالب	۹۲۸۰۰ - قالب
روغن تصفیه شده	۱۲۵۵ - تن	۱۲٥٤ - تن

وزارت زراعت وآبیاری

پروژه گندم وسایر حبوبا ت :

گندم :

طبق پروگرام ، انواع مختلف گندم های محلی و اصلاح شده از نگاه وقت بذر ، تطابق با شرایط اقلیمی ، استعمال کود ، مقاو مت علیه امراض و زود رسی حاصل تحت تحقیق قرار گرفته و گند م های اصلا ح شده که در اثر تجار ب متعدد بد ست آمده غرض تکثیر در ولایا ت مختلفه کشور به زارعین توزیع گردیده ویا غرض تکثیر در فارم های تکثیری وزارت زرا عت بذر گردیده است چنانچه مقدار (۳۷۰۹۱۴۷) کیلو گرام گندم اصلاح شده به زار عین ولا یات مختلف کشور توزیع گردیده که شامل گندم ها ی للمی ، آبی ، بهاری وتیرماهی میبا شد و (۳۴۴۱۹۶۸) کیلو گـــرام کود یور یا (۱۲۰۱۶۰۲) کیلو گرام کود امونیم فاسفیت و (۲۰۷۵۵۷۲) کیلو گرام کود سوپرفاسفیت بزار عین توزیع گردیده است .

همچنان به تعداد (۱۸۸۲) قطعه نما یشی و (۱۵۲) قطعه تجر بو ی گند م احـــداث گردیده و مقدار (۲۶۹۵۰) کیلو گرام کـــود سوپر فاسفیت ، (۲۶۲۵۳) کیلو گرام کود دای امونیم فاسفیت ، (۹۵۶۹۷) کیلو گرا م کود یوریا و (۱۷۰) کیلو گرام کودپتاشیم در این قطعات استعمال گردیده است .

در حدود (۶۰۰) قطعه نمایشی استعمال انواع مختلف کود برا ی زراعین احـدا ث گردیده است . غرض پاك کرد ن تخم های اصلاح شده ماشین های تخم پاکی نصـــب شده و پرسو نل غرض بکار اندا ختن آنها تحت تربیه گرفته شده است .

یکتعداد قطعا ت نمایشی و فیلد ی ها به غرض تشویق دهاقین در مزار ع خود شان احداث گردیده و همچنا ن دهاقین غر ض باز دید وآشنا شد ن باطرق عصر ی بذر تخم ، استعما ل ماشین آلات ، درو وغیره دعو ت شده اند تا از قطعا ت نمایشی دید ن کـــنند .

برنج :

بغرض اصلاح ـ تکثیر و ترویج انـــواع برنج تحقیقا ت بالای انوا ع مختلف برنج صور ت گرفته چنانچه تطبیق تجار ب وقت مناسب بذر ، استعما ل کود ، استعما ل ادویه بغرض از بین برد ن گیا ها ی هرزه وغیره نتائج قناعت بخش بار آ ورده ا ست هکذا ٤٤ نوع شا لی از طر ف (اف،ای،او) آورده شده وبغرض پیدا نمود ن نوع بهتر تحت تجربه قرار گرفته و نتائج خو بی بار آورده است .

همچنان انواع مختلف برنج غرض تکثیر بذر گردیده است .

جواری :

انواع مختلف جواری بغرض در یا فت وقت مناسب بذر ، تطابق با شرایط اقلیمی ومحیطی استعما ل کود ، مقاو مت دربرابر امراض و در یا فت نو ع بهتر از نظـــر مقاو مت در برابر امراض وحاصل بهترتحت تجربه وتحقیق قرار گرفته که در نتیجه انواع مختلف تخم های جواری اصلاح شده بدست آمده که غرض تکثیر یا در فار م های مربوطه وزار ت زراعت بذر گردیده ویا بزارعـــین توزیع گردیده است . همچنا ن تحقیقا ت بغرض کرا س جوار ی های وطنی باجوار ی های خار جی وکرا س جواری خارجی با خود آنها صور ت گرفته در نتیجه اصلاح جواری های محلی صورت گرفته و یکتعداد از جنس های بهتر جواری خار جی بدست آمده است.

مهمترین فار م های تحقیقاتی جـوار ی فارم دارالا مان ، شیشم باغ و فارم تحقیقاتی کندز است چنانچه در فار م شیشم با غ ٤٦ نو ع جواری هندی به غر ض تطا بـق با شرایط محیطی و آب و هوا تحت تحقیق قرار گرفته است .

پروژه پخته وسایر نباتا ت صنعتی :

انواع مختلف پخته داخلی و خارجی به غرض بد ست آورد ن نو ع بهتر از نگاه حاصل ، مقاو مت در برابر امرا ض ،وقت مناسب بذر ، استعما ل کود ، تعداد زیاد کلوله های پخته واستعما ل ماشین آلا ت تحت تحقیق قرار گرفته و نتائج حا صله از آنها قناعت بخش است چنانچه در ولایات مختلف کشور در حدود ٤٥ قطعه نما یشی پخته احداث گردیده که در آن (۸۷۷۱۵۱) کیلو گرام پنبه دانه بذر شده و (٦٧٧٠٤) کیلو گرام کود دای امونیم فاســـــفیت ، (۱۸۲۸۹۸) کیلو گرام کود یوریا (۲۲۵) کیلو گرام کود سوپر فاسفیت به مصر ف رسیده که در آشنا ساختن دهاقین بطرق بذر ، جمع آوری ، استعما ل کود وماشین آلات رو ل مهم را بازی کرده است .

علاوه بر قطعات نما یشی پخته به غرض تکثیر ٥٧٢٢٦٥ جریب ز مین در و لا یا ت مختلف کشور پنبه بذر گردیده که در حدود ۹۳۲۱۸ تن پخته بدست آمده است علاو تا ۱٦۸۰ تن پخته بذری از ولایت کندز بدست آمده که دو باره بذر گردیده است .

گل آفتاب پرست :

تحقیقا ت بالای انواع گل آفتاب پر ست داخلی و خار جی در استیشن های مختلفه صورت گرفته و نتائج آن تثبیت گر دیده چنانچه هفت نوع گل‌آفتاب‌پرست‌ازنگاه‌بدست آوردن نو ع بهتر از نگاه حاصل تحـــت تحقیق قرار گرفته وهکذا تجار ب از نگاه بدست آورد ن وقت مناسب بذر ، تطبیق کود کیمیاوی وغیره صور ت گرفته است .

در ٦٥٤٠ جریب ز مین در فا رم ها ی بغلان ، اردو خان ، فارم تحقیقاتی غز نی وکندز انواع گل آفتاب پرست رو سی‌غرض تکثیر بذر گردیده است .

پروژه چای :

به تعداد ٤١٢٠ اصله نها ل چا ی‌درساحه دو جریب زمین فار م تحقیقا تی کنر هــا نهالشا نی شده و در اثر ان ثابت گردیده که افغانستا ن برا ی نشو و نما ی چا ی مساعد است . همچنا ن استعما ل کود(دای امونیم فاسفیت) در بته های ضعیف چا ی صور ت گرفته است .

لبلبو :

هفتاد نوع لبلبو جهت‌بدست آوردن نوع بهتر ان تحت تحقیق قرار گرفته و همچنان تجار ب برا ی دریا فت مقدار منا سب کود ووقت مناسب بذر صور ت گرفته است .

هکذا در فار م تحقیقا تی سا حه ٥٠٤ متر مربع لبلبو جهت حاصل بهتر بذرگردیده است .

پروژه سبزیجا ت ومیوه جات :

سبزیجات :

در فار م های مر کز وولایا ت بذرانواع مختلف سبزیجا ت جهت تحقیق و تکثـــیر صور ت گرفته و نتایج تحقیق ان تثبیت و ریکارد گردیده است .

پانزده نو ع بادنجا ن رو می در سا حه ۹٦۸ متر مربع به منظور مشا هده بذرشده بیست نو ع بادنجا ن رو می از نگاه حاصل و زود رسی ، بیست‌و دو نو ع از نگاه دریا فت نوع بهتر ان که در مقابل امرا ض مقاو مت داشته باشد تحت تحقیق قرارگرفته وتجار ب بالای ان تطبیق گردیده است .

همچنان انواع مختلف بادنجان رو می‌در فار م تحقیقا تی غزنی و فار م شیشم با غ و کندز از نگاه تطبیق مقدار کود نو ع بهتر ازدیاد تخم تحت تجربه قرار گرفته است .

انواع مختلف کچالو ، پیاز ، زردك ،مرچ گندنه ، گلپی وغیره تحت تحقیق قـــــرار گرفته است .

از فار م گذرگاه مقدار ۹٤۰ سیر پیاز و سی‌وپنج سیر تخم انواع مختلف سبزیجات اصلاح شده بدست آمده که غرض تکثیرازآن استفاده گردیده است .

بغرض تشویق زار عین انوا ع نها لی سبزیجا ت به ترتیب آتی به زار عـــــین توزیع گردیده است :

بادنجان رو می	۸۱۲٤٥۰ بته
کچالو ی شیرین	۳۰۰۰۰ بته
بادنجان سیاه وطنی	٥٦٢٥۰ بته

میوه جات :

در قسمت میوه جا ت تحقیقا ت با لا ی انواع مختلف اشجار مثمر وغیر مثمرصورت گرفته امور صافکار ی ، پیوند ، بیل‌زدن ، نرم سا ختن واز بین بردن گیاه های هرزه صور ت گرفته .

در فار م تحقیقا تی بادغیس در دوجریب زمین پنج سیر و یازده پاو تخم اشجارمثمر وغیر مثمر بذر گردیده در فار م شیشم با غ نهال های ستروس بقور یه اصلی نقل داده شده ، در فار م جدید ننگر هار ادویه‌پاشی پیوند وتحقیق انوا ع کود صور ت گرفته ، در فار م های تحقیقا تی ارزگان ، بلخ ، کاپیسا بتعداد ۴۳۶۲ اصله نهال زینتی و مثمر غرس گردیده و به تعداد ۱۰۳۱۷ اصله نهال در فار م اردو خان قند هار پیو ند گردیده است .

از فارم شیشم باغ به تعداد ۳۳۱۲ اصله نهال ستروس به قیمت ۴۶۲۳۵ افغانـــی بفروش رسیده و به تعداد ۵۲۸۷ اصله نهال نارنج ، مالته وسرو به دوائر رسمی توزیع شده است .

لابراتوار خاکشناسی :

در لابراتوار خاکشناسی در حدود۱۳۴۹۴ تجزیه آب ، خاك ، هنگ‌وزیره صور ت‌گرفته ونتایج ان تثبیت گردیده است .

سروی خاك :

سروی اراضی ساحه بند خروار ولا یت لوگر که تقریبا سی وشش هزار جـر یب زمین ر ااحتوا میکند تکمیل گردیده و نقشه های هوایی به مقیاس یك بر ۳۰۰۰۰ ونقشه توپو گرافی یك بر ۵۰۰۰۰ ساحه مذکوربه همکار ی ریا ست کار توگرافی تهیه وچاپ گردیده و ترجمه عکس های مذکور که برای سروی سا جو ی کمك میکند صور ت‌گرفته است .

نقشه کشی :

نقشه توپو گرافی فارم تحقیقا تـــی ولایت تخار به مقیاس یك‌بر ۱۰۰۰ ساحه یکصدو سی جر یب زمین فار م تهیه‌گردیده ونقشه توپو گرا فی فار م مر کزی ولا یـت کندز تحت کار است .

پروژه جنگلات مصنوعی :

پروژه جنگلات مصنو عی که شامل قوریه پغمان ، بوکلپس ، ننگر هار ، پرو ژه جنگلاتی وزیتو ن ولایت پکتیا ، تپه مقبره ، قوریه پسته سمنگا ن میباشد اجرا آت آتی را انجام داده است .

پیوند نها ل	۴۰۰۷ اصله
غرس نهال وقلمه	۲۸۳۹۴۱ اصله
فروش نهال وقلمه	۵۶۰۰۰ اصله
توزیع نهال	۲۶۴۵۶ اصله
تخم‌بذر شده	۲۴۱ کیلوگرام
تخم جمع‌آوری شده	۴۳۴ کیلوگرام
حفر چقرك	۴۰۱۲ عدد
بذر پسته در چقرك	۱۰۰۰۰۰ چقرك
تهیه خریطه پلا ستیکـــی بـرا ی بـذر	۱۳۶۰۰۰ خریطه
صافکاری	۱۰۰۰۰ نهال
صافکاری جو یه ها بطول	۴۹۹۹ متر
جغل اندازی سرك ها	۱۹۳۵ متر
سرك سازی	۳۲۶۵ متر
تهیه پایه های سمتی	۵۰۰ عدد

پروژه قوا یسبز :

در شش پروژه قوایسبز که عبار ت از قرغه ، سر ك شمالی ، تنگ غارو ، پروژه سرخکان و بادغیس می باشد اجرا آت ذیل صور ت گرفته .

آبیاری ۴۲۸۶۹۲ اصله نهال	
نرمکاری اطرا ف	۲۳۲۲۴۲ اصله نهال
غرس	۱۷۸۹۲ اصله نهال
حفظ ومراقبت	۶۹۰۰۷۵ اصله نهال
حفر چقرك	۱۵۳۸۵ عدد
صافکاری جویه ها بطول	۴۹۶۹ متر
احداث خیابان بطول	۶۳۶ متر
حفر جویه ها بطول	۲۰۰ متر

پروژه تربیه پرسونل :

درین پروژه اجراآت آتی صور ت گرفته است .

۱ ــ تدوین و تکمیل قسمتی از مسوده قانون جنگلات .

۲ ــ یك عمار ت دو منزله و یك عمارت یك منزله در قوریه گذرگاه تکمیل گردیده و

به تعداد ۲۵۰۰۰ اصله نها ل در قـوریـه مذکور غرس شده وترتیبا ت جهت احدا ث جنگلات نمو نو ی صور ت گرفته است.

۳ ـ بتعداد ۳۸۱٦ قطعه نقشه به مقیا س های مختلف به شمو ل نقشه های فوتـو منورا سیك سا حا ت مختلف کشور به همکاری ریاست کار توگرا فی تهیه گردیده است.

٤ ـ به منظور استخدا م فار غان صنف دوازده در مکتب جنگلات امتحان کانکور ترتیب گردیده وبا مقا ما ت مربوطه پو هـنتون و وزار ت معار ف در زمینه تما س صور ت گرفته . مکتب جنگلات از طر ف وزار ت معارف شناخته شده کار های مقد ما تی مکتب جنگلات که عبار ت از تهیه لواز م لیلیه و تدریس ، تهیه وسایل حمل ونقل و نصب دستگاه برق است صور ت گرفته امانسبت عدم اکما ل لواز م ان فعلا در مرکز تربیوی گلزار تدریس شروع شده است .

٥ ـ شانزده نفر مامورین جنگلات تحت تربیه گرفته شده و مضامین ریا ضی،هندسه مثلثات تو پوگرا فی وغیره برای شا ن تدریس گردیده و ٦ نفر انها به حیث موظفین دایمی پروژه انتخاب گردیده است .

پروژه چنار :

در پروژه چنار که شامل و لایت لو گر ، قوریه گذرگاه ، تپه پغما ن وده مراد خان میباشد اجرآات ذیل صور ت گرفته :

به منظور اصلاح و بهبود وضع چـنـار تحقیق و تتبع در سه حوزه کابل لوگر و پغمان صور ت گرفته و در مقابل امرا ض وحشرا ت مضره اقداما ت بعمل آمده است امور مقد ماتی تعمیر انستیتو ت چنار که قرار است در فار م گذر گاه ساخته شود خاتمه یافته .

بتعداد ۲۲۹۹۹ قلمه نها ل چنار در فارم جدید گذرگاه غرس گردیده همچنان در ین فار م ٦۸۸ در خت قابل استفاده و ۹۰۰ متر مکعب چوب موجود است .

پروژه نقشه برداری :

موجودی جنگلا ت توسط عکاسی از هوا صور ت گرفته و عکس های هوایی سا حه چنار گو گرد سازی ، ده مراد خان ، تپـه پغمان وساحه لوگر به مقیا س های مختلف تهیه گردیده است .

چنانچه به تعداد ٤٦۰ قطعه فوتو گرافها ی هوایی منطقه لوگر وسه قطعه نقشه سا حه کابل به همکاری ریاست کار توگرا فی تهیه گردیده .

پروژه علفر چا :

پروژه علفچر ها که شا مل پروژه های علی آباد ، بادام باغ ، چمتله ، نغلو ، ناور سکساو ل ، بابشقال ، بادغیس ، جوز جان وقند هار میباشد در آنها انواع تخم داخلی وخار جی بغرض تحقیق و تکثیر و جمع آوری تخم علوفه بذر گردیده که بعضی از ین تخم ها نتایج قنا عت بخش داده است .

چنانچه درین پروژه ها بغرض تحقیق ۲۳۵۸۵ متر مربع و ۱۰٫۵ جریب زمین انوا ع تخم بذر گردیده و به تعداد ۱۰۰۰۰ قلمه سکساول در ساحه سر دابه غرس شده که نتیجـه آن اطمینان بخش است . هکذا از پروژه های مذ کور به مقدار ۳٤۱۸ کیلو گرام ر شقه و ۱۵۵ کیلو گرام ا نواع تخم بد ست آمده است .

باید گفت که مسو ده قانون علفچر هـا ترتیب و غرض اجرآات لازمه به وزا ر ت عدلیه فرستاده شده است .

اقدامات جهت تهیه سامان ولوازم مساحت وسایل ترانسپورتی و استخدام متخصصین مورد نیاز این پروژه بغرض پیشبرد ا مو ر سروی علفچرها ا نجام یافته است .

مطالعه در مورد نباتات طبی در بعضی قسمت های شمال و شمالغرب کشور صورت گرفته ودو صد نوع نباتات طبی از مـناطق مذکور بدست آمده .

پروژه فرش نباتی :

نقشه های زمین های زراعتی و باطلاقها بشمول نقشه های مالچر هـا ، جنگلا ت بصورت د قیق بمقیاس و سایز هـا ی مختلف تر تیب گردیده و نمونه های خا ك جهت تحقیق جمع آوری شده ا ست .

پرو ژه حفاظه نبا تات و قرانطین :

فعالیت های ا ین پروژه قرار آتی است :

۱ ـ بتعداد ۲۵٦۲٦۷۸ـ ا صله نها ل بمقابل ا مراض و حشرات مضره ادو یـه پا شی شده ا ست .

۲ ـ بتعداد ۱۳٦۹۳۰۰ـ ا صله تاك د ر و لایت پروان بمقابل مر ض قر غنه‌دواپاشی گردیده .

۳ ـ بسلسله مجا د له علیه ملخ ها ی مضره ۴۳۷۷۱۲ جریب ز مین دواپاشی شده ا ست .

٤ ـ ۲۳۹۵ جریب ز مین علیه مو شهای مضره طعمه گذاری شده و (۵٤۰۰) جریب زمین سبزیجات و سایر علو فه تـــداوی شده ا ست .

۵ـ تداوی ۲٦٦۵۸٦ کیلو گرام تخم های بذری شده .

٦ـ ۱۷۳۰۲ متر مکعب‌گدام بمقابل‌امراض و حشرات ادویه پاشی شده ا ست .

۷ ـ مقدار ادویه که درین زمینه بمصرف رسیده ا ست .

٦۹۲۰۸۹ کیلو گرام ادویه مختلفـه .
۲۰٤۷ لیتر ادویه مختلفـه .
۲۵ گیلن الداین‌دوای‌الدرکس.

۸ یکتعداد ماشین محلول پاش بصورت رایگان و بیست فیصد قیمت ادویه بصورت سبسدی و ۸۰ فیصد قیمت ادویـه ا لـی برداشت ا نگور طور قرضه توزیع شده و همچنان ۱٦۳ پایه ما شین محلو ل پاش و ٦ پایه ما شین تداوی بذری برای ا هالی ولا یات مختلفه کشور تو زیع گر د یده ا ست .

پروژه حمایه حیوانات :

مو ضوع مهمیکه بیشتر به آن تـــو جه گردیده شیوع مر ض طاعون گاو در مملکت ما میباشد . برای جلو گیری از شیو ع این مر ض پرو گرام مجا د له بر ضد آن‌ترتیب و ا قدا مات لازمه صورت گرفته چنا نـچه هیئات های کمکی و تر نری اتحاد شو ر وی با هیئت های وترنری ا فغانی دوش بدوش هم درولایات وولسوا لی ها مشغول ا نجام و ظیفه میبا شند .

برای مجادله عمومی علیه مرض طا عو ن گاو یك پرو گرام سه ساله تر تیب وتقدیم مقا مات ذ یصلاح گردیده ، برای سال‌جاری یك پرو گرام ۱۲۰ روزه ترتیب و برا ی سهو لت کار و لایات کشور به هشت‌یونت تقسیم گردید درین هشت یو نت ۱۸ تیم ۵ نفری با سا مان و لوازم مورد ضرو ر ت مشغول کـار و ا جـرای واکسینا سیو ن حیوانات‌بوده که منجمله ۱۲ تیم آن پرسونل افغانی و شش تیم آن هیئات کمکی دولت دوست ما ا تحاد شوروی میباشد . ا یـن پرو گرام که مدت ٤ ماه را در بر خوا هد گرفت مر حله اول وا کسینا سیون حیوانات بوده و در بر ج سنبله ۱۳٤۹ شروع گردیده و موفقانه ادا مه دارد ا ین پروگرام‌بصورت کا مل ادامه یافته و مدت سه سال را در بر خوا هد گر فت که درسالهای ما بعد عملی خوا هد گردید .

مجموع حیواناتیکه در مدت ٤۰ ر و ز واکسین تطبیق شده به ٤۵٤۵۰۰ حیو ا ن میر سد . همچنان بتعداد ۷٤۷۸۹۲ حیوا ن بمقابل ا مراض مختلفـه وا کسین شد ه ا ست .

القا ح مصنو عی :

درولایات مختلفه‌کشوربه‌تعداد(۱۰۹٤٤۵) حیوان القاح مصنوعی شده .

پروژه مـــر غدا ر ی :

۱ـ بتعداد (۱۱۳۱۵) قطعه چو چه مر غ مر غابی و فیل مر غ تو لید گردیده کـه از آ نجمله ٤٦٦۹ قطعهٔ آن بفروش ر سیده ا ست .

۲ـ بتعداد ۵۹۹۵ دانه تخم مرغ ، مرغابی و فیل مرغ تو لید گردیده واز آ نجملـــه ۳۰۲٦۳ عدد ان بفروش رسیده .

۳ ـ از جمله مر غهای کلان ۱۳۸٤ قطعه آن فروش شده است .

پروژه پیله وری :

اجراآت ا ین پرو ژه که شا مل‌ستیشن پیله وری کابل ، عبدالخلیل و گلباغ است قرار ذ یل ا ست :

تهیه ۳۰۰۰۰ جعبه تخم خالی تخم‌پیله .

تهیه دو هزار بستر غوزه و ۱۰۰ سیر غوزه از کاه شلی .

معاینات مر کروسکو پی ۲۸۰۰۰ پروانه .

سیزده هزار مارك سر جعبه های تخم پیله تهیه شده ا ست .
تهیه حفر ۳۷۵۰۰ چقر ك غرض غر س نـهـا ل .
مقدار ۲۲۰۰ سیر سبز تازه بد ست‌آمده.
مقدار ٦۰۰۰ کیلو کود کیمیا وی ٤٩۰۰۰ کیلو گرام کود بر گی تهیه واستعمال‌گردیده ا ست .
بتعداد ۳۱۳۰۰– ا صله نهال بدا خل فا ر مها غرس و بتعداد ۵۹۰۰۰ نهال توت پیوند گر دیده ا ست .
۳۷ تن بر گ برای خوراکه کرم پـیله تهیه و مصرف شده ا ست .
۱۳۰۵ تخته کاغذ تخم مادری پیله بدست آمده ا ست .
۱۳۰۳۰ جعبه پیله ۱۲ گرامه درولا یا ت مختلفه کشور مخصو صا در هرات تو زیع گردیده ا ست .
پنجاه هزار نهال توت ا صلاح و شا خه بری شده ا ست .
تدریس عملی و نظری ا مور پیله وری از طرف متخصصین صورت گرفته است .

مکتب و تر نری :

اجراآت آن قرار ذیل ا ست :
۱– تر تیب و توزیع لوازم درسی واخذ ا متحا نات .
۲ – تهیه مواد تعمیراتی لیلیه مکتب .
۳– ا عزام متعلمین بمنظور مجادله علیه مرض طاعون گاو ، باسامان وادویه لا ز مه بو لایت لو گر .
٤ – تو زیع دریشی ، بوت ، جو را ب، پیرا هن و غیره برای متعلمین .
۵ – ترتیب و تنظیم ا مور کـتـا بخا نه ونشر یکصد جلد کتاب ا نا تو می وپتالوژی غرض ا ستفاده متعلمین .

پروژه ما هی :

فعالیتهای استیشن های تر بیه ما هی که شا مل بند قرغه ، نغلو ، درو نته و سروبی میبا شد قرار ذیل ا ست :
در استیشن قرغه در حد و د ۲۰۰۰۰۰ چوچه ماهی تروت ا ستحصال شده و تحت تربیه قرار گرفته است . ا مور تغـذی ، مراقبت و پرورش چوچه های ماهی بدرستی انجام یافته و رشد آنها صورت گـر فته است همچنان یکتعداد چو چه ما هی هـــا غر ض تکثیرونسلگیری بدا خل ا ستیشن حفظ گردیده برای اولین بار مقدار ۳۰۰کیلو گرام آن بفروش ر سیده ا ست .
در استیشن درونته که مخصو ص تر بیه ماهی های کارپ ماهی که درآب گرم تربیه میشود) میباشد دران چار نوع مـــا هی کارپ که تعداد آنها در حـدود ۵۰۱۰۵۹ دانه میشود غرض تکثیر ا ندا خته شد ه ساحه مجمو عی این فارم ۲۸۰ هکـتار ر ا احتواء میکند ازین پروژه برای اولین با ر ٤۵ تن ما هی ا ستحصال و غر ض فروش ببازار عر ضه شده ا ست .
غرض تو لید و تکثیر نسل ما هی هـا یك د ستگاه چو چه گیر ی ما هی تحـت سا ختمان ا ست که باعمار آن تولید و تکثیر ما هی بصورت ا ساسی ادا مه‌خواهد یا فت .
در استیشن نغلو از ٤٤ نوع ماهی‌هائیکه از رو سیه داده شده در حدود ۱۰۰۰۰چوچه ما هی کارپ بدست آمده که‌فعلا دا ر ا ی ۲۵۰۰۰ عدد چو چه ما هی بـوده وازا ن مراقبت جدی بعمل می آید .
همچنان یکتعداد ما هی های علفی که زیر بنای تر بیه ما هی را تشکیل مید هددربند درونته سرو بی و نغلو جهت تکثیر وبهره برداری ا ندا خته شده است .

پروژه آبیاری کو چك :

اجراآت این پرو ژه قرار ذیل ا ست :
سروی ا نهار درساحه آبیاری و لا یــا ت مختلف کشور صورت گرفته است و نقشه های آن به سایز های مختلفه ترتیب گردیده ا ست .
همچنان مطا لعه و اندازه گیری آ بها ی ولایات مختلف کشور صورت گرفته ا ست.
هکذ ا مور آبیاری ولا یات کندز توسط هیئات بانك جهانی مطالعه گر دیده‌وهمچنان ۱٤٦ تجزیه آب ، خاك ، هنگ و زیره در لابر ا توار کمیای زراعتی بعمل آمده است.
تو سط شعبه دیزاین ا ین پروژه دیزاین انها ر ، سیفو نها ، پایه های کانگر یتی وغیره درولایـات مختلف کشور صو ر ت

گرفته و علاوتا نقشه سا ختمانی گـد ا م برای کود کیمیاوی در ولایت کندز بظرفیت ۲۵۰۰ تن ، دیزاین گدام کندم در و لا یت کنر ها به ظرفیت ۵۰۰ تن ترتیب گر دیده که کار سا ختمانی آن جریان دارد .

همچنان مطا لعات مقد ماتی ا مکان آبیاری سا حه تا لقان تو سط نهر شا هر وان و چشمه های ا شکمش ا صلاح سر بندفیروز نخچر و لایت سمنگان و غیره تو سط این شعبه صورت گرفته ا ست .

پروژه تدقیق سامان و آلات :

درین پروژه از ماشین آلات و ترا کتور ها ئیکه بد سترس زا رعین قـررا دا ر د وارسی بعمل آمده وترمیمات‌لازمه در مواقع ضرورت صورت گرفته ا ست .

هکذا ا مور بسته کاری و تو زیع ماشین آلات زراعتی که از دو لت جاپان ، ا تحا د شوروی وهند خریداری شده انجام‌گردیده و و ۸٦ سیت قلبه های آریانا بزارعین ولایت کندز توزیع گردیده ا ست .

پروژه ا حصائیه گیری زراعتی :

در پروژه ا حصا ئیه گیری تر تیب‌تعداد لست قر یجات کشور بسویه و لسوالی و علا قه داری های مستقل ولایات صو ر ت گرفته و پرو فورمه های معلو ماتی غر ض خانه پری به ولا یات مر بوط فر ستـا ده شده است. این فو ر مه ها به سه حصه تقسیم شده است . فور مه های فصلی و فورمه ها ئیکه در ختم هر ما ه يك مرا تبه خانه پری میشود .

پروژه کریدت و کو پراتیف زراعتی :

در موسسه تر بیوی کریدت وکوپراتیف ۳۲ نفر شامل ومشغول فرا گرفتن در س بوده که علا و تا غر ض مشا هدات عملی از فارم های تجربوی گذر گاه و دارالامان و فابریکه جنگلات دیدن کرده و هم ۳ نفـر لیسانسه زراعت بحیث سو پر وایزر تحت تربیه گرفته شده ا ست .

در مرکز ا نکشاف زراعتی کهدا مـن دهاقین ساحه قلعه خواجه ، با به قشـقار قلعه ا حمد خان و کلکان که تعداد آنها به ۲۱۰ نفر میر سد و دارای ۷۲۳۱۰ـ اصله تاك میباشند از طرف ما مورین کو پراتیف در مواقع لا زمه ر هنمائی میشوند .

این مرکزه علاوه بر ر هنمائی ها مقدار ۳۵٤۱۳ کیلو گرام کود را طور قر ضه و ۱۷۲ پایه ماشین محلول پاش را طـو ر رایگان غر ض تشویق بزار عین کمك نموده ا ست .

در مرکز ا نکشاف زراعتی بغلان کـه اعضای شا مل آن ۲۸ نفر است مقـدار۴۸۰۰ کیلو کود و يك‌اندازه ادویه ضد حشرا ت معادل ۲۹۰۰ـ ا فغانی ، ۷۲ جعبه تخم پیله طور قرضه و ۱۲ جعبه طور رایگان غر ض تشویق بدسترس د ها قین آن و لا گذاشته شده است .

پروژه هایدرو ا لو ژی :

اجراآت این پروژه قرار آ تی ا ست :

۱ ـ اندازه گیر ی مقدار آب در چشمه ها استیشن های ها ید رالوژی بالای دریا ها در و لایات مختلف کشور .

۲ـ اندازه گیری و سروی آ ب وتحقیقات مزید درین باره غرض معلوم کردن اندازهٔ ر سو بات .

۳ ـ افتتاح تر تیب و تنظیم معلو ما ت هایدر ا لو ژی سا حه کند هار .

پروژه آبهای تحت ا لا ر ضی :

اجراآت این پروژه قرار ذیل ا ست .

۱ ـ اندازه گیری مقدار آب در چشمه ها کاریز ها و چا ها درنقاط مختلف کشور .

۲ مطالعات ها ید رو جیا لوجی‌درساحات فراه ، و لسوالی جغتو و سروی هایدرالوجی شهر جدید ولایت میدان و وردك به منظور آب آشامیدنی .

۳ـ تطبیق معلومات ا حصائیوی جمع‌آوری شده بالای نقشه های مربوطه .

٤ ـ تر تیب نقشه های جیا لو جیکی ساحه پروان ، کتواز ، نقشه کا نـتـو ر آبهای تحت ا لارضی بمقیاس های مختلف.

٥ـ حفر ۱٦ چاه‌عمیق به عمقهای مختلفه و ظر فیت های مختلف .

٦ ـ تثبیت مقدار و ظرفیت آبهای‌کاریز چا ها و چشمه درنقاط مختلف کشور .

لا بر اتوار کیمیاوی زراعتی :

۱ ـ بتعداد ۲۶۵۰ تجزیه بالای خا ك ، ۲۰۰ تجزیه بالای آب و ۳۰۰ تجزیه بالای هنگ و زیره صورت گرفته .

۲ ـ سروی وادی ترنك باساس فوتوهای هوایی یك بر ۵۰۰۰۰ و نقشه های یك به ۵۰۰۰۰ کار شده که در حدود یکصد نمو نه خاك نظر به کمیت وکیفیت بالا نقشه ها ی مذکور تثبیت گردیده است .

۳ ـ بمنظور تثبیت مشخصات حا صل خیزی خاك در ۳۵۰ نقطه کود کیمیاوی تطبیق شد ه .

پروژه کندز و خان آباد :

۱ـ سروی سا حوی آنهای تحت‌الارضی وسروی هایدرالوجی ساحه کندز ، خان آباد که هنوز ادامه دارد .

۲ ـ بمنظور مطا لعات مزید آبهای تحت الارضی عملیات بر مه کاری ا متحا نـی رویدست گرفته شده و نمو نه گیری آبهای تحت ا لارضی ، روی ز مینی و تحلیل و تجزیه آن از نقطه نظر کیمیاوی صو ر ت گرفته ا ست .

۳ـ تقحیقات ها ید رالوژی و جیو فزیك تکمیل گردیده و تحقیقات درباره مقدارآب مورد ضرورت نبات صورت گرفته ا ست .

٤ ـ یك پروگرام جهت دریافت طریقه آبیاری د شت ایشان توپ طرح شده و چار سیستم مختلف آبیاری زیر بحث و فیصله است همچنان فعالیت های ساحوی جمع‌آوری نمونه های حبو بات‌وغله جات زرع شده و حجم تو لید فی واحد مساحت رو یهمرفته تکمیل گر دیده .

پروژه بند های کو چك :

اجرآات این پروژه قرار ذیل ا ست :

۱ـ سروی مطالعات مواضع بند خواجگان ولایت غزنی و پارك کتواز باساس تحقیقات جیو لو جیکی و جیو فزیکی .

۲ ـ ا کمال د یزاین شبکه های آ بیا ری سا حه علی آ باد ، تکمیل راپور کار ها ی جیو فزیکی سا حه قرغه و کار های مربوط به پروژه کندز و علی آباد و دگر سا حات کشور .

۳ ـ ا مور تو پو گرافی دریای پنج ، بند پارك کتواز و خواجگان صورت گرفته و نقشه ها و پر و فایل های مو رد ضرورت ترتیب و درسه کاپی چاپ شده ا ست .

٤ تعین مواضع بند خوا جگان و پارك کتواز و برآورد اندازه مواد سا ختمانی آن

۵ ـ ا کمال تحقیقات جیو لو جی در ساحه میدان و سر خاب .

پروژه آبیاری پر وان :

پر کاری و کندن کاری ۱۰۵۶۵۲۳ متر مکعب .

کانکریت ر یزی و قالب بندی ۹۰۸۹ متر مکعب .

تهیه ریگ و جغل ۳٤۱۸٤ متر مکعب

سنگ و سنگ پار چه ٤۲۰۳۵ مترمکعب.

سنگ کاری ۱۹۸۷۸ متر مکعب .

هموار کـا ر ی ۱۸۷۱۰۰ متر مکعب .

بلاك کا نکریتی سیخدا ر ۸۸۵٤۹مترمکعب

لا ینـسنگ ۱۰۲٤۹۰ متر مکعب .

سلو ب کـا ر ی ۷٤۹۳۱ متر مکعب.

هنگا فـکـا ر ی ۱۹٤۳۷ متر مکعب.

خشت کاری ۱۳۵۹ متر مکعب .

کتاره شانی ۲۰۱۳ عـد د .

آ بر یز ه ۵۰ عـد د .

بلاك های کا نکریتی ۲۶۳۰۰ عـدد .

پروژه آبیاری سر ده غز نی :

کند نکاری و پر کاری ۲٫۲۵۳۸۷۰ متر مـکعب .

هموار کاری ۹۰۲۵۶۰ متر مکعب.

سنگ کاری ۲۳۷٤۲ متر مکعب

کا نکریت ر یزی و کا نکریت آ هندا ر ۲۰۵۲۹ متر مکعب .

نصب آ هن باب ٤۸۲۶۷ متر مکعب .

تهداب سنگریزه و فر ش آ ن ۲۱۸۱۰ متر مکعب .

پلستر کاری ۳۹۵۰ متر مر بع.

تخته ها و بلول ها ۱۷۲۰ متر مکعب.

خشت کاری ۱۰۰۰۰ متر مکعب.

پروژه ا نکشاف وادی ننگر هار :

اجرآات این پروژه قرار آتی است :

زمین ها ئیکه آباد گر دیده ٦٥۰٥ هکتار.

زمین هائیکه به زراعت داده شده ۱۳۹۸۸ هکتار .
ز مین هائیکه از طرف د هاقین تصرف شده ۱۱۹۹۷۳ هکتار .
ز مین های تحت کشت ۱۵۳٦٤هکتار

حفظ و مراقبت از باغهای فا میل‌ستروس جنگلات و ز یتون ۷۹۵۷ هکتار .
شستن ز مین شوره زار ۲٦۱ هکتا ر .
آ مادگی برای غرس نهال‌وکشت‌حبوبات : در ساحه ۸٤۵ هکتار .
بذر و درو رشقه ۳۱۷ هکتار .
چپه کردن کود سبز ۱۰۰۰ هکتار و ٤۱۲ تن کود مورد ضرورت تهیه گردیده است .

تسطیح کاری ۱۳۸۰۸ هکتا ر .
بتعداد ۱۰۰۳۰ـ ا صله نهال غر س و ۳۵۰،۰۰۰ـ ا صله نهال پیوند گردیده واز ۱۵۰٤۰۰ ـ ا صله نهـال نارنج و ۱۰۰ گرمخانه حفظ و مراقبت بعمل آ مده‌است .
تو لید شیر ۱۳۳ تن

بتعداد ۹۰۷۰۳ چوچه مرغ، ۷۰٤٤ چوچه مرغابی ، ۲٦۱ ، چو چه قاز و ۹۰۲ چوچه فیل مرغ و ٦۷ ۵۰۰ دانه تخم مرغ‌از فارم مرغدار ی پروژه استحصا ل گــردیده و بتعداد ۵۲۱۱ چو چه مرغ ، ۵۳٤ چو چه مر غابی و ۲۰ چو چه قاز و ۱۳ چو چه‌فیل مر غ بفرو ش ر سیده ا ست .

اجرا آت بحجم فزیکی :
کند ن کاری ۷۳۵۵٤٤ متر مکعب .
پر کاری ٤۵٦۳۵۵ مترمکعب .
شفته اندازی و جغله و سنگچل ۱۵۹۰۵٤ متر مکعب
فر ش سنگ ۱۱۷۱۹۹ متر مکعب .
سنگ کار ی با مخلوط سمنت ۱۲۰۱۷۱ متر مکعب .
کا نکر یت آ هن دار پار چه ۱۰۲۷۳۳ متر مکعب .
کانکریت ریزی و کانکریت آ هن دا ر ۲۲۲۷۲۰ متر مکعب .
سا ختمان های چوبی ۵۵ متر مکعب .
خشت کار ی ۱۰۱۸۲۸ متر مکعب .
پو شکاری ۲۹۲۹۷٦ متر مربع .
پلستر کاری ۱۰۷٦۲۲ متر مربع .
رنگمالی ۲۰۹۸٤۵۸ متر مربع .
فرش صحن ا تا قها ۱۸٦٦٦٤ مترمربع .
بریدن ز مین جین هموارکاری ۱۰٤۰۹۱۲ متر مکعب .
سا ختن آ لات آ هنی ۱۰٦٦۷۵ تـن .
حمل ونقل خاك میده بـــزمـیـن سنگــذار ٦۹۵۷۰۳ مـــتر مکعب سا ختـن دروازه وکلکین ٤۷ مـتر مربع :
هکذار در حدود ۱۱۹٤۳۱۷ هکتار ز مین توسط هیئات های حفاظه نبا تات اد ویه پاشی گردیده و سا حه ۷٤۰۰ متر مکعب صفا کاری و ۹۰۷۸۲ هکتارزمین‌آبرسانی‌شده ا ست .

وزارت فواید عامه

ساحهٔ فعالیتهای و زارت فوا ئد عا مـه که متضمن ا مور سر کها و پلها و میدانهای هوائی مدرن و حفظ و مراقبت آنها ، امور بند و انهار و ا مور تعمیرات را ا حـتـو ا میکند به دو کته گوری یعنی بنام فعالیتهای امور ا نکشافی و فعالیتهای ا مور عا د ی تقسیم میشود .

الف : فعالیتهای امور ا نکشا فی :

۱ ـ سا ختمان و قیرریزی سرك پلخمری مزار شریف ، شبر غان .

سا ختمان این سرك که از قر ضهٔ اتحاد شوروی و بودجه دو لت تمویل می گر دد درسال ۱۳٤۲ شروع و تا ا کنون کار آن دوام دارد . این سرك ۳۲۰ کیلو متر طول دارد . با سرکهای فرعی آ قچه و سمنگان طول این سرك به صورت مجمو عی (۳۳۰) کیلو متر میشود که از این جمله در حدود (۲۳۰) کیلو متر باتاسیسات مر بو طهٔ آن از قبیل پلها ، پلچکها ، دیـوار هـا ی استنادی ، علا ئم ترافیکی و غیره تکمیل و بتاریخ ۱۰ حوت سا ل ۱۳٤۸ سرك بـیـن پلخمری ، مزارشریف بطول ٦ر۱۸۸ کیلو متر رسما افتتاح گردید .

درسال جاری کار این پروژه نیز د وا م داشته و در اوا سط سال ۱۳۵۰ کـا مـلا تکمیل و مورد ا ستفاده ترافیك قرارخواهد گرفت .

کارهائیکه درسال‌جاری درین شا هر ا ه بعمل آمده حسب آتی است :

بطول ٤٤ کیلو متر سرك باطبقهٔ ا و ل قیر و به طول ٤۳ کیلو متر سرك مذ کور با طبقهٔ دو م قیر پو شانیده شده . ا مور خامه‌کاری کارهای باقیمانده یعنی ٤٤ کیلو متر به شمول سا ختمان ۸ عدد پل بطول ۱٦۰ متر و ۲۰۰ پلچك بطول ۲۸۰۰ متر بدون صفا کاری سطح سرك تکمیل گردیده است .

همکذا آ مریت پروژه سا ختمان وقیرریزی سرك پلخمری ، شبر غان بطول ۷ کیلو متر سر کهای شهر مزار شریف و در حـدود ۲ کیلو متر سر کهای شهر سمنگان ر ا قیر ریزی نموده ا ست .

۲ـ سروی سا ختمان وقیرریزی سر ك کابل ، پل علم ، گر دیز و سا ختمان‌سرك گردیز ، خوست:

ازنگاه سا ختمانی این سرك که دارای طول مجموعی تخمینی (۲٤۵) کیلو متر است بدو قسمت ذیل منقسم گردیده ا ست :

الف ـ سروی و سا ختمان و قیر ریزی سرك کابل ، پل علم ، گـردیز به طـول تخمینی (۱۲۷) کیلو متر .

ب ـ سا ختمان و قیر ریزی سرك گردیز خوست به طول تخمینی (۱۱۸) کیلو متر .

کار هائیکه در طرف سال جاری د ر ین پروژه بعمل آ مده حسب آتی ا ست :

الف ـ ا مور خامه کاری :

۱ ـ انجا م سر نگپرانی ۳۰۰۰ متـر مکعب سر ك .

۲ ـ جغل ا ندازی ۵ ر ۳ کیلو مترسرك.

۳ ـ خامه کاری ۲ر۹ کیلو متر سرك .

٤ ـ ا عمار ۱۵ پلچك در طول مجمو عی ۱۱ کیلو متر .

۵ ـ خا مه کاری ۸ کیلو متر سرك .

ب ـ ا مور قیر ریزی :

بصورت عمومی میتوان گفت که سر ك کابل ، پل علم ازابتدای ساختمان الی‌ختم سال تا کیلو متری ۵ر٤۲ باطبقهٔ‌اول‌و تـا کیلو متری ۰۰ر۳۸ با طبقهٔ دوم ازکیلومتری ۱۰ الی۲۲ باطبقهٔ سوم از کیلو متری ۷٤ الی ٤ر۷۵ به اصول پرو پتپکه قیر ر یزی شده است .

۳ ــ ساختمان و قیرریزی سرك تاشب آباد حیرتان ، مزار شریف ، تا شگذر :
سروی مقدماتی و نهائی سرك تا شگذر مزار شریف درسال ۱۳۴۸ تو سط کمپنی تخنو اکسپورت شوروی انجام گرد یده وکار ساختمانی آن درسال جاری آغاز گردید .
اجراآت که تا کنون صورت گرفته عبارت است از :
ــ از حیرتان الی کیلومتری دهم خامه کاری گردیده که هنوز کار آن دوام دارد و از کیلو متری ۱۰ الی ۲۰ خامه کاری آن تمام شده از کیلو متری ۱۲ الی ۱۶ جغل اندازی طبقهٔ اول تمام شده .
ــ از حیرتان تا کیلو متری ۲۰ به تعداد ۱۰ عدد پلچك بطول ۱٦۵ متر ساخته شده است .
٤ ــ سرك کنرها :
بعد از افتتاح پل ظاهرشاهی بالای دریای کابل درشهر جلال آباد ساختمان سرك کنرها از پل مذکور بطرف اسعدآباد و پل کامه بطرف سرکانی آغاز گردید .
ــ کارهائیکه دراین پروژه درسال ۱۳۴۹ بعمل آمده حسب ذیل است :

الف ــ بالای سرك پل کامه و سرکانی که دارای طول ۷۹ر۱ کیلو متر است ۴۷ کیلو متر کار شده ومورد استفاده ترافیك قرار گرفته است .
ب ــ سرك جلال آباد ، اسعد آباد :
۱ ــ از شیشگی بطرف دره نور بطول ۲۳۰ر٦ کیلو متر کندنکاری و پرکاری سرك بشمول ساختمان ٦ عدد پلچك به وایه‌های ۸۰ر۰ الی ۰۰ر۱ متر ساخته شده که از ۳۰ تا ۴۰ فیصد کار ساختمانی آن انجام شده است .
۲ــ از درهٔ نور بطرف اسلام پور به طول ۲۰ ٦ر٤ کیلو متر سرك بشمول ساختمان دو دیوار استنادی به درازی ۲۹ متر یك معبر سنگی بطول ۵۲ متروهمچنان یك پلچك بطول ۲ متر ساخته شده .
۳ ــ از زرهٔ بابا بطرف نور گل کارهای ذیل اجرا شده است .

۱ ــ ساختمان یك پایه پل کماندار کانکریتی بطول ٦ متر .
۲ ــ ساختمان ۷۰۰ متر سرك .
۳ ــ ساختمان ۸ عدد پلچك به وایه‌های ۸۰ ر ۰ الی ۰۰ر۲ متر .
٤ــ ازنورگل تاپتان سرك بطول ٤۳٦ر٤ کیلو متر سروی شده و همچنان ساختمان سرك مذکور بشمول ۳ عدد پلچك به وایه ۵۰و۱ الی ۰۰ر۲ متر صورت گرفته درین قسمت ٦۵ فیصد کار آن اجرا شده است.
۵ ــ امور حفظ و مراقبت سرکها :
(منطقهٔ اول)
ــ وزارت فوائد عامه نظر به توجهات خاصیکه در مورد حفظ و مراقبت سرك ها دارد . درسال ۴۹ حفظ و مراقبت سرکهای یازده ولایت شرقی مملکت با شاهراه کابل ، قندهار ، سپین بولدك ، هرات اسلام قلعه که جمعا ۱۰۰۰ کیلو متر سرك اسفلت شده و ۱۳۰۰ کیلو متر سرك پخته میباشد اقدامات نموده است .
فعالیت های که در زمینه در طول سال ۴۹ بعمل آمده حسب آتی است :

الف ــ فرمایشات :
ترتیب قرار داد بصورت مجموعی ۰۰۰ر۵۰۰ر۱ دالر امریکائی برای تهیه عراده جات ، وسایط حفظ و مراقبت که در سال ۱۳۵۰ وارد خواهد شد .
ترتیب قرار داد برای سامان و رکشاپ پرزه جات فالتوی کار آمد و سائط موجوده. مواد مانند قیر ، تایر و تیوپ و سامان متفرقه کار آمد پروگرام حفظ و مراقبت. مبلغ ۰۰۰ر۱۰۰۰ دالر .

ب ــ امور ترمیم کاری و وسائط میخانیکی :
عراده جات مختلف النوع و ماشینهٔ میخانیکی مخصوص سرکسازی و حفظ و مراقبت بتعداد (۳۰) عدد .
ج ــ احصائیه گیری ترافیك در پنج استیشن .
د ــ جمع آوری معلومات : اخذ معلومات از ریاست های ترانسپورت ، مواد نفتی، گمرکات و استیشن های حق العبور در.

مورد ترافیك احصائیه رو غنیات تعـد ا د تو ریستها و فروش تکت .

هه سروی حفظ و مراقبت شاهراه هــا :

این سروی هابه طول ٦١٠ کیلو متر در شا هراه کابل ، تور خم ، قند هار، سپین بولدك ، چاریکار ، با میان و غیره بعمل آمده ا ست .

و همچنان در سرکهای قیرشده چهلتن ، کوته سنگی ، کابل ، سروبی ، قند ها ر سپین بو لدك ، در حدود ١٩ کیـلو متر پینه کاری به عمل آ مده و دیوار هــا ی استنادی بعضی از سا حات این سرك ها تر میم شده .

٥ ـ سروی و ا صلاح سرك گردن دیوار پنجا ب :

کارسروی و ا صلا حات این سرك کـه منطقه بهسود را با مرکز و صل می کند در سال ١٣٤٨ آغاز گردید که تا الحال دوا م دارد . درسال ٤٩ اصلاح ٢٦ کیلو متر این سرك به پایه تکمیل ر سیده .

٦ ـ سروی واصلاح سر ك فراه ر و د فراه ، نیمروز :

کارسا ختمانی سرك فراه رود ، فراه که درحدود ٦٨ کیلو متر طول دارد در سا ل ٤٧ آ غاز گردید که از آنجمله ٥١ کیلو متر آن بشمول سا ختمان پل ها و پلچك هــا تکمیل و مورد استفاده ترافیك قرار گرفت.

درسال ٤٨ کار سا ختما ن سرك مذکور با استفاده از بودجه انکشافی وزارت فوائد عامه وبودجه انکشافی ا نکشاف محل ر و ی د ست گرفته شد .

اما درسال ١٣٤٩ امورساختمانی این‌سرك کاملا از بودجه ا نکشافی وزارت فوائد عا مه تمویل گردیده و بطول ٣٧ کیلو متر ا ین سرك با احداث یکتعداد پلها و پلچك ها تکمیل و متباقی آن تحت کار ا ست که‌در نیمهٔ سال ٥٠ کاملا تکمیل خوا هد شد .

٧ ـ سروی و پروژه سازی سرك کندز خان آباد ، تالقان ، فیض آ باد و سرو ی و پروژه سازی سرك شبر غان ، میمنه ، هرات از طریق اند خو ی :

بر حسب موافقه ایکه بین وزارت فوائد عامه و کمپنی تخنو اکسپورت ا تــحــاد شوروی در اواخر سال ١٣٤٨ بعمل آ مد ه درسال جاری سروی سرك شبرغان، میمنه تکمیل گر دید و فعلا هیئت های سر و ی از میمنه به طرف هرات به غرض سرو ی مشغول هستند و ا ز شهر میمنه بطر ف هرات بطو ل (١٠٠) کیلو متر د یگر نیز سروی این سرك تکمیل گر دیده ا ست .

علاوه بران سروی سرك کندز ، خان آباد، تالقان فیض آباد نیز شروع گردیده .

٨ ـ سروی سرك ترانزیتی لین غـر بی تا سر حد ا یران :

سروی این سرك که در اوا خر پلان‌چارم گنجا نیده شده وزارت فوائد عا مه‌درسروی ابتدائی آن ذ ریعهٔ یك گروپ ا نجنیرا ن هندی ا جراآت لازمه را بعمل آورده است ودر سالهای آ ینده به سروی ا نتها ئی پروژه سازی و سا ختمان آن با مساعدتهای مالی و تخنیکی ممالك دوست ا قدام خواهد نمود .

٩ ـ ا عمار قدمهٔ دوم میدان هوائی‌بگرام:

درین پروژه فعالیت طبق پـرو گـرا م مطروحه جریان دارد :

١٠ ـ سا ختمان بندر وپل حیرتان :

در مورد سا ختمان پل حیرتان بامقامات شوروی مفا همه بعمل آ مده و حــکـو مت شوروی نیز درین قسمت راجع به ا عما ر پل در سواحل خاکهای خودمطا لعات لازمه‌را اجراء نموده اند در قسمت ا فغا نی نـیز سروی های مقد ماتی سا ختمان پل‌جاریست البته بعد از سروی های ا بتدائی و انتهائی سا ختمان پل مذکور آغاز خوا هدگردید .

١١ ـ اعمار یکتعداد پلهای مـر کـز و ولا یات وراه های فرعی :

پلها ئیکه زیر کار گرفته شده عبا ر ت است از :

١ ـ پل عبدالله برج در و لایت‌کاپیسا .

٢ـ ما کو له در و لایت پروان .

٣ ـ حصارك و غلجا یی در ولا یــت ننگر ها ر .

٤ ـ بنوی ا ندراب در و لایت بغلان .

٥ ـ د و لت آ باد در و لایت فار یاب .

٦ ـ پیاده رو بریکوت در و لایت کنر ها.

همچنان مطالعات در اطراف پل دریا هو دیولایت تخار و پل چمتال در و لایت بلخ

تکمیل گردیده و راجع به پل حیدرا نیز مطالعات جریان دارد . و پل کند هاری در ولایت لو گر تکمیل و ر سما ا فتتاح شد .
کارسرك شیخ جلال که دارای (٤٤)کیلو متر طول و عرض ٥ متر میباشد هنوزجریان دارد .
بطول ٨٠ کیلو متر سا ختمان سرك کندهار ، تیرین کوت آ ماده ترافیك گردیده است .
اصلا سر ك پنجشیر بطول ٧٦½ کیلو متر و عرض ٦ متر واصلاحات سر ك مشتمل بطول ٣½ کیلو متر و عر ض٦ متر اکمال گردیده .
هکذا ا حداث سرك ٤٠ متره پار ك استقلال و قیر ریزی آن و پرکاری و جغل اندازی سرك ز یارت سخي درکابل ، و پرکاری و جغل اندازی سرك از ا خیر سرك شهر نو ا لی و زیر آباد بطول ٢ کیلو متر تکمیل گردیده ا ست .

امور حفظ و مراقبت سر کهای خا ر ج پرو گرام منطقه اول :

این فعالیت را میتوان بدو دسته تقسیم کرد .
الف ــ فعالیت ا مور حفظ و مراقبت در سرکهای درجه اول که پاپوش قیروکانکریت پوشا نیده شده مشتمل است بر حفظ و مراقبت سرك کابل ، جبل ا لسراج ، جبل ا لسراج، دوشی از طریق سا لنگ ، دوشی ، شیر خان بندر از طریق پلخمر ی مزار شریف ، قند هار ، هرات ، تور غندی.
ب ــ فعالیت های که در حفظ و مرا قبت سائر سر کها صورت گرفته :
بصورت عمومی در و لایات باميا ن ، سمنگان ، فار یاب ، بد خشان ، ننگر هار، لغمان ، پکتیا ، غزنی ، ارزگان ، بادغیسات غورات ، زابل ، هرات ، و قند هارکندنکاری پر کاری ، جغل اندازی ، ریگ اندازی ، صفاکاری ، کپرك گیری ، جو یچه کشی ، سنگ کاری ، تر میم کاری ، خا مه کا ری وغیره ا صلا حات به اندازه وطول ها ی مختلف صورت گرفته ا ست .
همچنان جغل ا ندازی و صفاکاریسرك های پل متك ، شبر ، گلبهار ، جبلالسراج لته بند ، مهتابقلعه ، قلعهقاضی، دارالامان ریشخور ، پل سو خته ، ا ستا لف ، چاریکار ، بگرام و غیره نیز صورت گرفته است .
علاوه بر ا جراآت فوق متخصصین داخلی وخارجي ر یاست حفظ و مراقبت سر و ی ابتدائی و مطالعاتی موا ضع ذیل را نیزانجام داده اند .
سروی سرك کو تل سوچی ، خو ستدر و لایت بغلان .
سروی سرك فیض آباد ، درواز ، د ر ولایت بد خشان .
سروی راهٔ پیاده رو از پنجه ا لی با یا سنگی در و لایت بد خشان .
سروی سرك نهرین از طریق کوتل شیخ جلال در ولایت بغلان .
را پور در باره پیا ده رو بین خواهان ، کوف از طریق ا تنگها .
مطا لعات تر میمات پل آ شابه .
مطالعات در ا طراف پلکشتی(بانتون) بالای دریای هلمند
مطالعات و سروی سرك علی آباد شهر غزنی به خواجه عمری .
مطالعات در اطراف سرك های شنکی د ر ولایت زابل .
مطالعات در ا طراف سرك دو راهی حاجی گك از طریق دره حصارك به سر خ پار سا .
مطالعهٔ سرك غزنی ، جغتو .
مطالعهٔ سر ك غزنی ، چار بر جك
مطالعهٔ سرك غزنی ، قریه یو سف .
سروی سرك خیر کوت ، وازخواه د ر و لایت پکتیا .
سروی سرك قریه بست جامی درولایت پکتیا .
سروی سركحصارك درولایت ننگر هار .

امور تعمیرات :

١ ــ ا مور پلان سازی :

درین ر شته مو ضو عات نقشه ها ی های مهندسی نقشه هایی ا نجنیری د یتایل های مهند سی و ا نجنیری ، پلا نها ی آبر سانی ، پلانهای مر کز گرمی و تهویه وپلا نهای بر ق تر تیب مشخصاتواو صاف

و مقا دیر وا حجام پروژه های مختلفه‌شامل است .

اجر آآتیکه در ز مینه صورت گرفته‌عبارت است از :

الف – تعمیر های مر کز :

۱ – تعمیر و رکشاپ چهلستون مربوط آمریت حفظ و مراقبت منطقه اول .

۲ – تعمیر گرا جها ی وزارت خارجه :

۳ – تعمیر محکمۀ و لایت کابل .

٤ – تعمیر مر کز ا طفائیه (طورتیپیک).

٥ نقشه های ا نجنیری تعمیر بانك خون میر منو روغتون .

٦ – نقشه های ا نجنیری تعمیر سرویس جراحی میرمنو روغتون .

۷– نقشه های تهداب تعمیر ا نستیتو ت هوا شنا سی .

۸ – نقشه های ا نجنیری و آ برسانی و مشخصات کار و بر آ ورد اول تعمیر لیلیۀ مرکز تر بیوی وزارت مخابرات

۹ – پلانهای مهندسی و دیتا یل ها ی کار و مشخصات تر میماتی و ا صلاحا تی مقبرۀ ا علیحضرت سعید شهید .

۱۰ – نقشه های مهندسی و بر آورداول تعمیر محا فظین و تحو یـلخا نـۀ مقبره اعلیحضرت سعید شهید .

۱۱ – نقشه های مهندسی در وازۀ ادخال شو را .

۱۲ – نقشه سالون بزرگ شورا بمنظور انقسام آن به چند ا تا ق .

۱۳ – نقشه های ا نجنیری تعمیر الحاقیۀ قصر صدارت عظمی .

١٤ – نقشه های مهندسی و برآورد اول دروازۀ سمت شر قی و پهره دار خـا نۀ صدارت و نقشه و بر آورد تشناب ها ی ریاست خدمات ملکی صدارت عظمی .

١٥ – نقشه های مهندسی دروازۀ ادخال واحاطۀ تعمیر د ستگاه ا کسریز کابل .

١٦– نقشه های مهند سی و بر آورداول دیوار ا حاطه و کتارۀ باغ هو تل کابل .

١٧ – نقشه های تعدیلاتی تعمیر روزنتون با مشخصات و ا حجام و مقادیر کار آن .

١٨ – نقشه هایی انجنیر ی سبتیك تانك نقشه های پهره دار خـانۀ گمـر ك .

۲۰ – پلان تر میماتی دندانه های غازی استد یوم .

۲۱ – پلان تر میماتی حوض ا کا د می پو لیس .

۲۲ – نقشه های مهند سی و بر آ ورد اول کمپ مستقل قبایل واقع منطقۀ جشن.

۲۳ – پلانهای ا نجنیری ، آبرسانی ، مشخصات و بر آورد اول گلخا نۀ پو هنځی زرا عت .

۲٤–نقشه‌های پهره دار خانۀ و ر کشاپ چهلتن با بر آورد اول .

هکذا بر آورد اول شفا خانۀ نر سنگ میر منو ر و غتون ، تعمیر جدید شفا خانه قوایکار ، ترمیماتی دوایر قصر صدا ر ت عظـمـی و مـــر بـــو طـــا ت آ ن دفاتر وزار ت معادن و صنایع، ترمیمات تپۀ پغمان ، تر میمات قصر چهلستو ن ، سینمای زینب ننداری ، ترمیمات مو سسۀ نسوان ، تر میمات ر یاست ثقافت وزارت اطلاعات و کلتور ، آشپزخانه و هوتـــل دارالامان ، دیوار ا ستنادی قصرچهل‌ستون، تر میمات شفا خانۀ شیوه کی وزارت‌صحیه، ریاست سره میاشت ، کمپ وزارت عدلیه ، ریگ اندازی باغ دارالامان ، کمپ وزارت فوائد عا مه ، محل بایسکل های ر ا د یـو افغانستان ، ترمیما ت ننداد تون ، ترمیمات صحنۀ بهاری چمن ، تر میمات د فاتر غا زی استد یوم ، کمپ پښتو نستان ، چـا ۀ فلتر ا طفائیه ، تر میمات تعمیر کا بـــل ننداری ، تر میمات ر یاست میخا نیکـی ترمیما ت کار ریاست جیا لو جی و معادن ، اتاقهای ر هایش گمر ك ، تعمیر قونسلگیری وزارت خـارجه ، تعمیر مـکتب نرسنگ ، شفا خانۀ سنا تور یم ، ترمیمات د یوا ر احاطۀ باغ دارالامان ، تر میمات‌دوایروزارت پلان ، رنگمالی و تر میمات قصرچهلستون، آشپز خانۀ کمپ ریاست ارزاق و احتیاجات عامه ، پیاده خانه کمپ ریاست ار زاق و احتیاجا ت عا مه ، تر میما ت تعمیر سابقه وزارت عد لیه ، ترمیمات میر منو روغتون، سرك و پیاده رو های وزارت معادن و صنایع از طرف متخصصین مربوط صو رت گرفته است .

ب ـ تعمیر های و لایات پ

نقشه‌های مهندسی ، انجنیری، آبرسانی مشخصات و بر آورد ا کسریز قند ها ر ، مرکز کلتوری شهر اند خوی ، دوایراداری مر کز و لایت بلخ رو ضهٔ حضرت امام‌جان مخابرات ولایت زابل ، مراکز صحی‌درولایات مسلخ و لسوالی خان آباد ، محاکم‌ولایات با ملحقات آ ن ، و دیتا یل تر میماتی‌تعمیر افغان بلدنگ در پشاور تر تیب و تهیـه گردیده ا ست .

هکذا بر آ ورد اول تعمیر های ر هایش ستره محکمهٔ ننگر هار ، سینمای و لا یت تخار ، پسته خانه و لایت ور د ك ، برج تر صد سپین بو لدك ، تعمیر و لایات‌لوگر، خارنوالی کاپیسا ، گردن دیوار ، فوائدعامه غورات ، فوائد عا مه هلمند و برآورد اول چاه بدرفت شفاخانه ولایت ننگر هارازطرف متخصصین مر بو ط فوا ئد عا مه صو ر ت گرفته ا ست .

ج ـ ا مور مرا قبتی :

کنترول و مراقبت فنی تعمیراتیکه پلا ن آن از طر ف وزارت فوائد عامه سا ختـه شده و یا مراقبت پروژه های تعمیرا تیکه کنترول آن از طرف دوایر دو لتی مطا لبه شده و در ز مینه از طرف وزارت فوائدعامه اقدا مات بعمل آ مده عبارت است از :

جریان کار های سا ختـما نی تـعـمیر والاحضرت شهزاده ا حمد شاه .

جریان کار های تر میماتی و اصلاحاتی قصر دار ا لامان .

پروژهٔ د ستگاه ا کسر یز .

پروژهٔ پو هنځی ا نجنیری پوهنتون‌کابل.

پروژهٔ ا تاق های د ر سی پو هـنتون کابل .

پرو ژهٔ بانك خون میر منو رو غتون .

پروژهٔ سرویس جراحی میر منو رو غتون .

پرو ژهٔ رو ز نتو ن .

پرو ژ هٔ لابر اتوار و اتاقهای د ر سی پو هنځی طب و لایت ننگر هار .

کار های تر میماتی و ا صلاحاتی مقبرهٔ اعلیحضرت سعید شهید .

کار های تر میماتی قصر چهلستو ن .

کار های سا ختمانی دروازهٔ سمت‌شرقی صدارت عظمی .

کمپ ریاست مستقل قبا یل .

کار های تر میماتی و رنگمالی کمپ‌وزارت فوا عا مه .

پروژهٔ مر کز تر بیوی وزارت مخابرات (لیلیه) .

کار های تر میماتی و ا صلا حاتی د ر شفا خانه ا بن سینا .

کار های تر میماتی و ا صلا حـا تی شفا خانهٔ زایشگاه .

کار های تر میماتی واصلا حا تی د فاتر و دوایرصدارت عظمی.

کار های سا ختمانی دروازهٔ ادخال‌عمومی شو ر ا .

کار های پروژهٔ جدید مرستو ن .

کار های تر میماتی و ا صلا حاتی‌تعمیر های مر بو طهٔ نادر شاه رو غتون .

کار های سا ختمانی محکمهٔ و لایت‌کابل.

د : نظریا ت و مشوره ها ی فنی :

در موردپلان های مهندسی وکارساختمانی تعمیرات انستیتیوت هوا شنا سی ، قصر دارالامان ، شفا خانه چمکنی ، ا لحا قـیهٔ پـو هنځی ا نجنیری ، ا تاقهـا ی درسی پو هنتون کابل ، رو ضهٔ شاه و لایتمآ ب محکمه ولایت زابل ، ا مور ا نستلا سیو ن وآبرسانی پروژه اتاقهای درسی ولابراتوار پوهنځی طب ننگر هار ، امور ا نستلا سیون مر کز گر می تعمیر وزارت ا مور خارجه ، با مهای تعمیر ولسی جرگه ، موزیم کابل ، دندانه های غازی ستد یوم ، تعمیر وزارت خارجه ، حو ض ا کـا د می پـو لیس ، اصلا حات مقبره ا علیحضرت سعید شهید، تعمیر ا فغان بلدنگ در پشاور ، مر کـز کوبالت ، میدان ا سکوا ش ، ا مور تعمیر رنگمالی پو هنتون کابل ، چاه آ ب موزیم مکتب نر سنگ ، شفا خانهٔ مستو رات ، تعمیر پو سته خانه شهر نو و تعمیرنمایندگی دافغا نستان بانك نظریات و مشوره ها ی فنی داده شده است .

قـــوهٔ اجرائیه

علا وه بر ا مور فوق و زارت فوا ئدعامه اجراآت ذیل را نیز نموده ا ست :

۱ ـ تسلیم گیری بانك هرات و کا بل ننداری .

۲ ـ قیمت گذاری ز مین چکش بر ق مروبط بر بنا مو سسه .

۳ ـ بر رسی از تعمیر محکمه هر ا ت ، پنجشیر و بد خشان .

٤ ـ بـر آورد مسجد پـو لی تخنیك ، تعمیر و لایت بادغیسا ت ، ولایت نیمروز ریاست اداری صدارت عظمی ، سا ختمانهای مربوط مقام ستره محکمه ، و لایت پکتیـا، تعمیرات مربوط هیئت عالی سره میا شت ، تعمیر و لایت غورات ، تعمیر کار توگرافی، ا مور سنگ شانی تعمیر گاردشاهی ، تعمیر ولایت زابل ، تعمیر کشمش پاکی ، تعمیر ریاست خد مات ملکی و ا مور ر نگما لی کابل ننداری و غازی استد یوم .

امور مراقبت بند وانهار :

درسال حاری حفظ و مراقبت بند ـ سراج و بند ز نخان در ولایت غزنی ، بند خر وار در لو گر و هکذا سروی و مطالعه سیل‌بر های شهر خان‌آباد و اعمار یك بندآبگردان در ناحیهٔ هود خیل نیز از طرف مو ظفین و متخصصین مر بوط وزارت فوائد عامه‌صورت گرفته است .

ضمنا باید متذ کر شد که وزارت فوائد عا مه بمنظور بـلند بردن سو یـه عـلمی ما مورین مر بو طه خود با استفاده ازبورس های تحصیلی ممالك دوست بتعداد ۱۲ نفر ما مورین مربوطهٔ خـود را در ســـال جاری غر ض تحصیلات عالی بخارج اعزام داشته است .

هکذ ا هشت نفر ما مو رین آن وزارت در سیمینار های بین ا لمللی ا شتر ا ك ورزیده اند .

کابل ښاروالی

مدیریت پلان :

مدیریت پلان کابل ښاروا لی از او ل الی اخیر جد ی سا ل ۱۳۴۹ در جملهٔ امـــور محوله خویش کار ها ی عمدهٔ ذیل را انجام داده است .

۱ ـ قرار داد خرید ماشین مخلوط قیرمعهٔ دو عدد رو ل هفت تن با مستشار یت‌تجارتی سفار ت کبرای اتحاد شوروی در بد ل‌مبلغ (ده هزار) دالر وافتتاح لیتراف کر ید ت ان .

۲ ـ قرار داد خرید یك ورکشا پ سیار مجهز با مستشاریت تجار تی سفار ت‌کبرای اتحاد شوروی در بدل مبلغ (۱۶۸۰۰) دالر وافتتا ح لیتراف کرید ت ان .

۳ ـ قرار داد خرید مقدار هفتصد تن قیر با مستشار یت تجار تی سفار ت کبرا ی اتحاد شوروی در بدل (۵۶۰۰۰) دالر .

۴ ـ استخدا م یکنفر انجنیر ساختما نی ویکنفر مهند س بلغاریا یی توسط اتاشـهٔ تجار تی سفار ت بلغاریا در کابل جهـت پیشبرد امور ساختما نیهای ښاروالی کابل.

۵ ـ استملاك (نزده) در بند خانه در سه راهی یکه تو ت غرض تطبیق‌پروژه‌ساختمانی استیشن پطرو ل ومعلو ما ت توریز م .

۶ ـ ترتیب پلان انکشا فی‌پنجسالهٔچهارم مربوط به ښاروا لی کابل طبق نظریهٔوزارت پلان وتسلیمی ان به ان وزار ت .

۷ ـ تحصیل تخصیصیهٔ مبلغ (۷۴۹۰۱۰۰) افغانی نظر به بودجهٔ انکشا فی سا ل۱۳۴۹ ښاروا لی برای قیر ریزی جاده ها .

۸ ـ قرار داد خرید یکپایه واتر پمپ از پول انکشا فی دولت از کمپنی اثیتا در بدل مبلغ (۲۴۷۵ر۳۰) دالر برای مدیر یت‌عمومی آبرسانی وافتتاح لیتراف کریدت آ ن .

۹ ـ قرار داد خر ید دو پایه لفت پمپ با مستشار یت تجار تی سفار ت کبرا ی شوروی در کابل به مبلغ (۴۱۷۲) دالـــر و افتتا ح لیترا ف کرید ت ان .

۱۰ ـ استملاك (۳۳) بندر خا نه برا ی توسعهٔ مندوی جدید .

۱۱ ـ تادیه قیمت جایدا د بعضـــــی اشخاص که در پار ك استقلال تحت پروژه واقع شده بود . برعلاوه امور فو ق لســـت عرایض مراجعین که یو میه به ښاروا لـی غرض اخذ زمین مراجعه میگنند تـــرتیب و فورمه های لاجایدا دی شان تکمیل گردیـــده اســـت .

مدیریت عمومی کار :

الف ـ مقدار قیر کار شده چارنشیب :

۱ ـ برای سر ك های داخل وزارت‌داخله	۵۷۴ر۰ ـ تن
۲ ـ برای‌سرك‌های‌داخل شفاخانه علی‌آباد	۵۹۱ر۵ ـ تن
۳ ـ برای‌سرك های فرعی شاه شهید(ع)	۸۰۱ر۵ ـ تن
۴ ـ برای سر ك های داخل سیلو	۱۱۱۶ر۵ ـ تن
۵ ـ برای سر ك های حصهٔ شفاخانـــه زیژنتون	۱۷۸ر۵ ـ تن
۶ ـ برای‌سرك‌های‌کارته ۳ داخل‌ریاست شورا	۶۶ر۵ ـ تن
۷ ـ برای سرك‌های شهرارا وکلوله‌پشته	۴۰۹ر۵ ـ تن
۸ ـ برای سر ك های‌فرعی جما ل مینه	۱۳۸۲ر۵ـ تن
۹ ـ برای سرك های جدید الاحداث‌پارك استقلال	۲۸۴۳ر۵ ـ تن

۱۰ ـ برای سر ك های جدیدالاحـــداث سالنگ وا ټ	۰ر۶۰۵۵ ـ تن
۱۱ ـ برای سر ك های مقابل وزارت پلان	۰ر۶۳ ـ تن
۱۲ ـ برای سرك های فرعی علاوالدین کارتهٔ ۳	۵ر۳۶۵۰ ـ تن
۱۳ ـ برای سر ك های دهمزنگ حصهٔ استیشن برق	۵ر۲۷۲ ـ تن
ب ـ مقدار قیر کارشده بندر :	
۱ ـ برا ی سر ك های داخل وزارت داخله	۰ر۳۷۱ ـ تن
۲ ـ برای سر ك های سیلوی مرکز	۰ر۱۳۰۲ ـ تن
۳ ـ برای سرك های داخل مکتب غازی	۵ر۷۳ ـ تن
٤ ـ برای ترمیما ت سرك های شهر کابل	۰ر۳۸۳ ـ تن
۵ ـ قیر یکه به قوای کار داده شده	۰ر۱۸٤ تن
۶ ـ قیر یکه به حفظ و مراقبت سرکها داده شده	۰ر۶۸ تن

۷۰ ـ ریگ اندازی عموم سرك های که قیر شده از ۳۰الی ۵۰ سانتی .

ج ـ ساختما ن پلچك ها :

۱ ـ ساختمان پلچك های باغ ز نانه
۲ ـ ساختمان پلچك های دیپوی اد‌ه ‌ کارته ٤
۳ ـ ساختمان پلچك های پیش رو ی اطفائیه کابل
٤ ـ ساختمان پلچك های سرای شمالی
۵ ـ ساختمان پلچك های جراب باف های شهرارا

۶ ـ سا ختمان پلچك های مقا بل سرك نوآباد ده افغانان

د ـ ریگ اندازی :

۱ ـ ریگ ا ندازی سرك های شاه شهید (ع) بطول یك کیلومتر و ضخامت ۲۰ الی ٤۰ سانتی
۲ ـ ریگ اندازی سرك های کارته پروان به طول ۸۰۰ متر وضخامت ۲۰ الی ٤۰ سانتی
۳ ـ ریگ اندازی سرك های عقب وزارت زراعت وآبیاری بطول ۱۵۰۰ کیلو متر وضخا مت بیست الی چهل سانتی .

٤ ـ ریگ اندازی سر ك های قلعه فتح الله خان بطول ۱۲۰۰ کیلومتر وضخامت بیست الی چهل سانتی
۵ ـ ریگ اندازی سر ك های کلو پشته بطول ۱۰۰۰ متر و ضخامت بیست الی چهل سانتی
۶ـ ر یگ ا ندازی سر ك های سرك عقب کلوپ عسکری بطول ۱۰۰۰ متر و ضخا مت سی الی شصت سانتی
۷ـ ریگ اندازی سرك های تایمنی واټ به طول ۱۲۰۰ متر ضخامت بیست الی چهل سانتی
۸ ـ ریگ اندازی سرك های جدید گذرگاه بطول هشتصد متر و ضخا مت سی الی شصت سانـــتی
۹ ـ ریگ اندازی سر ك های نهر درسن بطول هفتصد متر و ضخا مت پانزده الـــی بیست سانتی .

هـــ :

۱ ـ حفر یك مخزن آب به عمق ٤ متر در گردنه باغ بالا بطول دوازده و عرض بیست و شش مـــتر .
۲ ـ تر میما ت یك حصه فرش کـــمپ بناروالی واحاطه تعمیر مذکور .
۳ ـ تهدا ب کنی مسجد شریف کارتـــهٔ پـــروا ن
٤ ـ کندن آبرو ها ی د و طر فه سر ك عمومی سالنگ واټ مجمو عا ۲۶۲۰ مـــتر .
۵ ـ کار کار یز کنی جرا ب با ف ها ی شهرارا از حصهٔ باغ زنا نه الی اخیر جراب بافهـــا .

ریاست حفظ الصحه :

تنظیف کوچه ها از کثافا ت :

عملهٔ تنظیفا تی مدیریت های نوا حـــی ده گانه یو میه به جارو ب وپا ك نگهداشتن گذر ها وبازار ها و جاده های شهر مصروف

وخاکروبه وزباله ها را توسط موتر ها ی تنظیفا تی مربوط نواحی خویش به خار ج شهر انتقال داده است .

ر یگ ا ندا ز ی :

معبر وکو چه های خامهٔ شهر کهنه جهت جلو گیری از گل‌ولای زمستان و مو سم بارانی توسط موتر های تنظیفا تی ووسایل نقلیهٔ مدیریت عمو می کار قرار صور ت ذیل ریگ اندازی شده :

از کتا ب فروشی به امتداد گذر بابا ی خودی علیه الرحمه واز آنجا تا تخته پل شور بازار ، از دروازهٔ لاهور ی الی بازار سراجی به امتداد موچی پر ك وآهنگر ی الی شور بازار ، از شور بازار الی‌گذرکرنیل لطیف واز آنجا تا چهارده معصو م و درخت شنگ و گذر فورملی ها از شور با زا ر به امتداد گذر دیوان بیگی ، شتر خانه ، گذروزیر ، سه دکان عاشقان وعار فان ، ، از کوچهٔ اچکزایی ها تا با غ قاضی وازمقابل سینما بهزاد تا سر ك سرای ذغا ل وسه دکان چنداول ، سر ك باغبانکوچه ، سر ك خامهٔ مندوی تا پیر سفید .

بازار ریکاخانه ، سر حوض ریکا خانه، سر ك عمو می بـاغ علیمردان سر ك مسجد عید گاه ، سر ك مقابل حما م با غ علیمردان الی بور یا فروشی سابقه و حمام پایان‌چوك ، سرك عقب محبس‌عمومی‌بریکوت الی بازار کلالی دهمزنگ ، از مقابل مسجد نائب سالار مر حوم الی کوچهٔ مسجدمیران وسرك خامهٔ ناحیهٔ چهارم .

هکذا امسا ل دریا ی کابل از یك‌طرف آب نداشت واز طرفی دیگر روز بورور بر کثافا ت ان افزوده میشد لذا مدیریت‌عمومی تنظیفا ت کابل ښاروالی تصمیم گر فت‌که سطح دریارا از حصهٔ پل ار تن الی پل محمود خان هموار نموده ودر هر قسمت‌بند های ریگی بسازد تا آب در هر حصه بند افتاده و برای یکمدتی در یای کا بـل از کثا فا ت در ا مان با شد .

ښاروالی کابل - تصمیم گرفته تابند های آهنی پور تتیف اعمار نما ید ودر ین باره داخل ا قدام بوده و با ریاست شهر سازی در تماس میباشد که در صور ت امکان بـه این کار اقدام خواهد نمود .

هکذادوعراده موتر جاروب که از خا ر ج خر یداری و بکابل وارد گردیده اسـت زیر نظر مدیریت عمومی تنظیفات در جاده های قیر شده بکار انداخته شده ویو میه جاده های مذکور را جارو ب می نما ید .

کورس های قصیر ا لمد ت :

برای اینکه مستخد مین هو تل هـا ، رستورا ن ها وسایر دکاندارا ن مواد غذایی از اصو ل تهیهٔ غذا و توزیع ان در بین مشتریا ن آگا هی حاصل وطـرق ان را بیاموزند . از طر ف ادارهٔ حفظ الصحه‌محیطی کابل ښاروا لی کورس های قصیر المد ت تربیهٔ مبادیا ت حفظ الصحه برا ی کارگران مواد غذایی مخصوصا کاریگران رستورانهای وهوتل های شهر افتتا ح و توسط‌متخصصین وروغتیا پالان داخلی و موسسهٔ صحی جهان به تدریس آنان پرداخته شد وبرای یکعدهٔ آنان تصدیقنامه نیز داده شد .

سایر کاریگران ، نانوایی ها ، داشنها ، کلچه پزها ، شیرینی پز ها وحـلوایا ت وشیر فروشها بالنو به شامل کورس‌گردیدند تابه اهمیت وظایف عمدهٔ خود از نگاه حفظ الصحه آشنا گردند وبرا ی اصلاح وبهبود دکا کین وکار خانه های خود اقداما ت‌لازمه را عملی کنند . همچنین کاریگران حمام ها وسلما نی ها نیز شا مل کورس خوا هـند شـد .

هکذا از طرف این ریاست نقشه هـا ی اصلاح شده برای نانوایان تحت مرا قبت جدی خصو صا بکسانیکه نانوا یی های‌جدید فعا ل ساخته اند داده شده . این نقشـه اصلاح شده باشرایط محیطی به مشـورهٔ متخصصین موسسهٔ صحی جهان که در هفتهٔ یك روز با کابل ښاروالی همکاری میکنند تهیه شده وبا تطبیق ان تا اندازهٔ توانسته اند که شرایط صحی نانوایی ها را تامـین کنند . هکذا نقشهٔ اصلاحی دکان های‌قصابی تکمیل ونمونهٔ اصلاح شدهٔ ان در ریکاخا نه افتتا ح گردیده است .

همچنان سروی تکمیل دکانها ی مـواد غذایی توسط روغتیا پا ل های این مدیریت تکمیل گردیده و احصائیه کامل ان تهیه و گراف ان تکمیل شده است .

طرح پلان اعمار یك کشتار گاه صحی تکمیل ومراتب اصولی ان ا زدارالانشاءکابل ښاروالی طی شده است که مبلغ‌موردضرورت

د فواید عامی وزیر انجنیر محمد یعقوب‌لعلی د تیرین کوت د پله د پرانیستلو په وخت کی

« دحمل ۱۴ »

د معادن او صنایعو وزیر ښاغلی امان‌الله‌منصوری او د جیا لو ژی رئیس ښاغلی میرزاد د و لسی چین د جمهوریت لــو ی‌سفیر سره پداسی حال کښی چه حکاکی شوی لاجورد گوری .

(دثور لمړی)

صدراعظم ښاغلی اعتمادی د پا کستا ن‌دمالیی و زیر ښاغـلی قـز لبـا ش سر • د خبرو په حال کی. (د ثور ۲۹)

جلا لتماب ا عتمادی صدراعظم کله چـه‌داستقلال .د بیر ته ا خستلو ددو پنځوسمی کالیزی په مناسبت خپل تبریکات دهمایونی‌معظم اعلیحضرت حضور ته په مخصو ص کتاب کښی لیکی (دجوزا ٦)

د مشرانو د جر گی ر ئیس سنا تــو رعبدالهادی داوی په هغه محفل کښی چه دحضرت (محمد ص) د نیك مرغه میــلاد دنمانځنی په مناسبت د دلکشا په ماڼی‌کښی‌ترتیب شوی‌و خپله بیانیه ا یراد و ی

(دثور ۲۷)

ښاغلی اعتمادی صدراعظم د ز مبیا دوه‌کسیزه هیئت سره و روسته له ملا قا ت څخه

(د جوزا ۲۶)

دمخا بېرلتو و زیر ا نجنیر محمد عظیم‌گران کله چه د مخابرا تو دوزارت‌دتربیوی مرکز د لیلیی ددو همی ودانی د بنسټ‌تیږه ږدی

(د جوزا ۲۳)

د هفه د عوت يوه ځنډه چه د صدر اعظم ښاغلی نور احمد ا عتمادی لخوا د او لسی جرګی دوکيلا نو په وياړ په پغما ن کښی تر تيب شوی و
(د سر طان ۱۷)

د هفه د عوت‌يوه ځنډه چـه د ښا غـلی‌اعتمادی صدراعظم لخوا د مشرانو د جرګی درئيس او غړو په وياردپغمان په تپه کښی‌جوړ شوی و
(د سر طان ۳۰)

جلا لتماب اعتمادی صدراعظم کله چه دارو پایی مملکتو په لور د یوه مسافرت
په نیت روانیږی د کابل په بین اللملیډگر کښی د صدارت د لو مړی مرستیال بنا غلی
یفتلی سره د خدای پا مانی په حال کښی

(دسنبلی ۵)

مشاوره وزیره میرمن شفیقه ضیائی پهداسی حال کښی چه د فرانسی لوی سفیر
هم حاضروو دفرانسوی ژبی ورکشاپ گوری

(داسد۱۷)

دکابل فـاتح والا حضرت مـارشال شاه و لیخان او والا حضرت جنرال سر دارعبدالولی ، قاضی ا لقضات پو هاند ضیائی
او خان عبدالغفار خان د پښتو نستا ن دو ر ځی د نما نځلو په مراسمو کی‌په‌داسی‌حال کی چه دکابل سر پرست ښار وا ل
خپله بیانیه ا یراد وی (د سنبلی ۹)

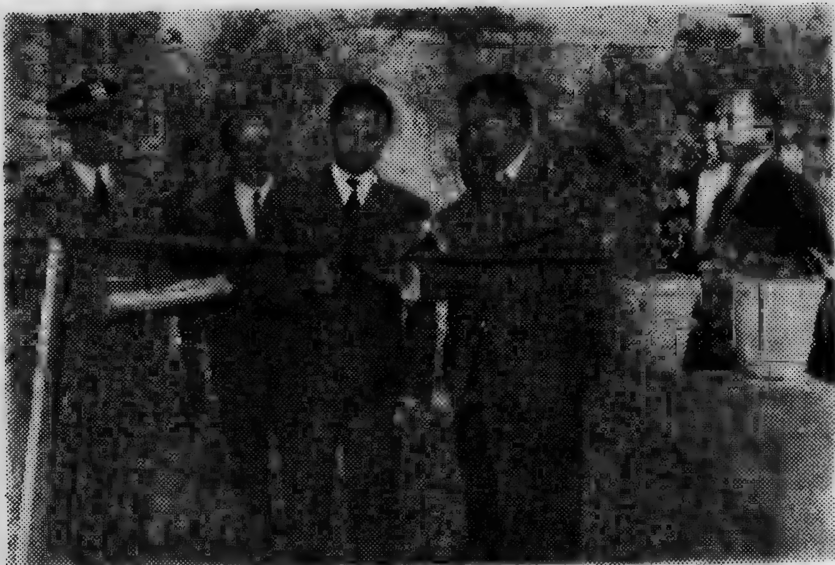
صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادي کله چه د همکارانو د ټولنی داجرا ئیه و ي غړو سره د صدارت په ما ڼی کی صحبت کو ي

(د سنبلی ۲۰)

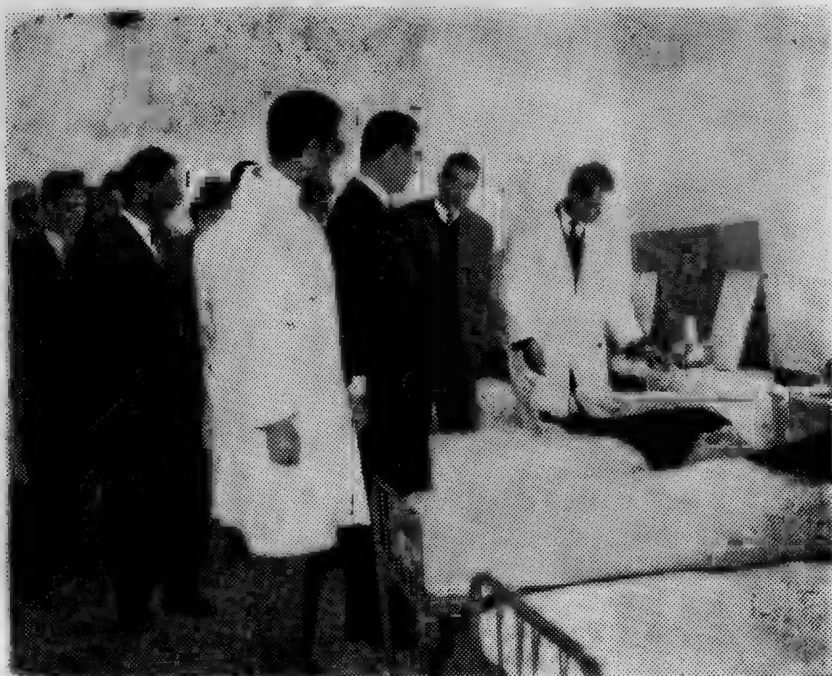

دولسی جرگی د رئیس پو هنوال داکترمحمد عمر وردك کله چه ښاغلی اعتمادی صدراعظم دلو ساکا نه بیرته را ستنید وڅخه و روسته دکابل په بین ا لمللی ډگر کښی ور ته ښه راغلی وا یې

(د سنبلی ۲۸)

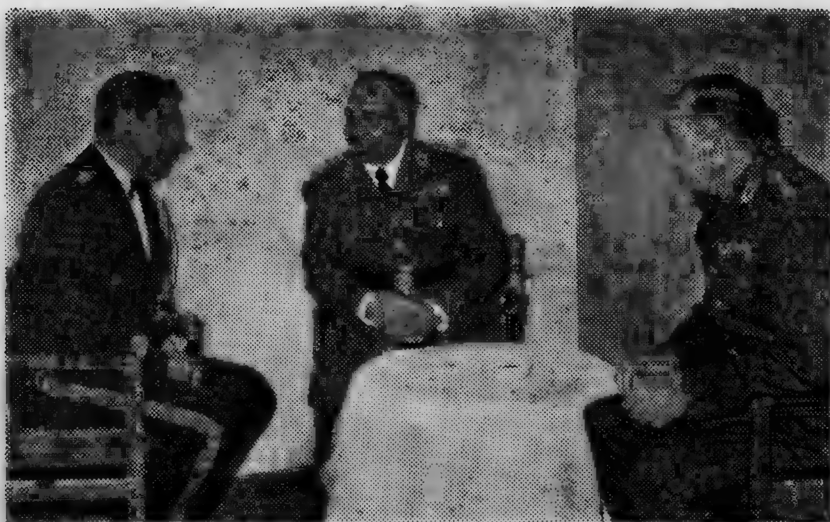
هغه و خت چه عدلیه و زیر پو هند وی عبدالستار سیرت د لو مړی دار ا لتا دیبب
دېرانستلو پټی پر ی کوی
(د سنبلی ۲۹)

دقبا یلو مستقل ر ئیس سید مسعـو د پوهنیار کله چه د قبایلو د رو غتون مربوطی
چاری گوري .

صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی کله‌چه د مرحوم جمال عبدالناصر د جنا ز ی د ښخو لو په مرا سمو کی د ګډو لپا ر ەڻا هری ته روانیږی او د صدارت د دوهم مرستیال او د پـو هنی و زیـر ډا کترعبدالقیوم لخوا مشا یعت کیږی .
(د میزان ۸)

د ملی دفاع و زیر ستر جنرال خان محمداو لوی د ر ستیز غلام فـاروق پـه هـغه میلمستیا کی چه د ایران د نظا می آ تشی‌له خوا د ا نتر کا نتیننتل په هو تل کښی تنبی تر تیب شوی وه

(دعقرب ۲٦)

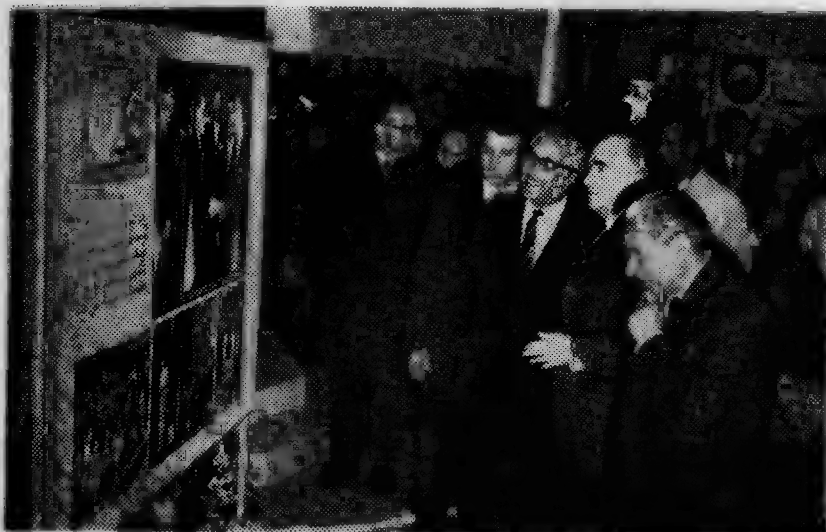
جلا لتماب ا عتمادی صدراعظم گله چه دنباغلی اونیون او نباغلی نـا راسیمـا ن سره د پیژند گلوی کتنه کوی .

(د قوس ۲٤)

د صدارت لومړی مرستیال ښاغلی عبدالله یفتلی په هغه وخت کی چه د هډی فا ر م
د یتی په پریکو لو سره پرا نیزی .

(د جدی لمړی)

دصدارت مشاور د کتور محمد ا کرم ،دشوروی ا تحاد لوی سفیر ښاغلی کیک‌تیف
او د ا طلا عاتو او کلتور دوزارت معیـن‌ښاغلی رو ښان کله چه ددوستی د تړو ن
د پنځو سمی کالیزی‌د تصو یرونو ننداړتون‌ځخه لیدنه کوی

(د حوت ۲)

ساختما نی ان در بودجهٔ سال ۱۳۴۹ گرفته شـــده .

کنترول حفظ الصحهٔ محیطی سرا یها ، حمام ها ، مسا فرخانه ها وغیره توسطروغتیا پالها صور ت گرفته ونتایج مطالعا ت و اجراآت شان به مقام ریاست ښاروالـــــی تقدیم شده است .

همچنین در آغاز سال ۱۳۴۹ یکتعدادنهال بتفریق ذیل از طر ف مدیریت عمو مــی باغها ی ریاست حفظ الصحه در پار ك ها و باغها غرس شده .

درپارك زرنگار به تعداد تقریبا یکهزـار نهال وبته های زینتی .

در ظاهر شاهی پار ك به تعداد یکهزار و دوصد نهال وبته های زینتی .

در تیمور شاهی پار ك به تعداد تقریباده هزار نهال وبته های زینتی .

در کنار جاده های عمو می به تعدادتقریبا چهار هـزار نهـال .

در باغ بابر شاه به تعداد بیش ازیکهزار نهال بید روسی وغیره بته های زینتی .

در پارك مینار علم وجهل ، در پار ك ده بوری مخزن آب وغیره نیز به تعدادکافی نهال غرس شده .

هکذا برای اینکه از فروش میـــوه تازه توسط طوافا ن دوره گرد در گوشه وکنار پارك مذکور جلو گیر ی بعمل آیدښاروالی کابل سه با ب کانتین عصر ی را جهتعرضه میوهٔ تازه وسایر خوراکه باب بنا نهاد که کاران در ظرف سال ۱۳۴۸ تکمیل گردیده .

فعالیت نواحي ده گانهٔ شهر کابل :

هر ناحیه با تشکیلات مختصر و یکتعداد عمله وموتر های تنظیفا تی در حوضهٔناحیهٔ خود مصرو ف فعالیت بوده وبا مشورهٔ دونفر وکیل انتخابی به کار های مردم وصفا یی کوچه ها ، بازار ها وجاده‌ها مربوط ناحیهٔ خود رسید گی مینما یند و هم عوایدښاروالی را از مسکو نین نوا حی ودکاندارا ن وسایر محصول دهندگا ن تحصیل و بخزانه‌ښاروالی تحویل مید هند .

این مدیریت ها دارا ی مامورین ودفاتر علیحده میباشند که غیر از رسید گی به امور تنظیف وکنترو ل بازار و فیصله های‌دعاوی خصوصی بین وکیل گذر و حضور درمحافل عروسی وغیره به تحصیل عواید و ثبـت احصائیه تو لدا ت ووفیا ت از دوا ج هاو ثبت قباله وتصدیق لاجایدادی وغیره اسناد مسکونین نواحی مربوط خود میپر دازند .

امور اداری ، حسابی ، احصائیه وتحصیل مالیات های مدیریت های نواحي، مر بـوط به ریاست اداری ښاروالی بوده و موضوعات مربوط به صفایي وامور مرا قبت صحـــی وهمچنین امور مربوط به تعمیرا ت ومراقبت سرکها وغیره به ریاست کار وساختما ن ارتباط دارد . ریاست حفظ الصحه در امور تفتیش وکنترو ل نر خ ها و مراقبت بازارها با ریاست تفتیش در تماس بوده ونزد مرکز ریاست مسئولیت مستقیم دارند .

ښاروالي پغمان :

ښاروالی پغمان موفق به انجام امـــور ذیل گردیده است :

۱ – ترمیما ت سرکها وریك انـدا زی از پل حلیمه خانم الی دره طر ف سایه باغ ولب دریا .

۲ – تر میم وریگ اندازی سر کها ازپل حلیمه خانم الی کوتی سر خ وارگ‌شاهی پغـــمان .

۳ – ترمیم وریگ اندازی سر کها ی‌فرعی بین بازار .

٤ – ریگ اندازی و بیل داری ونها ل شانی وگل کار ی باغها وسرکها .

٥ – صفایی وآب پاشی جاده های عمومی وخیابان های باغهاوپارکها .

٦ – انتقال ریگ از کوه پیر بلند الی باغ عمو می وسرکها ی عمو می وفرعی .

۷ – نهال شانی در دو کنار جاده ها ، پیوند بته های گل وتیبه قوریه انـــوا ع اشجار وبته های زینتی .

۸ – ترمیم سر ك بیکتو ت از حصهٔ پل حلیمه خانم تا کوتی ستاره .

دکاندارانیکه از او ل الی اخیر جد ی٤۹ توسط کابل ښاروالی جریمه نقدی‌شده‌اند :

۷۳۱ نفر خباز

۲۸۱ نفر خباز (دکان‌های‌شان مسدودشده)

۲٤۳ نفر بنیه گر ومیوه فروش

۱۲۱ نفر کلچه فروش

۱٦٤ نفر ترکاری فروش

٤٤ نفر هوتلی

۳٦ نفر حما می

۱۲۹ نفر چوب وزغال فروش

۳ نفر قرار دادی برف

۱٦ نفر سماوارچی

دافغانستان کالـــنی

(د ٤٤٢ مخ پاتې)

بریښنا په چټکۍ خپل اثر وغځاوهاوډیرگرم استقبال یې وشو .

دینه علاوه په مختلفو سیمو کښې لکه پنجاب ، حیدر آباد ، بهاولپور ، کرا چې او نور دپښتنو شاگردا نو له خوا دهمد غه‌نامه لاند ی اتحادیې جوړې شو ی او دپیښور پوهنتون د مرکزی تنظیم سره یې د خپل الحا ق اعلان وکړ پښتنو ځوانا نو چه پــه پور تنو ذکر شو یو سیمو کښی کـــو م فعالیتو نه کړی دی دهغو په جمله کښی په کراچی کښی د کار گرو پښتنو دیو ملـــی تنظیم او بیا په کراچی کښی دعد ل په‌نامه دیوی پښتو مجلی راویستل هم شامل‌دی .

ددی تنظیم غړو ځوانانو د پښتو نستان د اولس د ملی کلچر دپښتو نستا نی‌اولس دتاریخی افتخاراتو او د خپلو ملی حقوقو سره پښتو نستا نی اولس د آشنا کیدو او پام راگرځولو په کار کښی ډیر شـــاندار کردار ادا کړی دی پخپله د ملی محاذمشرانو او کار کوونکو په ډیره دلچسپی او قابلتیا خپل مخالف محاذ ته دا حقیقت روښا نه‌کړی دی چه پښتونستا نی اولس دتیرو څلیرو ویشتو کلونو د ماجرا تحلیل په څه ډو ل کړی دی او دوی دیوی ډیری درد نا کی ماجرا په غم لې لو پاڅکو او پوړ یو څــه ډول تیر شوی دی او دوی کوم ساحل ته دخپلی بیړی در سولو په هڅه او کوښښ کښی لگیا دی .

دخان عبدالو لی خان او دده دپیروانـــو فعالیت په محکوم پښتونستان کښی ډیـــر زیا ت مثبت اثر وکړ او په عام صور ت دباشعورو او متنفذو کسانو له خوا د ملی محاذدملگرتیا نه علا وه په ملی مـــحا ذ پور ی د ډیرو پخوا او پخـــوانو مسلـــم لیکیانو الحا ق ددی حقیقت یو ډیر لو ی ثبوت دی چه په محکو م پښتونستا ن‌کښی کوم خلك د ذهن او فکر او اهلیت له مخه داولس نمایند گی کو ی هغوی په ملی محاذ کښی متمرکز او را غونډ شوی دی .

دغه حقیقت دمحکوم پښتونســتا ن پـــه و لا یتــــی انتخــــا با تـــو کښـــــی پــه ډیر صراحت او څرگند تیاو لید لشوځکــه چه دپیښور او مردا ن سیمی دتعلیم ،اقتصاد سیاسی رشد او فرهنگی پخوانی په لحا ظ اساسی او پاخه مرکز ونه دی اودغوسیمـــو په سلو کښی ۹۹ د ملی محاذ مرسته او تایید وکړ .

خپل ملی محاذ پلو د محکو م‌پښتونستان دخلکو رغبت او میلان خپل پخوا نی‌تسلسل په ځای ساتی دی او هره ورځ نوی نو ی خبرونه دزړو او پخو مغرو فو شخصیتو نو دشمو ل په با ب خپریږی .

په افغانستا ن کښی تیر کال‌دپښتونستانی ملت دحق خود ارادیت دتایید په باب معظم همایو نی اعلیحضر ت دپخی او نه‌ماتیدونکی ارادی په رڼا کښی دپښتونستا ن د اولس دمشرو عوا و حقه حقو قو دمطالبی دتایید کال پاتې شوی دی . ددغه کال په دورا ن کښی د افغانستا ن ملت ښه په خلاص مت دپښتونستا نی ملت دحق خود ارادیت‌مرسته او تایید کړی دی .

په تیر کال کښی په ډیرودرنواوشاندارو مراسمو باند ی دپښتونستان د ملی ورځی دنمانځل کیدو نه علاوه دافغانســـتا ن د خپلواکۍ د بیا اخستلو د ۵۲ جشن دمراسمو دافتتا ح په مناسبت د افغانستا ن ستر پاچا معظم ټولوا کهمایو نی‌اعلیحضرت‌دافغانستان له خوا په ډیرو درندو او شاندارو عباراتو دپښتونستان دملت دحق خود ارادیت تایید وفرمایه .

دغه راز د افغانستا ن صدراعظم ښا غلی نوراحمد اعتما دی په دغه مناسبت پخپـــله رادیو یی وینا کښی دافغانستا ن له خوا د پښتونستان د ملت دحق خـــود ارادیت د ملاتړ یو ځل بیا اعاده وکړه او په ډیـــرو واضحو الفاظو کښی یی دافغانستا ن موقف بیان او څرگند کړ .

په اولسی جرگه کښی دافغانستا ن دملت نمایند گانو د خپلو پښتونستا نو وروڼـــو دحمایت او مرستی جذبه په پخوانی ټینگار او فشار جاری ساتلی ده .

تیرکا ل دپښتونستا ن ځوانان په کا فی شمیر دلیسو نه پوهنتون ته دعالی تحصیلاتو دپاره لاړل او ځینو نورو د مملکت په‌مختلفو سیمو کښی دښوونکو او دولتی مامورینو په صفت وظیفی اشغال کړی او دی سره‌جوخت دا هم چه دسوو نو په شمارکښی‌پښتونستان

پښتـونستـا ن

هلکان دخوشال خان لیسی او دننگر هار ، پکتیا ، کندهار او نور وابتدا یی مګرلیلیه قبایلی ښوونځیو دتعلیم دپاره و منل .

دپښتونستا نی اولس دصحت او رو غی ستې دزیر می دفکر او جذبی لاندی دآزاد پښتونستا ن په غاړو غاړو کښی دګڼوروغتو نونو کار چیر ته چیر ته تکمیل شوی او په ځینو ځایو نو کښی دتکمیل پا یی ته ډیرزر ور رسیدونکی دی .

سږ کال د افغانستان شمالی او غـربی سیمو ته د پښتو نستا ن دستر مشر خا ن عبدالغفار خان دتاریخی او په زړه پور ی سفر په دورا ن کښی د هیواد لویوړو ، نرو ، ښځو ، استاذانو او شاګر دانو دډیر درانده هر کلی او استقبا ل په مـوقع د پښتونستا نی ملت سره دوینی او قا مو لی دتړون مضبوط او نه شلیدونکی رابطه په‌ډیر شاندار او مجلل ډول اورنګ کښی را مخـی ته کړه او دپښتونستا نی اولس د ملی‌مبارزی کامله مرسته او ملاتړ یی یو ځل‌بیاتاییدکړه لکه چه پور ته موا شاره ور ته وکړه‌سږ‌کال دپښتونستان ملی ورځ په ډیرو شـاندارو مراسمو باند ی په ټول افغانستان کښـــی ونمانځله شوه .

په مرکز او ولایاتو کښی مـشاعری ، مظاهر ی او درانه درانه‌محفلونه‌جوړ شوی‌وو او دهیواد مطبوعاتو په‌دغه‌مناسبت فوق‌العاده ګنی چاپ کړی و ی .

هرهر ځای ښاروالانو او ملی شخصیتونو په دغه مناسبت دقام د درنو غونډوپه‌وړاندی ویناوی وکړی دپښتونستان بیرغونه پورته کړی شول اتڼونه سپورتی مسابقی اوداور لوبی وشوی .

په‌کابل کښی لوموړی‌سهار په‌پښتونستان میدان کښی دسلطنتی کورنۍ ځینی محترم غړی دحکومت مشر او غړی قاضی القضات او دستری محکمی غړی دشوری ددواړو جرګو مشرانو اوغړی لوی‌عسکری اوملکی مامورین په زرګونو اولسی خلك اونر ښځی ځوانان دکابل ښاروال لـه‌خوا دپښتونستان دبیرغ پورته کولو په مراسمو کښی دبر خی‌اخستو دپاره حاضرشوی وو.

کابل ښاروال ښاغلی نورستانی په‌داسی حـال کښی چه دپښتونستان ستر مـــشر خان عبدالغفارخان او دپښتونستان ډیرزیات معززین ولاړ وواودمعارف شاګردان اودکابل دخـــواو ښا ځونان په‌اتڼونو بوخـت وو دپښتونستان د ورځی مراسم پـه دی وینا افتتاح کـړل :

والا حضراتو جلالتمابانو ګرانو حاضرینو پښتونستانی ورونـو !

ویاړم چه‌نن یوځل بیاپه دی تاریخی‌ځای کښی د پښتونستا ن دستر ی ورځـــــی د نمانځلو په مراسمو کښی ګډون او شرو ع کوو .

دا دهغی ورځی یادو نه ده چه یویشت کاله دمخه یعنی هغه وخت چه دنړ ی ددی سیمی څخه داستعمار لمن ټولی دله اودهغه سره سم دپښتونستان اولس ته دنـــو ی اسارا ت او غلامی زنځیر دور په غاړه‌کیدو هڅه وه نو د پښتو نستا ن ځینی مشران‌دلته سره ټول شو ل او د دی خطر دلیر ی‌کیدود پاره یی داتړون او وعده‌وکړه‌چه‌دپښتونستا تاریخی قوم او ملت په نامه د دوی وا ك او اختیار ور کو ل کیږی او که چیر ی د دوی حق دتامین او لاسته راوستلو په لا ر کښی د دوی د تاریخی حقایقو په خلاف زور زیاتی کیږی نو دپښتونستا ن اولس پـــه تیرو یو ویشتو کلو کښی دخپل اساس‌دحق دګټلو او ساتلو دپاره دتـیرو پیښـو پـه شهاد ت په میړانه او سر لوړی دریدلی‌دی.

منو چه څو ورځی به د دوی سره زور زیاتی شوی وی خوا خری او نها یی بری دحق او حقیقت اود پښتونستا ن د اولس په برخه وو . دا دی په محکو م پښتو نستا ن کی د یو نت د ماتیدو سره حا لات داســـی روان دی چه د پښتو نستان او لس په‌دی‌نوی او امید ښونکی رڼا کی لیګیا دی دمجاد لی په اولو دریځو کښی خپلی هلی ځلی کوی او د هد ف لوری ته ورو وردرو می اومونږ دلته په دی هیله یو چه حق او واقعیت خپل ځای ونیسی او د دی ټولو هلو ځلو په پای کښی دپښتونستا ن تور یالی ملت دخپـل عزت او اساسی حق خاوند شی .

دکابل ښاریا ن لکه د افغانستان ټو ل اولس څنګه چه تیرو یو ویشتوکلوپه‌مختلفو مرحلو کښی د پښتونستان د خلکو سـره د دوی په مبارزه کښی دوینی ، ژبی‌اوکلتور

دیو والی په اساس د دوی هر ډول مرسته کړی ده نن سبا به هم لکه پخوا د دو ی شاته ولاړوی په دی اراده او په دی هیلـــه دپښتونستان ورځ شرو ع او د پښتونستا ن بیرغ پور ته کوو . تل دی وی افغانستان، ژوند ی دی وی پښتونستان .

په پښتونستان میدان کښی داتښونــــو چکچکو اوپښتونستان زنده باد په چغونارو دمراسمو دلوموړی برخی دپای ته رسیدو نه پس خلك دیوی ډیری لوی مظاهری په شکل غازی ستډیوم ته لاړل او هلته د قرآن پاك دتلاوت نه وروسته د پښتونستان سترمشر خان عبدالغفار خان دډیرو شدید وچکچکواو پښتونستان زنده باد په انګازو کښی پورته شو او داسی وینایی وکړه :

خوږو درنو خویندو او وړونو ! زه‌ستاسو ډیره مننه کوم چه نن بیا په دوهره زیا ت شمیر کښی را غونډ شو ی یاست چه دخپلو پښتنو وروڼو سره آواز یو کړی او زمونږ د آزاد او خوشحال ژوند پوشتی شی .

دا هغه اخلاقی کومکو نه دی چه په‌تاریخی او ثقافتی علایقو بناء دی او مونږ یی دخپل ملی ژوند په غور زو کښی تـــل ډا ډ ه ساتلی یو . زه باور لرم چه آینده به دغه شان مرستی نوری هم زیاتی شی .

زه خپله اخلاقی وظیفه ګڼم چه‌دهمایونی اعلیحضر ت د همدردیو ، د افغانستا ن د اولس او د هغوی د حکو مت شکریه‌اداکړمه چه ما ته دا موقع راکوی چه ستاســو پــه خد مت کښی خپل خیالا ت څرګند کړم .

په پاکستان کښی دتیرو ۲٤ کالوراهیسی مونږ سره داسی سلو ك شو ی دی لکه‌چه یو فاتح د خونړی جنګ نه پس په مفتو ح ملك وروخیږی او دهغوی آزادی . عزت ، اقتصاد ، ثقافت او هر څه دل دل کړی . زمونږ په جما عت خدایی خدمتګار ی چــه غرض یی د خدا ی دمخلوق خدمت‌وو‌پابندی‌و لګیده ، زمونږ قو می اخبار پښتون بندشو، زمونږ بچو له چه په مورنی ژبه کی دتعلیم ورکولو کو مه سلسله جوړه شوی وه هغه متروك شوه په ا قتصا دی لحاظ یی مو نږ یوازی د خامو اشیاو د فروش آمد نی تــه کینو لو او اوس دا پروپاګنده کیږی چه د پښتنو صوبه خپل حاجت نه شی پـــوره کولی خو زما دا باوردی که زمونږ دآمدنی ذرایع دقام لاس ته ورشی د پښتنو صو به په ټول پاکستان کښی مثـــال صــو بــه جوړه شی څکه چه قدر ت دی علاقی تــه ډیر شته ورکړی دی .

حاصل خیزی زمکی ، مست سیندو نه ، سالمه هوا ، قیمتی درنګو نه او ورسره‌ښه ښه دماغونه او مظبوطی متی دا ټول داسی خدایی نعمتو نه دی چه باید مونږ پر ی‌شکر وباسو . په پاکستان کی حاکمو طبقو کله په یوه بهانه او کله په بله بهانه پـــه ساز شو نو حکو متو نه جوړول او ورانو ل چه په آخره کی دپاکستا ن او لـــس دوه سپیګمو له راغی دبد بختیو د ختمو لودپاره آزادی غوښتونکی تحریکو نه مـــیدا ن ته راووتل .

چه د جد جهد او قربا نیو په نتیجه کی یی دایوب خان جابرانه نظام ړنګ‌کـــړو او او پاکستان یی یو ی نو ی مر حـلی تــه را ورساوه دانو ی مرحله دبنګالیانو ،بلوڅو سیند یانو ،پښتنو او پنجابیانو د ګډو او اوږدو مجاهد و په برکت منځ ته راغلی‌ده. د دیمو کراسی حقوقو او ملی آزاد یو هغه لړه اندازه‌چه د صدر آ غـــا محمد یـحیی خان له خوا په ۱۹۶۹ کال کښی اعلام شوه زه د بنګا لیانو او بلوڅو سند یانو‌پنجابیانو او پښتنو د یوه خد متګار په حیث‌داستعمار او ظلم خلاف داکامیا بی چه د دوی بـــی شمیره قربانیو وینو تویدو قیمت دی‌دملی آزادی او دیمو کراسی اول پړاو ګڼم .

زه دغو ټولو مبارزینو او مجا هدینو ته چاچه ددی کامیا بی په لاره کښی قربا نی ورکړی دی خبر داری ورکوم چه ستا سو د ملی آزادی او دیمو کراسی حقوقو غاصبانو، اندرو نی رجعت پسندو او استعمــــار ی طاقتونو زور لګو لی دی چه خلکوته‌داقتدار دمنتقل کیدو او ملی آزادی ته درسیدو په لار کښی خنډونه پیدا کړی او په ملك‌کښی دیوی بلی توری دوری دراوستلو دپاره بیا لاره هواره کړی .

کله د پښتنو او بلو څو او کله دقبایلو او سمی د پښتنو تر منځ کله په یونامه او کله په بل نامه زمونږ په منځ کښی کرکه او نفاق پیدا کوی .

پښتــونستــا ن

زه چه د پاکستا ن اخبارو نه لولم نوګورم چه خلکو ته داشتعال ورکولو او لمسو لو په غرض په ما بی ځایه تورو نه لګو ی او کنځلی را ته کوی ، دوی کوښښ کو ی چه په ځه طریقه فساد جوړ کړی او بدا مـنی پیدا کړی چه انتخابا ت ونه شی ځکه چه د فساد په فضا کښی انتخابا ت نه شی کیدای نو ځکه زه تاسو ته خبر داری در کو م چه شرپسند وکسانو ته موقع ورنه کړی .

ډیر بیدار او هوشیار اوسی ، په کنځلو دچا په لمن کښی هیڅ نه لویږی دقو میمفادو په خاطر داسی حرکا ت په حوصـــــله او استقا مت بر داشت کو ل په کار دی .

دا اول قدم په سنجید ګی پور ته کړی او دالړه ګټه ښه سنبا ل کړی چه ډیره فایده تری واخلی ، ددښمنانو په مقابل کښی خپله هوښیاری او بیداری او اتحاد ټینګ وساتی ددی سره سره زه دصدر آغا محمد یحیی خان نه هم دا امید کو م چه دو ی به د خپلی وعدی سره سم دتخریبی عنا صر و دالوبی کامیا بی ته پری نه ږدی .

زه باور لرم چه دپاکســتان عوام به د بنیادی آیین په جوړولو کښی دصدرآغامحمد یحیی خان ملاتړ وکړی او د هر بالـــغ درای په بناء دآزادو مستقیمو او دیمو کراتیکــو انتخاباتو په ذریعه داقتدار منتقل کید ل ، دپارلما نی نظام حکومت جوړیدل، دیموکراتیک حقوق ، دتقریر او تحریر آزادی ، دپارتیو جوړولو آزادی ، د جلسو جلوسو نو آزادی ومنل شی او د ملك او وطن دتر قی دپاره یکی د اقتصادی او ثقافتی بنیا دی اصلاحاتو دپاره لاره هواره شی .

دلته دمرکز په باره کښی ددی خبر ی وضاحت ضروری دی چه مرکز کمزوری په کار د ی که مضبوط ؟ زه د مضبوط مرکز په حق کښی یم خوزه مضبوط مرکز دی ته نه وایم چــه اختیارا ت ورته ډیر حاصل وی اواعتـــماد وربانړی نه وی زه وایم چه مرکز هله مضبوط کیدای شی چه قام ورسره وی مضبوط مرکز قوم دی فوځ نه دی . تاسی وګوری چـــه ایوب خان سراسر فوځ وو خـــو چه قوم ور سره نه وونو ځه شو ؟

دپښتنو قبایلی ورونو نیك بختی اوددوی خوشحاله ، آباد او مطمئن اوسید ل دپخوانه هم زما دزړه ارزو وه او اوس هم ده . زه د دوی درضا او مطمئن اوسید لو نه سوانور ځه نه غواړم .

بله دا چه اته میاشتی وشوی چه خلك د انتخابا تو دپاره تیاری نیسی او خپل کښت او کار یی پر ی ایښی دی ، له کاره وتلی دی دا په غریبو خلکو لوی بار دی زه امید کوم چه صدر صاحب به د خلکو غریبی او تکلیف محسوس کړی وی او په خپل امر به نوی غور وکړی .

په اخیر کښی زه د افغانستان په موجوده پر مختګو نو چه زما د عمر لو یه ارزو وه خپله خوښی او خوشحالی ځرګند وم هیله کوم چه افغانستان به په آینده کښی دترقی په لور نور هم چټك ګامو نه واخلی .

دپښتونستان ستر مشر خان عبدالغفار خان دخپل اولس سره دافغانستان رادیو په ذریعه خپله رابطه همیش ساتلی ده .

باچا خان په مختلفو مناسبتونو کښی لکه اختر یا لکه دکو م درانده سفر نه د راګر ځیدو په و خت یاد پاکستا ن داخبار و نو او د پښتونستا ن د ملی محاذ دمخالفینو د پروپا ګند دشد ت او تور اوبهتان دزیاتیدو په و خت د پښتو نستـــا ن ملت پـــه ا صل حقیقت خبر کړی او د خلکو ذهنونه یـــی روښانه کړی دی .

هغه و خت چه دپښتو نستا ن ځوانانو، شاګردانو او سیاسی واك ګرانو د خپل اولس په ملاتړ دپاکستا ن دپخوانی دکتا تورایوب خان دحکو مت خلاف په شدیده او اوږده مبارزه کښی شانداره فتحه او کامیابی حاصله کړه نود پښتو نستا ن ستر مشر باچاخان په دغه مناسبت دپښتونستا نملت اوورسره دپاکستا ن او لس ته ددی مبارزی په کامیابی خپله خوښی اونیك تمنیا ت ښکاره کړل او داسی بیان یی درادیو افغانستان په ذریعه خپور کړ .

زما خو یند و او ورونو ، د ټولو نه اول زه تاسو ته د قربانی ددی لوی ا ختر او اوربسی تاسو چه په کوم همت اوقر بانو ګټه کړیده د هغی مبارکی در کوم .

کوم و خت چه تاسو دخپل حق دګټلو دپاره قربانی کولی زه خوشحا لیدم چه زما په قوم کی همت جرات او دقربانی ور کو لو جزبه

راپیدا شوی ده خود کوم و خت نه چه‌تاسو گټه کړیده ما سره دافکر او سودا را پیدا شویده چه تاسو خود گټی زور او ریاست ولی چه گټه و کړی نوسنبالو لی ئی‌نه شی چه په هغی تاسو آ بادشی او ستا سوبچی آباد شی ځکه چه دا دنیا د قام و لی اوورور ولی ، مینی او محبت د نیا ده‌په کوموقومونو کی چه قام و لی وروړلی او روا داری نه وی او خود غرضی وی نو هغوی په ستر گو ړانده شی او په غیر د خپل نه بل‌څه‌نوینی. نه‌ئی بیا قوم ته فکر وی اونه ئی ملك اونه

ئی ځان ته . تاسو خپل تیر ژوند ته‌وگوری. قربانی تاسو و ر کړی ، مصیبتو نه تاسو تیر کړل ، ملك تاسو آ زاد کړ نتیجه ئی څه‌شوه ؟ نتیجه‌ای داشوه‌چـــه د پـخـوانه ز یــــا ت غـــلا مـــا ن شو ی نن‌بیا هغ و ر ځ ر اغلی د ه په ټو ل وطن کی دډیمو کراسی چغی دی ، پښتانه بیاپه جز به راپور ته شوی دی او د گنبی په درشل ولاړ دی خوزه داوایم چه قومونه په‌جزباتو

پورته کیدی شی مگر ساتل کیدی نشی . زه ستاسو په خد مت کی بل داعرض کوم چه پدی و خت کی شوك هنگامی جـو ړوی ، غلطی پرو پگندی کوی او گډوډ را پیداکوی داهم هغه کسان دی چه تل ئی د بل دپاره د خپل قوم پښتی و هلی دی . تاسو ته‌پکار دی چه داسی کسانو ته پام و کړی چه‌بیا درنه گټهلی مو قع د لاسه ونه باسی نو ځکه د هنگا مو او جگړونه ځان و ساتی اوددی کسانو په خد مت کی هم داعر ض کوم دا مونږ چه څه کو و ځان ته ئی نه کوو قوم ته ئی کوو او په قوم کی تاسو هم شا مل یاستی د سبا ر ورك چه مابنام کور ته‌راشی هم و رك نه دی او که بیا شوك پخپله ځان ور کول غواړی نو ورك به شی .

اوس زه هند و ستان ته د خپلو تلو په باره کی تاسو ته یو څو خبری کوم . زه‌چه کله افغا نستان ته را غلم نو د هندو ستان د خلکو او حکو مت له خوا د عوت نا می او جر گی را تلی چه ته یو ځل هندوستان ته‌راشه اول خو ما د حالا تو دناساز گاری په و چه تلل مناسب و نه گڼل خوچه د

هغوی ا صرار زیات شو نوزه د تیرکال د اکتوبر په میاشت کی هندو ستان ته لاړم د هندو ستان خلکو او حکو مت ز ما ډیر در وند هر کلی و کړ او ما چه هغوی تـــه کومی سپینی سپینی خبری و کړی هغوی په ډیره مینه او خوشالی واورید لی زه لا هلته وم چه ما د خپلو و ینا و تاثیر و لید . زما دهندوستان په تگ د هر چانه ز یاته فایده مسلما نانو ته و رسیده ددوی نـــه مایوسی او ویره و ر که شوه او نو ر و خلکو کی روا داری پیدا شوه او ز ما په وړاندی ئی د خدای خدمتگاری د جما عـت د جو ړیدو فیصله و کړه تاسو به اوریدلی وی چه هغی کی مسلما نان ، هندوان، سکان او عیسایان شریك شول او شیخ عبدالله صاحب ، جی پر کاش نارائن ، په طوردیو هیئت مقرر شول .

د هندو ستان او پا کستان دکنفدریشن په سلسله‌که‌په‌ماپسی ځینی‌غلطی‌خبری‌خوری شوی دی منم چه په هندو ستان کی ځینی کسانو ماته ددی قسم خبری کړیدی و لی‌ما ور ته دا ځواب و ر کړی دی چه تر څوپوری د قو مونو تر مینځ د تشدد او نفرت‌په ځای مینه ، محبت ، روا داری او ا عتماد پید ا نشی تر هغی کنفد ر یشن خو پریږده چه عام تعلقات هم نه شی کیدلی .

و خت په وخت د باچا خان د حقیقت نه ډکو بیانا تو له یوی خوا او د پښتونستان په خاوره دوطن پرستا نو د منږ و تړ و او هلو ځلو په بر کت د پښتو نستان دملی تحریك جړی ډ یری زیاتی مضبوطی شوی‌دی او دا د هر آ زادی خواه او د حق خـــو د ارادیت د دوستانو د پاره د خوشالی‌خبره ده چه نن د ځوانانو تعلیم یا فتگـانـو ، ادیبانو او لیکوالو په خو لو خو پریږده‌چه د ملی محاذ د سختو مخالفینو او د ز ړ و او پخوا نو مسلم لیگیانو د خو لونه هم په ډیر شوق او جذبه دا آواز راپورته کیږی چه :

پښتو نستان ز نده باد !

کرونو لوژی اخبار مهم جهان

اول حمل - ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا اشارتا گفت امریکا تقاضای اسرائیل رابرای در یافت طیارات بیشتر فانتوم و سکای هاگ فعلا رد میکند.

۲ حمل - والتر شیل وزیر امور خارجهٔ جمهوریت اتحادی آلمان پیشنهاداتی را در بارهٔ اختتام اصرار آلمان شرقی برای به رسمیت شناختن کامل آن بحیث یك اساس در راه بهبودی مناسبات دوکشور ارائه نموده است .

۳ حمل - نمایندگان بیست و سه کشور اسلامی مذاکرات خود را در قصر الحمرابه طور سری آغاز کردند ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی سعی ورزید لحن کنفرانس را طوری تثبیت کند که قسمت عمدهٔ آن براه انداختن مساعی اعظمی برای آزادی مناطق متصرفه واماکن مقدسه باشد وحمایت بلا شرط را برای مقاومت فلسطین مطالبه کنند .

٤ حمل - ویتنام شمالی حمایت خود را از مساعی شهزاده نورو دوم سهانوك به منظور از پادر آوردن رژیم فعلی کمبودیا ابراز داشته است .

ویتنام شمالی امریکا را مسوول واقعات اخیر کمبودیا شمرده است.

۵ حمل - آدم مالك وزیرخارجهٔاندونیز یا در بیروت این راپور ها را عاری ازحقیقت خواند که یکدسته از جنرالهای اندونیزیایی که خبر حبس شان روز یکشنبه اعلام شد سلاح را به اسرائیل طور قاچاق حمل‌کردند. وی گفت صرف یك کشور افریقایی‌درین قضیه شامل میباشد . اما مالك نام این کشور را افشا نکرد .

۶ حمل - ویلیم راجرز وزیر خارجهٔ ایالات متحدهٔ امریکا واناتولی دو برینین سفیر اتحاد شوروی در واشنگتن با هم برای پنجاه وپنج دقیقه‌ملاقات نمودند .

که در ین ملاقات بین وزیر خارجهٔآنکشور وسفیر اتحاد شوروی در بارهٔ اوضاع شرق میانه مذاکره شده است .

۶ حمل - بحرانهای سیاسی ایتالیا که که هفت هفته قبل شروع شده بود پس از آنکه ماریا نارو مور صدراعظم منتخب وعضو حزب دیموکرات مسیحی کابینهٔ جدیدی تشکیل داد خاتمه یافت .

۷ حمل - چهل و دو کشور تاحال‌آمادگی شانرا برای اشتراك در کنفرانس مقدماتی وزرای خارجهٔ کشور های غیر منسلك که به تاریخ سیزدهم اپریل در دارالسلام دایر میشود ابراز نمودند .

۹ حمل- احمدحسن‌البکررئیس دولت‌عراق طی‌وارد کردن یك تغیر عمدهٔ در کابینهٔ آنکشور پنج نفر کرد را به کابینه‌داخل‌نمود. این پنج وزیر درست دونیم هفته بعد از آنکه حکومت عراق و کرد ها در مورد حل اختلافات ده سالهٔ شان به موافقه رسیدندبه کابینهٔ عراق داخل شدند .

۱۰ حمل - وزرای خارجهٔ هند و یوگوسلاویا موافقه کرده اند که نباید کنفرانس سران کشور های غیر منسلك دیرتر از شروع جلسات آینده مجمع‌عمومی موسسهٔ ملل متحد انعقاد یابد .

۱۱ حمل- اتحادیهٔ پارلمانی کشور های مختلف جهان سر از دیروز به یك‌کنفرانس شش روزه که در آن راجع به خلع سلاح عمومی بحث میشود در موناکو آغاز نمودند .

در این کنفرانس نمایندگان پارلمانی پنجاه و دو کشور مختلف جهان اشتراك ورزیده اند .

۱۲ حمل- انجمن بین‌المللی عفو عمومی محبوسین که یك موسسهٔ بین المللی بیطرف بوده و هدف آن کمك به محبوسین سیاسی

میباشد اعلام نموده اند که حکو متاسرائیل محبوسین عربی را مورد آزارجسمی قــرار مید هد .

۱٤ حمل - حکو ما ت متحده امریکـــا و فرانسه به یك سلسله مشوره های سیاسی در اطرا ف پیشنهاد های اخیر فرانسه جهت مذاکرا ت بین المللی برای خاتمه داد ن به بحران های هند چین شرو ع نموده اند .

۱۵ حمل - اوتانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد با نما یند گان اتحاد شورو ی وانگلستا ن بصور ت جداگا نه ملاقا ت وبا آنها در بارهٔ اوضا ع فعلی کمبود یامذاکره کـــرد .

۱٦ حمل - ر بایندگان کونت کارل فون سپرتی سفیر جمهوریت اتحادی آلما ن در گواتیمالا التیما تو م دیگر نشر ودر آنتهدید کرده اند که هرگاه شرایط شان در ظر ف پانزده دقیقه برآورده نشود سفیر مو صوف را به قتل خواهند رساند .

از تمام سفرای مقیم گواتیمالا تقا ضـــا بعمل آمد تا در اقامتگاه پر یگیو نی یكجلسه اقسطراری تشکیل دهند ودر عین زما نتوسط رادیو و تلویزیونازربایندگانتقاضاگردیدتا میعاد مذکور را تمدید دهند .

۱۸ حمل - جنرال یحیی خانرئیسجمهور پاکستان یك فابریکهٔ اسلحه سازی را که با کمك جمهوریت مردم چین در غازی آباد واقع پاکستان شرقی ساخته شده افتتا ح کـــرد .

۱۹ حمل - جمهوریت عربی متحد عــد ۂ از خبر نگار های خار جی را به محلی بردند که در اثر بمباران طیارا ت اسرائیلی سی نفر محصل خورد سال و یکنفر معلم شا ن بقتل رسیده بودند .

۲۱ حمل - کابینهٔ ائتلافی جدید ایتالیا به اخذ را ی اعتماد از پار لما ن آنکشور موفق گردید .

کابینهٔ جدید ایتالیا از ائتلاف اعضا ی احزاب دیمو کرا ت ها وجمهوری خواها ن اخیرا تشکیل گردیده و هفتهٔ گذشــــــته ماریانا رو مور صدراعظم ایتالیا از پارلما ن تقاضا ی رای اعتماد کرد .

۲۳ حمل - نمایند گان کشور های غیر منسلك جهان کنفرانس مقد ما تی خود را در دارالسلام مرکز تانزانیا آغاز مینما ید . تعین محل وتاریخ کنفرانس سران کشورهای غیر منسلك جهان در راس موضوعا تیقرار دارد که در کنفرانس دارالسلام مطر حبحث قــرار میگیرد .

۲٤ حمل - جو لیوس نایر یر ی رئیس جمهور تانزانیا جلسهٔ مقد ما تی کنفرانس آیندهٔ سران دول غیر منسلكرا در دارالسلام افتتا ح کـــرد .

۲۵ حمل - کنفرانسمقد ما تیکشورهای غیر منسلك بحث خود را در باره امکا ن شرکت نماینده حکو مت موقتی جبههٔ آزادی ملی ویتنا م جنوبی در این کنفرانس تاکنون به تعویق انداخت .

نمایندگان بعضی از کشور ها مخصوصا ممالکی که حکو مت موقتی جبههٔ آزادیویتنام جنوبی را برسمیت شناخته اند، تقاضا کرده اند که به هیئت این حکو مت اجازه داده شود تابحیث عضو کامل در کنفرانسشرکت نما یــد .

۲٦ حمل - مذاکرا ت نما یند گـــا ن ایالات متحدهٔ امریکا واتحاد شوروی در بارهٔ محدود ساختن اسلحه ستراتیژ یکی اتو می در ویانا آغاز میگردد .

هیئت های ایالات متحدهٔ امریکا و اتحاد شوروی قبلا هنگا م ورود به ویانا اظهار امید کرده بودند که مذاکرا ت آنها در بارهٔ تحدید اسلحهٔ ستراتیژیکی با مو فقیتخاتمه یابد .

همچنان طرفین وعده داده بودند کهحتی المقدور برای موفقیت این مذاکرا ت صرف مساعی خواهند کرد .

۲۸ حمل - کنفرانس مقد ما تی کشــور غیر منسلك در جلسهٔ خود در دارالســلام خواستار بیرو ن کشیده شد ن عسا کــر اسرائیلی از تما م مناطق متعلق به عربهاکه در دوران جنگ های شش روزهٔ سال۱۹٦۷ بینکشور های عربی و اسرائیل تحـــت اشغال عسا کر اسرائیلی در آمده شدهاند.

۳۰ حمل - ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا در هانولولو با مقامات عالیرتبهٔ نظامی آنکشور در حوزهٔ بحرالکاهل ملاقات کرد .

گفته شده که مذاکرا ت طرفین بیشتر از

اخبار جهان

همه در بارهٔ بیرون کشیدن تعداد مزید عساکر امریکا از ویتنام جنوبی بوده است .

اول ثور — بهجت طلهونی صدراعظم اردن استعفای حکومت خود را طی یک تغییر عمده کابینهٔ به ملک‌حسین پادشاه اردن تقدیم نمود .

۲ ثور — اوتانت سر منشی موسسه‌ملل متحد برای شرکت در جلسات یک کمیته موسسه ملل متحد از نیویارک به‌ویانا‌وارد شد .

سرمنشی موسسهٔ ملل متحد درویانا در جلسات چند کمیتهٔ موسسهٔ ملل متحد به شمول کمیتهٔ مشاورتی اقتصادی شرکت نموده و هم با مقامات مربوطه در بارهٔ استفاده صلح آمیز از نیروی اتومی نیز مذاکراتی انجام خواهد داد .

* — انا تولی انیسیموف سفیر اتحاد شوروی در عمان حمایت کامل آنکشور را از فیصله نامهٔ شرق میانه مجددا تایید کرد .

۳ ثور — وزارت دفاع فرانسه اعلام داشت که اولین دسته از سی طیاره نوع میراژ فرانسوی که به هسپانیه فروخته شده از طرف مقامات فرانسوی به حکومت هسپانیه تسلیم گردیده است .

٤ ثور — اعلام جمهوریت در گمبیا که قبل از نیمهٔ دیشب صورت گرفت یکی از خاموش ترین تحول اساسی در افریقا در ظرف چند سال اخیر میباشد .

٥ ثور — اتحاد شوروی اظهار کرد که از حکومت انگلستان تقاضا کرده تا شخصی را که فعلا در انگلستان زندگی میکند و به قتل عام باشندگان اتحاد شوروی درسرزمین اشغالی نازیها دراوکراین حین جنگ دوم جهانی متهم میباشد دستگیر نموده و به اتحاد شوروی تسلیم کند .

٦ ثور — دومین مرحلهٔ مذاکرات ایالات متحدهٔ امریکا ، اتحاد شوروی ، انگلستان‌و فرانسه در بارهٔ اوضاع برلین در برلین غربی صورت گرفت . اولین مرحلهٔ‌مذاکرات سفراء چار کشور بزرگ در ماه مارچ گذشته آغاز گردیده بود .

۷ ثور — نمایندگان سیاسی ایالات متحدهٔ امریکا ، اتحادشوروی ، انگلستان وفرانسه بار دیگر در برلین غربی کنفرانسی تشکیل دادند .

درین مذاکرات بین نمایندگان چهار کشور بزرگ در باره اوضاع برلین‌وامکان جلو گیری از هر گونه مشکلات در راه رفت وآمد آزاد بین برلین غربی وجهان‌خارج بحث شد .

۸ ثور — حکومت جمهوریت عربی متحد این ادعای اسرائیل را که پیلوت های اتحاد شوروی به انواع پرواز های نظامی در قلمرو جمهوریت عربی متحد آغاز نموده اند عاری از حقیقت خوانده .

۹ ثور — کمیتهٔ سه عضوی موسسهٔ ملل متحد پس از مسافرت به جمهوریت عربی متحد لبنان واردن از قاهره به ژنیو واردشد اعضای این کمیته ماموریت داشتند تا در بارهٔ رفتار نا مساعد مقامات اسرائیلی در مقابل عربهای مقیم مناطق اشغالی تحقیقات نموده وراپور این تحقیقات خود را که متکی بر اظهارات عربهای مقیم‌مناطق اشغالی میباشد عنقریب به موسسه ملل متحد تقدیم نمایند .

۱۰ ثور — حکومت فرانسه نسبت به مداخله نظامی ایالات متحدهٔ امریکادرکمبودیا ابراز تاسف نموده واعلام نموده‌که‌حکومت فرانسه در مورد اوضاع کنونی هندچین با جمهوریت مردم چین وویتکانگها ی‌ویتنام جنوبی داخل مشوره شده است .

۱۱ ثور — یاکوب مالک سفیر اتحاد شوروی در موسسه ملل متحد این شایعات را که پیلوتهای اتحاد شوروی درعملیات نظامی در جمهوریت عربی متحد شرکت مینمایند عاری از حقیقت خوانده است .

۱۲ ثور — چهار نفر از شخصیت های برجستهٔ مجلس سنای ایالات متحدهٔ امریکا متذکر شده اند که تصمیم دارند مخالفت جدی خود را با عملیات نظامی ایالات متحدهٔ امریکا در کمبودیا ابرازدارند.

۱۳ ثور — سپیرواگنیو معاون رئیس جمهوریت ایالات متحدهٔ امریکا بار دیگر اظهار داشت که هدف اصلی عملیات‌نظامی آنکشور در کمبودیا بیرون کشیدن‌عساکر ویتکانگهای ویتنام شمالی از مناطق‌مختلف

کمبود یا بوده است .

۱٤ ثور - حکو مت جمهوریت اتحادی آلما ن به سفرا ی خود در واشنگتن ،مسکو، لندن وپاریس هدایت داده تانگرا نی‌حکومت آنکشور را به اطلاع حکو ما ت ایا لات‌متحدهٔ امریکا ، اتحاد شوروی ، انگلستان وفرانسه در بارهٔ جریانا ت فعلی اوضا ع حوزهٔجنوب شرق آسیا برساند .

۱۵ ثور - چندین مو سسهٔ بین ا لمللی در ژنیو بیا نیه مشتر کی انتشار داده ودر آن نسبت به کشتار افراد غیر نظا می در کمبودیا ابراز نگرانی نموده اند .

این موسسا ت که در اکثر موارد بحیث ادارا ت مشاور موسسه ملل متحد میبا شد درین بیانیه گفته اند که نسبت به کشتار افراد غیر نظامی در ویتنام جنوبی نیز عمیقا متاثر میباشند .

۱٦ ثور - قوا ی زره دار ایا لات متحدهٔ امریکا وارد شهر سانتا نگ کمبودیا با تانک توپخانه طیاره و هیلیکو پتر های را کت انداز دا خل گردیده و بر مو ا ضع جانب مقابل به حمله پرداختند .

۱۷ ثور - نما یندگا ن ایا لا ت متحدهٔ امریکا ، اتحاد شوروی ، فرانسه وانگلستان برای سی و چهار مین بار در نیو یا ر ك تشکیل جلسه داده و در بارهٔ امکا نحل بحرانهای شرق میانه مذاکره نمودند .

۱۸ ثور - ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا اعلامیهٔ نشر و در آن از مردم آن کشور تقاضا کرد تا سیا ست وی را در بارهٔ اوضاع فعلی هند چین در ك نما یند .

۱۹ ثور - ایران ، ترکیه وپاکستان از ایالات متحدهٔ امریکا واتحاد شورو ی تقاضا نموده اند تا اسرائیل را تشویق نما یند از قلمرو های اشغالی اعرا ب خار جشود..

۲۰ ثور - چهار نفر که به جر م قاچاق ادویهٔ مخدره از طر ف یکی از محا کم‌ایران تحت محاکمه گرفته شده و محکوم بمرگ گردیده بودند اعدام شدند .

۲۲ ثور - نما یندگا ن ایا لات متحدهٔ امریکا و اتحاد شوروی بار دیگر برا ی مذاکره در بارهٔ محدود سا ختن اسلحهٔ ستراتیژیکی اتو می در ویانا تشکیل جلسه دادند .

این هفتمین جلسهٔ از دو مین مر حلهٔ مذاکرا ت ایا لات متحدهٔ امریکا و اتحاد شوروی بوده است .

۲۳ ثور - سفرا ی ایا لات متحدهٔ امریکا انگلستا ن و فرانسه متعین بن در بر لین غربی باکلاوس شتو س شاروا ل بر لین‌غربی ملاقا ت وباوی در بارهٔ مذاکرا تیکه‌تاکنو ن بین سفرا ی سه کشور بزرگ به اتحاد شوروی در بارهٔ مسایل مربوط به بر لین غربی مذاکره شده تبادل نظر نمودند .

۲۵ ثو ر - حکو مت فرا نسه به انفجارا ت آزما یشی جدید خود درمناطق جنوبی بحر الکاهل آغاز نموده است .فرانسه در نظردارد تاماه سپتمبر آ ینده به هشت انفجار آزما یشی که یکی از آنها اسلحه هاید روژنی میباشد درین مناطق دست‌بزند.

۲۷ ثور - حکو مت جاپان نسبت به تصمیما ت کنفرانس نمایند گان کشور های آسیایی و حوزه بحرالکاهل که‌در جاگار تا خاتمه یافته ابراز خوشی نموده است .

وزیر خارجهٔ جاپان از ین تصمیم‌کنفرانس جاگار تا که‌باید هر چه زو د تر کمیسیون بین المللی نظار ت و کنترو ل هند چین در کمبود یا فعالیت های خود را آغاز کند با خوشی استقبال نموده است .

۲۸ ثور - حکو مت اتحاد شوروی وعراق تصمیم گرفته اند تا همکاری های اقتصادی وسیاسی را بین خود تقو یه بیشتر ی‌بخشند.

گفته میشود که عنقریب یك‌هیئت‌عالیرتبهٔ عراقی به اتحاد شوروی مسا فر ت‌مینماید تا قرار داد مربوط به ازدیاد همکار ی ها ی سیاسی واقتصادی را بین دو کشور درمسکو امضاء نماید .

۲۹ ثور - مدیران ۲۰ آژانس خبررسانی روز نا مه و ستیشن های تلویز یو ن از شهزاده نورو دوم سها نو ك تقاضا کردند که دوازده خبر نگار فرانسوی ، امریکا یی جاپانی وآلمانی را که در کمبود یا اسیر شده اند رها کند .

۳۰ ثور - سناتور هیو سکا ت رهبر حزب جمهوریخواه در مجلس سنا ی‌ایا لات متحدهٔ امریکا اظهار داشت که ممکن است عساکر امریکا یی حتی قبل از میعا دی که

اخبار جهان

ریچارد نکسن رئیس جمهور آنکشور تعیین نموده از کمبودیا خارج ساخته شوند .

اول جوزا ـ نمایندگان چارکشوربزرگ یعنی ایالات متحدهٔ امریکا ، اتحاد شوروی ، انگلستان وفرانسه در موسسهٔ ملل متحد بار دیگر در نیویارك به مذاکرات خود در بارهٔ اوضاع شرق میانه ادامه دادند .

۲ جوزا ـ وزارت دفاع فرانسه اعلام داشت که مقامات فرانسوی بیك انفجار آزمایشی دیگری در مناطق جنوبی‌بحرالکاهل دست زده اند .

این انفجار در فضای یکی ازمتصرفات فرانسوی در بحر الکاهل که موروروواتول نام دارد صورت گرفته است .

۳ جوزا ـ ایگن بار مشاور ویلی برانت صدراعظم جمهوریت اتحادی آلمان پس از مذاکره با اولیای امور اتحاد شوروی دربارهٔ امکان امضاء معاهدهٔ صلح‌بین‌دوکشورازمسکو به فرانکفورت مراجعت کرد .

ایگن بار در نظر دارد نتایج مذاکراتی را که در چند روز گذشته با اندری‌گرومیکو وزیر خارجه وسایر مقامات عالیرتبهٔ اتحاد شوروی انجام داده به اطلاع حکومت جمهوریت اتحادی آلمان برساند .

٤ جوزا ـ جنرال جعفر النمیری رئیس دولت سودان در خرطوم ، ملی شدن تمام بانکها وچندین شرکت خارجی را درآنکشور اعلام نمود .

٥ جوزا ـ او تانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد به شورای امنیت راپور داده که در اثر تخلف های که از مقررات اوربند در شرق میانه صورت گرفته وضعی‌مانند وضع جنگی درین منطقه حکمفرما شده‌است.

٦ جوزا ـ پس از آنکه پارلمان‌انگلستان در اثر فرمان ملکه آنکشور منحل گردید مبارزات انتخاباتی از طرف احزاب‌سیاسی نیز در سراسر انگلستان با شدت زیادی آغاز شد .

۷ جوزا ـ وزرای خارجه کشور های عضو پیمان اتلس موافقه کرده اند تاباکشور های عضو پیمان وارسا در بارهٔ مسایل مربوط به رفع کشیدگی بین شرق وغرب مذاکرات مقدماتی انجام بدهند .

۸ جوزا ـ وزرای خارجه شش کشور عضو بازار مشترك اروپای غربی در کنفرانسیکه در نزدیکی روم تشکیل داده بودند با این امر که اتحاد سیاسی اروپا تامین گردد به موافقه رسیده اند .

همچنان درین کنفرانس یك روزه که‌تشکیل شده بود شرکت کنندگان این کنفرانس موافقه نموده اندتا وزرای خارجه شش کشور عضو بازار مشترك وقتا فوقتابرای غور در بارهٔ تمام مسایل مورد علاقه مخصوصا اتحاد سیاسی اروپا کنفرانس‌هایی تشکیل بدهند .

۹ جوزا ـ یکدسته از کوماندو های جمهوریت عربی‌متحد پس از عبور ازکانال سویز مواضع نظامی اسرائیل را درسواحل شرقی کانال مذکور مورد حمله قراردادند.

۱۰ جوزا ـ اتحاد شوروی اخطاریه‌دیگری به اسرائیل صادر نموده گفت که‌سیاست موجودهٔ اسرائیل در شرق میانه عواقب خطر ناکی خواهد داشت .

۱۱ جوزا ـ قانون نظامی در حالی در کمبودیا نافذ شد که دو مین ماه عملیات عساکر امریکا وویتنام جنوبی به منظور تخریب استحکامات عساکر ویتکانگ و ویتنام شمالی آغاز شد .

۱۲ جوزا ـ نمایندگان ایالات متحدهٔ امریکا واتحاد شوروی بار دیگر در بارهٔ مسایل مربوط محدود ساختن اسلحهٔ ستراتیژیکی اتومی در سفارت اتحادشوروی درویانا به مذاکره پرداختند .

۱۳ جوزا ـ اناتولی دوبرینین سفیر اتحاد شوروی در واشنگتن باویلیم راجرز وزیر خارجهٔ ایالات متحده امریکا در بارهٔ اوضاع وخیم شرق میانه مذاکره کرد .

١٤ جوزا ـ حکومت اردن نسبت‌به‌حملات قوای توپخانه اسرائیلی بر یکی از شهرهای اردن در مناطق شمالی وادی اردن به‌شورای امنیت موسسهٔ ملل متحد شکایت نموده است .

ضمنا گفته شده که حکومت اسرائیل نیز نسبت به گلوله باری قوای توپخانه اردن بر شهر بیسان به شورای امنیت شکایت نموده .

۱٦ جوزا ـ جلسات شورای وزرای اتحادیهٔ اروپای غربی که دو روز قبل

در بن انعقاد یافته بود به صور تموفقیت آمیزی خاتمه یافته است .
یکی از علایم موفقیت جلسا ت اینااتحادیه آنست که برا ی اولین بار پس از پانزده‌ماه فرانسه بار دیگر در جلسا ت آتی اشترا ك ورزیده بود .
۱۸ جوزا ـ مذاکرا ت نما یند گــــا ن جمهوریت اتحادی آلما ن وپولند در بارهٔ بهبود منا سبات دو کشور در بن آغـــــا ز گردیده است .
مهمترین موضوعی که در این مذا کــرا ت مطر ح بحث قرار میگیرد وضع آینده خط سر حد ی او در نا یسی میباشد که پس از جنگ عمو می دو م شکل خط سر حد یبین آلمان شر قی وپولند را به خود گرفته‌است.
۱۹ جوزا ـ وزرای دفا ع هشت کشـــور عضو پیما ن اتلس موافقه نموده اندتافعالیت های خود را برای بهبود وضع سترا تیژیکی اروپا ی غربی تنظیم نمایند .
* یـــك کا نگر س بین ا لمللی گـــا ز در تالار کنفرانسها ی قصر کر ملن بـــه اشترا ك پنج هزار متخصص از پنجاه‌کشور افتتاح شد .
۲۰ جوزا ـ رادیو عما ن اعلام داشت که ملك حسین پادشاه ارد ن یا سر عر فا ت رهبر موسسهٔ آزادی فلسطین ورهبرا نعراق در مورد متارکه جنگ بین قوای نظا مـــی اردن و مبارز ین مو سسهٔ آزادی فلسطین به توافق کامل نایل شدند .
* ـ او تـــانت سر مـــنشی مـــو سسهٔ ملل متحد از فعا لیت های موسسهٔ‌بین‌المللی هوا بازی ملکی در بارهٔ جلو گیر ی ازربودن طیارا ت غیر نظامی حمایت نموده است .
۲۲ جوزا ـ ملك حسین پادشاه ارد ن به سلسلهٔ عملی ساختن تقا ضا ها یموسسات کو ماندو یی عربی دو نفر از شخصیت های برجستهٔ نظا می آن کشور را که جنرا ل شریف ناصر جمیل قو ماندان عمو می قوای مسلح اردن نیز در آن جمله شامل‌میباشد از وظایف شا ن برطر ف نموده و امـــور مربوط به قوای مسلح اردن را شخصا بـــه عهده گرفت .
۲۳ جوزا ـ بهجت طلهو نی صدرا عظم اردن تشکیل کمیته مشتر ك ارد ن وفلسطین را اعلام نمود این کمیسیو ن ماموریت دارد که آنچه را عملیا ت تحریك آمیز در ارد ن خوانده شده کنترو ل نموده واز اوضـــا ع مراقبت کند .
۲۴ جوزا ـ جمال عبدالناصــــــر رئیـــس جمهوریت عربی متحد از تما م کشور ها ی عربی تقاضا کرد تا در مبارزه با اسرائیل با جمهوریت عربی متحد . متحد شوند .
وی طی بیانیهٔ ضمنا از مرد م جمهور یت عربی متحد تقاضا کرد تا خود را برا ی هر گونه پیشا مد سوء آماده نمایند .
* ـ لئونید بریژنیف سر منشی کمـــیتهٔ مرکزی حزب کمو نست اتحاد شورو یتاکید کرد که اتحاد شوروی یك روش ثا بـــت انکشا ف مناسبا ت مود ت و دوســـــــتی را با جنبش آزادی خوا هی ملی تعقیب نموده اســـت .
۲۵ جوزا ـ حکو مت الجزایر چارشرکت نفت خار جی را که به ایا لات متحدهٔ امریکا جمهوریت اتحادی المان ، انگلستا نوایتالیا تعلق داشت واز سالها باینطر ف درالجزایر مشغول فعالیت بودند ملی ساخته است .
حکومت الجزایر از سا ل ۱۹۶۷ باینطرف که اسرائیل کشور های عربی را مورد حمله قرار داد تاکنون تما م شرکت های نفت خار جی را که در آنکشور فعا لیت میکردند ملی ساخته است .
۲۶ جوزا ـ اولو ف پالمی صدراعظـــــم سویدن برای مذاکره با اولیا ی اموراتحاد شوروی به مسکو وارد شد .
این اولین بار یست اولو ف پالمی به‌حیث صدراعظم سوید ن از اتحاد شوروی دید ن میکــــند .
* ـ ویلی برانت صدراعظم جمهور یت اتحادی آلما ن اظهار داشت که نتا یـــج انتخابا ت روز یکشنبه گذشته سه ایا لت آنکشور به هیچ وجه نمایندهٔ عدم رضائیت مردم جمهوریت اتحادی آلما ن با سیا ست حکو مت وی که می خوا هد با کشور های اروپا ی شر قی‌مناسبات‌نزدیکتری‌برقرارکند. نمیباشد .
۲۷ جوزا ـ ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا بیانیهٔ را که از مدتها باینطرف ا نتظار میر فت در مو ر د وضع

اقتصادی آنکشور ایراد نماید ایراد نموده گفت که اقتصادیات ایالات متحدهٔ امریکا نسبت به هر وقت دیگر در ایام صلح استحکام دارد .

۲۸ جوزا – کانگرس امریکا لایحهٔ را به تصویب رسانید که به موجب آن سن‌قانونی رای دهی از ۲۱ سال به ۱۸ سال تقلیل داده شد .

۲۹ جوزا – در انتخابات پارلمانی انگلستان موفقیت کامل نصیب حزب محافظه کار گردیده و ادوارد هیت لیدر آن حزب از جانب ملکهٔ انگلستان مامور تشکیل کابینه گردید .

۳۰ جوزا – اوتانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد که قرار بود برای مذاکره باهرالد ویلسن صدراعظم سابق انگلستان به‌لندن مسافرت نماید از مسافرت به انگلستان منصرف گردیده است .

قبلا قرار بود سر منشی موسسهٔ ملل‌متحد پس از ختم مذاکرات خود با اولیای امور اتحاد شوروی از طریق لندن به نیویارك مراجعت نموده ودر لندن با صدراعظم انگلستان مذاکرات انجام بدهد ولی شکست حزب کارگر و موفقیت حزب‌محافظه کار در انگلستان سبب شده که سرمنشی موسسه ملل متحد با توافق حکومت جدید انگلستان فعلا از مسافرت به لندن منصرف گردد .

۳۱ جوزا – اوتانت سر منشی ملل‌متحد از مسکو وارد نیویارك گردید واز نتایج مذاکراتش با مقامات شوروی حین‌اقامت پنج روزه در مسکو اظهار رضائیت نمود .

* – دکتور سوکارنو سابق رئیس‌جمهور اندونیزیا در اثر مریضی که از چندی‌عاید حالش بود به عمر شصت ونه سالگی دریکی از شفاخانه های جاگارتا وفات نمودودکتور سکارنو بیست‌و دو سال تمام به حیث رئیس جمهور آنکشور انجام وظیفه نموده است .

اول سرطان – کنفرانس وزراء خارجهٔ کشور های عضو پیمان وارسا دربوداپست خاتمه یافته است .

در این کنفرانس که دو روز به طول انجامید وزراء خارجهٔ اتحاد شوروی ، مجارستان ، چکوسلوا کیا ، رومانیا ،آلمان شرقی ، پولند وبلغاریا اشتراك داشته و در کنفرانس مذکور بیشتر از همه دربارهٔ مسایل مربوط به امنیت اروپابحث‌شده‌است.

۲سرطان – ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا لـــوایحی‌را امضاء نمود که به موجب آن اشخاصیکه هژده سال عمر داشته باشند نیز در انتخابات درایالات متحدهٔ امریکا حصه گرفته می توانند .

۳ سرطان – قوای بحری ایالات متحدهٔ امریکا دو صدو هفتادو سه کشتی کوچك جنگی متعلق به قوای بحری آنکشور را به مقامات مربوطه ویتنام جنوبی تسلیم‌دادند.

هدف واگذاری این کشتی های کوچك‌از طرف قوای بحری ایالات متحده امریکا به ویتنام جنوبی عملی ساختن پروگرام مهایی میباشد که حکومت ایالات متحدهٔ امریکا به منظور ویتنامی ساختن جنگهای ویتنام طرح نموده است .

٤ سرطان – حکومت چکوسلواکیاالکساندر دوبچك را از پست فعلی وی به حیث سفیر آنکشور در انقره بر طرف نموده است .

۵ سرطان – اوتانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد از تمام کشور های جهان تقاضا نموده تا به منظور خاتمه دادن به جنگهای شرق میانه و هند چین به هر اقدام‌مقتضی دست بزنند .

وی طی‌بیانیهٔ به مناسبت بیست‌و پنجمین سالگرهٔ تاسیس موسسهٔ ملل متحد اظهار امید نموده که کشور های مختلف جهان روی دلایل مذهبی نژادی و ایدیا لوژیکی از قتل و کشتار یکدیگر خود داری نمایند .

٦ سرطان – مقامات فرانسوی بیک انفجار آزمایشی دیگر در مناطق جنوبی بحرالکاهل دست زدند .

از ماه می گذشته که سلسله جدید انفجارات آزمایشی فرانسه در ین مناطق شروع گردیده این چهار مین انفجار آزمایشی اسلحه اتومی آنکشور بوده است .

۷ سرطان – یك کنفرانس بین المللی برای مقابله با سیاست استعماری پرتگال در روم افتتاح گردید .

در این کنفرانس دو صد نفر نمایندهٔ چهل کشور مختلف جهان اشتراك داشته

و کنفرانس مذکور از طر ف بعضی از احزاب سیاسی ایتالیا انعقاد یافته است .

۸ سرطان ـ جمال عبدالناصر رئیـــس جمهو ریت عر بی متحد جهت یـك باز دید دوستانه از اتحاد شوروی بنا به دعو ت کمیتهٔ مرکزی حزب کمو نیست هیئت رئیسهٔ شورا ی عالی و حکو مت اتحاد شوروی به مسکو مواصلت کرد .

۹ سر طان ـ سر ا لك د کلکس‌هیوم‌وزیر خارجهٔ انگلستان از قدر تها ی کمو نستی تقاضا کرد تا با عر ب در حل معضلا ت‌شرق میانه و هند چین وآنچه راوی رکود اروپایی خوانده همکاری کنند .

۱۰ سرطان ـ جمال عبدالناصر رئیـــس جمهوریت عربی متحد نیز به مذا کرا ت خود با اولیا ی امور اتحاد شوروی ادا مـه داد .

وی بانیکو لای پود گورنی صدر هیأ ت رئیسه شورا ی عالی والکسی کـاسیگین صدراعظم اتحاد شوروی بار دیگر ملا قا ت وبا آنها در بارهٔ او ضا ع فعلی شر ق‌میانه مذاکره نمود .

۱۲ سرطان ـ ژورژ پو مپیدو رئیـــس جمهور فرانسه در بن باویلی برا نـــت صدراعظم جمهوریت اتحادی آلما ن ملاقا ت وباوی در باره تما م مسایل مورد عـلا قه دو کشور مذاکره کرد .

درین ملاقا ت ژورژ پو مپیدو وویلی‌برانت بیشتر از همه در بارهٔ امنیت ارو پاوروابط شر ق وغرب به مذاکره پر داختند .

۱۳ سرطان ـ ژورژپو مپیدو رئیس‌جمهور فرانسه به ویلی برانت صدراعظم جمهوریت اتحادی آلمان اطمینا ن داده که حکو مـت فرانسه از سیا ست حکو مت فعلی‌جمهوریت اتحادی آلما ن در مورد بهبود مناسبا ت آن کشور با ممالك اروپا ی شر قی حمایت‌دارد.

۱٤ سرطان ـ طیارا ت بم افگن نو ع‌بی ۵۲ امریکا یی پایگاه های استحکا می دیپو های اسلحه و مهما ت نظامی ویتکانگها را در ایالت کوانگ تر ی وپراگ لانگ‌بمباری نموده و مورد آتشباری قرار دادند .

۱۵ سرطان ـ یـ لك‌هیئت عالیر تبه اتحاد شوروی تحت رهبر ی الکسی کــاسیگین صدراعظم آنکشور برای امضاء معاهده‌دوستی و همکاری متقابله به بخار ست مرکزرومانیا وارد گردید .

۱٦ سرطان ـ مارینو رو مور صدراعـظم ایتالیا استعفاء کابینهٔ ائتلافی چار حز بـی خود را به جـوزف سـارا گـات رئیـــس جمهور آن کشور تقدیم کرد .

۱۹ سرطان ـ شورا ی اقتصادی‌واجتماعی موسسهٔ ملل متحد فیصله نامهٔ را به‌تصویب رسانید که در آن تقاضا شده بود به‌پروگرام انکشافی موسسهٔ ملل متحد جهت مساعد ت به حکو مت پیرو کمك های بیشتر ی صورت بگیرد .

۲۰ سرطان ـ رهبران اتحاد شورو ی و جمال عبدالناصر رئیس جمـهور یت عر بی که دوازده روز قبل به مسکو مواصلت‌کرده بودند به این امر موافقت کردند که پیشنهاد اخیر صلح ایا لات متحدهٔ امریکا قابل‌قبول است .

* ـ سارا گـــا ت ر ئیس جـــمـهو ر ایتا لیا از اند یرو تی یکی از شخصیت های برجستهٔ حزب دیمو کرا ت مسیحی آنکشور تقاضا ی تشکیل کابینهٔ جدید ی را نمو ده است .

۲۱ سرطان ـ اتحاد شوروی تاکید کرده است که به حمایت نظامی وسیا سی اش از جمهوریت عربی متحد باوجود پیچیدگی‌معضلهٔ شرق میا نه واثرات آن دوا م بد هد .

۲۲ سرطان ـ اوتانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد نسبت به پیشنهاد ها ی که گفته میشود از طر ف ایا لات متحدهٔ امریکا و اتحاد شوروی در بارهٔ حل بحرا نها ی‌شرق میانه طرح گردیده ابراز خوشبینی نمـوده است .

۲۳ سرطان ـ چهار صدو هفتادوهشتمین جلسهٔ کمیتهٔ بین المللی خلع سلاح درژنیو برای غور در بارهٔ مسا یل مر بوطه در ژنیو تشکیل گردید .

۲٤ سرطان ـ سران جمهوریت عر بـی متحد و اتحاد شوروی موافقه کرده اند که باید برای خاتمه داد ن به بحرا نهای شرق میانه طرق حل سیا سی بر اسا س فیصله نامه سا ل ۱۹٦۷ شورا ی امنیت پـــیدا گردد .

اخبار جهان

* ـ نیکو لا ی پود گور نی مجد دا به حیث صدر هیئت رئیسهٔ شورا ی عالی اتحاد شوروی انتخا ب گردید .

۲۶ سرطان ـ جما ل عبدالنا صر رئیس جمهوریت عر بی متحد و سرا ن حکو متی اتحاد شوروی گفته اند که از مسا عی موسسهٔ ملل متحد برای حل سیا سی بحرانها ی شرق میانه حمایت کاملی دارد .

۲۷ سرطان ـ جمال عبدالنا صر رئیس جمهور یت عر بی متحد به یك سلسله مشوره با مشاور ین خود در بارهٔ نتا یج مسا فر ت اخیر خود به مسکو شرو ع نموده است .

۲۸ سرطان ـ سفرا ی ایا لات متحدهٔ امریکا ، اتحاد شورو ی ، انگلستا ن وفرانسه در برلین بار دیگر کنفرانسی برا ی غور در بارهٔ اوضاع بر لین تشکیل دادند .

۲۹ سرطان ـ ریچارد نکسن رئیس‌جمهور ایالات متحدهٔ امریکا دریك‌کنفرانس‌مطبوعاتی گفت امریکا مثل اتحاد شورو ی نگرا ن است که از هر گو نه بر خورد در آسیا وشر ق میانه خود داری کند .

۳۰ سرطان ـ بند بزرگ و عالی تو لید برق جمهوریت عر بی متحددراسوان‌واقع نیل علیا با ظر فیت کامل شرو ع بکارکرد.

اول اسد ـ تغییراتیکه در کابینهٔ سو دان بعمل آمد پنج وزیر وظایف شانرا از دست دادند . جعفرالنمیر ی رئیس دولت سو دان طبق این تغییرا ت در عین زما ن به حیث صدراعظم ووزیر خارجه نیز کار خواهدکرد.

ابوبکر عواد الله صدراعظم سابق بحیث معاون رئیس شورا ی عالی دولت ووزیر عدلیه مقرر شده است .

۳ اسد ـ مقا ما ت انتظا می لیبیا به‌کشف وخنثی نمود ن یك توطئهٔ دیگرموفق‌شده‌اند.

جنرال قذافی رئیس دو لت لیبیا تاریخ کشف این طو طئه را ذکر نکرده ولی گفته که یازده نفر به اتهام دست داشتن در آن دستگیر شده اند .

٤ اسد ـ والتر شیل وزیر خار جهٔ جمهوریت اتحادی آلما ن برای مذاکره با اندری گرومیکو وزیر خارجهٔ اتحاد شوروی به مسکو وارد شد .

۵ اسد ـ جمال عبدالناصررئیس‌جمهوریت عربی متحد به کانگرس اتحادیهٔ سوسیالیست عرب گفت که ما خواهان صلح هستیم اما استقرار صلح بعید است ما جنگ‌نمیخوا هیم اما جنگ ما را احاطه کرده است .

وی گفت ما برای دفاع از حق و عدا لت باتما م خطر هامقابله خواهیم کرد .

۶ اسد ـ حکومت نکسن بعد از این از انعقاد قرار داد های دفاعی که مصر ف‌گزافی را پیش تر از مبالغ پیشبینی شده حکومت ایجاب کند امتنا ع می ورزد .

۷ اسد ـ تامس پین رئیس‌ادارهٔ‌فضانوردی ملی ایالات متحد، امریکا از وظیفهٔ اش استعفاً داده است .

۸ اسد ـ تعداد تلف شدگا ن زلزلهٔ‌اخیر در قسمت شما ل شر ق ایران رسما(۱۷۵) نفر اعلام گردید در حالیکه تعداد مجروحین ٤۵۰ نفر راپور داده شده است .

جمعیت شیر و خور شید سر خ ا یران گفت ا کثر ا جساد مردگان بعدا درمخروبه های قر یه ها و دهاتیکه از راه چپ بوده ودر کو هستان ها واقع ا ند بدست آمد .

۹ اسد ـ ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ ا مریکا نسبت به قبو لی‌پلان های صلح آنکشور از طرف ا سرا ئیل اظهار خوشی نموده ا ست .

۱۰ اسد ـ الکسی کاسیگین صدراعظم اتحاد شوروی از ایالات متحدهٔ امر یکا انگلستان و فرانسه تقا ضا نموده تا وجود سر حدات مو جودهٔ ارو پائی را به رسمیت بشنا سند .

*ـ صا لح بو سیر و زیر خا ر جهٔ لیبیا والدو مورو و زیر خارجهٔ ا یتا لیا در بیروت دربارهٔ منا سبا ت دو کشور به مذاکره پر دا ختند .

۱۱ ـ اسد ـ کلنل معمر ا لقذ ا فی ر ئیس دو لت لیبیا بصورت غیر متر قبه وارد قا هره گردید با جمال عبد ا لنا صر ر ئیس جمهور و سایر ر هبران جمهو ریت عربی متحد ملا قات کرد و معلوم میشود که ما مورین عا لیرتبه جمهو ریت عربی متحد ما مور شده ا ندراجع به مشکلات در مورد کنفرانس مجوزه سران کشور های عر بی و آنهائیکه در صف اول مبارزه با اسرائیل

قرار دارند مذا کره کنند .

۱۲ اسد ـ حکو مت لبنان رسما حمایت خودرا از پلان های صلح ایالات متحدهٔ امریکا در مورد شرق میانه ا علام داشت .

۱۳ اسد ـ حکو مت لیبیا حما یـت کامل خودرا از جمهو ر یت عـربی متحـد مجددا تاکید کرد .

در یك ا علامیهٔ حکو مت لیبیا که پس‌از تشکیل جلسهٔ فوق ا لعاده کا بینهٔ آنکشور پس از باز گشت قذافی از قا هره را جـع به شرق میانه صادر گردیده علا و تاگفته شده که حکو مت لیبیا به دادن ا سلحه و پول به جنبش گریلا های ا لفتح ا دا مـه خواهد داد .

۱٤ ا سد ـ وزرای خـارجه کینیـا ، یو گندا ، زمبیا و تانزا نیا کنفرانس دوروزهٔ خودرا دربارهٔ مسایل مربوط به ا مکان‌فروش اسلحه از طرف ا نگلستان برای ا فر یـقا جنو بی در تایر و بی خا تمه دادند .

۱٦ ا سد ـ وا لترشیل و زیر خارجهٔ جمهو ریت ا تحادی ا لمان واندری گرومیکو وزیر خارجهٔ ا تـحاد شوروی طی مـراسم مختصری در قصر سپیرو دو نو کادرپایان مذاکرات یازده روزهٔ شان متن پیمان عد م تعر ض را نشانی کردند .

۱۷ ا سد ـ د کتور گونار یارنگ‌نمایندهٔ مخصو ص مو سسهٔ ملل متحد در شرق‌میانه درنیو یارك بصورت جداگانه با نما یند گان جمهو ریت عر بی متحد، اردن و اسرائیل دربارهٔ مسایل مربوط به شرق میانه بـه مذاکره پر دا خت .

۱۸ ا سد ـ و یلی برانت صدراعظـم جمهو ریت ا تحادی آلمان و الکسی کا سیگین صدر ا عظم ا تحاد شوروی معا هده عـد م تعر ض بین دو کشور را روز چهار شنبه در مسکو ا مضاء نمودند .

۱۹ ا سد ـ جمال عبدالناصر ر ئیس جمهوریت عربی متحد با عدهٔ از مشاو رین سیا سی و نظا می خود دربارهٔ او ضا ع شرق میانه به مذا کره پر دا خت .

روز نا مهٔ الاهـرام منتشرهٔ قـا هـر ه می نو یسد که درین جلسه علاوه‌برسایرین محمود ریاضی و زیر خارجه محمد حسنین هیکل و زیر ارشاد ملی و دو کتور مـحمد حسن ا لز یات ر ئیس هیئت نما یند گی جمهو ریت عربی متحد در موسسهٔ ملل متحد نیز ا شتراك و ر زیده بودند .

۲۰ ا سد ـ و یلی برانت صد ر اعظم جمهوریت ا تحا دی آلما ن برای ا مضا ی معا هده عدم تعرض بین ا تحاد شو ر و ی و جمهو ریت ا تحادی آلمان وارد مسکـو شد .

۲۱ ا سد ـ جمهو ریت ا تحادی آلمان واتحاد شوروی معا هدهٔ تحریم ا ستعما ل قوه و ا حترام سر حدات مو جوده دراروپا را با مضاء ر سا نیدند .

۲۲ ا سد ـ یك مقام عا لیرتبه قوا ی ایالات متحده ا مریکا ا علام نموده که د ر چند سال ا خیر منا صفه پا یگاه هـا ی نظا می آنکشور در خارج بر چیده شد ه ا ست .

۲٤ ا سد ـ دا نشمندان چهل و پنـج کشور مختلف بشمول ایالات متحدهٔ امریکا واتحاد شوروی از حکو مات کشور هـا ی مختلف جهان تقا ضا نموده اند تااز توسل به جنگ بیالوژیکی خود داری نـما یند .

۲۵ ا سد ـ جنرال سو هار تو رئیس جمهور ا ندو نیز یا اظـهار داشت کـه سیاست خارجی حکو مت وی کما فی‌السابق آزادانه و فعال بوده و هدف اصلی سیاست خارجی حکو مت ا ندو نیز یا تز ئید همکاری با کشور های غیر منسلك میبا شد .

۲٦ ا سد ـ ملك حسین پادشاه اردن قوماندانی تمام عساکر خارجی عر بی ر ا که در اردن متمر کز ا ند بد ست خـو د گرفت و طبق ا ظهار نا ظرین این حر کت وی تشنج را بین اردن و عراق ز یادخواهد سا خت .

۲۷ اسد ـ سلیمان فرا نجیه و ز یـر اقتصاد لبنان بحیث ر ئیس جمهور جد ید آنکشور ا نتخاب گردید .

وی عو ض شارل حلو ر ئیس جـمهو ر فعلی لبنان از طرف ا عضای مجلس‌نمایندگان لبنان به این و ظیفه ا نتخاب گر د ید ه است .

* ـ سنـا تــو ر ا د و ا رد کنید ی طی بیانیهٔ مصرو فیت ایالات متحدهٔ ا مریکا را در جنگ و یتنام تقبیح نموده گفت عدم

اخبار جهان

اشغال دیگر کشور های جنوب شرق آسیا درین جنگ نشان داد که آنها جنگ مذکور را بحیث یک تهدید بزرگ برای صلح نمی شمارند .

۲۸ــ اسد ــ هفت عضو کمیتهٔ مخصوص موسسهٔ ملل متحد برای از بین بردن استعمار پیشنهاد نمودند از حکومت انگلستان تقاضا شود تا برای خاتمه‌دادن فوری به رژیم اقلیت سفید پوست رودیشیا از قوه کار بگیرد .

مسوده فیصله نامه درین زمینه ازطرف نمایندگان افغانستان ، هند ، عراق ، سیرا لیون ، سوریه ، تانزانیا و یوگوسلاویا تهیه گردیده است .

۲۹ اسد ــ مجلس سنای ایالات متحدهٔ امریکا با اکثریت آراء فیصله کرد که حکومت آنکشور از دادن کمکهای مالی به‌عساکر متحدین ایالات متحدهٔ امریکا در کمبودیا خود داری نماید .

۳۰ اسد ــ اعلیحضرت تین امپراتور وامپراتوریس جاپان از غرفهٔ افغانستان در نمایشگاه جهانی اکسپو هفتاد دراوساکا دیدن کردند .

اول سنبله ــ مذاکرات جمال عبدالناصر رئیس جمهوریت عربی متحد و ملک حسین پادشاه اردن که سه روز قبل در قاهره و سکندریه جریان داشت خاتمه یافته است .

۲ سنبله ــ کمیتهٔ مخصوص موسسهٔ اتحاد افریقا برای آزادی مناطق تحت اسارت دیگران جلسات خودرا در ادیس آبابا آغاز کرده بود خاتمه داد .

۳ سنبله ــ کمیتهٔ ضد استعمار موسسهٔ ملل متحد فیصله نامه را بتصویب رسانیده که در آن گفته شده باید حکومت انگلستان برای‌ازپادر آوردن رژیم متمرد رودیشیا از قوه کار بگیرد . این فیصله نامه قبلا از طرف نمایندگان چند کشور عضو کمیته مذکور بشمول افغانستان به کمیته ضد استعمار موسسه ملل متحد پیش شده بود .

٤ سنبله ــ کنفرانس وزراء خارجه کشور های عضو موسسهٔ اتحاد افریقا جلسات رسمی خودرا در ادیس ابابا مرکز حبشه آغاز کردند .

۵ سنبله ــ هواری بومدین رئیس‌دولت الجزایر و جنرال یاکوبوگاوان رئیس دولت نایجیریا به مذاکرات خود رسما درشهر الجزایر آغاز کردند .

٦ سنبله ــ کمیتهٔ ۲٤ عضوی امحای استعمار ملل متحد ازشعبات اختصاصی و موسسات بین المللی موسسه ملل متحد تقاضا کردند تا هرگونه کمک مادی و معنوی به مبارزین آزادی در افریقای جنوبی داده شود .

۷ سنبله ــ اوتانت سر منشی موسسه ملل متحد در بلگراد با مارشال تیتو رئیس جمهور یوگوسلاویا ملاقات کرد .

ملاقات طرفین دو ساعت را دربر گرفته و مسایل مهم بین المللی درین مذاکرات مطرح بحث قرار گرفت .

۹ سنبله ــ کمیته مخصوص پارلمانی وعدهٔ از شخصیت های دیگر گانا ادوارد اکوفوادو قاضی القضات سابق آنکشور را بحیث رئیس جمهور گانا انتخاب کرد.

۱۱ سنبله ــ نمایندگان چهار کشور بزرگ یعنی ایالات متحدهٔ امریکا ، اتحاد شوروی ، انگلستان و فرانسه بار دیگر در نیو یارک راجع به اوضاع شرق میانه به مذاکره پرداختند .

* ــ حکومت عراق تهدید کرده که هرگاه حکومت اردن عملیات را علیه مبارزین فلسطینی در عمان متوقف نسازد عراق مداخله خواهد کرد .

۱۳ سنبله ــ حکومت ایالات متحدهٔ امریکا از حکومات جمهوریت عربی‌متحد واتحاد شوروی تقاضا نمود، تا اوضاع را درشرق میانه اصلاح نمایند .

۱٤ سنبله ــ شخصیت های افغانستان پیرو و یوگوسلاویا در راه مسافرت به لوساکاو اشتراك در کنفرانس سران‌کشور های غیر منسلك در روم توقف کوتاهی نمودند .

۱۵ سنبله ــ ویلی برانت صدر اعظم جمهوریت اتحادی المان برای یك‌بازدید یك روزه از بن به برلین غربی وارد شد.

۱٦ سنبله ــ در جلسه کنفرانس وزرای خارجه کشور های غیر منسلك گفته

شد که هر گاه برای خا تمه دادن به‌سیاست تبعیض نژادی در ا فریقا و همچنان خاتمه دادن به استعمار درین منطقه ا قدا ما ت جدی ا تخاذ نگر دد ممکن ا ست ا فریقابیك صحنه خو نین جنگ تبدیل گر د د .

۱۸ سنبله ـ حکو مت جمهو ر یت‌عربی متحد از تصمیم حکو مت ایالات متحدهٔامریکا درباره فروش چند طیاره د یگر جنگی نو ع فانتوم به اسرائیل مورد ا نتقاد قرار دا ده است .

۲۰ سنبله ـ نمایندهٔ اردن در مو سسهٔ ملل متحد ا علام داشت که اسرائیل و آ ن دسته از کشور هائیکه به اسرائیل کـمك مینمایند مسئول عواقب و خیم نا شی ا ز التوای مذاکرات غیر مستقیم بین کشورهای عربی و اسرائیل میبا شند .

۲۱ سنبله ـ جمهو ر یت مـردم چیـن معا هده عدم تعرض را که بین جمهو ر یت اتحادی آلمان و ا تحاد شوروی با مضا ء رسیده مورد ا نتقاد قرار داده ا ست .

۲۲ سنبله ـ مو ریس شو مان و ز یر خارجهٔ فرانسه ووانیو لیسکی نین و ز یر خارجهٔ فنلند موا فقتنا مه های کلتو ر ی و مالی رابین دو کشور ا مضاء کردند .

* ـ د ر قـــا هـر ه ا عـــلام شد ه که جا معهٔ عرب عنقریب بار د یگر برای غو ر دربارهٔ او ضاع ار د ن تشکیل جلسه میدهد

۲۳ سنبله ـ مارشال تیتو ر ئیس جمهور یو گو سلا و یا که از کنفرانس کشو رهای غیر منسلك لو سا کا به بلگراد مرا جعت کرده گفت کنفرا نس لو ساکا پیش بینی هایی را مبنی بر ا ینکه کنفرا نس مذ کور با نا کا می موا جه خوا هد شد کـــا ذب وانمود کرد .

۲٤ سنبله ـ در عمان ا علام شده کـــه بار دیگر بین حکو مت اردن و مبا ر زین عربی دربارهٔ بر قراری اور بند بین طرفین موا فقه حا صل شده ا ست .

۲۵ سنبله ـ در کا بینهٔ لیبیا تغیرا ت مهمی وارد گر دید . بمو جب ا ین تغیرات چهار نفر از افراد غیر نظا می عضو کابینه بشمول بو سیر و زیر خا رجه لیبیا پست های خودرا از دست داده اند .

۲٦ سنبله ـ در اردن یك حکو مت نظامی رویکار آمده و مراسم تحلیف‌رادر حضو ر ملك حسین پـاد شاه اردن بعـمل آورد . حکومت نظا می به عو ض کا بینه غـیـر نظا می ا مور را بد ست گرفت .

۲۷ سنبله ـ حکو مت لیبیا فیصله نموده تا تمام کمك های مالی خو یشرا به اردن به نسبت حملهٔ حکو مت نظا می آ نکشو ر به کو ما ندو های فلسطینی قطع نما ید .

۲۸ سنبله ـ ملك حسین پاد شاه اردن در ا ثر تقا ضای‌جمال عبدالناصر ر ئیس جمهوریت عربی متحد فر مان اور بند ر ا بین قوای حکو متی اردن و کو ماندو ها ی عربی صادر کرد .

۲۹ سنبله ـ یکد سته از قوای بحر ی ایالات متحدهٔ ا مریکا عملیات نظامی خودرا در و یتنام جنوبی خا تمه داد .

* ـ ژ ا ك شا بـــا ن د ا لـمـا س صدراعظم فرانسه در ا نتخابات فر عی در بوردو ، جائیکه وی در آنجا مدت بیست و پنج سال بحیث و کیل و شاروال کارکرده است پیرو زی قا طعی بد ست آ ورد ه است .

۳۰ سنبله ـ حکو مت ا یالات مـتـحد هٔ امریکا این شا یعات را که در روزگذشته عدهٔ از عساکر ا مریکایی به تر کیه منتقل سا خته شده ا ند عاری از حقیقت خوانده است .

اول میزان ـ تون عبدالرزاق صدر اعظم جدید ما لیز یا کا بینهٔ جدید خودرا بـــه پاد شاه آنکشور معر فی نمود . کا بـینهٔ جدید ما لیز یا دا رای بیست و دو عضو میبا شد .

۲ میزان ـ جمهو ریت ا تحادی آ لما ن باردیگر این شایعات را که حکو مت آ ن کشور به حکو مت ا فریقای جنو بی اسلحه ومهمات نظا می تسلیم داده عاری ازحقیقت خوانده ا ست .

۳ میزان ـ مجمع مشو ر تی شو ر ا ی اروپای غربی جلسات خزانی خودرا که‌چندی قبل در شتراسبو ر گ آ غا ز شده بو د خاتمه داد .

٤ میزان ـ ملك حسین پاد شاه ا ر د ن حکومت جدیدی را تحت ر یاست یکنفـر ملکی بنام ا حمد تو قان تشکیل کرد .

ا خبا رجها ن

کا بینهٔ جدید بعو ض حکو مت نظا می می باشد که در شا نز د هم سپتمبر رویکار آ مده بود .

۵ **میزان** ـ کارل شیلر و زیر ا قتصاد جمهو ریت اتحادی آلمان پس از مذاکراتی که در مسکو باسران حکو متی اتحادشوروی انجام داد عازم کیف شد .

۶ **میزان** ـ جمال عبد ا لناصر زعیم بزرگ‌جمهو ریت عربی متحد به عمر پنجاه و دوسالگی در ا ثر سکتهٔ قلبی در قا هره و فات یافته ا ست .

۷ **میزان** ـ مجلس نما یندگان ا مریکا لا یحهٔ (۱۹۰۰۰) ملیون دالر را بر ا ی تا مینات نظا می که فروش ا سلحه ر ا به اسرائیل جهت ا عادهٔ تا مین توازن قـوا در شر ق میانه ا جازه مید هد به ا کثریت سر شاری به تصو یب ر سا نید .

۸ **میزان** ـ الکسی کا سیگین صدراعظم اتحاد شوروی در قا هره باانور ا لسادا ت کفیل ر یاست جمهو ری جمهو ریت عربی متحد ملا قات کرد .

۹ **میزان** ـ لیو نید بریژنف منشی اول حزب کمو نست ا تحاد شوروی گفت تما م کسا نیکه دا عیه صلح و ا منیت مر د مان را گرامی میدا نند نمی توا نند نسبت بـه او ضاع شرق میانه جز ا حساس اند یشه ونگرانی چیزی دا شته با شند .

۱۰ **میزان** ـ بنا غلی نور ا حمد ا عتمادی صدراعظم یکجا با سران و نما یند گـا ن تقریبا هشتاد کشور د یگر در قـا هر ه در مراسمی ا شتراک نمو د ند که برای‌تشییع و تد فین جنازهٔ جمال عبدالنا صر ر ئیس جمهو ر فقید جمهو ریت عربی متحد برگزار شده بود .

۱۱ **میزان** ـ سلیما ن فر نجیـه رئیس جمهور لبنان ا ستعفای ر شیـد کـرا می صدراعظم و کا بینه ا ش را قبول کرد . اما ا ستعفای کرامی نسبت بحرا نات اردن وفوت جمال عبد الناصر فقید به تعو یـق اندا خته شده بود .

۱۲ **میزان** ـ صائـب سلام یـکـی از صدراعظمان سابق لبنان از طرف سلیما ن فرا نجیه ر ئیس جمهور جدید لبنان مامور تشکیل کابینهٔ جدیدی گر دید .

۱۳ **میزان** ـ هیئات رئیسه‌انجمن‌کمونست های یوگوسلاویا طی جلسه‌ای به ا تفا ق آراء پیشنهاد مار شال تیتو رئیس جمهو ر آنکشور را در مورد ادارهٔ دسته جمعی امور ریاست جمهوری را بتصویب رسا نید .

۱٤ **میزان** ـ ژورژ پو مپـیـدو ر ئیس جمهور فرانسه که مشغول باز دید از اتحاد شوروی میباشد اولین ملاقات خودرا ازجمله سه ملا قا تی که در نـظر دارد بـا سران حکو متی ا تحاد شوروی بنما ید ا نجام داد.

۱۵ **میزان** ـ مجلس‌شورای ملی جمهوریت عربی متحد با اتفاق آراء انور ا لسا دا ت را بحیث ر ئیس جمهور آ یندهٔ آنکشو ر انتخاب کرد .

۱۷ **میزان** ـ حکو مت ایالات متحدهٔ‌امریکا به دو دیپلومات کیو بایی در نیو یا ر ك هدایت داده تا زا ایالات متحدهٔ ا مریکـا خارج گردند .

۱۸ **میزان** ـ ماه نوره های قوای سه‌گانه بری ، بحری و هوایی کشور هـای عضو پیمان وارسا در قلمرو آلمان شر قی آغاز گردیده ا ست .

۱۹ **میزان** ـ نیکو لای پود گور نی صدر هیئت ر ئیسه شورای عالی ا تحاد شو روی در تا شکند تقلیل تشنجات بین ا لمللی و همکاری های چند جا نبه بین تمام ملل را تقا ضا کرد .

۲۰ **میزان** ـ جلسات مو سسهٔ عـلـمـی تعلیمی و کلتوری مو سسهٔ ملل مـتـحـد یو نسکو ر سما درپاریس ا فتتاح‌گردید .

۲۱ **میزان** ـ فار موسا ا علام نمو د که به تعقیب بر قراری روابط د یپلو ما سی بین جمهو ریت مردم چین و کا نادا روابط سیاسی خودرا باکا نا دا قطع میکند .

۲٤ **میزان** ـ مسافرین یك طیـا ره خط هوائی ا تحاد شوروی ا نقره را به قصد مسکو ترك گفتند : ا ین اشخاص که توسط یك طیاره د یگر ا تحاد شوروی مشغو ل پرواز دا خلی آ نکشور بودند در اثر تهدید پیلوت طیاره تو سط دو نفر از مسا فر ین ا جبارا به یکی از میدان های هوائی‌ترکیه پیاده شده بودند .

۲۵ **میزان** ـ انورالسادات ر ئیس جمهور منتخب جمهوریت عـربی متحـد در جلسهٔ

شورای ملی آنکشور برای شروع دورهٔ شش ساله ر یاست جمهو ری خود حلف‌وفاداری یاد کرد .

۲۶ میزان ـ کا وندا ر ئیس جمهورزمبیا لندن را در حالی ترك گفت که بعقیدهٔمحافل مطلع ما موریت وی در مورد منصرف‌ساختن انگلستان از فروش ا سلحه و مهمات‌نظامی به ا فریقا ی جنو بی با عدم مو فقیت‌مواجه گردیده ا ست .

۲۷ میزان ـ ا سا مبلهٔ عمومی ملل متحد بیست و پنجمین دورهٔ ا جلا سیهٔ خو د را بساعت۶و ۱۰ د قیقه شام‌بوقت افغانستا ن در مقر ملل متحد واقع نیو یورك شر و ع کرد .

۲۸ میزان ـ د کتور محمود فو زی وزیر خارجهٔ سابق و مشاور ا مور سیا سی جمال عبدالناصر فقید از طرف ا نور ا لسا دا ت ر ئیس جمهوریت عربی متحد ما مور بــه تشکیل کا بینهٔ جدیدی شد .

۳۰ میزان ـ نور ا لدین ا لا تاسی رئیس جمهور سو ریه ا ستعفای خودرا به حز ب بر سر ا قتدار بعث تقدیم کر ده ا ست .

سران حزب ا ستعفای او را مورد مطالعه قرار داده واز وی تقا ضا کر دند که تاروز دوشنبه که کا نگرس حزب بعث تشکیــل جلسه مید هد به و ظیفه خود ادامه د هد .

اول عقرب ـ مارشال تیتو ر ئیس جمهور یوگو سلا و یا در پاریس باژورژ پومپیدو ر ئیس جمهور فرانسه ملا قات کرد .

۳ عقرب ـ کشور های عضو ملل متحد ضمن تجلیل بیست‌وپنجمین سال مو سسهٔ ملل متحد پا بندی شانرا به منشور موسسهٔ جهانی ر سما تا کید نموده و عده دادند که به مواد آن به پا بندی خو یش ادامه د هند.

۵ عقرب ـ اندری گــرو میکــو و ز یر خارجهٔ ا تحاد شوروی به مذاکرات خود در بارهٔ مسایل مربوطه در لندن شروع کرد .

۶ عقرب ـ ملك حسین پاد شاه ار د ن وصفی تل یکی از صدراعظمان سا بق آ ن کشور را ما مور تشکیل کا بینه جدیدی نموده ا ست .

و صفی تل پس از ا ستعفای احمدتوقان صدراعظم اردن از طرف ملك حسین ما مور تشکیل کا بینهٔ جدیدی شده ا ست .

این سو مین کا بینه در ظرف ۶ هــفته ا خیر در ار د ن بود و گفته میشود که‌اکثر اعضای کا بینه فعلی بر خلاف کا بینه های گذشته غیر نظا می میبا شد .

۸ عقرب ـ ا ضافه از شصت کشورعضو مو سسهٔ یو نسکو روز هفت عقرب‌پیشنها د راکه تو سط ا فغا نستان و چند کشوردیگر برای قرار دادن ز بان عربی بحیث لسا ن علمی در ا ین موسسه پیش گر دیده بود حمایت کردند .

۹ عقرب ـ نما یند گان ا یالات متحــدهٔ امریکا و ا تحاد شوروی در هلسنکی ملاقات مقد ماتی خودرا دربارهٔ مسئله تحدیداسلحهٔ سترا تیژیکی ا تو می آ غاز نمودند .

۱۰ عقرب ـ وزارت صحیه عر بستـا ن سعودی این راپور ها را عاری از حقیقت خوانده که حکو مت آنکشور نسبت خطر شیوع کو لرا ا مسال به حجاج ا جازه‌ورود به مکه معظمه را نخوا هد داد .

۱۱ عقرب ـ نما ینده گان شانزده کشو ر عضو مو سسهٔ ملل متحد تصمیم گرفته‌اند تا تقا ضای خودرا برای عضو یت جمهوریت مردم چین واخراج نما یندهٔ فارمو سا ازین مو سسهٔ جهانی تجدید کنند .

۱۲ عقرب ـ عدهٔ ازنـمایــنده‌گان کشو ر های آ سیایی و ا فریقایی از مو سسهٔ ملل متحد تقا ضا نموده ا ند از ا عضای ا ین مو سسه بخوا هد تا روابط سیاسی‌اقتصادی وتجارتی خودرا با حکو مت ا فــر یقــا ی جنوبی قطع نما یند .

۱۳ عقرب ـ ا نــور ا لسادات ر ئــیس جمهو ریت عربی متحد جنرال معمر القذافی رئیس دو لت لیبیا و جنرال جعفرالنمیری رئیس دو لت سودان کنفرانس خودرا برای غور دربارهٔ تمام مسایل مر بو طه در قاهره آغاز نمودند .

۱۵ عقرب ـ کمیتهٔ قانونی مجمع عمو می موسسهٔ ملل متحد به بحث خود در با ر هٔ اقدا ماتیکه به جلو گیری از ربودن طیا رات منجر شده بتواند آ غاز کرده است .

۱۶ عقرب ـ ژورژ پو مپیدو رئیس‌جمهور فرانسه خاطر نشان نمود تازمانیکه قو ا ی اسرائیل از ارا ضی ا شغا لی عربی خارج نگردیده و پرا بلم فلسطینی حل نگر د د

هیچگونه صلح دوامدار در شرق میانه بوجود نخواهد آمد .

۱۷ عقرب ـ انور السادات رئیس جمهوریت عربی متحد معمر القذافی رئیس دولت لیبیا و جعفر النمیری رئیس دولت سودان با تشکیل یک اتحادیه بین خود موافقه نموده اند .

۱۸ عقرب ـ جنرال شارل دوگول رئیس جمهور سابق فرانسه به عمر ۷۹ سالگی وفات نمود .

* ـ نمایندگان پارلمانی کشور های عضو پیمان اطلس کنفرانسی را برای غور دربارهٔ تمام مسایل مربوطه در هاگ مرکز هالند شروع نمودند .

۱۹ عقرب ـ شورای اعضای پارلمان کشورهای عضو پیمان اطلس شمالی در همین کنفرانس سالانهٔ خودرا در هاگ خاتمه داد .

۲۳ عقرب ـ مجمع عمومی موسسهٔ ملل متحد در جلسهٔ خود فیصله نامه را باکثریت آراء به تصویب رسانید که در آن اعتماد نامه نمایندگان افریقای جنوبی درموسسهٔ ملل متحد رد شد .

۲۳ عقرب ـ لیونید بریژنیف سرمنشی حزب کمونیست اتحاد شوروی طی پیامی که انتشار یافت گفته است که مردم اتحاد شوروی با همنوایی عمیق مبارزه را که مردم جمهوریت عربی متحد علیه تجاوز اسرائیل براه انداخته تعقیب میکند .

۲۴ عقرب ـ دوکتور محمود فوزی صدراعظم جمهوریت عربی متحد استعفای خود واعضای کابینهٔ خودرا به انورالسادات رئیس جمهور آنکشور تقدیم کرد .

انور السادات بلا فاصله از دوکتور محمود فوزی تقاضا کرد تابه تشکیل کابینهٔ جدیدی در آن کشور اقدام نماید .

۲۵ عقرب ـ جعفر النمیری رئیس جمهور سودان طی تغییرات عمده در کابینه آنکشور که در آن سه وزیر را بر کنار کرده است عهدهٔ وزارت پلان را خود شخصاً احراز نموده است .

۲۶ عقرب ـ یکی از کمیته های مجمع عمومی موسسهٔ ملل متحد فیصله نامه ای را در بارهٔ پاک نگهداشتن آبهای ساحلی کشور های مختلف از اسلحهٔ اتومی به تصویب رسانید .

۲۷ عقرب ـ کابینهٔ جدید جمهوریت عربی متحد در حضور انور السادات رئیس جمهور آنکشور مراسم تحلیف را بجاآورده و بلا فاصله بکار آغاز کرد .

کابینه جدید دارای سی و دو عضو میباشد .

۲۹ عقرب ـ صدراعظم المغرب این شایعات را که حکومت آنکشور با دادن پایگاه های نظامی به ایالات متحده امریکا درداخل خاک المغرب موافقه نموده عاری از حقیقت خوانده است .

۳۰ عقرب ـ انور السادات رئیس جمهوریت عربی متحد خواستار آزادی تمام مناطق متعلق به عربها گردیده که اکنون تحت اشغال عساکر اسرائیلی میباشد .

اول قوس ـ انور السادات رئیس جمهوریت متحد عرب تشکیل یک شورای عالی قضایی ملکی را که دارای شانزده عضو میباشد اعلام نمود .

۲ قوس ـ وزارت کلتور جمهوریت عربی متحد از موسسهٔ یونسکو تقاضانموده تاپنج نفر از مجسمه سازان برجسته خودرا جهت مطالعه پروژه که به یاد بود جمال عبدالناصر تشیید بنا میگردد به قاهره اعزام بدارد .

۳ قوس ـ سفرای چهار کشور بزرگ بار دیگر برای غور دربارهٔ اوضاع برلین کنفرانسی تشکیل دادند .

۴ قوس ـ موسسهٔ ملل متحد درجلسهٔ خود فیصله نامهٔ راکه از طرف بعضی از کشور های بلاک شرقی و بیطرف در بارهٔ کوریا پیش شده بود با اکثریت آراء رد کرد .

۵ قوس ـ دوکتور محمود فوزی صدراعظم جمهوریت عربی متحد اظهار داشت تا زمانیکه اسرائیل از تجاوز بر کشور های عربی خود داری نه نماید بروز جنگ در شرق میانه غیر قابل اجتناب خواهد بود .

۶ قوس ـ اینگن باریکی از مامورین عالیرتبهٔ وزارت خارجهٔ جمهوریت اتحادی آلمان به برلین شرقی وارد شد .

۷ قوس ــ در عمان اعلام شده که حکومت اردن آخرین دسته از کوماندوهای عربی را از محابس آنکشور آزاد نموده است .

۱۳ قوس ــ جمهوریت عربی متحد بار دیگر نسبت به ادامهٔ پرواز طیارات اکتشافی امریکایی بر فراز کانال سویز به حکومت ایالات متحدهٔ امریکا احتجاج نموده است .

۱٤ قوس ــ جوزف موبوتو رئیس جمهور کانگو کینشاسا که اخیرا برای یك دورهٔ هفت سالهٔ دیگر بحیث رئیس جمهور آنکشور انتخاب شده حلف وفاداری یاد کرد .

۱۵ قوس ــ کمیته مرکزی موسسهٔ آزادی فلسطین بار دیگر جلسات خودرا برای غور در بارهٔ تمام مسایل مربوطه درعمان شروع کرد .

۱٦ قوس ــ پیمان مربوط به عادی ساختن مناسبات بین جمهوریت اتحادی المان و پولیند در وارسا بین ویلی‌برانت‌و سیرانکو ویچ صدراعظمان دو کشور به امضاء رسید .

۱۷ قوس ــ نمایندگان ایالات متحدهٔ امریکا و اتحاد شوروی بار دیگر بحث خودرا در بارهٔ تجدید اسلحهٔ ستراتیژیکی اتومی در هلسنگی ادامه دادند .

۱۸ قوس ــ شورای وزرای موسسهٔ اتحاد افریقا جلسات خودرا در لیگاس مرکز نایجیریا آغاز کرد .

۲۰ قوس ــ جنرال حافظ الاسد صدراعظم سوریه در قاهره با انورالسادات رئیس جمهوریت عربی متحد روی موضوعات مورد علاقه ملاقات کرد .

۲۱ قوس ــ در بلگراد اعلام شده که ملاقات مارشال تیتو رئیس جمهور یوگوسلاویا با پاپ پال ششم رهبر مذهبی کاتولیك های جهان درواتیکان منسوخ گردیده است .

۲۲ قوس ــ کاوندا رئیس جمهور زمبیا اعلام نموده که هنوز هم نمیداند که در کنفرانس صدراعظمان کشور های عضو کامنویلت که عنقریب درسنگا پور انعقاد می یابد اشتراك خواهد ورزید یا نه .

وی قبلا گفته بود که هرگاه حکومت انگلستان از تصمیم خود در بارهٔ فروش اسلحه و مهمات نظامی به افریقای جنوبی منصرف نگردد از شرکت در کنفرانس صدراعظمان کامنویلت خود داری خواهد کرد .

۲۳ قوس ــ اتحاد شوروی بار دیگر حمایت خودرا از ویتنام شمالی ابراز داشته واز اظهارات اخیر ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا انتقاد نموده است .

۲٤ قوس ــ ملك حسین پادشاه اردن به بن وارد شده و مذاکرات خودرا در بارهٔ تمام مسایل مربوطه با حکومت‌جمهوریت اتحادی آلمان آغاز نمود .

۲۵ قوس ــ مجمع عمومی موسسهٔ ملل متحد در جلسهٔ خود فیصله نامهٔ را بـا اکثریت آراء به تصویب رسانید که در آن گفته شده درسال ۱۹۷۳ یك کنفرانس بین المللی برای تاسیس یك دستگاه بین المللی جهت ادارهٔ امور مربوط به استفاده صلح آمیز از منابع تحت البحار به نفع تمام بشریت انعقاد یابد .

۲۷ قوس ــ ریچارد نکسن رئیس‌جمهور ایالات متحدهٔ امریکا وادوارد‌هیث صدراعظم انگلستان نیز به مذاکرات خود در بارهٔ تمام مسایل مورد علاقه ادامه دادند .

۲۸ قوس ــ احمد سکوتوری رئیس جمهور گینی از موسسهٔ ملل متحد تقاضا نموده تا به آنکشور در مقابل حملات‌احتمالی عساکر اجیر خارجی که با کمك عساکر پرتگالی صورت میگیرد کمك نماید .

۲۹ قوس ــ گومولکا رهبر حزبی پولیند ازوظیفه خود استعفاء داده وعوض وی یکی از شخصیت های دیگر پولیند به نام کیریك زمام امور حزبی آنکشوررا بعهده گرفته است .

۳۰ قوس ــ تونکو عبدالرحمن صدراعظم مالیزیا اظهار داشت که حکومت وی با حکومت جمهوریت مردم چین تماس‌های در بارهٔ مسایل مربوط به بیطرف ساختن هند چین بر قرار نموده است .

اخبار جهان

اول جدی – الکسی کاسیگین صدراعظم اتحاد شوروی به اسرائیل نسبت به داشتن توقعات زیادی درقبال حل بحران شرق میانه اخطار داده است .

۲ جدی – جوزف سیرانکوی چیک که از وظیفه اش بحیث صدراعظم پولیند استعفا داده بود بعوض وی مارشال ماریان سپایخالسکی بصفت رئیس دولت آن کشور تعیین شد .

۳ جدی – علی صبری معاون رئیس جمهوریت عربی متحد مذاکرات خود را باسران حزبی و حکومتی اتحاد شوروی در مسکو خاتمه داده است .

٤ جدی – فعالیت برای جمع آوری اسلحه و مهمات نظامی بعضی از دسته های کوماندوهای فلسطینی در سراسر اردن صورت گرفت .

٥ جدی – طیارات خطوط هوائی لیبیا از این پس اجازه خواهند داشت تا هنگام پرواز اروپائی خود از میدان هوائی مسکو و قلمرو فضائی آن استفاده کنند .

این توافق نتیجه قرار دادی میباشد که بین حکومات اتحاد شوروی و لیبیا بامضاء رسیده است .

٦ جدی – پارلمان هند در اثر توصیهٔ میرمن اندارا گاندی صدراعظم آنکشور منحل گردیده است .

۷ جدی – ملوین لیرد وزیر دفاع ایالات متحده امریکا بار دیگر از تصمیم کشور های عضو پیمان اتلس در بارهٔ ازدیاد سهم شان با خوشی استقبال نموده است .

۸ جدی – میرمن اندرا گاندی صدراعظم هند اظهار داشت که هر گاه تصمیم حکومت انگلستان در بارهٔ فروش اسلحه و مهمات نظامی به افریقای جنوبی عملی گردد آیندهٔ کامنویلت به مخاطره خواهدافتاد .

۹ جدی – انور السادات رئیس جمهوریت عربی متحد تاکتیک های امریکا را در راه تصنیف داعیه عربی تقبیح نمود .

۱۰ جدی – ایالات متحدهٔ امریکا اخراج نخستین قسمت اسلحهٔ کیمیاوی خودرا ازجزیرهٔ اوکیناوا بتاریخ بیست جدی شروع خواهد نمود و آنرا به جزیرهٔ جانستن که در ۱۳۰۰ کیلو متر جنوب هاوایی واقع است انتقال خواهد داد .

۱۱ جدی – جنرال رضا عظیمی یاور شاهنشاه ایران بحیث وزیر حربو جنرال سنمیعی وزیر حرب بحیث وزیرزراعت و ښاغلی گودرزی وزیر زراعت ایران بحیث وزیر مشاور در کابینهٔ ایران مقرر شده اند .

۱۲ جدی – دکتور گونار یارینگ میانجی صلح موسسهٔ ملل متحد در شرق میانه از مسکو به نیو یارک مراجعت کرد تا زمینه رابرای شروع مجدد مذاکرات غیر مستقیم بین کشور های عربی واسرائیل فراهم سازد .

۱۳ جدی – دکتور گونار یارینگ میانجی صلح موسسهٔ ملل متحد فعالیتهای خودرا برای امکان شروع مجدد مذاکرات غیر مستقیم بین کشور های عربی واسرائیل در نیو یارک آغاز کرد .

۱٤ جدی – جمهوریت عربی متحدرسما باایران روابط سیاسی برقرار نمود .

مناسبات سیاسی بین جمهوریت عربی متحد و ایران در سال ۱۹٦۰ وقتی ازطرف جمهوریت عربی متحد قطع گردید که حکومت ایران اسرائیل را بصورت دیفکتو برسمیت شناخت .

۱٦ جدی – اوتانت سرمنشی موسسهٔ ملل متحد برای نخستین بار جوابهای جمهوریت عربی متحد ، اردن و اسرائیل را به سوالات مفصل گونار یارینگ نمایندهٔ مخصوص ملل متحد که به آنها تقدیم شده بود انتشار داد .

۱۸ جدی – اندری گرومیکو وزیر خارجه اتحاد شوروی به سفارت ایالات متحده امریکا نسبت به انفجاریکه در نزدیکی یکی از عمارات متعلق به اتحاد شوروی در واشنگتن صورت گرفته احتجاج نموده است .

۱۹ جدی – وزرای خارجهٔ یوگوسلاویا و ایران نگرانی شانرا در مورد ادامهٔ بحران شرق نزدیک و اشغالی قلمرو های عربی توسط اسرائیل ابراز داشتند .

۲۰ جدی ـ انور السادات رئیس جمهوریت عربی متحد پیامهای فوری در مورد خرابی اوضاع در اردن عنوانی ملک حسین پادشاه اردن و رؤسای جمهور کشور ها ئیکه غرض مطالعه اوضاع اردن در دسمبر گذشته جلسه عالی در قاهره تشکیل داده بودند فرستاده است .

۲۱ جدی ـ ذوالفقار علی بوتو وزیر خارجهٔ سابق پاکستان بر تانیه را ملزم ساخت که میکوشد مسئولیت را در مورد منازعهٔ هندو پاکستان بر سر مسئله کشمیر از خود دور کند .

۲۲ جدی ـ انورالسادات رئیس جمهوریت عربی متحد باردیگرسیاست‌حکومت ایالات متحده امریکا را در مورد شرقمیانه مورد انتقاد قرار داده گفت که هیچ قدرتی در جهان جمهوریت عربی متحد را به دادن امتیازاتی به اسرائیل مجبور ساخته نمیتواند .

۲۳ جدی ـ مجلس نمایندگان اردن از پادشاهان و رؤسای جمهور کشور های عربی تقاضا نموده تا از مبارزه علیه اردن در قبال بحرانهای داخلی آنکشور خودداری نمایند .

* ـ جمهوریت عربی متحد پلان های جدید حکومت اسرائیل را در بارهٔ حل بحرانهای شرق میانه که به دکتور گونار یارینگ میانجی صلح موسسهٔ ملل متحد در دوران بازدید اخیر وی از تل ابیب بوی تسلیم گردیده رد نموده‌است.

۲۴ جدی ـ کنفرانس صدر اعظمان کشور های عضو کامنویلت یاشهرکت‌سران حکومتی و نمایندگان تمام کشور های عضو در سنگاپور آغاز گردید .

۲۵ جدی ـ انورالسادات رئیس جمهوریت عربی متحد بند عالی اسوان را بر فراز دریای نیل در حالیکه نیکولای پودگورنی صدر هیئت رئیسهٔ شورای عالی اتحاد شوروی نیز حاضر بودباقطع نوار سبز رنگ افتتاح کرد .

۲۶ جدی ـ ملک حسین پادشاه اردن اظهار داشت که‌وی امیدوار است آخرین توافقیکه بین حکومت اردن و موسسه آزادی فلسطین دربارهٔ استقرار اوربند در آنکشور حاصل گردیده به مرحلهٔ اجرا گذاشته شود .

۲۷ جدی ـ محافل رسمی در واشنگتن اظهار میدارند که تشدید اخیر بمباران طیارات امریکائی بر مواضع و تاسیسات مرمی های دافع هوائی ویتنام شمالی‌بمنظور جلوگیری از تقویهٔ قوای ویتنام شمالی در کمبودیا میباشد .

۲۸ جدی ـ جنرال احمد عبدالحلیم رئیس کمیته نظامی عربی در اردن این شایعات را که مقامات حکومتی اردن تصمیم خانه های عمان و سایر شهر های آنکشور را برای پیدا نمودن کماندو های فلسطینی و اسلحه آنها تلاشی مینمایند عاری از حقیقت خوانده است .

۲۹ جدی ـ نیکولای پودگورنی صدر هیئت رئیسهٔ شورایعالی اتحاد شوروی از قاهره به مسکو مراجعت کرد .

۳۰ جدی ـ وزراء خارجه و دفاع جمهوریت عربی متحد ، لیبیا ، سودان ، و سوریه کنفرانسی را برای مذاکره در بارهٔ اختلافات کشور های عربی با اسرائیل در قاهره افتتاح نمودند .

* ـ سران جمهوریت عربی متحد لیبیا ، سودان و سوریه در قاهره کنفرانسی تشکیل دادند . درین کنفرانس راجع به اوضاع کنونی شرق میانه بشمول اوضاع کنونی اردن و همچنان امور مربوط به تشکیل اتحادیه با شرکت این چار کشور عربی بحث شده است .

اول دلو ـ سران جمهوریت عربی متحد لیبیا ، سودان و سوریه کنفرانس خودرا که اخیرا در قاهره تشکیل داده بودند خاتمه داده اند .

۲ دلو ـ هجدهمین‌کنفرانس‌صدراعظمان کامنویلت درسنگاپور خاتمه یافت و پس از نه روز جلسات متشنج بالاخره اعلامیهٔ صادر گردیده که در آن تبعیض نژادی تقبیح شده اما به تصمیم هر یک از اعضا مربوط گردیده تا سوال کمک به ممالک کمک کنندهٔ رژیم های تبعیض طلب راحل و فصل کنند .

۳ دلو ـ جمهوریت عربی متحد راپور های جراید بر تانوی را در بارهٔ اینکه دکتور گونار یارینگ میانجی صلح موسسهٔ ملل متحد با پلانهای مربوط

به واگذاری بندر شر م ا لشیخ و قسمتی از شبه جزیرهٔ سینا موا فقه دارد عا ر ی از حقیقت خوا نده ا ست .

٤ د لو ـ جو لیو س نایر یری ر ئیس جمهور تا نزا نیا در د هلی جدید ا خطا ر داد در صو ر تیکه بریتا نیا فرو ش سلاح خودرا به ا فریقای جنو بی از سر گیر د کشور های ا فریقا ئی مجبور خوا هـنـد شد از ممالك کمو نستی سلاح بـد ست آ ر ند .

٥ د لو ـ سنا تور و یلیم فو لبرا یت رئیسی کمیتهٔ روابط خارجی مجلس سنا ی ایالات متحدهٔ ا مریکا از عملیات هـوا ئی طیارات ا مریکایی در کمبودیا ا نتقاد نموده ا ست .

٦ دلو ـ شیخ صباح السالم الصـبا ح حکمران کویت ا ستعفای کا بینهٔ آ نکشو ر را قبول نموده اما حکمران کویت‌از اعضای کا بینهٔ آ نکشور تقا ضا نموده تا ز مـا ن تشکیل کا بینه جدید بو ظیفه خود ا دا مه بد هند .

٧ د لو ـ مذاکرات دو رو ز هٔ ویلی‌برانت صدراعظم جمهو ر یت ا تحا دی المان و ژورژ پو مپیدو ر ئیس جمهور فرا نسه در پاریس خا تمه یا فت .

٨ د لو ـ نما یند گان کشور های عضو دول صادر کـنندهٔ نـفت او پك و هـفده شر کت غربی نفتی بار د یگر برای ر فـع ا ختلا فات طر فین در تهران تشکیل جلسه دا دند .

* ـ ایالات متحدهٔ امریکا ، ا نگلستان و فرانسه به مقا مات ا تحاد شوروی دربرلین نسبت به موا نعیکه که از طرف مقا مـا ت مربو طه آ لمان شر قی بر ر فت و آ مد بین بر لین غربی و جهان خارج وضع‌گردیده احتجاج نموده ا ند .

٩ د لو ـ حکومت ایالات‌متحده ا مریکا بود جهٔ سال مالی آ ینده آ نکشور را که حاوی تقریبا دو صد و سی ملیارد دا لـر میبا شد به کا نگرس آ نکشور ارسال نمود.

١٠ د لو ـ حکو مت جمهو ریت ا تحا دی آلمان نسبت به تصمیم حکو مت گینی برای قطع روابط سیاسی از طرف آ نکشور بـا جمهوریت اتحاد ی آلمان ابراز تا سـف نموده و لی متذ کر شد ه که از این عمل حکو مت گینی متعجب نگر دیده ا ست .

١١ دلو ـ زنگ های خطر هـوائی د ر قاهره و ا کثر شهر های د یگر جمهو ریت عربی متحد بحیث یك اقدام آزما یشـی به صدا در آورده شد .

١٢ د لو ـ شورایعالی دفاعی جمهو ر یت عربی متحد که عا لیترین مر جع نظا می و د فاعی آ ن کشور میبا شد در قاهره تشکیل جلسه دادند .

١٣ د لو ـ خطر قطع ارسال نفت‌ازطرف کشور های عضو مو سسه ممالك صا د ر کننده نفت او پك به کشور های ارو پایی غربی نظر به عدم مو فقیت مذا کـر ا ت کنفرانس ا عضای او پك و شر کت ها ی تو لید کنند هٔ نفت در تهران از د یـا د یافته است .

١٤ دلو ـ شا هنشاه ا یران از کشور های تو لید کنندهٔ نفت در منطقهٔ خلیج‌تقاضا نموده تا نظر به عدم مو فقیت کنفرا نس نفتی تهران ا قدا مات مشترك قا نو نی را برای از د یاد قیمت نفت خام خود ا تخاذ نمایند .

٢١ د لو ـ و یلیم راجرز و زیر خارجهٔ ایالات متحدهٔ ا مریکا ا ظهار دا شت کـه ایالات متحدهٔ ا مریکا ، ا نگلستان وفرانسه مسودهٔ قرار دادی را درباره بهبود اوضا ع بر لین به ا تحاد شوروی تسلیم داده اند.

٢٤ د لو ـ معمر ا لقذا فی ر ئیس دولت لیبیا تر میمی را در کابینهٔ آنکشور ا علا م کـــرد .

گفته میشود که درین تر میم کا بینه سه و زیر جدید مقرر شده اند .

٢٥ د لو ـ مارشال تیتو ر ئیس جمهور یو گو سلا و یا برای مذاکره با سرا ن حکو متی جمهوریت عربی متحد به قا هره وارد شد .

٢٦ د لـو ـ ا نـور ا لسادات ر ئیس جمهور عربی متحد و مارشال تیتو ر ئیس جمهور یو گو سلا و یا سه ساعت دربارهٔ او ضاع شر ق میانه مذا کره نمودند .

٢٨ د لو ـ حکو مت فرانسه ر ضا ئیت کامل خودرا نسبت به جوا بیکه جمهو ریت عربی متحد به پیشنهاد های ا خیر د کتور

گو نار یا رینگ میـانجی صلح مو سسهٔ ملل متحد در مورد شر ق میانه داده ا براز داشته است .

اول حوت : حکو مات جاپان مالیز یا و اندو نیزیا از حکومت ا نگلستان بحیث‌یکی از رو سای مشترك دو گـانـه کنـفرانس بین ا لمللی ژنیو دربارهٔ لاوس تقا ضا نموده تابرای ا عادهٔ صلح در لاوس حفظ تما میت ارضی و بیطرفی لاوس‌به ا قدا مات مقتضی د ست بز ند .

۲ـ حوت : جمهو ریت عر بی مـتـحد اخطارداده که هر گاه مساعی جدید دو کتور گو نار یا رینگ میانجی صلح مـو سسهٔ ملل متحد درشر ق میانه با عدم مو فقیت مواجه گردد بحرانهای شدید د یگری درین منطقه بروز خوا هد کرد .

۳ ـ حوت : جنرال یحیی خان ر ئیس جمهور پا کستان کا بینهٔ غیر نظامی آنکشور را منحل ساخته است ا نحلال کـا بینـهٔ پاکستان ناشی از او ضاع سیاسی میباشد که در آ نکشور بو جود آ مده ا ست .

* ـ او ضاع عـمـو مـی د ر د ا کـه مرکز پاکستان شر قی و خیم بوده مقرراتی و ضع و گشت و گذار مردم از طرف شب در داکه و بعضی ازشهر های دیگر پاکستان شرقی تحت قیو داتی قرار داده شده ا ست.

٤ حوت ـ میعاد یکـما ه اور بند بـیـن جمهو ریت عربی متحد و اسرائیل درامتداد کانال سو یز خاتمه یافت . اگر چه‌جمهوریت عربی متحد قبل از ا ختتام میعاد او ر بند درشرق میانه عساکر خودرا به حال تیارسی در آ ورده بود بااینهم تا کنون کـــد ا م حادثهٔ در ا متداد کانال سویز ر خ ندا ده است .

* ـ سر ا لك د کلکس هـیوم و ز یر خارجهٔ ا نگلستان. دربارهٔ اینکه حکـــو مت آنکشور به حکو مت ا فریقای جنو بی‌اطلاع داد حا ضر ا ست هفت هلیکو پتر خود را به ا فریقای جنوبی بفرو شد با عکس‌العمل های مختلفی مواجه گردیده ا ست .

٥ حوت ـ جنرال حافظ الاسد در نتیجـه رفراندمی که در سراسر سو ریه بعمل آمد بحیث ر ئیس جمهور جدید آنکشور انتخاب گردید .

* ـ ژورژ پو مپید و ر ئیس جـمـهـور فرانسه ا ظهار داشت که حـکو مـت و ی میخوا هد حوزه جنوب شرق آ سیا منطقهٔ باشد که هر کشور دران سر نو شت خودرا طوریکه خو دش میخوا هد تعیین کـــر د ه بتواند .

٦ حوت ـ شیخ مجیب ا لرحمن ر ئیس حزب عوامی‌لیگ پاکستان‌اعلام نموده‌که حاضر است با جنرال یحیی خان ر ئیس جمهور آنکشور در بارهٔ تمام مسایل مر بو طـــه مذاکره کند .

۷ حو ت ـ اتحاد شوروی به ستاپ‌رایت سکر تر اول سفارت جمهو ریت ا تحاد ی آلمان در مسکو هدایت داده تا هرچه زود تر خاك آنکشور را ترك بگو ید .

۸ حوت ـ جنرال‌جودت‌سونای‌رئیس جمهور ترکیه میکوشد هرچه زودتر به‌بحرا نها ی سیاسی فعلی آنکشور خاتمه داده شو د از رهبران سیاسی تر کیه تقا ضا نمو د ه تا نظریات خودرا در بارهٔ تشکیل کـا بینـــهٔ جدیدی به ا طلاع وی بر سانند .

۹ حو ت ـ ا نتخابات پارلمانی درسراسر هند آ غاز گردید برای پر کردن پنجصد و هجده چو کی در مجلس شورای ملی هـــند متجاوز از دو هزارو پنجصد نفر ازاعضا ی احزاب مختلف هند خودرا کاندید نموده‌اند.

* ـ میر من اندرا گاندی صد ر ا عظم هند که در انتخابات عمومی پیروز گر دید آمادهٔ مراسم تحلیف برای تشکیل حکومت جدید گر دید .

۱۰ حوت ـ انورالسادات‌رئیس جمهوریت عربی متحد در قا هره گفت که‌برای اولین‌بار

در مدت بسیار درازی حر کت متین و ثابت د پیلو ما تیك این کشور مو فق شده‌است تا د شمن را بیك حالت د فاعی در آورد .

۱۱ حوت ـ پارلمان جدید سوریه بــه ا کثریت آراء نا مزدی جنرال حا فظالاسد صدراعظم سوریه را برای ا حراز ر یاست جمهو ری تصویب کرد .

۱۲ حوت ـ ا کثر شخصیت های ا حزاب اقلیت در ا سا مبلهٔ ملی پاکستان‌از جنرال یحیی خان رئیس جمهور آ نکشور تقا ضا کرده اند ، از شیخ مجیب الرحمن ر ئیس حزب عوامی لیگ خواستار تشکیل‌یك‌حکومت مو قتی گر د د .

۱٤ حوت ـ شیخ مجیب ا لرحمن ر هبر حزب عوامی لیگ درپاکستان شر قی گفت: قبل ازانکه وی و حزب مذکور بتواند د ر جلسه اسا مبله ملی در بیست و پنج مارچ اشتراك نماید باید قانون نظامی در پاکستان شرقی خاتمه یابد .

۱۷ حوت ـ جنرال حافظ ا لا سدصدراعظم ووزیر د فاع سو ریه ا ظهار داشت کــه اسرائیل بدون کمك خارجی کشور هــا ی عربی را مورد حمله قرار داده نمی تواند .

۱۸ حو ت ـ ملو ین لیرد و زیر د فا ع ایالات متحدهٔ ا مریکا ا ظهار داشت که آن کشور با خطرات حملات دو جا نبه مرمی‌های اتحاد شوروی و جمهو ریت مردم چین مواجه میبا شد .

۱۹ حوت ـ ا د میرال مورر رئیس کمیتهٔ لوی د رستیزهای مشترك ایالات متحدهٔامریکا اظهار داشت که از دیاد قدرت بحری‌اتحاد شوروی تهدید علیه ا یالات متحده امریکادر آبهای بین ا لمللی محسوب میگر دد .

۲۰ حوت ـ جنرال مصطفی طلا س معاون اول وزارت د فاع و لوی د رستیز قو ا ی مسلح سو ریه ا ظهار داشت که ا کنو ن برای عربها چارهٔ د یگری جز این نما نده که به جنگ آزادی خوا هی علیه اسرا ئیل د ست بز نند .

* ـ ذو الـفقا ر علی بـو تـو ر ئیس حزب مردم پاکستان ا ظهار دا شت کــه میخواهد تا به داکه مسافرت نموده و بـا شیخ مجیب ا لر حمن ر ئیس حزب عوامی لیگ در بارهٔ مسایل مورد علا قه مذا کر ه کند .

۲۱ حو ت ـ جنرال حافظ ا لاسدصدراعظم و وزیر دفاع سوریه برای ا حرا ز لـقب چهار د همین ر ئیس جمهو ریت سو ر یه اکثریت شصت و پنج فیصد آراء رابدست آورد .

۲۲ حو ت ـ حا میان میرمن اندراگاندی صدراعظم هند بر تعداد حو گی های خو د

دهیواد دمهموخبرونو کرونولوژی

د حمل لمړی ــ د شاه و لایتمآب دروضی جنډه پهشاندارو مراسمو سره پورته شو . په دی تر تیب د گل سرخ لرغونی میلــه شروع شوه .

* دکابل منډوی جنډه په خاصو مراسمو سره دهغه منډوی په غولــی کښې لو چــت کړای شوه.

* ــ صدراعظم ښا غلی نور احمد اعتمادی دنوی کال په مناسبت خپله بیانیه ا یر ا د کړ ه .

* افغانی هیئت د عدلیه وزیر پوهنـدوی عبدالستار سیرت په مشری داسلامی هیوادو دوزیرانو په ټولنهکښې دګډون له پاره جدې ته لاړ .

دحمل ۲: ــ دپښتونستان قــومی مشرانـو دنوی کال په مناسبت د همــایونــی معظـم اعلیحضرت اوعلیا حضر تی معظمی ملکې او دافغانستان ټولو خلکوته د مــبارکی پیغــام را استولی دی .

* دافغانی لرغون پیژندونکی هیئت دهډی دشتر په تپهکی د خپلو کیندنو په څلورمه دورهکی دری استوپی او دبــودا د یوشمیــر مجسمو په پیداکولو باندی بریالی شو .

* داطلاعاتو اوکلتور وزارت د انکشافــی پروګرامونو په لړکښې دنوی کال په شروع کیدو سره د لمر دنوی مجلې لــومړۍ ګنــه خپره شوه.

* دآریانا دایرة المعارف وروستی ټــوك په ۱۳۷۷ ارتیکلوکی دچاپ څخه راووت

دحمل ٤ : ــ دپولیسو د اکــاډمی څخــه سږکال شپږتنی ښځی فارغ التحصیلی شوی اودلومړی ځل دپارهیی دپولیسو دصاحبمنصب په حیث په ټولنهکی پهکارشروع وکړله .

د حمل ۵ ــ صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی د بګرا میو د نسا جی فا بریکه پرا نیستله .

د حمل ۸ ــ د ا قتصادی عالی شو ر ی لو مړنۍ غونډه د صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی تر ریاست لاندی د صدارت په ماڼی کښې شروع شوه .

دحمل ۱۰ : ــ افغانی هیئت په جدهکښې داسلامی هیوادو دخارجه وزیرانو پــه جرګه کښې له ګډون کولونه وروسته کــابل تــه راستون شو .

دحمل ۱۲ :ــ دترین کــوټ اساسی پــل دفوائد عامه دوزیر انجنیر محمد یعقوبلعلی له خوادتیرین کوټ په ښار کښې پرانیستل شو.

د حمل ١٤ ــ صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی د هیواد د شمالی او لو یدیځــو سیمو د اداری ، عمرانی او اجتماعیانکشافی چارو د لید لو په غر ض تر غرمی د مخه په لس نیمو بجودسمنګانو او مزار شریف ولایاتو ته ورانشو .

د حمل ۱۹ ــ صدراعظم ښاغلی ا عتمادی د بلخ په و لایت کښې د خپلی دوه ورځنی استو ګنې په موده کښې د مزار شر یف په ښار کښې د یوه سل بستره آ یزعصری هو ټل د جوړ و لو تجو یزو نیو او دفواید عامی و زیر ته یی ه دایت و ر کړ .

دحمل ۲۱ ــ د هیلمند کــلــتو ر ی مرکز داطلاعاتو او کلتور دوزارت دمعیــن ښاغلی محمدخالد روښان له خوا دلشکرګاه په ښار کښې پرانیستل شو اودلومړی ځل له پــاره دمعظم ټولواك همایونی اعلیحضرت دمسافرت فلم چه دافغان فلم دمؤسسی له خوا تهیــه شویؤ پکښې وښودل شو .

دحمل ۲۲ ــ صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی له غرمی نه وروسته د فار یــا ب دولایت د میر منو د ټو لنی د ښسټ ډبره کښیښو د له .

دحمل ۲۳ ــ دافغا نستا ن اکادمی لومړی غونډه دملی فرهنــګ دساتلو اوپراختــیا او دتحقیقاتی هدفونو دپرمخ بیولو اودتاریخــی اجتماعی اوادبی مسئلو دعلمی تحلیلاودملی ژبی پښتو دانکشاف اوتقویی اوددری ژبــی

کو رنی خبر و نـه

دحمایې او روز لو په مقصدداطلاعاتواوکلتور وزارت دمسلکی مجلس د غـړیو په گډون وشوه .

دحمل ۳۰ :ـ دمیرمنو ټولنی پـه سالون کښی ددیپلومه میرمنو دفرهنگی او تربیـوی دټولنی دتأسیس له پاره دلومړی ځل لپاره غونډه وشوه .

د حمل ۳۱ ـ صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی وروسته له ۱۸ و رځنی مسافر ت څخه په لسو بجو او ٤٥ د قیقو کابل ته را و رسید .

* د خـا رجه چـا رو دوزارت‌سیاسی لوی مدیر (دهغه وزارت اوسنی‌سیاسی‌معین) دکتورروان فرهادی چه دیوه هیئت‌په مشری دبیطرفو هیوادو په مقدماتی ټـو لنه کښی دگډون له پـاره دارالسلام تـه تللئ‌ؤ بیرتـه کابل ته راستون شو .

د ثور ۱ ـ صدراعظم ښاغلی نوراحـمد اعتمادی د هیوادشمالی اولویدیځو ولایتونه د خپل مسافرت په پای کښی د با ختر د نماینده د پو ښتنی په ځواب کښی و و یل چه ز مونږ اتلس‌ورځنی مسافرت ډیر گټورو او مو ږ مو قع پیدا کړ چه د خپلو خلکو آرزوگانو ، تمنیا تو ، مشکلا تو اوغوښتنو سره په ښه ډول آشنا شو .

* ـ د لا جـو ر د و د حکا کی دستگاه دکانـو اوصنایعـو د وزیر ښاغلی امان‌الله منصوری له خوا دهغه وزارت په مرکز کښی پرانیستل شوه .

د ثور ۲ ـ صدراعظم ښاغلی نور ا حمد اعتمادی له غرمی نه مخ کښی د گلخانی په ماڼی‌کښی دمعظم‌ټولواک همایونی اعلیحضرت په حضور شرفیاب شو .

*** دشوروی اتحاد دوزیرا نو د شو ر ی** غړی اودشوروی اتحاد او ا فغانستان‌ددوستی دټو لنی رئیس ښاغلی انتو نوف په‌بلنه‌کابل ته راورسید .

دثور ۳ :ـ په کابل کښی د عامی روغتیا دمؤسسی دابوعلی سینابلخی په تالار کښی دلیتن دزیږیدنی دسلم کال دیادوني دافغانی کمیتی درئیس سناتور عبدالهادی داوی پـه مشری دیادونی مجلس جوړ شوی وو .

دثور ٤:ـ دطلوع افغان ورځپاڼه دیـوی سهارنی ورځپاڼی په حیث چـاپ او دټولـو داستفادی و ړ و گر ځیده .

دثور ٥:ـ دولسی جرگی د فرهنگی چارو دکمیسیون رئیس او غړیو د بـلـخ کندز اوبغلان په ولایتونو کښی دمـعظم ټولـواك همایونی اعلیحضرت دوروستی مسافرت هغه فلم وکوت‌چه دافغان فلم پـه واسطه تیـار شویدی. همدارنگه دولسی جرگی د فرهنگی چارو دکمیسیون رئیس اوغړیو داطلاعاتو او کلتور دوزیر دکتور محمود حبیبی سره‌وکتل اوداطلاعاتو دوزارت دافغان‌فلم راډیوافغانستان دولتی مطابعو ، خطی کتا بخانه او دسمعی‌او بصری مؤسسی یـی پـه داسی حا ل کښی وکتلی چه دنومووړو مؤسسو د رئیسانوله‌خوا توضیحات ورکول کیدل .

* ـ درضا کـارو میرمنـو د عالی رئیس والاحضرتی شهزادگی بلقیس دهدایت په اثر یوه اندازه دواگانی دکندهار دعامی روغتیـا دآمریت اورضا کارو میرمنو دکمیټی‌له خـوا دکندهار دنارینه وو اوښځو بندیانواومرستون بی‌وزلو ناروغانوته وویشلی شوی .

دثور ٦:ـ د نساجی یـوه فابریـکه چـه دننگرهار د نساجی سهامی شرکت نومیـږی ددوه ویشتو ملیونو افغانیوپه لو مړ نی‌پانگه دننگرهار دولایت دجلال آباد په ښار کښی پرانستله شوه .

دثور ۱۰ :ـ دشوروی اتحاد د وزیرانـو دشوروی غړی او دشوروی اتحـاد ددوستـی دټولنی رئیس ښاغلی انتونوف اودهغی ټولنی غړی ښاغلی دوریانـکوف چه د افغانستـان اوشوروی اتحاد د دوستی دټولنی په بلنـه یوه هفته پخوا کـابل تـه راغلی وو خپـل هیواد ته لاړل .

دثور ۱۲ :ـ دصدارت‌عظمی دمشاوردکتور محمدحیدر په مشری دبندیانو په حالاتوباندی دغور هیئت چه ځوموده دمخه دشمالی ولایتو دبندیخانو د چارو د غور له پاره هغی‌خواته تللئ‌ؤ دنوموړو ولایتو د بندیخانو په چـارو له غور نه وروسته بیر ته کابل راستون‌شو.

دثور ۱۳ :ـ د اطلاعاتو اوکلـتور وزیـر دکتور محمودحبیبی له ښاغلی سمال دکاناډا لوی سفیرسره دافغانستان او کاناډا ترمنـځ دکلتوری روابطوپه باره کښی خبری وکړی اوداطلاعاتو اوکلتور دوزارت دوظیفو او کار دځرنگوالی دمفصل بیانولو په ضمن کښی یی

له‌نوم وړی شخه‌و غوښتل چه په بیلو بیلو څانګو کښی دفنی پرسونل دروزلو له پاره دکاناډا دحکومت دزیاتی همکاری لاری‌ولټوی.

دثور ۱۴:ـ دوزیرانو عالی غونډی‌دښاری بسونو دانتظام لپاره دخارج څخه د بسونو راوړلو زیاتی آسانتیاوی منظوری کړی .

دثور ۱۵:ـ د روغتیا وزارت سوداګروته اجازه ورکړیده چه ددواګانو جوړولو فابریکی واردی کړی .

دثور ۱۶:ـ دکندهار دولایت داحمدشاه‌بابا دلیسی دنوی ودانی دبنسټ ډبره دهغه ولایت دمستوفی اووکیل ښاغلی نوراحمد ستانکزی په واسطه کیښودله شوه .

دثور ۱۸:ـ دجهانی سره صلیب‌بین‌المللی ورځ دهنری اوعرفانی محفلونو په جوړولو سره دهیواد په مرکز اوولایتو کښی‌ونمانځل شوه.

دثور ۱۹ :ـ دتاشقرغان دښار د سروی اوداشکاشم د ښار جوړولو اوکور جوړول دریاست دفنی هیئتونو له خواچه متخصصا هم پکښی شامل دی شروع شو .

دثور ۲۰ :ـ دمزار شریف له ښار څخ دبدخشان دخواهان دعلاقه داری په لوری دباختر افغان الوتنه دالوتکو لومړنی‌الوتن شروع شوه .

دثور ۲۱:ـ د عوامی نشنل ګوندمشر خان عبدالولی خان له خپلی ماندینی میرمن نسیم ولی سره دسترګو دعلاج په غرض دخوورځو له پاره کابل‌ته راورسید .

دثور ۲۳:ـ داسعدآباد اوجلال آباد دلوی سړك په اوږدو ددیوه‌ګل د شیلی دپاسه دځوکی اساسی پل دفواید عامی دوزیرانجنیر محمدیعقوب لعلی په واسطه پرانستل شو.

دثور ۲۴:ـ دکابل اوخوست ترمنځ‌دکریر سیستم په نامه دتیلفون دمزی دغزولو هغه لومړنی ډاکه‌چه د۳۹ملیونو او۵۶۰ زره‌افغانیو په لګښت به بشپړشی دغرمی څخه مخکی په ځلورو ژوندوکی د مخابراتو د وزارت دتیلفون اوتیلګراف‌رئیس انجنیرسیدمحمدنسیم علوی په واسطه ودروله شوه .

د ثور ۲۷ ـ دحضرت محمد مصطفی(ص) دزیږیدنی مبارکه ورځ په ټول هیوادکښی ونمانځله شوه .

دثور ۲۸ :ـ داسلام دپیغمبر حضرت سرور کائنات (ص) د نیکمرغی زیږیدنی* دوری په مناسبت یوه اندازه جامی‌دستری محکمی دتجارتی تمیز دعالی دیوان دمرستو دصندوق څخه برابری شوی وی دکابل‌ولایت بندیانوته وویشلی شوی .

دثور ۲۹:ـ دکرنی جهانی بانك‌افغانستان ته دیوی اندازه پنځو ملیونو ډالروته زیاتـه کړه .

* ـ دافغانستان د پستی پنځوس زره ټکټونه په اکسپو ۷۰ کښی دپلورلو له پاره ایښودل شویدی .

دثور ۳۱:ـ دسیدنورمحمدشاه مینی‌دکارتی دجامع جومات دبنسټ ډبره دهغی کارتی په مرکزکښی کیښودل شوه .

دجوزا لو مړی ـ دماهی پرله د ستګا ه څخه دښی استفادی اودهغی دتخنیکی‌مشکلاتو دلری کولو له پاره دکانو اوصنایعو دوزارت اودآلمانی هیئتو ترمنځ موافقی لاسلیك شو اوتصمیمونه ونیول شو .

دجوزا ۲:ـ دبګرامیو د نساجی دفابریکی دتولیدی ټګرانو بیه دکانو اوصنایعو په وزارت‌کی تر یولړ مجلسو وروسته تثبیت شوه .

دجوزا ۳:ـ دغزنی دولایت دناورپه دښته کښی دکوشانی دوری یوه کتیبه چه په دریو ژبو ده کشف شویده چه ژب پیژندنی او تاریخی مطالعاتو له مخی ډیر اهمیت لری .

دجوزا ٤:ـ د اطلاعاتو او کلتور دوزارت دانکشافی پروګرامونو په لړکی او درادیو افغانستان دخپرونو څخه دزیاتی ګټی‌اخستلو په منظور د پلخمری په و لسوالی‌کی‌دراډیو یوه اخستونکی دستګاه په کار ولویده.

دجوزا ٥:ـ د ځاریو دساری ناروغیو دتشخیص او دهغو پرضد مجادلی په غرض دوترنری دتأسیس له پاره دتخنیکی مرستو موافقه لیك دافغانستان اوشوروی ا تحا د دحکومتو ترمنځ دکرهڼی او اوبولګولو په‌وزارت کښی لاسلیك شو .

دجوزا ٦:ـ دګران هیواد دخپلواکی‌دبیرته لاس ته راوستلو د و پنځو سمه کـالیزه‌په خاصو مراسمو سره ونمانځل شوه اوپه‌همدی مناسبت په ټول افـغا نستان کښی عمومـی رخصتی وه.

* ـ دهیواد دخپلواکـی د دوپنځوسمی کالیزی مراسم ددلکشا په ماڼی کښی‌په‌خاص ډول په ځای شول .

دجوزا ۸ ـ دوی عامی کتابخانی د بغلا ن اوننگرهار په ولایتونـو کـی تأسیس شوی اوپاکل شویده چه په راتلونکی نژدی‌وخت‌کی یوه بله عامه کتابخانه هم دغزنی په‌ولایت‌کی پرانبستله شی .

دجوزا ۹:ـ دکابل پـوهنتون دشرعیاتـو دپوهنځی د شپاړسمی دوری فارغ‌التحصیلان د هغه پو هنځی د ر ئیس پو هندوی‌غلام‌محمد نیازی په واسطه د کـابل پوهنتـون رئیس پوهاند د کتور سیـد عبدالقـادر بهـا تـه معرفی شول .

د جوزا ۱۰ ـ دمیر منو ټولنه دموردمقام دنمانځلو په خاطر د مور په ورځ دکال‌غوره میندی وټاکل شوی .

دجوزا ۱۱:ـ دترکیی دښځو دټولنی‌رئیسه میرمن روزکایا دمیرمنو د ټـولنـی درئیسی په بلنه کابل ته راورسید .

دجوزا ۱۲:ـ د اوقـافو عالی اداره چـه اساسنامه‌ئی دتیرکال ددلوی په میاشت‌کښی تصویب شویده د عـدلیـه وزیر پوهنـدوی عبدالستار سیرت له خوا په هغه وزارت‌کښی په رسمی ډول پرانیستله شوه .

دجوزا ۱۳:ـ دروغتیا دوزارت د انکشافی پروگرامونو په اساس دیکتیا دولایت‌دارگون دلوی ولسوالی دعامی روغتیـا د آمریت پـه چوکات کی دغانبو یوعصری کلینیك د هغه ځای د ولسوال ښاغلی عبـدالمالك نـاصری په واسطه پرانستل شو .

دجوزا ۱۵:ـ دآسیا دموتر څغلولودمسابقی دوهم‌سیمینار دملکی هوایی اوتوریزم‌رئیس سردار سلطان محمود غازی په وینـا سره په‌کابل کښی شروع شو .

دجوزا ۱۶ :ـ دموتر څغلولو د مسابقـی له پاره دآسیایی لویی لاری دکمیټی غونډې چه‌په‌کابل‌هوټل‌کښی‌دافغانستان، هند، ایران اوپاکستان دنمایندگانو په گډون شروع‌شوی وی پای ته ورسیدی .

دجوزا ۱۷:ـ دننگرهار ناوی دپراختیا په پروژه کښی ۱۱۳۱ هکـتار ځمکه د زیتـون دباغونو دجوړولو دپاره وټاکله شوه .

دجوزا ۱۹:ـ د څارندویـانو د همکارانـو دټولنی داجرائیی دبورد غړی دصدارت دوهم مرستیال اودپوهنی وزیر دکتور عبدالقیوم ته معرفی شول .

دجوزا ۲۶:ـ دزمبیا هیئت د هغه هیـواد دجمهور رئیس کینت کاوندا لیك صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی ته وسپاره .

دجوزا ۲۷:ـ د راډیو افغانستان د نـوی څپی پنځه ویشت کیلواټه دستگاه له غرمـی کښی داطلاعاتو او کلتـور دوزیـر دکتـور محمود حبیبی په واسطه پرانیستله شوه .

دجوزا ۲۸:ـ دتخار دولایـت د محکـمی دریاست دکار ددفتر نوی ودانۍ چه دستری محکمی له بودجی څخه داوولگو افغانیو پـه لگښت جوړه شویده دقرآن کریم دځو آیتو په تلاوت سره پرانیستل شوه .

دسرطان لومړی :ـ پوشمیر بندیانودخپل بند دمودی له څلورو برخونه ددریو برخـو لـه تیرولـو او نورو قانونی شرطونـو لـه بشپړولونه وروسته **له** مشرو ط خوشی‌کیدو څخه استفاده وکړه .

دسرطان ۲:ـ دلوگر دولایت د آبچکـان پروژی دبنسټ ډبره دکرهنی او اوبو لگولو دوزیر ښاغلی عبدالحکیم له خوا دآبچکان په سیمه کښی کښیښودل شوه .

د سر طان ۳ ـ صدراعظم‌ښاغلی‌نوراحمد اعتمادی تر غرمی د مخه په یو و لسو بجو د گلخانی په ما ڼی کښی د معظم ټـولواك همایونی ا علیحضر ت په حضور مشر ف شو .

* ـ د حیر تان د بند ر د نـو ی سر ك لاری په یوسلو دری شپیته کیلو متری‌کښی دخلم دنایب آباد په برخه‌کښی دفواید عامی دوزیر انجنیر محمدیعقوب لعلـی لـه خـوا پرانیستل شو .

دسرطان ٤:ـ دوزیرانوعالی‌مجلس تصویب کړی دی چه د خارجی ا تباعوموټران‌بیله‌بیمی څخه افغانستان ته نشی راننوتلای .

دسرطان ٥:ـ دپوهنی دوزارت په پیشنهاد او دواکمنو مقاماتو په منظوری د پـوهنـی دمدیرانو دلیسو مسلکی ښوونځیودښوونکو دروزنی اولیلیی ښوونځیو له مدیرانو سره دمالی مرستی په غرض داداری ا ضافه‌کاری په مقابل‌کښی ددوو میاشتو معاش اودنوموړو ښوونځیو دمرستیالانو اوسرښوونکو له پاره

ددوی په ټاکل شوی معاش عــلاوه د یــوی میاشتی معاش منظور شو .

دسرطان ٦:ـ دپنجشیردبازارك په کلی‌کی دیوسلو کورونو د و ګړو د شکلو ا و بو دبرابرولو یوه شبکه ددرو سوو دیرشو زرو افغانیو په لګښت په‌کار واچول شوه .

دسرطان ۷ :ـ دګردیز اوخوست ترمنځ دلاری په اوږدوکی دځدراڼو دغورکــی پــل دفواید عامی دوزیر انجنیر محمدیعقوب‌لعلی له خوا پرانستل شو .

دسرطان ۱۰:ـ دوردګو دولایت د تکانــی په سیمه‌کی د ابرك کان امتحانــی استخراج اواکتشافی کار شروع شو .

دسرطان۱۲ ـ شل عرادی‌تری بایسکیلونه درضاکار دمیرمنو له خوا د ښار معیوبینوته وروریشل شوه .

دسرطان ۱٤:ـ سر لــه دغی نیټی څخــه دکابل ښار په لس ګونو ناحیوکی د مؤظفو هیئتوله خوامتریك اوزان تطبیق کیږی .

دسرطان ۱٥:ـ دښار جــوړولو او کــور جوړولو کورونه‌چه ښائی سا ختمانی‌موسسی له خوا جوړ شویدی په سلو دلسو پیشکی ورکولو سره په دوولس کاله قسط پــه‌پنځه نوی زره افغانی نوی تنوته ورکړل شوه.

دسرطان ۱٦:ـ د ښــارندوی د همکــارانو دټولنی اجرائیه هیئت داجــراآتو د رپــوټ دوړاندی کولو اوپه افغانستان کښی‌دښارندوی دفعالیتونو دانکشاف په باره‌کښی د خیږواترو له پاره له صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی سره دصدارت په مانۍ کښی وکتل.

دسرطان ۱۷:ـ دقضاتو څارنوالانواودکابل دامنیه قوماندانی دپولیسو دصاحب منصبانو اوجنایی مامورینو ګډ سیمینارد‌کابل و لایت دمحکمی په سالون‌کی دکابل والی پوهانــد دکتور عبدالله واحدی له خوا پرانستل‌شو .

دسرطان ۱۹ :ـ دکندهار ښار دبرښنا په شبکه‌کی پنځه سوه کیلو واټه برښنا زیاته شوی .

دسرطان ۲۰:ـ دکابل دولایت دمستوفیت د٤۹ کال دلومړنیو دریو میاشتوپه عایداتوکی د۱۳٤۸ کال ددریو لومړنیو میاشتوپه نسبت اته څلویښت ملیونه یولکو څلور اتیا زره‌دوه سوه اوددوولس افغانی او اتیاپوله زیاتوالی راغلی دی .

دسرطان ۲۱ :ـ دفواید عامی وزیرانجنیر محمدیعقوب لعلی له غرمی نــه وروسته پــه رودخاش باندی دجرم دولسوالی نوی پل چه په دی وختوکښی دخلکو اوحکومت په‌همکاری جوړ شویدی پرانیست .

دسرطان ۲۲:ـ سږ کال پنځه سوه‌اواته نوی محصلین دکابل پوهنتون‌دپوهنځیو څخه فارغ ا لتحصیل شویدی .

دسرطان ۲۳:ـ دروان کال دلومړنیودریو میاشتو په اوږدوکښی دشاتو د مچیو د۸۱٦ کورنیو څخه د ٤٥۰ کوره په اندازه نسل اخیستل شوی دی .

دسرطان ۲٤:ـ افغانی او هندی هیئتونو په بیلوبیلو غونډوکښی د یوه پروتوکــول په لاسلیك کو لو سره موافقه و کړ ه .

دسرطان ۲٥ :ـ دلاهور دلاری‌څخه دآریانا افغان هوایی شرکت د(۷۲۷) بوئینګ الوتکی په ذریعه دکابل اوډهلی‌ترمنځ هوایی‌سرویس پرانستل شو .

دسرطان ۲٦:ـ دجوزجان دولایت دسرپل په ولسوالی کی په یوه ټولنه‌کی دلومړی‌ځل دپاره دټغر جشن ولمانځل شو .

دسرطان ۲۸:ـ دفواید عامی وزیر انجنیر محمدیعقوب لعلی دتالقانو اوخواجه غارترمنځ دنوی سړك جوړولو دکــار د جریان دکتــلو په وخت کښی دشاه روان پــرواله بانــدی دنوموړی سړك دوه پلونه چه ددولت‌په‌بودجه باندی جوړ شوی دی یوپه بل پسی‌پرانستل.

دسرطان ۲۹:ـ دشیرخان، کلفت،تاشګذر اوتورغونډی د بندرونو له لاری د افغانستان اوشوروی اتحاد ترمنځ دوارداتی اوصادراتی اوترانزیټی مالونو دتحویل ورکولو اوتحویل اخیستلو تړون دتجارت دوزارت په سالون‌کی دهغه وزارت د بنــدروالی د رئیس ښاغــلی عبدالحفیظ کاکړ او دشوروی اتحاد دبیړیــو د ځغلو لو دوزارت د منځنی آ سیــا د بیړیو د ځغلولو د ریــاست د مــرستیال ښاغلــی تواروف باریس پاولوویچ له خــوا لاسلیــك شــو .

* ـ دروغتیا دیوه مرکز دبنسټ ډبــره دهرات درضاکارو میرمنو دټولنی د افتخاری رئیس میرمن عابده عنایت سراج له خوادهغه ولایت دامنیه قوماندانی دښځو دمحبس‌دودانی ترڅنګ کښیښودل شوه .

دسرطان ۳۰:ـ دبندیانو د احوال دغــور

کورنی‌خبر و نــــه

او په بندیخانوکی دسمدستی اصلاحاتو لپاره داخله وزارت په‌کابل اوولایتونوکی مشورتی بوردونه جوړ کړل .

داسد لومړی :- دفاریاب دولایت‌دمحکمی دریاست درئیس اوغړو اودغه راز دابتدائیه محکمی دقاضی دهستو گنځیودبنسټ د بره دهغه ولایت‌والی محمدابراهیم عباسی په‌واسطه کیښودله شوه .

داسد ۲:- د اطلاعاتو او کلتور وزارت دمربوطو ځانگوداجراآتو یولړ مربوطی لایحی دهغه وزارت دمسلکی مجلس له خوا ترتیب اودقانونی مراتبو دتیرولو له کبله مربوطو مراجعوته سپارلی شوی دی .

داسد ۳:- دسترگو دبیرته ژوندی کولو دسازمان کلینیك په دارالامان کی د روغتیا دوزارت دمعین پوهاند دکتور عبدالله عمر له خوا پرانیستل شو .

داسد ٤:- دروغتیا د وزارت دانکشافی پروگرامونو په اساس داکسریز دنوی‌دستگاه د مجهز لابراتواردفنی‌پرسونلو په‌بشپړیدلو سره دفراه دولایت ملکی روغتون د وقایوی اومعالجوی طب دخدمتونو دپراختیا له پاره تیار شوی دی .

داسد ٦:- په مرکز اوولایتونو کی‌دصناعتی څوارلسو نوو پروژو جوړول څه د پاسه دځلور اتیا ملیونو افغانیو دلومړنی پانگی په اچو لو سره او څه دپاسه دیوسلواوه‌نوی ملیونو افغانیو دانتهایی پانگی په اچولو سره دکمیټی په هغی غونډه‌کی منظور شوچه دتجارت دوزارت په سالون‌کی جوړه‌شوی وه.

داسد ۷:- دمالیی دوزیر دکتور محمدامان په واسطه دمرکزی سیلو د دوهمی ژرندی پروژه پرانیستله شوه .

داسد ۹:- دوزیرانو غونډی د پروژو دترتیبولو اوبرابرولو دځیړنی د پاره دیوی مرکز هستی جوړول تصویب کړ .

داسد ۱۰ - صدراعظم ښاغلی نور احمد له غر می نه مخ کښی په اته بجو او ٤٥ د قیقو د ځینو مرکزی و لایاتو د لید لولپاره هغی خواته لاړ .

داسد ۱۱:- دخارجی اتباعو د موټرو داجباری بیمی دمقرراتو په نافذ کیدلو سره ټول خارجیان مکلف دی‌چه افغانستان ته راداخلیږی دمالی اوجسمی‌زیانونو په‌مقابل‌کی چه ددوی دموټر چلولو له درکه دریم سړی‌ته دتصادم په وخت کی پیښیږی باید خپل موټرونه بیمه کړی .

داسد ۱۳:- دوزیرانو عالی مجلس‌دقبالو اودغیر منقولو املاکو دسندونو دوکتل شو په باره کښی دخلکو دسرگردانی دلری کولو اودآسانتیاؤ دبرابرولو له پاره په خپله وروستی غونډه کښی فیصله کړیده چه د غیر منقولواملاکوسندونه‌دی‌دلازم تصدیقونو داخیستلو له پاره په مرکز کښی یوازی په مربوط ناحیه کښی د جوړونو ځانگی دښاروالی ذاتیه ځانگی د مستوفیت دوارداتو اوتحصیلی ځانگو اوداملاکو مربوطی ځانگی‌ته اوپه محلاتوکښی داملاکو مالیی اوښاروالی ځانگوته واستول شی او دنور تصدیقولو غوښتلو څخه صرف نظر وشی .

داسد ۱٤:- په لوگرکی د یونیم ملیونو افغا نیو په لو مړنی‌پانگه‌دمولینامحمدیعقوب چرخی په نامه دمیوی‌پوشرکت پرانیستل‌شو.

داسد ۱٦:- دبدخشان دولایت د درواز دولسوالی دجامرچ بالا د کلی د کلیوالی ښوونځی د و د ا نی د بنسټ ډبره د هغه ځای دولسوال په واسطه کیښودله شوه .

داسد ۱۷:- دایکافی دری کسیز هیئت چه دسیمی دشاملو هیوادو ترمنځ دتجارت دوراندی تگ اوپولی مرستو په باب‌دافغانی مقاماتو سره دخبرو په غرض کابل‌ته راغلیؤ دمربوطومقا ماتوسره ترخبروروروسته‌دهمد غه مطلب دپاره اسلام آبادته روان شو .

داسد ۲۰:- په افغانستان‌کی دچاپ شوو نشراتو دتورید لایحه وروستیو وختو کی داطلاعاتو اوکلتور دوزارت د نشراتو د لوی مدیریت له‌خوا ترتیب شوی او دهغه‌وزارت په مسلکی مجلس‌کی دتائید څخه وروسته دقانونی مراحلو دتیرولو له پاره د عدلیی وزارت ته وسپارله شوه .

داسد ۲۱ - صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی [illegible] له یولس ورځنی لید نواو کتنو دمرکزی ولایاتو څخه د شپی په نه‌نیمو بجو کابل ته راورسید .

داسد ۲۲:- د پښتو نستان مشر خان عبدالغفار خان دختیځ پاکستان‌دوروستیو سیلاؤونو دمصیبت ځپلو سره د پنځه زره

ډالرو یوچك په کابل کی دپاکستان سفارت‌ته‌دپاره له غرمی نه پخوا دلسو بجو په شاو دمرستی په ډول ورکړی دی .

داسد ۲۴:ـ دکـابل پوهنتون سږ کـال پخپلو مربوطو پوهنځیوکی دتحصیلاتو دادامی دپاره دمرکز او ولایتو دلیسو ۲۱۱۲ تنه فارغ‌التحصیلان ومنل چه دغه شمیر دتیرکال د پو هنتون د ا عظمی حد څخه زیات دی.

داسد ۲۵:ـ دافغانستان د لرغونو آثـارو دساتلو دقانون مسوده داطلاعاتو او کلتـور دوزارت له خوا پـه اوو فصلونوکښی چـه یوه مقدمه یواتیا مادی اوځو تبصری پکښی شاملی دی تدوینه شوه او دقانونی مراحلـو دتیرولو له پاره عدلیه وزارت تـه سپـارل شویده .

داسد ۲۸:ـ دانډخوی له لاری دشبرغان، میمنی دلوی واټ دسروی چاری چه څلـور میاشتی دمخه دکار دقواؤ د سروی دآمریت له خوا شروع شوی وی پای‌ته ورسیدی .

داسد ۲۹ ـ د سید نور محمد شاه مینی دښښلو داوبو پروژه د لوی خدای په نامـه اوزمونږ د گران پاچا معظم ټولواك همایونـی اعلیحضرت دعمر دزیاتوالـی پـه دعا دښار جوړولو اوکور جـوړولـو د رئیس ښاغلـی محمد سرور عمر له خوا پرانیستل شوه .

د سنبلی لمړی- دافغا نستان د استقلا ل دبیرته ا خستلو و رځ په شاندارو مراسمو سره په ټول هیواد کښی و نما نځل شوه .

دسنبلی ۲ :ـ یوشمیر جامـی د هیـواد دخپلواکۍ دبیا لاس‌ته راوستلو ددوپنځوسم جشن دورځو په مناسبت د ستری محکـمی دتجارتی عالی تمیز ددیوان د ریاست‌مرستون دصندوق له لاری دکـابل د ولایت نارینـه‌ؤ اوښځو بندیانوته ویشلی شویدی .

دسنبلی ۳:ـ دآریانا دایرة‌المعارف ټولنی دهیواد دزیاتی معرفی له پاره د افغانستـان دجغرافیایی قاموس پنځم ټوك په پښتو ملی ژبه چاپ شو .

دسنبلی ٤:ـ دافغانستان او دولسی چین ترمنځ ددوستی اونه تیری دتړون دلاس لیك لسم کال تجلیل شو .

دسنبلی ٥ ـ صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی دیوگو سلاویی ، پو لینډ اوبلغاریی ته دیولږ مسافر تونو دسرته رسولو او په لوساکا کی د دولتو او حکو متونو دمشرانو په دریمه جرگه گۍ کښی دبر خې‌اخیستلو خواکی اروپا ته روان شول .

دسنبلی ۷:ـ دغنمو پنځم کالنی سیمینار له غرمی نه پخوا په چارآسیاب کښی‌دگلزار دروزلو په مرکز کښی دکرهنی اواوبو لگولو دوزیر ښاغلی عبدالحکیم‌په‌وینا پرانیستل‌شو.

دسنبلی ۹ ـ صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی دبر وندی په ټاپوکښی‌دیوگوسلاویی له جمهور رئیس مارشال تیتو سره دوستانه خبری وکړی .

* ـ د پښتو نستان و ر ځ په شاندارو مراسمو سره په کابل اوټول افغانستان کی ونمانځل شوه .

دسنبلی ۱۰ ـ صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی دخپلو ملگرو سره وارسا ته‌ورسید.

دسنبلی ۱۱:ـ په مسکوکـی دافغانستان د مخابراتو وزیر انجنیر محمدعظیم گـران اودشوروی اتحاد د مخابراتـو وزیر ښاغلی نیکولای پاورتسف موافقه وکړه چه ددواړو هیوادو ترمنځ دچینل سیستم په زیاتوالی‌کی مثبت گامونه واخلی .

دسنبلی ۱۳:ـ دکورنیو دلارښوونو دټولنی کلینیك د بلخ ولایت د رضاکـارو میرمنـو دکمیټی دافتخاری رئیسی میرمن نجیبه ملکیار له خوا دمزارشریف دښځو دروغتون‌په‌انگړ‌کی پرانستل شو .

دسنبلی ١٤ :ـ دپاکستان یواووه کسیز هیئت دفولادو دکار پوریشن د مدیره هیئت درئیس اودپاکستان دکابینی دغـړی اس ام یوسف په مشر ی کـابل‌تـه راورسید اود افغانستان له کانو څخه د گټـی اخیستلـو دامکاناتو په باره‌کی چه په اقتصادی گټـه تمام شی په تیره بیا دحاجی‌گك دکان‌په‌باب خبری وکړی .

دسنبلی ۱۵:ـ دسمنگانو دولایت دخـلم دولسوالۍ دهلکانو منځنی ښوونځی چه پـه روان کال‌کی دپوهنی د انکشافی پلانونـو په اساس لیسی‌ته جگ شوی دئ د کرنـی اواوبو لگولو دوزیر ښاغلی عبدالحکیم‌له خوا دیوه محفل په ترځ کی پرانیستل شواودغه ښوونځی په۱۰ سم ټولگی کی پنځه څلویښت تنه زده کوونکو په لوست شروع وکړه .

دسنبلی ۱٦ ـ صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی دخپلو ملگرو سره‌وارساته‌ورسید .

* ـ صدراعظم ښا غلی نـــو ر احـمد

اعتمادی دبیطرفو هیوادو د دولتو اوحکومتو دمشرانو په جرگه کښې دگډون له پاره د افغانی هیئت درئیس په حیث لوسا کاته ورسید .

* د افغانستان د بند یخا نو دچارو دغور مرکزی بورد دداخله وزیرانجنیر محمد بشیر لودین په مشری غونډه وکړه اودمرکزی بورد دوظیفو دلایحی دتسوید او دهغه د اجراآتو د څرگند والی په باب بحث او خبری وکړی .

او فیصله وشوه چه د بورد داجرا ییه‌چارو دانسجام او توحید په غرض یوه مرکز ی دارالانشاء جوړه او په کار شروع وکړی .

دسنبلی ۱۷ – دسواد بین المللی ورځ دهیواد په مرکز او ولایتو کښې دمحفلونو په ضمن کښې ونمانځل شوه .

دسنبلی ۱۹ – په هیواد کی د مجرمو کوچنیانو لومړنی دارالتا دیب دکابل د ولایت په ساحه کی دعدلیی دوزیر پوهندوی عبدالستار سیرت په واسطه دچار دهی د ده دانا په کلی کی پرانیستل شو .

دسنبلی ۲۱ – دژبی اوریاضیا توسیمینار د ابتدایی دوهمی دوری دښځو ښوونکو د علمی او مسلکی سو یی د پرمخ بیلو له‌پاره د ښوونکو د روزنی درئیس پوهندوی عبدالسمیع حمید له خوا دکابل دارالمعلمین دکنفرانسو په سالون کښې پرانیستل‌شو .

دسنبلی ۲۲ – صدراعظم ښاغلی‌نوراحمد اعتمادی او ملگر ی یی دبلغاریی دصدراعظم ښاغلی ژیفکوف په بلنه دبلغاریا مرکز صوفیی ته ورسیدل .

* – په لسند ن کی د سنبلی د میاشتی د **۱۹** نیټی په لیلام‌کی‌په۳۹٦٥٤٢٨ ډالر وسره دافغانی قره قلو څلور لکه پنځه اتیازره اته سوه او شپاړس ټوکه پوستکی خرڅ شو .

دسنبلی ۲۳ – دپوهنی دانکشافی‌پلانو په لړکی دسمنگانو ولایت دمرکز ایبک‌داجانی ملکی دنجو نو منځنی شو ونځی لیسی ته جگه کړه شوه .

دسنبلی ۲٦ – صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی دیوگوسلاویی ، پولند او بلغاریی هیوادو ته له یولړ رسمی مسافر تونو اوپه لوسا کا کی دبیطرفو هیوادو دولتو اوحکومتو دمشرانو په دریمه جرگه کی له گډون نه وروسته ما ښام په شپږ نیمو بجو وطن ته راورسید .

دسنبلی ۲۸ – دنړدی ختیځ او دآسیاد جنوب له پاره د اوبو لگولو بین المللی اتم سیمه ایز سیمینار دکرهڼی او اوبو لگولو د وزیر ښاغلی عبدالحکیم له خوا د عا مې روغتیا دموسسی د نما ینده په گډون پرانستل شو .

دسنبلی ۲۹ – دپو هنی دپراختیادپلانونو په اساس دهلمند دولایت د موسی کلا د ولسوالی منځنی ښوونځی دهغه ولا یت د پوهنی دمدیریت له خوا لیسی ته لوړ کړی شو .

د میزان لمړی – د ښاغلی صدراعظم په مشری په اقتصاد ی عالی شوری کی د کیمیاوی سرود ویشلو او داصلاح شوو غنمو د نرخ په با ب خبری وشوی .

دمیزان ۳ – دپو هنی دانکشافی پلا ن دتطبیقولو په اساس دننگر هار دولا یت د مومند دری دولسوالی په مرکز کښی دایمل خان منځنی ښوونځی لیسی ته او د لعل پوری دعلاقه داری دشیر آباد اسا سی ښوونځی منځنی ښوونځی ته جگ کړی‌شول.

دمیزان ٤ – دصدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی دهدایت په اساس او د اقتصا دی عالی شورا د فیصلی سره سم داحتکار د مخنیو ی په غرض دارزاقو او عامه اړتیاوو د عمو می ریاست له خوا په کابل کی په کافی اندازه اوړه وړاندی شول .

دمیزان ٥ – دباختر آژانس موسسی د خبرونو دخپرولو په غرض سږ کال دکنړ و لوگر ، زابل ، نیمروز ، سمنگان ، کاپیسا او وردك په ولایتو کښی نو ی نمایند گی پرانستلی دی .

دمیزان ٦ – داطلاعاتو او کلتور وزار ت دانکشا فی پروگرا مونو په اساس د دولتی مطابعو دریاست دتشکیل په چوکا ت کی دهغه د اساسنا می په اساس د بیهقی‌کتاب دخپرو نی د موسسی په نامه دهغه‌دفرهنگی او انتفاعی حیثیت په لر لو سره یوه اداره جوړه شوه .

دمیزان ۷ – دترافیکو دتگ اوراتگ او ثقلت له لحاظه د افغانستان په دننه کی د

آسیا یی لو ی واټ دپاسه دســــروی او دوزار ت دسرك جوړولو سا تنی اوخارنی دریاست د انجنیرانو په مرسته دملګرو ملتو دایکافی دمربوطو متخصصینو په واسطــه شروع شوی وی پای ته ورسید لی .

دمیزان ۸ – صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی دعربی متحد جمهوریت د مر حوم جمهور رئیس دجنازی په مراسمو کښــی دګډون له پاره سهار په نهو بجو او پنځه شلوېښتو دقیقو په کند هار نو می الوتکه کښی قاهری ته لاړ .

دمیزان ۹ – زموږ دورور هیوادعربی‌متحد جمهوریت د مرحوم رئیس جمال‌عبدالنا صر دوفا ت په مناسبت په ټول افغانستا ن‌کښی ملي ویر اعلان شوی او عمو می رخصتی‌وه. دمرحوم‌جمهور رئیس‌جمال عبدالناصردفاتحی اخیستلو مجلس د سهار له نهو بجو څخه دغر می تر دوولسو بجو پور ی دپل خشتی په جامع جو ما ت کښی دافغانستان دحکومت او په کابل کښی دعربی متحد جمهور یت دلو ی سفار ت له خوا جوړ شوی و .

دمیزان ۱۰ – صدراعظم ښاغلی‌نور احمد اعتمادی دجما ل عبدالناصر دمړینی‌په‌مناسبت انور السادا ت او دعربی متحد نــــورو لاربنوونکو ته خپله خواشینی ښرګنده‌کړه .

دمیزان ۱۱ – صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی او د ده نور ورسره ملګر ی چه د عربی متحد جمهوریت درئیس مر حوم جمال عبدالناصر دجنازی د ښخولو په مراسموکی دګډون په غرض قاهری ته تللی وو مازیګر په شلورو بجو وطن ته راورسید .

دمیزان ۱۲ د روغتیا وزیر پوهاندډوکتور محمد ابرا هیم مجید سرا ج له غر می څخه وروسته په دریو بجودعا می روغتیادکنفرانس په تالار کی دعا می روغتیا د موسسی‌دقابلی نرس او نرس او قابلی دمرستیالا نــو د مختلفو ښوونځیو د ۲۱۹ تنو فار غا نوبری لیکونه هغوی ته وویشل .

دمیزان ۱۵ – د شلورونو یو صنا عتــی پروژو تاسیس د ٤٢١٧٥٧٦٤ – افغانیو په لومړنی او ٢٣٠٥٢٦٩٦٤ افغانیو په نهایی پانګه دبانګی اچولو دکمیتی په غونډه کښی منظور شویدی .

دمیزان ۱۹– څلورزره او اوه‌سوه‌کیلولاجورد سږ کال دبدخشان دولایت د اول لمبر اودوهم لمبر کانو نو څخه لاس ته راغلی دی .

دمیزان ۲۰ – دسمنګانو دولایت د خلم‌په ولسوالۍ کی دهغه ولایت دوالی ښاغلــی فقیر نبی الفی په واسطه دیو صحی مر کز دو دانۍ د بنست ډبره کیښودله شوه .

دمیزان ۲٤ – دننګر هار دناوی دپراختیا دپروژی تر ساحه لاندی مځکو کښی سږ کال ۸۲۹ عشاریه ۵ هکتاره مځکه نو ی هواره شوی او د اوبو لګولو وړګرځیدلی ده .

دمیزان ۲۵ – دمرکز په ځینو لیسوکښی دسر ی میاشتی د مخصو صی هفتی مراسم ونمانځل شوه .

دمیزان ۲۶ – دکرنی او اوبو لګــولو د وزار ت دپیشنهاد په اثر د اقتصادی عا لی شورا د مربوطی کمیتی دراپور په اسا س او دوزیرانو د مجلس دتصویب سره ســم بزګرو ته دزیاتو آسانتیا وو دبرابرولو په منظور په ټول هیواد کی دکیمیا وی سری درواجولو او ویشلو په با ب لازم تصمیمونه تصویب شوه .

دمیزان ۲۷ – دکابل ولایت د محــل د انکشا ف شور ی دکابل والی پــو هــاند دوکتور عبدالله واحدی په مشر ی غونډه وکړه .

دعقرب ۱ – دطب دپو هنځی‌دتاسیس‌داته دیرشم کال په مناسبت دپو هنتون رئیس دکتور سید عبدالقادر بهادطب اودفار مسی دپو هنځی رئیس دکتور سید محمد اسحق اودطب اوفارمسی دپو هنځی تدریسی ا و اداری غړی او دهغه پوهنځی یو شمــــیر محصلان په هیواد کی دطب دپو هنځــــی موسس او بنسټ ایښوونکی ا علیحضر ت شهید سعید محمد نادرشاه غازی قبر تـــه لاړل او دهغه ستر میړنی رو ح ته یی ددعا کولو څخه وروسته دګلو ګیډی کیښوده .

دعقرب ۲ – مشاور وزیر ښاغلی غلام‌علی آئین یوه نو ی حوزه چه یوشمیر حیوا نات پکښی ساتل کیږی دکابل په باغ وحش کی پرانیستله .

دعقرب ۳ – د افغانستان دحکو مــت او شوروی اتحاد ترمنځ د پنځوس زره ټنه‌غنمو تړون لاسلیك شو .

کورنۍخبرونــه

دعقرب ٤ ـ دخوار لسو ملیونو مار کو د پور ترون دافغانستا ن دبرښنا موسسی او دالمان داتحادی جمهوریت دانشتالـــد د کرید ت دبانك ترمنځ لاسلیك شو .

دعقرب ٧ ـ دقبایلو د مستقل ریا ســت رئیس ښاغلی سید مسعود پو هنیاردغرمی شخه وروسته دقبایلودریاست نوی روغتو ن دهغه ریاست په محوطه کی دپټی‌په‌پریکلولو سره پرانیست .

دعقرب ١٠ دبینی نیزار دغانبی د نو ی وات دجوړید لو له لاری دشمالی لوی لا ری سره دشیر شاه مینی دنښلو لو چار ی د څه دپاسه د٢٨ ملیو نو افغانیو په‌لگښــت شروع شو .

دعقرب ١٦ ـ دعقرب شپاړلسـمه نیټه د سعید شهید اعلیحضر ت محمد نادرشاه‌غازی رحمت‌الله علیه دشهاد ت له ورځی ســره مصادفه وه او په همدی مناسبت د قرآن‌کریم او صحیح البخاری شریف ختمو نه‌وشو ل‌او دهغه ستر میړنی مبارك رو ح ته‌دعاوشو .

دعقرب ١٧ ـ دآسیا یی لو یــی لاری د موټرو څغلولو د دو همی لو بی دموټرولوموړی ډله له غر می نه وروسته دیغمان او کندهار په دوه لاری کښی دکنترول ځای‌ته‌راورسیده.

دعقرب ٢١ ـ دچندولو په سه دکان‌دلرگو او سکرو پلور لو سرا ی وسوځید .

دعقرب ٢٢ ـ دصدار ت دو هم‌مرستیا ل پوهنی وزیر دکتور عبدالقیو م چه دملگرو ملتو د موسسی دپنځه ویشتمی کالیزی د نمانځلو په مراسمو کښی دگډون له پاره د میزان په نو لسمه نیټه نیویار ك ته تللی‌و وطن ته راستو ن شو .

دعقرب ٢٣ ـ داستهلاکی شیانو داخیستلو له پاره دیو ملیون ستر لنگ پونډومو‌ا فقه لیك دافغانستان او دولسی چین دجمهوریت ترمنځ په کابل کی لاسلیك شو .

دعقرب ٢٤ ـ د افغانستان او هـــند د جمهوریت تر منځ دتجار تی ترتیبا تو په منظور د ١٩٦٨ کا ل دتجار تی موا فـقی په اساس د اجنا سو دتبادلی سندو نه‌مبادله شو ل .

دعقرب ٢٥ ـ دبامیا نو دآثارو تر مـــیم او ساتل دیونسکو له‌خوا دآثارو اوابداتو د ترمیم او ساتلو د بین المللی پروژو یوه برخه وگرځول شو ل .

دعقرب ٣٠ ـ په افغانستان کی د میوواو سبو سیمینار دکر نی‌او اوبولگولو دوزار ت له خوا دامریکی دبین المللی انکشا ف د اداری په مرسته پرانیستل شو .

دقوس ١ ـ دولسی جرگی د فرهنگی‌جرگه گی رئیس او د رئیس نایب اویوشمیرغړو دکابل د عالی دارالمعلمین ، عربی دارالعلوم او ابو حنیفه مدرسی دکلنی‌آزموینی جریان وکو ت .

دقوس ٢ ـ دکلای نو ، میمنی ، هرا ت دلوی لاری داساسی سرو ی چار ی‌دفواید عامی دوزار ت دانجنیرانو د هیات په واسطه دفاریاب دوالی په بیا نیی سره شروع‌شوی.

دقوس ٣ ـ پنځه لکه او پنځوس‌زره‌ټوکه افغانی قره قلی پوستکی د څلور ملیو نو او ولکو او شپږ پنځوس زرو ډالرو په بیه د لندن په لیلام کښی پلور ل شویدی .

دقوس ٤ ـ دقرآن عظیم الشا ن د نزول ورځ چه د روژی د مبارکی‌میاشتی‌داوه‌وشتمی شپی سره مصادفه‌ده دکابل پو هنتون په ادیتوریم کښی دهغه پوهنتون دشرعیا تو د پوهنځی له خوا دیوه شانداره محفل پــه ترڅ کښی ونمانځله شوه .

دقوس ٥ ـ دافغانستان او شوروی اتحاد ترمنځ د فرهنگی همکار ی موافقه لیك تــر پنځو نورو کلو پور ی اوږ دشو .

دقوس ٦ ـ د افغانستان اودچکوسلواکیی دسو سیا لیستی جمهوریت ترمنځ د١٩٧١ کال دپاره د مالو نو دتبادلی پروتو کو ل لاسلیك شو .

دقوس ٧ ـ دکابل، تهران، هرات اومشهد ترمنځ تیلفونی مخابره سر له نن څخــــه په امتحانی ډول سره شرو ع شوه .

دقوس ٨ ـ دملکی هوایی او تـــوریزم عمو می رئیس ښاغلی سردار سلطان محمود غازی د ملکی الوتکو د تښتول کـــیدو او گرځول کیدو دمخ نیو ی په بین المللی‌جرگه کښی دگډون له پاره چه دبین المللی‌هوابازی دموسسی په مرسته په لاهه کښی جوړیږی هالند ته روان شو .

دقوس ١٤ ـ د هیواد دولایتو نـــو د دارالمعلمینو دمدیرانو او تجربو ی ښوونځیو دسرښوونکو سیمینار دقو س یــــه ١٤ د

ننگر هار دولایت د مرکز جلال آباد پهښار کې دپو هنې دوزار ت دښوونکو دروز نې د رئیس پو هندوی عبدالسمیع په وینا سره پرانیستل شو .

دقوس ۱۸ – په سږ کال کې دبیت‌الله شریف ته د حج په غرض مسا فر ت د تنظیم مربوط مقررا ت تصویب شول .

دقوس ۲۰ – دباختر افغان الوتنی‌موسسی دری یاك ٤۰ ډولی مسا فر وړو نکی‌الوتکی په برابرو او ښو شر طو نو سره له‌شوروی اتحاد څخه وپیرودلی .

دقوس ۲۱ – دجاپان حکو مت دافغانستان سره د دری سوه زرو امریکا یی ډالرومعادل دور یجو مرسته کوی . ددغی بلا عو ض مرستی دموافقی مربوط مبادلوی لیکو نه د پلان په وزار ت کی لاسلیك شو ل .

* – د ا فغـا نی سر ی مـیا شتی‌د ختیځ پاکستان دسوا حلو دتو فانو نـو دمصیبت ځپلو دپاره دخپلو نقدی او جنسی مرستو په تعقیب دروغتیا دوزار ت په‌مرسته د دوو ملیو نو افغانیو معاد ل دوا چه‌دسری میاشتی په واسطه برابره شوی دمازیگر په شلورو بجو هغه هیواد ته واستوله شوه .

دقوس ۲۲ – دانگلستا ن حکو مت اووه او یا زره ستر لنگ پونډه یی له تکتا نـی شخه پور په ډول له هغه هیواد څخه‌داطفائیی دسا مان دپیرو دلو په غرض داخله وزارت ته ورکو ی .

ددغه پورسندو نه د مالیی دوزیر دکـتور محمد امان او په کابل کښی د انگلستا ن دلوی سفیر ښاغلی کار تر له خوا لاسلیك او مبادله شول .

دقوس ۲۳ – دملی دفاع وزیر سترجنرال خان محمد دشوروی جمهوریتو اتحاد ددفا ع دوزیر مارشال اندری گریچکو په بلنه سبهار هغه هیواد ته لاړ .

دقوس ۲٤ – دایکافی اجرائیوی‌امرښاغلی اونیون او د ملگرو ملتو دسر منشی‌مرستیال ښاغلی ناراسیمان چه دایکافی دوزیرانو د شوری په کنفرانس کی دگډون دپاره کابل تـــه را غـلی وو د صدراعـظم ښاغـلـی اعتمادی سره دصدار ت عظمی په مانۍ کی دپیژند گلو ی کتنه وکړه .

دقوس ۲۵ – دایکا فی دوزیرا نو دشوری څلورمه جرگه له غر می نه پخوا په لسو بجو د معظم ټولواك همایو نی اعلیحضر ت په پیغام سره دکابل دانتر کا نتیننتال د هوټل په لو ی تالار کښی شرو ع شوه .

دقوس ۲۸ – دایکا فی دوزیرا نودشوری غونډه دصدار ت دلمړی مرستیا ل او دکابل د ا یـکـا فـی د و ز یـر ا نـو د شوری دجرگی ر ئـیس ا و د ا فغـا نی هـیئت رئیس ښاغلی عبدالله یفتلی په اختتامیه‌وینا سره پای ته ورسیده .

دقوس ۲۹ – دایکافی آمر اونیون‌دایکافی غړی او دایکافی دسیمی دشاملو هـــیوادو وزیران او هیئتونه چه تیره هفته دایکا فی دوزیرانو په ټولنه‌کښی‌دگډون‌له‌پاره‌کابل ته راغلی وو په دوولسو بجو او څـــلویښتو دقیقو له کابل څخه روان شو ل .

د قوس ۳۰ – صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی مازیگر د شوروی ا تحاد داوبولگولو وزیر د صدارت په مانۍ خپل حضو ر ته و منل .

دجدی ۱ – دافغانستان او شوروی اتحاد ترمنځ د ۱۹۷۱ کال دپاره دمالو نو دمباد لی پروتو کول د تجار ت په وزار ت کښـــی لاسلیك شو .

دجدی ۳ – افغانی هیئت دکرا چی پــه اسلامی کنفرانس کی دگډون دپاره دمازیگر په شپږوبجو د هغه ځای هوایی دگـر تـه ورسیدل .

د جدی ٦ – صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی د حربی پو هنتون د فارغانو دبری لیکو نو د و یشلو په مراسمو کی گډون‌وکړ .

دجدی ۸ – دوزیرانو په عالی مجلس‌کښی د افغانستان دلو یو لارو ترافیك د داخلـه وزار ت د پولیسو او ژاندار م دعمـــو می تو ماندا نی دترافیکو دمرکزی اداری پـــه چوکا ت کښی منظور شو .

د جدی ۹ – د صدراعظم ښاغلی اعتمادی د پخوانی تو صیبی په اساس د میمنی ښا ر د ٦ ملیونو ا فغانیو په لگښت ر ښاکیږی .

دجدی ۱۰ – دبدخشا ن ولایت په مرکز فیض آباد کی دتیلفو ن نوی پنځوس لینه سویچ بورد په کار ولوید ی .

کورنۍخبر و نــــه

دجدی ۱۱ – په کابل کی د ملګرو ملتو دهمکار ی د اداری په مرسته دهغو نارینهو او ښځو بندیانو له پاره چه د محبسو نوپه صناعتی چارو بوخت دی دخورا کی شیا نو پروژه دوزیرانو دعالی مجلس له خوامنظوره شوه .

دجدی ۱۲ – دکابل دښار د هلکـانو د لو ړنیو ښوونځیو دسر ښوونکو له پاره د ښو ی نظار ت سیمینار له غر می نه پخوا ښوونکو درو زنی درئیس پو هنـــدو ی بدالسمیع‌حمید لخوا په‌کابل دار ا لمعلمین ښی پرانیستل شو .

دجدی ۱۳ – شپږ زره دری سوه او اته ویشت ملیونه مکعب متره طبیعی ګازدګاز د صادراتو له شروع کیدو څخه د ۱۹۷۰ کا ل تر پایه پور ی دپایپ لاین له لاری شوروی اتحاد ته صنا در شو ید ی .

* – لوګر دولایت د محمد اغی‌دولسوالی دقندهار پل دسلطان سید احمد کبیر پـــه نامه مسمی او دفواید عا می دوزیر انجنیر محمد یعقوب لعلی په واسطه پرانیستل‌شو.

دجدی ۱۵ – په افغانستان کی دیونیسف دموسسی د (٤۱) عرادو جیپ موټرودمرستی مربوط سند دیونیسف د موسسی دنماینده له خوا دروغتیا دوزار ت معین پو هـا ند دکتور عبدالله عمر ته وسپارلشو .

دجدی ۱۸ :دکرنی او اوبولګولو د وزارت معین دکتور محمد احسان رفیق دافغانستان دحکومت په نمایندګی دآسیا دانکشا فـی بانك سره دیو ملیونو او یو سلـــو پنځو سوزرو ډالرو کر ید ت او د (۳۷۰۰۰۰)ډالر وتخنیکی مرستو موافقت لیك د ۱۹۷۰ کا ل د دسمبر په نهمه نیټه باند ی په‌مانیلا کی لاسلیك کړ .

دجدی ۲۱ – دننګر هار د ناوی‌دپراختیا دپروژی دهډی او غازی آباد دبا غونو څخه دموظفو کار کوونکو له خوا د مالتی‌اوسنتری د حاصلا تو راټولو ل شرو ع شو ل .

دجدی ۲٤ – دپښتو نستا نی حاجیا نو کاروا ن دقبایلو دریاست څخه د حج پ‌ه‌لوری روان شول .

دجدی ۲۵ – دعربی متحد جمهوریـت د پارلمان رئیس دکتور محمد لبیب شقیردښه نیت دیوه هیئت په مشر ی د ننګر هاردلاری کامل ته راورسید .

ددلوی ۱ – دمیتر لام دښار دښځینو د او بو دمخزن دبنست ډبره د مستو فی اودلغما ن دوالی دوکیل له خوا کښیښودل شوه .

ددلوی ۳ – دکر نی او اوبو لګو لووزارت دکرنی دتحقیقاتو د فعالیتو نو دچټکتیا اوپه ټول هیواد کښی دکرنی دحاصلا تو دزیاتوالی په غرض دهیواد دمرکز او ولایتو دتحقیق دمدیرانو له پاره یو سیمینار پرانیستل‌شو.

ددلوی ۸ – دفراه دښار د ۳۲ بستره ایز روغتون دبنست ډبره دهغه ولایت دوالـــی ښاغلی سید محمد قاسم له خوا کښیښودله شـــوه .

د دلوی ۹ – د صدارت لومړی مرستیال ښاغلی عبدالله یفتلی د حج دادا کو لو د پاره بیت ا لله شریف ته روان شو .

ددلوی ۱۰ – دافغا نستان او تونس‌ترمنځ روابط دسفار ت په سو یه ټینګ شول .

ددلوی ۱۳:سږ کا ل ٥٤۲٥ تنه افغانـــی حاجیان د هواله لاری جدی ته لاړل .

ددلوی ۲۰ – د صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی له‌خوا داسلامی‌هیوادو دصدراعظمانو په عنوان دلوی ا ختر د مبارکی تلګرا مونه مخابره شویدی .

ددلوی ۲۱ – دمرکز او سرو‌ســــــیمو دارالمعلمینو او تجر بوی ښوونځیو دښوونکو پاره دلوست دمرستو سیمینار دپو هنی د زار ت د ډ[illegible]هم معین پو هندو ی محـــمد فاضل په واسطه دکابل په دارالمعلمین کی پرانیستل شو .

ددلوی ۲۲ – افغانستان‌اوپوشمیرهیوادونو د سیندو نو په تل کی د ذروی وسلو دمنع کولو تړون لاسلیك کړ .

ددلوی ۲۵ – په کو هدا من کی دکرنـــی اواو بولګولو دوزار ت دکر یدت‌اوکوپراتیف پروژی (۹۰۰۰۰) تاکو نه تر فنی تطـــبیق لاندی نیو لی دی .

ددلوی ۲٦ – دستر ی محکمی قاضی اود قضاییه قو ی اداری لو ی امر پو هندو ی غلام علی کریمی دیوه هیأت په مشر ی له غر می څخه وروسته دکنړ ونو دولا یت د محکمو او عمرا نی چارو دلید لو د پاره اسعد آباد ته ورسید لی .

ددلوی ۲۷ – د افغانستان اوشوروی‌اتحاد ترمنځ دغوایا نو دطا عو ن سره دمجاد لی په لاره کی دمرستی سندو نه لاسلیک‌شو ل .

ددلوی ۲۹ – دپروان ورځپا نه چه شو موده داصلاح دورځپاڼی په ملتیا خپر یده بیرته یی په چاریکارو کی په خپرونو پیل وکړ او لمړی ګڼه یی چه د معظم هما یونی اعلیحضرت په مبارك عکس سره ښکلی‌کړی شوی وه له چاپ څخه ووته .

ددلوی ۳۰ – دپروا ن د او بو لګولو د پروژی دابو لګو لو دبند دجوړ ید لو کار چه سږ کا ل د میزا ن په ۱۵ نیټه شروع شوی و بشپړ شو ی او دکار اخیستلو لپاره‌چمتو شـــو .

دحو ت لمړی – د کندهاردولایت‌دکوکران دفارم په ساحه کی دیو ی ژرند ی سره‌دشل زره ټنه غلی په ظرفیت باند ی دیو ی سیلو دبنست ډبره دافغانستا ن دخورا کی موادو اوعامه اړتیاو دموسسی دلو ی رئیس ښاغلی دوست محمد (فضل) لخوا کښیښنبودله‌شوه .

* – د ننګر هار د و لایت د کـــا مې دولسوالی سړك د دولت دبودجی څخه د درو ملیونو افغانیو په لګښت اصلاح او تر میم کیږی .

دحوت ۲ – د افغانستان او شوروی‌اتحاد ترمنځ د دوستی دتړون د پنځوسمی کالیږی دتصویرو نو نندارتو دکابل ښاروا لی په تالار کی دصدار ت د مشاور دکتور محـمد اکر م له خوا پرانیستل شو .

دحوت ۷ – دګلبهار د نسا جی دفابریکی داتو ما ت او بدلو په دستګاه کښی دسږ کال ددلو ی په میا شت کښی دوه ملیو نه‌یولکو څلیرویشت زره او اوه سوه او یوځلویشت متره کتان ، مرینه ، چیت ، پللین او نور توکرا ن او بد ل شوید ی چه‌دغه اندازه د پروسږ کا ل ددلوی له میاشتی څخـه اووه دیرش زره دری سوه او شپږویشت متره زیاته ده .

دحوت ۱۲ – دهیواد دولایتو بز ګرو ته دکرنی دفر ګوسن ډولو ترا کتورونو ویشل په کند هار کښی شروع شول .

دحوت ۱۶ – د محرم الحرام د میاشتی د لسمی ورځی دګلیزی مراسم په ټول هیواد کی پر ځای شو ل .

* – نولس زره تـو پـه قـا چـا قـی توکران له غر می نه پخوا تر یوولسو بجو پوری دکابل ګمر ك ته وسپارل شو .

دحوت ۱۸ – دبشر ی قواو سیمینار لـه غرمی نه وروسته په دوو بجو دکابل‌پوهنتون دعالی شوری په تالار کښی دکابل پو هنتون درئیس پو هاند دکتور سید عبدالقادر بها لخوا پرانیستل شو .

د حوت ۲۰ – معظم ټو لواك هما یو نی اعلیحضرت ددو لت دمامورینو نوی قا دددولت د اجیرانو قانون او دافغانستان‌دشاه اردو عسکری تقاعد او تر فیع ، د ځمک او هوائی قوا وو ، د ښو ونـځیو د و ړ و ضا بطانو قانون او د عسکری تر فیع ا و تقاعد د قا نون د ځینو ا حکا مو تعدیل د تقنینی فر ما نو نو په حیث تو شیح‌کړل .

* – پـه دی وختو کی د بـــد خشان دمرکز مربوط مچیان او درایم د کلـــیود شما ل په دیار لس کیلو متر ی غره کښی واوره را ښو ئیدلی ده چه دهغی په اثـــر څلور تنه مړه شوی او څه دپاسه څلورسوه وزی او پسو نه له منځه تللی دی .

د حوت۲۲ – دشوری‌د۱۳دوری ددوهم‌کال دوهمی‌غونډی دولسی جرګی اومشرانودجرګی درئیسانو له خوا پرا نستلی شوی .

د حوت ۲٤ – د یوه سل بستره ا یـز هو ټل دودانی د بنسټ ډبره د مزارشریف د ښار په بالا حصار کی دلوی خدای په‌نامه او د معظم ټولواك همایونی ا علیحضر ت تر قیادت لا ندی د هیواد دترقی‌اوپرمختګ په هیله د فواید عا می د و زیر ا نـجنیر محمد یعقوب لعلی لخوا کښیښنو دل شوه .

د حوت ۲۵ – دکو چنیانو د سل‌بستـر ایزه رو غتون تر ځنګ د مخه په نهه نیمو بجو د نر سانو د لیلیه ودانی د بنسټ‌ډبره درو غتیا دوزیر پو هاند محمدابراهیم مجید سراج او د کابل په دربار کی د هند دلوی سفیر ا شوك مهتا له خوا کیښو د لـــه شو ه .

د حوت ۲٦ – دنادر شاه مینی اسا سی پل چه د کابل پر سیند جوړ شو یـــد ی مازیګر د افغا نستان د نیکمر غی او دمعظم ټـو لـــواك هـــمایونی ا علیحضرت د عـمر داوږ دوالی په دعـــا دفوایـــد عامی دوزیـــر انجنیر محمد یعقوب لعلی لخوا پرا نستل شو .

ښاغلی حبیب الرحمن (ننګ داودزی)
دافغانستان کالنۍ تکړه او پیاوړی مهتمم

پیغله راحله (راسخ) مهتمم فعال و
باذوق دافغانستان کالنۍ

ښاغلی ذبیح الله (ذبیح) تایپست
فعال وهمکار صمیمی دافغانستان کالنۍ

(اظهار سپاسگذا ری)

بدینوسیله از تمام همکاران محترم قلمی که در تهیه مضا مین دافغا نستان کا لنی، با ما همکاری نموده اند ا ظهار سپاسگذاری می نما ئیم .

هـکذا اداره سا لنا مـه از بنا غـلی محمد ابرا هیم کند هاری ر ئیس مـطا بع دولتی ، بنـاغلو فـو فـلزائی خطا ط هفت قلمی ، عبد ا لصمد ا میری ، محمد حکیم ، محمد نعیم ر حیم ، محمد ابراهیم کاشفی ، محمد کا ظم ، محمد بشیر ، بناغلو صیقل، عبدالله ، عبدالو هـاب ، محـمد مـهـدی ، خیرالدین، محمد عارف ، مستری فیض محمد، ومصححین مطابع‌دولتی که‌درترتیب عناوین، صفحه بست ، تهیه کلیشه ، چاپ ، پروف خوانی‌و صحافت سالنامه بـا ین ا د ا ره همکاری نموده اند ا ظهار شکران نمو د ه آرزو مند مو فقیت بیشتر آنها در راه انجام و ظیفه میبا شد .

(ا دا ر ه)